

Diza'quë shtë Dios con dizé

El Nuevo Testamento
en el zapoteco central de Ocotlán de Morelos

La Liga Bíblica

Las Sagradas Escrituras para Todos

El Nuevo Testamento
en el zapoteco central de Ocotlán de Morelos
La Liga Bíblica 5C primera edición 1983 [zac]
La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por

© La Liga Bíblica 1983

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- ▶ Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- ▶ No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- ▶ Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

PRÓLOGO

El Nuevo Testamento forma parte de las Sagradas Escrituras, mejor conocidas como la Biblia. Consta de veintisiete libros distintos, cada uno de los cuales es proveedor de ricas bendiciones al que lo lee. Fue escrito originalmente en el idioma griego, pero a través de casi dos mil años se ha traducido en más de mil quinientos idiomas. En la actualidad, millones de personas de miles de pueblos pueden leerlo en su propio idioma. Entre las traducciones más recientes que se han hecho se encuentra la presente en idioma zapoteco, tal como se habla en el pueblo de Santiago Apóstol, Oaxaca, Mexico.

Aun cuando la gramática y el vocabulario del zapoteco son distintos a los del griego, existen construcciones gramaticales y formas retóricas para expresar con igual significado y hermosura todo el mensaje que el original del Nuevo Testamento posee. Sabemos que los idiomas cambian y son distintos, pero el mensaje que encierra este libro es único y se puede expresar en cualquiera de los idiomas. Se espera que la lectura de este libro sea benéfica para los zapotecos y les ayude a ser mejores vecinos, mejores mexicanos y mejores ciudadanos del mundo.

En esta traducción se han utilizado paréntesis () y corchetes []. Los paréntesis se usan cuando el escritor antiguo incluye una explicación, o algún otro dato para ayudar al lector a entender el mensaje. Véase, por ejemplo, Marcos 13.14, 5.41. Los corchetes encierran palabras que no fueron parte del texto original. Hoy día, después de muchos estudios e investigaciones, muchos especialistas en lenguas antiguas consideran estas pocas palabras como palabras añadidas. Estas de ninguna manera afectan el mensaje o doctrina cristiana que se encuentra en este libro. Véase Marcos 9.44, 46 y 48. Aparentemente, de estos tres versículos, originalmente sólo fue escrito el que ahora es el versículo 48.

ACLARACIONES SOBRE EL ALFABETO ZAPOTECO

La mayoría de las letras del alfabeto zapoteco se pronuncian igual que las del español. Las diferencias se explican a continuación.

Aparte de las vocales **a**, **e**, **i**, **o**, **u**, el zapoteco tiene una vocal más, que se escribe **ë**. El sonido de esta vocal se distingue de la **e**, como se puede ver en los siguientes ejemplos:

lë	nombre
zë	manteca
mënë	gente

El saltillo (') representa un pequeño corte de voz en la pronunciación de algunas vocales. Las vocales son de cuatro tipos:

Sencillas **a**, **e**, **i**, **o**, **u**, **ë**

na	yo	nasi	anteayer
ru	tos	benë	lodo
dë	ceniza	orë	oro

Cortadas **a'**, **e'**, **i'**, **u'**, **ë'**

la'	Oaxaca	me'dë	bebé, criatura
lu'	cerca, pared	ni'ldi	nixtamal
li'	tú, usted	ze'dë më	él viene

Quebradas **a'a**, **i'i**, **u'u**, **ë'ë**

na'a	mujer
bu'u	carbón
chi'i	diez
zë'ë	elote

Existe además otra modificación de vocal, que se representa con dos vocales iguales y el saltillo, como en los siguientes ejemplos:

daa'	petate
rëë'	cántaro
guëë'gu	rio

Las vocales sencillas que llevan acento escrito tienen un sonido más largo que las otras:

dumí	dinero
laní	fiesta

En zapoteco cada sílaba tiene su propio tono, pero éste no se indica en forma escrita. En muy pocos casos, dos palabras se escriben igual pero se pronuncian de diferente manera, como por ejemplo:

guetë	abajo	gushë	humo
guetë	tortilla	gushë	viejo

Representamos los sonidos consonánticos que no existen en castellano en la siguiente forma:

ts	tsa rall	van ellos
	guitsë	espina
dz	dzë	dia
	nedzé	hoy
sh	nashi	fruta
	shunë	ocho
dch	gadchi	siete
	dchi'ni	trabajo
	guë'dchi	pueblo

La pronunciación de la letra z se distingue de la s en que la z es suave y la s es fuerte:

za	frijol	sa'a	fandango
zini	palma	nasi	anteayer
nezë	camino	nisë	agua

La **ll** se pronuncia como en las siguientes palabras:

llu	temblor
narallë	naranja
bëzullíbill	él se hincó

La **r** sencilla siempre se pronuncia suave, excepto en las palabras tomadas del español, como ricu, rëy, etc., y en unas cuantas palabras de origen zapoteco. Hay un contraste entre **r** y **rr** inicial:

ru'u ra na'a	las mujeres salen
rru'u ra na'a	las mujeres muelen

ÍNDICE

San Mateo.....	1
San Marcos	64
San Lucas.....	102
San Juan	168
Hechos	217
Romanos.....	282
1 Corintios	310
2 Corintios	337
Gálatas.....	355
Efesios.....	366
Filipenses.....	376
Colosenses.....	383
1 Tesalonicenses	390
2 Tesalonicenses	397
1 Timoteo	401
2 Timoteo	409
Tito	415
Filemón.....	419
Hebreos.....	421
Santiago.....	442
1 San Pedro.....	449
2 San Pedro.....	457
1 San Juan	462
2 San Juan	469
3 San Juan	471
San Judas.....	473
Apocalipsis.....	476

Diza'quë según San Mateo

Ra shtadë guëlü Jesús

(Lc. 3.23-38)

1 Ndë'ë na listë shtë ra shtadë guëlü Jesucristo. Guc më llëbni David nu guc më llëbni Abraham.

²Abraham guc shtadë Isaac. Hia na gubani Isaac gúqui' shtadë Jacob.

Hia lé'i' gúqui' shtadë Judá con ra béchi'. ³Judá guc shtadë Fares nu Zara. Tse'lë Judá bërulë Tamar.

Fares guc shtadë Esrom; hia na gubani Esrom gúqui' shtadë Aram.

⁴Aram guc shtadë Aminadab. Hia tiempë na gubani Aminadab gúqui' shtadë Naasón.

Hia lë'ë Naasón gúqui' shtadë Salmón. ⁵Salmón guc shtadë Booz; shni'a Booz guc Rahab;

Booz guc shtadë Obed; shni'a Obed guc Rut. Obed guc shtadë Isaí.

⁶Isaí guc shtadë rëy David. Hia rëy David guc shtadë Salomón nu shni'a Salomón guc tse'lë tëgulë Urías.

⁷Salomón guc shtadë Roboam. Hia lë'ë Roboam guc shtadë Abías.

Hia lë'ë Abías guc shtadë Asa. ⁸Asa guc shtadë Josafat nu Josafat guc shtadë Joram.

Hia na gubani Joram gúqui' shtadë Uzías. ⁹Uzías guc shtadë Jotam nu Jotam guc shtadë Acáz.

Hia na gubani Acáz gúqui' shtadë Esequías. ¹⁰Esequías guc shtadë Manasés.

Hia na gubani Manasés gúqui' shtadë Amón nu Amón gúqui' shtadë Josías. ¹¹Josías guc shtadë Jeconías nu con ra béchi'. Tiempë ni bia'a ra mënë lë'ë ra israelitë ziquë prësi parë Babilonia.

¹²Despuësë de ni, Jeconías guc shtadë Salatiel nu guc Salatiel shtadë Zorobabel. ¹³Zorobabel guc shtadë Abiud. Hia na gubani Abiud gúqui' shtadë Eliaquim nu Eliaquim gúqui' shtadë Azor. ¹⁴Azor guc shtadë Sadoc. Hia iurë na gubani Sadoc gúqui' shtadë Aquim. Aquim guc shtadë Eliud. ¹⁵Eliud guc shtadë Eleazar nu Eleazar gúqui' shtadë Matán. Matán guc shtadë Jacob.

¹⁶Jacob guc shtadë José, tse'lë María. Hia lé'i' guc shni'a Jesús.

Jesús nâpi' stubi lë, Cristo.

¹⁷Manërë ni naescritë ndë'ë chidá generaciön, mënë naná shtadë guëlü Jesús; gubani rai' entrë Abraham hashtë David. Nu zac naescritë ndë'ë lë shtadë guëlü Jesús naná guc stubi chidá generaciön entrë David hashtë bia'a ra mënë ra israelitë parë Babilonia. Nu naescritë ndë'ë lë shtë mënë naná stubi chidá generaciön, ra

naguquërelde dizde tiempë gua rai'
Babilonia hashtë gulë Jesucristo.

Bëdchini Jesús lu guédchiliu

(Lc. 2.1-7)

¹⁸Zndë'e guc iurë gulë Jesucristo. María, shni'a më nápi' comprumisi parë guëtsé'ai' con José. Antsë de quë guëquërelde rai' juntë, hia lë'e María bëdzéli' nua shíni' por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁹José, tselë María, na tubi nguiu za'quë. Guc shtu'u José niasá'ni' lë'e María sin quë adë niac bé'adi'i ra mënë parë adë guërú'udi'i shtu shtë María. ²⁰Mientras quëhúni' llgabë zni, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë nu repi ianglë:

—José, llëbni David, adë rdzëbëdi'il gúnël recibir María cumë ziquë tsé'llël purquë lë'e shíni' zé'di' por pudërë shtë Espíritu Santo. ²¹Lë'e María gápi' tubi shíni' nu guëruulé me'dë Jesús. Zni guëruulé me'dë purquë lé'i' gúni' salvar ra shmënë më de grë duldë shtë rall.

²²Grëtë' ndë'e guzac parë gac cumplir lo quë naguni'i Dadë Dios lu muzë nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë; bëquë'ei':

²³Lë'e lliguëna'a gua shíni' nu gápi' tubi me'dë naguëruulé Emanuel.

Lë ni runë cuntienë: Dios con lë'e hia'a.

²⁴Iurë lë'e José gubani lu mbëca'ldë, bé'ni' tal cumë guni'i ianglë lúhi'. Bé'ni' recibir María cumë ziquë tsé'li'. ²⁵Perë adë guquërelde'di'i rai' ziquë tsé'li' hashtë iurë lë'e shini María bëdchini lu guédchiliu. Iurní

bëdë'e José lë me'dë; bëruhéi'
Jesús.

Bidë guëná rëy mago lë'e niñi

2 Iurë Jesús gulë guédchi Belén, tubi guédchi shtë Judea, lë'e Herodes na rëy naquëgnibë'a guëdubi lugar ni. Iurní bëdchini ra rëy mago hashtë ciudá Jerusalén. Ze'dë rai' de nezë guia'a zitu.

²Guna'bë di'dzë ra mënë ni:

—¿Ca gulë rëy shtë ra më israelitë? purquë nezë guia'a guná na'a lu mbelëgui'i shtëhi'; por ni zë'pë na'a parë guëdë'në na'a adorar lé'i'.

³Iurë lë'e rëy Herodes bini ra di'dzë ni, adë bëdzélëdi'i pë gúnëll; adë gurëdchídi'i ldú'ull. Nu grëtë' mënë shtë Jerusalén guzac rall zni.

⁴Iurní lë'e rëy guna'bë grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu grë ra narlua'a lëy nabëquë'ë Moisés entrë ra mënë israelitë. Guna'bë di'dzë rëy:

—¿Ca galë Cristo?

⁵Lë'e rall bëquebi:

—Guëdchini Cristo Belén shp3 Judea purquë zni bëquë'ë tubi muzë shtë Dios guahietë. Naescritë zndë'e:

⁶Lé'ël Belén, guédchi shtë Judá.

Nal tubi guédchi mitu'në perë nídi'i stubi guédchi más importantë quë lé'ël entrë ra guédchi shtë Judá naná importantë.

De lé'ël guëdchini tubi më ru'bë nagapë grëtë' shmëna.

⁷Iurní lë'e Herodes guna'bë lë'e rëy mago guitsë guitsë. Nu guna'bë dí'dzëll tubi tiempë namás ecsactë guc bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'.

⁸Iurní guni'i Herodes lu ra mago tsa rai' Belén nu répill:

—Gulë tsagná ndë nu gulë tsagna'bë di'dzë za'quë za'quë shcuendë me'dë. Iurë lë'ë të guëdzëlë të me'dë, iurní gulë bë'në visi na purquë rac shtua'a tsaguëna adorar lë'i'.

⁹Gualú bini ra mago shti'dzë rëy, iurní zia'a rai'. Lë'ë mbelëgui'i naguná rai' nezë guia'a, zia'asë delantë lu rai' hashtë por fin lë'ë mbelëgui'i guzudchí lugar catë nanú me'dë. ¹⁰Iurë lë'ë mago guná lu mbelëgui'i guzudchí, nalé bëquitë ldu'u rai' con lëgrë ru'bë la'ni ldu'u rai'. ¹¹Iurë guatë rai' la'ni hiu'u, guná rai' lu me'dë nu María, shni'a me'dë. Iurní bëzullibi ra rëy; bë'në rai' adorar lë'ë me'dë. Lueguë bësha'lë rai' cajë nanua'a rai' parë bëzëlaa'dchi rai' orë, gushialë nu mirra. ¹²Despuësë guni'i shca'ldë rai' lu mbëca'ldë de quë guëabrídi'i rai' lu rëy Herodes. Bëabrí rai' ladzë rai' parë hia por stubi nezë.

Zia'a shtadë Jesús parë Egipto

¹³Despuësë de zëagzé ra mago, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José nu repi ianglë:
—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë. Gulë gua nasesë guëdchi shtë Egipto të ndë guëquërdë të hashtë iurë lë'ë na guënia'a guëabrí të ladzë të purquë lë'ë rëy Herodes tsatílill lë'ë me'dë parë gati me'dë.

¹⁴Iurní guashtë José; bëru'unú rai' me'dë la'ni gue'lë parë Egipto. ¹⁵Nga'li guquërdë rai' hashtë iurë lë'ë rëy Herodes guti. Zni guc cumplir lo quë naguni'i Dios por

di'dzë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë. Guní'i': "Hashtë naciuni Egipto guna'ba shinia".

Herodes gunibë'a gati ra llguë'në

¹⁶Iurë lë'ë Herodes bédë'ë cuendë de quë lë'ë ra mago guluguë rall lë'ë rëy, iurní nalé bédchini llanë la'ni ldú'ull. Nu gunibé'all gati grë ra ngulë'në nanapë chupë izë parë guetë naquërdë Belén, con ra me'dë nananú guëdubi alreduerë lugar ni. Zni bë'në rëy según tiempë ecsactë naguni'i ra mago bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ¹⁷Zni guc cumplir lo quë naescritë por Jeremías, muzë shtë Dios:

¹⁸Bini tubi bë ru'bë; grëtë' ra na'a naquërdë regiuni Ramá, bi'ni rai' nu guá ldu'u rai'.
Raquel rú'ni' por shíni' parë adë nídi'i mudë parë chu gunë consolar lë'ë rai' purquë grëtë' ra me'dë gunitilú rai'.

¹⁹Perë despuësë guti Herodes, lë'ë ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José catë quërdë rai' Egipto nu repi ianglë:

²⁰—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë të guëabrí të naciuni Israel stubi. Hia lë'ë mënë naguc shtu'u quini lë'ë me'dë, guti rall.

²¹Iurní José guashtë. Bí'a'ai' me'dë con shni'a me'dë parë regiuni Israel. ²²Iurë José bini de quë Arquelao quëgnibë'a Judea shlugar shtádëll Herodes, bédzëbë José níahi' ndë, parë lu mbëca'ldë gua tubi visi de quë guëgzéhi' regiuni shtë Galilea. ²³Iurë bédchini rai' nga'li, iurní guquërdë rai' guë'dchi Nazaret. Zndë guzac parë guc cumplir lo

què naguni'i ra muzè shtë Dios guahietè: “Guèrulé mè Nazareno”.

Lo që naguni'i Juan Baustista

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 Tiempë dzë ni Juan Bautista bédchini Judea hashtë tubi shlatë catë adë quèrdëdëdi'i mënë. Quèadi'dzë Juan diza'quë shtë Dios; ²guni'i':

—Gulë bë'në nadzë'ë mudë nabani të purquë hia lë'ë iurë bëga'a parë guëribë'a Dios shmënë më.

³Lë'ë Juan na el që naguni'i Isaías, muzë shtë Dios. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios manërë rë':

Guini të tubi bë shtë tubi mënë narni'i fuertë lu tubi shlatë ru'bë: “Gulë bë'në preparar nezë shtënë Dadë.

Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guédchini Dadë. Gulë gubani tubi vidë za'quë.”

⁴Lari shtë Juan nactsá'uhin con guitsë ladi camellë. Hia cinturón shtëni' na tubi gui'di, nu dau shtëni' guc shanchi nu dchini shtë mbee'zë lachi. ⁵Iurní glli glli rdchini ra mënë shtë ciudá Jerusalén con ra mënë shtë guè'dchi shtë Judea con ra naquèrldë lugar guëlladchi Jordán; rdchini rall parë guëquë diaguë rall shti'dzë Juan. ⁶Iurë lë'ë ra mënë rshubë duldë rall duldë shtë rall lu Dios, Juan bëchu'bë nisë lë'ë rall la'ni guëë'gu Jordán.

⁷Perë iurë guná Juan cantidá mënë religiusë fariseo nu saduceo, bédchini rall parë chubë nisë rall; guni'i Juan lu rall:

—Llëbni' mbe'ldë, ¿chull bëtsëbë lë'ë tē? ¿Pëzielú dani'i rllu'në të

parë guëca'chilú të lu cashtigu dushë nanapë që guédchini? ⁸Gulë bë'në obrë za'quë parë guená mënë de që guc cambi mudë nabani të, de që bëabré ldu'u të con Dios. ⁹Nu adë rni'idi'i të la'ni ldu'u të gunë më perdunë lë'ë të sulë purquë na të llëbni' Abraham. Rnia'a lu të si talë adë gúnëdi'i më recibir lë'ë të, napë më pudërë parë gunë më llëbni' Abraham de guë'ë rë'. ¹⁰Gunë më cashtigu ra mënë mal ziquë lë'ë guiubëaguë hia na listë parë guéchugin hiaguë. Grétë' ra hiaguë nadë rné'edi'i nashi za'quë, chugin nu tsequin lu gui'i. ¹¹Guldía, na rchu'bë nisa lë'ë të con nisë parë guëlua'a de që bë'në nadzë'ë të mudë nanabani të, perë el që naze'dë despuësë de na, më ni guëzunëhi' ldu'u të nu guëne'le më Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë të. Guëshe'ldë më Espíritu Santo ziquë be'llë të parë gac të limpi. Më ni napë más pudërë që na; adë rúnëdi'i tucara ni siquierë guahia rachi shtënë më. ¹²Gunë më separar ra mënë mal entrë mënë za'quë. Hia lë'ë më napreparadë con palë guia'a më të parë guëzunë më trigu të parë guëru'u gui'lli tubi cu'. Hia trigu tsutsa'u la'ni catë riutsá'uhin perë grétë' gui'lli tsequi lu gui'i. Lë'ë gui'i nunquë adë rëáldëdi'in.

Bëriubë nisë Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Iurní Jesús bédchini de Galilea hashtë rua' guëë'gu Jordán catë nanú Juan të parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë më. ¹⁴Primërë adë nēdi'i Juan; répi' lu Jesús:

—Runë tucara chubë nisa por lél'él perë lél'él ze'dë lua.

¹⁵Perë Jesús guni'i:

—Bëne'e sí iurne' purquë zni gac të parë guëdéd'na'a cumplir grë cusë za'quë naquëgnibë'a Dios.

Iurní lë'ë Juan guné ¹⁶nu bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús. Iurë Jesús gualú bëriubë nísi', lueguë bëru'ui' la'ni nisë; lueguë lueguë bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më lugar catë quëbezë Dios nu guná Jesús lu Espíritu Santo shtë Dios; bédchíni' ziquë tubi palumë. Gulezënu'hi' lë'ë Jesús. ¹⁷Iurní bini më tubi bë, tubi voz nabëru'u lu gube'e naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalé rac shtua'a lë'i'. Nalé rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Lueguë lë'ë Espíritu Santo guanú lë'ë Jesús lu tubi lumë shlatë catë nídi'i mënë të guëtë'dë mëdzabë prëbë nihunë më cuntrë voluntá shtë Dios. ²Guquërelde më nga'li sin adë gudáudi'i më durantë cuarenta dzë nu cuarenta gue'lë. Despuësë bédchini galërldia'në ldu'u më. ³Bédchini naná rsiuguë; guabi'guëll lu më. Guní'ill:

—Si talë de verdá nal shini Dios, gunibë'a guë'ë rë' parë guëaquin guetështildi gaul.

⁴Perë Jesús bëquebi:

—Sagradas Escrituras rni'i: “Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguiu sino por grë di'dzë narni'i Dios”.

⁵Iurní lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén. Güe'pinull lë'ë më guëc iádu'u tubi partë más guia'a.

⁶Iurní rëpill:

—Si talë gualdí rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lél'él hashtë lu guiu'u purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Dios guëribë'a lë'ë ra ianglë të parë gapë rai' lél'él nu guëldisë rai' lél'él con guia'a rai' të parë ni tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.

⁷Jesús bëquebi:

—Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: “Adë rté'dëdi'il prëbë Dios, Shtadë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

⁸Nu lë'ë mëdzabë bia'a Jesús lu tubi dani ru'bë, nu bëlua'a mëdzabë grë ra naciuni con lujë shtë rahin ziquë grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu; ⁹guní'ill lu Jesús:

—Na guënehia grëtë' ndë'ë cá'al si talë guëzullíbil lua, gúnël adorar na.

¹⁰Iurní Jesús repi:

—Guabsú lua, Satanás, purquë Sagradas Escrituras rni'i: “Sulë Dios Shtadë të gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël sht'ldzi'.”

¹¹Iurní mëdzabë bësa'në Jesús. Lueguë bédchini ra ianglë. Bë'në rai' sirvë lu Jesús.

Jesús guzublú guëluá'ai' ra mënë shtë Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²Iurë Jesús bini de quë Juan nanánú lachigui'bë, iurní zia'a më parë regiuni shtë Galilea. ¹³Perë adë bëá'nëdi'i më Nazaret sino quë guagla'guë më guquërelde më Capernaum, tubi guë'dchi naquë guëlladchi rua' nisë ru'bë por nezë shtë regiuni Zabulón nu Neftalí.

¹⁴Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë; léhi' Isaiás. Naescritë zndë'ë:

¹⁵ Guë'dchi Zabulón nu Neftalí, nezë naqué rua' nisë ru'bë ladë cu' guia'a shtë guëë'gu Jordán, partë más zitu shtë Galilea catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë.

¹⁶ Ra mënë narëta' ndë, guquërelde rall lu nacahi perë guná rall tubi llni ru'bë. Ra mënë naquërelde regiuni catë nanú shcaa'l shtë galguti, nga'li bianí tubi llni ru'bë guná rall.

¹⁷ Dizdë iurní Jesús guzublú bënë më predicar diza'quë nu guni'i më: —Gulë bënë nadzë'e mudë nabani të purquë hia bëga'a iurë parë guëñibë'a Dios lë'e të.

Jesús guna'bë tapë nguii, gac rai' shmënë më

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ Jesús ziagla'guë më nezë rua' nisë ru'bë shtë Galilea. Guná më chupë nguii narë nga'li, tubi na Simón nu lë zac Pedro. Stubi nguii lë Andrés, bëchi Pedro. Na rai' pescadurë. Quëgldagüë rai' guë'shu la'ni nisë. ¹⁹Iurní Jesús repi:

—Gulë gude'e naldë na të guna lë'e të pescadurë shtë ra nguii; gue'dënu të mënë lua.

²⁰Mizmë iurní bësa'në rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'e më.

²¹Zia'a Jesús más delantë; guná më lu chupë bëchi ra më narëta', Jacobo nu Juan, shini Zebedeo. Nanú rai' la'ni barcu. Zúbëga'a rai' con shtadë rai'. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu. Guna'bë Jesús lë'e rai'. ²²Mizmë iurní bëseá'nëga

rai' barcu con shtadë rai'. Guanaldë rai' lë'e Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë

(Lc. 6.17-19)

²³Jesús ziagla'guë më guëdubi Galilea. Quëglua'a më ra mënë la'ni iádu'u shtë rall cadë guë'dchi catë bédchini më. Quëadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté mënë lugar catë rnibë'a Dios. Nu runë më rumëdi grëtë' clasë galguidzë nanapë ra mënë. Bënëac më ra narac ll'u. ²⁴Bërë'tsë di'dzë naquëhunë Jesús hashtë guëdubi regiuni shtë Siria. Bédchinínú ra mënë grëtë' naquëzac zi lu galguidzë nu ra naquëhunë sufrir dudurë nu grë nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall nu grëtë' ra narati zini ra, nu ra narac galguidzë llungüë. Jesús bënëac ra mënë ni. ²⁵Nalë zihani mënë guanaldë rall lë'e më, mënë shtë Galilea nu guë'dchi shtë Decápolis nu Jerusalén. Lë'e quë lë'e zihani mënë shtë regiuni Judea nu ra naquërelde stubi tëchi guëë'gu Jordán, guanaldë rall lë'e Jesús.

Libanë shtë Jesús

(Lc. 6.20-23)

5 Iurë Jesús guná lu ra mënë zihani, güe'pi më lu lumë shtë dani. Guzubë më nga'li. Iurní shini gusë'dë më bédëá rai' rdondë rai' catë zúbëga'a më. ²Jesús guzublú caglua'a më zndë'të:

³—Dichusë ra mënë narac bë'a nanú nicidá gac rall limpi la'ni ldu'u rall, pues tsuté rai' catë rnibë'a Dios.

⁴Dichusë ra mënë naru'në por duldë shtënë rall, pues Dios gunë consolar lë'ë mënë ni.

⁵Dichusë ra mënë nadu'u. Pues grë ra mënë ni gunë rall recibir guéd'chiliu catë guëdë'ë Dios ca'a rall, guëquërelde rall.

⁶Dichusë na ra mënë narac shtu'u parë gac rall limpi delantë lu më; hia rëdchí ldu'u rall por lë'ë më.

⁷Dichusë ra mënë narga'a ldu'u sa' rall; pues zni rga'a ldu'u më lë'ë rall.

⁸Dichusë ra mënë nalimpi ldu'i; mënë ni guená rall lu Dios.

⁹Dichusë ra mënë narguté en paz parë ra mënë; pues Dios gulë më ra mënë ni shini Dios.

¹⁰Dichusë ra mënë narzac zi purquë quëhunë rall cumplir shti'dzë Dios; pues tsuté rall catë rnibë'a më.

¹¹Dichusë na të iurë lë'ë ra mënë rni'i guidzë lë'ë të nu iurë rzunaldë mënë lë'ë të nu iurë lë'ë mënë guëni'i bishi cuntrë lë'ë të purquë na të shmëna. ¹²Mizmë manërë shtadë guëlu të guzunaldë rall muzë shtë Dios naguquërelde más guahietë quë lë'ë të. Gulë bëquitë ldu'u të nu tsu lëgrë ldu'u të purquë gunë të recibir tubi premi ru'bë lu gube'le.

Na të ziquë zedë nu llni

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³Lë'ë të na të ziquë zedë entrë ra mënë shtë guéd'chiliu rë' të parë adë rshínidi'iru'u mënë. Si talë zedë guëdchíguëdi'i, ðlla gunë nguiu të guëabrí sabor shtë zedë? Hia adë rlluí'idi'in sino parë quë guëzebin nu parë guëlu mënë guëquin.

¹⁴Lë'ë të na të ziquë llni parë mënë narëta' lu guéd'chiliu. Tubi ciudá nazúbëga'a guëc tubi dani, adë gáquëdi'i guëca'chiluhin. Adë rca'chi ldu'udi'il lu mënë llni nanápël. ¹⁵Adë gáquëdi'i subë llni la'ni tubi tēpē; más bien zubin guia'a të parë guëzianí të guená mënë nananú la'ni hiu'u. ¹⁶Zni zac lë'ë të, gulë bë'në ziquë llni narabtsë'ë delantë lu ra mënë të parë guená mënë cusë za'quë nacanihunë të; iurní ra mënë gunë rall alabar Shtadë të, më naquëbezë gube'le.

Bëlua'a Jesús shcuendë lëy

¹⁷Adë rúnëdi'i të llgabë zelda lu guéd'chiliu parë guëdë'a fin lëy shtë Moisés, nilë parë guëdë'a fin enseñansë shtë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Adë zëldëdia'a parë guëdë'ëhia fin sino parë guëluá'ahia pë runë cuntienë shti'dzë rai'. ¹⁸Purquë guldía rnia'a lu të, mientras nanú gube'le nu guéd'chiliu, ni tubi partë shtë lëy, ni tubi puntë shtë letrë ni partë mitu'në shtë lëy, adë gunë fáltëdi'in. Grëtë' napë quë gac cumplirin. ¹⁹Por ni grëtë' nadë rúnëdi'i casë cualquier mandamientë shtë lëy, aunquë más mitu'në partë shtë mandamientë, nu rluá'all ra mënë lu mizmë zni, pues runë tucarë gáquëll më nalasáquëdi'i catë rnibë'a Dios. Perë grëtë' el quë narzu'bë diaguë nu quëgluá'all gunë mënë cumplir grë puntë shtë lëy, ni runë tucarë gáquëll más më lasac lugar catë rnibë'a Dios. ²⁰Na rnia'a lu të, si talë adë nádi'i conductë shtënë të más naza'quë

quë conductë shtë ra mënë religiosë fariseo nu ra mësë shtë lëy, jamás adë tsutëdi'i të catë rribë'a Dios.

Caglua'a më lla na llanë

(Lc. 12.57-59)

²¹'Lë'ë të bini të ra shtadë guëlu hia'a guni'i rai: "Adë quínidi'il mënë; cualquier narguini sáhi' pues napë quë gac juzgar mënë ni". ²²Perë na rnia'a lu të, grëtë' el quë naná rldë lu sáhi', nápëll culpë lu nagunë juzguë. El quë narushtiá lu sáhi', napë quë gac juzgar mënë ni lu Junta Suprema. El quë narni' lu sáhi': shënë, nanú peligrë tsall lu gui'i shtë gabildi.

²³'Zni si talë lé'ël rac shtú'ul guëdé'ël ofrendë lu bëcu'guë nu nga'li rëagná ldú'ul de quë bëldënu'ul sa'l, ²⁴bësëa'në ofrendë shténël cu' bëcu'guë; iurní guagná béchil të parë tsu en paz con lé'ëll; iurní sí, zac guëabril lu bëcu'guë të parë guëdé'ël ofrendë lu Dios. ²⁵Si talë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lé'ël, iurë zianul mënë ni nezë, gulë gac të de acuerdë lueguë të parë adë gúnëdi'i mënë intriegu lé'ël lu juësi, purquë iurní juësi gúnëll intriegu lé'ël lu ra soliar të parë guëldaguë rall lé'ël lachigui'bë. ²⁶Guldía rnia'a, nga'li guëru'udi'il hashtë quíllil lúltimë centavë nanazé'bil.

Jesús bëlua'a shcuendë duldë adulteri

²⁷'Lë'ë të bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë". ²⁸Perë na rnia'a lu të, cualquier lo quë naná rzebi ldu'u ra na'a más quë tsé'lëll, hia

bë'në mënë ni duldë adulteri la'ni ldú'ull. ²⁹Si talë slul ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, gulú slul të parë guëru'ldëlin zitu. Más mejurë guëniti tubi slul no sea quë tsal guëdubi cuerpë shténël la'ni gabildi. ³⁰Si tubi guiá'al ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, bëchuguë guiá'al, bëru'ldin zitu; mejurë guënítil tubi partë shtë cuerpë, lëdë guëdúbidil' cuerpë shténël tsal la'ni gabildi.

Jesús bëlua'a schcuendë divorci

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹'Nu zac guni'i ra mënë guahietë: "Grëtë' el quë narlé tse'lë, napë quë guëdë'lë nguui tubi cartë shtë divorci ca'a tsé'li'". ³²Perë na rnia'a lu të, si talë gunë nguui divorciar tsé'li' por tubi cusë de nadë, quësínill lë'lë tsé'lëll lu duldë adulteri. Grë ra naca'a na'a divorciadë pues hia bé'nëll duldë adulteri. Por tubsë motivë tsu divorci, si talë bëdzëlënull stubi nguui.

Jesús bëlua'a shcuendë ra jurë

³³'Nu zac bini të de quë guni'i ra shtadë guëlu hia'a: "Jamás adë guësá'nëdi'i të gunë të cumplir lo quë narunë jurar delantë lu Dadë Dios". ³⁴Perë na rnia'a lu të, adë rúnëdi'i të jurar por ni tubi rsunë; adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú gube'e purquë gube'e na trunë shtë Dios. ³⁵Adë rúnëdi'i të jurar por guédchiliu purquë nahin catë zu guëa' më; ni adë rúnëdi'i të jurar por Jerusalén purquë ni na tubi ciudá ru'bë shtë rëy narnibë'a más. ³⁶Adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú guëquël purquë adë

gáquèdi'i gúnèl gan gac tubi guitsè guéquèl naquichi u nagasè, ni tubi guitsè'nè. ³⁷Nadè más gulè guni'i: "Aha" u "Aquèdi'i" purquè lo què nardchi'bè guèc di'dzè ni ze'dè de mèdzabè Satanás.

Si talè chu cubé tubi ladè lul bédè'è stubi ladè

(Lc. 6.29-30)

³⁸Lè'è tè bini tè de què guni'i mènè guahietè: "Gulú slu sa'l, el què nagulú slul, nu gulú lai' sa'l, el què nagulú lai'l". ³⁹Perè na rnia'a, adè rzutípèdi'il lu ra hiembrè mal; al contrari si talè chu cubé tubi ladè lul, bédè'è stubi ladè. ⁴⁰Si talè chu quègdchi'bè demandè u rac shtú'ull guèdchisull manguè shténèl, bédè'è manguè shténèl con shabè guítsèl tè gua'a mènè ni. ⁴¹Si talè chu gunè obligar lè'lèl guá'al tubi bultè tubi kilómetro, bia'ain chupè kilómetro. ⁴²Cualquier tubi naquègna'bè tubi prèshètè, bédè'èin nu adè rdchigrédi'il nezè téchil sino bédè'è lo què narac shtu'u mènè.

Gulè gac shtu'u ra enemigu shtènè tè

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³Nu zac bini tè lo què naguni'i mènè antsè: "Gac shtú'ul amigu shténèl perè guená túshèl lu ra enemigu shténèl". ⁴⁴Perè na rnia'a, gulè gac shtu'u ra enemigu shtènè tè. Gulè guna'bè lu Dios parè grè ra narzunaldè lè'è tè. ⁴⁵Si talè quèhunè tè cumplir grè ra cusè rè', gac tè shini Dios nacabezè gube'e. Lè'è mè rshè'ldè mè llni ngubidzè parè grètè' mènè, parè mènè mal nu mènè za'què. Lè'è mè ldaguè mè guiu parè ra mènè naná tubldí

shcuéndi' nu parè ra mènè nanádi' tubldí shcuéndi' lu Dios. ⁴⁶Si talè lè'è tè nadè más rac shtu'u tè ra narac shtu'u lè'lèl çpèllè premi gápèl? purquè grè ra narunè cubrè impuestè rac shtu'u rall sa' rall. ⁴⁷Si talè nadè más runè tè saludar con cariñi ra mènè bëchi sa' tè çpè bien canihúnèl? Pues ra naná guénèdi'i Dios runè rall saludar sa' rall. ⁴⁸Gulè bè'nè cumplir con grè mènè; gulè gac tè ziquè Shtadè tè naquèbezè gube'e; ni tubi faltè nápèdi'i mè.

Ra obrè za'què

6 Adè rluá'adi'i tè obrè za'què delantè lu ra mènè nadè más parè guená mènè lu tè purquè si talè runè tè zni, Shtadè tè naquèbezè gube'e adè guéné'edi'i mè premi ca'a tè. ²Por ni lè'è tè iurè rdè'è tè gu'nè ca'a nabènapèdi'i, adè rú'ldèdi'il damburè parè guená mènè; adè gúnèdi'il ziquè mènè falsè, ziquè runè ra mènè naná ziquè guetè nadchi'bè lu dchi'li. La'ni ra iádu'u shtènè rall nu nezè rdè'è rall gu'nè tè parè rna ra mènè, parè guèni'i za'què ra mènè de lè'è rall. Perè guldía rnia'a lu tè, hia napè rall labansè shtè mènè naná lúniquè premi nagunè rall recibir. ³⁻⁴Perè iurè lè'è tè guèdè'è tè gu'nè ca'a nabènapèdi'i, gulè bè'nin manèrè naga'chi. Hia lè'è Shtadèl naquèbezè gube'e, rna mè grè lo què naquèhúnèl naga'chi. Lè'è mè guène'e mè tubi premi cá'al.

Jesús bëlua'a lla guadi'dzènú mènè

Dios

(Lc. 11.2-4)

⁵Iurè lè'è tè gunè tè orar, adè rúnèdi'i tè ziquè runè ra mènè naná

falsë. Rquitë ldu'u rall gunë rall orar të guëna mënë lu rall; rzuldí rall la'ni iádu'u nu rzu rall shquini shtë nezë të parë guëna ra mënë lo quë naquëhunë rall. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall lúniquë premi nagunë rall recibir. ⁶Perë iurë lë'ë të gunë të orar, gulë guëu' la'ni hiu'u cuartë shtë të. Bësë'au rua' hiu'u; iurní bē'nē orar; guni' lu Dadë Dios naquëbezë gube'e, sulë lë'ë më con lë'ël. Rac bē'a më lo quë nanú la'ni ldú'ul; iurní Shtádël naquëbezë gube'e guëne'e më lo quë naquëgná'bël.

⁷Iurë gúnël orar, adë rúnëdi'i të oraciuni zihani vultë ziquë runë ra mënë nanádi'i më israelitë. Runë rall llgabë guini Dios di'dzë shtë rall por ruadi'dzë rall zihani di'dzë. ⁸Adë rúnëdi'i të zni ziquë lë'ë rall purquë lë'ë Dadë hia rac bē'a më grë lo quë narqui'ni të antsë guëna'bë të lúhi'. ⁹Por ni rnia'a lu të, gulë bē'nē orar lu më zndë'ë:

Dios, nal Shtadë na'a naquëbezë gube'e.

Rac shtu'u na'a gunë grë mënë alabar lë'ël de verdá.

¹⁰Rac shtu'u na'a guëribé'al grë mënë, sullibi rall lul.

Ziquë quëhunë ra ianglë cumplir voluntá shtë'nël lu gube'e, rac shtu'u na'a grë mënë narëta' lu guédchiliu, gunë rall cumplir lo quë narac shtú'ul.

¹¹Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

¹²Bē'nē perdunë duldë shtë na'a; zni lë'ë na'a rdë'nē na'a perdunë duldë narunë ra mënë cuntrë lë'ë na'a.

¹³Adë rdë'edi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldáguëdi'i na'a lu duldë.

[Purquë lë'ël rnibé'al gube'e nu lë'ël nápël grë derechë nu llëru'bë na pudërë shtë'nël.

Nápëdi'il fin. Amén.]

¹⁴Si talë lë'ë të gunë të perdunë ra mal nabē'nē mënë cuntrë lë'ë të, zni zac Dadë naquëbezë gube'e gunë më perdunë lë'ë të. ¹⁵Perë si talë adë néd'i'i të gunë të perdunë sa' të duldë narúnëll cuntrë lë'ë të, tampusquë Dadë naquëbezë gube'e gúnëdi'i më perdunë duldë shtë të.

Jesús bëlua'a lla gunë mënë ayunë

¹⁶Iurë lë'ë të gunë të ayunë, adë rëá'nëdi'i të tristë cumë ziquë runë ra mënë naná falsë purquë lë'ë rall rzu rall tristë; runë rall seri no más parë guëna ra mënë de quë quëhunë rall ayunë. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall grë lo quë nagunë rall recibir ziquë premi. ¹⁷Perë lë'ë të iurë gunë të ayunë, gulë tsu nalëgrë; gulë bëzunë lë'ë të bien bien ¹⁸të parë iurë guëna mënë lul, adë guédé'edi'i mënë cuendë de quë lë'ël quëhúnël ayunë. Nadë más sulë lë'ë Dadë Dios naquëbezë gube'e, më ni rna lo quë naquëhúnël. Lë'ë më napë më cuendë nu gunë më honrar lë'ël.

Galricu lu gube'e

(Lc. 12.33-34)

¹⁹Adë rúnëdi'i të muntuni zihani cusë lu guédchiliu catë lë'ë ra mbichuguë rzalú ma grëtë' ra cusë, catë rna'zi tèn gui'bë nu rllinin; nu riuté nguba'në parë rbaa'nëll ra cusë. ²⁰Más bien gulë bē'nē muntuni tesurë lu gube'e catë adë nídi'i ra mbichuguë nu adë guëzalúdi'i mahin, catë adë

rná'zidi'i tèn gui'bè. Ra nguba'nè adè riutédi'i rall nga'li parè cuanè rall. ²¹Catè nacuet'sa'u tesurè shténèl, ndè rac shtú'ul guébánil.

Slu hia'a na ziquè lámpara

(Lc. 11.34-36)

²²'Si talè rdé'èl sí parè guë'nib'è'a Dios lé'èl, na ziquè slul naná bien nu guédubi cuerpè shténèl quëbezënú llni ²³perè si talè adè nédi'il tsasël shti'dzè Dios, blac llëru'bè na nacahi la'ni ldú'ul. Nahin ziquè slul naná mal; guédubi cuerpè quëbezin nacahi.

Dios nu lè'è ra cusè shtë gué'dchiliu

(Lc. 16.13)

²⁴'Adè gáquëdi'i gunè mënë sirvè lu chupè lamè, purquè tubi lamè adè rac shtú'udi'i mënë lé'èll; stubi lamè rac shtú'ull. Quëhúnèll rëspëti tubi lamè perè hia stubi lamè quëhúnèll desprëci. Tubsè lamè nápël. Si talè Dios na lamè shténèl, iurní gúnèl lo què narac shtu'u mè; perè si talè dumí na lamè shténèl, iurní Dios adè nádi'i' shlámèl.

Quëhapè Dios ra shíni'

(Lc. 12.22-31)

²⁵'Rnia'a lu të iurne', adè rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo què nagáu të u por lo què nagú të parè guëbani të, ni por shabè të parè nagacu të. Más lasac vidè què dau; lè'è shcuerpè të más lasac què shabè të. ²⁶Gulè guná lu ra ma'ñi naná riasè, adè rcabnídi'i ma, nilè adè rcá'adi'i ma cusechè parè cuetsá'uhin, perè sin adè guëté'dëdi'i, Dadè shtë të naquëbezè gube'e quëgne'e mè grëtè' nagáu të.

Más lasac të què ra ma'ñi. ²⁷¿Chu de lè'è të por tantè rquëdí'ni ldú'ul, guëbánil tubi dzè más?

²⁸¿Pëzielú rquëdí'ni ldu'u të por shabè të? Gulè guná, lla riaru'bè guè'è lachi. ²⁹Adè rúnëdi'i guè'è dchi'ni perè rnia'a lu të, rëy Salomón con guédubi galëljë shténi', adè guzú zá'quëdi'i' cumè ziquè ra guè'è. ³⁰Chulè rlua'a guè'è lachi nedzè, quëhunè Dios; perè glli guëbidchi guè'è nu tsequin lu gui'i. ¿Pè adè gápëdi'i mè lè'è të? lè'è të naná rialdí ldu'i du'pè. ³¹Por ni rnia'a lu të, adè rquëdí'nidi'i ldu'u të nu adè rní'idi'i të: “¿Pè cha guédáuha'a?” u “¿Pè cha guëdi hia'a?” u “¿Ca guëru'u shába'a?” ³²Pues grè mënë nanadè guënédi'i Dios, zianaldè rall tëchi ra cusè ni. Perè lè'è të napè të tubi Shtadè të naquëbezè gube'e; rac bè'a mè grè lo què narquí'nil. ³³Primèrè gulè guanaldè tëchi nezè catè rñib'è'a Dios ziquè rëy. Gulè bè'nè cumplir lo què narac shtu'u mè, iurní gunè të recibir grè cusè narquí'ni të parè guëbani të. ³⁴¿Pëzielú rquëdí'ni ldú'ul nedzè por ra cusè naze'dè glli? Nanú sufsientè problemè parè nedzè.

Adè rúnëdi'il juzguè sa'l

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 Adè rúnëdi'i të juzguè sa' të, purquè gunè mè juzguè lè'è të mizmè manèrè ziquè quëhunè të juzguè sa' të. ²Gunè mè juzguè lè'è të mizmè manèrè narunè të. Mizmè varè naguishi të con sa' të, mizmè varè ni quishi Dadè Dios con lè'è të. ³¿Pëzielú rnal lu gui'lli nananú la'ni slu sa'l perè adè rnádi'il la'ni

slul nanú tubi trunquè ru'bè? ⁴¿Lla gúnèl guèní'il lu sa'l? “Bène'e sí guègúa gui'lli nananú slul” perè nanú tubi trunquè la'ni slul. ⁵Na tè falsè; gulú trunquè nananú la'ni slul; iurní sí, guènal bien parè cul gui'lli nananú la'ni slu sa'l. ⁶Nanú mènè ziquè mbecu dushè narahuèè'. Adè rúnèdi'i rall rëspëti cusè santu shtë Dios. Na rall ziquè guchi narlú guèc tubi perla nu rëabré ma tè re'dè ca'nè ma lul. Adè ruadí'dzèdi'i tè di'dzè santu lu nanédi'i tsasé verdá shtë Dios.

Gulè guna'bè; gulè bësédchi rua' puertè

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷Gulè guna'bè lu Dios grètè' lo què narac shtu'u tè. Lè'è mè guène'e mèhin. Gulè quilin tè parè guèdzèlè tëhin. Gulè bësédchi rua' puertè tè parè guèlla'lin. ⁸Grè mènè natsagla'guè guèna'bè lu Dios, gúnèll recibirin; grè mènè narguili cusè shtë Dios, guèdzèlin. El què naná ziquè tubi nguui narna'bè fuertè rua' nezè, guèlla'lè puertè parè lè'lèll.

⁹¿Chu tubi de lè'è tè si talè guèna'bè shínil guetështildi gáuhi'; ni mudè guèdét'èl tubi guè'è gáuhi'? ¹⁰¿Ni mudè guèdét'èl tubi mbe'ldè iurè shínil rná'bèll mbeldè gáuhi'? ¹¹Si talè lè'è tè na tè mal, nu rac bè'a tè guèdè'è tè cusè za'què lo què narna'bè shini tè, más segurè Shtadè tè naquèbezè gube'e, guène'e mè cusè za'què lo què narna'bè tè lu mè. ¹²Manèrè lo què narac shtú'ul gunè mènè tratè lè'lèll, mizmè manèrè ni gulè bè'nè tratè sa'l. Zni si talè quèhúnèl cumplir

règlè ni, canihúnèl cumplir lèy nu lo què nabèquè'è muzè shtë Dios guahietè.

Rua' puertè nanáde'e

(Lc. 13.24)

¹³Gulè tsuté nezè rua' puertè nu nezè ca nade'e purquè rua' puertè nu nezè narniti mènè, nalé shlaguin nu napin zihani lugar. Cantidá mènè riuté rall nga'li. ¹⁴Perè puertè nu rua' nezè nade'e catè napè mènè vidè sin fin, tubldí nahin nu trabaju riuté mènè nga'li. Du'psè mènè riuté lu nezè ni.

Nashi naquè lu hiaguè rlua'ain pè hiaguin

(Lc. 6.43-44)

¹⁵Gulè gupè cuidadè con ra mèsè falsè naná rni'i ruadi'dzè rall shti'dzè Dios. Ze'dè rall; por fuèrè rlua'a rall ziquè lli'li perè dentrè la'ni ldu'u rall na rall ziquè ma dushè. ¹⁶Lè'è tè gac bè'a tè u gunguè bè'a tè chu na rall por lo què narunè rall. Pues adè rldáguèdi'i tè uvè lu ra hiaguè guitsè. Tampuquè nídi'i mudè guèldaguè tè bèlda'u lu hiaguè guitsèbé. ¹⁷Zni nahin, grètè' hiaguè za'què rne'e nashi za'què perè hiaguè mal rne'e nashi mal. ¹⁸Lè'è hiaguè za'què adè gáquèdi'i gudè'èin nashi mal. Ni tampuquè tubi hiaguè mal gáquèdi'i guèdè'èin nashi za'què. ¹⁹Grètè' hiaguè nadè rdé'di'i nashi za'què, chuguin nu tsequin lu gui'i. ²⁰Zni gac bè'a tè mènè za'què nu mènè mal por lo què narunè rall.

Lèdè grédi'i mènè tsuté rall catè rnibè'a Dios

(Lc. 13.25-27)

²¹Lèdè grédi'i narni'i lua: “Dadè, Dadè”, tsuté rall catè rnibè'a Dios

sino nadë más el quë narunë cumplir voluntá shtë Dadë naquëbezë gube'e, ni sí quëgnibë'a më lë'ëll. ²²Iurë lë'ë iurë guëga'a, dzë ni cantidá mënë guëni'i rall lua: "Dadë, lë'ë na'a biadi'dzë na'a shti'dzël nu por lël gulú na'a mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bëdë'në na'a zihani milagrë iurë guni'i na'a lël." ²³Perë iurní guënia'a lu mënë ni: "Jamás adë guënëdia'a lë'ë të. Gulë guabsú lua purquë na të mënë mal."

Comparaciuni shtë chupë hiu'u

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴Zni na el quë narquë diaguë nu quëhúnëll lo quë narnia'a, nall cumë ziquë tubi nguii nariasé nu bëzá'all lídchill lu cimientë shtë guë'ë. ²⁵Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë; bëdí'ahin hashtë guëa' hiu'u perë adë guláguëdi'i hiu'u purquë napin cimientë nazubë lu guë'ë. ²⁶Perë el quë narini shti'dza perë adë rúnëdi'ill cuendë lo quë narnia'a, nall ziquë tubi nguii tuntë nanëdi'i tsasëll. Bëzá'all lídchill lu iu'lli. ²⁷Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë nu bëdí'ahin guëa' hiu'u. Gulaguë hiu'u purquë nídi'i cimientë guetë. Nalé tubi cusë dushë guc nga'li.

²⁸Iurë Jesús gualú biadi'dzë më lu ra mënë, nalé bëdzëguë' ldu'u rall nu guasé ldu'u rall por l dai' shtë më. ²⁹Caglua'a më cumë ziquë el quë nanapë pudërë, lédëdi'i ziquë ra mësë shtë lëy nananú entrë lë'ë rall.

Jesús bënëac tubi narac ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 Iurë bietë Jesús lu dani, cantidá mënë zianaldë rall

lë'ë më. ²Iurní guabi'guë tubi nguii narac ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më. Répill:

—Dadë, si talë rac shtú'ul, nápël pudërë gunëáquëll na; guëzunël ladia.

³Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu guni'i më:

—Rac shtua'a, suné ládil.

Iurë lë'ë më guni'i zndë'ë, grë galguidzë ru'dzë bëac. ⁴Jesús repi:

—Bëquë diaguë, adë chu lu

ruadi'dzëdi'ill; nadë más guaguë'në presentar lu bëshuzi nu bëdë'ë tubi ofrendë lo quë narnibë'a Moisés të parë grëtë' mënë, guëdë'ë rall cuendë de quë lë'ël bëáquëll nu guc límpil de galguidzë shtë'nël.

Bënëac Jesús tubi muzë shtë capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵Iurë guatë Jesús guë'dchi Capernaun, tubi capitán rumanë guabi'guëll lu më nu bé'nëll ruëguë.

⁶Répill lu Jesús:

—Dadë, shmuza rac llú'ull galguidzë llunguë. Nagá'all lidcha. Nalé quëhúnëll sufrir lu galguidzë.

⁷Jesús guni'i:

—Na tsahia parë gunëaca lë'i'.

⁸Capitán bëquebi:

—Dadë, rúnëdi'i tucara tsal lidcha; adë chu nádia'a. Nadë más gunibë'a nu bëdë'ë tubsë di'dzë, iurní guëac shmuza. ⁹Mizmë na runa lo quë narni' ra narnibë'a na, nu napa sultadë bajo ordë shtëna. Iurë rnia'a lu tubi sultadë, tsall; pues riall. Iurë rnia'a guídëll, pues lueguë rídëll. Iurë rni'bë'ahia tubi shmuza tsaguë'nëll lo quë narac shtua'a, rzu'bë diáguëll shti'dza.

¹⁰Iurë Jesús bini di'dzë ni, nalé guasé ldu'u më. Guni'i më lu ra nazianaldë lë'ë më:

—Guldía rnia'a lu të, guèdubi naciuni Israel nunquë bédza'guèlúdia'a tubi nguiu narialdí ldu'i shti'dza ziquë nguiu rë'.

¹¹Rnia'a, cantidá mënë guèru'u rall de grè ladë shtë guédchiliu. Guidë rall të parë subënú rall Abraham nu Isaac nu Jacob parë gaunú rall mënë ni catë rribë'a Dios gub'e'e.

¹²Perë nanú mënë nabini shti'dzë më de quë guëribë'a më ziquë rëy; guèru'u rall tëchi fuërë catë nacahi. Nga'li gu'në rall nu guëchushi lai' rall.

¹³Iurní Jesús guní'i' lu capitán: —Bëagzë lídchil; hia shmúzël bëac tal ziquë gualdí ldu'ul.

Lë'ë muzë ni bëaqui' mizmë iurë ni.

Bënëac Jesús suëgrë Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Jesús gua lidchi Pedro. Nga'li guná më naga'a suëgrë Pedro. Na'a ni rac shldi ru'bë. ¹⁵Iurní guna'zi më guia'a na'a. Lueguë bëru'u shldi. Iurní suëgrë Pedro guashtëhi' nu bé'ni' sirvë lu rai'. Bédé'ëi' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë narac ll'u'u

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶Iurë gue'lë gu', be'dënú mënë zihani sa' rall lu Jesús. Be'dënú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall; con tubsë di'dzë rgu më grëtë' ra mëdzabë. Nu zac bë'në më rumëdi grëtë' ra nanapë galguidzë. ¹⁷Zndë guzac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guní'i' Isaías: “Lë'ë më bia'a më galguidzë shtëna'a nu lë'ë më bia'a më grëtë' debilidá shtëna'a”.

El quë narac shtu'u tsanaldë lë'ë

Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸Iurë guná Jesús cantidá mënë bédëa rdondë catë zubë më, gunibë'a më parë tédë ra shini gusë'dë më stubi tëchi nisë. ¹⁹Tubi mësë shtë lëy guabí'guëll lu Jesús nu répill:

—Mësë, rac shtua'a sënalda lë'ël cualquier lugar ca tsal.

²⁰Jesús bëquebi:

—Ra ma lachi napë cuevë shtë ma. Ra ma'ni napë bëche'zë llicu hiaguë perë na, adë nápëdia'a catë guëcu'guë guëca aunquë nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu.

²¹Stubi nguiu naganaldë lë'ë Jesús repi lu më:

—Dadë, bëne'e sí, primëre tsaca'cha shtada, iurní gue'dë nalda lë'ël. Gaca shmënel iurní.

²²Jesús guní'i':

—Gude'e naldë na lueguë. Nanú mënë nadë rialdídí'i ldu'u shti'dza parë guëca'chi rall ra tëgulë.

Bëcuedchí Jesús nisë nu mbë

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³Iurní guaté Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë më ²⁴perë bédchini mbë lu nisë. Nalë fuertë bédchini mbë. Gutë zili nisë la'ni barcu. Jesús naga'si më. ²⁵Iurní ra shini gusë'dë më guacua'ni rai' lë'ë më nu repi rai':

—Dadë, bëlá lë'ë na'a. Aquë zátia'a iurne'.

²⁶Lë'ë më guní'i' lu rai':

—¿Pëzielú nalë rdzëbë të? ¿Pë hia adë rialdídí'i ldu'u të na?

Iurní guashtë më nu guni'i më guëc mbë nu guëc nisë ru'bë. Lueguë gurëdchí nisë.

²⁷Hia ra nguii naná zënú më, nalé bédzëguëe' ldu'u rai'. Guasé ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtë'dzi'.

Chupë nguii nananú mëdzabë la'ni ldu'i

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸Iurë Jesús bédchini stubi ladë rua' nisë, ladzë ra më gadareno, chupë nguii bëru'u la'ni catë bëga'chi tégulë. Guabi'guë rall lu më. Guërupë rall napë rall mëdzabë la'ni ldu'u rall. Nalé nadushë rall. Ni tubi adë chu ráquëdi'i rdëdë nezë catë nanú rall. ²⁹Iurní guzublú gurushtiá rall fuertë:

—¿Pëzielú riutël con lë'ë na'a, Jesús shini Dios? ¿Gu bédchinil ndë'ë parë guëzac zil lë'ë na'a antsë guëga'a tiempë?

³⁰Zitu rëta' cantidá ra guchi. Quëháu ra ma gui'lli. ³¹Ra mëdzabë bënë rall ruëguë lu Jesús; guni'i rall:

—Si talë guëgul lë'ë na'a la'ni ra nguii rë', perë bëne'e permisi të guëdëu' na'a la'ni ra guchi.

³²Iurní Jesús repi:

—Gulë gua.

Lueguë bëru'u mëdzabë la'ni ra nguii ni. Guaté rall la'ni guchi. Lueguë grëtë' ra guchi zia'a guëllu'në nasesë; gulaguë ra ma catë rlaguë gui'u rua' nisë ru'bë. Guaté ma la'ni nisë. Bëlda'u nisë ra ma; lueguë guti ra ma.

³³Hia naquëhapë guchi bëllu'në rall hashtë guë'dchi nu guzublú

biadi'dzë rall lo quë naguc, nu shcuendë ra nguii nagú mëdzabë la'ni ldu'u rai'. ³⁴Iurní grë mënë shtë guë'dchi bëru'u rall; guagná rall catë quëbezë Jesús. Iurë guná rall lu më, bënë rall ruëguë de quë guëru'u më ladzë rall.

Bënëac Jesús tubi narac llunguë

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Iurní Jesús guaté la'ni barcu parë tédë më stubi tëchi nisë. Iurní bédchini më guë'dchi shtë më.

²Nga'li bédchininú mënë tubi narac ll'u'u galguidzë llunguë. Nagá'all lu daa'. Iurë Jesús guná rialdí ldu'u rall, repi më lu narac ll'u'u:

—Lé'ël, adë riádi'i ldu'ul.

Naperdunë duldë shtë'nël.

³Iurní bëldá mësë narlua'a lëy guni'i rall la'ni ldu'u rall: “Hiembrë rë' blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios”. ⁴Perë guc bë'a Jesús pë llgabë quëbezënú rall. Iurní repi më:

—¿Pëzielú runë të llgabë mal?

⁵¿Pë más sencigi guënia'a lu narac ll'u'u: “Naperdunë duldë shtë'nël”, u guënia'a lull: “Guashtë nu bëagzë”?

⁶Parë gac bë'a të nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu parë gac bë'a të napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní repi më lu narac ll'u'u:

—Guashtë; bëtëa shtaa'l nu bëagzë lídchil.

⁷Lë'ë narac galguidzë llunguë guasuldill nu bëagzëll lídchill.

⁸Guná mënë lull, iurní bédzëguëe' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bënë rall alabar lë'ë Dios purquë bédë'ë më pudërë ru'bë guia'a tubi nguii.

Guna'bë Jesús Mateo*(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)*

⁹Jesús bëru'u më nga'li. Guná më lu tubi nguiu lë Mateo. Zúbëga'all lugar catë rúnëll cubrë impuestë. Iurní repi më:

—Gude'e naldë na.

Iurní Mateo guasuldí nu guanáldëll lë'ë Jesús.

¹⁰Guzac iurë Jesús caniháu la'ni tubi hiu'u, cantidá mënë narunë cubrë impuestë nu zihani pecadurë bédchini rall nga'li parë gulezënú rall lë'ë më lu mellë. Guzubënú rall lu mellë con Jesús nu con ra shini gusë'dë më. ¹¹Perë ra fariseo iurë guná rall lu ra mënë ni, guna'bë di'dzë rall lu shini gusë'dë Jesús:

—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull ra pecadurë nu con ra mënë narunë cubrë impuestë?

¹²Bini Jesús pë quëgni'i ra fariseo; iurní guni'i më:

—Adë rquí'nidi'i ra mënë ducturë si rac llú'udi'i rall perë mënë narac llu'u, sí, ni rquí'ni rall ducturë.

¹³Gulë gua; gulë béd'ë'ë cuendë lo quë narunë cuntienë lo quë naná escritë: “Na rac shtua'a de quë gac të mënë narga'a ldu'u sáhi'; ni más mejurë quë gunë të ofrecer ma lua ziquë ofrendë”. Zeldë guëna'ba ra pecadurë të guëabrá ldu'u rall con Dios. Adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i: “Nápëdia'a duldë”.

Guna'bë di'dzë rall lla na shcuendë ayunë*(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)*

¹⁴Iurní ra nazianaldë lë'ë Juan Bautista, guabi'guë rall lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú lë'ë na'a nu ra fariseo rdë'në na'a ayunë zihani vueltë perë ra shmënëll adë rúnëdi'i rall ayunë?

¹⁵Jesús guni'i:

—Nahia ziquë lliguë shtë sa'a. ¿Ni mudë gunë të obligar ra invitatë shtë sa'a, gacu rall lari nagasë ziquë mënë narunë velar guëc tëgulë mientras quëbezënú lliguë lë'ë rall? Aquëdi'i. Perë guëdchini dzë nu guëdchini tiempë lë'ë lliguë tsabsú nga'li; iurní sí, gunë rall ayunë.

¹⁶Ni tubi adë chu rúnëdi'i rumiendë lu tubi lari gushë con lari nardëá purquë si talë guëguëu'l lari nardëá lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a lari. ¹⁷Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë purquë adë gúnëdi'i gan bulsë gushë la fuersë shtë vini cubi. Rie'zë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u, nu gullini ra bulsë. Por ni rquí'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënítidí'in. Shti'dza adë rgá'adi'i con custumbrë shtë'në të.

Shini Jairo nu na'a naguna'zi shabë më*(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)*

¹⁸Mientras Jesús quëadí'dzi' ra cusë rë', tubi narnibë'a mënë bédchini; bëzullíbill lu më nu guní'ill:

—Shtsa'pa niá'asë gualú guti, perë si talë guídëll lidcha; si talë guëdchi'bë guiá'al guëc shinia, guëbáni' stubi.

¹⁹Jesús guasuldi'; iurní guanaldë më lë'ëll con ra shini gusë'dë më.

²⁰Iurë guanaldë më lé'ëll, tubi na'a narac ll'u'u rllë'ë réni'; guabí'guëll lu Jesús. Guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Iurní guabí'guëll lu Jesús nezë tëchi më. Guná'zill rua' shabë më. ²¹Rúnëll llgabë: “Si talë guëna'zia shabë më, guëaca”. ²²Jesús bédchigré lu më nezë tëchi më; guná më lu na'a nu repi më: —Adë riádi'i ldu'ul, Nanë. Hia lé'ëll bëáquël purquë gualdí ldu'ul na.

Mizmë iurní bëáquëll.

²³Iurë Jesús bédchini' lidchi më importantë; guná më lu narëta' nu guná më lu ra musicuë. Ra mënë ru'në rall nu ruidë bè'në rall. ²⁴Iurní repi Jesús:

—Gulë bëru'u nd'ë purquë lë'ë lliguëna'a rë' adë gútidí'i sino nagá'si'.

Perë ra mënë bëllidchinú rall lë'ë më. ²⁵Jesús guní'i' de quë guëru'u rall. Iurní guaté më la'ni hiu'u nu guna'zi më guia'a tégulë. Iurní guashtë tégulë nga'li. ²⁶Guëdubi lugar catë rnibë'a regiuni ni, bërë'tsë dí'dzë nu famë shtënë më. Biadí'dzë mënë pë guc con lë'ë tégulë.

Bënëac Jesús chupë ciegu

²⁷Jesús bëru'u lugar ni; chupë ciegu guanaldë rall lë'ë më; guni'i rall fuertë:

—Bëga'a ldu'ul lë'ë na'a, llëbni David.

²⁸Iurë Jesús guaté la'ni hiu'u, bédchini ra ciegu lu më; repi më lu rall:

—¿Gu rialdí ldu'u të de quë zac gunëaca lë'ë të?

Lë'ë rall bëquebi rall:

—Rialdí ldu'u na'a, Dadë.

²⁹Iurní Jesús bëshá guia'a slu rall nu repi më:

—Gaquin según fe nanapë të.

³⁰Hia slu ra mënë ni bëaquin. Iurní Jesús gunibé'ai' con ordë lu rall, ni tubi adë chu gac bé'adi'i lo quë nabé'ni'.

³¹Perë niá'asë gualú bëru'u rall nga'li, iurní guzublú ruadí'dzë rall guëdubi regiuni lo quë nabé'në Jesús.

Bënëac Jesús tubi gu'pë

³²Iurë Jesús con ra shini gusë'dë më ziagru'u rai' nga'li, bëldá ra mënë be'dënu rall tubi gu'pë nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. ³³Lueguë Jesús gulú hia'ldë lë'ë mëdzabë ni; hia lë'ë gu'pë guzublú biadí'dzëll. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë. Guni'i rall: —Nunquë la'di gunádi'ia'a guëdubi mënë shtë Israel sa' ra cusë ziquë quëhunë më.

³⁴Perë guni'i ra fariseo: —Nguiu rë' rgu hiá'ldëll ra mëdzabë por pudërë shtë mëdzabë narnibë'a más.

Bëga'a ldu'u më ra mënë

³⁵Jesús ziagla'guë më grë ra guë'dchi naná rëta' guëlladchi nga'li. Caglua'a më la'ni iádu'u shtë ra mënë cadë lugar catë rdchini më. Biadí'dzënu më mënë cusë za'quë lla guëdchini mieti catë rnibë'a Dios. Nu bënëac më grë clasë galguidzë nu grë ra naquëhunë sufrir ra dulurë. ³⁶Iurë guná më ra mënë zihani, bëga'a ldu'u më lë'ë rall purquë nalë rzac zi rall nu adë rbedchídi'i ldu'u rall. Na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. ³⁷Iurní repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, nanú zihani cusechë perë du'psë na rall parë gunë rall dchi'ni perë rnia'a lu të, ³⁸gulë guna'bë lu Dios naná nashtënë cusechë parë guëshe'ldë më más mënë parë guadi'dzë rall diza'quë lu mënë.

**Jesús gulë ra chi'bë chupë shini
gusë'dë më**

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Iurní Jesús guna'bë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bédë'ë më autoridá nu pudërë parë guëgú rai' ra mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë nu parë gunëac rai' grë ra narunë sufrir galguidzë nu dulurë.

²Ndë'ë na lë ra poshtë; guëzá chi'bë chupë rai': primërë Simón; nápi' stubi léhi' Pedro. Nu bë'në më nombrar Andrés bëchi Pedro. Guna'bë më Jacobo nu béchi' Juan, shini Zebedeo. ³Guna'bë më Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo el quë narunë cubrë impuestë. Guna'bë më Jacobo shini Alfeo. Guna'bë më Lebeo, nápi' stubi léhi' Tadeo. ⁴Guna'bë më Simón naná miembrë shtë partidë cananista, nu guna'bë më Judas Iscariote el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

**Jesús gunibë'a tsagni'i ra poshtë
diza'quë lu ra mënë**

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵Jesús gunibë'a guëzá chi'bë chupë nguui ni; guni'inú më lë'ë rai' lla guzia'a rai'. Repi më lu rai':

—Adë tsádi'i të regiuni catë quëreldë ra nadë nádi'i më israelitë. Nu adë tsuté'di'i të guë'dchi Samaria. ⁶Más bien tsa të lu ra mënë naná ziquë lli'li naguniti,

quiere decir, naciuni Israel. ⁷Gulë biadi'dzë lu mënë lla tsuté mënë catë rribë'a Dios purquë hia lë'ë iurë ziadgchini të guë'nibë'a më.

⁸Gulë bënëac ra narac llu'u. Gulë bëcua'ni ra tëgulë. Gulë bënëac narac galguidzë ru'dzë ládi'. Gulë cu grétë' mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Lë'ë të bë'në të recibir pudërë ndigá; gulë bédë'ë sin quë gúnëdi'i të cubrë.

⁹Adë guá'adi'i të orë, ni bédchichi, ni dumí mitu'në. ¹⁰Adë guá'adi'i të panitë parë quë dumí. Adë guá'adi'il chupë manguë, nilë chupë par rachi. Adë guá'adi'il bastunë. Pues el quë narunë dchi'ni napë derechë parë gaull lidchi shlámëll.

¹¹Iurë lë'ë të guëdchini të tubi guë'dchi u tubi ranchi, gulë quili nga'li tubi mënë naná runë tucarë guëquë diaguë shti'dza. Hia nga'li guëa'në të lídchill hashtë iurë lë'ë të guëbi' të. ¹²Iurë lë'ë të tsuté të lidchi mënë ni, gulë bë'në saludar lé'i' con tubi diza'quë. ¹³Si talë ra mënë ni runë tucarë guëquë diáguëll shti'dza, gulë bédë'ë bendición shtë të nga'li; perë si talë adë guëquë diáguëdi'i rall shti'dzë të, si talë adë nádi'i ra mënë më za'quë, gulë biequi nga'li con grë diza'quë shtë të. ¹⁴Si talë nédí'i mënë ni gunë recibir diza'quë nu nédí'ill guëquë diáguëll shti'dzë të, iurní gulë bëru'u hiu'u ni u guë'dchi ni. Iurní gulë guëdchibi gushëguui'u nadchi'bë guëa' të ziquë sëni de quë adë gualdí'di'i ldu'u rall. ¹⁵Guldía rnia'a, dzë shtë juici más llëru'bë na cashtigu parë guë'dchi ni quë parë ra mënë shtë Sodoma u Gomorra.

Guëzac zi mënë lè'è tè

¹⁶'Gulë guná, na guëshe'lda lè'è tè cumë ziquè ra lli'li ladi ra ma dushë, perë gulë gac nasini cumë ziquè serpiëntë, nu gulë gac nadu'u ziquè palumë. ¹⁷Gulë gapë cuidadë ra mënë shtë lugar ni; gunë rall intriegu lè'è tè lu ra gubernë nu hashtë guëne'e rall galné lè'è tè la'ni iádu'u. ¹⁸Tsanú rall lè'è tè lu ra gubernadurë nu lu rëy purquë na të shmëna. Zni gac tè testigu shtëna delantë lu ra autoridá hashtë delantë lu ra nanádi'i më israelitë. ¹⁹Perë iurë lè'è rall gunë rall intriegu lè'è tè lu ra gubernë, adë rquëdí'nidi'i ldu'u tè por lo quë naguëni'i tè lu rall u por lo quë naguadi'dzë tè lu ra mënë, purquë iurë lè'è iurë guëga'a, Dios guësëdchini më di'dzë parë guadi'dzë tè ²⁰purquë lëdë lé'ëdi'i tè guadi'dzë tè sino lè'è Espiritu Santo naze'dë de Shtadë tè, guadi'dzi' por lè'è tè.

²¹'Ra nguiu gunë rall traicionar ra bëchi sa' rall tè parë gati sa'll. Ra shtadë ra mënë gunë rall traicionar shini rall. Shini rall guëásëll guëc shtadë rall hashtë quini rall shtadë rall. ²²Grétë' mënë shtë guë'dchiliu guená zá'quëdi'i rall lu tè purquë na të shmëna, perë el quë nagac firmë hashtë fin, ndë'è gac salvar. ²³Iurë lè'è mënë guëzunaldë rall lè'è tè cualquier tubi guë'dchi catë guëdchini tè, gulë bëru'u nga'li; gulë bëllu'në hashtë stubi guë'dchi purquë guldía rnia'a, lè'è nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëdchíni' antsë quë lè'è tè guadi'dzënu tè diza'quë lu mënë guëdubi guë'dchi shtë Israel.

²⁴'Ni tubi narsë'dë lu shmësi', lasáquëdi'ill más quë mësë shtënell. Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi'. ²⁵El quë narsë'dë, tsull cunformë según el quë naquëglua'a, hashtë despuësë iurní tsalú studi shtënell, iurní gáqui' ziquë lè'è mësë. Zni na tubi muzë parë lu shlámëll. Ziquë tubi nguiu con shíni', cagni'i ra mënë rnibë'a mëdzabë Beelzebú na, nu zac guëni'i rall rnibë'a mëdzabë lè'è tè.

Chu guëdzéba'a

(Lc. 12.2-9)

²⁶'Por ni rnia'a lu tè, adë rdzébëdi'i tè ra mënë. Pues ni tubi cusë nanaga'chi adë guëá'nëdi'in sin adë guërú'udi'in lu llni. Nu grë cusë naga'chi, napë quë guëd'è mënë cuendë de ni. ²⁷Lo quë narnia'a lu tè apartë, gulë guni'i di'dzë ni delantë lu grë mënë. Lo quë nabëluá'ahia lu tè apartë, gulë guni'i fuertë dizdë guëc hiu'u. ²⁸Adë rdzébëdi'i tè ra narguini cuerpë perë adë gáquëdi'i quini rall almë. Más bien gulë bëdzëbë el quë nanapë pudërë guëzalú cuerpë nu almë la'ni gabildi.

²⁹'Rdu' ra ma'ñi, chupë ma por tubi centavë, perë ni tubi de lè'è ra ma adë rátidi'i sino quë lè'è Dadë Dios adë guëd'è më sí; Dios rd'è më cuendë. ³⁰Napë më cuendë bëldá guitsë guëquël. ³¹Adë rdzébëdi'i tè; pues más lasac tè quë ra ma'ñi.

Pë gac con ra shmënë Jesús

(Lc. 12.8-9)

³²'Grétë' el quë naguëquebi favurë de na delantë lu ra mënë, na guëquebia favurë de lé'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e. ³³Perë

si talë nanú el què narni'i nádi'll shmëna delantë lu ra mënë, na guna negar lé'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e.

Por Jesús nanú divisioni

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Adë rúnëdi'i të shgabë të de què zeldënúa paz lu guédchiliu rë'. Pues adë zeldënúdia'a parë cuedchí ldu'u mënë con sa'll lu guédchiliu sino parë gac dividir mënë por shti'dza. ³⁵Na zelda parë grë ra nguü guëasë rall guëc shtadë rall, shtsa'pë rall guëasë rall guëc shni'a rall. Nu ra lli'lli guëasë rall guëc suëgrë rall. ³⁶De mudë de cadë tubi rall gac rall enemigu parë famili shtënë rall.

³⁷El què narac shtu'u shtádi' u shní'ai' más què rac shtú'ull na, adë rlluí'idi'i gáqui' shmëna. El què narac shtu'u llgá'ni' u shtsápi' más què rac shtú'ull na, adë rlluí'idi'i gáquëll shmëna. ³⁸El què nadë gúnëdi'i renuci prupi deseo shtënëll, si talë adë nédi'i gátill por na; si talë adë tsanáldëdi'll shneza, nguü ni nasáquëdi'll gáquëll shmëna. ³⁹El què narac shtu'u gac salvar vidë shtënëll, guënítill vidë shténi', perë el què naguëniti vidë shténi' por na, ni gac salvárell.

Premi parë ra shmënë Jesús

(Mr. 9.41)

⁴⁰El què narunë recibir cualquier tubi de lë'ë të, mënë ni también rúnëll recibir na. El què narunë recibir na, mënë ni rúnëll recibir el què nabëshe'ldë na. ⁴¹El què narunë recibir tubi shmuzë Dios purquë ze'dë mënë ni de Dios, ni

gúnëll recibir mizmë premi nard'ë Dios parë ra shmuzë më nabiadi'dzë shti'dzë më. El què narunë recibir tubi nguü za'quë purquë nall më za'quë, mënë ni gúnëll recibir premi shtë më za'quë. ⁴²Cualquier el què naguëd'ë tubi vasë nisë galë, të gu tubi más humildë shmëna, guldía rnia'a lu të, segurë guëd'ë Dios tubi premi cá'all.

Ra nabëshe'ldë Juan Bautista lu Jesús

(Lc. 7.18-35)

11 Iurë Jesús gualú guni'i më lla mudë guzia'a ra chi'bë chupë shini gusë'dë më, bëru'u më nga'li parë zia'a më. Bëlua'a më diza'quë lu ra mënë guë'dchi narëta' guëlladchi.

²Juan nanú lachigui'bë perë bini' lo què naquëhunë Cristo. Iurní bëshé'ldi' bëldá shmëni'; tsagná rall lë'ë Jesús ³parë guagna'bë di'dzë rall lu më:

—¿Gu lé'ël nal Cristo, el què napë què guëdchini por partë shtë Dadë Dios, u napë què guëlezë na'a stubi naguëdchini?

⁴Jesús repi:

—Gulë tsaguëchi lu Juan lo què naguná të nu lo què nabini të. ⁵Gulë biadi'dzë grëtë' lo què naguná të: ra ciegu rna; ra cujë rzë; ra narac galguidzë ru'dzë ládi', guzuné rall; grë ra cue'të bëabré rini rall. Ra tégulë gubani rall stubi. Grë ra prubi quëquë diaguë rall diza'quë parë gac salvar rall. ⁶Guëquitë ldu'u ra naná tsagla'guë tsaldí ldu'i na, grë ra nartúdi'i lúhi' gáquëll shmëna.

⁷Iurë lë'ë shmënë Juan zëagzé, iurní Jesús guzublú quëadi'dzë më shcuendë Juan. Repi më lu ra mënë:

—¿Pë guagná të lu shlatë;
tubi ziquë gui'lli narni'bi mbë?
⁸Aquëdi'i. ¿Pë guagná të lu tubi
nguiiu nanacu lari chulë? Aquëdi'i.
Lë'ë të nané të de quë grë ra naracu
con lari nalasac zihani dumí,
quërelde rall lidchi rëy. ⁹Por fin ¿pë
guagná të lu tubi muzë shtë Dios?
Perë sí, de verdá guná të tubi muzë
shtë më mayurë quë ra nabíadi'dzë
shti'dzë më guahietë. ¹⁰Juan na el
quë narni'i Sagradas Escrituras:

Na guëshe'l'da tubi naguadi'dzë
por na antsë guëlua'alul lu
mënë.

¹¹Guldía rnia'a, grëtë' ra mënë
nagubani tiempë guahietë, nápëdi'i
rai' más hunurë quë Juan. Perë
rnia'a lu të, el quë namás humildë
entrë ra mënë narialdí ldu'i
diza'quë shtëna, napë rall más
hunurë quë Juan.

¹²Dizdë Juan Bautista hashtë
iurne', ra mënë mal rac shtu'u rall
guëzalú rall diza'quë shtë Dios parë
adë tsutédi'i mënë catë rribë'a Dios.
Ra narac shtu'u tsuté nezë za'quë,
runë rall llëru'bë fuersë parë tsuté
rall. ¹³Grëtë' lo quë nabëquë'ë ra
muzë nabíadi'dzë shti'dzë Dios nu
lo quë nabëquë'ë Moisés, guni'i
rai' lo quë narac shtu'u Dios hashtë
tiempë shtë Juan Bautista. ¹⁴Si
talë lë'ë të rac shtu'u të tsaldí ldu'u
të lo quë narnia'a de Juan, náhi'
ziquë Elías. Juan náhi' el quë muzë
shtë Dios guni'i guahietë napë quë
guëdchini. ¹⁵Si talë rac shtu'u të
tsasë të, gulë bëquë diaguë bien lo
quë narnia'a.

¹⁶'Guadi'dza tubi comparaciuni
lla na mënë tiempë ne'. Lë'ë rall
na rall ziquë llguë'në nacaguitë.

Zúbëga'a rall lu llguëa' nu rni'i rall
fuertë lu sa' rall: ¹⁷“Bëdi'l'di na'a
musicuë lëgrë perë adë bëguí'idi'i
të. Bëdi'l'di na'a cantë tristë perë
adë bí'nidi'i të.” ¹⁸Bëdchini Juan;
adë gudáudi'i' zihani cusë nu adë
bii'di'i' licor, perë lë'ë të rni'i të
de quë nápi' tubi mëdzabë la'ni
ldú'i'; por ni adë guanáldëdi'i të
lé'i'. ¹⁹Lueguë bëdchinia, nguiiu
nabëshe'ldë Dios; rni'i të rau sha'ta
nu rni'i të ruhia vini. Rni'i të nahia
amigu shtë pecadurë nu amigu
shtë ra narunë cubrë impuestë, por
ni adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza.
Manërë nacanihunë Dios na ziquë
llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná
riasë shti'dzë më de verdá.

**Ra mënë adë guasédi'i rall shti'dzë
më**

(Lc. 10.13-15)

²⁰Iurní lë'ë Jesús guzublú quëgni'i
më lu ra mënë guë'dchi catë bè'në
më más milagrë ru'bë purquë ra
mënë ni, adë bëabrídi'i ldu'u rall
con Dios. Iurní guni'i më:

²¹—Prubi de lë'ë të mënë shtë
guë'dchi Corazín. Prubi de lë'ë
të mënë shtë guë'dchi Betsaida;
purquë si talë mënë shtë Tiro nu
Sidón nianá rall grë ra milagrë
naguná të, pues hía niac cambi
mudë nanabani rall; niabrí ldu'u
rall con Dios. Niazubë rall lu dë
nu niacu rall lari nagasë ziquë
señi de quë bè'në nadzë'ë mudë
nanabani rall. ²²Na rnia'a lu të, dzë
guëshe'ldë Dios juici guëc mënë
shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro
nu Sidón gunë rall sufrir menos quë
lë'ë të. ²³Nu rnia'a lu të naquërelde
guë'dchi Capernaum, runë nadchini

të por tantë llni nabë'në të recibir, perë tsalú të lugar catë quëbezë ra tëgulë purquë mënë shtë ciudá Sodoma, si talë nianá rall milagrë cumë ziquë guná të, pues todavía nianá quëbezë guë'dchi Sodoma iurne'. ²⁴Perë rnia'a lu të, dzë shtë juici lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë quë ra mënë shtë regiuni shtë Sodoma.

Gulë te'e lua parë cuedchí ldu'u të
(Lc. 10.21-22)

²⁵Tiempë ni Jesús biadi'dzënúhi' Shtádi':
—Dadë, dushquíllil, rnibé'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lé'ël, Dadë; bëluá'al shtí'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rallin. Perë nacahi shtí'dzël bé'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, ra mënë narianaldë tēchi llgabë nguui. ²⁶Zni bé'nël Dadë purquë zni rac shtú'ul gac.

²⁷Lë'ë Shtada bëne'e grëtë' cusë rë' parë na; ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bé'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bé'ahia chu náhi'. Nahia shini më; gunguë bë'a mënë Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguui ni Shtada. ²⁸Gulë te'e lua grëtë' el quë narbedchídi'i ldu'i, grë të nariashac ldu'i por duldë shtë të, guënehia paz parë lë'ë të. ²⁹Gulë bëca'a yuguë naguëdchi'ba guëc të nu gulë bësë'dë shti'dza. Nadú'uhia nu nalé pacënci nahia. Gulë te'e lua të guëdzëlë të descansë parë almë shtë të. ³⁰Ldai' nabëluá'ahia lu të, nalé sencigi nahin parë gua'a

të ziquë tubi yuguë shashu. Lo quë narnibé'ahia adë nagánëdi'in.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai'
du'u dzë narzi'i ldu'u mënë

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 La'ni ra dzë ni Jesús zía'ai' nezë shtënë më catë rgabní trigu. Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, ra shini gusë'dë më bēdchini galërdia'në ldu'u rai'. Iurní guzublú caniashi rai' du'u shtë trigu parë quëháu rai' bē'dchi trigu. ²Iurë lë'ë ra fariseo guná rall lo quë nabë'në rai', repi rall lu Jesús:

—Guná, ra shini gusë'dël quëhunë rall lo quë naprovidë según lëy. Caniashi rall du'u dzë narzi'i ldu'u mënë.

³Jesús repi:
—¿Pë adë bí'ldidi'i të histori lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë tēchi'? Bēldia'në David nu guatēhi' lidchi Dios. ⁴Guna'zi David guetēshtildi sagradë. David gudáuhi' guetēshtildi ni, perë según lëy shtë Dios sulë bēshuzi napë rall derechë gau rai' guetēshtildi sagradë, lédëdi'i David con ra mënë nananú con lé'i'. ⁵Hia bi'ldi të lëy shtë Moisés. Ra bēshuzi shtë iádu'u adë rzí'idi'i ldu'u rall dzë descansë por trabaju nanapë rai'; nu nádi'in duldë. ⁶Na rnia'a lu të, zuga'a tubi nguui ndë'ë naná más importantë quë iádu'u. ⁷Lë'ë të, ¿pë adë riasédi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Na rac shtua'a guëga'a ldu'u të sa' të más quë ra ma narne'e të lu bëcu'guë ziquë ofrendë”. Si talë riasé të di'dzë ni, adë gúnëdi'i të condenar ra nanápëdi'i faltë. ⁸Lë'ë nguui

nabêshe'ldë Dios lu guédchiliu, nápi' autoridá nu pudërë parë guëni'i' pë gunë mënë dzë narzi'i ldu'u mënë.

Tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Iurní Jesús bëru'u lugar ni. Guaté më la'ni iádu'u shtë ra mënë. ¹⁰Nga'li zuga'a tubi nguiu nagubidchi tubi guiá'ai'. Perë ra fariseo rac shtu'u rall guëdzëlë rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë Jesús. Iurní guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Según lëy çgu nanú permisi gunëac mënë narac ll'u'u grë ra dzë narzi'i ldu'u mënë?

¹¹Repi Jesús:

—¿Chu de lë'ë të si talë guënítil tubi lli'li, si talë ldaguë ma la'ni guërzú dzë descansë, pë adë tsaldúdi'i të ma? ¹²Pues más nasac vidë shtë nguiu quë lli'li. Zni nanú permisi gunë mieti bien dzë narzi'i ldu'u ra mënë.

¹³Iurní repi më lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Bëldí guiá'al.

Lë'ë nguiu bëldí guiá'ai'. Lueguë bëac guiá'ai'; bëa'në guiá'ai' ziquë na stubi guiá'ai'. ¹⁴Iurní bëru'u ra fariseo. Guzublú rall quili rall manërë parë quini rall lë'ë Jesús.

Lo quë nabëquë'ë Isaías

¹⁵Iurë guc bë'a Jesús pë quëhunë ra fariseo, bëru'u më; zia'a më stubi lugar. Perë cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Jesús bënëac grëtë' narac ll'u'u. ¹⁶Nu bëdë'ë më ordë de quë adë guadí'dzëdi'i ra mënë chu na më. ¹⁷Zndë'ë guc parë gac

cumplir lo quë nabëquë'ë Isaías, muzë shtë Dios:

¹⁸Ndë'ë lë'ë shmuza nagulëa; el quë nalë rac shtua'a nu el quë narquitë ldua'a.

Guëdë'ëhia Espiritu Santo cuezënuhi' më ni.

Guëni'i' më lu mënë nanádi'i' më israelitë de quë ze'dë guëdchini juici shtë Dios.

¹⁹Adë guadí'dzëdi'i më tantë. Na më nadu'u.

Adë rtá'lëdi'i më di'dzë; adë guëni'idi'i më fuertë nezë.

²⁰Na më pacënci; adë nádi'i më ziquë el quë narguitsu gui'lli. Nádi'i më ziquë el quë narsëaldë mëchi narquë gui'i.

Cuezë më hashtë cueshtë gobiernë shtëhi'; guëni'bë'a më manërë justë.

²¹Mënë nanádi'i' më israelitë, tsaldí ldu'u rall shti'dzë më parë gac salvar rall.

Guni'i' ra mënë napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²²Iurní bëdchininú mënë tubi nguiu lu Jesús. Nall ciegu nu gu'pë. Bë'në mëdzabë nananú la'ni ldu'u nguiu ni parë adë rnádi'ill nu rni'idi'ill. Jesús bënëac lé'i'. Iurní guná nguiu, nu clarë biadi'dzë nguiu. ²³Grëtë' ra mënë narëta' nga'li, guasë ldu'u rall nu bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i' rall: —¿Pë lë'ëdi'i llëbni David ndë'ë, el quë nacabëza'a?

²⁴Perë ra fariseo bini rall lo quë naguni'i' mënë; guni'i' rall:

—Perë hiumbrë rë' rgull mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, jëfë shtë ra mëdzabë.

²⁵Perë guc bë'a Jesús lo quë narunë rall shgabë rall. Iurní repi më:

—Si talë grë mënë shtë gobiernë rdildi cuntrë mizmë sa' rall, tsalú gobiernë. Igual gac con tubi guë'dchi nu si talë tubi famili rdildi entrë lë'ë rall, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ²⁶Nu Satanás, si talë Satanás nadivididë mizmë lë'ëll, tsalú pudërë shtë'nëll; guë'nibé'adi'll shmë'nëll iurní. ²⁷Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compañia ra mënë sa' tē nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Mizmë nguii ni gunë rall juzguë lë'ë tē. ²⁸Perë si talë con pudërë shtë Dios rguhia mëdzabë, hia bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guë'nibé'ai' lë'ë tē.

²⁹¿Llallë gac tsuté tubi nguba'në lidchi tubi nguii fuertë tē parë guëdchisull pë shtë'në mënë? Primërë napë quë guëll'bill nguii ni, iurní sí, zac guëdchisull pë shtë'në mënë ni.

³⁰El quë nanédi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtéadi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

³¹Rnia'a lu tē de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguii nu grëtë' didzabë narni'i rall, gunë më perdunë, perë si talë guni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás adë nídi'i perdunë.

³²Cualquier narni'i didzabë guëc nguii nabëshe'ldë Dios, zac perdúnëll perë el quë naruadi'dzë cuntrë Espíritu Santo, jamás adë gáquëdi'i perdunë parë guëdubi tiempë lu guë'dchiliu rë', nilë lu stubi guë'dchiliu nanadë tsalúdi'i.

Nashi shtë hiaguë rlua'a pë hiaguin

(Lc. 6.43-45)

³³Si talë hiaguë nahin cusë za'quë, zni rne'ain nashi za'quë. Si talë hiaguë nahin mal, pues nashi mal rne'ain. Shnashi hiaguë rlua'a pë hiaguin. ³⁴Lë'ë tē llëbni mbe'ldë, ¿llallë gac guëni'i tē cusë za'quë? hia quë lë'ë tē mizmë lë'ë tē na tē mal. Pues ruadi'dzë tē zihani di'dzë dzabë naze'dë la'ni ldu'u tē. ³⁵Nguii za'quë ruadi'dzëll cusë za'quë purquë cusë za'quë nanú la'ni ldu'ull. Perë ra nguii mal ruadi'dzëll cusë mal purquë cusë mal nanú la'ni ldu'u rall. ³⁶Perë na rnia'a lu tē, dzë shtë juici grë mieti guëdë'ë rall cuendë lu Dios por grë ra di'dzë nagúpëdi'i rall cuidadë. ³⁷Purquë según di'dzë nabiadi'dzë tē, gunë më juzguë lë'ë tē; gac salvar tē u gac condenadë tē.

Ra mënë mal rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸Iurní guni'i ra fariseo nu ra narlua'a lëy lu Jesús:

—Mësë, rac shtu'u na'a guená na'a tubi señi, tubi milagrë ru'bë gúnëll.

³⁹Jesús bëquebi:

—Mënë mal nalé rac shtu'u rall guená rall tubi señi nu milagrë ru'bë, perë hia jamás adë chu guënë'eru'u más señi, sulë señi ziquë naguc con Jonás. ⁴⁰Ziquë Jonás gua la'ni mbeldë durantë tsunë dzë nu tsunë gue'lë, zni zac con nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëca'chi ra mënë lë'i' la'ni ba'a; tsúhi' nga'li tsunë dzë nu tsunë gue'lë. ⁴¹Grë ra naguquërelde ciudá shtë Nínive

tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquërdë ne', nu guëni'i ra mënë shtë Nínive ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bédchini tubi más mē importantë quë Jonás. ⁴²Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani ne'; na rall culpablë purquë na'a ni bidë guënnall lu Salomón tē guëquë diáguëll llgabë shtë Salomón; perë gulë guná, hia bédchini tubi más mē importantë quë Salomón.

Mëdzabë mal nabëabrí ldu'u mënë

(Lc. 11.24-26)

⁴³Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguiu, rzëll catë nídi'i nisë. Rguílill catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill: ⁴⁴“Guëabría ldu'u mënë catë bëru'a'a”. Bëdzélëll nguiu ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ⁴⁵Iurní tsaglli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lé'ëll; riuté rall la'ni ldu'u nguiu ni. Por fin bëa'në nguiu peor quë antsë. Zni gac suceder con ra mënë mal rë'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶Nianá Jesús ziaгла'guë quëadí'dzi' lu ra mënë zihani, iurní bédchini shni'a mē con ra bëchi mē. Rëta' rai' tēchi fuërë nu rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lë'ë mē. [⁴⁷Bédchini tubi nabédchinínú rsunë lu Jesús. Guní'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra béchil zuga'a rai' tēchi fuërë; rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lé'ël.]

⁴⁸Perë lë'ë mē repi lu naguanú rsunë:

—¿Chull na shní'ahia? ¿Chull na bëcha?

⁴⁹Iurní bë'në mē sēni con guia'a mē; guni'i mē shcuendë ra shini gusë'dë mē:

—Ndë lë'ë shní'ahia nu ndë'ë na bëcha ⁵⁰purquë grët'ë el quë narunë según voluntá shtë Shtada naquëbezë gube'e, na bëcha; nall zana, nu nall shní'ahia.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bédchi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 Mizmë dzë ni bëru'u Jesús hiu'u. Iurní guzubë mē rua' nisë ru'bë nu cantidá mënë bédëá rall lugar catë quëbezë mē. ²Por ni Jesús guaté la'ni tubi barcu; iurní guzubë mē parë guëlua'a mē. Grët'ë ra mënë bëa'në rall rua' nisë lu guiu'u. ³Caglua'a mē zihani cusë por comparaciuni. Guni'i mē:

—Tubi nguiu guagté'tsëll bédchi.

⁴Iurë bëté'tsëll bédchi, du'pë bédchi gulaguë lu nezë, hia nga'li bédchini ra ma'ni. Gudáu ma ra bédchi. ⁵Stu'pë bédchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Hia bédchi ni nasesë galdanin purquë du'pë guiu'u nanú ⁶perë iurë lë'ë ngubidzë bëru'u, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chi; gubidchin. ⁷Stu'pë bédchi gulaguë ladi ra gui'lli guitsë. Galdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin. ⁸Perë stu'pë bédchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Nga'li bédë'in cusechë. Bëldá bédchi bédë'ë tubi gahi'u'a por tubi Sëbëldahin bédë'ë sesenta por tubi bédchi. Stubi bédë'ë galdë bi chi

por tubi. ⁹Si talë rac shtu'u të tsasé të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Pëzielú guni'i më comparaciuni

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú ruadí'dzël lu ra mënë por comparaciuni?

¹¹Lë'ë më bëquebi:

—Dios bëshë'ldë llni guëc të parë riasé të manërë narnibë'a Dios ziquë rëy, perë adë bëshë'ldëdi'i Dios llni guëc rall parë gac bë'a rall manërë narnibë'a më. ¹²El quë narac shtu'u tsasé shti'dzë më, guëdë'ë më más llni, perë el quë nanédi'i tsasé shti'dzë më, tsabsú grë llni nanápëll. ¹³Por ni quëadi'dza por comparaciuni purquë lë'ë rall rna rall lu milagrë shtëna perë adë riasédi'i rall. ¹⁴Zni na rall. Guc cumplir shti'dzë Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ëi':

Lë'ë të, sí, segurë guini të perë adë riasédi'i të.

Segurë guená të perë adë guëdë'ëdi'i të cuendë

¹⁵purquë nalé naguëdchi ldu'u mënë. Adë nédi'i rall tsasé rall; adë nédi'i guëdë'ë rall cuendë shti'dzë Dios.

Nédi'i rall guëdchini llni guëc rall. Na rall ziquë ra ciegu nu ziquë naná rcue'të.

Nédi'i rall tsasé rall parë guëabrí ldu'u rall con na parë gunëaca almë shtë rall të gac salvar rall.

¹⁶Dichusë të purquë riasé të lo quë narná të nu rdë'ë të cuendë

shti'dza. ¹⁷Guldía rnia'a, cantidá ra muzë shtë Dios guahietë nu mënë za'quë naguquërdë antsë, guc shtu'u rai' nianá rai' cusë nabëna perë adë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' nini rai' di'dzë shtëna nabini të perë adë bínidi'i rai'.

Jesús biadi'dzë shcuendë bë'dchi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸Gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narunë cuntienë comparaciuni shtë naquëgtë'tsë bë'dchi. ¹⁹Grë ra nabini díza'quë narni'i lla rribë'a Dios ziquë rëy perë riasédi'ill, nall ziquë bë'dchi nagulaguë lu nezë. Ridë mëdzabë; rdchisú mëdzabë diza'quë nabëcabní më la'ni ldu'ull. ²⁰Bë'dchi nagulaguë lu guiu'u guë'ë, na ziquë mënë narini diza'quë; rëuu' ldu'u rall diza'quë; lueguë rca'a rallin con gustë. ²¹Perë cumë ziquë plantë nanápëdi'i shlu'chi, adë tsaglá'guëdi'i rall shnezë më. Iurë lë'ë ra mënë rzac zi rall lë'ëll por shti'dzë Dios u iurë rzunaldë mënë lë'ëll, lueguë rëazë guëtëll. ²²Bë'dchi nagulaguë ladi gui'lli guitsë, na ziquë el quë narini diza'quë perë por tantë rac ldu'u rall por ra cusë shtë guédchiliu nu rac shtu'u rall gac rall ricu, hia adë rianáldëdi'i rall tēchi diza'quë. Grë deseó mal na ziquë gui'lli guitsë narte'e ra plantë nu adë rdé'ëdi'in cusechë. ²³Perë bë'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë ra mënë narini diza'quë shtë Dios. Riasé rall pë runë cuntienë shti'dzë më. Nall ziquë plantë nardë'ë cusechë. Bëldá rall rdë'ë tubi gahiu'a por tubi bë'dchi. Sëbëldahin rdë'ë sesenta por tubi, nu stubi rdë'ë galdë bi chi por tubi.

**Comparaciuni shtë gui'lli
mal ladi trigu**

²⁴Jesús guni'i stubi comparaciuni:
—Lugar catë rribë'a Dios na ziquë
tubi nguui nabëcabní bëndchi za'quë
lu guiu'u shtëni'. ²⁵Perë iurë lë'ë rall
naga'si rall, bëndchini tubi enemigu.
Hia hiumbre ni bëcabní gui'lli mal
ladi trigu. Lueguë zía'all. ²⁶Iurë lë'ë
trigu guaru'bin nu lë'ë du'u bëru'u,
tambiën lë'ë gui'lli guaru'bin ladi
trigu. ²⁷Iurní muzë shtë lamë repi
rall: “Dadë, bëndchi nabëcabnil lu
lachi çpë bëndchi za'quin? ¿Callë
bëru'u gui'lli mal gualdani ladi
trigu?” ²⁸Lë'ë nashtënë guiu'u guni'i:
“Aquë, tubi enemigu bëcabní bëndchi
gui'lli”. Iurní ra muzë guna'bë di'dzë
rall: “¿Gu rac shtë'ul guiá na'a të
guëdashi na'a grëtë' ra gui'lli mal?”
²⁹Perë lë'ë lamë guni'i: “Aquëdi'i
purquë si talë gashi të gui'lli mal,
nu zac trigu gashi të. ³⁰Mejurë
ziaru'bin juntë hashtë tiempë shtë
cusechë. Iurní guëribë'tahia ra
muzë të parë guëtëa rall gui'lli mal
primërë nu guëli'bin, gac manullin
të parë tsequin. Hia despuësë
guëdëa trigu të parë tsutsá'uhin.”

Comparaciuni shtë bëndchi mitu'në

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹Jesús guni'i stubi comparaciuni:
—Lugar catë rribë'a Dios, na ziquë
tubi bëndchi mitu'në. Tubi nguui
guacabní bëndchi lu shguiú'ull.
³²Bëndchi ni na más mitu'në quë
grë ra bëndchi, perë iurë ra plantë
riaru'bë, llëru'bë na hiaguë más
quë grë plantë shtë lachi. Hia iurní
ridë ra ma'ni; bëndchi'bë ra ma
bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë

(Lc. 13.20-21)

³³Guni'i më stubi comparaciuni:
—Lugar catë rribë'a Dios na ziquë
tubi ldë levadurë nabëdchi'bë na'a
con tsunë medidë harinë. Bëshepi
levadurë hashtë bëndë'ein fuersë grë
nacubë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mr. 4.33-34)

³⁴Guni'i Jesús grëtë' ra cusë
rë' lu ra mënë con comparaciuni.
Ni tubi cusë adë guni'idi'i më sin
comparaciuni. ³⁵Zndë gac parë gac
cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë
Dios guahietë:

Guadi'dza por comparaciuni.

Guadi'dza ra cusë naga'chi

dizdë iurë lë'ë Dios bëcueshtë
guédchiliu.

Jesús biadi'dzë shcuendë gui'lli mal

³⁶Iurní bëtë'tsë Jesús mënë. Guatë
më tubi hiu'u. Iurní ra shini gusë'dë
më guabi'guë rai' lu më nu repi rai':
—Biadi'dzë lu na'a pë runë
cuntienë comparaciuni shtë gui'lli
mal.

³⁷Iurní Jesús repi:

—El quë narcabní bëndchi za'quë,
quëhúni' representar nguui
nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu.

³⁸Hia lachi runë significar
guédchiliu. Bëndchi za'quë quëhunë
representar ra mënë nabë'në
recibir Dios ziquë rëy. Hia lë'ë
gui'lli mal runë significar mënë
narzu'bë diaguë shti'dzë mëdzabë.

³⁹Enemigu nabëcabní bëndchi
mal, na mëdzabë. Ra cusechë runë
significar fin shtë guédchiliu. Hia

narca'a cusechè ni, na ra ianglè.

⁴⁰Ziquè ra gui'lli mal guèdèahin të parè tsahin lu gui'i, zni gac iurè guèdchini fin shtë gué'dchiliu.

⁴¹Guënbé'ahia tsa ra ianglè parè guëtéa'rai' ra mènè narunè mal nu grè narsini sáhi' lu duldè. Na rall ziquè tubi guè'è catè rrelde mènè.

⁴²Grètè' ra hiembrè ni tsa rall lu gui'i shtë gabildi catè gu'nè rall nu hashtë guèchushí lai' rall. ⁴³Iurní ra shini Dios guècabtsè'è'rai' ziquè ngubidzè catè rribè'a Dios, Shtadè'rai'. Si talè rac shtu'u të tsasè të, gulè bëquè diaguè bien shti'dza.

Comparaciuni shtë tesurè nabèga'chi

⁴⁴Lugar catè rribè'a Dios, na ziquè tubi tesurè nabèca'chi mènè lu tubi guiu'u lachi, perè tubi nguiu bédzelè tesurè ni. Iurní bëquitè ldú'ull. Bécá'chill tesurè ni la'ni guiu'u stubi. Bëtuu'll grètè' shténèll parè sí'll guiu'u catè nanú tesurè.

Comparaciuni shtë perla nalasac

⁴⁵Tambièn lugar catè rribè'a Dios, na ziquè tubi narzi'i perla fini. Ziatí'll perla namás lasac. ⁴⁶Iurè lè'èll bédzèlèll perla namás lasac, iurní guëtuu'll grètè' lo què nanápèll të parè sí'll perla ni.

Comparaciuni shtë guè'shu

⁴⁷Nu zac lugar catè rribè'a Dios, na ziquè tubi guè'shu nabètia'a mènè lu nisè të guèna'zi guè'shu grètè' clasè mbeldè. ⁴⁸Iurè lè'è guè'shu guadzé, mènè narna'zi mbeldè rgu rall guè'shu rua' nisè. Hia nga'li zubè rall parè rbè rall mbeldè. Rgutsa'u rall ra mbeldè za'què la'ni tubi tèpè. Hia grè

ra mbeldè nadè rllu'í'idi'i rru'ldè rall tubi ladè. ⁴⁹Zni gac fin shtë gué'dchiliu. ⁵⁰Guèdchini ra ianglè lu gué'dchiliu parè cuè'rai' ra mènè narunè mal ladi ra mènè narunè bien të parè tsa ra hiembrè mal gabildi catè nanú be'lè. Nga'li gu'nè rall nu guèchushí lai' rall.

Tesurè cubi nu nagushè

⁵¹Iurní Jesús guna'bè d'ldzè:

—¿Gu riasé të grètè' cusè rè'?

Lè'è'rai' bëquebi'rai':

—Aha, Dadè. Riasé na'a.

⁵²Iurní repi mè:

—Tubi mèsè shtë lèy naná bèsè'dè shcuendè lugar catè rribè'a Dios, iurè rluá'all stubi sa'll, nall ziquè tubi lamè shtë hiu'u. Rac rgu lamè cusè cubi nu rac rgull ra cusè guahietè. Zni lè'è mèsè rac rluá'all enseñansè cubi nu enseñansè antigu.

Jesús bëabré guè'dchi Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³Iurè Jesús gualú guni'i mè grè ra comparaciuni, iurní gubi' mè nga'li.

⁵⁴Bëabré mè guè'dchi shtènè mè. Nga'li guzublú quèglua'a mè la'ni iádu'u shtë rall. Nalé bédzèguèè' ldu'u ra mènè nu guni'i rall:

—¿Callè guagsè'dè nguiu rè'? ¿Chull bédè'è tantè llini? ¿Lallè rúnèll milagrè ru'bè? ⁵⁵Nu ndè'è lè'è shini carpintèrè José, nu shní'all María. Béchill Jacobo nu José, Simón nu Judas. ⁵⁶Nu ra zánèll tambièn quèrelde'nú rall lè'è hia'a. ¿Callè nezè guagsé'dèll grètè' cusè rè'?

⁵⁷Adè bëgá'adi'i guzac mènè shtë guè'dchi; bé'nèdi'i rall cuendè de lè'è mè. Jesús repi:

—Adè rúnèdi'i mènè rëspëti tubi muzë shtë Dios ladzë muzë, nilé por shfamíllil. Stubi lugar sí, runè ra mènè rëspëti lè'è muzë shtë Dios.

⁵⁸Adè bé'nèdi'i mè zihani milagrë nga'li purquë adë gualdídi'i ldu'u rall lè'è mè.

Guti Juan Bautista

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 Tiempë dzë ni, Herodes guc rëy shtë Galilea. Bínill famë shtë Jesús. ²Iurní répill lu ra narunë sirvë lull:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tëgulë; por ni nápëll pudërë; rúnëll milagrë ru'bë.

³Perë Herodes hia nanëll de quë antsë lè'llëll gunibé'all tsa Juan lachigui'bë lí'bi' con cadënë. Bè'në Herodes zni por causë Herodías naná tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë béchill. ⁴Zihani vueltë Juan guni'i lu Herodes:

—Adë nádi'i bien cuá'al tse'lë béchil ziquë tsé'llë.

⁵Herodes guc shtu'u quínill lè'è Juan perë bédzëbëll por ra mènè purquë casi grë mènè guni'i rall de quë Juan na tubi naguni'i shti'dzë Dios. ⁶Perë guc lë Herodes; shtsa'pë Herodías bëguí'll lu grë ra invitadë shtë Herodes. Nu bëquitë ldu'u Herodes bëgui'i lliguëna'a ni. ⁷Bè'në Herodes prometer con juramentu guëdétë'll cualquier cusë naguëna'bë lliguëna'a. ⁸Iurní lè'è lliguëna'a guagni'i lu shní'ai' nia'a pë guená'bëll lu Herodes. Shní'all bëquili guëni'i shtsá'pëll të guená'bëll lu Herodes:

—Ne! guënë'l guëc Juan Bautista tsu la'ni tubi platë.

⁹Nalé gulaguë tristë ldu'u Herodes, perë hia cumë bé'nëll jurar delantë lu ra invitadë shtë'nëll, ¹⁰iurní gunibé'all de quë gati Juan nu guëdë'ë ra suldadë lo quë naguna'bë lliguëna'a. Gunibë'a Herodes guriuguë guëc Juan lachigui'bë. ¹¹Iurní be'dënu suldadë guëc Juan la'ni platë; bédë'ë rall cua'a lliguëna'a. Nu lè'llëll bédë'ëin cua'a shní'all.

¹²Iurní bini ra naguanaldë lè'è Juan; bédchini rai' nga'li parë bia'a rai' cuerpë shtë Juan parë guaca'chi rallin. Hia despuësë guaguëchi mènë lu Jesús de quë lè'è Juan guti.

Jesús bédë'ë nagudáu ga'i mili nguiu

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³Iurë lè'è Jesús bini naguni'i Herodes de lè'è mè, bëru'u mè nga'li, sulë lè'è mè con ra shini gusë'dë mè. Güe'pi rai' tubi barcu; zia'a rai' tubi lugar catë chu nádi'i. Perë iurë bini ra mènë nu guc bë'a rall ca zia'a mè, bëru'u rall guë'dchi parë zia'a rall lugar ni. ¹⁴Bédchini mè rua' nisë; bëru'u mè la'ni barcu; guná mè cantidá mènë. Iurní bëga'a ldu'u mè lè'è ra mènë nu bënëac mè grë ra narac ll'u. ¹⁵Iurë riu' gue'lë, iurní ra shini gusë'dë Jesús bédchini rai' lu mè nu repi rai': —Hia guadze!. Ni tubi adë chu quërëldëdi'i lugar ndë'ë. Guchi lu ra mènë të guzëá rall; tsa rall lu ra guë'dchi naqué guëlladchi. Tsasi'i rall nagáu rall.

¹⁶Jesús repi: —Rquí'nidi'i guzëá rall; gulë bédë'ë nagáu rall.

¹⁷Lè'è rai' repi rai': —Adë chu nápëdi'i nagáu rai', niétiquë ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

¹⁸Jesús guni'i:

—Gulë gude'enuhin ndë'ë.

¹⁹Iurní gunibë'a më subë ra mënë lu gui'lli. Iurní guna'zi më guetështildi, guézá ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Iurní gubi'a më lu gube'e. Bëdë'ë më graci lu Dios nu bëshullë më guetështildi. Iurní bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Lë'ë rai' gudi'dzin cua'a ra mënë. ²⁰Grëtë' ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. Despuësë guadzé chi'bë chupë tēpë grë ra pedasë nabë'në subrë. ²¹Grë ra naná gudáu guetështildi na rall ziquë ga'i mili nguui sin adë nagábëdi'i ra na'a nilë ra liguë'në.

Jesús ziazú më lu nisë

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²²Iurní Jesús gunibë'a më parë guzia'a ra shini gusë'dë më la'ni barcu parë quiblú rai' lu më stubi ladë rua' nisë. Quëgni'i më lu ra mënë parë guzëá ra mënë. ²³Despuësë de ni, be'pi Jesús lu tubi dani parë guëni'inú më Shtadë më. Iurë lë'ë gue'lë gu', Jesús zuga'a më lë'tësë më nga'li. ²⁴Lë'ë barcu ziazú casi guërudë nisë. Mbë con nisë nalé nadushë runin parë barcu purquë mbë ze'dë al contrari con zihani fuersë. ²⁵Hia ze'dë grëgue'lë; Jesús ze'dë guëdchíni' catë ziazú rai'. Ziazú më lu nisë. ²⁶Iurë shini gusë'dë më guná rai' rzë më lu nisë, bëdzëbë rai'. Gurushtíá rai' fuertë: —Aqë tu fantasmë ze'dë. ²⁷Perë lueguë guni'i Jesús lu rai': —Gulë gapë valurë. Na ndë'ë. Adë rdzëbëdi'i të. ²⁸Iurní lë'ë Pedro repi lu Jesús:

—Dadë si talë lë'ël ni'i, gunibë'a të nu na sëa lu nisë parë guelda catë zul.

²⁹Jesús repi:

—Gude'e pë.

Iurní lë'ë Pedro bietë la'ni barcu. Guzublú rzëhi' lu nisë parë tsáhi' catë zuga'a më ³⁰perë iurë bëdë'ë Pedro cuendë por tantë fuersë nanapë mbë, bëdzëbëi' nu ré'azi' la'ni nisë. Iurní guni'i' fuertë:

—Bëlá na, Dadë.

³¹Mizmë iurní guna'zi Jesús guia'a Pedro nu repi më:

—¿Pë du'psë fe nápël? ¿Pëzielú adë rialdídí'i ldu'ul na?

³²Iurní lë'ë rai' güe'pi rai' la'ni barcu nu bëac dchi mbë. ³³Grë ra nazúbëga'a la'ni barcu, bëzullibi rai' lu Jesús nu repi rai':

—Verdá nal Shini Dios.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴Gudëdë rai' stubi tēchi nisë. Bëdchini rai' tubi regiuni nalë Genesaret. ³⁵Ra mënë shtë lugar ni bënguë bë'a rall lë'ë Jesús. Bëshe'ldë rall rsunë guëdubi regiuni shtë lugar de quë bēdchini më ndë. Be'dënú ra mënë lu më grëtë' ra mënë narac llu'u. ³⁶Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më, bëac rall.

Lo quë narshi'ni ldu'u nguui

(Mr. 7.1-23)

15 Iurní bëldá fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, guabi'guë rall lu Jesús. Ze'dë rall

ciudad Jerusalén. Guna'bë di'dzë rall:

²—¿Pëzielú shini gusé'dël adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë ra shtadë guë'lú hia'a? sino rau rall guetështildi sin quë riétidi'i guia'a rall.

³Perë Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Pëzielú lë'ë të también adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë Dios? Mejurë zianaldë të custumbrë shtë të ⁴purquë Dios guni'i: “Gulë gapë rëspëti lu shtádëll nu lu shní'al”. Nu guni'i Dios: “El quë nargué guëc shtádëll u guëc shní'all, napë quë zu rátill”. ⁵Perë lë'ë të rni'i të stubi cusë. Rni'i të:

“Si talë guëni'i nguui lu shtádëll u lu shní'all: Gáquëdi'i guna compañia lë'ë të purquë grë lo quë naniaca'a të de na, nahin ofrendë parë Dios”.

⁶Rni'i të cualquier nguui narni'i zni, hiadë rquí'nidi'i guëdë'ë nguui dumí ca'a shtádëll. Zni cagni'i të lasáquëdi'i mandamientë shtë Dios. Más tsanaldë të tëchi custumbrë shtë të. ⁷Na të falsë. Bien guni'i Isaías guahietë shcuendë të; bëquë'ëi' lo quë naguni'i Dios zdë'ë:

⁸Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall perë ldu'u rall nalé zitu zuga'a parë na.

⁹Adë rllú'idi'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na. Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguui.

¹⁰Iurní guna'bë më ra mënë nu repi më:

—Gulë bëquë diaguë nu gulë tsasë lo quë narnia'a. ¹¹Grë ra nariuté rua' nguui, lëdë nídi'i rshí'nidi'i lë'ë

nguui. Más bien lo quë narru'u rua' nguui, ze'din de la'ni ldu'u nguui, ni sí rshí'nin ldu'u nguui.

¹²Iurní ra shini gusé'dë më guna'bë di'dzë rai' lu Jesús: —¿Pë adë nanël de quë ra fariseo bëldënú rall lë'ël por di'dzë rë'?

¹³Perë Jesús repi:

—Cualquier plantë nabëcabnídi'i Shtada, më naquëbezë gube'e, gue'shi ni con grë shlu'chin. ¹⁴Adë gúnëdi'i të meter con lë'ë rall. Na rall ziquë ciegu nu rua'a rall shti'dzë rall lu los de más ciegu. Si talë tubi ciegu guësëll sa'll, guërupë rall ldagüë rall la'ni guëru.

¹⁵Iurní Pedro repi:

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni rë'.

¹⁶Jesús repi:

—¿Pë nu lë'ë të adë riasédi'i të? ¿Pë na të ziquë los de más mënë? ¹⁷¿Pë adë rac bé'adi'i të, grétë' lo quë naráu mënë zia'a la'ni nguui; despuësë rru'uhin la'ni cuerpë? ¹⁸Perë lo quë narru'u rua' mënë, ze'dë de la'ni ldu'u nguui. Ni sí, rshí'ni lë'ë nguui lu Dios ¹⁹purquë la'ni ldu'u nguui rru'u grétë' cusë mal: mal llgabë, rguini rall sa'll; rquënú rall sa'll; nu napë nguui zihani na'a nu napë na'a zihani nguui; rbaa'në rall pë shtë mënë; nu ruadi'dzë rall bishi; nu rni'i rall didzabë cuntrë Dios. ²⁰Grë ra cusë rë' rshí'ni ldu'u nguui, perë parë gaul sin gúnëdi'il cumplir ra custumbrë ziquë guí'bidil'il guíá'al, lëdë nídi'i narshí'ni ldu'u nguui lu Dios.

Tubi na'a nagualdí ldu'i Jesús

(Mr. 7.24-30)

²¹Jesús bëru'u lugar ni; zia'a më parë regiuni shtë Tiro nu Sidón.

²²Tubi na'a më Cananea quëréldëll regiuni ni; bëdchíni' lu Jesús nu guní'ill fuertë:

—Dadë, llëbni David, bëga'a ldú'ul na. Lë'ë shtsa'pa nanú tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nalë rzac zi shtsa'pa.

²³Perë Jesús adë bëquëbidi'i ni tubi di'dzë. Iurní ra shini gusë'dë më bëdchini rai' lu më nu bë'në rai' ruëguë lu më:

—Bë'në lo quë narna'bë na'a rë' të guziá'all purquë nalë cagní'ill nezë t'écha'a; ze'dë naldëll lë'ë hia'a.

²⁴Iurní repi Jesús:

—Dios bëshe'ldë na nadë más parë guna sirvë ra më israelitë purquë na rall ziquë lli'li nabënti lu Dios.

²⁵Perë lë'ë na'a guabi'guë nu bëzullíbill lu më. Guní'ill:

—Dadë bë'në compa'ni na.

²⁶Jesús repi:

—Nádi'i bien guëdchisúl guetështildi shtë ra shini më'në parë gau ra mbécu'në.

²⁷Perë lë'ë na'a guni'i:

—Nia Dadë, perë ra mbécu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

²⁸Iurní Jesús repi:

—Nanë, llëru'bë na fe shtë'në. Gaquin según rac shtú'ul.

Mízmë iurní lë'ë shtsa'pë na'a bëac.

Bë'nëac Jesús zihani më'në

²⁹Jesús bëru'u nga'li parë zia'a më rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Lueguë güe'pi më lu tubi lumë nu guzubë më nga'li. ³⁰Cantidá më'në bëdchini rall catë quëbezë më. Be'dë'nú rall cujë, ciegu, gu'pë, mancu, nu cantidá ra narac ll'u'u. Bëdchininú rall lë'ë narac ll'u'u lu

Jesús. Lë'ë më bënëac më lë'ë rall.

³¹Nalë bëdzëguë' ldu'u ra më'në iurë guná rall ra gu'pë biadi'dzë rall; ra mancu bëac rall, ra cujë bëabrí guzë rall, ra ciegu bëabrí guná rall. Ra më'në bë'në alabar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios de Israel.

Jesús bëd'ë nagáu tapë mili nguiu

(Mr. 8.1-10)

³²Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu repi më:

—Nalë rga'a ldua'a ra më'në rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na. Nápëdi'i rall nagáu rall. Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin quë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë.

³³Ra shini gusë'dë më repi rai' iurní:

—¿Perë llallë gac guëdzëlë dau parë blac zihani më'në? Lugar rë' ni tubi adë chu nádi'i.

³⁴Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë të?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Gadchi guetështildi nu du'pë mbeldë mitu'në.

³⁵Iurní gunibë'a më parë subë ra më'në lu guiu'u. ³⁶Iurní guna'zi më guëzá gadchi guetështildi nu guna'zi më ra mbeldë. Bëd'ë më graci lu Dios. Lueguë lë'ë më bëshullë mëhin. Bëd'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' gudi'dzë rai' parë ra më'në. ³⁷Grëtë' ra më'në gudáu hashtë bielë rall. Despuësë gaulú gudáu rai', guadzë gadchi tëpë ra pedasë nabë'në subrë. ³⁸Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguiu sin nagábëdi'i na'a nilë ra llguë'në. ³⁹Despuësë Jesús

bë'në më despedir ra mënë. Iurní guaté më la'ni barcu parë zia'a më regiuni nalë Magdala.

Ra fariseo guna'bë guená rall tubi milagrë

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 Ra fariseo nu ra saduceo bédchini rall lu Jesús parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nihunë më nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall guëlua'a më tubi milagrë con pudërë shtë Dios. ²Perë lë'ë më bëquebi:

—Guadze' rni'i të: “Glli gac tubi dzë za'quë purquë lu gube'e nalë nallní rlua'a”. ³Nu rsili rni'i të: “Nedzé gac tubi mal tiempë purquë lu gube'e nallní nu rëta' shcahi”. Lë'ë të na të falsë; rungüë bë'a të lla rlua'a shcahi lu gube'e perë adë ráquëdi'i riasé të sëni shtë tiempë ne!. ⁴Ra mënë mal nu mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë ru'bë perë adë guenádi'i rall lu más sëni; niétiquë guená rall tubi sëni ziquë guc con Jonás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më.

Ldai' shtë ra fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵Iurní lë'ë ra shini gusë'dë Jesús gudëdë rai' stubi ladë rua' nisë, perë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' guetështildi. ⁶Iurní Jesús guni'i:

—Gulë gupë cuidadë con levadurë shtë ra fariseo nu saduceo.

⁷Ra shini gusë'dë më guzublú guni'i lu sa' rai':

—Aquë por adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni guni'i më zni.

⁸Perë Jesús guc bë'a shgabë rall nu repi më:

—¿Pëzielú ruadi'dzë lu sa' të adë nuá'adi'i të guetështildi? Du'psë fe napë të. ⁹¿Pë todavía runë fáltëru'u tsasé të chu nahia? ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të gal'i guetështildi nagudi'dza parë gal'i mili nguui? ¿Bëldá tëpë bëca'a të? ¹⁰¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të gadchi guetështildi nagudi'dza gudáu parë tapë mili mënë? ¿Bëldá tëpë bëca'a të? ¹¹¿Pëzielú adë rac bé'adi'i të adë quëadi'dzëdia'a shcuendë shtë guetështildi? Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu ra saduceo.

¹²Iurní guc bë'a ra shini gusë'dë më de quë Jesús adë quëgní'idi'i' shcuendë levadurë, sino shcuendë enseñansë narlua'a ra fariseo nu saduceo.

Guni'i Pedro na më Cristo

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³Iurní guzia'a Jesús parë regiuni shtë Cesarea nanaquë Felipe. Iurní guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Chu rni'i ra mënë chu nahia? nguui nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu.

¹⁴Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i rall nal Juan Bautista. Sëbëldá ra mënë rni'i rall nal Elías. Stubi tantë rni'i rall nal Jeremías u stubi naná biadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁵Iurní repi më:

—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?

¹⁶Simón Pedro repi iurní:

—Lé'él nal Cristo. Nal shini Dios nanabani.

¹⁷ Jesús bëquebi:

—Dichusë nal Simón shini Jonás, purquë ni tubi nguiu bëluá'adi'i lé'ël chu nahia sino quë Shtada naquëbezë gube'le; ni bëluá'ai' lul chu nahia. ¹⁸Perë na rnia'a lul; lé'ël Pedro. Subrë tubi guë'ë ru'bë guna formar grupë shtë shmënë Dios naná rianaldë tëchi l dai' shtëna. Nu ni siquierë pudërë shtë galguti gúnëdi'i gan lu ra mënë narialdí ldu'i na. ¹⁹Na guënehia shti'dza ziquë liahi parë tsagní'il lu ra mënë të guëdchini mënë lu Shtada catë rnibë'a më. Lo quë narúnël permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Nápël autoridá; guëní'il napë mënë libertá. Lo quë narúnël prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëní'il chu naperdunë nu chu nádi'i perdunë.

²⁰Iurní guni'i Jesús tubldí; gunibé'ai' adë chu lu guadí'dzëdi'i ra shini gusë'dë më na më Cristo.

Guni'i më gati më

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

²¹Dizdë iurní Jesús guzublú quëgni'i më lu shini gusë'dë më de quë lë'ë më napë quë guzia'a më Jerusalén nu de quë ra më guani'si shtë naciuni Israel nu ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra mësë narlua'a lëy, guëzac zi rall lë'ë më. Gunë rall zihani cusë cuntrë lë'ë më. Nu repi më de quë quini rall lë'ë më perë dzë tsunë tsashtë më ladi ra tégulë. ²²Iurní lë'ë Pedro bia'a lë'ë më tubi ladë nu guzublú gudíldill lë'ë më. Guni'i Pedro:

—Aquë Dadë, ni lo quiere Dios. Nunquë adë guëdchínidi'i tédël cusë rë'.

²³Perë Jesús bëdchigré lu më nu repi më lu Pedro:

—Guabsú lua, Satanás, lé'ël nal ziquë guë'ë narrelde mënë. Adë riasédi'il lo quë narac shtu'u Dios. Rúnël llgabë ziquë mënë shtë gué'dchiliu.

²⁴Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Si talë nanú tubi mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi vidë shtënell. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na nu guidë náldëll na. ²⁵El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguënití vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll. ²⁶Adë pë rlluí'idi'i gunë nguiu gan grëtë' cusë lu gué'dchiliu nu despuësë guëní'till vidë shtënell, adë nídi'i fin parë lé'ëll. ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguiu lu Dios parë gac salvárëll? ²⁷Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu; guëdchinia con pudërë shtë Shtada. Guëdchinia con ra ianglë shtënë më. Iurní quilla cadë tubi nguiu según lo quë nabé'nëll. ²⁸Guldía nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guená rall lua; iurní napa pudërë ziquë rëy. Guëdchinia parë guë nibé'ahia.

Guc cambi Jesús stubi formë

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a më Pedro nu Jacobo nu Juan, bëchi Jacobo; zia'a rai' lu tubi dani catë más guia'a. ²Iurní guc cambi Jesús stubi formë delantë lu rai'. Lu më rabtsë'ë ziquë ngubidzë. Hia shabë më bëaquin

naquichi como llni. ³Mizmë iurní guná ra shini gusè'dë më lu Moisés nu Elías; quëadi'dzënu' rai' Jesús.

⁴Iurní Pedro guni'i lu më:

—Dadë, bien dzu na'a ndë'ë iurne'.

Si talë rac shtú'ul guëdëntsa'u na'a tsunë ranchi, tubin parë lé'ël, tubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁵Nianá lë'ë Pedro quëadi'dzë,

iurní bédchini tubi shcahi narabtsë'ë nabësë'au lë'ë rai'. La'ni shcahi bédchini tubi bë. Nu bini rai' tubi voz narni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a.

Nalë rquitë ldua'a con lé'i'. Gulë bëquë diaguë sht'i'dzi'.

⁶Iurë bini ra shini gusè'dë më di'dzë ni, bëzullibi rai' hashtë bedia'a luqué rai' lu guiu'u nu bédzëbë rai'. ⁷Iurní Jesús guabi'guë lu rai'. Bédchi'bë guia'a më guëc rai' nu repi':

—Gulë tsasuldí; adë rdzëbëdi'i të.

⁸Iurë lë'ë rai' gubi'a rai' stubi vueltë, hia ni tubi chu lu gunádi'i rai' sino sulë Jesús zuga'a.

⁹Iurë bietë rai' lu dani, Jesús gunibë'a:

—Adë chu lu guadí'dzëdi'i të shcuendë lo quë naguná të hashtë iurë nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu tsashtëhi' ladi ra tëgulë.

¹⁰Iurní guna'bë di'dzë shini gusè'dë më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë, antsë guédchini Cristo?

¹¹Jesús bëquebi:

—Verdá Elías guidë primërë. Gúni' rëglë grë cusë. ¹²Hia bidë Elias perë ra mënë adë bënguë bé'adi'i rall lé'i' sino quë bë'nënu' rall lé'i' lo quë naguc shtu'u rall. Mizmë manërë el

quë nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, sac zi më lu guia'a rall, gati më.

¹³Iurní ra shini gusè'dë më bédë'ë rai' cuendë de quë Jesús quëadi'dzi' shcuendë Juan Bautista.

Bënëac Jesús tubi llguë'në narati zini

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴Iurë bédchini rai' catë rëta' los de más mënë, iurní guabi'guë tubi nguui lu Jesús nu bëzullíbill lu më. Répill:

¹⁵—Dadë, bëga'a ldu'ul shinia.

Ráquëll galguidzë rati zini nu rzac zill. Zihani vueltë guláguëll la'ni gui'i nu guláguëll la'ni nisë. ¹⁶Na ze'dënúa lé'ëll lu ra shini gusè'dël perë adë bé'nëdi'i rall gan nëac shinia.

¹⁷Jesús guni'i:

—Lë'ë të mënë narialdídi'i ldu'i na, siemprë rsini të sa' të lu duldë. ¿Hashtë guc guëbezënu'a lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac timpë guëquërdënu'a lë'ë të, të gapë të fe? Gude'enu' shínil lua.

¹⁸Iurní Jesús guni'i' guëc mëdzabë ni. Nu gunibë'a më guëru'u mëdzabë la'ni ldu'u ngulë'në. Lueguë bëac ngulë'në.

¹⁹Despuësë de ni, ra shini gusè'dë më biadi'dzë rai' lu Jesús stubi cu'. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú adë bé'nëdi'i na'a gan niagú na'a mëdzabë fier la'ni ngulë'në?

²⁰Jesús repi:

—Purquë lë'ë të du'psë fe napë të. Guldía rnia'a, si talë napë të fe masiá zucsë du'pë, guëni'i të lu dani rë: “Guabsú nga'li të parë súbël stubi lugar”. Lë'ë dani tsabsú.

Zac gunè të grë cusë si talë rialdí ldu'u të Dios. [²¹Perë mëdzabë fier sa' ndë'ë sulë rru'u rall si talë runë të ruëguë lu Dios nu si talë quëhunë të ayunë.]

Stubi vuellë guni'i Jesús gati më
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²Mientras ziazú rai' juntë regiuni shtë Galilea, Jesús guní'i' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, gac intriégui' guia'a ra mënë mal ²³nu quini rall lé'i' perë dzë tsunë gac resucitári'. Di'dzë rë' nalé bësëdchini tristë ldu'u ra shini gusë'dë më.

Gudilli rai' impuestë shtë iádu'u

²⁴Iurë Jesús nu shini gusë'dë më bédchini rai' guë'dchi Capernaum, ra narunë cubrë impuestë shtë iádu'u guagná rall Pedro nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro:
—¿Gu rguilli mësë shtë të impuestë parë iádu'u?

²⁵Pedro bëquebi:

—Aha'!

Iurní guatë bëabrí Pedro lídchi'; guni'i Jesús primërë lu Pedro:
—¿Pë llgabë quëhúnël, Simón? ¿Chu mënë runë cubrë rai' impuestë nu ra contribución ca'a rëy shtë guédchiliu rë'? ¿Gu rguilli ra shini rëy u rguilli ra mënë zitu nanádi'i shmënë rëy?

²⁶Simón bëquebi:

—Ra më zitu rguilli rall impuestë. Jesús repi:

—Por ni ra shini rëy adë rguíllidi'i rall impuestë. ²⁷Perë parë adë ldaguë llánëdi'i rall, gua rua' nisë. Bëtia'a iagullë shtë'nël la'ni nisë. Primërë mbeldë naná guená'zil,

bësha'lë rua' ma. Guëdzélël tubi dumí. Gudilli impuestë por lë'ë hia'a.

Chu na más lasac

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 Tiempë dzë ni ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Chu gac más më ru'bë iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy?

²Iurní Jesús guna'bë tubi llguë'në; bëzú më llguë'në gueláu de lë'ë rai'.

³Nu repi më:

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të adë gúnëdi'i të cambi shgabë të nu gac të ziquë llguë'në rë', adë gáquëdi'i të tsutë të lugar catë rribë'a Dios. Napë quë gac të mënë humildë. ⁴Nguiu namás lasac lugar catë rribë'a Dios, na el quë narialdí ldu'i na ziquë ra llguë'në, adë runë llërú'bëdi'i rall. ⁵Si talë ra mënë gunë rall recibir tubi shmëna naná ziquë llguë'në humildë, también quëhúnëll recibir na.

Gupë cuidadë gúnëdi'il duldë

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶Perë cualquier el quë naná guëldaguë sáhi' la'ni duldë cumë ziquë tubi mënë humildë naná rialdí ldu'i shti'dza, el quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill, tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁷Prubi mënë shtë guédchiliu iurë ze'dë ocasiuni gunë rall duldë. Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë mënë parë gunë rall duldë perë prubi el quë naquëglua'a sáhi' mal nezë.

⁸Por ni rnia'a lu të; si talë guiá'al u guë'a'l rac shtu'u guëldaguë lë'ëll

lu duldë, bëchuguin; bëru'ldin zitu. Mejurë guëdchínil catë nápël vidë sin fin ziquë cujë u ziquë narunë faltë guiá'all u guë'all quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë rëáldëdi'i be'lë. ⁹Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lé'ël lu duldë, gulú slul, bëru'ldin zitu. Más mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul lédëdi'i tsal gabildi con guërupë slul.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Adë rúnëdi'i tē desprëci tubi ziquë llguë'në rë'. Pues rnia'a lu tē lu gube'e, ra ianglë shtë rai' siemprë napë rai' entradë catë quëbezë Dios. [¹¹Nguiu nabëshe'ldë Dios, bídi' parë gúni' salvar grë lo quë nabëni.]

¹²¿Pë rni'i ldu'u tē? si talë tubi nguiu nápëll tubi gahiu'a lli'li nu gunítill tubi lli'li, tsatílill lë'ë ma. Guësá'nëll noventa y nueve lli'li lu dani parë tsatílill lli'li naguniti. ¹³Si talë guëdzélëll lë'ë ma, runa segurë de quë guëquitë ldu'ull por lli'li ni más quë ra noventa y nueve nadë gunítidi'i. ¹⁴Zni zac Shtadë tē naquëbezë gube'e, rac shtu'u më guënítdi'i ni tubi shmënë më naná humildë.

Gulë bë'në perdunë sa'l

(Lc.17.3)

¹⁵Si talë bëchil quëhúnëll mal cuntrë lé'ël, guni'inú lé'ëll, sulë lé'ëll tē parë gac bé'all guadë faltë nanápëll. Si talë guëdë'ëll cuendë shtí'dzël, guëabrí ldu'ull con Dios. Zni lé'ël bé'nëll compaňi sa'l tē tsaglá'guëll shnezë Dios.

¹⁶Perë si talë adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, iurní bia'a tubi testigu u chupë testigu tē parë gac bë'a rall shcuendë ra cusë rë'. ¹⁷Si talë adë rúnëdi'ill cuendë lë'ë ra mënë ni, iurní guchi lu grë ra nardëa la'ni iádu'u faltë nanapë bëchil. Si adë rúnëdi'ill cuendë grupë shtë shmënë Dios, iurní bë'në tratë lé'ëll cumë ziquë tubi adë guënédi'i Dios u ziquë tubi më mal narunë cubrë impuestë.

¹⁸Guldía rnia'a, grë lo quë narunë tē permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Napë tē autoridá tē guëni'i tē napë mënë libertá. Lo quë narunë tē prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëni'i tē chu na perdunë nu chu nádi'i perdunë.

¹⁹Nu rnia'a lu tē, si talë chupë de lë'ë tē cue tē lu guë'dchiliu de acuerdë subrë lo quë naguëna'bë tē lu Shtada naquëbezë gube'e, grëtë' guëne'e më ²⁰purquë catë rdëa chupë u tsunë mënë por nombre shtë na nu rialdí ldu'u rall na, nga'li quëbezëna lë'ë rall.

²¹Iurní bédchini Pedro nu guna'bë dí'dzi' lu më:

—Dadë, ìbëldá vësë guna perdunë bëcha, el quë narunë duldë cuntrë na, hashtë gadchi vultët?

²²Jesús bëquebi:

—Guëni'idia'a gadchi vultët perë sino gadchi vësë setenta, bë'në perdunë bëchil.

Comparaciuni tubi mënë adë nëdi'i gúnëll perdunë sa'll

²³Lugar catë rnibë'a Dios nahin ziquë tubi rëy naguc shtu'u suldí cuendë shtë ra muzë. ²⁴Iurë

guzublú quëgna'bë rëy lë'è ra muzë, bëdchini tubi naze'bi tubi millón bëllë. ²⁵Cumë muzë ni adë nápëdi'ill parë quíllill, lë'è lamë gunibë'a guëtuu' mënë muzë ni con tsé'lëll nu shínill. Guëtuu' rëy grë lo quë nanapë muzë parë quilli muzë lo quë nazé'bill. ²⁶Iurní lë'è muzë bëzullíbill lu lamë nu bënëll ruëguë: “Dadë, gupë pacënci lë'è na; quilla grëtë' lo quë naze'bia”. ²⁷Lë'è lamë bëga'a ldu'ull muzë nu bënë lamë perdunë grë lo quë naze'bi muzë. ²⁸Perë lueguë lë'è muzë bëdia'guëlull stubi sa'll naze'bi tubi dumí mitu'në. Iurní guná'zill ieni sa'll parë bëté'ell ieni sa'll. Iurní répill: “Gudilli lo quë nazé'bil”. ²⁹Lë'è prubi nguiu bëzullíbill lull nu bënëll ruëguë lull: “Gupë pacënci con na. Quilla grë lo quë naná ze'bia.” ³⁰Perë lé'ëll adë nédi'ill sino quë bëtiá'all sa'll lachigui'bë hashtë quíllill lo quë nazé'bill. ³¹Iurë stubi sa' muzë shtë lamë gunall pë guc, iurní gulaguë tristë la'ni ldu'u muzë ni. Biadí'dzëll lu shlámëll grë lo quë nabë'në primërë muzë. ³²Iurní lë'è lamë gunibë'a parë gue'dë guëzé muzë lu lamë. Iurní repi lamë: “Muzë mal, na bëna perdunë grëtë' dumí nazé'bil purquë bënëll ruëguë lua. ³³Zni lé'ël niápël pacënci con sa'l cumë ziquë napa pacënci lé'ël.” ³⁴Iurní lë'è lamë bëldëll nu gunibë'a lamë tsa muzë lu cashtigu hashtë quíllill grëtë' lo quë nazé'bill.

³⁵Jesús gualú guni'i më grëtë' ndë'è nu guni'i më:

—Shtada naquëbezë gube'e, gunë më ziquë rëy rë' si talë cadë lë'è

të adë gúnëdi'il perdunë sa'l con guëdubinú ldu'ul.

Jesús bëlua'a shcuendë divurci

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 Despuësë de guni'i Jesús grë ra di'dzë rë', bëru'u më Galilea. Bëdchini më regiuni shtë Judea nanaquë ladi guia'a guëë'gu Jordán. ²Cantidá mënë guanaldë rall lë'è më. Nga'li bënëac më zihani ra narac lluu.

³Iurní bëldá fariseo guabi'guë rall lu Jesús parë guëldaguë rall lë'è më tubi trampë. Guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nanú mudë según lëy parë guélé tse'lë mënë por cualquier cusë?

⁴Lë'è më bëquebi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras de quë iurë nabëcueshtë Dios gué'dchiliu, bëntsa'u më nguiu nu na'a? ⁵Nu guni'i më: “Lë'è nguiu guësá'nëll shtëdi' nu shní'ai' parë guëquërdënull tsé'lëll. Hia guërupë rall gac rall tubsë.” ⁶Zni hiadë nádi'i rall chupë sino tubsë; unidë na rall. Lo quë nabë'në Dios unír, adë chu guëldédi'i lë'è rall.

⁷Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú bënë Moisés permitir guëdë'è nguiu tubi cartë shtë divurci parë ca'a tsé'lëll nu guélé tsé'lëll?

⁸Jesús repi:

—Purquë nalé naguëdchi ldu'u të; por ni bédë'è Moisés permisi parë guélé tse'lë mënë, perë dizdë principi shtë gué'dchiliu, adë gúquëdi'in voluntá shtë Dios guësá'në nguiu tse'lë nguiu. ⁹Nanú tubsë motivë parë guélé tse'lë nguiu, sulë si talë quëhunë tsé'lëll

duldë con stubi nguiu. Perë si ca'a mënë ni stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. [Nu el quë naguëtsë'a con lë'ë na'a divorciadë pues nu záquëll quëhúnëll duldë adulteri.]

¹⁰Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Si talë nídi'i permisi guëlé tselë nguiu, mejurë adë cá'adi'i nguiu na'a.

¹¹Jesús repi:

—Lédëdi'i grë mënë riasé nacagnia'a lu të, sino nadë más el quë nagunë Dios compa'ni parë gac bé'allin. ¹²Nanú nguiu nádi'i rall completë dizdë gulë rall. Sëbëldá nguiu nádi'i rall completë; bë'në mënë. Nanú sëbëldá mënë adë nédi'i guëtsë'a rall por prupi voluntá shtë rall të parë guadi'dzë rall diza'quë shtë Dios lu los de más mënë. El quë nariasé di'dzë rë', gúnëll recibirin.

Jesús bë'në l dai' ra llguë'në

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Iurní bédchininú ra mënë llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu guëna'bë më lu Dios por lë'ë rall. Perë ra shini gusë'dë më guzublú gudildi rai' guëc ra nabédchininú llguë'në.

¹⁴Perë Jesús repi:

—Bëdë'ë sí, guidë bi'guë ra llguë'në lua, adë guëcádi'i të lu ra ni'i purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në, tsuté rall catë rribë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁵Bëdchi'bë guia'a më guëc ra llguë'në; iurní zia'a më stubi lugar.

Tubi sultërë ricu

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶Tubi sultërë guagná lë'ë Jesús nu rëpill:

—Mësë za'quë, ÷pë cusë za'quë guna parë gapa vidë eternë?

¹⁷Jesús repi:

—¿Pëzielú rni'i lua, mësë za'quë? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. Perë si talë rac shtú'ul gac salvárë, bëzu'bë diaguë grë mandamientë.

¹⁸Rapi sultërë:

—¿Guadë naná ra mandamientë ni?

Jesús repi:

—Adë quínidi'il sa'l. Adë rquënúdi'il ra sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi. ¹⁹Bëzu'bë diaguë shti'dzë shní'al nu shtádël, nu guc shtu'u bëchi sa'l mizmë manërë cumë ziquë rac shtú'ul lë'lë.

²⁰Lë'ë sultërë repi:

—Bëna cumplir grë mandamientë rë' dizdë nabi'cha. ¿Pë runë faltë?

²¹Jesús guni'i:

—Si talë rac shtú'ul gac tubldí shcuëndël lu Dios, bëtuu' grë cusë nanápël; bédë'ë dumí ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Iurní sënáldël na.

²²Perë iurë lë'ë sultërë bini di'dzë rë', nalé gulaguë tristë la'ni ldu'ull; ziazgëll purquë nalé ricu nall.

²³Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, naganë tsuté tubi ricu lugar catë rribë'a Dios.

²⁴Rnia'a lu të, más sencigi tsuté tubi camellë ichi tubi iagullë quë tubi ricu tsutéll gube'e, lu lugar catë rribë'a Dios.

²⁵Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', nalé guasé ldu'u rai' nu bëdzëguë'ë ldu'u rai'. Iurní guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar?

²⁶Jesús gubi'a lu rai' nu répi':

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lé'i, perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁷Iurní Pedro repi:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' lo quë nanapë na'a parë ze'dë naldë na'a lé'ël. ¿Pë guëdë'në na'a recibir?

²⁸Jesús repi:

—Guldía rnia'a, tiempë grë cusë gáquin nacubi, iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu súbí' lu trunë shtëni' catë quëbezë Dios, lë'ë të naze'dë naldë na cuzënú të na lu chi'bë chupë trunë parë gunë të juzgar ra chi'bë chupë grupë shtë Israel. ²⁹Grëtë' narsëa'në lídchi' u béchi' u záni' u shtádi' u shní'ai' u tséli' u shíni' u shguiu'u rai' purquë rac shtú'ull gáquëll shmëna, ni gúnëll recibir tubi gahiu'a vësë más nu gápëll vidë sin fin. ³⁰Zihani naná más nasac entrë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás nasac lu Dios.

Comparaciuni shtë narunë dchi'ni

20 'Lugar catë rribë'a Dios na ziquë tubi nashtënë tubi guiu'u lachi nargabní. Bëru'u lamë tumpranë rsili parë ziatíllil muzë, gunë rall dchi'ni catë nanú hiaguë uvë. ²Primërë guagnëll muzë de quë quíllil tubi dumí denario por tubi dzë. Nu gunibé'all tsaguënë ra muzë dchi'ni. ³Despuësë bërú'ull rquë guë'ë; gunall lu stubi ra muzë nazuga'a shquini llguëa'. Adë pë quëhúnëdi'i rall. ⁴Iurní repi lamë lu mënë ni: “Gulë tsa shchi'nia.

Quilla lë'ë të narunë tucarë.” Iurní lë'ë rall zia'a rall. ⁵Lë'ë nashtënë guiu'u bërú'ull casi guërudë dzë, nu guall rquë tsunë guadze'; mizmë zni bé'nëll con másru'u muzë. ⁶Hia rquë ga'i guadze' guall stubi shquini llguëa'. Bëdzélëll sëbëldá muzë nadë pë quëhúnëdi'i. Iurní repi lamë: “¿Pëzielú rëta' të ndë'ë casi hia mërë tsa'a dzë? ni dchi'ni adë quëhúnëdi'i të”. ⁷Repi rall: “Purquë ni tubi adë chu bëne'le dchi'ni”. Iurní repi lamë: “Nu lë'ë të gulë tsa shchi'nia; tsaguënë të dchi'ni lu guiu'u. Guëguilla lë'ë të narunë tucarë.” ⁸Iurë lë'ë gue'lë bédchini, lë'ë nashtënë guiu'u repi lu encargadë shtë dchi'ni: “Guagna'bë grëtë' muzë të parë gallë rall. Bëdë'ë pagu ca'a cadë tubi rall el quë naguaté lu dchi'ni rquë ga'i nu hashtë ra naguaté lu dchi'ni tumpranë.” ⁹Iurní bédchini ra naguaté lu dchi'ni rquë ga'i guadze'; cadë tubi rall bë'në rall recibir pagu completë, tubigá dumí denario. ¹⁰Despuësë bë'në tucarë naguaté primërë; bë'në rall llgabë de quë gunë rall recibir más dumí quë naguaté guadze'. Perë mizmë pagu bédë'ë lamë, lë'ë quë lë'ë tubigá denario. ¹¹Naguté ra tumpranë iurë bë'në rall recibirin, iurní guzublú bë'në rall reclamë lu lamë. ¹²Repi rall: “Ra nabédchini lúltimë, bë'në rall dchi'ni tubsë iurë nu gudíllil igual ziquë lë'ë na'a, nu lë'ë na'a bédë'në na'a dchi'ni doblë; bia'a ldu'u na'a lu ngubidzë gua'të dzë”. ¹³Perë lë'ë nashtënë guiu'u bëquebi lu tubi rall: “Amigu, adë quëhúnëdia'a ni tubi cusë mal. Hia bédë'na'a tratë gáshtël

tubi denario. ¹⁴Guna'zi shtumil nu bëagzé. Na rac shtua'a quilla mizmə pagu ca'a naguayé rquë ga'i ziquë narunë tucarë të. ¹⁵Napa dereché rnibé'ahia shtumía; guna lo quë narac shtua'a. ¿Pë nal mbidi purquë nahia naza'quë?" ¹⁶Zihani mënë nalasac delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani mënë naná lúltimë iurne!, gac rall mënë namás lasac lu Dios. [Guna'bë Dios zihani mënë perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.]

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷Jesús ziazú më nezë parë Jerusalén. Bia'a më ra shini gusë'dë më tubi cu' nu repi më:

¹⁸—Hia nané të ziagdchínia'a Jerusalén catë lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, gac intriégui' lu jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy parë gunë rall condenar lë'i' lu galguti. ¹⁹Nu gunë rall intriegu lë'i' lu guia'a mënë nanádi'i israelitë të parë gunë rall burnë lë'ë nguui ni, nu guëdë'lë rall galné nu guëquë'ë rall lë'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tégulë.

Shni'a Jacobo nu Juan guná'bëll tubi favurë

(Mr. 10.35-45)

²⁰Iurní guabi'guë shni'a Jacobo nu Juan lu Jesús. Na rall shini Zebedeo; bédchini rai' lu Jesús. Iurní bëzullibi na'a ni delantë lu Jesús parë guená'bëll tubi favurë lu më. ²¹Guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Shni'a ra nguui ni rëpill:

—Gunibë'a guërupë shinia subënú rall lë'l iurë guëribé'al ziquë Rëy, túbill ladë ldi shtënlë, stúbill ladë rubësë.

²²Perë Jesús bëquebi:

—Lë'ë të adë rac bé'adi'i të lo quë narna'bë të. ¿Zëzac zi të ziquë na? ¿Pë zac tédë të cusë durë natëda, cusë demasiadë durë?

Lë'ë rai' bëquebi:

—Zac na'a, Dadë.

²³Iurní repi më:

—Verdá gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të mizmə vasë shtë sufrimentë; perë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi nu stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí, subë të ndë. Shtada bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

²⁴Iurë lë'ë ra stubi chi'i ra shini gusë'dë më bini lo quë naguna'bë Juan nu Jacobo, bëldë rai'. ²⁵Perë Jesús guna'bë lë'ë rai' nu guni'i më:

—Lë'ë të nané të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i israelitë, nalë nadushë rnibë'a rall; rdchi'bë rall lëy naná dushë gunë mënë cumplir ²⁶perë gáquëdi'in entrë de lë'ë të. Al contrari, el quë narac shtu'u gac më ru'bë entrë de lë'ë të, napë quë gúnëll sirvë lu los de más sáhi'. ²⁷Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ²⁸Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zéldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús chupë mënë ciegu

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹Iurë lë'ë rai' ziagru'u rai' ciudá Jericó, cantidá mënë zianaldë rall

lè'è Jesús. ³⁰Nga'li zúbëga'a chupë ciegu. Zúbëga'a rall guëlladchi rua' nezë. Iurë bini ra ciegu Jesús hia zé'di', guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldú'ul lè'è na'a.

³¹Ra mënë guni'i guëc ra ciegu parë guëac dchi rall, parë lè'è rall más zia'glaguë guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldú'ul lè'è na'a.

³²Iurní guzudchí Jesús nu guna'bë më ra ciegu nu guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³³Lè'è rall bëquebi:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a.

³⁴Iurní Jesús bëga'a ldu'u më lè'è rall. Bëshá guia'a më slu rall. Lueguë iurní ra ciegu guná rall llni. Bëac slu rall nu guanaldë rall lè'è Jesús.

Guatë Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 Hia zia'gdchini rai' Jerusalén; bédchini rai' guë'dchi Betfagé. Betfagé quëhin guëlladchi tubi dani nalë Olivos. Bëshë'ldë Jesús chupë shini gusë'dë më ²nu repi më:

—Tsa të guë'dchi naná quë delantë. Nga'li guëdzëlë të tubi burrë quëdú con shini ma. Gulë bëshä'quë ma të guë'dënú të ma ndë'ë. ³Si talë chu guëni'i lu të u guëna'bë dí'dzëll lu të, guchi de quë lè'è Dadë rqui'ni lè'è ra ma. Lueguë guëshé'ldëll nague'dënú ra ma.

⁴Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guní'i':

⁵Gulë guchi lu ra mënë naquërelde guë'dchi Sión: “Gulë guná, lè'è Rëy shtë të ze'dë guëdchíni'.

Nadú'ui'; dchí'bi' tëchi tubi burrë, shini tubi ma narua'a carguë.”

⁶Iurní lè'è shini gusë'dë më zia'a rai'; bë'në rai' tal cumë guni'i Jesús lu rai'. ⁷Be'dënú rai' burrë con shini ma. Iurní gudchí'bë rai' shabë rai' tëchi ma nu gudchibë Jesús tëchi ma. ⁸Hia ra mënë zihani gudishi rall shabë rall lu guiu'u parë ziazúhi' lu nezë. Sëbëldá ra mënë bëchuguë rall ndiaguë shtë hiaguë parë gudishi rall ndiaguë lu nezë. ⁹Hia ra mënë nazia'a delantë también naná ze'dë trasë, guzublú guni'i rall:

—Gunë Dios salvar llëbni David. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë Dios. Rac shtu'u na'a Dios nacabezë gube'e gunë më salvar llëbni David.

¹⁰Iurë Jesús bédchini Jerusalén, guëdubi ciudá bédzatsu ra mënë. Nu grë mënë guna'bë di'dzë rall: —¿Chu ndë'ë?

¹¹Ra mënë rni'i rall:

—Léhi' Jesús më Nazaret shtë Galilea. Ruadí'dzi' shti'dzë Dios.

Jesús bësëllu'në mënë mal la'ni iádu'u

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹²Despuësë de ni, Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bë. Iurní gualdú hia'ldë më grëtë' mënë nartuu' nu narzi'i. Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili dumí shtë ra mënë. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra

naquëgtuu' ra palumë. ¹³Iurní guni'i më:

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Lidcha na parë gunë mënë orar lu Dios” perë lë'ë të bè'në të cambi lugar ni ziquë cuevë shtë ngubanë.

¹⁴Mizmë la'ni iádu'u guabi'guë ra ciegu nu ra kujë lu Jesús. Bënëac më lë'ë rall. ¹⁵Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, guná rall lu milagrë naquëhunë më. Iurë lë'ë rall bini rall lo quë naguni'i ra llguë'në, bældé rall. Fuertë guni'i ra llguë'në la'ni iádu'u:

—Gunë Dios salvar llëbni David ndë'ë.

¹⁶Bældé ra bëshuzi; repi rall lu Jesús: —¿Gu rínil lo quë naquëgni'i ra llguë'në rë'?

Jesús bëquebi:

—Aha'. Rinia. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras? lo quë naruadi'dzë zndë'ë:

Dios bé'ni' të rua' llguë'në nu ra me'dë radchi guëru'u labansë parë Dios;
nahin labansë más chulë parë lë'ë më.

¹⁷Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më parë guë'dchi Betania. Hia nga'li gudëdë gue'lë më.

Jesús guludé hiaguë bëlda'u

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Hia brëgue'lë rsili iurní ziagdchini rai' Jerusalén. Bëldia'në ldu'u më. ¹⁹Guná më lu tubi hiaguë bëlda'u nazubë rua' nezë. Iurní guabi'guë më lu hiaguë; gáuhi' tubi nashi perë adë bëdzëlëdi'i më nashi; purë ndiaguë nua'a hiaguë. Iurní Jesús repi lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë guëabrídi'i quë nashi lul.

Mizmë iurní lë'ë hiaguë bëlda'u gubidchi. ²⁰Iurë guná ra shini gusë'dë më zndë'ë, bëdzëguë' ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Guná, nasesë gubidchi hiaguë rë'?

²¹Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lu të, si talë napë të fe nu adë rzádi'i ldu'u të, lëdë niá'asëdi'i gunë të ziquë bëna con hiaguë bëlda'u sino guëni'i të lu dani: “Guabsú ndë'ë; tsal la'ni nisëdu'u”. Pues zni gaquin. ²²Grëtë' lo quë naguëna'bë të con oraciuni, si talë rialdí ldu'u të Dios, pues gunë të recibirin.

Pudërë nanapë Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³Iurní Jesús guaté la'ni iádu'u. Mientras quëglua'a më nga'li, bëdchini ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë shtë guë'dchi. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Chu bëshe'ldë létël nu bëne'e derechë nu pudërë parë rúnël cusë rë'?

²⁴Jesús bëquebi:

—Nu na runa tubi preguntë lu të. Si talë guëquebi të lua, guënia'a lu të chu bëne'e pudërë runa grë ra cusë rë'. ²⁵¿Chu gunibë'a lë'ë Juan parë bëchu'bë nísí' ra mënë? ¿Pë Dios u nguiu?

Iurní guzublú rall quëadi'dzë lu sa' rall; repi rall:

—Si talë guëni'i hia'a Dios gunibë'a lë'ë Juan, iurní guëquebi nguiu rë': “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan?” ²⁶Si talë guëni'i hia'a ra nguiu bëshe'ldë lë'ë

Juan, pues rdzéba'a ra mënë purquë grë rall rialdí ldu'u rall de quë biadi'dzë Juan shti'dzë Dios.

²⁷ Iurní repi rall lu Jesús:

—Adë rdé'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Iurní lë'ë më repi:

—Pues ni na tampuquë adë guëquébidia'a chu shtë pudërë nu autoridá quëhuna ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë chupë shini mënë

²⁸ Jesús repi:

—¿Pë runë të shgabë të zndë'ë?

Tubi nguui napë chupë shínill.

Repi dadë lu shíni': "Llga'në, tsaguénëll dchi'ni shtë cuseché catë nanú hiaguë uvë". ²⁹ Lë'ë shini më bëquébill: "Tsaguénëdia'a dchi'ni", perë despuësë bé'nëll cambi shgábëll; guagué'nëll dchi'ni. ³⁰ Lueguë lë'ë dadë ni guagná lë'ë stubi shíni'; guní'ill: "Tsaguénëll dchi'ni". Nguui ni bëquebi lu shtádi': "Aha' Dadë, tsaguëna dchi'ni" perë adë guádi'ill. ³¹ ¿Guadë de guërupë ra llguë'në ni bë'në lo quë naguni'i shtádi'?

Iurní repi rall:

—Lë'ë primërë.

Iurní Jesús repi:

—Guldía rnia'a, ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, tsuté rall lugar catë rribë'a Dios antsë de lë'ë të ³² purquë Juan Bautista bidë guëluá'ai' shnezë Dios lla gac salvar të, perë lë'ë të adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan. Perë en cambi ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, gualdí ldu'u rall shti'dzi'. Lë'ë të guná të lo quë nabë'në Juan perë adë bé'nëdi'i të cambi mudë nanabani të; adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'.

Comparaciuni shtë ra muzë mal

Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Gulë bëqué diaguë stubi comparaciuni. Gu' tubi nguui nanapë tubi ldë guiu'u lachi nargabní. Bëcabnill hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alrededurë; bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë. Bëzá'all tubi hiu'u guia'a parë quëhapë ra muzë ra plantë.

'Iurní bédë'ë mënë ni guiu'u parë ra trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu.

³⁴ Iurë lë'ë tiempë shtë cuseché bédchini, gunibë'a lamë shtë guiu'u bældá muzë parë tsagli'i rall mëdi narunë tucarë ca'a lamë.

³⁵ Ra trabajadurë guna'zi rall lë'ë ra muzë ni; tubi muzë bédë'ë rall galné. Stubi muzë gudini rall. Stubi muzë bédë'ë guë'ë rall. ³⁶ Iurní lë'ë nashtënë guiu'u bëshé'ldëll másru'u muzë perë ra trabajadurë bë'në rall tratë muzë ni mizmë manërë.

³⁷ Por fin gunibë'a nashtënë guiu'u tsa llgá'ni'. Bë'në shgábi': "Zunë rall rëspëti shinia". ³⁸ Perë iurë guná trabajadurë lu shini nashtënë guiu'u, repi rall: "Ndë'ë na el quë nangunë recibir herenci. Cha guédínia'a lë'ëll të parë guëa'në guiu'u rë' ca'a hia'a." ³⁹ Zni guna'zi rall llgá'nëll. Gulú hia'ldë rall shini lamë lu guiu'u nu gudini rall shini lamë.

⁴⁰ Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—Iurë lë'ë nashtënë guiu'u gue'dë guëzë, çpë gúnëll con ra trabajadurë iurní?

⁴¹ Bëquebi rall:

—Pues gati ra muzë mal sin adë chu guëgá'adi'i ldu'u lë'ë rall. Iurní

ca'a stubi mënë guiu'u të parë gúnëll intriegu ra cusechë cadë izë.

⁴²Iurní Jesús repi:

—¿Pë nunquë bí'ldidi'i të ra Escrituras narni'i zndë'ë?

Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë,

guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

Zni bè'në më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

Guná hia'a pudërë shtë më; nalé nasa'a nahin.

⁴³Por ni rnia'a lu të, Dios adë guënë'edi'i lugar tsuté të catë rribë'a më. Lo quë nanapë të, guëshe'ldë mëhin hashtë stubi mënë naná ziquë trabajadurë za'quë nabëdë'ë cusechë narunë tucarë nashtënë guiu'u. [⁴⁴El quë narrelde guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.]

⁴⁵Iurë lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bini rall grë comparaciuni lo quë naguni'i Jesús, bédë'ë rall cuendë de quë quëadi'dzë më shcuendë rall.

⁴⁶Iurní guc shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë më prësi perë bédzëbë rall los de más mënë purquë guni'i mënë na Jesús tubi profetë narni'i shti'dzë Dios.

Comparaciuni shtë sa'a

22 Jesús guzublú quëadi'dzë më stubi por comparaciuni. Repi më:

²—Lë'ë lugar catë rribë'a Dios, na ziquë tubi rëy nabë'në tubi laní shtë sa'a parë shíni'. ³Gunibë'a rëy ni ra muzë parë tsagna'bë rai' ra invitadë lu sa'a, perë adë nédí'i

ra mënë niagdchini rall lu sa'a.

⁴Iurní guna'bë rëy stubi shcua'a muzë. Guni'i rëy: “Gulë guni'i lu ra invitadë hia napreparadë dau; hia ngunë nandchú con los de más ra ma hia gu'i; grété' nahin listë. Nadë más guëdchini rall parë cuezë

rall lu sa'a.” ⁵Perë ra invitadë adë bé'nëdi'i rall cuendë. Tubi de lë'ë rall guagnall lu shguiú'ull. Stubi guagnall ra neguci shtë'nëll. ⁶Hia stubi ra invitadë guna'zi rall muzë shtë rëy; bè'në rall maltratë muzë ni hashtë gudini rall lë'ë muzë.

⁷Iurní lë'ë rëy bëldëll. Gunibë'all ra suldadë parë tsatini rall lë'ë narguini mënë. Nu tsa quëgui'i ra suldadë guë'dchi ni. ⁸Lueguë repi rëy lu muzë stubi: “Hia grë na listë parë sa'a; perë ra invitadë bëlu'a'a rall de quë adë rúnëdi'i tucarë rall invitación shtëna.

⁹Gulë tsa iurne' ra nezë principal. Gulë bè'në invitar lë'ë mënë lu sa'a, grë ra naguëdia'guë'lú të; tsuté rall.” ¹⁰Iurní bëru'u ra muzë nezë; guagteá rall grété' lo quë nabëdia'guë'lú rall, tantë hiumbrë mal nu nguiu za'quë. Iurní sí, guadzë hiu'u catë na preparadë parë sa'a.

¹¹Iurní rëy guaté catë nanú ra mënë. Guná rëy lu tubi nguiu naquëbezë nga'li, perë adë nuá'adi'ill lari shtë sa'a. ¹²Repi rëy: “Amigu, ðlla guatël ndë'ë sin adë nuá'adi'il lari shtë sa'a cumë ziquë na custumbrë?” Perë nguiu ni adë pë guni'idi'ill. ¹³Iurní lë'ë rëy repi lu naquëhunë sirvë lu mellë: “Gulë bëldi'bi guëa'll nu guia'a nguiu rë'. Gulë bëtia'a lë'ëll parë lu nacahi catë gu'në mënë nu

hashtë guëchushí lai' rall.” ¹⁴Rnia'a lu të, zihani mënë guëna'bë Dios parë tsuté rall catë rnibë'a më, perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.

Shcuendë impuestë

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵Iurní ra fariseo zia'a rall parë guré rall de acuerdë lla tsu mudë guësigué rall lë'ë më të nini'i më cusë mal. ¹⁶Nu bëshel'dë rall partidë shtë rall con stubi partidë shtë Herodes parë tsaguëchi rall lu Jesús:

—Mësë rdë'ë na'a cuendë de quë lë'ël rní'il verdá nu rluá'al nezë shtë Dios sin adë rúnëdi'il cuendë lo quë narni'i mënë. Adë rúnëdi'il juzguë según el quë narná mënë. ¹⁷Guni'i lu na'a çpë na bien según lëy guëdíllia'a impuestë lu rëy César, u guëdíllidi'ia'a impuestë?

¹⁸Perë Jesús bédë'ë cuendë de quë cabezënu rall mal llgabë. Repi më lu rall:

—Na të falsë. ¿Pëzielú ze'dë guësigué të na? ¹⁹Gulë bëlua'a dumí denario naquill të impuestë.

Iurní be'dënu rall tubi monedë.

²⁰Guná Jesús lu monedë; iurní guna'bë di'dzë më:

—¿Chu lu nu chu lë naqué lu dumí rë'?

²¹Bëquebi rall:

—Lu rëy César naqué lu dumí.

Iurní Jesús repi:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë naná shtë César nu gulë bédë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

²²Iurë bini rall ra di'dzë rë', bëa'në dchi rall nu guasé ldu'u rall. Iurní bësëa'nëgá rall lë'ë më; zia'a rall.

Guna'bë di'dzë ra mënë shcuendë lla tsashtë ra tëgulë

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³Mizmë dzë ni bëldá ra saduceo guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceo rni'i de quë adë tsashtëdi'i ra tëgulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

²⁴—Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tëgulë napë quë cá'all tse'lë tëgulë të gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tëgulë.

²⁵Guc gadchi bëchi; primërë nguiu bëtsé'all perë gútil sin ni tubi shíni'. Bësëa'nëll viudë parë segundë béchill. ²⁶Segundë bëchi tëgulë cuá'all lë'ë viudë perë gútil sin ni tubi shíni'. Na tsunë lo mizmë; cuá'all tse'lë tëgulë perë gútil sin ni tubi shíni'. Guézá bëchi tëgulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i rai' shíni'. ²⁷Despuësë lë'ë na'a ni gúti'. ²⁸Iurë tsashtë ra tëgulë ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu guc tse'lë na'a.

²⁹Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasédi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras; nu adë guënëdi'i të pudërë shtë Dios. ³⁰Iurë ra tëgulë tsashtë rai' stubi, adë guëtsé'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ianglë shtë Dios nacabezë gube'ë. ³¹Perë shcuendë tsashtë ra tëgulë çpë adë bí'ldidi'i të lo quë narni'i Dios? Guni'i më zndë'ë: ³²“Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nu Dios shtë Jacob”. Grë shmënë Dios nabani rai' aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Perë lë'ë më adë nádi'i Dios parë el quë nanápëdi'i vidë sin fin.

³³Iurë bini mënë znd'ë, nalé bédzëguë' ldu'u rall nu guasé ldu'u rall lo quë naquëglua'a më.

Lë'ë mandamientë namás lasac

(Mr. 12.28-34)

³⁴Iurë ra fariseo guc bë'a rall de quë Jesús bësëac dchi më ra saduceo, iurní bédëá rall. ³⁵Tubi de lë'ë rall na mësë shtë lëy. Guc shtú'ull ldagüë më lu trampë; guna'bë dí'dzell:

³⁶—Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

³⁷Jesús repi:

—“Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldu'ul nu guëdubi almë shténël nu guëdubi shgábël”. ³⁸Ndë'ë namás lasac nu nahin primërë mandamientë lu grë mandamientë.

³⁹Hia nachupë na cumë ziquë primërë. Rni'in: “Gulë guc shtu'u sa'l cumë ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. ⁴⁰Si talë rzu'bë diaguë të mandamientë rë' tambiën canihunë të cumplir lo de más nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë.

Chu na shtadë Cristo

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹Mientras lë'ë ra fariseo nianá rëta' rall lu Jesús, ⁴²lë'ë më guna'bë di'dzë:

—¿Pë runë të shgabë të? ¿Chu na Cristo? ¿Chu shini lë'ë më?

Iurní repi rall:

—Llëbní David.

⁴³Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—Espíritu Santo quëbezën'hi lë'ë David nu por pudërë shtë Espiritu Santo guni'i David shcuendë llëbní David:

⁴⁴Dadë Dios guni'i lu lamë shtëna, el quë narnibë'a na:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shténël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

⁴⁵¿Lla na posiblë gac Cristo shini David cumë David guni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

⁴⁶Iurní ni tubi rall gúquëdi'i niaquebi rall lu më. Dizdë dzë ni hia ni tubi rall adë gúpëdi'i rall valurë niana'bë di'dzë rall lu më.

Bëlua'a Jesús lla na ra fariseo nu saduceo

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 Iurní guni'i Jesús lu ra mënë nu lu ra shini gusëldë më:

²—Ra mësë shtë lëy nu ra fariseo rzubë rall shlugar Moisés iurë rlua'a rall ra mënë. ³Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rall. Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i rall perë adë tsanáldëdi'i të tēchi manërë nanabani rall. Bien rni'i rall perë adë rúnëdi'i rall cumplir. ⁴Bien rlua'a rall lëy shtë Dios perë ra cusë naquëhunë rall obligar gunë mënë, na ziquë tubi carguë në'ë; adë chu típëdi'i guëldisin. Rnibë'a rall mënë të parë gua'a ra mënë carguë ni, perë lë'ë rall ni siquierë más zucsë tubi shcuënë rall guëldisë rallin. ⁵Grëtë' devociuni narunë rall quëhunë rallin të guená mënë. Luquë rall nu rua' llicu rall nua'a rall partë di'dzë shtë Sagradas Escrituras të guená mënë devociuni narunë rall. Chulë zutsa'u lu shabë duni shtë rall. ⁶Nu rac shtu'u rall subë rall lugar más lasac catë rau

mënë shtse nu catë zubë më ru'bě la'ni iádu'u. ⁷Nu rac shtu'u rall grë mënë gunë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti iurë lë'ë rall ziazú rall nezë. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con di'dzë rë': "Mësë".

⁸Perë lë'ë të adë rúnëdi'i të ziquë lë'ë mënë ni. Adë rac shtú'udi'i të guëni'i mënë na të mësë, purquë napë të tubsë mësë; náhi' Cristo. Grë të na të bëchi la sa' të. ⁹Adë rní'idi'i të lu tubi sa' të: "Dadë" parë lu guédchiliu rë', purquë nanú tubsë Shtadë të, më naquëbezë gube'e. ¹⁰Nu adë rní'idi'i të: "Lamë" lu sa' të, purquë Jesucristo náhi' lúniquë lamë nanapë të. ¹¹Mënë narunë sirvë parë los de más sa' hia'a, ni más më ru'bě entrë lë'ë të ¹²purquë grëtë' narunë naru'bě, gac nasáquëdi'i rall. El quë narunë lasáquëdi'i, ni nasac iurní.

¹³Prubi të mësë shtë lëy nu fariseo, na të mënë falsë purquë rta'u të rua' nezë shtë Dios të parë adë chu tsutëdi'i, nu nilë mizmë lë'ë të adë nédi'i të tsuté të. Nu adë rdé'edi'i të lugar parë grë narac shtu'u tsuté nezë za'quë.

[¹⁴Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të mënë falsë purquë rdchisú të lidchi ra viudë; iurní parë guësiguë të ra mënë, runë të orar zihani vultë. Lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë.]

¹⁵Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Ria të stubi guédchi namás zitu parë tsagtë'tsë të shldai' të lu ra mënë, perë iurë lë'ë të runë të gan tubi shmënë të, nall chupë vultë más shini gabildi quë lë'ë të purquë riuguëll bishi shtë të.

¹⁶Prubi de lë'ë të, na të ziquë mësë ciegu. Rni'i të si talë quëhunë mënë jurar por iádu'u ru'bě, pues adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplirin, perë si talë runë mënë jurar por orë shtë iádu'u, ni sí, runë mënë comprumisi; napë quë gunë mënë cumplirin. Zni cagni'i të. ¹⁷Tuntë nu ciegu na të. ¿Pë más lasac orë u lë'ë iádu'u? Iádu'u nu orë na santu. ¹⁸Nu también caglua'a të si talë chu runë jurar por bëcu'guë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplir juramentu ni, perë rni'i të si talë runë mënë jurar por ofrendë nadchi'bě lu bëcu'guë, ni sí, napë quë gúnëll cumplir. ¹⁹Tuntë nu ciegu ¿pë más lasac ofrendë nadchi'bě lu bëcu'guë u lë'ë bëcu'guë nabëd'ë Dios ziquë lugar santu? ²⁰Pues rnia'a lu të, el quë narunë jurar por bëcu'guë, adë quëhúnëdi'ill jurar por bëcu'guë sulamëntë perë también por grë ofrendë nadchi'bě lu bëcu'guë. ²¹El quë narunë jurar por iádu'u, adë quëhúnëdi'ill jurar sulamëntë por iádu'u sino quë también por lë'ë Dios nacabezë la'ni iádu'u. ²²También el quë narunë jurar por gube'e, quëhúni' jurar por trunë shtë Dios nu por mizmë Dios narnibë'a lugar ni.

²³Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Lë'ë të rdë'ë të ofrendë narunë tucarë Dios, cadë chi'i ra cusë rdë'ë të tubi parë Dios. Correctë nahin; perë adë rúnëdi'i të cuendë ra enseñansë más lasac shtënë më. Adë rúnëdi'i të cumplir; adë rgá'adi'i ldu'u të sa' të. Nádi'i të justë. Adë rúnëdi'i

të cumplir shti'dzë të. Cagnia'a lu të, rqui'ni gunë mieti cumplir grë mandamientë ru'bë nu también los de más mandamientë shtë Dios. ²⁴Lë'ë të na të ziquë mësë ciegu; rdchi'bi të vini parë guëru'u rëshë antsë gul vini, perë adë rdé'edi'i të cuendë de quë nanú tubi ma ru'bë ziquë camellë guti naga'a la'ni vini.

²⁵'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu ra fariseo; na të falsë. Zuné të por fuërë vasë nu ra platë perë nezë la'ni, nalé suci nahin. Zni na të; na të nguba'në nu quëhunë të cumplir deseo mal. ²⁶Fariseo ciegu, primëre gulë bëzuné nezë la'ni ldu'u të, iurní napë të conductë za'quë. Iurní na të ziquë vasë narie'ti guëdubi partë.

²⁷'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Na të ziquë ba'a. Nalé cusë za'quë naquichi rlua'a fuërë nu chulë rlua'ain, perë nezë la'ni gadzë ra ba'cu shtë tégulë nu grë cusë ziquë narru'ldë mënë rua' guë'dchi. ²⁸Zni na të, lë'ë të; por fuërë rlua'a të cusë za'quë. Lu ra mënë rlua'a të bien, perë nezë la'ni të nalé gadzë ra bishi nu adë quëhúnëdi'i të cumplir lëy shtë Dios.

²⁹'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë; rza'a të capillë shtë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, nu rzutsa'u të rua' ba'a shtë ra mënë naguc më za'quë lu guë'dchiliu con guë'të iarë. ³⁰Iurní lueguë rni'i të: "Si talë lë'ë na'a niaquërelde na'a tiempë shtë ra shtadë guë'lú na'a, adë chu nihúnëdi'i compa'ni ra nagudini ra profetë". ³¹Por mizmë di'dzë shtë të quëgni'i të na të llëbni shtë ra nagudini ra profetë. Na të testigu

cuntrë mizmë lë'ë të; na të tubsë rënë con shtadë guë'lú të. ³²Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u të, maldá nananú la'ni ldu'u të ziquë bë'në shtadë guë'lú të con ra muzë shtë Dios.

³³Serpientë, llëbni mbe'ldë, ðllallë gunë të parë guëca'chilú të lu cashtigu shtë gabildi? ³⁴Cashe'lda mënë za'quë naruadi'dzë shti'dza, perë lë'ë të quini të sëbëldá rai'. Nu gunë të crucificar lë'ë rai'. Sëbëldá rai' guëdë'ë të galné la'ni iádu'u shtë të nu sunaldë të lë'ë rai' guë'dchi por guë'dchi. ³⁵Zni na të culpablë. Ldagüë cashtigu guëc të por grë duldë nabë'në mënë guahietë iurë gudini rall Abel hashtë tiempë gudini mënë Zacarías, shini Berequías. Gudini të lé'i' entrë bëcu'guë nu iádu'u. ³⁶Guldía rnia'a lu të, culpë shtë grë mënë ni ldagüë subrë guëc ra mënë naquërelde lu guë'dchiliu iurne'.

Bi'ni Jesús por guë'dchi Jerusalén

(Lc. 13.34-45)

³⁷'Mënë shtë Jerusalén, lë'ë të rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios; rdë'ë guë'të të grë ra naze'denú diza'quë shtë më. Zihani vultë guc shtua'a niatëahia lë'ë të cumë ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë adë nédi'i të guëdchini të lua. ³⁸Gulë guná, lë'ë të con lidchi të guëa'në ziquë tubi hiu'u dachi; adë chu gúnëdi'i compa'ni lë'ë të. ³⁹Rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i guená të lua hashtë guëdchini tiempë iurë lë'ë të guëni'i të: "Benditë na el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dios. Bë'në ldai' më lé'i'."

Jesús guni'i guéchili iádu'u ru'bë

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 Bëru'u Jesús iádu'u. Iurë zëagzë më, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guzublú bëlua'a rai' ra guë'ë ru'bë shtë iádu'u. ²Jesús bëquebi:

—¿Gu rna të lu grëtë' ra cusë rë'? Guldía rnia'a lu të, lugar rë' ni tubi guë'ë adë guëá'nëdi'i guëc sa' guë'ë. Grëtë' tsaluhin.

Sëni shtë iurë tsalú guédchiliu

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³Iurní zia'a rai' lu dani shtë Olivos. Jesús guzubë nga'li. Iurní ra shini gusë'dë më guagni'i lu më guitsë guitsë:

—Rac shtu'u na'a guëni'il lu na'a, guc gac grë ra cusë naquëgn'il. ¿Guadë naná sëni shtë tiempë naguëabril stubi? ¿Guc gac fin shtë guédchiliu?

⁴Iurní Jesús repi:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu cuguédi'i lë'ë të ⁵purquë cantidá mënë guédchini rall; guëni'i rall: “Na nahia Cristo”, nu guëguguë rall cantidá mënë. ⁶Nu lë'ë të guini të nutici shtë ra guërru naze'dë guëlla' nezë rë' nu zitu, perë adë rdzëbëdi'i të purquë zní napë quë gac. Perë todavía lédëdi'i fin shtë guédchiliu ⁷purquë tubi naciuni tildinú stubi naciuni; tubi guë'dchi tildinú stubi guë'dchi. Nu guidë ra gubini, galguidzë, nu guëllú zihani lugar. ⁸Con cusë ni na principi shtë cusë durë naze'dë.

⁹Iurní gunë ra mënë intriegu lë'ë të parë gunë rall mal tratë lë'ë të nu hashtë quini rall lë'ë të. Nu

grëtë' mënë shtë guédchiliu, guená zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. ¹⁰Tiempë dzë ni cantidá mënë guëni'ti rall fe shtë rall. Lë'ë rall guená zá'quëdi'i rall lu sa' rall. Nu gunë rall traicionar sa' rall.

¹¹Guédchini cantidá naguëguguë lë'ë ra mënë. Guëni'i rall de quë ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Cantidá mënë guëguguë rall. ¹²Zihani cusë mal tsadalë, por ni cantidá mënë hiadë gac shtú'udi'i rall sa' rall ¹³perë grëtë' el quë nagac firmë hashtë fin, ni gac salvar. ¹⁴Lë'ë diza'quë narni'i shcuendë lugar catë rni'bë'a Dios, napë quë gac predicarin guëdubi guédchiliu. Guadi'dzë mënë diza'quë parë grëtë' naciuni parë gunguë bë'a mënë lë'ë më. Iurní guëga'a iurë shtë fin.

¹⁵Lë'ë muzë shtë Dios nabëru'ë Daniel, bëquë'ëi' lla na tiempë natsuté cusë mal iádu'u ru'bë. Iurë lë'ë të guená të lu cusë narunë manchar iádu'u santu, lë'ë iurë bëga'a; guëlladchi na fin shtë guédchiliu. El quë naquëhu'ldë shti'dza, gulë tsasé lo quë narnia'a.

¹⁶El quë narëta' guë'dchi Judea iurní, guëllu'në rall parë dani. ¹⁷Grë el quë nazubë guëc hiu'u lídchi', adë gáquëdi'i tsaldú rall pë shtënë rall la'ni hiu'u; mejurë guëllu'në rall lueguë. ¹⁸Grë el quë nananú lachi iurní, adë gáquëdi'i guëabré rall parë tsaglli'i rall shabë rall. ¹⁹Prubi ra na'a tiempë dzë ni, grë ra na'a nanua'a shíni' u grë ra narca'a me'dë. ²⁰Gulë guna'bë lu Dios të gáquëdi'i ra cusë durë tiempë naldë, nilë por dzë narzi'i ldu'u mënë ²¹purquë tiempë ni gac suceder cusë demasiadë durë

nanadë gunádi'i mënë dizdë principi shtë guédchiliu, nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²²Si talë adë bé'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar perë por ra mënë nagulé Dios, gac menos ra dzë ni.

²³Si talë guëni'i tubi nguiu lu të: “Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo”, u “Gulë tsagná ndë; lë'ë më nanú”, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë mënë ni. ²⁴Guëdchini ra naguëguguë lë'ë mënë. Guëni'i rall na rall Cristo. Sëbëldá rall guëni'i rall na rall naruadi'dzë shti'dzë Dios. Gunë rall sëni ru'bë nu milagrë parë guëguguë rall mënë hashtë si na posiblë guëguguë rall ra nagulé Dios. ²⁵Hia gunia'a lu të antsë ²⁶por ni, si talë chu guëni'i lu të: “Gulë guná, lë'ë më nanú më lu shlatë catë chu nádi'i”, adë tsádi'i të nga'li; u si talë chu guëni'i: “Gulë guná, nanú më la'ni tubi hiu'u”, adë tsaldídi'i ldu'u të ²⁷purquë ziquë ra'a tubi gui'i shtë nguzi'u; rabtsë'ë gui'i nezë guia'a hashtë nezë guetë, zni gac iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, guédchíni' stubi. ²⁸Catë naga'a ra naguti, nga'li rdëa ra bëchu.

Lla na tiempë iurë guédchini Cristo
(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Despuësë gudëdë ra dzë shtë cusë durë, lueguë lë'ë ngubidzë guëcahi lúhi' nu mbehu hiadë guënë'edi'in llni. Ra mbelëgui'i ldaguë. Grétë' fuersë shtë gube'e guëni'bi. ³⁰Iurní lu gube'e guená të sëni shtë nguiu nabëshe'ldë Dios. Grétë' ra mënë shtë guédchiliu, gu'në rall nu guená rall lu nguiu

nabëshe'ldë Dios; guédchíni' rua' shcahi lu gube'e. Guëlua'a llëru'bë pudërë nu llni shtë'në më. ³¹Nu guëshé'ldi' ianglë shtëni' con gu'ldë trompetë parë guëdëa grétë' nagulé Dios guëdubi guédchiliu dizdë tubi cu' hashtë stubi ladë.

³²Gulë bësë'dë tubi comparaciuni shtë tubi hiaguë bëlda'u. Iurë guená të luhin, rguëhin nu rru'u ra ndiaguë lu llícuhin, hia rac bë'a të bédchini tiempë shtë galna'i.

³³Mizmë manërë ni, iurë guená të ra cusë rë', gulë bédë'ë cuendë lë'ë më ze'dë guédchíni'. ³⁴Guldía rnia'a, grétë' ndë gac cumplir antsë quë gati ra mënë nanabani iurne'. ³⁵Gube'e nu guédchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

³⁶Perë dzë nu iurë adë chu rac bé'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios, sulamëntë Dios Shtada rac bë'a më dzë shtë fin.

³⁷Ziquë guzac tiempë shtë Noé, zni gac iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guédchíni'. ³⁸Tiempë dzë ni antsë lë'ë juici shtë nisë bédchini, nabani ra mënë lu guédchiliu; gudáu rall nu bii' rall; bëts'a rall, nu bédë'ë rall shini rall parë riu sa'a shtë ni'i, hashtë lë'ë Noé gutë la'ni barcu. ³⁹Todavía adë bédé'ëdi'i rall cuendë hashtë iurë lë'ë juici bédchini. Bia'a nisi grétë' ra mënë. Zni gac iurë nguiu nabëshe'ldë Dios guédchíni' stubi. ⁴⁰Tiempë dzë ni chupë nguiu nanú lachi; tubi nguiu tsabsú, stubi nguiu guëa'në. ⁴¹Chupë na'a caniu'u; tubi tsabsú, stubi guëa'në.

⁴²Gulë cue nasini purquë adë rac bé'adi'i të ca iurë guédchini el quë naguëni'bë'a lë'ë të. ⁴³Perë

gulë bësë'dë ndë'e, si talë tubi nashtënë hiu'u rac bé'all ca iurë guëdchini nguba'në, ga'a nasínnll parë gáquëdi'i tsaldanë nguba'në. ⁴⁴Por ni gulë cue nasini nu gulë gac preparadë ldu'u të purquë menos runë të shgabë të, iurní guëná të lu nguiu nabëshe'ldë Dios; hia bédchíni'.

Tubi muzë za'quë nu tubi muzë mal

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵¿Chu na muzë namás riasé nu namás obedientë? Na ziquë el quë nabë'në recibir dchi'ni. Lamë shtë nguiu ni gunibé'all guëdë'e nguiu nagáu iurë bë'në tucarë gau lamë. ⁴⁶Dichusë muzë si talë quëhúnëll bien iurë lë'e lamë guëdchini. Guëdzëlë lamë lë'e muzë; quëhúni' cumplir. ⁴⁷Guldía rnia'a, lë'e lamë guëzú lë'e muzë ni; gáquëll encargadë shtë grë lo quë nanapë lamë. ⁴⁸Perë si talë muzë nall tubi nguiu mal, gúnëll llgabë de quë shlámëll gac ldë'e parë gue'dë guëzë ⁴⁹nu gúnëll tratë mal stubi sa' muzë, nu tsataunull ra zudchi; ruu'll con lë'e rall. ⁵⁰Iurë lë'e lamë guëabré, lë'e muzë ni adë rúnëdi'i shgábëll ca iurë gue'dë guëzë lamë. ⁵¹Perë lë'e lamë guëdë'e tubi cashtigu ru'bë parë muzë ni; gac condenárëll mizmë manërë cumë ziquë mënë naná falsë. Iurní gúnëll nga'li hashtë rchushí lai'll.

Comparaciuni shtë chi'i lliguëna'a

25 Iurë guëdchini tiempë, manërë naguënbë'a Dios na ziquë chi'i lliguëna'a naguna'zi lámpara nariú sëiti parë quëgui'in; bëru'u rall të parë gunë rall recibir

lë'e lliguë iurë guëdchíni' lidchi sa'a. ²Ga'i lliguëna'a na tuntë, adë rúnëdi'i rall guëquëll, parë ga'i ra lliguëna'a na rall listë. ³Ra lliguëna'a tuntë bia'a rall lámpara shtë rall parë adë biá'adi'i rall sëiti parë tsadzë lámpara. ⁴Perë ra lliguëna'a listë bia'a rall bëtëi sëiti nu gadzë ra lámpara. ⁵Lë'e lliguë gac ldë'e parë guëdchínnll; iurní mbëca'ldë bédchini lu ra lliguëna'a. Por fin lë'e rall gu'të ga'si. ⁶Iurní cumë ziquë guërudë gue'lë, bini rall tubi naguni'i fuertë: “Hia lë'e lliguë ze'dë. Gulë bëru'u të parë gunë të recibir lë'e lliguë.” ⁷Grëtë lliguëna'a guashtë rall parë bë'në rall preparar lámpara shtë rall. ⁸Hia zëga'i ra naná tuntë repi rall lu zëga'i naná listë: “Denú du'pë sëiti purquë lë'e lámpara shtë'në na'a guëaldin”. ⁹Perë lliguëna'a naná listë bëquebi rai: “Aquëdi'i, purquë iurní guëbidchi sëiti shtë'në na'a. Parë lë'e të adë gáldëdi'in; mejurë gulë tsaca'a sëiti catë rdihin. Gulë tsasí'ihin të parë iurní napë tëhin.” ¹⁰Perë mientras ga'i na'a guasi'i rall sëiti, lë'e lliguë be'dë guëzë. Ra lliguëna'a naná preparadë guatënú rall lliguë lu sa'a. Iurní bë'au rua' puertë. ¹¹Despuësë bédchini ra zëga'i lliguëna'a; iurní guni'i rall: “Dadë, bëscha'lë puertë”. ¹²Perë naná shtë'në hiu'u bëquebi: “Guldía rnia'a de quë adë guënédia'a lë'e të”.

¹³Iurní Jesús repi:

—Gulë gac preparadë. Gulë gac nasini purquë adë rac bé'adi'i të pë dzë, ni pë iurë guëdchini nguiu nabëshe'ldë Dios.

Comparaciuni shtë dumí

¹⁴Lugar catë rribë'a Dios nu tiempë gunë më juzguë ra mënë, na ziquë tubi nguiu naguzia'a parë stubi naciuni. Guna'bë nguiu ni ra shmúzëll. Bë'nëll incarguë shtumill lu ra muzë ni.

¹⁵Tubi de lë'ë ra muzë bédë'ëll ga'i mili bëllë. Stúbill cua'a chupë mili dumí. Stúbill cua'a tubi mili bëllë, según narac cadë tubi rall. Iurní lë'ë nguiu ni guzia'a viajë.

¹⁶Hia lë'ë muzë nabë'në recibir ga'i mili bëllë, lueguë bé'nëll neguci con dumí. Bë'nëll gan stubi zëga'i mili bëllë de guëc ra nabë'nëll recibir. ¹⁷Mizmë manërë ni nabë'në recibir chupë mili bëllë, bé'nëll gan stubi chupë mili más. ¹⁸Perë el quë nabë'në recibir tubi mili bëllë, bëcá'chill dumí shtë lamë. Guatánill tubi guëru catë guacá'chill dumí.

¹⁹Hia llëru'bë tiempë gudëdë; bëabrí lamë shtë muzë ni. Iurní guzublú guna'bë lamë shcuendë dumí. ²⁰Primërë bédchini nabë'në recibir ga'i mili bëllë. Bë'nëll intriegu lu shlámëll stubi zëga'i mili. Répill: “Dadë, lë'ë ga'i mili nabënë'el cuahia ndë'ë; perë guná, stubi zëga'i mili bëna gan subrë guëc ga'i mili”. ²¹Lë'ë lamë repi: “Bien nahin; lë'ël nal tubi muzë za'quë. Rac bé'ahia gúnëll lo quë narac shtua'a. Hia quë lë'ël bé'nëll bien de lo du'pë, guënhia másru'u cusë za'quë të guëribé'al. Guaté; bëquitë ldú'ul con na.” ²²Despuësë bédchini stubi muzë nabë'në recibir chupë mili bëllë. Répill lu lamë: “Dadë, bënë'el chupë mili bëllë cuahia; lë'ë ndë'ë. Perë chupë mili

bëllë más bëna gan subrë guëc chupë mili.” ²³Lë'ë lamë repi: “Bien nahin. Nal tubi muzë za'quë. Napa confiansë lë'ël. Hia quë lë'ël nal muzë za'quë de lo du'pë nabëna incarguë guiá'al; bé'nëll gan más. Guaté; bëquitënu ldú'ul na.” ²⁴Perë iurë bédchini muzë nabë'në recibir tubi mili bëllë, répill lu shlámëll:

“Dadë, nanéa quë lë'ël nal tubi nguiu naná rzac zi muzë. Rcá'al cusechë catë adë bëcabnídi'il, nu rtéal catë adë bëtë'tsëdi'il bédchi.

²⁵Por ni bédzëba; guaca'cha shtumil la'ni guiu'u perë iurne' lë'ë shtë'nëll ndë'ë.” ²⁶Lë'ë lamë bëquebi:

“Muzë mal nal, nu nabéchil. Rní'il de de quë rcahia cusechë catë adë rcabnídia'a, nu rtéahia catë adë rté'tsëdia'a bédchi. ²⁷Por ni niagutël dumí lu bancu parë iurná nihuna recibir shini dumí lo quë narunë tucara.” ²⁸Iurní repi lamë lu ra narëta' nga'li: “Gulë bédchisú mili bëllë de muzë mal nu bédë'ëin ca'a naná bë'në recibir chi'i mili. ²⁹Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël. ³⁰Nu lë'ë muzë mal, gulë bëtia'a lë'ëll tëchi fuërë catë nacahi, catë gu'në mënë nu rchushí lai' rall.”

Juici shtë ra naciuni

³¹Iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi, guëdchíni' con llni nu pudërë nu con ra ianglë shtë Dios. Subë më lu trunë shtë'në më con llëru'bë pudërë. ³²Ra mënë shtë grë naciuni guëdëá rall delantë lu më. Hia lë'ë më cuë më ra mënë

cumë ziquë rbë vëquërë ra lli'li con ra chivë. ³³Cue'e za'quë më ra më za'quë nagulé Dios ziquë lli'li ladë ldi shtënë më, nu ra më mal, ra nagualdí'di' ldu'i lë'ë më, cue rall ladë rubësë. ³⁴Iurní lë'ë rëy guëni' lu naquëbezë ladë ldi: “Gulë te'e guëdchini të lua, lë'ë të el quë naná gulë Shtada. Gulë bë'në recibir lugar za'quë naná preparadë parë lë'ë të dizdë Dios bëcuc'shtë guédchiliu. ³⁵Pues bëldí'ana, nu lë'ë të bëne'e të nagudáuha. Gubidcha, nu bëne'e të nabia'. Guca ziquë më zitu, nu lë'ë të bëne'e të catë gu'të ga'sia. ³⁶Bë'në faltë shaba perë bëne'e të lo quë nabëqui'nia. Guc llú'uhia; bidë guená të na; guahia lachigui'bë, nu be'dë guená të na.” ³⁷Iurní lë'ë ra naná justë guëni'i rall lu më: “Dadë, ¿guc guná na'a lul; bëldí'anël, nu bëne'e na'a nagaul? ¿Guc guná na'a gubídchil, nu bëne'e na'a nabii'?” ³⁸¿Guc guná na'a lul ziquë më zitu, nu bëne'e na'a catë guquëréldël? ¿Guc guná na'a bë'në faltë shábël, nu bëne'e ná'ahin? ³⁹¿Guc guná na'a guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu be'dë guená na'a lë'ël?” ⁴⁰Iurní rëy guëquebi: “Guldía rnia'a, grëtë' lo quë nabë'në të por tubi ra bëcha namás mitu'në, ziquë bë'në të tratë grë ra shmëna hashtë el quë namás lasáquëdi'i, pues mizmë na bë'në të tratë”.

⁴¹Iurní lë'ë rëy guepi lu naná rëta' ladë rubësë: “Gulë guabsú lua, lë'ë të hia nanudë të parë gabildi. Tsa të lu be'lë nanápëdi'i fin, preparadë parë mëdzabë nu parë ra ianglë shténëll. ⁴²Pues bëldí'ana perë adë bënë'edi'i të nagudáuha. Gubidcha

perë adë bënë'edi'i të nabia'. ⁴³Guca ziquë më zitu perë adë bënë'edi'i të catë naquërela. Runë faltë shaba perë lë'ë të adë bënë'edi'i të niétiquë. Guc llú'uhia; guahia lachigui'bë perë adë be'dë guénádi'i të na.” Iurní lë'ë ra më mal guepi rall: ⁴⁴“Dadë, ¿guc guná na'a bëldí'anël u gubídchil u ziquë më zitu u bë'në faltë shábël u guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu adë chu be'dë guénádi'i lë'ël?” ⁴⁵Lë'ë rëy guëquebi iurní: “Guldía rnia'a, manëre mal bë'në të tratë shmëna naná más humildë, zni bë'në të tratë mizmë na”. ⁴⁶Lueguë iurní lë'ë ra nguui guzia'a rall lu cashtigu nanápëdi'i fin perë grëtë' naná tubldí shcuëndi' lu Dios, guzia'a rai' gube'e catë cabezë Dios catë nídi'i fin.

Quëguili mënë mudë parë guëna'zi rall Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Iurë Jesús gualú biadi'dzë më grëtë' ra cusë ni, repi më lu ra shini gusë'dë më:

²—Lë'ë të hia rac bë'a të dentrë de chupë dzë shtë laní Pascu, lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios gac intriégui' guia'a mënë mal nu gac crucificári'.

³Tiempë dzë ni ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra më gushë entrë ra israelitë, bëdëá rall lu rualdëa' shtë palaci shtë Caifás, jefë shtë ra bëshuzi. ⁴Nga'li bëntsa'u rall tubi tratë parë guëna'zi rall Jesús con di'dzë bishi parë quini rall lë'ë më ⁵perë guni'i lu sa' rall:

—Lëdi la'ni dzë laní parë adë guëdzátsudi'i ra mënë.

**Tubi na'a nabète'bi sèiti nashi guèc
Jesús**

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Jesús nanú Betania lidchi Simón el què naguc ll'u' ládi'. ⁷Iurní guabi'guè tubi na'a; nuá'all tubi bëtëi guè'è shtë sèiti nashi nu nalé lasaquè sèiti ni. Iurè quèbezè Jesús lu mellè, lè'è na'a ni bëtë'bi' sèiti guèc Jesús. ⁸Iurè lè'è ra shini gusè'dè mè guná rai' pè bè'nè na'a, bældé rai' nu guzublú guni'i rai':

—¿Pèzielú bè'nè na'a rè' desperdici sèiti nashi guèc mè? ⁹purquè bien niatuu' na'a sèiti por zihani dumí nu niadé'èll dumí ca'a ra prubi.

¹⁰Perè guc bè'a Jesús shgabè rai' nu guni'i mè:

—¿Pèzielú cagni'i tē cuntrè na'a rè'? El què nabè'ni' nahin tubi cusè za'què parè na. ¹¹Pues ra prubi guèdubi tiempè quèbezènú rall lè'è tē perè na lè'dè guèdubi tiempèdi'i quèbezènúa tē. ¹²Lo què nabè'nè na'a nabète'bi sèiti guèdubi cuerpè shtëna, bé'ni' parè gac preparar iurè gatia nu guèga'cha. ¹³Guldía rnia'a, guèdubi lugar catè guadi'dzè ra mènè diza'què guèdubi guéd'chiliu, guadi'dzè ra mènè lo què nabè'nè na'a rè'. Guèagná ldu'u mènè lo què nabé'ni'.

**Judas bè'nè prometer gúnèll intriegu
Jesús**

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Iurní tubi naná chi'bè chupè poshtë nabèrulé Judas Iscariote, guagní'ill lu ra jèfè shtë ra bëshuzi ¹⁵nu répill:

—¿Blac guène'e tē talé guna intriegu Jesús guia'a tē?

Iurní lè'è rall gudilli rall galdè bi chi bèllè bédchichi. ¹⁶Dizdè iurní Judas gudí'llil manèrè parè gúnèll intriegu lè'è mè guia'a ra contrari shtë mè.

La Santa Cena

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷Primèrè dzè shtë laní naráu mènè guetèstildi sin levadurè, ra shini gusè'dè mè guabi'guè rai' lu mè nu guna'bè di'dzè rai':

—¿Ca lu rac shtë'ul guèdè'nè na'a preparar shtë shtë Pascu; guèdáuha'a?

¹⁸Jesús repi:

—Gulè tsa tubi ciudá lidchi tubi nguiu nu gulè guchi: “Lè'è mèsè guni'i zndè'lè: Hia lè'è iurè zia guèdchini. Lídchil guna laní Pascu con ra shini gusè'da.”

¹⁹Ra shini gusè'dè mè bè'nè rai' cumè ziquè gunibè'a Jesús. Bè'nè rai' preparar shtë shtë Pascu.

²⁰Iurè lè'è guè'lè gu', quèbezènú Jesús lè'è chi'bè chupè shini gusè'dè mè lu mellè. ²¹Mientras caniháu rai', repi mè:

—Guldía rnia'a, tubi de lè'è tē gunè tē intriegu na.

²²Iurní lè'è rai' guzublú riá ldu'u rai' demasiadè; guna'bè di'dzè rai' tubi por tubi:

—Dadè çni mudè guna intriegu lè'èl?

²³Jesús repi:

—El què naraunú na la'ni el mizmè platè, ni lè'è nangunè intriegu na. ²⁴Lè'è nguiu nabèshe'ldè Dios guzia'a parè nezè según narni'i Sagradas Escrituras, perè prubi de lè'è nguiu el què nangunè intriegu na. Mejurè adè niálèdi'i nguiu ni.

²⁵Iurní lè'è Judas, lè'è traidor, guni'i:

—Mèsè ìni mudè na guna intriegu lè'èl?

Jesús bèquebi:

—Aha!, lè'èl la la'!

²⁶Mientras quèhaunú Jesús lè'è rai', guna'zi mè guetështildi nu bédè'è mè graci lu Dios. Despuèsè de bèshullè mèhin, bédè'è mè guetështildi cua'a ra shini gusè'dè mè; nu repi mè:

—Gulè gau ndè'è; ndè'è lè'è shcuerpa.

²⁷Iurní guna'zi mè copè. Bédè'è mè graci lu Dios nu bédè'è mèhin cua'a ra shini gusè'dè mè. Repi mè:

—Gulè bii' grètè' të copè rè';

²⁸ndè'è lè'è shrèna narunè sellar tètè cubi purquè nahin tubi favurè parè cantidá mènè; bèllè'è rënë ni parè perdunè shtë ra duldè. ²⁹Perè rnia'a, hiadè guèbrídi'i gunúhia lè'è të juguè shtë uvè rè' hashtë dzè naná guèbezénúhia lè'è të gube'e. Iurní guhia vini cubi lu gube'e catè rribè'a Shtada.

Guni'i Jesús gunè Pedro negar lè'è mè

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰Despuèsè de quèhu'ldè rai' tubi cantè, iurní gua rai' lu dani shtë Olivos. ³¹Iurní Jesús repi:

—Grètè' të guètú lu të de na nu guèsèa'nè të na gue'lè ne' purquè rni'i la'ni Sagradas Escrituras:

“Tsatinia lè'è vèquèrè; hia ra lli'li guèrè'tsè”. ³²Perè despuèsè iurè tsashtëa ladi ra tégulè, tsahia delantè lu të hashtë Galilea.

³³Iurní Pedro bèquebi:

—Aunquè nilè grètè' rai' guèsèa'nè rai' lè'èl, perè na jamás adè guèsèa'nèdia'a lè'èl.

³⁴Jesús repi:

—Guldía rnia'a, mizmè gue'lè ne' antsè lè'è gay guèllidchí, lè'èl gúnèl negar na tsunè vuelte.

³⁵Perè Pedro repi:

—Masiá quini mènè na, adè gúnèdia'a negar lè'èl.

Grè ra shini gusè'dè mè guni'i rai' lo mizmè.

Biadi'dzènú mè Dios la'ni Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶Iurní Jesús bédchini con ra shini gusè'dè mè tubi lugar lè Getsemaní. Repi mè lu rai':

—Gulè guzubè ndè'è mientras tsahia ndè. Guadi'dzènúa Dios.

³⁷Iurní bia'a mè Pedro nu ra shini Zebedeo; guzublú riá ldu'u mè; guasènú ldu'u mè. ³⁸Guni'i mè:

—Nalé rbini la'ni ldua'a por tristè shtë galguti. Gulè cuezè ndè'è nu gulè cue nasini con na.

³⁹Gua Jesús stu'pè delantè. Bèzullibi mè nu bèa'chi guèc mè hashtë lu guiu'u. Iurní bè'nè mè orar lu Dios; répi':

—Dadè shtëna, si talè nahin posiblè bèlá na lu sufrimientè rè', perè adè gáquèdi'in según lo què narac shtua'a sino según voluntá shtënèl.

⁴⁰Iurní bèabrí mè catè cabezè ra shini gusè'dè mè. Bèdzèlè mè lè'è rai' naga'si rai'. Iurní repi mè lu Pedro:

—¿Pè adè gáquèdi'i cue nasini të du'pè tiempè, ni siquierè tubi iurè?

⁴¹Gulè bètè'tsè mbèca'ldè; gulè cue nasini nu gulè guna'bè lu Dios parè adè ldáguèdi'i të lu prèbè shtë mèdzabè. Ldu'u të rni'i, niá; perè shcuerpè të adè nídi'i fuersè.

⁴²Hia narrupë zia'a më; guaguë'në më orar zndë'lë:
—Dadë, si talë na imposiblë tsalú vasë shtë sufrimentë, bë'nin según voluntá shtë'nël.

⁴³Iurní bëabrí më stubi; bëdzelé më ra shini gusë'dë më hia naga'si rai' purquë nalé bédchini mbëca'ldë lu rai'. ⁴⁴Iurní bësëa'në më lë'lë rai'; zia'a më; bë'në më orar stubi natsunë vësë. Guni'i më mizmə di'dzë ni. ⁴⁵Bëabrí më catë rëta' ra shini gusë'dë më; repi më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'lë iurë bëga'a de quë lë'lë nguiu nabëshe'ldë Dios, gac intriégui' guia'a ra nanapë zihani duldë. ⁴⁶Gulë tsasuldí; gulë cha purquë hia el quë nangunë intriegu na zé'dëll.

Bia'a ra mënë Jesús ziquë nguba'në

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Nianá quëadi'dzë Jesús, bédchini Judas naná de chi'bë chupë shini gusë'dë më; ze'dënull cantidá mënë nanua'a spadë nu hiaguë. Ze'dë rall por partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë guë'dchi. ⁴⁸Judas lë'lë traidor, bédë'tëll tubi sëni; répill:

—El quë naguna saludar, tsagrahahia lë'tëll; gulë bia'a nguiu ni prësi.

⁴⁹Iurní guabi'guë Judas lu Jesús nu répill:

—Shtsanë, Mësë.

Nu bëtsagraua'll lë'lë më. ⁵⁰Jesús guni'i lu Judas:

—¿Pë zé'dël? amigu.

Iurní guabi'guë ra mënë nu guna'zi rall lë'lë Jesús. Bia'a rall lë'lë më prësi.

⁵¹Mizmə iurní tubi sa' Jesús gulú spadë; bëchúgui' diaguë ladë ldi muzë shtë jëfë shtë bëshuzi. ⁵²Iurní Jesús repi:

—Gulútsa'u spadë shtë'nël shlugarin purquë grëtë' el quë narguini con spadë, zni gati rall con spadë. ⁵³¿Pëllë adë rac bé'al zac guëna'ba lu Shtada nu guëshe'ldë më mizmə iurne' más quë chi'bë chupë grupë ianglë, chi'i mili cadë grupë të gunë rai' compa'ni na? ⁵⁴Perë si talë gaquin zni ¿lla gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i napë quë gaquin zni?

⁵⁵Iurní Jesús repi lu ra mënë:
—Be'dë guëdchini të con spadë nu hiaguë parë guëna'zi të na cumë ziquë tubi nguba'në. Grëtë' dzë gulezënúa lë'lë të. Cagluá'ahia lë'lë të la'ni íadu'u shtë'në të perë nunquë adë guná'zidi'i të na prësi. ⁵⁶Perë ndë'lë quëhac parë gac cumplir lo quë nabëquë'lë muzë shtë Dios guahietë la'ni Sagradas Escrituras:
Iurní ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'lë më. Bëllu'në rai'.

Zuga'a Jesús lu Junta Suprema

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Ra naguna'zi lë'lë Jesús prësi, bia'a rall lë'lë më lu Caifás, jëfë principal shtë ra bëshuzi. Nu rëta' ra mësë shtë lëy nu ra më gushë nabëdëa' nga'li. ⁵⁸Guanaldë Pedro zitu hashtë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi principal. Guaté Pedro nga'li; guzubënú Pedro ra soliar të parë guënáhi' nia'a lla tsalú shcuendë Jesús.

⁵⁹Ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mënë gushë nu grë ra Junta

Suprema, quëguili rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë më aunquë nilë nahin cusë falsë parë gac condenar Jesús lu galguti. ⁶⁰Perë adë bëdzëlëdi'i rall prëbë aunquë nilë zihani testigu falsë guni'i rall bishi cuntrë lë'ë më. Por fin bëdchini bëldá testigu falsë ⁶¹naná repi:

—Lë'ë nguiu rë' guni'i: “Zac guëchilia iádu'u shtë Dios nu guëabrí guëldishtëhia iádu'u entrë tsunë dzë”.

⁶²Iurní jëfë shtë ra bëshuzi guasuldí nu répill lu Jesús:

—¿Pë adë rquëbidi'il grë ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mëne cuntrë lë'ël?

⁶³Jesús dchisë náhi'. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi repi:

—Por nombre shtë Dios nanabani, quëgnia'a lul, biadi'dzë lu na'a si talë nal Cristo, Shini Dios.

⁶⁴Jesús repi:

—Ni nahia, cumë ziquë cagní'il. Nu zac rnia'a lu të guëná të lu Shini Dios; quëbézi' ladë ldi shtë Dios, el quë narnibë'a grëtë' cusë. Nu guëná të lua; guëdchinia la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶⁵Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëche'zë shábëll cumë ziquë tubi sëni de quë adë rëuu'di'i ldu'ull lo quë naguni'i Jesús. Bëldëll. Répill:

—Hia nguiu rë' bé'nëll ofender Dios con di'dzë nabëru'u rua'll. ¿Pë nicidá nápa'a de más testigu? Mizmë lë'ë të bini të di'dzë mal naquëgní'ill. ⁶⁶¿Pë rni'i ldu'u të?

Guni'i rall:

—Runë tucarë gati nguiu rë'.

⁶⁷Iurní bëchi'bë shënë rall lu më nu bëdë'ë rall galné guëc më.

Stúbill gulubé lu më ⁶⁸nu guni'i rall:

—Lë'ël nal Cristo; bë'në divini chu gudini lë'ël.

Pedro bë'në negar Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Mientras zu Pedro rualdëa, tubi criadë guabi'guëll lu Pedro nu répill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús, më Galilea.

⁷⁰Perë Pedro bë'në negar delantë lu grë mëne. Répi!:

—Adë rac bé'adia'a pë cagní'il.

⁷¹Iurní Pedro ziagrú'ui' rua' nezë.

Iurë guná stubi criadë lu Pedro, guní'ill lu ra mëne narëta' nga'li:

—Nu nguiu rë' rzënë Jesús më Nazaret.

⁷²Stubi vësë más Pedro bë'në negar nu bé'ni' jurar lu Dios:

—Adë guënëdia'a nguiu ni.

⁷³Du'psë zia'a, iurní mëne nazuga'a nga'li guabi'guë rall lu Pedro nu guni'i rall:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë ruadí'dzël ziquë mëne galileo.

⁷⁴Iurní guzublú Pedro; bé'ni' jurar; répi!:

—Adë guënëdia'a nguiu ni.

Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadí'dzëdia'a verdá.

Mizmë iurní bëlldichí gay. ⁷⁵Iurní bëagná ldu'u Pedro lo quë naguni'i Jesús: “Antsë guëlldichí gay, gúnëll negar na tsunë vultë”. Iurní bëru'u Pedro nu nalé bí'ni'.

Bia'a ra mëne lë'ë Jesús lu Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 Iurë brëgue'lë grëtë' ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra

më gushë shtë ra israelitë, guc rall de acuerdë nu bëntsa'u rall tubi tratë parë quini rall Jesús. ²Bëldi'bi rall lë'ë më; bia'a rall lë'ë më parë guaguë'në rall intriegu lë'ë më lu Poncio Pilato gubernadurë.

Guti Judas

³Iurë Judas el quë nabë'në intriegu Jesús, bédé'ëll cuendë de quë nacondenárëll, gubini ldú'ull. Bëdchigrëll galdë bi chi bëllë bédchichi parë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë, ⁴rëpill: —Na bëna duldë. Bëna intriegu lë'ë më rë' lu galguti nu nápëdi'i' duldë.

Perë lë'ë rall bëquebi rall: —Parë ni'i, çpë runë importë na'a? Shcuëndël ni'i.

⁵Iurní Judas bëquëldí dumí la'ni iádu'u. Guziá'all. guagzë'bill lë'ëll lu hiaguë.

⁶Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëtëá rall dumí nu repi rall:

—Adë chu guëtíá'adi'i dumí rë' la'ni cajë shtë ofrendë purquë nahin probidë según lëy shtë Dios. Nahin præci nabëtuu' Judas lë'ë Jesús parë galguti.

⁷Iurní guc rall de acuerdë parë guëzi'i rall tubi ldë guiu'u con dumí ni. Bërlulé lachi ni: Lachi shtë el quë Naguctsa'u Trashtë. Lachi ni na catë guëga'chi ra më zitu. ⁸Por ni bërlulé lachi ni hashtë iurne'; Lachi Catë Bëllë'ë Rënë. ⁹Zni guc cumplir lo quë naguni'i Jeremías: “Guna'zi rall galdë bi chi bëllë bédchichi, præci nabë'në më israelitë tratë lë'ë më. ¹⁰Con dumí guzi'i rall tubi lachi shtë el quë naguctsa'u trashtë. Zni gunibë'a Dadë Dios.”

Pilato guna'bë dí'dzëll lu Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Bia'a rall Jesús lu gubernadurë; guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë lë'ë nal rëy shtë ra më israelitë?

Jesús repi:

—Zni nahin cumë ziquë quëgní'il.

¹²Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mënë gushë, bédchi'bë rall demandë cuntrë Jesús perë Jesús adë pë bëquëbidi'i'. ¹³Iurní Pilato repi:

—¿Pë adë rínidi'il lo quë naquëgní'i ra mënë cuntrë lë'ël?

¹⁴Perë Jesús adë bëquëbidi'i më de manërë lë'ë gubernadurë guasé ldú'ull iurní nu adë guc bé'adi'ill pë gúnëll.

Guni'i ra mënë gati Jesús

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

¹⁵Durantë dzë shtë laní, lë'ë gubernadurë napë custumbrë guëldá'all tubi præsi, el quë narac shtu'u ra mënë gápëll libertá.

¹⁶Nanú tubi præsi namás më dushë, lë Barrabás. ¹⁷Iurë lë'ë rall bédëá rall nga'li, Pilato guna'bë dí'dzë:

—¿Guadë narac shtu'u tē guëdë'a libertá, Barrabás u Jesús nabërlulé Cristo?

¹⁸Pilato bédë'ë cuendë de quë rldënú rall Jesús nu mbidi na rall; por ni bë'në rall intriegu lë'ë më.

¹⁹Mientras Pilato zúbëga'a catë rúnëll juzguë, lë'ë tse'lë Pilato gunibë'a naganú rsunë: “Adë riutédí'il con nguiu rë' purquë më za'quë náhi'; ne' gue'lë guni'i shca'lda tubi mbëca'ldë dushë de lë'ë më. Adë gurëdchídi'i ldua'a.”

²⁰Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu më gushë guni'inú rall mënë parë

guëna'bë rall libértá parë Barrabás nu guëna'bë rall gati Jesús. ²¹Lë'ë gubernadurë guna'bë di'dzë stubi; répill:

—¿Guadë de chupë ra mënë rë' rac shtu'u të guëdë'a libértá?

Lë'ë rall bëquebi:

—Barrabás.

²²Pilato guna'bë di'dzë iurní:

—¿Pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë nabërulë Cristo.

Grëtë' rall guni'i rall:

—Quëll lu cruz.

²³Iurní Pilato guni'i:

—¿Pë mal bë'nëll?

Perë lë'ë rall bëabrí gurushtiá rall:

—Quëll lu cruz.

²⁴Iurní Pilato guná hiadë nídi'i mudë lla gúnëll sino quë másru'u ziadalë mënë nu rdzatsu mënë. Iurní gunibë'a Pilato nisë, tsati guiá'all ziquë tubi sëni de quë nápëdi'ill faltë por galguti shtë Jesús. Gudíbill guiá'all; guní'ill:

—Nádia'a responsablë por galguti shtë nguiu rë' purquë nápëdi'i' faltë. Shcuendë të na ndë'ë.

²⁵Grëtë' ra mënë bëquebi:

—Lë'ë na'a con shini na'a, na na'a responsablë por galguti shtë nguiu rë'.

²⁶Iurní Pilato bédë'ëll libértá Barrabás. Lueguë gunibë'all guëdia'a më galné, nu bë'në Pilato intriegu lë'ë më parë gac crucificar më.

²⁷Iurní ra suldadë shtë gubernadurë, bia'a rall lë'ë Jesús la'ni palaci nu bédëá grëtë' suldadë alreduedurë lë'ë më. ²⁸Gulú rall shabë më të parë guëgacu rall stubi lari guindë lë'ë më. ²⁹Bëzu'bë rall tubi corunë shtë guitsë guëc

më. Bédë'ë rall tubi varë ca'a më parë gu' guia'a ladë ldi më. Iurní bëzullibi rall delantë lu më nu bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë më israelitë.

³⁰Nu bëchi'bë shënë rall lu më nu guna'zi rall varë parë rdë'ë rall galné guëc më. ³¹Despuësë de quëhunë rall burnë zni, bédchisú rall lari guindë. Bédë'ë rall shabë më, gutë më stubi. Iurní bia'a rall lë'ë më parë gac crucificar më.

Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²Hia ziagru'u më parë ziazú më rua' guë'dchi, bédza'guë'lú rall tubi nguiu, më Cirene nalë Simón. Iurní gunibë'a ra suldadë parë gua'a Simón cruz shtë Jesús.

³³Zni bédchini rall tubi lugar nalë Gólgota narunë cuntienë, Lugar shtë Calavera. ³⁴Nga'li bédë'ë rall vini naná mescladë con naldá. Bii'di'i mëhin, nadë más bë'në më prëbëhin.

³⁵Hia iurë gualú bë'në rall crucificar lë'ë më, ra suldadë gudchitë rall dado parë gudi'dzë rall shabë më. Zni guc cumplir lo quë naguni'i profetë; “Gudi'dzë rall shaba entrë mizmë lë'ë rall nu gudchitë rall suertë guëc shaba”.

³⁶Iurní guzubë rall nga'li parë gapë rall lë'ë më. ³⁷Guia'a guëc Jesús bëquë'ë rall tubi letrërë narni'i pëzielú bë'në rall condenar lë'ë më. Letrërë ni rni'i: “Ndë'ë na rëy shtë mënë israelitë. Lëll Jesús.”

³⁸Nu zac chupë nguba'në guc crucificar con lë'ë më, túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. ³⁹Grëtë' nardëdë nga'li, runë rall burnë, rni'bi rall guëc rall; ⁴⁰rni'i rall:

—Lé'él rní'íl cuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alín; bè'në salvar mizmë lé'él talë nal shini Dios. Bëldaguë lé'él lu cruz.

⁴¹Zni zac bè'në burnë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu mësë shtë lëy con ra fariseo con grë ra më gushë shtë ciudá. Guni'i lu sa' rall:

⁴²—Bé'nëll salvar stubi mënë perë el mizmë lé'ëll adë gúnëdi'ill gan gúnëll salvar lé'ëll. Si talë nall rëy shtë Israel, pues guëldáguëll lé'ëll lu cruz të parë tsaldí ldu'u hia'a lé'ëll. ⁴³Pues rialdí ldu'ull Dios; zuzull nia'a zunë Dios salvar lé'ëll purquë rní'ill: “Nahia shini Dios”.

⁴⁴Hashtë ra mizmë nguba'në naná quënú lë'ë më lu cruz, bè'në rall burnë; guni'i rall mizmë di'dzë ni guëc më.

Guti Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵Iurní guëdubi guë'dchiliu bëcachi dizdë guërudë dzë hashtë rquë tsunë guadze!. ⁴⁶Iurní fuertë guni'i Jesús:

—Elí, Elí, lama sabactani. Runë cuntienë di'dzë ni: Dios mio, Dios mio, çpëzielú bësá'nël na?

⁴⁷Bëldá mënë narëta' nga'li, bini rall lo quë naguni'i më nu repi rall:

—Cagná'bëll Elías.

⁴⁸Mizmë iurní tubi de lë'ë rall guagllú'nëll; guagllí'ill tubi spongë nu bégá'dzëll spongë con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc tubi varë të parë gu më vini. ⁴⁹Perë sëbëldá mënë guni'i:

—Cha béza'a; guëná hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lé'ëll lu cruz.

⁵⁰Iurní stubi vultë guni'i Jesús fuertë; iurní guti më. ⁵¹Mizmë iurní

lë'ë cortinë shtë iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. Nu lë'ë guë'dchiliu bëllú. Ra dani gure'zë. ⁵²Ra ba'a bëlla'lë hashtë guashtë zihani tëgulë, ra mënë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios antsë. ⁵³Grë ra më rë', bëru'u ra la'ni ba'a nu despuësë de guashtë Jesús ladi ra tëgulë, guaté rai' ciudá Jerusalén. Cantidá mënë guná lu mënë ni.

⁵⁴Iurní lë'ë capitán nu ra nagupë cuerpë shtë Jesús, iurë guná rall llu, nu guná rall cusë naguzac nga'li, nalë bëdzëbë rall; repi lu sa' rall: —De verdá nguiu rë' náhi' shini Dios.

⁵⁵Cantidá na'a zu rall nga'li; gubi'a rall dizdë zitu. Na'a ni guanaldë rall lë'ë Jesús antsë dizdë Galilea. Bë'në rall compa'ni lë'ë më. ⁵⁶Entrë ra na'a ni nanú María Magdalena nu María shni'a Jacobo nu shni'a José. Nu zuga'a shni'a ra shini Zebedeo.

Bëga'chi Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷Hia iurë riu' gue'lë, bëdchini tubi nguiu ricu lë José. Nall më guë'dchi Arimatea nu zac nall shmënë Jesús. ⁵⁸José guagnall lë'ë Pilato nu guná'bëi' cuerpë shtë Jesús. Pilato gunibë'a parë guëdë'ë mënë cuerpë ca'a José. ⁵⁹Bia'a José cuerpë shtë mënë nu bëtú'bill cuerpë tubi sabë naquichi. ⁶⁰Iurní guacá'chi' lë'ë Jesús la'ni tubi ba'a cubi nabëda'ni hia más antsë la'ni guë'ë shtë dani. Despuësë de gualú bëga'chi më, iurní bësë'au José rua' ba'a con tubi guë'ë ru'bë. Hia iurní zëagzé José. ⁶¹Nga'li quëbezë

María Magdalena nu stubi María,
Zúbëga'a rai' rua' ba'a.

**Quëhapë sultadë ba'a
catë bëga'chi Jesús**

⁶²Brëgue'llë stubi dzë, quiere decir
despuësë ra preparaciòn shtë dzë
narzi'i ldu'u mënë, ra jëfë shtë ra
bëshuzi nu ra fariseo, gua rall lu
Pilato; ⁶³guni'i rall:

—Dadë, rëagná ldu'u na'a de
quë lë'ë nguiu bishi guni'ill iurë
nabánill de quë despuësë de tsunë
dzë, gac resucitárëll ladi ra tëgulë.
⁶⁴Por ni gunibë'a të parë gac segurë
ba'a hashtë dzë tsunë të parë
tsádi'i ra mënë shtë'nëll gue'lë parë
tsaldanë rall cuerpë. Nu despuësë
guëni'i rall lu mënë de quë gac
resucitar Jesús ladi ra tëgulë. Zni
lúltimë bishi rë' nahin más peor
quë ra bishi naguni'i Jesús antsë.

⁶⁵Pilato repi:

—Lë'ë të napë të guardë shtë ra
sultadë. Gulë tsaguë'në segurë rua'
ba'a, mejurë lo quë narac shtu'u të.

⁶⁶Iurní zia'a rall; bë'në rall
segurë rua' ba'a nu bëquë'ë rall tubi
sëgi lu guë'ë nanada'u rua' ba'a.
Nu bësëa'në rall guardë shtë ra
sultadë.

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 Iurë dzë narzi'i ldu'u
mënë hia gua'a, hia zia
grëgue'llë primëre dzë shtë lmalë,
María Magdalena nu stubi María,
guagná rall rua' ba'a. ²Perë dizdë
lueguë bédchini tubi llu ru'bë lu
guédchiliu; lë'ë ianglë shtë Dadë
Dios ze'dë de gube'e. Bédchíni' rua'
ba'a. Bédchisúhi' guë'ë nanada'u

rua' ba'a. Nu guzúbì' guëc guë'ë.

³Nalé rabtsë'ë ianglë ni cumë ziquë
nguzi'u. Nu shábi' naquichi cumë
ziquë nievë. ⁴Iurë guná ra sultadë
lu llu, iurní bédzëbë rall; bëa'në rall
ziquë tubi naguti. ⁵Iurní lë'ë ianglë
guni'i lu ra na'a:

—Adë rdzëbëdi'i të. Na rac bé'ahia
de quë quëguili të Jesús, më nacué
lu cruz. ⁶Perë adë nídi'i më ndë'ë.
Guc resucitári' cumë guni'i më
lu të antsë. Gulë te'e të guená të
lugar catë bëca'chi ra mënë lë'ë më.
⁷Gulë tsa; gulë guchi lu ra shini
gusë'dë më quë lë'ë më guti perë
guc resucitári'. Nu lë'ë më tsáhi'
Galilea antsë guédchini të ndë.
Ndë guená të lu më. Ni na lo quë
narnia'a lu të.

⁸Iurní lë'ë ra na'a nasesë bëru'u
rai' rua' ba'a perë nalé bédzëbë
rai'. Mizmë tiempë bëquitë ldu'u
rai'. Guagllu'në rai' të guëni'inú
rai' shini gusë'dë më. ⁹Mizmë iurní
Jesús bëlua'alú më lu ra na'a nu
bë'në më saludar lë'ë rall. Iurní
guabi'guë ra na'a lu më; bë'në rai'
adorar lë'ë më. Gudédchi rai' guëa'
më. ¹⁰Perë Jesús repi:

—Adë rdzëbëdi'i të. Gulë
tsaguë'në visi los de más bëcha të
parë tsa rai' Galilea. Ndë guená rai'
lua.

Lo quë naguni'i ra sultadë

¹¹Mientras zëagzé ra na'a, bëldá
sultadë shtë guardë gua rall ciudá.
Guaguëchi rall lu jëfë shtë ra
bëshuzi grëtë' lo quë naguc. ¹²Iurní
ra jëfë guagni'i lu ra më gushë parë
guc rall de acuerdë; iurní bédë'ë
rall zihani dumí cua'a ra sultadë.
¹³Repi rall:

—Gulë guni'i de quë durantë la'ni gue'lë mientras lë'ë të naga'si të, ra shmënë Jesús bidë ldanë rall cuerpë shtë Jesús. ¹⁴Talë lë'ë gubernadurë gac bé'all lo quë naguc, lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë gubernadurë të parë guëzalú na'a grë ra dificultá parë lë'ë të.

¹⁵Iurní ra suldadë bë'në rall recibir dumí nu guaguë'në rall lo quë naguni'i jëfë shtë ra bëshuzi lu rall. Bishi ni na lo quë naruadi'dzë ra më israelitë hashtë iurne'.

**Jesús bëshe'ldë ra poshtë të guëni'i
rai' diza'quë**

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Zni guc; ra guëzá chi'bë tubi ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë Galilea hashtë tubi dani catë guni'i

Jesús. ¹⁷Iurë guná rai' lu më, bë'në rai' adorar lë'ë më aunquë bëldá rai' bëzá ldu'u rai'. Gualdídi'i ldu'u rai' guashtë më ladi ra tëgulë.

¹⁸Iurní Jesús guabí'gui' lu rai'; repi më:

—Grë pudërë bëne'e Dios parë guëni'bé'ahia gube'e nu gué'dchiliu. ¹⁹Gulë tsa guëdubi naciuni. Gulë bë'në lë'ë rall shmëna. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall iurë rialdí ldu'u rall shti'dza. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall por lë shtë'në Dadë Dios, nu por lëa, nu por Espíritu Santo. ²⁰Gulë bëlua'a të gunë ra mënë cumplir grë di'dzë nagunibé'ahia lë'ë të. Nu gulë bédë'ë cuendë de quë na quëbezënúa lë'ë të grëtë' dzë hashtë fin shtë gué'dchiliu. Amén.

Diza'quë según San Marcos

Juan Bautista

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Zndë'ë guzublú diza'quë shtë Jesucristo, shini Dios.

²Guzubluhin según nabëquë'ë Isaías, el quë nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías shtidzë Dios narni'i shcuendë Jesucristo:

Gulë guná, guëshe'lda tubi shmuza naguëni'i por na delantë lul.

Lé'i' gúni' preparar ldu'u mënë antsë tsagni'inul lë'ë rall.

³Mënë ni guëni'i' lu tubi shlatë ru'bë. Fuertë guëni'i' parë guini grë mënë shti'dzi'.

Guëni'i' lu ra mënë: “Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi të parë iurë guëdchini Dadë”.

⁴Por ni Juan bëchu'bë nísí'; lugar ni adë nídi'i mënë catë naquë guëë'gu Jordán. Guni'inúhi' lë'ë ra mënë chubë nisë rall ziquë sëni de quë runë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios parë gunë Dios perdonë duldë shtë rall. ⁵Grétë' ra mënë shtë regiuni Judea nu ra më Jerusalén bédchini rall lu Juan parë chubë

nisë rall. Iurë bëshu'bë duldë rall lu Dios, iurní Juan bëchu'bë nísí' lë'ë ra mënë la'ni guëë'gu Jordán.

⁶Nacu Juan tubi lari nanactsa'u con guitsë ladi camellë nu lli'i lá'ni' tubldé guí'di. Ráuhi' shanchi nu dchini shtë ra mbee'zë lachi.

⁷Guni'i Juan shti'dzë Dios lu ra mënë:

—Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du guí'di shtë'në shrachi më. ⁸Na bëchu'bë nisa lë'ë të con nisë perë lë'ë më gunë më stubi cusë namás cusë ru'bë. Guëzuné më ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' la'ni ldu'u të.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹Gudëdë sëbëldá dzë, iurní bëru'u Jesús guë'dchi Nazaret nanaquë regiuni Galilea. Juan bëchu'bë nísí' lë'ë Jesús la'ni guëë'gu Jordán.

¹⁰Iurë bëru'u më la'ni nisë, mizmë iurní bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më catë quëbezë Dios. Guná më lu Espíritu Santo; bédchíni' ziquë tubi palumë parë cuezënúhi' lë'ë më. ¹¹Nu bëru'u tubi di'dzë nezë lu gube'e naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalé rac shtua'a lé'i'. Nalé rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

Niasigué Satanás lë'ë Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹²Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús lu tubi shlatë nezë cu' dani. ¹³Ndë guquërelde më cuarenta dzë. Nga'li guc shtu'u mëdzabë Satanás niasigué lë'ë më parë guënití më shnezë më. Guquërelde më ladi ra ma dushë. Despuësë bédchini ra ianglë parë bënë rai' sirvë lu më.

Guzublú quëgni'i Jesús diza'quë

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴Despuësë de bëtia'a ra mënë Juan Bautista lachigui'bë, bëabrí Jesús regiuni Galilea. Cagni'i më diza'quë shtë Dios. ¹⁵Repi më: —Lë'ë tiempë hia guc cumplir; bëga'a iurë parë guëni'bë'a Dios ziquë rëy. Gulë bëabrí ldu'u të lu Dios nu gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë më.

Guna'bë Jesús tapë nguiu narna'zi mbeldë

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶Gudëde Jesús guëlla' rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Guná më lu Simón nu béchi' Andrés. Cagldaguë rai' guë'shu la'ni nisë. Na rai' pescadurë shtë mbeldë. ¹⁷Repi më lu rai':

—Gulë gude'e naldë na; na guënehia dchi'ni gunë të. Ziquë na të pescadurë; guna lë'ë të pescadurë shtë mënë; gue'dénú të mënë lua.

¹⁸Lueguë bësëa'négá rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

¹⁹Gudëde më stu'pë más delantë; guná më lu Jacobo, Ilga'në Zebedeo. Guná më lu Juan, bëchi Jacobo. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu; zubë rai' la'ni barcu shtë rai'. ²⁰Lueguë Jesús guna'bë lë'ë rai'. Iurní guanaldë rai' lë'ë më. Bësëa'négá rai' shtadë rai', Zebedeo; zubënú Zebedeo ra muzë la'ni barcu.

Jesús bënëac tubi nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldu'ull

(Lc. 4.31-37)

²¹Guatë rai' guë'dchi Capernaum. Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëlua'a Jesús lë'ë ra mënë la'ni iádu'u. ²²Guasé ldu'u mënë por lo quë naguni'i Jesús lu rall. Bëlua'a më enseñansë shtëhi' ziquë tubi nanapë pudërë, lédëdi'i ziquë ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. ²³De repëntë zuga'a tubi nguiu la'ni iádu'u. Nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'u nguiu ni; biadíd'zell guëc lalú. Guní'ill fuertë:

²⁴—Ja, ¿pë nápël con na? lë'lél Jesús. Guë'dchi shtë'nél lë Nazaret. ¿Pëllë zédél parë guënítil lë'ë na'a? Na nanéa chu nal; nal limpi ldu'ul delantë lu Dios. Bédchínil de Dios.

²⁵Jesús guni'i fuertë lu mëdzabë: —Guitsëgá nu bëru'u de lë'lëll.

²⁶Iurní lë'ë mëdzabë fier nalë bësésëll lë'ë nguiu. Gurushtiall; bërú'ull la'ni ldu'u nguiu. ²⁷Grë mënë guasé ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ndë'ë? ¿Pëllë ldai' cubi rë'? Napë Jesús autoridá hashtë ra mëdzabë rzu'bë diaguë rall shti'dzë Jesús.

²⁸Por guëdubi nezë shtë Galilea bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús. Nasesë bërë'tsë famë shtë më.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹Lueguë bëru'u më la'ni iádu'u. Ziazunú më Jacobo nu Juan; bëdchini rai' lidchi Simón nu Andrés. ³⁰Suëgrë Simón nagá'ai' lu camë; ráquëll shldi ru'bë. Lueguë guni'i ra mënë lu Jesús pë cusë cazac nanë rë'. ³¹Iurní bëdchini më; guna'zi më guia'a na'a nu bëldishté më lé'ëll. Guashtëll; lueguë bëru'u shldill. Iurní bë'në na'a ni sirvë lu rai' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³²Mizmë dzë iurë nabëlaguetë ngubidzë, hia guadze', zihani mënë bia'a rai' sa' rai' lu Jesús, ra nanapë galguidzë nu ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall. ³³Grëtë' ra mënë shtë guë'dchi, bëte'le sa' rall rua' hiu'u. ³⁴Jesús bënëac zihani rall de grë clasë galguidzë. Bëgú më zihani mëdzabë la'ni ldu'u rall. Adë bédé'ëdi'i më permisi ra mëdzabë parë niani'i rall purquë bënguë bë'a rall lë'ë më.

Guaglua'a Jesús ra mënë regiuni Galilea

(Lc. 4.42-44)

³⁵Guashtë më tumpranë nianá nacahi. Zia'a më shlatë catë nídi'i mënë. Ndë guni'inú më Dios, Shtadë më. ³⁶Iurní lë'ë Simón con ra sáhi' guatili rai' lë'ë më. ³⁷Iurë bëdzelé rai' lë'ë më, guni'i rai': —Zihani mënë ze'dë tili lé'ëll.

³⁸Guchi më lu rai':

—Cha guiá hia'a ra guë'dchi naqué guëlla'. Guëdia'a di'dzënú hia'a lë'ë rall shti'dzë Dios; parë ni zelda.

³⁹Iurní gua më grë nezë Galilea; rni'i më diza'quë shtë Dios la'ni iádu'u shtë ra mënë israelitë. Bëgú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë.

Bënëac Jesús tubi nguiu narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰Bidë tubi nguiu narac galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më; bé'nëll ruëguë lu më; répill:

—Nápël pudërë; si talë nápël voluntá guëzunël ladia; guëaca.

⁴¹Bëga'a ldu'u Jesús lé'ëll. Bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu repi më:

—Rac shtua'a; guëac galguidzë shtë'nëll.

⁴²Despuësë de guni'i më ra di'dzë ni, lueguë lë'ë galguidzë bësa'në lé'ëll. Bëáquëll. ⁴³Bë'në më incarguë lull ni tubi adë chu lu guadí'dzëll. Repi më:

⁴⁴—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il.

Guaglua'a lé'ëll lu bëshuzi. Bë'në cumplir lo quë naguni'i Moisés. Bëdë'ë ofrendë lu Dios parë gac guëdë'ë mënë cuendë de quë hia bëáquëll.

⁴⁵Perë iurë zëagzëll, guzublú biadí'dzëll lo quë nabë'në Jesús de manërë de quë Jesús adë guc më niadchini më guë'dchi rë' tantë mënë gulezë rall lë'ë më. Bëa'në më fuërë shtë guë'dchi catë nídi'i mënë. Zihani mënë be'dë guëdchini rall lu më de grë ladë guë'dchi.

Jesús bënëac tubi nguiu narac ll'u galguidzë llunguë

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 Gudëdë bëldá dzë, Jesús guatë stubi vultë guë'dchi

Capernaum. Bini ra mënë quërelde më lidchi më. ²Lueguë bëtëá zihani mënë hashtë gúldëdi'i rua' hiu'u niutë ra mënë. Cagni'i më shti'dzë Dios lu rall. ³Iurní bidë tapë nguiu; nua'a rall tubi daa' catë nanú tubi narac galguidzë llunguë. ⁴Por tantë mënë adë guc niadchininú rall narac ll'u lu më. Iurní guididë rall guëc hiu'u parë bëldaguë rall daa' delantë lu më. ⁵Guná më rialdí ldu'u rall lë'ë më; iurní repi më lu narac ll'u'u:

—Dadë, runa perdunë duldë shtënël.

⁶La'ni hiu'u rë' zubë bëldá mësë narlua'a lëy; nalé runë rall llgabë la'ni ldu'u rall; rni'i rall: ⁷“¿Pëzielú rni'i Jesús di'dzë rë'? Nablac rúnëll ofender Dios purquë sulë Dios napë pudërë gunë më perdunë duldë, lëdë núdi'i lë'ëll.” ⁸Guc bë'a Jesús pë cagni'i rall; repi më lu rall:

—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i?

⁹¿Pë más sencigi guënia'a lu narac ll'u'u: “Naperdunë duldë shtënël” u guënia'a lull: “Guasuldí nu bëagzé”?

¹⁰Parë gac bë'a të na nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu nu napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní guni'i më lu narac galguidzë llunguë:

¹¹—Guashtë nu bëtëá shtaa'll. Bëagzé lídchil.

¹²Lueguë guashtëll nu bëldísëll shtaa'll. Bërú'ull lu grë nacabezë lugar ni. Guasé ldu'u mënë; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Nu guni'i rall:

—Nunquë lá'adi'i guná hia'a cusë rë'.

Jesús guna'bë Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³Gua Jesús stubi vueltë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë guabi'guë rall lu më nu bëlua'a më lë'ë rall.

¹⁴Iurë gudëdë më nezë, guná më lu Leví, shini Alfeo. Leví zúbëga'a lu banju catë riatilli mënë impuestë. Guni'i më lu Leví:

—Gude'e naldë na.

Lueguë guasuldí Leví nu guanáldëll lë'ë më.

¹⁵Iurë nanú Jesús lidchi Leví, zubënú më shini gusë'dë më con zihani ra narunë cubrë impuestë. Nu zubë ra pecadurë nanadë runë cumplir ra custumbrë shtë mënë religiosë. Zihani mënë guanaldë rall lë'ë më. ¹⁶Iurní ra mësë narlua'a lëy con ra fariseo, guna'bë di'dzë rall lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú mësë shtë të

quëhaunull ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë?

¹⁷Bini më lo quë naguni'i rall; repi më:

—Ra narac ll'u'u rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëráquëdi'i, adë rquí'nidi'ill ducturë. Zeldë guëna'ba gac salvar ra mënë mal të guëabrí ldu'u rall con Dios; adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i mënë za'quë na rall.

Guna'bë di'dzë mënë shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸Guzac iurë ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo bë'në rall ayunë, bëdchini bëldá mënë lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo quëhunë rall ayunë; adë ráudi'i rall? perë shini gusë'dël rau rall; quëhúnëdi'i rall ayunë.

¹⁹Guni'i Jesús lu rall:

—¿Ni mudë gunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënu lliguë lë'ë rall? Si talë cabezënu lliguë lë'ë rall, adë rúnëdi'i rall ayunë. ²⁰Perë guëdchini dzë hiadë cuëzëdi'i lliguë entrë lë'ë rall; iurní gunë rall ayunë.

²¹Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi purquë si talë guëguëu'l lari cubi lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a rumiendë ni. ²²Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gui'di gushë. Adë gúnëdi'i gan bulsë gushë lu fuersë shtë vini cubi. Rche'zë vini cubi lë'ë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'in lu guiu'u. Hia lë'ë bulsë adë rlluí'idi'in. Rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³Tubi dzë descansë gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu të gau rai' bë'dchi. ²⁴Iurní ra fariseo guni'i rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë rall lo quë naná providë quëhunë mieti dzë narzi'i ldu'u mënë?

²⁵Jesús bëquebi:

—¿Pë adë bi'ldi të lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë tëchi'? Nápëdi'i rai' pë gau rai'

nu rldia'në rai'. ²⁶Guaté David lidchi Dios. Dzë ni Abiatar na jëfë shtë ra bëshuzi. Guna'zi David guetështildi naná sagradë; ni tubi adë chu rau guetështildi ni, sulë niétiquë bëshuzi. Perë David bédë'ë guetështildi ni cua'a ra nacanalde lë'i'; gudáu rai'.

²⁷Nu guni'i më lu ra fariseo:

—Dios bédë'ë dzë descansë parë bien shtë nguiu të guëzi'i ldu'u rai'. Adë bé'nëdi'i Dios formar lë'ë nguiu niétiquë parë gunë rall cumplir custumbrë shtë dzë descansë.

²⁸Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; napa derechë guëñibé'ahia pë cusë gunë mieti dzë descansë.

Tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, guaté Jesús la'ni iádu'u. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'. ²Quëgl'da'chi ra fariseo lë'ë më, nia zunë më rumëdi dzë descansë parë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.

³Jesús guni'i lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí nga'li.

⁴Guni'i më lu ra nacaglda'chi:

—Según lëy shtë Dios, çpë runë tucarë gunë nguiu dzë narzi'i ldu'u mieti? ¿Gunë nguiu bien u gunë nguiu mal; zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati nguiu?

Perë lë'ë contrari shtë më adë pë guní'idi'i rall. ⁵Guná më lu grë rall; bëldë më; gulaguë tristë la'ni ldu'u më por tantë naguëdchi ldu'u rall. Iurní guni'i më lu nguiu narac ll'u'u: —Bëldí guiá'al.

Iurní bēldill guiá'all. Lueguē bēac guiá'all. ⁶Nasesē bēru'u ra fariseo. Guzublú guna'bē di'dzē rall lu ra naná partidē shtë Herodes Ila gunē rall parē gati Jesús.

Zihani mēnē bēdēá rua' nisē ru'bē

⁷Iurní bēru'unú Jesús ra shini gusē'dē mē; bēdchini rai' rua' nisē ru'bē. Guanaldē zihani mēnē shtë regiuni Galilea. ⁸Iurē bini ra mēnē ra milagrē nab'ēnē Jesús, guagná rall lē'ē mē. Mēnē shtë Jerusalén nu mēnē shtë regiuni Idumea nu regiuni Judea, bēdchini rall. Mēnē naquēreldē stubi ladē rua' guēē'gu Jordán nu ra mēnē shtë regiuni Tiro nu Sidón bēdchini rall tē guēnā rall lu Jesús. ⁹Por ni gunib'ēla Jesús lu ra shini gusē'dē mē gac preparadē tubi barcu lu nisē parē tsu mē la'nin parē adē guētē'edi'i mēnē lē'ē mē. ¹⁰Zihani mēnē bēdchini purquē antsē bēnēac mē zihani narac ll'u'u. Iurní grētē' narac ll'u'u, be'dē guēte'e rall lē'ē mē parē bēga'ldē rall shabē mē. ¹¹Iurē ra nanapē mēdzabē la'ni ldu'i guná rall lu Jesús, bēzullibi rall lu mē. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Nal lúniquē shini Dios.

¹²Perē Jesús nalē bē'nē mē incarguē lē'ē rall adē guadí'dzēdi'i rall chu na mē.

Bē'nē Jesús nombrar chi'bē chupē shini gusē'dēi'

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³La'ni ra dzē ni güe'pi Jesús lu dani. Guna'bē mē ra naguc shtu'u mē parē gulezēnū rai' lē'ē mē. Bēdchini rai' lu mē. ¹⁴Gudili mē chi'bē chupē nguui parē sēnū rai'

lē'ē mē nu parē tsagni'inú rai' mēnē shti'dzē Dios. ¹⁵Bēdē'ē mē pudērē lē'ē rai' parē guégú rai' mēdzabē la'ni ldu'u mēnē, nu bēdē'ē mē pudērē gunēac rai' narac ll'u'u. ¹⁶Zndē'ē lē ra shini gusē'dē mē. Primērē poshtë lē Simón; bēdē'ē mē stubi lēhi', Pedro. ¹⁷Nu bē'nē mē nombrar Jacobo nu Juan; rac bēchi rai'; shtadē rai' lē Zebedeo. Bēdē'ē mē stubi lē rai' parē Juan nu Jacobo naná Boanerges narunē cuntienē shini nguzi'u purquē runē rai' tubi cusē tubi chupēgá. ¹⁸En seguidē bē'nē mē nombrar Andrés, nu Felipe, nu Bartolomé, nu Mateo, nu Tomás, nu Jacobo naná shini Alfeo. Tambiēn bē'nē mē nombrar Tadeo nu Simón nanapē llēru'bē ánimo parē lēy. ¹⁹Nu bē'nē mē nombrar Judas Iscariote nab'ēnē intriegu lē'ē Jesús más despuēsē.

Guni'i mēnē Jesús napē mēdzabē la'ni ldú'i'

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Despuēsē de ni, guaté mē lidchi mē. ²⁰Stubi vultē bēdēá zihani mēnē hashtë adē gúquēdi'i niháu Jesús con ra shini gusē'dēi'. ²¹Iurní bini shfamili Jesús ra cusē nab'ēnē mē; bēdchini rai' parē gua'a rai' lē'ē mē la fuersē purquē rni'i mēnē rac luguē mē.

²²Nu ra mēsē narlua'a lēy bēdchini rall de Jerusalén; guni'i rall:

—Napē Jesús mēdzabē la'ni ldú'i'. Rgull ra mēdzabē por pudērē shtë Beelzebú naná jēfē shtë los de más mēdzabē.

²³Iurní guna'bē Jesús lē'ē ra mēsē. Guni'i mē tubi comparaciuni lu rall:

—¿Acasè guègú Satanás mizmè lé'èll? ²⁴Si talè guèruldè shmènè gobiernè rdildi rall cuntrè mizmè gobiernè, tsalú gobiernè.

²⁵Nu si talè nadivididè tubi famili, guèdchini tiempè tsalú famili ni.

²⁶Nu zac, si talè Satanás nadivididè mizmè shmènèll, tsalú pudèrè shténèll; hia bèga'a fin shténèll.

²⁷Ni tubi chu adè gac tsuté lidchi tubi nguii putèntè tè parè guègull pè shtë mè putèntè sino què primèrè napè què guèldí'bill nguii putèntè; iurní sí, gúnèll gan guègull pè shtë nguii ni.

²⁸Guldía rnia'a lu tè de què zac perdunè grè duldè shtë ra nguii nu grètè' di'dzè narni'i rall cuntrè shini Dios ²⁹perè si talè guèni'i mènè di'dzè mal cuntrè Espíritu Santo, ni sí, jamás nídi'i perdunè parè nguii ni. Nall culpablè parè guèdubi tiempè; adè nídi'i fin shténèll.

³⁰Zni guni'i mè purquè guni'i ra mènè napè mè mèdzabè la'ni ldú'i'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹Iurní lè'è shni'a mè con ra béchi', bédchini rai' catè cabezè mè. Gulezè rai' tèchi fuèrè; bèshe'ldè rai' tubi mènè naguagna'bè lè'è mè. ³²Ra mènè narèta' alreduerè lè'è mè guni'i:

—Lè'è shní'al nu ra béchil zuga'a rall tèchi fuèrè. Rac shtu'u rall guadi'dzènú rall lé'èll.

³³Repi mè lu ra mènè ni:

—¿Chull na shní'ahia; chull na bëcha?

³⁴Guná mè lu grè ra narèta' alreduerè lè'è mè nu guni'i:

—Ra nazubènú na ndè'è, ni na shní'ahia nu ni na bëcha ³⁵purquè

grè ra narzu'bè diaguè shti'dzè Dios, ni na bëcha; nall zana; nall shní'ahia.

Comparaciuni shtë nacagtè'tsè bè'dchi

(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

4 Stubi vultè guzublú caglua'a mè ra mènè rua' nisè ru'bè.

Mènè zihani bédchini rall lu mè, por ni guaté mè la'ni tubi barcu; guzubè mè la'nin lu nisè. Grè mènè cabezè rall rua' nisè lu guiu'u.

²Bèlua'a mè lè'è rall zihani cusè por comparaciuni. ³Guni'i mè:

—Gulè bëquè diaguè. ⁴Tubi nguii guagté'tsèll bè'dchi. Du'pè bè'dchi gulaguè lu guiu'u nezè. Iurní lueguè bédchini ra ma'ni; gudáu ma'ni bè'dchi. ⁵Stu'pè bè'dchi gulaguè lu guiu'u guè'è catè du'pè guiu'u nanú. Lueguè gutsèlú bè'dchi purquè adè ni zihani guiu'u. ⁶Iurè bèru'u ngubidzè, güe'qui plantè purquè nápèdi'in llèru'bè shlu'chin. Gubidchin. ⁷Stubi partè bè'dchi gulaguè lu gui'lli guitsè; galdanin la'ni gui'lli guitsè perè gui'lli guni guèquin; adè bédé'èdi'in nashi. ⁸Stubi partè bè'dchi gulaguè lu guiu'u za'què. Galdanin; guaru'bin. Bèldá bè'dchi bédè'è galdè bi chi por tubin. Stubin bédè'è sesenta por tubin. Stubin bédè'è tubi gahiu'a por tubin.

⁹Iurní guni'i mè:

—Si talè rac shtú'ul tsasèl, gulè bëquè diaguè bien shti'dza.

Guni'i Jesús pèzielú guni'i' ra comparaciuni

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰Despuèsè zu Jesús lé'èsè mè, iurní ra mènè nazuga'a guèlla' lè'è mè con ra shini gusè'dè mè, guna'bè di'dzè rai' pè runè cuntienè

ra comparaciuni. ¹¹Guni'i më lu rall:

—Dios bë'në favurë parë guasé të manërë rribë'a më ziquë rëy; perë na, ruadi'dza por comparaciuni lu ra mënë nanadë nëdi'i tsasé shti'dzë më ¹²të parë guëna' rall perë adë riasédi'i rall. Rini rall perë rúnëdi'i rall cuendë. Por ni ruadi'dza ra comparaciuni lu rall të parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dios, nu adë gúnëdi'i Dios perdunë dulde shtë rall.

Jesús guni'i pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³Iurní guni'i më lu ra nacabezënú më:

—¿Pëllë adë riasédi'i të comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi? ¿Lla gunë të parë tsasé të grëtë' ra comparaciuni narnia'a lu të? ¹⁴El quë nartë'tsë bë'dchi, na ziquë el quë nartë'tsë shti'dzë Dios. ¹⁵Nanú mënë ziquë guiu'u guëdchi catë gulaguë bë'dchi lu nezë. Rini rall shti'dzë Dios perë lueguë ridë mëdzabë Satanás nu rdchisú mëdzabë di'dzë la'ni ldu'u rall.

¹⁶Stubi tantë mënë na rall ziquë guiu'u guë'ë catë gulaguë bë'dchi lu guë'ë. Rini rall; rëuu' ldu'u rall shti'dzë Dios perë adë guá'dzëdi'i di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁷Ziquë tubi plantë nanapë du'pë shlú'chi', rialdí ldu'u rall du'pë tiempë. Iurë ridë ra cusë durë nu rguini mënë sa' rall por diza'quë, iurní rsa'në rall diza'quë; rëazë guetë rall. ¹⁸Nu zac nanú mënë naná ziquë bë'dchi nagulaguë lu gui'lli guitsë. ¹⁹Rini rall shti'dzë Dios perë por tantë

llgabë runë rall lla guëbani rall nu rzebi ldu'u rall zihani cusë; rac shtu'u rall zihani dumí. Rte'e ra cusë ni diza'quë; nídi'i mudë cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. ²⁰Perë nanú mënë ziquë bë'dchi narlaguë lu guiu'u za'quë. Guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Na rall ziquë plantë narne'e resultá galdë bi chi por tubi nu sesenta por tubi u tubi gahiu'a por tubi.

Comparaciuni shtë lintërnë

(Lc. 8.16-18)

²¹Tambiën guni'i më lu rall:

—¿Ni mudë guidënu' tubi llini parë suhin guëa' camë u suhin la'ni rmudi? ¿Pëllë lëdë guiá'adi'i zubin të parë guëzianín la'ni hiu'u? ²²Grë ra cusë naga'chi lu ra mënë, napë quë guëru'u rahin lu llini parë tsasé mieti. Adë nídi'i mudë gaquin naga'chi parë siempër. ²³Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

²⁴Guni'i më lu rall:

—Gulë guná; gulë bëquë diaguë bien. Con el mizmë medidë narrë'shë të iurne', medidë ni napë quë guëbishi të. Nu guëne'e më másru'u llini lë'ë të narquë diaguë shti'dzë më. ²⁵Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të, perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llini narní'il nápël.

Comparaciuni shtë bë'dchi narialdani

²⁶Nu zac Jesús guni'i:

—Zni na catë rribë'a Dios ziquë Rëy. Nahin cumë ziquë tubi guiu' nartë'tsë bë'dchi lu

guiu'u. ²⁷Nagá'sill gue'lë; despuësë riashtëll. Rdëdë ra dzë nu rdëdë ra gue'lë. Lë'ë bë'dchi rialdanin nu riaru'bë plantë. Lë'ë nguui adë rac bé'adi'ill lla riaru'bë plantë. ²⁸De lë'ë guiu'u primërë rldani plantë, iurní rru'u ra du'u shtëhin. Lë'ë du'u ni nua'a zihani bë'dchi. ²⁹Iurë lë'ë bë'dchi gubidchi, lueguë rchuguë rall bë'dchi purquë hia bëdchini tiempë shtë cusechë.

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰Guni'i më stubi comparaciuni: —¿Guadë di'dzë nu comparaciuni guëlu'ahia lu të parë tsasë të lla na tiempë naguë nibë'a Dios ziquë rëy? ³¹Tiempë ni na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Iurë bëtë'tsë nguui bë'dchi ni, nahin ziquë más mitu'në lu grëtë' bë'dchi. ³²Despuësë de bërë'tsin nu guaru'bin, be'pin más de grë ra plantë. Gupin llicu ru'bë nu bëdchini ra ma'nî; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mt. 13.34-35)

³³Zihani cusë bëlua'a më con comparaciuni según guasë ra mënë. ³⁴Siempërë biadi'dzë më lu ra mënë con comparaciuni nu bëquebi më lu ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë shtë'dzi'.

Jesús bëcue'dchí nisë ru'bë

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵Mizmë dzë ni iurë bëdchini gue'lë, guni'i më lu ra shini gusë'dë më: —Cha guiá hia'a stubi ladë rua' nisë.

³⁶Iurní lë'ë rai' bënë rai' despedir ra mënë zihani naré rua' nisë ru'bë. Bia'a ra shini gusë'dë më lë'ë më ziquësë zuga'a më të parë zia'a rai' la'ni barcu. Nu zianaldë stubi shcua'a barcu con lë'ë rai'. ³⁷Iurní bëdchini tubi mbë dushë lu nisë. Guaté nisë la'ni barcu hashtë mërë né'azë guëdubi barcu la'ni nisë. ³⁸Naga'si Jesús nezë ichi barcu; nacu'guë më tubi almadë. Bëcua'nî rai' lë'ë më nu guni'i rai':

—Mësë, aquë zati hia'a iurne'.

³⁹Iurní guashtë më; guni'i më guëc mbë nu guëc nisë: —Guitsëgá nu bëac dchi.

Lueguë gurëdchí nisë nu lë'ë mbë bëac dchi. ⁴⁰Guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pë hia rialdídi' ldu'u të Dios?

⁴¹Nalë bëdzëguë' ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë nisë nu mbë shtë'dzi'.

Tubi më gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 Bëdchini rai' stubi ladë tēchi nisë ru'bë ladzë ra më gadareno. ²Iurë bēru'u më la'ni barcu, lueguë guabi'guë tubi nguui lu më; nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bēru'u nguui ni catē nanú cuevë catē bëga'chi ra tēgulë. ³Ndë guquërdëll. Nilë con cadënë adë chu gac guëldi'bi lë'ëll. ⁴Zihani vultë bëldi'bi mënë lë'ëll con cadënë guë'all nu guiá'all perë bëchúguëll cadënë nu rúnëll pedasë ra gui'bë. Adë chu rúnēdi'i gan lull tē guëldí'bill lë'ë nguui ni. ⁵Dzë

la gue'lë canzëll nu gurushtiall catë nanú ba'a nu catë nanú dani. Mizmë lé'ëll rguínill lé'ëll con guë'ë. ⁶Dizdë zitu gubi'all lu Jesús; guagllú'nëll lu më nu bëzullíbill lu më. ⁷Gurushtiall nu guní'ill fuertë: —¿Pëllë nápël con na? Jesús. Lé'ël nal shini Dios nacabezë gube'e. Por Dios rnia'a lul, adë guëtiá'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

⁸Zni guní'ill purquë antsë guni'i Jesús lull:

—Bësa'në lë'ë nguui rë!. Nal tubi mëdzabë demasiadë fier.

⁹Guna'bë di'dzë Jesús lull:

—¿Chu lël?

Bëquëbill:

—Lëa Chupë Mili. Zihani na na'a.

¹⁰Iurní ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu Jesús parë adë guëgúdi'i më lë'ë rall fuërë de lugar ni.

¹¹Guëlla' rua' dani rëta' zihani guchi; quëháu ra ma. ¹²Ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu më; guni'i rall:

—Bëshe'ldë lë'ë na'a la'ni ldu'u guchi të tsuté na'a la'ni ldu'u ra ma.

¹³Bëdë'ë më permisi; iurní ra mëdzabë bëru'u rall nguui ni nu guaté rall la'ni ra guchi. Na ra ma más quë chupë mili. Ziagllu'në ra ma catë nanú tubi bërrancu rua' nisë. De guia'a guzutu'u ra ma la'ni nisë; guti ra ma.

¹⁴Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall lu më guë'dchi nu lu ra më'në naré lachi. Guni'i rall lo quë naguc. Bëru'u ra më'në; guagná rall nia pë guc lugar ni. ¹⁵Bëdchini rall catë nanú Jesús nu guná rall lu nguui nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull antsë. Nguui ni zubë nga'li nu nácull shábëll; hia be'rquë na shgábëll. Nalé

bëdzëguë' ldu'u ra më'në. ¹⁶Grë ra testigu naguná lo quë nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lo quë nabë'në më con lë'ë nguui nu con ra guchi. ¹⁷Iurní bë'në ra më'në ruëguë lu Jesús të guëru'u më ladzë rall.

¹⁸Güe'pi më la'ni barcu; lë'ë nguui nanagupë chupë mili mëdzabë antsë, bë'nëll ruëguë lu më parë tsanáldëll lë'ë më ¹⁹perë Jesús adë guné'di'i; guni'i lu nguui:

—Bëagzë lídchil nu biadi'dzë lu shfamíllil ra cusë ru'bë nabë'në Dios con lé'ël. Biadi'dzë lu rall blac bëga'a ldu'u më lé'ël.

²⁰Iurní gubi'll; guzublú biadi'dzëll lu ra më'në shtë regiuni nalë Decápolis; biadi'dzëll cusë ru'bë nabë'në Jesús con lé'ëll. Grë ra nabini shtí'dzëll, guasë ldu'u rall.

Shtsa'pë Jario nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹Be'pi më la'ni barcu; bëabré më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Zihani më'në bëdchini lu më catë zu më rua' nisë. ²²Be'dë guëdchini tubi më'në lë Jairo lu Jesús. Jairo nall tubi më importantë la'ni iádu'u shtë më israelitë. Iurë guná Jairo lu Jesús; bëzullíbill lu më. ²³Nalé bë'nëll ruëguë lu më; guni'ill:

—Shtsa'pa hia rlúllëll. Bë'në favurë, cha guëdchi'bë guiá'al guëqui' parë guëáquëll nu guëbánill.

²⁴Iurní zia'anú më Jairo; nalë zihani më'në canaldë rall lë'ë më hashtë rte'e rall lë'ë më. ²⁵Nanú tubi na'a ladi ra më'në; hia guc chi'bë chupë izë rllë'ë rénëll. ²⁶Nalé bë'nëll sufrir por ra rumëdi nabë'në ra ducturë hashtë bë'nëll

gashtë grétë! dumí nanápëll perë ni du'pë adë bëáquëdi'ill sino más rac llú'ull. ²⁷Bini na'a rë' pë bënë Jesús nu guabí'guëll nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. ²⁸Guni'ill la'ni ldu'ull: “Talë guëga'lda rua' shabë më zëaca”. ²⁹Bëgá'ldëll shabë më nu lueguë gulezë galërlë'ë rënë. Bëd'ëll cuendë hia bëáquëll. ³⁰Jesús guc bé'ai' de quë bëac tubi më por pudërë shtë më. Bëdchigré lu më; guná më lu ra nazuga'a nd'ë; guna'bë di'dzë më:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

³¹Ra shini gus'ëdë më guni'i:

—Guná; blac mënë zihani quëgte'e rall lé'ël, nu rna'bë dí'dzël chu bëga'ldë shábël.

³²Jesús guná guëdubi ladë lu ra mënë të parë guená më chu bëga'ldë shábi'. ³³Iurní lë'ë na'a ni bëdzëbëll; bëchí'chill; bëzullíbill lu më. Guc bé'all bëac galguidzë shtë'nëll. Bëquëbill grë lo quë nabé'nëll. ³⁴Guni'i Jesús lull:

—Nanë, bëáquëll purquë rialdí ldu'ul na. Bëagzé con bien. Hia gulezë galguidzë shtë'nëll.

³⁵Nianá quëadi'dzë'nú më na'a ni, bëdchini bëldá mënë naze'dë lidchi Jairo. Guni'i rall lu Jairo:

—Shtsá'pël hia gúti'. Adë guená'bëru'ul favurë lu më.

³⁶Perë Jesús bini lo quë naguni'i rall. Repi më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'ill; guagla'guë tsaldí ldu'ul na.

³⁷Adë nédí'i më tsanaldë ra mënë, sulë Pedro nu Jacobo nu Juan bëchi Jacobo. ³⁸Bëdchini rai' lidchi Jairo. Guná më zihani mënë; nalé ru'në rall nu bënë rall ruidë. ³⁹Guaté më hiu'u; guni'i më:

—¿Pëzielú tantë ruidë quëhunë të? ru'në të. Lë'ë ntsa'pë rë' adë gútidí'i sino nagá'si'.

⁴⁰Bënë mënë burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús. Iurní bëgú më grë mënë. Bia'a më shtadë ntsa'pë con shní'ai' nu ra nabëdchinínú më. Guaté rai' catë naga'a tégulë. ⁴¹Guna'zi më guia'a tégulë; guni'i më:

—Talita cumi (di'dzë rë' runë cuntienë con dizé shtë më: “Ntsa'pë, guashtë nga'li”).

⁴²Lueguë lueguë iurní guashtë ntsa'pë ni. Guzúbi'; guzëhi' purquë nápi' chi'bë chupë izë. Nalé bëdzëguë'i ldu'u mënë. ⁴³Iurní gunibë'a më të guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë. Gunibë'a më lu rall adë chu lu guadí'dzëdi'i rall pë bënë Jesús con shtsa'pë Jairo.

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 Bëru'u më lugar ni nu bëabrí më ladzë më. Zia'anú më ra shini gus'ëdë më. ²Iurë bëdchini dzë descansë, guzublú caglua'a më la'ni iádu'u. Zihani mënë nabëquë diaguë shti'dzë më, bëdzëguë'i ldu'u rall nu guni'i rall:

—¿Con pë pudërë quëhunë Jesús tantë cusë rë'? ¿Chull bëdë'ë tantë llni? ¿Chull bëdë'ë pudërë guiá'all tantë milagrë quëhúni'? ³¿Pëllë lëdë carpintë'rëdi'i; nu nall shini María? Ra bëchill lë rall Jacobo nu José nu Judas nu Simón. Nu zánëll quërelde rall nd'ë entrë lë'ë hia'a.

Adë bëgá'adi'i guzac rall ⁴perë Jesús guni'i lu rall:

—Grëtë' ra muzë shtë Dios adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'ë rai', ni

sáhi', ni ra shfamíli'; rúnédi'i rall rëspëti lé'i'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios.

⁵Por ni adë guc nihunë më milagrë, sulë bënëac më du'psë mënë narac llu'u. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bëac rall.

⁶Nalë bëdzëguëi' ldu'u më purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më. Hia lë'ë Jesús guaglua'a ra mënë naquërelde ra guë'dchi naná guëlla'.

**Jesús bëshé'ldi' ra shini gusë'dëi';
zia'a rai' ra guë'dchi**

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷Guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëshé'ldë më chúpëll tubi ladë, chúpëll stubi ladë. Zni bëshé'ldë më grë rai'. Bëdë'ë më pudërë guëgú rai' ra mëdzabë fier la'ni ldu'u mënë. ⁸Gunibë'a më lu shini gusë'dë më adë guá'adi'i rai' zihani cusë, sulë tubi bastunë parë nezë; adë guá'adi'i rai' bulsë, nilë guetështildi, nilë dumí, sulë bastunë. ⁹Guni'i më lu rai' guëquë'ë rai' rachi nu gacu rai' tubsë shcua'a shabë rai'. ¹⁰Guni'i më lu rai':

—Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi.

¹¹Si talë nédí'i mënë gunë rall recibir lë'ë të nu nédí'i rall guëquë diaguë rall diza'quë, gulë bërú'u guë'dchi ni; gulë bëdchibë gushëguiu'u nanaqué guëa' të ziquë tubi sēni de quë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios. [Rnia'a lu të gunë më cashtigu más ra mënë nanadë bē'nēdi'i recibir lē'ē të quë ra mënë shtë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.]

¹²Turní zia'a ra shini gusë'dë më. Cagni'inú rai' mënë të guëabrí

ldu'u rall con Dios nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall. ¹³Nu zac bēgú rai' zihani mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Bēte'bi rai' sēiti guëc ra narac llu'u. Zihani mënë bëac.

Galguti shtë Juan Bautista

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴Lë'ë rëy Herodes bínill lo quë nabë'në Jesús. Famë shtë më bërë'tsë guëdubi nezë. Guni'i bēldá mënë:

—Jesús na Juan Bautista naguashté ladi ra tēgulë; por ni nápi' llëru'bë pudërë.

¹⁵Stubi mënë guni'i:

—Jesús na Elías.

Stubi rall guni'i:

—Jesús na tubi nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë perë bëabrí guashtéhi' ladi ra tēgulë.

¹⁶Iurë bini Herodes di'dzë ni, guni'ill:

—Juan Bautista ndë'ë.

Guagchuguë ra suldadë guëc Juan perë guashtéhi' ladi ra tēgulë.

¹⁷Pues más antsë Herodes gunibë'a guëna'zi ra suldadë lë'ë Juan parë tsáhi' lachigui'bë. Bēldi'bi rall lë'ë Juan con cadënë. Guc ni por causë shtë Herodías, tse'lë Felipe naná bëchi Herodes. Herodes cua'a na'a ni ziquë tsé'lëll.

¹⁸Pues Juan guni'i lu Herodes:

—Guzá'quëdi' cuá'al tse'lë béchil.

¹⁹Por di'dzë ni bēldé Herodías.

Rac shtú'ull quínill lë'ë Juan perë adë bē'nēdi'ill gan ²⁰purquë Herodes bēdzébëll lë'ë Juan. Bē'nëll rëspëti Juan; guc bē'all na Juan nguü za'quë nu santu. Por ni bëshé'aul lë'ë Juan lachigui'bë. Bēuu' ldu'u Herodes shti'dzë Juan

perë bë'në chúpëll ldú'ull. ²¹Perë bédchini tubi dzë bë'në Herodías gan. Guc lë Herodes nu bé'nëll invitar ra më ru'bë shtë Galilea nu ra suldadë nu jushtici shtëhi'; gau rall lidchi Herodes. ²²Iurë dzu laní, shtsa'pë Herodías guaté nu bëgu'i'll lu ra invitatë shtë Herodes. Nalé bëuu' ldu'u Herodes con grë ra mënë nazuga'a ndë. Guni'i Herodes lu ntsa'pë:

—Cualquier cusë guená'bël lua, guénéhiahin cá'al.

²³Bë'në Herodes jurar lu lliguëna'a:

—Guldía, lo quë narac shtú'ul, guénéhiahin hashtë guërudë catë rnibé'ahia.

²⁴Bëru'u lliguëna'a nu guna'bë dí'dzëll lu shní'all:

—¿Pë cusë guëna'ba lu Herodes? Guni'i shni'a lliguëna'a ni:

—Guna'bë guëc Juan Bautista.

²⁵Nasesë guaté lliguëna'a catë nanú Herodes. Guni'i'll:

—Na rac shtua'a guënë'l lueguë guëc Juan Bautista; tsu la'ni platë cahia.

²⁶Iurní nalé zunú rëy tristë perë bë'nëll jurar lu ra nazubënull lu mellë; napë quë gúnëll cumplir.

²⁷Lueguë gunibë'a Herodes tubi suldadë parë tsagllí'ill guëc Juan. ²⁸Gua suldadë lachigui'bë; bëchúguëll guëc Juan nu bédchí'bëllin lu platë. Bé'nëll entregarin guia'a shtsa'pë Herodías. Hia lliguëna'a bédë'ëin guia'a shní'all.

²⁹Iurní bini ra shmënë Juan de quë hia gúti', bédchini rai' nu bia'a rai' cuerpë parë guaca'chi rai' cuerpë la'ni ba'a.

Jesús bédë'ë nagáu más de ga'i mili nguiu

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Ra shini gusë'dë më bëabrí rai'; guni'i rai' lu Jesús grëtë' lo quë nabë'në rai' nu lo quë nabëlua'a rai'.

³¹Guni'i Jesús lu rai':

—Cha guiá hia'a tubi lugar catë nídi'i mënë të guëzi'i ldu'u hia'a du'pë.

Zni guni'i më purquë zihani mënë bédchini lugar ni nu zia'a rall de manëre adë nápëdi'i më tiempë gáuhi'. ³²Iurní guaté rai' la'ni barcu; zia'a rai' catë na tubi shlatë; adë nídi'i mënë. ³³Perë zihani mënë guná ca nezë zia'a rai'. Bënguë bë'a rall lë'ë Jesús nu guagllu'në rall delantë. Bédchini rall guëa' rall de grë guë'dchi. Gudchibëllú rall lu më.

³⁴Iurë bëru'u më la'ni barcu, guná më lu mënë zihani; na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall; guzublú bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë. ³⁵Iurë guc guadze', bédchini ra shini gusë'dë më; repi rai' lu më:

—Hia guadzéti' nu lugar rë' adë chu nádi'i. ³⁶Bëshe'ldë ra mënë lu guë'dchi u lu ra ranchi guëlla'; tsasi'i rall nagáu rall. Ndë'ë nídi'i nagáu.

³⁷Jesús guni'i lu rai':

—Gulë bédë'ë nagáu rall.

Lë'ë shini gusë'dë më guni'i:

—¿Ca guiá si'i na'a guetështildi gau rall? Rqui'ni masiá chupë gahiu'a bëllë parë guëdë'ë hia'a nagáu rall.

³⁸Iurní guni'i Jesús:

—¿Bëldá guetështildi napë të? Gulë tsagná.

Iurë guagná rai', guni'i rai':
—Naná ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

³⁹Iurní gunibë'a Jesús subë ra mënë lu gui'lli naguë'. ⁴⁰Guzubë rall tubi gahiu'a mënë tubi ladë, cincuenta mënë stubi ladë. Zni guzubë grë mënë, por grupë guzubë rall. ⁴¹Iurní guna'zi Jesús ga'i guetështildi nu chupë mbeldë. Guná më lu gube'e; bédë'lë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë. Nu zac bënë më con chupë mbeldë. ⁴²Grë ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. ⁴³Iurní bëtëá ra shini gusë'dë më chi'bë chupë tēpë ra pedasë guetështildi nu mbeldë nabënë subrë. ⁴⁴Grë ra mënë nagudáu guetështildi na rall ga'i mili nguiu.

Ziazú Jesús lu nisë

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵Lueguë gunibë'a më lu shini gusë'dë më guëu' rai' la'ni barcu tē parë zia'a rai' stubi ladë rua' nisë ru'bë. Gudchibëlú rai' parë zia'a rai' guë'dchi Betsaida mientras bënë më despedir ra mënë. ⁴⁶Bësa'në më ra mënë; gua më lu dani tē parë guadi'dzë'nú më Shtadë më. ⁴⁷Iurní bédchini gue'lë; lë'ë barcu ziazú guërudë nisë ru'bë. Bëa'në më lu guiu'u tubsë më. ⁴⁸Guná më lu barcu; hia ra shini gusë'dë më adë bé'nëdi'i rai' gan guësë rai' barcu purquë mbë ze'dë al contrari. Nalë bédzaguë rai'. Hia ze'dë grëgue'lë; lë'ë Jesús ze'dë zu më lu nisë catë ziazú rai'. Guc ldu'u më niaguibëlú më lu barcu. ⁴⁹Guná rai' lu më; ziazú më lu nisë. Iurní

bënë rai' llgabë náhi' tubi fantasmë. Gurushtiá rai' por galërdzëbë.

⁵⁰Guná rai' lu më; nalë bédzëbë rai' perë lueguë Jesús guni'i lu rai':

—Adë rdzëbëdi'i tē. Na ndë'ë; gulë gapë valurë.

⁵¹Iurní be'pi më la'ni barcu nu lueguë gulezë mbë dushë. Nalë bédzëguë' ldu'u ra shini gusë'dë më. ⁵²Aunque guná rai' bédë'lë më guetështildi gau ga'i mili nguiu, adë guasëdi'i rai' chu na më tantë naguëdchi ldu'u rai'.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³Gudëdë rai' stubi ladë nisë ru'bë. Bédchini rai' regiuni nalë Genesaret. Bëquëdú rai' barcu rua' nisë. ⁵⁴Bëru'u rai' la'ni barcu; lueguë ra mënë bēnguë bë'a rall lë'ë më. ⁵⁵Bëllu'në ra mënë grë ladë tē tsagli'i rall narac ll'u lu Jesús. Nua'a rall ra fërmë lu daa' ancalë bini rall nanú më. ⁵⁶Cualquier guë'dchi u ciudá u lachi catë guaté Jesús, ndë rguishi ra mënë ra narac ll'u u catë nezë tēdë më. Bënë rall ruëguë lu më parë guëdë'lë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më bëac rall.

Lo quë narshi'ni ldu'u nguiu

(Mt. 15.1-20)

7 Bédchini bēldá fariseo lu Jesús nu mēsë narlua'a lëy, bédchini rall lu më. Na rall më Jerusalén. ²Guná rall lu shini gusë'dë më; gudáu rai' guetështildi sin quë adë bé'nëdi'i rai' cumplir ziquë na custumbrë; adë gudíbidí'i rai' guia'a rai' ziquë custumbrë religiusë shtë

ra fariseo. Iurní bè'ně rall juzguè ra shini gusè'dè mè. ³Ra fariseo nu grè ra mèně israelitè, adè ráudi'i rall sin què adè rié'tidi'i guia'a rall zihani vueltè. Ziaгла'guè rall con ra custumbrè shtë ra mēgūlè. ⁴Iurè rēabrí rall lu lguèa' antsè gau rall, razè rall bien ziquè custumbrè religiosè. Zihani custumbrè napè rall, cusè ziquè rguibi rall vasè nu mbluri nu ra bandējè, nu zac hashtë ra camè rguibi rall. ⁵Ra fariseo nu ra mēsè guna'bè di'dzè rall lu Jesús:

—¿Pēzielú shini gusè'dèl adè rúnèdi'i rall cumplir custumbrè shtë ra shtadè guèlú hia'a sino rau rall guetšhtildi sin què adè rié'tidi'i guia'a rall?

⁶Jesús guni'i:

—Na tè falsè. Guldí Isaías el què nabadi'dzè shti'dzè Dios; guní'i' shcuendè tè lla na tè. Bèqué'èi' shti'dzè Dios narni'i:

Ra mèně rē' rac shtu'u rall na nadè más con rua' rall, perè ldu'u rall nalé zitu zuga'a parè na.

⁷Adè rlluí'idi'i ra cusè narunè rall iurè quèhunè rall adorar na.

Enseñansè shtë rall nadè más nahin tubi mandadè shtë nguiu.

⁸Rlua'a tēchi tè lu mandamientè shtë Dios parè gunè tè cumplir ra custumbrè shtë tè, ziquè rguibi tè vasè nu ra mbluri nu zihani cusè más quèhunè tè cumplir.

⁹Nu guni'i mè lu rall:

—Quègsiguè tè; rsa'nè tè mandamientè tubi ladè; más canalè tè tēchi custumbrè shtë tè

¹⁰purquè Moisés bèquè'è: “Gápèl rēspēti lu shtadèl nu lu shní'al”.

También bèquè'è Moisés: “El què nargué guèc shtádi' u shní'ai' napè què quini mèně nguiu ni”, ¹¹perè lè'è tè rni'i tè: “Si talè tubi nguiu guépill lu shtádi': Grè dumí narunè tucarè guènehia cá'al, na corbán, nahin sulè parè Dios”. ¹²Si talè guèni'i nguiu zni, iurní rni'i tè rquí'nidi'i guèdè'è nguiu dumí ca'a shtádi'. ¹³Pues zni cagni'i tè lasáquèdi'i shti'dzè Dios. Más ziaгла'guè tè tēchi ra custumbrè, nu rlua'a tè custumbrè ni lu ra shini gusè'dè tè. Zihani cusè igual runè tè.

¹⁴Stubi vueltè guna'bè Jesús ra mèně zihani nu guni'i mè:

—Gulè bèquè diaguè nu gulè guasè nacagnia'a lu tè. ¹⁵Lo què nagáu nguiu, adè rshí'nidi'i ldu'u nguiu perè ra didzabè narru'u rua'll, sí, ni rshi'ni ldú'ull. [¹⁶Si talè rac shtú'ul tsasèl, gulè bèquè diaguè grè lo què narnia'a lu tè.]

¹⁷Iurní bēru'u mè ladi ra mèně; guatè mè lidchi mè. Guna'bè di'dzè ra shini gusè'dè mè pè runè cuntienè comparaciuni rē'. ¹⁸Guni'i mè:

—¿Pèllè nu lè'è tè adè riasèdi'i tè shti'dza? ¿Pèllè adè rac bè'a tè naráu nguiu adè rúnèdi'i manchè ldú'ull? ¹⁹purquè adè riutèdi'i naráu nguiu la'ni ldú'ull sino riutèhin la'ni shpúchill; despuèsè rru'uin.

Manèrè ni guni'i mè grè naráu mèně naza'quin; adè rúnèdi'in manchè ldu'u nguiu. ²⁰Nu guni'i mè:

—Lo què narru'u la'ni rua' mieti, ni ze'dè de la'ni ldu'u nguiu. Ni sí, canihunin manchè ldu'u nguiu.

²¹La'ni ldu'u nguiu rru'u grètè' cusè

mal: mal llgabë, rquënú nguiu tse'lë mënë, napë nguiu zihani na'a nu ra na'a napë zihani nguiu. ²²Rbaa'në rall pë shtë mënë; rguini rall sa'll; rzebi ldu'u rall pë shtë mënë; runë rall mal cuntrë sa' rall; rsiгуé rall sa'll; mal vidë nabani rall; nambidi rall; napë rall vici; runë nadchini rall; cusë nadë rllu'i'idi'i runë rall. ²³Grë ra cusë ni rru'u dizdë la'ni ldu'u nguiu nu por ni napë nguiu duldë delantë lu Dios.

**Tubi na'a më zitu nagualdí ldu'i
Jesús**

(Mt. 15.21-28)

²⁴Bëru'u më lugar ni; gua më regiuni shtë Tiro nu Sidón. Guaté më tubi hiu'u; guc shtú'udi'i më gac bè'a mënë catë nanú më perë grëtë' mënë guc bè'a rall catë nanúhi'. ²⁵Lueguë bini tubi na'a catë nanú Jesús. Na'a ni shtsá'pëll napë tubi mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bëdchini na'a lu Jesús; bëzullíbill lu më. ²⁶Na'a ni na mënë sirofenicia; dizé shtëll na griego. Bë'nëll ruëguë lu Jesús guëgú më mëdzabë la'ni ldu'u shtsá'pëll.

²⁷Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Napë quë gau ra shini mieti hashtë guielë rall purquë nádi'i bien guëdchisul guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbëcu'në.

²⁸Guni'i na'a:

—Nia Dadë, perë ra mbëcu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

²⁹Guni'i më iurní:

—Bien guní'il. Bëagzé lídchil; hia lë'ë mëdzabë bërú'ull la'ni ldu'u shtsá'pël.

³⁰Zia'a na'a; bëdchíni' lídchi'; bëdzéli' shtsá'pi' naga'a lu camë.

Bëáqui'; hia adë nídi'i mëdzabë la'ni ldú'i'.

Bënëac Jesús tubi gu'pë cue'të

³¹Bëru'u më regiuni shtë Tiro nu guëdë më lugar nalë Decápolis; bëdchini më guë'dchi Sidón naná rua' nisëdu'u. ³²Be'dënú mënë tubi naná gu'pë nu nati'ngu ruadí'dzëll. Runë mënë ruëguë lu më guëdchi'bë më guia'a më guëc nguiu ni tē guëáquëll. ³³Bia'a Jesús lé'lëll tubi ladë. Bëzë'ë më shcuënë më la'ni diáguëll. Bëtia'a më du'pë shënë më lu ldúdzëll. ³⁴Iurní guná më lu gube'le; bëca'a ldu'u më nu guní'i':

—Efata. (Ndë'ë runë cuntienë dizé shtë më, guëac diáguël.)

³⁵Lueguë bëlla'lë diaguë nguiu ni, nu bëac ldúdzëll. Guzublú ruadí'dzëll bien. ³⁶Jesús gunibë'a ra mënë adë chu lu guadí'dzë rall lo quë nabé'ni' perë por más guni'i më, más bërë'tsë di'dzë nabë'në më. ³⁷Nalé guasé ldu'u mënë; rni'i rall: —Grë narunë Jesús na bien. Ra cue'të rini rall nu ra gu'pë ruadí'dzë rall.

Bëdë'ë Jesús nagáu tapë mili nguiu

(Mt. 15.32-39)

8 Guc tubi dzë zihani mënë bëdëá lu më, nu nápëdi'i rall nagáu rall. Jesús guna'bë ra shini gusë'dë më; guni'i më:

²—Nalé rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na nu nápëdi'i rall nagáu rall. ³Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin adë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë. Bëldá rall zitu ze'dë rall.

⁴Ra shini gusë'dë më bëquebi:
—¿Ca guía ca'a hia'a guetështildi gau
rall? Ni tubi mënë qerëldëdi'i ndë'ë.

⁵Jesús guna'bë di'dzë:
—¿Bëldá guetështildi napë të?
Guni'i rai':
—Gadchi.

⁶Iurní Jesús gunibë'a subë mënë
zihani lu guiu'u. Guna'zi më guézá
guetështildi. Bëdë'ë më graci lu Dios;
lueguë bëshullë më guetështildi;
bëdë'ë më cua'a ra shini gusë'dë më
të qui'dzë raihni parë gau ra mënë.

⁷Nu nua'a rai' bëldá mbeldë. Jesús
bëdë'ë graci; guni'i më lu shini gusë'dë
më të qui'dzë rai' mbeldë lu ra mënë.
⁸Grété' mënë gudáu rall hashtë catë lu
bielë rall. Iurní bëtëá rai' gadchi tēpë
pedasë nabë'në subrë. ⁹Grë ra nagudáu
na ra ziquë tapë mili nguui. ¹⁰Iurní
bë'në Jesús despedir ra mënë; be'pi më
la'ni barcu con ra shini gusë'dë më të
zia'a rai' regiuni nalë Dalmanuta.

Ra fariseo guna'bë rall gunë më tubi milagrë

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹Bëdchini ra fariseo lu Jesús.
Guzublú rchupë di'dzë rall. Bëtë'dë
rall tubi prëbë lë'ë më, nihunë më
tubi milagrë lu rall. ¹²Bëca'a ldu'u
më nu guni'i më:

—¿Pëzielú rac shtu'u të guená të tubi
milagrë? Guldía rnia'a lu të; gúnëdia'a
ni tubi milagrë delantë lu të.

¹³Iurní bësëa'në më lë'ë ra mënë
të güe'pi më stubi vultë la'ni barcu.
Zia'a më stubi ladë rua' nisë ru'bë.

Ldai' shtë fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴Ra shini gusë'dë më nua'a tubsë
guetështildi la'ni barcu purquë

bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' nagáu
rai'. ¹⁵Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gupë cuidadë levadurë shtë
ra fariseo nu levadurë shtë Herodes.

¹⁶Iurní guzublú guni'i rai' lu sa'
rai':

—Aquë. Adë chu nuá'adi'i
guetështildi, por ni rni'i më zndë'ë.

¹⁷Jesús guc bë'a la'ni ldú'i' lo quë
nabë'në rai' llgabë. Guni'i më:

—¿Pëzielú rni'i lu sa' të nuá'adi'i
të guetështildi? ¿Pë adë riasé'di'i
të? ¿Pë adë rdé'ëdi'i të cuendë?

¿Pë naguëdchi ldu'u të? ¹⁸¿Pë adë
nápë'di'i të slu të parë guená të? ¿Pë
adë rini të? ¿Pë adë rëagná ldu'u të
milagrë nabëna? ¹⁹Dzë na bëshulla
guetështildi parë gudáu ga'i mili
nguui, ¿bëldá tēpë pedasë bëtëá të?

Bëquebi rai':

—Chi'bë chupë tēpë.

²⁰—Nu iurë bëshulla gadchi
guetështildi parë tapë mili nguui,
¿bëldá tēpë pedasë bëtëá të?

Guni'i rai':

—Gadchi tēpë.

²¹Guni'i më lu rai':

—¿Pë la'di guëdë'tëdi'i të cuendë
chu nahia?

Jesús bënëáqui' tubi ciegu më Betsaida

²²Iurní bëdchini rai' guë'dchi
Betsaida. Be'dënú ra mënë tubi
ciegu lu më. Bë'në rall ruëguë
guëdchi'bë më guia'a më guëc ciegu
të guëáquëll. ²³Guna'zi më guia'a
ciegu; guanú më lé'ëll fuërë shtë
guë'dchi. Bëtia'a më du'pë shënë më
rua' slull; bëdchi'bë më guia'a më
guëquëll nu guna'bë di'dzë më:

—¿Gu rnal du'pë?

²⁴Lë'ë ciegu guná guia'a; répill lu
më:

—Rnahia lu ra mënë cumë ziquë ra hiaguë; ziazú rahin.

²⁵Iurní bédchi'bë Jesús guiá'ai' rua' slu ciegu stubi. Bëldisë më lull guia'a. Lueguë bëac slull; be'rquë rnall zitu. ²⁶Iurní Jesús bëshe'ldë lé'ëll; ziazgëll lídchill. Guni'i më: —Adë tsutël guë'dchi nu adë chu lu guadí'dzëdi'il lo quë nabëna.

Pedro bëquebi Jesús na el quë nagudili Dios

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷Jesús nu ra shini gusë'dë më gua rai' parë regiuni nalë Cesarea Filipino. Iurë ziazú më nezë, guna'bë di'dzë më lu rai':

—¿Chu rni'i mënë nahia?

²⁸Bëquebi rai':

—Nanú mënë narni'i nal Juan Bautista. Stúbill rni'i nal Elías. Sëbëldá mënë rni'i nal tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

²⁹Repi Jesús lu rai':

—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guë nibé'al.

³⁰Iurní gunibë'a më adë chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

Guni'i Jesús lu shini gusé'dëi' gáti'

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹Iurní guzublú rlua'a Jesús lë'ë ra shini gusé'dëi' de quë nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu, gúni' sufrir demasiadë. Guni'i më ra mëgulë narnibë'a nu ra bëshuzi namás lasac con ra mësë narlua'a lëy, gunë rall desprëci lë'ë më. Guni'i më quini rall lë'ë më perë despuësë de tsunë dzë, tsashtë më ladi ra tëgulë. ³²Clarë guni'i më

di'dzë ni. Iurní Pedro bia'a lë'ë Jesús tubi ladë nu guzublú gudildi Pedro lë'ë më. ³³Jesús bédchigré lu më; guná më lu shini gusë'dë më. Gudildi më lë'ë Pedro; fuertë guni'i më:

—Guabsú lua, Satanás. Adë rúnëdi'il llgabë ziquë Dios sino ziquë mënë shtë gué'dchiliu.

³⁴Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu ra mënë zihani; guni'i më lu rall:

—Si talë nanú mënë narac shtu'lu gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseo shtë'nëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na; nu guidë náldëll na. ³⁵El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniiti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánil parë siembrë; gac salvárell.

³⁶Adë pë rlluí'idi'i gunë nguii gan grëtë' cusë lu gué'dchiliu nu despuësë guëniitill vidë shtë'nëll, adë nídi'i fin parë lé'ëll. ³⁷¿Pë ofrendë guëdë'ë nguii lu Dios parë gac salvárell? ³⁸Ra mënë bësa'në rall shnezë Dios nu napë rall zihani duldë. Cualquier de lë'ë nguii si talë rtu lull de na; si talë rtu lull de diza'quë delantë sa'll, iurní guëtú lua de lë'ë nguii ni iurë guëldë guëdchinia de gube'e. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu; guëdchinia con ra ianglë shtë gube'e. Guëdchinia con pudërë nu lli shtë Dios.

9 Tambiën guni'i më:

—Guldía, nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guëná rall de quë cagnibë'a Dios la'ni ldu'u mënë, de quë hia rnibë'a më con pudërë.

Jesús guc cambi delantë lu rai'

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

²Guëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a Pedro nu Jacobo nu Juan; ziazú

rai' tubi dani ru'bë. Iurní Jesús guc cambi delantë lu ra shini gusë'dë më. ³Shabë më guc cambi hashtë rabëni'i tantë naquichin ziquë ni tubi biashtildi adë gúnëdi'i gan guësëquichin. ⁴Bëlua'alú Elías nu Moisés lu rai'. Guná rai' quëadi'dzë Jesús con Elías nu Moisés. ⁵Iurní Pedro guní'i:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. ¿Pë zëdëntsa'u na'a tsunë ranchi ndë'ë? tubin parë lë'ël guëquërdël, stubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁶Perë rac bé'adi'i Pedro pë guní'i tantë bëdzëbë ra shini gusë'dë më. ⁷Iurní bëdchini tubi shcahi nabësë'au grë rai', nu bini rai' tubi bë naguni'i la'ni shcahi:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gulë bëquë diagüë shti'dzi'.

⁸Iurní guná ra shini gusë'dë më grë ladë; ni tubi chu lu guná rai'; sulë Jesús zuga'a.

⁹Bietë rai' lu dani. Gunibë'a më ni tubi chu lu guepi rai' naguná rai' lu dani hashtë iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tëgulë. ¹⁰Adë chu lu biadi'dzëdi'i rai' lo quë guná rai' guëc dani perë guna'bë di'dzë lu sa' rai' pë runë cuntienë shti'dzë më de quë tsashtëhi' ladi ra tëgulë. ¹¹Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë?

¹²Bëquebi më:

—Verdá nahin. Hia bidë Elías tē parë gunë zá'qui' grëtë' ra cusë. Perë çpë rni'i ra Sagradas Escrituras cerquë shcuendë nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu? Pues rni'i rahin de quë gúni' sufrir; sac zíhi'; nu

gunë mënë desprëci lë'i'. ¹³Guná, hia bidë Elías nu bē'nē ra mēnē lo quē naguc shtu'u rall. Lo quē naná escritē de lē'i' hia guc cumplir.

Jesús bënëac tubi llguë'në

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴Bëagrí rai' catë zubë los de más shini gusë'dë më. Guná rai' zihani mënë alreduerë shtë rai'. Ra mësë narlua'a lëy gudildi di'dzë rall con lë'ë rai'. ¹⁵Iurë guná ra mënë lu Jesús, guasé ldu'u rall; be'dë guëllu'në rall lu më parë gunë rall saludar lë'ë më. ¹⁶Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rall:

—¿Pëllë quëadi'dzë tē nga'li? ¿Pëzielú gudildi di'dzë tē?

¹⁷Iurní tubi nguiu bëru'u ladi grë mënë; guní'ill:

—Mësë, zeldënúa llga'na lul. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldu'ull. Nall gu'pë, bē'nē mëdzabë.

¹⁸Ancalë rna'zi mëdzabë lë'ë llguë'në, rru'ldë mëdzabë lë'ëll lu guiu'u. Rru'u bëchini rua'll nu rchushí lai'll. Zni másru'u rbá'cull. Ze'dënúa lë'ëll lu shini gusé'dël perë adë bē'nēdi'i rall gan nëac llguë'në.

¹⁹Repi më iurní:

—Lë'ë tē nalé naguëdchi ldu'u tē. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë tē, tē parë tsaldí ldu'u tē shti'dza? ¿Blac tiempë guëquërdënúa lë'ë tē, tē parë tsaldí ldu'u tē? Gude'enú shínil lua.

²⁰Iurë be'dë guënú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në lu Jesús, guná mëdzabë gu'pë lu Jesús. Bëru'ldë mëdzabë ngulë'në lu guiu'u. Bëchi'chi llguë'në nu gu'të gudu'bi llguë'në lu guiu'u; bëru'u bëchini

rua'll. ²¹Jesús guna'bë dí'dzi' lu shtadë llguë'në:

—¿Blac tiempë rac ll'u'u llguë'në?

Bëquebi shtadë llguë'në:

—Dizdë nabí'chill. ²²Zihani vueltë bëtia'a mëdzabë lé'ëll lu gui'i u lu nisë të gati llguë'në. Si talë záquël gunéaquël lé'ëll zudu'pë, bë'në favurë; bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.

²³Guni'i Jesús lu shtadë llguë'në:

—¿Pëzielú rní'il lua zní'i? Si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë më gunë më grëtë' cusë parë lé'ël.

²⁴Lueguë shtadë llguë'në guni'i fuertë:

—Rialdí ldua'a perë bë'në compañí na të tsaldí ldua'a más.

²⁵Jesús guná nalé zihani mënë bédëá hashtë rdia'a lu sa' rall. Iurní fuertë guni'i më guëc mëdzabë:

—Lé'ël mëdzabë naná gu'pë nu cue'të, rnibé'ahia lé'ël; bëru'u de llguë'në rë' nu adë guëabrídi'i tsutël la'ni ldú'ull jamás.

²⁶Iurní lë'ë mëdzabë gurushtíá nu bërú'ldëll lë'ë llguë'në lu guiu'u nu bësé'sëll lë'ë llguë'në. Bëru'u mëdzabë; bëa'në llguë'në ziquë naguti. Zihani mënë guni'i hia guti llguë'në. ²⁷Perë Jesús guna'zi guiá'all parë bëldisë më lé'ëll. Guasuldill.

²⁸Iurní guatë Jesús tubi hiu'u nu ra shini gusë'dë më guatë rai'. Guna'bë dí'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pëzielú adë bé'nëdi'i na'a gan niagú na'a mëdzabë fier la'ni llguë'në?

²⁹Repi Jesús:

—Sulë si talë rialdí ldu'u të de verdá nu gunë të ayunë, iurní gapë të pudërë parë guëgú të mëdzabë ziquë mëdzabë rë'.

Stubi vueltë guni'i Jesús gátí'

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰Bëru'u rai' lugar ni; gudëdë më nezë Galilea. Adë guc shtu'u më ni tubi chu gac bë'a ca zia'a rai' ³¹purquë quëglua'a më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Gac entregara lu guia'a mënë të quini rall na perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.

³²Adë guasédi'i rai' shti'dzë më. Bëdzëbë rai' niana'bë dí'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

¿Chu namás lasac?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³Iurní bédchini rai' gué'dchi Capernaum. Iurë nanú rai' la'ni hiu'u, guna'bë dí'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pë cagni'i lu sa' të nga'li iurë ze'dë zu të nezë?

³⁴Bëac dchi rai' purquë bëchupë dí'dzë rai' chu namás më lasac entrë lë'ë rai'. ³⁵Iurní guzubë më; guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Si talë tubi të rac shtú'ul gáquël më más lasac lu sa'l, napë quë gáquël lúltimë de grë të nu napë quë gúnë sirvë los de más sa'l.

³⁶Iurní guna'bë më tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guéláu ladi ra shini gusë'dë më. Gudëdchi më lë'ë llguë'në nu guni'i më lu rai':

³⁷—El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë mënë ni rac shtú'ull na, también quëhúnëll recibir na. El quë naquëhunë recibir na, también quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na.

**El què nadè rní'idi'i cuntrè lè'è hia'a
nall favurè de lè'è hia'a**

(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

³⁸Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mèsè, guná na'a tubi nguii;
rgull mèdzabè la'ni ldu'u mènè iurè
rní'ill lèl, perè lè'è na'a bèdè'nè na'a
prohibè tsaglá'guèdi'i gull mèdzabè
purquè adè rzènúdi'ill lè'è hia'a.

³⁹Jesús guni'i:

—Adè chu guécádi'i lè'èll purquè
el què naquèhunè milagrè por
pudèrè shtëna, adè nádi'ill capaz
guèni'ill cuntrè na. ⁴⁰El què nadè
rní'idi'i cuntrè lè'è hia'a, nall favurè
de lè'è hia'a. ⁴¹Cualquier mènè
naguène'e tubi vasè nisè gu tè,
rné'ell nisè ni purquè na tè shmèna,
segurè guèdè'è Dios premi ca'a
nguii ni.

**Gulè gupè cuidadè tè gúnèdi'i tè
duldè**

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴²Iurní repi mè:

—Cagnia'a shcuendè tubi mè
humildè naná rialdí ldu'i na. El
què narlua'a tubi mè humildè mal
nezè tè gúnèll duldè, mejurè galdè
nguii ni tubi guichi ru'bè iénill;
tsagrú'ldèll lè'èll la'ni nisèdu'u. ⁴³Si
talè guiá'al rac shtu'u guèldaguè
lè'èll lu duldè, bèchuguè guiá'al.
Mejurè guèdchínil con tubsè guiá'al
catè nápèl vidè sin fin què guèdubi
cuerpè tsal gabildi. Ndè nunquè
rèáldèdi'i be'lè. [⁴⁴nu mbiziuguè
adè rátidi'i; nunquè adè rèáldèdi'i
gui'i.] ⁴⁵Si talè guèa'l rac shtu'u
guèldaguè lè'èll lu duldè, bèchuguè
guèa'l. Mejurè guèdchínil tubsè
guèa'l catè nápèl vidè sin fin què

guèdubi cuerpè guziá'al gabildi catè
nunquè rèáldèdi'i be'lè [⁴⁶nu rátidi'i
mbiziuguè nu adè rèáldèdi'i gui'i.]
⁴⁷Si talè slul rac shtu'u guèldaguè
lè'èll lu duldè, gulú slul. Mejurè
tsutèl catè rnibè'a Dios tubsè slul,
no sea tsal gabildi con guèrupè
slul. ⁴⁸Ndè ra mbiziuguè rátidi'i nu
nunquè rèáldèdi'i be'lè.

⁴⁹Grè mieti napè què gac
purificar rai' con be'lè. [Guètia'a
mènè du'pè zedè guèc ma nadchi'bè
lu bëcu'guè.] ⁵⁰Nabènè na zedè
perè si talè nápèdi'i zedè sabor,
ìlla gunè nguii tè guèabrí sabor
shtë zedè? Gulè gapè zedè shtë
galnadu'u nu gulè gac mè pacènci
delantè lu sa' tè.

Jesús bèlua'a shcuendè divurci

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 Bèru'u mè Capernaum;
bèdchini mè regiuni shtë
Judea hashtë tubi lugar nanaquè
nezè guia'a guèè'gu Jordán. Zihani
mènè bèdèá lu mè; bèlua'a mè lè'è
rall ziquè siemprè. ²Bidè guèbi'guè
ra fariseo lu mè; caguili rall mudè
guèdchi'bè rall demandè cuntrè lè'è
mè. Guna'bè di'dzè rall lu mè si talè
nanú permisi según lèy guèsa'nè
nguii tse'lè nguii. ³Bèquebi mè:
—¿Pè bèquè'è Moisés la'ni libré
shtë Dios?

⁴Guni'i rall:

—Moisés bèdè'è permisi guèsa'nè
nguii tse'lè nguii, sulè napè què
guèdè'è nguii tubi guichi shtë
divurci.

⁵Iurní guni'i mè:

—Purquè nalé naguèdchi ldu'u tè,
por ni bèquè'è Moisés mandamientè
rè' ⁶perè dizdè guzublú guè'dchiliu,

iurë bëntsa'u më grétë' ra cusë,
 “Bë'në Dios formar lë'ë nguiu nu lë'ë
 na'a”. ⁷Por ni guëru'u nguiu lidchi
 shtádëll con shní'all nu guëbanínú
 nguiu tsé'lëll. ⁸Hia guërupë rall gac
 rall tubsë; nádi'i rall chupë sino
 tubsë. ⁹Por ni, lo quë nabë'në Dios
 unír, adë chu guëldédi'i lë'ë rall.

¹⁰Iurë nanú Jesús la'ni hiu'u, ra
 shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai'
 lu më pë runë cuntienë di'dzë rë'.

¹¹Guni'i më:

—El quë naguës'a'në tsé'li' nu
 guëtsé'all stubi vüeltë, rúnëll duldë
 lu primërë tsé'lëll; ni na adulteri.

¹²Nu si talë tubi na'a guësá'nëll
 tsé'li' tē parë guëtsé'all stubi vüeltë,
 rúnëll duldë adulteri.

Jesús bë'në l dai' ra llguë'në

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³Iurní guanú mënë zihani ra
 llguë'në parë guëdchi'bë guia'a
 më guëc rai'. Ra shini gusë'dë më
 gudildi rai' naganú ra llguë'në.

¹⁴Iurë guná më lla bë'në ra shini
 gusë'dë më, bëldë më; guni'i më:

—Gulë bëdë'të sí, guidë ra llguë'në
 lua. Adë guëcádi'i tē lu ra ni'i, purquë
 ra mënë naná ziquë ra llguë'në
 tsuté rall catë rñibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁵Guldía, sulë el quë naganë recibír
 Dios ziquë Rëy tē guëñibë'a më lë'tëll
 ziquë tubi llguë'në, sulë nguiu ni
 guëbánill catë na më rëy.

¹⁶Iurní gudëdchi më ra llguë'në.
 Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall
 nu bë'në l dai' më lë'ë rall.

Tubi sultërë ricu

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷Iurë ziaгла'guë Jesús nezë,
 bidë guëllu'në tubi nguiu lu më.

Bëzullíbill lu më nu guna'bë
 dí'dzëll:

—Mësë za'quë, ¿lla guna parë
 gapa vidë sin fin? gac salvara.

¹⁸Guni'i më:

—¿Pëzielú rní'il lua naza'ca?
 purquë ni tubi adë chu naza'quë,
 sulë Dios. ¹⁹Nanëll ra mandamientë:
 “Adë rguínidi'il sa'l; adë rquënúdi'il
 tselë sa'l; adë cuánëdi'il pë shtë
 mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi; adë
 guësiguëdi'il mënë, nu bëzu'bë
 diaguë shti'dzë shtádëll nu shní'al”.

²⁰Nguiu ni guni'i:

—Mësë, bëna cumplir grë ra
 mandamientë rë' dizdë nabi'cha,

²¹Jesús guná lull; nalë guc shtu'u
 më lë'ëll. Guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë; bëtuu' grë
 cusë nanápël; bëdë'ë dumí ca'a ra
 prubi; iurní gápël tesurë lu gube'le.
 Nu gude'le naldë na; bë'në renunci
 prupi deseó shtënëll tē guëlua'a
 nadispuestë sac zil por na.

²²Iurë bini nguiu ni di'dzë shtë
 më, riá ldú'ull; zëagzëll tristë
 purquë nápëll tubi shtaci ru'bë.

²³Guná më lu ra nazuga'a
 alrededurë lë'ë më; repi më lu ra
 shini gusë'dë më:

—Nalë naganë tubi nanapë zihani
 dumí gúnëll recibír Dios ziquë Rëy.

²⁴Ra shini gusë'dë më bëdzëguë'ë'
 ldu'u rai' por di'dzë shtë më. Jesús
 guni'i lu rai':

—Lë'ë tē ziquë llguë'në, blac
 naganë gunë ra ricu recibír Dios
 ziquë Rëy, ra nguiu narunë confiar
 dumí. ²⁵Más sencigi tsuté tubi
 camellë ichi iagullë quë tubi ricu
 tsutéll catë rñibë'a Dios.

²⁶Iurní más guasé ldu'u rai';
 guni'i lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar? ¿Chull gapë vidë sin fin?

²⁷ Jesús guná lu grë rai'; guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar lé'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸ Iurní Pedro guni'i lu më:

—Guná, lë'ë na'a bësa'në na'a grëtë' cusë parë ze'dë naldë na'a lë'ël.

²⁹ Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësa'në lídchi', béchi', záni', shtádi' u shní'ai', u tsé'li', u shíni', u guiu'u lachi shténi'; guësánëll ra cusë ni purquë rac shtú'ull diza'quë shtëna, niétiquë guënítidí'ill. ³⁰ Gúnëll recibir zihani cusë más iurne' hashtë tubi gahiu'a vultë más lídchi', béchi', záni', shní'ai', shíni', shláchi'. Nu gunë mënë cuntrë nguiu ni perë despuësë guëbánill lu gube'e tubi vidë sin fin. ³¹ Zihani mënë nalasac iurne' delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios.

Stubi vultë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Nianá ziazú rai' nezë Jerusalén, ziazú më delantë lu ra shini gusë'dë më. Nalé guasé ldu'u rai' nu ra nacanaldë tëchi më, bëdzëbë rall. Iurní lë'ë më bia'a lë'ë ra shini gusë'dë më tubi cu'; guzubëlu guni'i më lu rai' ra cusë nagonënú mënë lé'i'. ³³ Guni'i më:

—Zia hia'a Jerusalén catë gunë ra mënë cuntrë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Ndë gac entregara guia'a ra jëfë shtë ra

bëshuzi nu lu ra mësë shtë lëy. Gunë rall condenar na lu galguti. Gunë rall intriegu na lu guia'a mënë de stubi naciuni. ³⁴ Gunë rall burnë de na; guëchi'bë shënë rall lua nu guëquë'ë hiaguë rall na nu quini rall na, perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tégulë.

Guna'bë Jacobo nu Juan tubi favurë

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Iurní Juan nu Jacobo, shini Zebedeo, bëdchini rai' lu Jesús. Guni'i rai':

—Mësë, rac shtu'u na'a gúnëll tubi favurë naguëna'bë na'a lul.

³⁶ Guni'i më lu rai':

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³⁷ Guni'i rai':

—Rac shtu'u na'a guënë'el permisi iurë guëni'bë'al ziquë Rëy, subënú na'a lë'ël, tubi de lë'ë na'a ladë ldi, stubi de lë'ë na'a ladë rubësë.

³⁸ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Adë guënë'di'i të lo quë narna'bë të lua. Gulë guni'i lua, ¿zëzac zi të ziquë na? ¿Zac tëdë të cusë durë natëda?

³⁹ Bëquebi rai':

—Zac na'a.

Jesús guni'i':

—Guldí të. Gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të el mizme vasë shtë sufrimientë ⁴⁰ perë parë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi, stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí subë të ndë. Dios bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

⁴¹ Iurë bini chi'i shini gusë'dë më lo quë naguna'bë Jacobo nu Juan, bëldënú rai' Jacobo nu Juan.

⁴²Jesús guná'bëi' lè'è rai', nu guni'i më:

—Lè'è tè nané tè ra jëfë shtë naciuni nanádi'i më israelitë, nalé rzac zi rall mënë nu rdchi'bë rall lëy naná dushë ⁴³perë adë gáquëdi'i zni entrë lè'è tè. Si talë rac shtú'ul gáquël më ru'bë lu sa'l, napë quë gúnël sirvë los de más sa'l. ⁴⁴Cualquier de lè'è tè si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ⁴⁵Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zéldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mënë.

**Bënëac Jesús tubi ciegu nalë
Bartimeo**

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶Iurní bédchini Jesús con ra shini gusë'dë më guë'dchi Jericó. Iurë hia na rai' parë guëru'u rai' guë'dchi, zianaldë cantidá mënë lè'è rai'. Tubi ciegu nalë Bartimeo naná shini Timeo, zúbëll lu nezë. Cagná'bëll gu'në. ⁴⁷Bini Bartimeo ze'dë Jesús më Nazaret; iurní fuertë guni'ill:

—Jesús llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁸Zihani mënë guni'i rall guëc Bartimeo tè guëac dchill perë lé'ëll másru'u fuertë guni'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁹Iurní Jesús guzudchi; guni'i më:

—Gulë guagli'i ciegu rë'.

Guna'bë rai' lè'è ciegu nu guni'i rai':

—Bëquitë ldú'ul. Guasuldí; cagna'bë Jesús lé'ël.

⁵⁰Iurní bëru'ldë Bartimeo shabë guítsëll nu bëchësëll. Guagllú'nëll lu më. ⁵¹Jesús guni'i lull:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Bartimeo guni'i:

—Mësë, rac shtua'a guënahia ziquë antsë.

⁵²Jesús repi:

—Bëagzë, hia bëáquël purquë rialdí ldú'ul na.

Bëac nguii ni nu guanáldëll lè'è më.

Guatë Jesús Jerusalén ziquë Rëy

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 Iurní ziagdchini rai' guë'dchi Jerusalén guëlla' ra guë'dchi Betfagé nu Betania. Bédchini rai' rua' dani shtë Olivos nanaqué frentë parë Jerusalén. Iurní Jesús bëshë'ldi' chupë shini gusë'dë më. ²Guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi nanaqué delantë. Nga'li guëdzëlë tè tubi burrë; quëdú ma rua' nezë. Lè'è burrë ni la'di chu quíbedi'i tēchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gulë te'enú ma nd'ë. ³Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë tè burrë, gulë guni'i lull de quë lè'è mësë shtënë tè rquí'ni' lè'è ma, nu lueguë guëshë'ldi' lè'è ma.

⁴Iurní zia'a ra shini gusë'dë më; bedia'guëllú rai' lè'è ma naquëdú rua' nezë. Bësha'quë rai' lè'è ma.

⁵Bëldá mënë nazú nga'li guni'i rall:

—¿Pë quëhunë tē? ¿Pëzielú bësha'quë tè burrë rē'?

⁶Repi rai' ziquë guni'i Jesús lu rai'. Iurní bësa'në mënë parë bia'a rai' burrë. ⁷Bédchini rai' lu Jesús, nu bédchi'bë rai' shabë rai' tēchi burrë

të gudchibë Jesús tëchi ma. ⁸Zihani mënë gudishi shabë rall lu nezë catë ze'dë Jesús. Stubi shcua'a mënë bëldietë rall ndiaguë shtë hiaguë. Gudishi rallin lu nezë.

⁹Iurní mënë naze'dë delantë nu ra naze'dë trasë nalé fuertë guni'i rall: —Gunë më salvar. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë më. ¹⁰Bë'në l dai' Dios lë'ë Rëy naze'dë; súbëll lu trunë shtë David, shtadë guëllú hia'a. Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë gube'e. Gunë më salvar.

¹¹Guaté Jesús Jerusalén. Lueguë guaté më iádu'u ru'bë; guná më grë ladë, iurní bëru'u më; zia'a më Betania con ra shini gusë'dë më purquë hia guadze'.

Hiaguë nadë rgúdi'i nashi

(Mt. 21.18-19)

¹²Stubi dzë bëru'u rai' Betania. Iurë ziazú më nezë, bëldia'në më; guná më zitu tubi hiaguë bëlda'u nanapë ndiaguë. ¹³Guagná më si talë naquë nashi lu hiaguë, gau më. Adë bëdzëlëdi'i më nashi; purë ndiaguë naquë lu hiaguë purquë nádi'i shtimpë nashi. ¹⁴Iurní guni'i më lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë chu gáudi'i nashi shtënël.

Bini ra shini gusë'dë më lo quë naguni'i më lu hiaguë.

Bësëllu'në Jesús ra nacagtuu' la'ni iádu'u

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵Bëdchini rai' Jerusalén. Guaté më la'ni iádu'u ru'bë. Guzubëllú bësëllu'në më ra naquëgtuu' nu ra naquëgzi'i la'ni iádu'u. Bërë'shë

më mellë shtë ra nacagchili dumí. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra nacagtuu' palumë. ¹⁶Gunibë'a më ni tubi chu gua'a trashtë la'ni iádu'u. ¹⁷Bëlu'a'a më ra mënë; guni'i':

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Iádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios”; perë lë'ë të bë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në.

¹⁸Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy bini rall shti'dzë më. Bëdzëbë rall lë'ë më purquë grëtë' mënë guasë ldu'u rall enseñansë shtë më. Por ni gudili ra contrari shtë më mudë parë quini rall lë'ë më. ¹⁹Iurë bëdchini gue'lë, Jesús con ra shini gusë'dëi' bëru'u rai' ciudá Jerusalén.

Gubidchi hiaguë bëlda'u

(Mt. 21.20-22)

²⁰Stubi dzë rsili gudëdë rai' catë zubë hiaguë bëlda'u. Guná rai' gubidchin hashtë shlu'chin. ²¹Iurní Pedro bëagná ldu'i shti'dzë më; guni'i Pedro:

—Mësë guná, lë'ë hiaguë naguludel lë'in gubidchi.

²²Guni'i më:

—Gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios.

²³Guldía rnia'a lu të, cualquier nguii narni'i lu dani rë': “Guabsú ndë'ë nu tsal la'ni nisëdu'u”, si talë adë rzádi'i ldu'u nguii ni, si talë tsaldí ldú'ull, gunë më lo quë naguní'ill.

²⁴Por ni rnia'a lu të, grëtë' lo quë narná'bël lu Dios, gulë tsaldí ldu'u të gunë të recibirin, iurní guëne'e mëhin. ²⁵Iurë cagná'bël lu Dios, bë'në perdunë contrari shtënël, iurní Shtádël naquëbezë gube'e gúni' perdunë dúldë shtënël. [²⁶En cambi si talë adë nédi'il

gúnël perdunë sa', tampusquë gunë
Dios perdunë lé'ël.]

Pudërë nanapë Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷Bëagrí rai! Jerusalén stubi
vueltë. Guaté më íadu'u ru'bë. Iurní
bëdchini ra jëfë shtë ra bëshuzi
nu ra mëse narlua'a lëy con ra më
gushë shtë guë'dchi. Bëdchini rall
lu Jesús. ²⁸Guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu shtë permisi rúnël cusë
rë'? ¿Chu bëshe'ldë lé'ël?

²⁹Jesús bëquebi:

—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Gulë
guni'i lua, iurní guënia'a lu të chu
bëne'e permisi parë guna ra cusë.

³⁰¿Chu bëshe'ldë Juan Bautista parë
guëchu'bë nísi!, Dios u mënë? Gulë
guni'i chu bëdë'lë permisi lé'ël.

³¹Guzublú guna'bë di'dzë lu sa'
rall. Guni'i rall:

—Si talë guëni'i hia'a lu Jesús de quë
Dios bëshe'ldë Juan, iurní guëna'bë
di'dzë Jesús lu hia'a: “¿Pëzielú adë
gualdídi'i ldu'u të shtë'dzi?” ³²Ni
mudë guëni'i hia'a lu Jesús: “Ra mënë
bëshe'ldë lë'ë Juan”.

Zni cagni'i rall purquë bëdzëbë rall ra
mënë. Casi grë mënë gualdí ldu'u rall
de quë Dios bëshe'ldë Juan të guëni'i
shti'dzë më. ³³Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Rdë'ëdi'i na'a cuendë chu
bëshe'ldë lë'ë Juan.

Jesús guni'i lu rall:

—Nu na adë guëquëbidia'a lu të chu
bëshe'ldë na parë runa ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 Guzublu Jesús cagni'i më
por comparaciuni; guni'i
më:

—Tubi nguiu bëcabní zihani
hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu'
alrededurë. Bëntsá'ull catë guëru'u
juguë shtë uvë; nu bëntsá'ull tubi
hiu'u guia'a parë quëhapë muzë ra
hiaguë.

¹Nu bëdë'lë nguiu ni guiu'u parë
trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi.
Iurní zía'all zitu. ²Iurë bëga'a
tiempë shtë cusechë, lë'ë lamë
bëshé'ldi' tubi muzë; tsagca'a muzë
lo quë narunë tucarë lamë. ³Perë
ra nabëca'a guiu'u guna'zi rall lë'ë
muzë; bëdë'lë rall galné lë'ë muzë,
nu bësellu'në rall lë'ë muzë sin
adë pë bëdë'ëdi'i rall niua'a muzë.
⁴Iurní lamë bëshé'ldëll stubi muzë;
bë'në ra nguiu ridë guëc muzë.
Guni'i rall didzabë guëc muzë.

⁵Lë'ë lamë bëshé'ldëll stubi muzë.
Muzë ni gudini ra nguiu. Bëshe'ldë
lamë más zihani muzë. Bëldá rai'
gudini rall lë'ë rai'. Sëbëldá ra muzë
bëdë'lë rall galné.

⁶Lamë ni nápëll tubsë shínill.

Nalé rac shtu'u lamë shíni'.

Bëshe'ldë lamë shíni' lu ra nguiu;
guni'i lamë: “Gapë rall rëspëti lu
shinia”. ⁷Perë ra nabëca'a guiu'u
guni'i lu sa' rall: “Guná, ndë'ë
llga'në lamë naguëca'a herenci shtë
lamë. Cha guëdínia'a lé'ëll nu grë
herenci guëa'në parë lë'ë hia'a.”

⁸Guna'zi rall shini lamë; gudini rall
lé'ëll nu bëru'ldë rall lé'ëll fuërë de
lugar ni.

⁹Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—¿Pë gunë lamë con ra muzë mal?
Guidë lamë catë zu hiaguë uvë të
quini lamë ra muzë mal, nu guëdë'lë
lamë hiaguë uvë parë stubi mënë.

¹⁰¿Pëllë bí'ldidi'i të Sagradas
Escrituras narni'?

Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi
ladë,
guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini
hiu'u.

¹¹ Zni bë'në më, el quë narnibë'a
lë'ë hia'a.

Guná hia'a pudërë shtë më; nalë
nasa'a nahin.

¹² Iurní ra contrari shtë Jesús
gudili rall mudë parë guëna'zi rall
lë'ë Jesús. Bien guc bë'a rall Jesús
guni'i comparaciuni rë' cuntrë lë'ë
rall. Niétiquë adë pë bé'nëdi'i rall
cuntrë lë'ë më purquë bédzëbë rall
los de más më'në. Bësa'në rall lë'ë
më; zëagzé rall.

Guni'i Jesús: "Gulë quilli impuestë"

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ra contrari shtë Jesús bëshe'ldë
rall bëldá fariseo nu bëldá shmënë
Herodes parë guësigué rall lë'ë më.
Guc shtu'u rall niani'i më tubi cusë
mal të guëdchi'bë rall demandë
cuntrë lë'ë më. ¹⁴ Guna'bë di'dzë
rall lu më:

—Mësë, nanë na'a rluá'al purë
verdá. Rúnël tratë igual ra më'në
humildë nu ra më'në narnibë'a.
Quëgluá'al lla tsuté më'në shnezë
Dios. Guni'i lu na'a iurne', según lëy
çpë na bien guëdíllia'a impuestë lu
rëy César u guëdíllidi'ia'a impuestë?

¹⁵ Guc bë'a Jesús na rall më'në
falsë. Guni'i më lu rall:

—¿Pëzielú ze'dë guësigué të na?
Gulë bëlua'a tubi dumí të guënahia
luhin.

¹⁶ Guaglli'i rall tubi monedë; iurní
guni'i më:

—¿Chu lë nu chu lu naquë lu
dumí?

Guni'i rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

¹⁷ Bëquebi më:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë
naná shtë César, nu gulë bédë'ë
naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.
Guasé ldu'u rall shti'dzë më.

Jesús guni'i tsashtë ra tégulë

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Iurní bédchini bëldá saduceos
lu Jesús. Ra saduceos rni'i rall adë
tsashtëdi'i ra tégulë ladi ra tégulë.
Guna'bë di'dzë rall lu më:

¹⁹ —Mësë, bëquë'ë Moisés
guahietë si tubi nguiu gáti' sin
shíni', bëchi tégulë napë quë
cá'all tse'lë tégulë; gapë rai' shini
parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë.
²⁰ Guc gadchi bëchi. Primërë nguiu
bëtsé'all perë gútil sin ni tubi
shíni'. ²¹ Segundë bëchi tégulë
cuá'all lë'ë viudë perë gútil sin ni
tubi shíni'. Tecërë lo mizmë cuá'all
tse'lë tégulë perë gútil sin ni tubi
shíni'. ²² Guëzá bëchi tégulë cua'a
rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i
rai' shíni'. Despuësë lë'ë na'a ni
gúti'. ²³ Iurë tsashtë ra tégulë, ¿chu
gac tse'lë na'a ni? pues gadchi
nguiu guc tse'lë na'a.

²⁴ Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të
purquë adë riasédi'i të Sagradas
Escrituras nu adë guënëdi'i të
pudërë shtë Dios. ²⁵ Iurë ra tégulë
tsashtë rai', adë guëtsé'adi'i rai'; adë
rnádi'i rai' guëtsé'a shini rai'. Na
rai' ziquë ra ianglë nacabezë gube'e.
²⁶ Perë si talë cagna'bë di'dzë të si
talë ra tégulë tsashtë rai' stubi, gulë
bédë'ë cuendë lo quë nabëquë'ë
Moisés la'ni histori shtë hiaguë
narëuldë. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i të

histori ni? Bëquë'ë Moisés de quë Dios guní'i' lúhi': “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nahia Dios shtë Jacob”. ²⁷Pues grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Lë'ë të saduceos, riaséd'i'i të shti'dzë Dios; zihani vësë rganë të.

Mandamientë namás lasac

(Mt. 22.34-40)

²⁸Tubi mësë narlua'a lëy guabí'guëll lu Jesús. Bínill lla quëdildi di'dzë ra sa'll nu bínill de quë Jesús bëquëbi' bien lu rall. Guni'i mësë ni lu Jesús:

—Mësë, ðguadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

²⁹Guni'i më lull:

—Mandamientë namás lasac rni'i: “Gulë bëquë diaguë, lë'ë të mënë israelitë; Dios Shtëada'a tubsë na më. ³⁰Gulë guc shtu'u lë'ë më con guëdubinú ldú'ul, nu guëdubi almë shtënël, nu con guëdubi fuersë shtënël”. Ni na mandamientë namás lasac. ³¹Segundë mandamientë rni'i: “Gulë guc shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lé'ël”. Nídi'i stubi mandamientë namás lasac quë mandamientë rë'.

³²Lë'ë mësë repi:

—Mësë, guldí shti'dzël. Verdá na tubsë Dios; nídi'i chu stubi. ³³Nu napë quë gac shtú'ul lë'ë më con guëdubinú ldú'ul nu con almë shtënël, nu con fuersë shtënël. Nu zac napë quë gac shtú'ul sa'l igual ziquë rac shtú'ul mizmë lé'ël. Ra cusë ni más lasac quë gunë nguui ofrecërë lu Dios tubi ma u stubi cusë narie'qui lu bëcu'guë.

³⁴Iurë bini Jesús de quë nguui rë' guní'ill bien, guni'i më lull:

—Du'pë runë faltë të guënbë'a Dios lé'ël të gápël vidë sin fin.

Iurní adë chu nápëdi'i valurë niana'bë di'dzë lu më.

Guna'bë di'dzë Jesús lu ra mënë chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵Iurë caglua'a Jesús la'ni íadu'u ru'bë, guni'i më:

—¿Pëguë'a rni'i ra mësë shtë lëy de quë Cristo na shini David?

³⁶Mizmë David bëquë'ë por pudërë shtë Espíritu Santo di'dzë rë':

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shti'dzël”.

³⁷¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë David rni'i' Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

Ra mënë zihani bini rall shti'dzë më; bëuu' ldu'u rall nacagni'i më.

Jesús gudildi ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Quëglua'a më ra mënë; guni'i më:

—Gulë gapë cuidadë ra mësë narlua'a lëy. Rëuu' ldu'u rall gacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. ³⁹Rguili rall lugar mejurë la'ni íadu'u; rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁰Perë rdchisú rall lidchi ra viudë nu parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall

oraciuni llëduni. Lë'ë rall gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi

(Lc. 21.1-4)

⁴¹Guzubë më la'ni iádu'u frentë catë rtia'a mënë ofrendë; guná më lu ra mënë nabëtia'a gu'në la'ni canciá. Zihani mënë ricu bëtia'a rall zihani dumí. ⁴²Iurní bédchini tubi viudë prubi; bëtiá'all chupë centavë la'ni canciá. ⁴³Iurní Jesús guna'bë më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—De verdá rnia'a, lë'ë viudë prubi rë' bëtiá'all más quë grë mënë nabëdë'ë dumí ⁴⁴purquë los de más rall bëtia'a rall dumí nabë'në subrë perë viudë rë' bédë'ëll grëtë' nanápëll, grë nasí'll parë gaul.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 Nianá bëru'u më iádu'u, tubi shini gusë'dë më guni'i:

—Mësë, guná, blac chulë ra guë'ë ru'bë. Blac chulë hiu'u rë'.

²Jesús guni'i:

—¿Gu rna të lu guë'ë ru'bë shtë iádu'u? Adë guëá'nëdi'i ni tubi guë'ë nachi'bë guëc sa'. Grëhin tsalú.

Sëni antsë tsalú guë'dchiliu

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³Guzubë më catë zu dani shtë Olivos nanaquë frentë nezë catë rlua'a iádu'u ru'bë. Iurní Pedro nu Jacobo nu Juan nu Andrés guna'bë di'dzë rai' lu Jesús tubi cu':

⁴—¿Guc gac ra cusë narn'il lu na'a? ¿Pë sëni nanú de quë hia gac cumplirin?

⁵Iurní guni'i Jesús:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu guësiguëdi'i lë'ël. ⁶Zihani mënë guëca'a rall lëa; guëdchini rall nu guëni'i rall: “Nahia Cristo”. Guësiguë rall zihani mënë.

⁷Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gobiernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë tsalú guë'dchiliu. ⁸Tildi naciuni cuntrë stubi naciuni nu tildi guë'dchi cuntrë stubi guë'dchi. Guidë llu dushë zihani lugar. Guëdchini gubini dushë. Ni na principi shtë cusë durë naguër gac.

⁹Gulë bë'në preparar lë'ë të purquë gunë mënë intriegu lë'ë të lu ra gobiernë. Guëne'e mënë galné lë'ë të la'ni iádu'u. Guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë të lu gobiernë nu lu ra rëy purquë na të shmëna. Zni guëni'i të diza'quë lu ra më ru'bë; gac të testigu shtëna. ¹⁰Antsë guëdchini fin shtë guëdchiliu, napë quë guërë'tsë diza'quë entrë grë ra naciuni. ¹¹Iurná gua'a mënë lë'ë të lu gobiernë, adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë naguëni'i të. Gulë biadi'dzë lo quë narne'e Espiritu Santo lë'ë të iurní, purquë lédëdi'i lë'ë të guadi'dzë të sino Espiritu Santo quëadi'dzi' iurní. ¹²Tiempë ni ra nguiu gunë rall intriegu bëchi rall parë gati béchill. Nu ra shtadë llguë'në gunë rall cuntrë shínill. Ra llguë'në guëasë rall cuntrë ra shtádëll; gati shtádëll. ¹³Guëldënu grë mënë lë'ë të purquë na të shmëna perë el quë nagac firmë lu shnezë Dios hashtë fin, nguiu ni gac salvar.

¹⁴Iurë guená të cusë mal tsuté iádu'u ru'bë, cusë ni gunin manchë iádu'u; zuhin catë nídi'i permisi. (Gulë tsasë ndë'ë el quë nagu'ldë di'dzë rë'.) Ra nananú Judea guëllu'në rall lu dani. ¹⁵El quë nazuga'a guëc hiu'u adë guiétëdi'ill parë tsutéll la'ni hiu'u të guá'all pë shtëll sino guëllú'nëll. ¹⁶Nu el quë nanú lachi adë guëabridi'ill lídchill parë guá'all shábëll sino guëllú'nëll lu dani. ¹⁷Prubi ra na'a nanua'a shíni' dzë ni, nu prubi ra narca'a me'dë. ¹⁸Gulë bè'në ruëguë lu Dios adë gaquin tiempë naldë. ¹⁹La'ni ra dzë ni gunë mieti sufrir demasiadë, cusë durë naná lá'adi'i guná mënë dizdë principi shtë guédchiliu nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²⁰Si talë adë bé'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimentë, adë chu nádi'i gac salvar; perë por ra mënë nagudili Dios, gac menos ra dzë ni.

²¹'Si talë chu guëni'i lul: "Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u "Gulë tsagná; ndë lë'ë më nanú", adë tsaldídi'i ldú'ul shtí'dzëll.

²²Guédchini ra naguëguguë ra mënë. Guëni'i rall na rall Cristo u tubi narni'i shti'dzë Dios nu gunë rall milagrë nu guëlua'a rall sëni ru'bë të parë guësiguë rall hashtë ra nagudili Dios si na posibilë. ²³Por ni gulë guzú listë nu preparadë; hia gunia'a lu të ra di'dzë ni antsë gac cumplirin.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴'Despuësë ra dzë shtë sufrimentë lë'ë ngubidzë guëcachi

nu lë'ë mbehu adë guënë'edi'in llni. ²⁵Ra mbelëgui'i ldaguë. Grétë' fuersë shtë gube'e guëni'bin. ²⁶Iurní guená mënë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; guédchinia la'ni shcachi con llëru'bë pudërë nu llni. ²⁷Iurní guëshe'lda ra ianglë parë guzia'a rai' guëdubi guédchiliu. Guëtëá rai' ra shmënë Dios, ra nagudili më. Guédchini rall de guëdubi ladë shtë guédchiliu nu dizdë más zitu.

²⁸'Gulë tsasë comparaciuni shtë hiaguë bëlda'u. Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guédchini tiempë na'i. ²⁹Zni iurë guená të quëhac grë ra cusë rë', gulë tsasë hia mërë guédchinia. ³⁰Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati mënë naquërdë lu guédchiliu dzë ni. ³¹Gube'e nu guédchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

³²'Perë dzë nu iurë, ni tubi adë chu rac bé'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios; sulamëntë Dios, Shtada, rac bé'ai' dzë shtë fin.

³³'Gulë guzú listë; gulë gac nasini purquë lë'ë të adë rac bé'adi'i të dzë shtë fin. ³⁴Nahin ziquë tubi nguiu nazia'a zitu. Bësëá'nëll lídchill nu bédé'ëll dchi'ni ca'a muzë, cadë tubi rall con shchí'ni'. Nu gunibë'a nguiu ni lu portërë sull listë guëdubi tiempë. ³⁵Rnia'a lu të, gulë guzú listë; adë rdé'ëdi'i të cuendë gac guédchini lamë. Ze'dë guédchíni' iurë guë'llë u guërduldë guë'llë u rquë tsunë cahi u hashtë rsili. ³⁶Gulë guzú listë, no sea guédchini më de repëntë nu lë'ëll nagá'sil. ³⁷Lo quë nacagnia'a lu të, rnia'a lu grë mënë; gulë guzú listë.

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 Chupë dzë antsë bédchini laní Pascu nu laní iurë gudáu mënë guetështildi sin levadurë, ra principal bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy, caguili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë më prësi sin quë adë chu gac bé'adi'i, nu quini rall lë'ë më. ²Guni'i rall:

—Lëdë la'ni dzé'di'i laní gaquin të adë guëdzátsudi'i ra mënë.

Tubi na'a bëtia'a sëiti nashi guëc Jesús

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³Guzac Jesús nanú Betania; iurë nanú më lidchi Simón el quë naguc ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi', guzubë më lu mellë. Iurní bédchini tubi na'a; nuá'all tubi bëtéi nanactsa'u de guë'ë alabastro. Gadzë bëtéi ni con perfumë shtë nardë purë. Lasaquin zihani dumí. Bëldë na'a bëtéi nu bëtíá'all perfumë guëc më. ⁴Bëldá mënë bëldënú rall na'a ni; guni'i lu sa' rall:

—¿Pëguëa' bënë na'a rë' desperdici perfumë guëc më?

⁵purquë bien niatuu' na'a perfumë por más de tsunë gahiu'a bëllë nu niadé'ëll dumí ca'a ra prubi.

Gudildi rall na'a.

⁶Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a. ¿Pëzielú cagni'i të cuntrë lé'ëll? Bé'nëll tubi cusë za'quë. ⁷Siemprë nanú ra prubi entrë lë'ë të, nu cualquier dzë rac guëd'ë të lo quë narac shtu'u të ca'a prubi, perë na adë guëquërdënúdia'a lë'ë të llëduni

tiempë. ⁸Na'a ni bé'ni' zni mientras nabanía ndë'ë. Bëtíá'all perfumë shcuërpa antsë gatia nu guëga'cha. ⁹Guldía narnia'a lu të, ancalë catë guadi'dzë mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, lo quë nabënë na'a rë' guini mënë. Guëagná ldu'u rall lo quë nabënënú na'a na.

Bënë Judas prometer gúnëll intriegu Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Iurní Judas Iscariote tubi naná chi'bë chupë shini gusë'dë më, zía'all lu ra principal bëshuzi të gúnëll tratë nu gúnëll intriegu Jesús guia'a rall. ¹¹Iurë bini rall shti'dzë Judas, nalë bëquitë ldu'u rall nu bënë rall prometer guëd'ë rall dumí. Dizdë iurní gudili Judas mudë parë gúnëll intriegu lë'ë më.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹²Iurní bédchini primërë dzë shtë laní; gudáu mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë ni bënë tucarë quini mënë tubi lli'li shtë Pascu. Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Ca lu rac shtú'ul guëd'ë'në na'a preparar shtse shtë Pascu guëdáuha'a?

¹³Bëshe'ldë më chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi. Guëdza'guëlü të tubi nguiu nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lé'ëll. ¹⁴Catë tsutëll, gulë guni'i lu nashé'hiu'u: “Mësë shtë na'a cagna'bë dí'dzi' lul, ¿ca lu guënë'el tubi cuartë parë guëdáu shtse na'a shtë Pascu?” ¹⁵Iurní

guëluá'all tubi cuartë ru'bë guia'a segundë pisë; listë nahin. Gulë bë'në preparar laní ndë.

¹⁶Ra shini gusë'dë më zia'a rai' guë'dchi. Bëdza'guëlü rai' lë'ë nguui nanua'a nisë, ecsactë ziquë guni'i më lu rai'. Ndë bë'në rai' preparar shtse shtë laní.

¹⁷Iurë bëdchini gue'lë, bëdchini më con ra chi'bë chupë shini gusë'dë më catë nanú tubi cuartë.

¹⁸Iurë quëháu rai', guni'i më:

—Guldía cagnia'a lu të, tubi entrë de lë'ë të guëru'u tubi nagunë intriegu na lu galguti. Quëhaunú nguui ni na.

¹⁹Guzublú gulaguë tristë la'ni ldu'u rai'; guni'i rai' lu më tubi por tubi:

—Dadë, ¿ni mudë guna intriegu lé'ël?

²⁰Repi Jesús:

—Nguui ni na tubi de chi'bë chupë shini gusë'da. Quëgtiá'all guetështildi la'ni platë con na; gúnëll intriegu na lu galguti. ²¹Gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de na, nguui nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu, perë prubi nguui el quë nagunë intriegu na lu galguti. Mejurë adë niálëdi'i nguui ni.

²²Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bëdë'ë më graci. Bëshullë më guetështildi; bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Guni'i më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuërpa.

²³Nu zac guna'zi më copë shtë vini; bëdë'ë më graci nu bëdë'ë më lë'ë copë cua'a ra shini gusë'dë më. Bii' rai' lë'ë vini. ²⁴Guni'i më lu rai':

—Ndë'ë na rënë shtëna naná sëgi parë tubi tëtëstë cubi entrë Dios nu ra mënë. Guëllë'ë rënë shtëna parë gac salvar zihani mënë. ²⁵Guldía rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i gua' vini con lë'ë të hashtë dzë naná quëbezënúa lë'ë të catë rribë'a Dios ziquë Rëy.

Guni'i Jesús lu Pedro gúnëll negar lë'ë më

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶Despuësë bi'ldi rai' tubi cantë, iurní bëru'u rai'; zia'a rai' dani shtë Olivos. ²⁷Guni'i më lu rai':

—Grëtë' të guësa'në të na; zni rni'i ra Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë nu ra lli'li guërë'tsë ra”. ²⁸Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, quibëlüa lu të hashtë Galilea.

²⁹Iurní guni'i Pedro:

—Aunquë nilë grëtë' mënë guësa'në rall lé'ël, perë na jamás guësá'nëdia'a lé'ël.

³⁰Jesús guni'i lu Pedro:

—Guldía, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidhí, lé'ël gúnëll negar na tsunë vësë.

³¹Perë fuertë guni'i Pedro:

—Masiá quini ra mënë na, adë gúnëdia'a negar lé'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Jesús zia'a Getsemaní të guadi'dzënúhi' Dios

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³²Bëdchinínú më ra shini gusë'dë më lugar nalë Getsemaní. Guni'i më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras guadi'dzënúa Dios, Shtada.

³³Bia'a Jesús Pedro, Juan, nu Jacobo. Guzublú riá ldu'u më

demasiadë. Bë'në më sufrir.

³⁴Guni'i më lu rai':

—Gulë cuezë ndë'lë; gulë cue nasini. Nalé tristë shtë galguti nanú la'ni ldua'a; mërë gatia.

³⁵Zia'a më stu'pë delantë; bëzullibi më; bë'në më orar; guná'bëi' Shtádi' si talë naposiblë guelá Dios lë'i' lu sufrimientë naná rdëdë ldu'u më. ³⁶Guni'i më lu Dios:

—Dadë, cagna'ba lul; nápël pudërë gúnël grë cusë. Bělá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënël.

³⁷Iurní bëabrí më catë cabezë Pedro, Juan, nu Jacobo. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Guni'i më guëc Pedro:

—Moni, çpë adë gáquëdi'i guëru'u mbëca'ldë lul tubi iurë? ³⁸Gulë cue nasini; gulë guna'bë lu Dios të adë guësiguëdi'i Satanás lë'ë të. Ldu'u të rni'i, nia, perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.

³⁹Stubi vuetë zia'a më; biadi'dzënúhi' Dios. Guni'i më mizmë di'dzë ziquë antsë. ⁴⁰Bëabrí më; bëdzëlë më lë'ë shini gusë'dë më, naga'si rai' tantë mbëca'ldë lu rai'. Adë bëdzëlëdi'i rai' niani'i rai' lu më.

⁴¹Gua më; bëabrí më stubi; guni'i më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a; nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu gac intriegu guia'a ra nanapë duldë.

⁴²Gulë guashté; gulë cha purquë ze'dë bi'guë el quë nagonë intriegu na.

Guna'zi mënë Jesús prësi

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³Nianá cagni'i Jesús, bëdchini Judas naná tubi de chi'bë chupë

shini gusë'dë më; bëdchininull zihani mënë nanua'a hiaguë nu spadë. Ze'dë rall partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra mëgulë narnibë'a entrë lë'ë rall. Bëshe'ldë rall mënë zihani ni.

⁴⁴Judas, lë'ë traidor, bëdë'ëll tubi sëni antsë; guni'ill lu rall:

—El quë naguna saludar, tsagruahia lë'ëll; gulë guna'zi lë'ëll; gulë bia'a lë'ëll prësi.

⁴⁵Iurë guabi'guë Judas lu më, lueguë guni'ill:

—Mësë.

Bëtsagrua'll lë'ë më. ⁴⁶Iurní guna'zi mënë lë'ë më të gua'a rall lë'ë më prësi.

⁴⁷Tubi nazuga'a ndë, gulull spadë shtënëll. Bëchúguëll tubi diaguë muzë shtë principal bëshuzi. ⁴⁸Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pëzielú bëdchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁴⁹Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir ra Sagradas Escrituras.

⁵⁰Iurní grë ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Sultërë naziagllu'në

⁵¹Tubi sultërë guanaldë lë'ë më. Nácull tubsë lari sabë. Guna'zi mënë lë'ëll ⁵²perë bësëá'nëll lari guia'a ra mënë; gaíchill bëllú'nëll.

Bëdchi'bë mënë demandë cuntrë Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³Bia'a rall lë'ë Jesús lu principal bëshuzi. Ndë bëdëá grë ra jëfë shtë

ra bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë.

⁵⁴Guanaldë Pedro dizdë zitu; guatëhi' lidchi bëshuzi principal. Guzubënúhi' ra soliar. Cagtsë'ë rall rua' gui'i.

⁵⁵Iurní ra principal bëshuzi nu ra jushtici narunë juzguë, gudili rall tubi testigu cuntrë Jesús. Rac shtu'u rall quini rall lë'ë më perë adë bëdzëlëdi'i rall testigu cuntrë lë'ë më. ⁵⁶Zihani mënë bënë rall testificar cuntrë lë'ë më perë adë na igual di'dzë shtë rall. ⁵⁷Por fin guasuldí bëldá mënë falsë naguni'i:

⁵⁸—Bini na'a Jesús guni'i:

“Guëchilia íadu'u ru'bë naná bëntsa'u nguui, nu entrë tsunë dzë guntsa'ua stubi nanadë bëntsa'u nguui”.

⁵⁹Di'dzë naná rni'i ra testigu, adë rgá'adi'in purquë nádi'in igual.

⁶⁰Iurní lë'ë bëshuzi principal guasuldí nu guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pëzielú adë rquëbidi'il lu ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶¹Perë lë'ë më dchisë na më; adë pë guni'i më. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëabrí guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë lë'ël nal Cristo, shini Dios, lúniquë narunë tucarë gunë mieti adorar?

⁶²Jesús guni'i:

—Nahia Cristo nu guená të lua, nguui nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu. Guená të na; cueza ladë ldi shtë Dios Pudërusë, nu guená të iurë guëabrí con pudërë la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶³Lë'ë jëfë shtë bëshuzi nalé bëldëll nu bëché'zëll shábëll tantë llanë gulaguë gué'quëll. Guní'ill:

—¿Pë guédé'na'a másru'u testigu?
⁶⁴Hia bini të di'dzë dzabë naguni'i nguui rë' cuntrë Dios. ¿Pë rni'i të iurne'?

Grë ra mënë guni'i runë tucarë gati Jesús.

⁶⁵Iurní bëldá rall guzublú bëchi'bë shënë rall lu më. Bëta'u rall lu më. Bëdë'ë rall galné guëc më nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu bëne'e galné lë'ël?

Ra soliar bëdë'ë rall galné lë'ë më.

Bënë Pedro negar lë'ë Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶Zuga'a Pedro guetë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi. Bëdchini tubi criadë shtë bëshuzi principal.

⁶⁷Gunall lu Pedro naná cagtsë'ë rua' gui'i. Iurní gubí'all lu Pedro nu guní'ill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús më Nazaret.

⁶⁸Perë Pedro bënëll negar; guní'ill:

—Guënëdia'a lë'ë nguui; adë rac bë'ahia pë cagní'il.

Bëru'u Pedro fuërë rua' nezë. Bëllidchí gay. ⁶⁹Stubi vueltë gubi'a criadë ni lu Pedro nu guní'ill lu ra mënë nazuga'a ndë:

—Nguui ni'i nall shmënë Jesús.

⁷⁰Pedro bëabrí bënë negar; guní'i' lo mizmë. Gudëdë du'pë tiempë, iurní ra nazuga'a nga'li guni'i rall lu Pedro:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë nu nal më Galilea; ruadí'dzëll ziquë ra mënë ni.

⁷¹Iurní Pedro bënëll jurar. Guní'i':
—Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadi'dza verdá. Runguë

bé'adia'a nguii ni el què narni'i tē na Jesús.

⁷²Lueguē bëllidchí gay stubi vultē. Pedro bëagná ldu'i lo què naguni'i Jesús lúhi' antsē: “Antsē guëllidchí gay chupē vultē, gúnēl negar na tsunē vultē”. Iurní bë'nē Pedro llgabē nu bí'ni'.

Bia'a mēnē lē'ē Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 Iurē brēgue'lē, bēdēá ra jēfē shtē bëshuzi nu ra mēsē narlua'a lēy nu ra mēgulē narunē juzguē. Bē'nē rall tomar tubi acuerdē. Bēldi'bi rall lē'ē Jesús. Bia'a rall lē'ē mē lu Pilato. ²Pilato guna'bē dí'dzēll lu mē:

—¿Guldil nal rēy shtē ra israelitē?

Bēquebi mē:

—Mizmē lé'ēl guní'il di'dzē ni.

³Ra jēfē shtē ra bëshuzi nalē bë'nē rall acusar lē'ē mē. ⁴Stubi vultē guna'bē di'dzē Pilato lu mē:

—¿Pēguēa' adē pē rní'il? Blac cusē quēgdchi'bē rall cuntrē lé'ēl.

⁵Perē Jesús dchisē bëá'ni', nu nalē guasé ldu'u Pilato.

Bē'nē rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;

Jn. 18.38—19.16)

⁶Durantē dzē shtē laní napē Pilato custumbrē guēldá'all tubi prēsi, el què narac shtu'u mēnē guēru'u librē. ⁷Lachigui'bē nanú tubi prēsi nalē Barrabás. Lé'ēll con ra sa'll lachigui'bē, gudini rall mēnē iurē bēdzatsu rall cuntrē gobiernē. ⁸Bidē mēnē lu Pilato tē guēna'bē rall gunē Pilato ziquē custumbrē shtēnēll. ⁹Guna'bē di'dzē Pilato lu ra mēnē ni:

—¿Guadē narac shtu'u tē guēdē'a libertá, Jesús naná rēy shtē tē?

¹⁰Guc bë'a Pilato por mbidi ra jēfē shtē ra bëshuzi bë'nē rall intriegu lē'ē Jesús. ¹¹Perē ra jēfē shtē bëshuzi bëtsatsu rall ra mēnē parē guēna'bē rall guēdē'ē Pilato libertá Barrabás. ¹²Iurní Pilato guna'bē di'dzē lu rall stubi vultē:

—¿Perē pē rac shtu'u tē guna con Jesús? el què narni'i tē: “Rēy shtē naciuni Israel”.

¹³Iurní gurushtiá rall fuertē; guni'i rall:

—Gati nguii rē' lu cruz.

¹⁴Pilato guni'i:

—¿Pēllē mal bé'nēll?

Perē lē'ē rall más fuertē gurushtiá rall lu Pilato. Guni'i rall:

—Gati nguii rē'. Gátill; gátill.

¹⁵Pilato guc shtú'ull guēá'nēll bien con ra mēnē; bēdē'ēll libertá Barrabás. Despuēsē de bēdē'ē ra suldadē galné shtē chicuti lē'ē mē, bë'nē Pilato intriegu lē'ē mē tē parē guēquē'ē rall Jesús lu cruz.

¹⁶Iurní ra suldadē bia'a rall Jesús parē rualdēa' shtē palaci. Lugar ni lē Pretorio. Bēdēá grē ra suldadē.

¹⁷Bēgacu rall lē'ē mē tubi lari color guindē. Bēntsa'u rall tubi corunē guitsē; gulú rallin guēc mē. ¹⁸Guzublú bë'nē rall saludar lē'ē mē de burnē. Guni'i rall:

—Guēbani Rēy shtē mēnē israelitē.

¹⁹Bēdē'ē rall galné guēc mē con hiaguē. Bēchi'bē shēnē rall lu mē; bëzullibi rall lu mē; bë'nē rall rēspēti lē'ē mē ziquē burnē. ²⁰Despuēsē de ni, bēdchisú rall lari guindē nanacu mē tē parē bēgacu rall shabē mē stubi vultē. Lueguē bia'a rall lé'i' fuērē rua' guē'dchi tē gunē rall crucificar lē'ē mē.

Bëquë'ë rall lë'ë Jesús lu cruz*(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

²¹Ziadädë tubi nguiiu nezë; lëll Simón. Guall lachi perë hia ze'dë guëdchínill guë'dchi. Simón nall shtadë Alejandro nu Rufo. Bë'në ra suldadë punerë lë'ë Simón të guá'all cruz shtë Jesús.

²²Bia'a rall lë'ë Jesús tubi lugar nalë Gólgota, narunë cuntienë Lugar shtë Calavera. ²³Bëdë'ë rall vini nanutsë mirra perë lë'ë më adë bii'di'i mëhin. ²⁴Iurní bë'në rall crucificar lë'ë më, nu ra suldadë gudchitë rall dado nia guadë nagunë gan shabë më. Mudë ni gudi'dzë rall shabë më.

²⁵Rquë guë'ë rsili bë'në rall crucificar lë'ë më. ²⁶Nu bëquë'ë rall tubi letrërë guëc cruz naná causë shtë më; rni'in: “Rëy shtë naciuni Israel”. ²⁷Nu bëquë'ë rall chupë nguba'në lu cruz; túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. [²⁸Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Bë'në rall tratar lë'ë më ziquë nguba'në”.]

²⁹Grë mënë nardëdë lugar ni, bë'në rall burnë; rni'bi guëc rall lu më; guni'i rall:

—Ja, lé'ël rní'il, guëcuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alín stubi. ³⁰Bieti lu cruz; bë'në salvar mizmë lé'ël.

³¹Nu ra principal bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, bë'në rall burnë; guni'i lu sa' rall:

—Bé'nëll salvar stubi mënë perë el mizmë lé'ëll adë gúnëdi'ill gan gúnëll salvar lé'ëll. Guní'ill nall Cristo. ³²Si talë nall Rëy shtë më israelitë, pues guëldáguëll lé'ëll

lu cruz të guená hia'a, iurní tsaldí ldu'u hia'a shtë'dzëll.

Nu ra mënë mal naguc crucificar con lë'ë më bë'në rall burnë lë'ë më.

Guti Jesús*(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)*

³³Iurë bëga'a rquë chi'bë chupë, bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. ³⁴Mizmë iurë rquë tsunë, fuertë guni'i më:

—Eloi, Eloi, lama sabactani.

(Di'dzë ni runë cuntienë: Dios mio, Dios mio, ¿pëguë'a bësá'nëll na?)

³⁵Bëldá ra nguiiu nazú guëlla' lu cruz bini rall pë guni'i më. Repi rall lu sa' rall:

—Guná; lë'ë nguiiu rë' cagná'bëll Elías.

³⁶Lueguë tubi nazuga'a ndë guaglú'nëll; guaglí'ill tubi spongë. Bëgá'dzëllin con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc varë të parë gu më vini. Guní'ill lu sa'll:

—Cha béza'a, guená hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lé'ëll lu cruz.

³⁷Iurní guni'i më fuertë; guti më.

³⁸Mizmë iurë ni lë'ë cortinë la'ni iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. ³⁹Tubi capitán naná rni'bë'a tubi gahiua suldadë, zull frentë lu cruz; gunall iurë naguti më. Guní'ill:

—De verdá nguiiu rë' náhi' shini Dios.

⁴⁰Tambiën zuga'a nga'li bëldá ra na'a. Cagbi'a rall de zitu. Ladi rall zuga'a María Magdalena nu Salomé nu stubi María naná shni'a José nu Jacobo. Jacobo nápëll menor edá.

⁴¹Ra na'a rë' guanaldë rall lë'ë më iurë ziazú më Galilea. Bë'në rall compañí lë'ë më. Nu zac ndë zuga'a

stubi shcua'a ra na'a naguanaldë lë'ë më hashtë Jerusalén.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²Bëdchini guadze' visperë shtë dzë descansë. Bë'në më'në preparar nagáu rall parë grëgue'lë dzë laní purquë dzë descansë adë bë'nëdi'i rall dchi'ni. ⁴³Por ni José naná më guë'dchi Arimatea bëdchínill lu Pilato. Gupë José valurë; guná'bëll permisi lu Pilato të parë guëcá'chill cuerpë shtë Jesús. José guc tubi më principal ladi ra jushtici narunë juzguë. Nu José quëbézell tiempë iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy. ⁴⁴Iurë bini Pilato guti Jesús, guasë ldú'ull. Guná'bëll lë'ë capitán shtë suldadë; guna'bë dí'dzëll si de verdá guti Jesús. ⁴⁵Capitán rë' bëqëubi lu Pilato:

—Verdá nahin; hia guti Jesús.

Iurní bëdë'lë Pilato permisi lë'ë José të parë guëca'chi José cuerpë shtë më. ⁴⁶José guzí'ill tubi lari naquichi fini; bësiétëll cuerpë lu cruz nu bëtú'bill cuerpë shtë më con lari. Iurní bëcá'chill lë'ë më la'ni tubi ba'a nanactsa'u la'ni guë'ë. Gudíshill tubi guë'ë rua' ba'a. ⁴⁷María Magdalena nu María shni'a José bëchi Rufo, guná rai' ca bëga'chi Jesús.

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 Gudëdë dzë narzi'i ldu'u më'në. María Magdalena nu Salomé nu stubi María shni'a Jacobo, guzi'i rall loción parë tsagte'bi rallin ladi cuerpë shtë më. ²Tumpranë primërë dzë shtë llmalë

iurë brëgue'lë, gua rall rua' ba'a. Hia gualdani ngubidzë. ³Rëpi lu sa' rall:

—¿Chull guëdchibsú guë'ë rë' lu rua' ba'a?

⁴Iurní guná rai' lë'ë guë'ë naga'a tubi ladë nu nablac llëru'bë guë'ë.

⁵Guaté rai' la'ni ba'a; guná rai' ladë ldi shtë ba'a tubi nguiu nazubë ndë. Nácuh'i tubi lari naquichi. Bëdzëbë rai'. ⁶Guni'i nguiu:

—Adë rdzëbëdi'i të. Lë'ë të caguili të Jesús më Nazaret naguc crucificar. Hia guashtëhi' ladi ra tëgulë. Chu nádi'i ndë'ë. Gulë guná catë bëga'chi më. ⁷Gulë bëagzé nu gulë guni'i lu shini gusë'dë Jesús nu lu Pedro de quë Jesús guzia'a më delantë lu të parë Galilea. Ndë guená të lu më. Zni guni'i më lu të dizdë más antsë.

⁸Iurní bëru'u rai'; bëllu'në rai'. Nalë bëdzëbë rai'; bëchi'chi rai' tantë bëdzëguë'ë ldu'u rai'. Ni tubi adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' purquë bëdzëbë rai'.

Guná María Magdalena lu Jesús

(Jn. 20.11-18)

[⁹Despuësë guashtë Jesús ladi ra tëgulë, primërë dzë shtë llmalë, bëlua'alú më lu María Magdalena primërë. Antsë bëgú më gadchi mëdzabë la'ni ldu'u María. ¹⁰María guaguë'në visi lu ra naguanaldë lë'ë më antsë. Lë'ë rall nalë riá ldu'u rai' nu ru'në rai'. ¹¹Iurní bini rai' de quë Jesús nabani stubi nu guná María lúhi', adë gualdídi'i ldu'u rai' shtí'dzi.]

Chupë shmënë Jesús guná rai' lu më

(Lc. 24.13-35)

¹²Mizmë dzë guadze' chupë shmënë Jesús nazia'a nezë lachi,

guná rall lu Jesús. Bëlua'alú më lu rall stubi formë. ¹³Bëagrí rall guë'dchi nu biadi'dzë rall lu sa' rall de quë bëlua'alú më lu rall perë adë gualdídi'i ldu'u sa' rall.

Bëshe'ldë Jesús ra shini gusë'dë më tsagni'i rai' diza'quë lu ra mënë

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴Más guadze' bëlua'alú Jesús lu ra chi'bë tubi shini gusë'dë më; zubë rai' lu mellë. Gudildi më lë'ë rai' purquë naguëdchi ldu'u rai'. Adë gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzë sa' rai' naguná lu më despuësë guashtë më ladi ra tëgulë. ¹⁵Guni'i më lu rai':

—Gulë tsaglua'a diza'quë lu ra mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu. ¹⁶El quë narialdí ldu'i diza'quë nu chubë nísil' gac salvárëll, perë el quë nanédi'i tsaldí ldu'i diza'quë

gac condenárëll. ¹⁷Sëni rë' gunë rahin compa'ni ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios, por pudërë shtëna guëgú rall mëdzabë la'ni ldu'u mënë; guadi'dzë rall dizë naná guënëdi'i rall. ¹⁸Guëna'zi rall serpiëntë nu si talë gu rall cusë venenë adë pë gúnëdi'i ra cusë ni. Guëdchi'bë rall guia'a rall guëc ra narac llu'u nu guëac rai'.

Jesús be'pi lu gube'e

(Lc. 24.50-53)

¹⁹Despuësë biadi'dzë më di'dzë ni, be'pi më gube'e. Guzubë më ladë ldi shtë Dios. ²⁰Ra shini gusë'dë më zia'a rai' nu guaglua'a rai' diza'quë lu grë mënë. Mizmë Dadë Jesús bë'në compa'ni lë'ë rai'; bë'në rai' milagrë; zni bëlua'a Dios de quë shti'dzë rai' na verdá.] Amén.

Diza'quë según San Lucas

Principi shtë diza'quë

1 Na Lucas, quëquëa'a librë rë' nu guëshé'ldahin lul Tiófilo con llëru'bë rëspëti. Nanël zihani mënë bëquë'ë rall lo quë nabëlua'a Jesús nu lo quë nabë'në më. Guc shtu'u rall guëquë'ë rall cusë según tiempë ecsactë naguquin. ²Bëquë'ë rall lo quë narialdí ldu'u hia'a guquin. Bëquë'ë rall lo quë naguná mënë dizdë tiempë naguzublú ruadi'dzë më diza'quë. ³Nu guc ldua'a cumë cusë za'quë guëquëa'a tubi histori ecsactë parë gac bé'al verdá na di'dzë rë'. Guna'bë di'dza lu zihani mënë pë guná rall, nu nanéa ra di'dzë rë' na verdá. ⁴Caquëa'a lul iúbil Tiófilo, parë gac bé'al ra cusë nabëlua'a mënë lul nahin verdá.

Tubi ianglë bë'në anunci guëdchini Juan Bautista lu guë'dchiliu

⁵Tiempë dzë ni Herodes guc rëy shtë Judea, nanú tubi bëshuzi lë Zacarías. Náhi' con los de más sáhi' grupë shtë Abías. Tse'lë Zacarías lë Elizabet; shtadë guë'lú Elizabet guc bëshuzi nabërulë Aarón. ⁶Zacarías nu Elizabet tubldí na shcuendë rai' lu Dios nu bëzu'bë diaguë rai' grë

mandamientë nu lëy shtë Dadë Dios. Bë'në rai' cumplir. ⁷Gúpëdi'i rai' shíni' purquë Elizabet gúdi'i shíni'. Además de ni guërupë rai' hia më gushë rai'.

⁸Guzac tubi dzë bë'në tucarë Zacarías gúni' dchi'ni shtë bëshuzi lu Dios según turnë grupë shtë Zacarías gunë rai' dchi'ni. ⁹Ziquë na custumbërë shtë ra bëshuzi, gua rai' tubi pueshtë nia'a chu gunë tucarë tsaldú gushialë lu Dios la'ni iádu'u ru'bë. Bë'në tucarë Zacarías. Guatëhi' lugar sagradë shtë iádu'u. ¹⁰Iurë lë'ë ialë rie'qui, grë ra mënë zihani naré rualdëa' shtë iádu'u, quëadi'dzënú rall Dios. ¹¹Iurní bëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lu Zacarías. Zúhi' ladë ldi shtë bëcu'guë catë rie'qui ialë. ¹²Iurë guná Zacarías lu ianglë, bëdzëbë Zacarías; bëdzëlédi'i Zacarías pë nihúni'. ¹³Perë lë'ë ianglë guni'i: —Zacarías, adë rdzëbëdi'il purquë shtí'dzël bëdchini lu Dios. Gunë më lo quë narná'bël lu më. Lë'ë tsé'lël Elizabet gapë tubi me'dë naguëdë'ë të léhi' Juan. ¹⁴Iurë lë'ë me'dë guëdchini guë'dchiliu, guëquitë ldú'ul nu tsu lëgrë ldú'ul. Zihani mënë guëquitë ldu'u rall iurë lë'ë me'dë galë. ¹⁵Gáqui' siervë ru'bë

shtë Dadë Dios, nu gúdí'i' vini. Gúdí'i' ni tubi clasë licor. Dizdë antsë gáli' hia cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'i'. ¹⁶Guëní'i' shti'dzë Dios nu zihani mënë shtë naciuni Israel guëabrí ldu'u rall con Dadë Dios shtë hia'a. ¹⁷Shínil quiblú lu el quë naguëshe'ldë Dios. Ziquë guc el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios con llëru'bë pudërë; léhi' Elías; shínil guëdchini con mizmë pudërë nu llni. Guëni'inú shínil naciuni Israel parë cue za'quë shtadë rall nu shini rall. Guëluá'ai' lu narzu'bë diáguëdi'i' shti'dzë Dios parë guëabrí ldu'u rall lu nezë za'quë. Zni gac preparar mënë parë gunë rall sirvë lu Dadë Dios.

¹⁸Iurní Zacarías guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac bé'ahia zni purquë hia gu'sha nu tse'la napë zihani izë?

¹⁹Iurní bëquebi ianglë:

—Gabriel lëhia. Na zua lu Dios. Bëshe'ldë më na parë zeldë guënia'a lul diza'quë rë'. ²⁰Perë guná, cumë adë gualdídi'i' ldú'ul lo quë nagunia'a lul, gu'pë guëá'nël. Gáquëdi'i' guëni'il hashtë guëdchini shínil lu gué'dchiliu. Gac cumplirin según tiempë nagunë Dios disponer.

²¹Ra mënë narë rualdëa' shtë iádu'u quëbezë rall lë'ë Zacarías. Bëdzélëdi'i' rall pë niani'i' rall pëzielú quëac ldë'ë Zacarías lugar sagradë, ²²perë iurë gualú bëru'u Zacarías, ráquëdi'i' rni'i' Zacarías. Guc bë'a mënë de quë guná Zacarías tubi cusë ru'bë shtë Dios la'ni iádu'u. Purë con guiá'ai' ruadí'dzi' purquë bëá'ni' gu'pë.

²³Iurní gualú ra dzë nabë'në tucarë gunë Zacarías sirvë la'ni

iádu'u, bëabri' lídchi'. ²⁴Despuësë de ni Elizabet, tse'lë Zacarías, nua shíni'. Adë ca bërú'udi'i' Elizabet; guquërëldi' lídchi' por ga'i mbehu. ²⁵Guní'i' la'ni ldú'i': “Dadë Dios nacabezë gube'e bënë'ei' permisi parë gapa shinia. Bëga'a ldu'u më na; iurní adë rtúdi'i' lua lu ra mënë gúpëdia'a shinia.”

Subi ianglë bë'në anunci guëdchini Jesús

²⁶Shu'pë mbehu nua shini Elizabet, iurní bëshe'ldë Dios tubi ianglë lë Gabriel parë guanúhi' rsunë lu María naquërelde tubi guë'dchi Nazaret shtë Galilea. ²⁷María na lliguëna'a. Nápi' comprumisi parë guëtsé'ai' con tubi sultërë lë José. Shtadë guëlü José guc rëy David. ²⁸Gabriel guatë lugar catë quërelde María, nu guní'i' lu María:

—Shtsanë. Nalé rac shtu'u Dios lët'ël. Cabezënu më lët'ël. Bë'në ldai' më lët'ël entrë grë ra na'a narë lu guë'dchiliu.

²⁹Nalé bëdzëguë' ldu'u María; bíni' di'dzë rë'. Adë gurëdchídi'i' ldú'i'. Runë shgábi' pë runë cuntienë saludë shtë ianglë. ³⁰Iurní ianglë guni'i':

—María, adë rdzëbëdi'il. Dios gudili lët'ël parë gunë më tubi favurë parë lët'ël. ³¹Shínil bë'a; gápël tubi shínil. Lë'ë me'dë naguëdchini guë'dchiliu, guëruléhi' Jesús. ³²Gáqui' tubi më ru'bë. Gápi' lë zndë'ë: Shini Dios nacabezë gube'e. Nu Dadë Dios guëdë'ë pudërë lë'i' parë guëni'bë'ai' grë mënë israelitë. Cuëzi' lu trunë shtë David, shtadë guëlühi'. ³³Shínil

guëñibé'ai' guëdubi naciuni Israel parë siembrë, nu guëñibé'ai' manërë nanápëdi'i fin.

³⁴Iurná María guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac lo quë naguní'il lua?

La'di guënédia'a nguii.

³⁵Repi ianglë iurní:

—Gaquin por pudërë shtë

Espíritu Santo naguëdchini lul.

Pudërë shtë Dios nacabezë gube'e,

guëdchíni' lul ziquë tubi shcahi

naguësë'au lé'ël. Por ni shínil

nagápël, grë mënë shtë guédchiliu

guëni'i rall náhi' santu, shini Dios.

³⁶Nu shprímël Elizabet gápi' tubi ngulë'në. Hia më gushë na Elizabet

perë guná, hia guc shu'pë mbehu

nua shíni', nu rni'i mënë tsúdi'i

shíni'. ³⁷Parë Dios ni tubi cusë

nádi'i naganë.

³⁸Iurní bëquebi María:

—Nahia criadë shtë Dadë Dios.

Gaquin según naganë Dios disponer, cumë ziquë guní'il lua.

Lueguë lë'ë ianglë zëagzë.

María gua visitë lidchi Elizabet

³⁹Mizmë ra dzë ni María gua nasesë lu tubi guë'dchi shtë Judea.

Guë'dchi ni naquë cula'ni dani.

⁴⁰Guaté María lidchi Zacarías nu

guni'i María lu Elizabet:

—Shtsanë.

⁴¹Iurë bini Elizabet lo quë

naguni'i María, lë'ë me'dë bëni'bi

la'ni Elizabet. Mizmë iurní bëdchini

Espíritu Santo parë cuesënuhi' lë'ë

Elizabet. ⁴²Fuertë guní'i' lu María:

—Dios bë'në ldai' lé'ël más quë

grë na'a, nu bë'në ldai' më shínil

nanuá'al. ⁴³¿Chu nahia bidë guënal

na? Nal shni'a më el quë narnibë'a

na. ⁴⁴Iurë binia cha'l, lë'ë me'dë

bëni'bi lania por tantë bëquitë

ldú'i'. ⁴⁵Nu nalé dichusë nal purquë

gualdí ldú'ul Dios. Gualdí ldú'ul gac

cumplir lo quë naguni'i Dios lul.

⁴⁶Iurní guni'i María:

Con guëdubínú ldua'a quëhuna

alabar Dadë Dios.

⁴⁷Rquitë ldua'a purquë Dios na

Salvador shtëna.

⁴⁸Bëga'a ldu'u më na; bë'në më

cuendë adë nádia'a më ru'bë

sino tubi criadë humildë

shtëhi',

perë dizdë iurne' grë mënë

naguëdchini lu guédchiliu,

guëni'i rall bë'në ldai' më na.

⁴⁹El quë narnibë'a grë cusë, bë'ni'

cusë ru'bë parë na. Santu na

më.

⁵⁰Siempre rga'a ldu'u më nu

quëhunë më compa'ni grë

mënë nanapë rëspëti lu më.

⁵¹Zihani cusë ru'bë bë'në më con

guia'a më.

Bësëllu'në më ra narunë naru'bë

con grë shgabë rall.

⁵²Mënë narunë naru'bë, gulaguë

rall catë rribë'a rall, bë'në Dios,

perë bédë'ëru'u më parë güe'pi

guia'a ra mënë narunë

narú'bëdi'i lu guédchiliu.

⁵³Bëne'e më cusë za'quë parë ra

narldia'në hashtë bielë rall.

Ra ricu bëshe'ldë më; zia'a rall

sin adë pë nápëdi'i rall.

⁵⁴Bë'në më compa'ni lë'ë ra më

israelitë, ra narunë sirvë lu më.

Adë bëá'ldëdi'i ldu'u më shmënë

më.

⁵⁵Zni bë'në më cumplir lo quë

naguni'i më lu ra shtadë guëlu

hia'a,

lu Abraham nu lu ra llëbni
shtëhi' naná shtadë guëlú
hia'a. Di'dzë ni na parë
siempërë.

⁵⁶María guquëreldënú Elizabet
tsunë mbehu. Iurní bëabri' lídchi'.

Bëdchini Juan lu guédchiliu

⁵⁷Hia guc cumplir tiempë gulë
shini Elizabet. Gúpi' tubi ngulë'në.
⁵⁸Iurë ra shvëcini Elizabet con
shfamíli' bini rall de quë bëga'a
ldu'u Dios lé'i' nu bëdë'ë më tubi
shíni', bëdchini rall nu nalë bëquitë
ldu'unú rall Elizabet. ⁵⁹Gudëdë
shunë dzë nu bëdchini tiempë parë
gunë bëshuzi cumplir custumbrë
religijsë; chuguë du'pë partë
delicadë shtë me'dë. Ra mëne guc
shtu'u rall niaca'a me'dë ziquë lë
shtadë me'dë, ⁶⁰perë shni'a me'dë
guni'i:

—Juan guërulë me'dë.

⁶¹Guni'i rall iurní:

—Ni tubi Juan nídi'i ladi shfamílii.

⁶²Iurní guna'bë di'dzë rall con
guia'a rall lu shtadë me'dë parë gac
bë'a rall nia chu guërulë me'dë;
guëni'i shtadë me'dë. ⁶³Zacarías con
sëni guná'bëi' tubi tablë parë quë
lëtrë luhin. Bëquë'ëi': “Juan guërulë
me'dë”. Grë mëne bëdzëguë' ldu'u
rall iurní. ⁶⁴Mizmë iurní bëabri'
guni'i Zacarías. Bëni'bi ldúdzi'.
Guzublú biadí'dzi'; guni'i' llëru'bë
na pudërë shtë Dios. ⁶⁵Ra mëne
naquëreldë alreduerë lidchi
Zacarías, bëdzëguë' ldu'u rail'. Por
grë nezë shtë Judea hashtë lu lumë
shtë dani, bërë'tsë ra di'dzë pë guc
con Elizabet nu Zacarías. ⁶⁶Grë ra
nabini pë guc, bë'në rall llgabë nu
guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë cha'a gac me'dë?
Rni'i rall zni purquë en verdá
cabezënú Dios lë'ë me'dë.

Labansë shtëne Zacarías

⁶⁷Espíritu Santo cabezënú lë'ë
Zacarías, shtadë Juan, nu guni'i
Zacarías di'dzë rë' por pudërë shtë
Dios:

⁶⁸Llëru'bë na pudërë shtë Dios con
lë'ë hia'a; na hia'a më Israel.
Bidë guená më lë'ë hia'a nu
bë'në më salvar lë'ë hia'a, ra
nagulé më.

⁶⁹Nu bëne'e Dios tubi më ru'bë
nagunë salvar lë'ë hia'a. Nápi'
llëru'bë pudërë.

Bëdchíni' de famili shtë David,
el quë nabë'në sirvë lu Dios.

⁷⁰Zni guc cumplir lo quë naguni'i
ra mëne nabíadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë.

Santu na rail'.

⁷¹Guni'i më dizdë guahietë de
quë gunë më salvar lë'ë hia'a
guia'a ra enemigu shtë hia'a.
Nu gunë më librar lë'ë hia'a de
grë narldënú lë'ë hia'a.

⁷²Gunë më ra cusë rë' purquë
bë'në më prometer lu shtadë
guëlú hia'a de quë guëga'a
ldu'u më lë'ë hia'a.

⁷³Bë'në më prometer con juramentu
lu shtadë guëlú hia'a Abraham

⁷⁴de quë gunë më salvar lë'ë
hia'a de grë pudërë nanapë
enemigu shtë hia'a
parë gac guëdë'na'a sirvë lu më
sin adë guëdzëbëdi'ia'a.

⁷⁵Guëdubi tiempë naguëbánia'a,
guëdë'na'a sirvë lu më
manërë za'quë sin ni tubi
duldë la'ni ldu'u hia'a.

- ⁷⁶ L'é'él shinia, Dios nacabezë gube'e, gunë më punërë l'é'él ziquë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios lu ra mënë.
- Antsë guëdchini el quë narnibë'a l'ë hia'a, quibëlul lúhi' parë gac preparadë ra mënë parë iurë guëdchini më.
- ⁷⁷ Guëní'il lu ra mënë nagulë më lla gac salvar rall të gac perdunë duldë shtë rall.
- ⁷⁸ Grë ni na por galërğa'a ldu'u më. Gac cumplirin iurë gue'dë guëdchini tubi ziquë llni shtë ngubidzë brëgue'lë dizdë nezë guia'a
- ⁷⁹ të parë guianí nezë shtë ra naquëreldë lu nacahi, ra nardzëbë lu galguti, të parë cuedchí ldu'u hia'a.
- ⁸⁰ Juan, shini Zacarías, guarú'bi' nu másru'u riaru'bë llni shtë Dios parë l'é'i. Guquërëldi' lugar catë nídi'i mënë. Zni bé'ni' hashtë dzë guzublú guni'inúhi' ra mënë israelitë diza'quë shtë Dios.

Bëdchini me'dë Jesús lu gué'dchiliu

(Mt. 1.18-25)

2 Tiempë dzë ni César Augusto gunibë'a tsasë cënsë shtë ra mënë guëdubi gué'dchiliu. ²Ni na primërë cënsë naguc dzë na Cirenio guc gubernadurë shtë Siria. ³Grë mënë gua ladzë shtadë guélú rai' parë guëd'ë rai' lë rai'. ⁴Nu zac bëru'u José guë'dchi Nazaret shtë në regiuni Galilea. Bëdchíni' Belén shtë në regiuni Judea parë guagd'é'ei' léhi' purquë náhi' famili shtë David nu Belén na guë'dchi shtë David. ⁵María nápi' comprumisi parë guëts'é'ai' con José. Tiempë ni hia

nua shini María. ⁶Nanú rai' Belén; bëdchini tiempë parë galë shíni'. ⁷Ndë bëdchini primërë me'dë nguui. Bëtu'bi María me'dë tubi lari nu gú'ti' catë rau ma purquë nídi'i lugar catë guëa'në rai' pusadë.

Bëlua'alú ra ianglë lu ra vëquërë

⁸Cerquë guë'dchi Belén rëta' ra vëquërë. Quëhapë rall lli'li lachi. Hia na gue'lë. ⁹Iurní bëdchini tubi ianglë nabëshe'ldë Dadë Dios. Bëdchini tubi llni dushë shtë Dios. Rabtsë'ë llni alreduerë de ra vëquërë. Nalé bëdzëbë rall. ¹⁰Iurní repi ianglë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë zeldënúa tubi nutici za'quë; na parë grë sa' të. Di'dzë ni guësëquitë ldu'u të. ¹¹Nedzë gulë tubi me'dë guë'dchi shtë David. Na me'dë Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribé'ai'. Náhi' Dadë nagunë salvar l'ë të. ¹²Parë gac bè'a të chu náhi', guëdzëlë të l'ë me'dë dú'bi' tubi ldë lari. Nagá'ai' catë rau ma.

¹³Mizmë iurní guná vëquërë másru'u zihani ianglë shtë gube'ë cula'ni primërë ianglë. Bë'në rai' alabar Dios; guni'i rai':

¹⁴Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë más guia'a lu gube'ë. Bë'në më tubi favurë parë ra mënë narsëquitë ldu'u l'ë më; lu gué'dchiliu tsu paz, cuedchí ldu'u mieti.

¹⁵Iurë ra ianglë bëabrí rai' gube'ë, guni'i ra vëquërë lu sa' rai':
—Cha guiá hia'a Belén, nia pë guc de lo quë nabëlua'a Dadë Dios lu hia'a.

¹⁶Iurní nasesë zia'a rai' Belén. Guná rai' lu María nu José nu

me'dë. Lë'ë me'dë naga'a catë rau ma. ¹⁷Iurë guná ra vëquërë lu rai', guni'i rall lu ra mënë nazuga'a ndë lo quë naguni'i ianglë lu rall shcuendë me'dë. ¹⁸Grë nazuga'a ndë bini naguni'i vëquërë; bënë rall llgabë gu nanú verdá lo quë naguni'i vëquërë. ¹⁹Perë María adë ruadí'dzëdi'i pë llgabë nananú la'ni ldú'i'. Guagla'guë bé'ni' llgabë lla na ra cusë rë'. ²⁰Ra vëquërë bëabrí rall. Guni'i rall de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guni'i rall dushquilli Dios por lo quë naguná rall nu lo quë nabini rall. Bëdëlë rall graci lu më purquë grë cusë guc cumplir tal ziquë guni'i ianglë lu rai'.

José nu María guanú rai'
Jesús iádu'u ru'bë

²¹Gudëdë shunë dzë; iurní bëchuguë bëshuzi du'pë gui'di shtë partë delicadë shtë me'dë. Bëruélé me'dë Jesús, el mizmë naguni'i ianglë lu María antsë lé'i' gua'a shíni'.

²²Iurë gualú cuarenta dzë, iurní bë'në tucarë gunë María nu José cumplir según lëy shtë Moisés të gáqui' limpi. Bënë rai' narunë tucarë tubi na'a narapë me'dë. Por ni José nu María guanú rai' lë'ë Jesús iádu'u ru'bë ciudá Jerusalén. Guagdchininú rai' lë'ë me'dë lu Dadë Dios. ²³Bënë rai' ni purquë naescritë la'ni lëy shtë Dios narni'i: "Primërë ngulë'në naguëne'e Dios parë lë'ë të, gulë tsagdchininú të me'dë lu Dadë Dios purquë náhi' parë lë'ë më". ²⁴Nu zac María nu José bëdë'ë rai' chupë ma'ñi gati ra ziquë ofrendë lu Dios purquë

lëy shtë Dios rni'i: "Ra prubi gunë rall ofrecërë chupë guguë u chupë palumë bi'chi".

²⁵Tiempë ni guquërelde tubi nguiu guë'dchi Jerusalén. Léhi' Simeón nu tubdí na shcuëndi' lu Dios. Bé'ni' cumplir shti'dzë më. Nu cabézi' guëdchini tubi nagunë salvar naciuni Israel de grë enemigu shtë rall. Espíritu Santo cabezënúhi' Simeón. ²⁶Bëdchini tubi di'dzë lu Simeón por pudërë shtë Espíritu Santo de quë adë gátidi'i Simeón hashtë despuësë guenáhi' lu Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbé'ai'. ²⁷Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë Simeón të guáhi' iádu'u ru'bë mizmë tiempë bëdchini María nu José parë guëdchininú rai' me'dë Jesús lu Dios, nu bë'në rai' ofrecërë chupë ma lu më. Bënë rai' cumplir lëy shtë Dios. ²⁸Simeón gudëdchi lë'ë me'dë. Bënë Simeón alabar Dios; guni'i Simeón:

²⁹Dadë, iurne' nahia cunformë; gualú shchi'nia.

Cuntëntë gatia purquë bé'nël cumplir lo quë naguní'lu lua.

³⁰Gunahia con propi sluhia lu nagunë salvar lë'ë na'a. Bëshé'ldël nguiu ni.

³¹Bëshé'ldël lé'i' delantë grë ra naciuni shtë guë'dchiliu të guená rall lu Salvador.

³²Lé'i' náhi' ziquë na llni parë guëziani' lu ra mënë nanádi'i më israelitë; gac bë'a rall shti'dzi',

nu por lé'i' ra më israelitë nagudí'lu, gapë rall hunurë.

³³José con shni'a Jesús guasé ldu'u rai' iurë bini rai' lo quë

naguni'i Simeón. ³⁴Simeón guna'bë lu Dios të gunë ldai' më lë'ë rai'. Nu guni'i Simeón lu María:

—Guná, por lo quë nagunë me'dë rë' zihani mënë israelitë tsabi'guë rall lu Dios, nu zihani rall guëniti rall lu më. Shti'dzi' gac ziquë sëñi parë ra mënë naquërdë tiempë ne' perë gunë rall cuntrë lë'i'. ³⁵Perë lë'ël, María, gápël dulurë ziquë tubi spadë dëdë laguë la'ni ldú'ul. Por me'dë rë' llgabë naga'chi shtë zihani mënë, guëru'u rahin lu llni.

³⁶Nu zac la'ni Jerusalén nanú tubi na'a lë Ana naná shtsa'pë Fanuel. Aser guc shtadë guë'lú rai'. Ana guc tubi siervë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, perë hia gú'shi'. Llígui' bëtsé'ai'. Gubanínúhi' tsé'li' gadchi izë, guti tsé'li'. ³⁷Bëá'ni' viudë; ne' nápi' ochenta y cuatro izë. Grë ra dzë riáhi' íadu'u. Dzë la gue'lë rúni' adorar Dios. Ruadi'dzënúhi' Dios nu rúni' ayunë. ³⁸Mërë iurní guabi'guë Ana catë cabezë José nu María con me'dë, bédë'ë Ana graci lu Dios. Guagla'guë biadi'dzënú Ana lu ra mënë naquëbezë el quë naguëshe'ldë Dios parë gúni' salvar naciuni Israel. Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios, guni' Ana.

Bëabrí José nu María guë'dchi Nazaret

³⁹Iurní gualú bë'në María nu José cumplir grë narunë tucarë según lëy shtë Dios iurë lë'ë primërë shini mënë guëdchini guë'dchiliu, bëabrí rai' Galilea hashhtë guë'dchi Nazaret, ladzë María nu José. ⁴⁰Lë'ë me'dë guaru'bë con llëru'bë llni shtë Dios. Bë'në Dios compani lë'i' nu bë'në ldai' më guëqui'.

Gua Jesús visitë íadu'u ru'bë

⁴¹Cadë izë ria shtadë Jesús Jerusalén parë gac laní Pascu. ⁴²Chi'bë chupë izë napë Jesús, iurní gua rai' Jerusalén ziquë na custumbrë shtë rai'. ⁴³Iurë gualú laní, guna'zi rai' nezë Nazaret. Hia Jesús bëá'ni' Jerusalén perë adë bédë'ëdi'i rai' cuendë. ⁴⁴Bë'në rai' llgabë Jesús ze'dë ladi ra mënë naze'dënú rai'. Hia guc tubi dzë ze'dë guëzë rai', iurní guatili rai' shini rai' entrë shfamili rai' nu entrë los de más sa' rai'. ⁴⁵Adë bédzëlëdi'i rai' Jesús. Iurní bëabrí rai' Jerusalén parë tsatili rai' Jesús. ⁴⁶Gudëdë tsunë dzë; bédzéli' la'ni íadu'u. Zubënúhi' ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Caqué diaguë Jesús shti'dzë rall nu zac guna'bë dí'dzi' lu rall. ⁴⁷Grë nabini naguni'i Jesús, bédzëguë' ldu'u rall tantë ráqui' nu manërë rquëbi' lu shti'dzë ra mësë. ⁴⁸Iurë lë'ë shtádi' bédchini con shní'ai', bédzëguë' ldu'u rai'. Iurní guni'i María:

—Llga'në, çpëzielú bé'nël zni'i con lë'ë na'a? Shtádël nu lë'ë na nalé rquëdi'ni ldu'u na'a; zudili na'a lë'ël.

⁴⁹Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Çpëzielú quëguili të na stubi lugar? ÇPë adë rac bé'adi'i të napë quë guna lo quë narac shtu'u Shtada?

⁵⁰Perë lë'ë rai' adë guc bé'adi'i rai' pë runë cuntienë shti'dzë Jesús.

⁵¹Lueguë bëabrí Jesús con lë'ë rai' guë'dchi Nazaret. Guagla'guë bëzu'bë diaguë Jesús lu shtádi'. Hia shní'ai' quëhúni' tantë llgabë la'ni ldú'i' perë adë chu lu biadí'dzëdi'i pë llgabë nápi'.

⁵²Jesús guagla'guè guarú'bi' nu bédè'è Dios llni guéqui'. Grè lo què nabé'ni', bèa'nin bien lu Dios nu lu ra mènè.

Juan Bautista quèadi'dzè lugar catè nídi'i mènè

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 La'ni izè che'ni shtë gubernë Tiberio César naná rëy rumanë, Poncio Pilato guc gubernadurë shtë Judea. Herodes guc gubernadurë shtë Galilea. Lè'è béchill, Felipe, guc gubernadurë shtë Iturea nu Traconite. Lisaniás guc gubernadurë shtë Abilinia. ²Anás nu Caifás na rall primèrè bëshuzi namás rnibè'a. La'ni ra dzè ni bédchini shti'dzè Dios lu Juan, shini Zacarías, lugar catè nídi'i mènè. ³Juan zia'a zihani nezè. Guagní'i' lu ra mènè naquèrèldè guèlladchi rua' guèè'gu Jordán. Guní'i' lu ra mènè chubè nisè rall parè gac bè'a mieti gunè nadzè'è mudè nanabani rall, zni gac perdunè duldè shtë rall. ⁴Zni bè'nè Juan según nabèquè'è Isaías, el què nabiadi'dzè shti'dzè Dios. Bèquè'è Isaías:

Nanú tubi narni'i fuertè lugar catè quèrèldèdi'i mènè.

Guní'i': "Gulè bè'nè preparar la'ni ldu'u tē ziquè nezè ldi parè iurè lè'è mē guèdchini.

⁵Grè bèrrancu guèdze'.

Grè dani con ra lumè gaquin tubdí.

Grè nezè lecu guèldí rahin.

Ra nezè despareju guèac za'quin.

⁶Grè ra mènè shtë guédchiliu guéná rall lla mudè guèzuné mē almè shtë ra mènè parè gac salvar rall."

⁷Iurè bédchini zihani mènè lu Juan parè guèchu'bè nisè Juan lè'è rall, guni'i Juan:

—Na tē ziquè shini mbe'ldè. Gunè mē juzguè lè'è tē. Nídi'i mudè guèru'u tē sin què adè gac juzguè tē. ⁸Si talè gunè nadzè'è tē mudè nabani tē, gulè gac tē ziquè hiaguè nardè'è nashi. Gulè bè'nè bien lu sa' tē. Adè gápèdi'i tē confiansè purquè na tē llèbni Abraham gunè Dios salvar lè'è tē purquè rnia'a lu tē, napè mē pudèrè parè lè'è guè'è rē' gac rahin llèbni Abraham. ⁹Mizmè iurne' ziquè guiubèaguè nalistè parè chuguè ra hiaguè, grè ra hiaguè nanápèdi'i nashi za'què, chuguin nu tsahin lu gui'i.

¹⁰Iurni guna'bè di'dzè ra mènè zihani:

—¿Pè rac shtu'u Dios guèdè'nè na'a?

¹¹Juan bèquebi:

—El què nanapè chupè manguè, guèdè'lll tubi ca'a el què nabènapèdi'i. El què nanapè naguèda'u, quí'dzèllin ca'a nabènapèdi'i.

¹²Nu bédchini bèldá cubradurè shtë impuestè parè chubè nisè rall. Guna'bè di'dzè rall lu Juan:

—Mèsè. ¿Pè guèdè'nè na'a?

¹³Juan guni'i:

—Adè rúnèdi'i tē cubrè más de lo què narni'i lèy ca'a tē.

¹⁴Nu bèldá suldadè rumanè guna'bè di'dzè rall:

—Lè'è na'a, ¿pè guèdè'nè na'a?

Guni'i Juan lu rall:

—Adè cuánèdi'i tē shtë mènè con galné. Adè guèdchisúdi'i tē pè shtë mènè con bishi. Gulè gac cunformè lo què naquèguilli gubernè lè'è tē.

¹⁵Cumë ziquë ra mënë gualdí ldu'u rall ze'dë guëdchini cusë ru'bë, guni'i rall la'ni ldu'u rall gu lë'ë cha'a Juan náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guë nibé'ai'.

¹⁶Perë Juan bëquebi lu ra mënë:

—Guldía, rchu'bë nisa con nisë perë ze'dë stubi më más nanapë pudërë quë na. Adë rúnëdi'i tucarë guëshaca du gui'di shtë shrachi më. Lë'ë më gunë më stubi cusë. Guëzunë më ldu'u të con Espiritu Santo nu guënë'ei' pudërë. Stubi tantë lë'ë të gunë më juzguë con juici shtë gui'i. ¹⁷Ziquë tubi narsú bë'dchi trigu të parë rru'u gui'lli tubi cu', zni guëdchini më të cuë më ra mënë za'quë parë lë'ë më. Ra mënë narialdídi'i ldu'i Dios tsa rall lu gui'i catë nídi'i fin.

¹⁸Con ra di'dzë rë' nu con zihani enseñansë, bëlua'a Juan diza'quë lu ra mënë. ¹⁹Perë Juan guni'i guëc gubernadurë Herodes de quë nádi'i za'quë nabë'në Herodes con tselë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. Na'a ni lë Herodías. Por zihani cusë mal nabë'në Herodes guni'i Juan guéquëll. ²⁰Nu Herodes bé'nëll stubi cusë más naná mal; bëtiá'all lë'ë Juan lachigui'bë.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹Antsë Juan gua lachigui'bë, iurë lë'ë ra mënë bëriubë nisë, nu Jesús bëriubë nisë; guzac iurë guni'inú Jesús Dios, iurní bëlla'lë gube'e.

²²Iurní bédchini Espiritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë më. Rluá'ai' ziquë shcuerpë palumë nu bédchini tubi bë nezë lu gube'e nu guni'i bë:

—Lé'ël nal shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a rnahia lul.

Ra shtadë guëllú Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³Jesús napë galdë bi chi izë, iurní guzublú bëlua'a më lë'ë ra mënë. Grë ra mënë gualdí ldu'u rall Jesús na shini José. Shtadë José guc Elí. ²⁴Shtadë Elí guc Matat. Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Melqui. Shtadë Melqui guc Jana. Shtadë Jana guc José. ²⁵Shtadë José guc Matatías. Shtadë Matatías guc Amós. Shtadë Amós guc Nahum. Shtadë Nahum guc Esli. Shtadë Esli guc Nagai. ²⁶Shtadë Nagai guc Maat. Shtadë Maat guc Matatías. Shtadë Matatías guc Semei. Shtadë Semei guc José. Shtadë José guc Judá. ²⁷Shtadë Judá guc Joana. Shtadë Joana guc Resa. Shtadë Resa guc Zorobabel. Shtadë Zorobabel guc Salatiel. Shtadë Salatiel guc Neri. ²⁸Shtadë Neri guc Melqui. Shtadë Melqui guc Adi. Shtadë Adi guc Cosam. Shtadë Cosam guc Elmodam. Shtadë Elmodam guc Er. ²⁹Shtadë Er guc Josué. Shtadë Josué guc Eliezer. Shtadë Eliezer guc Jorim. Shtadë Jorim guc Matat. ³⁰Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Simeón. Shtadë Simeón guc Judá. Shtadë Judá guc José. Shtadë José guc Jonan. Shtadë Jonan guc Eliaquim. ³¹Shtadë Eliaquim guc Melea. Shtadë Melea guc Mainán. Shtadë Mainán guc Matata. Shtadë Matata guc Natán. Shtadë Natán guc David. ³²Shtadë David guc Isaí. Shtadë Isaí guc Obed. Shtadë Obed guc Booz. Shtadë Booz guc Salmón. Shtadë Salmón guc Naasón. ³³Shtadë Naasón guc Aminadab. Shtadë

Aminadab guc Aram. Shtadë Aram guc Esrom. Shtadë Esrom guc Fares. Shtadë Fares guc Judá. ³⁴Shtadë Judá guc Jacob. Shtadë Jacob guc Isaac. Shtadë Isaac guc Abraham. Shtadë Abraham guc Taré. Shtadë Taré guc Nacor. ³⁵Shtadë Nacor guc Serug. Shtadë Serug guc Ragau. Shtadë Ragau guc Peleg. Shtadë Peleg guc Heber. Shtadë Heber guc Sala. ³⁶Shtadë Sala guc Cainán. Shtadë Cainán guc Arfaxad. Shtadë Arfaxad guc Sem. Shtadë Sem guc Noé. Shtadë Noé guc Lamec. ³⁷Shtadë Lamec guc Matusalén. Shtadë Matusalén guc Enoc. Shtadë Enoc guc Jared. Shtadë Jared guc Mahalaleel. Shtadë Mahalaleel guc Cainán. ³⁸Shtadë Cainán guc Enós. Shtadë Enós guc Set. Shtadë Set guc Adán. Adán na shini Dios.

Niasigué mëdzabë lë'ë Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Jesús bësëa'në guë'ë'gu Jordán, nu guc më completamente de acuerdë con lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús catë nídi'i mënë.

²Hia ndë guquërelde më cuarenta dzë. Durantë guëdubi tiempë ni adë gudáudi'i më, nu bëdchini mëdzabë Satanás parë guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë më të niasigué mëdzabë lë'ë më. Iurë gualú cuarenta dzë, bëdchini galërldia'në ldu'u më.

³Guni'i mëdzabë lu Jesús:

—Si talë rní'il nal shini Dios, guni'i lu guë'ë rë' guëaquin guëtështildi gaul.

⁴Jesús repi lull:

—Naescritë la'ni shti'dzë Dios: “Lëdë niá'asëdi'i guëtështildi

guëbani nguii sino por grë di'dzë narni'i Dios guëbani nguii”.

⁵Iurní bia'a mëdzabë lë'ë Jesús lu guëc dani ru'bë. Mizmë iurní bëluá'all grë lugar catë rnibë'a ra mënë. Guná më lu rahin tubi chupë mumëntë. ⁶Repi mëdzabë lu më:

—Grë ndë'ë guënehia cá'al con grë cusë za'quë nananú lu guédchiliu. Guë nibë'al rahin. Bëna recibir pudërë guë nibë'ahia grë cusë ni, nu guëdë'ahin ca'a el quë naquëhuna disponer. ⁷Grë guë nibë'al si talë guëzullíbil lua nu gúnël adorar na.

⁸Perë Jesús repi:

—Guabsú lua. Naescritë la'ni shti'dzë Dios: “Sulë Dadë Dios gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël.”

⁹Despuësë lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén catë zubë iádu'u ru'bë. Zia'anú mëdzabë lë'ë më guëc iádu'u. Iurní guni'i mëdzabë:

—Si talë guldil rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u ¹⁰purquë shti'dzë Dios rni'i:

Dios guë nibë'a ra ianglë parë gapë rai' lë'ël.

¹¹Gua'a rai' lë'ël guia'a rai' të ni tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.

¹²Iurní Jesús guni'i' lu mëdzabë: —Nu zac shti'dzë Dios rni'i: “Adë rtë'dëdi'il prëbë lë'ë Dadë Dios shtënë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'ë!”

¹³Despuësë gualú zihani prëbë shtë mëdzabë nihunë më mal, bësëa'nëll lë'ë më por tubi tiempë.

Jesús guzublú dchi'ni shtëni' Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Completamentë cabezënú Espíritu Santo Jesús; bëabré më Galilea. Bërë'tsë famë shtë më grëtë'

guè'dchi alredecorè de regiuni ni.

¹⁵Quègluá'ai' la'ni grè iádu'u shtë më israelitè, nu grè mènè guni'i rall napè më llèru'bè pudèrè.

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Be'dè guèzè Jesús Nazaret catè guarú'bi'. Guzac tubi dzè descansè gua më iádu'u ziquè custumbrè shtëhi'. Guasuldí më parè gu'ldè më shti'dzè Dios. ¹⁷Bèd'è mènè nabèqu'è Isafás, el què nabiadi'dzè shti'dzè Dios guahietè. Bèdchili më luhin catè bèdzèlè më narni'i zni:

¹⁸Espíritu shtë Dadè Dios cabezénúa.

Gudili më na parè guènia'a diza'què lu ra prubi, ra nadè guènédi'i Dios.

Bèshe'ldè më na parè gac librè ra naná bajo ordè shtë mèdzabè.

Nu nahia parè guëabrí slu ra ciegu, gac bè'a rall shnezè Dios.

Nu nahia parè cuedchí ldu'u ra naná rzac zi.

¹⁹Nu bèshe'ldè më na parè guadi'dza de què bèga'a tiempè za'què gunè më favurè parè mènè narèta' lu guè'dchiliu.

²⁰Iurní bètu'bi Jesús librè nu bèd'è mèhin guia'a el què nacanihapè ra librè. Iurní guzubè më. Grè ra mènè narèta' la'ni iádu'u, rbi'a rall lu më. ²¹Jesús guzublú biadí'dzi' lu rall:

—Nedzé guc cumplir shti'dzè Dios rè' mientras bini tè di'dzè rè'.

²²Grè mènè cagni'i bien na shti'dzè Jesús. Bèdzèguè' ldu'u rall

diza'què naguni'i më tantè nasa'a rac më. Nu guni'i lu sa' rall:

—Nd'è naruadi'dzè, nadè más nall shini José.

²³Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Seguramentè guèni'i tè lua dichè narni'i: “Ductorè, bènèac mizmè lé'èl”. Nu guèni'i tè lua: “Lo què nabé'nèl ladi guè'dchi Capernaum, bè'nè ra cusè rè' ládzèl. Bini na'a lo què nabé'nèl guè'dchi Capernaum.”

²⁴Guagla'guè biadi'dzè më:

—En verdá rnia'a lu tè, ra mènè adè nápèdi'i rall rëspèti parè tubi naruadi'dzè shti'dzè Dios si talè náhi' më ladzè rall. ²⁵Guldía, tiempè shtë Elías nanú zihani viudè ladi ra më israelitè. Guláguèdi'i guiu por tsunè izè guèruldè, nu gu' gubini guèdubi naciuni rè'. ²⁶Perè Dios bèshe'ldè lè'è Elías guè'dchi Sarepta shtë Sidón parè guèni'i' lu tubi viudè nananú ladi guè'dchi rè'. Adè bëshé'ldèdi'i Dios lè'è Elías lu ra viudè nananú ladi mènè Israel. ²⁷Nu tiempè guahietè ladi naciuni Israel, nanú zihani narac ll'u'u galguidzè naru'dzè ládi'. Tiempè ni nanú Eliseo el què nabiadi'dzè shti'dzè Dios, perè ni tubi mènè narac ll'u'u galguidzè ni ladi mènè Israel, bèáquèdi'i rall. Perè Naamán sulamèntè bèáquèll por pudèrè shtë Dios. Nu lé'èll nall mènè shtë Siria, lédèdi'i shtë naciuni Israel.

²⁸Iurè bini ra mènè di'dzè rè', grè ra naré la'ni iádu'u, nalé bèldé rall.

²⁹Lueguè gulú rall lè'è Jesús rua' guè'dchi nu bia'a rall lé'i' guia'a rua' tubi bèrrancu tè parè guèldaguè rall lè'è më la'ni parè gátí'. Guè'dchi Nazaret zubè lu dani rè', ³⁰perè Jesús gudèdè lu rall parè guzia'a më stubi ladè.

**Jesús bënëac tubi nguiu nanapë
mëdzabë la'ni ldú'ull**

(Mr. 1.21-28)

³¹Gua Jesús Capernaum ciudá shtë Galilea. Ziaglua'a më stubi la'ni iádu'u ra dzë narzi'i ldu'u mënë. ³²Iurní bëdzëguëe' ldu'u mënë ldai' nu di'dzë naruadi'dzë më. Bënguë bë'a rall de quë bëlua'a Jesús con pudërë shtë Dios.

³³La'ni iádu'u nanú tubi nguiu nanapë mëdzabë mal la'ni ldú'ull. Fuertë gurushtiall. Guní'ill:

³⁴—¿Pë nápël con lë'ë na'a, Jesús më Nazaret? ¿Pë zédël parë guëzalul lë'ë na'a? Nanëa chu nal. Nalimpi ldú'ul lu Dios.

³⁵Iurní Jesús guni'i guëc mëdzabë. Guni'i Jesús fuertë lu espíritu mal: —Guitsëgá, nu bëru'u de lë'ëll.

Iurní mëdzabë bëru'ldë lë'ë nguiu ni lu guiu'u delantë lu ra mënë. Bëru'u mëdzabë sin adë pë bë'nënúdi'ill. ³⁶Grë mënë bëdzëguëe' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ldai' cubi rë'? Jesús rnibë'a ra mëdzabë. Nápí' pudërë parë rgúhi' mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rzu'bë diaguë ra mëdzabë shtë'dzi'.

³⁷Por guëdubi nezë bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸Iurní Jesús bëru'u iádu'u. Gua më lidchi Simón Pedro nu guaté më la'ni hiu'u. Suëgrë Simón rac llú'ull; ráquëll shldi ru'bë. Bë'në mënë ruëguë lu Jesús gunëac më lë'ë na'a. ³⁹Iurní bëa'chi më, guná më

lu narac llú'u. Fuertë guni'i më lu shldi. Lueguë bëru'u shldi. Lueguë lueguë guashtë na'a nu bédë'ë na'a nagáu rai'.

Jesús bënëac zihani ra narac llú'u

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰Iurë gua'zë ngubidzë, grë ra narac llú'u nu ra nanapë grë clasë galguidzë, be'dënú ra mënë lë'ë rall lu Jesús. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall. Grë rall bëac rall. ⁴¹Nu bëgú më zihani mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Gurushtía ra mëdzabë. Guni'i rall:

—Lë'ël nal shini Dios.

Perë lë'ë Jesús bësëac dchi lë'ë rall nu guni'i më fuertë lu rall të adë guadi'dzëdi'i rall purquë guc bë'a rall na më Cristo el quë nagudili Dios parë guë'nibë'ai'.

Jesús guaglua'a regiuni Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴²Iurë brëgue'lë, bëru'u Jesús guë'dchi rë'. Zia'a më tubi lugar catë nídi'i mënë. Lë'ë ra mënë caguili rall lë'ë më. Bëdchini rall catë cabezë më. Rac shtu'u rall guëa'nënú më lë'ë rall. Guni'i rall adë guësëa'në më lë'ë rall, ⁴³perë Jesús guni'i:

—Rqui'ni tsahia grë ra guë'dchi parë guadi'dza diza'quë lla tsuté mënë catë rnibë'a Dios. Parë ni bëshe'ldë Dios na.

⁴⁴Nu guagla'guë biadi'dzë më diza'quë la'ni iádu'u catë quërelde ra mënë israelitë.

Jesús bë'në milagrë catë rga'a mbeldë

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 Guzac tubi dzë nanú Jesús rua' nisë ru'bë lë Genesaret.

Bëdchini mënë zihani hashtë rte'le mënë lë'ë më. Rac shtu'u rall guini rall shti'dzë Dios. ²Jesús guná lu chupë barcu nananú rua' nisë. Ra narna'zi mbeldë bëru'u rall la'ni barcu nu caguibi rall guè'shu shtë mbeldë. ³Iurní guaté më la'ni barcu shtë Simón Pedro. Guni'i më lu Pedro guëazë guetë barcu du'pë. Guzubë më lu barcu të parë guëlua'a më diza'quë lu ra mënë narë rua' nisë ru'bë.

⁴Iurní gualú biadi'dzë më, guni'i më lu Pedro:

—Cha guiá hia'a ca más zili nisë të guëtia'a të guè'shu shtë të parë guëga'a mbeldë.

⁵Perë Pedro repi:

—Mësë, guëdubi gue'lë bédë'në na'a dchi'ni sin ni tubi mbeldë gá'adi'i guëga'a. Perë hia quë lé'ël rnibë'al guëtia'a na'a guè'shu la'ni nisë, guëdë'në na'ain.

⁶Lueguë bë'në rai' lo quë naguni'i Jesús. Bëga'a mbeldë zihani hashtë lë'ë guè'shu guzublú chí'ezë. ⁷Iurní bë'në rai' sēñi lu sa' rai' nazubë la'ni stubi barcu parë guidë guè'në rai' compañi. Bëdchini rai'. Bëguëu' rai' mbeldë la'ni chupë barcu. Por tantë zihani mbeldë hia mërë nē'azë barcu la'ni nisë. ⁸Iurë guná Simón Pedro zihani mbeldë bëga'a, bëzullibi Pedro lu Jesús nu guni'i Pedro:

—Bësëa'në na, Dadë, nahia pecadurë. Napa zihani duldë.

⁹Zni guni'i Pedro purquë nalë bédzëguë' ldu'i' nu grë narëta' nga'li bédzëbë rai' por tantë mbeldë guna'zi rai'. ¹⁰Nanú Jacobo nu béchill Juan nga'li. Bë'nënú rai' dchi'ni con Pedro. Na Jacobo

nu Juan shini Zebedeo. Nalë bédzëguë' ldu'u rai'. Iurní Jesús guni'i lu Pedro:

—Adë rdzëbëdi'il. Ziquë nal pescadurë iurne', zni gáquël pescadurë; gue'dënu' mënë lua.

¹¹Iurní gulú rai' barcu rua' nisë catë na guiu'u. Bësëa'në rai' dchi'ni nu guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bënëac narac llu'u galguidzë ru'dzë ládi'

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Guzac ladi tubi guë'dchi, bédchini tubi nguiu lu Jesús. Rac llú'ull galguidzë naru'dzë ládi' guëdubi cuerpë shténëll. Bëzullíbill lu më hashtë bédchini luquëll lu guiu'u. Bë'nëll ruëguë lu më:

—Dadë si talë rac shtú'ul, záquël gunëáquël na.

¹³Iurní Jesús bédchi'bë më guia'a më guëquëll. Guni'i më:

—Rac shtua'a. Guëac galguidzë shténëll.

Niá'asë gualú guni'i Jesús di'dzë rë', lueguë bëáquëll.

¹⁴Iurní Jesús gunibë'a lé'ëll adë chu lu guadí'dzëll. Guni'i më:

—Gua iádu'u; tsagnal bëshuzi parë guená bëshuzi lu. Nu bë'në ziquë guni'i Moisés shcuendë ra narac llu'u galguidzë ládi' perë bëac rall. Gúnëlin parë grë mënë gac bë'a rall de verdá hia bëáquëll.

¹⁵Guëdubi nezë ruadi'dzë mënë lo quë nabë'në Jesús nu guaglá'guëru'u bërë'tsë naguni'i mënë de lë'ë më. Zihani mënë bédëá parë guëquë diaguë rall shti'dzë më nu parë gunëac më narac llu'u. ¹⁶Perë Jesús zia'a tubi lugar catë nídi'i mënë. Nga'li biadi'dzënúhi' Dios.

**Jesús bënëac tubi nguiu narac
galguidzë llunguë**

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷Tubi dzë Jesús caglua'a ra mënë. Ndë nanú bëldá mënë religiosë fariseos nu mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Guzubë rall. Ze'dë rall zihani guë'dchi shtë Galilea nu Judea. Ze'dë rall de Jerusalén. Jesús napë pudërë shtë Dios parë bënëac më narac ll'u'u. ¹⁸Iurní guzac bédchini bëldá nguiu; nua'a rall tubi daa' catë dchi'bë tubi nguiu narac llunguë. Rac shtu'u rall tsutënú rall narac ll'u'u la'ni hiu'u catë cabezë më të gunëac më lë'ëll. ¹⁹Perë adë gúquëdi'i guëdchini rall lu më tantë zihani mënë. Iurní güe'pi rall guëc hiu'u guia'a. Gudidë rall dëllë guëc hiu'u të parë bëldaguë rall daa' catë naga'a nguiu narac ll'u'u. Bëldaguë rallin entrë de ladi ra mënë hashtë delantë lu Jesús. ²⁰Jesús guná rialdí ldu'u rall lë'ë më. Guni'i më lu narac ll'u'u: —Lë'ëll, naperdunë duldë shtë'nëll. ²¹Iurní lë'ë ra mësë shtë lëy nu ra fariseo guzublú quëhunë rall llgabë. Guni'i rall la'ni ldu'u rall: “¿Chu ndë'ë? Blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios purquë tubsë Dios runë perdunë duldë, lëdë núdi'i mënë.” ²²Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më: —¿Pëzielú runë të llgabë zni'i? ²³¿Pë más sencigi guënia'a: “Naperdunë duldë shtë'nëll”? u guënia'a: “Guasuldí nu guzé”. ²⁴Parë gac bë'a të nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu napa pudërë parë guna perdunë duldë, gulë guná.

Iurní repi më lu nguiu narac ll'u'u galguidzë llunguë:

—Lul rnia'a, guasuldí. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë lídchil.

²⁵Lueguë lë'ë nguiu narac ll'u'u galguidzë, guasuldíll delantë lu rall. Bëtëall shtaa'll nu bëagrill lídchill. Bëdë'ëll graci lu Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më, guní'ill. ²⁶Grë mënë bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëchi'chi rall tantë rdzëbë rall. Guni'i rall: —Ne' guná hia'a cusë ru'bë nadë riasëdi'ia'a.

Jesús guna'bë lë'ë Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷Iurní Jesús bëru'u guë'dchi ni. Guná më lu tubi nguiu narunë cubrë impuestë. Lëll Leví nu guzúbëll lugar catë riatilli mënë impuestë. Guni'i Jesús lu Leví: —Gude'e naldë na.

²⁸Lueguë Leví guasuldill nu guanáldëll lë'ë Jesús. Bësëa'nëgall shchí'nill nu grë nashtë'nëll.

²⁹Más despuësë Leví gunibë'a gac tubi laní parë Jesús lidchi Leví. Zihani mënë narunë cubrë impuestë bédchini rall. Lë'ë rall con más mënë guzubë rall lu mellë con Leví nu Jesús. ³⁰Perë ra fariseo nu mësë shtë ra fariseo guzublú guni'i rall cuntrë ra shini gusë'dë më; guni'i rall:

—¿Pëzielú raunú të con ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë nu ruu'nú të lë'ë rall?

³¹Jesús guni'i lu rall:

—Ra narac ll'u'u, rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëraqüedi'i, adë rqui'nidi'ill ducturë. ³²Zeldë

guëna'ba gac salvar ra pecadurë të guëabré ldu'u rall con Dios. Na adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i nápëdi'i duldë.

**Guna'bë di'dzë mënë lu Jesús
shcuendë ayunë**

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³Iurní ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Ra shini gusë'dë Juan Bautista quëhunë rall ayunë zihani vultë nu zihani ruadi'dzënú rall Dios, nu ra shini gusë'dë fariseo runë rall zni. ¿Pëzielú shini gusë'dël rau rall; ruu' rall?

³⁴Jesús guni'i iurní:

—¿Pë zunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú rall lliguë? ³⁵Perë guëdchini dzë hiadë cuezënúdi'i lliguë lë'ë rall, iurní sí, gunë rall ayunë.

³⁶Guni'i Jesús comparaciuni rë':

—Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi, purquë si talë guëguëu'l lari bëuldë con lari cubi, rche'zë lari cubi. Adë rgá'adi'i rlua'a lari cubi rëu' lu lari gushë. ³⁷Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë. Adë gúnëdi'i bulsë gushë gan lu fuersë shtë vini cubi. Rí'ezë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u.

³⁸Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënítid'i'in. ³⁹El quë naruu' vini nanapë tiempë, rac shtú'udi'ill gull vini cubi purquë rni'ill: “Vini nanapë tiempë na mejurë”.

**Ra shini gusë'dë më caniashi rai'
du'u shtë trigu**

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, gudëdë Jesús con ra

shini gusë'dë më catë nanú trigu. Lë'ë shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu nu quëshá guia'a rai' guëc du'u parë guëru'u bë'dchi gau rai'. ²Iurní ra mënë religiosë fariseo nazuga'a nga'li, guná rall pë quëhunë rai'. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë të lo quë naná providë quëhunë të dzë narzi'i ldu'u mënë?

³Jesús bëquebi lu rall:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të lo quë nabë'në David guahietë? Iurë bëldia'në grë shmënë David, ⁴guatë David lidchi Dios. Guna'zi David guetështildi sagradë nabëdchi'bë bëshuzi lu Dios. Gudáu David. Bëdë'ë David gudáu ra mënë naze'dënú lë'i'. Perë guetështildi sagradë niétiquë bëshuzi ráuhin. Naprovidë gau cualquier mënë.

⁵Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Napa derechë guëníbé'ahia pë cusë gunë ra mënë dzë descansë.

Tubi nguiu nagubidchi tubi guíá'ai'

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Guzac stubi dzë narzi'i ldu'u mënë guatë Jesús iádu'u. Quëglua'a më diza'quë lu ra mënë. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guíá'ai' ladë ldi.

⁷Ra mësë shtë lëy con ra fariseo quëgl'da'chi rall lë'ë më parë guëná rall nia pë gunë më dzë narzi'i ldu'u mënë. Quëgl'da'chi rall nia zunëac më parë guëdzëlë rall mudë parë pë gunënú rall lë'ë më. ⁸Perë Jesús gac bë'a pë lligabë quëhunë rall. Iurní guni'i më lu nguiu nagubidchi guíá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí gueláu.

Lë'ë nguii ni guasuldill. Guzull catë guni'i më. ⁹Iurní guni'i Jesús lu ra nazuga'a:

—Rna'bë di'dza tubi cusë. ¿Pë rni'i lëy shtë hia'a? ¿Gunë nguii bien u gunë nguii mal dzë descansë? ¿Zúnëll rumëdi nguii u zësá'nëll gati nguii?

¹⁰Iurní Jesús gubi'a lu grë ra mënë nabëdëá nga'li. Guni'i më lu nguii:

—Bëldí guiá'al.

Lueguë bëldí guiá'ai'. Lueguë bëáquëll. ¹¹Ra fariseo nu ra mësë nalé bëldé rall. Iurní guzublú rall guëna'bë di'dzë lu sa' rall pë gunë rall con Jesús.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²La'ni ra dzë ni Jesús zia'a lu dani parë guadi'dzënúhi' Dios. Gua'a gue'lë biadi'dzënúhi' Dios. ¹³Iurná brëgue'lë guna'bë më ra shini gusë'dë më. Bë'në më nombrar chi'bë chupë mënë parë gac rall poshtë shtë'në më. ¹⁴Ndë'ë na lë ra poshtë: primëre poshtë lë Simón nu bëtë'ë më stubi léhi', bëruléhi' Pedro. En seguidë na Andrés, bëchi Simón. Nanú Jacobo, nu Juan nu Felipe nu Bartolomé, ¹⁵nu Mateo nu Tomás nu Jacobo. Jacobo na shini Alfeo. Nu bë'në Jesús nombrar Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁶Nu nanú Judas, shini Jacobo con stubi Judas nabëruulé Iscariote, el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë

(Mt. 4.23-25)

¹⁷Jesús con ra shini gusë'dë më, bietë rai' lu dani. Cabezë

rai' lu lumë shtë dani con zihani narianaldë lë'ë më. Nu ze'dë mënë zihani de Judea nu Jerusalén nu ze'dë rall regiuni shtë Tiro nu Sidón naqué rua' nisë ru'bë. Bëdchini rall parë guëqué diaguë rall shti'dzë Jesús, nu parë gunë më rumëdi ra galguidzë shtë rall. ¹⁸Nu ra nanapë mëdzabë fier la'ni ldu'i, bëac rall.

¹⁹Grë mënë rac shtu'u rall guëga'ldë rall shabë më parë guëac rall. Bënëac më narac ll'u'u con pudërë shtë'në më.

Ra naguëquitë ldu'u nu ra nadë guëquitëdi'i ldu'i

(Mt. 5.1-12)

²⁰Iurní Jesús gubi'a lu shini gusë'dë më, nu guni'i':

—Dichusë të, adë nápëdi'i të zihani cusë shtë guë'dchiliu perë rmbë'a Dios lë'ë të; tsuté të lugar catë na më Rëy.

²¹Dichusë të, napë të nicidá la'ni ldu'u të iurne'. Gunë të recibir lo quë narqui'ni të.

'Dichusë të, lë'ë të naru'në iurne'. Guëquitë ldu'u të.

²²Dichusë të iurë rna zá'quëdi'i mënë lu të, nu iurë rgu rall lë'ë të iádu'u, iurë rushtíá rall guëc të, nu iurë guëni'i mënë na të cusë mal. Gunë rall grë ndë'ë purquë na të shmëna, nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²³Gulë bëquitë ldu'u të nu gulë bëchesë tantë rquitë ldu'u të dzë naguëni'i mënë cuntrë lë'ë të. Zni ra shtadë guelú rall bë'në rall cuntrë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Gulë bëquitë ldu'u të purquë napë më tubi premi ru'bë gube'e parë lë'ë të.

²⁴Perë rnia'a lu ra ricu, prubi de lë'ë të purquë hia napë të grë lo quë narsëquitë ldu'u të.

²⁵'Nu rnia'a lu të nanapë grë lo quë narac shtu'u të. Prubi de lë'ë të purquë guëdchini tiempë guëa'në të sin quë adë pë nápëdi'i të.

'Nu rnia'a lu të nabëquitë ldu'i guédchiliu. Prubi de lë'ë të purquë despuësë gu'në të nu cushtiá të.

²⁶'Nu rnia'a lu të nanapë gustë iurë lë'ë mënë rni'i bien de lë'ë të. Prubi de lë'ë të purquë na të ziquë shtadë guëlú të. Shtadë guëlú të guni'i rall bien de nguiu bishi naguni'i na rall siervë shtë Dios.

Jesús guni'i: "Gulë gac shtu'u enemigu shtënë të"

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷Guagla'guë guni'i Jesús:
—Rnia'a lu të nabini shti'dza, gulë gac shtu'u ra narldënú lë'ë të. Gulë bè'në bien lu contrari shtë të.

²⁸Gulë guni'i bien lu narni'i guidzë guëc të. Gulë guna'bë lu Dios por el quë narushtiá guëc të. ²⁹Si talë chu cubé lul, adë rúnëdi'il ziquë bé'nëll; más bien bédë'ë lë'ël cubëll stubi ladë. Si talë chu rquëdu'u guëdchisú shábël, bédë'ë lë'ël guëdchisull shmánguël. ³⁰Gulë bédë'ë naca'a el quë narna'bë lul. Si talë chu rdchisú pë nápël, adë guëná'bëdi'il lull parë guënë'ellin. ³¹Gulë bè'në tratë sa'l igual ziquë rac shtú'ul gunë rall tratë con lë'ël.

³²'Si talë rac shtú'ul lë'ësë narac shtu'u lë'ël, ¿pë premi gápël? purquë ra mënë mal rac shtu'u rall el quë narac shtu'u lë'ë rall. ³³Si talë runë të bien lë'ësë narunë bien con lë'ë të, ¿chu guëne'e premi cá'al? purquë ra mënë mal runë rall bien con sa' rall. ³⁴Si talë rúnëll prështë dumí lë'ësë ra naguëdchigré

lë'ë dumí, ¿chu guëne'e premi cá'al? Ra mënë mal runë rall prështë dumí; quëbezë rall quilli mënë mizmë cantidá dumí. ³⁵Perë rnia'a lu të, gulë gac shtu'u ra mënë narunë cuntrë lë'ë të. Gulë bè'në bien con grë mënë. Gulë bè'në prështë aunquë adë guëdchigrédi'i rall dumí. Si talë quëhunë të ra cusë ni, gapë të premi ru'bë nu na të ziquë shini Dios nacabezë gube'e. Pues Dios rac shtú'ui' ra mënë mal nu quëhunë më bien con ra mënë nanadë rdé'ëdi'i graci lu më. ³⁶Gulë bëga'a ldu'u të ra mënë igual ziquë Shtadë të rga'a ldú'i' lë'ë ra mënë.

Jesús guni'i: "Adë rúnëdi'il juzguë sa'l"

(Mt. 7.1-5)

³⁷'Nu rnia'a lu të, adë rúnëdi'il juzguë sa'l purquë gunë më juzguë lë'ël igual ziquë quëhúnëll juzguë sa'l. Adë rúnëdi'il condenar mënë, nu Dios gúnëdi'i më condenar lë'ël. Gulë bè'në perdunë sa' të guëdubinú ldú'ul nu Dios gunë më perdunë lë'ë të. ³⁸Gulë bédë'ë naca'a nabënapëdi'i, iurní gunë Dios igual con lë'ë të. Guëne'e më medidë completë hashtë guëqui'chi mëhin, hashtë guëni'bi mëhin, hashtë guërë'tsin, guëne'e më ca'a të. Medidë nardé'ël mizmë medidë gúnëll recibir.

³⁹Iurní guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Gu rac guësé ciegu stubi ciegu? Guërüpë rall ldaguë rall la'ni guëru. ⁴⁰Tubi narsë'dë lu mësë shténëll, nádi'ill más më ru'bë quë mësë shténëll, perë iurë tsalú studi shténëll, iurní gáquëll ziquë mësë

shténëll. Gulë guná bien guadë guëlua'a lë'ë të. ⁴¹ ¿Pëzielú guëní'il lu sa'l nanú tubi gui'lli la'ni slull nu iurní nanú tubi trunquë la'ni slul? ⁴² ¿Lla guëní'il lu sa'l: “Amigu, bënë'e sí guëdchisúa gui'lli nananú la'ni slul”? Perë lë'ël rnádi'il trunquë la'ni slul. Lë'ël nal falsë; gulú primërë trunquë nananú la'ni slul, iurní gac guënal bien parë cul gui'lli la'ni slu sa'l.

Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Guagla'guë guni'i Jesús: —Nanë mieti hiaguë za'quë rné'edi'in nashi mal, nu hiaguë mal rné'edi'in nashi za'quë. ⁴⁴Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë nahin. Adë tsagllí'idi'i ra mënë nashi higu lu hiaguë guitsë nu adë guësiétëdi'i ra mënë uvë lu hiaguë guitsë. ⁴⁵Tubi më za'quë ruadi'dzë cusë za'quë purquë nabënë na ldu'u mënë ni. Perë tubi mënë mal ruadi'dzëll cusë nadë rllu'í'idi'i purquë lë'ësë mal nanú la'ni ldu'ull. Lo quë nananú la'ni ldu'u mënë ruadi'dzë rall.

Comparaciuni shtë chupë nabëza'a hiu'u

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶Guagla'guë guni'i Jesús lu ra mënë: —Rni'i të nahia el quë narnibë'a lë'ë të ziquë shtadë të perë rúnëdi'i të cumplir shti'dza. ⁴⁷Iurní guënia'a lu të lla na el quë naguidë rini shti'dza nu rúnëll cumplir shti'dza. ⁴⁸Nall ziquë tubi nguiú narza'a tubi hiu'u. Gudánill gutët catë

naguëdchi guiu'u. Bëzá'all hiu'u lu cimientë shtë guë'ë. Iurë lë'ë nisë guaru'bë nu bédë'ë nisë hashtë guë'a hiu'u, perë ni adë bënë'bid'i'i hiu'u purquë zubë hiu'u lu guë'ë. ⁴⁹Perë el quë narini shti'dza perë rúnëdi'ill cuendë, na ziquë tubi nguiú narza'a tubi hiu'u lu iu'lli perë nídi'i cimientë shtë hiu'u. Iurë guaru'bë nisë nu bédë'ë nisë hashtë guë'a hiu'u, gurëhin lueguë. Completamente gualúhin sin ni tubi adë bë bëá'nëdi'i.

Jesús bënëac tubi narunë sirvë lidchi më rumanë

(Mt. 8.5-13)

7 Iurní gualú biadi'dzë më lu ra mënë, bëabrí më Capernaum. ²Ndë guquërelde tubi capitán më rumanë narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Nápëll tubi muzë narac llu'u hashtë hia rllullë muzë. Lë'ë më rumanë nalë rac shtú'ull muzë shténëll. ³Iurë bini capitán lo quë nabënë Jesús, bëshé'ldëll bëldá më gushë israelitë parë tsaglli'i rall lë'ë Jesús; guidë më nu gunë më rumëdi muzë narac llu'u. ⁴Ra më gushë bédchini rall catë nanú Jesús nu guagla'guë bë'në rall ruëguë lu më. Guni'i rall:

—El quë nabëshë'ldë lë'ë na'a lul, runë tucarë gúnël favurë narac shtú'ull. ⁵Rac shtú'ull ra më israelitë; bëzá'all con dumí shténëll iádu'u shtënë na'a.

⁶Guanú Jesús lë'ë rall lidchi capitán. Iurë hia ziagdchini rall hiu'u shtë capitán, bëshë'ldë capitán bëldá amigu shténëll. Guni'i rall lu Jesús shti'dzë capitán:

—Dadë, tsutédi'il lidcha purquë më ru'bë nal. Na adë chu nádia'a.

⁷ Adë rúnëdi'i tucara guënia'a lul, por ni bëshe'lda guidë guëlli'i ra mënë lé'ël. Rialdí ldu'a'a sulamëntë guëni'il tubi di'dzë, guëac shmuza. ⁸ Na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na. Nu napa suldadë narunë narnibë'ahia. Iurë guepia lu túbill, tsall; rzu'bë diáguëll shti'dza. Nu iurë guënia'a lu stúbill, guídëll; lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza. Iurë guëni'bë'ahia lu muzë gúnëll dchi'ni, lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza.

⁹ Iurë bini Jesús shti'dzë capitán, guasé ldu'u më tantë gualdí ldu'u capitán. Bëdchigré lu më; gubi'a më lu mënë nazianaldë lë'ë më; guni'i më lu rall:

—Guldía, ni tubi israelitë adë rialdídi'i ldu'u rall na cumë ziquë rialdí ldu'u capitán rë'.

¹⁰ Iurë bëabrí ra amigu shtë capitán lídchill, guná rall lu muzë. Hia lë'ë muzë bëac.

Jesús bëldishtë tubi tégulë shini na'a viudë

¹¹ Iurní Jesús zia'a parë guë'dchi nalé Naín. Ra shini gusë'dë më con zihani mënë, bë'në rai' compaíni lë'ë më. ¹² Iurë ziagdchini rai' cerquë rua' guë'dchi, bëdza'guëlu rai' ra mënë naziaca'chi tubi tégulë. Tégulë ni na tubsë shini lu shní'ai', nu shní'ai' náhi' viudë. Zihani mënë shtë guë'dchi, bë'në rall compaíni parë ziaca'chi rall tégulë. ¹³ Guná Jesús lu viudë. Bëga'a ldu'u më lë'ëll; guni'i më lull:

—Adë rúnëdi'il.

¹⁴ Iurní Jesús guabi'guë nu bëdchi'bë guia'a më guëc cajón. Hia nanua'a lë'ë tégulë guzudchí. Jesús guni'i lu tégulë:

—Lé'ël, na rnia'a lul, guashtë nga'li.

¹⁵ Lueguë lë'ë tégulë guashtë nu guzubë ldill. Guzublu ruadí'dzëll. Iurní Jesús bëdë'ë lë'ë nguui ni lu shni'a nguui. ¹⁶ Grë mënë guná gubani nguui ni; bëdzëguë' ldu'u rall. Guzublu guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios. Hia bëdchini tubi më ru'bë naruadí'dzë shti'dzë Dios entrë lë'ë hia'a.

Nu guni'i rall:
—Bëagná ldu'u Dios shti'dzë më; bidë guëdchini më con lë'ë hia'a.

¹⁷ Por guëdubi nezë nu hashtë grë lugar shtë Judea, guni'i ra mënë lu sa' rall bëldishtë Jesús tubi tégulë.

Juan Bautista bëshe'ldë chupë mënë lu Jesús

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ Bini Juan lo quë nabë'në Jesús purquë ra nazianaldë lë'ë Juan biadí'dzë rall lu Juan. Iurní guna'bë Juan chupë shmëni'. ¹⁹ Bëshe'ldë Juan lë'ë rai' lu Dadë Jesús parë tsagna'bë di'dzë rai' si talë lë'ë më na el quë nanapë quë guëdchini, lë Cristo, u cuezë mënë stubi më naguëdchini. ²⁰ Bëdchini rai' catë nanú Jesús. Guni'i rai' lu më:

—Juan Bautista bëshe'ldë lë'ë na'a parë guëna'bë di'dzë na'a, çpë lé'ël nal el quë nanapë quë guëdchini, Cristo, u guëbezë na'a stúbi'?

²¹ Mizmë iurë nabëdchini ra shmënë Juan, bënëac Jesús zihani mënë narac ll'u'u de grë clasë galguidzë nu guë'dzdu. Bëgú më mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bënëac më zihani ciegu. ²² Iurní guni'i Jesús lu shmënë Juan:

—Gulë tsagni'i lu Juan lo quë naguná të nu lo quë nabini të. Gulë guni'i lúhi' con pudërë shtëna bëac ra ciegu. Ra kujë bëac za'quë guëa' rall. Ra narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi', bëac rall. Ra naná cue'të bëac diaguë rall. Ra tégulë gubani rall con pudërë shtëna. Ra mënë prubi rini rall diza'quë shtë Dios. ²³Rquitë ldu'u ra mënë, el quë natsagla'guë tsaldí ldu'i shti'dza.

²⁴Iurë ra shmënë Juan zia'a, Jesús guzublú guni'i lu ra mënë shcuendë Juan:

—¿Chu guagbi'a të lúhi' rua' guëë'gu Jordán? ¿Pë guná të tubi nguiu fuertë u tubi nguiu ziquë gui'lli narni'bi mbë? ²⁵¿Chu guagbi'a të lúhi'? Adë gunádi'i të tubi nguiu nanacu con lari za'quë. Bien nané të ra nanacu lari chulë, ra nabani con galëljë, quërelde rall lidchi ra rëy. ²⁶¿Lla na nguiu naguagbi'a të lúhi'? ¿Gu náhi' ziquë tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë? Rnia'a lu të Juan napë más llëru'bë dchi'ni quë ra mënë naquërelde guahietë. ²⁷Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Juan:

Rshe'lda el quë narni'i por na delantë lul
parë gúni' preparar nezë
delantë lul.

²⁸Rnia'a lu të entrë grë ra mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu ra mënë shtë guédchiliu, ni tubi rall na rall más më naru'bë quë Juan Bautista. Perë guná, el quë natsuté shnezë Dios catë rnibë'a më, aunquë nádi'i më naru'bë, nápëll más dchi'ni llëru'bë quë Juan.

²⁹Ra mënë nabëchu'bë nisë Juan nu ra narunë cubrë impuestë

nabëchu'bë nisë Juan, iurë bini rall shti'dzë Juan, guni'i rall bënë nu justë na Dios. ³⁰Perë ra më religiusë fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, gunédi'i rall niachu'bë nisë Juan lë'ë rall. Bëquë guia'a rall voluntá shtë Dios parë mizmë lë'ë rall.

³¹Jesús guni'i lu rall:

—Rnia'a lu të, ¿llo na ra mënë shtë tiempë ne'? ³²Na rall ziquë llguë'në. Rzubë llguë'në; rguitë rall lu llguëa'. Rushtiá rall lu sa' rall; rni'i rall: “Bëdi'ldi na'a musiquë shtë sa'a perë adë nédi'i të guëgui'i të. Bëdi'ldi na'a marchë shtë tégulë perë adë bí'nidi'i të. Ni tubi cusë rëuu'di'i ldu'u të.” ³³Bidë guëni'i Juan lu të. Adë gudáudi'i Juan guetështildi nu bii'di'i vini, perë lë'ë të guni'i të nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'. ³⁴Iurní bédchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; rauha lu laní, nu ruha vini, perë rni'i të rau sha'ta. Rni'i të ruha zili vini. Rni'i të nahia amigu shtënë ra pëcadurë. Amigu shtënë ra narunë cubrë impuestë, rni'i të. ³⁵Manërë nacanihunë Dios na ziquë llui; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná sabi de verdá.

Jesús gua lidchi Simón naná fariseo

³⁶Tubi fariseo lë Simón bé'nëll invitar lë'ë Jesús parë tsa më lídchill të gaunú më lë'ëll. Jesús gua lídchill nu guzubë më lu mellë. ³⁷Iurní bédchini tubi na'a nanapë zihani nguiu. Quërelde na'a lu mizmë guédchi. Iurë bini na'a lë'ë Jesús ziatáu lidchi fariseo, bédchininú na'a tubi bétéi naná guë'ë; gadzëhin sèiti nashi. ³⁸Bëzullibi na'a guëa' Jesús catë

cabezë më. Bi'ni na'a nu guzublú radzë guëa' më con nisë narru'u slu na'a. Lueguë bëshá na'a guitsë guëc na'a guëa' më parë guëbidchi guëa' më. ³⁹Iurë guná Simón lo quë nabë'në na'a, bé'nëll llgabë: "Si talë lë'ë nguiu nabëna invitar lidcha, na tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, niadé'ëi' cuendë pë clasë na'a na el quë nabëdchini lúhi'. Nall tubi na'a nanapë zihani duldë." ⁴⁰Iurní guni'i Jesús lu Simón:

—Moni, rac shtua'a guënia'a lul.

Guni'i Simón:

—Mësë, ¿pë rac shtú'ul guëní'il lua?

⁴¹Jesús guni'i:

—Guc chupë nguiu nazé'bi dumí lu nargudini. Túbill naze'bi ga'i gahiu'a bëllë bédchichi. Stúbill naze'bi cincuenta bëllë bédchichi. ⁴²Perë ni tubi de lë'ë rall nápëdi'i rall dumí parë quilli rall. Lë'ë nargudini bé'nëll perdunë guërupë rall.

'Guna'bë di'dza lul, Moni, ¿guadë de lë'ë rall rac shtu'u más lë'ë nargudini dumí?

⁴³Simón bëquebi:

—Lluá'ahia el quë narze'bi más llëru'bë dumí rac shtú'ull más lë'ë nargudini dumí.

Guni'i Jesús iurní:

—Guldil, zni nahin.

⁴⁴Iurní lë'ë Jesús guná lu na'a nu guni'i më lu Simón:

—Hia gunal lla bënë'në na'a rë'. Gutëa lidchil. Bënë'edi'il nisë parë tsati guëahia ziquë na custumbrë, perë lë'ë na'a rë' bëga'dzë guëahia con nisë narru'u slúhi. Nu bëcuédchill guëahia con guitsë guéquëll. ⁴⁵Adë bëtsagraua'dí'il

guiahia ziquë na custumbrë, perë na'a rë' dizdë iurë bédchiria, adë rbézëdi'i rtsagraua' na'a guëahia.

⁴⁶Nu adë bëtiá'adi'il sëiti nashi guëca, perë na'a rë' bëtiá'all sëiti nashi guëahia. ⁴⁷Rnia'a lul de quë duldë zihani shténëll naperdunë; por ni nalé rac shtú'ull na. Perë el quë naguc perdunë du'pë, du'psë rac shtú'ull na.

⁴⁸Iurní guni'i Jesús lu na'a:

—Duldë nabë'nëll hia bëna perdunë.

⁴⁹Ra invitadë nazúbëga'a con Jesús, guzublú rni'i lu sa' rall:

—¿Chu rní'ill nall? Rní'ill nápëll pudërë gúnëll perdunë duldë shtë më'në.

⁵⁰Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Hia nasalvárëll purquë gualdí ldú'ul na. Bëagzé con bien.

Ra na'a nabë'në compaíi lë'ë Jesús

8 Despuësë de ni, lë'ë Jesús zia'a zihani guë'dchi nu ranchi parë guadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté më'në shnezë Dios. Ra chi'bë chupë poshtë guanaldë rai' lë'ë Jesús. ²Nu ra na'a zianaldë rall Jesús; antsë bënëac Jesús lë'ë rall narac ll'u'u. Gulú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Entrë lë'ë rall zianaldë María Magdalena nabëru'u gadchi mëdzabë la'ni ldú'í'. ³Nu zianaldë Juana, tse'lë Chuza naná encargadë gapë lidchi Herodes. Nu zianaldë Susana con zihánu'u na'a nabëd'ë dumí shtë rall parë el quë narqui'ni Jesús nu ra shini gusë'dë më.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bédchi

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴Bëdëa zihani më'në lu Jesús. Bédchini ra më'në de grë ladë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁵—Tubi nguiu guagtë'tsë b'è'dchi lachi. Du'pë b'è'dchi gulaguë lu nezë. Nga'li bëlú mënë guëquin. Iurní b'è'dchini ra ma'ñi; gudáu ma'ñi b'è'dchi. ⁶Stubi tantë b'è'dchi gulaguë lu guiu'u gu'è. Iurë l'è'è b'è'dchi gutschélú, lueguë gubidchi plantë purquë du'pë shcupë nanú. ⁷Stubi tantë b'è'dchi gulaguë ladi gu'i'lli guitsë. Galdani b'è'dchi perë guni gu'i'lli guitsë guëquin. ⁸Perë stubi partë b'è'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Galdanin. Guaru'bin nu b'è'd'èin cusechë hashtë tubi gahiu'a por tubin.

Iurní Jesús guni'i fuertë:
—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guni'i më ra comparaciuni

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹Iurní ra shini gus'è'dë më guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë comparaciuni rë'. ¹⁰Guni'i më:

—Rnia'a lu të, Dios b'è'në favurë parë tsasë të lla rñib'è'a më ziquë Rëy. Antsë guas'èdi'i mënë ra cusë ni. Ra mënë nan'èdi'i tsasë shti'dza, na rnia'a lu rall con comparaciuni të rna rall perë adë rias'èdi'i rall. Rini rall perë adë rd'è'di'i rall cuendë pë runë cuntienë ra comparaciuni.

Jesús biadi'dzë pë runë cuntienë comparaciuni shtë b'è'dchi

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹'Guënia'a lu të pë runë cuntienë comparaciuni nart'è'tsë b'è'dchi. Ra b'è'dchi na ziquë shti'dzë Dios. ¹²Tubi tantë b'è'dchi nagulaguë lu nezë, na ziquë ra mënë narini

shti'dzë Dios perë ridë mëdzabë, rdchisull shti'dzë Dios ldu'u ra mënë parë adë tsaldídi'i ldu'u mënë parë gáquëdi'i salvar rall. ¹³Ra b'è'dchi nagulaguë ladi gu'è'è, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rca'a rallin con gustë. Ziquë plantë nanapë du'pë lu'chi rialdí ldu'u rall por du'pë tiempë, perë iurë ridë tubi prëbë, rni'i guidzë mënë guëc rall, iurní rsa'në rall shti'dzë Dios. ¹⁴Ra b'è'dchi nagulaguë la'ni gu'i'lli guitsë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rianaldë rall nezë shtë më, perë por tantë llgabë shtë dchi'ni, lla guëbani rall, nu rzebi ldu'u rall gapë rall zihani dumí, nu por mal deseo nananú la'ni ldu'u rall, hia iurní rte'èin shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. Iurní na rall ziquë tubi plantë nadë rné'edi'i nashi. ¹⁵Perë b'è'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë mënë narini shti'dzë Dios. Con guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Rd'è'è rall cuendë shti'dzë më. Na rall më pacënci. Na rall ziquë tubi plantë nariagla'guë rd'è'è nashi za'quë.

Comparaciuni shtë lintërnë

(Mr. 4.21-25)

¹⁶'Ni tubi mënë guësëu'ldë llni la'ni lintërnë nu lueguë guëtá'ull con tubi t'èpë u guëzullin guëa' camë, sino quë guia'a zubin parë el quë natsuté la'ni hiu'u guëzianí. ¹⁷Grë lo quë naga'chi lu ra mënë iurne', napë quë guëru'u lu llni parë tsasë mieti.

¹⁸'Si talë guëquë diaguë të bien, guëne'e Dios más llni; perë si talë rún'èdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël.

Shni'a Jesús nu ra béchi'*(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)*

¹⁹Iurní lè'è shni'a Jesús con béchi', bédchini rai' catè cabezè mè, perè gúquèdi'i niabi'guè rai' lu mè por tantè zihani mènè. ²⁰Tubi mènè guanú rsunè lu Jesús. Guni'ill:

—Lè'è shní'al nu ra béchil zuga'a tēchi fuèrè. Rac shtu'u guadi'dzènú rai' lé'èl.

²¹Perè Jesús repi:

—Ra narqué diaguè shti'dzè Dios nu runè rall cumplir narni'i mè, ni na ra shní'ahia, ni na ra bëcha.

Jesús bëcuc'dchí nisè ru'bè*(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)*

²²Tubi dzè guaté Jesús la'ni barcu con ra shini gusè'dè mè nu guni'i mè lu rai':

—Cha guia hia'a stubi ladè rua' nisè.

Iurní zia'a rai'. ²³Mientras ziazú rai' lu nisè, Jesús gutèga'si. Iurní bédchini tubi mbè dushè lu nisè. Guaté nisè la'ni barcu hashtë mërè n'é'azè barcu la'ni nisè. ²⁴Lueguè guacua'ñi rai' lè'è Jesús nu guni'i rai':

—Mèsè, Mèsè, aquè zati hia'a iurne'.

Iurní Jesús guashtë. Gunibé'ai' lu mbè nu nisè parè cuedchí nisè. Iurní lueguè gurèdchí nisè. ²⁵Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusè'dè mè:

—¿Pè hia adè rialdídi'i ldu'u tē Dios?

Iurní bédzèbè rai' nu bédzèguèè' ldu'u rai'. Guni' lu sa' rai':

—¿Chull mè rè'? tantè pudèrè nápi'. Rzu'bè diaguè mbè nu nisè shtí'dzi'.

Tubi mè gadareno nanapè mëdzabè la'ni ldú'ull*(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)*

²⁶Bédchini rai' stubi ladè nisè ru'bè, ladzè ra mè gadareno. Galilea naqué stubi ladè rua' nisè ru'bè. ²⁷Bédchini rai' rua' guiu'u. Bèru'u mè la'ni barcu. Lueguè guabi'guè tubi nguiu shtë guè'dchi gadareno lu Jesús. Por zihani izè rácudi'ill lari nu adè nídi'i lídchill sino què guquèrdèll la'ni cuevè catè rga'chi ra tēgulè. Nguiu ni napè zihani mëdzabè fier la'ni ldú'ull. ²⁸Iurè guall lu Jesús, bëzullíbill lu mè. Gurushtiall. Guni'ill fuertè lu Jesús:

—¿Pè nápèl con na? Jesús. Lé'èl nal shini Dios nacabezè gube'e. Runa ruèguè lul adè guètia'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

²⁹Zni guni'ill purquè más antsè Jesús gunibè'a lè'è ra mëdzabè fier parè guèru'u rall de lè'è nguiu. Vidè shtë nguiu ni guc zndè'è; zihani vueltè lè'è mëdzabè guna'zi lè'è nguiu ni. Lè'è ra mènè bëldi'bi guiá'all nu guè'all con cadènè parè gac segurè nguiu ni, perè lé'èll bëchúguèll cadènè. Lè'è mëdzabè bësèllu'nè lé'èll tubi lugar catè nídi'i mènè. ³⁰Jesús guna'bè di'dzè lull:

—¿Chu lèl?

Lé'èll bëquebi:

—Lèhia Chupe Mili. Zihani na na'a.

Zni guni'ill purquè zihani mëdzabè gutè la'ni ldú'ull. ³¹Ra mëdzabè bè'nè ruèguè lu mè parè adè guèni'bé'adi'i mè lè'è rall tsa rall gabildi. ³²Tiempè ni nanú zihani

guchi lu lumë shtë dani. Quëháu ra ma. Lë'ë ra mëdzabë bë'në ruëguë lu Jesús tsa rall la'ni ldu'u ra guchi. Bëd'ë më permisi. ³³Iurní bëru'u ra mëdzabë la'ni ldu'u ngui. Bëu' rall la'ni ldu'u guchi. Iurní bëllu'në ra ma catë naqué tubi nisë ru'bë. Guzutu'u ra ma hashtë guetë la'ni nisë. Nga'li gualú ra ma.

³⁴Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall hashtë guë'dchi. Biadi'dzë rall lu ra mënë naquërdë guë'dchi nu lu ra më nananú lachi pë guc con ra guchi. ³⁵Ra mënë guagbi'a rall nia'a pë guc. Nu bédchini rall catë nanú Jesús. Guná rall lu ngui nananú mëdzabë la'ni ldú'i'. Zúbëll cula'ni Jesús. Nácull lari nu be'rquë ruadi'dzëll. Bëac za'quë shgábëll. Ra mënë bëdzëguë' ldu'u rall. ³⁶Grë naganá nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lla bë'në më parë bëac ngui nanapë mëdzabë la'ni ldú'i'. ³⁷Iurní grë ra më gadareno, bë'në rall ruëguë lu më parë guëru'u më ladzë rall tantë bëdzëbë rall. Iurní Jesús güe'pi la'ni barcu parë zia'ai' stubi ladë. ³⁸Lë'ë ngui nabëru'u mëdzabë la'ni ldú'i', bë'nëll ruëguë lu Jesús parë guëd'ë më permisi tsanaldëll lë'ë më. Perë Jesús gunibë'a guë'a'nëll ládzëll. Guni'i më:

³⁹—Bëabrí lídchil nu biadi'dzë grë lo quë nabë'në Dios con lë'ël.

Bëagzëll nu biadi'dzëll por guëdubi nezë nu guë'dchi lo quë nabë'në Jesús con lë'ël.

Naguzac shtsa'pë Jairo nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Ra mënë quëbezë lë'ë më nu

bë'në rall recibir lë'ë më. Rquitë ldu'u rall. ⁴¹Iurní bédchini tubi ngui lë Jairo. Nall tubi jëfë shtë iádu'u. Bëzullíbill lu Jesús. Bë'nëll ruëguë tsa më lídchill ⁴²purquë Jairo nápëll tubsë shtsá'pëll. Napë ntsa'pë chi'bë chupë izë. Hia rlúllëll. Iurë lë'ë Jesús zia'a, mënë zihani guanaldë rall lë'ë më hashtë rte'ë mënë lë'ë më.

⁴³Nu guanaldë tubi na'a con los de más mënë; rllë'ë rénëll. Hia guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Ni chu bë'nëdi'i gan nëaquëll. ⁴⁴Iurní guabi'guë na'a nezë tēchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. Lueguë gulezë rënë nu bëaquëll.

⁴⁵Iurní Jesús guni'i:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

Grë mënë guni'i:

—Ni túbidi'i.

Iurní guni'i Pedro:

—Mësë, ra mënë zihani quëgte'ë rall lë'ël, nu cagsini rall lë'ël.

⁴⁶Perë Jesús guni'i:

—Entrë de lë'ë tē nanú tubi nabëga'ldë shaba, purquë guc bë'ahia tubi mënë bëaquëll con pudërë shtëna.

⁴⁷Lë'ë na'a guc bë'all adë nídi'i mudë gaquin naga'chi. Iurní bédchínill nu rchí'chill nu bëzullíbill lu më. Guní'ill delantë lu grë mënë pëzielú bëgá'ldëll shabë më. Guní'ill lueguë bëaquëll.

⁴⁸Iurní Jesús guni'i lull:

—Nanë, bëaquëll purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzë con bien.

⁴⁹Nianá quëadi'dzë Jesús, bédchini tubi mënë nabëru'u lidchi Jairo. Guní'ill lu Jairo:

—Hia lë'ë shtsá'pël gualú guti. Adë rsiú'bëdi'il más lë'ë më.

⁵⁰Iurë bini Jesús pë guni'i nguui ni, guni'i më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë tsaldí ldu'ul na. Lë'ë shtsá'pël guëáquëll.

⁵¹Iurë guaté Jesús lidchi Jairo, gunédi'i më chu niuté catë naga'a tégulë; sulë Pedro nu Juan con shtadë nu shni'a ntsa'pë guanú më.

⁵²Grë mënë bi'ni nu bë'në rall ruidë por lë'ë tégulë. Perë Jesús guni'i lu rall:

—Adë rú'nëdi'i të. Gútidi'i ntsa'pë sino naga'si ni'i.

⁵³Bë'në rall burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús purquë hia rac bë'a rall tégulë na ntsa'pë. ⁵⁴Iurní Jesús guna'zi guia'a tégulë. Guni'i më fuertë:

—Ntsa'pë, guashtë nga'li.

⁵⁵Iurní lueguë bëabrí gubani tégulë. Guashtë ntsa'pë lueguë. Gunibë'a Jesús të guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë. ⁵⁶Ra shtadë ni'i guasé ldu'u rall. Perë Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rall lo quë naguc.

Jesús bëshel'dë chi'bë chupë poshtë

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Bëtéa Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bédë'ë më pudërë parë guë nibë'a rai' grë mëdzabë; guélú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu gunëac rai' narac ll'u. ²Bëshel'dë më lë'ë rai' parë guëni'i rai' lu mënë bëga'a iurë parë guë nibë'a Dios lë'ë rall, nu guni'i më gunëac rai' grë clasë galguidzë. ³Guni'i më:

—Adë pë guá'adi'i të parë nezë, ni tubi bastunë ni panitë parë quë dumí, ni guetështildi guá'adi'i të.

Gulë bia'a tubsë manguë gacu të cadë tubi de lë'ë të. ⁴Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi. ⁵Si talë ca nédí'i mënë gunë recibir lë'ë të, gulë bëru'u guë'dchi ni. Iurní guëdchibë të gushëguiu'u guëa' të cumë ziquë tubi sëni de quë adë gualdídi'i ldu'u rall diza'quë shtë Dios.

⁶Bëru'u rai'. Gua rai' por guëdubi nezë shtë ra guë'dchi. Biadi'dzë rai' diza'quë shtë Dios. Bënëac rai' narac ll'u.

Galguti shtë Juan Bautista

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Lë'ë gubernadurë Herodes bini grë lo quë nabë'në Jesús. Bë'nëll tantë llgabë perë adë bédë'ëdi'ill cuendë chu na Jesús. Bëldá mënë guni'i Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë. ⁸Stubi rall guni'i Jesús na tégulë Elías nagubani stubi. Sëbëldá mënë guni'i Jesús na tubi nabe'dë guëni'i shti'dzë Dios más guahietë perë guashtë'i ladi ra tégulë. ⁹Herodes guni'i:

—Lëdë lë'ëdi'i Juan ndë purquë na gunibë'ahia guagchuguë ra suldadë guëc Juan. Gúti'. ¿Perë chu na nguui rë'? Binia zihani cusë ru'bë nabë'nëll.

Herodes guc shtu'u guënall lu Jesús.

Jesús bédë'ë nagáu más de ga'i mili mënë

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Iurë bëabrí ra poshtë, biadi'dzë rai' lu Jesús lo quë nabë'në rai'. Bia'a më lë'ë rai' tubi lugar catë

nídi'i mènè cerquë rua' guè'dchi Betsaida. ¹¹Perë iurë bini ra mènè cabezë më lugar ni, guanaldë rall lè'ë më. Nu Jesús bè'në recibir lè'ë rall con gustë. Biadi'dzë më lu rall lla gac salvar rall, nu bënëac më narac llu'u.

¹²Bëga'a iurë guna'zi guadze', iurní bédchini ra poshtë lu më. Guni'i rai':

—Gunibë'a lu ra mènè tsa rall guè'dchi lugar catë nanú mènë. Gau rall nu tsa rall descansë purquë ni tubi mènë quërdëdi'i' ndé'ë.

¹³Jesús guni'i iurní:

—Gulë bédë'ë nagáu rall.

Lè'ë ra shini gusë'dë më bëquebi rai':

—Nápa'a gá'isë guetështildi con chupë mbeldë. ¿Ca lu tsa'i na'la guetështildi gau ra mènè rë'?

¹⁴Nanú más de ga'i mili nguii nazuga'a. Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:

—Gulë guni'i lu ra mènë të subë mènë cadë grupë masiá de cincuenta mènë.

¹⁵Zni bè'në rai'. Guzubë grë ra mènë. ¹⁶Iurní Jesús guna'zi ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

Guná më lu gube'le. Bédë'ë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi nu belë mbeldë. Bédë'ëi' guetështildi cua'a ra poshtë. Lè'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mènë.

¹⁷Grë rall gudáu rall hashtë ca lu bielë rall. Iurní ra shini gusë'dë më bëtsadzë chi'bë chupë tēpë ra pedasë nabë'në subrë.

Bëquebi Pedro Jesús náhi' Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸Tubi dzë gua Jesús l'é'së më tubi lugar. Quëadi'dzënú më Dios.

Iurní bédchini ra shini gusë'dë më lu më. Guna'bë di'dzë Jesús lu rai':
—¿Chu rni'i ra mènë nahia?

¹⁹Lè'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mènë rni'i nal Juan Bautista. Sëbëldá mènë rni'i nal Elías. Sëbëldá mènë rni'i nal tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios más guahietë. Rni'i rall guashtël ladi ra tēgulë.

²⁰Iurní Jesús guni'i lu rai':

—Lè'ë të, ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbë'al.

Guni'i Jesús gati më perë despuësë tsashtë më

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

²¹Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

²²Guni'i më lu rai':

—Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guè'dchiliu. Napë quë guëzac zia. Ra bëshuzi ru'bë, ra më gushë shtë iádu'u, nu ra mësë shtë lëy, guëqué guia'a rall na. Quini rall na perë dzë tsunë despuësë, tsashtëa ladi ra tēgulë.

²³Iurní guni'i më lu grë ra mènë:

—El quë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi dese shtënéll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na. Dzë con dzë napë quë tsanaldëll shneza. ²⁴El quë narac shtu'u gapë vidë shtënéll, guënítil, perë el quë naguëniiti vidë shtënéll purquë nall shmëna, guëbánill parë siembrë.

²⁵Adë pë guëllu'i gunë nguii gan guëdubi guè'dchiliu nu despuësë guënítil almë shtënéll. ²⁶Si talë chu rtu lúhi' por na nu por shti'dza

iurne', zni na guetú lua de lé'ëll iurë lë'ë na guëabría de gube'e. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu perë guédchinuhia con ra ianglë. Guëlua'a llëru'bë llni nu pudërë shtë Dios iurë guëabría. ²⁷Guldía rnia'a lu të, nanú mënë entrë lë'ë të guená rall rribë'a Dios ziquë rëy; despuësë de ni gati rall.

Jesús guc cambi delantë lu rai'

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Gudëdë shunë dzë; bia'a Jesús Pedro nu Jacobo nu Juan. Ziazú rai' lu dani parë guadi'dzënú Jesús Dios. ²⁹Iurë biadi'dzënúhi' Dios, guc cambi lu Jesús delantë lu rai'. Shábi' bëac más naquichi hashtë rabtsë'in. ³⁰Iurní guná rai' chupë nguiu nabiadí'dzënú Jesús. Lë'ë rai' náhi' Moisés nu Elías. ³¹Nanú rai' la'ni tubi shcahi nanapë llni. Quëadi'dzë rai' lla gati Jesús nu lla guëzac zi më ciudá Jerusalén. ³²Pedro, Jacobo, nu Juan nalé mbëca'ldë guna'zi lë'ë rai', perë guná rai' lu llni. Guná rai' lla guc cambi Jesús. Nu guná rai' lu chupë nguiu nazunú Jesús. ³³Nianá lë'ë chupë nguiu bësëa'në rai' Jesús, guni'i Pedro lu më:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. Guëza'a na'a tsunë ranchi, tubin parë lé'ël guëquerëldël; stubin parë Moisés; stubin parë Elías.

Perë Pedro rac bé'adi'i pë guni'í'. ³⁴Nianá quëadi'dzë Pedro, bédchini tubi shcahi nabësë'au grë rai'. Bëdzëbë ra shini gusë'dë më iurë lë'ë Moisés nu Elías nanú la'ni shcahi. ³⁵Iurní bini rai' tubi bë nabëru'u la'ni shcahi. Guni'i bë: —Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gudilia lé'í'. Gulë bëqué diaguë shtí'dzi.

³⁶Despuësë gualú guni'i bë, guná rai' lé'ësë Jesús zúga'a. Ra shini gusë'dë më adë biadí'dzëdi'i rai' lu sa' rai' por tubi tiempë lo quë naganá rai' guëc dani.

Bënëac Jesús tubi ngulë'në; nanú mëdzabë la'ni ldu'í'

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷Brëgue'lë stubi dzë bietë rai' lu dani. Iurní zihani mënë bédchini lu Jesús. ³⁸Ladi ra mënë ze'dë tubi nguiu. Guni'ill fuertë:

—Mësë, bë'në favurë, gude'e guená shinia, pues tubsë ni'i napa. ³⁹Nanú tubi mëdzabë narguitsuë' lé'ëll. Rdchibi mëdzabë lé'ëll. Rushtiall nu rru'u bëchini rua'll. Rzianë mëdzabë lé'ëll nu iurë zia'a mëdzabë, rdzaguë llga'na. ⁴⁰Hia bëna ruëguë lu ra shini gusë'dël parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u shinia, perë adë bé'nëdi'i rai' gan.

⁴¹Jesús guni'i lu ra mënë: —Lë'ë të mënë nadë rialdídí'i ldu'í' na, naguëdchi ldu'u të. ¿Hashtë guc guëbezënuhia lë'ë të parë tsaldí ldu'u të? ¿Blac tiempë guca pacënci con lë'ë të? Guaglli'i shínil ndë'ë.

⁴²Iurë guabi'guë ngulë'në, lë'ë mëdzabë bëru'ldë ngulë'në lu guiu'u. Nu bësé'sëll ngulë'në, perë Jesús guni'i guëc mëdzabë fier, nu bënëac më lë'ë llguë'në. Iurní Jesús bédë'ë ngulë'në guia'a shtádëll.

⁴³Grë ra mënë bëdzëguë' ldu'u rall por llëru'bë pudërë shtë Dios.

Stubi vësë guni'i Jesús lla gátí'

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Nianá rdzëguë' ldu'u ra mënë lo quë nabë'në Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁴—Gulë bëqué diaguë naguënia'a lu të iurne', nu adë réa'ldëdi'i ldu'u

të shti'dza. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu perë gaca intriegu guia'a ra mënë parë quini rall na.

⁴⁵Perë ra shini gusë'dë më adë guc bé'adi'i rai' lo quë naguni'i Jesús purquë naga'chi na di'dzë ni nu adë guasëdi'i rai' pë runë cuntienë di'dzë shtë Jesús. Nu bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

Chu na más më ru'bë

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Ra shini gusë'dë më guzublú quëdildi di'dzë rai' chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. ⁴⁷Jesús bëdë'ë cuendë pë llgabë quëhunë rai' la'ni ldu'u rai'. Iurní bëzú Jesús tubi llgüë'në culá'ni'. ⁴⁸Guni'i më lu rai': —El quë naquëhapë tubi llgüë'në ziquë ndë'ë purquë rac shtu'u mënë ni na, también na quëhúnëll recibir. Nu mizmë tiempë quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. El quë quëhunë sirvë lu sáhi' entrë lë'ë të, ni na más më ru'bë lu Dios.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Iurní Juan guni'i lu Jesús: —Mësë, guná na'a tubi nguiu; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rní'ill lël parë guë nibë'all ra mëdzabë. Iurní lë'ë na'a gunibë'a na'a lull adë guëgúdi'ill mëdzabë purquë adë rsënúdi'ill lë'ë hia'a.

⁵⁰Perë Jesús guni'i: —Bëdë'ë sí, gull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Bien quëhúnëll. El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a.

Jesús guni'i guëc Jacobo nu Juan

⁵¹Bëdchini tiempë parë tsepi Jesús gube'e. Zia'a më nezë parë Jerusalén. Adë bëdzëbëdi'i më. ⁵²Bëshe'ldë më bëldá nguiu parë tsa rall guë'dchi Samaria. Guagna'bë rai' pusadë parë guëquërelde rai'. ⁵³Perë ra më guë'dchi shtë Samaria, adë gunëdi'i rall nihunë rall recibir lë'ë më purquë guc bë'a rall zia'a më nezë parë Jerusalén. ⁵⁴Iurë Jacobo nu Juan guná rai' néd'i'i mënë shtë Samaria gunë rall recibir lë'ë Jesús, guni'i rai' lu më:

—Dadë, ¿gu rac shtú'ul guë nibë'a na'a të guëdchini gui'i lu gube'e parë tsequi ra më Samaria ziquë bë'në Elías guahietë?

⁵⁵Iurní Jesús bëdchigré lúhi'; guní'i' guëc rai':

—Llgabë narunë të nádi'i bien. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rac shtú'udia'a tsa mënë gabildi sino rac shtua'a gac salvar mieti.

⁵⁶Iurní zia'a rai' stubi guë'dchi.

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Iurní ziazú rai' tubi nezë, tubi nguiu guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël ancälë ca tsal.

⁵⁸Guni'i Jesús lull:

—Ra ma lachi napë catë rga'si ma. Ra ma'ni napë bëche'zë shtë ma lu hiaguë. Perë na nápëdia'a lidcha ca rga'sia. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁵⁹Iurní Jesús guni'i lu stubi nguiu: —Gude'e naldë na ziquë shmëna.

Perë guni'i nguiu ni:

—Nia Dadë, perë bëne'e permisi despuësë de gati shtada, iurní sënalda lé'ël.

⁶⁰Jesús repi lull:

—Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u rai' shti'dza parë guëca'chi rall ra tégulë. Lé'ël lueguë biadi'dzë lu ra mënë lla mudë gac salvar rall.

⁶¹Iurní stubi nguiu guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lé'ël perë runa ruëguë lul, bëne'e permisi tsahia lidcha primërë, guna despedir shfamilia.

⁶²Jesús guni'i lull:

—El quë naná ziquë naraa'në lachi perë rbí'all nezë téchill, adë rlluí'idi'ill parë tsutëll catë rribë'a Dios. Adë chu guëní'idi'i nguiu ni nall shmëna.

Bëshe'ldë Jesús setenta shmënë më

10 Gudëdë stubi tiempë; iurní gudili Dadë Jesús setenta nguiu. Bëshe'ldë më lë'ë rai' lu grë ra guë'dchi catë rac shtu'u më tsa më despuësë. Chupë nguiu bëshe'ldë më tubi ladë. Chupë nguiu bëshe'ldë më stubi ladë. Grë rai' gua. ²Guni'i më lu rall:

—Ra mënë shtë guë'dchiliu na ziquë lachi con ganza'quë perë du'psë na el quë narunë dchi'ni. Por ni gulë guna'bë lu Dios guëshe'ldë më más nangunë dchi'ni. ³Gulë gua. Rshe'lda lë'ë të ziquë lli'li lu ra ma dushë; mënë humildë entrë mënë dzabë. ⁴Adë guá'adi'i të bëdu shtë dumí. Adë guá'adi'i të bëdu lari. Adë guá'adi'i të rachi. Adë gac ldë'ë të lu nezë parë guadi'dzënú të mënë. ⁵Iurë guëdchini të lidchi mënë, gulë bënë saludar ra mënë.

Gulë guni'i lu rall: “Gulë bënë recibir bendición shtë Dios”. ⁶Si talë quërelde nguiu ndë nangunë recibir bendición shtënel, cuezënú bendición con lé'ëll; perë si talë guëquë guíá'all bendición ni, guëabrí guëa'në bendición parë lé'ël stubi. ⁷Gulë tsagla'guë cuezë të mizmë hiu'u ni catë bënë mënë recibir lé'ël. Gulë gau narne'e rall gau të. Gulë bi'i lo quë narne'e rall purquë zni na el quë narunë dchi'ni; nápëll derechë gaul lu mellë shtë lamë shtëhi'. Adë rnítidi'i të tiempë zia'a të zihani lidchi mënë. ⁸Iurë guëdchini të lu guë'dchi catë runë ra mënë recibir lë'ë të, gulë gau lo quë narne'e rall gau të. ⁹Gulë bënëac ra nanapë galguidzë. Gulë guni'i lu mënë shtë guë'dchi: “Hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guënbë'a më lë'ë të”. ¹⁰Perë si talë guëdchini të lu guë'dchi catë adë rúnëdi'i mënë recibir lë'ë të, gulë tsa grë nezë shtë guë'dchi. ¹¹Gulë guni'i: “Gushëguiu'u naquë guëa' na'a, guëdchibë na'a ziquë sëni cuntrë lë'ë të, të gac bë'a të bédchini na'a nu guni'i na'a lu të bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guënbë'a më lë'ë të”. ¹²Rnia'a lu të iurë ze'dë guëdchini juici shtë Dios, ra mënë shtë guë'dchi nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, gunë Dios cashtigu lë'ë rall más quë mënë shtë ciudá Sodoma.

Prubi ra mënë narialdídi'i ldu'i

(Mt. 11.20-24)

¹³Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín nu Betsaida, purquë adë gualdídi'i ldu'u të na. Si talë nihuna milagrë lu mënë shtë

guë'dchi Tiro nu Sidón cumë bëna entrë lë'ë të, niabrí ldu'u rall con Dios. Niasubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë sëni de quë bë'në nadzë'lë rall mudë nanabani rall. ¹⁴Por ni, iurë guëshe'ldë Dios juici guëc ra mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. ¹⁵Nu rnia'a lu të mënë shtë Capernaum, llua'a të na të mënë nabë'në ldai' Dios guëc të perë guëtia'a Dios lë'ë të lu cashtigu shtë gui'i.

¹⁶Guni'i më lu setenta shmënë më: —El quë narzu'bë diaguë shti'dzë të, tambiën rzu'bë diaguëll shti'dza. El quë narquë guia'a lë'ë të, rquë guiá'all na. Nu mizmë tiempë rquë guiá'all el quë nabëshe'ldë na.

Bëabrí ra setenta shmënë më

¹⁷Gua ra setenta shmënë Jesús. Rqitë ldu'u rai'. Guni'i rai' lu Jesús: —Dadë, guni'i na'a lël parë guëgú na'a mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu rzu'bë diaguë ra mëdzabë shti'dzë na'a.

¹⁸Guni'i Jesús lu rai': —Vencidë na Satanás. Gunahia lu Satanás iurë bëquëldí Dios lë'ëll; guláguëll ziquë tubi ray shtë nguzi'u. Guláguëll dizdë gube'e catë quëbezë Dios hashtë guetë. ¹⁹Guná, bënehia pudërë parë guëlü të guëc ra serpiëntë nu nillë. Napë të pudërë gunë të gan lu Satanás. Adë pë gáquëdi'i të. ²⁰Perë guná, adë rquítëdi'i ldu'u të purquë rzu'bë diaguë mëdzabë shti'dzë të sino quë gulë bëquitë ldu'u të purquë nasalvar të. Lë të naescritë lu gube'e.

Bëquitë ldu'u Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹La'ni mizmë iurë Jesús bëquitë ldú'i' por pudërë shtë Espíritu Santo. Guni'i më lu Dios:

—Shtada, dushquíllil, rnibé'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël. Bëluá'al shti'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rall. Perë nacahi shti'dzël bé'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, nu parë ra mënë narianaldë tëchi llgabë nguiu. Zni bé'nël, Dadë, purquë zni rac shtú'ul gac.

²²Guni'i më lu ra mënë: —Shtada bëne'e grë ra cusë guiahia. Ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bé'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bé'ahia chu náhi'. Nahia shini më, nu gunguë bë'a mieti Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguiu ni Shtada.

²³Iurní guni'i më lu lë'ësë ra shini gusë'dë më:

—Nalé bë'në ldai' Dios lë'ë mënë nariasé lo quë nariasé të. ²⁴Zihani mënë nabíadi'dzë shti'dzë Dios nu rëy naguquërelde guahietë, guc shtu'u rai' guená rai' lo quë narná të, perë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' guini rai' lo quë narini të perë bíni'di'i rai' di'dzë ni.

Comparaciuni shtë tubi samaritano nabë'në bien

²⁵Tubi narlua'a lëy shtë Moisés bédchínill lu Jesús parë guëté'dëll tubi prëbë lë'ë më. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë rní'il lla guna parë gac salvara?

²⁶ Jesús bëquebi:

—¿Pë rni'i lëy shtë Dios? ¿Lla rní'il quëgni'i lëy?

²⁷ Guni'i nguiu iurní:

—Naná escritë: “Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldú'ul. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi almë shtë të, nu con guëdubi fuersë shtë të. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi shgabë të.” Nu rni'i lëy shtë Dios: “Gulë guc shtu'u grë sa'l ziquë rac shtú'ul mizmä lé'ël”.

²⁸ Jesús guni'i lull:

—Bien rní'il. Si talë gúnël cumplir lo quë naná escritë, guëbánil parë siempre.

²⁹ Perë lë'ë nguiu rac shtu'u guëni'i mënë bien de lé'ëll. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Chu na sahia?

³⁰ Jesús bëquebi con comparaciuni rë':

—Tubi nguiu bërú'ull Jerusalén parë zia'all guë'dchi Jericó. Terciuni bërú'u nguba'në lu nezë. Gulaa'në rall grë nanuá'all hashtë nu shábëll. Bëdë'lë nguba'në galné lé'ëll, iurní bësëa'në rall lé'ëll hia mërë niátill. ³¹ Guzac tubi bëshuzi bëdchini catë naga'a nguiu ni. Iurë guná bëshuzi lu nguiu, gudëdë bëshuzi stubi nezë. ³² Nu tubi më levita narunë compa'ni lë'ë bëshuzi la'ni iádu'u, bëdchínill; gunall lu nguiu naga'a nezë. Lë'ë quë lë'ë stubi nezë gudédëll. ³³ Perë tubi nguiu shtë guë'dchi Samaria zia'a mizmä nezë ni. Gunall lu nguiu naga'a. Bëga'a ldú'ull lë'ë nguiu. ³⁴ Iurní guabí'guëll lu nguiu, nu bë'nëll rumëdi lu ridë. Bëtiá'all

sëiti con vini nu bëshí'ill tubi lari lu ridë. Bëdchí'bëll nguiu ni tëchi ma nanuá'all. Guanull lë'ë nguiu catë rëa'në nguiu pusadë. Ndë bë'nëll compa'ni naná ridë. ³⁵ Stubi dzë nabrëgue'lë, iurë lë'ë samaritano guzia'a, gulull chupë dumí bëdchichi. Bëdë'ëll cua'a nashtënë pusadë. Nu guní'ill: “Gupë nguiu rë'. Si talë gúnël gashtë más, na guëguilla iurë guëabría.”

³⁶ Guni'i Jesús lu narlua'a lëy:

—Guni'i lua, de tsunë nguiu naguná lu nguiu naguc ridë por ra nguba'në, ¿chu guc shtu'u lë'ë sáhi'?

³⁷ Guni'i mësë shtë lëy:

—El quë nabëga'a ldu'u naná ridë.

Iurní guni'i më lull:

—Zni lé'ël, guaguë'në ziquë bënë më samaritano.

Gua Jesús lidchi Marta nu María

³⁸ Guagla'guë zia'a Jesús nezë con ra mënë. Bëdchini më tubi guë'dchi catë quërelde Marta nu bédëll María. Bënë rai' recibir lë'ë Jesús lidchi rai'. ³⁹ María guzubë guëa' Dadë Jesús parë guëqué diágui' shti'dzë më. ⁴⁰ Marta rquëdi'ni ldú'ull tantë dchi'ni nanú la'ni hiu'u. Guabí'guë Marta lu Jesús, nu guní'i:

—Dadë, ¿pëzielú bëdë'ël permisi guzubë belda guëa'l? guëqué diáguëll shti'dzëll, nu tubsia quëhuna dchi'ni. Guni'i lull gúnëll compa'ni na.

⁴¹ Guni'i Jesús lu Marta:

—Marta, Marta, nalë rquëdi'ni ldú'ul por dchi'ni nananú; adë rbedchí'di'ni ldú'ul. ⁴² Tubsë cusë rqui'ni. María gudili lo mejurë. Adë chu guëdchisú lo quë nanápi'.

**Jesús bëluá'ai' Ila guëna'bë mënë lu
Dios**

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Guzac Jesús biadi'dzënúhi' Dios. Iurë gualú, tubi shini gusè'dë më guni'i lu Jesús:

—Dadë bëlua'a lë'ë na'a tubi oraciuni ziquë Juan Bautista bëluá'ai' mënë shtëhi' Ila guëna'bë rai' lu Dios.

²Jesús guni'i:

—Iurë ruadi'dzënú të Dios, gulë guni'i:

Nal Shtadë na'a; rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall alabar lë'lë.

Rac shtu'u na'a guëribé'al grë mënë narëta' lu gué'dchiliu.

Rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall lo quë narac shtú'ul igual ziquë ra ianglë lu gube'e rzu'bë diaguë rai' shtí'dzël.

³Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

⁴Bë'në perdunë duldë shtë na'a purquë runë na'a perdunë el quë narunë mal cuntrë lë'ë na'a.

Adë rdé'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldaguë na'a lu duldë.

⁵Guagla'guë guni'i Jesús:

—Si talë nápël tubi amigu, nu tsal lidchill guërudë gue'lë. Guëní'il lúhi': "Amigu, bë'në prështë tsunë guetështildi ⁶purquë tubi amigu bédchini zitu. Nápëdia'a pë gaul." ⁷Perë amigu shténël guëquëbill dizdë la'ni hiu'u zndë'ë: "Adë rsiú'bëdi'il na; në'au puertë rua' lidcha. Grë na'a naga'si na'a. Nídi'i mudë guënehia narac shtú'ul." ⁸Rnia'a lu të, mënë ni na

amigu shténël perë aunquë adë nédi'll guënë'll lo quë narquí'nil purquë nal tubi amigu, perë si talë tsagla'guë guëná'bëru'ul, lë'll tsashtëll; guënë'll lo quë narquí'nil. ⁹Rnia'a lu të, gulë bë'në zni. Gulë guagla'guë guëna'bë të lo quë narac shtú'ul, iurní guëne'e më ca'a të. Gulë tsagla'guë quili të, të guëdzëlë të. Gulë bësédchi rua' puertë hashtë guëlla'lë puertë. ¹⁰Grë mënë narna'bë lu Dios, gúnëll recibirin. Grë mënë narguili, guëdzelin. Grë mënë narsédchi rua' puertë, guënull Ila rlla'lë puertë parë lë'll.

¹¹Lë'ë të naná shtadë liguë'në, si talë shínil guëná'bëll belë mbeldë gaul, çpë zédé'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i. ¹²Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaul, çpë zédé'ël tubi nillë? ¹³Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'ë të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

**Guni'i mënë Jesús napë mëdzabë
la'ni ldú'i'**

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴Guzac tubi dzë Jesús cagúhi' tubi mëdzabë gu'pë nananú la'ni tubi nguui. Ruadi'dzëdi'll. Perë iurní bëru'u mëdzabë, bien ruadi'dzë nguui. Ra mënë bëdzëguë'ë ldu'u rall. ¹⁵Perë bëldá rall guni'i:

—Rgu Jesús mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.

¹⁶Sëbëldá mënë bëtë'dë rall prëbë lë'ë më, nihunë më lo quë nanádi'i

voluntá shtë Dios. Guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall, ziquë tubi sëni de quë na më shini Dios. ¹⁷Guc bë'a më llgabë naquëhunë rall. Guni'i më:

—Si talë guërduldë shmënë gubernë rdildi cuntrë mizmë gubernë, tsalú gubernë. Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ¹⁸Nu Satanás si talë Satanás nadivididë mizmë lé'ëll, tsalú pudërë shtënéll. Cagnia'a ndë'e purquë rni'i të rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú. ¹⁹Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compa'ni ra mënë entrë lé'ë të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Lé'ë nargú mëdzabë entrë lé'ë të, guëni'i rall lu të chu bëne'e pudërë guahia parë rguhia mëdzabë, nu guëni'i rall runë të mal llgabë. ²⁰Perë si talë con pudërë shtë Dios, rguhia mëdzabë la'ni ldu'u mënë, hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guë nibé'ai' lé'ë të.

²¹Si talë tubi nguii putëntë quëhápëll bien lídchill con gui'bë narguini mënë, pues grë nanapë nguii ni nasegurë. ²²Perë si talë guëdchini stubi nguii más fuertë nu gúnëll gan lu primërë nguii, iurní guëgull grë nanapë primërë nguii nu rtë'tsëllin entrë ra shmënëll. Ra gui'bë naná rialdí ldu'u primërë nguii, hia na rahin guía'a stubi nguii.

²³El quë nanéd'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëád'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

Tubi mëdzabë nabëabrí catë bërú'ull

(Mt. 12.43-45)

²⁴Guagla'guë guni'i Jesús:

—Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguii, riazëll catë nídi'i nisë. Rguílill catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill: “Guëabráa ldu'u mënë catë bërua'a”. ²⁵Bëdchini mëdzabë. Bëdzélëll ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ²⁶Iurní tsall'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lé'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguii ni. Bëa'në nguii ni con gadchi mëdzabë, lëdë túbse'di'i mëdzabë. Más mal bëa'në nguii ni.

Ra narquitë ldu'u de verdá

²⁷Iurë cagni'i më ra di'dzë rë', tubi na'a nazú entrë ra mënë zihani guni'ill fuertë lu më:

—Dichusë na gullanë lé'ël, nu bëgá'dchill lé'ël.

²⁸Jesús guni'i:

—Más bien na el quë narquë diaguë di'dzë shtë Dios nu rzu'bë diáguëll shti'dzi'.

Ra mënë mal guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹Zihani mënë bëdchini; bëdëá rall lu Jesús. Guni'i më lu rall:

—Nalé mal na mënë tiempë ne'. Cagna'bë rall tubi sëni shtë Dios. Cagna'bë rall guna tubi milagrë. Ni tubi cusë ru'bë guëná rall, sulamëntë tubi cusë ziquë naguzac tiempë shtë Jonás guëná rall. ³⁰Ziquë guc Jonás tubi sëni parë ra mënë shtë Nínive de quë gac cumplir shti'dzë Dios, nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchíliu gáqui' sëni parë ra mënë nanabani ne'. ³¹Iurë gac juici shtë Dios, lé'ë reina nagunibë'a ladzë Sur,

tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani iurne', na rall culpablë purquë na'a ni bidë guená lë'ë Salomón parë guëquë diáguëll shti'dzë Salomón. Gulë guná, hia bédchini tubi más mē ru'bë quë Salomón. ³²Nu zac ra mënë naguquërdë guë'dchi Nínive, tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquërdë ne'; nu guëni'i ra mënë shtë Nínive, ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bédchini tubi más mē ru'bë quë Jonás.

Lintërnë parë almë shtë të

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³Ni tubi mënë rsëu'ldëdi'ill llni la'ni lintërnë nu despuësë tsagcá'chill lintërnë lugar naga'chi. Adë guëtá'udi'ill lintërnë con tubi tēpë. Perë guëzu'bëllin guia'a parë el quë natsuté la'ni hiu'u guëzianí. ³⁴Slul na ziquë tubi lintërnë. Si talë naza'quë slul, nápël llni guëdubi la'ni ldú'ul. Perë si talë rac ll'u'u nacahi slul, nápëdi'i të llni. ³⁵Gulë bë'në llgabë bien si talë llni nanapë të adë nahin nacahi. ³⁶Iurë nanú llni guëdubi la'ni ldu'u të, ni tubi partë nacahi; na ziquë tubi lintërnë narzianí lu nacahi.

Jesús guni'i guëc ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Nianá caglua'a Jesús ra mënë, tubi fariseo bë'në invitar gau mē lidchi fariseo. Gua mē lidchi fariseo nu guzubë mē lu mellë. ³⁸Guná fariseo zubë mē lu mellë perë adë

gudíbidí'i mē guia'a mē ziquë na custumbrë religiusë. Guasé ldu'u fariseo. ³⁹Iurní guni'i Dadë Jesús lu fariseo:

—L'é'el con los de más fariseo na të ziquë trashtë narí'etidi'i. Rguibi të bien ladi ra trashtë ziquë custumbrë religiusë, perë la'ni ldu'u të nanú zihani maldá. Rzebi ldu'u të pë shtë mënë. ⁴⁰Tuntë na të. Dios bëntsa'u lë'ë nguii nezë fuërë nu nezë la'ni. ⁴¹Gulë bédë'ë nanapë të ca'a mënë. Gulë gac të mënë za'quë, iurní grë cusë na limpi parë l'é'el.

⁴²'Prubi de lë'ë të fariseo; caguilli të lo quë narunë tucarë ca'a Dios hashtë ra plantë namás mitu'në, perë ra cusë ru'bë adë rúnëdi'i të cumplir. Rúnëdi'i të tratë bien con sa' të. Nu rac shtú'udi'i të Dios. Runë tucarë gunë të cumplir cusë rë' nu los de más mandamientë shtë Dios.

⁴³'Prubi de lë'ë të fariseo. Nalë rac shtu'u të guëzubë të primërë asientë la'ni iádu'u. Rqitë ldu'u të iurë mënë runë rall saludar lë'ë të con zihani rëspëti catë rdëá mënë.

⁴⁴'Prubi de lë'ë të. Na të ziquë ra ba'a naga'chi catë bëga'chi tēgulë. Ra mënë rdëdë rall guëc ra ba'a perë rdë'di'i rall cuendë blac fier na lugar ni.

⁴⁵Iurní tubi mësë narlua'a lëy guni'ill lu mē:

—Mësë, nu zac cagní'il guëc na'a por di'dzë rë'.

⁴⁶Jesús guni'i:

—Tambiën prubi de lë'ë të mësë shtë lëy purquë quëhunë të obligar ra mënë gunë rall zihani custumbrë. Nahin ziquë tubi carguë në'ë, perë lë'ë të adë rldísidi'i tēhin ni siquierë con tubi shcuënë të.

⁴⁷Prubi de lè'è të. Rza'a të capillè shtë ra profetè nabiadi'dzè shti'dzè Dios. Shtadè guèlù të gudini rall ra profetè ni. ⁴⁸Na të testigu gudini ra shtadè guèlù të lè'è ra profetè, nu na të de acuerdè con lo què nabè'nè rall purquè rza'a të capillè shtë ra profetè. ⁴⁹Por ni la'ni librè nanua'a sabiduría shtë Dios rni'i: "Guèshe'lida profetè nu poshtë lu ra mènè perè quini mènè bèldá ra nabèshe'lida, gati rai! Sèbèldá rai! guèzac zi mènè." ⁵⁰Perè rnia'a lu të, gunè Dios juzguè ra mènè tiempè ne' por grè maldá nabè'nè ra mènè cuntrè ra profetè dizdè bècuc'shtë mè gué'dchiliu. ⁵¹Ra mènè nanabani ne' na rall culpablè por galguti shtë Abel nu por galguti shtë grè mè za'què, hashtë galguti shtë Zacarías, el què nagudini mènè entrè iádu'u nu bècu'guè. Gunè mè juzguè lè'è të por grè ra cusè rè'.

⁵²Prubi de lè'è të mèsè shtë lèy purquè napè të liahi parè gac bè'a lla gac salvar mènè perè adè nédì'i tsuté të shnezè Dios nu adè nédì'i të tsuté mènè shnezè mè; gac rall shmènè mè.

⁵³Nianá cagni'i mè ra cusè rè', ra mèsè shtë lèy nu ra fariseo bèldènú rall Jesús. Bèdchi'bè rall zihani di'dzè guèc mè. Gudildi di'dzè rall të guèni'i mè cusè mal. ⁵⁴Bètè'dè rall prèbè lè'è mè parè ldaguè mè lu trampè shtë rall. Mudè ni gudili rall parè gunè rall acusar lè'è mè lu gobiernè rumanè.

Guèlè gupè cuidadè ra mènè falsè

12 Tiempè ni bèdèá zihani mili mènè hashtë rte'e sa' rall. Jesús guzublù guni'i mè lu ra shini gusè'dè mè, primèrè lu rai':

—Guèlè gupè cuidadè enseñansè shtë ra fariseo. Na rall falsè. Enseñansè shtë rall rrè'tsè ziquè levadurè la'ni nacubè. ²Lo què nanú la'ni ldu'u mènè guèru'u lu llni. Grè cusè naga'chi napè què gac bè'a mènè. ³Grè lo què narni'i të lu nacahi, guini mènè lu llni. Lo què narni'i të naga'chi nu lo què naruadi'dzè të la'ni hiu'u catè nè'au, gac bè'a mènè. Guèabrí guadi'dzè mènè fuertè shti'dzè të lu ra mènè.

Guni'i Jesús: "Adè rdzébèdi'i të lu mènè"

(Mt. 10.28-31)

⁴Guagla'guè guni'i Jesús: —Na të amigu shtëna. Rnia'a lu të adè rdzébèdi'i të mènè narguini cuerpè perè nápèdi'i rall pudèrè gunè rall más cusè cuntrè lè'è të. ⁵Perè na guènia'a lu të chu guèdzèbè të lúhi!. Náhi! el què despuèsè quíni! lè'lèl, nápi! pudèrè parè guèshè'ldi! lè'lèl gabildi. Rnia'a lu të stubi, gulè bèdzèbè lé'i!

⁶Rdu ga'i ma'ni por chupè dumí bi'chi. Perè Dios rèagná ldú'i! lè'è ra ma. ⁷Nu napè mè cuendè bèldá guitsè guèc të zubè cadè de lè'è të. Adè rdzébèdi'i të lo què quèhunè mènè cuntrè lè'è të; más lasac të què zihani ma'ni.

El què narni'i lu ra mènè nall shmènè Jesús

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Rnia'a lu të, si talè rni'i të lu ra mènè na të shmèna, guènia'a lu ra ianglè shtë Dios na të mènè shtëna. Nahia nguiu nabèshe'ldè Dios lu gué'dchiliu. ⁹Perè si talè guèni'i të lu ra mènè adè nádi'i të shmèna,

iurní guènia'a lu ra ianglè nádi'i të mënë shtëna.

¹⁰Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. El què narni'i didzabë cuntrë na, gac gunë Dios perdunë lé'ëll; perë si rní'il didzabë cuntrë Espíritu Santo, gúnëdi'i më perdunë lé'ëll.

¹¹Iurë gua'a mënë lë'ë të lu ra gubernë u lu ra juësi u lu ra narunë juzguë la'ni íadu'u, adë rúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të lu rall, lla guëquebi të parë guëru'u të, ¹²purquë mizmë iurë ni Espíritu Santo guëluá'ai' lë'ë të pë guëquebi të lu rall.

Comparaciuni shtë nguui ricu perë natúntëll

¹³Iurní tubi mënë nabëru'u ladi mënë zihani, guní'ill lu Jesús: —Mësë, bënë favurë; guni'i lu bëcha guënë'ell herenci narunë tucarë cahia.

¹⁴Perë Jesús guni'i lull: —Rúnëdi'i tucara nihuna juzguë entrë lë'ë të. Ni tubi të bé'nëdi'i nombrar na parë qui'dza herenci shtënë të.

¹⁵Guagla'guë guni'i më lu ra mënë: —Gulë gupë mizmë lë'ë të parë adë rzébidí'i ldu'u të ra cusë shtë guédchiliu. Galërquitë ldu'u nguui ze'dë de Dios, lédëdi'i por cusë zihani nanapë nguui lu guédchiliu.

¹⁶Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguui ricu. Shguiú'ull bédë'ë tubi bënë ganza'quë.

¹⁷Bé'nëll llgabë: “Lla guna con tantë llubë. Nídi'i lugar parë cuetsá'uhin.”

¹⁸Guní'ill: “Guéchilia hiu'u catë

cuetsa'u llubë. Guéz'ahia stubi más naru'bë, cuetsa'u llubë la'ni con grë cusë nanapa. ¹⁹Mizmë na runa llgabë, nanú sufsientë por zihani izë. Gúnëdia'a dchi'ni lachi; más bien guëbeza lidcha. Gáuha; gua' vini. Guëquitë ldua'a.” ²⁰Nianá quéhúnëll llgabë, guni'i Dios lull: “Tuntë nal. Gue'lë ne' gátíl. Ra cusë nabëtëal, ¿chu gac nashtënë rahin?” ²¹Zni na grë ra nguui nartëa zihani cusë parë mizmë lé'ëll perë nápëdi'ill cusë nalasac lu Dios.

Quëhapë Dios shíni'

(Mt. 6.25-34)

²²Tambiën guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Rnia'a lu të, adë rquédí'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të parë guëbani të, ni por shabë të nagacu të. ²³Vidë shtë të na más lasac quë nagáu të. Cuerpë shtë të más lasac quë shabë të. ²⁴Gulë guná, ziquë ra ma riegu adë rcabnídí'i ma llubë. Adë riaglíl'idi'i ma cusechë lachi cuetsa'u mahin la'ni hiu'u. Perë Dios rgáuhi' ra ma. Lë'ë të lasac të más quë ra ma'ni. ²⁵¿Chu de lë'ë të por tantë rúnëll llgabë guëbánil tubi dzë más? ²⁶Si talë gáquëdi'i gunë të ra cusë mitu'në, ¿pëzielú runë të llgabë por ra cusë ziquë nagáu të u nagacu të?

²⁷Gulë guná, lla riaru'bë ra guë'ë. Adë rúnëdi'i rahin dchi'ni. Adë rtí'bidí'i rahin, perë rëy Salomón con guëdubi galëlujë shtëhi', bé'nëdi'i' gan niácuhi' ziquë ra guë'ë lachi. ²⁸Gulë guná, lë'ë të narialdí ldu'i du'pë, chulë rlu'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë glii guëbidchi guë'ë nu tsahin

lu gui'i. Mucho más guène'e më narqui'ni të. ²⁹ Adë rianáldëdi'i të tëchi ra cusë pë gau të, pë gu të; adë rquédí'nidi'i ldu'u të por ra cusë rë'. ³⁰ Ra mënë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rianaldë rall tëchi ra cusë shtë guédchiliu, perë lë'ë të napë të Shtadë të. Runë më cuendë grë nicidá nanapë të. ³¹ Primëre gulë guanaldë tëchi narac shtu'u Dios. Na më rëy. Iurní guène'e më grë cusë narqui'ni të parë guëbani të.

Gulë bëcuetsa'u tesurë la'ni gube'e

(Mt. 6.19-21)

³² Na të du'pë mënë narianaldë tëcha ziquë ra lli'li narianaldë tëchi vëquërë. Adë rdzëbëdi'i të purquë Shtadë të gudili lë'ë të, të guëni'bë'a të catë na më rëy. ³³ Gulë bëtuu' nanapë të ca'a mënë dumí, el quë nabë'nápëdi'i. Gulë gapë të panitë nadë rú'shidi'i con dumí nadë rialúdi'i; quiere decir, tesurë lu gube'e. Ndë ni tubi nguba'në riutédí'i. Nídi'i ma naráu panitë parë tsaluhin. ³⁴ Catë nacuetsa'u tesurë shténë, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Gulë gac të preparadë

³⁵ Gulë gac listë nu preparadë guédubi tiempë, ziquë nguii nalli'i lá'ni' parë dchi'ni, ziquë mënë nanua'a lintërnë naqué lli. ³⁶ Gulë gac ziquë ra muzë naquëbezë lamë shtë rall. Gua lamë lidchi sa'a. Ra muzë naná listë parë guësha'lë rall puertë lueguë, iurë rsëdchi lamë rua' puertë; ³⁷ rquitë ldu'u ra muzë si nabani rall iurë lë'ë lamë guédchini, purquë rnia'a lu

të de verdá, guëru'u shumbrelë lamë nu guëni'i lamë lu ra muzë: “Gulë guzubë lu mellë”. Iurní lë'ë lamë gúnëll sirvë lu rall, gau rall. ³⁸ Si talë guédchini lamë guërudë gue'lë; si talë guédchini lamë ze'ldë grëgue'lë nu guëdzëlë lamë lë'ë ra muzë quëbezë rall, hia nabani rall; rquitë ldu'u ra muzë iurní. ³⁹ Nanë të bien si talë niac bë'a nashtënë tubi hiu'u pë iurë guédchini nguba'në lídchi', zúga'a nguii ni listë. Nédi'ill tsuté nguba'në lídchill. ⁴⁰ Nu zac lë'ë të napë quë gac të listë purquë adë nápëdi'i të cuendë ca iurë guédchinia stubi. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; guédchinia iurë rni'i të runë faltë parë guédchinia.

Muzë nabënë nu muzë mal

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Iurní guna'bë di'dzë Pedro lu më:

—¿Pë guní'il comparaciuni rë' lu grë mënë u guní'ilin sulë parë lë'ë na'a?

⁴² Guni'i më:

—¿Chu na muzë za'quë nu nasini guéquëll? Nall ziquë tubi mënë encargadë con lidchi shlámëll. Rnibë'a shlámëll guëna'll grë dchi'ni, nu guédë'tëll nagáu ra muzë iurë rga'a iurë rau rall. ⁴³ Nalë rquitë ldu'u encargadë ni si talë quëhúnëll bien iurë guédchini lamë shténëll. ⁴⁴ Guldía rnia'a lu të, lë'ë lamë gúnëll nombrar lë'ë nguii ni, guëni'bë'all grë nanapë lamë. ⁴⁵ Perë si talë lë'ë nguii rní'ill la'ni ldú'ull, adë guédchinídi'i lamë lueguë, nu guëzublú nguii ni sac zill ra muzë nu ra criadë con galné,

perë lë'ëll raul, ruu'll, rzuu'dchill.
⁴⁶Guëdchini lamë shtënéll mërë iurë adë quëbézëdi'll lë'ë lamë. Guëabré lamë de repëntë iurë adë quëhúnëdi'i nguiu ni bien. Lë'ë lamë gúnëll cashtigu lë'ëll nu guë nibë'a lamë gátill nu tsall lugar catë nanú ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁴⁷Lë'ë muzë naguc bë'a pë rac shtu'u lamë gúnëll perë adë bé'nëdi'll cumplir, adë bé'nëdi'll preparar, guëdë'ë lamë zihani galné guëc muzë ni. ⁴⁸Perë lë'ë muzë nadë guc bé'adi'i pë rac shtu'u lamë gúnëll, nu bë'në muzë lo quë narunë tucarë cashtigu, guëdë'ë lamë du'psë galné guëc muzë ni. Si talë bédë'ë Dios zihani llin guëc nguiu, nall responsablë lu më gúnëll bien con ra cusë ni. Lë'ë nguiu nabë'në recibir pë shtë mënë, nall responsablë nu mëne guëna'bë rall más de nguiu ni.

Por shti'dzë më nanú divisioni

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Be'dë guëdchinia parë gac cashtigu mëne shtë guë'dchiliu lu gui'i. Nalë rac shtua'a de quë subluhin. ⁵⁰Napë quë guëtí'ahia lu galërzac zi, ziquë rtia'a mëne nguiu la'ni nisë parë chubë nisë nguiu. Nahia ziquë mëne narullë hashtë tsalú gac cumplirin. ⁵¹¿Gu llua'a tē be'dë guëdchinia parë cuëdchí ldu'u mëne con sa' rall? Aquëdi'i. Lëdë znídi'i. Be'dë guëdchinia parë gac divididë ra mëne. ⁵²Dizdë iurne' gac divididë famili; tsunë mëne guëru'u rall favurë de na. Mizmë famili guëru'u chupë mëne cuntrë de na. ⁵³Shtadë llguë'në rldënú rall

cuntrë shíni'. Llguë'në na cuntrë shtadë llguë'në. Shni'a na cuntrë shtsá'pi'. Shtsá'pë na cuntrë shni'ai'. Suëgrë rldënú llí'llill. Ll'lli na cuntrë suëgrëll.

Gulë guc bë'a sēni shtë tiempë ne'

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Nu zac guni'i Jesús lu ra mëne zihani:

—Iurë rna tē shcahi nagasë nezë guetë, rni'i tē: “Hia mërë guëdchini guiu”. Lueguë rlaguë guiu. ⁵⁵Si ze'dë mbë nezë sur, rni'i tē: “Ze'dë galna'i”. Nu lueguë rac na'i. ⁵⁶Na tē falsë, nanë tē sēni nananú lu guë'dchiliu nu ra sēni nananú gub'e. ¿Pëzielú rac bé'adi'i tē pë runë cuntienë lo quë naquëhac iurne'?

Bë'në règlë asuntë con contrari shtënéll

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷Gulë bë'në llgabë cadë tubi tē lo quë naza'quë lu Dios. ⁵⁸Por ejemplë, si talë tubi mëne runë demandë lë'ël lu gobiernë, antse guëdchínil lu autoridá, bë'në règlë con contrari shtënéll parë guëa'në en paz. Si adë rúnëdi'il zni, lë'ë contrari shtënéll gúnëll demandë lë'ël lu juësi. Lë'ë juësi gúnëll intriegu lë'ël lu suldadë. Lë'ë suldadë tsagsa'në rall lë'ël lachigui'bë. ⁵⁹Guldía, adë guërú'udi'il hashtë quíllil grë centavë nanazé'bil.

Rqui'ni guëabré ldu'u tē lu Dios

13 Nianá biadi'dzë Jesús di'dzë rë', bëru'u bëldá nguiu naguni'i lu Jesús mal nabë'në Pilato,

purquë Pilato gudini bældá mënë shtë Galilea la'ni iádu'u ru'bë. Rënë shtë ra nguiu ni guc mescladë con rënë shtë ma nabë'në ra më israelitë ofrecërë ziquë ofrendë lu Dios.

²Jesús guni'i lu rall:

—¿Pë lligabë quëhunë të ne'?

Ra mënë nabë'në sufrir zni, adë nápëdi'i rall más duldë quë los de más sa' rall. ³Rnia'a lu të, si talë adë guëabrí ldu'u të con Dios, zac guënitì të catë nídi'i fin. ⁴¿Pë llua'a të ra che'ni bi tsunë nguiu naguti iurë gulaguë tubi hiu'u guia'a guëc rall, na rai' más më duldë quë grë ra mënë naquërelde Jerusalén dzë ni? Guti rai', bë'në lu' shtë Siloé. ⁵Rnia'a lu të, lëdë znídi'i. Si talë adë gúnëdi'i të cambi mudë nanabani të lu Dios, zac lë'ë të guënitì të catë nídi'i fin.

Comparaciuni shtë hiaguë nanápëdi'i nashi

⁶Iurní guni'i më comparaciuni rë':

—Tubi nguiu bëcabní tubi hiaguë higu entrë ra hiaguë uvë. Gudëdë izë. Guaglli'i nguiu nashi shtë hiaguë higu perë pë bëdzélëdi'ill.

⁷Iurní guni'ill lu naquëhapë ra plantë: “Guná, tsunë izë be'dë guëllihia nashi shtë hiaguë higu perë ni tubi nashi bëdzélëdia'a. Bëchuguë hiaguë ni. ¿Pëzielú quëhunë hiaguë cupar lugar lu shlatë?” ⁸Perë nguiu naquëhapë ra plantë guni'i: “Dadë, bëssä'në hiaguë ni stubi izë. Tsaigldë'a guiu'u nu guëtiá'ahia bonë guëa' hiaguë parë guëne'e hiaguë nashi.

⁹Guëbëza'a stubi izë, si talë adë guëné'edi'in nashi, gunibë'a, guëchúgahin iurní.”

Jesús bënëac tubi na'a nabëlecu téchi'

¹⁰Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, Jesús caglua'a ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë. ¹¹Ndë nanú tubi na'a narac ll'u'u che'ni bi tsunë izë. Bëlecu téchi', bë'në mëdzabë mal. Adë bë'në na'a gan guzulduill. ¹²Iurë guná Jesús lu na'a ni, guna'bë më lé'ëll nu guni'i më: —Lé'ël, hia bëáquël; nal libré galguidzë shtë'nël.

¹³Bëdchi'bë më guia'a më guëc na'a. Guasulduill. Guzulbú guni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. ¹⁴Perë lë'ë jëfë shtë iádu'u bældënull Jesús purquë bënëac më lë'ë na'a dzë narzi'i ldu'u mënë. Guni'i jëfë lu ra mënë:

—Shu'pë dzë nanú gunë mënë dchi'ni. Guëdchini ra mënë narac ll'u'u entrë la'ni lmalë, lédëdi'i dzë descansë guëac rall.

¹⁵Iurní guni'i Dadë Jesús lull:

—Na të mënë falsë. Cadë tubi të nanapë burrë u tubi ngunë, rsha'quë të ma nu ria'anú të ma, gu ma nisë. Grë ra dzë quëhunë të zni. ¹⁶Guná lu na'a rë', nall llëbní Abraham. Che'ni bi tsunë izë rac llú'ull; quëdull por pudërë shtë Satanás. ¿Pë rní'ill; guëshaca lé'ëll lu galguidzë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë?

¹⁷Iurë guni'i Jesús di'dzë rë', grë ra mënë narunë cuntrë lë'ë më, rtu lu rall. Los de más mënë bëquitë ldu'u rall iurë guná rall cusë ru'bë nabë'në Jesús.

Comparaciuni shtë bë'dchi bi'chi

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸Guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Lla guërë'tsë di'dzë de quë guëlladchi na Dios parë guëñibé'ai' mieti? ¿Pë guënia'a lu të, të gac bë'a të? ¹⁹Manërë narnibë'a Dios mënë, na ziquë tubi bël'dchi bi'chi. Gudishi nguiu bël'dchi ni. Gualdani bël'dchi nu guaru'bin hashtë guquin tubi hiaguë ru'bë. Ra ma'nï bëdchi'bë bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë

(Mt. 13.33)

²⁰Guagla'guë guni'i Jesús:

—¿Pë comparaciuni guënia'a lu të? të gac bë'a të manërë rñibë'a Dios ziquë Rëy. ²¹Nahin ziquë levadurë nabëdchi'bë tubi na'a guëc tsunë medidë harinë. Lë'ë levadurë rdë'ëin fuersë grë nacubë.

Tubi puertë nade'e

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²Guagla'guë guzë më nezë parë Jerusalén. Bëlu'a'a më ra më guë'dchi nu më ranchi catë canzë më. ²³Guzac tubi mënë guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—Dadë, ¿blac mënë gac salvar, du'psë u zihani mënë?

Guni'i më lull:

²⁴—Gulë guni'i ldu'u të parë tsuté të puertë nade'e, purquë guëdchini tiempë zihani mënë gac shtu'u tsuté rall puertë ni perë gúnëdi'i rall gan. ²⁵Gaquin ziquë nashtënë hiu'u. Në'au puertë shtë hiu'u. Lë'ë të zuga'a të fuërë. Rsëdchi të puertë ni nu guëni'i të: “Dadë, bësha'lë puertë, guëdchini na'a”. Perë lë'ë nguiu ni guëni'i lu të: “Adë runguë bé'adia'a chu na të”. ²⁶Iurní lë'ë të guëzublú guëni'i të: “Gudaunú na'a lë'ël; bi'i'nú na'a lë'ël. Bëluá'al

lë'ë na'a ladi guë'dchi shtë na'a.”

²⁷Iurní nguiu ni guëquébill lu të: “Hia gunia'a lu të, rdé'édia'a cuendë chu na të, lë'ë të mënë naquëhunë maldá. Gulë guabsú lua.”

²⁸Rnia'a lu të lugar ni gu'në të; gau lai' të purquë guëbi'a të lu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë lu gube'e perë lë'ë të adë tsutédi'i të. Guëa'në të fuërë. ²⁹Guëdchini mënë nezë guia'a. Guëdchini mënë nezë guetë. Guëdchini mënë nezë nortë nu nezë sur. Guëzubë rall; gau rall lu gube'e catë rñibë'a Dios. ³⁰Guná, bël'dá mënë nalasáquëdi'i lu guë'dchiliu iurne', lasac rall lu Dios iurní; nu bël'dá mënë naná më ru'bë ne', adë gáquëdi'i rall më ru'bë iurní.

Bi'ni Jesús guëc Jerusalén

(Mt. 23.37-39)

³¹Mizmë dzë naguni'i Jesús di'dzë rë', bëdchini bël'dá fariseo lu Jesús. Guni'i rall lu më:

—Bëru'u de ndë'ë purquë Herodes rac shtu'u quínill lë'ël.

³²Jesús guni'i lu rall:

—Herodes nasini guëquëll parë guësiguëll. Gulë guagni'i lull: “Nedzë nu glli riagla'guë gunëaca ra narac llu'u. Guëgúa mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Perë tēchi glli guëzublulia shchi'nia.” ³³Napë quë tsagla'ga shneza nedzë, glli, nu tēchi glli purquë nádi'in posiblë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios gáti' stubi guë'dchi; sulamëntë Jerusalén gáti'.

³⁴Mënë shtë Jerusalén, rnia'a lu të, rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëdë'ë guë'ë të ra narni'i shti'dzë Dios lu të. Zihani

vuelte guc shtua'a niatëahia lë'ë të ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë nëdi'i të guëdchini të lua. ³⁵Rnia'a lu të, më Jerusalén, guëa'në të ziquë tubi hiu'u dachi. Gúnëdi'i Dios compa'ni lë'ë të. Nu adë guë'nádi'i të lua hashtë dzë naguëni'i të: "Benditë na el quë nabëshe'ldë Dadë Dios lu gué'dchiliu. Bë'në l'dai' më lé'i'." Zni guëni'i të.

Bënëac Jesús tubi nguii nagadzé gui'i

14 Guzac tubi dzë descansë, guataunú më lidchi jfjë shtë ra fariseo. Los de más fariseo quëgl'da'chi rall lë'ë më. ²Guëlladchi më nanú tubi nguii narac llu'u nagadzé gui'i. ³Jesús guna'bë di'dzë lu ra fariseo nu lu ra mësë shtë lëy:

—¿Pë rni'i tē? ¿Gu runë providë lëy shtë Dios gunëáca'a ra narac llu'u dzë narzi'i ldu'u mënē?

⁴Perë lë'ë rall adë bëquëbidi'i rall. Iurní Jesús bia'a lë'ë nguii tubi ladë; bënëac më lé'ëll. Guni'i më tsall con bien. ⁵Lueguë guni'i më lu ra fariseo:

—Grë të si talë guëlaguë tubi ngunë u tubi burrë la'ni guërzú dzë descansë, lueguë tsaldú të ma. Ni tubi të adë guëbézëdi'i hashtë stubi dzë parë guëgú të ma.

⁶Gúquëdi'i rall nihunë rall contëstë lu Jesús.

Ra invitatë lu sa'a

⁷Guná Jesús lla na ra mënë invitatë lidchi fariseo, gudili rall mejurë lugar lu mellë iurë gudáu rall. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁸—Iurë runë mënë invitar lé'ël lu sa'a, adë rzúbëdi'il lugar mejurë purquë si talë nanul lugar za'quë nu guëdchini stubi më más lasac quë lé'ël, ⁹lë'ë më nabë'në invitar guërupë të, guëni'ill lul: "Bë'në favurë guasuldí; subë nguii rë' ndë'ë catë zúbël". PUES tsasúbël stubi lugar trasë perë blac rtu lul iurní. ¹⁰Perë guná, si talë tsal lidchi mënë, guzúbël lugar humildë, iurní lë'ë nguii nabë'në invitar lé'ël, guë'nall catë zúbël. Guëni'ill lul iurní: "Dadë, bë'në favurë guzubë lugar za'quë cula'ni ra më nalasac". Zni nápël hunurë lu ra mënë nazubënú lu mellë. ¹¹El quë narunë parë gáquëll më ru'bë, guëláguëll con shtu, perë el quë nadë rúnëdi'i parë gáquëll më ru'bë, Dios gunë honrar lé'ëll.

¹²Iurní guni'i Jesús lu nabë'në invitar lë'ë më gau më lídchill: —Iurë quëhúnël invitar ra mënë të gau rall, guërudë dzë u guë'lë, adë rná'bëdi'il amigu shtë'nël, nilë shfamíllil, nilë ra bëchil. Adë rná'bëdi'il vëcini ricu shtë'nël purquë lë'ë rall despuësë gunë rall lo mizmë con lé'ël, gaul lu mellë shtë'në rall; ¹³sino quë iurë quëhúnël invitar ra mënë lídchil, guna'bë ra prubi. Guna'bë ra mancu, ra cujë, ra ciegu të gau rall lídchil. ¹⁴Bë nápëdi'i rall të parë guëabrí quilli rall lé'ël. Guëquitë ldú'ul iurní; nu Dios quilli lé'ël dzë natsashtë ra shmënë më ladi ra tëgulë.

Comparaciuni shtë cënë ru'bë

¹⁵Tubi nazubënú Jesús lu mellë, iurë bínill di'dzë rë', guni'ill:

—Dichusë grë ra natsuté gube'e catë Dios na Rëy, të súbëll lu mellë, gaul.

¹⁶Jesús guni'i lu nguiu ni:
 —Tubi nguiu bè'nè preparar guedé'èll tubi cumidè za'què. Guná'bèll zihani mènè guèdchini tè gau rall. ¹⁷Bèga'a iurè hia listè na grè cusè. Iurní bèshe'ldè nguiu ni tubi muzè naguagni'li lu ra invitatè: “Gulè gude'e lueguè. Hia nadchi'bè cumidè lu mellè gau tè.” ¹⁸Perè grè ra invitatè tubi por tubi bè'nè rall dispensar. Primèrè nguiu guni'i: “Bè'nè dispensar na. Guzía tubi ldè guiu'u, napè què tsagnahia luhin.” ¹⁹Stubi guni'i: “Guzía ga'li nezè ngunè. Mèrè iurne' gac prèbè ma nia zunè ma dchi'ni. Bè'nè dispensar na.” ²⁰Stubi guni'i: “Tampa bètsé'ahia. ¿Llallè tsahia iurne'?” ²¹Bèabrí muzè lidchi lamè ni. Guní'ill lúhi' grè lo què guni'i ra invitatè. Bèldé lamè ni. Guní'ill lu muzè: “Gua lueguè nasesè lu nezè hashtë ra nezè bi'chi shtë guè'dchi. Guagli'i ra prubi, ra mancu, ra cujè, nu ra ciegu; gau rall.” ²²Gudèdè stu'pè tiempè bèabrí muzè. Guni'i muzè lu lamè: “Dadè, hia bèna lo què naguní'ill perè todavía nanú lugar lu mellè”. ²³Lè'è lamè guní'ill: “Gua stubi; bè'nè ruèguè lu mènè nazuga'a nezè lachi nu ra nananú caminè reali parè gue'dè guèzé rall lidcha. Gac zihani mènè hashtë tsúdi'i lugar lu mellè. ²⁴Ni tubi naguna'ba primèrè gáudi'i rall cumidè za'què nabèna preparar.”

El què narac shtu'u gáquèll shmènè Jesús

²⁵Zihani mènè guanaldè rall tèchi mè. Bèdchigrè mè; guná mè tèchi mè nu guni'i mè lu rall:

²⁶—El què narac shtu'u gáquèll shmèna, napè què gac shtú'ull na

más què shtádèll, más què shní'all, más què tsé'lèll, nu shínill, nu ra béchill, nu zánèll. Napè què rac shtú'ull na más què prupi vidè shténèll. Si talè rúnèdi'ill ni, nídi'i mudè gáquèll shmèna. ²⁷Cualquier narac shtu'u gáquèll shmèna, napè què gúnèll renunci prupi deseò shténèll nu gáquèll dispuestè gátill por na. ²⁸Cadè tubi de lè'è tè si talè rac shtú'ul guèzá'al tubi hiu'u ru'bè, primèrè guèna'bè dí'dzèl blac dumí runè costar parè tsalú dchi'ni. Iurní guèlábèl dumí nanápèl; gac bé'al si talè nanú sufsientè dumí. ²⁹Si talè adè rúnèdi'ill llgabè bien, despuèsè de guntsá'ul cimientè shtë hiu'u, nídi'i dumí tsalú hiu'u, grè ra mènè naguèna lu cimientè, tsagla'guè gunè rall burnè lét'èl. ³⁰Guèni'i rall iurní: “Nguiu rè' guzublú guèzá'all hiu'u perè nápèdi'ill dumí parè tsalú dchi'ni”. ³¹Gulè bèquè diaguè stubi comparaciuni. Tubi røy con chi'i mili suldadè rac shtu'u tsatíldill con stubi røy. Primèrè quèhúnèll llgabè si talè gúnèll gan con fuersè nanápèll lu røy nanapè galdè mili suldadè. ³²Si talè rdé'èll cuendè adè gúnèll gan, mientras zitu na røy con galdè mili suldadè, guèshè'ldèll rsunè lu røy parè gac en paz, parè tsalúdi'i tildi rall. ³³Zni nahin con lè'è tè, el què nadè rúnèdi'i renunci grè lo què nanápèll, nídi'i mudè gáquèll shmèna.

Zedè nanápèdi'i sabor

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴Nabènè na zedè perè si guèniti zedè sabor, ¿lla gunè nguiu guèabrí sabor shtë zedè? ³⁵Adè rlluí'idi'in, nilè parè guèc guiu'u ziquè bonè,

ni parë stubi cusë. Guëru'ldë mënë zedë ni lu nezë. Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëqué diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Mt. 18.10-14)

15 Zihani mënë mal ziquë ra narunë cubrë impuestë nu ra pecadurë, be'dë bi'guë rall lu më parë guëqué diaguë rall shti'dzë më. ²Ra fariseo con mësë narlua'a lëy, guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall: —Jesús na amigu shtënë ra pecadurë. Ria Jesús lidchi rall të gaul.

³Iurní Jesús guni'i comparaciuni rë' lu ra contrari shtë më:

⁴—Si talë nápël tubi gahiu'a lli'li perë guënítil tubsë ma, rsëá'nël los de más ra ma lachi parë tsatílil lë'ë ma naguniti hashtë guëdzélël lë'ë ma. ⁵Iurë guëdzélël lë'ë ma, quëdchíbël ma iénil nu nalé rquitë ldú'ul. ⁶Iurë nanul lídchil, guëná'bèll amigu nu vëcini shténël nu guëní'il lu rall: “Bë'në compaňi na tantë rquitë ldua'a purquë bëdzela lë'ë ma naguniti”. ⁷Rnia'a lu të, na lëgrë lu gube'e iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabrí ldú'ull con Dios, más lëgrë quë noventa y nueve mënë za'quë nanadë rquí'nidi'i guëabrí ldu'u rall con Dios.

Comparaciuni shtë dumí naguniti

⁸Gulë bëqué diaguë stubi comparaciuni. Tubi na'a nápèll chi'i munedë bëdchichi nalasac. Si talë guënítil tubsë munedë, çpë gúnèll? Rquëguí'ill llni lintërnë. Rldú'bèll guëdubi la'ni hiu'u. Rguflil bien

hashtë guëdzélël dumí. ⁹Iurë bëdzélël dumí, guëná'bèll vëcini nu amigu shténël; rní'ill: “Bë'në compaňi na purquë hia bëdzela munedë naguniti nu rquitë ldua'a”. ¹⁰Manërë ni rquitë ldu'u ra ianglë iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabrí ldú'ull con Dios.

Tubi sultërë nabëniti lu shtádi'

¹¹Guzac tubi nguiu napë chupë llgá'ni'. ¹²El quë namás nabi'chi guni'ill lu shtádèll: “Dadë, rac shtua'a guënë'el herenci narunë tucarë cahia”. Iurní gudi'dzë shtadë ra sultërë herenci shtëhi'. Bëdë'ë mënë ni entrë chupë llgá'ni'. ¹³Gudëdë bëldá dzë, iurní lë'ë ngulë'në menurë bëtuu'll herenci. Guná'zill nezë. Guall ladzë mënë zitu. Con dumí nanuá'all bé'nèll zihani duldë. ¹⁴Hia bëga'a tiempë bëshí'nill dumí lu ra cusë mal. Iurní guna'zi tubi gubini lugar ni nu rldia'në nguiu ni. ¹⁵Guagná'bèll dchi'ni lu nguiu naquërelde lugar ni. Shlámèll gunibë'a tsaguëpill guchi lachi, gau ma. ¹⁶Bëdchini galërdia'në ldú'ull; guc shtú'ull gaul cumidë shtë ra guchi perë ni tubi mënë bëdë'ëdi'i nagaul. ¹⁷Iurní bë'a llnill. Guní'ill: “Zihani muzë napë shtada. Rau rall hashtë napë rall de subrë, perë na gatia tantë rldia'na. ¹⁸Guëabrí lidchi shtada. Guënia'a lúhi': Dadë, bëna duldë lul; nahia pecadurë lu Dios. ¹⁹Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërelde ziquë shínil. Bë'në tratë na ziquë tubi muzë shténël.” ²⁰Guna'zi nguiu ni nezë parë guëabril lidchi shtádèll. 'Zitu nazé'dèll lídchill, guná shtádèll lul. Bëga'a ldu'u shtádèll

lé'èll. Bèdchini guèllu'nè shtádèll lull. Bè'nèll recibir shínill con gustè. Gudédchill shínill. Bètsagraua'll shínill. ²¹Nguiu ni guni'i lu shtádèll: “Dadè, bëna duldè lul nu nahia pecadurè lu Dios. Hia adè rúnèdi'i tucarè guèquèrela ziquè shínill.” ²²Perè shtádèll guni'i lu ra muzè: “Nasesè guaglli'i shabè zá'quèll, lo más mejurè, gacu shinia. Guaglli'i tubi nigì parè guiá'all. Guaglli'i sabadu parè guèquèhin guèa'll. ²³Gulè quini ngunè nandchú tè guèdáuha'a. ²⁴Gac laní purquè rnia'a guti shinia perè bëabrí nabani shinia. Bènítill perè hia bédzèla'a lé'èll.” Lueguè guzublú laní.

²⁵Guzac shini mayurè nanull lachi. Iurè bëabrill lídchill, bínill musicuè nu cagui'i ra mènè. ²⁶Guná'bèll tubi muzè. Guna'bè dí'dzèll pè runè cuntienè laní. ²⁷Guni'i muzè: “Béchiil bëabrill nabánill. Gunibè'a shtádèll guèdini na'a ngunè nandchú tè guèdáuha'a. Bè'nè shtádèll recibir béchiil con gustè; nabánill.” ²⁸Iurní lè'è llga'nè mayurè bédèll; nédì'ill tsutèll la'ni hiu'u. Bèru'u shtádèll; guna'bè shtádèll lé'èll; bèn'i' ruèguè lull tsutèll la'ni hiu'u. ²⁹Perè guni'i shini mayurè: “Blac tiempè bëna sirvè lul nu bëzu'bè diaga shtí'dzèll perè nunquè bènè'edi'il pè cahia, ni siquierè tubsè chivè mitu'nè parè gac laní con amigu shtèna. ³⁰Perè iurnè' bëabrí shini ré'èl; bëshí'nill shtumil. Guagnáldèll zihani na'a mal. Nu lé'èl gunibè'al gati ma nandchú, gau tè. Gac laní.” ³¹Iurní guni'i shtádèll: “Nal shinia. Nabaninual. Grè lo què nanapa

nashténèl. ³²Perè runè tucarè laní; gáca'a nalègrè purquè béchiil gútiil perè bëabrill nabánill. Bènítill perè iurnè' bédzèla'a lé'èll stubi.”

Comparaciuni shtè muzè nabé'nèdi'i bien

16 Guni'i Jesús lu ra shini gusè'dè mè:
—Guc tubi nguiu ricu nabèdè'è dchi'ni gunè nguiu narac rgu' cuendè. Perè los de más muzè guagni'i rall lu ricu de què lè'è nguiu adè bènèdi'ill bien. Quègnítill lo què nanapè ricu. ²Lè'è ricu guna'bè nguiu ni. Guni'i ricu: “¿Pè na verdá narni'i ra muzè? Bènè intriegu cuendè dchi'ni nabè'nèl purquè hia adè gáquèl encargadè con shchi'nia.” ³Iurní lè'è nguiu bènèll llgabè: “¿Pè guna iurnè'? Hiadè nahia encargadè con shchi'ni lamè. Rúnèdia'a gan dchi'ni ru'bè nu rtu lua tsaldúa gu'nè. ⁴Guna stubi cusè parè gapa amigu nagunè recibir na lidchi rall iurè nápèdia'a dchi'ni.” ⁵Iurní nguiu ni guná'bèll ra mènè nanaze'bi dumí lu lamè. Tubi rall por tubi rall bédchini rall. Guna'bè di'dzè nguiu lu primèrè nabèdchini: “¿Blac nazé'bil lu lamè?” ⁶Bèquèbill: “Naze'bia tubi gahiu'a barrili sèiti”. Iurní guni'i nguiu: “Ndè'è na guichi pagaré shténèl; bëche'zin nu bëntsa'u stubi narni'i nazé'bil cincuenta barrili sèiti”. ⁷Lu stubi mènè guni'ill: “¿Blac nazé'bil lu lamè?” Bèquèbill: “Naze'bia tubi gahiu'a rmudi shtè trigu”. Iurní guni'i nguiu: “Ndè'è na guichi pagaré shténèl; bëntsa'u stubi pagaré narni'i nazé'bil lé'èsè ochenta rmudi shtè trigu”. ⁸Lè'è lamè guni'i lu nguiu mal: “Nasini guèquèl. Bènèl

segurè vidè shtënël parè tiempè naze'dë." Ra mënë shtë gué'dchiliu quëhunè rall galënasini con ra sa' rall más què ra mënë naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios.

⁹Mënë runè rall gan dumí con zihani maldá, perè rnia'a lu tè, gulè bè'nè bien con dumí nanápël; ze'dè guèdchini dzë adè lasáquëdi'i dumí. Iurní gunè mè recibir lé'ël lu gube'e catè nídi'i fin.

¹⁰El què narunè cumplir con du'pè nanápëll, gúnëll cumplir si talè nápëll zihani cusè. El què nadè rúnëdi'i bien con du'pè, también gúnëdi'ill bien con zihani cusè. ¹¹Si talè adè bè'nël bien con dumí naná mal, ¿chu guëne'e cá'al lo què nanasac de verdá? ¹²Si talè adè bè'nëdi'ill bien con cusè nanádi'i shtënël, ¿chu guëne'e lo què narunè tucarè cá'al lu gube'e?

¹³Ni tubi mënë gáquëdi'i gúnëll sirvè chupè lamè. Rac shtú'ull tubsè lamè. Lu stubi lamè rúnëdi'ill cuendè. Rzu'bè diáguëll shti'dzë lamè, stubi lamè quëhúnëll desprëci. Nídi'i mudè gac shtú'ul Dios nu mizmè tiempè gac shtú'ul dumí.

¹⁴Ra fariseo narac shtu'u dumí, bini rall grè naguni'i Jesús. Bè'nè rall burnè lè'è mè. ¹⁵Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lè'è tè runè tè parè rlua'a tè naza'què lu ra mënë. Rni'i tè lo què naquëhunè tè naza'quin, perè Dios rna lla na ldu'u tè. Lo què narac shtu'u mënë gapè rall lu gué'dchiliu, nahin cusè narná zá'quëdi'i Dios.

Shti'dzë Dios napè pudërè parè siempërè

¹⁶Lo què nabëquè'è Moisés nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios la'ni

Sagradas Escrituras, gunibè'a Dios gunè mënë cumplir hashtë tiempè shtë Juan Bautista. Perè iurne' na quëgnia'a diza'què lu tè, tè parè tsuté mënë catè rribè'a Dios. Perè ra mënë nariuté lugar ni runè rall zihani esfuersè por tsuté rall.

¹⁷Más sencigi tsalú gué'dchiliu nu gube'e què tubi cusè mitu'nè shtë lëy tsaluhin. Shti'dzë Dios adè tsalúdi'in.

Jesús bèlua'a lla na narlé tse'lè

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸Si talè guësà'nè nguiu tsé'li' nu guëtsé'all con stubi na'a, quëhúnëll duldè adulteri. Nu si talè stubi nguiu ca'a lè'è na'a ni, quëhúnè nguiu ni duldè adulteri.

Nguiu ricu nu Lázaro

¹⁹Guc tubi nguiu ricu. Nácull con lari za'què nalasac zihani dumí. Grè dzë rau zá'quëll lu laní nananú lidchi ricu. ²⁰También gu' tubi prubi lè Lázaro. Rac llú'ull. Rátsull guë'dzdu. Guzúbëll rua' puertè shtë ricu. ²¹Lázaro guc shtú'ull nihauil pedasè guetè nagulaguè guë'a mellè shtë ricu, tantè rldia'nè Lázaro. Ra mbecu bédchini; bèlde'e mbecu lu guë'dzdu ladi Lázaro. ²²Tubi dzë guti Lázaro. Bédchini ra ianglè; bia'a rai' almè shtëhi' gube'e catè nanú Abraham. Nu lè'è ricu guti. Bëga'chi ricu. ²³Ricu nanull lugar shtë cashtigu catè ria nanadè rialdídi'i ldu'i Dios. Gubi'a ricu lu Abraham zitu. Guná ricu lu Lázaro nananú cula'ni Abraham. ²⁴Fuertè guni'i ricu: "Dadè Abraham, bëga'a ldú'ul na. Bëshe'ldè Lázaro; gá'dzëll bëcuënë shtënëll tè parè ldagüè

tubi gotë nisë lu lduzda tantë rbidchi ldua'a. Quëhuna sufrir la'ni be'lë rë!" ²⁵Iurní guni'i Abraham lu ricu: "L'é'ël, ðgu rëagná ldu'ul lla guc vidë shténël? Zihani cusë nápël; nídi'i nicidá de Dios. Perë Lázaro, vidë shtéhi' guc prubi. Iurní rquitë ldu'ull mientras nanul lugar shtë cashtigu. ²⁶Más de ni entrë lë'ë hia'a nanú tubi bërrancu. Nídi'i mudë guidë të ndë'ë. Nu nídi'i mudë guidë mënë nananú ndë'ë parë nga'li." ²⁷Iurní guni'i ricu: "Si es quë ni, Dadë Abraham, bë'në tubi favurë. Bëshe'ldë lë'ë Lázaro lu ra bëcha. ²⁸Napa ga'i bëcha naquërelde lidchi shtada; guini rall shti'dzë Lázaro. Guadí'dzëll lu rai' lla na ra cusë të guídedi'i rall ndë'ë lugar shtë cashtigu." ²⁹Perë Abraham guni'i lu ricu: "Lë'ë ra bëchil napë rall lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra shmuzë Dios nabiadi'dzë shti'dzë më; guëqué diaguë rall shti'dzë rai'". ³⁰Guni'i ricu: "Dadë, si talë tubi natsashtë ladi ra tëgulë, guëní'i' shti'dzë Dios lu rall, tsaldí ldu'u rall. Guëabrí ldu'u rall lu Dios iurní." ³¹Guni'i Abraham lu ricu: "Aquëdi'i. Si talë runë nadzë'ëdi'i rall mudë nanabani rall iurë rini rall shti'dzë Moisés nu shti'dzë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios, tampuquë tsaldídi'i ldu'u rall shti'dzë natsashtë ladi ra tëgulë."

Gulë gupë lë'ë të al mizmë lë'ë të guñëdi'i të duldë

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 Jesús guni'i lu ra mënë narianaldë enseeñansë shtéhi':

—Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë të parë

gunë të duldë, perë prubi nguui el quë naquëhunë parë gunë mënë duldë. ²El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë gúnëll duldë, mejurë galdë nguui ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll l'é'ëll la'ni nisëdu'u. ³Gulë gupë mizmë lë'ë të. 'Si talë bëchil gúnëll cuntrë l'é'ëll, guni'i lull pë faltë nanápëll. Si talë guëabrí ldu'ull nezë za'quë, bë'në perdunë l'é'ëll. ⁴Si talë gúnëll mal cuntrë l'é'ëll gadchi vultë tubi dzë nu gadchi vultë guëabrí guëní'ill lull: "Hia adë gúnëdi'irua'a cuntrë l'é'ëll", napë quë gúnëll perdunë l'é'ëll.

Pudërë nanapë el quë narialdí ldu'i Dios

⁵Ra poshtë guni'i rai' lu Jesús: —Bë'në compa'ni lë'ë na'a të tsaldí ldu'u na'a l'é'ëll más.

⁶Guni'i Jesús:

—Si talë rialdí ldu'u të shti'dza sudu'pë, masiá du'pë ziquë tubi bë'dchi bi'chi, zac guëní'il lu hiaguë sicómoro nazubë ndë'ë: "Bí'eshi de ndë'ë nu bëcabní mizmë l'é'ëll la'ni nisëdu'u", si talë tsaldí ldu'ul Dios, lë'ë hiaguë guëzu'bë diaguin shti'dzëll.

Comparaciuni shtë narunë sirvë

⁷'Si talë napë të tubi muzë nabëabrí lídchil; guaguënéll u guaguëpill ra ma lachi, iurë bédchinill hiu'u adë guëní'idi'il lull: "Gudëdë gaul lueguë". ⁸Aquëdi'i. Guëní'il lull: "Bë'në preparar nagauha nu guatibi guiá'al; bë'në sirvë lu mellë gauha nu gua'. Despuësë gaul; gul." ⁹Si lë'ë muzë quëhúnëll lo quë narnibé'al, adë guëní'idi'il: "Dushquíllil".

¹⁰Zni lè'è të, despuèsè de bè'nè të cumplir grè lo què narnibè'a Dios gunè mènè, gulè guni'i: "Na na'a muzè nalasáquèdi'i. Bèdè'nè na'a sulamèntè lo què nabè'nè tucarè guèdè'nè na'a."

**Jesús bènèac chi'i narac ll'u'u
galguidzè naru'dzè ládi'**

¹¹Guagla'guè zia'a Jesús nezè Jerusalén. Gudèdè mè regiuni naná entrè Samaria nu Galilea. ¹²Iurè guagbi'guè mè tubi guè'dchi, bèdza'guèlú mè chi'i mènè narac ll'u'u galguidzè ru'dzè ládi'. Zitu bèa'nè rall. ¹³Fuertè guni'i rall: —Jesús, Mèsè, bèga'a ldú'ul lè'è na'a; bènèac lè'è na'a.

¹⁴Jesús guná lu rall nu guni'i mè: —Gulè tsagná lè'è bëshuzi të guè'nall lu të.

Iurní nianá zia'a rall, mizmè iurní bèac rall. ¹⁵Tubi de lè'è rall iurè guná lla bèáquèll, bèabrill lu Jesús. Guni'ill fuertè, dushquilli Dios por favurè nabè'nè mè. ¹⁶Bèzullíbill lu Jesús hashtë bédchini luquèll lu guiu'u. Bèdè'èll graci lu mè. Nguiu ni na mè Samaria. ¹⁷Iurní guni'i Jesús: —Chi'i nguiu narac ll'u'u bènèaca. ¿Gua rall? ¹⁸Túbsèll bèabrí, bèdè'èll graci lu Dios. Nall de stubi naciuni.

¹⁹Iurní guni'i mè lu nguiu: —Guasuldí. Guzia'a con bien. Bèáquèl purquè rialdí ldú'ul na.

**Guè'dchiliu antsè guè'nibè'a Dios
ziquè Rèy**

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰Ra fariseo guna'bè di'dzè rall lu Jesús, guc guèdchini tiempè naguènibè'a Dios ziquè Rèy. Jesús repi:

—Iurè guèdchini tiempè naguènibè'a Dios, adè guèdchínidi'in con sèni naguèná të. ²¹Adè guèni'idi'i mènè: “Ndè'è rribè'a mè ziquè Rèy”, u “Ndè rribè'a mè”; purquè hia ne' rribè'a mè bèldá mènè naquèrelde entrè lè'è të.

²²Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusè'dè mè:

—Guèdchini tiempè lè'è të gac shtu'u të guèná të lua, nguiu nabèshe'ldè Dios lu guè'dchiliu. Guèdchinia perè lèdè guè'nadí'i të lua lueguè. ²³Mènè guèni'i lu të: “Ndè'è bédchíni”, u “Ndè bédchíni”. Adè tsagnadí'i të lè'è rall. Adè rianáldèdi'i të tèchi rall, ²⁴purquè ziquè rdchini nguzi'u; rlua'a llni dizdè ladè ldi hashtë guia'a ladè rubèsè, zni guèdchinia. Nahia nguiu nabèshe'ldè Dios lu guè'dchiliu. ²⁵Antsè gac ra cusè ni, guna sufrir galguti. Ra mènè tiempè ne' guèqué guia'a rall na. ²⁶Ziquè bè'nè mènè shtë guè'dchiliu tiempè shtë Noé, zni gunè rall antsè guèdchinia stubi. ²⁷Gudáu rall. Bii' rall. Bètsè'a rall. Guc laní shtë lliguè hashtë Noé guaté la'ni barcu ru'bè. Iurní bédchini juici shtë nisè guèc rall. Grè mènè guti. ²⁸Zni guc también tiempè shtë Lot. Gudáu ra mènè. Bii' rall. Bètuu' rall. Guzi'i rall. Bècabní rall. Bèza'a rall lidchi rall. ²⁹Perè iurè Lot bèru'u ciudá Sodoma, gulaguè gui'i dzè ni. Gulaguè asufrè narie'qui dizdè gube'e nu grè mènè guti. ³⁰Ziquè bè'nè mènè tiempè shtë Lot, zni gunè rall iurè guèdchinia, nguiu nabèshe'ldè Dios lu guè'dchiliu. Guèná ra mènè lua.

³¹Dzë ni si talë tubi de lë'ë të nanú guëc hiu'u, adë tsutédi'il la'ni hiu'u parë guá'al lo quë nanápël. Si talë tubi de lë'ë të nanú të lachi dzë ni, adë guëabrídi'il parë guá'al cusë nanápël. ³²Gulë bëagná ldu'u të pë guc tse'lë Lot. ³³El quë nanédi'i guëne'e vidë shténëll por na, segurë guëntíll vidë shténëll; perë el quë naguënti vidë shtëni' por na, guëbáníll parë siemprë.

³⁴Dzë naguëdchinia, nanú chupë mënë lu camë. Túbsëll guëna'bë Dios tsall gube'e. Stúbíll guëa'në. ³⁵Chupë na'a caniu'u juntë. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbíll guëa'në. ³⁶Chupë nguiu nanú lachi. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbíll guëa'në.

³⁷Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', guna'bë di'dzë rai':

—Dadë, òguc gac ra cusë ni?

Guni'i më tubi dichë:

—Iurë gac ra cusë ni, gac bë'a të seguramëntë, igual ziquë rac bë'a të rdëá ra bëchu catë naga'a naguti.

Comparaciuni shtë viudë nu juësi

18 Jesús guni'i tubi comparaciuni parë gac bë'a shmënë më runë tucarë guadi'dzënú rall Dios guëdubi tiempë, de quë adë guëzalúdi'i rall pacënci parë guëna'bë rall lu Dios.

²Guni'i më:

—Guc tubi juësi naguquërelde guë'dchi. Adë gualdidi'i ldú'ull Dios nu adë bë'nëdi'ill rëspëti sa'll.

³Mizmë guë'dchi guquërelde tubi viudë nanapë dishi'bi con stubi narunë cuntrë lë'ëll. Guagna'bë viudë lu juësi parë gac règlë asuntë shténëll según lëy. Guni'i viudë:

“Bë'në règlë asuntë con contrari shtëna”. Zihani vultë guagná viudë lë'ë juësi. ⁴Nëdi'i juësi gúnëll règlë asuntë ni, perë despuësë bë'në juësi llgabë: “Adë rialdidi'i ldua'a Dios nu nápëdia'a rëspëti parë mënë, ⁵perë viudë rë' riagla'guë guëna'bëll lua. Guna règlë asuntë shténëll të adë tsalúdi'i pacënci shtëna tantë rbézëdi'i ridëll lua.”

⁶Iurní Jesús guni'i:

—Gulë bëtë'ë cuendë naguni'i juësi mal. Mucho más gunë Dios.

⁷Gunë më juzguë ra contrari shtë mënë narialdí ldu'i Dios. Gunë më compa'ni ra nariagla'guë guëna'bë rall lu më dzë la guellë. Adë gac ldë'ë më parë gunë më lo quë narna'bë rall lu më. ⁸Rnia'a lu të, iurë rga'a iurë adë gac ldë'ë më sino gunë më jushtici. Perë guëna'bë di'dza lu të, òiurë guëabrí nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu, nia'a zëdzéli' ra narialdí ldu'i Dios iurní?

Comparaciuni shtë fariseo nu narunë cubrë impuestë

⁹Guni'i Jesús stubi comparaciuni lu ra narunë llgabë nabënë na rall perë bë'në rall desprëci sa' rall. Guni'i më:

¹⁰—Chupë nguiu guagni'inú rall Dios iádu'u ru'bë. Túbill na më fariseo; stúbíll na el quë narunë cubrë impuestë. ¹¹Lë'ë fariseo guasuldill; guní'ill la'ni ldú'ull di'dzë rë': “Dadë gullanë, dushquíllil, rdë'ëhia graci nádia'a ziquë na ra mënë. Nádia'a ziquë ra nguba'në. Nádia'a ziquë narni'i bishi. Nádia'a ziquë ra nanapë stubi na'a. Dushquíllil nádia'a ziquë

nguiu ndë'ë narunë cubrë impuestë.
¹²Runa ayunë chupë vultë la'ni lmalë. Rdë'a tubi por cadë chi' ra cusë, grë lo quë narunë tucarë ca'a Dios.” ¹³Perë lë'ë nguiu narunë cubrë impuestë zugá'all rua' puertë shtë iádu'u. Adë rbí'adi'ill guia'a. Guni'ill: “Dadë, bëga'a ldú'ul na. Napa zihani duldë.” ¹⁴Rnia'a lu të, lë'ë pecadurë bëabrill lídchill limpi. Bëzunë Dios almë shtë'nëll, lédëdi'i lë'ë fariseo. El quë narunë naru'bë, gueláguëll con shtu perë el quë narunë narú'bëdi'i, gunë Dios honrar lë'ëll.

Bë'në ldai' Jesús ra llguë'në

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵Guanú mënë zihani llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall. Perë shini gusë'dë më guná rai', gudildi rai' naguanú lë'ë ra llguë'në lu Jesús. ¹⁶Perë guni'i më; guna'bë më ra llguë'në:

—Gulë bédë'të sí, guidë ra llguë'në lua. Adë rcádi'i të guidë ra llguë'në lua purquë cagnibë'a Dios lë'ë ra mënë naná ziquë ra llguë'në. ¹⁷Guldía rnia'a lu të; sulë el quë nagunë recibir Dios ziquë Rëy të guë'nibë'a Dios lë'ëll cumë ziquë tubi llguë'në; rquitë ldu'u llguë'në rnibë'a Dios lë'ëll, sulë nguiu ni guëbánill lugar catë na më Rëy.

Tubi më ru'bë ricu guni'i lu Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Tubi nguiu narnibë'a ladi guë'dchi, guna'bë dí'dzëll lu Jesús: —Mësë za'quë, çpë rní'il guna parë gac salvara parë gapa vidë sin fin?

¹⁹Guni'i Jesús lull:

—¿Pëzielú rní'il nahia naza'quë? Nanú tubsë naná naza'quë. Náhi' Dios. ²⁰Bien nanëll ra mandamientë: “Adë rquënúdi'il tse'lë mënë. Adë rguínidi'il sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë. Adë rní'idi'il bishi. Bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádëll nu shní'al.”

²¹Nguiu guni'i:

—Grë mandamientë ni bëna cumplir dizdë nabí'cha.

²²Bini Jesús di'dzë rë' nu guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë. Bëtuu' grë cusë nanápëll, bédë'ëin ca'a ra prubi, iurní gápëll tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na të gáquëll shmëna.

²³Iurë lë'ë nguiu ni bini shti'dzë Jesús, bëá'nëll tristë purquë de verdá nall ricu. ²⁴Guná Jesús lull; nalë bédchini tristë la'ni ldu'u më. Guni'i më:

—Naganë tubi nanapë zihani dumí, gúnëll recibir Dios ziquë rëy. ²⁵Más sencigi tsutë tubi ma camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutëll catë rnibë'a Dios.

²⁶Ra mënë nabini di'dzë ni, guna'bë di'dzë:

—Si es quë ni, ¿chu gac salvar?

²⁷Guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lé'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸Iurní Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' parë ze'dë naldë na'a lë'ëll.

²⁹Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësëa'në lídchi', shtádi', shní'ai' u béchi', u tsé'li', u shíni' purquë rac shtú'ull guë'nibë'a Dios lë'ëll, ³⁰gúnëll recibir zihani cusë más ne' la'ni vidë shtë'hi', nu

guëquërdëll parë siempër tubi vidë sin fin con Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹Guna'bë Jesús ra poshtë tubi ladë. Guni'i më lu rai':

—Iurne' guziá hia'a Jerusalén. Gac cumplir grë lo quë nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios de na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ³²Gunë ra mënë intriegu na lu guia'a shtë mënë nanádi'i më israelitë. Gunë rall burnë; guëni'i guidzë rall na. Guëchi'bë shënë rall lua. ³³Guëne'e rall galné na, despuësë gatia. Perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.

³⁴Ra poshtë adë guasédi'i rai' shti'dzë më, nacahin parë lë'ë rai'. Adë bédé'ëdi'i rai' cuendë pë runë cuntienë shti'dzë më.

Bënëac Jesús tubi ciegu, më Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵Guabi'guë rai' guë'dchi Jericó. Nanú tubi ciegu nazubë lu nezë.

Cagná'bëll gu'në. ³⁶Bini ciegu gudëdë zihani mënë. Guna'bë di'dzë ciegu pë quëhac. ³⁷Guni'i mënë: “Jesús nazareno ziazúhi' nezë”. ³⁸Iurní ciegu fuertë guni'i:

—Jesús, llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

³⁹Ra mënë nazia'a delantë, guni'i rall guëc ciegu parë guëac dchi ciegu perë másru'u guni'i ciegu. Fuertë guní'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁰Iurní Jesús guzudchí. Gunibë'a më tsaglli'i rai' lë'ë ciegu. Bëdchini ciegu lu më. Guni'i më lull:

⁴¹—¿Pë rac shtú'ul guna?

Repi ciegu:

—Rac shtua'a, Dadë, guënë'el slua.

⁴²Guni'i më:

—Nia. Bëaquël purquë rialdí ldú'ul na.

⁴³Mizmë iurní bëac ciegu.

Guanáldëll lë'ë Jesús. Bédé'ëll graci lu Dios. Grë ra mënë guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios, purquë guná rall pë bè'në Jesús.

Jesús nu Zaqueo

19 Iurní Jesús guatë guë'dchi Jericó. Mërë guëru'u më guë'dchi. ²Ladi guë'dchi ni guc tubi ricu lë Zaqueo. Nall jëfë narunë cubrë impuestë. ³Guc shtu'u Zaqueo guë'nall lu Jesús perë gúnëdi'ill gan tantë zihani mënë gudëdë, nu nadupë shcuerpë Zaqueo. ⁴Iurní Zaqueo bëllu'në delantë. Güé'pill ladi tubi hiaguë sicómoro parë guë'nall lu më. Hiaguë ni zubi cula'ni nezë catë zë'dë Jesús.

⁵Bëdchini më lugar ni; guná më lu Zaqueo. Guni'i më lull:

—Zaqueo, bietë nasesë. Napë quë guënë'el pusadë lídchil, guëana.

⁶Lueguë bietë Zaqueo nasesë. Nalé bëquitë ldú'ull. Bë'nëll recibir Jesús lídchill. ⁷Guná mënë guanú Jesús Zaqueo. Guagla'guë guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall Jesús gua visitë lidchi tubi pecadurë. ⁸Iurní guasuldí Zaqueo. Guní'ill lu Dadë Jesús:

—Dadë, guërudë nanapa guëdë'ëhia ca'a ra nabënapëdi'i. Nu si talë bédchisúa dumí shtë mënë con bishi, guëabría tapë vueltë más dumí ca'a rall.

⁹Guni'i Jesús:

—Nedzé nasalvárël. Salvaciuni bédchini lídchil. Nu lë'ël

guc Abraham shtadë guëlul.

¹⁰Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu parë quilia el quë nabëniti parë gac salvárëll.

Comparaciuni shtë muzë nabë'në recibir dumí

¹¹Riagla'guë rini ra mënë shti'dzë Jesús. Hia mërë guëdchini rai' ciudá Jerusalén. Nu quëhunë mënë llgabë runë faltë du'psë parë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy. ¹²Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguiu shini rëy; bërú'ull ládzëll. Ziá'all stubi naciuni parë gúnëll recibir pudërë ziquë rëy parë guë'nibë'all. Despuësë guëabrill ládzëll. ¹³Antsë bërú'ull ládzëll, guná'bëll chi'i muzë naná encargadë shchí'nill. Bëdë'ëll dumí lasac cadë tubi de lë'ë ra muzë. Guni'i shini rëy: “Gulë bè'në bien con dumí rë'. Gulë guzi'i; gulë bëtuu', hashtë guëabría.” Iurní guziá'all. ¹⁴Perë ra mënë naquërelde ladzë nguiu ni bëldë rall; rac shtú'udi'i rall gáquëll rëy shtë rall. Bëshe'ldë rall rsunë narni'i: “Adë rac shtú'udi'i na'a gac nguiu rë' rëy shtë na'a”. ¹⁵Perë nguiu ni bé'nëll recibir ziquë rëy shtë rall. Bëabrill ládzëll. Guná'bëll ra muzë nabëca'a dumí tē guëná rëy bëldá bè'në rall gan guëc dumí. ¹⁶Primërë muzë bédchini nu guní'ill lu rëy: “Dadë, shtumil ndë'ë con chi'i vultë más shini dumí”. ¹⁷Lë'ë rëy guni'i: “Bien bé'nël con du'pë dumí. Iurní guënehia pudërë guë'nibë'al chi'i guë'dchi. Muzë za'quë nal.” ¹⁸Stubi muzë bédchini guní'ill: “Dadë, shtumil ndë'ë con ga'i vultë más shini dumí”.

¹⁹Guni'i rëy lull: “Guë'nibë'al ga'i guë'dchi”. ²⁰Stubi muzë bédchini nu guní'ill: “Dadë, ndë'ë lë'ë shtumil. Bëquëtsa'uin tubi panitë. ²¹Bëdzëba lë'ël. Nal nguiu nargá'adi'i ldu'u mënë. Rcá'al lo quë nabëdchí'bëdi'il nu rcá'al cusechë sin adë rcabnídi'il.” ²²Iurní guni'i rëy lull: “Nal mal. Con mizme shti'dzël guna juzguë lë'ël. Guní'il nahia el quë nargá'adi'i ldu'u mënë nu rcachia lo quë nabëdchí'bëdia'a nu rcachia catë rcabnídia'a. ²³¿Pëzielú adë bësëá'nëdi'il shtumía lu bancu parë gapa shini dumí iurë bédchinia?” ²⁴Iurní guni'i rëy lu mënë nazuga'a nga'li: “Gulë bédchisú dumí shtë nguiu nabëquë'ë dumí panitë. Nu bédë'ëin ca'a nabë'në gan chi'i tantë dumí.” ²⁵Guni'i ra mënë: “Dadë, hia nápëll chi'i dumí”. ²⁶Lë'ë rëy guni'i: “Rnia'a lu tē, el quë nanapë, gúnëll recibir más perë el quë nabënapëdi'i, guëdchisú lë'ë du'pë nanápëll. ²⁷Perë lë'ë ra enemigu shtëna ra nanédi'i guë'nibë'ahia lë'ë rall, gulë tsaglli'i lë'ë rall ndë'ë. Gulë quini lë'ë rall lua.”

Jesús guatë ciudá Jerusalén; dchí'bi' tēchi burrë

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guagla'guë ziadgchini më parë Jerusalén. ²⁹Bédchini më guë'dchi Betfagé nu Betania nanaqué lu lumë catë nanú zihani hiaguë olivo. Bëshe'ldë më shini gusë'dë më; ³⁰guni'i më lu rai':

—Gulë gua guë'dchi naná guëlladchi. Iurë guëdchini tē, guëná tē lu tubi burrë. Quëdú ma. Lë'ë

burrë ni la'di chu quíbedi'i tēchi ma. Gulë bēsha'quë ma nu gude'enú ma nd'ë. ³¹Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë të burrë, gulë guni'i lull: "L'ë Dadë Jesús rqui'ni l'ë ma".

³²Gua ra shini gusë'dë më.

Bëdzëlë rai' burrë igual cumë zíquësë guni'i më lu rai'. ³³Iurë bēsha'quë rai' burrë, nashtënë burrë guna'bë dí'dzëll:

—¿Pëzielú bēsha'quë të shpurra?

³⁴Bëquebi rai'!

—Purquë Dadë Jesús rqui'ni l'ë ma.

³⁵Guanú rai' burrë lu Jesús.

Bëdchi'bë rai' shabë rai' tēchi ma parë quibë Jesús tēchi ma. ³⁶Iurë l'ë burrë ziazú lu nezë, gudishi mënë shabë rall lu nezë catë ze'dë më. ³⁷Bëdchini ra mënë lumë shtë dani catë nezë rlaquetë. Grë ra narianaldë tēchi më guzublú guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar l'ë më por milagrë naganá rall. ³⁸Guni'i rall:

—Bë'në l'dai' Dios l'ë Rëy nd'ë, el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dadë Dios. Llëru'bë na Dios nacabezë más guia'a lu gube'e; tsu paz lu gube'e.

³⁹Iurní bëldá fariseo nananú ladi zihani mënë guni'i rall lu Jesús:

—Mësë, guni'i lu ra shmënël të adë guëni'idi'i rall di'dzë r'ë.

⁴⁰Perë Jesús guni'i lu ra fariseo:

—Rnia'a lu të, si talë ra mënë guëac dchi, ra guë'të r'ë' guërushtia; guëni'i rahin di'dzë r'ë.

⁴¹Iurë bëdchini më guëlladchi

Jerusalén, gubi'a më lu ciudá. Bi'ni më. ⁴²Guni'i më:

—Mizmë l'ë të më Jerusalén, rac shtua'a l'ë të niac bë'a të nezë catë

rbedchí ldu'u mieti con Dios, perë iurne' nacahi slu të parë tsasé të ra cusë ni. ⁴³Guëdchini cusë durë guëc të. Enemigu shtë të guëzübë grë ladë shtë ciudá parë tildi rall. Guntsa'u rall tubi lu' alreducedurë guëdubi guë'dchi, tsu guërru cuntrë l'ë të. ⁴⁴Guëcuë rall grë hiu'u shtë të. Quini rall l'ë të hashtë nu shini të gati rai'. Adë guëá'nëdi'i tubi guë'ë quibë guëc sa' guë'ë. Completamente tsaluhin; ziquë tubi hiu'u dachi guë'a'nin purquë adë béd'ëdi'i të cuendë iurë b'ë'në më favurë parë l'ë të gac salvar të.

Bësëllu'në Jesús mënë nacagtuu' la'ni iádu'u ru'bë

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵Iurní Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bë. Guzublú cagsëllú'ni' ra nacagtuu' la'ni iádu'u. ⁴⁶Guni'i më lu rall:

—Sagradas Escrituras rni'i shti'dzë Dios: "Iádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios, perë l'ë të b'ë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në".

⁴⁷Grë dzë bëlua'a Jesús la'ni iádu'u.

Ra bëshuzi narnibë'a más con ra mësë shtë lëy con los de más më naru'bë shtë guë'dchi, gudili rall formë lla gati më. ⁴⁸Perë bëdzëlëdi'i rall mudë niana'zi rall l'ë më purquë grë ra mënë con ánimo rac shtu'u rall rquë diagüë rall pë guni'i më.

Jesús bëquebi pë derechë nápi' parë gúni' ra cusë r'ë'

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 Tubi dzë nanú Jesús iádu'u ru'bë. Quëglua'a më ra mënë shti'dzë Dios lla mudë tsuté rall shnezë Dios të gac salvar rall.

Iurní bédchini ra bëshuzi narnibë'a gash con mësë shtë lëy con më gushë narunë juzguë; ²guni'i rall lu më:

—Guni'i lu na'a. ¿Pë derechë nápël parë guëluá'al ra mënë? ¿Chu bënë'e permisi rúnël grë cusë nabé'nël?

³Guni'i Jesús lu rall:

—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Rac shtua'a guëni'i të lua. ⁴¿Chu bédë'ë derechë lë'ë Juan Bautista parë guëchu'bë nís'i; Dios u mënë? ¿Chu bëshë'ldë lë'i'?

⁵Iurní guzublú quëgni'i rall entrë de lë'ë rall. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë guëni'i hia'a lu Jesús? Si talë guëni'i hia'a Dios bëshë'ldë lë'ë Juan, iurní guëni'ill lu hia'a: “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'?” ⁶Si talë guëni'i hia'a mënë bëshë'ldë lë'ë Juan, iurní guëne'e guë'ë mënë lë'ë hia'a, gátia'a purquë grë mënë rialdí ldu'u rall guni'i Juan shti'dzë Dios.

⁷Por ni bëquebi rall lu Jesús de quë adë bédë'ëdi'i rall cuendë chu bëshë'ldë lë'ë Juan parë guëchu'bë nís'i ra mënë. ⁸Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lë'ë të rquébidi'i të; nu na adë guëquëbidia'a chu bëshë'ldë na; chu bënë'e permisi guna ra cusë.

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Guzublú guni'i më lu ra mënë comparaciuni rë':

—Guc tubi nguui nabëcabní hiaguë uvë lachi. Despuësë bédë'ëll mëdi stubi mënë nu guziá'all zitu. Gudëdë tiempë. ¹⁰Bëga'a iurë shtë cusechë, bëshë'ldëll tubi muzë;

guëna'bë muzë partë narunë tucarë shlamëll. Perë ra mënë guna'zi rall lë'ë muzë. Bédë'ë rall galné. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'ëdi'i rall. ¹¹Iurní bëshë'ldë shlamë rall stubi muzë, tsaglli'i muzë cusechë. Perë ra mënë guni'i di'dzë dzabë lu muzë nu bédë'ë rall galné. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'ëdi'i rall. ¹²Lamë ni bëshë'ldë stubi muzë perë ra mënë gudini rall lë'ë muzë. Gulú rall lë'ë muzë tantë bëldé rall.

¹³Iurní guni'i lamë shtë guiu'u: “¿Pë guna iurne'? Guëshë'lda shinia narac shtua'a. Iurë guëna ra mënë lúhi!, tal vez gunë rall rëspëti shinia.” ¹⁴Perë iurë guná ra mënë narunë dchi'ni lu shini lamë, guni'i rall lu sa' rall: “Ndë'ë naguëca'a herenci. Cha dínia'a lë'ëll të iurní gáca'a nashtë guiu'u.” ¹⁵Iurní gulú rall shini lamë lu guiu'u stubi ladë. Gudini rall lë'i'.

Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pë gunë nashtë guiu'u con ra naquëhunë dchi'ni? ¹⁶Mizmë lamë guëdchini parë quínill ra mënë mal, le!. Guëdë'ëll guiu'u ca'a stubi mënë.

Iurní bini ra mënë comparaciuni rë', guni'i rall lu Jesús:

—Ni lo quiera Dios gac zni.

¹⁷Perë Jesús gubi'a lu rall, guni'i më:

—Gulë guni'i lua pë runë cuntienë nanaquë la'ni Sagradas Escrituras. Rni'in zndë'ë:

Guë'ë nabëru'ldë ra albañil tubi ladë,

guë'ë rë' gunë sirvë parë gac shquini shtë iádu'u ru'bë.

¹⁸El quë narrelde guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll, perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.

Jesús guni'i: "Gulë quilli impuestë"*(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)*

¹⁹Ra jëfë shtë bëshuzi con mëse shtë lëy rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë Jesús lueguë. Guc bë'a rall guni'i më comparaciuni ni cuntrë lë'ë rall. Adë guná'zidi'i rall lë'ë më purquë bëdzëbë rall los de más mënë.

²⁰Iurní bëshe'ldë rall mënë naguaglda'chi lë'ë Jesús. Rlua'a rall ziquë mënë za'quë. Rac shtu'u rall guësiguë rall lë'ë më niani'i më tubi cusë mal parë gunë rall intriegu lë'ë më lu gobiernë rumanë. ²¹Por ni naguaglda'chi lë'ë Jesús, guna'bë di'dzë rall:

—Mësë, nanë na'a rluá'al nu rní'il purë verdá. Rluá'al igual lu mënë humildë nu lu mënë narnibë'a. Guldil, quëgluá'al lla tsuté mënë shnezë Dios. ²²Guni'i lu na'a, çpë na bien guëdilli hia'a impuestë lu rëy rumanë u guëdíllidi'i hia'a impuestë?

²³Perë Jesús bëdë'ë cuendë niasiguë rall lë'ë më. Guní'i':

²⁴—Gulë bëlua'a tubi dumí. ¿Chu lu nu chu lë naqué lu dumí?

Bëquebi rall:

—Lu rëy César naqué lu dumí.

²⁵Guni'i më iurní:

—Nia, por ni gulë bëdë'ë ca'a rëy César lo quë nashtë César, nu gulë bëdë'ë ca'a Dios lo quë nashtë Dios.

²⁶Adë bë'në ra contrari shtë Jesús gan niani'i më cusë mal lu ra mënë. Bëdzëguë' ldu'u ra mënë ni; bëa'në dchi rall.

Jesús guni'i lla tsashtë ra tégulë*(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)*

²⁷Iurní bëldá nguui religiosë saduceos, guagná rall lë'ë Jesús. Ra

saduceos rni'i adë tsashtë'di'i tégulë ladi ra tégulë. ²⁸Perë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Mësë, bëquë'ë Moisés tiempë guahietë si tubi nguui gati sin shíni', bëchi tégulë napë quë guëtsé'all tse'lë tégulë. Gapë rall shíni' parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁹Guc gadchi bëchi. Primërë nguui bëtsé'all perë gútil sin ni tubi shínill. ³⁰Segundë bëchi tégulë bëtsé'all con viudë perë gútil sin ni tubi shínill. ³¹Tecërë bëchi tégulë bëtsé'all tse'lë tégulë. Nu gútil; pues hashtë shu'pë bëchi tégulë bëtsé'a rall tse'lë tégulë. Gúdi'i shini rai'. ³²Despuësë guti na'a ni. ³³Guni'i lu na'a, iurë tsashtë tégulë, ¿chu gac tse'lë na'a cumë gadchi nguui guc tse'lë na'a ni?

³⁴Iurní Jesús bëquebi:

—Iurnë' lu guédchiliu ra nguui, ra na'a, rtsë'a rall, ³⁵perë grë ra naguëdë'ë Dios permisi tsuté rall stubi guédchiliu nu tsashtë rai' ladi ra tégulë, adë guëtsé'adi'i rai'. Adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. ³⁶Nunquë gátidi'i rai'. Na rai' ziquë ra ianglë shtë gube'e. Na rai' shini Dios iurní, purquë guashtë rai' ladi ra tégulë, guëbani rai' parë siempërë. ³⁷Perë si talë rna'bë di'dzë të tsashtë ra tégulë ladi ra tégulë, gulë bëdë'ë cuendë lo quë Moisés bëquë'ë la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. Bëquë'ë Moisés de quë Dadë Dios na Dios shtë Abraham, nu Isaac, nu Jacob; nu blac tiempë guti rai' parë tiempë dzë ni. ³⁸Grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin.

³⁹Iurní bëldá mëse shtë lëy guni'i rall:

—Mësë, bien bëquébil lu rall.

⁴⁰Hia bëdzëbë rall guëna'bë di'dzë rall más lu Jesús.

Jesús guna'bë di'dzë lu ra mësë, chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹Jesús guni'i lu rall:

—¿Llallë rni'i mënë Cristo na shini David? ⁴²purquë mizmë David guni'i la'ni librë nalë Salmos:

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:

Guzubë ladë ldi shtëna

⁴³hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël.

⁴⁴¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë mizmë David rni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'i'?

Jesús gudíldi' mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵Iurë grë mënë caquë diaguë rall shti'dzë Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁶—Gulë gupë cuidadë ra mësë shtë lëy. Rëuu' ldu'u rall nacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. Rdzelë rall guëzubë rall lugar mejurë la'ni iádu'u. Rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁷Perë rdchisú rall lidchi viudë, pero parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni ru'bë. Rnia'a lu të gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi

(Mr. 12.41-44)

21 La'ni iádu'u guná Jesús ra ricu, bëtia'a rall dumí la'ni

cajë shtë ofrendë. ²Nu tubi viudë prubi guná më; bëtiá'all chupë centavë. ³Guni'i më:

—Guldía, lë'ë viudë prubi bëdë'ë más quë ra ricu. ⁴Grë mënë bëdë'ë nabë'në subrë perë na'a rë' bëdë'ëll grë nanápëll, grë nasí'ill gaul.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Ruadi'dzë mënë lla na iádu'u ru'bë. Blac chulë na ra guë'ë nu blac chulë na ra regalë nabëzëlaa'dchi ra mënë parë iádu'u. Iurní Jesús guni'i:

⁶—Guëdchini tiempë grë lo quë naquëgná të ne', cue. Ni tubi guë'ë quibë guëc sádi'in.

Sëni antsë tsalú gué'dchiliu

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më: —Mësë, ¿guc gac ra cusë narní'li lu na'a? ¿Pë sëni nanú naguëlua'a guëlladchi na tiempë gac cumplir shtí'dzël?

⁸Guni'i Jesús:

—Gulë gupë mizmë lë'ë të, adë guësiguëdi'i mënë lë'ë të. Zihani mënë guëdchini ziquë shmëna. Guëni'i rall: “Nahia Cristo”; u guëni'i rall: “Hia bëga'a iurë guë nibë'a Dios ziquë Rëy”. Perë rnia'a lu të, adë tsanáldëdi'i të tëchi shti'dzë rall. ⁹Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gobiernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë guë nibë'a Dios ziquë rëy.

¹⁰Guagla'guë guni'i më:

—Gac cumplir tubi naciuni tildi cuntrë stubi naciuni. Tubi gobiernë

tildi cuntrè stubi gobiernè. ¹¹Guëllú nadushë iurní. Guëdchini gubini dushë nu galguidzë zihani lugar. Lu gube'e guëlua'a cusë nadzë'bë nu sëni ru'bë guëlua'a.

¹²Antsë gac cumplir ra cusë ni, gunë mënë cuntrè lë'ë të. Guëna'zi rall lë'ë të parë gunë rall juzguë lë'ë të la'ni iádu'u shtë të. Guëldaguë rall lë'ë të lachigui'bë. Gunë rall demandë lë'ë të lu gobiernë nu lu rëy purquë na të shmëna.

¹³Zni gunë të gan guëni'i të lu ra gobiernë diza'quë shtëna. ¹⁴Adë ráquëdi'i ldu'u të; adë gúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të iurní, ¹⁵purquë na guënehia di'dzë parë guëni'i të lu gobiernë. Guna compa'ni lë'ë të hashtë enemigu shtë të guëac dchi lu të; nápëdi'i rall pë guëni'i rall cuntrè lë'ë të iurní. ¹⁶Gunë mënë intriegu lë'ë të gati të, bëldá të. Shtadë të gúnëll intriegu lë'ë të. Bëchi të, shfamili të nu ra amigu shtë të gunë rall intriegu lë'ë të, gati të. ¹⁷Grë mënë guëldënú rall lë'ë të purquë na të shmëna; rialdi ldu'u të na. ¹⁸Perë pë gáquëdi'i të; ni tubi guitsë guëc të tsalúdi'i. ¹⁹Si talë gac të firmë lu shnezë Dios, gapë të vidë nadë rialúdi'i parë siemprë.

²⁰Iurë guëná të lu suldadë grë ladë ciudá Jerusalén, hia mërë cue ciudá. ²¹El quë nananú Judea dzë ni, guëllú'nëll parë lu dani. El quë nananú ciudá Jerusalén, guëru'u rall. El quë nananú lachi adë guëabrídi'ill guë'dchi, ²²purquë ra dzë rë' na shtë cashtigu. Grë lo quë naescrihtë la'ni Sagradas Escrituras gac cumplirin. ²³Prubi ra na'a nanua'a shíni' u ra na'a narca'a

me'dë dzë ni. Gunë mënë israelitë sufrir lu cashtigu shtë Dios. Cusë durë gac con mënë tiempë ne'.

²⁴Bëldá mënë gati rall lu guërru. Stubi tantë tsa rall guëdubi naciuni ziquë prësi; gunë rall dchi'ni shtë stubi mënë. Ra mënë zitu guëni'bë'a rall Jerusalén naná cue hashtë gac cumplir tiempë nabë'në Dios disponer. Jerusalén guëa'në ziquë hui'u dachi.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵Dzë ni guëlua'a sëni lu gube'e con ngubidzë, mbelëgui'i, nu mbehu. Lu guë'dchiliu grë mënë shtë ra naciuni adë gáquëdi'i pë gunë rall nu adë rbedchí ldu'u rall por cusë nadzë'bë. Guini rall ruidë shtë nisëdu'u tantë rni'bi nisë. ²⁶Iurní guëcahi mënë por tantë galërdzëbë nu galriá ldu'i por cashtigu naguëdchini. Ra fuersë shtë gube'e guëni'bi rahin shlugarin. ²⁷Iurní guëná ra mënë lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëdchinia la'ni shcahi. Guëdchininúa con zihani pudërë nu llni. ²⁸Iurë guëná të ra cusë guëzublú gac, gulë gubi'a lu gube'e; gulë tsaldí ldu'u të purquë hia mërë gunë më salvar lë'ë të.

²⁹Guni'i më tubi comparaciuni: —Gulë guná lu hiaguë higu u cualquier stubi hiaguë. ³⁰Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guëdchini tiempë na'i. ³¹Zni iurë guëná të ra cusë mal guëdchini, gulë gac bë'a të hia mërë guëdchini tiempë naguëni'bë'a Dios.

³²'Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati ra mënë naquërdë tiempë ne'. ³³Gube'e nu guédchiliu tsalú rahin perë shti'dza napë quë gac cumplir. Adë tsalúdi'i shti'dza.

³⁴'Gulë gubani guëdubi tiempë. Adë rdë'ë të lugar gapë të vici. Adë rzuu'dchidi'i të. Adë ráquëdi'i ldu'u të por nagáu të purquë si talë quëhúnël ra cusë ni, adë gac bé'adi'i të naquëhac. ³⁵Ziquë rldaguë lasë mënë tubi ma, zni guëdchini ra cusë durë guëc ra mënë narëta' lu guédchiliu. ³⁶Por ni, gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios guëdubi iurë të gunë më compaňi lë'ë të, guëru'u të ladi ra cusë dushë sin adë bë gáquëdi'i të. Gulë guëa'në nasini parë iurë guëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; tsasuldí të lua.

³⁷Jesús bëlua'a ra mënë la'ni iádu'u ru'bë rdzë perë gue'lë ria më lu dani shtë Olivos parë guëa'në më hashtë brëgue'lë. ³⁸Grë mënë bédchini iádu'u tumpranë të guini rall shti'dzë më.

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Hia mërë guëdchini laní Pascu, iurë rëagná ldu'u mënë tiempë nab'ë'në Dios librar ra israelitë de Egipto. Dzë ni adë gudáudi'i rall guetështildi nanapë levadurë. ²Ra jëfë shtë bëshuzi con ra mësë shtë lëy gudili rall mudë quini rall lë'ë Jesús naga'chi purquë bédzëbë rall mënë.

³Iurní Satanás guaté la'ni ldu'u Judas Iscariote, tubi poshtë shtë

më entrë chi'bë chupë ra poshtë.

⁴Guagni'i Judas lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con los de más më ru'bë shtë iádu'u. Guni'i Judas lla gúnëll intriegu lë'ë më guia'a rall. ⁵Bëquitë ldu'u rall; bënë'në rall prometer guëdë'ë rall dumí ca'a Judas. ⁶Bëa'në Judas de acuerdë nu gudílill mudë parë gúnëll intriegu lë'ë Jesús naga'chi iurë nídi'i mënë.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷Iurní bédchini dzë shtë laní, gudáu ra mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë bënë'në tucarë quini rall tubi lli'li shtë Pascu. ⁸Iurní bëshel'dë Jesús lë'ë Pedro nu Juan; guni'i më lu rai': —Guaguë'në preparar shtse shtë Pascu, guëdáuha'a.

⁹Guna'bë di'dzë rai': —¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë laní?

¹⁰Jesús guni'i lu rai': —Gulë gua guédchi. Iurë guëdchini të rua' guédchi, guëdza'guélú të tubi nguiu nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. Gulë tsuté catë tsutëll. ¹¹Gulë guni'i lu nashtënë hiu'u: "Lë'ë mësë cagna'bë di'dzë lul; ¿ca na cuartë catë gáuhi' shtse shtë laní con poshtë shtë'hi'?" ¹²Iurní guëlua'a nashtë hiu'u tubi cuartë ru'bë segundë pisë. Arregladë nahin. Gulë bënë'në preparar ndë pë cusë guëdáuha'a.

¹³Gua Pedro nu Juan. Bëdzëlë rai' grë cusë ziquë guni'i më. Bënë'në rai' preparar shtse shtë laní, gau rai'.

¹⁴Bëga'a iurë shtë shtse, Jesús guzubënúhi' lë'ë ra poshtë lu mellë. ¹⁵Guni'i më lu rai':

—Con guëdubinú ldua'a rac shtua'a guëdáuha shtse shtë Pascu con lè'è tè antsë gatia, ¹⁶purquë adë gáudia'a shtse shtë Pascu stubi hashtë gac cumplir grë lo quë narunë cuntienë shtse Pascu; gac cumplirin iurë guë nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁷Iurní guna'zi më tubi vasë shtë vini. Bëdë'è më graci lu Dios nu guni'i më:

—Gulë gudi'dzë nu gulë bii' vini rë'. ¹⁸Adë gua' vini stubi vultë hashtë iurë guë nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁹Iurní guna'zi më guetështildi. Bëdë'è'i graci lu Dios nu gudi'dzë mëhin cua'a ra poshtë. Guni'i më:

—Ndë'è lè'è shcierpa naguna intriegu lu galguti parë gac salvar të. Gulë gau, nu gulë bësëagná ldu'u të galguti shtëna.

²⁰Iurë gualú shtse, guna'zi më vasë shtë vini; bëdë'è më graci, bëdë'è më vasë ni guia'ra ra poshtë nu guni'i më:

—Ndë'è na tëtë cubi entrë lè'è tè nu Dios. Guëru'u shrëna parë lasac tëtë ni.

²¹Perë guná, lè'è nguiu nagunë intriegu na, zubënull na lu mellë.

²²Nguiu nabëshel'dë Dios lu guédchiliu napë quë zía'ai' nezë narunë tucarë según voluntá shtë Dios, perë prubi nguiu nagunë intriegu na lu galguti.

²³Iurní ra poshtë guna'bë di'dzë lu sa' rai', chull gunë intriegu lè'è Jesús.

Gudildi di'dzë ra poshtë chu na más më ru'bë

²⁴Ra poshtë gudildi di'dzë chu na más më ru'bë entrë lè'è rai'.

²⁵Guni'i Jesús lu rai':

—Ra rëy shtë naciuni nalé nadushë rnibë'a rall, nu rac shtu'u rall guëni'i më'në de quë na rall më za'quë.

²⁶Perë entrë lè'è tè adë nazá'quëdi'i quëhunë tè llgabë zni. El quë na más më ru'bë entrë lè'è tè, napë quë gáquëll ziquë na más nalasáquëdi'i. El quë narnibë'a entrë lè'è tè, gáqui' ziquë el quë narunë sirvë lu sa'll.

²⁷¿Chu na más më naru'bë, el quë nazubë lu mellë gaul primëre, u el quë narunë sirvë lu mellë? El quë nazubë lu mellë, le'; perë na, nahia ziquë më'në narunë sirvë entrë lè'è tè.

²⁸Lè'è tè rianú tè na. Adë bësëa'nëdi'i tè na sino bë'në tè sufrir con na. ²⁹Ziquë Shtada bëne'e pudërë guë nibë'ahia ziquë Rëy, zni rnë'ehia pudërë ca'a tè, guë nibë'a tè con pudërë. ³⁰Guëzubë tè lu trunë catë rnibë'ahia parë gunë tè juzguë guëzá chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

Jesús guni'i lu Pedro gunë Pedro negar lè'è më

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹Nu guni'i Jesús lu Pedro:

—Moni, Moni, Satanás guna'bë permisi lu Dios, gúnëll prëbë lè'èl tè ldáguëll lu duldë; gaquin ziquë rgu rnërë më'në llubë. ³²Perë bëna ruëguë lu Dios por lè'èl parë adë gúnëdi'i faltë fe parë tsaldí ldú'ul Dios. Rnia'a lul, despuësë ra prëbë, iurë guëabré ldú'ul con Dios, bë'në compa'ni ra narialdí ldu'i diza'quë parë gac rall firmë lu shnezë Dios.

³³Simón Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, adë guësëa'nëdia'a lè'èl. Guna compa'ni lè'èl hashtë lachigui'bë nu nilë hashtë gatia con lè'èl.

³⁴Guni'i Jesús iurní:

—Bedë, antsë guëllidchí gay, gúnël negar na tsunë vuetlë. Guëni'il lu ra mënë adë guënedí'il na.

Mërë guëdchini dzë shtë sufrimientë

³⁵Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu poshtë:

—Iurë bëshe'lda lë'ë të parë guëni'i të diza'quë lu ra mënë, adë nuá'adi'i të bulsë. Adë nuá'adi'i të bëdu dumí, adë nuá'adi'i të sabadu. ¿Pë bënë faltë lë'ë të iurní?

Bëquebi rai':

—Ni tubi cusë bé'nëdi'i faltë.

³⁶Iurní guni'i më:

—Pues iurne' el quë nanapë bulsë, gua'ain. El quë nanapë bëdu dumí, guá'all dumí. El quë nadë nápëdi'i spadë, guëtuu'll manguë të sí'lll tubi spadë. ³⁷Rnia'a lu të, rqui'ni gac cumplir di'dzë rë' lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: “Bënë mënë tratë lé'i' cumë ziquë narguini mënë”. Vidë shtëna mërë tsaluhin. Runë faltë du'pë parë gac cumplir grë naná escritë de na.

³⁸Iurní guni'i rai':

—Dadë, ndë'ë napë na'a chupë spadë.

Guni'i më:

—Hia na'.

Jesús gua Getsemaní të guëni'inúhi'

Dios

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹Iurní guzia'a më. Gua më lu dani shtë Olivos ziquë bënë më grë ra gue'lë. Ra shini gusë'dë më guanaldë rai' lë'ë më. ⁴⁰Bëdchini rai' lu dani. Guni'i më lu rai':

—Gulë guna'bë lu Dios të gunë më compa'ni lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu duldë.

⁴¹Iurní gua më lé'ësë më tubi distanci ziquë narlda'a nguui tubi guë'ë. Bëzullibi më. Iurní biadi'dzënu më Dios, Shtadë më.

⁴²Guni'i më:

—Dadë, belá lë'ë na lu sufrimientë rë' si talë na voluntá shtë'nël, perë bënë lo quë narac shtú'ul lédëdi'i lo quë narac shtua'a.

⁴³Iurní bëdchini tubi ianglë shtë gube'e. Bëdë'ë ianglë fuersë parë lë'ë më. ⁴⁴Más fuertë bënë më sufrir, se entiende, sufrimientë ldu'u më. Guni'inú më Dios con más di'dzë. Rdzu nisë lúhi' ziquë gotë ru'bë shtë rënë narlaguë lu guiu'u.

⁴⁵Iurní gualú biadi'dzënu më Dios, bëabré më catë nanú ra poshtë. Bëdzelë më lë'ë rai' naga'si rai', tantë bëdzaguë rai' purquë nalé riá ldu'u rai'. ⁴⁶Guni'i më lu rai':

—¿Pëzielú naga'si të? Gulë guashtë nga'li. Gulë guna'bë lu Dios të gunë më compa'ni lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu duldë.

Guna'zi ra mënë Jesús ziquë prësi

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Nianá cagni'i më, bëdchini zihani mënë. Judas, tubi poshtë shtë më, nall cabësë shtë ra mënë. Guabi'guë Judas lu Jesús parë guëtsagraua'll lë'ë më. ⁴⁸Guni'i më lu Judas:

—Judë, ¿pë con tubi dchidu gúnël intriegu na? nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁴⁹Ra mënë nanaldë Jesús guna' rai' pë quëhac. Guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, ¿zëdildi na'a con spadë nadia'a na'a?

⁵⁰Tubi de lë'ë rai' gulull spadë. Bëchúguëll diaguë ldi shtë muzë.

Muzë ni bë'në sirvë lu narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi. ⁵¹Guni'i Jesús:

—Hia na! Adë tildidi'i të.

Iurní Jesús bëga'ldë diaguë muzë. Bënëac më lë'ëll. ⁵²Iurní guni'i' lu ra jëfë shtë bëshuzi con mëne naquëhapë iádu'u ru'bë; guni'i më lu më gushë nabëdchini të guëna'zi rall lë'ë më:

—¿Pëzielú bédchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁵³Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë hia bëga'a iurë según voluntá shtë Dios; gunë të narac shtu'u të, nu bëga'a iurë parë gac cumplir grë lo quë narnibë'a lu nacahi, gúnëll cuntrë na.

Pedro bë'në negar lë'ë Jesús

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Iurní ra mëne guna'zi lë'ë Jesús prësi. Guanú rall lë'i' lidchi jëfë shtë ra bëshuzi. Perë guanaldë Pedro zitu. ⁵⁵Ra mëne bëcue'e rall gui'i rualdëa' lidchi bëshuzi. Rac naldë iurní. Guzubë rall grë ladë gui'i nu Pedro guzubënúhi' lë'ë rall. ⁵⁶Iurní tubi criadë guná lu Pedro, guzúbi' guëlladchi rua' gui'i. Gubi'a na'a lu Pedro nu guní'ill:

—Nguíu rë' na shmënë Jesús.

⁵⁷Perë Pedro bë'në negar, guní'i':

—Guënëdia'a nguíu ni'i.

⁵⁸Gudëdë stu'pë tiempë, stubi mëne guná lu Pedro nu guní'ill:

—Nu lë'ëll nal shmënë Jesús.

Perë Pedro guni'i':

—Aquëdi'i. Nádia'a shmënë Jesús.

⁵⁹Tubi iurë gudëdë. Stubi mëne guní'iru'ull:

—Na verdá, nguíu rë' nall shmënë Jesús purquë nu nall më Galilea.

⁶⁰Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ëll adë guënëdia'a pë quëadi'dzël.

Nianá quëadi'dzë Pedro, bëllidchí gay. ⁶¹Iurní Jesús bédchigrë lúhi'. Gubí'ai' lu Pedro. Bëagná ldu'u Pedro naguni'i më lull: “Antsë guëllidchí gay nedzë, guëni'il lu mëne tsunë vultë adë guënëdi'il na”. ⁶²Iurní bëru'u Pedro rua' puertë shtë nezë, nalë bí'ni'.

Bë'në mëne burnë Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Ra nguíu narna'zi Jesús guzublú bë'në rall burnë. Bëdë'ë rall galné lë'i'. ⁶⁴Bësë'au rall lúhi' nu guni'i rall:

—¿Chu bëne'e galné lë'ëll? Guni'i por pudërë shtë Dios, ¿chu lëa?

⁶⁵Zihani cusë mal guni'i rall lu më. Guagla'guë bë'në rall burnë lë'ë më con di'dzë dzabë.

Jesús zuga'a lu Junta Suprema, gobiernë shtë bëshuzi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Hia brëgue'lë bédëa më gushë shtë naciuni Israel con ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë shtë lëy. Grë rall gua'a rall lë'ë Jesús lu Junta Suprema, mëne narunë juzguë entrë lë'ë rall. Guni'i ra mëne ni lu Jesús:

⁶⁷—Guni'i lu na'a si talë nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'.

Guni'i Jesús lu rall:

—Si guënia'a lu të nahia Cristo, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ⁶⁸Si talë guëna'bë di'dza lu të, guëquëbidi'i të lu shti'dza. ⁶⁹Dizdë ne' lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu, guëzúbi' ladë ldi shtë Dios pudërusë.

⁷⁰Lueguë grë mënë guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë lé'ël nal tubsë shini Dios?

Guni'i më lu rall:

—Guldía nahia tubsë shini Dios. Mizmë lë'ë të guni'i të di'dzë ni.

⁷¹Iurní guni'i rall:

—Bini hia'a di'dzë naguní'ill. ¿Pë guëdé'na'a másru'u testigu?

Gua'a rall Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Iurní lueguë ra contrari shtë Jesús gua'a rall lë'ë më lu Pilato. ²Guzublú guëni'i rall; quëdchi'bë rall galquiá cuntrë Jesús:

—Bëdzëlë na'a nguiu rë'; rtsátsull ra mënë cuntrë gobiernë. Rní'ill rúnëdi'i tucarë guëdilli na'a impuestë ca'a gobiernë rumanë. Nu rní'ill mizmë lé'ël na Cristo, tubi rëy nagudili Dios parë guë nibé'ai'.

³Iurní guna'bë di'dzë Pilato:

—¿Guldil nal Rëy shtë ra israelitë?

Jesús guni'i:

—Mizmë lé'ël guní'ill di'dzë rë'.

⁴Pilato guni'i lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con grë ra mënë zihani:

—Bëdzélëdia'a cusë mal nabë'në nguiu rë'.

⁵Perë guní'iru'u rall más fuertë:

—Rtsátsull grë mënë shtë Judea con shti'dzëll. Bëluá'all më Galilea primërë, iurní ndë'ë cagluá'all cuntrë gobiernë rumanë.

Gua'a rall Jesús lu Herodes

⁶Iurë bini Pilato di'dzë rë', guna'bë dí'dzëll si na Jesús më Galilea. ⁷Guni'i mënë quë sí, iurní bëshe'ldë Pilato lë'ë Jesús lu Herodes, gubernadurë shtë Galilea, gac rëglë asuntë ni. Pues Herodes nanú Jerusalén dzë ni. ⁸Bëquitë ldu'u Herodes iurë gunall lu Jesús purquë dizdë más antsë guc shtu'u Herodes guë'nall lu Jesús. Guni'i mënë pë bë'në Jesús, nu Herodes guc shtú'ull guë'nall tubi milagrë naquëhunë më. ⁹Zihani cusë guna'bë di'dzë Herodes perë Jesús pë guní'idi'i'. ¹⁰Tambiën zuga'a ndë ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy. Bëdchi'bë rall galquiá con másru'u di'dzë. Gurushtiá rall cuntrë Jesús. ¹¹Iurní Herodes con ra suldadë shtë'nëll bë'në rall burnë lë'ë më. Cumë burnë bëgacu rall lë'ë më con lari za'quë. Despuës bëshe'ldë Herodes lë'ë Jesús, guëabré më lu Pilato. ¹²Dzë ni guc Herodes nu Pilato amigu purquë antsë na rall enemigu.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39—19.16)

¹³Bëtëa Pilato ra jëfë shtë bëshuzi con ra më gushë shtë iádu'u con grë mënë. ¹⁴Guni'i Pilato lu rall:

—Lë'ë të be'dënu të lë'ë nguiu rë'. Guni'i të rtsátsull ra mënë con bishi. Guna'bë di'dza lull delantë grë të perë bëdzélëdia'a cusë mal nabë'nëll ziquë rni'i të. Nápëdi'ill ni tubi delitë. ¹⁵Nu Herodes bëdzélëdi'ill cusë mal purquë bëdchigrë Herodes lé'ël ndë'ë. Adë bë'nëdi'ill ni tubi mal parë

gátill. ¹⁶Guëñibé'ahia tsanull galné, despuësë guëdë'a libertá lé'ëll.

¹⁷Pilato napë custumbrë guëdë'ëll libertá tubi prësi cadë laní Pascu, el quë naguëna'bë mënë gapë libertá.

¹⁸Perë guagla'guë guni'iru'u mënë ziquë tubsë bë; fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rè'. Bëdë'ë libertá parë Barrabás.

¹⁹Pues Barrabás nanú lachigui'bë purquë gúquëll cabësë shtë ra mënë nabë'në cuntrë gobiernë rumanë. Nu gudínill mënë la'ni ciudá.

²⁰Pilato guc shtú'ull guëdë'ëll libertá Jesús. Guni'i Pilato stubi lu mënë, ²¹perë más fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rè' lu cruz. Gátill; gátill.

²²Stubi vultë guni'i Pilato lu ra mënë:

—¿Pë mal bé'nëll? Gulë guni'i lua. Bëdzélëdia'a cusë mal parë gátill. Guna cashtigu con galné lé'ëll, despuësë guëdë'a libertá lé'ëll.

²³Perë más ruidë bë'në rall. Gurushtíá rall. Guna'bëru'u rall galguti parë lë'ë më. Guni'i rall fuertë hashtë bë'në rall gan.

²⁴Pilato bëdë'ë ordë gac narac shtu'u rall; gati Jesús lu cruz.

²⁵Bëdë'ë Pilato libertá Barrabás naná culpablë de galguti shtë mënë nu bé'nëll cuntrë gobiernë rumanë. Zni guna'bë ra mënë. Bë'në Pilato intriegu lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më të gac narac shtu'u rall.

Bëquë'ë mënë lë'ë Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶Iurë bia'a rall lë'ë Jesús nezë parë gati më, gudëdë tubi nguiu lë Simón, më guë'dchi Cirene. Ze'dë guëzëll lachi. Ra suldadë guna'zi

lë'ë Simón parë guá'all cruz nezë tëchi më.

²⁷Zihani mënë con zihani na'a guanaldë rall lë'ë më. Bi'ni ra na'a tantë gubini ldu'u rall. Gurushtíá rall. ²⁸Perë Jesús bëdchigrë lúhi', guná më lu rall; guni'i më:

—Lë'ë të na'a shtë Jerusalén, adë bí'nidi'i të por na, más bien gulë bi'ni por mizmë lë'ë të nu por shini të. ²⁹Guëdchini tiempë guëni'i mënë: “Dichusë ra na'a nariúdi'i shíni'. Dichusë ra na'a nadë nua shínidi'i, nu adë rcá'adi'i me'dë.”

Nu guni'i më:

³⁰—Dzë ni ra mënë guëzublú guëni'i rall lu dani: “Gulaguë guëc na'a”. Guëni'i rall lu lumë: “Bëca'chi lë'ë na'a”. ³¹Si talë gunë mënë cuntrë na, nahia ziquë hiaguë nanabani; nápëdia'a duldë, gunë rall másru'u cusë mal cuntrë lë'ë të, na të ziquë hiaguë bidchi, napë të zihani duldë.

³²Tambiën gua'a ra suldadë chupë nguba'në, gatinú rall Jesús. ³³Jurní bëdchini rall lugar nalé Calavera. Bë'në rall crucificar lë'ë më. Bë'në rall crucificar lë'ë chupë nguba'në, túbill ladë ldi më, stúbill ladë rubësë. ³⁴Jurní guni'i Jesús:

—Dadë, bë'në perdunë lë'ë ra mënë. Adë riasédi'i rall pë quëhunë rall.

Nu ra suldadë gudchitë rall guë'ë dado parë gudi'dzë rall shabë më. ³⁵Ra mënë zuga'a; gubi'a rall lu më. Ra më gushë shtë íadu'u bë'në rall burnë. Guni'i rall:

—Bé'nëll salvar pecadurë. Iurne' guëná hia'a nia'a zúnëll salvar mizmë lé'ëll si talë nall Cristo, el quë ngudili Dios.

³⁶Ra suldadë bë'në rall burnë. Guabi'guë rall guëa' cruz. Bë'në rall ofrecëre vini hi' të gu më. ³⁷Guni'i rall:

—Si talë rní'il nal Rëy shtë mënë Israel, bë'në salvar mizme lé'ël.

³⁸Nanú tubi letrëre naquë guëc cruz narni'i: “Ndë'e na Rëy shtë më israelitë”.

³⁹Tubi nguba'në nanaqué lu cruz, gurushtiall guëc më; guni'ill:

—Si talë rní'il nal Cristo, bë'në salvar mizme lé'ël nu bë'në salvar lé'e na'a.

⁴⁰Perë stubi nguiu mal guni'i guëc sa'll:

—¿Pë adë rdzëbëdi'il Dios? Bëne'e mënë ordë gátia'a ziquë lé'e më rë'.

⁴¹Pues lé'e hia'a runë tucarë gátia'a por maldá nabëdë'na'a, perë nguiu rë' adë bë'nëdi'i' mal parë quéhi' ndë'e.

⁴²Iurní guni'i nguba'në lu Jesús:

—Dadë Jesús, bëseagná ldu'ul na iurë gúnël recibir pudëre parë guëribé'al.

⁴³Jesús guni'i:

—Guldía na rnia'a lul, nedzë sënaldël na gube'e.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Bëga'a rquë chi'bë chupë, iurní bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. ⁴⁵Nacahi ngubidzë nu lari cortinë la'ni iádu'u ru'bë gure'zin. Guc chupë ldëhin.

⁴⁶Guni'i Jesús fuertë:

—Dadë, guna intriegu almë shtëna guiá'al.

Gualú di'dzë ni, iurní guti më.

⁴⁷Iurë guná capitán shtë ra suldadë pë guc, guni'ill llëru'bë na pudëre shtë Dios. Bëquëbill:

—Guldía, nguiu rë' nápëdi'ill culpë. Më za'quë nall.

⁴⁸Grë mënë zihani nabëdëa lugar ni parë guëna' rall naquëac, gubi'a rall. Iurní bëabrí rall ciudá. Gulubé rall ldu'u rall tantë nadzë'bë guc.

⁴⁹Ra amigu shtë Jesús con ra na'a nabë'në compa'ni lé'e Jesús dizdë tiempë nanú më Galilea, zuga'a rai' zitu. Gubi'a rai' grë lo quë naguzac.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰Gu' tubi nguiu lë José; ládzëll lë Arimatea naquë Judea. Gúquëll miembrë shtë Junta Suprema. Nall më za'quë nu bë'nëll cumplir lëy shtë Moisés. ⁵¹Quëbezë José guëdchini tiempë guëribé'a Dios ziquë rëy nu gúquëdi' José de acuerdë naná bë'në Junta Suprema iurë bë'në rall cuntrë lé'e më. ⁵²José guagna'bë lu Pilato parë guëdë'e Pilato permisi guëga'chi Jesús. ⁵³Bësietë José cuerpë shtë më lu cruz. Bëtú'bill cuerpë shtë më tubi sabë. Bëcá'chill lé'e më la'ni ba'a nanactsa'u la'ni guë'e catë ni tubi mënë bëgá'chidi'i. ⁵⁴Guc dzë runë mënë preparar parë dzë narzi'i ldu'u mënë. Hia mërë rga'a iurë guëzublú dzë descansë.

⁵⁵Ra na'a naguanaldë lé'e Jesús antsë dizdë nanú më Galilea, guagná rai' catë bëga'chi më. Guná rai' lla naga'a tëgulë la'ni ba'a. ⁵⁶Despuës bëabrí rai' lidchi rai'. Bë'në rai' preparar nisë nashi con stubi cusë tsagte'bi rai' cuerpë shtë më. Iurní bëga'a dzë descansë; bëzi'i ldu'u rai' según mandamientë shtë Dios.

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Primëre dzë shtë lmalë, ra na'a bëabrí rai' rua' ba'a

catë bëga'chi Jesús. Tumprané bédchini rai'. Nua'a rai' nisë nashi nabë'në rai' preparar. ²Guná rai' lu ba'a perë guë'ë nanë'au rua' ba'a naga'a tubi ladë. ³Guaté rai' la'ni ba'a. Guná rai' nídi'i cuerpë shtë Dadë Jesús. ⁴Bëdzélëdi'i rai' pë nihunë rai'. Iurní lueguë guná rai' chupë nguiu nazuga'a guëlladchi lu rai'. Shabë rai' nalé rabts'ë. ⁵Más bëdzëbë ra na'a; bëzullibi rai' hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u. Guni'i nguiu lu rai':

—¿Pëzielú caguili të el quë nanabani lugar catë rga'chi tëgulë?
⁶Nídi'i më ndë'ë. Guashtë'i ladi ra tëgulë. Gulë bëagná ldu'u të lo quë naguní'i' lu të dizdë tiempë nananú më Galilea. ⁷Guní'i' iurní, rqui'ni nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, gac intriégu'i' lu guia'a mënë mal. Nu guní'i' gunë rall crucificar lé'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtë'i' ladi ra tëgulë.

⁸Iurní bëagná ldu'u ra na'a shti'dzë më. ⁹Bëabrí rai' lu ciudá Jerusalén. Biadi'dzë rai' lu chi'bë tubi poshtë con stubi tantë mënë. ¹⁰Ra na'a naguni'i' di'dzë rë', lë rai' María Magdalena, con Juana, nu stubi María shni'a Jacobo. Gua rai' con sëbëldá ra na'a. ¹¹Perë lo quë naruadi'dzë rai', na ziquë tubi cuendë. Ra mënë adë gualdíd'i' ldu'u rai' shti'dzë ra na'a.

¹²Perë Pedro bëru'u; guagllú'ni' hashtë rua' ba'a. Gunáhi' la'ni ba'a. Lu lari shtë tëgulë gunáhi'. Tubi ladë naga'a lari. Bëabrí Pedro; bëdzëguë'i' ldú'i'. Bë'ni' llgabë pë guc.

Chupë shmënë Jesús zia'a guë'dchi

Emaús

(Mr. 16.12-13)

¹³Mizmë dzë, primëre dzë shtë llmalë, chupë shmënë Jesús zia'a

rai' parë Emaús, tubi guë'dchi ziquë chi'bë tubi kilómetro de Jerusalén.

¹⁴Quëadi'dzë rai' pë guc la'ni ra dzë ni. ¹⁵Iurë quëadi'dzë rai', guni'i rai' llgabë nanú la'ni ldu'u rai', Jesús guabi'guë lu rai'. Grë rai' guagla'guë ziazú rai' nezë. ¹⁶Guná rai' lu më perë adë bënguë bé'adi'i rai' lë'ë më, bë'në Dios. ¹⁷Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rai':

—¿Pë quëadi'dzë të iurë ziazú të nezë?

Guzudchí rai'; tristë rlua'a lu rai'.

¹⁸Tubi de lë'ë rai' guni'i; léhi'

Cleofas:

—De grë visitantë nabédchini Jerusalén, sulë lé'ël adë guënëdi'il pë guc ndë la'ni dzë rë'.

¹⁹Iurní guni'i Jesús:

—¿Pë guc?

Guni'i rai':

—Jesús Nazareno, gudini mënë lé'i'. Náhi' tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios con pudërë. Bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë. Bë'ni' milagrë con pudërë shtë Dios. ²⁰Perë ra bëshuzi nu gobiernë shtëna'a, bë'në rall intriegu lé'i' parë gac crucificári'. Gúti' lu cruz. ²¹Nu lë'ë na'a quëbezë na'a nihúni' librar naciuni Israel de grë enemigu shtëna'a. Hia gudëdë tsunë dzë dizdë guquin. ²²Gúti' perë bëldá na'a narianaldë tëchi diza'quë, guni'i rall lu na'a di'dzë nadzë'bë. Rsíliga guagná rall lugar catë bëga'chi Jesús. ²³Gunádi'i' rall lu shcuérpi'. Guná rall lu chupë ianglë naguni'i' lu rai' guashtë Jesús ladi ra tëgulë. ²⁴Stubi de lë'ë shmënë na'a, gua rai' hashtë rua' ba'a. Guná rai' la'ni ba'a ziquë guni'i ra na'a perë gunádi'i' rall lu më.

²⁵Iurní Jesús guni'i lu rall:

—L'è të nguiu narunè faltè llni guèc të, çhashtë guc tsaldí ldu'u të grè lo què nabèqu'è ra muzè shtë Dios guahietè? ²⁶Guc necesari gunè Cristo sufrir galguti nu despuèsè guèabrí mè lu gube'e catè gunè Dios honrar l'è'i.

²⁷Iurní Jesús guzublú biadí'dzi' pè runè cuntienè ra Sagradas Escrituras catè rni'i shcuendè Jesús. Guni'i mè dizdè nabèqu'è Moisés nu nabèqu'è ra nabiadi'dzè shti'dzè Dios de mizmè l'è mè. Biadí'dzi' pè runè cuntienè di'dzè ni.

²⁸Iurní bédchini rai' guè'dchi catè cuezè rai'. Jesús niagla'guè niazéhi' delantè, ²⁹perè l'è rai' bè'nè rai' ruèguè guèa'nè mè con l'è rai'. Guni'i rai':

—Bèa'nènú l'è na'a ndè'è. Hia guadze'. Hia gulaguetè ngubidzè.

Iurní guatè Jesús la'ni hiu'u të guèa'nè mè. ³⁰Guzac guzubè rai' lu mellè të gau rai', guna'zi mè guetèshtildi. Bèd'è mè graci. Gudi'dzè mèhin cua'a rai'. ³¹Lueguè lueguè bèd'è rai' cuendè chu na mè. llni bédchini la'ni ldu'u rai'. Perè de repèntè gunitilú mè lu rai'.

³²Guni'i lu sa' rai':

—Bini na'a la'ni ldu'u na'a bèga'a di'dzè naguni'i mè lu na'a iurè biadí'dzi' lu na'a lu nezè pè runè cuntienè ra Sagradas Escrituras.

³³Lueguè bëabrí rai' Jerusalén. Guná rai' lu ra chi'bè tubi poshtë rdéa' rai con stubi shcu'a'a mènè.

³⁴Guni'i ra mènè lu rai':

—Verdá guashtë Jesús ladi ra tégulè nu bèlua'alúhi' lu Simón Pedro.

³⁵Iurní guni'i rai' pè guc iurè ze'dèzú rai' lu nezè nu guni'i rai' benguè bè'a rai' l'è mè iurè gudi'dzè mè guetèshtildi cua'a rai'.

Bèlua'alú Jesús lu ra poshtë

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Mèrè iurní quèadi'dzè rai', Jesús bèlua'alú lu rai'. Guni'i mè:

—Gulè cuedchí ldu'u të.

³⁷Bèdzèbè rai' nu nalé bëzezè rai'; guná rai' lu mè. Llua'a rai' na mè tubi espíritu shtë tégulè. ³⁸Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pèzielú rdzèbè të? ¿Pèzielú rza ldu'u të? ³⁹Gulè guná guiahia. Gulè guná guèahia. Gulè tsaldí ldu'u të nahia Jesús. Gulè guna'zi guiahia; gulè guná lua. Pues tubi espíritu nápèdi'i cuerpè ziquè rna të lua.

⁴⁰Iurní bèlua'a mè guia'a mè nu guèa' mè catè gudèdè clavè. ⁴¹Perè ni con ndè'è adè gualdídi'i ldu'u rai' purquè nanú tantè lègrè la'ni ldu'u rai'; bèdzèguèè' ldu'u rai'. Iurní guni'i mè:

—¿Gu nanú pè gáuha?

⁴²Bèd'è rai' tubi pedasè belè mbeldè. ⁴³Guna'zi mèhin nu gudáu mè lu rai'. ⁴⁴Guni'i mè:

—Grè lo què naguc con na, gunia'a lu të antsè napè què gac cumplirin. Gunia'a lu të dizdè guzènú të na, gac cumplir lo què nabèqu'è Moisés de na. Gac cumplir lo què nabèqu'è ra nabiadi'dzè shti'dzè Dios guahietè de na nu gac cumplir naná escritè la'ni librè Salmos de na.

⁴⁵Iurní bèd'è mè llni parè riasé rai' di'dzè shtë Sagradas Escrituras.

⁴⁶Guni'i mè:

—Naescritë, Cristo napë quë gúni' sufrir galguti perë dzë tsunë gac resucitar më ladi ra tégulë.

⁴⁷Guëni'i mënë de quë napë quë guëabrí ldu'u mënë con Dios, iurní gunë më perdunë duldë shtë rall iurë rna'bë rall lë shtëna. Primërë guëni'inú mënë lu ra mënë shtë Jerusalén, despuësë tsagni'inú rai' mënë narëta' guëdubi lu guédchiliu.

⁴⁸Na të testigu de grë lo quë naguc. ⁴⁹Gulë guná, na guëshe'lda lë'ë Espíritu Santo el quë nabë'në Shtada prometer, cuezënúhi' lë'ë të. Perë gulë bëa'në ndë'ë la'ni ciudá Jerusalén hashtë gunë të recibir

puđerë shtë Dios naguëdchini de gube'e; gacu të ziquë tubi lari con llëru'bë puđerë.

Jesús bësëa'në ra poshtë

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Iurní bëru'u rai' ciudá. Jesús bia'a më ra shini gusë'dë më rua' guë'dchi Betania. Ndë bëldisë më guia'a më. Bë'në ldai' më lë'ë rai'. ⁵¹Iurë gualú bë'në ldai' më lë'ë rai', bësëa'në më lë'ë rai'. Güe'pi më gube'e. ⁵²Iurní bëabrí rai' Jerusalén. Bëquitë ldu'u rai'. ⁵³Ria rai' iádu'u ru'bë; bédë'ë rai' graci lu Dios, nu bë'në rai' alabar lë'ë më. Amén.

Diza'quë según San Juan

El quë nabësëdchini shti'dzë Dios

1 Tiempë guahietë antsë cueshtë guédchiliu, nanú el quë nabësëdchini shti'dzë Dios. Quëbezënúhi' Dios. Náhi' Dios. ²Mizmë mënë ni quëbezënúhi' Dadë Dios dizdë principi shtë grë ra cusë. ³Grë cusë gurështë por lë'ë më, el quë nabësëdchini shti'dzë Dios; ni chu stubi bëntsa'u lo quë nananú. ⁴Por lë'ë më nanú galnabani nu lë'ë galnabani na llni shtë mieti. ⁵Lë'ë llni tsagla'guë rabtsë'ë catë nacahi. Lë'ë nacahi adë bé'nëdi'i gan lu llni parë bësë'au lu llni.

⁶Gu' tubi nguiu nabëshe'ldë Dios. Nguiu ni bërulë Juan. ⁷Bëdchíni'; náhi' testigu parë guëní'i' chu na lë'ë llni të parë grë mënë tsaldí ldu'u rall shti'dzë Dios por lë'ë më. ⁸Juan nádi'i narne'e llni perë bëdchini Juan parë gáqui' testigu; guëní'i' chu na el quë narne'e llni verdadërë. ⁹Lë'ë llni verdadërë naridë lu guédchiliu, rne'e llni parë grë mënë naquërdë lu guédchiliu.

¹⁰Bëdchini më lu guédchiliu nu guctsa'u guédchiliu por pudërë shtë më, perë ra mënë shtë guédchiliu adë bënguë bé'adi'i rall lë'ë më.

¹¹Be'dë guëdchini më entrë ra mënë

shtë guédchiliu perë adë bé'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë më ¹²perë grë nabë'në recibir lé'i', ra narialdí ldu'i lë'ë më, bëdë'ë më derechë parë gac rall shini Dios. ¹³Lë'ë rall gac rall shini Dios, lédëdi'i por deseo la'ni ldu'u mënë, ni por voluntá shtë mënë sino por pudërë shtë Dios.

¹⁴Lë'ë nabësëdchini shti'dzë Dios, gúli' nu guquërdí' entrë lë'ë hia'a. Guná hia'a pudërë nu llni shtë më. Sulë lúniquë shini Dios quëbezënú llëru'bë favurë narquitë ldu'u hia'a. Ruadi'dzë më purë verdá. ¹⁵Juan guc testigu shtëhi' nu guni'i Juan: —Ndë'ë na el quë nagunia'a lu të más antsë, náhi' më ru'bë; na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na, perë nanúhi' dizdë tiempë guahietë más antsë guëdchinia lu guédchiliu.

¹⁶Por pudërë shtë më ni bëdë'na'a recibir zihani bendición; por lë'ë më quëhúnëru'u Dios favurë nu más favurë parë lë'ë hia'a. ¹⁷Lëy shtë Dios bëquë'ë Moisés según voluntá shtë më, perë por Jesucristo nadápa'a favurë shtë Dios, nu nadápa'a shti'dzi' naná verdá. ¹⁸Ni tubi chu gunádi'i lu Dios Padre; sulë tubsë shini më nacabezënú Dios, bëluá'ai' chu na Dios verdadërë.

**Biadi'dzë Juan Bautista favurë de
Jesús**

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹Juan bë'në testificar iurë ra më israelitë naquërdë Jerusalén, bëshe'ldë rall bëldá bëshuzi con më'në nabë'në compaňi ra bëshuzi. Guna'bë di'dzë rall lu Juan chu náhi'. ²⁰Adë bé'nëdi'i Juan negar sino bëquébi':

—Nádia'a Cristo, el quë nagudili Dios parë guë'nibé'ai'.

²¹Iurní guna'bë di'dzë rall stubi:

—¿Chu nal? ¿Gu nal Elías?

Juan guni'i:

—Aquëdi'i; nádia'a Elías.

Guagla'guë guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nal el quë naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini?

Juan guni'i:

—Aquëdi'i.

²²Iurní guni'i rall:

—¿Chu nal? të parë guëdë'lë na'a rrunë lu ra nabëshe'ldë lë'lë na'a. ¿Pë rni'il de mizme lé'lë?

²³Juan repi:

—Nahia tubi bë, tubi narni'i lu shlatë catë nídi'i më'në: “Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë”. Zni guni'i Isaiás, el quë nabiadidzë shti'dzë Dios guahietë.

²⁴Bëldá ra nabiadidzë'nú Juan na rall fariseos. ²⁵Guna'bë di'dzë rall lu Juan:

—Si talë adë nádi'il Cristo, si adë nádi'il Elías, ni tubi naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini, ¿pëzielú rchu'bë nísël ra më'në?

²⁶Guni'i Juan:

—Na rchu'bë nisa con nisë perë nanú tubi më entrë lë'lë të, adë guë'nëdi'i të chu náhi'. ²⁷Náhi' el quë naze'dë guëdchini despuësë de na. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca lë'lë du gui'di shtë shráchi'.

²⁸Grë cusë ni guc lugar nalë Betábara nanaqué guë'gu Jordán ladë cu' guia'a catë lë'lë Juan bëchu'bë nisë ra më'në.

Jesús na ziquë lli'li naguti shlugára'a

²⁹Stubi dzë Juan guná lu Jesús; ziabí'gui' lu Juan. Guni'i Juan lu ra më'në:

—Gulë guná, nguiu rë'l naze'dë de Dios; gáti' ziquë tubi lli'li por duldë shtë më'në. Guëdchisúhi' duldë shtë ra më'në. ³⁰Náhi' el quë nagunia'a lu të más antsë: “Náhi' më ru'bë. Na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na perë nanúhi' dizdë tiempë más antsë quë na.” ³¹Adë bënguë bé'adia'a lé'i' perë bëdchinia parë gunguë bë'a më'në israelitë lé'i'. Por ni rchu'bë nisa ra më'në parë guë'ná më'në chu na më.

³²Nu bë'në Juan testificar:

—Gunahia lu Espíritu Santo nabëdchini de gube'e. Biéti' ziquë tubi palumë parë cuezë'núhi' lë'lë Jesús. ³³Adë bënguë bé'adia'a chu guëdchini, perë el quë nabëshe'ldë na të guëchu'bë nisa, guni'i' lua: “Iurë guënal lu Espíritu Santo ze'dë guëdchini parë cuezë'núhi' lë'lë nguiu, na më el quë naguëzuné ldu'u të nu guëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezë'núhi' lë'lë të”. ³⁴Gunahia lu më ni, nu nahia testigu de quë nguiu rë'l na shini Dios.

Ra primëre shini gusë'dë më

³⁵Stubi dzë Juan zuga'a stubi
vuelte con chupë nanaldë lë'i'.

³⁶Iurë guná Juan lu Jesús nardëdë,
guni'i Juan:

—Gulë guná, ndë'ë na lë'ë nguui
nabëshe'ldë Dios; gáti' ziquë lli'li.

³⁷Guërupë nguui nazianaldë
lë'ë Juan, bini rai' lo quë naguni'i
Juan. Iurní guanaldë rall lë'ë Jesús.

³⁸Iurë lë'ë Jesús bëdchigrë lúhi'
nezë téchi', gunáhi' lu rai'. Guni'i
Jesús lu rai':

—¿Pë rguili të?

Guni'i rai' con di'dzë narunë
cuntienë, lamë:

—Dadë, ¿ca quërdël?

³⁹Guni'i Jesús:

—Gulë gude'e nu gulë guná.

Iurní guagná rai' catë quërelde
më, nu bëa'në rai' ndë purquë hia
casi ziquë rquë tapë guadze' iurní.

⁴⁰Tubi de lë'ë ra mënë nabini
shti'dzë Juan nu guanáldi' lë'ë
Jesús, na Andrés, bëchi Simón
Pedro. ⁴¹Primëre guatili Andrés
bëchi Andrés, lëll Simón, nu guni'i
Andrés:

—Bëdia'guëllú na'a el Mesías.
(Di'dzë ni runë cuntienë, Cristo, el
quë nagudili Dios parë guënbé'ai'.)

⁴²Lueguë Andrés bia'a lë'ë Simón
Pedro catë zuga'a Jesús. Iurë Jesús
guná lu Pedro, guni'i më:

—Lé'ël lëll Simón, shini Jonás;
perë ne' guërulël Cefas, (lë ni runë
cuntienë guë'ë).

Guna'bë Jesús Felipe con Natanael

⁴³Stubi dzë Jesús guc shtú'ui'
tsáhi' regiuni shtë Galilea. Gunáhi'
lu Felipe nu guni'i më lu Felipe:

—Gude'e naldë na.

⁴⁴Felipe na më guë'dchi Betsaida
catë na ladzë Andrés nu Pedro. ⁴⁵Iurní
guatili Felipe lë'ë Natanael; répi':

—Guná na'a lu tubi nguui naná
bëquë'ë Moisés shcuëndi' la'ni ra
librë shtë lëy, nu ra nabiadidzë
shti'dzë Dios bëquë'ë rai' di'dzë
narni'i shcuëndi'. Náhi' Jesús, shini
José. Guë'dchi Jesús na Nazaret.

⁴⁶Repi Natanael:

—¿Ni mudë guëru'u tubi cusë
za'quë guë'dchi Nazaret?

Felipe bëquebi:

—Gude'e guënal.

⁴⁷Guabi'guë Natanael lu Jesús. Iurë
lë'ë Jesús guná lu Natanael, guni'i':
—Ndë'ë lë'ë tubi nguui israelitë
verdaderë. Ni tubi bishi adë nídi'i
la'ni ldú'i'.

⁴⁸Iurní guna'bë di'dzë Natanael:

—¿Llallë nanël chu nahia?

Guni'i Jesús:

—Na gunahia lul antsë iurë lë'ë
Felipe be'dë guëna'bë lé'ël, iurë
lé'ël zugá'al guëa' hiaguë bëlda'u.

⁴⁹Natanael guni'i':

—Mësë, lé'ël nal shini Dios. Lé'ël
nal Rëy shtë naciuni Israel.

⁵⁰Jesús guni'i' lu Natanael:

—¿Gu rialdí ldú'ul purquë na
gunia'a lul, gunahia lul guëa'
hiaguë bëlda'u? Delantë guënarú'ul
más cusë ru'bë quë ndë'ë.

⁵¹Nu guni'i' Jesús:

—Guldía rnia'a lul, lé'ël guënal lla'lë
lu gube'e. Ra ianglë shtë Dios tsepi
rai' nu guëdchini rai' guëca, nguui
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

Tubi sa'a guë'dchi Caná

2 Dzë tsunë despuësë de ni,
gu' tubi sa'a guë'dchi Caná

nanaqu'é regiuni shtë Galilea. Lë'ë shni'a Jesús nanúhi' nga'li. ²Nu Jesús con ra shini gusë'dë më gua rai' purquë bè'në ra mënë invitar lë'ë rai' lu sa'a ³perë gubidchi vini. Iurní lë'ë shni'a Jesús guní'i' lu më: —Nídi'i vini. Hia gubidchin.

⁴Perë Jesús repi:

—Nanë, ÷pëzielú cagní'il lua zni'i? Gá'adi'i guëga'a tiempë parë gac bè'a mieti chu nahia.

⁵Iurní shni'a më guni'i' lu narëta', ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bè'në grëtë' lo quë naná guë nibé'ai' lë'ë të.

⁶Zuga'a shu'pë guë'ë nariú nisë, cadë tubi guë'ë ni riú gadchi u shunë rëë' nisë. Na rahin parë më israelitë; rie'ti guia'a rall según custumbrë religiosë shtë rall.

⁷Jesús guni'i' lu ra naquëhunë sirvë: —Gulë bëtsadzé guëzá guë'ë rë' nisë.

Iurní guadzëhin guë'ë ni nisë;

⁸Jesús guni'i':

—Iurne' gulë cu du'pin nu guanuhin lu nguzanë shtë sa'a.

Zni bè'në rai'. ⁹Lë'ë nguzanë shtë laní bè'në prëbë nisë naná bëac vini perë adë rdé'ëdi'ill cuendë ca nezë bërú'uhin. (Sulë ra naquëhunë sirvë, rac bè'a rall de quë nisë bëac vini). Iurní lë'ë nguzanë shtë sa'a guná'bëll lë'ë lliguë. ¹⁰Guní'ill:

—Grë lugar primëre rdë'ë mënë vini za'quë gu ra mënë. Hia despuësë iurë cantidá bii' rall, rdë'ë mënë vini corrientë gu mieti, perë lé'ël bé'nëdi'ill zni. Hashtë iurne' bënë'el vini za'quë.

¹¹Ndë'ë bè'në Jesús Caná shtë Galilea. Ndë guc primëre milagrë nabëlua'a Jesús lu ra mënë.

Bëlua'a më pudërë nanapë më. Ra shini gusë'dë më gualdí ldu'u rai' bëshe'ldë Dios lë'ë më.

¹²Despuësë de ni, gua më guë'dchi Capernaum con shni'a më nu con shini gusë'dë më. Ndë guquërelde rai' du'pë tiempë.

Gua më iádu'u ru'bë

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³Hia mërë guëdchini laní Pascu shtë ra më israelitë, Jesús gua ciudá Jerusalén. ¹⁴Guatë më iádu'u ru'bë. Guná më ra naquëgtuu' ngunë. Guná më ra naquëgtuu' lli'li nu palumë. Nu nga'li zúbëga'a mënë lu mellë catë rchili rall dumí. ¹⁵Bëntsa'u më tubi chicuti con du lasë. Iurní bësellu'në më grëtë' ra mënë la'ni iádu'u con ra lli'li nu con ra ngunë. Bërë'shë më mellë. Bërë'tsë dumí shtë ra narchili dumí. ¹⁶Repi më lu ra nartuu' palumë: —Gulë cu grë cusë ndë'ë. Adë rúnëdi'i' të lidchi Shtada tubi llguëa'.

¹⁷Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më bëagná ldu'u rai' ziquë naescritë: “Nalé rzebi ldua'a por lidchi Dios; gaquin limpi”.

¹⁸Iurní lë'ë ra më israelitë guna'bë di'dzë:

—÷Pë milagrë guëluá'al lu na'a ziquë tubi sëni de quë nápël derechë quëhúnël ra cusë rë'?

¹⁹Jesús bëquebi:

—Gulë bëzalú iádu'u rë'; dzë tsunë guëldishtëahin stubi nacubi.

²⁰Iurní guni'i' ra mënë:

—Cuarenta y seis izë guzú gua'a iádu'u rë'. ÷Ni mudë lé'ël guëdishtëlin tsúnësë dzë?

²¹Perë lë'ë iádu'u, el quë naquëgni'i' Jesús, na cuerpë shtënë

më. ²²Hia despuësë guashtë më ladi ra tégulë, bëagná ldu'u ra shini gusë'dë më lo quë naguni'i më, nu gualdí ldu'u rai' shti'dzë më, nu gualdí ldu'u rai' ra Sagradas Escrituras.

**Nané më lo quë naná
la'ni ldu'u mieti**

²³Iurë lë'ë Jesús nanú Jerusalén, gu' laní Pascu. Cantidá mënë gualdí ldu'u rall lë'ë më iurë guná rall milagrë nabë'në më. ²⁴Perë Jesús adë rúnëdi'i confiar lë'ë ra mënë purquë rac bè'a më ldu'u ra grétë' rall. ²⁵Adë rquí'nidi'i më chu guëni'i lu më shcuendë ra mënë. Mizmë lë'ë më rac bè'a më lla na la'ni ldu'u mieti.

Jesús nu Nicodemo

3 Gu' tubi nguiu nabërlulé Nicodemo. Nall miembrë shtë partidë religiusë fariseo nu nall tubi nguiu namás lasac ladi ra më israelitë. ²Nicodemo guagná lë'ë Jesús gue'llë nu guní'ill:

—Mësë. Rdë'ë na'a cuendë de quë Dios bëshel'dë lë'ël parë ze'dë guëluá'al, purquë ni tubi adë chu gáquëdi'i guëlua'a pudërë nu milagrë cumë ziquë rúnël, sulë si talë Dios quëbezënúhi' lë'ël.

³Iurní guni'i Jesús lu Nicodemo:
—Guldía rnia'a lul, el quë nagalë nacúbidi'i stubi, gáquëdi'i tsutëll catë rribë'a Dios.

⁴Bëquebi Nicodemo:
—Perë no es posiblë tubi nguiu hia gu'shë, guëabrí gálëll stubi. ¿Ni mudë guëabrí guë'll la'ni shní'all stubi parë galë stubi nacubi?

⁵Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagálëdi'i con nisë nu con Espíritu Santo, adë tsutëdi'ill catë rribë'a Dios. ⁶Grétë' naná gulë ziquë ra cualquier mënë, mënë na ni, perë el quë naralë con Espíritu Santo, espíritu na ni. ⁷Adë rdzëguë'di'i ldú'ul lo quë nagunia'a lul, grétë' napë quë guësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'u rall por pudërë shtë Dios. ⁸Lë'ë mbë rru'u nezë catë rac shtu'u mbë, nu rínil ruidë narunë mbë perë adë rdë'di'ill cuendë ca nezë ze'dë mbë nu ca nezë zia'a mbë. Zni na grétë' nanapë vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo.

⁹Iurní Nicodemo bëabrí guna'bë di'dzë:

—¿Perë llallë gac ndë'ë?

¹⁰Jesús guni'i lull:

—Lë'ël nal tubi mësë ladi ra më israelitë nu adë guënëdi'ill ndë'ë.

¹¹Guldía rnia'a lul, lë'ë na'a rac bè'a na'a lo quë naruadi'dzë na'a nu lo quë narlua'a na'a; nu na na'a testigu de lo quë guná na'a, perë lë'ë tē adë rialdídí'i ldu'u tē lo quë narni'i na'a. ¹²Gunia'a lu tē cusë narac lu guédchiliu perë adë gualdídí'i ldu'u tē. ¿Lla tsasé tē cusë shtë gube'e narnia'a lu tē?

¹³Ni tubi chu be'pi gube'e, sulë el quë nabëdchini de gube'e. Nahia nguiu nabëshel'dë Dios lu guédchiliu; lidcha na gube'e. ¹⁴Ziquë Moisés bëldísi' serpiëntë lu shlatë, zni zac con na, nguiu nabëshel'dë Dios lu guédchiliu; guna sufrir galguti; ¹⁵parë grë natsaldí ldu'i na, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë sin fin.

Rac shtu'u Dios grë mënë

¹⁶'Dios nalë rac shtú'ui' ra mënë narëta' lu guédchiliu; bëshel'dë më

tubsë shini më parë grétë' narialdí ldu'i lë'ë shini më, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë nadë rialúdi'i. ¹⁷Dios adë bëshé'ldëdi'i shíni' lu gué'dchiliu parë gunë shíni' condenar ra mënë sino parë gúni' salvar ra mënë.

¹⁸El quë narialdí ldu'i shini Dios, nádi'i condenárëll, perë el quë adë nédí'i tsaldí ldu'u, hia nacondenárëll purquë nédí'ill tsaldí ldú'ull tubsë shini Dios. ¹⁹Ra nanédi'i tsaldí ldu'i shti'dza, nacondenárëll purquë iurë lë'ë llni bidë lu gué'dchiliu, más bëquitë ldu'u mënë nacahi quë llni. Adë rac shtú'udi'i rall llni. ¿Pëzielú? purquë runë rall cusë mal. ²⁰Grétë' lo quë narunë mal, rna zá'quëdi'i rall lu llni nu adë riabí'guëdi'i rall lu llni purquë lë'ë llni rlua'a ra cusë mal lo quë naquëhunë rall; ²¹perë grë lo quë narquitë ldu'u verdá, riabí'guëll lu llni të parë guená mënë de quë grë lo quë naquëhúnëll, ze'dë de Dios.

Lë'ë amigu shtë lliguë

²²Despuësë de ndë'ë, Jesús gua con ra shini gusë'dë më hashtë regiuni Judea. Gulezënú më lë'ë rai' dupë'në, nu bëchu'bë nisë rai' mënë. ²³Nu zac bëchu'bë nisë Juan Bautista lugar nabërulë Enón guëlladchi Salim purquë nga'li rëta' zili nisë. Bidë ra mënë lu Juan, chubë nisë rall. ²⁴Zndë'ë guzac antsë bëtia'a ra mënë Juan lachigui'bë.

²⁵Iurní bëldá shini gusë'dë Juan, gudildi di'dzë rai' con tubi israelitë nabë'në cumplir custumbrë. Guzublú rall chupë di'dzë subrë

shcuendë lla gunë rall parë gac limpi rall lu Dios. ²⁶Iurní guaguëchi mënë lu Juan:

—Mësë, guná; el quë naguzunú lë'ël stubi ladë guëë'gu Jordán, el quë bé'nël testificar napë quë guëdchíni', quëgchu'bë nísí'. Grétë' mënë zianaldë rall lë'í'.

²⁷Iurní guni'i Juan:

—Ni tubi adë chu nápëdi'i pudërë si talë adë bédé'ëdi'i Dios pudërë.

²⁸Mizmë lë'ë të na të testigu, gunia'a lu të de quë na nádia'a Cristo sino quë bësh'ldë më na antsë guëdchíni'. ²⁹Ziquë tubi nabëtsë'a, rquitë ldú'ull purquë nápëll tsé'lëll, perë zac amigu shtë lliguë, quëquë diáguëll nu rquitë ldú'ull quëbezënull lliguë. Rínill lo quë naruadi'dzë lliguë. Zni iurne' nalé rquitë ldua'a. ³⁰Napë quë gáqui' más më ru'bë, perë na napë quë gaca ziquë nalasáquëdi'i.

El quë naze'dë de gube'e

³¹El quë naze'dë de gube'e, ni naná rribë'a más quë grë nguii. El quë naná mënë, no más nall më shtë gué'dchiliu nu ruadí'dzëll cusë shtë gué'dchiliu; perë el quë naze'dë de gube'e, ni ruadí'dzi' cusë shtë gube'e. Nápi' grë pudërë.

³²Lë'ë më quëhunë testificar lo quë naganá më nu lo quë nabini më, perë ni tubi adë chu rialdídi'i ldu'i lo quë narni'i më. ³³Perë el quë nagualdí ldu'u shti'dzë më de verdá, quëhúnëll ziquë el quë narqué sëgi lu guichi; rquébill Dios na verdá. ³⁴El quë nabësh'ldë Dios, ni ruadí'dzëll shti'dzë Dios purquë Dios rdë'ë Espíritu Santo sin medidë parë nguii ni të cuezënúhi' lë'ë

nguiu ni. ³⁵Dios Padre rac shtu'u shíni' nu bédë'ë më pudërë parë guëñibé'ai' grétë' cusë. ³⁶El quë narialdí ldu'u shini Dios, ni napë vidë sin fin, perë el quë nanédí'i tsaldí ldu'i shini Dios, gápëdi'ill vidë sin fin sino quë rëa'në cashtigu shtë Dios guëquëll.

**Biadi'dzënú Jesús tubi
na'a shtë Samaria**

4 Ra fariseo bini rall de quë napë Jesús más zihani shmëni' nu más zihani mëne naquëchu'bë nísi' quë Juan Bautista. ²Lédëdi'i Jesús bëchu'bë nisë ra mëne sino shini gusë'dë më bëchu'bë nisë rai' ra mëne. ³Iurë lë'ë Jesús guc bë'a naguni'i ra fariseo, bëru'u më de Judea parë bëabré më Galilea.

⁴Napë quë tédë më Samaria parë guëdchini më Galilea. ⁵Bëdchini më guë'dchi Sicar nanaqué regiuni Samaria. Sicar na rua' guiu'u lachi nabëdë'ë Jacob ziquë herenci parë shíni', José. ⁶Nga'li zúbëga'a guërzú nabërulë Guërzú shtë Jacob. Lë'ë Jesús ze'dë bédzágui'. Guzúbi' guëlladchi rua' guërzú; hia ziága'a ru ngubidzë. ⁷⁻⁸Ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë guë'dchi. Ziasi'i rai' naguëda'u. Mizmë iurní bédchini tubi na'a shtë Samaria rua' guërzú parë guëgúhi' nisë. Jesús guni'i lu na'a rë':

—Denú du'pë nisë gua'.

⁹Iurní lë'ë na'a shtë Samaria bëquebi:

—¿Pëzielú rná'bël nisë lua, nu më israelitë nal?

(Adë rni'i lu sá'di'i më israelitë lu ra më shtë Samaria.)

¹⁰Iurní guni'i Jesús:

—Si talë niac bé'al lo quë narne'e Dios ndigá, si talë niac bé'al chúllëti'i ndë'ë, el quë narna'bë nisë lul, naná'bël nisë lúhi' nu lë'i' guëné'ei' nisë narne'e vidë sin fin.

¹¹Lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, nápëdi'ill pë guëgul nisë la'ni guërzú. Más de ni guetë na guërzú. ¿Cátí'i nápël nisë narne'e vidë? ¹²Shtadë guëlü hia'a Jacob bësëa'në guërzú rë' catë bíhi' nisë, lë'i' nu bi'i' ra shíni' nu con ra ma shtënë rai'. ¿Ni mudë más më ru'bë nal quë lë'ë Jacob?

¹³Bëquebi Jesús:

—Grëtë' el quë nagú nisë rë', guëabré guëbidchi, ¹⁴perë el quë nagú nisë naná guëdë'a, jamás adë guëabrédi'i guëbidchill, purquë nisë naná guëdë'a rcasë la'ni ldú'ull cumë ziquë nisë shtë zini parë guëdë'ëin vidë sin fin.

¹⁵Iurní lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, denú nisë ni të parë adë guëbidchidia'a jamás nu gueldë cádia'a nisë ndë'ë.

¹⁶Repi Jesús:

—Guagna'bë tsé'lël nu bëabré ndë'ë.

¹⁷Lë'ë na'a guni'i:

—Nápëdia'a tse'la.

Jesús guni'i iurní:

—Nápël rsunë, guní'ill verdá: “Nápëdia'a tse'la”, ¹⁸purquë ga' nguiu guc rai' tsé'lël nu el quë nanápël iurne', lédëdi'i tsé'lël. Verdá guní'ill.

¹⁹Iurë bini na'a lo quë naguni'i më, guní'ill:

—Dadë, llua'ahia nal tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios. ²⁰Shtadë guëlü na'a, mëne Samaria, bë'në rai' adorar Dios lu dani rë', perë lë'ë

të më israelitë rni'i të Jerusalén na lugar catë runë tucarë gunë mieti adorar Dios.

²¹Jesús guni'i:

—Nanë, tsaldí ldu'ul shti'dza; guëdchini iurë de quë lë'ë të gunë të adorar Dios Padre sin adë rquí'nidi'i guidë të lu dani rë' u tsa të Jerusalén. ²²Lë'ë të mënë Samaria, adë guënëdi'i të lo quë narunë të adorar perë lë'ë na'a, sí, nanë na'a lo quë nardë'në na'a adorar purquë el quë nangunë salvar ra mënë, na më israelitë. ²³Perë guëdchini iurë nu mizme iurne', lë'ë ra mënë naná runë adorar Dios de verdá, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con ldu'u rall nu de acuerdë con enseñansë shtëna. Pues Dios Padre rac shtú'ui' gunë mënë adorar lë'i' manërë ni. ²⁴Dios na espíritu; ra narunë adorar lë'ë më, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con espíritu nu de acuerdë con ra enseñansë shtëna.

²⁵Lë'ë na'a guni'i:

—Naná de quë guëdchini Mesías narni'i ra mënë, Cristo, el quë nagudili Dios parë gunibé'ai'. Iurë lë'ë më guidë, guëlu'ai' parë gac bë'a na'a shti'dzë Dios.

²⁶Repi Jesús:

—Nípa'ala, nahia mizme naquëadi'dzënu.

²⁷Iurní bédchini ra shini gusë'dë më; bëdzëguëë' ldu'u rai' de quë quëadi'dzënú Jesús tubi na'a, perë ni tubi de lë'ë rai' guni'i lu Jesús: “¿Pëzielú quëadi'dzënu lë'ëll?” u “¿Pë quëgna'bë dí'dzël lu na'a?”

²⁸Iurní lë'ë na'a bësëa'nëgá rëë'; bëabrill parë guëdchi catë guagní'll lu ra ngui:

²⁹—Gulë cha të guená të tubi ngui naguni'i grë lo quë nabëna. ¿Adë lë'ë narni'i ra mënë Cristo ndë'ë?

³⁰Iurní bër'u ra mënë guë'dchi. Bédchini rall lu Jesús. ³¹Mientras lë'ë shini gusë'dë më bënë rai' ruëguë lu më; repi rai':

—Mësë, gudáu.

³²Perë Jesús guni'i:

—Na napa tubi dau naná guënëdi'i të.

³³Ra shini gusë'dë më guzublú rai' guna'bë dí'dzë lu sa' rai':

—Aquë, ¿nu chu be'dënu nagudáuhi'?

³⁴Perë Jesús bëquebi:

—Dau shtëna na guna cumplir voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁵Adë guní'idi'i të: “Runë faltë stapë mbehu parë guëru'u cusechë”. Rnia'a lu të, gulë guná, hia bëquichi bëcuelë shtë guezë; bëga'a iurë shtë cusechë. ³⁶El quë narunë dchi'ni, runë tucarë tsu pagu shtëll. Grëtë' lo quë narcabní, guécá'all cusechë; nápëll premi lu gube'e. El quë narcabní nu el quë narldé guëni'a, rquitë ldu'u rall juntë.

³⁷Verdá na lo quë narni'i dichë: “El quë narcabní, ni na tubi; el quë narldé guëni'a, ni na stubi”. ³⁸Na bëshe'lda lë'ë të parë tsagni'i të lu mënë perë stubi el quë nague'dënu mënë lua. Zni stubi mënë bënë dchi'ni perë lë'ë të quëhunë të provëchë grëtë' dchi'ni shtë rall.

³⁹Cantidá mënë shtë guë'dchi Samaria, gualdí ldu'u rall Jesús por lo quë naguni'i na'a iurë lë'ë na'a guni'i: “Guni'i më grë lo quë nabëna”. ⁴⁰Iurní bédchini ra mënë shtë Samaria lu më; bënë rall

ruëguë lu më të parë guëa'në më con lë'ë rall. Bëa'nënú më lë'ë rall chupë dzë. ⁴¹Nu másru'u zihani mëñë gualdí ldu'u rall iurë bini rall lo quë naguni'i Jesús. ⁴²Iurní guni'i rall lu na'a:

—Iurne' rialdí ldu'u na'a, lëdë niá'asëdi'i por lo quë naguní'il lu na'a, sino quë mizmë lë'ë na'a bini na'a shtí'dzi!, nu rac bë'a na'a de quë verdá më rë' na el quë nagunë salvar mëñë shtë guë'dchiliu.

Jesús bënëac tubi llguë'në naquërelde zitu parë lë'ë më

⁴³Despuësë de guërupë dzë, Jesús bëru'u Samaria. Ziaglágui' nezë shtëhi' parë regiuni shtë Galilea.

⁴⁴Mizmë Jesús bë'në testificar de quë grëtë! ra muzë shtë Dios, adë rúnëdi'i mëñë rëspëti lë'ë rai!. Sulë stubi lugar runë mëñë rëspëti muzë shtë Dios. ⁴⁵Iurë bëdchini Jesús Galilea, ra mëñë ni bë'në rall recibir lë'ë më con bien purquë gua rall laní Pascu ciudá Jerusalén; guná rall lo quë nabë'në më, ra milagrë nabë'ni!.

⁴⁶Iurní Jesús bëabrí Caná shtë Galilea catë bé'ni! cambi nisë vini. Bini tubi më ru'bë shtë gubernë de quë bëdchini Jesús ndë. Nguiu ni nápëll tubi shínill narac ll'u'u guë'dchi Capernaum. ⁴⁷Iurë lë'ë nguui ni bini de quë Jesús bëdchini Galilea, guagnall nu bé'nëll ruëguë lu më parë tsa më lídchill të parë gunëac më shínill purquë hia casi rllull llguë'në. ⁴⁸Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të adë rialdídi'i ldu'u të si talë rnádi'i të milagrë.

⁴⁹Perë lë'ë narunë shchi'ni gubernë guni'i:

—Dadë, nasesë, cha lidcha purquë aquë zati shinia.

⁵⁰Iurní Jesús guni'i:

—Bëabrí lídchil; lë'ë shínil nabani.

Nguui ni gualdí ldu'ull shti'dzë Jesús. Lueguë zëagzëll lídchill.

⁵¹Iurë lë'ë nguui be'dë guëzé lídchill, lë'ë ra muzë naquërelde hiu'u, guagtsa'guëllú rall lë'ë nguui; repi rall lúhi'!

—Lë'ë shínil bëac.

⁵²Iurní guna'bë dí'dzëll:

—¿Ca iurë bëac llguë'në? ¿Ca iurë guzublú nahue'i?

Repi rall:

—Na'guë ziquë rquë tubi guadze' bëru'u shldi.

⁵³Lë'ë shtadë llguë'në bédé'ëll cuendë de quë mizmë iurë ni guni'i Jesús: “Shínil nabani”. Lë'ë nguui ni con grë shfamíllil gualdí ldu'u rall Jesús.

⁵⁴Ni na segundë milagrë nabë'në Jesús despuësë bëru'u më Judea parë guziá'ai! Galilea.

Tubi narac galguidzë llanguë

5 Despuësë gudëdë ra dzë, bë'në tucarë tubi laní shtë më israelitë, nu Jesús gua parë Jerusalén. ²Mizmë ciudá ni cerquë rua! puertë nalë Puertë shtë Lli'li, nanú tubi tanquë ru'bë shtë nisë. Lugar ni lëhin Betesda con dizé hebreo. Napin ga'i portali alrededurë shtë tanquë. ³Nga'li rëta' zihani narac ll'u'u; naga'a rai' lu daa!. Nanú ciegu; nanú cujë; nanú narac galguidzë llanguë. Quëbezë rai' parë guëni'bi nisë. ⁴Rni'i rai' ridë tubi ianglë la'ni tanquë parë rní'bi' nisë. Primërë nariutë la'ni nisë despuësë lë'ë ianglë bëni'bi

nisë, guëaquëll de cualquier galguidzë. ⁵Ndë nanú tubi nguiu; hia guc treinta y ocho izë rac llú'ull. ⁶Iurë lë'ë Jesús guná lu nguiu naga'a, bëdë'ë më cuendë de quë hia zihani izë nagá'all lu galguidzë. Repi Jesús:

—¿Gu rac shtú'ul guëaquëll?

⁷Lë'ë më narac ll'u' u bëquebi:

—Dadë, rac shtua'a parë chu nádi'i guëtia'a na la'ni nisë iurë lë'ë nisë rni'bi. Cadë vësë narac shtua'a tsahia la'ni nisë, lë'ë stubi rlaguë la'ni nisë primërë.

⁸Jesús guni'i:

—Guashtë nga'li. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë.

⁹Mizmë iurní lë'ë nguiu bëac. Bëtëall shtaa'll nu guzublú rzëll. Parë dzë ni na dzë narzi'i ldu'u ra mënë. ¹⁰Iurní ra më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë, guni'i rall lu el quë nabëac:

—Nápëdi'il permissi parë guá'al shtaa'l purquë nedzë rzi'i ldu'u ra mënë.

¹¹Lë'ë nguiu bëquebi:

—El quë nabënëac na guni'i lua: “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹²Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull guni'i lu? “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹³Parë lë'ë nguiu adë guënëdi'ill chu bënëac lé'ëll purquë Jesús gunitilú më ladi ra mënë zihani narëta' lugar ni. ¹⁴Despuësë lë'ë Jesús bëdia'guëllú nguiu ni la'ni iádu'u; iurní guni'i më:

—Guná, hia lé'ël bëaquëll; adë rúnëdi'il duldë të adë guíddëdi'i galguidzë más peor guëquëll.

¹⁵Lë'ë nguiu zëagzëll iurní.

Guagdë'ëll partë lu ra më israelitë

de quë Jesús bënëac lé'ëll. ¹⁶Por ni lë'ë rall guzunaldë rall lë'ë Jesús parë quini rall lë'ë më purquë bënëac më milagrë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁷Parë Jesús guni'i lu rall:

—Shtada todavía canihúni' dchi'ni; adë rbézëdi'i rúni' dchi'ni; nu zac quëhuna dchi'ni.

¹⁸Por ni ra contrari shtë më, másru'u rac shtu'u rall quini rall lë'ë më purquë lëdë niá'asëdi'i rúnëdi'i Jesús cuendë ra custumbrë shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, sino quë quëhúni' lé'i' ziquë Dios; guni'i më Dios na Shtádi'.

Pudërë nanapë shini Dios

¹⁹Iurní Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a de quë nahia shini Dios; adë gáquëdi'i guna según voluntá shtëna; sulamëntë runa lo quë narunë Shtada. Grëtë' lo quë narunë Shtada, mizmë manërë runa ²⁰purquë Shtada rac shtú'ui' na. Quëglua'a më na grë lo quë narunë më. Todavía runë faltë cusë ru'bë naguëlua'a më na, cusë nartsëguëë' ldu'u të. ²¹Ziquë Shtada rcua'ñi ra tëgulë parë guëbani rai', igual guënehia vidë parë ra narac shtua'a guëbani rai'. ²²Cumë ziquë Dadë adë rúnëdi'i' juzguë ni tubi chúdi'i, sino bëne'e më pudërë guiahia parë guna juzguë lë'ë ra mënë të parë gunë mënë rëspëti na igual ziquë runë rall rëspëti Shtada. ²³El quë nadë rúnëdi'i rëspëti na, adë rúnëdi'ill rëspëti Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guédchiliu.

²⁴Guldía rnia'a, el quë narquë diaguë shti'dza lo quë narnia'a nu tsaldí ldu'ull el quë nabëshe'ldë na, nápëll vidë sin fin. Adë gáquëdi'i

condenárëll; gudédëll lu galguti. Iurne' nápëll vidë nanadë rialúdi'i. ²⁵Verdá rnia'a, hia bëga'a iurë lë'ë ra tégulë guini rai' voz shtë shini Dios. Grétë' naguëzu'bë diaguë voz shtë më, guëbani rall parë siembrë ²⁶purquë ziquë grë mieti nabani rall por pudërë shtë Dadë Dios, también bédë'ë më derechë lu shini më parë gápi' mizmë pudërë. Rac guëdë'a vidë parë ra mënë. ²⁷Nu bédë'ë më derechë lu shini më parë gúni' juzguë ra mënë purquë náhi' nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. ²⁸Adë rdzëguë'di'i ldu'u të ndë'ë purquë guédchini iurë grë ra tégulë guini rai' chahia, nu guëru'u rai' la'ni ba'a. ²⁹Grétë' el quë nabë'në bien, guëbani rall; gac resucitar rall parë vidë sin fin perë grétë' ra nabë'në mal, guëbani rall; gac resucitar rall parë gac condenar rall.

Napë më pudërë

³⁰'Na adë gáquëdi'i guna shcuendë iubia; quëhuna juzguë según di'dzë narni'i Shtada lua. Tubldí quëhuna juzguë; adë rúnëdia'a según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtë el quë nabëshe'ldë na. ³¹Si talë rnia'a favurë de na, lo quë narnia'a nádi'in ziquë tubi nanasac ³²perë nanú stubi testigu narni'i favurë de na. Nu rac bë'ahia de quë grë el quë narni'i më ni de na, lasaquin; verdá nahin. ³³Lë'ë të bëshel'dë të el quë naguagna'bë di'dzë lu Juan Bautista, perë lo quë nabëquebi Juan de na, verdá nahin. ³⁴Perë na adë rquí'nidia'a guëni'i mënë favurë de na. Rnia'a lu të di'dzë rë' parë

gac salvar të. ³⁵Juan nadë más náhi' ziquë tubi lintërnë, ziquë narzianí parë ra mënë, nu lë'ë të guagnaldë të tèche Juan por du'pë tiempë. Bëquitë ldu'u të shti'dzi'. ³⁶Perë na napa testimonio más lasac lo quë naguni'i Juan. Grétë' cusë el quë naruna, bëne'e Shtada parë guna cumplirin. Milagrë naquëhuna, rne'e prëbë de quë verdá bëshel'dë Dios na. ³⁷Lë'ë Dadë nabëshel'dë na, bé'ni' testificar de na, perë lë'ë të nunquë adë bínidi'i të cha' më, nu nunquë adë gunádi'i të lu më. ³⁸Grétë' diza'quë shtëni', adë gutédi'in la'ni ldu'u të purquë nédi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë el quë nabëshel'dë më. ³⁹Lë'ë të bësë'dë të la'ni ra Sagradas Escrituras con llëru'bë cuidá parë guëdzëlë të la'ni librë ni nezë parë gapë të vidë sin fin, perë rnia'a lu të, ra Sagradas Escrituras rne'e testimonio chu nahia ⁴⁰perë adë nédi'i të guidë të lua parë gapë të vidë sin fin.

⁴¹'Na adë rcádia'a hunurë shtë mënë. ⁴²Más de ni nanëa lë'ë të adë rac shtú'udi'i të Dios. ⁴³Na zelda por lë Shtada, perë adë bé'nëdi'i të recibir na. Perë si talë guédchini stubi më por mizmë lëll, ni sí, gunë të recibir lë'lëll. ⁴⁴¿Llallë tsaldí ldu'u të na purquë rguili të guëni'i mënë bien de lë'ë të? Adë rguíldi'i të lë'ë hunurë naze'dë de Dios verdaderë. ⁴⁵Gulë tsasé de quë na adë guédchi'ba galquiá guëc të delantë de Shtada. El quë naguédchi'bë galquiá guëc të, na el quë nabëquë'ë Moisés, mizmë lé'i' el quë más rianaldë të tèche'. ⁴⁶Si talë lë'ë të nialdí ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés, nu zac shti'dza

nialdí ldu'u të purquë Moisés bëquë'ë shcuenda. ⁴⁷Perë si talë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés ìlla tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a lu të?

Jesús bédë'ë nagudáu ga'i mili nguui

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Despuësë de ndë'ë, Jesús gua stubi ladë rua' nisë ru'bë shtë Galilea; mizmë nisë ni lëhin Tiberias. ²Zihani mënë guanaldë lë'ë më purquë guná rall ra cusë ru'bë nu milagrë lo quë nabë'në më. Bënëac më ra narac ll'u'u. ³Iurní lë'ë Jesús be'pi guëc tubi lumë. Guzubë më nga'li con ra shini gusë'dë më. ⁴Guëlladchi ze'dë guëdchini laní Pascu, laní shtë ra israelitë. ⁵Iurë Jesús guná cantidá mënë zianaldë lë'ë më, guni'i më lu Felipe:
—¿Ca guias'i hia'a nagáu mënë zihani rë'?

⁶Guni'i më të nia'a pë guëni'i Felipe purquë Jesús hia rac bé'ai' guadë el quë nangunë më. ⁷Iurní Felipe bëquebi:

—Chupë gahi'u'a bëllë bédchichi guetështildi, adë gáldëdi'i parë ni siquierë tubi pedasë gau cadë tubi de lë'ë rall.

⁸Andrés, tubi shini gusë'dë më, nu náhi' bëchi Pedro; guni'i:

⁹—Ndë zuga'a tubi llguë'në. Nuá'all ga'i guetështildi nu chupë mbeldë, çpë gunë ndë'ë parë blac mënë zihani?

¹⁰Iurní Jesús guni'i:

—Gulë guni'i lu grëtë' mënë të parë subë ra mënë.

Nga'li cantidá ra gui'lli nanú lu guiu'u, subë rall. Iurní guzubë ra mënë ziquë ga'i mili nguui. ¹¹Jesús

guna'zi guetështildi. Bédë'ë më graci lu Dios. Iurní bédë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi parë grëtë' el quë nazúbëga'a. Zni bè'në më con mbeldë. Grëtë' gudáu tantë lo quë narac shtu'u rall. ¹²Iurë lë'ë rai' gualú gudáu, Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:

—Gulë bëtëá grë pedasë nabë'në subrë të parë adë shínidi'i ni tubi.

¹³Bëtëá rai' pedasë nabë'në subrë; tsadzé rai' chi'bë chupë tēpë grë ra pedasë nabë'në subrë de lo ga'i guetështildi. ¹⁴Iurë guná ra mënë lo quë nabë'në Jesús nu milagrë nabëlua'a më lu rall, guni'i rall:
—Ndë'ë sí, de verdá náhi' el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu guë'dchiliu.

¹⁵Jesús guc bè'a de quë rac shtu'u rall gua'a rall lë'ë më la fuersë parë gac më rëy shtë rall. Iurní biequi më de nga'li. Zia'a më parë tubi dani parë guëquërdë më lë'ësë më.

Jesús rzë lu nisë

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶Iurë lë'ë gue'lë gu', ra shini gusë'dë më bietë rai' rua' nisë. ¹⁷Guatë rai' la'ni tubi barcu. Iurní guna'zi rai' nezë parë stubi ladë rua' nisë parë guëdchini rai' Capernaum, Hia nacahi iurní, nu Jesús la'di guëabridi'i'. ¹⁸Iurní guzublú tubi mbë dushë. Ra olë shtë nisë ru'bë nalé rzuldí. ¹⁹Iurë lë'ë rai' ziazú rai' cumë ziquë ga'i u shu'pë kilómetro lu nisë, iurní guná rai' lu Jesús; ziabi'guë më rua' barcu. Rzéhi' lu nisë. Iurní bédzëbë ra nguui

nananú la'ni barcu ²⁰perë Jesús guni'i:

—Na ndë'ë; adë rdzëbëdi'i të.

²¹Iurní bëquitë ldu'u rai'; rac shtu'u gunë rai' recibir lë'ë më la'ni barcu. Mizmë iurní bëdchini rai' catë zia'a rai'.

Quëguili ra mënë lë'ë Jesús

²²Stubi dzë ra mënë nabëa'në stubi ladë rua' nisë ru'bë, bëdë'ë rall cuendë de quë shini gusë'dë më zia'a rai' la'ni lúniquë barcu naná zuga'a nga'li perë Jesús adë guanáldëdi'i lë'ë rai'. ²³Perë mientras bëdchini sëbëldá barcu naze'dë de guë'dchi Tiberias, tubi lugar nanaquë catë gudáu ra mënë guetështildi, catë bëdë'ë Jesús graci lu Dios por guetështildi. ²⁴Perë iurë guná ra mënë de quë adë nídi'i Jesús, nilë ra shini gusë'dë më nídi'i rai'; iurní guaté rall la'ni ra barcu. Zia'a rall parë Capernaum. Bëdchini rall; caguili rall lë'ë Jesús.

Guetështildi nanabani

²⁵Iurë bëdia'guë'lú rall Jesús, guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, ¿guc bëdchínil ndë'ë?

²⁶Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a, caguili të na, lëdëdi'i purquë guná të nu riasë të ra milagrë nabëna, sino caguili të na sulë purquë gudáu të guetështildi hashtë bielë të. ²⁷Adë rúnëdi'i të dchi'ni por cumidë naná rialú sino quë gulë bënë dchi'ni tubi dau lo quë nunquë adë rialúdi'i nu rne'ëin vidë sin fin. Lë'ë dau ni rne'e nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, purquë Dios bëne'ëin parë na. Bëlua'a Dios con milagrë nahia el quë narquitë ldú'i'.

²⁸Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lla guëdë'në na'a cumplir lo quë narak shtu'u Dios?

²⁹Jesús bëquebi:

—Lo quë narak shtu'u Dios gunë të, tsaldí ldu'u të el quë nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu.

³⁰Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë milagrë guëlu'al të parë guená na'a nu tsaldí ldu'u na'a shtí'dzël? ¿Pë sëni guënë'el parë lë'ë na'a? ³¹Ra shtadë guë'lú hia'a gudáu rai' guetështildi maná lu shlatë cumë ziquë rni'i Sagradas Escrituras: “Dios bëdë'ë guetështildi de gube'e; gudáu rai’”.

³²Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, lëdë Moisés bëdë'ë guetështildi naze'dë de gube'e sino quë Shtada; cagdë'ë më guetështildi verdadërë naná ze'dë de gube'e ³³purquë guetështildi narne'e Dios, na el quë naze'dë de gube'e. Nu rdë'i'i vidë sin fin parë ra nguiu.

³⁴Iurní guni'i rall:

—Dadë, bëne'e guetështildi ni'i grë dzë nu parë siemprë.

³⁵Jesús guni'i:

—Na nahia guetështildi narne'e vidë sin fin. El quë naguidë lua, nunquë adë guëldi'anëdi'ill jamás. Nu el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nunquë adë guëbídchidi'ill. ³⁶Ziquë gunia'a lu të, guná të lua perë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ³⁷Grë lo quë narne'e Shtada parë na, ni ze'dë lua, nu el quë naze'dë lua adë guëgúdia'a tëchi fuërë ³⁸purquë na zëldëdia'a de gube'e parë guna según voluntá shtëna sino parë guna según voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na.

³⁹Voluntá shtë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, es quë ni tubi adë chu guënitidia'a lo quë nabëne'e më sino quë guëcua'ña ra mënë ni lúltimë dzë. ⁴⁰Voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na, es quë grétë' el quë naguëná lu shini Dios nu tsaldí ldú'ull lë'ë më, gapë rall vidë sin fin. Na guëcua'ña lë'ë rall lúltimë dzë.

⁴¹Iurní ra më israelitë guzublú guni'i guidzë rall lë'ë Jesús purquë guni'i më: “Na nahia guetështildi naze'dë de gube'e”. ⁴²Iurní guni'i rall:

—Nguiu rë' na shini José. Lë'ë hia'a nané hia'a shtádëll nu shn'fall. ¿Pëzielú rní'ill de quë zé'dëll de gube'e?

⁴³Jesús guni'i iurní:

—¿Pëzielú ruadi'dzë të cuntrë na? ⁴⁴Ni tubi adë chu guídëdi'i lua lë'ësë, napë quë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, guësëdchini më mënë lua, nu na guëcua'ña lë'ëll lúltimë dzë. ⁴⁵Ra librë shtë ra nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, rní'i zdë'ë: “Dios guëlua'a grë ra mieti”. Zni grétë' el quë naguëqué diaguë shti'dzë Shtada nu el quë nabëdë'ë cuendë shtí'dzi', ni ridë lua.

⁴⁶Ni tubi adë chu gunádi'i lu Shtada; sulë na gunahia lu më purquë na zelda de Dios. ⁴⁷Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nápëll vidë sin fin. ⁴⁸Na nahia guetështildi narne'e vidë eternë.

⁴⁹Ra shtadë guëlü hia'a gudáu rai' maná lu shlatë perë guti rai'.

⁵⁰Lë'ë guetështildi verdadërë ze'dë de gube'e; si talë gudáu tubi nguiu guetështildi ni, guëbánill tubi vidë nanadë rialúdi'i; gátidi'ill.

⁵¹Na nahia guetështildi verdadërë naze'dë de gube'e. Si talë gau nguiu guetështildi ni, nápëll vidë sin fin. Lë'ë guetështildi nardë'a na prupi shcuërpa. Guëdë'ahin parë gac salvar ra mënë narëta' lu guë'dchiliu.

⁵²Iurní lë'ë ra israelitë guzublú rall quëchupë di'dzë lu sa' rall, mizmë lë'ë rall. Guni'i rall:

—¿Llallë gac guëne'e mënë ni mizmë shcuërpi' guëdáuha'a?

⁵³Jesús guni'i lu rai':

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të gáudi'i të cuerpë shtë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu si talë gúdi'i të rënë shtënë më ni, nápëdi'i të vidë sin fin. ⁵⁴El quë nagáu cuerpë shtëna nu el quë nagú shrëna, nápëll vidë sin fin, nu na guëcua'ña lë'ëll lúltimë dzë. ⁵⁵Cuorpë shtëna na verdadërë cumidë nu rënë shtëna na bebidë verdadërë. ⁵⁶El quë nagunë recibir na ziquë cumidë verdadërë nu ziquë bebidë verdadërë, guëbaninull na, nu quëbezënúa lë'ëll. ⁵⁷Lë'ë Dadë Dios nanabani, bëshe'ldë më na, nu nabania por lë'i'. El quë nagunë recibir na, guëbánill por pudërë shtëna. ⁵⁸Na ruadi'dza shcuendë guetështildi naná ze'dë lu gube'e. Guetështildi rë' nádi'i cumë ziquë maná naná gudáu ra shtadë guëlü hia'a; aunquë gudáu rai' maná, guti rai'. El quë nagáu guetështildi verdadërë, guëbánill parë siembrë.

⁵⁹Jesús bëlua'a grétë' ra cusë rë' la'ni iádu'u shtë Capernaum.

Di'dzë nanapë pudërë parë siembrë

⁶⁰Iurní zihani ra narianaldë lë'ë Jesús, iurë bini rall di'dzë rë', guni'i rai':

—Naganë di'dzë rë!. ¿Chu rac tsaldí ldu'u shti'dzë Jesús?

⁶¹Iurní lë'ë Jesús bédë'ë cuendë de quë ra shini gusë'dë më guni'i rai' mizmë di'dzë; guna'bë di'dzë më lu rai':

—¿Pë gulaguë llanë ldu'u të por shti'dza? ⁶²¿Pë gunë të si talë guená të lu nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, tsépi' catë cabézi' más antsë? ⁶³Lë'ë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin; lë'ë cuerpë shtë nguui adë nápëdi'in pudërë. Ra di'dzë narnia'a lu të, na pudërë shtë Espíritu parë gapë të vidë sin fin.

⁶⁴Perë todavía nanú sëbëldá de lë'ë të, adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza.

Jesús guc bë'a dizdë principi chu el quë narialdídi'i ldu'i nu guc bë'a më chu el quë naganë intriegu lë'ë më.

⁶⁵Guni'i më:

—Por ni gunia'a lu të, ni tubi adë chu guidë lua si talë Shtada adë gue'dënúdi'i më nguui ni lua.

⁶⁶Dizdë iurní cantidá mënë nazianaldë lë'ë Jesús, bësa'në rall lë'ë më; hiadë rzënëdi'i rall lë'ë më.

⁶⁷Iurní lë'ë Jesús guna'bë dí'dzi' lu ra chi'bë chupë shini gusë'dë më:

—¿Pë nu lë'ë të rac shtu'u të guësa'në të na?

⁶⁸Perë Simón Pedro bëquebi:

—Dadë, ¿callë guía na'a? Sulë lë'ël ruadí'dzël di'dzë narne'e vidë sin fin. ⁶⁹Lë'ë na'a gualdí ldu'u na'a de verdá nu rdë'ë na'a cuendë de quë nal Cristo, shini Dios nanabani.

⁷⁰Jesús bëquebi:

—Gudilia chi'bë chupë të perë tubi de lë'ë të na mëdzabë.

⁷¹Zni quëgni'i më shcuendë Judas Iscariote, shini Simón purquë Judas

bë'në intriegu lë'ë më parë gati më. Bë'në Judas ni aunquë nall tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më.

Ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më

7 Despuësë de ndë'ë, Jesús zia'a regiuni shtë Galilea. Adë rac shtú'udi'i më niazé më Judea purquë ra contrari shtë më rac shtu'u rall quini rall lë'ë më. ²Perë hia ziagdchini laní narni'i rall Laní shtë Cusechë; na laní parë grë ra mënë israelitë. ³Ra bëchi Jesús guni'i rall lu më:

—Adë réa'nëdi'il ndë'ë; guziá'al parë Judea të parë grëtë' naze'dë naldë lë'ël, ra naquërelde ndë, guená rall milagrë narúnël. ⁴Pues si talë tubi mënë rac shtu'u gac bë'a mënë chu nall, adë rúnëdi'ill milagrë naga'chi. Hia quë lë'ël rúnël ra milagrë, bë'në lo mizmë delantë lu grë mënë shtë guédchiliu.

⁵Nilë ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më. ⁶Iurní guni'i Jesús:

—Runë faltë guëga'a iurë parë guënë mënë chu nahia, perë parë lë'ë të grë iurë na igual. ⁷Grë ra narialdídi'i ldu'i Dios, adë guëldënúdi'i rall lë'ë të, perë na, sí, rna zá'quëdi'i rall lua purquë na runa grëtë' lo quë narni'i Dios. Nu clarë rlua'a lo quë naquëhunë rall, nádi'in bien sino mal nahin. ⁸Gulë gua laní. Na adë tsádia'a purquë la'di bëga'a iurë guëlua'a pudërë shtëna.

⁹Despuësë de guni'i më zni, bëa'në më Galilea.

Jesús gua lu laní

¹⁰Despuësë de gua ra bëchi Jesús laní, nu zac Jesús gua më laní.

Lédédi'i shtatë shtatë gua më sino casi naga'chi gua më. ¹¹Ra contrari shtë më caguili rall lë'ë më lu laní, nu guni'i rall:

—¿Gua cha'a nguii ni?

¹²Ladi ra mënë zihani quëadi'dzë ra mënë shcuendë më. Ze'dë narni'i: “Tubi nguii za'quë na më rë’”. Stubi rall rni'i: “Nádi'i më za'quë sino rguguë mënë ni ra mënë”.

¹³Perë ni tubi rall adë bërú'udi'i rall favurë de lë'ë më purquë rdzëbë rall ra contrari shtë më.

¹⁴Hia guërudë laní ziazú; iurní Jesús guaté iádu'u ru'bë. Guzublú quëglua'a më. ¹⁵Ra mënë israelitë nabini shti'dzë më, nalé rdzëguë' ldu'u rall lo quë narni'i më. Guni'i rall:

—¿Lallë rac nguii rë' lëtrë? ¿Ca guagsé'dëi'?

¹⁶Jesús bëquebi:

—Enseñansë narluá'ahia, lëdë shtënëdia'ain, sino ze'din de lë'ë më nabëshe'ldë na. ¹⁷Si talé cualquier mënë na dispuestë gúnëll ziquë rac shtu'u Dios, gunguë bé'all ldai' nacagluá'ahia, ze'din de Dios; gac bé'all lédédi'in por mizme shcuenda. ¹⁸El quë naruadi'dzë por mizme léhi', rac shtú'ull hunurë shtë ra mënë perë el quë naruadi'dzë parë gúnëll honrar el quë nabëshe'ldë më ni, ni sí, nall verdá. Nídi'i bishi la'ni ldú'ull.

¹⁹¿Pëllë adë nádi'i verdá de quë Moisés bëne'e lëy parë lë'ë hia'a? perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, ni tubi de lë'ë të adë nédí'i të guëzu'bë diaguë të lëy ni. ¿Pëzielú rac shtu'u të quini të na?

²⁰Ra mënë bëquebi:

—Nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. ¿Chull de lë'ë na'a rac shtu'u quini lë'ël?

²¹Jesús guni'i:

—Por tubi cusë nabëna, grëtë' të rdzëguë' ldu'u të hashtë pë nápëdi'i guëni'i të ²²perë Moisés bëne'e tubi custumbrë religiusë narunë ra mënë con ra ngulë'në. Lédédi'i guzublú Moisés custumbrë ni sino quë shtadë guëlu' hia'a más antsë, bëne'e rall custumbrë ni; por ni riuguë du'pë partë delicadë shtë ngulë'në aunquë runë tucarë dzë narzi'i ldu'u mënë. ²³Pues iurne' parë adë gunë fáltëdi'i lëy nabëquë'ë Moisés, lë'ë të quëhunë të cumplir custumbrë ni aunquë na dzë narzi'i ldu'u mënë. ¿Pëzielú rldënú të na purquë bënëaca tubi nguii dzë descansë? ²⁴Adë rúnëdi'i të juzguë según cusë narná të sino gulë bënë juzguë tubdí.

Guni'i Jesús zé'di' de Dios

²⁵Iurní bëldá ra naquërelde Jerusalén, guzublú rall quëgna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë lëdë lédédi'i naquëguili contrari shtënëll parë gáti'? ²⁶Gulë guná, lë'ëll quëadí'dzëll delantë lu grë mënë nu adë pë rni'i contrari shtëhi'. ¿Ni mudë ra më gushë shtë iádu'u, rialdí ldu'u rall lë'ë nguii ni, de quë lë'i' náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'? ²⁷Perë lë'ë hia'a nané hia'a ca nezë zé'di', perë iurë Cristo guëdchíni', ni tubi adë guënë'edi'i cuendë ca nezë guídí'.

²⁸Iurë lë'ë Jesús bini zndë'ë, quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë. Fuertë guni'i më:

—Lë'ë të runguë bë'a të na nané të nezë ca zelda. Zéldëdia'a por partë shtëna sino bëshe'ldë

më naná verdá, perë adë runguë bé'adi'i të lé'i'. ²⁹Perë na, sí, runguë bé'ahia lë'ë më purquë de lë'ë më zelda, nu bëshel'dë më na.

³⁰Iurní guc shtu'u rall niua'a rall lë'ë më prësi, perë ni tubi chu adë guná'zidi'i lë'ë më purquë la'di guëga'a iurë gati më. ³¹Perë cantidá mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më nu guni'i rall lu sa' rall:

—Iurë lë'ë Cristo guëdchini lu guédchiliu, ¿ni mudë gúni' milagrë más naru'bë quë ra milagrë naquëhunë nguü rë'?

**Ra fariseo bëshel'dë soliar
parë guëna'zi rall Jesús**

³²Ra fariseo bini rall shti'dzë mënë, lo quë narni'i rall shcuendë Jesús. Iurní lë'ë rall juntë con ra bëshuzi naná më ru'bë entrë lë'ë rall, bëshel'dë rall soliar shtë iádu'u parë gua'a rall lë'ë më prësi.

³³Iurní guni'i Jesús:

—Guëbezënúa lë'ë të stu'pë tiempë más. Despuësë de ni, guëabrã; guzëahia lu më nabëshel'dë na.

³⁴Lë'ë të tsatili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i tsa të catë quërela.

³⁵Iurní lë'ë ra contrari shtënë Jesús guzublú rna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Callë tsa nguü rë'? nu adë gáquëdi'i chu tsatili lé'ëll. ¿Ni mudë guziá'all parë stubi guëdchi zitu catë quërelde más më israelitë entrë ra mënë griego? ¿Ni mudë tsagluá'all mënë nanádi'i israelitë?

³⁶¿Pë runë cuntienë naguni'ill:

“Quili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i të tsa të catë quërela?”

Nisë nardë'ë vidë sin fin

³⁷Hia bëga'a lúltimë dzë shtë laní, dzë namás delicadë. Dzë ni lë'ë Jesús guasuldí nu guni'i më fuertë: —Si talë tubi de lë'ë të rbidchi të, gulë te'e lua, gu të naguënehia.

³⁸Ziquë rni'i Sagradas Escrituras, zili nisë guëldani nu guëru'u la'ni ldu'u ra narialdí ldu'u shti'dza.

³⁹Quëgni'i Jesús shcuendë Espíritu Santo el quë natsaldí ldu'u lë'ë më, gunë rall recibir; perë todavía bédchínidi'i Espíritu Santo purquë todavía runë faltë gac resucitar më ladi ra tégulë nu la'di guzëádi'i më gube'e.

Gu' tubi divisioni entrë lë'ë ra mënë

⁴⁰Bëldá ra mënë narëta' iurë bini rall naguni'i Jesús, guni'i rall:

—Verdá nguü rë' na el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini.

⁴¹Stubi rall guni'i:

—Ndë'ë na Cristo, el quë nagudili Dios parë guë nibé'ai'.

Perë stubi bëldá rall guni'i:

—¿Callë gac më Galilea Cristo?

⁴²Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo na llëbni David nu napë quë guëdchíni' de Belén, guë'dchi shtë David.

⁴³Zni ra mënë guc dividir por shcuendë Jesús. ⁴⁴Bëldá rall guc shtu'u niua'a rall lë'ë më prësi perë bëdzélëdi'i rall pë nihunënú rall lë'ë më.

**Ni tubi chu adë ruadí'dzëdi'i
ziquë Jesús**

⁴⁵Lë'ë soliar shtë iádu'u bëabri rall stubi catë rëta' ra fariseo con

ra jëfë shtë bëshuzi. Iurní guna'bë di'dzë rall lu soliar:

—¿Pëzielú be'dënúdi'i të nguui ní?

⁴⁶Ra soliar bëquebi:

—Nídi'i chu stubi naruadi'dzë ziquë nguui rë'.

⁴⁷Iurní ra fariseo guni'i rall:

—¿Acasë nu lë'ë të gugué të?

⁴⁸¿Ni mudë gualdí ldu'u cualquier de tubi gobiernë shtë ra fariseo u stubi më ru'bë gualdí ldu'ull shti'dzë Jesús? ⁴⁹Perë los de más mënë adë guënëdi'i rall lëy; nacondenarë rall.

⁵⁰Nicodemo, el quë naguagná lë'ë Jesús gue'lë, nu nall tubi fariseo, guni'ill lu sa'll:

⁵¹—Según rni'i lëy shtë hia'a, gáquëdi'i condenar tubi nguui sin adë chu guínidi'i primëre parë gac bë'a hia'a pë lo quë nabë'në mënë ni.

⁵²Iurní guni'i rall guëc Nicodemo: —¿Pë nul nal më Galilea? Bësë'dë shti'dzë Dios, nu guëd'ël cuendë de quë ni tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, guëdchínidi'i' de Galilea.

Lë'ë na'a nabë'në duldë adulteri

[⁵³Iurní cadë tubi rall ziangzé rall lidchi rall.

8 Perë Jesús zia'a parë lu dani nalë los Olivos. ²Stubi dzë iurë brëgue'lë, bëabrí më iádu'u ru'bë. Grëtë' ra mënë guabi'guë lu më. Iurní guzubë më nu guzublú caglua'a më ra diza'quë. ³Iurní ra mësë shtë lëy con ra fariseo, be'dënú rall tubi na'a nabëdzelenú nguui nanádi'i tsé'lëll. Bëzú rall lë'ë na'a guëláu lu ra mënë narëta' nga'li. ⁴Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Na'a rë' bëdzelë shtu; bëdzelenull tubi nguui. ⁵Lëy shtë Moisés rni'i; quëgnibé'ahin de quë gati na'a rë' con guë'ë, grë clasë na'a narunë zni. ¿Lé'ël pë rni'il?

⁶Lë'ë rall guni'i rall zni parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nu parë gac guëdchi'bë rall galquiá cuntrë lë'ë më. Iurní Jesús bëá'chi'; guzublú guëquë'ë më lu gui'u'u con shcuënë më; ⁷perë lë'ë rall ziangla'guë quëgna'bë di'dzë rall. Iurní guasuldí më; guni'i më:

—Cualquier de tubi lë'ë të nanápëdi'i duldë, gac primëre guëlda'a guë'ë lë'ë na'a rë'.

⁸Iurní bëabrí më bëa'chi më stubi parë guëquë'ë më lu gui'u'u con shcuënë më. ⁹Perë lë'ë rall iurë bini naguni'i Jesús, bini la'ni ldu'u rall; el mizmë shgabë rall rdë'ë cuendë napë rall duldë. Iurní guzublú rru'u'u tubigá rall. Guzublú dizdë de más nagushë ra hashtë grë rall bëru'u rall de nga'li. Iurë grëtë' rall gualú bëru'u, Jesús bëá'ni' niétiquë con lë'ë na'a nazuga'a lu më. ¹⁰Iurní Jesús guasuldí nu guná më ni tubi chu nádi'i. Sulë lë'ë na'a zugá'all nga'li. Iurní guni'i më:

—Nanë, ¿gua ra nardchi'bë galquiá guëquë'l? ¿Pëllë ni tubi de lë'ë rall bé'nëdi'i condenar lë'ël?

¹¹Lë'ë na'a bëquebi:

—Aquëdi'i, ni túbidi'i, Dadë.

Iurní Jesús guni'i:

—Ni na rúnëdia'a condenar lë'ël. Iurnë' bëagzé perë hia adë tsagla'guë gúnëdi'il duldë.]

Jesús na ziquë llni parë ra mënë

¹²Jesús guni'i stubi lu ra mënë:

—Nahia llni shtë ra mënë naré lu guédchiliu. El què nague'dë naldë na, gapë rall llni narne'e vidë sin fin. Jamás adë sédi'i rall nacahi.

¹³Iurní lë'ë ra fariseo guni'i rall:

—Mizmë lé'ël quëgní'il favurë de lé'ël. Testimonio narní'il adë lasáquëdi'in.

¹⁴Jesús bëquebi:

—Testimonio shtëna, sí, lasaquin aunquë mizmë na quëgnia'a favurë de na purquë nanëa ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia; perë lë'ë të adë guënëdi'i të ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia. ¹⁵Lë'ë të runë të juzguë según règlë shtë guédchiliu; según rna të runë të juzguë, perë na adë rúnëdia'a juzguë ni túbidi'i.

¹⁶Si talë na runa juzguë, lo quë narnia'a, tubldí nahin; lasaquin purquë adë rúnëdia'a juzguë tubsia perë Dios Padre quëbezënúhi' na; bëshel'dë më na lu guédchiliu.

¹⁷La'ni lëy shtë hia'a naescritë de quë por chupë testigu narni'i lo mizmë di'dzë, napë quë tsaldí ldu'u ra mënë. ¹⁸Pues bien, na nahia tubi testigu favurë de na, nu lë'ë Shtada Dios, më nabëshel'dë na, náhi' stubi testigu favurë de na.

¹⁹Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Guátí'i shtádél?

Jesús repi:

—Lë'ë të adë runguë bé'adi'i të na, nilë runguë bé'adi'i të Shtada. Si talë niunguë bë'a të na nu zac Shtada niunguë bë'a të.

²⁰Jesús guni'i ra di'dzë rë' mientras quëglua'a më la'ni íadu'u ru'bë, tubi lugar catë naga'a cajë shtë ofrendë; perë ni tubi de lë'ë contrari shtë më, adë cuédi'i valurë parë niua'a rall lë'ë më presi.

Gá'adi'i guëga'a iurë shtë më, gati më.

Catë tsahia adë gáquëdi'i guidë të

²¹Jesús bëabrí guni'i:

—Na guzëahia perë lë'ë të tsatili të na. Gatinú të duldë shtë të. Catë tsahia lë'ë të adë gáquëdi'i guidë të.

²²Iurní ra contrari shtë më guni'i:

—¿Ni mudë el mizmë lé'ëll quínill lé'ëll? por ni rní'ill: “Adë chu gáquëdi'i guidë të catë tsahia”.

²³Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të na të mënë shtë guédchiliu rë' perë na, nahia de gube'e. Lë'ë të na të mënë shtë guédchiliu perë na adë nádia'a mënë shtë guédchiliu. ²⁴Por ni quëgnia'a lu të, gatinú të duldë shtë të purquë si talë adë nédi'i të tsaldí ldu'u të nahia el quë narnia'a, gatinú të duldë shtë të.

²⁵Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull nal?

Jesús guni'i:

—Hia gunia'a lu të dizdë principi chu nahia ²⁶nu nápëru'u más guënia'a lu të nu napë quë guna juzguë lë'ë të, perë el quë nabëshel'dë na, ni ruadí'dzi' verdá. Lo quë naquëgnia'a lu mënë, ni lo quë nabinia de lë'ë më.

²⁷Perë lë'ë rall adë guasédi'i rall pë guni'i Jesús, de quë quëgni'i më shcuendë Dadë Dios. ²⁸Guni'i më iurní:

—Iurë lë'ë të guëldisë të na guia'a parë guëquë'ë të na lu cruz, iurní gunguë bë'a të nahia el quë narnia'a nahia. Nahia nguiu nabëshel'dë Dios lu guédchiliu. Tsasé të adë rúnëdia'a según prupi voluntá shtëna sino rnia'a sulë lo

quë nabëlua'a Shtada. ²⁹El që nabëshe'ldë na, ni qëbezënhí' na. Shtada adë bësá'nëdi'i më na purquë siemprë runa lo që narquitë ldu'i.

³⁰Iurë Jesús guni'i ndë'ë, zihani mënë gualdí ldu'u rall na më el që nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu.

**Shti'dzë më napë pudërë
parë gac salvar mënë**

³¹Iurní Jesús guni'i lu ra më israelitë nagualdí ldu'i shti'dzë më:

—Si tsagla'guë tsanaldë të shti'dza nu talë guëqué diaguë të shti'dza, iurní de verdá na të shmëna.

³²Gunguë bë'a të verdá nu lë'ë verdá gunin të gapë të libertá.

³³Lë'ë rall bëquebi:

—Lë'ë na'a na na'a llëbní Abraham. Lë'ë na'a nunquë adë chu nádi'i bajo ordë shtë mënë. ¿Pëzielú rní'il lu na'a guëdapë na'a libertá?

³⁴Guni'i më:

—Guldía rnia'a, grétë' el që narunë duldë, ni nall bajo ordë shtë duldë; rnibë'a duldë lë'ëll.

³⁵Tubi naná bajo ordë shtë mënë, nápëdi'ill derechë gáquëll partë shtë famili perë tubi shini rai', sí, ni napë derechë gáquëll partë shtë famili. ³⁶Zni si talë shini Dios gúni' librar lë'ë të, guëa'në të de verdá sin duldë. ³⁷Nanéa de që na të llëbní Abraham, perë el mizme tiempë rac shtu'u të quini të na purquë adë rialdídi' ldu'u të lo që narnia'a lu të. ³⁸Na ruadi'dza lo që nagunahia catë cabezë Shtada, perë lë'ë të runë të ziquë na shtadë të; cusë nabini të de shtadë të, ni quëhunë të.

³⁹Ra mënë guni'i lu Jesús:

—Shtadë guëlu' na'a guc Abraham.

Perë Jesús guni'i:

—Si talë lë'ë të na të de verdá shini Abraham, ziquë bé'ni', zni zac nihunë të. ⁴⁰Rac shtu'u të quini të na, el që naguni'i lu të purë verdá, dí'dzë nabinia lu Shtada. Abraham nunquë bé'nëdi'i' zni'i. ⁴¹Quëhunë të lo që narak shtu'u shtadë të.

Guni'i rall:

—Adë chu nádi'i ziquë me'dë lldubi. Napë na'a tubsë Shtadë na'a; náhi' Dios.

⁴²Iurní guni'i Jesús:

—Si talë de verdá Dios na Shtadë të, lë'ë të niac shtu'u të na purquë na adë zéldëdia'a shcuendë iubia; zelda de Dios nu zugá'ahia ndë'ë. Adë zéldëdia'a shcuendë iubia sino që Dios bëshe'ldë më na. ⁴³¿Pëzielú adë nédi'i të tsasé të lo që narnia'a lu të? purquë adë rac shtú'udi'i të guini të shti'dza. ⁴⁴Lë'ë shtadë të na mizme mëdzabë nu lë'ë të na të de lë'ëll. Ziquë rúnëll, runë të purquë lë'ë mëdzabë na tubi narguini mënë dizdë gurështë guédchiliu. Nunquë adë nídi'i verdá la'ni ldu'ull nu nunquë adë biadí'dzëdi'ill verdá. Iurë ruadí'dzëll, bishi quëhúnëll purquë nídi'i stubi cusë la'ni ldu'ull. Nu lë'ëll na dadë shtë ra naruadi'dzë bishi. ⁴⁵Perë cumë na ruadi'dza verdá, lë'ë të adë nédi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ⁴⁶¿Chu de lë'ë të rac guëlua'a të napa masiá tubi duldë mitu'në? Si talë rnia'a verdá lu të, ¿pëzielú nédi'i të tsaldí ldu'u të na? ⁴⁷El që na shmënë Dios, ni rzu'bë diáguëll shti'dzë Dios; perë ziquë lë'ë të adë nádi'i të shmënë Dios, por ni nédi'i të guëqué diaguë të shti'dzë më.

Nanú Jesús antsë
gurështë gué'dchiliu

⁴⁸Iurní ra contrari shtë Jesús
guni'i:

—Napë na'a segurë iurë rni'i na'a
de quë nal tubi samaritano nu nâpël
tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.

⁴⁹Jesús repi:

—Nídi'i mëdzabë la'ni ldua'a.
Quëhuna honrar Dadë Dios, perë
lë'ë të runë të desprëci na. ⁵⁰Adë
rac shtë'udia'a gunë të honrar na;
nanú tubi naná gunë honrar na, nu
lë'ë më gunë më juzguë. ⁵¹Guldía,
el quë nagunë cumplir lo quë
narnia'a, jamás adë gátidi'i nguiu ni.

⁵²Iurní ra contrari shtë më
bëquebi rall:

—Iurne' sí, napë na'a segurë
nâpël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.
Abraham nu grëtë' ra nabiadi'dzë
shti'dzë Dios guahietë, guti rai', nu
rni'il: “El quë nagunë cumplir lo
quë narnia'a, jamás adë gátidi'ill”.
⁵³¿Ni mudë nal más më ru'bë quë
shtadë guëlü hia'a Abraham? Lë'i'
gúti' nu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë, guti rai'. ¿Chull rni'i
ldú'ul nal?

⁵⁴Jesús repi iurní:

—Si talë mizme na quëhuna
honrar na, adë lasáquëdi'i lo quë
naquëhuna, perë Shtada quëhúni'
parë gunë mënë honrar na. Na
më el mizme de quë rni'i të náhi'
Dios shtë të. ⁵⁵Perë lë'ë të adë
runguë bé'adi'i të lë'ë më perë na,
sí, runguë bé'ahia lë'ë më. Si talë
niania'a lu të de quë adë runguë
bé'adia'a lë'ë më, iurní nabisha
igual ziquë lë'ë të. Perë na guldía
rnia'a, runguë bé'ahia lë'ë më nu

quëhuna cumplir lo quë narni'i më
lua. ⁵⁶Abraham, shtadë guëlü hia'a,
bëquitë ldú'i' nu gúpi' fe de quë
guëdchini el quë naguëshe'ldë Dios
lu gué'dchiliu. Nu de verdá gunáhi'
de quë bédchinia nu gu' lëgrë la'ni
ldú'i'.

⁵⁷Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Todavía ni nâpëdi'il cincuenta
izë nu rni'il gunal lu Abraham.

⁵⁸Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, antsë de Abraham
hia nabaniania.

⁵⁹Iurní guna'zi rall guë'ë të parë
guëlda'a rall lë'ë Jesús perë lë'ë
më bëca'chilú më. Bëru'u më la'ni
iádu'u.

Jesús bënëac tubi nguiu nagulë ciegu

9 Iurní ziadëdë Jesús stubi
lugar; guná më lu tubi nguiu
naná gulë ciegu. ²Ra shini gusë'dë
më guna'bë di'dzë:

—Dadë, ¿pëzielú gulë nguiu rë'
ciegu; pë por duldë shtë shtádëll
u por mizme duldë shtë'nëll gúlëll
ciegu?

³Jesús repi:

—Gúquëdi'in por duldë shtë'nëll
ni por duldë shtë shtádëll, sino quë
gúlëll ciegu parë guëná mënë pudërë
shtë Dios la'ni vidë shtë'nëll. ⁴Iurne'
na tiempë parë guëdë'na'a dchi'ni
shtë më, el quë nabëshe'ldë na,
purquë lë'ë tiempë ze'dë, hia iurní
adë chu gúnëdi'i dchi'ni. ⁵Mientras
zugá'ahia lu gué'dchiliu, nahia llni
shtë ra narëta' lu gué'dchiliu.

⁶Despuësë de guni'i Jesús ndë'ë,
bëchi'bë shënë më lu guiu'u.
Bëntsa'u më du'pë benë con bëllënë.
Iurní bëte'bi më benë lu slu ciegu.

⁷Iurní guni'i më:

—Guatibi lul rua' tanquë shtë Siloé. (Di'dzë ni runë cuntienë, el quë naguzia'a.)

Lë'ë ciegu guatibi slúhi'. Iurní bëabbrill; hia be'rquë rnall. ⁸Iurní lë'ë ra vëcini nu los de más ra nanané lë'ë ciegu, guni'i rall:

—¿Pë lëdë lé'ëdi'i narzubë gli gli; rná'bëll gu'në?

⁹Bëldá rall guni'i:

—Lé'ëll ndë'ë.

Stubi rall guni'i:

—Lé'ëdi'ill ndë'ë perë ziquë rlua'a ciegu rluá'all.

Mizmë lë'ë nguui guni'i:

—Na nahia nguui ni.

¹⁰Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Llallë bëac slul?

¹¹Lë'ë ciegu bëquebi:

—Lë'ë nguui naná lë Jesús bëntsa'u benë. Bëté'bi' slua nu guní'i' lua:

“Gua rua' tanquë shtë Siloé të guatibi slul”. Guahia iurní. Iurë na gudibia slua, hia be'rquë rnahia.

¹²Guna'bë di'dzë rall:

—¿Guáti'i nguui ni?

Lë'ë ciegu guni'i:

—Guënëdia'a.

Ra fariseo guna'bë dí'dzëru'u rall lu ciegu

¹³Iurní bia'a mënë lë'ë naguc ciegu lu ra fariseo. ¹⁴Jesús bëntsa'ui' du'pë benë nu bënéaqui' lë'ë nguui ni dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁵Ra fariseo bëabbrí guna'bë di'dzë rall lu nguui ni, llallë guc be'rquë rnall. Lé'ëll guní'ill:

—Benë bëté'bi' slua. Iurní guatibia slua; hia iurní gunahia.

¹⁶Iurní bëldá ra fariseo guni'i:

—Perë nguui naná bë'në ndë'ë, lëdë de Diósëdi'i zé'dëll purquë

rúnëdi'ill rëspëti dzë narzi'i ldu'u mënë.

Perë sëbëldá rall guni'i:

—¿Ni mudë nall pecadurë? purquë tubi pecadurë nápëdi'i pudërë gúni' milagrë ziquë narunë më rë'.

Guc dividir ra mënë. ¹⁷Iurní bëabbrí guna'bë di'dzë ra fariseo lu naná antsë na ciegu:

—Lé'ël, çpë rní'ill parë lë'ë nguui nabëne'e slul?

Lé'ëll guní'ill:

—Na rnia'a de quë na më tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁸Perë lë'ë rall adë gualdídi'i ldu'u rall de quë guc ciegu nguui ni nu iurne' rnall, hashtë guna'bë rall ra shtadë nguui ni. ¹⁹Iurní guna'bë di'dzë rall lu shtadë nguui:

—¿Pë lë'ë shini të ndë'ë? naná rni'i të gulë ciegu. ¿Llallë guc ni rnall?

²⁰Ra shtádi' bëquebi:

—Nané na'a de quë nguui ni na shini na'a nu gúlëll ciegu ²¹perë adë chu guënëdi'i lla guc ni de quë ne' rnall. Tampuquë guënëdi'i na'a chu bënëac slull. Gulë guna'bë di'dzë lull. Hia më gúshëll; mizmë lé'ëll guëni'ill chu bënëac slull.

²²Zni guni'i ra shtadë nguui purquë rdzëbë rai' ra më shtë iádu'u. Ra mënë shtë iádu'u na rall de acuerdë guëgú rall grë ra mënë narni'i de quë Jesús na Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bé'ai'. ²³Por ni guni'i shtadë ciegu: “Gulë guna'bë di'dzë lull; hia më gúshëll”.

²⁴Iurní ra mënë shtë iádu'u, bëabbrí guna'bë rall lu ciegu; repi rall:

—Guni'i lu na'a purë verdá. Guni'i de quë Dios bënëac lé'ël nu bëdë'ë

graci lu më, perë lë'ë na'a nané na'a de quë Jesús na pecadurë.

²⁵Iurní repi ciegu:

—Adë guënëdia'a si nall pecadurë u aquëdi'i; lúniquë lo quë nananá de quë na nahia ciegu nu iurne' rnahia bien.

²⁶Bëabrá guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë bé'nëti'i? ¿Pëllë bé'nëll parë bënë'ell slul?

²⁷Lë'ë ciegu bëquebi:

—Hia gunia'a lu të nu iurne' adë nëdi'i të guëdë'ë të cuendë. ¿Pëzielú bëabrá guni'i të zni'i? ¿Ni mudë rac shtu'u të gac të shmënë nguui ni?

²⁸Iurní gurushtia'á rall. Guni'i

guidzë rall lë'ë ciegu:

—Lé'ël nal shmënë nguui ni, perë lë'ë na'a rianaldë na'a lëy shtë Moisés. ²⁹Lë'ë na'a nané na'a de quë Dios guni'i lu Moisés perë ní'i, ni siquierë adë chu guënëdi'i ca nezë bërú'uull.

³⁰Iurní lë'ë nguui bëquebi:

—¿Lla na shgabë tē? Rni'i të guënëdi'i të ca nezë bërú'uull perë gulë guná, bënëáqui' slua. ³¹Bien nané hia'a de quë Dios rínidi'i shti'dzë ra mënë nanapë duldë; rini më shti'dzë el quë narunë adorar lë'ë më de verdá nu rini më el quë narunë según voluntá shtë më. Ni sí, rini më shti'dzi'. ³²Pues dizdë gurështé guédchiliu, la'di chu bínidi'i de quë tubi mënë bédë'ë slu nagulë ciegu.

³³Si talë Jesús adë zédëdi'i' de Dios, adë gáquëdi'i pë gúni'.

³⁴Iurní guni'i rall guéc ciegu:

—Lé'ël gúlël ziquë pecadurë nu nápël duldë, nu rac shtú'ul guëluá'al lë'ë na'a.

Iurní gulú rall lë'ë ciegu la'ni iádu'u.

El quë narialdí'i ldu'i, nápëdi'ill llni shtë Dios

³⁵Jesús guc bë'a de quë lë'ë nguui ni gulú hia'ldë rall iádu'u, hia jamás guasúdi'iru'ui' iádu'u. Iurë lë'ë më bëdia'guëlu lë'ë nguui ni, guni'i më lull:

—¿Gu rialdí ldu'ul shti'dzë shini Dios?

³⁶Lë'ë nguui ni guni'i:

—Dadë, guni'i lua ¿chull më ni? të parë tsaldí ldua'a lë'i'.

³⁷Iurní guni'i Jesús:

—Hia lé'ël gunal lúhi'. Na nahia mënë ni naquëadi'dzënu.

³⁸Iurní lë'ë nguui bëzullibi lu Jesús nu guni'ill:

—Rialdí ldua'a, Dadë.

³⁹Lueguë guni'i Jesús:

—Na zelda lu guédchiliu të parë guna juzguë ra mënë. Zelda të parë ra ciegu guená rall, nu parë grë ra narni'i rna rall, guëabrá gac rall ciegu.

⁴⁰Iurní bëldá ra fariseo

naquëbezënu lë'ë më, guni'i rall:

—¿Ni mudë nu lë'ë na'a na na'a ciegu?

⁴¹Jesús bëquebi:

—Si talë lë'ë të na të ciegu, ni tubi faltë nápëdi'i të lu Dios, perë cumë ziquë rni'i të de quë rna të, pues napë të duldë delantë lu Dios.

Comparaciuni shtë vëquërë nu lli'li

10 'Guldía rnia'a, el quë natsuté rua' gurráli shtë lli'li, na el quë naquëhapë ra ma; perë el quë naná riuté stubi tëchi, ni lë'ë nguba'në nartë'tsë ma. ²Perë el quë nariuté rua' gurráli, na vëquërë shtë ra lli'li. ³Lë'ë naná

portërë rshá'lëll rua' puertë parë riutë vëquërë shtë lli'li. Nu runguë bè'a ra lli'li cha' vëquërë ni. Rna'bë vëquërë cadë lë'ë ra ma con lë ma. Nu rgu vëquërë lë'ë ra ma la'ni gurráli. ⁴Despuësë rgu vëquërë lë'ë ra ma shtënëll, grëtë' ra lli'li rianaldë tëchi vëquërë. Hia lë'ë lli'li zianaldë tëchi më purquë rini ma cha' më ⁵perë adë rianáldëdi'i ra lli'li tubi mënë naguënëdi'i ma. Al contrari, rllu'në ma lu ra mënë ni purquë adë guënëdi'i ma cha' mënë ni.

⁶Jesús bészú comparaciuni rë' perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall lo quë naquëadi'dzë më lu rall.

Jesús na vëquërë za'quë

⁷Iurní lë'ë Jesús bëabrí guni'i më: —Guldía rnia'a lu të, nahia rua' puertë shtë ra lli'li. ⁸Grë ra naná bidë antsë de na, na rall ziquë nguba'në naca'ra ra lli'li parë mizmë lë'ë rall, nu na rall ziquë narru'u lu ra mënë, perë ra lli'li adë bé'nëdi'i cuendë shti'dzë rall. ⁹Na nahia puertë; el quë natsuté por na nasalvárëll, nu na rall ziquë lli'li nariuté rua' gurráli nu rru'u ma; adë runë faltë nagáu ma. Napë ra ma zihani dau.

¹⁰Perë lë'ë nguba'në nadë más rídëll parë rbaa'nëll nu parë rguínill ra lli'li nu rزالull lë'ë ma; perë na zelda parë gapë të vidë sin fin nu parë gapë tëhin sin adë runë fáltëdi'in. ¹¹Nahia vëquërë za'quë. Guënehia vidë shtëna por ra lli'li. ¹²El quë narunë dchi'ni nadë más por pagu, iurë lë'ëll rnall ze'dë tubi ma dushë, rsá'nëll ra lli'li; más bien rllú'nëll lu ma dushë. Iurní lë'ë

ma dushë rna'zi lë'ë lli'li nu rtë'tsë ma lli'li. El quë nádi'i vëquërë shtë lli'li, rsá'nëll ra lli'li purquë nádi'ill nashtënë ma. ¹³Así es quë nguiu rë' rllú'nëll purquë nadë más rúnëll dchi'ni por pagu; adë rúnëdi'ill importë ra lli'li.

¹⁴'Na nahia vëquërë za'quë. Runguë bé'ahia ra shi'lia nu ra shi'lia runguë bè'a rai' na. ¹⁵Ziquë Shtada runguë bè'a na, na runguë bé'ahia lë'ë Shtada. Na rdchi'ba vidë shtëna por ra lli'li. ¹⁶Napa stubi partidë lli'li nanádi'i ndë'ë; napë quë tsagna'ba lë'ë rall. Guëquë diaguë ma chahia; gac ma tubsë partidë nanapë tubsë vëquërë.

¹⁷Lë'ë Dadë Dios rac shtu'u na purquë rdë'hia vidë shtëna; gatia por ra mënë nu despuësë guëabrí guëbania. ¹⁸Ni tubi adë chu guëdchisúdi'i vidë shtëna sino na rdë'hia vidë shtëna por voluntá shtëna, nu napa pudërë de quë despuësë guëdé'ahin, guëbania stubi. Zni na ordë nabëna recibir de Shtada.

¹⁹Iurë ra contrari shtë më bini rall grë di'dzë rë', iurní bëabrí gac dividir rall. ²⁰Cantidá rall guni'i: —¿Pëzielú runë të cuendë hiumbrë rë'? cumë nápëll mëdzabë la'ni ldu'ull. Rac lúguëll.

²¹Sëbëldá rall guni'i: —Ni tubi chu nanapë mëdzabë la'ni ldu'u, gac gunë ziquë runë më rë'. ¿Ni mudë tubi nanapë mëdzabë guëdé'ëi' slu ciegu't?

Adë bé'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë Jesús

²²Hia bëga'a tiempë naldë. Ciudadá Jerusalén bë'në tucarë

laní narèagná ldu'u ra mènè dzè nagualú dchi'ni shtë iádu'u. ²³Jesús canzé rua' iádu'u ru'bè catè nanú portali shtë Salomón. ²⁴Ra contrari shtë mè bétia'a rdondè rall lè'è mè nu guni'i rall:

—¿Guc guèní'il lu na'a clarè de què lé'è'l nal Cristo? tè tsaldí ldu'u na'a. Guni'i por derechè tubigasè tè guèné na'a de verdá nal el què nagudili Dios parè guè nibé'al.

²⁵Guni'i Jesús:

—Hia gunia'a lu tè perè adè nédi'i tè tsaldí ldu'u tè shti'dza. Gréte' cusè el què nabèna, guc por pudèrè shtë Shtada; ra milagrè rlua'ain de què nahia shini Dios ²⁶perè lè'è tè adè nédi'i tè tsaldí ldu'u tè shti'dza purquè nádi'i tè shi'lia. Hia gunia'a lu tè antsè. ²⁷Ra shi'lia rini shti'dza nu nanéa ra lli'li shtëna, nu lè'è ra shi'lia ridè naldè na. ²⁸Na rdé'a lè'è rall vidè sin fin; jamás adè tsagnítidi'i rall parè siembrè. Ni tubi adè chu cúdi'i shi'lia lu guiahia. ²⁹Shtada bène'e lè'è rall parè na. Lè'è mè na más mè ru'bè què grè nanabani. Napè mè pudèrè nu adè ni tubi chu cúdi'i shi'lia lu guia'a Shtada. ³⁰Lè'è Shtada con na, na na'a tubsè.

³¹Iurní ra contrari shtë Jesús bëabrí guna'zi rall guè'è parè guèlda'a rall lè'è Jesús. ³²Jesús guni'i lu rall:

—Cantidá cusè za'què bëna delantè lu tè por pudèrè shtë Shtada, ¿por guadè puntè naguène'e guè'è tè na?

³³Guni'i rall:

—Adè chu guèné'edi'i guè'è lé'è'l por tubi cusè za'què nabé'nèl sino què guní'il mal cuntrè Dios. Nguiuu rall parè rní'il nal Dios.

³⁴Iurní guni'i Jesús:

—La'ni lèy shtë hia'a naescritè: “Guni'ihia lè'è tè na tè dioses”, ³⁵nu nané hia'a de què Sagradas Escrituras na verdá, adè chu gúnèdi'i anular shti'dzè mè catè bërulé ra mènè dioses, gréte' ra nabè'nè recibir shti'dzè mè. ³⁶Talè Dios gulé na nu bè'nè ldai' mè na nu bèshe'ldè mè na lu guédchiliu, ¿pèzielú rni'i tè de què na gunia'a di'dzè cuntrè Dios iurè gunia'a lu tè: “Nahia shini Dios”? ³⁷Si talè quèhúnèdia'a dchi'ni shtë Shtada, adè tsaldídi'i ldu'u tè na. ³⁸Perè si talè runa milagrè con pudèrè shtë Dios, aunquè adè rialdídi'i ldu'u tè na, gulè tsaldí ldu'u tè lo què naquèhuna tè gac bè'a tè nu tsaldí ldu'u tè purquè Shtada quèhúni' gréte' cusè ni por na; unidè na na'a.

³⁹Bëabrí rall stubi parè gua'a rall lè'è mè prèsi perè Jesús bëru'u guia'a rall.

⁴⁰Iurní Jesús bëabrí stubi ladè cu' guia'a guèè'gu Jordán, mizmè lugar catè bëchu'bè nisè Juan ra mènè guèlútè'. Ndè bëa'nè mè. ⁴¹Cantidá mènè guagná rall lè'è mè nu guni'i rall:

—De verdá Juan adè bé'nèdi'i' milagrè ru'bè nanianá ra mènè perè gréte' el què naguni'i Juan shcuendè nguuiu rè', verdá nahin.

⁴²Cantidá ra mènè gualdí ldu'u rall lè'è Jesús lugar ni.

Guti Lázaro

11 La'ni guédchi Betania guquèrelde Lázaro con chupè zánèll, María nu Marta. Rac ll'u Lázaro. ²Mizmè María ni antsè gati Jesús, bété'bèi' sèiti nashi guèa'

Jesús nu bëcuéd'chi' con guitsë guéqui' guëa' më. Zanë María rac llú'ull. ³Marta nu María bëshe'ldë bëldä mënë naguaguëchi lu Jesús:
—Dadë, lë'ë el quë nalé rac shtú'ul, lë'ëll rac llú'ull.

⁴Iurë bini më lo quë naguni'i rall, guni'i më:

—Galguidzë rë' adë tsalúdi'i con galguti, más bien parë guëná tã pudërë shtë Dios, nu por galguidzë rë' ra mënë guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtëna. Guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë shini Dios.

⁵Nalé guc shtu'u Jesús Marta nu bëldëll nu Lázaro. ⁶Iurë lë'ë ra mënë repi lu Jesús de quë Lázaro rac llú'i, bëa'në më chupë dzë catë nanú më. ⁷Despuësë guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi hashtë Judea.

⁸Guni'i rai' lu më:

—Mësë, ñni mudë tsal Judea stubi? Guc ldu'u ra contrari shtënël niaguini rall lë'ëll con guë'ë.

⁹Jesús guni'i:

—¿Pëllë lëdë guldídi'i narni'i: “Chi'bë chupë iurë napë tubi dzë”? Si talë chu zia'a rdzë, adë rrëldëdi'ill purquë rnall lu llni shtë ngubidzë, ¹⁰perë si talë chu zia'a gue'lë, ni sí, rrelë ni purquë runë faltë llni.

¹¹Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guni'i më:

—Lë'ë amigu shtë hia'a, Lázaro, gutëga'si perë na tsacua'ña lë'ëll.

¹²Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më guni'i:

—Dadë, si talë naga'si Lázaro, guëáqui'.

¹³Perë Jesús quëgni'i de quë Lázaro guti. Ra shini gusë'dë më

runë shgabë rai' de quë quëadi'dzë më shcuendë mbëca'ldë. ¹⁴Iurní clarë guni'i më:

—Lázaro hia guti ¹⁵perë na rquitë ldu'a'a de quë núdia'a con lë'i' parë tsaldí ldu'u tã na. Cha guiá guëná hia'a lë'i'.

¹⁶Iurní lë'ë Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi, guni'i' lu los de más shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a nu lë'ë hia'a tã parë gatinú hia'a lë'ë më ndë.

Jesús bëcua'ñi tégulë

¹⁷Iurë bëdchini Jesús guëlladchi Betania, bini' lë'ë Lázaro hia guc tapë dzë bëgá'chi'. ¹⁸Betania naqué guëlladchi rua' Jerusalén cumë ziquë chupë kilómetro guëru'dë. ¹⁹Cantidá më israelitë guaguë'në visitar lë'ë Marta nu María parë gac consolar rai' por tégulë, zanë rai'. ²⁰Iurë Marta guc bë'a de quë Jesús ziangdchini, bërú'ui'; guagtsa'guëluhi' lë'ë Jesús perë María bëa'në hiu'u. ²¹Marta guni'i lu Jesús:

—Dadë, si talë niaquërdël ndë'ë, adë niátidi'i zana. ²²Perë nanëa de quë Dios guëne'le grëtë' lo quë naná rná'bël lu më.

²³Jesús guni'i lu Marta:

—Lë'ë zánël guëabrí guëbáni'.

²⁴Marta guni'i:

—Nanëa de quë guëabrí guëbáni' iurë guëbani ra tégulë stubi, lúltimë dzë.

²⁵Jesús guni'i:

—Rcua'ña ra tégulë, nu rdë'a vidë sin fin. El quë narialdí ldu'i na, aunquë nilë gútil, guëabrí guëbáni'll. ²⁶Nu grëtë' el quë nanabani iurne' nu tsaldí ldu'ull

na, jamás adë gátidi'll. ¿Gu rialdí ldu'ul ndë'ë, Marta?

²⁷Marta guni'i iurní:

—Aha' Dadë, rialdí ldua'a de quë nal Cristo, shini Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu gué'dchiliu.

Jesús bi'ni rua' ba'a

²⁸Despuësë de guni'i Marta di'dzë rë', guagná'bëi' béldi' María. Iurní guni'i Marta guitsë guitsë:

—Hia lë'ë mësë nanú ndë'ë. Lë'i' quëgná'bëi' lë'ël.

²⁹Lueguë guasuldí María nu guagnáhi' lë'ë Jesús. ³⁰Jesús la'di tsutédi'i më guë'dchi. Lë'ë më quërelde më lugar catë bëdia'guëlü më Marta. ³¹Iurë ra më guë'dchi ni, ra nabëdchini parë gac consolar rai', guná rall guzia'a María, guasuldí rall nasesë. Guagnaldë rall lë'ë María; guni'i lu sa' rall:

—Guzia'a María rua' ba'a parë gú'ni' nga'li.

³²Iurë lë'ë María bëdchini catë zuga'a Jesús, bëzullibi María guëa' Dadë nu guni'i':

—Dadë, si talë nanul ndë'ë, adë niátidi'i zana.

³³Iurë lë'ë Jesús guná ru'në María, nu guná më lu ra mënë narunë compa'ni lë'ë zanë tégulë, nu guná më ru'në rai', nalë bëdchini tristë la'ni ldu'u më, demasiadë gubini ldu'u më. ³⁴Guna'bë di'dzë më lu ra mënë:

—¿Ca bëga'chi tégulë?

Guni'i rall:

—Dadë, gude'le guënal.

³⁵Iurní Jesús bí'ni'. ³⁶Ra mënë guni'i iurní:

—Gulë guná, blac rac shtu'u më lë'ë tégulë.

³⁷Perë bëldá ra mënë guni'i:

—Ndë'ë lë'ë el quë nabëdë'ë slu ciegu, ¿pëllë nápi' pudërë parë niátidi'i Lázaro?

Jesús bëcua'ni Lázaro ladi ra tégulë

³⁸Jesús nalë gubini ldu'i' stubi.

Iurní guabi'guë më rua' ba'a. Nahin ziquë tubi nichë la'ni dani. Da'u ruahin tubi guë'ë ru'bë. ³⁹Jesús guni'i:

—Gulë bëdchisú guë'ë rë'.

Marta, zanë tégulë, guni'i':

—Dadë, perë rldia'a nahi'u'dzë tégulë purquë hia guc tapë dzë gúti'.

⁴⁰Perë Jesús guni'i:

—¿Pë adë guni'idia'a lul de quë si talë tsaldí ldu'ul na, guënal pudërë shtë Dios?

⁴¹Iurní bëdchisú rall guë'ë nananú rua' ba'a. Jesús gubi'a lu gube'le nu guni'i më:

—Dadë, dushquíllil purquë rínil grëtë' lo quë narna'ba lul. ⁴²Nanáa de quë lë'ël rquë diáguël shti'dza siempërë perë rnia'a lul por bien shtë ra mënë narëta' ndë'ë tē parë tsaldí ldu'u rall de quë lë'ël bëshé'ldël na.

⁴³Despuësë de guni'i më ndë'ë, iurní fuertë guni'i më:

—Lázaro, bëru'u nga'li.

⁴⁴Lë'ë tégulë bëru'u. Ra guia'a Lázaro nu guëáhi' li'bi con lari vendas. Nu lu Lázaro da'u tubi lari. Jesús guni'i:

—Bësha'quë lari rë' tē parë gac guzëáhi'.

Rac shtu'u mënë gati Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵Con milagrë ni másru'u gualdí ldu'u ra mënë israelitë shti'dzë Jesús, ra mënë nabë'në compa'ni

lë'ë María. Guná rall lo què nabë'në më nu gualdí ldu'u rall lë'ë më.

⁴⁶Perë bëldá mënë gua rall lu fariseo nu guaguëchi rall grë lo què nabë'në Jesús. ⁴⁷Iurní ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi bédëá rall con ra Junta Suprema naná runë juzguë. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a? Jesús quëhunë cusë ru'bë nu milagrë. ⁴⁸Si talë guëdë'ë hia'a sí lé'ëll, grëtë' mënë tsaldí ldu'u rall lë'ë Jesús, nu ra gubernë shtë ra mënë rumanë guëdchini rall të parë guëzalú rall iádu'u shtë hia'a. Guëdubi naciuni shtë hia'a guëdë'ë rall fin.

⁴⁹Perë tubi de lë'ë rall, Caifás, nall mërë jëfë shtë ra bëshuzi izë ni; guni'i':

—Lë'ë të adë guënëdi'i të ⁵⁰nu adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë más mejurë parë lë'ë hia'a, gati tubsë nguiu, lëdëdi'i grë guëdchi guënití nu guëdubi naciuni tsalú.

⁵¹Caifás guni'idi'i zndë'ë por shcuëndëll; más bien cumë nall jëfë shtë ra bëshuzi izë ni, guni'i' di'dzë rë' purquë el Espíritu Santo bè'në compañí lé'ëll guëni'ill cusë naguërac. Guni'ill gati Jesús shlugar naciuni Israel. ⁵²Lëdë guni'idi'ill lé'ësë shcuendë naciuni Israel sino quë gati Jesús parë guëtëá më grëtë' shini Dios naná bërë'tsë stubi naciuni. ⁵³Zni dizdë dzë ni, ra contrari shtë Jesús bè'në rall de acuerdë parë quini rall lë'ë më.

⁵⁴Por ni hia Jesús adë nëdi'i' ziazé më shlatë shlatë Jerusalén catë ra contrari shtë më nanú, sino bëru'u më regiuni shtë Judea. Guzia'a më tubi lugar naqué guëlladchi catë na tubi shlatë, tubi lugar nalë Efraín.

Nga'li bëa'në më con ra shini gusë'dë më.

⁵⁵Hia runë faltë stu'psë parë laní Pascu shtë ra mënë israelitë. Cantidá mënë guëdchi gua rall Jerusalén parë gac laní. Bë'në tucarë gunë rall custumbrë parë gac limpi rall según custumbrë shtë rall antsë bëga'a laní. ⁵⁶Ra mënë quëguili rall lë'ë Jesús. Iurë rëta' rall iádu'u ru'bë, guna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Pë zidë Jesús lu laní u adë guídedi'ill?

⁵⁷Ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi gunibë'a rall de quë si talë chu guini u chu guná lu Jesús, tsanú rall rsunë të parë guëna'zi rall lë'ë më prësi.

Bëtia'a María nisë nashi guëa' Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 Shu'pë dzë antsë laní Pascu, Jesús gua guëdchi Betania catë quërelde Lázaro. Lázaro na el quë nabëcua'ñi Jesús ladi ra tégulë. ²Nga'li bè'në rall tubi shtse parë Jesús, gau më. Marta bè'në sirvë lu mellë. Lázaro guzubënúhi' Jesús lu mellë. ³Iurní lë'ë María bédchininú tubi guërudlë litro sëiti nashi shtë nardo. Lasaquin zihani dumí. Bëtë'bëi' sëiti ni guëa' Jesús. Iurní bëcuë'dchi' guëa' më con guitsë guëqui'. Guëdubi la'ni hiu'u gu'të olor nashi.

⁴Iurní guni'i tubi shini gusë'dë më, Judas Iscariote, mizmë Judas nagunë intriegu lë'ë Jesús, guni'i Judas:

⁵—¿Pëzielú niatuu' nisë nashi rë' por tsunë gahiua' bëllë bédchichi parë guëdë'ë hia'a ca'a prubi?

⁶Perë Judas adë guní'idi'ill zni purquë bëga'a ldú'uull ra prubi sino nall nguba'në. Nall tesurërë shtë dumí nu rbaa'nëll dumí lo quë nardë'ë ra mënë. ⁷Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a purquë bé'ni' zni'i por dzë na guëga'cha. ⁸Ra prubi zuga'a con lë'ë të guëdubi tiempë perë na lëdë cuezënúdia'a lë'ë të guëdubi tiempë.

Guc shtu'u mënë quini rall Lázaro

⁹Cantidá ra më israelitë guc bë'a rall de quë Jesús nanú Betania. Gua rall nga'li, lëdë niá'asëdi'i parë guená rall lu Jesús sino quë rac shtu'u rall guená rall lu Lázaro, el quë nabëcua'ñi Jesús ladi ra tëgulë. ¹⁰Iurní lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi gu' rall de acuerdë parë quini rall Lázaro ¹¹purquë por shti'dzë Lázaro cantidá ra mënë israelitë bësa'në rall ldai' shtë ra fariseo nu gualdí ldu'u rall Jesús.

Guatë Jesús ciudá Jerusalén ziquë rëy

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹²Zihani mënë gua Jerusalén parë laní Pascu. Stubi dzë bini rall de quë Jesús ziagdchini parë ciudá Jerusalén. ¹³Iurní bëchuguë rall llicu hiaguë zini parë guagtsa'guëlü rall lë'ë më, fuertë guni'i rall:

—Gunë Dios salvar. Llëru'bë na Rëy shtë hia'a naze'dë por lë Dadë Dios. Benditë na Rëy shtë Israel.

¹⁴Jesús gudchibë më tëchi burrë. Zni rni'i Sagradas Escrituras:

¹⁵Adë rdzëbëdi'i të, mënë naquërelde guë'dchi Sión. Gulë guná Rëy shtë'në të; ze'dë guëdchíni'.

Dchí'bi' tëchi burrë.

¹⁶Ra shini gusë'dë më adë guasëdi'i rai' lueguë; hashtë más despuësë iurë lë'ë Jesús guashtëhi' ladi ra tëgulë, iurní bëagná ldu'u rai' grëtë' ndë'ë naescritë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús. Bëagná ldu'u rai' lo quë naguc con Jesús.

¹⁷Nu ra mënë nazunú Jesús iurë lë'ë më guna'bë më Lázaro la'ni ba'a nu bëcua'ñi më lë'ë Lázaro ladi ra tëgulë, biadi'dzë rall lu ra mënë lo quë naguná rall. ¹⁸Por ni ra mënë bëru'u; guagtsa'guëlü rall lë'ë Jesús. Bini rall de quë Jesús bë'në milagrë con Lázaro ¹⁹perë ra fariseo guni'i lu sa' rall:

—¿Gu rna të ni tubi adë chu pë rúnëdi'i? Gulë guná, grë ra mënë naré lu guë'dchiliu, zianaldë rall lë'ë Jesús.

Bëldá mënë griego gudili rall Jesús

²⁰Entrë ra mënë nabëdchini Jerusalén parë gunë rall adorar Dios, nanú bëldá mënë griego.

²¹Guabi'guë rall lu Felipe më Betsaida, tubi guë'dchi shtë Galilea. Bë'në rall ruëguë lu Felipe; guni'i rall:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a lu Jesús.

²²Felipe guagni'i lu Andrés. Guërupë rai' guaguëchi rai' lu Jesús de quë ra më griego rac shtu'u rall guená rall lu më. ²³Iurní Jesús guni'i:

—Ne' bëga'a iurë të guëlua'a Dios llëru'bë na pudërë shtëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

²⁴Guldía rnia'a, si talë tubi bë'dchi trigu adë ldáguëdi'in la'ni guiu'u

nu ratsu luhin, todavía nahin tubsë bëndchi, perë si talë ldaguë bëndchi lu guiu'u nu gatsu luhin, tsaldanin nu guëne'ain zihani bëndchi. ²⁵El quë naquëhapë vidë shtëni' no más parë mizmë lé'ëll, segurë guënitin, perë el quë naná dispuestë guënitin vidë shtëni' por na, guëbánil parë siembrë. ²⁶Si talë chu rac shtu'u gunë sirvë lua, napë quë gue'dë náldëll na. Catë riahia, ndë guëdzëlë el quë narunë sirvë lua. Si talë chu gunë sirvë lua ziquë shmëna, gunë Shtada honrar ngui ni.

**Guni'i Jesús lu shini
gusë'dë më gati më**

²⁷Guni'i Jesús:

—Iurne' adë rbedchídi'i ldu'a perë çpë guna? ¿Ni mudë guënia'a lu Shtada: “Bëlá na lo quë nagaca”? purquë parë ni zelda lu guë'dchiliu. ²⁸Dadë, bëlua'a pudërë nanápël.

Iurní bédchini tubi bë nabëru'u lu gube'e. Guni'i bë:

—Hia guc bëluá'ahia pudërë shtëna, nu guëluá'ahia pudërë shtëna stubi.

²⁹Ra mënë zihani narëta' nga'li, bini rall lë'ë bë. Bëldá rall guni'i de quë nguzi'u gubë. Sëbëldá rall guni'i:

—Tubi ianglë biadi'dzë lu më dizdë gube'e.

³⁰Iurní Jesús guni'i:

—Lëdë por nádi'i bédchini bë rë' sino por lë'ë të parë tsaldí ldu'u të. ³¹Iurne' bëga'a iurë de quë lë'ë guë'dchiliu rë' gac juzguë. Nu iurne' guësëllu'në Dios lë'ë Satanás, el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. ³²Iurë lë'ë ra mënë guëquë'ë rall na

lu cruz, manërë ni guëna'ba grë ra mënë lua.

³³Zni guni'i më lu rall parë guëdë'lë rall cuendë lla mudë gati më. ³⁴Ra mënë guni'i rall lu Jesús: —Riasé na'a por ra Sagradas Escrituras de quë lë'ë Cristo guëbáni' parë siembrë. ¿Pëzielú rní'il de quë lë'ë ngui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac crucificári'? ¿Chu na el quë nabëshe'ldë Dios?

³⁵Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Por stu'pë tiempë nanú llni entrë ladi të. Gulë tsagla'guë tsanaldë të llni. Gulë cue mientras napë të llni të parë adë guëná'zidi'i nacahi lë'ë të terciuni. Na ziquë el quë narzë lu nacahi; rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë tsall. ³⁶Gulë tsaldí ldu'u të lë'ë llni mientras zuga'a llni lu guë'dchiliu. Zni gac të shini Dios nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të.

Despuësë de guni'i më ra cusë rë', Jesús guzia'a nu bëca'chilú më lu rall.

**Guná ra mënë milagrë shtë Jesús
perë gualdídi'i ldu'u rall**

³⁷Jesús bë'në zihani milagrë ru'bë lu ra mënë perë adë gualdídi'i ldu'u rall na më shini Dios. ³⁸Pues zni guc cumplir naguni'i Isaías, tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías:

Dadë, ¿chull gualdí ldu'u diza'quë shtë hia'a?

¿Chull gualdí ldu'u iurë bëluá'al pudërë shtë'nëll lúhi'?

³⁹Por ra di'dzë rë' adë bé'nëdi'i rall gan tsaldí ldu'u rall purquë nu zac naescritë la'ni mizmë librë shtë Isaías:

⁴⁰Dios bë'në ra mënë ciegu nu bë'ni' naguëdchi ldu'u rall të

parè adè guènádi'i rall con
 slull,
 nu tsasédi'i rall con ldu'u rall.
 Guquin parè adè guëabrídi'i
 ldu'u rall con Dadè Dios tè
 gunëac mè lè'è rall.

⁴¹Isaías guni'i znd'è purquë
 gunáhi' lu Jesucristo de quë
 llèru'bè na pudèrè shtë mè.

⁴²Zihani mè narnibè'a, gualdí
 ldu'u rall lè'è Jesús perè adè néd'i
 guèni'i rall delantè lu mènè de
 quë na rall shmènè Jesús. Bëdzëbë
 rall ra fariseo tè parè guëgúdi'i ra
 fariseo lè'è rall la'ni íadu'u. ⁴³Más
 bëquitè ldu'u rall gunë mènè alabar
 lè'è rall quë nihunè rall cumprir
 voluntá shtë Dios.

Ra di'dzè shtë Jesús gunë juzguè ra mènè

⁴⁴Jesús guni'i fuertè:

—El quë natsaldí ldu'i na, lèdè
 niá'asèdi'i na rialdí ldu'i sino
 también rialdí ldu'i Shtada el quë
 nabèshe'ldè na. ⁴⁵El quë narná lua,
 rna lu mè el quë nabèshe'ldè na.
⁴⁶Nahia llni. Zelda lu guédchiliu.
 Grétè' el quë narialdí ldu'i na, adè
 guëá'nèdi'ill la'ni nacahi. ⁴⁷Si talè
 tubi de lè'è tè rini tè shti'dza, perè
 adè rzu'bè diáguèdi'il shti'dza, lèdè
 nádi'i guna condenar mènè ni
 purquë adè zéldèdia'a lu guédchiliu
 parè guna condenar lè'è ra mènè
 sino zelda parè guna salvar ra
 mènè. ⁴⁸El quë naguëqué guia'a
 na nu adè rialdídi'i ldu'u shti'dza,
 nápèll el quë nangunè condenar
 lé'èll. Ra di'dzè nagunia'a lull,
 ni nangunè condenar ra mènè ni
 lúltimè dzè. ⁴⁹Adè ruadí'dzèdia'a
 según voluntá shtëna; lè'è Shtada

el quë nabèshe'ldè na, gunibé'ai'
 na parè guènia'a lu tè. Lo quë
 nabèluá'ahia, na mandamientè
 shtë Dios. ⁵⁰Nu rac bé'ahia el quë
 nangunè cumprir mandamientè shtë
 Shtada, nápèll vidè eternè. Grè lo
 quë narnia'a, ze'dè de Shtada; lo
 quë naguni'i mè lua, zni ruadí'dza.

Jesús gudibi guëa' ra poshtë

13 Antsè bédchini laní Pascu,
 rac bè'a Jesús de quë hia
 lè'è iurè bëga'a parè gati mè nu
 guësëa'nè mè ra shini gusè'dè mè;
 guzèá mè lu Shtadè mè. Nalé guc
 shtu'u mè ra shini gusè'dè mè
 nananú guédchiliu. Guc shtu'u mè
 lè'è ra' hashtë gati mè.

²Hia gualú shtse shtë Pascu,
 iurní lè'è mëdzabè bëu' la'ni ldu'u
 Judas Iscariote, shini Simón. Bè'nè
 mëdzabè parè rac shtu'u Judas
 gúnèll intriegu lè'è Jesús guia'a
 ra contrari shtë mè. ³Jesús hia
 guc bè'a de quë ze'dè mè de Dios
 nu guëabrí mè con Dios nu lè'è
 Dadè bédè'è grétè' pudèrè parè
 Jesús. ⁴Guasuldí mè lu mellè. Iurní
 bédchisú mè lari lu guia'a nanacu
 mè. Bèldi'bi mè tubi toallè la'ni
 mè. ⁵Iurní gudé mè nisè la'ni tubi
 natsè'è. Guzublú mè gudibi mè
 guëa' ra shini gusè'dè mè nu bëshá
 mè toallè nanua'a mè guëa' shini
 gusè'dè mè parè guëbidchi nisè.

⁶Iurè bédchini mè lu Simón tè
 quíbi' guëa' Simón Pedro, perè
 Pedro guni'i:

—¿Pè lé'èl quíbil guëahia?

⁷Jesús guchi lu Pedro:

—Iurne' adè riasédi'il lo quë
 naquëhuna perè despuësè sí, tsasèl.

⁸Perè Pedro guni'i:

—Jamás adë qufbidi'il guëahia.

Jesús guchi lu Pedro:

—Si talë guëzunédia'a lé'ël, hiadë nádí'il shmëna.

⁹Guni'i Simón Pedro:

—Iurne' pë Dadë, lëdë niá'asëdi'i guëahia tsati sino también guiahia nu guëca.

¹⁰Perë Jesús guni'i:

—El quë naná gualú guzë, adë rquí'nidi'i gázëll stubi, nadë más guëa'll tsati. Hia lë'ë të limpi ldu'u të perë lëdë grédi'i të.

¹¹Guni'i më adë grédi'i rai' na rai' limpi purquë guc bë'a më chu gunë intriegu lë'ë më. Por ni guni'i më: “Lëdë grédi'i të na të limpi”.

¹²Despuësë de gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më, Jesús bëabrí gutë më shabë më; iurní guzubë më stubi lu mellë. Guni'i më:

—¿Gu riasë të lo quë naná bëna?

¹³Lë'ë të rni'i të nahia mësë nu Dadë shtë të. Napë të rsunë purquë ni nahia. ¹⁴Pues na, mësë nu Dadë shtë të, gudibia guëa' të nu zac lë'ë të napë quë quibi të guëa' sa' të.

¹⁵Na bëdchi'ba tubi muestrë parë lë'ë të. El mizmë ni gunë të con sa' të ziquë nabëna. ¹⁶Guldía rnia'a, tubi muzë adë lasáquëdi'll más quë shlámi'; más lasac nabëshe'ldë lë'ë muzë. ¹⁷Si talë rdë'ë të cuendë lo quë narnia'a lu të nu gunë të cumplirin, iurní rquitë ldu'u të.

¹⁸Adë quëgní'idia'a de grë të. Na rac bé'ahia guadë el quë nagulëhia perë napë quë gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “El quë naraunú na, ni bënë cuntrë na parë gatia”. ¹⁹Dizdë iurne' rnia'a lu të antsë gac ndë'ë të parë gac bë'a të nahia el quë nagunia'a nu

parë tsaldí ldu'u të shti'dza iurë lë'ë ndë'ë gac. ²⁰Guldía rnia'a lu të, el quë nagunë recibir el quë naná bëshel'da, ni gunë recibir na, nu el quë nagunë recibir na, ni gunë recibir el quë nabëshel'dë na.

Guni'i Jesús de quë Judas gúnëll intriegu lë'ë më

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹Iurë gualú guni'i Jesús di'dzë ni, nalë bë'në më llgabe la'ni ldu'u më; nalë gubini ldu'u më. Iurní guni'i më con di'dzë clarë:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë intriegu na lu galguti.

²²Ra poshtë guzublú gubi'a rai' lu sa' rai' perë adë bëdë'ëdi'i rai' cuendë chu gunë intriegu lë'ë më.

²³Tubi de lë'ë rai', el quë narac shtu'u më, zúbi' cula'ni Jesús; caniháuhi!. ²⁴Simón Pedro bë'në sëni con guí'ai' të guëna'bë di'dzë nguui ni lu Jesús, chu gunë intriegu lë'ë më. ²⁵Iurní nguui ni guni'i lu Jesús:

—Dadë, ¿chull gunë intriegu lé'ël?

²⁶Jesús bëquebi:

—Guëtiá'ahia pedasë guetështildi la'ni platë nu guëdë'ahin ca'a nguui nagunë intriegu na.

Iurní bëtia'a Jesús guetështildi la'ni platë nu bëdë'ë më pedasë cua'a Judas Iscariote, shini Simón. ²⁷Judas bë'në recibirin; lueguë lueguë Satanás guatë la'ni ldu'ull. Iurní Jesús guni'i lu Judas:

—Lo quë narac shtú'ul gúnëll, bë'nin lueguë.

²⁸Perë ni tubi de los de más poshtë adë guc bé'adi'i rai' pëzielú guni'i më zndë'ë lu Judas. ²⁹Cumë Judas guc tesurërë shtë dumí,

bëldá rai' bë'në rai' llgabë de quë Jesús rac shtu'u tsasi'i Judas lo quë naná rqui'ni lu laní, u tal vez guëdë'ë Judas gu'në ca'a ra prubi. ³⁰Despuësë de lë'ë Judas bë'në recibir tubi ldë guetështildi, lueguë bërú'ull. Hia riu' gue'lë.

Mandamientë cubi shtë Jesús

³¹Despuësë de lë'ë Judas bërú'u, Jesús guni'i:

—Iurne' guëlua'a Dios de quë llëru'bë na pudërë shtë nguiu nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu, nu zihani mënë gunë rall alabar Dios por lo quë naguna; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

³²Si guëlua'a llëru'bë pudërë shtë Dios por lo quë naguna, también guëlua'a më llëru'bë na pudërë shtëna. Adë gac ldë'ë më parë gúni' cumplirin. ³³Lë'ë të narac shtua'a, adë zúdia'a con lë'ë të llëru'bë tiempë. Lë'ë të tsatili të na perë cumë ziquë gunia'a lu contrari shtëna más antsë, rnia'a lu të lo mizme iurne'. Rnia'a lu të stubi de quë adë gáquëdi'i tsa të catë guzëahia. ³⁴Perë rnehia tubi mandamientë cubi parë lë'ë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të. Cumë ziquë na rac shtua'a lë'ë të, zníga'a lë'ë të napë quë gac shtu'u të sa' të. ³⁵Si talë gac shtu'u të sa' të de verdá, grë mënë shtë guë'dchiliu guëdë'ë rall cuendë de quë na të shmëna.

Guni'i Jesús lu Pedro, gúni' negar lë'ë më

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶Simón Pedro guna'bë di'dzë lu Jesús:

—Dadë, ¿ca tsal?

Jesús guni'i:

—Catë guzëahia, hiadë gáquëdi'i gue'dë náldël lueguë perë despuësë, sí, iurní gue'dë náldël na.

³⁷Iurní lë'ë Pedro guni'i:

—Dadë, ¿pëzielú gáquëdia'a gue'dë nalda lë'ël iurne'? Na nahia dispuestë guënehia vidë shtëna nu gatinúal.

³⁸Jesús guni'i iurní:

—¿Guënë'el vidë shtënël por na? Guldía rnia'a lul, antsë lë'ë gay guëlldichí, guëní'il lu ra mënë de quë adë runguë bé'adi'il na. Tsunë vueltë guëní'il zni.

Jesús na nezë parë gube'e

14 ¹Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Gulë tsaldí ldu'u të Dios nu gulë tsaldí ldu'u të na. ²Lidchi Shtada nanú zihani lugar parë guëquërdë të; si talë adë nádi'in zni, hia nianí'ihia lu të. Zni gac tsaguëna prepararar tubi lugar parë lë'ë të. ³Despuësë de bëna prepararar lugar ni, iurní guëabría stubi con lë'ë të, guëquërdënu të na lidchi Shtada catë quërela. ⁴Lë'ë të nané të ca nezë guzëahia nu nané të nezë ni. ⁵Repi Tomás:

—Dadë, adë chu guënëdi'i ca nezë tsal. ¿Llallë guënë na'a nezë?

⁶Jesús bëquebi:

—Nahia nezë parë gube'e; na ruadi'dza verdá; rdë'a vidë sin fin; sulë por na gac guëdchini mënë lu Shtada. ⁷Si talë lë'ë të runguë bë'a të na, nu zac Shtada runguë bë'a të. Nu lë'ë të hia runguë bë'a të lë'i' dizdë iurne' purquë guná të lu më.

⁸Iurní Felipe guni'i:

—Dadë, bëlua'a Dios guëná na'a lúhi', hia con ni na'.

⁹Guni'i Jesús:

—Felipe, ¿blac tiempè quëbezënúa lë'è të nu todavía adë guënëdi'i të chu nahia? El quë nagná lua nu zac gunall lu Shtada. Néti'i, ¿pëzielú rná'bël de quë rac shtú'ul guënal lu Dadë Dios? ¹⁰¿Pëllë adë riasël na quëbezënúa Dadë nu Dadë quëbezënúhi' na? Grë lo quë narnia'a lu të, lëdë shcuendë iúbidia'a; lë'è Dadë quëbezënúhi' na; lë'è më quëhunë më shchi'ni më. ¹¹Gulë tsaldí ldu'u të de quë Dadë quëbezënúhi' na nu na quëbezënúa lë'è më. Si talë adë rac tsaldídi'i ldu'u të shti'dza, gulë tsaldí ldu'u të na por ra milagrë nabëna delantë lu të. ¹²Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, gúnëll mizmë dchi'ni naquëhuna, nu hashtë más cusë nalasac gúnëll purquë guzëahia catë quëbezë Shtada. ¹³Grëtë' lo quë naguëna'bë të lu Shtada por nombre shtëna, gúnahin. Grë lo quë narna'bë të por nombre shtëna, gúnahin të parë shini Dios guësëdchini labansë lu Dadë Dios. ¹⁴Na guna cualquier cusë parë lë'è të, grë lo quë naguëna'bë të por nombre shtëna.

**Guni'i Jesús guëshe'ldë
më Espíritu Santo**

¹⁵Si talë rac shtu'u të na, gulë bëzu'bë diaguë mandamientë shtëna. ¹⁶Nu guna ruëguë lu Dadë Dios të guëshe'ldë më stubi natsagla'guë guëne'e cunseju parë lë'è të nu cuezënúhi' lë'è të parë siemprë. ¹⁷Náhi' Espíritu Santo naruadi'dzë verdá. Ra mënë shtë guédchiliu, adë nédí'i gunë rall recibir lë'è më purquë adë rnádi'i

rall lúhi' nu adë runguë bé'adi'i rall lë'i'; perë lë'è të runguë bë'a të lë'i' purquë lë'i' quëbezënúhi' lë'è të. Quëhúni' compaňi lë'è të. ¹⁸Adë guësëá'nëdia'a lë'è të ziquë bëzebi. Guëabráia stubi parë guëquëreldeñúa lë'è të. ¹⁹Stu'pë tiempë quëreldeñúa lë'è të perë hia lë'è mënë shtë guédchiliu, adë guënëdi'i rall lua. Lë'è të guëná të lua stubi. Lë'è të guëbani të purquë nabania. ²⁰Dzë ni guëdë'è të cuendë de quë na con Shtada unidë na na'a, nu guëdë'è të cuendë de quë unidë na hia'a, lë'è të con na. ²¹El quë narac bë'a nu rzu'bë diaguëll mandamientë shtëna, mënë ni rac shtú'ull na de verdá. Nu Shtada rac shtú'ui' el quë narac shtu'u na, nu zac na rac shtua'a lë'è narac shtu'u na. Nu guëluá'ahia pudërë shtëna lúhi'.

²²Iurní Judas, lëdë Iscariótëdi'i, guní'ill lu Jesús:

—Dadë, ¿pëzielú rní'il guëluá'al pudërë shtënël lu na'a perë adë guëluá'adi'il pudërë shtënël lu mënë shtë guédchiliu?

²³Jesús guni'i:

—El quë narac shtu'u na de verdá, guëzu'bë diaguëll shti'dza. Shtada gúni' gac shtú'ui' lë'è nguui ni, nu Shtada con na guëdchini na'a; guëlezënú na'a lë'ëll. ²⁴Perë el quë adë rac shtú'udi'i na, tampusquë guëzu'bë diaguëll shti'dza. Diza'quë shtëna nabini të, lëdë shtënëdia'ain sino shtënë Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guédchiliu.

²⁵Quëgnia'a lu të grë ndë'è mientras quëbezënúa lë'è të ²⁶perë lë'è Espíritu Santo, el quë naguëne'e cunseju parë lë'è të, Shtada guëshe'ldë lë'i'; cuezënúhi'

shlugara nu guëluá'ai' lë'ë të grëtë' lo quë nagunia'a lu të. Guëni'i' la'ni ldu'u të, të parë guëagná ldu'u të enseñansë shtëna.

²⁷'Paz shtëna guësëana parë lë'ë të, cuedchí ldu'u të. Ra mënë shtë guédchiliu gúnëdi'i rall gan cuedchí ldu'u të perë na sí, por na cuedchí ldu'u të. Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Adë rdzëbëdi'i ldu'u të lo quë naguër gac. ²⁸Hia bini të de quë guzëahia con Shtada perë guëabría stubi parë guëquëreldënúa lë'ë të. Talë de verdá rac shtu'u të na, napë të lëgrë la'ni ldu'u të. Bëa'në të tristë purquë gunia'a lu të: "Guzëahia lidchi Shtada". Lë'ë më napë më más pudërë quë na. ²⁹Rnia'a lu të iurne' të parë iurë lë'ë ndë'ë gac, iurní tsaldí ldu'u të na.

³⁰'Hiadë guadi'dzënúdi'irua'a lë'ë të purquë hia mërë guëdchini el quë narnibë'a mënë shtë guédchiliu. Lë'ëll nápëdi'ill ni tubi pudërë parë na. ³¹Napë quë gac zni të parë ra mënë shtë guédchiliu, gac bë'a rall de quë lë'ë më bëshel'dë më na. Gac bë'a rall lo quë naruna, gunibë'a më gúnahin.

'Gulë tsasuldí. Cha guëru'u hia'a de ndë'ë.

Comparaciuni shtë hiaguë

15 Jesús guni'i:
—Nahia ziquë hiaguë nashi naná verdadërë. Shtada quëhapë më hiaguë ni. ²Rchúgui' grë llicu hiaguë nardé'ëdi'i nashi, nu grë llicu hiaguë nanua'a nashi, rqui'ni guëldin nu sunëhin të parë guëne'e másru'u nashi. ³Lë'ë të na të ziquë llicu hiaguë nanápëdi'i

ndiaguë bidchi. Guquin por shti'dza nagunia'a lu të. ⁴Gulë gac unidë con na. Gulë tsagla'guë tsaldí ldu'u të na, iurní quëbezënúa lë'ë të. Tubi llicu hiaguë adë gáquëdi'i guëdë'ëin nashi si talë adë quëdi'in cula'ni trunquë shtë hiaguë. Mizmë manërë ni na të. Lë'ë të gáquëdi'i guëdë'ë të nashi si talë nádí'i të unidë con na.

⁵'Na nahia ziquë trunquë shtë hiaguë; na të ziquë llicu hiaguë. El quë naná unidë con na nu quëbezënúa lë'ë, ni el quë naguëne'e zihani nashi. Pues adë gáquëdi'i gapë të nashi lë'ësë të. Con na sí, gac të ziquë tubi hiaguë narne'e nashi. ⁶El quë nádí'i unidë con na, ni guëzebi të parë guëbidchi ziquë llicu hiaguë të guëdëahin parë tsequin lu gui'i.

⁷'Si talë tsagla'guë të, gac të unidë con na, nu adë guëá'ldëdi'i ldu'u të grëtë' nabëluá'ahia lu të. Gulë guna'bë grë lo quë narac shtu'u të, grëtë' guënehia ca'a të. ⁸Lë'ë Shtada gunë recibir hunurë iurë lë'ë të rdë'ë të zihani nashi. Zni gac të de verdá shmëna. ⁹Na rac shtua'a lë'ë të ziquë rac shtu'u Shtada na. Gulë tsagla'guë gac shtu'u të na. ¹⁰Si talë guëzu'bë diaguë të grë mandamientë shtëna, zni guëná mënë de quë rac shtu'u të na de verdá. Mizmë mudë ni rzu'bë diaga grë mandamientë shtë Shtada nu tsagla'guë rac shtua'a Shtada.

¹¹'Na ruadi'dza zndë'ë të parë guëquitë ldu'u të con na nu tsu lëgrë ldu'u të siembrë. ¹²Ndë'ë na mandamientë shtëna de quë gac shtu'u të sa' të ziquë na rac shtua'a lë'ë të. ¹³El quë narac

shtu'u amigu shtënéll de verdá, rdé'ëll vidë shtënéll shlugar amigu ni. Nídi'i más llëru'bë amor quë ndë'ë. ¹⁴Lë'ë të na të amigu shtëna si talë gunë të cumplir grëtë' lo quë narnibé'ahia. ¹⁵Adë rní'idia'a na të muzë shtëna purquë ra muzë adë guënëdi'i rall pë runë shlamë rall; más bien rnia'a lu të na të amigu shtëna. Grëtë' nabëluá'ahia lu të, nanë të iurne'. Grëtë' lo quë naguni'i Shtada lua, ni na lo quë nabëluá'ahia lu të. ¹⁶Adë gudílidí'i të na sino na gudilia lë'ë të parë gac të shmëna, nu na bëna incarguë lu të de quë gac të ziquë tubi hiaguë narne'e zihani nashi za'quë nu nashi ni adë tsalúdi'in. Grëtë' lo quë narna'bë të lu Shtada por lëa, guëne'e mëhin si talë tsaldí ldu'u të shti'dza. ¹⁷Zndë rnia'a lu të nu rnibé'ahia lë'ë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të.

Ra mënë shtë guédchiliu guená zá'quëdi'i rall lu të

¹⁸'Si talë ra mënë shtë guédchiliu, adë guená zá'quëdi'i rall lu të, gulë bédë'të cuendë guélú adë guná zá'quëdi'i rall lua. ¹⁹Si talë na të mënë shtë guédchiliu, iurní sí, ra mënë niac shtu'u rall lë'ë të cumë rac shtu'u rall sa' rall. Na gudilia lë'ë të ladi ra mënë shtë guédchiliu, por ni ra mënë adë rna zá'quëdi'i rall lu të purquë hiadë nádi'i të mënë shtë guédchiliu. ²⁰Gulë bësëagná ldu'u të lo quë nagunia'a lu të: "Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi". Si talë guzunaldë mënë na, nu zac lë'ë të sunaldë rall. Ra mënë nagualdí ldu'u grëtë' lo quë nabëluá'ahia lë'ë rall; nu zac

tsaldí ldu'u rall naguëlua'a të lë'ë rall, zac gunë rall recibir shti'dzë të. ²¹Zndë'ë gunë rall. Guená zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. Adë ranguë bé'adi'i rall el quë nabëshe'ldë na.

²²'Lë'ë rall ni tubi faltë nápëdi'i rall si talë adë néldëdia'a lu guédchiliu nu si talë adë niuadí'dzëdia'a lu rall, perë iurne' naculpablë rall lu Dios purquë guná rall lua nu bini rall shti'dza. ²³El quë narná zá'quëdi'i lua, nu lu Shtada rna zá'quëdi'i mënë. ²⁴Ni tubi faltë niápëdi'i rall si talë adë nihúnëdia'a cusë ru'bë lu rall. Ni tubi mënë adë bé'nëdi'ill cumë ziquë bëluá'ahia lu rall, perë hia lë'ë rall guná rall grëtë' ra cusë rë' perë siembrë rna zá'quëdi'i rall lua nu rna zá'quëdi'i rall lu Shtada. ²⁵Zndë'ë gac parë gac cumplir ra di'dzë nanaqué la'ni lëy nabë'në rall recibir. Rni'in: "Guná zá'quëdi'i rall lua sin pë lu nezë".

²⁶'Perë iurë guédchini el quë nagunë consolar lë'ë të, guëni'i favurë de na. Guëshe'lda lë'i' parë cuezënuhi' lë'ë të. Guédchíni' por partë shtë Shtada nu guëni'i' lu të purë verdá purquë nádi'i' bishi. ²⁷Nu lë'ëga'a të también guadi'dzë të favurë de na lu ra mënë; gac të testigu shtëna purquë gulezënu të na dizdë guzublúa shchi'nia.

16 'Rnia'a lu të grë ra cusë rë' parë gac preparadë të, të adë guëazë guëtëdi'i të iurë guédchini cusë mal. ²Guëgú ra mënë lë'ë të iádu'u nu guédchini iurë quini mënë lë'ë të. Guëni'i rall de quë ni na voluntá shtë Dios iurë quini rall lë'ë të. ³Zndë'ë gac

purquë nunquë adë runguë bé'adi'i ra mënë shtë guéd'chiliu Dadë Dios nu runguë bé'adi'i rall na. ⁴Zndë'ë rnia'a lu të, të iurë guëga'a iurë, iurní guëagná ldu'u të hia grétë' ndë'ë gunia'a lu të.

Lo quë narunë Espíritu Santo

'Adë guní'idia'a lu të ra cusë rë' dizdë guzublú shchi'nia purquë na quëbezënúa lë'ë të iurní, ⁵perë iurne' guzëahia parë cuzënúhia më el quë nabëshe'ldë na. Perë ni tubi de lë'ë të adë guna'bë dí'dzëdi'i të lua: “¿Pëzielú tsal?” ⁶Bini të de quë guzëahia, por ni bëa'në të tristë ⁷perë rnia'a lu të verdá, mejurë nahin parë lë'ë të. Guzëahia purquë si talë adë tsádia'a, adë guídëdi'i më naguëne'le cunseju parë lë'ë të, perë si talë guzëahia, guëshe'lda lë'i'; cuzënúhi' lë'ë të. ⁸Iurë lë'ë më guédchini, guëní'i' lu ra mënë të gac bë'a rall blac duldë quëhunë rall. Guëluá'ai' tubi nezë ldi shtë Dios, nu guëní'i' de quë gunë Dios juzguë ra mënë shtë guéd'chiliu. ⁹Napë rall duldë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall na. ¹⁰Tsasé rall pë runë cuntienë nezë ldi shtë Dios purquë na guzëahia catë quëbezë më. Hia lë'ë të adë guënádi'i të lua. ¹¹Tsasé rall de quë nanú juici shtë Dios purquë hia nacondenadë lë'ë narnibë'a lë'ë ra mënë shtë guéd'chiliu.

¹²Nápërua'a más lo quë narac shtua'a guënia'a lu të perë lë'ë të adë gáquëdi'i tsasé të iurne'. ¹³Perë iurë lë'ë Espíritu Santo guédchíni', lë'ë më guëlua'a më lë'ë të grétë' verdá purquë nídi'i bishi la'ni ldú'i'. Adë guëní'idi'i' por partë

shcuéndi'; más bien guëní'i' lu të lo quë nabíni' de Shtada. Gac bë'a të lo quë naguër gac por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁴Lë'ë Espíritu Santo guëluá'ai' nahia më ru'bë. Guëluá'ai' shti'dza parë gac bë'a të, parë guédë'ë të cuendë pë runë cuntienë shti'dza. ¹⁵Grétë' lo quë nanapë Shtada, shtëna; por ni gunia'a lu të lë'ë Espíritu Santo gúni' recibir lo quë naná shtëna nu guëluá'ai' lë'ë të parë tsalú guédë'ë të cuendë shti'dza.

Rbini ldu'u të perë guëabrí guëquitë ldu'u të

¹⁶'Stu'psë runë faltë, hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u tsadzé iurní sí, guëná të lua purquë hia guzëahia catë quëbezë Shtada.

¹⁷Iurní bëldá ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra di'dzë rë': “Stu'psë runë faltë hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u sí, guëná të lua?” ¿Pëzielú rní'i': “Purquë guzëahia catë quëbezë Shtada?”

¹⁸Guagla'guë guni'i' rall:

—¿Pë runë cuntienë stu'psë nu despuésëga'a stu'psë? Adë chu riasédi'i' pë quëadi'dzë më.

¹⁹Jesús guc bë'a de quë rac shtu'u rai' guëna'bë di'dzë rai'. Iurní guni'i' më:

—Quëgna'bë di'dzë të lu sa' të shcuendë lo quë nagunia'a lu të: “Runë faltë stu'psë; hiadë guënádi'i të lua perë despuésë másru'u tsadzé, guëabrí të guëná të lua”. Ni rac shtu'u guëna'bë di'dzë të lu sa' të. ²⁰Guldía rnia'a, lë'ë të gu'në të nu ldaguë tristë la'ni ldu'u

të perë ra mënë shtë guédchiliu, guëquitë ldu'u rall purquë rnádi'i rall lua. Aunquë lë'ë të guëa'në të con galriá ldu'u, despuësë guëquitë ldu'u të. ²¹Cumë tubi na'a iurë lë'ë na'a bëga'a shiurë galë shini na'a, rdzëbë na'a nu rbini ldu'u na'a por dururë, perë despuësë lë'ë me'dë bédchini guédchiliu, hia adë rëagná ldu'u na'a dururë. Iurní guëquitë ldu'u na'a purquë gulë tubi me'dë lu guédchiliu. ²²Zni zac lë'ë të; rbini ldu'u të iurne', perë na napë quë guëabría. Guënahia lu të stubi; iurní nalé guëquitë ldu'u të, tubi cusë lëgrë; adë chu guédchisúdi'in de lë'ë të.

²³Dzë ni hiadë guëna'bëdi'i di'dzë të lua ni tubi cusë. Guldía rnia'a, lë'ë Dadë Dios guëne'le grëtë' lo quë naguëna'bë të lúhi'. Guëne'le mëhin si talé guëna'bë të por na. ²⁴Hashtë iurne' adë guná'bëdi'i të lu Dadë por na. Rnia'a lu të, gulë guna'bë lu më. Guëne'le më lo quë narunë faltë të parë guëquitë ldu'u të de verdá.

**Bëna gan lu narnibë'a
mënë shtë guédchiliu**

²⁵Hia gunia'a lu të grë ra cusë rë' por comparaciuni, perë guédchini iurë hiadë guad'dzédia'a por comparaciuni sino quë iurní guadi'dza clarë shcuendë Dadë. ²⁶Dzë ni lë'ë të guëna'bë të lu Shtada por lëa purquë iurní rqu'ndi'i guëna'ba lu më por lë'ë të ²⁷purquë lë'ë Shtada'a rac shtú'ui' lë'ë të. Rac shtu'u më lë'ë të purquë rac shtu'u të na nu rialdí ldu'u të de quë beldë guédchinia de Dios. ²⁸Bërúa'a catë quëbezë Shtada

nu bédchinia lu guédchiliu, perë iurne' guësa'na lë'ë guédchiliu parë guëabría con lë'ë Shtada.

²⁹Iurní ra shini gusë'dë më guni'i: —Iurne' sí, quëadí'dzël clarë sin adë quëhunë dchí'nidi'il comparaciuni. ³⁰Iurne' rialdí ldu'u na'a lë'ël nu nané na'a riasël grë cusë. Rqu'ndi'il chu guëna'bë di'dzë lul. Rialdí ldu'u na'a de quë bédchínil por partë shtë Dios.

³¹Jesús repi: —¿Gu gualdí ldu'u të iurne'? ³²Guná, guédchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë të guërë'tsë të cadë lë'ë të tubi ladë. Iurní guësa'në të na tubsia, perë adë zúdia'a tubsia purquë lë'ë Shtada quëbezënhí' na. ³³Rnia'a lu të grëtë' ndë'ë të parë cuedchí ldu'u të por na. Ra mënë shtë guédchiliu guëzac zi rall lë'ë të perë gulë bëquitë ldu'u të. Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guédchiliu.

**Jesús guna'bë lu Dios por
shini gusë'dë më**

17 Despuësë gualú biadi'dzë më grë ra cusë rë', gubi'a më lu gube'le nu guni'i më: —Dadë, hia lë'ë iurë bëga'a. Bëlua'a ra mënë de quë shínil náhi' personë ru'bë delantë lul. Iurní shínil guëquébi' nal personë ru'bë delantë lu rall. ²Béné'el pudërë guiahia parë guënibé'ahia grëtë' ra mënë narëta' lu guédchiliu, nu iurne' napa dereché guédë'a vidë sin fin parë mënë nabënë'el parë na. ³Parë gapë ra mënë vidë sin fin, napë quë gunguë bè'a rall lë'ël nu napë quë gunguë bè'a rall na. Nahia shínil nabëshé'ldël lu guédchiliu. Sulë lë'ël nal Dios verdadërë.

⁴Siempre bëluá'ahia lu ra mënë llëru'bë na pudërë shtënë. Bëna gan grëtë' dchi'ni nabënë'el guna. ⁵Bënë honrar na culá'nil ziquë antsë lë'ë guédchiliu cueshtë, quëbezënúa lë'ël.

⁶Grë ra mënë nagulël ladi ra mënë shtë guédchiliu, bënë'el lë'ë rall parë na; na rall shmëna. Bëluá'ahia lu rai' pudërë shtënë nu bëzu'bë diaguë rai' diza'quë shtënë. ⁷Iurne' rdë'ë rall cuendë de quë pudërë nanapa, bënë'el guiahia. ⁸Grë ra di'dzë nagun'il lua, biadi'dza lu rai' nu bë'në rai' recibir ra di'dzë ni. Hia gualdí ldu'u rai' de verdá de quë bëshé'ldël na lu guédchiliu. Nané rai' zelda por ordë shtënë.

⁹Na runa ruëguë por lë'ë rai' iurne'. Adë rúnëdia'a ruëguë por ra mënë shtë guédchiliu sino por ra mënë nabënë'el parë na purquë shtënë lë'ë rai'. ¹⁰Grë ra mënë ni nashtënë nu na rai' shtëna. Por lë'ë rai' zihani mënë guná rall pudërë shtëna.

¹¹Na adë guëá'nëdia'a lu guédchiliu, perë lë'ë rai' sí, guëa'në rai' lu guédchiliu. Hia lë'ë na gueldë guëzëa catë quërëldël. Santo na, nia Dadë. Gupë lë'ë rai' con pudërë shtënë grë ra nabënë'el parë na parë gac rai' unidë ziquë lë'ël nu na unidë na hia'a. ¹²Iurë quëbezënúa lë'ë nabënë'el parë na, gupa lë'ë rai'. Ni tubi adë chu bënëtidí'i sino el quë nagulë parë gac condenádëll. Zni guquin parë gac cumplir naná escritë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ëll.

¹³Iurne' Dadë, mërë gueldë guëzëa catë quëbézël perë mientras

zugá'ahia stúpë'në lu guédchiliu, rnia'a lul grë ra cusë rë', guini naná guëquë diaguë di'dzë rë'. Guëquitë ldu'u rai'; mizmë lëgrë nanapa gapë rai' guëdubi tiempë. ¹⁴Na bëluá'ahia diza'quë shtënë lu rai' perë ra mënë shtë guédchiliu, adë rna zá'quëdi'i rall lu rai'. Grë rai' nabëquë diaguë shtí'dzël, adë na rai' ziquë mënë shtë guédchiliu; igual ziquë na, adë rianáldëdi'i rai' tëchi ra cusë shtë guédchiliu. ¹⁵Adë rná'bëdia'a, Dadë, de quë guëgul lë'ë rai' lu guédchiliu, sino rac shtua'a gápël lë'ë rai' lu ra cusë shtë mëdzabë. ¹⁶Cumë ziquë na, adë nádia'a mënë shtë guédchiliu, nu lë'ë rai' adë nádi'i rai' mënë shtë guédchiliu. ¹⁷Por shtí'dzël bë'në gac rai' santu parë lë'ël. Grë diza'quë shtënë na verdá. ¹⁸Cumë ziquë bëshé'ldël na lu ra mënë shtë guédchiliu, zni zac bëshe'lda lë'ë rai' lu ra mënë shtë guédchiliu. Guëni'inú rai' shtí'dzël lu rall. ¹⁹Quëhuna apartar mizmë na parë bien shtë rai' tã gac rai' completamente entregadë lu voluntá shtënë. Gac cumplir ndë'ë, Dadë, por shtí'dzël naná verdá.

²⁰Perë adë rná'bëdia'a sulamëntë por lë'ë rai', sino tambiën por grëtë' natsaldí ldu'i shti'dza iurë guadi'dzë rai' diza'quë. ²¹Grëtë' ra mënë ni natsaldí ldu'i shti'dza, quëhuna ruëguë gac rai' unidë, Dadë. Gapë rai' tubsë llgabë ziquë na hia'a unidë nu nadápa'a mizmë llgabë. Bënë compa'ni lë'ë rai' parë gac rai' unidë con lë'ë hia'a, Dadë, parë ra mënë shtë guédchiliu, gac bë'a rall lë'ël bëshé'ldël na. ²²Lë'ë derechë nu pudërë nabënë'el parë na,

béd'éhia paré lè'è rai' paré gac rai' unidè ziquè lè'è hia'a na hia'a unidè. ²³Ziquè quèbezènúa lè'è rai' nu quèbezènu na, zni rac shtua'a gac rall unidè completamente con lè'è hia'a paré ra mènè shtë guéd'chiliu, guèdè'è rall cuendè lé'èl bëshé'ldèl na nu guèdè'è rall cuendè de què rac shtú'ul lè'è rall mizmè manèrè ziquè rac shtú'ul na.

²⁴Dadè lé'èl bènè'el grètè' ndè'è, nu rac shtua'a de què catè quèbèzèl nu zac lè'è rai' cuezè rai'. Rac shtua'a catè nezè guèquèrela nu lè'è rai' guèquèrelè rai' tè paré guèná rai' lugar za'què lu gube'è. Guèná rai' pudèrè nabènè'el purquè nalé rac shtú'ul na antsè lè'è guéd'chiliu cueshtë. ²⁵Dadè, lé'èl rúnèl bien guèdubi tiempè perè ra mènè shtë guéd'chiliu, adè runguè bé'adi'i rall lé'èl, perè na sí, runguè bé'ahia lé'èl nu lè'è ra nagualdí ldu'i lé'èl, rdè'è rai' cuendè de què lé'èl bëshé'ldèl na. ²⁶Bèluá'ahia lè'è rai' paré gunguè bè'a rai' chu nal, nu todavía tsagla'guè guèluá'aru'uhia lè'è rai' paré gac shtu'u rai' sa' rai' ziquè rac shtú'ul na; mizmè amor shtëna gapè rai' la'ni ldu'u rai' paré sa' rai'.

Guna'zi ra mènè mal lè'è Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 Despuèsè de gualú biadi'dzè Jesús ra di'dzè rè', bèru'u mè con ra shini gusè'dè mè paré zia'a rai' stubi ladè rua' tubi rugi guèè'gu nalé Cedrón. Nga'li naquè tubi lahuertè, nu guatènú Jesús ra shini gusè'dè mè. ²Nu Judas, lè'è naná rac shtu'u gúnèll intriegu Jesús, nanèll lugar ni

purquè zihani vèsè guanú Jesús lè'è rai' ndè. Nu nga'li rdéa' rai' antsè. ³Zni bè'nè Judas; béd'chínill con tubi shcu'a'a mènè con bèldá guèshíagdu'u. Ra jèfè shtë ra bëshuzi con ra fariseo bëshè'ldè rall lè'è mènè ni. Nua'a rall lintèrnè nu grèaguè paré guèzianí. Nua'a rall spadè. ⁴Hia rac bè'a Jesús grètè' lo què nanagac; iurní bèru'u mè ladi ra shmènè mè nu guni'i mè lu ra mènè:

—¿Chu rguili tè?

⁵Lè'è rall bèquebi:

—Rguili na'a Jesús de Nazaret.

Jesús guni'i iurní:

—Na ndè'è.

Lè'è Judas nabè'nè intriegu Jesús, zugá'all con ra mènè ni. ⁶Iurè lè'è Jesús guni'i: “Na ndè'è”, iurní bèazè guetè rall nu gulaguè rall lu guiu'u.

⁷Iurní guni'i mè stubi:

—¿Chull rguili tè?

Lè'è rall guni'i rall:

—Jesús de Nazaret.

⁸Jesús repi lu rall iurní:

—Hia gunia'a lu tè de què na ndè'è. Si talè rguili tè na, gulè bène'e sí, tè paré guzèa' ra shmèna.

⁹Zni guc paré gac cumplir di'dzè naguni'i Jesús antsè: “Grètè' el què nabènè'el paré na, ni tubi adè gunitidia'a”. ¹⁰Iurní lè'è Simón Pedro nápi' tubi spadè; gulúhi' spadè nu bèchúgui' diaguè ladè ldi tubi naná lè Malco. Malco na muzè shtë jèfè shtë ra bëshuzi. ¹¹Perè Jesús repi lu Pedro:

—Bèguèu' spadè shtënèl shlugarin.

Si talè según voluntá shtë Shtada ze'dè paré sac zia, napè què guna cumplirin.

Guanú rall Jesús lu bëshuzi más narnibë'a

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹²Iurní lë'ë ra mënë con comandante shtë ra soliar nabëshe'ldë contrari shtë Jesús, guna'zi rall lë'ë më parë gua'a rall lë'ë më prësi. Bëldi'bi rall guia'a më. ¹³Lueguë bia'a rall lë'ë më lu Anás naná suëgrë Caifás. Izë ni Caifás guc bëshuzi namás narnibë'a. ¹⁴Caifás rë' l mizmë naguni'i lu ra më israelitë: “Más mejurë parë lë'ë hia'a gati tubsë nguiu quë guëdubi naciuni tsalú”.

Pedro zu rualdëa' lidchi Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵Simón Pedro con stubi ra poshtë, guanaldë rai' lë'ë Jesús. Lë'ë stubi poshtë ni na el quë nané Caifás naná bëshuzi namás narnibë'a. Guatënú poshtë ni Jesús rualdëa' lidchi Anás. ¹⁶Pedro bëa'në fuërë rua' puertë shtë nezë. Iurní bëru'u lë'ë poshtë nananë lë'ë jëfë shtë ra bëshuzi. Lë'ë poshtë ni guchi lu na'a narapë rua' puertë parë tsuté Pedro. ¹⁷Iurní lë'ë na'a guna'bë dí'dzëll lu Pedro:

—¿Pë nu lë'ël nal shmënë nguiu rë'?

Pedro bëquebi:

—Aquëdi'i, nácia'a shmënë nguiu ni.

¹⁸Cumë nalé naldë dzë ni, ra muzë con ra soliar bëntsa'u tubi guërdë të parë bëcuae'e rall gui'i të guëdzë'ë rall. Nu zac Pedro zuga'a con lë'ë rall. Quëtsë'ë Pedro rua' gui'i.

Guna'bë di'dzë Anás lu Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹Lë'ë Anás, tubi jëfë shtë ra bëshuzi, guzublú guna'bë dí'dzëll lu Jesús shcuendë ra shini gusë'dë më nu pë ldai' rlua'a më. ²⁰Repi Jesús: —Na biadi'dza delantë lu grë mënë. Bëluá'ahia la'ni ra iádu'u nu hashtë iádu'u ru'bë, grëtë' lugar catë rdëa' ra mënë israelitë. Ni tubi cusë adë guní'idia'a naga'chi. ²¹¿Pëzielú rna'bë dí'dzëll lua pë cusë bëluá'ahia? Gulë guna'bë di'dzë lu ra mënë nabini shti'dza. Nané rall ldai' lo quë bëluá'ahia.

²²Iurë lë'ë Jesús guni'i zndë'ë, tubi soliar shtë iádu'u nazuga'a guëlladchi, gulubëll lu më nu guní'ill:

—¿Pë zni'i rquëbil lu jëfë shtë ra bëshuzi?

²³Jesús repi:

—Si talë gunia'a mal, bëlua'a nia pë mal bëna perë si talë gunia'a verdá ¿pëzielú gulubël lua?

²⁴Iurní lë'ë Anás bëshe'ldë lë'ë më lu Caifás. Li'bi guia'a më. Caifás na bëshuzi narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.

Pedro guni'i lu ra mënë de quë adë guënëdi'i' lë'ë Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

²⁵Perë Pedro tsagla'guë quëgtsé'ëi' rua' gui'i con ra mënë. Iurní guchi ra mënë:

—¿Pë nul lë'ël nal shmënë Jesús?

Pedro bë'në negar; guni'i':

—Aquëdi'i, nácia'a shmënë Jesús.

²⁶Iurní guna'bë di'dzë tubi muzë shtë Caifás, muzë ni nall shfamili

shtë nguiu nabëchuguë Pedro diágui!. Guni'i muzë ni lu Pedro:

—¿Pë nul lé'ël gunahia la'ni lahuertë con Jesús?

²⁷Pedro bë'në negar stubi. Mizmë iurní bëllidchí tubi gay.

Jesús zuga'a lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸Iurní bia'a rall Jesús lu palaci catë gunë gubernadurë juzguë. Hia ze'dë grëgue'lë iurní. Ra contrari shtë Jesús adë guatëdi'i rall la'ni palaci parë guëa'në rall limpi según custumbrë religiosë shtë rall. Zni nanú permisi gau rall shtse shtë Pascu. ²⁹Por ni Pilato bëru'u parë guagní'ill lu rall:

—¿Pë mal bë'në hiembrë rë'?

³⁰Guni'i rall:

—Si talë nádi'ill hiembrë mal, adë chu guëdë'nëdi'i intriegu lé'ëll.

³¹Iurní Pilato repi:

—Gulë bia'a lé'ëll mizmë lë'ë të nu gulë bë'në juzguë lé'ëll según narni'i lëy shtë të.

Ra contrari shtë Jesús bëquebi:

—Perë lë'ë na'a nápëdi'i na'a derechë parë guëdini na'a ni tubi mënë gátill.

³²Zni guc parë gac cumplir shti'dzë Jesús naguni'i más antsë parë gac bë'a rall lla mudë gati më.

³³Iurní Pilato bëabré guaté la'ni palaci; iurní guná'bëll lë'ë Jesús nu guni'i Pilato:

—¿Pë lé'ël nal Rëy shtë ra më israelitë?

³⁴Jesús repi:

—¿Pë ni rna'bë dí'dzël por shcuëndël u nu chu stubi guni'i lul chu nahia?

³⁵Pilato guni'i:

—Nádia'a më israelitë. Mizmë mënë sa'l con ra jëfë shtë ra bëshuzi, bë'në rall intriegu lé'ël lua ziquë tubi më mal. Guni'i lua pë mal bë'nëll.

³⁶Guni'i më:

—Nahia Rëy shtë gubernë nanádi'i ziquë gubernë shtë guédchiliu. Si talë gubernë shtëna niac ziquë gubernë shtë guédchiliu, pues niadildi shmëna parë gáquëdi'i intriegu na guia'a ra më israelitë. Perë iurne' rnia'a lul de quë rribë'ahia; nahia Rëy perë lédëdi'i rëy shtë guédchiliu.

³⁷Iurní Pilato repi:

—Rní'il de quë nal tubi Rëy.

Jesús guni'i:

—Nahia Rëy ziquë quëgní'il, parë ni gula lu guédchiliu. Zelda lu guédchiliu parë guadi'dza verdá. Grëtë' el quë narac shtu'u guini verdá, ni rdë'ë rall cuendë shti'dza.

³⁸Pilato repi:

—¿Pë runë cuntienë di'dzë, verdá?

Guni'i mënë gati Jesús

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Despuës de gualú guna'bë di'dzë Pilato di'dzë rë', bëru'ull stubi parë guadi'dzënull ra contrari shtë Jesús. Guni'i Pilato:

—Ni tubi delitë adë rdzélëdia'a shtë nguiu rë' ³⁹perë ziquë tubi custumbrë, guëdë'a libertá tubi pësi la'ni dzë laní shtë Pascu. ¿Sëldahia Jesús rëy shtë të, u pë rni'i të?

⁴⁰Iurní grë ra mënë gurushtiá rall:

—Adë ridá'adi'il Jesús; bëdë'ë libertá parë Barrabás.

Barrabás na tubi nguba'në, tubi më dushë.

19 Iurní lë'ë Pilato gunibë'a guanú Jesús galné con chicuti. ²Ra suldadë bënts'a'u rall tubi coronë guitsë nu gulú rallin guëc Jesús nu bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. ³Lueguë guabi'guë rall lu më; bë'në rall burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë ra më israelitë. Gulubë rall lë'ë më.

⁴Iurní Pilato bëabrill; bëru'ull nu rëpill lu ra mënë:

—Gulë guná, rguhia nguiu rë' delantë lu të parë guëdë'lë të cuendë de quë adë rdzëlëdia'a ni tubi delitë parë lë'ëll.

⁵Iurní bëru'u Jesús con coronë guitsë zubë guëc më nu nacu më tubi lari color guindë. Iurní Pilato rëpi:

—Lë'ë nguiu ndë'ë.

⁶Iurë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra soliar shtë iádu'u, guná rall lë'ë më, guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Quëll lu cruz. Quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—Gulë bia'a lë'ëll nu gulë bëquë'të lë'ëll lu cruz purquë adë rdzëlëdia'a ni tubi delitë nabë'nëll.

⁷Perë ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Lë'ë na'a napë na'a tubi lëy; según lëy shtë na'a rni'in de quë gati mënë ni purquë guní'ill nall shini Dios.

⁸Iurë Pilato bini zndë'ë, másru'u bëdzëbëll. ⁹Iurní bëu'll stubi la'ni palaci nu guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—¿Chu ménëll?

Perë Jesús adë bëquëbidi'i'.

¹⁰Iurní rëpi Pilato:

—¿Pë adë guëquëbidi'il lua chu ménëll? ¿Ni mudë adë guënëdi'il

napa pudërë parë guna crucificar lë'ël nu zac napa pudërë parë guënehia libertá lë'ël?

¹¹Jesús guni'i:

—Ni tubi pudërë nápëdi'il parë na si talë Dios adë bënë'edi'i' pudërë. Por ni rnia'a lul de quë ra nabë'në intriegu na lul, ni napë mayurë duldë. Na rall más pecadurë quë lë'ël.

¹²Dizdë iurní Pilato gudíllil manërë parë guëdë'ëll libertá lë'ë Jesús, perë ra contrari shtë më gurushtiá rall:

—Si talë guëldá'al nguiu rë', nádi'il amigu shtë rëy César, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Cualquier el quë nagac rëy, ni quëhúnëll cuntrë gobiernë shtë César.

¹³Iurë bini Pilato di'dzë rë', gunibë'all guëru'u Jesús lugar ni nu Pilato guzúbëll lu tribunal shtë'nëll, lugar naná lë Gabata con dizé hebreo. Lë ni runë cuntienë, Empedrado, lugar catë nanú pisë shtë cemëntë.

¹⁴Guc visperë shtë Pascu, iurë bë'në ménë preparar laní. Mizmë dzë ziquë guërudë dzë, iurní Pilato guni'i lu ra contrari shtë Jesús:

—Ndë'ë na rëy shtë'në të.

¹⁵Lë'ë rall gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gátill, gátill, quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—¿Ni mudë guna crucificar rëy shtë'në të?

Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi bëquebi rall:

—Lë'ë na'a sulë tubsë rëy napë na'a. Nall rëy César, el quë narnibë'a más la'ni guédchiliu.

¹⁶Con ndë'ë Pilato bë'nëll intriegu lë'ë Jesús lu rall parë gati më lu cruz. Bia'a rall lë'ë më de ndë.

Cuë më lu cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷Nua'a më cruz. Zia'anú rall lè'è më lugar nalë Calavera, di'dzë hebreo lëhin Gólgota. ¹⁸Nga'li bènë rall crucificar lè'è më con chupë mënë mal, tubi rall cadë tubi cu', hia lè'è Jesús guéláu. ¹⁹Pilato bëquë'ë tubi letrërë narni'i: "Jesús de Nazaret, rëy shtë naciuni Israel". Quë letrërë guëc cruz. ²⁰Cantidá mënë narëta' ndë, bi'ldi rall letrërë ni purquë lugar catë cuë më lu cruz naquë guëlladchi rua' ciudad Jerusalén. Lè'è letrërë ni naescritë con dizë hebreo, nu dizë griego, nu dizë latín. ²¹Ra jëfë shtë ra bëshuzi guni'i rall lu Pilato:

—Adë rquë'ëdi'il "Rëy shtë naciuni Israel" sino más bien bëquë'ë lo quë naguní'ill: "Nahia Rëy shtë naciuni Israel".

²²Perë Pilato bëquebi:

—Lo quë nabëquëa'a, zni guëa'nin.

²³Despuësë lè'è ra suldadë bëquë'ë rall lè'è më lu cruz, iurní bëtëa' rall shabë më nu gudi'dzë rall lari ni. Gulú rallin tapë ldë, tubi ldégahin parë cadë tubi suldadë. Iurní guna'zi rall lari capë. Nahin tubi lari mantë, lari intërë de tubsë hili. ²⁴Ra suldadë guni'i rall lu sa' rall:

—Adë chu guëchë'zëdi'in; más mejurë guëdchíta'a guë'ë dado të parë nia'a chu gunë gan lari rë'.

Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Gudi'dzë rall shaba, perë stubi ldëhin gudchitë rall guë'ë dado". ²⁵Zndë bènë ra suldadë rumanë.

Guëa' cruz shtë Jesús quëbezë shni'a më nu quëbezë béldi' lë

María naná tse'lë Cleofas. Nu quëbezë María Magdalena guëa' cruz. ²⁶Iurë Jesús guná më lu shni'a më, zugá'ai' cula'ni poshtë namás rac shtu'u më, repi më lu shni'a më: —Nanë, lè'è shínil ni'i. Gápi' lë'ël.

²⁷Nu guni'i më lu poshtë ni:

—Lè'è shní'al ni'i.

Dizdë iurní lè'è poshtë ni bé'ni' recibir lè'è María lidchi poshtë.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸Despuësë de ndë'ë, cumë Jesús rac bë'a më de quë grëtë' guc cumplir nu parë gac cumplir la'ni Sagradas Escrituras, guni'i më: —Rbidcha.

²⁹Nga'li zuga'a tubi mbluri gadzë vini hi'. Iurní guna'zi ra suldadë tubi spongë; bëga'dzë rallin con vini nu bëzu'bë rall spongë ni guëc tubi hiaguë shtë hisopo. Iurní bédchi'guë rallin rua' Jesús. ³⁰Jesús gudchi më guëc spongë ni, Bii' më vini; iurní guni'i më:

—Grëtë' guc cumplir.

Iurní bërë'ngu më nu bé'ni' intriegu espíritu shtëhi' lu Dios.

Tubi suldadë bëquë'ë lansë cula'ni Jesús

³¹Stubi dzë antsë gac laní, dzë narzi'i ldu'u mënë, ra mënë israelitë adë nédi'i rall guëa'në ra cuerpë lu cruz parë dzë narzi'i ldu'u mënë, pues dzë ni na dzë descansë nu nalë laní ru'bë na. Nu na dzë delicadë. Por ni guna'bë rall lu Pilato parë quitsu suldadë guëa' ra naquë lu cruz parë gati rall nu tsabsú cuerpë shtë rall lu cruz. ³²Iurní ra suldadë bédchini rall guëa' cruz. Guditsu

rall guëa' primërë naquënú më lu cruz. Nu guditsu rall guëa' stubi naqué stubi cu'. ³³Perë guabi'guë rall lu Jesús; guná rall hia guti më. Por ni adë gudítsudi'i rall guëa' më.

³⁴Perë tubi suldadë bëquë'ëll lansë cula'ni më. Iurní bëru'u rënë con nisë. ³⁵El quë naruadi'dzë ndë'ë gunall nu rní'ill verdá nu rac bé'all de quë verdá ruadí'dzëll të parë lë'ë të tsaldí ldu'u të zndë'ë ³⁶purquë zndë'ë guzac parë gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Adë gudítsudi'i rall ni tubi ba'cu shtëni'". ³⁷Nu stubi partë shtë Escrituras rni'i: "Guëbi'a rall lu el quë nabëquë'ë rall lansë".

Jesús bëga'chi

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸Despuësë de gualú grëtë' ndë'ë, José më guë'dchi Arimatea, guagná'bëll permisi lu Pilato parë guá'all cuerpë shtë Jesús të tsacá'chill lë'ë më. José guc tubi shmënë më perë aunquë nilë naga'chi purquë rdzëbëi' lu ra contrari shtë Jesús. Pilato bédë'ë permisi; iurní bia'a José cuerpë shtë'në më. ³⁹Nu zac Nicodemo, el quë naguagná lë'ë më guellë, bédchininú Nicodemo con nanutsë mirra nu áloes cumë cincuenta kilo nuá'all. ⁴⁰Zni lë'ë José con Nicodemo bia'a rall cuerpë shtë Jesús. Bëtu'bi rall lë'ë më tubi ldë lari naquichi con mizmë naguctsa'u nisë nashi nanutsë según custumbrë shtë ra më israelitë napë quë guëga'chi tubi tégulë. ⁴¹Lugar ni catë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, nga'li naqué tubi lahuertë. Mizmë la'ni lahuertë ni naqué tubi ba'a

catë ni tubi la'di chu bëgá'chidi'i. ⁴²Nga'li bëca'chi rai' cuerpë shtë Jesús purquë lë'ë ba'a ni naqué guëlladchi, nu dzë descansë hia bëga'a.

Guashtë më ladi ra tégulë

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 Primërë dzë shtë lmalë María Magdalena gua rua' ba'a.

Tumpranë nianá rru'u nacahi gunáhi' hiadë nídi'i guë'ë nada'u rua' ba'a.

²Iurní guagllu'në María catë zúga'a Simón Pedro con lë'ë poshtë namás rac shtu'u Jesús. Guni'i María:

—Bia'a mënë shcuerpë Dadë Jesús catë bëgá'chi'; adë chu guënëdi'i catë guaca'chi ra mënë shcuérpi'.

³Iurní Pedro con stubi poshtë bëru'u rai'. Gua rai' rua' ba'a. ⁴Guërupë rai' ziaagllu'në rai' juntë perë lë'ë stubi poshtë gudchibëlú lu Pedro; bédchíni' guëllútë' lë'i' rua' ba'a. ⁵Iurní bëá'chi' nu gunáhi' lu lari liensë nanaga'a nga'li perë adë guatédi'i'. ⁶Despuësë Simón Pedro bédchini tēchi poshtë ni. Iurní Pedro guatēhi' la'ni ba'a, nu zac lē'i' gunáhi' lu lari liensë; za'quë za'quë nē'achi dchi'bin shlugarin. ⁷Nu guná Pedro lari naquichi nabëlli'i guëc Jesús; adë dchi'bin juntë sino tubi ladë nē'achi dchi'bin. ⁸Iurní poshtë nabédchini primërë, guatēhi' nu gunáhi'. Gualdí ldu'i' guashtë Jesús ladi ra tégulë. ⁹Perë todavía adë guasédi'i rai' Sagradas Escrituras de quë Jesús napë quë gac resucitá'ri' ladi ra tégulë. ¹⁰Iurní ra poshtë bëabrái rai' lidchi rai'.

Jesús bëlua'alú lu María Magdalena

(Mr. 16.9-11)

¹¹María Magdalena bëá'ni' tēchi fuërë rua' ba'a. Rú'ni' cula'ni ba'a.

Mientras quëhú'ni', iurní bēá'chi' parë guēnáhi' la'ni ba'a. ¹²Gunáhi' chupë ianglë zuga'a; nacu rai' lari naquichi. Zúbëga'a ra ianglë ni; tubi zúbëga'a nezë guëc catë bëga'chi Jesús. Stubi zúbëga'a nezë guëa' catë bëga'chi më. ¹³Lë'ë ra ianglë guni'i rai' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël?

Lé'i' bëquebi:

—Purquë bia'ra ra mënë lë'ë Dadë Jesús, perë adë chu guënë'edi'i rsunë ca nezë guaca'chi ra mënë lé'i'.

¹⁴Niá'asë gualú guni'i María zni, bédchigréhi' lúhi' nezë téchi'; gunáhi' lu Jesús. Lë'ë më zuga'a më nga'li perë adë rdé'ëdi'i María cuendë de quë lë'ë Jesús ni. ¹⁵Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël? ¿Chull rguílil?

María rúni' llgabë de quë aquë narapë lahuertë ni quëgni'i. Iurní répi' lu mënë ni:

—Si talë lé'ël biá'al cuerpë shtë Jesús, guni'i lua ca nezë guacá'chil lé'i' tē parë tsagllía shcuérpi'.

¹⁶Jesús repi:

—María.

Lë'ë María bédchigréhi' nu guní'i' con dizé hebreo:

—Raboni. (Dí'dzë ni runë cuntienë, Mësë.)

¹⁷Jesús repi:

—Adë cué'zëdi'il na purquë la'di tsépida'a catë quëbezë Shtada, perë tsagní'il lu ra los de más bëcha de quë lë'ë na tsepia catë quërelde Shtada nu Shtádëga'a tē también. Tsepia catë quërelde Dios shtëna nu Dios shtënë tē.

¹⁸Iurní lë'ë María Magdalena guagué'ni' visi lu ra shini gusë'dë

më de quë lé'i' gunáhi' lu Dadë Jesús nu lë'ë më guni'i grë ra cusë rë'.

Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹Mizmë dzë ni na primëre dzë shtë llmalë; hia riu' gue'lë; ra poshtë rdéa' rai' nga'li. Nè'au rua' hiu'u dchidchi'chi purquë rdzëbë rai' contrari shtë Jesús. Iurní Jesús bëlua'alú lu rai' la'ni hiu'u. Guzú më guéláu catë rëta' rai' nu guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u tē.

²⁰Despuësë de gualú guni'i më, iurní bëlua'a më guia'a më con cula'ni më catë gua clavë nu lansë. Iurní bëquitë ldu'u rai'; guná rai' lu Jesús. ²¹Lueguë Jesús repi lu rai' stubi:

—Gulë cuedchí ldu'u tē. Cumë ziquë Dadë bëshé'ldi' na, zni guëshe'lda lë'ë tē. Guëni'i tē lu ra mënë shti'dza.

²²Iurní bëca'a mbë më nu repi më:

—Gulë bë'në recibir Espíritu Santo.

²³Napë tē derechë; guëni'i tē chu bë'në më perdunë, nu chu bé'nëdi'i më perdunë.

Adë gualdídi'i ldu'u Tomás shti'dzë ra poshtë

²⁴Tomás, tubi de lë'ë ra poshtë narni'i ra mënë Cuachi, adë nídi'i' nga'li iurë lë'ë Jesús bëlua'alú lu ra poshtë. ²⁵Los de más ra poshtë guni'i rai' lu Tomás:

—Guná na'a lu Dadë Jesús.

Perë Tomás repi:

—Si talë adë guenádia'a catë gua lansë cula'ni më nu guëgutéa

shcuëna lugar shtë clavë nu cutéa guiahia culá'ni', hashtë iurní tsaldí ldua'a guashtë më ladi ra tégulë.

²⁶Bëdza'guë lmalë despuësë gudëdë ni, ra poshtë rëta' rai' stubi nacubi hiu'u ni. Dzë ni zuga'a Tomás con lë'ë rai'. Iurní aunquë nilë në'au rua' hiu'u dchidchi'chi, Jesús bëlua'alú lu rai' nu guzú më guëláu catë rëta' rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u të.

²⁷Nu guni'i më lu Tomás:

—Bëtia'a shcuënë lu guiahia nu gude'enú guiá'al; bëtia'a guiá'al culania. Adë rní'di'il la'ni ldú'ul de quë adë guashtëdia'a ladi ra tégulë sino tsaldí ldú'ul nabania.

²⁸Bëquebi Tomás iurní:

—Lé'ël nal Dadë shtëna. Lé'ël nal Dios shtëna.

²⁹Jesús repi:

—Tomás, iurne' sí, rialdí ldú'ul purquë gunal lua perë más dichusë el quë nanguná'di' lua perë rialdí ldu'u rall na.

Pëzielú guctsa'u librë rë'

³⁰Jesús bë'në másru'u cantidá ra cusë ru'bë nu milagrë lu ra shini gusë'dë më, cusë ni adë bëquë'édia'a la'ni librë rë'. ³¹Perë ndë'ë bëquëa'a të parë tsaldí ldu'u të Jesús de quë na më Cristo, shini Dios. Si talë tsaldí ldu'u të shti'dzë Jesucristo, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

Jesús bëlua'alú lu gadchi ra poshtë

21 Despuësë de ndë'ë, Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më stubi vultë. Zuga'a më rua' nisë nalë Tiberias. Zni guc iurë bëlua'alú më lu rai'. ²Bëdëa

ra poshtë, Simón Pedro con Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi. Zuga'a Natanael naná më Caná shtë Galilea nu zuga'a ra shini Zebedeo nu chupë de los de más shini gusë'dë më. ³Iurní Simón Pedro guni'i lu rai':

—Tsagna'zia mbeldë.

Lë'ë rai' guni'i rai':

—Nu zac lë'ë na'a guézë na'a.

Iurní be'pi rai' la'ni barcu, perë gue'lë ni adë chu mbeldë guná'zidi'i rai'. ⁴Hia iurë ze'dë grëgue'lë, Jesús bëlua'alú lu rai' rua' nisë perë ra shini gusë'dë më adë bédë'edi'i rai' cuendë de quë lë'ë më ni. ⁵Iurní repi më:

—Lë'ë të narac shtua'a, ¿Pë adë chu mbeldë guna'zi të?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Ni túbidi'i.

⁶Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Gulë bëtia'a guë'shu shtënë të ladë ldi cula'ni barcu; iurní guëna'zi të mbeldë.

Zni bë'në rai'. Despuësë adë bé'nëdi'i rai' gan niagú rai' guë'shu mbeldë la'ni nisë tantë zihani mbeldë nanú la'ni. ⁷Iurní lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús más, guni'i lu Pedro:

—Lë'ë Dadë Jesús ndë.

Niá'asë gualú bini Pedro de quë lë'ë Dadë Jesús ni, iurní gúti' shabë purquë bëru'u lari iurë guagná'zi mbeldë. Iurní bëldá'ai' lé'i' la'ni nisë parë guëdchíni' guë'lú lé'i' catë zuga'a më. ⁸Los de más poshtë bédchini rai' rua' nisë con barcu. Nu quëshaguiú rai' guë'shu shtë mbeldë. Pues zuga'a ra poshtë ziquë tubi gahiu'a metro hashtë ca lu zu më. ⁹Iurë lë'ë rai' bédchini rai' lu

guiu'u, bëru'u rai' la'ni barcu nu guná rai' tubi guërdé dchi'bë tubi mbeldë lu gui'i. Guná rai' du'pë guetështildi. ¹⁰Jesús guni'i:

—Gulë te'enú bëldá mbeldë naguër gualú bëga'a.

¹¹Simón Pedro güe'pi la'ni barcu; iurní bëshaguiúhi' guë'shu hashtë rua' nisë catë na guiu'u. Gadzëtë'in mbeldë, purë ma ru'bë, ciento cincuenta y tres; perë aunquë nilë zihani ma, adë gurié'zidi'i guë'shu.

¹²Iurní guni'i më lu rai':

—Gulë te'e të gau të.

Ni tubi rai' adë cuédi'i valurë niana'bë di'dzë chu na më purquë rac bë'a rai' lë'ë Dadë Jesús ni.

¹³Iurní lë'ë Jesús guabi'guë më lu rai'. Guna'zi më guetështildi nu belë shtë mbeldë; bëdë'ë mëhin cua'a ra poshtë gau rai'.

¹⁴Zndë guc natsunë vësë de quë lë'ë Jesús bëlua'alú më lu ra poshtë despuësë guashtë më ladi ra tëgulë.

Jesús guni'i lu Pedro: “Gupë shmëna”

¹⁵Despuësë gualú gudáu ra poshtë, Jesús guni'i lu Simón Pedro:

—Simón, shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá más quë los de más sa'l rac shtu'u rai' na?

Pedro bëquebi:

—Aha' Dadë, lë'ël nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Jesús repi:

—Pues iurne', gupë ra mënë narialdí ldu'i na, ra naná ziquë lli'li mitu'në.

¹⁶Iurní bëabrí guna'bë di'dzë më nachupë:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá?

Pedro bëquebi:

—Aha' Dadë, nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Ne' gupë ra mënë narialdí ldu'i na. Na rall ziquë lli'li narqui'ni vëquërë.

¹⁷Hia natsunë vësë guna'bë di'dzë më lu Pedro:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na?

Iurní tristë bëa'në ldu'u Pedro purquë hia bëhunë guna'bë di'dzë më lúhi', si rac shtu'u Pedro lë'ë më. Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël nanël grëtë' cusë. Nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Iurne' gupë ra lli'li shtëna, ra mënë nare'dë naldë na. ¹⁸Guldía rnia'a lul, iurë gúquël sultërë, rácul shábël lo quë narni'i ldú'ul nu rial catë rac shtú'ul perë iurë lë'ël gú'shël, stubi mënë guëna'zi guiá'al parë sël, nu stúbi' gunë compa'ni lë'ël parë gácul shábël, nu guá'ai' lë'ël catë adë nédi'il tsal.

¹⁹Zni guni'i më parë guëdë'ë hia'a cuendë lla mudë gati Pedro purquë por galguti shtë Pedro, gúni' guëluá'ai' llëru'bë na pudërë shtë Dios. Despuësë repi më:

—Guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

Lë'ë poshtë namás guc shtu'u Jesús

²⁰Iurní guná Pedro nezë téchi'; ze'dë naldë lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús, mizmë poshtë el quë nagudaunú më nu nazubë cula'ni më lu shtse shtë Pascu, mizmë el quë naguni'i lu më: “Dadë, ¿chull gunë intriegu lë'ël?” ²¹Iurë lë'ë Pedro guná lu poshtë ni, guna'bë di'dzë Pedro lu Jesús:

—Dadë, çpë gac poshtë rë'?

²²Jesús bëquebi:

—Si rac shtua'a guëbánil ndë'e hashtë iurë guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al. Lé'ël guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

²³Iurní bërë'tsë di'dzë rë' ladi los de más bëchi sa' ra poshtë de quë adë gátidi'i poshtë ni, perë adë guní'idi'i Jesús de quë adë gátidi'i poshtë ni, sino quë guni'i më: “Si talë na rac shtua'a de quë guëbáni' hashtë guëabría

stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al”.

²⁴Ndë lo mizmë poshtë naquëhunë testificar grë ra cusë rë', nu më el quë nabëquë'ë la'ni librë rë'. Rdë'ë hia'a cuendë de quë verdá ruadí'dzi'. Grë ra poshtë rdë'ë rai' cuendë de quë verdá na grë ra di'dzë rë'.

²⁵Nanú másru'u lo quë nabë'në Jesús. Si talë niaquë'ë por tubin, llúa'ahia de quë ni parë guëdubi guédchiliu adë niáldëdi'i nabé librë lo quë naniactsa'u. Amén.

Ndë'ë bëntsa'u ra poshtë

Jesús guni'i guëdchini Espíritu Santo

1 La'ni primëre librë nabëquëa'a lul, Teófilo, bëquëa'a lo quë nabë'në Jesús nu lo quë nabëlua'a më dizdë nabëdchini më guédchiliu hashtë iurë be'pi më gube'e. ²Antsë güe'pi më gube'e gulezë më poshtë shtë më. Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë Jesús parë guni'i më lu ra poshtë guadë dchi'ni nabëa'nënú rai'. ³Tsana gudëdë guti Jesús, lo mizmë lë'ë më bëlua'alú më lu ra poshtë tal zíquësë nabani më. Nu durantë cuarenta dzë guagla'guë bëlua'alú më lu rai'. Zihani cusë bë'në më lu rai'. Biadi'dzënú më lë'ë rai' lla mudë tsuté mënë nezë lu gube'e catë rribë'a Dios të gac salvar rall.

⁴Iurë nianá zuga'anú Jesús lë'ë ra poshtë, guni'i më lu rai' adë guëru'udi'i rai' ciudá Jerusalén. Rëpi më:

—Gulë cuezë ndë'ë hashtë guëdchini Espíritu Santo ziquë guni'i Shtada lu të, purquë guni'i Shtada nu na gunia'a lu të, guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. ⁵Verdá Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë con nisë perë la'ni sëbëldá dzë lë'ë më

guëzunë më ldu'u të con pudërë shtë Espíritu Santo. Guëdchini më parë cuezënúhi' lë'ë të.

Jesús be'pi parë gube'e

⁶Iurë zunú Jesús ra poshtë, guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, ÷pë hia bëga'a iurë parë guëcubi naciuni Israel ziquë nahin antsë?

⁷Perë Jesús repi lu rai':

—Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të gac gaquin. Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të pë dzë Shtada gunë ra cusë rë' purquë niétiquë lë'ë më napë më cuendë pë tiempë guëcubin. ⁸Perë iurë guëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, lë'i' guënë'ei' pudërë parë gac të firmë; tsagni'inú të ra mënë grë ra cusë naganá të bëna. Guëni'i të lu ra më Jerusalén nu guzia'a të regiuni shtë Judea nu regiuni shtë Samaria hashtë lúltimë guë'dchi catë rialú guë'dchiliu.

⁹Iurë gualú biadi'dzënú Jesús ra poshtë, mientras rbi'a rai' lu më, be'pi më gube'e. Gunitilú më la'ni shcahi. Dizdë iurní adë gunádi'i rai' lu Jesús.

¹⁰Nianá rbi'a ra poshtë nezë lu gube'e, be'pi Jesús. De repëntë guná rai' chupë ianglë zuga'a cula'ni rai'; nacu ianglë lari naquichi. ¹¹Rëpi ianglë lu rai':

—Lë'ë të më Galilea, çpëzielú rbi'a të lu gube'e? purquë Jesús naguná të be'pi lu gube'e, lo mizmë lë'ë më guëabrí stubi vuetë tal zíquësë guná të be'pi më. Zni guëabrí më stubi.

Matías bëu' lugar shtë Judas

¹²Iurní bietë rai' lu dani nalë Olivos. Bëabrí rai' parë Jerusalén. Rëa'në Jerusalén guëlla' parë dani Olivos tubi distanci de tubi kilómetro. ¹³Iurë bédchini rai' Jerusalén, bëá rai' hiu'u catë quërelde rai'. Be'pi rai' hashtë guia'a segundë pisë catë na tubi cuartë ru'bë. Grë ra nabëagrí lë rai': Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo llga'në Alfeo. Nu zuga'a Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy shtë Moisés. Tambiën zuga'a Judas shini Jacobo. ¹⁴Grë ra më rë' bédëá rai' tubsë parë ruadi'dzënú rai' Dios. Nu ra bëchi Jesús nu María, shni'a më, bédëá rai' con sëbëldá ra na'a; bédëá rai' nga'li.

¹⁵Dzë ni Pedro guasuldí guëláu ladi grë nazubëga'a ndë. Na rall zíquë tubi gahiu'a galdë mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Guni'i Pedro lu rai':

¹⁶—Rnia'a lu të iurne' cumë zíquë bëcha, napë quë guc cumplir nabëquë'ë David. Espíritu Santo bë'në compañi lë'ë David tsana bëquë'ëi' la'ni Sagradas Escrituras ra cusë nabë'në Judas purquë Judas guanull ra mënë parë guna'zi rall Jesús. ¹⁷Guc Judas tubi sa' na'a iurë guzënú na'a lë'ë Jesús. Jesús gudili lë'ëll nu gúquëll tubi shini gusë'dë më parë bé'nëll dchi'ni con

lë'ë na'a, ¹⁸perë bé'nëll duldë. Con dumí nabëtuu' Judas lë'ë Jesús, guasi'i ra mënë tubi ldë guiu'u lachi. Lo mizmë lugar ni gulaguë Judas rguëc Judas. Nu gutsë lá'nill; bëru'u grë llëguëzí'all. ¹⁹Ra më Jerusalén bini rall pë guc con Judas nu gululé rall lachi ni Acéldama según dizë shtënë rall. Rni'i rall, Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.

²⁰Guni'i zac Pedro:

—Guc cumplir narni'i la'ni librë Salmos. Rni'i librë ni zndë'ë:

Guëa'nëgá lídchill,
nu adë guëdzélëdi'i chu
guëquërelde lídchill.
Guëdzëlë stubi naguëu'
shlugarëll, tubi nagunë
dichi'ni.

²¹'Ze'dë naldë ra nguii naquëhunë compañi lë'ë na'a lu guëdubi tiempë naguzënú na'a Dadë Jesús. ²²Ze'dë naldë rall dizdë nabëchu'bë nisë Juan lë'ë Jesús nu hashtë tsana lë'ë më be'pi gube'e. Rqui'ni guëdili hia'a stubi nguii; guëu' nguii ni shlugar Judas. Rqui'ni tubi naná testigu de quë guashtë Jesús ladi ra tëgulë.

²³Iurní gudili rai' chupë nguii naze'dë naldë lë'ë rai' dizdë naguzënú rai' Jesús. Túbill lë José nu lëll Barsabás. Nu napë stubi lëll Justo; tsunë lëll. Stúbill lë Matías. ²⁴Iurní grë rai' biadi'dzënú rai' Dios: —Dadë, lë'ël nanëll lla na la'ni ldu'u grë nguii; por voluntá shtënëll bëlua'a guadë de chupë nguii rë' gáquëll poshtë; gúnëll shchí'nil con lë'ë na'a ²⁵purquë Judas bëniti. Bësëa'nëgall shchí'nil. Por duldë nabë'nëll, zëagzëll lugar shtënë cashtigu. Gabildi bë'në tucarëll.

²⁶Iurní gudchitè rai' guè'è dado nia'a chu guèru'unú poshtë. Bè'nè tucarè Matías. Iurní lueguè bèu'll ladí ra poshtë parè bèzá rai' chi'bè chupè.

Tsana bédchini Espíritu Santo

2 Tsana bédchini laní Pentecostés, grè ra poshtë nu ra narialdí ldu'i diza'què, bédèá rall tubsè lugar. ²De repëntè bini rai' tubi ruidè nabèru'u nezè lu gube'e ziquè ridè tubi mbè dushè. Gubé guèdubi la'ni hiu'u catè zubè rai'. ³Iurní bédchini llni guèc rai'. Cadè túbi' rlua'ain ziquè tubi be'lè cadè lè'è ra nazubè la'ni hiu'u. ⁴Grè rai' bè'nè recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rai' parè cuezènú mè lè'è rai'. Espíritu Santo bèzuné ldu'u rai' nu bédé'èi' pudèrè tè guadi'dzè rai' stubi dizé nadè ráquèdi'i rai'.

⁵Dzè ni guquèrèldè zihani israelitè ciudá Jerusalén. Bédchini rall de grè naciuni shtë guédchiliu. Rialdí ldu'u rall shti'dzè Dios nu runè rall cumplir creenci shtë mènè israelitè. ⁶Jurè bini rall ruidè nagu' nga'li, bédèá rall nu adè bédzélèdi'i rall pè nihunè rall purquè cadè lè'è rall bini rall dizé shtënè rall. ⁷Nalé bédzèguèè' ldu'u rall. Guasé ldu'u rall; guni'i lu sa' rall:

—¿Pè lè'èdi'i mè Galilea grè ra ndè'è naquèadi'dzè? ⁸¿Llallè bè'nè rall rac rall ruadi'dzè rall dizé shtë hia'a? ⁹purquè ndè'è zè'pa'a zihani guè'dchi nu naciuni. Ndè'è ze'dè mènè shtënè Partia. Ze'dè mènè shtënè Media. Ze'dè mènè shtënè Elam. Ze'dè mènè shtënè Mesopotamia. Ze'dè mènè shtënè Judea. Ze'dè mènè shtënè

Capadocia. Ze'dè mènè shtënè Ponto. Ze'dè mènè shtënè Asia. ¹⁰Nu ze'dè mènè shtënè Frigia. Ze'dè ra mènè shtënè Panfilia nu Egipto. Ze'dè ra mènè lugar shtënè Africa narèa'nè más zitu què Cirene. Nu entrè lè'è hia'a nanú ra israelitè nanapè derechè ziquè mènè rumanè; quèrèldè rall ndè'è. Stubi shcua'a mènè gualdí ldu'u rall creenci shtënè ra israelitè. ¹¹También nanú ra mènè naze'dè tubi dani nalè Creta nazubè la'ni nisèdu'u. Nu ze'dè ra mènè Arabia, perè grè hia'a rini hia'a quèadi'dzè ra mènè Galilea con dizé shtëna'a. Quèadi'dzè rall milagrè nu cusè za'què nabè'nè Dios parè ra mènè.

¹²Grétè' mènè Jerusalén rdzèguèè' ldu'u rall; adè bédzélèdi'i rall pè gunè rall. Rni'i lu sa' rall:

—¿Pè runè cuntienè ra cusè rè'?

¹³Perè stubi tantè rall bè'nè rall burnè; guni'i rall:

—Rzuu'dchi ra tuntè rè'.

Lo què naguni'i Pedro lu ra mènè

¹⁴Iurní guasuldí Pedro con guézà chi'bè tubi poshtë. Guni'i Pedro lu mènè; fuertè guni'i':

—Lè'è tè mè Judea nu grè ra mènè naquèrèldè Jerusalén, gulè bèquè diaguè lo què narnia'a lu tè iurne' parè gac bè'a tè. ¹⁵Ni tubi na'a adè rzuu'dchidi'i na'a cumè ziquè runè tè shgabè tè. Nané tè ni tubi chu rzuu'dchidi'i rquè guè'è rsili. ¹⁶Más ndè'è ra cusè nanguná tè iurne', bèquè'è Joel tiempè guahietè; bèquè'èi' shcuendè lo què naguèr gac. Joel guni'i shti'dzè Dios zdè'è:

¹⁷ Lúltimë dzë guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë mënë narëta' lu guédchiliu. Llga'në ra mënë nu shtsa'pë rall guadi'dzë rall shti'dza. Lë'ë rall guená rall cusë naguër gac nu nagudëdë gac. Nu mëgulë guená rall cusë naguëni'i shca'ldë rall.

¹⁸ Dzë ni guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' nguii nu ra na'a narzu'bë diaguë shti'dza. Guadi'dzë rall zihani cusë cumë ziquë guni'i ra shmuza guahietë.

¹⁹ Guia'a lu gube'e guëlu'ahia cusë natsasë ldu'u mënë, nu guetë lu guédchiliu guëshe'lda ra sëni nadzë'bë cumë ziquë rënë, be'lë nu tsasë ra shcahi cumë ziquë gushë.

²⁰ Guë'au lu ngubidzë guëcahi. Nu mbehu guëac ziquë na rënë, antsë guëdchini më. Dzë ni guëdchini më con llëru'bë pudërë nu llni shtënë më.

²¹ Nu grë ra mënë narna'bë lu më, gac salvar rall.

²² Lë'ë të më israelitë, gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narnia'a lu të. Dios bë'në zihani milagrë lu guédchiliu. Bë'në më cusë ru'bë por Jesús, më Nazaret, parë guená të nu parë guëd'ë të cuendë de quë Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios. Hia lë'ë të nané të ndë'ë. ²³ Perë gulë guná, tsana gac intriegu Jesús guia'a të, bia'a të lë'ë më präsi. Bë'në të intriegu lë'ë më lu ra nguii mal parë gudini rall lë'ë më. Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz

perë dizdë antsë, ni na voluntá shtë Dios purquë hia zni ze'dë më gati më lu guédchiliu. ²⁴ Perë tsana guti Jesús, bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tégulë. Adë bë'në galguti gan nasëa'në lë'ë më purquë napë më pudërë parë guashtë më ladi ra tégulë. ²⁵ Guahietë bëquë'ë rëy David shcuendë Jesús zdë'ë:

Siemprë rnahia lu Dadë.
Cabezënuhia lë'ë më, nu lë'ë më cabezë ladë ldi shtëna.
Con lë'ë më adë chu guësën'bid'i na.

²⁶ Por ni nanú nilli ldua'a nu biadi'dza ra diza'quë nabësëquitë ldu'u ra mënë. Rialdí ldua'a si talë gatia, guëzi'i ldua'a.

Adë bë gáquëdi'i shcuërpa, ²⁷ purquë lë'l adë guësëá'nëdi'il shcuërpa ladi ra tégulë.

Nu adë guësá'nëdi'il gau guiu'u shcuërpa purquë nahia shínil narac shtú'ul.

²⁸ Bëlua'a na nezë za'quë catë nezë napa vidë sin fin. Nalé rquitë ldua'a iurë guëquërelëdëna lë'l.

²⁹ Rnia'a lu të Dadë, cusë clarë nahin. Shtadë guëlu' hia'a David, gúti' nu bëgá'chi'. Pues catë naga'a ba'a shtëhi' grë hia'a nané hia'a catë naga'a ba'a. ³⁰ Perë gac David muzë shtë Dios nu biadi'dzi' shti'dzë më. Bëquë'ë David lo quë naguc con Jesús. Dios guni'i lu David; bë'në më prometer nu bë'në më jurar de quë tubi shini David gac Rëy. Guërulë shini David, Cristo nu guëni'bë'ai' cumë ziquë gunibë'a David. ³¹ David cumë ziquë gunáhi' lo quë nagac cumplir dizdë antsë,

biadí'dzi' shcuendë lla tsashtë Jesús ladi ra tégulë. Nu guni'i David adë guësëa'nëgá Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, nilë shcuerpë më adë guëá'nëdi'i la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u lë'ë më. ³²Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë, el mizmë Jesús nagudini të. Na na'a testigu de quë guti Jesús nu nabani më iurne'. ³³Por voluntá shtë Dios guzubë më ladë ldi shtë më, nu bëdë'ë Dios Espíritu Santo parë Jesús ziquë bè'në më prometer antsë. Bëdë'ë Dios pudërë lë'ë Jesús parë guëshe'ldë më Espíritu Santo guédchiliu parë cuezënúhi' grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë'në Jesús. Nu grë ra cusë rë' narini të nu narná të, ze'din de lë'ë Jesús. ³⁴Zni nahin purquë lédëdi'i David be'pi gube'le sino mizmë David guni'i zdë'ë:

Lë'ë Dadë guni'i lu Shlama:

“Guzubë ndë'ë ladë ldi shtëna

³⁵hashtë iurë guna gan lu grë enemigu shtë'nël nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzël”.

³⁶Guëdubi naciuni Israel napë quë gac bë'a rall nahin verdá. Jesús nabë'në të crucificar, na më Cristo el quë nabëshe'ldë Dios parë guëníbë'ai' lë'ë hia'a.

³⁷Iurë bini ra mënë ra cusë naguni'i Pedro, nalë bëdzëbë rall nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu lu ra poshtë nacabezë nga'li. Guni'i rall:

—Gulë guni'i Dadë, çpë guëdë'në na'a?

³⁸Iurní Pedro repi lu rall:

—Gulë bësa'në duldë shtë'në të. Gulë bëabrí ldu'u të con Dios nu gulë guni'i con guëdubinú

ldu'u të Jesús na Cristo. Gulë tsa të, chubë nisë të. Iurní gunë më perduñë duldë shtë të nu guëne'le më Espíritu Santo të cuezënúhi' lë'ë të. ³⁹Quëhunë Dios prometer grë cusë rë' parë lë'ë të nu parë ra shini të nu parë ra naquërelde zitu stubi naciuni. Dios guëshe'ldë Espíritu Santo parë grë mënë nacagna'bë më. Na më Dios narnibë'a lë'ë hia'a. ⁴⁰Con ra di'dzë rë' nu zihani más, Pedro guagla'guë biadí'dzënúhi' mënë. Guni'i':

—Lueguë lueguë gulë gunë salvar lë'ë të ladi mënë mal naná guëdchi ldu'i.

⁴¹Grë ra naguasë shti'dzë Pedro, bëriubë nisë rall. Ra nagualdí ldu'u diza'quë, na rai' ziquë tsunë mili mënë. Bëdëá rall con ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴²Grë ra naganaldë ra tëchi ra poshtë, guc rall firmë. Bëzu'bë diaguë rall grë ra cusë nabëlua'a ra poshtë. Nu gubani rall cumë ziquë tubi famili. Guc ldu'u sa' rall. Rna'bë rall lu Dios. Bëdëá rall parë bëllullë guetështildi ziquë bëlua'a Jesús lë'ë rall antsë. Dzë ni bëagná ldu'u rall la Santa Cena naguc tsana guzë nabani Jesús lu guë'dchiliu.

Manërë nagubani ra shmënë Jesús

⁴³Grë mënë nalë bëdzëguëë' ldu'u rall por tantë milagrë nu cusë ru'bë nabë'në ra poshtë. ⁴⁴Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë tubsë llgabë nua'a rall. Gudi'dzë rall nanapë rall. ⁴⁵Bëtuu' rall nanapë rall ziquë shguiu'u rall. Iurní gudi'dzë rall centavë cua'a sa' rall nabënapëdi'i. ⁴⁶Dzë con dzë ria rall iádu'u ru'bë nu ria rai' lidchi mënë. Ria rai' parë

rëagná ldu'u rai' la Santa Cena. Grë rai' tubsë rau rai'. Rquitë ldu'u rai' nu guc ldu'u sa' rai'. ⁴⁷Rna'bë rai' lu Dios nu ru'ldë rua' rai'. Guni'i rai':

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Los de más mënë guë'dchi bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. Dzë con dzë guna'bë Dios mënë parë gac salvar mënë të guëdëa rall con shmënë më.

Bëac tubi cujë

3 Tubi dzë Pedro nu Juan zia'a rai' iádu'u ru'bë rquë tsunë guadze'. Iurní na iurë rna'bë mënë lu Dios. ²Ndë zubë tubi nguii rua' iádu'u; nall cujë dizdë nagúlëll. Ráquëdi'i rzëll; por ni glii glii rianú ra mënë cujë rua' iádu'u. Rzu'bë rall cujë ni rua' puertë nalë Hermosa parë rná'bëll gu'në lu ra mënë nazia'a iádu'u. ³Iurë guná cujë lu Pedro nu Juan, zia'a rai' parë tsuté rai' la'ni iádu'u; guna'bë guni'i cujë lu rai' parë guëdë'e rai' tubi gu'në. ⁴Iurní Pedro nu Juan gubi'a rai' lu cujë; repi Pedro lu cujë:

—Guná lu na'a.

⁵Lë'e cujë gubi'a lu rai'. Llua'a cujë pë nadë'e rai' niaca'a cujë.

⁶Perë Pedro guchi lull:

—Adë napa dumí nu adë napa orë parë guënehia cá'al, perë lo quë nanapa guna con lé'ël. Ziquë muzë nanahia shtënë Jesucristo më Nazaret, rnia'a lul iurne'. Por lë shtë më guasuldí nga'li nu guzë.

⁷Pedro guna'zi guia'a cujë ladë ldi parë guasuldí cujë. Lueguë lueguë guasuldill. Bëac guëa'll. ⁸Iurní lë'e cujë bëchësëll; guzublú rzëll. Guatënú cujë Pedro nu Juan la'ni

iádu'u. Rzëll nu rchësëll. Guní'll llëru'bë na pudërë shtë Dios.

⁹Grë ra mënë nazuga'a la'ni iádu'u, guná rall lë'e cujë rzë nu bini rall nacagni'i cujë lu Dios.

¹⁰Nalë bëdzëguë'e ldu'u rall nu rdzëbë rall iurë guná rall lu cujë. Hia nanë rall nguii ni na lo mizme nguii narzubë rua' iádu'u nalë Hermosa. Glii gliitë'l guná'bëll gu'në.

Libanë shtë Pedro lugar catë lë Portali shtë Salomón

¹¹Cujë nabëac hiadë bësä'nëdi'll Pedro nu Juan. Zuga'a rai' rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. Nalë guabi'guë guëllu'në mënë zihani lu Pedro nu Juan. Bëdzëguë'e ldu'u rall. Guná rall lë'e cujë zuldí. ¹²Iurë guná Pedro ra mënë zihani, guni'i' lu rall:

—Lë'e të më israelitë, adë rdzëguë'di'i ldu'u të. ¿Pëzielú rbi'a të lu na'a zni'i? purquë lëdë lé'ëdi'i na'a bënëneac na'a nguii rë' parë rzëll. Adë gúquëdi'in con pudërë shtë na'a; adë gúquëdi'in por devociuni nanapë na'a con Dios sino quë bënëac Jesús nguii rë'. ¹³El mizme Dios shtënë ra shtadë guëlü hia'a Abraham, Isaac, nu Jacob, nalë bë'në më honrar shini më Jesús. Perë lë'e të grë të bë'në të intriegu Jesús lu ra gobiernë parë gati më. Nu iurë Pilato guc ldú'll niadë'ëll libertá lë'e Jesús, lë'e të adë gunëdi'i të. ¹⁴Mejurë guna'bë të libertá shtë tubi nguii nagudini mënë. Adë gunëdi'i të niadë'e Pilato libertá lë'e Jesús, el quë naná limpi lu Dios, el quë naná justë delantë lu më. Santo náhi'. ¹⁵Zni gudini

të Jesús el quë narne'e vidë parë lë'ë mieti. Perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Na na'a testigu purquë bëabré guná na'a lu më stubi vueltë. ¹⁶Jesús bënëac lë'ë cujë rë' purquë gualdí ldu'u na'a shti'dzë më. Ziquë muzë nanahia shtë Jesús, gunia'a lu cujë: "Guasuldí nu guzë". Bëaquëll lueguë ziquë rna të lull iurne', nu nanë të lë'ëll bëaquëll.

¹⁷Lë'ë të Dadë, nanëa tsana gunibë'a jëfë shtë të quini të Jesús, gudini të lë'ë më, perë adë guc bé'adi'i të chu gudini të. Nilë ra jëfë shtë të guc bé'adi'i rall chu na më.

¹⁸Zni guc cumplir voluntá shtë Dios purquë bëquë'ë ra profetë shti'dzë më antsë quë Cristo gati më lu cruz.

¹⁹Por ni iurne' gulë gunë nadzë'ë mudë nanabani të. Gulë bédchigré ldu'u të con Dios parë gunë më perdunë duldë shtë në të. Si talë gunë të zni, Dios guëzunë më la'ni ldu'u të nu gunë ldai' më guëdubi vidë shtë të. ²⁰Nu guëshe'ldë më Jesucristo stubi vueltë guë'dchiliu. Ni na guni'i Dios antsë. ²¹Perë iurne' Jesucristo cabezë gube'e hashtë iurë lë'ë Dios guëzú shnezë grëtë' ra cusë nabëquë'ë ra profetë santu, ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ²²Zni guni'i Moisés lu ra shtadë guëlu' hia'a: "Dios Padre guëshé'ldi' tubi naguëni'i shti'dzë më, tubi nagalë ladi bëchi të ziquë bëshé'ldë më na. Gulë bëquë diaguë grë lo quë naguëni'i më lu të ²³purquë grë ra nadë guëzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëdchisú më derechë nanapë rall ziquë më në israelitë nu gac condenar rall."

²⁴Zni guni'i ra profetë dizdë Samuel hashtë ra profetë nabidë

despuësë. Grë rai' guni'i rai' naquëac iurne'. ²⁵Lë'ë të bëa'nënú të ra di'dzë naguni'i Dios lu ra profetë. Na ni parë lë'ë të nu parë bien shtë në të. Dios guni'i lu Abraham; bë'në më prometer ra cusë naquëac cumplir iurne'. Guni'i më lu Abraham: "Por ra shínil gunë ldahia grë ra më në nanaré lu guë'dchiliu".

²⁶Iurë bëldishtë Dios lë'ë shini më Jesús ladi ra tëgulë, bidë më primërë lu të. Bédchini më lu të parë gunë ldai' më lë'ë të. Gunë më compañi lë'ë të parë guës'a'në të duldë shtë të, të gac salvar të.

Zu Pedro nu Juan lu gobiernë

4 Nianá cagni'i Pedro nu Juan lu ra më në, bédchini ra bëshuzi. Bédchini tubi jëfë narapë iádu'u ru'bë. Nu ra saduceos bédchini. ²Nalë nalaa'dchi rall purquë Pedro nu Juan caglua'a rai' ra më në nu guni'i rai' guashtë Jesús ladi ra tëgulë. Guni'i rai' por pudërë shtë Jesús, tsashtë grë tëgulë catë bëga'chi rai'. ³Guna'zi gobiernë lë'ë Pedro nu Juan nu bëtia'a rall lë'ë rai' lachigui'bë purquë hia guadze' parë gac rëglë shcuendë rai'. ⁴Perë më në zihani nabini diza'quë shtë Jesús, gualdí ldu'u rall shti'dzë më, na'a la nguiu. Nu ra nagualdí ldu'i shti'dzë më, guc rall ga'i mili, niétiquë nguiu bëgabë.

⁵Iurë brëgue'lë stubi dzë, bédëa ra gobiernë nu ra mëgulë nu ra mësë narlua'a lëy. Grë rall bédëa rall Jerusalén. ⁶Zuga'a Anás naná jëfë shtë ra bëshuzi. Zuga'a Caifás. Zuga'a Juan, shmënë bëshuzi. Zuga'a Alejandro nu grë shfamili

shtë bëshuzi narnibë'a los de más bëshuzi. Zuga'a rall lugar ni. ⁷Iurní gulú rall Pedro nu Juan lachigui'bë parë bészú rall lë'ë Pedro nu Juan delantë lu ra mënë. Guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu Juan:

—¿Chu rnibë'a lë'ë të? ¿Chu bë'në punërë lë'ë të; bënëac të kujë rë'?

⁸Iurní con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo la'ni ldu'u Pedro, guní'i' di'dzë rë':

—Lë'ë të jëfë shtë guë'dchi rë' nu mëgulë shtë naciuni Israel, ⁹hia quë lë'ë të rna'bë di'dzë të lu na'a lla bëdë'në na'a parë bëac kujë rë'; ¹⁰rquebi na'a lu të parë gac bë'a grë ra mënë israelitë. Lë'ë kujë naguc llu'u zuga'a ndë'ë delantë lu grë të. Bëáquëll por pudërë shtë Jesucristo, më Nazaret, lo mizmë nagudini të. Bëquë'ë të lë'ë më lu cruz perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tēgulë. ¹¹Na Jesús ziquë tubi guë'ë principal shtë iádu'u. Guni'i' të adë guëllu'ídi'in perë iurne' Jesús bëac më ziquë tubi guë'ë namás lasac. Lë'ë të adë guc shtú'udi'i' të lë'ë më, ¹²perë ni tubi chu stubi gunë salvar lë'ë hia'a, niétiqë Jesús purquë tubsë nguii bëshel'dë Dios lu gué'dchiliu nagunë perdunë duldë shtë hia'a.

¹³Ra gobiernë shtë ra israelitë guná rall adë bëdzëbëdi'i Pedro nu Juan; cagni'i' rai' lu ra mënë. Guc bë'a rall Pedro nu Juan adë na rai' më nabësë'dë nu adë nádi'i' rai' më ru'bë. Guasé ldu'u rall. Guc bë'a rall Pedro nu Juan guzënú rai' Jesús más antsë. ¹⁴Nu guná ra gobiernë lë'ë nguii naguc kujë; lë'ëll zuga'anú Pedro nu Juan. Hiadë pë rni'ídi'i' rall cuntrë lë'ë rai'. ¹⁵Iurní

gunibë'a rall guëru'u Pedro nu Juan ladi rall parë gac guadi'dzë lul sa' rall lla mudë gunë rall. ¹⁶Guni'i' lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a con ra nguii rë'/? purquë grë ra naquërel'dë Jerusalén, nané rall milagrë ru'bë nabë'në Pedro nu Juan. Bënëac rall kujë. Nu lë'ë hia'a adë nu mudë guëcá hia'a. ¹⁷Mejurë parë adë guërë'tsëdi'i' di'dzë ladi ra mënë, guëtsëba'a lë'ë rall parë adë guadi'dzëdi'i' rall lu ra mënë na rall shmënë Jesús.

¹⁸Iurní guna'bë rall lë'ë Pedro nu Juan. Gunibë'a rall parë adë guadi'dzëdi'i' rai', nilë guëlu'áadi'i' rai' diza'quë shtë Jesús, nu nilë adë guëni'ídi'i' rai' lë Jesús. ¹⁹Iurní repi Pedro nu Juan lu ra gobiernë:

—Gulë bë'në shgabë të chu shtënë di'dzë guëzu'bë diaguë na'a. ¿Pë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë të, u guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios? ²⁰Lë'ë na'a adë nu mudë guëca'chi ldu'u na'a ra cusë naguná na'a nu ra cusë naná bini na'a. Napë quë guëdia'a di'dzë na'a lu ra mënë.

²¹Iurní ra gobiernë bëtsëbë rall lë'ë Pedro nu Juan perë lo mizmë tiempë bëlda'a rall lë'ë rai' purquë adë bëdzëlédi'i' rall lla mudë nihunë rall cashtigu lë'ë rai'. Bëlda'a rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall los de más mënë; grë mënë guni'i' bëac kujë con pudërë shtë Jesús. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'i' rall. ²²Cujë nabëac por pudërë shtë Jesús, nápëll más de cuarenta izë.

Ra shmënë Jesús guna'bë rall gunë Dios compa'ni lë'ë rall

²³Iurní bëru'u Pedro nu Juan; bëagzé rai' catë rë los de más

sa' rai'. Biadi'dzë rai' grë lo quë naguni'i principal bëshuzi con ra më gushë lu rai'. ²⁴Iurë gualú biadi'dzë rai' lla guc con lë'ë rai', grë ra narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guna'bë rai' lu Dios. Juntë guni'i rai':

—Dios Padre, lé'ël nal Shtadë na'a. Lé'ël nápël llëru'bë pudërë. Bëntsá'ul gube'e; bëcueshtël guédchiliu. Bëcueshtël nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu guédchiliu. ²⁵Lé'ël bëshë'ldël Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë David, muzë shtënël. Bëluá'al lë'ë David lla guëquë'ëi' ra di'dzë shtënël narni'i zdë'ë:

¿Pëzielú bëdzatsu ra mënë?
¿Pëzielú ra mënë shtë
guédchiliu runë rall llgabë
nanadë rllu'i'di'i?

²⁶Ra rëy shtë guédchiliu nu ra gubernë shtë ra guédchi, tubsë bëdzatsu rall cuntrë Dadë.

Bë'në rall cuntrë Cristo, el quë nagudí'íl parë guë'nibé'ai'.

²⁷Verdá nahin Herodes nu Poncio Pilato bëdëá rall ndë'ë cuntrë Jesús, shínil. Limpi náhi'; santu náhi'. Nu ra më rumanë con ra më israelitë, bë'në rall cuntrë shínil nabëshé'ldël parë guë'nibé'ai' lë'ë na'a. ²⁸Con ni guc cumplir ra cusë naguni'il antsë. Bë'në rall ni purquë hia zni ze'dë gac. ²⁹Dadë, iurne' guná pë runë rall cuntrë lë'ë na'a. Bë'në compa'ni lë'ë na'a parë adë guëdzëbëdi'i na'a. Guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtënël lu ra mënë. ³⁰Bëlua'a pudërë shtënël. Bë'në compa'ni lë'ë na'a parë gunëac na'a narac ll'u'u. Guëdë'në na'a ra milagrë

narac shtú'ul. Gac rahin por pudërë shtënë Jesús, shínil, më naná limpi la'ni ldú'i'.

³¹Iurë gualú biadi'dzënú rai' Dios, lugar catë rë rai' bëllú. Nacubi bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rai'. Nu adë bëdzëbëdi'i rai'; guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra mënë.

Grë cusë na shtë rai'

³²Ra nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guc rall zihani. Tubsë llgabë napë rall. Tubsë na ldu'u rall. Ni tubi adë chu rni'i: "Ndë'ë shtëna" purquë gudi'dzë rall grë nanapë rall cua'a nadë pë nápëdi'i según nicidá shtënë cadë lë'ë rall. ³³Ra poshtë guagla'guë guni'i rai' lu mënë con llëru'bë pudërë de quë Dadë Jesús gubani purquë bëldishtë Dios lé'i' ladi ra tégulë. Nalé bë'në ldai' Dios guëc rai', nu ra mënë bë'në rëspëti lë'ë rai'. ³⁴Ladi ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë, ni tubi rall adë pë bëquí'nidi'i purquë ra mënë nanapë ra guiu'u lachi nu ra nanapë lídchi', bëtuu' rai' guiu'u parë be'dë guënú rall dumí. ³⁵Dumí ni bë'në rai' intriegu lu poshtë. Hia ra poshtë gudi'dzë rai' dumí parë narqui'ni según nicidá nanapë mënë. ³⁶Tiempë ni gu' tubi nguiu léll José. Gúléll tubi dani nalé Chipre nazubë la'ni nisëdu'u. Nall levita. Ra poshtë gululë lé'ëll Bernabé narni'i, el quë narunë consolar. ³⁷Bernabé bëtuu' tubi ldë guiu'u nanápëll. Dumí nabëtuu'll guiu'u guagsá'nëll lu ra poshtë.

Bishi nabë'në Ananías nu Safira

5 Dzë ni gu' tubi nguiu léll Ananías. Tsé'lëll lë Safira.

Bëtuu' rall tubi ldë guiu'u. ²Nguiu ni bëa'nënú tubi partë dumí nabëtuu'll guiu'u. Stubi partë ni guagsá'nëll lu ra poshtë. Répill: —Zeldë guënúa dumí nabëtúa shguiu'ua.

Perë tsé'lëll bien nanëll de quë bëa'nënú rall tubi partë dumí.

³Iurní Pedro guchi lu Ananías:

—Ananías, ¿pëzielú bësá'nëll guaté mëdzabë la'ni ldu'ul parë bëntsá'ul bishi lu Espíritu Santo? Bëa'në guënul tubi partë dumí nagudilli mëné. ⁴¿Pëllë lëdë shtëdi'il guiu'u ni? Iurë bëtuu'l, shtënël grë dumí. ¿Pëzielú bé'nëll ni? purquë lu Dios bëntsá'ul bishi, lëdë niétiquëdi'i lu na'a.

⁵Iurë Ananías bini ra di'dzë naguni'i Pedro, guláguëll nu gútil. Grë ra nabini naguc Ananías, nalé bëdzëbë rall. ⁶Iurní bédchini bëldá nguiu catë gulaguë Ananías. Bët'u'bi rall cuerpë tubi lari naquichi. Lueguë bia'a rall tëgulë parë guaca'chi rall tëgulë.

⁷Hia guc tsunë iurë guti Ananías; iurní bédchini tsé'lëll Safira perë gá'adi'i guc bé'all pë guc con Ananías.

⁸Pedro guna'bë di'dzë lu Safira:

—Bëquebi lua. ¿Pë verdá nahin bëtuu' të guiu'u präci shtë grë dumí nabe'dë guësa'në Ananías lu na'a?

Safira guchi lu Pedro:

—Aha'. Dani bëtuu' na'a guiu'u.

⁹Iurní Pedro guni'i lull:

—¿Pëzielú gu' të de acuerdë? Bënts'a'u të bishi parë bësigué të Espíritu Santo nia'a guldí më runë më cashtigu. Perë fuërë ze'dë ra nguiu nabia'a tsé'lëll parë guaca'chi rall tsé'lëll. Iurne' gua'a rall lé'ël parë tsaca'chi rall lé'ël.

¹⁰Lueguë iurní gulaguë Safira lu Pedro. Gútil. Iurní guaté ra nguiu catë zu Pedro; guná rall lu na'a; hia guti na'a. Gulú rall na'a la'ni hiu'u parë guaca'chi rall lë'ë na'a cu' tse'lë na'a. ¹¹Grë ra mëné narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús nu grë ra nabini ra cusë rë' naguc con Ananías nu Safira, nalé bëdzëbë rall.

Zihani milagrë bë'në ra poshtë

¹²Zihani milagrë nu cusë ru'bë bë'në ra poshtë lu ra mëné. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë, rdëa rall rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. ¹³Perë zihani mëné adë bédé'ëdi'i valurë të guëdëa' rall ladi shmënë Jesús, perë adë pë rní'idi'i rall cuntrë ra mëné ni purquë casi grë mëné shtë ciudá Jerusalén, bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. ¹⁴Dzë con dzë más bëac zihani ra nguiu nu zihani ra na'a nagualdí ldu'u shti'dzë më. ¹⁵Iurní guzublú rall gulú rall narac ll'u'u nezë. Gudishi rall narac ll'u'u lu daa' u lu tubi pedasë lari na'ldë parë iurë tédë Pedro, guëqué shcaa'l shtë Pedro guëc ra narac ll'u'u. ¹⁶Tambiën bédchini zihani mëné shtë guë'dchi guëlla' nu mëné shtë Jerusalén; bédchininú rall narac ll'u'u. Bédchininú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. Bëac grë rall.

Bëzac zi mëné Pedro nu Juan

¹⁷Dzë ni jëfë shtë ra bëshuzi con shmënë ra partidë saduceo, gupë rall llëru'bë mbidi tantë zihani mëné zianaldë tëchi poshtë. ¹⁸Guna'zi rall ra poshtë. Bëtia'a rall poshtë lachigui'bë

¹⁹perë tubi ianglë shtë Dios la'ni gue'lë, guagshá'li' ra puertë shtë lachigui'bë parë bëru'u ra poshtë nu guchi ianglë lu rai':

²⁰—Gulë bëagzë nu gulë biadi'dzë lu ra mënë la'ni iádu'u ru'bë, lla gunë rall parë gac salvar rall.

²¹Iurë bini rai' naguni'i ianglë, brëgue'lë tumpranë gua rai' iádu'u ru'bë parë ziaqla'guë caglua'a rai' mënë.

Iurní jëfë shtë ra bëshuzi nu ra nazuga'anú rall, bëtéa rall sa' rall miembrë shtë Junta Suprema. Ndë'ë na ra gobiernë narunë juzguë, quiere decir, grë ra më gushë shtë naciuni Israel. Iurní gunibë'a rall guëru'u ra poshtë lachigui'bë.

²²Perë iurë bédchini ra suldadë rua' lachigui'bë, adë chu nádi'i la'ni. Guanú rall rsunë lu ra gobiernë.

²³Repi rall lu ra nazuga'a lu juntë:

—Biagná na'a rua' lachigui'bë. Niétiquë na; dchi'chi në'au rua' lachigui'bë. Guná na'a lu ra suldadë naquëhapë rua' lachigui'bë, perë iurë bësha'lë na'a lachigui'bë, ni tubi adë chu nádi'i la'ni.

²⁴Jëfë narapë iádu'u con ra bëshuzi principal con lë'ë bëshuzi más më ru'bë, bini rall naguchi ra suldadë lu rall; bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë fin gapë ndë'ë iurne'?

²⁵Lueguë iurní bédchini tubi nguiu lu ra jëfë nu gúchill:

—Ra nguiu nabëtia'a të lachigui'bë, lë'ë rall zuga'a la'ni iádu'u ru'bë. Caglua'a rall lë'ë ra mënë.

²⁶Iurní lë'ë jëfë narapë iádu'u con sëbëldá suldadë, guaglli'i rall ra poshtë perë sin quë adë pë bë'nënú

rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall niagáu guë'ë ra mënë lë'ë rall.

²⁷Iurë be'dë guënú rall ra poshtë, bëzú rall lë'ë rai' lu Junta Suprema. Guni'i jëfë shtë ra bëshuzi:

²⁸—Hia béd'ë'në na'a providë lë'ë të de quë adë guadí'dzëdi'i të lë Jesús parë guëlua'a të ra mënë. Nu guná, ¿pë quëhunë të iurne'? Casi grë mënë Jerusalén hia bini rall nacaglua'a të. ¿Pë adë runë të shgabë të? Cagdchi'bë të guëc na'a por nguiu naguti lu cruz.

²⁹Iurní Pedro nu ra poshtë guni'i rai':

—Pimë'rë napë quë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios, lëdë guëlúdi'i shti'dzë ra nguiu guëzu'bë diaguë na'a. ³⁰Perë Dios shtë shtadë guë'lú hia'a, bëldishtë më lë'ë Jesús ladi ra tégulë, el mizmë Jesús nagudini të, el quë nabëquë'ë të lu cruz. ³¹Dios bëldishtë lé'i' parë gube'e. Bëcuezë më lë'ë Jesús ladë ldi shtë më. Dios guni'i Jesucristo na el quë naguë'nibë'a lë'ë hia'a; náhi' el quë nangunë salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtënë më. Bë'në Dios punë'rë nguiu ni të parë gunë nadzë'lë të mudë nanabani të, nu parë gunë më perdunë lë'ë të. ³²De grë cusë rë' na na'a testigu con Espíritu Santo purquë cabezënúhi' lë'ë na'a. Verdá nahin guashtë Jesús ladi ra tégulë, nu Dios béd'ë Espíritu Santo parë grë ra nagualdí ldu'i shti'dzë më.

³³Iurë bini ra nazuga'a lu juntë lo quë naguni'i ra poshtë, nalé bëldë rall nu guc ldu'u rall niaguini rall lë'ë ra poshtë. ³⁴Perë ladi ra nazubë lu juntë, bëru'u tubi nguiu lë Gamaliel. Nall mësë shtë lëy

nabëquë'ë Moisés nu nall fariseo. Nalé runë ra mënë rëspëti lé'ëll. Guasuldill nu gunibé'all parë bëru'u ra poshtë stubi ladë. ³⁵Lueguë guní'ill lu ra sa'll:

—Rnia'a lu të ziquë më ládza'a, gulë gapë cuidadë lo quë nangunënu të ra nguiu rë'. ³⁶Bësëagná ldu'u të hia zia'a tiempë ne'; dzë ni gu' tubi nguiu nabëruulé Teudas. Guní'ill lu ra mënë lé'ëll nall tubi nguiu ru'bë. Bësiquëll mënë. Ziquë tapë gahiua nguiu guanaldë rall lë'ë Teudas, perë despuësë gudini ra mënë lé'ëll. Hia grë ra mënë nacanalde lé'ëll, bëtë'tsë rall. Zni gualú partidë shtë Teudas. ³⁷Despuësë de ra dzë ni, gu' stubi nguiu. Bëruuléll Judas. Nall më Galilea. Dzë ni guasë cënsë shtë ra mënë. Zihani mënë guanaldë lë'ë Judas, perë gudini rall lé'ëll nu grë ra shmënëll bësa'në sa' rall. Bëtë'tsë rall. ³⁸Por ni rnia'a lu të, gulë bësa'në ra nguiu rë'. Zuzia'a rall. Adë rzunáldëdi'i të lë'ë rall purquë si talë cusë rë' nahin cusë shtë nguiu, zialuhin. ³⁹Perë si talë ndë'ë nahin shchi'ni Dios nu rac shtu'u të guënitilú tëhin, ðlla guëru'u të? Gulë gupë cuidadë, purquë si talë lë'ë rall quëhunë rall shchi'ni Dios nu lë'ë të rzu të lu rall, quëhunë të cuntrë Dios iurní.

⁴⁰Iurë gualú biadi'dzë Gamaliel lu ra nazú lu juntë, bëa'në rall cunformë. Iurní guna'bë rall lë'ë poshtë. Gunibë'a rall guëdia'a rai' hiaguë, nu guni'i rall fuertë lu rai' de quë adë guadí'dzëdi'i rai' shti'dzë Jesús. Bëdë'ë rall libertá lë'ë rai'. ⁴¹Bëru'u ra poshtë lu juntë. Nalé bëquitë ldu'u rai' purquë ra nazubë lu juntë, guni'i guidzë rall

lë'ë Pedro nu Juan purquë na rai' shmënë Jesús. Guc bë'a rai' grë lo quë naguc, bë'në më ordenar nu bëquitë ldu'u rai'. ⁴²Perë adë bësa'nëdi'i rai' guagla'guë biadi'dzë rai' lu ra mënë de quë Jesús na Cristo el quë nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Glli gllítë' guazé guaglua'a rai' ra mënë la'ni iádu'u ru'bë nu lidchi ra mënë.

Gulë shmënë Jesús gadchi nguiu parë gunë rall compa'ni ra poshtë

6 Tiempë dzë ni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. Cadë dzë gudi'dzë rall cumidë gau ra nanadë nápëdi'i, perë ra më israelitë naruadi'dzë dizé griego guzublú guni'i rall cuntrë ra më israelitë naruadi'dzë dizé hebreo. Guni'i rall lu ra poshtë, ra viudë naruadi'dzë griego adë cuá'adi'i rall igual ziquë cua'a ra viudë naruadi'dzë hebreo. ²Iurní guézá chi'bë chupë poshtë bëtëá rai' grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guchi rai' lu rall:

—Adë napë na'a tiempë parë qui'dzë na'a cumidë parë ra narqui'ni cumidë. Más nasac guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zni rac shtu'u më. ³Por ni rnia'a lu të, Dadë, gulë gudili gadchi nguiu entrë lë'ë të. Gulë gudili ra nguiu naná humildë, ra nanapë llgabë za'quë nu ra nguiu nacabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall; qui'dzë rall nagáu ra mënë. ⁴Lë'ë na'a guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të nu tsagla'guë guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús.

⁵Grë rall guré rall de acuerdë. Iurní gudili rall gadchi nguiu

parè gunè rall dchi'ni. Primèrè Esteban, nall tubi nguiu con guèdubinú ldú'ull rialdí ldú'ull Dios. Cabezè Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Guagla'guè lè rall: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas nu Nicolás. Nicolás na më guè'dchi Antioquía. Adè nall më israelitè perè más antsè gualdí ldu'i creenci shtë ra më israelitè. ⁶Lueguè be'dè guènú rall ra nguiu rè' lu ra poshtë. Guna'bè rai' lu Dios por lè'è rall nu bédchi'bè ra poshtë guiá'ai' guèc rall parè bè'nè rall recibir dchi'ni ni.

⁷Guèdubi guè'dchi shtë Jerusalén bèrè'tsè diza'què shtë Jesús. Nalé guadalè ra narialdí ldu'i diza'què. Zihani ra bëshuzi israelitè gualdí ldu'u rai' diza'què.

Guna'zi rall Esteban

⁸Esteban nall tubi nguiu nanapè pudèrè nu favurè shtë Dios. Dios runè compa'ni lè'èll parè rúnèll milagrè nu cusè ru'bè lu ra mènè. ⁹Perè bèldá ra nguiu gudildi di'dzè con Esteban. Ra nguiu ni ze'dè rall de iádu'u shtë mènè nalè Esclavos Libertados. Ra nguiu ni guc rall muzè naguzac zi, perè despuèsè gupè rall libertá. Bédchini sèbèldá nguiu de los de másru'u lugar cumè ziquè Cirene, Alejandría, Cilicia nu regiuni shtë Asia. Grè ra nguiu rè' gudildi di'dzè rall con Esteban, ¹⁰perè adè bé'nèdi'i shti'dzè rall gan lu Esteban purquè Esteban ruadí'dzi' con llèru'bè pudèrè nabèdè'è Espíritu Santo parè lè'i'. ¹¹Iurè guná rall adè bé'nèdi'i rall gan parè niuadi'dzènú rall Esteban, gudilli rall bèldá nguiu mal parè guèni'i rall bishi cuntrè Esteban. Guni'i

rall de què bini rall cagni'i Esteban ra di'dzè cuntrè lèy shtë Moisés nu cuntrè Dios. ¹²Mudè ni bètsatsu rall ra mènè con ra më gushè nu mèsè narlua'a lèy. Guna'zi rall Esteban nu bia'a rall lè'i' lu Junta Suprema. ¹³Gudili rall stubi shcua'a nguiu mal naguèni'i bishi cuntrè Esteban. Guni'i rall:

—Nguiu rè' siemprè rní'ill cuntrè iádu'u santu shtëna'a nu cuntrè lèy nabèquè'è Moisés. ¹⁴Nu bini na'a rni'i nguiu rè', què Jesús më Nazaret, guècuell iádu'u ru'bè; gúnèll cambi custumbrè nabèsèa'nè Moisés parè lè'è hia'a.

¹⁵Iurní ra gobiernè shtë Junta Suprema nu grè ra nazuga'a lu juntè, guná rall lu Esteban. Guc cambi lúhi'. Guná rall lúhi' cumè ziquè lu tubi ianglè.

Biadi'dzè Esteban lla na shcuéndi' lu Junta Suprema

7 Iurè zuga'a Esteban lu Junta Suprema, jèfè shtë ra bëshuzi guna'bè di'dzè lu Esteban zdè'è:

—¿Pè gualdí ra nguiu narni'i cuntrè lè'èl?

²Con zihani histori biadi'dzè Esteban lu rall:

—Dadè bëchi, gulè bëquè diaguè lo què narnia'a lu tè. Llèru'bè na Dios shtëna'a. Bèlua'alú më lu shtadè guèlú hia'a Abraham tsana guquèrèldi' regiuni Mesopotamia. Biadi'dzènú më Abraham antsè tsana guquèrèldi' Harán. ³Repi Dios lu Abraham: “Bèsa'nè ládzel nu grè ra sa'! nu bëagzé zitu tubi lugar naguèlu'á'ahia lè'èl”. ⁴Iurní bèru'u Abraham ládzi' nalè Caldea parè guèquèrèldi' Harán. Despuèsè

guti shtadë Abraham, iurní Dios bëshe'ldë lë'ë Abraham lugar catë dzu hia'a iurne'. ⁵Perë Dios adë bédë'ëdi'i ni tubi partë shtë lugar rë' parë nianibë'a Abraham ni siquierë tubi ldë guiu'u mitu'në catë niazubë tubi hiu'u lídchi'. Perë Dios bënë prometer lu Abraham guëdë'ë më lugar ni parë shíni' despuësë tsana gáti', perë dzë ni Abraham gá'adi'i nápi' shíni'. ⁶Nu guni'i Dios lu Abraham ra shíni' natsadalë, guëquërelde rall ziquë më zitu lugar catë adë na ladzë rall. Por tapë gahiu'a izë gac rall muzë nu guëzac zi rall lu dchi'ni. ⁷Tambiën guni'i Dios lu Abraham: “Na guna cashtigu ra mënë naguëzac zi ra shínil lu dchi'ni. Despuësë tsana guëru'u rall lugar ni, iurní gunë rall adorar na lugar rë'.” Lugar ni dzu hia'a iurne'. ⁸Dios bënë prometer lu Abraham de quë grë ra shini Abraham, na rall shmënë Dios. Ziquë tubi lëy parë lë'ë rai', gunibë'a më gac circuncidar shini Abraham, quiere decir, bëchuguë Abraham du'pë gui'di shtënë partë delicadë shtë lliguë'në. Dzë Isaac napë tubi lmalë gúlëll, gac circuncidàrëll. Isaac bënë lo mizme tsana gúpëll shínill, Jacob. Nu zni bënë Jacob con ra shíni'. Ra shini Jacob bëac rall chi'bë chupë nanaguc chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

⁹Ra shini Jacob naguc ra shtadë guëlü hia'a, gupë rall mbidi José, bëchi rai'. Bëtuu' rai' lë'ë José. Ra naguzi'i José bia'a lë'ë José parë Egipto, perë Dios bënë compaňi lë'i'; ¹⁰adë bësá'nëdi'i më lë'i'. Nu bédë'ë më llëru'bë lligabë parë

bëá'nëll bien lu rëy Faraón. Nu Faraón bënë nombrar lë'ë José ziquë gubernadurë shtë Egipto. José guná grë ra dchi'ni nagunë ra mënë lidchi Faraón.

¹¹Gudëdë ra izë; bëdchini galzí guëc ra mënë shtë Egipto nu Canaán. Nalë bëldia'në rall lu gubini. Ra shfamili Jacob, ra shtadë guëlü hia'a, adë rdzëlëdi'i rai' nagáu rai'. ¹²Perë bini Jacob de quë nanú dau Egipto, iurní bëshé'ldi' ra shíni' parë guaca'a rall nagáu rai'. Nu bëabrí rai' ladzë rai'. Ndë'ë primërë viajë shtë rai'. ¹³Dzë bërë dau shtë rai', gua rall Egipto stubi vueltë. José bëquebi lu ra bëchi' chu nall. Nu rëy shtë Egipto bínill ca nezë ze'dë José. ¹⁴Iurní José bëshe'ldë ra bëchill parë guaglli'i rall Jacob, shtadë rall con grë shfamíli'. Famili rë' na rai' setenta y cinco mënë. ¹⁵Zni guc con Jacob. Bëagzé rai' Egipto con grë shfamíli'. Guquërelde rai' ndë. Despuësë guti Jacob. Nu ndë guti ra shini Jacob, ra shtadë guëlü hia'a. ¹⁶Iurní bia'a rai' ba'cu shtë ra tëgulë parë lugar nalë Siquem. Ndë bëga'chi ra ba'cu ni catë guzi'i Abraham tubi ldë guiu'u lachi más antsë lu shini Hamor naquërelde ra Siquem.

¹⁷Dzë ni hia mërë gac cumplir lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, bënë më jurar lu Abraham de quë guëdalë shíni'. Bëac rai' mënë zihani lugar Egipto. ¹⁸Tiempë ni cagnibë'a tubi rëy naciuni Egipto perë adë bëagnádi'i ldú'tull pë bënë José guahietë. ¹⁹Mizmë rëy ni bësiguëll shtadë guëlü hia'a. Gunibë'a rëy lu ra israelitë parë guëru'ldë rall shini

rall lu nisë parë gati ra me'dë.

²⁰Dzë ni gulë Moisés. Guc me'dë chulë nu nacha'ngu me'dë delantë lu Dios. Bë'në shtadë me'dë gan; gupë rai' lë'ë me'dë tsunë mbehu lídchi'. ²¹Tsana guagsa'në rai' me'dë lu nisë parë nia'a pë niac me'dë, bédchini shtsa'pë rëy shtë Egipto. Biá'all me'dë nu gunall me'dë cumë ziquë shínill. ²²Zdë'ë mudë bësë'dë Moisés grëtë' studi narac bë'a ra më Egipto. Nu gúquëll tubi nguiu de buen llgabë parë ruadí'dzëll nu grë ra cusë nalë ráquëll.

²³Dzë ni napë Moisés cuarenta izë, guagnáhi' ra më ládzi', ra më israelitë naquërelde tubi lugar shtë Egipto. ²⁴Lugar ni gunáhi' lu mal tratë naquëhunë tubi më Egipto con tubi më israelitë. Moisés guagláhi' më ládzi'. Por mal nabë'nënú më Egipto, gudini Moisés më Egipto. ²⁵Moisés bé'ni' llgabë ra më ládzi' nadë'ë rall cuendë de quë Dios bëshe'ldë lé'i' parë guëdë'ëi' libertá lë'ë rall, perë ra më israelitë adë guasé'di'i rall. ²⁶Stubi dzë Moisés bëdia'guë'lú chupë më ládzi'; cadildi rall. Guaglá Moisés lë'ë rall nu gúchi' lu ra nacadildi: “Lë'ë të bëchi sa' të. ¿Pëzielú rdildi të?” ²⁷Iurní nacagdë'ë galné sa'll, bësínill lë'ë Moisés; répill: “¿Chull bëshe'ldë lé'ël? ¿Pë zé'dël ndë'ë ziquë narnibë'a parë ze'dë gué'nël juzguë lë'ë na'a? ²⁸¿Pëllë rac shtu'u quínill na ziquë gudínill më Egipto na'guë?” ²⁹Iurë bini Moisés lo quë naguni'i nguiu ni, bëllu'në Moisés. Bëagzëll parë regiuni nalë Madián. Ndë guquërdëll ziquë më zitu. Bëtsé'all nu gúpëll chupë shínill.

³⁰Hia guc cuarenta izë guquërdëll Madián. Dzë ni

zull lachi guëlla' dani nalë Sinaí, bëlua'alú tubi ianglë lull. Bërú'ui' lu be'lë catë rëuldë tubi hiaguë. ³¹Moisés bëdzëguë' ldu'i'; bé'ni' llgabë, pëzielú rëuldë hiaguë rë'. Guabí'guëll parë gunall luhin. Bínill voz shtë Dios naguni'i: ³²“Nahia Dios shtë'në ra shtadë guë'lul. Nahia Dios shtë Abraham. Nahia Dios shtë Isaac. Nahia Dios shtë Jacob.” Iurní lë'ë Moisés guzublú bëdzëbëll nu bëchí'chill. Hia adë gunëdi'ill niagbí'all lu hiaguë catë rru'u be'lë. ³³Nu guchi Dios lull: “Gulú rachi guë'a'l purquë lugar catë nanul na lugar santu purquë na zugá'ahia ndë'ë iurne'. ³⁴Rnahia grë trabaju nardëdë ra shmëna naquërelde Egipto, nu rquë diaga iurë ru'në rall lua. Por ni iurne' guna librar lë'ë rall. Guëshe'lda lé'ël ziquë shmëna hashtë Egipto.”

³⁵Antsë ra israelitë adë bé'nëdi'i rall cuendë lë'ë Moisés; repi rall: “¿Chu bëshe'ldë lé'ël ziquë jëfë parë ze'dë gué'nël juzguë lë'ë na'a?” Perë Dios bëshe'ldë lé'i' Egipto. Nu lë'ë ianglë naguni'i lull catë zubë hiaguë narëuldë, bé'ni' compa'ni lë'ë Moisés. Gúqui' jëfë parë gualdull më israelitë lugar ni. ³⁶Gua Moisés Egipto parë gualdúhi' ra shtadë guë'lú hia'a. Por pudërë shtë Dios bé'ni' milagrë nu cusë ru'bë Egipto. Bé'ni' milagrë rua' Nisëdu'u Llni. Por cuarenta izë bé'ni' milagrë la'ni ra dani catë zia'a za rai'. ³⁷Lo mizmë Moisés rë' guni'i lu ra më israelitë: “Dios guëshe'ldë tubi naguadi'dzë shti'dza delantë lu të. Galë më ladi bëchi sa' të cumë ziquë bëshe'ldë më na. Gulë tsaldí ldu'u të grë lo quë naguëni'i më lu

të.” ³⁸Lë'ë Moisés ni guzënú lë'ë ra mënë la'ni ra dani Sinaí catë guni'i ianglë lúhi' antsë. Moisés guquërdënú ra shtadë guëlü hia'a. Bë'ni' recibir ra diza'quë shtë Dios të guëne'e Moisés di'dzë ni parë lë'ë hia'a. Di'dzë ni napë pudërë parë siemprë; nunquë adë tsalúdi'in.

³⁹Shtadë guëlü hia'a bëzu'bë diáguëdi'i rail' shti'dzë Moisés. Adë gunëdi'i rall nanibë'a Moisés lë'ë rall. Mejurë guc ldu'u rall nëabrí rall parë Egipto. ⁴⁰Tubi dzë adë zuga'anú Moisés lë'ë rall, repi rall lu Aarón: “Adë guëne'e na'a rsunë pë cazac Moisés. Adë nídi'ill ndë'ë, nu gulull lë'ë hia'a Egipto; por ni rac shtu'u na'a iurne', guntsá'ul tubi dios naquiblü lu hia'a delantë.”

⁴¹Lueguë bëntsa'u rall tubi ngunë mitu'në de orë. Gudini rall bëldá ma parë bédë'ë rall tubi ofrendë lu dzanë narunë rall adorar. Nalë bëquitë ldu'u rall por lo quë nabëntsa'u rall con guia'a rall.

⁴²Iurní Dios bë'në intriegu lë'ë rall parë quëhunë rall adorar ra cusë lu gué'dchiliu, ziquë ra mbelëgui'i nu ngubidzë. Zni naescrihtë la'ni librë nabëquë'ë ra profetë. Rni'i librë ni:

Lë'ë të më israelitë, guzë të lu dani durantë cuarenta izë. Gudini të ra ma parë bë'në të ofrecer lu dios shtë të, perë ni tubi ma adë bë'në të ofrecer lua con guëdubinú ldu'u të.

⁴³Be'rquë nua'a të nichu shtë Moloc, dios shtë të. Nua'a të tubi mbelëgui'i shtë dios Renfán. Ra ídolo rë' bëntsa'u të parë runë të adorar.

Por ni guëgúa të de ladzë të parë guëshe'lda lë'ë të más zitu stubi ladë Babilonia parë tsa të cashtigu.

⁴⁴Ra shtadë guëlü hia'a tsana guzë rall dani, nua'a rall tubi hiu'u lari nu tubi nichu catë nutsa'u ra lëy nabëquë'ë Moisés. Hiu'u lari guctsa'uhin ziquë guni'i Dios lu Moisés nu ziquë bëlua'a më lúhi'. ⁴⁵Ra shtadë guëlü hia'a gupë rall hiu'u lari ni por llëduni tiempë ziquë tubi cusë nabësë'a'në Dios parë lë'ë rall. Nu ra mënë nabitë con Josué, nua'a rall hiu'u lari rë' tsana bédchisú rall ra guiu'u shtënë stubi ra naciuni. Dios bë'në compañí lë'ë rall parë guëru'u ra mënë lugar ni parë guëu' ra shtadë guëlü hia'a. Nga'li guquërdë rall hashtë tiempë nagunibë'a rëy David. ⁴⁶Dios guc shtu'u lë'ë David. Guna'bë David lu Dios niuntsá'ui' tubi iádu'u catë niaquërdë Dios verdadërë, mizmë Dios nabë'në Jacob adorar. ⁴⁷Perë David adë bë'nëdi'i' gan naza'a tubi iádu'u lidchi Dios, perë shínill Salomón, sí, bë'nëll gan; bëzá'ai' iádu'u lidchi Dios. ⁴⁸Perë Dios nacabezë gube'e cumë llëru'bë na më, adë quërdëdi'i më la'ni iádu'u narza'a ra nguuiu. Ziquë guni'i profetë shti'dzë Dios narni'i:

⁴⁹Gube'e cabeza, nu rnibë'ahia guëdubi gué'dchiliu. Gué'dchiliu na ziquë tubi bangu catë rzu guëahia. ¿Pëllë clasë iádu'u guntsa'u të parë guëbeza la'ni? Adë rquí'nidia'a lugar catë guëzi'i ldua'a.

⁵⁰Na bëntsa'ua grë cusë rë' lu gué'dchiliu.

⁵¹Lë'ë të de por si naguëdchi ldu'u të nu adë rínidi'i të shti'dzë Dios. Na të cumë ziquë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. Siemprë quëhunë të cuntrë Espiritu Santo. Na të ziquë guc ra shtadë guëlú hia'a. ⁵²Ra shtadë guëlú hia'a, bédë'ë rall hiaguë grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Ni túbi' adë chu bídëdi'i sin quë adë niadë'ë hiaguë guëc rai'. Ra shtadë guëlú hia'a, gudini rall profetë nabiadi'dzë de quë guëdchini stubi nguui naná tubldí shcuéndi' lu Dios. Iurná bidë më perë lë'ë të bënë të intriegu lë'ë më lu guia'a më rumanë nu gudini të lë'ë më. ⁵³Lë'ë të bënë të recibir lëy shtë Dios nabiđenú ra ianglë, perë adë bëzu'bë diáguëdi'i të di'dzë ni.

Gudini rall Esteban

⁵⁴Iurë gualú bini rall grë ra cusë naguni'i Esteban, nalë bældë rall hashtë rchushí lai' rall; rna rall lu Esteban. ⁵⁵Perë cabezënú Espiritu Santo la'ni ldu'u Esteban. Bældísi' lúhi' lu gube'e; gunáhi' lu gluri shtë Dios catë cabezë më. Nu gunáhi' lu Jesús nacabezë ladë ldi shtë Dios.

⁵⁶Guni'i Esteban:

—Gulë guná, rnahia gube'e lla'lë. Rnahia lu Jesús, nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Cabezë më ladë ldi shtë Dios.

⁵⁷Perë grë rall bësë'au rall diaguë rall. Gurushtiá rall nu ze'dë guëllu'në rall parë quini rall Esteban. ⁵⁸Gulú rall Esteban fuërë rua' guë'dchi. Ndë bédë'ë guë'ë rall Esteban parë gáti'. Ra nabini shti'dzë Esteban, gulú rall shabë rall nu guatishi rall shabë rall lu

tubi nguui nalë Saulo. ⁵⁹Iurë bédë'ë guë'ë rall Esteban, quëadi'dzënúhi' Jesús. Guná'bëi' lë'ë më; guní'i':

—Dadë Jesús, bënë recibir espiritu shtëna.

⁶⁰Despuësë iurní bëzullibi Esteban nu fuertë guní'i' lu Dios nacabezë gube'e:

—Adë rtiá'adi'il culpë duldë shtë rall.

Iurë gualú guni'i Esteban di'dzë ni, gúti'.

Rzunaldë Saulo ra shmënë Jesús

8 Saulo gu' de acuerdë tsana gudini rall Esteban. Mizmë dzë ni guzublú guzunaldë mënë grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Grë ra shmënë Jesús bërë'tsë rall; gua naguna'zi nezë regiuni shtë Judea nu guna'zi rai' nezë Samaria, perë ra poshtë bëa'në rai' Jerusalén. ²Bældá nguui za'quë bëca'chi rall lë'ë Esteban nu nalë bi'ni rall por lë'i'. ³Perë Saulo adë bégá'adi'i ldu'ull ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Riutëll hiu'u por hiu'u parë rgull ra mënë, na'a la nguui. Rshaguiull ra prubi parë riagsëá'nëll mënë lachigui'bë.

Caglua'a rai' diza'quë reguni Samaria

⁴Ra nabëru'u Jerusalén cualquier nezë zia'a rall, rni'i rall diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. ⁵Felipe gua tubi guë'dchi shtë Samaria. Ndë guzublú guní'ill lu ra mënë chu na Jesucristo. ⁶Bédëá mënë zihani parë rquë diaguë rall bien grë ra di'dzë naguni'i Felipe. Nu rna rall lu milagrë nabë'në Felipe. ⁷Zihani mënë narac llu'u, bëac rall. Gulú Felipe mëdzabë la'ni ldu'u ra

nanapë mëdzabë. Nalé gurushtia ra mëdzabë iurë bëru'u rall. Zihani cunjë nu mënë narac galguidzë llunguë, bëac rall. ⁸Nalé bëquitë ldu'u ra mënë grë nabë'në Felipe ciudá ni.

⁹Ndë guquërelde tubi nguui nalë Simón. Rac rquë'ë bëlliull. Zdë'ë mudë bësiguëll ra mënë shtë Samaria. Bëdzëguë' ldu'u rall iurë rna rall narunë Simón. Rni'ill de quë lé'ëll nall tubi më nalasac.

¹⁰Grë ra mënë dizdë ra më ru'bë hashtë más nabi'chi, bëquë diaguë rall pë rni'i Simón. Guni'i rall lé'ëll nall më ru'bë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ¹¹Gualdí ldu'u rall lë'ë Simón por magi nabë'nëll. Llëduni tiempë bësiguëll ra mënë ¹²perë zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë naguni'i Felipe. Ruadi'dzë Felipe mudë tsuté mënë nezë lu gube'e parë tsa rall catë rribë'a Dios. Por Jesús gac salvar mieti, guni'i Felipe nu bëchu'bë nísi' na'a la nguui, ra nagualdí ldu'i diza'quë.

¹³Mizmë Simón bëriubë nísëll purquë gualdí ldú'ull diza'quë nu guanáldëll lë'ë Felipe. Nalé bëdzëguë' ldú'ull; gunall milagrë nu sëni ru'bë nabë'në Felipe.

¹⁴Bini ra poshtë nabëa'në Jerusalén, ra mënë Samaria gualdí ldu'u rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rai' Pedro nu Juan parë zia'a rai' Samaria. ¹⁵Bëdchini Pedro nu Juan guë'dchi ni; guna'bë rai' lu Dios parë guëd'ë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë ra më Samaria nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁶Ra nagualdí ldu'i diza'quë todavía adë bë'nëdi'i rall recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rall. Más antsë tsana

bëriubë nisë rall, ra nabëchu'bë nisë lë'ë rall, guna'bë rall niétiquë lë shtë Dadë Jesús. ¹⁷Iurní Pedro nu Juan bëdchi'bë guia'a rai' guëc ra mënë ni. Lueguë bëdchini Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë rall.

¹⁸Iurë guná Simón bëdchi'bë poshtë guia'a rai' guëc ra mënë nu gunall bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall, Simón bé'nëll ofrecëre dumí. ¹⁹Répill lu ra poshtë: —Gulë bëtuu' du'pë pudëre nanapë të parë guna ziquë runë të, të iurë guëdchi'ba guahia guëc ra mënë, gunë rall recibir Espíritu Santo.

²⁰Repi Pedro lull: —Dios guënitilú lé'ël con grë shtumil. ¿Pëllë llua'al sí'il con dumí lo quë narzëlaa'chi Dios ca'a mënë? ²¹Adë nápël dereché con lë'ë na'a purquë bé'nëll duldë la'ni ldú'ul. Zuldídi'i shcuëndël delantë lu më. ²²Bësa'në llgabë mal shtë'nëll; bëagrí ldú'ul con Dios; guna'bë lu më të gunë më perdunë lé'ël. ²³Gadzë duldë la'ni ldú'ul; nal ziquë nanú bajo ordë shtë Satanás.

²⁴Iurní guchi Simón lu poshtë: —Gulë guna'bë lu Dios por na të parë adë guëzac zíd'i më na ziquë guni'i të.

²⁵Ra poshtë guni'i rai' lu mënë Samaria ra cusë naguná rall nu biadi'dzë rai' diza'quë lu ra mënë. Iurní bëru'u rai' parë gua rai' los de más guë'dchi shtë Samaria. Guagni'i rai' diza'quë; despuës bëagrí rai' parë Jerusalén.

Biadi'dzënú Felipe tubi më Etiopía

²⁶Dzë ni repi tubi ianglë lu Felipe: —Bë'në preparar të tsal tubi nezë narëa'në ladë sur, nezë nazia'a de

Jerusalén parë guë'dchi nalë Gaza. Nezë rë' rdëdë catë níd'i mënë.

²⁷Lueguë bëru'u Felipe. Ziá'ai'; perë nezë naziá'ai', bëdia'guë'lúhi' tubi nguiu më Etiopía. Nádi'll nguiu completë nu nall tesorerë shtë Candace, tubi na'a narnibë'a naciuni Etiopía. Lë'ë tesorerë guall Jerusalén parë guaguë'nëll adorar Dios. ²⁸Zëagzëll parë lãdzëll. Zúbëll lu guërrëdë shtëll. Quëú'ldëll la'ni tubi librë nabëquë'ë Isaías. ²⁹Iurní repi Espíritu Santo lu Felipe:

—Guabi'guë cula'ni guërrëdë shtënë më Etiopía.

³⁰Iurë guabi'guë Felipe cula'ni guërrëdë, bíni' quëú'ldë nguiu ni la'ni librë shtë Isaías. Felipe guna'bë di'dzë lull:

—¿Gu riasël lo quë nacagni'i la'ni librë?

³¹Nguiu ni repi lu Felipe:

—Adë riasëdia'a purquë adë nãpëdia'a chu guëni'i pë runë cuntienë ni.

Iurní répill lu Felipe të tsepi Felipe nu subë Felipe la'ni shguërrëdëll.

³²La'ni librë catë quëú'ldë më Etiopía lë'ë partë ni cagni'i:

Bia'a rall nguiu parë gáti' ziquë lli'li, nu ziquë rëa'në lli'li ziquë gu'pë delantë lu ra narna'zi, zni bëa'në nguiu rë'. Adë bëllá'lëdi'i rua'll parë niaru'u tubi di'dzë.

³³Dzë ni guna'zi ra mënë lë'ëll, bë'në rall condenar lë'ë nguiu ni sin ni tubi causë.

Adë pë jushtisi bë'në rall. Nalë fier bë'në rall tratë nguiu ni. Bëdchisú rall vidë shtë'nëll.

³⁴Iurní më Etiopía guna'bë di'dzë lu Felipe:

—Bë'në favurë guni'i lua, ¿chu guzac zdë'ë? ¿Pë lu mizmë lë'ëll rní'll u nu chu stubi guzac zdë'ë?

³⁵Iurní Felipe guzublú guní'i' pë runë cuntienë partë catë bi'ldi më Etiopía la'ni librë. Guni'i Felipe ra diza'quë shtë Jesús nu lla gac salvárëll. ³⁶Iurë ziadëdë rall tubi lugar catë rë nisë, guna'bë di'dzë më Etiopía lu Felipe:

—Ndë'ë rë nisë. ¿Pë adë gac chubë nisa ndë'ë?

³⁷Felipe repi lull:

—Si talë guëdubinú ldú'ul rialdí ldú'ul shti'dzë Jesús, zac chubë nísël ndë'ë.

Iurní repi nguiu ni:

—Rialdí ldua'a niétiquë Jesucristo na shini Dios.

³⁸Gunibë'a nguiu parë guzudchí guërrëdë parë bietë rai'. Iurní guatë rai' la'ni nisë. Bëchu'bë nisë Felipe lë'ëll ndë. ³⁹Iurë bëru'u rall rua' nisë, Espíritu Santo bia'a lë'ë Felipe. Lë'ë nguiu nilli gu' ldú'ull nu rquitë ldú'ull. Guaglã'guëll shnézëll.

⁴⁰Bëdchini Felipe guë'dchi nalë Azoto, nu gudëdëi' guë'dchi por guë'dchi. Cagluá'ai' mënë diza'quë hashtë bëdchíni' guë'dchi nalë Cesarea.

Bëac Saulo shmënë Jesús

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 Saulo guagla'guë bë'në nalaa'dchill; guc ldú'ull quínill ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Por ni guagnall jëfë shtë ra bëshuzi ²parë gunë rall firmar tubi guichi parë zia'a Saulo. Guziá'all ra iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Damasco. Ndë tsatíllil ra na'a nu nguiu nacanalë tëchi diza'quë shtë Jesús.

Gue'dënull ra mënë ni; guëldáguëll lë'ë rai' lachigui'bë. ³Guc iurë zia'a zull nezë, hia mërë guëdchínill guë'dchi Damasco, nasesë bëdchini tubi llni nezë lu gube'e. Gu'të llni lu nezë catë zía'all. ⁴Saulo gulaguë lu guiu'u; gunall lu llni nu bínill tubi bë naguni'i:

—Saulo, Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?

⁵Iurní guna'bë di'dzë Saulo:

—¿Chu lé'ël? Dadë, rní'il lua zni'i.

Iurní bë guni'i:

—Nahia Jesús. Rzunáldël shmëna parë quinil. ¿Pë adë rac bé'al lo mizmë na rzunáldël? Adë guëlluí'idi'i lo quë naquëhúnël. Quëhúnël ziquë runë ngunë narlda'a patadë lu garrudchi. Zni quëhúnël.

⁶Iurní nalë bëdzëbë Saulo nu bëchi'chill. Répill:

—Dadë, ¿guadë narac shtú'ul guna?

Perë lë'ë bë guni'i:

—Guashtë nga'li nu gutë ladi guë'dchi. Ndë guëni'i mënë lul pë gúnël.

⁷Ra nguiu nazënú lë'ë Saulo, bëa'në rall ziquë gu'pë tantë bëdzëbë rall purquë bini rall bë nacagni'i lu Saulo, perë ni tubi adë chu gunádi'i rall. ⁸Iurní Saulo guashtë lu guiu'u, perë iurë bëshá'lëll slull, hiadë gúquëdi'i nianall. Bëá'nëll ciegu. Ra nguiu nazënúhi', guna'zi rall guiá'ai' parë guc bëdchíni' guë'dchi Damasco. ⁹Ndë bëá'ni' tsunë dzë; adë gúquëdi'i nianáhi'. Adë gudáudi'i nu adë pë bii'di'i'.

¹⁰Guë'dchi Damasco quërelde tubi nguiu nalë Ananías. Rialdí ldu'ull

shti'dzë Jesús. Bëlua'alú Jesús lull nu repi më lull:

—Ananías.

Bëquebi Ananías lueguë:

—Lë'ë na ndë'ë, Dadë.

¹¹Jesús repi lull iurní:

—Guashtë nga'li nu gua lidchi Judas naquërelde nezë nalë Nezë Ldi. Guna'bë di'dzë por tubi nguiu më Tarso. Lëll Saulo. Ndë quëadi'dzënull Dios. ¹²Lu Saulo bëlua'alú tubi nguiu lë Ananías. Nguiu ni lé'ël. Gunall guatël parë guëdchi'bë guiá'al guëquëll të parë guëac slull nu guená Saulo stubi vultë ziquë nall antsë.

¹³Iurní bini Ananías naguni'i Jesús, repi Ananías lu më:

—Perë Dadë, zihani mënë rni'i lua shcuendë nguiu rë'. Nablac fier quëhúnëll Jerusalén con ra mënë narialdí ldu'i shtí'dzël. ¹⁴Iurne' zé'dëll ndë'ë con guichi nabëdë'ë ra jëfë shtë bëshuzi parë guá'all prësi grë ra mënë narunë adorar lé'ël.

¹⁵Perë Jesús repi lu Ananías:

—Guasë purquë na gudilia nguiu rë' parë guëni'ill diza'quë delantë lu ra mënë shtë stubi naciuni nu lu ra rëy shtë rall. Nu tsagní'ill diza'quë shtëna lu ra më israelitë. ¹⁶Na guëluá'ahia lé'ëll nu guënia'a lull grë cusë mal nagunënú mënë cuntrë lé'ëll purquë nall shmëna.

¹⁷Iurní lë'ë Ananías zia'a lidchi Judas catë quërelde Saulo. Guatëll nu bëdchi'bë guiá'all guëc Saulo. Répill:

—Bëchi Saulo, lë'ë Jesús naguni'i lul nezë nazé'dël, bëshe'ldë më na ndë'ë parë gac guënal stubi vultë nu parë guëdchíni Espíritu Santo të cuezënúhi' lé'ël.

¹⁸Lueguë iurní bèlla'lë slu Saulo. Gunáhi' nu bíní' gulaguë cumë ziquë tubi gui'lli la'ni slúhi'. Saulo guasuldí nu bëriubë nísí'.
¹⁹Despuësë gudáuhi' nu bëu' fuersë shtëhi' stubi vultë. Bëá'ni' bëldá dzë Damasco con ra narialdí ldu'i diza'quë.

Guzublú Saulo guni'i diza'quë lu ra mënë Damasco

²⁰Lueguë guzublú guni'i Saulo diza'quë shtë Jesús lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra israelitë. Guní'ill lu mënë, Jesús náhi' shini Dios nabitë lu guédchiliu. ²¹Grë ra mënë nabëquë diaguë shti'dzë Saulo, bëdzëguë' ldu'u rall nu guni'i lu sa' rall:

—Perë nguiu rë' na el quë naguzunalë ra mënë Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë. Nu lo mizmä lé'ëll zé'dëll ndë'ë parë guá'all prësi ra shmënë më parë tsagsá'nëll lë'ë rall lu ra jëfë shtë bëshuzi.

²²Perë Saulo biadí'dzëll lu ra mënë con más lni; adë bëdzëbëdi'!. Guní'i' de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios. Bë'në Dios compa'ni lë'ë Saulo. Ra israelitë naquërelë Damasco, bëa'në rall sin ni tubi di'dzë purquë adë bëdzëlédi'i rall pë niani'i rall.

Bëru'u Saulo guia'a ra contrari shtëhi'

²³Gudëdë zihani dzë; iurní ra më israelitë guré rall de acuerdë parë quini rall lë'ë Saulo. ²⁴Lueguë bini Saulo pë llgabë quëhunë rall. Dzë la gue'lë rbezë rall Saulo rua' puertë salidë shtë ciudá parë quini rall Saulo. ²⁵Ra shmënë Jesús bëtia'a

rall Saulo la'ni tubi rëguelë parë iurë gu' gue'lë, bëldaguë rall Saulo stubi tëchi lu'. Lu' ni nahin ziquë tubi lu' bësu'u nasë'au alreduerë ciudá. Zni mudë gula'a Saulo lu galguti.

Bëabrí Saulo Jerusalén

²⁶Iurë bëdchini Saulo Jerusalén, guc ldú'i' niagdzá'gui' ladi ra shmënë Jesús parë grë rall rdzëbë rall Saulo purquë gá'adi'i tsaldí ldu'u rall de quë Saulo hia bëabrí ldú'ull, de quë bëáquëll shmënë Jesús. ²⁷Perë Bernabë guagsëá'nëll Saulo lu ra poshtë. Biadí'dzëll lla guni'i Saulo lu ra mënë Damasco, de quë Saulo biadí'dzëll con guëdubinú ldú'ull ziquë tubi muzë shtë Jesús.

²⁸Iurní Saulo bëá'ni' Jerusalén parë quëhúni' dchi'ni con ra poshtë. Guadi'dzënúhi' diza'quë hiu'u por hiu'u sin adë pë nádi'i. ²⁹Con guëdubinú ldú'i' ruadi'dzi' ziquë muzë shtë Jesús. Biadi'dzënúhi' con ra më israelitë naruadi'dzë dizé griego. Perë ra mënë gudili rall mudë parë quini rall Saulo.

³⁰Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, guc bë'a rall de quë ra më israelitë zunalë rall lë'ë Saulo. Iurní bia'a rall lë'ë Saulo parë guë'dchi Tarso.

³¹Dzë ni grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ra narëta' regiuni Judea nu Galilea nu Samaria, nalé rbedchí ldu'u rall. Másru'u guc shtu'u rall lë'ë Jesús nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Nu Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë rall parë guaru'bë grupë shtë rall.

Bëac Eneas

³²Canzé Pedro; quëhúni' visitar grë ra naná shmënë Jesús. Gudëdë

guagnáhi' ra narianaldë nezë santu shtë Jesús, ra naquërelde tubi guè'dchi nalë Lida. ³³Ndë nanú tubi nguii nalë Eneas. Hia guc shunë izë ráquëll galguidzë llunguë. Nagá'all; adë ráquëdi'i rzëll. ³⁴Pedro

bëdchini lu Eneas nu guchi Pedro:

—Eneas, Jesucristo gunëac lé'ël.

Guashtë nga'li nu bëldisë shtaa'li.

Lueguë lueguë guashtë Eneas.

³⁵Grë ra naquërelde guè'dchi Lida nu grë ra naquërelde guè'dchi Sarón, guná rall lla bëac nguii ni. Lueguë bësa'në rall custumbrë guahietë shtë rall parë guanaldë rall nezë za'quë shtë Jesús.

Guashtë Dorcas ladi ra tégulë

³⁶Tiempë ni nanú tubi na'a guè'dchi shtë Jope. Rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Lëll Tabita perë ra mënë naruadi'dzë dizé griego, rni'i rall lë na'a ni Dorcas. Dorcas bë'në bien nu bëdé'ëll gu'në cua'a ra prubi. Bét'nëll zihani cusë za'quë. ³⁷Bëdchini tubi dzë, guc ll'u Dorcas nu gúttill. Custumbrë shtë ra mënë ni na rguibi rall cuerpë shtë ra tégulë. Gudibi rall shcuerpë Dorcas nu bëcuezë rall cuerpë guia'a la'ni hiu'u guërupë pisë. ³⁸Guè'dchi Jope rëa'në guëlla' guè'dchi shtë Lida catë nanú Pedro. Bini ra më Jope nanú Pedro guè'dchi Lida. Iurní bëshe'ldë rall chupë nguii parë guagni'i rall lu Pedro:

—Guërré cha guiá hia'a guè'dchi Jope.

³⁹Lueguë bëru'u Pedro con lë'ë ra nguii ni. Iurë bëdchini rall Jope, bia'a rall Pedro quartë catë naga'a tégulë. Nalé ru'në ra viudë

nabëdëá nga'li. Bëlua'a rall vestidë nu manguë nabëntsa'u Dorcas tsana gubáni'. ⁴⁰Lueguë Pedro gunibë'a guëru'u grë ra mënë la'ni quartë. Iurní bëzullibi Pedro nu biadi'dzënúhi' Dios. Rbí'ai' lu naguti nu répi' lúhi':

—Tabita, guashtë nga'li.

Lueguë lë'ë tégulë bëlla'lë slúhi'; gunáhi' lu Pedro. Guzubë ldi'. ⁴¹Pedro guna'zi guiá'all parë guasuldill. Lueguë guna'bë Pedro ra viudë nu los de más narialdí ldu'i Jesús parë bé'ni' presentar lë'ë Dorcas nagubani. ⁴²Grë mënë shtë ciudá Jope bini rall milagrë nabë'në Pedro. Nalé zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ⁴³Por zihani dzë bëa'në Pedro ciudá Jope lidchi tubi curtidor shtë gui'di ladi ngunë. Lëll Simón.

Biadi'dzënú Pedro Cornelio

10 Gu' tubi nguii ciudá Cesarea; lëll Cornelio. Nall capitán narnibë'a tubi gahiu'a sultadë. Ra sultadë ni lë rall Italiano. ²Cornelio con grë shfamíllil runë rall adorar Dios guëdubinú ldu'u rall. Adë nádi'i Cornelio më israelitë perë bëdé'ëll zihani dumí. Bét'nëll ayudë ra më israelitë. Siemprë ruadi'dzënull Dios. ³Tubi dzë quierë rquë tsunë guadze', bëlua'alú tubi ianglë lu Cornelio. Clarë gunall tubi ianglë shtë Dios naguaté catë zuga'a Cornelio. Repi ianglë lull:

—Cornelio.

⁴Gubi'a Cornelio lu ianglë nu nalé bëdzëbëll. Guna'bë dí'dzëll lu ianglë:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Iurní repi ianglë lull:

—Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënël iurë ruadi'dzënl më nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bë'nël ayudë ra prubi. ⁵Bëshe'ldë bëldá nguïu guë'dchi Jope parë tsagli'i rall Simón, nu lëll Pedro; chupë lëll. ⁶Quërelde Pedro lidchi tubi curtidurë nalë zac Simón. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lull pë gúnëll.

⁷Iurë gubi' ianglë, guna'bë Cornelio chupë shmúzëll con tubi suldadë nanané Cornelio. Suldadë ni gualdí ldu'i shti'dzë Jesús. Guëzá rall na rall muzë shtë Cornelio.

⁸Biadi'dzë Cornelio lu rall lla biadi'dzënull ianglë. Iurní bëshe'ldë Cornelio lë'ë rall parë ziaagli'i rall Pedro.

⁹Stubi dzë quierë guërudë dzë, ziagdchini rall ciudá Jope. Lo mizmë iurë Pedro be'pi guëc hiu'u të guadi'dzënúhi' Dios. ¹⁰Nalë rldi'anë Pedro; rac shtú'ui' gáuhi'. Perë mientras quëhunë ra shfamili Pedro preparar cumidë, Pedro gunall bédchini tubi cusë shtë Dios lull. ¹¹Guná Pedro bëlla'lë lu gube'e nu gunall lu ziquë tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din ca zu Pedro. Li'bi guëzá shquini. ¹²La'ni lari nanú grë clasë ra ma nanapë tapë guëáhi' nu ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u nu ra ma nariasë. ¹³Iurní bini Pedro tubi bë naguni'i:

—Pedro, guasuldí nu gudini ma gaul.

¹⁴Perë Pedro guchi:

—Dadë, nunquë adë ráudia'a ra ma naná providë según ra custumbrë shtë na'a.

¹⁵Lë'ë bë guni'i lu Pedro stubi vueltë:

—Lo quë nabëzunë Dios, limpi nahin; adë rní'idi'il nahin mal parë lë'ël.

¹⁶Zni guc tsunë vësë; iurní be'pi lari lu gube'e. ¹⁷Quëhunë Pedro llgabë pë runë cuntienë nagunall iurë lë'ë ra nguïu nabëshe'ldë Cornelio ze'dë guëna'bë di'dzë rall ca na lidchi curtidurë nalë Simón. ¹⁸Bédchini rall rua' lidchi Simón; fuertë cana'bë rall:

—¿Gu quërelde tubi nguïu ndë'ë nalë Simón Pedro?

¹⁹Pedro nianá zúbëll guia'a guëc hiu'u. Quëhúnëll llgabë nia'a pë runë cuntienë lo quë nabëshe'ldë Dios lull. Iurní repi Espiritu Santo lull:

—Pedro guná, tsunë nguïu cagna'bë rall lë'ël. ²⁰Bietë; bë'në compaňi lë'ë rall. Adë pë llgabë rúnëdi'il purquë na bëshe'lda lë'ë rall.

²¹Iurë bietë Pedro, guagnall ra nguïu nabëshe'ldë Cornelio. Répill lu ra nguïu:

—Na lëa Pedro nacaguili të. ¿Pë rsunë nua'a të?

²²Repi rall lu Pedro:

—Zë'pë na'a purquë bëshe'ldë Cornelio lë'ë na'a parë sël con lë'ë na'a lídchill. Cornelio nall tubi nguïu honradë nu rialdí ldú'll Dios. Nalë rac shtu'u më israelitë lë'ëll. Tubi ianglë shtë Dios guni'i lu Cornelio parë bëshë'ldëll lë'ë na'a nu guni'i ianglë lull lë'ël guëni'il lu Cornelio pë gúnëll.

²³Iurní Pedro guni'i lu rall:

—Gulë tsutë ndë'ë; gulë bëa'në ne gue'lë.

Hia brëgue'lë bëru'unú Pedro lë'ë rall parë zia'a rall lidchi Cornelio.

Nu guanaldë bëldá narialdí ldu'i diza'quë naquërelde guë'dchi Jope.

²⁴Stubi dzë bëdchini rall ciudá Cesarea. Ndë cabezë Cornelio lë'ë rall con grë shfamílill. Tambiën guna'bë Cornelio bëldá amigu shtëll. ²⁵Iurë bëdchini Pedro lidchi Cornelio, Cornelio bëru'u; bé'nëll saludar lë'ë Pedro nu bëzullíbill lu Pedro parë bé'nëll adorar Pedro. ²⁶Perë Pedro guna'zi guia'a Cornelio; répi':

—Guzuldí purquë adë guzá'quëdi'i rzullíbil lua purquë nahia nguiu ziquë lë'ël.

²⁷Mientras ziazú rall quëadi'dzë rall, guaté Pedro lidchi Cornelio. Guná Pedro zihani mënë rë.

²⁸Guni'i Pedro lu ra mënë:

—Lë'ë të bien nané të lla na creenci shtë ra më israelitë. Providë guëdza'guë ra më israelitë con mënë de stubi naciuni. Adë nápëdi'i rall permisi parë tsuté rall lidchi mënë zitu, perë bëlua'a Dios na adë tsaglá'guëdia'a creenci ni. Grë ra nguiu nabëzuné Dios, limpi na rall. Adë naprovidë parë tsutéa lidchi rall. Bëlua'a Dios na de quë adë guëni'idia'a sulë mënë israelitë na rall allegadë lu Dios, de quë mënë zitu na rall condenadë. ²⁹Por ni zíquësë guna'bë të na, lueguë zelda; adë bé'nëdia'a negar. Gulë guni'i lua nia'a pë rac shtu'u të.

³⁰Iurní guzublú biadi'dzë Cornelio lu Pedro:

—Guc tapë dzë ne'; lo mizmë iurë ziquë iurní, rquë tsunë guadze' quërelde; quëhuna ayunë nu quëhuna orar lu Dios. De repëntë gunahia tubi ianglë shtë Dios. Nalé rcabni'i lari naquichi. ³¹Guni'i

ianglë lëa: “Cornelio, Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënëll iurë rná'bëll lu më. Nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bédë'ël dumí cua'a ra prubi. ³²Bëshe'ldë bëldá shmënëll ciudá Jope parë tsaglli'i rall Simón Pedro. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul ra cusë nagúnëll.” Zni guni'i ianglë lua. ³³Por ni lueguë bëshe'lda ra shmëna; bidë guëlli'i rall lë'ël. Iurne' dzu na'a grë na'a ndë'ë delantë lu Dios parë guëquë diaguë na'a grë lo quë naguni'i Dios lul parë guëni'il lu na'a.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra më lidchi Cornelio

³⁴Guzublú guni'i Pedro lu grë mënë naré lidchi Cornelio. Guni'i Pedro:

—Iurne' gualú rac bé'ahia adë rúnëdi'i Dios menos ni tubi mënë lu guë'dchiliu ³⁵sino quë rca'a më grë ra nanapë rëspëti nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ³⁶Guni'i Dios más antsë lu grë na'a ziquë shini Jacob ra diza'quë shtë më. Bëshe'ldë më lë'ë Jesucristo parë bidë guëni'inúhi' lë'ë hia'a diza'quë shtë Dios parë cuedchí ldu'u hia'a. Jesucristo na rëy; napë më derechë parë rnibë'a më grë naciuni. ³⁷Lë'ë të bien nané të pë guc ladzë ra më israelitë. Primërë guzublú Juan Bautista, bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë, iurní bëchu'bë nísí'. Despuësë guzublú Jesús shchí'ni' nezë Galilea. ³⁸Lë'ë të nané të lla bédë'ë Dios pudërë parë Jesús më Nazaret. Bëshe'ldë Dios Espíritu Santo parë cuezëni'hi' lë'ë më. Bënëac më grë ra nananú mëdzabë la'ni ldu'i. Bë'në më bien por pudërë shtë Dios cumë

cabezénúhi' lè'è Jesús. ³⁹Lè'è na'a na na'a testigu shtë grè ra cusè rë' nabè'nè Jesús. Bè'nè mè milagrè nezè Judea nu ladi ciudá Jerusalén. Despuèsè bèquè'lè ra mènè lè'è Jesús lu cruz; guti mè. ⁴⁰Gudèdè tsunè dzè guti Jesús, iurní bèldishté Dios lè'è Jesús ladi ra tégulè. Nu Dios bèshe'ldè Jesús parè bèlua'alú mè lu na'a stubi vultè. ⁴¹Adè bèlua'alú mè lu grè ra mènè, niétiquè lu na'a bèlua'alú mè. Dios gudili lè'è na'a dizdè antsè parè na na'a testigu. Verdá nahin; guashtë mè ladi ra tégulè. Despuèsè lè'è na'a gudaunú na'a lè'è mè; bèdii'nú na'a lè'è mè. ⁴²Nu bèshe'ldè mè lè'è na'a parè guiagni'i na'a diza'què shtë mè lu ra mènè. Iurne' cagni'i na'a verdá. Dios bèdè'lè pudèrè lè'è Jesús ziquè tubi juèsi parè gunè mè juzguè grè ra mènè nanabani nu grè naguti. ⁴³También ra profetè naguré guahietè, cagni'i rai' shcuendè Jesús de què grè ra natsaldí ldu'i lè'è mè, runè mè perdunè duldè shtë rall. Por lè'è mè gac perdunè rall.

**Bèdchini Espíritu Santo
parè cuezénúhi' lè'è ra
mènè lidchi Cornelio**

⁴⁴Nianá quèadi'dzènú Pedro lè'è ra mènè lidchi Cornelio, lè'è Espíritu Santo bèdchini parè cuezénúhi' grè ra narquè diaguè di'dzè shtë Pedro. ⁴⁵Ra israelitè narialdí ldu'i diza'què, ra naze'ldè naldè lè'è Pedro, nalé bèdzèguèè' ldu'u rall. Guná rall ra narquè diaguè shti'dzè Pedro, adè na rall mè israelitè perè bè'nè rall recibir Espíritu Santo nabèzèlaa'dchi Dios

parè lè'è rall. ⁴⁶Bini rall quèadi'dzè ra mè rë' stubi dizé. Quèhunè rall adorar Dios; guni'i rall llèru'bè na pudèrè shtë Dios. ⁴⁷Iurní guni'i Pedro:

—Hia què bèdchini Espíritu Santo parè cuezénúhi' lè'è rall igual cumè ziquè bèdè'na'a recibir lè'i', hiadè nídi'i stubi cusè más. Guèriubè nisè rall iurne'.

⁴⁸Gunibè'a Pedro lu rall:

—Gulè bèchubè nisè lè'è tè. Gulè guni'i lè Jesucristo purquè na tè shmènè mè.

Despuèsè bè'nè rall ruèguè lu Pedro parè guèa'nè Pedro sèbèldá dzè con lè'è rall.

Bèabrí Pedro Jerusalén

11 Ra poshtë nu ra nagualdí ldu'i diza'què naré Judea, bini rall de què también ra mènè nanádi'i mè israelitè gualdí ldu'u rai' diza'què. ²Iurè bèabrí Pedro Jerusalén, bèldá ra mè israelitè gudildi di'dzè rall con Pedro. Mènè ni guanaldè rall tèchi custumbrè shtë gac circuncidar mieti. ³Bèsègua'a rèdchi rall Pedro. Guni'i rall:

—¿Pèzielú guagnal ra mènè nanádi'i mè israelitè? ¿Pèzielú guataunul lè'è rall?

⁴Iurní biadi'dzè Pedro lu rall lla mudè gac guagná Pedro ra mènè de stubi naciuni. Répi':

⁵—Na zuhia ciudá Jope. Iurè cagnia'a lu Dios, gunahia cusè nabèshe'ldè Dios lua. Gunahia tubi lari naquichi ru'bè. Ze'din nezè lu gube'e. Li'bi guèzá shquinin, nu gulaguin hashtë catè zugá'ahia.

⁶Iurè gunahia nia'a pè nanú la'ni

lari, gunahia nanú ra ma nazubë tapë guéahi'; nanú ra ma dushë; nanú ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u; nanú ra ma nariasë. ⁷Nu binia tubi bë naguni'i: "Pedro, guasuldí. Gudini ma nagaul." ⁸Perë na gucha lúhi': "Dadë, nunquë adë gudáudia'a ma naná providë según creenci shtë mënë israelitë". ⁹Iurní bë guni'i lua stubi vultë: "Lo quë hia bëzuné Dios, limpi nahin. Adë chu guëni'idi'i nahin mal parë Dios." ¹⁰Zni guni'i bë tsunë vultë; despuësë be'pi lari guia'a stubi. ¹¹Lueguë iurní bédchini tsunë nguü mënë Cesarea catë quërela parë ze'dë ca'a rall na. ¹²Lë'ë Espíritu Santo bëshé'ldi' na parë tsanaldä lë'ë rall sin ni tubi llgabë de quë na rall de stubi naciuni. Tambiën guzëni' shu'pë nguü rë' na. Grë na'a bëdzuté na'a lidchi Cornelio. ¹³Lé'ëll biadi'dzëll lu na'a gunall zu tubi ianglë lídchill nu repi ianglë: "Bëshel'dë bëldá shmënel ciudá Jope parë tsaglli'i rall lë'ë Simón, stubi lëll Pedro. ¹⁴Lé'ëll guëni'ill lul lla mudë gúnëll parë gac salvar, lé'ëll con grë shfamíllil." ¹⁵Iurë guzublú quëadi'dzëniúa lë'ë rall, bédchini Espíritu Santo parë cuezëni'hi' lë'ë rall tal cumë ziquë bédchini' tsana bédë'na'a recibir lé'i'. ¹⁶Iurní bëagná ldua'a lo quë naguni'i Jesús lu na'a tsana guzëni' na'a lë'ë më. Guni'i më: "Juan bëchu'bë nisë ra mënë con nisë perë Dios guëne'e më Espíritu Santo parë guëzuné më ldu'u të nu parë cuezëni'hi' lë'ë të". ¹⁷Si talë Dios bëshel'dë Espíritu Santo parë cuezëni'hi' ra mënë stubi naciuni, igual cumë ziquë bënë më con lë'ë

hia'a, ra nagualdí ldu'i shti'dzë Dadë Jesucristo, adë nu mudë guna cuntrë Dios.

¹⁸Iurë bini ra mënë grë lo quë naguni'i Pedro lu rall, bëac dchi rall; hiadë pë guni'idi'i rall. Iurní guzublú bë'në rall adorar Dios. Guni'i rall:

—De verdá Dios bë'në perdunë lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Bëshal'ë më nezë parë guëabrá ldu'u rall con lë'ë më nu parë gapë rall vidë sin fin.

Ra mënë nagualdí ldu'i Jesús ciudá Antioquía

¹⁹Tsana gudini rall Esteban, guagla'guë rzunaldë mënë los de más ra narialdí ldu'i diza'quë. Ra shmënë Jesús bëagzé rall hashtë regiuni Fenicia nu Chipre nu guë'dchi shtë Antioquía. Ndë guagni'i rall diza'quë niétiquë lu ra më israelitë, lëdë nudi'i lu ra stubi mënë. ²⁰Bëldá narialdí ldu'i Jesús, na rall më Chipre nu Cirene. Bédchini rall ciudá shtë Antioquía. Guni'i rall diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më griego. ²¹Guni'i rall lu mënë con llëru'bë pudërë shtë Dios. Zni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë nu guanaldë rall tëchi enseñansë shtë Jesús.

²²Bini ra shmënë Jesús narëta' Jerusalén de quë zihani më Antioquía, hia rzu'bë diaguë rall diza'quë. Iurní bëshel'dë rall Bernabé parë guall Antioquía. ²³Iurë bédchini Bernabé Antioquía, gunall lla mudë cagdë'ë Dios ra cusë za'quë parë ra narzu'bë diaguë diza'quë. Nalé bëquitë ldu'u Bernabé nu guni'inúhi' ra mënë të tsanaldë rall shnezë Dios nu gac

rall firmë, adë guëazë guëtëdi'i rall shnezë Dios. ²⁴Bernabé nall tubi nguiu za'quë. Gualdí ldu'ull Dios. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'ull. Zihani ra më Antioquía gualdí ldu'u rall diza'quë shtë Jesucristo.

²⁵Despuësë gubi' Bernabé parë zía'ai' ciudá Tarso. Ndë guatílill Saulo parë be'dë guënull lé'i' Antioquía. ²⁶Ndë bëa'në rai' tubi izë con ra shmënë Jesús. Bëlua'a rai' zihani mëné. Ra shmënë Dios naquërelde Antioquía por primëre vësë bërulë rai' cristianos.

²⁷Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguiu nabë'në recibir llni shtë Dios parë guëni'i rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall de Jerusalén parë bëdchini rall Antioquía. ²⁸Túbill lë Agabo. Guzull guní'ill lu ra narialdí ldu'i diza'quë tubi cusë nagac cumplir. Con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo, lé'ëll guní'ill guëdchini tubi gubini dushë guëdubi guë'dchiliu. Gubini rë' guc cumplirin tiempë tsana cagnibë'a rëy Claudio. ²⁹Grë ra më Antioquía narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gu' rall de acuerdë parë gunë rall ayudë; bëshe'ldë rall dumí parë prubi naquërelde Judea.

³⁰Bëtëá rall dumí; cadë tubi rall bëdë'ë lo más posiblë. Bëshe'ldë rall dumí con Bernabé nu Saulo ca'a ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén.

Guti Jacobo nu gua Pedro lachigui'bë

12 Tiempë ni rëy Herodes nalé guzunáldëll bëldá ra shmënë Jesús. ²Gunibë'all guti Jacobo, bëchi Juan. Gudini rall lé'i' con spadë. ³Herodes guná nalé

rëuu' ldu'u ra më israelitë nu guc ldu'u Herodes guená'zill Pedro. Dzë ni bë'në tucarë laní naráu ra më israelitë guetështildi sin levadurë. ⁴Guna'zi rall Pedro prësi; Herodes gunibë'a tsa Pedro lachigui'bë nu gunibë'all tapë grupë suldadë gapë rall lë'ë Pedro. Cadë tapëgá suldadë tubi grupë. Bë'në Herodes llgabë niagull Pedro delantë lu ra mëné despuësë de laní Pascu. ⁵Nalé segurë nanú Pedro lachigui'bë purquë quëhapë ra suldadë lé'ëll. Perë ra mëné narialdí ldu'i diza'quë, ziagla'guë quëhunë rai' orar dzë la gue'lë. Con guëdubinú ldu'u rall cagni'inú rall lë'ë më por shcuendë Pedro.

Por milagrë shtë Dios bëru'u Pedro lachigui'bë

⁶Herodes bë'në llgabë guëgull Pedro lachigui'bë; tsagsá'nëll Pedro lu ra mëné grëgue'lë. Pedro naga'si lachigui'bë. Lí'bi' con chupë cadënë. Nu quëhapë chupë suldadë lé'i'. Stubi shcua'a suldadë zu rua' lachigui'bë. ⁷Iurní bëdchini tubi ianglë shtë Dios la'ni lachigui'bë nu gu'të tubi llni. Ianglë bëni'bi' lë'ë Pedro parë guëbáni'. Bëcua'ni ianglë lë'ë Pedro nu repi' lu Pedro: —Nasesë guashté.

Lueguë bëru'u ra cadënë nali'bi guia'a Pedro. ⁸Lë'ë ianglë repi lúhi': —Bëshi'i dchi'chi lá'níl nu bëquë'të shráchil.

Iurní bë'në Pedro gan, repi ianglë lull:

—Gutë shábël nu gude'e naldë na.

⁹Pedro bëru'u; zianáldi' tëchi ianglë. Adë rac bé'adi'i' gu nahin verdá lo quë naquëhunë ianglë

con l'é'i'. Llúa'ai' cani'i shcá'ldëll.

¹⁰Gudëdë rai' lu ra primërë puertë gui'bë naná parë nezë shtë ciudá; iubi puertë bëlla'lë parë bëru'u rai'. Iurë guzë rai' tubi nezë, lë'ë ianglë bëśá'ni' lë'ë Pedro. ¹¹Iurní bédë'ëi' cuendë; guní'i' la'ni ldú'i':

—Iurne' sí, rdé'ëhia cuendë, Dios bëshe'ldë ianglë shtëni' parë bëldá'ai' na guia'a Herodes. Bëldá'ai' na guia'a ra mënë israelitë, grë lo quë naguc ldu'u rall nihunënú rall na.

¹²Iurë quëhúni' llgabë, zia'ai' lidchi María, shni'a Juan Marcos. Ndë zihani mënë rë ra. Quëhunë rall ruëguë lu Dios parë guëru'u Pedro lachigui'bë. ¹³Iurë bëśëdchi Pedro rua' puertë, bëru'u tubi criadë; lëll Rode. Guagnall nia'a chu ndë nacagna'bë rua' nezë. ¹⁴Perë iurë guc bé'all cha' Pedro, por tantë bëquitë ldú'ull, adë bëśhá'lëdi'ill rua' nezë sino quë guagllú'nëll; guagni'ill lu ra mënë nazubë la'ni hiu'u. Répill lu rall:

—Pedro zuga'a rua' nezë.

¹⁵Iurní repi rall lu Rode:

—Rac túntël rní'il zni'i.

Perë Rode guni'i':

—Guldía, Pedro ndë nazuga'a rua' nezë.

Perë ra nazubë la'ni hiu'u rni'i' rall:

—Lé'ëdi'i' Pedro sino ianglë shtënë Pedro gudëdë.

¹⁶Perë Pedro nianá cagsédchi' rua' nezë. Iurë bëśha'lë rall rua' puertë nu guná rall lu Pedro, nalé bédzëguë' ldu'u rall. ¹⁷Pedro bë'në sëni con guiá'ai' të guëac dchi rall. Iurní guni'i' Pedro, bëlda'a Dadë Jesús lé'ëll lachigui'bë. Répi':

—Gulë biadi'dzë ndë'ë lu Jacobo nu lu ra grë narialdi ldu'i' diza'quë shtë Jesús.

Iurní bëru'u Pedro parë zia'ai' stubi lugar.

¹⁸Iurë brëgue'lë, nalé rdzëbë ra suldadë. Nezë rë' nezë rë' zia'a rall nia'a gua Pedro. ¹⁹Gunibë'a Herodes tsatili rall lë'ë Pedro perë cumë adë bédzëlëdi'i' rall Pedro, rëy Herodes guna'bë dí'dzëll shcuendë Pedro. Iurní gunibë'a Herodes gati ra suldadë. Despuësë bëru'u Herodes Judea parë zia'a guëquërdëll guë'dchi Cesarea.

Bëdchini dzë guti Herodes

²⁰Nalé rldënú Herodes ra mënë naquërdë ra guë'dchi Tiro nu Sidón, perë lë'ë ra mënë guré rall de acuerdë parë guna'bë rall en paz lu rëy purquë lu guiu'u shtë rëy rru'u naráu ra mënë shtë Tiro nu Sidón. Tubi grupë mënë shtë guë'dchi rë', guluté rall amistá con Blasto, tubi muzë ru'bë shtë rëy. Blasto guagni'inull lë'ë rëy parë gu' en paz. ²¹Herodes bëzú tubi tërmë lu rall parë pë dzë tsagdchini rall lidchi Herodes. Dzë ni gutë Herodes shábi' parë guzull de rëy nu guzúbëll lu tribunal shtënëll. Iurní guzublú guni'ill zihani di'dzë lu ra mënë. ²²Lë'ë ra mënë guzublú gurushtíá; guni'i' rall:

—Ndë'ë nacagni'i' adë nall tubi nguiu sino quë nall tubi dios.

²³Lueguë iurní tubi ianglë shtë Dios bëdchini. Bëru'ldë ianglë lë'ë Herodes lu tubi galguidzë dushë purquë adë bédë'ëdi'ill cuendë di'dzë shtë Dios. Más bëuu' ldú'ull naguni'i' ra mënë lull. Gudáu ra mbiziuguë lë'ë Herodes; gútil.

²⁴Diza'quë shtë Dios guagla'guë bërë'tsë nezë rë' nezë rë'. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë.

²⁵Bernabé nu Saulo guagsa'në dumí nabëshe'ldë ra mënë Antioquía parë ra prubi ciudá Jerusalén. Iurní bëagrí rai' con Juan Marcos hashtë Antioquía.

Bëshe'ldë Dios Bernabé nu Saulo lu dchi'ni

13 Ladi mënë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Antioquía, nanú Saulo. Nanú Bernabé. Nanú Simón narni'i ra mënë Ia'së. Nanú Lucio më Cirene. Nanú Manaén naguaru'bë lidchi Herodes, gubernadurë shtë Galilea. ²Tubi dzë ni bëdëa rai'; cagna'bë rai' Dios nu quëhunë rai' ayunë; adë ráudi'i rai' dzë ni. Guni'i Espíritu Santo lu rai': —Gulë bë'në nombrar Bernabé nu Saulo parë dchi'ni naguëdë'a gunë rall.

³Iurë gualú bë'në rall orar nu bë'në rall ayunë, bédchi'bë rall guia'a rall guëc Saulo nu Bernabé parë gunë rai' recibir shchi'ni Dios. Iurní bënë rall despedir lë'e rai'. Zia'a rai'.

Zia'a ra poshtë parë Chipre

⁴Bëshe'ldë Espíritu Santo lë'e Saulo nu Bernabé parë tubi guë'dchi nalë Seleucia nanaqué rua' nisëdu'u. Ndë be'pi rai' la'ni barcu parë zia'a rai' Chipre, tubi dani nananú la'ni nisë. ⁵Bédchini rai' Salamina; nahin puertë catë riuté barcu. Ndë guzublú Saulo nu Bernabé cagni'i rai' diza'quë lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë. Nu zac Juan Marcos

zia'anú rai'. ⁶Guëdubi guë'dchi shtë Chipre guazé rai'. Bédchini rai' tubi guë'dchi lë Pafos. Ndë bëdia'guë'lú rai' tubi narunë galbëlliú. Nall më israelitë nu lëll Barjesús. Nalé runtsá'ull bishi; guní'ill grë ra di'dzë narní'ill nahin verdá. ⁷Barjesús nall amigu shtë gubernadurë nalë Sergio Paulo. Gubernadurë nall tubi nguiu nasini guëquëll. Bëshë'ldëll rsunë parë cagna'bë mënë Bernabé nu Saulo purquë gubernadurë rac shtú'ull guínill diza'quë shtë Dios. ⁸Napë Barjesús stubi lë, Elimas, quiere decir narunë dchi'ni shtë bëlliú. Adë nédí'i Elimas niuadi'dzënú Saulo gubernadurë purquë adë nédí'ill tsaldí ldu'u gubernadurë shti'dzë Dios. ⁹Iurní Saulo, nápi' stubi léhi' Pablo, con pudërë shtë Espíritu Santo nacabeznú la'ni ldú'i', gubi'a gué'i' lu Elimas. ¹⁰Guni'i Pablo lull:

—Lé'ël guëdzë bishi nu duldë la'ni ldú'ul. Shini mëdzabë nal. Enemigu nal shtë cusë za'quë. Rluá'al ra mënë bishi, nu adë rsá'nëdi'il tsuté rall nezë za'quë shtë Dios. ¹¹Iurne' Dios gunë më cashtigu lë'ël; guëá'nëll ciegu por tubi tiempë; adë guënádi'il lu llni ngubidzë.

Lueguë lueguë bëcahi slu Elimas nu bëá'nëll ciegu. Caguílill tubi naguëna'zi guiá'all parë sëll. ¹²Iurë guná gubernadurë naguc con Elimas, gualdí ldu'u gubernadurë diza'quë. Nalé bëdzëguëë' ldú'ull iurë bínill shti'dzë Dios naguni'i Pablo.

Zia'a Pablo nu Bernabé regiuni Pisidia

¹³Pablo con ra sáhi' be'pi rai' barcu puertë nalë Pafos parë zia'a

rai' hashtë tubi guë'dchi nalë Perge nananú regiuni Panfilia; perë bësa'në Juan Marcos dchi'ni shtë Dios. Mejurë bëagrill Jerusalén.

¹⁴Iurní bëru'u Pablo con Bernabë guë'dchi Perge. Zia'a rai' ciudá Antioquía nanaqué regiuni shtë Pisidia. Dzë nabëzi'i ldu'u ra mënë, guaté Pablo con sáhi' iádu'u shtë më israelitë. Ndë guzubë rai' parë guëqué diaguë rai'. ¹⁵Bi'ldi ra jëfë shtë iádu'u la'ni librë nabëquë'e Moisés nu bi'ldi rall librë shtë ra profetë. Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Lë'ë të sa' hia'a, talë nua'a të tubi di'dzë ziquë cunseju parë grë hia'a, dzu hia'a ndë'e. Gulë guni'i.

¹⁶Iurní guasuldí Pablo; bé'ni' tubi sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. Guni'i':

—Gulë bëqué diaguë lë'ë të më israelitë, nu grë të naze'dë guë'në adorar Dios. ¹⁷Dios shtë naciuni Israel, gulë më shtadë guëlú hia'a parë mizmë lé'i'. Bë'në më shtáda'a tubi naciuni ru'bë tsana nianá quërelde rai' Egipto. Nu despuësë Dios gulú lë'ë rai' Egipto con pudërë shtë më. ¹⁸Durantë cuarenta izë bia'a ldu'u Dios mudë fierë shtë rai' iurë zia'a rai' nezë catë nídi'i mënë.

¹⁹Nu gunitilú më gadchi naciuni nanaqué regiuni shtë Canaán. Bëdë'ëi' lugar ni parë guquërelde shtadë guëlú hia'a. ²⁰Durantë tubi tiempë tapë gahiu'a guërudë izë, guquërelde naciuni Israel ndë. Ra juësi nabëshe'ldë Dios, gunibë'a rai' naciuni Israel hashtë tiempë shtë Samuel. ²¹Iurní guna'bë ra mënë lu Dios tubi rëy naguënbë'a lë'ë rall. Bëdë'e Dios tubi rëy nalë Saúl. Gunibë'a Saúl lë'ë rall cuarenta

izë. Saúl nall shini tubi nguii nalë Cis naze'dë ladi shini Benjamín.

²²Despuësë Dios gulú lë'ë Saúl lugar shtënell parë subë David ziquë rëy naguënbë'a më israelitë. Guni'i' Dios: “Gudilia David llga'në Isaí. David na tubi nguii nabëuu' ldua'a nu gúnëll cumplir grë lo quë narac shtua'a.” ²³Gulë Jesús ladi llëbní David nu lë'ë Jesús náhi' el quë nangunë salvar më israelitë. Ni bë'në Dios prometer más antsë. ²⁴Pues antsë guzublú Jesús dchi'ni shtëhi', Juan Bautista guni'i' lu zihani mënë israelitë të gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu chubë nisë rall ziquë sëni de quë bëabrí ldu'u rall con Dios. ²⁵Tsana ze'dë guëdchini gati Juan, guni'i': “¿Chu runë të llgabë nahia? Adë rúnëdi'i të shgabë të nahia el quë nacabezë të. Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di shtëné shrachi më.”

²⁶Rnia'a lu të Dadë naze'dë zu famili shtë Abraham, nu rnia'a lu grë të narunë adorar Dios. Dios bëshe'ldë diza'quë rë' parë gac salvára'a. ²⁷Ra naguquërelde Jerusalén nu jëfë shtë rall, adë guc bé'adi'i rall chu na Jesús. Nu adë guasédi'i rall ra di'dzë shtë ra profetë nabëquë'e shti'dzë Dios guahietë. Rsë'dë rall di'dzë rë' la'ni iádu'u shtë mënë israelitë cadë dzë narzi'i ldu'u ra mënë, perë tsana bë'në rall condenar Jesús, bë'në rall cumplir grë lo quë naná escritë de lë'ë më. ²⁸Adë bédzëlëdi'i rall ni tubi duldë nabë'në Jesús perë guna'bë rall lu Pilato parë gati më. ²⁹Iurë guc cumplir grë lo quë

narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús, bësiëtë më në lë'ë më lu cruz parë bëga'chi më la'ni ba'a. ³⁰Perë bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tëgulë parë gubani më stubi vuertë. ³¹Nu zihani dzë bëlua'alú Jesús lu ra nabë'në compa'ni lë'ë më iurë ziazgë më de Galilea parë Jerusalén. Lë'ë ra më në ni guná rall lu Jesús nu iurne' quëadi'dzë rall ziquë testigu de quë Jesús nabani.

³²Nu zac lë'ë na'a, cagni'i na'a diza'quë nabë'në më prometer lu shtáda'a. Guc cumplirin parë lë'ë hia'a purquë na hia'a shini rai'. ³³Bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Zni naescritë la'ni segundë Salmo: “Lé'ël nal shinia. Nedzë bënehia vidë parë lé'ël.” ³⁴Guni'i Dios guëldishtë'hi' lë'ë Jesús ladi ra tëgulë parë adë gáudi'i guiu'u cuerpë shtë më. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras naguni'i Dios: “Guënehia ra cusë za'quë parë lë'ë të, lo quë nabëna prometer lu David”.

³⁵Por ni David la'ni stubi Salmo guni'i: “Adë guësëa'nëgal cuerpë shtë shínil narac shtú'ul la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u shcuérpi”.

³⁶David bë'në sirvë lu sáhi' tiempë nabáni'. Bë'në zá'quëll ra cusë ziquë guni'i Dios lull. Perë despuësë gútil nu bëgá'chill. Gu'dzë cuerpë shtë'nëll. ³⁷Perë cuerpë shtë nguiu nabëldishtë Dios ladi ra tëgulë, adë gú'dzëdi'in. ³⁸Bëchi, napë quë gac bë'a të lo quë narnia'a lu të; lé'së Jesús napë pudërë parë gunë më perdunë duldë shtë të. ³⁹Grë narialdí ldu'i Jesús na perdunë duldë shtë rall. Adë nídi'i mudë parë suné almë shtë të por lëy nabëquë'ë Moisés purquë adë

nápëdi'in pudërë parë nihunin perdunë duldë shtë më në. ⁴⁰Gulë gupë cuidadë të ldáguëdi'i cashtigu shtë Dios guëc të, ra cusë nabëquë'ë ra profetë iurë guni'i rai' shti'dzë Dios narni'i:

⁴¹Gulë guná, lë'ë të naquëhunë burnë. Gulë bëtsëbë ldu'u të nu gulë gapë galguti sin fin. Quëhuna tubi cusë ru'bë entrë lë'ë të, cusë adë tsaldídi'i ldu'u të ze'dë ra cusë de na. Nu adë tsaldídi'i ldu'u të si talë chu stubi guëni'i lu të.

⁴²Iurë bëru'u Pablo con sáhi', ra më në nanádi'i më israelitë, guna'bë rall tubi favurë lu Pablo, guëabrí rai' stubi vuertë dzë naguëzi'i ldu'u më në naguëdza'guë llmalë parë tsagla'guë guadi'dzë Pablo diza'quë lu rall. ⁴³Iurë gualú bëtë'tsë ra më në zihani, sëbëldá më israelitë canaldë lë'ë Pablo nu Bernabé. Nu zihani ra nanádi'i më israelitë perë guatë rall creenci shtë ra më israelitë, canaldë rall Pablo nu Bernabé. Pablo nu Bernabé guni'inú rai' lu më në ni të tsagla'guë tsaldí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios.

⁴⁴Bëdza'guë llmalë bédchini dzë descansë; casi grë më në shtë guë'dchi bédëa rall parë guëquë diaguë rall di'dzë shtë Dios. ⁴⁵Guná ra më israelitë tantë zihani më në bédëa, bédé rall; napë rall mbidi. Guni'i guidzë rall lë'ë Pablo nu Bernabé. Bë'në rall insultar Pablo. ⁴⁶Iurní Pablo nu Bernabé adë bédzëbëdi'i rai'. Guni'i rai':

—Bëshe'ldë Dios lë'ë na'a primërë lu të, na të më israelitë parë guëquë diaguë të diza'quë shtë Dios; perë nédi'i të guëzu'bë diaguë të shti'dzë

Dios. Adë nédì'i tē gunē tē recibir vidē sin fin. Iurne' guagni'i na'a lu mēnē de stubi naciuni ⁴⁷purquē zni bēshe'ldē Dios lē'ē na'a. Bēquē'ē Isafas shti'dzē mē narni'i:

Na Dios, rzua lē'ēl ziquē tubi
llni parē grē ra mēnē nanádi'i
mē israelitē.

Lē'ēl tsanul ra diza'quē
hashtë lúltimē guē'dchi shtë
guē'dchiliu parē gunē Dios
salvar lē'ē ra mēnē natsaldí
ldu'i shti'dzē mē.

⁴⁸Iurē bini ra mēnē nanádi'i mē israelitē, nalé bēquitē ldu'u rall. Guni'i rall nalé nasa'a diza'quē shtë Dios. Nu bēd'ē rall graci lu mē. Grē ra nagudili Dios parē gac salvar, lueguē gualdí ldu'u rall shti'dzē mē. ⁴⁹Zni bērē'tsē diza'quē guēdubi regiuni shtë Pisidia. ⁵⁰Perē ra israelitē naquērelde Antioquía biadi'dzē rall con bēldá na'a nu nguui de rēspēti ladi guē'dchi. Na'a rē' napē rall devociuni parē Dios. Grē rall bētsatsu rall mē guē'dchi cuntrē Pablo nu Bernabé. Gulú rall lē'ē rai' fuērē rua' guē'dchi. ⁵¹Pablo nu Bernabé bēdchibi rall gushēguiu'u shtë shrachi rall ziquē tubi sēni de quē ra mēnē Antioquía adē bēzu'bē diáguēdi'i rall diza'quē shtë Jesús. Iurní zia'a rai' ciudá nalé Iconio. ⁵²Ra nagualdí ldu'i shti'dzē Jesús ciudá Antioquía, nalé bēquitē ldu'u rall. Cabezēnú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall.

Nanú Pablo nu Bernabé guē'dchi Iconio

14 Pablo nu Bernabé guērupē rai' guaté rai' iádu'u shtë mē israelitē guē'dchi Iconio. Bēlua'a

rai' diza'quē shtë Jesús lu ra mēnē. Zihani mēnē gualdí ldu'u rall diza'quē, mē israelitē nu ra mē griego. ²Perē ra mē israelitē nadē nédì'i tsaldí ldu'i, bētsatsu rall mēnē nanádi'i israelitē parē bē'nē rall llgabē mal cuntrē ra narialdí ldu'i diza'quē. ³Pablo nu Bernabé bēa'nē rai' llēduni tiempē lugar ni. Adē bēdzēbēdi'i rall guni'i rall lu mēnē de quē Dios rac shtu'u mē grē mēnē narē lu guē'dchiliu. Dios quēhunē compāni lē'ē Pablo nu Bernabé parē bē'nē rai' milagrē. Bē'nē rai' cusē ru'bē. Zni guasē ra mēnē diza'quē naguni'i Pablo, ze'din de Dios. ⁴Perē ra mēnē guē'dchi ni, adē bē'nēdi'i rall tubsē llgabē. Bēldá rall guni'i naza'quē na di'dzē shtë rai'. Sēbēldá rall guni'i adē nazá'quēdi'i di'dzē shtë rai'. ⁵Iurní ra mē israelitē nu ra nadē nádi'i israelitē, gu' rall de acuerdē con ra gobiernē parē guēna'zi rall Pablo nu Bernabé nu niadē'ē guē'ē rall lē'ē rai'. ⁶Bini Pablo nu Bernabé pē nihunē rall. Bēru'u rai' guia'a contrari shtë rai'. Gubi' rai' ciudá ni parē zēagzē rai' guē'dchi nalé Lистра nu Derbe naqué regiuni shtë Licaonia. ⁷Guagni'i rai' diza'quē guēdubi ciudá nu guē'dchi shtë regiuni ni.

Bēsēdchi guē'ē mēnē lē'ē Pablo guē'dchi Lистра

⁸Guē'dchi Lистра nanú tubi nguui cujē; ráquēdi'i rzēll. Ndē zúbēll purquē dizdē nagúlēll nall cujē. ⁹Caqué diaguē nguui ni nacagni'i Pablo. Iurní nalé rbi'a Pablo lu nguui ni; guc bē'a Pablo de quē rialdí ldu'ull parē guēáquēll. ¹⁰Iurní fuertē guni'i Pablo lull:

—Guasuldí nga'li. Bézú guèa'l lu guiu'u.

Lueguè guasuldí kujë nu guzublú rzëll. ¹¹Iurë guná ra mënë pë bë'në Pablo con nguiu ni, guzublú guni'i rall fuertë di'dzë naruadi'dzë ra më Licaonia. Guni'i rall:

—Dios ndë'ë bédchini ládza'a con cuerpë shtë nguiu.

¹²Guni'i rall Bernabé na dios Júpiter nu Pablo na dios Mercurio purquë Pablo ruadi'dzi' lu ra mënë. ¹³Iádu'u shtë dios Júpiter zubin entradë shtë guë'dchi. Bëshuzi narunë dchi'ni la'ni iádu'u ni, bidënull bëldá ngunë con zihani guë'ë hashtë puertë shtë guë'dchi. Bëshuzi nu ra mënë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë ra poshtë nu quini rall ngunë ziquë tubi ofrendë parë lë'ë rai'. ¹⁴Perë Pablo nu Bernabé guná rai' pë rac shtu'u gunënú mënë lë'ë rai'; guzublú bëch'lezë rai' shabë rai' ziquë tubi sëni de quë adë rëuu'di'i ldu'u rai' lo quë nacanihunë ra mënë. Guni'i rai' fuertë. Guaté rai' ladi ra mënë ¹⁵nu guni'i rai':

—Lë'ë të Dadë, ÷pëzielú runë të zni'i? Lë'ë na'a na na'a nguiu ziquë lë'ë të. Zë'pë guëni'i na'a lu të parë guësana'në të ra custumbrë nadë guëllu'idi'i. Lë'ë na'a rac shtu'u na'a tsanaldë të tëchi nezë za'quë shtë Dios nanabani. Bëntsa'u më gube'e nu gué'dchiliu nu grë cusë nananú lu gué'dchiliu bëntsa'u më. ¹⁶Tiempë guahietë Dios bësëa'në më lë'ë ra mënë gubani rall ziquë mudë narac shtu'u rall ¹⁷perë siembrë bë'në Dios bien parë lë'ë rall nu bëshe'ldë më ganza'quë parë lë'ë rall. Bëdë'ë më sufsientë nagáu

rall hashtë bëquitë ldu'u rall. Iurne' Dios quëhunë më lo mizme' con lë'ë hia'a.

¹⁸Guni'i Pablo di'dzë rë' lu ra mënë perë apënë bë'ni' gan parë adë gudínidi'i ra mënë ra ma ziquë ofrendë lu rai'. Siembrë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë rai'.

¹⁹Zë'dë bëldá më israelitë shtë Antioquía nu Iconio. Bédchini rall Listra catë nanú Pablo. Bëquili rall mënë shtë Listra con bishi parë bédë'ë guë'ë rall Pablo. Bëshaguíu rall lë'i' parë gulú rall lë'i' rua' guë'dchi purquë llua'a rall hia guti Pablo. ²⁰Iurní bédchini ra narialdí ldu'i diza'quë catë naga'a Pablo; bëdëa' rdondë rall catë naga'a Pablo. Iurní bëlë ldu'i' nu guashtë'i'. Guatéhi' stubi vultë guë'dchi. Perë brëgue'lë bëru'u rai' guë'dchi parë zia'a rai' stubi guë'dchi nalë Derbe.

²¹Ndë guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra më Derbe. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios. Despuësë bëabrí rai' guë'dchi Listra, Iconio, nu Antioquía. ²²Ra lugar ni guni'inú rai' mënë narialdí ldu'i diza'quë parë guagla'guë rall nu gac rall firmë, nu adë guësá'nëdi'i rall shnezë Dios. Guni'i rai' de quë antsë tsuté mieti catë rni'bë'a Dios, napë quë sac zi mieti purquë na rai' shmënë Jesús. ²³Cadë guë'dchi catë nanú ra narialdí ldu'i diza'quë, Pablo nu Bernabé bészú rai' bëldá nguiu naguëna' dchi'ni shtë Dios. Despuësë biadi'dzënu rai' Dios nu bë'në rai' ayunë, bë'në rai' animar lë'ë mënë ni të gac rall firmë lu shnezë Dios, el quë narialdí ldu'u rai'.

Bëabrí Pablo nu Bernabé guë'dchi Antioquía

²⁴Gudëdë rai' regiuni shtë Pisidia parë bédchini rai' regiuni shtë

Panfilia. ²⁵Guni'i rai' diza'quë lu ra mënë ciudá shtë Perge. Despuësë gua rai' guè'dchi Atalia. ²⁶Ndë be'pi rai' barcu parë zia'a rai' Antioquía ciudá catë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios, bédë'ë rai' dchi'ni shtë Dios parë lë'ë rai'; mizmë lugar ni antsë biadi'dzënú rall Dios parë gunë më compa'ni lë'ë rai'. Iurne' bëabrí rai' purquë hia bënë rai' gan dchi'ni rë'. ²⁷Iurë bédchini rai' Antioquía, bëtëá rai' grë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Biadi'dzë rai' lu rall mudë nabënë Dios compa'ni lë'ë rai'. Guni'i rai' Dios bédë'ë lugar parë gualdí ldu'u ra mënë nanádi'i më israelitë perë guaté rall shnezë Dios. ²⁸Pablo nu Bernabé bëa'në rai' ciudá ni llëduni tiempë con ra narialdí ldu'i diza'quë.

Gua Pablo nu Bernabé ciudá Jerusalén

15 Tiempë dzë ni bédchini bëldá nguiu Antioquía. Na rall më Judea. Guzublú caglua'a rall ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guni'i rall:

—Parë gac salvar të napë quë gunë të cumplir custumbrë riuguë tubi partë delicadë shtë ngulënë ziquë bëquë'ë Moisés la'ni lëy parë guédé'na'a cumplir.

²Pablo nu Bernabé biadi'dzënú rai' ra nguiu rë' llëduni tiempë hashtë gudildi di'dzë rall. Por fin ra narialdí ldu'i diza'quë, bënë rall nombrar Pablo nu Bernabé con sëbëldá nguiu parë zia'a rall Jerusalén. Guaguë'në rall rëglë asuntë ni con los de más ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë shtë ra më narialdí ldu'i Dios.

³Bëshe'ldë ra më Antioquía lë'ë rai'. Gudëdë rai' ra regiuni shtë Fenicia nu Samaria. Quëadi'dzë rai' shti'dzë Dios lu ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guni'i rai' lu ra mënë nanaré catë zia'a rai', grë lo quë nabënë Dios con ra mënë de stubi naciuni, cumë bëagrí ldu'u rall con Dios nu bësa'në rall creenci gushë parë zianaldë rall shnezë Dios. Grë ra më narialdí ldu'i diza'quë, bini rall shti'dzë Pablo nu Bernabé. Nalé bëquitë ldu'u rall.

⁴Tsana bédchini rai' Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë bënë rall recibir lë'ë rai' con llëru'bë cariñi. Zubënú ra mënë rë' ra poshtë nu ra mëgulë naná cabësë ladi grupë shtë rai'. Pablo nu Bernabé guzublú biadi'dzë rai' grë ra cusë nabënë Dios con lë'ë rai', cumë ziquë mënë stubi naciuni gualdí ldu'u rall diza'quë. ⁵Perë iurní bëldá ra fariseo narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, guasuldí rall nu guni'i rall:

—Rqui'ni riuguë du'pë partë delicadë shtë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Cha guédé'na'a obligar lë'ë rall tsanaldë rall tēchi lëy shtë Moisés. Gac salvar rall iurní.

⁶Bëdëá ra poshtë nu ra mëgulë parë bësë'dë rall di'dzë rë'. ⁷Llëduni tiempë biadi'dzë rall. Iurní guasuldí Pedro nu guní'i':

—Rnia'a lu grë të narialdí ldu'i diza'quë, cumë ziquë nané të hia zia'a tiempë gudili Dios na entrë lë'ë të. Nu bëshe'ldë më na parë guagnia'a diza'quë shtë më lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Nu gualdí ldu'u rall diza'quë. ⁸Dios rna la'ni ldu'u ra miyeti; bënë më

recibir lè'è rai' cumè ziquè shini mè. Bèdè'è mè Espíritu Santo parè cuezènúhi' lè'è rai' igual ziquè bèdè'è mè Espíritu Santo parè lè'è hia'a. ⁹Quèhunè Dios compa'ni lè'è rai' igual ziquè lè'è hia'a masiá adè nádi'i rai' mè israelitè. Bèzuné mè la'ni ldu'u rai' purquè gualdí ldu'u rai' diza'què shtë mè. ¹⁰Aunquè lè'è tè nané tè Dios quèhunè mè salvar lè'è rai', siemprè riagla'guè rni'i tè tsanaldè rai' tèchi lèy shtë Moisés. Nahin tubi lèy dushè parè lè'è rall; nilè ra shtadè guèlú hia'a, nilè lè'è hia'a adè bèdè'nèdi'ia'a cumplir lèy ni. Nahin tubi lèy dushè parè lè'è hia'a. Adè chu gúnèdi'i gan gunè cumplirin. ¹¹Perè lè'è hia'a bien nané hia'a, bè'nè mè salvar lè'è hia'a ndigá. Rnia'a lu tè na rall shini mè purquè nalé guc shtu'u mè lè'è ra nanádi'i mè israelitè. Nu na Jesús Shtadè shtë grè ra narialdí ldu'i diza'què.

¹²Grè rall bëac dchi nu bëquè diaguè rall; iurní Bernabé nu Pablo guzublú biadi'dzè rai' lla gua rai' ladi ra mènè de stubi naciuni. Nu bè'nè Dios zihani milagrè por lè'è rai'. Dios bè'nèac zihani clasè galguidzè. ¹³Iurè gualú biadi'dzè rai', Jacobo guasuldí nu gúní'i lu ra mènè:

—Iurne! guadi'dza lu tè narialdí ldu'u diza'què; gulè bëquè diaguè. ¹⁴Pedro biadi'dzè lu hia'a lla bè'nè Dios. Dzè ni por primèrè vueltè gudili mè ra nanádi'i mè israelitè parè gac rall shmènè mè. ¹⁵Ndè'è bëru'uin de acuerdè con lo què nabèquè'è ra profetè la'ni Sagradas Escrituras tiempè guahietè. Rni'i rahin zdè'è:

¹⁶Despuèsè guëabría tè guèzá'ahia hiu'u shtë David naná ziquè hiu'u dachi.

Guëcubia reinadè shtëhi' naguré.

¹⁷Gúnahin tè parè ra mènè nanádi'i mè israelitè quili rall na, nu ra mènè shtë grè naciuni narna'bè læa, gac rall shmèna.

¹⁸Zni cagni'i Dadè dizdè tiempè guahietè tè gac bë'a mieti.

¹⁹'Por ni rnia'a lu tè shgaba. Adè pè gunènúdi'i hia'a con ra nanádi'i mènè israelitè perè bëabrí ldu'u rall con Dios. Adè chu gúnèdi'i obligar lè'è rall parè tsanaldè rall lèy shtë Moisés. ²⁰Perè guèquè'è hia'a lu rall parè adè gáudi'i rall belè shtë ra ma narunè ra mènè ofrecèrè ziquè ofrendè lu ra ídolo. Nu adè guèquènúdi'i rall sa' rall, nu adè gáudi'i rall rënë, nilè belè shtë ra ma nadè bëshé'èdi'i rënë. ²¹Hia por llèduni tiempè bi'ldi ra mènè lèy nabèquè'è Moisés cadè iádu'u shtë rall, nu cadè dzè nabèzi'i ldu'u rall caglua'a mèsè lè'è rall nabèquè'è Moisés.

²²Iurní ra poshtë con ra mëgulè naná cabèsè nu grè ra narialdí ldu'i diza'què, gudili rall bèldá nguiu ladi lo mizmè sa' rall parè bèshe'ldè rall lè'è rai' Antioquía con Pablo nu Bernabé. Bè'nè rall nombrar Silas con Judas. Judas stubi lèll Barsabás. Na rall nguiu mè ru'bè ladi ra narialdí ldu'i diza'què. ²³Bèntsa'u ra poshtë tubi cartè parè bia'ra rai' narni'i:

“Lè'è na'a ra poshtë nu ra mëgulè nu grè ra narialdí ldu'u diza'què shtë Jesús naquèrèldè Jerusalén, rshe'ldè na'a tubi saludè parè grè ra

narialdí ldu'i diza'quë, ra nanádi'i më israelitë. Rshe'ldë na'a tubi saludë lë'ë të grë ra naquërelde Antioquía nu ra naquërelde regiuni Siria nu Cilicia. ²⁴Nané na'a bëru'u bëldá nguii ladi na'a. Bidë rall ciudá shtë të parë bidë guëni'i rall lu të rqui'ni tsanaldë të tëchi lëy nabëquë'ë Moisés parë gac salvar të. Perë adë bëshé'ldëdi'i na'a lë'ë rall. Niétiquë bidë guëchili rall shgabë të; rni'bë'a rall gac circuncidar të nu gunë të cumplir lëy shtë Moisés. ²⁵Por ni bëdzú na'a de acuerdë lu juntë shtë na'a parë gudili na'a bëldá nguii ladi na'a parë guidë guená rai' lë'ë të. Bëshe'ldë na'a lë'ë rai' con Pablo nu Bernabé, nguii narac shtu'u hia'a. ²⁶Bernabé nu Pablo na rai' nguii nabëdchi'bë ra vidë shtë rai' lu galguti iurë guagni'i rai' diza'quë shtë Jesucristo, Shtáda'a, lu ra mënë. ²⁷Cagshe'ldë na'a lu të Judas nu Silas parë guëni'i rall lu të ra cusë naze'dë la'ni cartë nanua'a rall. ²⁸Bëuu' ldu'u Espíritu Santo nu bëuu' ldu'u na'a parë adë guëdchí'bëdi'i na'a ni tubi lëy dushë guëc të. Sulamëntë runë tucarë gunë të cumplir ra cusë naze'dë la'ni cartë catë rni'i: ²⁹Adë gau të belë shtë ra ma nabë'në mënë ofrecer ziquë ofrendë lu ra ídolo, nu adë gau të rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshé'ldëdi'i rënë, nu adë rquënúdi'i të sa' të. Talë gapë të lë'ë të lu grë ra cusë rë', zia të bien. Ndë'të gualú cartë. Guëa'në të con Dios.”

³⁰Iurní bëru'u rai' parë zia'a rai' Antioquía. Ndë bëtéa rai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Bëdë'ë rai' cartë guia'a ra mënë nabëdëá ngalli.

³¹Iurë bi'ldi rall cartë, nalé bëquitë ldu'u rall nu gurëdchí ldu'u rall por lo quë naguni'i la'ni cartë. ³²Judas nu Silas bë'në rall recibir tubi pudërë shtë Dios parë guëni'i rall ra cusë narac shtu'u Dios. Biadi'dzë rai' con llëru'bë pudërë shtë më. Con zihani di'dzë naguni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë, bëa'në ra mënë ni más firmë parë tsanaldë rall shnezë Dios. ³³Bëa'në rai' tubi tiempë ciudá Antioquía. Despuësë ra narialdí ldu'i Jesús bë'në rall despedir lë'ë rai' parë bëabré rai' Jerusalén. Guni'i rall lu rai':

—Dushquilli Dios, bidë guená të lë'ë na'a. Guzëá të con bien.

³⁴Silas adë bëabrédi'i' Jerusalén; bëá'ni' Antioquía. ³⁵Pablo con Bernabé bëa'në rai' Antioquía parë guagla'guë guëni'i rai' diza'quë lu ra mënë. Con stubi tantë ra nguii, caglua'a rai' mënë diza'quë shtë Jesús.

Bëshe'ldë Dios lë'ë Pablo segundë viajë

³⁶Gudëdë bëldá dzë, iurní Pablo guni'i lu Bernabé:

—Cha guiá guëgná hia'a nia gua ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra ciudá catë biaglua'a hia'a ra mënë antsë.

³⁷Bernabé guc ldú'i' niua'a rai' Juan Marcos ³⁸perë Pablo adë nédi'i' nianaldë Juan Marcos purquë más antsë bësëa'négá Juan Marcos lë'ë rai' lugar nalé Panfilia. ³⁹Gudildi di'dzë rai' por cuendë rë' nu bësa'në sa' rai'. Bernabé bia'a Juan Marcos parë zia'a rai' Chipre. ⁴⁰Pablo gudili lë'ë Silas parë tsanaldë Silas lë'i'. Ra narialdí ldu'i diza'quë,

biadi'dzënú rai' lë'ë më parë gunë më compa'ni lë'ë Pablo nu Silas iurná guzia'a rai' lu shchi'ni më. ⁴¹Iurní Pablo nu Silas bëru'u rai' nu gudëdë rai' regiuni shtë Siria nu Cilicia. Guagni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë parë tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Guanaldë Timoteo lë'ë Pablo nu Silas

16 Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Derbe nu Listra. Ndë bëdia'guë'lú rai' tubi nguiu narialdí ldu'i diza'quë; lëll Timoteo. Shni'a Timoteo na më israelitë; lë'ë quë lë'ë rialdí ldu'i diza'quë. Perë shtadë Timoteo na më griego. ²Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë naquërelde Listra nu Iconio, rni'i rall na Timoteo tubi nguiu demasiadë humildë nu za'quë. ³Guchi Pablo lu Timoteo parë tsanaldëll lë'ë rai'. Nu bë'në Pablo circuncidar lë'ë Timoteo ziquë na custumbrë shtë ra më israelitë. Zni bé'ni' parë adë bëldédi'i më israelitë con lë'ë Pablo. Grë ra israelitë naquërelde lugar ni, nané rall shtadë Timoteo nall më griego. ⁴Grë ra guë'dchi nardëdë rai', ruadi'dzënú rai' ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Quëadi'dzë rai' rsunë nabëdë'ë mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén të parë guëzu'bë diaguë rall. ⁵Ra mënë narialdí ldu'i Dios, guc rall más firmë lu ra diza'quë shtë Jesús. Dzë con dzë guaru'bë grupë shtë shmënë Dios cadë guë'dchi.

Gue'lë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo; nall ziquë më Macedonia

⁶Adë bësá'nëdi'i Espíritu Santo nalua'a rai' diza'quë lu ra mënë

naquërelde regiuni shtë Asia. Por ni gudëdë rai' ra regiuni shtë Frigia nu Galacia parë bëdchini rai' la raya shtë Misia. ⁷Ndë bë'në rai' llgabë niuté rai' regiuni shtë Bitinia perë Espíritu Santo adë bësá'nëdi'i' niuté rai' ndë. ⁸Mejurë gudëdë nezë rai' hashtë Misia parë guietë rai' puertë shtë Troas. ⁹Ndë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo gue'lë. Gunáhi' tubi nguiu më Macedonia. Zuldí mënë ni nu rúnëll ruëguë lu Pablo. Rní'ill: "Cha regiuni shtë na'a Macedonia parë gúnëll compa'ni lë'ë na'a". ¹⁰Iurë gudëdë guná Pablo lë'ë nguiu, na Lucas nacaquë'a'a librë rë', bëdë'në na'a preparar viajé shtëné na'a parë guziá na'a Macedonia purquë Dios cagna'bë lë'ë na'a guëdia'a na'a diza'quë parë ra mënë shtë Macedonia.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Filipos

¹¹Puertë Troas bëdzepi na'a la'ni barcu parë zia na'a tubdí la'ni nisë hashtë Samotracia. Samotracia na tubi dani la'ni nisëdu'u. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë Neápolis. ¹²De Neápolis bëru'u na'a parë Filipos. Filipos na tubi guë'dchi más llëru'bë lu grë ra guë'dchi shtë Macedonia. Quërelde ra më rumanë ndë, nu grë ra më shtë guë'dchi bë'në rall rëspëti lëy shtë ra rumanë. Guquërelde na'a Filipos bëldá dzë. ¹³Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëru'u na'a rua' guë'dchi parë bia na'a rua' tubi guëë'gu. Ra mënë bëne'e rsunë ndë nanú tubi lugar catë ruadi'dzënú rall Dios. Lugar ni guzubë na'a parë guëni'i na'a diza'quë lu ra

na'a nabëdëá nga'li. ¹⁴Ladi ra na'a ni nanú tubi na'a lë Lidia. Zé'dëll guë'dchi shtë Tiatira. Nu rtuu'll lari za'quë color moradë. Na'a ni gualdí ldu'i Dios perë adë guënëdí'll chu na Jesús. Bëdë'ë më llgabë parë guasëll nu gualdí ldu'ull diza'quë nacagni'i Pablo. ¹⁵Lidia bëriubë nísëll con shfamíllill. Iurní guní'll lu na'a:

—Si talë nané tē nahia shmënë Jesús, gulë gude'e lidcha tē guëa'në tē bëldá dzë.

Lidia bé'nëll ruëguë lu na'a hashtë bëdëa'në na'a lídchill.

¹⁶Guzac na'a tubi vultë iurë zia na'a lugar catë guëdia'a di'dzënú na'a Dios, bëdia'guëllú na'a tubi lliguëna'a. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldu'ull. Rúnëll divini por pudërë shtë mëdzabë. Guní'll ra cusë nagac con ra mënë. Zni bé'nëll gan zihani dumí parë ra shlámëll.

¹⁷Lliguëna'a ni bidë náldëll lë'ë na'a con Pablo. Fuertë guní'll:

—Dios nacabezë gube'e, bëshe'ldë më ra nguiu rë!. Caglua'a rall nezë parë gac salvára'a.

¹⁸Zihani dzë bë'në lliguëna'a rë! zdë'ë. Glli, glli, fuertë guní'll; bidë náldëll lë'ë na'a. Perë bëldë Pablo nu guní'i lu mëdzabë nananú la'ni ldu'u lliguëna'a:

—Con pudërë nabëne'e Jesucristo guiahia, rnia'a lul por lë shtë më, bëru'u la'ni ldu'u na'a rë!.

Lueguë lueguë iurní bëru'u espíritu dzabë.

¹⁹Iurë guná shlamë shtë lliguëna'a, hiadë nídi'i mudë gunë rall gan dumí con pudërë nagúpëll, guna'zi rall Pablo nu Silas. Guagsëa'në rall lë'ë rai' lu gobiernë nazubë cula'ni

galërë. ²⁰Bëagnú rall lë'ë rai' lu ra juësi nu guní'i rall:

—Nguiu rë' na rall mënë israelitë. Cagtsatsu rall mënë ciudá shtë hia'a. ²¹Caglua'a rall creenci adë nádi'i de acuerdë con lëy rumanë. Adë nídi'i mudë guianálda'a tēchi rall purquë na hia'a më rumanë.

²²Iurní bëdzatsu mënë cuntrë Pablo nu Silas. Gunibë'a gobiernë parë bëru'u shabë Pablo nu Silas parë bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai'. ²³Despuësë huëtë' bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai', bëldaguë rall lë'ë rai' lachigui'bë. Nu gunibë'a rall lu carcelërë parë gápëll lë'ë rai' con ciudadë. ²⁴Iurë bë'në carcelërë recibir Pablo nu Silas, guagsëa'nëll lë'ë rai' hashtë tubi cuartë namás dchi'chi. Ndë bé'nëll segurë; bëgásëll guëa' rai' la'ni tablë nalë cepo.

²⁵Iurë guc guërudë gue'lë, lë'ë Pablo nu Silas quëadi'dzënú rai' Dios nu quëu'ldë rua' rai' cantë lu Dios. Los de más prësi nananú ndë, caqué diaguë rall. ²⁶De repëntë bëdchini tubi lluru'bë nabësëni'bi hashtë cimientë shtë lachigui'bë. Grë ra puertë shtë lachigui'bë, bëlla'lin nu ra cadënë nali'bi guia'a ra prësi, gulaguë rahin lu guiu'u. ²⁷Iurní gubani carcelërë; gunall rua' puertë lla'lë rahin. Gulull spadë shtë'nëll parë quínill lo mizmë lé'ëll. Bé'nëll llgabë grë ra prësi bëllu'në. ²⁸Perë Pablo gunall pë nihunë carcelërë nu fuertë guni'i Pablo: —Adë rguínidi'i lé'lë. Grë na'a zuga'a na'a ndë'ë.

²⁹Lueguë iurní guna'bë carcelërë tubi llni. Guaté guëllú'nëll catë zuga'a ra prësi. Nalë rchí'chill

tantë rdzëbëll. Bëzullíbill lu Pablo nu Silas. ³⁰Iurní gulull lë'ë rai' lachigui'bë nu guna'bë dí'dzëll lu rai':

—Dadë, guni'i lua òlla guna parë gac salvara?

³¹Iurní repi rai':

—Guëdubinú ldu'ul tsaldí ldu'ul Jesucristo, lë'ël con grë shfamíll parë gunë Dios salvar lë'ë të.

³²Iurní biadi'dzënú Pablo nu Silas lë'ë carcelërë diza'quë, lë'ëll con grë shfamílll naquërdë lídchill. ³³Mizmë gue'lë ni carcelërë gudíbill lu ridë catë bëdia'a hiaguë ladi rai'. Lueguë carcelërë con shfamílll bëriubë nisë rall. ³⁴Iurní bia'a carcelërë lë'ë rai' lídchill parë bédë'ëll nagudáu rai'. Nalé rquitë ldu'u shfamili carcelërë purquë grë rall hia galdí ldu'u rall diza'quë.

³⁵Brëgue'lë rsili, ra gubernë bëshe'ldë ra suldadë lu carcelërë parë guëdë'ë carcelërë libertá lë'ë Pablo nu Silas. ³⁶Repi carcelërë lu Pablo:

—Bëdchini suldadë shtë gubernë parë guënehia libertá lë'ë të. Iurne' guzia'a të con bien.

³⁷Perë Pablo guni'i lu ra suldadë:

—Adë chu guëru'u. Ra gubernë bënë bëdia'a hiaguë na'a lu ra mënë. Adë bé'nëdi'i rall juzgar lë'ë na'a según lëy rumanë, nu nadapë na'a lo mizmë derechë nanapë më rumanë. Bëtia'a rall lë'ë na'a lachigui'bë nu iurne' rac shtu'u rall cu të lë'ë na'a llga'chi. Pues guidë ldu rall lë'ë na'a lo mizmë lë'ë rall.

³⁸Ra suldadë bëaguënú rall rrunë lu ra gubernë grë naguchi Pablo lu rall. Bëdzëbë ra gubernë iurë bini rall Pablo nu Silas napë

rall derechë cumë më rumanë.

³⁹Gua ra gubernë rua' lachigui'bë. Guadi'dzënú rall lë'ë Pablo nu Silas; guni'i rall:

—Gulë bënë dispensar lë'ë na'a por lo quë nabëdënë na'a.

Iurní bëgú rall lë'ë rai'. Guni'i rall:

—Gulë bënë favurë; gulë bëru'u guë'dchi shtë na'a.

⁴⁰Bëru'u Pablo nu Silas lachigui'bë parë zia'a rai' lidchi Lidia. Despuësë guni'inú rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë; guni'i rai': —Gulë gac firmë con di'dzë shtë Jesús.

Iurní bëru'u rai' ciudá ni.

Bëdzatsu më guë'dchi Tesalónica

17 Gudëdë Pablo nu Silas ra guë'dchi nalë Anfípolis nu Apolonia parë bëdchini rai' ciudá Tesalónica. Ndë zubë tubi iádu'u shtë ra më israelitë. ²Ziquë na custumbrë shtë Pablo, guáhi' iádu'u. Tsunë llmalë bé'ni' parë guagni'inull ra mënë cadë dzë descansë. ³Bí'ldi' la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë. Nu bëluá'ai' ra mënë Cristo napë quë gati më nu despuësë de guti më, napë quë tsashtë më ladi ra tëgulë. Rni'i Pablo:

—Lo mizmë Jesús nacagnia'a lu të, na më Cristo el quë nagudili Dios.

⁴Bëldá ra më israelitë galdí ldu'u rall diza'quë nu bëtsa'guë rall Pablo nu Silas. Zihani më griego narunë adorar Dios, galdí ldu'u rall, nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë narnibë'a, galdí ldu'u rall shti'dzë Jesús. ⁵Perë los de más ra më israelitë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, nalë bëldënú rall Pablo nu

Silas. Gudili rall bældá nguui mal nandigá canzè ra nezè. Guni'i rall lu mènè ciudá parè guèasè mènè cuntrè Pablo. Guatsuté rall lidchi Jasón. Ziatili rall Pablo nu Silas purquè nané rall Jasón bédè'è lugar quèrelde Pablo nu Silas. Rac shtu'u rall guèna'zi rall lè'è rai' parè gunè rall intriegu lè'è rai' lu ra mènè parè gunè rall juzgar lè'è rai'. ⁶Perè adè bédzélèdi'i rall lè'è rai' lidchi Jasón. Iurní guaca'a rall Jasón; bëshaguiú rall lè'è'ell con sèbèldá ra narialdí ldu'u diza'què. Guagsa'nè rall lè'è rai' lu gobiernè shtè ciudá. Gurushtíá ra nguui mal. Guni'i rall: —Guèdubi lugar catè riuté Pablo rdzatsu ra mè guè'dchi con ra creenci shtè rall nu ze'dè rall guè'dchi rè'. ⁷Jasón bédè'è lugar lídchill parè lè'è rall. Grè ra nguui rè' nanú rall cuntrè lèy shtè César purquè rni'i rall napè rall stubi rëy nalè Jesús.

⁸Iurè bini ra mènè ra cusè naguni'i rall, bédzatsu rall. ⁹Perè Jasón con sèbèldá naguna'zi rall, gudilli rall dumí parè gupè rall libertá. Bèru'u rall.

Bèdchini Pablo nu Silas guè'dchi Berea

¹⁰Ra narialdí ldu'i diza'què naquèrelde Tesalónica, lueguè lueguè guguè'lè gulú nezè rall lè'è Pablo nu Silas. Zia'a rall guè'dchi Berea. Zíquèsè bèdchini rall ndè, gua rall iádu'u shtè ra mè israelitè. ¹¹Mènè naquèrelde ndè, más nabènè na rall què ra israelitè naquèrelde Tesalónica purquè guèdubinú ldu'u rall bèquè diaguè rall diza'què naguni'i Pablo, nu glli

glli bè'nè rall saber nia'a gu nahin verdá cumè ziquè na la'ni Sagradas Escrituras. ¹²De manèrè què zihani nguui israelitè nu mè griego, gualdí ldu'u rall diza'què. Nu zihani na'a tse'lè ra mè ru'bè, gualdí ldu'u rall diza'què. ¹³Tsana bini ra contrari naquèrelde Tesalónica de què nanú Pablo guè'dchi Berea, gua rall hashtë Berea parè guagtsatsu rall ra mènè guè'dchi ni. Cagni'i Pablo diza'què lu ra mènè. ¹⁴Perè ra narialdí ldu'i Jesús, lueguè bèshe'ldè rall lè'è Pablo hashtë rua' nisèdu'u. Niétiquè Silas nu Timoteo bèa'nè rall guè'dchi Berea. ¹⁵Ra naguaguè'nè compa'ni lè'è Pablo, guagsa'nè rall Pablo ciudá Atenas. Bèabrinú rall rsunè shtè Pablo; rac shtú'ui' tsa rall Atenas. Lueguè guzia'a Timoteo nu Silas catè nanú Pablo.

Nanú Pablo guè'dchi Atenas

¹⁶Mientras cabezè Pablo lè'è Silas nu Timoteo ciudá Atenas, nalé adè bëuu'di'i ldú'i'; adè gurèdchí ldú'i' iurè gunáhi' lu zihani ídolo narunè ra mènè adorar. ¹⁷La'ni iádu'u shtè ra mè israelitè biadi'dzènú Pablo con los de más mènè narunè adorar Dios. Nu cadè dzè rni'i Pablo lu ra mènè lu llguèa' catè rdéa rall. ¹⁸Bèldá ra nguui naná rsè'dè ldai' shtè narni'i rall estoicos nu sèbèldá nguui naná rsè'dè ldai' narni'i rall epicúreos, biadi'dzènú rall Pablo. Nanú rall guni'i lu sa' rall: —¿Pè quèadi'dzè ndè tantè ruadí'dzèll?

Sèbèldá rall guni'i:

—Llua'a na'a di'dzè shtènè stubi dios cubi quèadí'dzèll.

Rni'i rall zni purquë bini rall Pablo cagni'i diza'quë shtë Jesús, chu na më nu Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. ¹⁹Iurní bia'a rall lë'ë Pablo tubi lugar nalé Areópago catë rdéa ra më ru'bë parë guëquë diaguë rall pë rni'i ra mësë. Ndë guni'i rall lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë runë cuntienë ra l dai' cubi naze'dënu. ²⁰Rni'il lu na'a ra cusë cubi na nunquë gá'adi'i guini na'a. Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë na ra cusë naruadi'dzël.

²¹Zni guni'i rall purquë grë më Atenas nu ra më de stubi naciuni naquërelde ndë, rëuu' ldu'u rall cualquier cusë cubi. Llëduni tiempë hiadë ruadi'dzë rall stubi cusë, niétiquë ra cusë cubi naguërë rini rall ruadi'dzë lu sa' rall.

²²Iurní Pablo guasuldí guéláu rall lugar nalé Areópago nu guni'i':

—Lë'ë të më Atenas, rnahia demasiadë devociuni napë të parë ra dios shtë të ²³purquë tsana canzéa, rb'ahia lugar catë cabezë ra dios shtë të. Bëdia'guëlúa tubi bëcu'guë naquë tubi letrërë luhin narni'i: “Dios nagá'adi'i chu guënëdi'i”. Pues Dios naquëhunë të adorar sin quë guënëdi'i të, nanéa Dios rë'. Ze'dë guënia'a diza'quë shtë më.

²⁴Na më Dios nabëntsa'u guédchiliu nu grë ra cusë nananú la'nin. Rnibë'a më guédchiliu nu gube'e. Adë quërëldëdi'i më la'ni iádu'u nabëntsa'u ra mënë. ²⁵Adë rquí'nidi'i më ra cusë naruntsa'u ra mënë. Niétiquë pë rqui'ni më purquë mizme Dios rne'e vidë nu grë cusë narqui'ni hia'a.

²⁶Grë ra mënë nanaré lu guédchiliu na rall shini Adán, nguiu nabëntsa'u Dios iurë bësinlú më guédchiliu. Bë'në Dios punërë ra tiempë naguëbani grë ra naciuni nu lugar catë guëquërelde mënë.

²⁷Bë'në Dios ni parë quili ra mënë lé'i' purquë rac shtu'u më grë mieti guëdia'guélú rall lë'ë më.

Dios adë núdi'i zitu de lë'ë hia'a.

²⁸Por voluntá shtë Dios nacabezë gube'e, nadápa'a vidë nu por lë'ë më rni'bi hia'a nezë rë' nezë rë'.

Por lë'ë më quërëlda'a guédchiliu.

Por voluntá shtë më nabánia'a nu rdé'na'a dchi'ni. Lo mizme guni'i

ra bëldá mësë shtë të: “Na hia'a

shini Dios”. ²⁹Ziquë shini Dios,

adë chu gunë llgabë de quë na më

cumë ziquë ra dzanë naguctsa'u

con orë u bédchichi u guë'ë. Mënë

runtsa'u rall cusë ni ziquë na

shgabë rall. ³⁰Adë pë guni'i Dios

lu ra mënë tiempë guahietë tsana

gá'adi'i guënë rall lë'ë më perë

iurne' sí, rnibë'a më lu mënë gudubi

guédchiliu, gunë nadzë'ë mudë

nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall

con Dios ³¹purquë Dios hia bë'në

më designar tubi dzë nagunë më

juzguë ra mënë. Dios gulé tubi

nguiu nagunë juzguë grë mënë lu

guédchiliu. Verdá nahin purquë

bëldishtë Dios nguiu rë' ladi ra

tëgulë.

³²Iurë bini ra mënë lo quë

naguni'i Pablo de quë tsashtë ra

tëgulë, nanú rall bë'në burnë.

Sëbëldá rall guni'i rall lu Pablo:

—Mejurë stubi dzë guëquë diaguë na'a ra shtí'dzël.

³³Iurní Pablo gubi'. Bësëa'nëgáhi'

lë'ë ra mënë, ³⁴perë bëldá rall gualdi

ldu'u rall diza'quë nu guanaldë rall Pablo. Ladi ra mënë ni nanú tubi nguiu lë Dionisio. Nall miembrë shtë partidë Areópago. Nu nanú tubi na'a lë Dámaris con zihani ra nagualdí ldu'u diza'quë shtë Jesús.

Pablo bëdchini guë'dchi Corinto

18 Despuësë de ni, bëru'u Pablo Atenas parë zia'ai' ciudá Corinto. ²Ndë bëdia'guëlúhi' tubi më israelitë; lëll Aquila. Ze'dë nguiu rë' tubi regiuni nalë Ponto. Antsë Aquila nu tsë'lëll Priscila gubi' rall Italia purquë rëy Claudio gunibë'a guëru'u grëtë' më israelitë ciudá Roma. Pablo guagná lë'ë Aquila lídchi'. ³Cumë nápi' mizmé dchi'ni nanapë Aquila bëá'ni' lidchi Aquila parë bënë rai' dchi'ni. Bëti'bë rai' lari na'ldë naguëllu'i parë hiu'u lari. ⁴Ra dzë narzi'i ldu'u mënë, Pablo ria iádu'u catë riagní'i' diza'quë lu ra mënë. Zihani rall gualdí ldu'u rall naguni'i Pablo, më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.

⁵Tsana bëru'u Silas nu Timoteo regiuni Macedonia, bëdchini rall Corinto. Iurní Pablo bësëa'nëgall dchi'ni shtënë lari na'ldë parë guaglá'gui' niétiquë dchi'ni shtë diza'quë. Guni'inúhi' më israelitë quë Jesús na Cristo el quë nacabezë rall të guëdchíni' guë'dchiliu. ⁶Perë ra israelitë bënë rall cuntrë Pablo nu guni'i rall di'dzë fier guëc Pablo. Repi rall:

—Ze'dë guësiguël lë'ë na'a con bishi nanuá'al.

Iurní Pablo bëdchíbi' shábi' lu ra mënë; nu guni'i':

—Hia beldë guënia'a diza'quë shtë Jesús lu të. Adë nédi'i të gua'a tëhin.

Adë nahia responsablë talë guënití almë shtë të. Iurne' guziahia lu ra më nanádi'i më israelitë.

⁷Bëru'u Pablo iádu'u. Zia'ai' lidchi tubi nguiu naquërdë cu' iádu'u, lëll Justo nu runë Justo adorar Dios. ⁸Jëfë shtë iádu'u lëll Crispo. Gualdí ldu'u Crispo Jesucristo con grë shfamili Crispo. Nu zihani mënë Corinto bini rall diza'quë nu gualdí ldu'u rall nu bëriubë nisë rall.

⁹Tubi gue'lë Pablo guná lu Jesús.

Bëlua'alú më lull nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë guni'i diza'quë lu ra mënë ¹⁰purquë na quëhuna compa'ni lë'ël parë adë chu guëná'zidi'i lë'ël parë quínidi'i rall lë'ël. Napa zihani mënë natsaldí ldu'i diza'quë ciudá rë'.

¹¹Pablo bëa'në tubi izë guëru'dë ciudá Corinto parë cagluá'ai' diza'quë shtë Jesús.

¹²La'ni ra dzë nacagnibë'a Galión; nall gubernadurë shtë regiuni Acaya; ra israelitë bënë rall cuntrë Pablo nu bia'a rall Pablo lu tribunal. ¹³Ndë guni'i rall lu gubernadurë:

—Nguiu rë' cagluá'all ra mënë nu rialdí ldu'u mënë shtë'dzëll. Rní'ill lla gunë ra mënë adorar Dios stubi ldai' naná cuntrë lëy shtë ra më rumanë.

¹⁴Hia guzublú Pablo parë guadi'dzë Pablo, iurní Galión guni'i lu ra israelitë:

—Si talë ndë'ë rac tratë tubi delitë ru'bë ziquë tubi galguti, pues guëquë diaga shtë'dzë të ¹⁵perë lëdë znídi'i. Rac tratë niétiquë lëy shtë të con di'dzë nu ra lë nanua'a të. Gulë bënë rëglë asuntë ni lo mizmé lë'ë të. Adë nahia juësi shtë ra cusë naquëhunë të.

¹⁶Iurní bégú Galión ra mènè lu tribunal shténèll. ¹⁷Grè ra griego guna'zi rall lè'è Sóstenes parè bédè'è galné rall delantè lu gubernadurè. Sóstenes nall jèfè shtè iádu'u, perè lè'è gubernadurè hiadè bé'nèdi'i casè nacanihunè ra mènè.

Bèagrí Pablo ciudá Antioquía

¹⁸Bèa'nè Pablo zihani dzè ciudá Corinto. Despuèsè bé'ni' despedir ra mè narialdí ldu'i diza'què nu bé'pi' barcu con Priscila nu Aquila parè zia'a rai' regiuni Siria. Antsè tsepi rai' barcu puertè nalè Cencrea, bèga'a mènè guèc Pablo. Zni bé'ni' cumplir tubi promèsè lu Dios. ¹⁹Tsana bédchini rai' ciudá Efeso, Pablo bèsèá'ni' lè'è Priscila nu Aquila. Guáhi' iádu'u shtè ra israelitè. Ndè biadi'dzènúhi' ra mènè nardéa. ²⁰Ra mènè bè'nè ruèguè lu Pablo parè guèá'ni' más tiempè con lè'è rall perè Pablo adè nédì'i'. ²¹Mejurè bé'ni' despedir ra mènè; répi':

—Rqui'ni tsahia Jerusalén parè sua pendentè lu laní naze'dè. Con voluntá shtè Dios guèabrá stubi vueltè con lè'è tè.

Be'pi Pablo barcu. Gubi'll Efeso. ²²Despuèsè bédchini' puertè Cesarea nu guall Jerusalén parè guagué'ni' saludar grè ra narialdí ldu'i diza'què ciudá Jerusalén. Lueguè bèagri' parè Antioquía. ²³Zihani tiempè guquèréldi' ciudá Antioquía. Despuèsè bèrú'ui' stubi vueltè parè guagué'ni' visitar ra mènè narialdí ldu'i Dios regiuni shtè Galacia nu Frigia. Guni'inú Pablo lè'è rall tsagla'guè rall firmè shnezè Dios.

Cagni'i Apolos diza'què lu ra mè Efeso

²⁴Bédchini tubi nguiu ciudá Efeso; lèll Apolos. Nall mè israelitè. Gúlèll ciudá Alejandría. Nalé nasini guèc Apolos parè ruadí'dzèll diza'què shtè Dios. Bien bèluá'all nu guasèll Sagradas Escrituras. ²⁵Nanèll bidè Jesús guè'dchiliu parè gunè mè salvar ra mènè natsaldí ldu'i lè'è mè. Con guèdubinú ldu'ull bèluá'all ra mènè chu na Jesús. Bien nanèll Juan Bautista bèchu'bè nísì' ra mènè perè gá'adi'i guc bé'adi'ill ra nacanalè Jesús rriubè nisè rall ziquè shmènè Jesús. ²⁶Apolos adè bédzèbèdi'i guní'ill lu ra mènè la'ni iádu'u, perè iurè bini Priscila nu Aquila naguni'i Apolos, guna'bè rall lè'è Apolos stubi ladè. Biadi'dzènú rall lè'è Apolos ra cusè nadè riasé'di'ill de què Jesús bèshé'ldi' Espíritu Santo parè cuezènúhi' lè'è mènè narialdí ldu'i Dios. ²⁷Tsana bè'nè Apolos llgabè tédèll regiuni shtè Acaya, ra mè Efeso narialdí ldu'i Dios, bè'nè rall compa'ni lè'è Apolos parè tsáhi' ndè. Bèquè'è rall tubi cartè lu ra mènè Acaya tè parè gunè rall recibir Apolos. Iurè bédchini Apolos Acaya, nalé bé'nèll compa'ni ra shmènè Jesús parè cagsè'dè rall shti'dzè Dios. Más antsè Dios bè'nè compa'ni lè'è rall parè tsaldí ldu'u rall diza'què. ²⁸Bi'ldi Apolos la'ni Sagradas Escrituras lu ra mènè israelitè. Bèluá'all de què Jesús na Cristo nabèshe'ldè Dios lu guè'dchiliu hashtë guc rall cunformè lo què naguni'i Apolos.

Bèagrí Pablo guè'dchi Efeso

19 Nanú Apolos ciudá Corinto tsana gudèdè Pablo lugar

la'ni dani parë bédchíni' ciudá Efeso. Ndë bëdia'guëlü Pablo zihani narialdí ldu'i diza'quë. ²Repi Pablo lu rall:

—Iurë gualdí ldu'u të shti'dzë Jesús çgu bë'në të recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u të?

Iurní repi rall:

—Ní siquierë bini na'a gu nanú Espíritu Santo u nídi'i Espíritu Santo.

³Iurní guna'bë di'dzë Pablo lu rall stubi vultë:

—¿Lla bëriubë nisë të?

Repi rall:

—Ziquë bëchu'bë nisë Juan Bautista ra mënë.

⁴Iurní guni'i Pablo lu rall:

—Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë iurë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall. Nu guni'i Juan lu rall tsaldí ldu'u rall Jesús naná Cristo naguëdchini despuësë de Juan.

⁵Iurë bini ra nguiiu rë' naguni'i Pablo lu rall, bëriubë nisë rall por lë Jesús. ⁶Bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëc rall; lueguë bédchini Espíritu Santo la'ni ldu'u rall nu cadë lë'ë rall guni'i rall stubi dizë. Guni'i rall di'dzë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ⁷Ra nabë'në recibir Espíritu Santo na rall cumë ziquë chi'bë chupë nguiiu.

⁸Durantë lu tsunë mbehu Pablo gua iádu'u shtë ra më israelitë. Guëdubinú ldú'i' guni'inúhi' ra mënë, nu gualdí ldu'u rall lo quë nacagni'i Pablo. Adë rdzëbëdi'i Pablo. Cagni'i' por lë'ë Jesús tsuté mieti catë rribë'a Dios ziquë rëy. Ra mënë bëa'në rall cunformë lo quë naguni'i Pablo. ⁹Perë bëldá më israelitë adë gualdídi'i ldu'u

rall shti'dzë Jesús tantë naguëdchi ldu'u rall. Delantë lu ra mënë guni'i rall lë'ë nezë naquëadi'dzë Pablo, na mal. Iurní Pablo biequi lu rall; biá'ai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë la'ni tubi hiu'u shcuelë lidchi tubi nguiiu lë Tiranno. Ndë bëlua'a Pablo lë'ë ra mënë glli glli. ¹⁰Zni guagla'guë bëa'në Pablo chupë izë nga'li, de manërë grë mënë naquërelde regiuni shtë Asia bini rall diza'quë shtë Jesús. Ra israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, bini rall shti'dzë Pablo. ¹¹Dios bëdë'ë pudërë guia'a Pablo parë bé'ni' zihani milagrë ru'bë ¹²hashtë ra panitë nu ra lari nabëga'ldë Pablo, guanú mënë lu narac lluu'u. Bëac ra narac lluu'u nu bëru'u ra mëdzabë nananú la'ni ldu'u ra mënë.

¹³Perë bëldá ra israelitë canzë rall; rgu rall mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Guc ldu'u rall niaca'a dchi'ni rall lë Dadë Jesús parë nagú rall mëdzabë. Guni'i rall lu espíritu mëdzabë:

—Gulë bëru'u. Rribë'ahia lë'ë të por pudërë shtë Jesús, el mizmé léhi' nacagni'i Pablo.

¹⁴Zni bë'në gadchi shini tubi nguiiu israelitë nalë Esceva. Na Esceva tubi jëfë shtë ra bëshuzi. ¹⁵Guzac tsana bë'në shini Esceva nagú rall espíritu mëdzabë, bëquebi mëdzabë lu rall:

—Naná Jesús. Nanéa Pablo perë lë'ë të çchu na të?

¹⁶Iurní nguiiu nanapë espíritu mëdzabë la'ni ldu'i, gunázill lë'ë ra shini Esceva. Bëdë'ë mëdzabë galné. Con guëdubi fuërsë shtëll bé'nëll gan lu guëzá gadchi nguiiu. Guc rall ridë. Bëru'u guëllu'në rall lugar ni

sin shabë rall. ¹⁷Grë ra naquërelde ciudá Efeso, bini rall pë guc. Nalé bëdzëbë rall nu guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dadë Jesús.

¹⁸Iurní zihani ra narialdí ldu'i diza'quë, bëquebi rall ra cusë mal nabë'në rall antsë. ¹⁹Nu zihani ra mënë nabësë'dë bëlliú, be'dënú rall shlibrë rall parë bëza'i rall librë delantë lu ra mënë. Gulú rall präci shtë librë. Lasaquin cincuenta mili bëllë bëdchichi. ²⁰Zni guagla'guë bërë'tsë diza'quë con llëru'bë pudërë. Zihani mënë guaté rall shnezë Jesús.

²¹Despuësë de ni, Pablo bé'ni' llgabë parë tsagué'ni' visitar ra lugar shtë Macedonia nu Acaya parë tsaglá'gui' viajë shtë'i' hashtë Jerusalén. Guní'i' despuësë de tsáhi' Jerusalén, guziá'ai' ciudá Roma.

²²Iurní bëshë'ldi' chupë sáhi' parë Macedonia. Lë rall Timoteo nu Erasto purquë Pablo bëa'në stubi tiempë regiuni shtë Asia.

Rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo

²³Tiempë dzë ni rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo por shcuendë diza'quë.

²⁴Tubi nguiu lë Demetrio runtsá'ull dzanë con bëdchichi. Napë rahin figurë shtë iádu'u catë cabezë dios nalë Diana narunë ra mënë adorar. Ra mënë naruntsa'u dzanë, runë rall gan zihani dumí. ²⁵Bëtëá Demetrio grë ra sa'll nu ra nanapë lo mizme dchi'ni rë'. Guní'ill lu ra nguiu ni:

—Lë'ë të Dadë, cumë ziquë nané të nadápa'a tubi vidë za'quë; adë pë rúnëdi'i faltë parë lë'ë hia'a purquë segurë na dumí nardchi'bë

shchi'ni hia'a. ²⁶Perë cumë nané të Pablo cagní'ill lu ra mënë, ra dios naruntsa'u ra nguiu nádí'in Dios. Zni rialdí ldu'u zihani mënë, lëdë niétiquëdi'i ndë'ë më Efeso sino quë casi guëdubi regiuni shtë Asia. ²⁷Demasiadë nadzë'bë na ndë'ë purquë shchi'ni hia'a, zëdchini dzë hiadë nídi'i dchi'ni guëdë'na'a. Nu lo mizme iádu'u catë cabezë dios Diana, zëdchini tiempë hiadë tsádi'i mënë iádu'u. Zni gac despräci pudërë shtë Diana, el quë narunë ra mënë adorar guëdubi guéd'chiliu. Nané hia'a grë guéd'chiliu quëhunë rall adorar lë'ë Diana.

²⁸Iurë bini rall naguni'i Demetrio, nalé bëldé rall. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Guëbani Diana dios shtëna'a. Llëru'bë na Diana.

²⁹Nalé bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá. Guna'zi rall chupë nguiu naquëhunë compa'ni lë'ë Pablo. Túbill lë Gayo; stúbill lë Aristarco. Na rall më Macedonia. Bëshaguiú ra mënë lë'ë Gayo nu Aristarco hashtë lugar catë rdëá mënë. ³⁰Guc ldu'u Pablo niuté Pablo lugar ni parë niani'inúhi' ra mënë, perë ra narialdí ldu'i diza'quë, adë bësá'nëdi'i rall nia Pablo ndë. ³¹Nu ra bëldá gobiernë shtë Asia nartsa'guë Pablo, bëshe'ldë rall rsunë lu Pablo; bënë rall ruëguë lu Pablo de quë tsutédi'i' ndë. ³²Lu juntë shtë ra mënë gurushtiá rall tubi cusë. Stubi tantë rall gurushtiá stubi cusë purquë nalé bëdzatsu rall, perë más zihani rall nabëdëá, adë guc bé'adi'i rall rsunë pëzielú bëdëá rall. ³³Perë nanú bëldá ra israelité nacagsini lë'ë Alejandro parë

guëni'i Alejandro lu ra mënë favurë shtë ra më israelitë. Alejandro quëhúnëll sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. ³⁴Perë iurë bédë'e ra mënë cuendë Alejandro náhi' më israelitë, gurushtíá rall ziquë chupë iurë. Guni'i rall:

—Guëbani Diana, dios shtë hia'a. Llëru'bë na Diana.

³⁵Iurë bësëac dchi prësëntë lë'e ra mënë, guni'ill:

—Lë'e të Dadë, grë më guéd'chiliu nané rall de quë nadápa'a iádu'u catë cabezë dios Diana. Llëru'bë náhi'. Nané të nadápa'a dzanë Júpiter nabietë lu gube'e. ³⁶Ndë'e adë chu rúnëdi'i negar. Gulë cuezë; adë pë rúnëdi'i të. Adë pë zia'a gué'nëdi'i të. Gulë bè'në llgabë lla gunë të. ³⁷Ra nguiu naze'dënú të, adë quëhunë rall ofender nu adë cagni'i rall cuntrë dios shtë hia'a.

³⁸Talë Demetrio nu ra narunënull dchi'ni, napë rall dishi'bi con stubi mënë, parë ni nanú gobiernë nu nanú ra juësi parë gunë rall rëglë. Ndë cadë lë'e rall quili rall derechë shtë rall. ³⁹Perë si talë rac shtu'u të stubi cusë, gac rëglin lu juntë perë gaquin legal ⁴⁰purquë nanú peligrë parë lë'e hia'a gunë gobiernë rumanë acusar lë'e hia'a ziquë enemigu shtë gobiernë. Adë nídi'i mudë pë guëni'i hia'a lu rall pëzielú bëasë ra mënë.

⁴¹Iurë gualú guni'i prësëntë zdë'të, bëtë'tsë ra mënë.

Gua Pablo Macedonia nu Grecia

20 Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë lu juntë, Pablo guna'bë ra narialdí ldu'i diza'quë parë guëni'inúhi' lë'e rai' más enseñansë.

Bé'ni' despedir lë'e rai' con tubi abrasë parë zía'ai' Macedonia. ²Grë ra lugar shtë Macedonia guagué'ni' visitar nu guni'inúhi' grë ra narialdí ldu'i diza'quë të tsagla'guë rall firmë lu shnezë Dios. Despuësë zía'ai' parë regiuni Grecia. ³Ndë bëá'ni' tsunë mbehu. Iurní gubi' parë guená'zi' barcu nu guziá'ai' Siria. Ndë bini Pablo caguili mënë mudë parë gát'i. Hiadë gualúdi'i guall con barcu, mejurë bëagri' nezë zía'ai'. Gudédi' stubi vultë Macedonia. ⁴Gadchi nguiu bè'në compañí lë'e Pablo; gudchi'bélú rall hashtë ciudá Tesalónica. Lë rall Sópater më Berea. Stubi lë Aristarco. Stubi lë Segundo; na rall më Tesalónica. Stubi lë Gayo më Derbe. Stubi lë Tíquico nu Trófimo naze'dë regiuni Asia. Nu zuga'a Timoteo. ⁵Gulezë rall lë'e na'a, Pablo nu Lucas, hashtë ciudá Troas. ⁶Bëdëa'në na'a ciudá Felipeos hashtë gudëdë laní naráu më israelitë guetështildi sin levadurë. Iurní bédzepi na'a barcu. Guzé na'a ga'i dzë parë bédchini na'a Troas. Ndë bédëa'në na'a gadchi dzë con ra nguiu nacabezë lë'e na'a.

Nanú Pablo ciudá Troas

⁷Primërë dzë shtë llmalë bédëá ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëshullë rall guetështildi parë gáu rall. Zni rëagná ldu'u rall la Santa Cena. Bëlua'a Pablo lë'e rall hashtë guërudlë gue'lë purquë grëgue'lë napë quë guërú'ui'. ⁸Bëdëá rall la'ni cuartë naná pisë guia'a nu rquëgui'i zihani llni la'ni cuartë. ⁹Ndë zubë tubi sultërë rua' ventanë shtë cuartë. Lëll Eutico. Por llëduni tiempë guni'i

Pablo lu ra mënë; sultërë ni guna'zi mbëca'ldë lé'ëll. Nilli nagá'sill nu dizdë pisë tsunë hashtë lu guiu'u guláguëll. Gútil. Gualdishtë mënë lé'ëll. ¹⁰Iurní Pablo biéti' hashtë catë gulaguë sultërë. Bëa'chu Pablo parë gudëdchi Pablo lé'ëll. Iurní guni'i Pablo lu ra mënë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë hia bëagrí gubánill stubi.

¹¹Iurní be'pi Pablo parë guia'a. Bëshúlli' guetështildi parë gudáuhi'. Nu guagla'guë biadí'dzi' hashtë brëgue'lë. Iurní gubi'. ¹²Ra mënë bia'a rall sultërë lídchi' nabáni'. Nalé gurëdchí ldu'u rall.

De Troas guaté Pablo guë'dchi Mileto

¹³Lë'ë na'a gudchi'bëlu' na'a con barcu. Bia na'a hashtë guë'dchi Asón parë biaglli'i na'a Pablo ziquë guni'i' lu na'a antsë. Lé'i' por guëáhi' bëdchíni' Asón. ¹⁴Tsana bëdia'guëlu' na'a lé'i' Asón, iurní tubsë bëdzepi na'a barcu parë zia na'a tubi guë'dchi nalë Mitilene. ¹⁵Ndë bëru'u na'a parë bëdëdë na'a brëgue'lë cu' tubi dani la'ni nisëdu'u lë Quío. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë nalë Samos. Bëzi'i ldu'u na'a guë'dchi shtë Trogilio. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a ciudá Mileto. ¹⁶Zni bëdë'në na'a purquë Pablo adë gunédi'i' nëá'ni' llëduni tiempë Asia. Adë gunédi'i' Pablo nia Pablo Efeso purquë rac shtú'ui' guëdchíni' prontë Jerusalén parë súhi' pendentë laní narni'i rall Pentecostés. Guc ldú'i' nadchinigáhi'.

Shti'dzë Pablo lu ra mēgulë shtë Efeso

¹⁷Tsana nanú na'a ciudá Mileto, gunibë'a Pablo guidë ra mēgulë

naná cabësë shchi'ni Dios ciudá shtë Efeso. ¹⁸Iurë bëdchini rai', Pablo guni'i lu rai':

—Lë'ë të nané të lla mudë gubania dizdë primërë dzë na belda Asia. ¹⁹Guëdubi tiempë guquërdënúa të, bëna sirvë lu Dios galnadu'u shtëna. Nu nalé gulaguë nisë slua por tantë naguëdchi ldu'u ra mënë. Quëhuna sirvë lu më bien aunquë zihani vultë bë'në mënë israelitë cuntrë na. ²⁰Bëluá'ahia lë'ë të diza'quë shtë Jesús lidchi të nu catë bëdëá të parë bien shtë të. Ni tubi dí'dzë shtë Jesús, adë bëca'chi ldú'udia'a. ²¹Rnia'a lu ra më israelitë nu lu ra nanádi'i' më israelitë guëabré ldu'u rall con Dios. Guësa'në rall nezë mal nu tsaldí ldu'u rall Jesucristo, Shtáda'a. ²²Iurne' guziahia parë Jerusalén purquë Espíritu Santo cagshé'ldi' na ndë. Más adë guënédia'a cuendë pë saca ndë. ²³Niétiqë nanéa lo quë Espíritu Santo guni'i lua de quë grë ciudá catë riahia, gunë ra mënë cuntrë na hashtë lachigui'bë guëtia'a rall na. ²⁴Perë adë bë rní'idia'a pë runënú ra mënë na. Niétiqë rac shtua'a guëzalúa dchi'ni nabëne'e Jesús guiahia. Na më Shtada. Napë guënia'a lu ra mënë quë Dios cagna'bë më ziquë tubi favurë grë ra mënë parë gac rall shini më.

²⁵'Antsë gunia'a lu të lla tsuté të nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios, perë iurne' nanéa ni tubi de lë'ë të hiadë guëabrédi'i' guená të lua stubi vultë. ²⁶Rnia'a lu grë të, bëna gan lu dchi'ni nabëne'e Dios guiahia. Si talë tubi të adë tsaldídi'i' ldu'u të Jesús nu guëni almë shtë të, adë nádia'a responsablë ²⁷purquë grë

lo quë naguni'i Dios lua, guni'ihia lu të. Ni tubi di'dzë adë bëca'chi ldu'udia'a de lë'ë të. ²⁸Iurne' mizmë lë'ë të gulë gupë lë'ë të. Nu gulë gupë ra grupë mënë narialdí ldu'i diza'quë purquë Espíritu Santo bë'në më punëre lë'ë të cumë cabësë shtë rall. Por ni gulë bëlua'a shti'dzë Jesús lu ra narialdí ldu'i Jesús. Jesús bëne'e më vidë shtë më ziquë präci parë gac salvar të. ²⁹Naná tsana guziahia, guëdchini mësë falsë nagunë dañi ra nacanaldë shnezë Dios. Ziquë ma dushë nardchini llgurrali lli'li, rtë'tsë ma ra lli'li. Zni guëdchini ra mësë falsë ladi të. ³⁰Lo mizmë ladi të guëru'u bëldá nguiu naguëlua'a bishi lu ra narialdí ldu'i Jesús parë tsanaldë rall nezë mal. ³¹Gulë gupë cuidadë nu gulë bësëagná ldu'u të purquë durantë lu tsunë izë, dzë la gue'lë, adë gulézëdi'i guni'inúa lë'ë të. Nisë zubë slua bëluá'ahia lë'ë të.

³²Iurne' guësëana lë'ë të con Dios nu con diza'quë shtë më. Cagnia'a lu të na të bëcha. Nalé rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Diza'quë shtë Dios napin pudërë parë tsaldí ldu'u të más parë gac të firmë lu shnezë Dios. Cagna'ba lu më guëne'e më grë ra cusë za'quë nanapë më parë ra më nagudili më parë gac rall shini më. ³³Nunquë adë rzëbidi'i ldua'a dumí parë gaca ricu purquë lëdë parë nídi'i cagluá'ahia lë'ë të. Nu adë rzëbidi'i ldua'a lari chulë parë gacua. ³⁴Cumë ziquë nané të bëna dchi'ni con prupi guiahia parë gudilia grë narqui'nia nu parë bédë'a narqui'ni ra naguzënu na. ³⁵Siemprë bëluá'ahia lë'ë të napë quë gunë të dchi'ni parë gunë të

compañi ra nanadë bë nápëdi'i. Rëagná ldua'a di'dzë naguni'i Dadë Jesús tsana guni'i më: “Más rquitë ldu'u hia'a guëdë'ë hia'a naca'a mënë, lédëdi'i guëne'e mënë naca'a hia'a”.

³⁶Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', bëzullibi Pablo parë guëni'inúhi Dios. Bë'në Pablo orar con grë ra nabëquë diaguë naguni'i Pablo. ³⁷Grë rall bi'ni rall purquë gubini ldu'u rall. Gudëdchi rall lë'ë Pablo nu bëtsagrau' rall lë'ë Pablo. ³⁸Nalé gubini ldu'u ra mënë purquë guni'i Pablo lu rall hiadë guëabrídi'i guená rall lúhi' stubi. Iurní grë rall guaguë'në rall compañi lë'ë Pablo hashtë rua' barcu.

Bëagrí Pablo Jerusalén

21 Bësëa'në na'a ra narialdí ldu'i diza'quë parë bédzepi na'a barcu. Bia na'a tubdí hashtë tubi dani la'ni nisë nalë Cos. Brëgue'lë guzé na'a; bédchini na'a hashtë stubi dani la'ni nisë nalë Rodas. Ndë bëru'u na'a stubi parë bédchini na'a puertë nalë Pátara. ²Puertë Pátara bëdia'guëlu' na'a tubi barcu naguëru'u parë Fenicia. Bédzepi na'a barcu ni. ³Iurë ziazú na'a lu nisë, guná na'a lu dani la'ni nisë nalë Chipre. Bëa'nin ladë rubësë catë ziazú barcu. Bia na'a hashtë Siria. Bédchini na'a puertë shtë Tiro catë bësëa'në barcu carguë. Ndë bédietë na'a barcu. ⁴Bédzelë na'a ra narialdí ldu'i diza'quë nu bédëa'në na'a gadchi dzë con lë'ë rall. Espíritu Santo bëldaguë llgabë guëc rall lo quë nagac cumplir con Pablo. Guni'i rall lu Pablo adë tsádi'i' Jerusalén. ⁵Iurë

bëzá gadchi dzë, bëru'u na'a. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë con tse'lë rall nu shini rall, bë'në rall compaňi lë'ë na'a hashtë fuërë ciudá.

Bëdchini na'a rua' nisëdu'u. Ndë bëzullibi na'a parë biadí'dzënú na'a Dios. ⁶Iurní bëtë'në na'a despedir lë'ë rall con abrasë parë bëtëzepi na'a barcu. Hia cadë lë'ë rall bëagrí rall lidchi rall.

⁷Bëru'u na'a Tiro. Guzé na'a lu nisë hashtë Tolemada. Bëdietë na'a barcu ndë, nu bëtë'në na'a saludar ra narialdí ldu'u diza'quë nu bëtëa'në na'a con lë'ë rall tubi dzë. ⁸Brëgue'lë Pablo con grë nazuga'anú lë'i', bëru'u na'a parë bia na'a ciudá shtë Cesarea. Ndë bia na'a lidchi Felipe el quë narni'i diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Antsë bë'në ra poshtë nombrar lë'ë Felipe ziquë tubi muzë ladi gadchi nguiu naqui'dzë alimëntë parë ra prubi. Bëa'nënú na'a Felipe lídchi'.

⁹Napë Felipe tapë shtsá'pëll. Guëzá rall lliguëna'a; guni'i rall enseñansë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ¹⁰Hia zihani dzë guquërdë na'a Cesarea tsaná bëtëchini tubi më Judea nalë Agabo. Nall muzë shtë Dios nu guní'ill ra enseñansë nabë'nëll recibir por pudërë shtë Dios. ¹¹Agabo be'dë guë'nëll visitar lë'ë na'a. Guná'zill cinturón shtë Pablo nu bëldí'bill guërupë guëa'll con guërupë guiá'all; guní'ill:

—Espíritu Santo cagni'i zdë'ë mudë guëldi'bi ra israelitë guëa' nashtënë cinturón rë'. Gunë rall intriegu nashtënë cinturón lu ra nanádi'i më israelitë. Gaquin Jerusalén.

¹²Iurë bini na'a zdë'ë, lë'ë na'a nu ra më Cesarea bëtë'në na'a ruëguë

lu Pablo parë adë tsádi'i Pablo Jerusalén. ¹³Perë Pablo guni'i lu na'a:

—Adë rú'nëdi'i të purquë más rsëbini të ldua'a. Masiá iurne' guëldi'bi rall na ziquë tubi prësi, nahia cunformë. Masiá quini rall na ciudá Jerusalén, nahia dispuestë gatia por Dadë Jesús.

¹⁴Adë bëtë'nëdi'i na'a gan nazú na'a lull. Iurní adë biadí'dzëdi'i na'a más; niëtiquë guni'i na'a lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac cumplir voluntá shtë Dios.

¹⁵Despuësë bëtë'në na'a preparar parë bia na'a Jerusalén. ¹⁶Bëldá ra më Cesarea narialdí ldu'u diza'quë, bë'në rall compaňi lë'ë na'a con tubi nguiu më Chipre. Lëll Mnasón. Nápëll tubi lidchi Jerusalén catë bëtëa'në na'a. Hia guahietë gualdí ldu'u Mnasón diza'quë shtë Jesús.

Guaguë'në Pablo visitar lë'ë Jacobo

¹⁷Iurní bëtëchini na'a Jerusalén; ra narialdí ldu'i diza'quë, nalë bëquitë ldu'u rall; guná rall lu na'a. ¹⁸Brëgue'lë bianú na'a Pablo; biadë'në na'a visitar lë'ë Jacobo. Ndë zubë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios. ¹⁹Pablo bé'ni' saludar lë'ë rall. Iurní biadí'dzi' tubi por tubi ra cusë nabë'ni' por pudërë shtë Dios ladi ra mënë de stubi naciuni. ²⁰Iurë bini ra mëgulë nabiadi'dzë Pablo, guni'i lul sa' rall: “Nalë nabënë na Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më.” Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Guná Dadë, zihani më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë. Na rall zihani mili, perë grë rall rni'i rall rqui'ni guianálda'a tëchi lëy

shtë Moisés. ²¹Iurne' bini rall de què lé'èl cagluá'al grè ra israelitè naquèrèldè stubi lugar, adè gúnèdi'i rall cumplir nabèquè'è Moisés. Nu bini rall rní'il de què adè gáquèdi'i circuncidar ra shini rall, nilè tsagla'guè rall custumbrè shtëna'a. ²²¿Pè guèdè'na'a iurne'? purquè segurè gac bè'a rall lé'èl be'dè guèzèl. ²³Mejurè gúnèl lo què naguèni'i na'a lul. Nanú tapè nguii ladi hia'a. Cabezènu rall tubi promèsè guèdè'è rall lu Dios. Bè'nè rall prometer tubi cusè lu mè. ²⁴Lé'èl bia'a lè'è rall iádu'u parè gunè tè ofrecèrè bèldá ma ziquè ofrendè parè Dios. Gudilli gashtë shtë rall nu despuèsè guèzá tè guèga'a tè guèc tè. Zni guèdè'è ra mè israelitè cuendè de què adè nádi'i verdá shcuéndèl nabini rall, sino què guèdè'è rall cuendè nul canáldèl lèy shtë Moisés. ²⁵Perè ra nanádi'i mè israelitè nu gualdí ldu'u rai' diza'què, hia bèquè'è na'a lu rall más antsè de què adè pè quèdí'nidi'i ldu'u rall por ra cusè rè'. Niétiquè adè gáudi'i rall belè nabè'nè ra mènè ofrecèrè ziquè ofrendè lu ra ídolo. Nu adè gáudi'i rall rènè, nilè belè shtë ra ma nanadè bëshé'èdi'i rènè, nu adè quènúdi'i rall sa' rall.

La'ni iádu'u guna'zi mènè Pablo prèsi

²⁶Iurní Pablo bia'a guèzá tapè nguii parè bè'nè rall según lèy nabèquè'è Moisés. Brègue'lè stubi dzè bè'nè rall cumplirin. Lueguè guaté rall iádu'u parè bè'nè Pablo visi lu ra bëshuzi pè dzè gunè cadè tubi rall ofrecèrè ra ma ziquè ofrendè lu Dios.

²⁷Hia mèrè gualú guèzá gadchi dzè naguni'i Pablo, bèldá ra israelitè naze'dè regiuni Asia, guná rall lu Pablo la'ni iádu'u ru'bè. Bètsatsu rall grè ra mènè nu guna'zi rall lè'è Pablo. ²⁸Gurushtiá rall:

—Lè'è tè mè israelitè, gulè bè'nè compa'ni lè'è na'a purquè nguii rè' canzèll grè ladè. Cagluá'all ra mènè ldoi' naná cuntrè naciuni shtë hia'a nu cuntrè lèy shtë Moisés nu cuntrè mizmè iádu'u shtë Dios. Nu iurne' gulutèll la'ni iádu'u bèldá mè griego. Zni quèhúnèll manchar lugar santu rè'.

²⁹Zni guni'i rall purquè antsè guná rall Pablo canzènúhi' Trófimo ladi ciudá. Trófimo nall mè Efeso. Por ni bè'nè rall llgabè de què Pablo bia'a lè'è Trófimo la'ni iádu'u.

³⁰Nalé bèdzatsu ra mènè guèdubi ciudá nu bèdchini guèllu'nè rall iádu'u parè guèna'zi rall Pablo. Bèshaguiú rall lè'è Pablo parè gualdí rall Pablo la'ni iádu'u. Lueguè bèsè'au rall iádu'u. ³¹Hia guc ldu'u rall niaguini rall Pablo. Iurní gua rsunè lu capitán shtë ra suldadè rumanè de què grè mènè shtë ciudá nalé bèdzatsu rall.

³²Iurní bètèá capitán ra suldadè nu ra sa' narnibè'a capitán. Bèdchini guèllu'nè rall catè rè ra mènè. Iurè guná ra mènè lu capitán nu ra suldadè, gulezè bèdè'è rall shtë Pablo. ³³Iurní guabi'guè capitán; biá'all Pablo prèsi. Gunibé'all bèli'bi Pablo con chupè cadènè. Despuèsè guna'bè di'dzè capitán:

—¿Chu na nguii rè'? ¿Pè bé'nèll?

³⁴Nalé gurushtiá ra mènè nu nalé ruidè bèquè'è rall. Hia guni'i mènè tubi cusè; stubi tantè guni'i rall

stubi cusë. De mudë adë guasëdi'i capitán pë guni'i rall. Mejurë bia'a capitán lë'ë Pablo cuartel. ³⁵Iurë bëdchini rall rua' cuartel parë tsepi rall, ra suldadë bëldisi rall lë'ë Pablo guia'a purquë tantë bëdëa mënë caguini rall lë'ë Pablo. ³⁶Grë ra mënë nacanaldë, gurushtiá rall: —Gátill; gátill.

Bëquebi Pablo lu ra mënë chu na Pablo

³⁷Mërë lë'ë ra suldadë guluté lë'ë Pablo la'ni cuartel; Pablo repi lu capitán:

—¿Zac guënia'a lul chupë di'dzë?

Bëquebi capitán lu Pablo iurní:

—Perë lë'ël rac ruadí'dzël griego.

³⁸¿Lëdë lë'ëdi'il më egipcio nabëtsatsu ra mënë ca dzë cuntrë gobiernë rumanë? Bia'a më egipcio tapë mili nguui mal hashtë lumë catë nídi'i mënë.

³⁹Iurní Pablo bëquebi lu capitán:

—Nahia më israelitë. Gula Tarso, ciudá ru'bë shtë regiuni Cilicia. Tarso na catë gula. Bë'në favurë, bëne'e permisi të guëni'inúa ra mënë.

⁴⁰Bëdë'ë capitán permisi. Iurní guzuldí Pablo lu shquilier catë re'pi mënë rua' cuartel. Bë'në Pablo sëñi con guiá'ai' lu ra mënë parë guëac dchi rall. Iurë bëac dchi rall, Pablo guni'i lu rall con dizé hebreo:

22 —Lë'ë të Dadë nu ra mëgulë, rac shtua'a guëquë diaguë të pë guënia'a.

²Iurë bini ra mënë Pablo cagní'ill lu rall con dizé shtë rall, dchítë' bëac rall. Pablo guni'i lu rall:

³—Nahia israelitë; gula ciudá Tarso regiuni shtë Cilicia perë

guaru'ba ndë'ë Jerusalén. Gamaliel guc shmësa. Bëluá'ai' na lëy shtë shtadë guëlü hia'a. Con guëdubinú ldu'a'bëna sirvë lu Dios, igual ziquë quëhunë të iurne'. ⁴Antsë guzunalda ra narialdí ldu'i diza'quë parë gati rall. Nu guna'zia prësi nguui nu ra na'a parë bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. ⁵Jëfë shtë ra bëshuzi nu grë mëgulë narnibë'a, nané rall pë bëna. Lë'ë rall bëne'e rall cartë parë biahia lu ra bëchi sa' hia'a naquërelde ciudá Damasco. Ndë niagllía ra narialdí ldu'i Jesús. Quëdú rall con cadënë; ne'dë guënúa lë'ë rall Jerusalén parë gac cashtigu rall.

Biadi'dzë Pablo lu ra mënë lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶Iurë ziazúa nezë, hia mërë guëdchinia Damasco, quierë guërudë dzë, de repëntë gu'të tubi llni catë ziazúa. Nahin tubi llni fuertë nabëdchini nezë lu gube'e. ⁷Gulaga lu guiu'u. Lueguë binia tubi voz naguni'i lua: “Saulo, çpëzielú rzunáldël na?” ⁸Iurní guna'bë di'dza: “¿Chu lë'ël Dadë?” Iurní guni'i voz lua: “Nahia Jesús më Nazaret. Rzunáldël na.” ⁹Ra nazianúa guná rall lu llni nu nalé bëdzëbë rall perë adë bínidi'i rall di'dzë shtë naguni'i lua. ¹⁰Iurní repia: “Dadë çpë rac shtú'ul guna?” Lë'ë Dadë Jesús guni'i lua: “Guashtë nga'li nu guagla'guë shnézël parë Damasco. Ndë guëni'i mënë lul guadë nagúnël. Guëni'i rall lul pë cusë rñibë'a Dios gúnël.” ¹¹Perë llni bësëa'në na ciegu. Hia ra sahia guna'zi rall guiahia parë guc bëdchinia Damasco.

¹²Ndë guquërelde tubi nguii lëll Ananías. Humildë nall nu canáldëll tëchi lëy nabëquë'ë Moisés. Grë ra israelitë naquërelde Damasco, rni'i rall Ananías na më za'quë. ¹³Ananías bidë guëná na; iurë bëdchínill, nëll lua: “Bëchi Saulo, guëabré guënal stubi vueltë”. Iurní lueguë lueguë gubí'ahia stubi vueltë nu gunahia lu Ananías. ¹⁴Nëll lua: “Dios shtë ra shtëada' a gudili më lé'ël dizdë antsë parë gac bé'al guadë naná voluntá shtë më. Gudili më lé'ël parë guënal lu Jesús naná justë delantë lu Dios nu parë guëqué diáguël ra di'dzë naguëni'i më lul ¹⁵purquë lé'ël nal testigu shtëhi'. Tsagní'il lu ra mënë lu guédchiliu grë lo quë nagunal nu nabínill de lë'ë më. ¹⁶Iurne' gua; adë rac ldé'ëdi'il. Gua të chubë nísël. Guna'bë lu Jesús parë guëzuné më ldú'ul grë ra dulde shtënël.”

**Bëshe'ldë Jesús lë'ë Pablo
hashtë stubi naciuni**

¹⁷Iurní bëagría Jerusalén; guahia iádu'u ru'bë. Guaguëna adorar Dios. Gunahia tubi llin nabëshe'ldë Dios. ¹⁸Bëlua'alú Jesús lua nu guni'i më: “Nasesë bëru'u Jerusalén purquë adë gúnëdi'i mënë cuendë lo quë naguëni'il de na”. ¹⁹Iurní gunia'a lu Jesús: “Dadë, ra mënë nané rall lla riahia grë ra iádu'u shtë rall parë ruahia ra mënë narialdí ldu'u lé'ël parë tsa rall prësi. Bëldaga lë'ë rall lachigui'bë nu rnibé'ahia rau rall galné. ²⁰Tsana gudini rall Esteban, muzë shtënël, zugá'ahia ndë. Cagni'i Esteban diza'quë lu ra mënë. Guca de acuerdë parë gudini rall Esteban. Nu hashtë gupa ra shabë

nabë'në ni.” ²¹Perë Jesús guni'i lua: “Bëagzé purquë ziquë shmensajëra, guëshe'lda lé'ël zitu ladi ra mënë nanádi'i më israelitë”.

Quëhapë capitán lë'ë Pablo

²²Hashtë puntë rë' bëqué diaguë ra mënë shti'dzë Pablo. Iurní guzublú gurushtiá rall; guni'i rall: —Gati nguii rë'. Gati nguii rë'. Hiadë rac shtú'udi'i na'a guëná na'a lu nguii rë'.

²³Gurushtiá rall nu cagru'ldë rall shabë rall lu mbë nu cagru'ldë rall iu'lli tantë rldë rall. ²⁴Iurní gunibë'a capitán caguëu' rall Pablo la'ni cuartel. Nu gunibé'all guëquë'ë hiaguë ra suldadë lë'ë Pablo con chicuti parë guëquebi Pablo pëzielú gurushtiá ra mënë cuntrë lé'ëll. ²⁵Perë iurë hia naquëdú Pablo parë guëquë'ë hiaguë rall lé'ëll, Pablo repi lu menor capitán nazuga'anú rall:

—¿Pë napë të derechë guëquë'ë hiaguë të tubi nguii nanapë derechë ziquë mënë rumanë, tubi nadë guc condenádëdi'i?

²⁶Iurë bini menor capitán lo quë naguni'i Pablo, guaguë'nëll visi lu capitán mayurë. Gúchill:

—Gupë cuidadë lo quë nagúnël con nguii rë' purquë nall tubi nguii nanapë derechë ziquë më rumanë.

²⁷Iurní guabi'guë capitán lu Pablo nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë guldil; nápël derechë ziquë mënë rumanë?

Pablo bëquebi lu capitán:

—Guldía ni nahin.

²⁸Iurní repi capitán lu Pablo:

—Perë gudilla zihani dumí parë bëaca më rumanë.

Pablo repi lull:

—Perë na napa derechë ziquë më rumanë purquë dizdë gula, shtada napë rai' derechë ni.

²⁹Ra naniadë'ë hiaguë lë'ë Pablo, bëazë guetë rall. Hiadë gualúdi'i bëquë'ë hiaguë rall lë'i'. Lo mizmë capitán bëdzëbëll bëquëdull lë'ë Pablo purquë bëdë'ëll cuendë Pablo nápí' derechë ziquë më rumanë.

Bëzú ra mënë lë'ë Pablo lu Junta Suprema parë gac rëglë shcuëndëll

³⁰Brëgue'lë stubi dzë bëtëá capitán ra jëfë shtë ra bëshuzi nu miembrë shtë Junta Suprema. Bëshá'quëll Pablo parë bëzull Pablo lu Junta Suprema purquë capitán rac shtú'ull gac bé'all nia'a pë delitë guëdchi'bë ra israelitë cuntrë Pablo.

23 Guná Pablo lu ra miembrë shtë Junta Suprema nu guní'i':

—Rnia'a lu të Dadë, hashtë iurne' nanëa shgaba nu vidë shtëna tubldí nahin delantë lu Dios.

²Ananías nall bëshuzi ru'bë shtë Dios. Gunibé'all lu ra mënë nazuga'a guëlla' lu Pablo parë capë rall rua' Pablo. ³Iurní Pablo guní'i' lu Ananías:

—Dios guëzac zi lë'ël purquë nal guetë guërupë tëchi. Zúbël nga'li parë gúnël juzguë na ziquë rni'i' lëy, lëdëdi'i parë guë nibé'al capë rall ruahia. Adë quëhúndi'il ziquë rni'i' lëy.

⁴Los de más nazuga'a lu Pablo repi rall:

—¿Pëllë zni ruadí'dzël di'dzë dzabë delantë lu bëshuzi ru'bë shtë Dios?

⁵Pablo repi lu rall iurní:

—Lë'ë të Dadë, adë guënédia'a cuendë lë'i' náhi' bëshuzi ru'bë shtë Dios. Pues naescritë la'ni Sagradas Escrituras: “Adë rni'i' guídzëdi'il tubi narnibë'a mënë ladzë të”.

⁶Iurní bëdë'ë Pablo cuendë de quë bëldá ra miembrë shtë Junta Suprema, na rall partidë shtë saduceos. Sëbëldá rall na partidë shtë fariseos. Guni'i' Pablo fuertë:

—Rnia'a lu të Dadë, nahia fariseo purquë dizdë ra shtada guc ra më partidë shtë fariseo. Nu be'dë guëzú ra mënë na lu tribunal shtë të niétiquë purquë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë.

⁷Iurní ra nabini lo quë naguni'i' Pablo, guc dividir rall. Ra fariseo nu saduceo guzublú quëadi'dzë lul sa' rall hashtë gudildi di'dzë rall ⁸purquë ra saduceo adë rialdídi'i ldu'u rall tsashtë ra tëgulë nu rni'i' rall adë nídi'i ianglë nu nilë tubi espíritu nanabani. Perë ra fariseo rialdí ldu'u rall grë ra cusë rë'. ⁹Grë rall gurushtiá rall. Iurní guasuldí bëldá mësë narlua'a lëy; na rall fariseo. Nalé nalaa'dchi guni'i' rall:

—Nguiu rë' adë pë mal quëhúndi'ill purquë si talë guni'i' tubi espíritu u tubi ianglë lull, adë chu su lull, no sea guëdë'na'a cuntrë Dios.

¹⁰Nalé gudildi di'dzë rall nu nalé bëdzëbë capitán. Bé'nëll llgabë niabé guiu rall lë'ë Pablo nihunë rall pedasë lë'ë Pablo. Por ni gunibë'a capitán guë'dë guëzë ra suldadë parë tsaldú lë'ë Pablo, guëldisë guia'a rall nu guëguëu' ra suldadë lë'ë Pablo cuartel.

¹¹Brëgue'lë stubi dzë bëlua'alú Jesús lu Pablo nu repi Jesús lull:

—Bëcuedchí ldú'ul. Adë rdzëbëdi'il purquë ziquë guní'il lu ra mënë shti'dza ndë'ë, zni guëshe'lda lé'ël; tsagní'il lu ra mënë ciudá Roma. Nal testigu shtëna.

Gu' bëldá mënë de acuerdë parë quini rall Pablo

¹²Brëgue'lë stubi dzë bëldá ra israelitë gu' rall de acuerdë parë quini rall Pablo. Bë'në rall jurar lu Dios zndë'ë:

—Dios gunë më condenar lë'ë na'a si talë chu quínidi'i Pablo. Adë pë guëdáudi'i na'a; adë pë guëdii'di'i na'a hashtë nuvërë guëdini na'a lë'ë Pablo.

¹³Más de cuarenta nguii bë'në jurar ni. ¹⁴Gua rall lu jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mëgulë shtë ra më israelitë, nu guchi rall:

—Lë'ë na'a guni'i na'a lu Dios de quë gunë më condenar lë'ë na'a. Adë pë guëdáudi'i na'a hashtë nu vërë guëdini na'a Pablo. ¹⁵Iurne' lë'ë tē con los de más miembrë shtë Junta Suprema, gulë guna'bë lu capitán glli; guidënú rall Pablo stubi vueltë delantë lu tē. Gulë guchi lu capitán rac shtu'u tē guësë'dë tē lla na shcuendë Pablo, perë lë'ë na'a hia dzu na'a listë parë guëdini na'a lé'ëll antsë guëdchínill lu tē.

¹⁶Tubi nguii shini zanë Pablo, bínill lo quë narac shtu'u nguii mal gunënú rall Pablo. Guall cuartel; guanull rsunë lu Pablo. ¹⁷Pablo guna'bë tubi capitán parë guëní'i lu capitán:

—Bia'a nguii rë' lu capitán mayurë purquë nuá'all tubi rsunë natsagní'ill lu capitán.

¹⁸Iurní bia'a sultadë lé'ëll lu capitán mayurë nu repi sultadë: —Lë'ë prësi Pablo guná'bëll favurë lua parë ze'dënúa nguii rë' ndë'ë purquë nuá'all tubi rsunë parë lé'ëll.

¹⁹Iurní guna'zi capitán guia'a nguii parë biá'all lé'ëll stubi ladë nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë rac shtú'ul guëní'il lua?

²⁰Guni'i nguii lu capitán:

—Ra israelitë nanú rall de acuerdë parë guëna'bë rall lul de quë glli guá'al Pablo lu Junta Suprema stubi vueltë. Guëni'i rall ziquë protëstë guëzú rall lul de quë guësë'dë rall shcuendë Pablo. ²¹Perë adë tsaldí'di'i ldú'ul shti'dzë rall purquë más de cuarenta nguii naca'chilú; cabezë rall lë'ë Pablo parë quini rall lé'i'. Bë'në rall jurar lu Dios de quë adë pë gau rall nu adë pë gu rall hashtë nuvërë quini rall Pablo. Iurne' niétiquë cabezë rall rsunë shtë'nël nia'a zëgul Pablo glli.

²²Iurní gulú nezë capitán lë'ë nguii. Repi capitán:

—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il lo quë nabitë guëní'il lua.

Bëshe'ldë capitán lë'ë Pablo lu gubernadurë Félix

²³Guna'bë capitán mayurë chupë capitán menor shtë'nëll nu gunibé'all gac armar chupë gahiu'a sultadë con setenta sultadë naquibë guay con chupë gahiu'a sultadë nagua'a lansë. Gunibé'all parë guzia'a ra sultadë ciudá Cesarea rquë guë'ë iurë gue'lë. ²⁴Nu gunibë'a capitán gac preparar guay naquibë Pablo. Repi capitán lu ra sultadë gapë rall Pablo bien parë adë pë gunënú ra israelitë lë'ë Pablo nezë. ²⁵Bëdë'ë

capitán tubi cartè parè bia'a ra suldadè lu gubernadurè. Rni'i cartè:

²⁶“Na capitán Claudio Lisias, runa saludar lè'èl Dadè gubernadurè Félix con llèru'bè rëspëti. ²⁷Rquëa'a lul shcuendè nguui rë', lè Pablo. Ra israelitè guna'zi rall lè'è nguui ni, perè iurè binia de què dizdè gúlèll nápèll derechè ziquè mè rumanè, guahia con ra suldadè parè bèna librar lè'èll guia'a ra israelitè.

²⁸Cumè na rac shtua'a gac bé'ahia pëzielú runè rall acusar lè'è Pablo, biahia lè'èll lu juntè shtë ra israelitè.

²⁹Ndè guc bé'ahia adè pë delitè nápëdi'll parè gátill, nilè parè tsull lachigui'bè. Niétiquè runè ra israelitè acusar lè'è Pablo purquè adè zianáldëdi'll tëchi lëy religiusè shtë rall. ³⁰Perè binia de què bèldá ra contrari rac shtu'u rall quini rall lè'è Pablo, por ni lueguè cagshe'lda lè'èll lul. Nu gunibé'ahia lu ra contrari shtë'nèll de què gunè rall règlè asuntè ni delantè lul. Gualú cartè rë'. Guéá'nèl bien.”

³¹Iurní gunibé'a capitán lu ra suldadè tè gua'a rall Pablo la'ni gue'lè hashtë tubi guè'dchi lè Antípatris. ³²Brëgue'lè bëagrí ra suldadè nanazé guëa' parè cuartel. Hia ra nanadchi'bè guay guagla'guè rall viajè shtë rall con Pablo. ³³Iurè bédchini rall Cesarea, béd'è rall cartè guia'a gubernadurè nu bè'nè rall intriegu lè'è Pablo guiá'all.

³⁴Iurè gualú bi'ldi gubernadurè cartè, guna'bè dí'dzèll lu Pablo chu ménèll. Bínill de què Pablo na mè regiuni Cilicia, ³⁵repi gubernadurè lull:

—Na guna règlè asuntè shtë'nèl iurè guidè ra mènè narunè acusar lè'èl.

Iurní gunibé'a gubernadurè parè gupè ra suldadè lè'è Pablo la'ni palaci shtë rëy Herodes.

Pablo bè'nè defender mizmè lè'i' lu gubernadurè Félix

24 Gudèdè ga'i dzè nanú Pablo prësi, bédchini Ananías, jëfè shtë ra bëshuzi. Bédchini Ananías ciudá Cesarea con bèldá ra mëgulè miembrè shtë Junta Suprema con tubi naguëni'i por lè'è rall, lèll Tértulo. Ra nguui rë' bédchini rall lu gubernadurè parè gunè rall acusar lè'è Pablo. ²Iurè be'dè guënú ra suldadè lè'è Pablo lu gubernadurè, Tértulo guzublú quëhúnèll acusar lè'è Pablo. Guni'i Tértulo:

—Dushquíllil Dadè gubernadurè; por lè'èl gurèdchí ldu'u na'a, guté en paz parè lè'è na'a. Blac obrè quëhúnèl por lè'è na'a nu parè bien shtë naciuni. ³Por grè ra cusè rë' cane'e na'a graci lul; cadè'nè na'a recibirin guèdubi ladè shtë naciuni. Por ni demasiadè rdè'nè na'a rëspëti lè'èl Dadè gubernadurè. ⁴Perè parè adè guèdchisúdi'i na'a tiempè shtë'nèl, rna'bè na'a favurè lul parè guèquè diáguèl bèldá di'dzè shtë na'a. ⁵Bèdzèlè na'a nguui rë'; nall ziquè tubi gui'lli mal. Grè ladè lu guédchiliu cagtsátsull mènè nu quègull divisioni ladi ra mè israelitè. Nall guèc partidè nalè nazareno. ⁶Nu hashtë guc ldu'ull nihúnèll manchar iádu'u shtë'nè na'a. Lè'è na'a guna'zi na'a lè'èll nu guc ldu'u na'a nidè'nè na'a juzguè lè'èll de acurdè ziquè rni'i lëy shtë na'a, ⁷perè capitán Lisias gudèdè lágüèll lu na'a con zihani

suldadë. Bëdchisull nguiu rë' lu na'a ⁸nu guni'ill guëdchini na'a lul. Lo mizmë lé'ël guëna'bë dí'dzël lu nguiu rë' parë gac bé'al guadë naná verdá naquëhac acusar lé'ëll.

⁹Grë ra israelitë nazuga'a lu gubernadurë, guni'i rall grë cusë nahin verdá. ¹⁰Iurní bënë gubernadurë sëni lu Pablo parë guadí'dzëll. Guni'i Pablo:

—Rquitë ldua'a zugá'ahia delantë lul Félix parë guna defender na lo quë naquëhunë rall acusar na. Nanéa hia zihani izë nal juësi naciuni rë'. ¹¹Si talë rac shtú'ul guëna'bë dí'dzël, gac bé'al pë guc Jerusalén. Guc chi'bë chupë dzë bëdchinia Jerusalén parë guaguëna adorar Dios. ¹²Ni tubi adë chu bëdzélëdi'i cadildi di'dzënúa. Nu adë bëdzélëdi'i rall na ca tsatsua mënë la'ni iádu'u ru'bë, nilë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë stubi partë shtë ciudá. ¹³Ra nguiu rë' adë nídi'i mudë gunë rall probar ni tubi cusë naquëhunë rall acusar na. ¹⁴Perë sí, rquebia lul de quë quëhuna sirvë lu Dios shtë ra shtadë guëlü na'a; rialdí ldua'a grë ra cusë nanaquë la'ni ra librë nabëquë'ë ra profetë nu librë nabëquë'ë Moisés. Runa adorar Dios según nezë cubi shtë Jesús. Rni'i ra nguiu rë' nezë ni na mal; rni'i rall lo quë naquëhuna, adë nazá'quëdi'in. ¹⁵Nu rialdí ldua'a ziquë ra nguiu rë' de quë Dios guëldishtë më ra tëgulë, grë ra nabë'në bien nu ra nabë'në mal. ¹⁶Por ni quëapa mizmë na parë adë guna duldë delantë lu Dios nu nilë lu ra mënë.

¹⁷Zni guc tiempë. Despuësë gudëdë bëldá izë, guazéa ladzë

mënë, bëagría ladza parë bëna ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë lu Dios. ¹⁸Iurë cadë'a ofrendë shtëna lu Dios iádu'u ru'bë, bëdchini bëldá israelitë naze'dë regiuni Asia. Bëdia'guëlü rall na la'ni iádu'u despuësë de bëna cumplir ra cusë rë'. Perë adë bëdzélëdi'i rall na con zihani mënë nu sin ni tubi ruidë. ¹⁹Ra israelitë nidë guëdchini rall ndë'ë si talë napë rall tubi delitë nangunë rall acusar na. ²⁰Perë cumë adë nídi'i rall iurne', ra nguiu rë' nacabezë ndë'ë guëni'i rall si talë bëna tubi cusë mal delantë lu Junta Suprema. ²¹Rquebia lul tsana guagzú rall na, gunia'a fuertë lu Junta Suprema de quë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë. Niétiquë por ni quëhunë rall acusar na.

²²Félix nanë zá'quëll lla na ra creenci nanua'a ra mënë narialdí ldu'i Jesús. Por ni bëséá'nëll asuntë rë' pendientë. Guni'ill lu grë ra nazuga'a lul:

—Guna rëglë asuntë ni tsana guidë capitán Lisias parë guëna'bë di'dza lull lla na asuntë shtë të.

²³Iurní Félix gunibé'all lë'ë capitán parë tsagla'guë gapë rall Pablo ziquë prësi perë con du'pë libertá. Nu bëdë'ë capitán permisi parë tsuté amigu shtë Pablo parë guadi'dzënú rall Pablo, nu gunë rall compa'ni lé'i' pë cusë rqu'i'ni'.

²⁴Despuësë gudëdë zihani dzë, Félix con tsé'lëll guna'bë rall lë'ë Pablo parë guadi'dzë Pablo lu rall lla mudë guëbani tubi mënë natsaldí ldu'i Jesús. Tse'lë Félix lë Drusila nu nall më israelitë.

²⁵Biadi'dzë Pablo lu Félix con

tsé'lèll lla mudë rac shtu'u Dios guëbani mieti tubi vidë ldi delantë lu më nu rac shtu'u Dios guës'a'në ra mieti nezë mal. Tambiën guni'i Pablo lu rall guëdchini tubi dzë naganë Dios juzguë l'ë ra mënë lu gué'dchiliu. Iurë bini Félix grë ra di'dzë nagoni'i Pablo, bëdzëbëll nu répill:

—Bëagzë shlugarël lachigui'bë. Iurë gapa tiempë, guëna'ba l'é'ël nd'ë stubi.

²⁶Perë Félix cabézëll niadë'lë Pablo dumí nacá'all. Por ni rná'bëll l'ë Pablo zihani vultë parë ruadi'dzënull l'ë Pablo. ²⁷Chupë izë gudëdë znisë hashtë bëru'u Félix galgubernadurë nu bëu' Porcio Festo shlugar Félix. Félix guc ldú'ull guëá'nëll bien lu ra israelitë; por ni bësëá'nëll Pablo präsi.

Bë'në Pablo defender l'é'i lu Festo

25 Gubernadurë Festo bëdchínill Cesarea. Tsunë dzë despuësë bëru'ull parë ziá'all Jerusalén. ²Ndë bëru'u ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra israelitë namás më ru'bë. Bë'në rall demandë l'ë Pablo. ³Guna'bë rall tubi favurë ru'bë lu Festo parë gue'dë guézë Pablo Jerusalén, purquë nezë rac shtu'u rall quini rall Pablo. ⁴Perë Festo guni'i lu rall:

—Pablo nanú präsi ciudá Cesarea. Na guëabría ndë sëbëldá dzë. ⁵Talë entrë de l'ë'të nanú ra namás rnibë'a, së rall con na Cesarea. Ndë gunë rall acusar l'ë Pablo si talë bé'nëll tubi cusë narna'bë cashtigu.

⁶Guquërelde Festo Jerusalén tubi lmalë u du'pë más. Iurní bëabrill Cesarea. Brëgue'lë stubi

dzë guzúbëll lu tribunal shtënëll nu gunibé'all gue'dë guënú rall Pablo lull. ⁷Iurë guatë Pablo lu tribunal, guabi'guë ra më israelitë naze'dë Jerusalén. Bë'në rall acusar l'ë Pablo zihani cusë ru'bë perë ni tubin adë gúquëdi'i nihunë rall probar. ⁸Iurní bë'në Pablo defender l'é'i; guni'i:

—Na adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë lëy shtë ra israelitë, nilë cuntrë iádu'u ru'bë nu nilë cuntrë rëy César.

⁹Festo rac shtu'u guëa'në zá'quëll lu ra israelitë. Guna'bë dí'dzëll lu Pablo:

—¿Gu rac shtú'ul tsal Jerusalén parë guna rëglë asuntë shtënëll ndë?

¹⁰Pablo repi lu Festo:

—Na zugá'ahia delantë lu tribunal shtë gobiernë rumanë catë runë tucarë gac rëglë shcuenda. Bien nanëll adë bëna ni tubi delitë cuntrë ra më israelitë. ¹¹Si talë bëna tubi delitë narna'bë parë gatia, adë rllú'nëdia'a lu galguti, perë si talë adë nídi'i verdá ladi ra cusë naquëhunë ra israelitë acusar na, ni tubi adë chu napë derechë parë gunë intriegu na guia'a rall. Por ni rna'ba iurne' lo mizme rëy rumanë gúnëll rëglë asuntë shtëna.

¹²Iurní biadi'dzënú Festo ra miembrë shtë Festo; iurní guni'ill lu Pablo:

—Hia quë rná'bëll gunë rëy rumanë rëglë shcuëndëll, pues lu rëy guëshe'lda l'é'ël.

Pablo delantë lu rëy Agripa

¹³Gudëdë bëldá dzë, rëy Agripa con zánëll Berenice bëdchini rall Cesarea parë guaguë'në rall saludar

lë'ë Festo. ¹⁴Zihani dzë bëa'në rall ciudá rë'. Festo biadí'dzëll lu rëy shcuendë Pablo. Guni'i Festo:

—Nanú tubi nguiiu prësi ndë'ë; lëll Pablo. Félix bësëá'nëll lë'ë Pablo lachigui'bë parë guna rëglë shcuendëll. ¹⁵Tsana guahia Jerusalén, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëgulë shtënë ra israelitë, bë'në rall presentar tubi demandë cuntrë Pablo. Rna'bë rall guna condenar nguiiu rë' parë gátill. ¹⁶Perë repia lu rall gubernë rumanë adë nápëdi'i rall derechë gunë rall condenar ni tubi prësi sino quë primëre runë prësi defender lë'i' lu ra naquëhunë acusar lë'i'. ¹⁷Por ni tsana bédchini rall ndë'ë, adë gunitia tiempë; lueguë brëgue'lë guzuba lu tribunal. Gunibé'ahia be'dë guënú rall Pablo. ¹⁸Bédchini ra mënë narunë acusar lë'ëll perë adë bé'nëdi'i rall probar delitë nadchi'bë rall guëc Pablo. Bëna llgabë nahin tubi cusë ru'bë perë lëdë znídi'i. ¹⁹Niétiqüë runë rall acusar lë'ë Pablo por creenci nanapë rall. Gudildi di'dzë rall por shcuendë tubi nguiiu nalë Jesús. Gútil perë Pablo rní'ill nianá nabani Jesús. ²⁰Adë rac bé'ahia lla mudë guna rëglë asuntë rë' purquë rac tratë creenci shtë rall. Na guna'bë di'dza lu Pablo nia'a zia Pablo Jerusalén parë gac rëglë shcuendëll, ²¹perë lë'ëll guná'bëll guëá'nëll prësi hashtë gunë rëy rumanë rëglë shcuendëll. Por ni gunibé'ahia tsagla'guë tsull prësi hashtë tsana tsu mudë guëshe'lda lë'ëll lu rëy ru'bë lë Augusto.

²²Iurní Agripa repi lu Festo:

—Na rac shtua'a guëqué diaga pë ruadi'dzë Pablo.

Festo guni'i iurní:

—Talë rac shtú'ul, lueguë lo mizmä glli guínil pë ruadí'dzëll.

²³Brëgue'lë bédchini rëy Agripa nu Berenice con zihani lujë shtë rall. Guaté rall la'ni cuartë shtë palaci con ra jëfë militari con ra më ru'bë de rëspëti shtë ciudá. Iurní Festo gunibë'a lë'ë ra suldadë parë guaglli'i rall Pablo. ²⁴Guni'i Festo: —Rnia'a lul rëy Agripa nu lu ra dadë nacabezënú lë'ë hia'a, guëzúa nguiiu rë' lu të. Zihani ra më israelitë naquërelde Jerusalén nu ra naquërelde ndë'ë Cesarea, runë rall acusar lë'ë nguiiu rë'. Nalë gurushtia rall parë gati nguiiu rë'. ²⁵Perë na llua'ahia adë pë bé'nëdi'ill parë gátill. Nu lo mizmä lë'ëll guná'bëll gunë rëy Augusto rëglë shcuendëll. Bëna llgabë guëshe'lda lë'ëll lu rëy Augusto ²⁶perë cumë adë bédzélëdia'a ni tubi cusë mal nabé'nëll parë guëquëa'a lu Dadë rëy Augusto. Por ni rzuhia lë'ëll lu të, más bien lul rëy Agripa, parë guadi'dzënu lë'ëll nia'a zëquëbill pë delitë bé'nëll. Rac shtua'a gac bé'ahia pë guëquëa'a lu rëy Augusto ²⁷purquë adë guëlëdi'i guëshe'lda lë'ëll lu rëy sin quë adë guënehia rsunë pë delitë nápëll.

**Biadi'dzë Pablo shcuendi'
lu rëy Agripa**

26 Iurní guni'i Agripa lu Pablo:

—Guni'i lla na shcuendëll.

Pablo bëldisë guíá'ai' ziquë tubi saludë parë zulú gúnëll defender lë'ëll. Guni'ill:

²—Nalë rquitë ldua'a iurne' purquë zugá'ahia delantë lul,

rëy Agripa, parë guna defender na de grë ra cusë narunë ra israelitë acuser na. ³Lé'ël nanël ra custumbrë nu ra creenci nanapë ra israelitë, lla na pegadë rall lu cusë ni. Por ni rna'ba lul, bëcuedchí ldú'ul. Guëqué diáguël shti'dza naguënia'a lul.

Biadi'dzë Pablo lu Agripa lla guc vidë shtëhi' antsë gáqui' shmënë Jesús

⁴Grë ra israelitë nané rall lla guc vidë shtëna dizdë nabi'cha, tsana guquërdënuhia lë'ë rall ladza. Nané rall mudë naguquërela Jerusalén. ⁵Nané rall dizdë nabi'cha guca partidë fariseo. Ra fariseo quëhunë rall cumplir creenci shtë rall más quë grë ra mënë. Si talë rac shtu'u rall, be'rquë guëni'i rall verdá cagnia'a lul. ⁶Zugá'ahia lu tribunal niétiquë purquë rialdí ldua'a, Dios guëldishtë më ra tégulë purquë más antsë bè'në Dios prometer lu ra shtadë guëlu na'a de quë tsashtë ra tégulë. ⁷Grë ra chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel, runë rall adorar Dios dzë la gue'lë. Cabezë rall nia'a guc guëldishtë më ra tégulë, perë guná, quëhunë rall acuser na purquë rialdí ldua'a mizme cusë ni. ⁸Perë rna'bë di'dza lul, ¿chu guëni'i naganë guëldishtë Dios ra tégulë parë guëbani rai' stubi vueltë?

Bëquebi Pablo lla guzunáldëll ra shmënë Jesús

⁹Más antsë lluá'ahia quëhuna cusë za'quë narac shtu'u Dios; por ni bëna zihani cusë cuntrë ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús më Nazaret. ¹⁰Zihani

cusë bëna Jerusalén cuntrë lë'ë rall. Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëne'le cartë guiahia të guna'zia zihani ra nagualdí ldu'i diza'quë. Bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. Tambiën guca de acuerdë tsana gudini rall bëldá shmënë Jesús. ¹¹Zihani vueltë bëzac zihia lë'ë rall hashtë nihunë rall negar na rall shmënë Jesús. Bëquë'ë hiaga lë'ë rall la'ni grë ra iádu'u shtë rall. De tantë rldënuhia lë'ë rall, rzunalda lë'ë rall hashtë ra ciudá de stubi naciuni.

Biadi'dzë Pablo lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²Zni mudë canzëa con cartë nabëne'le ra jëfë shtë bëshuzi. Bëshe'ldë rall na hashtë ciudá Damasco parë ziatilia ra shmënë Jesús. ¹³Perë rnia'a lul, Dadë rëy, nezë naziahia, quierë guërudë dzë, gunahia tubi llni ru'bë nabëdchini nezë lu gube'le. Nahin más fuertë quë llni ngubidzë. Rni'bë llni; bédchini llni catë zugá'ahia con ra nanaldë na. ¹⁴Grë na'a gulaguë na'a lu guiu'u. Nu binia tubi bë naguni'i dizé hebreo: “Saulo, ¿pëzielú rzunáldë na? Quëhúnë ziquë runë ngunë iurë rlda'a ma patadë lu garrudchi.” ¹⁵Iurní repia: “¿Chu lé'ël Dadë?” Iurní guni'i Dadë lua: “Na nahia Jesús. Rzunáldë na ¹⁶perë guashtë nu guasuldí. Bëlua'aluhia lul nu gudilia lé'ël parë gúnë sirvë lua. Gáquël testigu shtëna. Tsagní'il lu ra mënë shti'dzë naguëluá'ahia lul. ¹⁷Guëghuia lé'ël guia'a shtë mënë israelitë nu guia'a shtë mënë nanadë më israelitë. Iurne' cagshe'lda lé'ël lu ra

mënë ni. ¹⁸Guëshe'lda lé'ël lu rall parë tsagní'íl diza'quë lu rall parë guësëa'në rall nezë mal nu sè rall shnezë Dios nu guëru'u rall pudërë shtë mëdzabë Satanás parë tsanaldë rall Dios nu tsaldí ldu'u rall na. Zni gunë Dios perdunë duldë shtë rall. Gapë rall lugar con los de más shini më naná rialdí ldu'i na."

Bëzu'bë diaguë Pablo di'dzë naguni'i Jesús lull

¹⁹Zni guni'i Jesús lua, rëy Agripa. Bëzu'bë diaga di'dzë shtë Jesús nabëdchini nezë lu gube'e. ²⁰Lueguë gunia'a diza'quë shtë Jesús lu ra më Damasco. Despuësë guahia Jerusalén nu guëdubi regiuni shtë Judea. Lu ra më në nanádi'i më israelitë, guagnia'a diza'quë. Gunia'a lu rall de quë gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabré ldu'u rall con Dios. Gunia'a lu rall guëlua'a cambi la'ni ldu'u rall por cusë za'quë naquëhunë rall. ²¹Bëna ra cusë rë', por ni guna'zi ra israelitë na la'ni iádu'u ru'bë. Nu guc ldu'u rall niguini rall na ²²perë Dios adë bësá'nëdi'i guia'a më na; nianá nabania hashtë ne!. Çaqlúa'ahia diza'quë lu ra më në ru'bë nu lu ra më në humildë. Grë ra cusë nabëluá'ahia nahin de acuerdë con nabëquë'ë Moisés nu ra profetë. Bëquë'ë rai' naguër gac. ²³Bëquë'ë rai' de quë Cristo napë quë gunë më sufrir galguti perë despuësë de guti më, tsashtë më ladi ra tëgulë parë hiadë guëabridí'i gati më. Zni guc të quishi më llni guëc ra më israelitë nu guëc ra nanádi'i më israelitë parë tsasë rall diza'quë shtë në më.

Guc ldu'u Pablo nialdí ldu'u rëy Agripa diza'quë

²⁴Iurë quëhunë Pablo defender lé'i', cagní'i' di'dzë rë', iurní fuertë guni'i Festo guëc Pablo:

—Rac lúguël tantë rsé'dël la'ni librë. Quëhunë luguë librë guëquël.

²⁵Perë Pablo repi lull:

—Rac lúguëdia'a Dadë Festo. Al contrari grë di'dzë nacagnia'a lu tē nahin verdá. ²⁶Ndë'ë zuga'a rëy Agripa. Bien nanëll ra cusë rë'. Por ni quëadi'dza guëdubinú ldua'a delantë lull purquë nanëll adë gúquëdi'in naga'chi sino quë guquin lu zihani më në. ²⁷¿Gu rialdí ldú'ul, rëy Agripa, lo quë naguni'i ra profetë? Nanëa de quë rialdí ldú'ul shti'dzë rai'.

²⁸Agripa guni'i iurní:

—Por stu'psë nihúnël gan niaca shmënë Jesús.

²⁹Pablo guni'i:

—Por stu'psë u por zihani di'dzë nagunia'a, rna'ba lu Dios de quë lé'ël nu grë ra nazubëga'a ndë'ë, guëc rall shmënë Jesús ziquë nahia; nadë más rac shtua'a adë guëlí'bidí'i rall ziquë nali'bia con cadënë.

³⁰Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', grë ra nazubë ndë guasuldí rall con rëy Agripa con Berenice nu Festo. ³¹Gua rall tubi ladë parë biadi'dzë rall asuntë shtë Pablo. Guni'i lul sa' rall:

—Nguuiu rë' adë pë bé'nëdi'ill tantë parë gátill nu nilë lachigui'bë adë rúnëdi'i tucarë tsull.

³²Agripa repi lu Festo iurní:

—Be'rquë nalda'a hia'a nguuiu rë' si talë adë naná'bëdi'ill gunë rëy Augusto rëglë shcuëndëll.

Bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë Roma

27 Tsana gualú bè'në rall llgabë të guëshe'ldë rall lë'ë Pablo parë Italia, bè'në rall intriegu lë'ë Pablo con sëbëldá prësi guia'a capitán nalë Julio. Julio nall capitán shtë compañía Augusto. ²Bëdzepi na'a tubi barcu naze'dë lugar nalë Adramitio nu guzia'a barcu hashtë ra puertë shtë Asia. Bëdzepi na'a con Aristarco naguzé con lë'ë na'a. Nall më guë'dchi Tesalónica nanaqué regiuni Macedonia. ³Brëgue'lë bédchini na'a puertë shtë Sidón. Ndë Julio bè'në bien con Pablo; bédé'ëll permisi guaguë'në Pablo visitar ra sáhi' naquërelde Sidón nu parë bè'në rall ayudë lë'ë Pablo. ⁴Bëca'a nezë na'a stubi vultë parë lu nisë. Adë chu gua tubdí purquë mbë ze'dë al contrari. Bësëa'në na'a Chipre ladë guia'a rubësë na'a. ⁵Zia na'a lu nisë. Bëdëdë na'a lu nisë frentë shtë regiuni Cilicia nu Panfilia hashtë bédchini na'a puertë Mira nanaqué regiuni shtë Licia.

⁶Puertë Mira bëdia'guëllú capitán shtë suldadë tubi barcu naze'dë puertë shtë Alejandría. Nu guzia'ain parë Italia. Bëdzepi na'a la'ni barcu parë guagla'guë na'a viajë shtë na'a. ⁷Zihani dzë guzë na'a tsalaa'dchiga; con zihani dchi'ni bédchini na'a cu' tubi puertë nalë Gnido. Perë cumë nianá zuga'a mbë al contrari, bédëdë na'a lu puertë Salmón parë bédëdë na'a guëlladchi Creta. ⁸Bédchini na'a tubi puertë narni'i rall Buenos Puertos, guëlla' nanú tubi guë'dchi nalë Lasea.

⁹Hia demasiadë tiempë cagniti na'a. Nanú peligrë guézë na'a lu

nisë purquë hia ze'dë guëdchini tiempë naldë. Iurní Pablo bédé'ëi' tubi conseju lë'ë capitán. ¹⁰Guni'i Pablo:

—Rnia'a lu të Dadë, purquë rnahia nanú peligrë guézë hia'a lu nisë. Guënítia'a barcu con todë viajë nananú la'ni barcu hashtë guënítia'a vidë shtëna'a.

¹¹Perë capitán shtë ra suldadë, adë béd'nëdi'ill casë lo quë naguni'i Pablo; más béd'nëll cuendë naguni'i capitán shtë barcu nu lë'ë nashtënë barcu. ¹²Perë cumë puertë ni adë guëllédi'i nahin parë guëtë'dë rall tiempë naldë, casi grë rall bè'në rall llgabë guëru'u rall parë nia'a zunë rall gan guëdchini rall hashtë puertë Fenice shtë Creta. Puertë ni naza'quë nahin parë cuezë rall nga'li tiempë naldë. Adë riutédi'i mbë dushë nga'li purquë naquëhin nezë guetë shtë Creta.

**Guna'zi tubi mbë dushë
lë'ë rall lu nisëdu'u**

¹³Bédchini tubi mbë du'u naze'dë nezë sur. Bè'në rall llgabë zac tsagla'guë rall viajë. Iurní bëru'u rall parë guagla'guë guzë rall guëlla' rua' guiu'u nalë Creta. ¹⁴Perë du'psë tiempë gudëdë, iurní bédchini tubi mbë dushë nezë lu barcu, tubi mbë narni'i rall Mbë Norte. ¹⁵Bia'a mbë barcu; adë bédé'nëdi'i na'a gan nazënú na'a barcu cuntrë shnezë mbë. Mejurë bësa'në na'a bia'a mbë lë'ë na'a. ¹⁶Gudëdë na'a tubi dani la'ni nisë ladë sur. Dani ni lë Clauda catë adë nídi'i mbë. Iurní con tantë dchi'ni bëldisë na'a barcu bi'chi nacagubë barcu ru'bë parë bia'a barcu ru'bë

lë'in. ¹⁷Despuësë de bëshepi rall barcu bi'chi, bëldi'bi dchi'chi rall ra hiaguë shtlazë barcu con du ru'bë. Lueguë bëldaguë rall lari catë gutë mbë. Bësa'në rall ziazunú mbë barcu shmudë mbë purquë bëdzëbë rall nialdaguë barcu tubi lugar peligrösë catë nanú iu'lli narni'i rall La Sirte. ¹⁸Brëgue'lë stubi dzë cumë nianá zuga'a mbë dushë, guzublú bëru'ldë rall carguë shtë barcu la'ni nisë. ¹⁹Bëunë dzë zuga'a mbë dushë; lo mizmë lë'ë rall bëru'ldë rall pë shtë barcu lu nisë. ²⁰Por zihani dzë adë gunádi'i na'a lu ngubidzë, nilë lu ra mbelëgui'i. Con tantë mbë dushë nazuga'a bëdë'në na'a llgabë aquë niati na'a.

²¹Bëdëdë na'a llëduni tiempë sin quë adë gudáudi'i na'a. Iurní Pablo guasuldí ladi grë ra naze'dë la'ni barcu. Guni'i Pablo lu ra mënë:

—Mejurë nazu'bë diaguë të shti'dza, Dadë. Adë chu naru'u dani Creta. Iurne' nablac peligrë zia'a dëda'a; cagniti hia'a grë ra cusë nadia'a hia'a la'ni barcu. ²²Perë adë rbínidi'i ldu'u të. Gulë gupë valurë purquë adë chu gátidi'i. Barcu ni, sí guëniti hia'a. ²³¿Pëzielú nanéa? purquë ne' gue'lë bidë guëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lua, Dios naquëhuna adorar nu quëhuna shchí'ni'. ²⁴Guni'i ianglë lua: “Adë rdzëbëdi'il purquë napë quë tsal lu rëy Augusto parë gúnëll rëglë shcuëndël. Nu gunë Dios lo quë naguná'bël lúhi'. Dios gunë më librar grë ra naze'dënu' la'ni barcu.” ²⁵Por ni rnia'a lu të Dadë, adë riádi'i ldu'u të; gulë guëdë'ë valurë lë'ë të purquë na rialdí ldua'a Dios. Nanéa de quë sac lo

quë naguni'i ianglë lua. ²⁶Guëniti hia'a barcu perë grë hia'a nabani hia'a guëdchini hia'a lu tubi dani la'ni nisë.

²⁷Iurní gudëdë chidá dzë, bëdchini na'a lu nisëdu'u nalë Adria. Bia'a mbë lë'ë na'a nezë rë' nezë rë'. Iurë guc guëru'ldë gue'lë, ra marinërë bë'në rall llgabë de quë hia ziagdchini na'a lu guiu'u bidchi. ²⁸Bërë'shë rall nia'a bëldá metrë na parë ichi nisë guetë. Nahin cuarenta y dos metrë. Hia más delantë bërë'shë rall stubi vuellë, hia rëa'në nisë niétiquë galdë bi gadchi metrë.

²⁹Iurní bëdzëbë rall niazudchí barcu lu nisë; niac chucar barcu con ra guë'ë naré la'ni nisë. Bëldaguë rall tapë gui'bë ru'bë nezë ichi barcu. Nalé rac ldu'u rall guiubë grëgue'lë. ³⁰Ra marinërë guc ldu'u rall nihunë rall librar lë'ë rall lu peligrë naga'chi. Guzublú cagldaguë rall barcu bi'chi lu nisë. Bë'në rall ziquë cagldaguë rall ra gui'bë ru'bë nezë delantë lu barcu, ³¹perë Pablo guni'i lu capitán nu lu sultadë. Guni'i!:

—Si talë ra nguui rë' adë guëá'nëdi'i rall la'ni barcu, lë'ë të adë nídi'i mudë gac salvar të lu nisë purquë adë guënédi'i të lla rsë të barcu.

³²Iurní ra sultadë bëchuguë rall du shtë barcu bi'chi parë gulaguin lu nisë.

³³Tumpranë nianá nacahi, guni'i Pablo lu grë rall parë gau rall. Nu repi Pablo:

—Hia guc chupë llmalë gá'adi'i gaga'si të nu nilë adë gudáudi'i të. ³⁴Iurne' rnia'a lu të parë gau

të zudu'pë purquë rqui'ni gapë të fuërsë parë gac salvar të. Adë chu guëntidi'i vidë shtëhi'.

³⁵Iurë guni'i Pablo zd'ë, guná'zill tubi guetështildi nu béd'ëll graci lu Dios delantë lu grë ra mënë naze'dë la'ni barcu. Iurní bëshúllëllin parë gudaull. ³⁶Lueguë gupë rall valurë parë gudáu rall. ³⁷Grë ra naze'dë la'ni barcu na na'a chupë gahiu'a con sesenta y seis mënë. ³⁸Iurë gualú gudáu na'a catë lu bielë na'a, bëru'ldë ra marinërë trigu lu nisë.

Bé'azë barcu lu nisë

³⁹Iurë brëgue'llë, ra marinërë bënguë bé'adi'i rall guiu'u narná rall lúhi'. Perë guná rall tubi lugar za'quë catë adë nádi'i guetë ichi nisë parë tsuté barcu. Bë'në rall llgabë zac tsabi'guë barcu ndë. ⁴⁰Bëchuguë rall ra du nali'bi ra gui'bë ru'bë parë bëa'në rahin la'ni nisë. Nu bëld'ë rall du nali'bi tablë narsé lë'ë barcu. Iurní bëldisë rall lari shtë barcu delantë parë bëdia'a mbë luhin. Lueguë ziabi'guë barcu rua' guiu'u. ⁴¹Perë guagldaguë barcu catë rdza'guë sa' chupë nezë shtënë nisë. Ndë guasubë barcu la'ni iu'lli. Tubi partë nezë delantë gua'dzin la'ni iu'lli. Hia gáquëdi'i guëni'bin ni tubi ladë. Nu nezë ichi barcu guzublú guc pedasin por fuërsë shtë nisë. ⁴²Ra suldadë guc ldu'u rall niguini rall grë ra prësi parë adë cúbëdi'i prësi nisë të guëllu'në rall. ⁴³Perë capitán shtë ra suldadë rac shtú'ull gúnëll salvar lë'ë Pablo. Por ni adë gunëdi'ill niguini ra suldadë ra prësi. Mejurë gunibé'all ra narac rgubë nisë, ldaguë rall lu nisë primërë parë

guëdchini rall lu guiu'u. ⁴⁴Nu gunibë'a capitán los de más prësi, tsagla'guë quibë rall lu ra tablë u lu ra hiaguë shtë barcu naguc pedasë. Zni grë na'a bédchini na'a lu guiu'u.

Nanú Pablo dani nalë Malta

28 Iurë hia grëtë' na'a bédchini na'a lu guiu'u, bini na'a de quë lugar ni lë Malta. Zubin la'ni nisë. ²Ra mënë naquërelde ndë, bë'në rall tratë lë'ë na'a por bien. Bëcue'e rall zihani gui'i parë bédzë'ë ldu'u na'a tantë rac naldë na'a por guiu narlaguë. Por ni guna'bë rall lë'ë na'a parë bédzë'ë ldu'u na'a rua' gui'i. ³Iurní Pablo guagtëall du'pë hiaguë bidchi. Iurë cagtiá'all hiaguë lu gui'i, por galnaldë shtë gui'i, bëru'u guëllu'në tubi mbe'ldë dushë la'ni hiaguë. Cuë ma guia'a Pablo. ⁴Guná ra mënë naquërelde lugar ni ze'bi na'ldë mbe'ldë guia'a Pablo, iurní guni'i lul sa' rall:

—Aquë, nguii rë' nall tubi nguii mal nagudini mënë. Masiá guc salvárell lu nisëdu'u perë lu tubi dios narunë jushtici, adë guëd'ëdi'i lugar guëbánil.

⁵Perë Pablo bédchibi gui'a'all parë gulaguë mbe'ldë lu gui'i. Lë'ëll hiadë pë gúquëdi'ill. ⁶Grë ra mënë cabezë rall guená rall nia'a sëguí guia'a Pablo u zátill de repëntë. Hia llëduni cabezë rall; adë pë ráquëdi'i Pablo. Hia gurënë bë'në rall llgabë iurní; guni'i lul sa' rall:

—Segurë tubi dios nall.

⁷Guëlla' catë zuga'a na'a, naga'a shguiu'u nguii namás më ru'bë; lëll Publio. Bé'nëll recibir lë'ë na'a con bien nu bé'nëll atender lë'ë na'a

lídchill durantë lu tsunë dzë. ⁸Perë shtadë Publio nagá'all; rac llú'ull; nanull shldí nu ráquëll narla'guë. Pablo guaguë'në visitar lë'ë shtadë Publio. Guna'bë Pablo lu Dios por lë'ëll nu bédchi'bë Pablo guiá'ai' guéquëll. Bëac nguii ni lueguë. ⁹Despuësë de ni, grë ra mënë narac ll'u'u bidë rall lu Pablo nu bëac rall. ¹⁰Nalé cusë bözëlaa'dchi ra mënë ni parë lë'ë na'a iurë bédzepi na'a barcu parë guëca'a nezë na'a. Bözëlaa'dchi rall grë lo quë narqui'ni na'a.

Bédchini Pablo ciudá Roma

¹¹Tsunë mbehu guquërelde na'a Malta. Iurní bédzepi na'a la'ni tubi barcu nabitë gudëde tiempë naldë lugar ni. Barcu ni ze'din de puertë Alejandría. Nu naqué chupë figurë cula'nin shtë ra dios narni'i rall Cástor nu Pólux. ¹²Bédchini na'a tubi puertë Siracusa catë bédëa'në na'a tsunë dzë. ¹³Hia de ndë bëru'u na'a; zia na'a guëlla' rua' guiu'u hashtë bédchini na'a puertë nalë Regio. Brëguë'lë stubi dzë bédapë na'a mbë naze'dë nezë sur. Hashtë guërupë dzë bédchini na'a puertë narni'i rall Puteoli. ¹⁴Ndë bédia'guëllú na'a du'pë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Bë'në rall invitar lë'ë na'a parë bédëa'në na'a con lë'ë rall tubi llmalë. Despuësë bëru'u na'a parë Roma. ¹⁵Ra më Roma narialdí ldu'i diza'quë, hia napë rall nutici de quë guëdchini na'a Roma. Bëru'u rall; bidë guëlli'i rall lë'ë na'a hashtë nezë catë rni'i rall Foro de Apio. Bédchini rall hashtë stubi lugar catë naqué paradë nalë Tsunë Tabernas. Iurní

guná Pablo lu rall, nalé bëquitë ldú'i' nu bédë'ëi' graci lu Dios. Guní'i':

—Dushquilli Dios, iurne' bédchinia ladzë të.

¹⁶Iurë bédchini na'a Roma, lë'ë capitán bënëll intriegu lë'ë ra prësi lu jëfë shtë ra guardë. Perë bédë'ë rall permisi guëquërelde Pablo stubi lugar, nu quëhapë tubi suldadë lë'ë Pablo.

Pablo guzublú guní'i' diza'quë lu ra më Roma

¹⁷Iurë guc tsunë dzë bédchini na'a Roma, Pablo bëtëáhi' ra më israelitë namás më ru'bë naquërelde Roma. Guní'i' lu rall:

—Iurne' guënia'a lu të Dadë, adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë ra më israelitë, nilë cuntrë custumbrë shtë ra shtadë guëllú hia'a, perë guna'zi ra israelitë na prësi Jerusalén. Nu bë'në rall intriegu na lu ra gobiernë rumanë. ¹⁸Iurë zua lu tribunal shtë gobiernë, adë bédzëlëdi'i rall ni tubi delitë parë nihunë rall condenar na lu galguti. Por ni guc ldu'u gobiernë naldá'a rall na perë ra israelitë adë gunëdi'i rall. Por ni napë quë guna'ba gunë rëy Augusto rëglë shcuenda. ¹⁹Perë na adë napa ni tubi cusë naguna acusar ra mënë shtë naciuni Israel. ²⁰Por ni guna'ba lë'ë të parë guënia'a lu të nu guadi'dza lu të pëzielú bëzu'bë rall cadënë na. Nahin purquë rialdí ldua'a ziquë grë ra israelitë, de quë Dios guëldishtë më lë'ë ra tégulë.

²¹Iurní guni'i' rall lu Pablo: —Gá'adi'i chu gúnëdi'i recibir cartë shtë më israelitë naquërelde Judea naguëni'i lla na shcuëndël.

Nu nilë ni tubi israelitë naze'dë ndë, niétiquë pë ruadi'dzë rall cuntrë lé'ël, pë mal bé'nël. ²²Rac shtu'u guëquë diaguë na'a nia'a pë rni'íl purquë nanë na'a grë ladë rni'i ra israelitë cuntrë creenci cubi nanua'a ra shmënë Jesús.

²³Iurní gudili rall tubi dzë naguadi'dzë rall. Dzë ni nalé zihani mënë bédchini rall catë quërelde Pablo. Dizdë rsili nu parë hashtë guadze' biadi'dzë Pablo lu rall lla na nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios. Bi'ldi Pablo zihani di'dzë lo quë nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra profetë parë tsaldí ldu'u ra mënë na Jesús lúniquë shini Dios. ²⁴Nanú rall gualdí ldu'i naguni'i Pablo perë nanú mënë adë gualdídi'i ldu'u rai'. ²⁵Adë gúdi'i rall de acuerdë. Guzublú gubi' rall. Iurní Pablo guní'i':

—Profetë Isaías bëquë'ëi' lo quë naguni'i Espíritu Santo lu ra shtadë guëlú hia'a lla na shcuendë të. Guní'i':

²⁶Gua guëchi lu ra mënë zdë'ë: Lë'ë të de verdá guini të perë nunquë adë tsasé të.

De verdá guená të perë nunquë adë guëdë'ëdi'i të cuendë.

²⁷Purquë nalé naguëdchi bëac ldu'u të nu adë nédi'i të tsasé të.

Bësë'au të diaguë të parë adë guínidi'i të.

Bësë'au të slu të parë adë guénádi'i të.

Adë nédi'i të guëabré ldu'u të con na, Dios, parë guna salvar lë'ë të.

²⁸Gulë bédë'ë cuendë iurne!. Dios cagshe'ldë më ra diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁹Iurë guni'i Pablo zdë'ë, ra israelitë bëru'u rall. Nalé quëadi'dzë lul sa' rall cuendë rë'.

³⁰Chupë izë guquërelde Pablo hiu'u guërë'ë nu bé'ni' recibir grë ra nariá visitë lídchi'. ³¹Guëdubinú ldú'i' bëluá'ai' ra mënë lla mudë tsuté mieti nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Nu bëlua'a Pablo ra mënë chu na Jesucristo Shtáda'a. Guëdubi tiempë rë' ni tubi adë chu bëru'udi'i nihunë cuntrë lë'ë Pablo.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Romanos

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra
shmënë Dios naquërelde Roma

1 Na Pablo, nahia muzë shtë
Jesucristo. Dios gulë na;
guna'bë më na cumë ziquë poshtë
shtëni'. Bëshe'ldë më na especial
parë tsagnia'a diza'quë naze'dë de
Dios. ²Dios bëluá'ai' ziquë promësë
diza'quë rë' dizdë guahietë por
medio de profetë iurë bëquë'ë rai'
Sagradas Escrituras. ³Diza'quë
nabëquë'ë rai' runë tratë shcuendë
Jesucristo Shláma'a; náhi' shini Dios.
Bidë Jesucristo; guc më nguiu; na më
llëbni shtë rëy David. ⁴Manërë cubi
bëlu'a'a Dios con llëru'bë pudërë nu
milagrë de quë Jesucristo na shini
më. Por Espíritu shtë Jesucristo
naná santu, bëlu'a'a Dios Jesucristo
na shini më purquë guashtë më ladi
ra tëgulë. ⁵Por Jesucristo bédë'na'a
recibir llëru'bë favurë; bëshe'ldë më
lë'ë na'a, ra poshtë shtë më, parë
tsagni'i na'a diza'quë shtë më entrë
grë ra naciuni të guëzu'bë diaguë
mënë shti'dzi' nu gunë rall honrar
lë'ë më. ⁶Nu lë'ë të guna'bë më parë
gac të shmënë Jesucristo.

⁷Quëquëa'a lu të naquërelde ciudá
Roma. Rac shtu'u Dios lë'ë të nu

gulë më lë'ë të parë gac të shmënë
më narunë cumplir voluntá shtë më.
Gulë bë'në recibir bendición shtë
më. Gulë cuedchí ldu'u të por Dios
Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

**Rac shtu'u Pablo tsaguë'në
visitar mënë rumanë**

⁸Quëgnia'a primërë, por
Jesucristo quëgnehia graci lu Dadë
Dios por lë'ë të purquë grë ladë shtë
guédchiliu, cagni'i ra mënë mudë
rrë'tsë shti'dzë Dios entrë lë'ë të.

⁹Quëhuna sirvë Dios con guëdubinú
ldua'a; quëadi'dza diza'quë shtë
shini më, nu na më testigu de
quë siemprë rna'ba lu më por lë'ë
të. ¹⁰Rna'ba lu më de quë si talë
nahin voluntá shtë më, guëne'e më
permisi gueldë guënahia lë'ë të tubi
visitë. Si na voluntá shtë më, iurne'
guna gan gueldë guënahia lë'ë të.

¹¹Rac shtua'a iurë guënahia lë'ë të,
guësëdchinia tubi don narzëlaa'dchi
Dios por medio de Espíritu Santo
të gac të más firmë lu shnezë më.

¹²Quiere decir, tantë lë'ë të nu lë'ë
na guédë'na'a recibir bendición shtë
Dios parë bien shtë hia'a.

¹³Bëchi, rac shtua'a de quë gac
bë'a të, zihani vueltë guc shtua'a

gueldë guënahia lë'è të perë hashtë ne' la'di gúnëdia'a gan. Rac shtua'a gueldë guënahia lë'è të parë guadi'dza lu mënë shti'dzë Dios parë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. Rac shtua'a gac të mënë narianaldë tëchi Espíritu Santo. Zni bëna stubi lugar entrë los de más mënë nanádi'i më israelitë. ¹⁴Napë quë quilla lo quë narze'bia; guadi'dza lu grë mënë shtë guédchiliu, ra mënë griego nu ra mënë naquërelde zitu lu nacahi, nu mënë nabësë'dë tantë nu nabësë'dëdi'i. ¹⁵Zni por partë shtëna nalé rac shtua'a guadi'dza diza'quë lu të naquërelde ciudá Roma.

Pudërë shtë diza'quë

¹⁶Adë rtúdi'i lua diza'quë purquë nahin pudërë shtë Dios parë gac salvar grëtë' narialdí ldu'i shti'dzë më. Primërë bédchini diza'quë ni lu ra më israelitë; despuësë bédchinin lu ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁷Por mizme diza'quë rlua'a lla mudë gunë Dios perdunë ra pecadurë, perë mizme tiempë gunë më lo quë naná tubdí. Iurne' nu parë siempër na salvára'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Zni rni'i Sagradas Escrituras: “Tubdí na shcuendë nguui lu Dios si talë rialdí ldu'i de verdá. Nguui ni guëbánill parë siempër.”

Faltë nanapë mënë lu Dios

¹⁸Rac bë'a hia'a de quë cashtigu shtë Dios ze'dë guédchini. Dios naquëbezë gube'e gúni' cashtigu grë ra narunë mal con grë ra nadë nápëdi'i rëspëti parë lë'è më. Zni gaquin con ra mënë naquërelde lu

duldë perë mizme tiempë rdë'è rall cuendë nanú Dios verdadërë. ¹⁹Bien rdë'è rall cuendë nanú tubsë Dios purquë mizme lë'è më bëlu'a më ra cusë ni lu rall. ²⁰Adë chu gáquëdi'i guná lu Dios, perë rac bë'a hia'a pudërë shtë më; riasé hia'a por lo quë nabëntsa'u më. Dizdë bëcueshtë më guédchiliu, clarë rlua'a pudërë shtë më nu de quë nápëdi'i më fin. Por ni grë mieti na culpablë delantë lu më. ²¹Aunquë nilë nané mënë nanú Dadë gullanë, adë bé'nëdi'i rall honrar lë'è më ziquë runë tucarë, nu adë bédë'di'i rall graci lu më por lo quë nabë'në më. Al contrari, guanaldë rall tëchi ra llgabë shtë nguui, llgabë adë lasáquëdi'i. Zni bë'a'në rall lu nacahi con duldë la'ni ldu'u rall. ²²Aunquë rni'i rall na rall mënë narac bë'a, perë mizme lë'è rall bësa'në rall guédchini nacahi la'ni ldu'u rall; bëac rall tuntë. ²³Adë bé'nëdi'i rall adorar Dios nanápëdi'i fin, sino mejurë bë'në rall adorar ra figurë ziquë mënë narati. Bë'në rall adorar figurë shtë ma shcuaguë nu ra serpentë; hashtë ma natapë guéahi', bë'në rall adorar.

²⁴Por ni Dios bësa'në lë'è rall gunë rall cumplir cualquier mal nananú la'ni ldu'u rall. Quëhunë rall cumplir cusë dzabë narac shtu'u cuerpë shtë rall. Quëhunë'nú rall duldë fier entrë mizme sa' rall. ²⁵Voluntariamente quëhunë nadzë'è rall verdá shtë Dios por bishi. Rzullibi rall lu ra cusë nabëntsa'u Dios. Más quëhunë rall adorar lo quë naguctsa'u, lédëdi'i Dios nanabani, el quë narunë tucarë gunë mieti alabar parë siempër. Amén.

²⁶Por grë cusë ni Dios bësa'në grétë' rall lu deseo mal nananú la'ni ldu'u rall, cusë shtu ra, hashtë ra na'a bë'në rall cambi; adë rac shtú'udi'i guëtsë'a rall con nguui ziquë na nezë za'quë, sino rac shtu'u rall mizmë sa' na'a. ²⁷Mizmë manërë ra nguui, adë guc shtú'udi'i rall na'a cumë na vidë za'quë sino nalé guc shtu'u rall mizmë sa' nguui rall. Na rall mamflor. Bë'në rall recibir la'ni mizmë cuerpë shtë rall cashtigu narunë tucarë lë'ë rall por mal vidë nanapë rall.

²⁸Hia bëqué guia'a rall Dios, por ni Dios bësa'në lë'ë rall parë tsanaldë rall llgabë dzabë shtë rall. Nu rúnëru'u rall cusë mal naná demasiadë fier. ²⁹Nalé gadzë grë cusë dzabë la'ni ldu'u rall. Ra nguui rquënú rall stubi na'a; ra na'a rquënú rall stubi nguui. Runë rall cusë dzabë nadë rlluí'idi'i. Rzebi ldu'u rall pë shtë mënë. Quëhunë rall grë clasë maldá. Nagubini rall. Rguini sa' rall. Nadishi'bi rall. Rgugué sa' rall. Nachismë rall. ³⁰Naga'chi ruadi'dzë rall cuntrë sa' rall. Rna tushë rall cusë shtë Dios. Rushtiá rall guëc sa' rall. Nadchini rall. Rguili ldu'u rall cusë mal. Nápëdi'i rall rëspëti lu shtadë rall. ³¹Nédi'i rall tsasé rall. Adë rúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Nápëdi'i rall cariñi. Rac shtu'u rall gunë rall vengar. Adë rgá'adi'i ldu'u rall sa' rall. ³²Lë'ë ra mënë ni, nané rall gunë më juzguë lë'ë rall. Nané rall el quë naquëhunë ra cusë ni, runë tucarë gati rall; perë mizmë lë'ë rall tsagla'guë quëhunë rall ra duldë ni nu rsini rall sa' rall lu duldë. Iurní rquitë ldu'u rall.

Dios quëhúni' juzguë según verdá shtëni'

2 Por ni rnia'a lu të, nápël faltë lë'ël narunë juzguë sa'l, cualquier de lë'ë të. Quëhúnël juzguë stubi sa'l por lo quë narunë sa'l, perë quëhúnël condenar mizmë lë'ël purquë quëhúnël mizmë cusë. ²Pues nané hia'a de quë Dios quëhunë më juzguë tubldí tubldí iurë quëhunë më condenar ra naquëhunë ra duldë. ³Lë'ël quëhúnël juzguë stubi sa'l perë quëhúnël ra cusë mal igual cumë runë sa'l. ¿Pë rúnël llgabë zúnël gan guëca'chilul lu condenación shtë Dios? ⁴¿Gu rúnël desprëci de quë quëhunë më zihani favurë parë lë'ël, de quë na më pacënci? ¿Pë adë rdé'ëdi'il cuendë de quë adë quëhunë më juzguë lë'ël lueguë lueguë? të parë gunë nadzë'ël mudë nanabánil. ⁵Perë lë'ël naguëdchi ldú'ul, adë nédi'il guëabrí ldú'ul con Dios. Por ni quëgdchí'bël guëquël más cashtigu dushë parë mizmë lë'ël iurë gunë më juzguë grë mieti lu juici. Dzë ni gunë më juzguë tubldí parë guëlua'a mieti na më justë; runë më juzguë manërë tubldí. ⁶Quilli më cadë tubi mieti narunë tucarë según nabë'në mieti. ⁷Guëne'e më vidë sin fin parë ra naná pacënci nu rianaldë rall tëchi cusë za'quë, ra naquëreldë sulë parë gunë rall honrar lë'ë më, ra narianaldë tëchi cusë narialúdi'i. ⁸Perë parë ra narunë cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall, ra nanédi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më, sino más rëuu' ldu'u rall maldá, gunë më cashtigu lë'ë mënë ni; guëdchi'bë më cusë dushë guëc rall. ⁹Runë tucarë sufrimientë dushë nu galriá ldu'u

parë grë ra natsagla'guë quëhunë duldë, primërë lugar parë ra më israelitë, nu zac parë ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁰Perë gunë më honrar; gunë më alabar; cuedchí ldu'u grë ra narianaldë tëchi ra cusë za'quë, primërë lugar parë ra më israelitë nu zac parë ra mënë nanádi'i më israelitë.

¹¹Dios runë tratë igual con grë mieti. ¹²Grëtë' ra naquëhunë duldë aunquë guënëdi'i rall lëy shtë Moisés, grëtë' ra mënë ni gac condenar rall sin quë rúnëdi'i cuendë lo quë rni'i lëy. Perë grë ra nanané lëy shtë Moisés nu runë ra mënë ni duldë, gac rall juzguë según narni'i mizmë lëy. ¹³¿Chu naza'quë lu Dios? Pues sulë el quë narunë cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, lédëdi'i el quë narini shti'dzë më perë rúnëdi'ill cumplirin. ¹⁴Hashtë ra nanádi'i më israelitë, nápëdi'i rall lëy shtë Moisés, perë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy sulë purquë la'ni ldu'u rall nanú tubi lëy naze'dë de Dios; lëy ni rlua'a pë na mal nu pë na za'quë. Por ni napë ra mënë ni tubi lëy narunë juzguë lë'ë rall; mizmë lë'ë rall napë rall lëy narni'i naná za'quë u lo quë naná mal. ¹⁵Mizmë mënë ni rlua'a por conductë shtë rall, lë'ë lëy naná escritë la'ni ldu'u rall. Prupi shgabë rall na testigu na verdá ndë'ë. Mizmë shgabë rall quëhunë acusar lë'ë rall u guëlahin lë'ë rall. ¹⁶Dzë nangunë Dios juzguë grë cusë naquëhunë mënë naga'chi, gunë mëhin por Jesucristo tal ziquë ruadi'dza diza'quë lu ra mënë.

Ra më israelitë nu lëy nabëquë'ë Moisés

¹⁷Perë lë'ël rni'il nal më israelitë, nu rni'i ldú'ul tubldí na shcuéndël

lu Dios purquë nápël lëy shtë Moisés, nu runë nadchínil de quë nal shmënë Dios. ¹⁸Bësë'dë të lëy shtë më nu rac bè'a të pë naná mal. Nané të lo quë narac shtu'u Dios. ¹⁹Rialdí ldú'ul ráquël guëluá'al tubi nariasédi'i shnezë Dios. Rni'i ldú'ul nal tubi llni parë ra naquëreldë lu nacahi. ²⁰Rni'i ldú'ul nal mësë, de quë ráquël guëluá'al ra narac bé'adi'i nu ra naguënëdi'i shti'dzë Dios. Zni rni'il purquë nápël lëy naná za'quë; nahin tubi mestrë grë verdá shtë Dios. ²¹Si talë lë'ël quëgluá'al stubi mënë çpëzielú adë rluá'adi'il el mizmë lë'ël? Si talë rluá'al sa'l adë naza'quë cuánëll çpëzielú rbaa'nël? ²²Si talë mizmë lë'ël rluá'al sa'l adë quënúdi'i tse'lë sa'll çpëzielú rquënu'l tse'lë mënë? Si talë mizmë lë'ël rna túshël lu ra figurë naruntsa'u mënë të gunë rall adorar çpëzielú rbaa'nël lo quë nanú la'ni iádu'u? ²³Nalë nadchínil por lëy shtë Dios. Rni'il nal më za'quë purquë nápël lëy, perë quëhúnëru'ul desprëci Dios purquë adë quëhúnëdi'il cumplir lo quë narni'i lëy. ²⁴Por causë shtënë të, ra mënë nanádi'i më israelitë, cagni'i rall cuntrë Dios. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras.

²⁵Na verdá custumbrë shtë narchuguë partë cuerpë shtë ngulë'në, napë valurë si talë quëhúnël cumplir lëy shtë Dios, perë si talë adë rzu'bë diáguëdi'il grë puntë shtë lëy, iurní nal igual ziquë ra më nanádi'i israelitë. ²⁶Nu grë ra nadë gúquëdi'i circuncidar, perë quëhunë rall cumplir lo quë naná escritë la'ni lëy, na rall lu Dios ziquë mënë nabë'në cumplir

custumbrë rë'. ²⁷ ¿Pë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë ra nanádi'i më israelitë parë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy, vidë shtë rall nahin mejurë quë vidë shtë të? Gunë rall juzguë lë'ë të nanapë lëy nu custumbrë shtë circuncidar parë adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë lëy. ²⁸ Tubi israelitë verdadërë na el quë nabëzuné Dios ldu'ull, lédëdi'i el quë nanapë sëni shtë circuncidar. Parë gáquël shmënë Dios, nádi'in por fuërë shtë nguii sino runë tratë shcuendë almë shtë mieti, cusë dentrë ldu'u nguii. ²⁹ Adë gáquëdi'i hia'a shmënë më por guëzu'bë diága'a lëy, sino gáca'a shmënë më por Espíritu Santo. Pues el quë naná limpi lu Dios, nápëll hunurë shtë Dios, lëdë niá'asëdi'i hunurë shtë sa' nguii.

3 Iurní ¿pë provëchë napë tubi më israelitë? u ¿pë rllui'i custumbrë parë riuguë partë cuerpë shtë nguii? ² Pues ra mënë israelitë napë rall más quë los de más mënë. Primërë lugar, Dios bédë'ë më shti'dzë më parë ra më israelitë. ³ Perë rna'bë di'dza lu të çlla gac si talë bëldá rall adë gualdíd'i ldu'u rall shti'dzë më? ¿Pë por ni adë gunë më cumplir shti'dzë më? Aquëdi'i. ⁴ Al contrari, quëhunë Dios verdá aunquë grëtë' ra nguii na bishi. Pues Sagradas Escrituras rni'i de Dios:

Guëlua'a nal verdá por lo quë narní'il.

Adë chu guëdchí'bëdi'i galquíá lul iurë guená mënë lo quë nabé'nël.

⁵ Perë tal vez guëni'i tubi nguii: “Si talë lë'ë duldë naquëhuna, rllui'i parë guëlua'a más quë Dios na verdá, nádi'i më za'quë si talë gúni' cashtigu na”. Ni na ziquë runë mieti llgabë. ⁶ Aquëdi'i bëchi, purquë si adë gúnëdi'i më juzguë duldë shtë hia'a, tampusquë adë rúnëdi'i tucarë gunë më juzguë los de más mënë narëta' lu guédchiliu.

⁷ U si talë guëni'il: “Bishi shtëna, bë'nin parë rlua'a verdá shtë Dios nu bë'nin parë gunë mënë alabar lë'ë më”; u rni'il: “¿Pëzielú gunë më juzguë na ziquë los de más pecadurë?” ⁸ Aquëdi'i bëchi, purquë si talë zni nahin, cha guëdë'na'a duldë të parë más gunë mieti alabar lë'ë më. Pues nanú mënë bishi narni'i de quë zni quëglua'a na'a. Justë na gac condenar ra mënë ni.

Grë hia'a nadápa'a duldë

⁹ ¿Pë guëni'i hia'a? Ra më israelitë ¿gu na rall más allegadë lu Dios? Aquëdi'i, purquë hia guni'i hia'a de quë grë mënë na rall pecadurë, tantë më israelitë nu zac ra nanádi'i më israelitë. Grë hia'a nadápa'a duldë. ¹⁰ Sagradas Escrituras rni'i:

Ni tubi më za'quë nídi'i; ni por tubi mënë.

¹¹ Nídi'i chu riasé; nídi'i chu rguili Dios.

¹² Grëtë' rall bëniti rall shnezë Dios. Grëtë' na rall ziquë cusë nadë rlluí'di'i.

Ni tubi adë chu nádi'i më za'quë, ni por túbidi'i.

¹³ Iurë ruadi'dzë rall, na ziquë tubi ba'a catë cuezë tégulë narldi'a. Shti'dzë rall na purë bishi.

¹⁴Rgue rall guëc sa' rall; shti'dzë
rall na venenë shtë serpentë.

¹⁵Nalé listë na rall parë quini rall
sa'll.

¹⁶Ancalë ria rall, rsëdchini galriá
ldu'u nu galëzrac zi.

¹⁷Adë guënëdi'i rall nezë za'quë
catë rbedchí ldu'u mënë.

¹⁸Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios,
cumë rúnëdi'i importë parë
lë'ë rall lo quë nacagni'i Dios.

¹⁹Rdë'ë hia'a cuendë grë lo quë
narni'i lëy shtë Moisés, na parë
ra mënë nabë'në recibir lë'ë lëy
të parë grëtë' ra mënë guëac dchi
delantë lu më nu parë grë mieti
gac bë'a rall napë rall faltë delantë
lu më. ²⁰Nídi'i mudë gac tubldí
shcuendë nguiu delantë lu Dios por
más quë rúnëll cumplir puntë shtë
lëy, purquë lëy rllui'i sulamëntë
parë gac bë'a hia'a lo quë na mal
delantë lu Dios.

**Gac salvar nguiu si talë
rialdí ldu'i shti'dzë Dios**

²¹Iurne' quëglua'a Dios stubi
nezë parë gac tubldí shcuendë
mieti lu më, lédëdi'i por gunë
nguiu cumplir grë puntë shtë lëy.
Mizmë lëy con ra di'dzë shtë ra
profetë, cagni'i lla gunë më salvar
ra pecadurë. ²²Manëre narunë Dios
parë gac tubldí shcuendë nguiu lu
më nadë más si talë rialdí ldu'u
nguiu shti'dzë Jesucristo. Ndë'ë na
parë grë ra narialdí ldu'i shti'dzë
më, tantë parë më israelitë igual
parë mënë nanádi'i më israelitë.
²³Pues grëtë' ra mënë napë rall
duldë. Grë mietë runë faltë gac rall
za'quë ziquë na Dios. ²⁴Perë Dios
bë'në tubi favurë ru'bë; na tubldí

shcuénda'a manëre ndigá por lo
quë nabë'në Cristo Jesús. Gudilli
më con mizmë rënë shtëhi' parë
gac salvára'a. ²⁵Dios bëcuezë më
Cristo; galguti shtë Jesús bë'në më
nadzë'ë galguti shtë hia'a. Iurne'
gáca'a perdunë si talë rialdí ldu'u
hia'a lë'ë më de verdá. Bë'në Dios
zni parë guëlua'a më de quë na
më justë; pues adë bé'nëdi'i më
cashtigu ra mënë nabë'në duldë
tiempë más guahietë. Bëga'a ldu'u
më lë'ë rall. ²⁶Pues iurne' bëlua'a
më lu ra mënë, na më justë të gac
bë'a mieti quëhunë më tubldí
tubldí aunque grë mieti napë rall duldë.
Natubldí shcuendë nguiu lu Dios si
talë rialdí ldu'i shti'dzë Jesús.

²⁷¿Pë nadápa'a parë runë
nadchínia'a? Niétiquë. ¿Pëzielú?
purquë tubldí na shcuénda'a lu më
sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a
shti'dzë më de verdá. ²⁸Zni clarë
rlua'a iurne', lë'ë nguiu nasalvárëll
si talë rialdí ldu'i shti'dzë më,
lédëdi'i purquë quëhunë nguiu
cumplir puntë shtë lëy.

²⁹¿Ni mudë Dios na Dios shtë
më israelitë sulamëntë? Aquëdi'i;
tambiën na më Dios shtë ra nanádi'i
më israelitë. ³⁰Na më Dios; runë
më tubldí shcuendë mieti si
talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më.
Rúnëdi'i importë si riuguë partë
shcuerpë rall u adë rúnëdi'i rall
cumplir custumbrë ni. ³¹Por di'dzë
rë' ¿pë cagni'i hia'a adë rlluí'idi'i
lëy? Aquëdi'i; más bien quëgni'ia'a
másru'u firmë valurë shtë lëy.

Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios

4 ¿Pëllë guëni'i hia'a shcuendë
shtë Abraham, shtadë guëlu

hia'a? ¿Pèzielú gúqui' mè za'quë lu Dios? ²Primèrè puntè, si talè natubldí shcuëndi' lu Dios purquë bé'ni' cumplir obrè za'quë, iurní nàpi' rsunè gac nadchíni'; perè lèdè delantè lu Diósèdi'i. ³¿Pè rni'i Sagradas Escrituras? “Abraham gualdí ldu'i shti'dzè Dios nu guni'i Dios tubldí na shcuendè Abraham lu mè”. ⁴Pues iurne' si tubi nguiu quèhúnèll tubi dchi'ni lu lamè, rguilli lamè pagu, lédèdi'i ziquè regalè sino què ziquè narunè tucarè ca'a nguiu. ⁵Perè el què adè rúnèdi'i obrè za'quë perè rialdí ldu'i shti'dzè Dios, el què narunè natubldí shcuendè nguiu, nguiu ni na mè za'quë lu Dios, sulè por galrialdí ldu'i shtèni'. ⁶Tambièn zni guni'i David tiempè guahietè de què dichusè na nguiu, el què Dios runè recibir ziquè mènè za'quë, lédèdi'i purquë bè'nè nguiu ni obrè za'quë. ⁷Guni'i David:

Rqitè ldu'u ra nabè'nè Dios perdunè nu bëca'chi mè duldè shtè rall.

⁸Rqitè ldu'u nguiu naná lè'è Dadè adè guèdchí'bèdi'i galquiá cuntrè nguiu por duldè nabè'nè nguiu.

⁹¿Pè rni'i ldu'ul? ¿Niá'asè rqitè ldu'u mè ra mènè israelitè u nu zac ra mènè nanádi'i mè israelitè? Pues gunia'a, Dios bè'nè tubldí shcuendè Abraham, shtadè guèlú hia'a, sulè purquë gualdí ldu'i shti'dzè mè. ¹⁰Perè òguc bè'nè mè tubldí shcuendè Abraham, despuèsè guriuguè partè shtè shcuérpi' u antsè? Pues antsè, lèdè despuèsèdi'i. ¹¹Custumbrè religiusè ni, Abraham bé'ni' recibirin ziquè sèni de què

hia gualdí ldu'u Abraham shti'dzè mè nu Dios bëca'a lè'i' ziquè nguiu za'quë. Mudè rè' guc Abraham dadè shtè grètè' ra mènè naná rialdí ldu'u shti'dzè Dios de verdá, hashtè ra nadè rúnèdi'i cumplir custumbrè shtè circuncisión. ¹²Nu Abraham na shtadè ra mè israelitè nanadè rúnèdi'i confiar custumbrè ni parè gac rall mè za'quë lu Dios sino rialdí ldu'u rall shti'dzè mè, igual ziquè bè'nè Abraham antsè gúqui' circuncidar.

Bè'nè Dios cumplir promèsè shtèhi' purquë gualdí ldu'u ra mènè shti'dzè mè

¹³Dios bé'ni' prometer lu Abraham nu lu grètè' llèbni' Abraham de què gunè rai' recibir guè'dchiliu ziquè herenci parè guèquèrèldè rai'. Bè'nè mè ni, lédèdi'i purquë bèzu'bè diaguè Abraham puntè shtè lèy, sino purquë gualdí ldu'i shti'dzè mè. ¹⁴Si talè sulamèntè ra nanapè lèy gunè rall recibir guè'dchiliu ziquè herenci, iurní adè lasáquèdi'i tsaldí ldu'u mieti shti'dzè mè, nu promèsè shtè Dios nàpèdi'i valurè ¹⁵purquë lèy nua'a cashtigu. Catè nanú lèy, nanú cashtigu parè ra nabè'nèdi'i cumplir lèy, perè catè nídi'i lèy, nídi'i mudè parè runè mènè cuntrè lèy.

¹⁶Por ni lè'è promèsè naguni'i Dios lu Abraham, gac cumplirin ziquè tubi favurè parè ra narialdí ldu'i shti'dzè mè. Manèrè ni ra cusè za'quë shtè mè, na parè grè llèbni' Abraham, lèdè niá'asèdi'i parè ra narianaldè tèchi lèy sino tambièn parè ra narialdí ldu'i shti'dzè Dios

mizmë manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Quiere decir, lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, nahin tubi favurë; guëdchinin ndigá parë grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Pues Abraham na shtáda'a, grëtë' hia'a. ¹⁷Ni na lo quë narunë cuntienë Sagradas Escrituras. Rni'in de quë bè'në më lë'ë Abraham ziquë shtadë guëlú zihani naciuni. Gunë më recibir grë ra mënë narialdí ldu'i shti'dzë më mizmë manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Dios napë më pudërë parë cua'ni më ra tëgulë, nu cagni'i më shcuendë cusë naguër gac ziquë hia gudëdin.

¹⁸Iurë guni'i Dios lu Abraham de quë gáqui' shtadë zihani naciuni, gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më aunquë hia gú'shi'; gulézi' gac cumplir shti'dzë më. Nu gac cumplir shti'dzë më; llëbni Abraham adë chu gúnëdi'i gan guëlabë ra mënë ni. ¹⁹Abraham adë gulëzëdi'i tsaldí ldu'i shti'dzë më aunquë napë Abraham más quë tubi gahiu'a izë; mërë gátí'; nu rdé'ëi' cuendë de quë tantë lé'i' nu Sara tsé'li', hia nalé gú'shi' parë gápi' shíni'. Nunquë tsúdi'i shíni'. ²⁰Adë bëzádi'i ldu'i sino quë gualdí ldu'i de verdá. Gulezë náldi' nu bédé'ëi' graci lu Dios antsë gac cumplir promësë ni. ²¹Abraham gúpi' segurë sin ni tubi galërzá ldu'i de quë Dios nápi' pudërë parë gunë më lo quë nabë'në më prometer. ²²Por ni bëca'a Dios lë'ë Abraham; tubldí na shcuëndi' lu Dios, sulë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.

²³Ra di'dzë: "Tubldí na shcuëndi' lu Dios purquë gualdí ldu'i shti'dzë

më" adë naescrítëdi'in sulë por bien shtë Abraham ²⁴sino también parë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'u shti'dzë më. Gunë më tubldí shcuendë cadë túbia'a si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë el quë nabëcua'ni Jesús, Shtáda'a, ladi ra tëgulë. ²⁵Bë'në Dios intriegu lë'ë Jesús lu galguti por causë shtúlda'a nu bëcua'ni më lé'i' ladi ra tëgulë parë adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë lë'ë hia'a.

Bendición narsëdchini perdunë shtë Dios

5 Zni natubldí shcuënda'a lu Dios purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Iurne' rbedchí ldu'u hia'a lu më por Jesucristo Shláma'a. ²Por Cristo zuga'a hia'a lu nezë za'quë catë nanú bendición shtë Dios purquë rialdí ldu'u hia'a. Rquitë ldu'u hia'a nu dzulëza'a tiempë guená hia'a lu më; cuezënú hia'a lé'i'. ³Nu zac rquitë ldu'u hia'a iurë nadápa'a problemë, purquë nané hia'a galërzac zi runë bien të gáca'a pacënci nu dzu hia'a más firmë lu shnezë më. ⁴Si talë dzu hia'a lu shnezë më sin quë adë guëazë guëtëdi'ia'a, iurní nadápa'a esperansë; dzulëza'a ra cusë naguër gac. ⁵Hia esperansë nadápa'a adë rsëdchínidi'in shtu parë lë'ë hia'a purquë nanú zihani amor naze'dë de Dios la'ni ldu'u hia'a por Espíritu Santo nabëshe'ldë Dios parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. ⁶Antsë lë'ë hia'a completamente adë nadápëdi'i hia'a esperansë; perdidë na hia'a, perë bëga'a iurë nabë'në Dios punërë, iurní guti Cristo por grë ra nanapë duldë. ⁷Nádi'i sencigi

tubi de lë'ë hia'a gátia'a por tubi mënë, ni siquierë por tubi mënë za'quë; u tal vez nanú ejemplë gapë nguiu valurë gátí' shlugar sáhi' naná demasiadë naza'quë. ⁸Perë claramente bëlua'a Dios de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a purquë Cristo guti shlugára'a; dzë ni todavía na hia'a pecadurë. ⁹Bë'në Dios recibir lë'ë hia'a; tubldí na shcuénda'a lu më por galguti shtë Jesús. Más segurë iurne', gac salvára'a de grë cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios guëc mënë mal. ¹⁰Antsë gúca'a enemigu shtë Dios; bédé'na'a cuntrë lë'ë më, perë bë'në më të gáca'a amigu shtëhi'; nadápa'a paz por galguti shtë shini më. Iurne' mucho más segurë gáca'a salvar por lë'ë më; cuezënúhi' lë'ë hia'a; unidë na hia'a con lë'ë më. ¹¹Más de ni, nalé rquitë ldu'u hia'a iurne' nu rdé'na'a alabar Dios por lo quë nabëlua'a Jesucristo Shláma'a, el quë nabë'në të gáca'a amigu shtë Dios.

Comparaciuni Adán nu Cristo

¹²Zni guc, por tubsë nguiu bidchini duldë lu gué'dchiliu. Hia de tëchi ni ze'dë naldë galguti. Hia bédchini cashtigu shtë galguti parë grë mënë narëta' lu gué'dchiliu purquë grétë' rall bë'në rall duldë. ¹³Antsë bëquë'ë Moisés lëy shtë Dios, nanú duldë lu gué'dchiliu, perë adë bé'nëdi'i më cashtigu ra mënë según lëy purquë nídi'i lëy iurní. ¹⁴Perë sin quë adë guëtéd'dëdi'i, dizdë tiempë shtë Adán hashtë Moisés, nanú galguti. Grë mënë guti aunquë adë bé'nëdi'i rall mizme duldë nabë'në Adán nanadë bëzu'bë diáguëdi'i mandadë shtë

Dios. Adán na tubi mustrë shtë më, el quë nanapë quë guëdchini.

¹⁵Perë favurë nabë'në Dios parë lë'ë hia'a ndigá, na más llëru'bë quë duldë nabë'në Adán. Por duldë shtë tubsë nguiu, bédchini galguti parë grë mënë, perë por galrac shtu'u shtë Dios nu favurë shtë Jesucristo, be'dë guëdchini vidë sin fin parë zihani mënë. ¹⁶Pues resultadë shtë favurë nabë'në Dios, na más llëru'bë quë resultadë shtë duldë nabë'në Adán. Fin shtë duldë nabë'në Adán, na guc condenar grë mënë, perë fin shtë favurë nabë'në Dios, bédchinin despuësë zihani izë. Favurë ni napë resultadë naná adë nídi'i condenación parë pecadurë. ¹⁷Bédchini sentenci shtë galguti parë grë mieti purquë tubsë nguiu bë'në duldë, perë parë el quë narunë recibir favurë shtë Dios, el quë narunë recibir perdunë shtë më ziquë regalë, guë'nibë'a nguiu ni juntë con Jesucristo. Sulë por tubsë nguiu, Jesucristo, gac salvára'a. ¹⁸Ziquë por tubsë nguiu nabë'në duldë nu por ni nacondenadë grë mieti, también por tubsë nguiu, por lo quë nabë'në Jesucristo, gunë Dios recibir grë mieti ziquë mënë za'quë naná tubldí shcuendë lu më të parë guëbani rall parë siemprë. ¹⁹Quiere decir, por tubsë nguiu nanadë bëquë diáguëdi'i shti'dzë Dios, cantidá mënë na rall pecadurë, perë por tubsë nguiu nabë'në cumplir shti'dzë më, cantidá mënë gac rall mënë za'quë delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë rall.

²⁰Bëdë'ë Dios lëy lu Moisés të parë másru'u guëdalë duldë, perë

catë bēdalē duldē, ndē nanú más favurē ru'bē shtë Dios; más rlua'a rac shtu'u mē ra mēnē. ²¹Zni guquin; antsē grē mieti nanú bajo ordē shtë duldē, nu por maldá nabē'nē mēnē guti rai!, perē iurne' favurē shtë Dios rñibē'a, con resultatē gac mēnē sin duldē delantē de Dios. Gac salvar rall siembrē por Jesucristo Shlāma'a.

Hia gútia'a parē duldē

6 ¿Pē guēni'i hia'a iurne'?
 ¿Guēdē'na'a duldē tē parē guēlua'a Dios másru'u rac shtu'u mē lē'ē hia'a? ²Aquēdi'i. Hia bēru'u hia'a nezē mal catē nanú galguti eternē. ¿Llallē guēabrí hia'a stubi parē nezē ni? Hia gútia'a parē duldē. ³¿Pē adē riasēdi'i tē de quē grē lē'ē hia'a naná unidē con Jesucristo, también nadápa'a partē galguti shtëhi'? ⁴Por ni iurē bēriubē nīsa'a, runē significar nadápa'a partē mizmē galguti shtë Jesús nu ziquē guashtë mē ladi ra tēgulē por pudērē ru'bē shtë Dadē Dios, zni runē tucarē guēbānia'a manērē cubi con pudērē shtëhi'.

⁵Si talē na hia'a unidē con Cristo nu con galguti shtëhi', zni zac gāca'a ziquē lē'ē mē iurē tsashtë hia'a ladi ra tēgulē. ⁶Rac bē'a hia'a vidē mal nanabānia'a antsē, guti juntē con Cristo lu cruz tē parē jamás guēsínidi'i duldē lē'ē hia'a lu maldá. Zni gāpa'a libertá tē guēnibē'adi'i duldē lē'ē hia'a ⁷purquē grē ra naguti, lē'ē duldē nāpēdi'in ni tubi pudērē parē nguii ni. ⁸Si talē gutinú hia'a Jesucristo, rialdí ldu'u hia'a de quē guēbaninú hia'a lē'ē mē. ⁹Nané hia'a Cristo

guashtëhi' ladi ra tēgulē; hia jamás adē guēabrídi'i gati mē. Hia gualú pudērē shtë galguti parē lē'ē mē. ¹⁰Por galguti shtë mē, bēdē'ē mē fin con pudērē shtë duldē; jamás gáti!, perē iurne' nabani mē; unidē náhi' con Dios parē siembrē. ¹¹Mizmē manērē gulē bē'nē tratē duldē nananú la'ni ldú'ul ziquē cusē naguti, nu gulē gubani tubi vidē cubi, mēnē naquēgdē'nē cumplir voluntá shtë Dios purquē unidē na tē con Jesucristo Shlāma'a.

¹²Por ni adē rdé'ēdi'i tē sí guēnibē'a duldē lē'ē tē. Nanú deseo mal la'ni cuerpē shtë tē; cuerpē ni napē quē gáti!, perē adē gúnēdi'i tē cumplir lo quē narac shtu'u duldē gunē tē. ¹³Nu adē rdé'ēdi'i tē sí parē ni tubi partē cuerpē shtë'nēl gúni' duldē, ni tubi partē guēzú'bē diáguēdi'i deseo mal. Mejurē gulē bē'nē intriegu cuerpē shtë tē lu Dios, purquē na tē ziquē mēnē naná guti perē bēabrí guēbani tē stubi. Gulē bē'nē intriegu grē partē shcuerpēl lu Dios, cadē tubi partē cuerpē gaquin ziquē tubi trashtë parē dchi'ni za'quē shtë mē ¹⁴purquē duldē adē nádi'in shlámēl, adē nádi'il bajo ordē shtë lēy sino bajo ordē shtë Dios naquēhunē zihani favurē parē lē'ēl.

Comparaciuni shtë el quē narunē sirvē tubi lamē

¹⁵¿Pē runē cuntienē ndē'ē de quē nanú permisi guēdē'na'a duldē purquē adē nádi'i hia'a bajo ordē shtë lēy sino bajo ordē shtë Dios? Aquēdi'i. ¹⁶Lē'ē tē nanē tē bien, el quē narnibē'a lē'ēl nu rzu'bē diáguēl shtí'dzi!, nall lamē shtë'nēl.

Zníti'i nahin si talë rzu'bë diáguël deseo mal naze'dënú galguti u si talë rzu'bë diáguël shti'dzë Dios parë guëbánil tubi vidë za'quë.

¹⁷Dushquilli Dios; antsë lë'ë të na muzë shtë duldë perë iurne' na të muzë shtë Dios. Bëzu'bë diaguë të con guëdubínú ldu'u të enseñansë nabë'në të recibir. ¹⁸Dzë ni bè'në më librar lë'ë të lu pudërë shtë duldë nu bè'në më parë gac të mënë narianaldë nezë za'quë. ¹⁹Cagní'ihia comparaciuni rë' të parë más nasesë tsasé të. Ziquë más antsë bè'në të intriegu shcuerpë të parë cusë dzabë, hashtë bè'në të cumplir grë duldë naná cuntrë lëy shtë Dios, iurne' gulë bè'në intriegu shcuerpë të parë cusë naná tubldí delantë lu Dios, con fin gac të mënë santu.

²⁰Iurë lë'ë të todavía bëzu'bë diaguë të duldë, iurní adë nápëdi'i të libertá parë gunë të sirvë Dios. ²¹¿Pë provëchë gulú të de ra cusë mal, cusë nabë'në të antsë perë iurne' rtu lu të por duldë ni? Fin shtë duldë ni na galguti parë ra narianaldë tëchi cusë mal ni. ²²Perë iurne' na të librë; ra cusë ni adë rribé'adi'i lë'ë të, sino quë na të muzë shtë Dios parë gunë të cumplir voluntá shtë më. Ndë'ë sí, napin provëchë. Primërë napë të vidë sagradë narëuu' ldu'u Dios nu despuësë guëquërdënu të lë'ë më parë siembrë. ²³Lúniquë pagu narguilli duldë parë ra narunë duldë, na galguti, perë regalë shtë Dios na vidë sin fin por Jesucrito Shláma'a.

quë narni'i lëy runë tucarë gunë mieti cumplir hashtë gati mieti. ²Por ejemplë, tubi na'a casadë nalí'bi' con tsé'li' por lëy hashtë gati tsé'li' perë iurë gati tse'lë na'a, iurní na na'a librë. Lë'ë lëy shtë galcasadë hia adë rúnëdi'i obligar lë'ëll. ³En cambi si talë na'a ni guécá'all stubi nguiu mientras lë'ë tsé'li' nabani, iurní quëhúnëll duldë adulteri; perë si talë tse'lë na'a guti, lë'ë lëy nali'bi na'a con tsé'li', hia nápëdi'in pudërë parë lë'ëll nu si talë ca'a na'a ni stubi nguiu, hia adë nádí'in duldë.

⁴Zni zac na lë'ë të bëchi la sahia, na të ziquë tubi na'a naguti tsé'li'. Antsë gac të unidë con lëy shtë Moisés, perë iurne' por gac unidë të con Cristo lu cruz, iurne' adë rribé'adi'i lëy lë'ë të sino rribé'a Cristo lë'ë të, el quë naguashté ladi ra tégulë. Zni gac të parë guëquërdë të tubi manërë santu. ⁵Antsë iurë guanálda'a tëchi deseo mal naguc shtu'u cuerpë shtë hia'a, cusë nabëdë'na'a purquë lëy bè'në prohibëhin; cusë mal ni bësini lë'ë hia'a lu duldë, grë partë shtë shcuërpa'a. Bë'në duldë parë gua'a lë'ë hia'a lu galguti. ⁶Perë bè'në Dios parë adë nápëdi'i lëy pudërë subrë lë'ë hia'a. Gútia'a parë lëy nanapë lë'ë hia'a ziquë muzë shtëhin të parë guëdë'na'a sirvë Dios con libertá, lédëdi'i ziquë tubi naná bajo ordë shtë lëy sino tubi manërë cubi según Espíritu Santo.

Duldë nananú la'ni ldua'a

⁷¿Pë guëni'i hia'a de ndë'ë, de quë lë'ë lëy na mal? Aquëdi'i. Adë nádí'i lëy cusë mal purquë por lo

Comparaciuni shtë nabëtsë'a

7 Bëchi, lë'ë të narac bë'a lëy shtë Dios, rdë'ë të cuendë lo

quë naná escritë la'ni lëy, runguë bé'ahia faltë nanapa. Por ejemplë, sin lëy nunquë adë guëdë'ëdia'a cuendë de quë na duldë iurë rzebi ldua'a pë shtë mënë, purquë naescritë: "Adë sébidi'i ldú'ul pë shtë mënë". ⁸Por lo quë narni'i mandamientë, lë'ë duldë bë'në gan; bësëdchinin zihani deseo mal la'ni ldua'a. Pues catë nídi'i lëy adë rac bé'adi'i mieti pë na duldë. ⁹Tubi tiempë más antsë, adë bédë'ëdia'a cuendë pë rni'i lëy; contentë nabania; perë iurë bënguë bé'ahia pë rni'i lëy, guc bé'ahia de quë napa duldë, de quë runë tucarë gatia parë siempër. ¹⁰Lëy naná designadë parë guëne'e vidë parë na, bëaquin ziquë tubi sentënci parë gatia. ¹¹Bësiguë duldë na. Duldë bë'në provëchë të parë guësëdchini mandamientë galguti parë na con resultatë bëna duldë nu nahia ziquë tubi naguti.

¹²Pues grë lëy con mandamientë shtë më na santu; na rahin justë nu za'quë. ¹³Rna'bë di'dza ítubi cusë za'quë bësëdchini galguti parë na? Aquëdi'i, sino duldë bia'a na lu galguti. Bë'në dchi'ni duldë cusë za'quë parë bësëdchinin galguti. Zni rlua'a lla na duldë, demasiadë mal. Por mandamientë shtë Dios, rac bë'a hia'a blac fier na duldë.

¹⁴Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na santu perë na, nahia mal; quëhuna cumplir deseo mal nananú la'ni ldua'a por duldë naná ziquë lamë shtëna. ¹⁵Lë'ë duldë naruna, nanëa adë nazá'quëdi'in perë lo quë nadë rac shtú'udia'a, ni quëhuna; lo quë narac shtu'u guna, ni adë rúnëdia'a cumplir. ¹⁶Zni si talë

quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, nahia de acuerdë de quë tublí na lëy shtë Dios. ¹⁷Pues adë nádia'a naquëhunë ra cusë mal sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin cusë mal ni. ¹⁸Rdë'ëhia cuendë de quë la'ni ldua'a nídi'i cusë za'quë. Rac shtua'a guna bien perë adë nápëdia'a fuersë parë guna cumplir. ¹⁹Adë rúnëdia'a cumplir ra cusë za'quë narac shtua'a guna, sino lë'ë duldë nadë rac shtú'udia'a, ni sí, quëhuna cumplirin. ²⁰Turne' si quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, lëdë nádia'a naquëhunin sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin ra cusë mal. ²¹Zni nahin iurë rac shtua'a guna bien, sulë mal runa. ²²Perë por partë shtë espíritu la'ni ldua'a, nalé rquitë ldua'a con lëy shtë Dios ²³perë la'ni shcuërpa nanú stubi pudërë naná runë cuntrë cusë za'quë. Nahia ziquë prësi shtë pudërë mal ni nananú la'ni shcuërpa.

²⁴Prubi de na. ¿Chu guëne'e libertá parë guna gan lu duldë nanua'a na lu galguti? ²⁵Rdë'ëhia graci lu Dios purquë bë'në më librar na lu pudërë shtë duldë nananú la'ni ldua'a. Bë'në mëhin por Jesucristo, Shláma'a. La'ni ldua'a rac shtú'uhia guna cumplir ra mandamientë shtë Dios, perë shcuërpa runë cumplir mal deseo narsëdchini duldë.

Bendición narsëdchini Espíritu Santo

8 Pues iurne' adë gúnëdi'i Dios condenar ni tubi naná unidë con Cristo Jesús ²purquë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin por lë'ë më. Bëlá më na de duldë con sentënci

naná gatia. ³Lo què lëy adë rúnëdi'i gan; nápëdi'in pudërë parë gunë compaňi lë'ë hia'a tã guëdë'na'a cumplir lëy; débil na shcuërpa'a. Perë Dios sí, bëshe'ldë më shini më con cuerpë shtë nguiu; bëdchini Jesús parë guëdchisúhi' duldë; bë'në më condenar duldë nananú la'ni ldu'u mieti. ⁴Zni bë'në më tã parë guëdë'na'a cumplir lo què narnibë'a lëy. Cagnia'a shcuendë ra nardë'ë sí parë guësë Espíritu Santo lë'ë rai' nu adë rúnëdi'i rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rai'.

⁵Grëtë' el què narianaldë tãchi cusë mal, conductë shtë rall na mal; perë el què narianaldë tãchi cusë shtë Espíritu Santo, runë rall cumplir lo què narac shtu'u Dios. ⁶El què narianaldë tãchi cusë mal, gáti' perë el què narianaldë ra cusë za'quë shtë Espíritu, nápëll vidë verdadërë nu cuedchí ldu'ull. ⁷Grë ra narianaldë tãchi deseo mal, na rall enemigu shtë Dios purquë adë nëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Adë ráquëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzi'. ⁸Por ni ra narunë intriegu mizmë lë'ë rall lu duldë, adë rquítëdi'i ldu'u rall Dios.

⁹Perë lë'ë tã adë rianáldëdi'i tã tãchi deseo mal la'ni ldu'u tã sino rnibë'a Espíritu Santo lë'ë tã si talë verdá quëbezë Espíritu Santo la'ni ldu'u tã. Grë ra nanápëdi'i Espíritu shtë Cristo, nádi'i rall shmënë Cristo. ¹⁰Perë si talë Cristo cuezënúhi' la'ni ldu'u tã aunquë shcuerpë tã gati por causë duldë, espíritu shtë tã napë vidë eternë purquë tubldí na shcuendë tã lu Dios. ¹¹Si talë lë'ë Espíritu nabëcua'ňi Jesús ladi ra tégulë,

cuezënúhi' lë'ë tã, mizmë më ni guëne'e vidë parë cuerpë shtë tã, cuerpë naná destinadë parë gati. Gunë Dios ni por Espíritu shtë më naquëbezënú tã.

¹²Por ni bëchi, lë'ë deseo mal nananú la'ni ldu'u hia'a, adë nápëdi'in ni tubi pudërë ni derechë parë guëdë'na'a cumplir ra cusë ni ¹³perë si talë tsagla'guë gunë tã ra cusë mal, gati tã. En cambi si talë por pudërë shtë Espíritu Santo guëdë'ël fin con ra cusë mal narúnë, iurní guëbánil parë siempërë.

¹⁴Si talë quëgsë Espíritu Santo lë'ël, nal shini Dios. Sulë mëne ni na legítimë shini më. ¹⁵Lë'ë Espíritu nabë'në tã recibir, nádi'i' Espíritu shtë galëzrac zi parë rdzëbë tã lúhi' stubi, sino bë'në tã recibir Espíritu narunë parë gac tã shini Dios nu por Espíritu ni rná'ba'a lúhi': "Nal Dios, Shtadë na'a". ¹⁶Mizmë Espíritu ni na testigu juntë lo què narni'i ldu'u hia'a de què na hia'a shini Dios. ¹⁷Na hia'a shini Dios nu quëhunë më tratë lë'ë hia'a ziquë shini më; juntë con Cristo nadápa'a derechë guëca'a hia'a lo què nanapë më. Si talë rzac zi hia'a juntë con Cristo, tambiën guëdápa'a partë con lë'ë më iurë gunë Dios honrar shíni'.

¹⁸Parë na grëtë' galëzrac zi shtë tiempë ne', adë rúnëdi'in comparar con cusë za'quë nu hunurë naguëdápa'a despuësë, ¹⁹purquë grë lo què nabëntsa'u Dios, quëbezin con llëru'bë deseo parë iurë gunë Dios honrar grë ra shini më. ²⁰Grë cusë napë quë tsalú, lédëdi'i por prupi voluntá shtënin sino por voluntá shtë Dios naná bëntsa'u grëtë' cusë. Perë

bënts'a'u më ra cusë ni con segurë de quë gac cambin ²¹purquë lo quë nabënts'a'u më, gunë më librar të parë adë tsalúdi'in; adë rú'dzëdi'in, sino gapin partë juntë con ra shini më iurë gunë më librar lë'ë rai'. ²²Rdë'ë hia'a cuendë guëdubi cusë nabënts'a'u më riá ldu'in nu ru'nin ziquë tubi na'a nanapë dularë shtë nagalë shíni'. Zni na guë'dchiliu hashtë nedzë. ²³Lëdë niá'asëdi'i ra cusë nabënts'a'u Dios riá ldu'u hashtë gac cumplir tiempë, sino nu lë'ë hia'a, aunquë nadápa'a Espíritu cumë sëni de lo quë guëdë'na'a recibir despuësë, riá ldu'u hia'a demasiadë; dzuléza'a nia'a ca iurë guëca'a më lë'ë hia'a nu gac cambi shcuérpa'a parë adë gátidi'ia'a stubi jamás. ²⁴Gúca'a salvar con esperansë tubi dzë gunë më cambi shcuérpa'a, perë todavía rnádi'i hia'a lo quë narbéza'a. Lo quë rna hia'a rquí'nidi'i dzuléza'ahin ²⁵perë si talë dzuléza'a lo quë nadë chu rnádi'i, iurní con pacënci dzuléza'a.

²⁶Nadápa'a esperansë; nu Espíritu Santo quëhúni' compa'ni lë'ë hia'a catë adë ráquëdi'i hia'a. Pues adë rac bé'adi'i hia'a lla guená'ba'a lu Dios, perë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a. Quëhúni' ruëguë lu më con bë nadë gúnëdi'i gan shtí'dza'a guëni'i pë runë cuntienë. ²⁷Nu Dios el quë nané grë shgába'a, riasë më grë di'dzë shtë Espíritu Santo purquë lë'ë Espíritu canihúni' ruëguë de acuerdë con voluntá shtë Dios. Quëhunë më ruëguë lu Dios por grë ra nariáldi ldu'i shti'dzë më.

Na hia'a más quë narunë gan

²⁸Nané hia'a grë cusë quëac parë bien shtë ra mënë narac shtu'u më

de verdá, ra nagulé Dios según voluntá shtë më, ²⁹purquë grëtë' nabënguë bë'a Dios dizdë antsë, bë'në më destinar lë'ë rai' të parë gac rai' ziquë shini më nabërlulé Jesús parë gac Jesús el quë nangunë recibir más hunurë entre grë ra sáhi'. ³⁰Grë ra nagulé Dios, gac destinar rai'; ni guna'bë më lë'ë rai'. Ra mënë naná guna'bë më, bë'në më të gac tubldí shcuendë rai' lu më. Na rai' justë; bë'në më parë guëquërdënú mënë ni Jesucristo lu gube'e.

³¹¿Pë más guëni'i hia'a? ¿Si Dios nanú favurë de lë'ë hia'a, chull gunë gan lu hia'a? ³²Dios voluntariamente bé'ni' intriegu prupi shini më parë gáti' shlugára'a. Bë'në më intriegu shini më lu galguti të gac salvára'a. ¿Llallë gunë më negar guëdë'ë më los de más cusë za'quë? hia quë cuesënú shini më lë'ë hia'a. ³³¿Chull guëdchi'bë demandë lu Dios cuntrë ra nagulé më? Ni túbidi'i; Dios quëhunë tubldí shcuénda'a lu më. ³⁴¿Chull gunë condenar lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Cristo gúti' nu zac guashtë më ladi ra tégulë nu quëbezë më lugar shtë pudërë juntë con Dios nu quëhunë më ruëguë por lë'ë hia'a. ³⁵¿Chull gunë gan parë guëdchisú amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Masía rzunaldë mënë lë'ë hia'a; si talë rguini mënë lë'ë hia'a, u si nanú problemë u galëzrac zi; masía runë faltë naguëdáuha'a u runë faltë shába'a; si talë zuga'a hia'a lu peligrë, ni tubi cusë gúnëdi'i gan guëdchisú amor shtë Cristo de lë'ë hia'a. ³⁶Sagradas Escrituras rni'i:

Nadzú hia'a nu na hia'a
 dispuestë gátia'a grë ra dzë
 purquë na hia'a shmënë më.
 Quëhunë mënë tratë lë'ë hia'a
 cumë tubi lli'li lu ra narguini
 lë'ë ma.

³⁷Perë entrë grë cusë rë', na hia'a
 mënë narunë gan lu grë cusë mal
 por Jesucristo el quë narac shtu'u
 lë'ë hia'a. ³⁸Zní'ti'i, napa segurë
 de quë ni tubi cusë guëguqué lë'ë
 hia'a de Dios, el quë narac shtu'u
 lë'ë hia'a; ni por galguti, ni por tubi
 nanabani iurne', nilë por ra ianglë,
 nilë por grë ra narnibë'la lu gube'e,
 ni por lo quë naguër guëdchini nu
 nilë por nananú iurne' ³⁹nilë lo quë
 naná guia'a, ni por lo quë nananú
 guetë, ni por stubi clasë pudërë
 nananú la'ni guë'dchiliu, gáquëdi'i
 guëguqué lë'ë hia'a lu amor shtë
 Dios, amor nabelua'a më lu hia'a
 por Cristo Jesús Shláma'a.

Guulé Dios ra mënë israelitë

9 Cagnia'a verdá cumë shmënë
 Cristo nanahia; quëbezënú
 Espíritu Santo na, nu mizmë shgaba
 quëhunë testificar ruadi'dza verdá.
²Nalé nahia tristë nu riá ldua'a; se
 intiende quëhuna sufrir la'ni ldua'a
 por sahia, ra më israelitë. ³Nahia
 dispuestë gunë më condenar na si
 talë por ni gac salvar ra sahia, ra
 mënë naná më ladza. ⁴Lë'ë rai' na
 rai' më israelitë; gudili Dios lë'ë
 rai' të gac rai' shini më. Bëlua'alú
 llni lu rai', llni naze'dë de Dios. Ra
 conveñi nu promësë nu lëy shtë
 Dios, bë'në rai' recibir. Bë'në rai'
 recibir ordë lla rac shtu'u Dios gunë
 rai' adorar Dios la'ni iádu'u. ⁵Lë'ë
 rai' na llëbni shtadë guëlü hia'a

nu de lë'ë rai', según nardchini
 mënë lu guë'dchiliu, gulë Cristo el
 quë nagulé Dios parë guëribé'ai'.
 Jesucristo na Dios nu runë tucarë
 grë mieti gunë rall alabar lë'i'.
 Benditë na më parë siembrë. Amén.

⁶Quëgní'idia'a de quë adë
 bé'nëdi'i Dios cumplir shtí'dzi',
 sino todavía napë shtí'dzë më
 valurë parë ra mënë purquë nanú
 mënë nanádi'i llëbni Israel, perë
 gudili Dios lë'ë rai'; na rai' shmënë
 më. ⁷Gudíliidi'i Dios grë ra llëbni
 Abraham parë gac rai' legítimë
 shini Abraham sino rni'i më lu
 Abraham: "Por shínil Isaac, gápël
 llëbni naná ra nagudilia". ⁸Grë
 ndë'ë runë cuntienë ni tubi na shini
 Dios sulë purquë gúlëll më israelitë,
 sino ra shini Dios na el quë narialdí
 ldu'u promësë shtë Dios. Mënë ni na
 de verdá llëbni Abraham. ⁹Pues lë'ë
 promësë naguni'i Dios lu Abraham
 rni'i: "Stubi izë ziquë tiempë ne'
 guëabría nu Sara gápi' tubi shíni'".

¹⁰Más de ni nanú ejemplë shtë
 Isaac, shtadë guëlü hia'a. Guërupë
 shini Rebeca na rai' shini tubsë
 nguiu, Isaac. ¹¹⁻¹³Ra shini Isaac nu
 Rebeca todavía lá'adi'i gálëdi'i rai',
 ni tubi mal bé'nëdi'i rai', perë guni'i
 Dios lu Rebeca: "Shínil naguëlü
 galë, gáquëll muzë parë shínil
 naguëdchini despuësë". Ni na de
 acuerdë lo quë Sagradas Escrituras
 rni'i: "Guc shtua'a Jacob parë guná
 zá'quëdia'a lu Esaú". Zni bëlua'a
 clarë Dios napë më derechë gulë
 më lo quë narni'i ldu'u më. El quë
 narac shtu'u më, rna'bë më; nídi'i
 importë pë cusë quëhunë rall.

¹⁴¿Gu runë cuntienë di'dzë
 rë' de quë adë nazá'quëdi'i Dios?

Aquëdi'i. ¹⁵Mizmë Dios guni'i lu Moisés: "Guna favurë parë el quë narac shtua'a; guëga'a ldua'a el quë narac shtua'a". ¹⁶Zni nahin, lë'ë favurë shtë Dios, zé'dëdi'in lu mënë purquë rac shtu'u mënë, nilë por lo quë naquëhunë rall sino por voluntá shtë më, el quë narga'a ldu'i mënë. ¹⁷Nanú stubi ejemplë; la'ni Sagradas Escrituras rni'i shcuendë rëy shtë Egipto. Rni'in: "Bëzúa lé'ël ziquë rëy shtë Egipto parë guëná mënë pudërë shtëna por mudë naruna tratë lé'ël të guini mënë narëta' lu guédchiliu, blac llëru'bë na pudërë shtëna". ¹⁸Zni zac guëni'i hia'a napë më pacënci parë el quë narac shtu'u më, nu zac runë më të gac naguëdchi ldu'u mënë según voluntá shtë më.

¹⁹Perë guëni'il lua: "Si talë zni nahin çpëzielú rdchi'bë Dios demandë cuntrë nguui? ¿Chull rzutipë lu voluntá shtë Dios?" ²⁰Perë rnia'a lu, ¿chu nal të parë rchupë dí'dzël con Dios? Nídi'i mudë gue'su guëni'i lu mënë naruntsa'u gue'su: "¿Pëzielú bëntsá'ul na zndë'ë?" ²¹Na Pablo rnia'a lu të, el quë naruntsa'u gue'su, nápëll derechë guntsá'ull cualquier cusë narni'i ldú'ull. Con mizmë benë shtë gue'su guntsá'ull tubi gue'su chulë nu especial, nu con mismë benë gactsa'u tubi cusë nadë rluá'adi'i chulë.

²²¿Pë rni'i ldú'ul? Aunquë más antsë guc shtu'u guëlua'a Dios pudërë shtë më cuntrë ra mënë nabë'në mal, bia'a ldu'u më mal mudë shtë nguui ni; pacënci guc më con ra narunë tucarë cashtigu eternë. ²³Nu guc shtu'u guëlua'a më

ra favurë ru'bë nu bendición parë lë'ë hia'a. Bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; bé'ni' preparar lë'ë hia'a dizdë más antsë parë guëquërelde'nú hia'a lë'ë më. ²⁴Parë ni gulë më lë'ë hia'a, mënë israelitë nu ra nanádi'i më israelitë. ²⁵Ziquë rni'i la'ni librë nabëquë'ë Oseas:

Ra nanádi'i shmëna, gululëhia lë'ë rai' shmëna.

Lë'ë ra nadë rac shtú'udia'a antsë, ni gululëhia mënë narac shtua'a.

²⁶Mizmë lugar catë antsë guni'i Dios: "Nádi'i të shmëna", ndë guëni'i mënë: "Na të shini Dios nanabani".

²⁷Nu Isaías guni'i shcuendë naciuni Israel: "Aunquë nilë llëbní shtë tëgulë Israel na cantidá mënë ziquë iu'lli shtë nisëdu'u, nadë más bëldasë rall gac salvar ²⁸purquë gunë më cumplir shtí'dzi' hashtë tsalú sentënci cuntrë ra narëta' lu guédchiliu". ²⁹Gaquin ziquë mizmë Isaías guni'i antsë:

Dadë shtë ra ianglë, si talë adë bé'nëdi'i më perdonë bëldá shtadë guëlu' hia'a të gátidi'i rai',

pues iurne' na hia'a ziquë ra mënë naguquërelde guédchi Sodoma nu Gomorra.

Ra mënë israelitë nu diza'quë shtë më

³⁰¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë? ¿Pëllë guëni'i hia'a de quë ra nanádi'i më israelitë, ra nadë rac shtú'udi'i gunë rall cumplir lëy shtë Dios, hia nasalvar rall; tubdí na shcuendë rall lu Dios purquë gualdí ldu'u rall shti'dzë më ³¹perë

ra mënë israelitë narianaldë tëchi lëy shtë më, bënëdi'i rall gan gac rall më za'quë lu Dios? ³²¿Pëzielú? purquë ra më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios parë gac salvar rall sino gualdí ldu'u rall mizmë lë'ë rall, u sea ra obrë za'quë nabë'në rall gualdí ldu'u rall. Zni gulaguë rall ziquë tubi narredë guëc guë'ë. ³³Ziquë naescritë la'ni shti'dzë Dios:

Guná, na rdchi'ba tubi nguiu naná ziquë tubi guë'ë catë rredë mënë guëquin.

Na më ziquë guë'ë narunë storbë.

El quë narialdí ldu'i shti'dzë më, ni nunquë guënitill shnézi'.

10 Bëchi, lo quë narac shtua'a con guëdubinú ldua'a, lo quë narna'ba lu Dios, gac salvar ra mënë israelitë. ²Nahia testigu de quë zianaldë rai' lëy shtë Dios con llëru'bë devociuni perë adë riasédi'i rall; nápëdi'i rall llni shtë Dios. ³Adë guënëdi'i rall manërë runë Dios parë gac tubldí shcuendë nguiu lu më; más bien guc shtu'u rall por gunë cumplir lëy, gac rall më za'quë lu Dios. Adë nédi'i rall gunë rall recibir salvaciuni cumë favurë nabë'në më por grë mieti. ⁴Pues parë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë rianáldëdi'i rall tëchi lëy parë gac tubldí shcuendë rall lu më. Rac bë'a rall sulamëntë por Cristo napë nguiu tratë con Dios.

⁵Nu Moisés bëquë'ëi' gac tubldí shcuendë nguiu lu Dios si talë gunë nguiu cumplir lëy; guni'i Moisés: “El quë nangunë cumplir grë puntë shtë lëy, guëquitë ldu'i

parë siemprë”. ⁶Perë manërë parë gac tubldí shcuendë nguiu lu Dios por fe na zndë'ë; lëdë nagánëdi'in. Adë rúnëdi'il llgabë napë quë tsépil lu gube'e parë tsagllí'il Cristo parë gac salvárë ⁷nu adë rúnëdi'il llgabë napë quë guiétël catë nanú ra tégulë parë tsagllí'il Cristo de ndë. Aquëdi'i. ⁸¿Pëllë rni'i lëy? Rni'in: “Bëdchini di'dzë parë lë'ël; hia ruadi'dzël di'dzë ni lu mënë; cabezin la'ni ldú'ul”. Pues mizmë diza'quë rë' naquëdë'në na'a predicar, rni'i de quë napë quë tsaldí ldu'u mënë shti'dzë Jesús. ⁹Ruadi'dzë na'a de quë si talë rni'il Jesús na Dadë nanapë derechë parë guënbé'ai' lë'ël nu si talë rialdí ldú'ul de verdá de quë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, zac salvárë. ¹⁰Napë quë tsaldí ldú'ul shti'dzë më parë gac tubldí shcuendë lu Dios; con rua'l quëhúnël testificar rialdí ldú'ul Dios; por ni nasalvárë.

¹¹Sagradas Escrituras rni'i: “Ni tubi chu narialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë guëtúdi'i lull”. ¹²Nídi'i diferenci entrë ra më israelitë nu con ra nanádi'i më israelitë, pues mizmë Dadë Jesús na Dadë shtë grë mënë nu rne'e më sin medidë ca'a grë ra narialdí ldu'i lë'ë më. ¹³Zni na, grë ra narna'bë Dadë Jesús parë gúni' perdunë lë'ëll, gac salvárëll. ¹⁴Perë ¿llallë guëna'bë rall lë'ë më si talë adë rialdídi'i ldu'u rall lë'ë më? ¿Llallë tsaldí ldu'u rall lë'ë më si talë chu nádi'i naruadi'dzë lu rall diza'quë shtë më? ¿Llallë guini rall? nu adë chu nádi'i nanua'a shti'dzë më parë lë'ë rall. ¹⁵¿Llallë tsagni'i mënë diza'quë si talë adë chu nádi'i

el què nabèshe'ldë lè'è nguiu ni?

Ziquè rni'i Sagradas Escrituras:

“Blac nasa'a iurè guèdchini ra naruadi'dzè diza'què nu nutici narsèquitè ldu'u mènè”.

¹⁶Perè lèdè grédì'i mènè runè rall cuendè diza'què, ziquè bèquè'è Isaías: “Dadè ìchull gualdí ldu'u di'dzè nabiadi'dzè na'a lu rall?”

¹⁷Sin què adè guètédèdì'i, rialdí ldu'u mènè iurè ruadi'dzè tubi mè diza'què lu rall. Diza'què ni na mizmè shti'dzè Jesucristo.

¹⁸Perè rna'bè di'dza lu tè ìpè adè bínidi'i rall lo què nacagni'i Dios lu mènè? Clarè què sí; bini rall grétè' di'dzè ni. Sagradas Escrituras rni'i:

Biadi'dzè Dios shti'dzi' guèdubi nezè shtë guédchiliu.

Shti'dzè mè bèrè'tsè hashtë catè rialú guédchiliu.

¹⁹Guèabrì guèna'bè di'dza: ìpè na posiblè adè guc bé'adi'i mènè israelitè shti'dzè mè? Pues primèrè puntè, Moisés bèquè'èi' shti'dzè Dios narni'i:

Guna parè guèzebi ldu'u tè lu tubi naciuni nanadè runguè bé'adi'i na.

Guna tratè lè'è rall tè guèldènú tè lè'è rall, mènè nanédì'i tsasè rall shti'dza.

²⁰Segundè puntè, Isaías gupè valurè nu bèquè'èi':

Ra nagudíldi'i na, bèdia'guèlú rall na.

Guèlua'aluhia lu ra nadè guná'bèdì'i por na.

²¹Perè en cuantè shcuendè mènè israelitè rni'i Isaías: “Guèdubi tiempè bèldí guahia parè guna recibir mènè nanédì'i guèqué diaguè shti'dza, mènè narni'i cuntrè voluntá shtëna”.

Mènè israelitè naná salvar

11 Iurne' quègna'bè di'dza: ìpè na posiblè bèquè'è guìa'a mè parè siempè ra mènè israelitè? Aquèdì'i; pues mizmè na nahia mè israelitè; nahia llèbni' Abraham; Benjamín na shtadè guèluhia. ²Dizdè más antsè Dios gulè mè ra mènè israelitè; adè bèquè'è guìa'a Dios lè'è rall. ìPè riasèdì'i tè lo què narni'i Sagradas Escrituras la'ni histori nabè'nè Elías? Bèdchi'bè Elías galquiá cuntrè mènè israelitè; guní'i' lu Dios: ³“Dadè, ra mènè gudini rall ra nabiadi'dzè shti'dzèl nu bèzalú rall bècu'guè shtë'nèl. Sulè na nahia muzè shtë'nèl nanabani. Nu rac shtu'u rall quini rall na.” ⁴Perè Dios bèquebi lu Elías: “Na gulèhia mènè; napa gadchi mili nguiu nadè bèzullíbidi'i delantè lu dzanè Baal”. ⁵Rnia'a lu tè, mizmè iurne' ziquè tiempè dzè ni, Dios napè tubi tantè mènè israelitè nagulè mè ziquè favurè shtë mè tè gac rai' shini mè. ⁶Si talè na rai' shini mè por tubi favurè, iurní nádi'in por lo què naquèhunè rai' purquè iurní favurè nídi'i favurè sino salvaciuni na ziquè rallè narunè tucarè por lo què nabè'nè rall. Bè'nè mè favurè ni sulè por galèrga'a ldú'i'.

⁷ìPè guèní'ia'a? Casi grè mènè israelitè adè bèdzèlèdì'i rall manèrè parè gac salvar rall, perè bèldá rall nagulè Dios, bè'nè rai' recibir favurè shtë mè. Los de más mè israelitè guc naguèdchi ldu'u rall, bè'nè Dios. ⁸Zni rni'i Sagradas Escrituras: “Bèsa'nè Dios lè'è rall lu nacahi tè adè tsasèdì'i rall; adè

rnádi'i rall con slu rall; adë rínidi'i rall con diaguë rall, bë'në Dios. Zni na rall hashtë iurne'." ⁹Nu zac rni'i David:

Grë cusë za'quë nanapë mënë ni, guëabrí ziquë trampë catë ldagüë rall.

Vidë chulë shtë rall guëabrí guëc rall cumë cashtigu.

¹⁰Nu slu rall guëcahi të parë guënádi'i rall verdá.

Nu galriá ldu'u shtë rall gac ziquë tubi bultë në'ë.

Salvaciu ni shtë ra nanádi'i më israelitë

¹¹Iurne' rna'bë di'dza: çpë na ra mënë israelitë ziquë tubi mënë narrelde lu guë'e nu gúnëdi'ill gan jamás tsashtëll stubi? Aquëdi'i, sino iurë bëquë guia'a më israelitë salvaciuni, ra mënë nanádi'i më israelitë guaté rall shnezë Dios parë gac salvar rall të parë guëná mënë israelitë nu guëzebi ldu'u rall lu mënë ni; iurní tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ¹²Guënia'a lu të stubi cusë, si talë iurë bëquë guia'a mënë israelitë salvaciuni shtë Dios, iurní bédchini bendición parë los de más mënë, blac llëru'bé bendición guëdchini iurë guëabrí ldu'u rall lu Dios. Si talë ra më nanádi'i më israelitë, napë rall favurë shtë Dios purquë ra mënë israelitë bëniti rall shnezë Dios, blac cusë za'quë guëdchini lu guë'dchiliu iurë tsaldí ldu'u mënë israelitë shti'dzë Dios.

¹³Perë napa tubi di'dzë parë lë'ë të nanádi'i më israelitë. Bëshe'ldë Dios na; nahia poshtë shtë më. Nahin tubi hunurë parë na. ¹⁴Quëhuna shchi'ni më con

guëdubinú ldua'a të ra sahia mënë israelitë, iurë guëná rall lë'ë të, gac shtu'u rall gac salvar rall. ¹⁵Pues si talë iurë bëquë guia'a Dios lë'ë rall, ra mënë nanádi'i më israelitë guaté rall shnezë Dios, çllallë gac iurë ra mënë israelitë guëabrí ldu'u rall shnezë Dios stubi? Gaquin ziquë iurë tsashtë tégulë ladi ra tégulë. ¹⁶Iurne' guënia'a shcuendë Abraham nu naciuni Israel. Si talë tubi mustrë shtë nacubë na santu, grë nacubë na santu. Si slu'chi hiaguë na santu, también ra llicu hiaguë na santu.

¹⁷Bëldá ra mënë israelitë na rall ziquë llicu hiaguë olivo guishi; bëriuguë rahin perë lë'ë të guc injertar lu tronquë shlugar ra mënë ni, nu napë të partë con vidë shtë hiaguë verdadërë con ra naná shmënë Dios. ¹⁸Adë runë nadchínidi'i të; adë chu guëní'idi'i na të mejurë quë los de más llicu hiaguë. Si talë runë nadchini të, gulë bësëagná ldu'u të de quë napë të vidë sin fin sulë purquë unidë na të con tronquë shtë hiaguë. Lë'ë tronquë rne'e vidë parë lë'ë të; lëdë lé'ëdi'i të rdë'ë të vidë parë hiaguë ni.

¹⁹Perë tal vez guëní'il lua: "Perë llicu hiaguë riuguin të parë guc injertara; guca injertë lu tronquë shtë hiaguë". ²⁰Rnia'a lu të; bédchisú Dios ra mënë israelitë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios, perë lé'ël nápël vidë sin fin sulë purquë rialdí ldú'ul shti'dzë më. Zni nahin; adë runë nadchínidi'il sino gupë cuidadë ²¹purquë si talë adë bë'nëdi'i Dios perdonë ra mënë israelitë

naná ziquè llicu hiaguè legítimè, tampuquè gúnèdi'i mè perdunè lé'èl si adè rialdídi'i ldu'ul de verdá. ²²Gulè guná, blac llèru'bè na amor shtë Dios, parè runè mè cashtigu. Ra naná ziquè llicu hiaguè nabèriuguè bè'nè mè cashtigu demasiadè, parè parè lé'èl gunè mè bien si talè tsagla'guè gáquèl unidè con lè'è mè; no sea què zac lé'èl gáquèl ziquè llicu hiaguè nabèriuguè. ²³Más de ni, si talè ra mènè israelitè nanádi'i unidè con Cristo iurne', si talè guëabrí ldu'u rall lu shnezè Dios, gapè rall vidè sin fin; gac rall ziquè llicu hiaguè naguc injertè lu tronquè stubi. Napè mè pudèrè parè gunè mèhin. ²⁴Perè lé'èl nal ziquè llicu hiaguè olivo guishi; nádi'il mè israelitè parè bëriúguèl parè gáquèl injertadè con verdaderè hiaguè olivo. Ni na contrari lo què narunè mieti; adè gáquèdi'i unir tubi llicu hiaguè guishi lu tubi tronquè za'què. Zni nahin con ra mènè israelitè naná ziquè llicu hiaguè verdaderè. Blac sencigi nahin gunè mè injertè ra mènè ni lu tronquè shtë hiaguè stubi vèsè.

Ra mènè israelitè gac salvar rall

²⁵Bèchi, quègnia'a comparaciuni purquè rac shtua'a gac bè'a tè tubi secretè nabèlua'a Dios ne!. Antsè guasédi'i hiá'ahin. Perè adè rúnèdi'i tè llgabè na tè mejurè què los de más sa' tè. Bèldá ra mè israelitè na rai' ziquè ciegu; naguèdchi ldu'u rai' hashtë gac cumplir zihani mènè nanádi'i mè israelitè gac salvar. ²⁶Iurè nasalvar ra mènè ni, iurní grè mè'nè israelitè gac salvar rall; Sagradas Escrituras rni'i:

El què nagunè librar, zé'di' de Sión.

Guèdchisúhi' duldè shtë llèbni Jacob.

²⁷Ndè'è na tubi promèsè nardè'a con lè'è rai' iurè guèdchisúa duldè shtë rall.

²⁸¿Pè runè cuntienè grè ndè'è parè ra nabè'nè recibir diza'què? Pues ra mè israelitè na rall enemigu shtë Dios iurne' parè gunè tè recibir bendición shtë mè. Perè gulè mè lè'è rall; bè'nè l dai' mè lè'è rall purquè na rall shini shmènè Dios naguquèrèldè guahietè. ²⁹Rna'bè mè mènè; rzèlaa'dchi mè bendición cua'a mènè; nunquè gunè mè cambi galèrni'i ldu'u mè. ³⁰Más antsè adè gualdídi'i ldu'u tè shti'dzè mè parè iurne' sí, bè'nè tè recibir galèrga'a ldu'u mè. Guquin purquè ra mènè israelitè nédi'i tsaldí ldu'u rall shti'dzè mè. ³¹Aunquè iurne' lè'è rall adè rzu'bè diáguèdi'i rall shti'dzè mè, guèdchini tubi dzè guèga'a ldu'u Dios lè'è rall stubi nu gac salvar rall. Gunè rall recibir galèrga'a ldu'u mè stubi juntè con lè'è tè. ³²Pues parè Dios grétè' mènè na rall ziquè ra prèsi la'ni lachigui'bè. Grétè' mènè adè bé'nèdi'i cumplir mandadè shtë mè tè parè guèga'a ldu'u mè grè mieti.

³³Blac llèru'bè na shgabè mè. Riasè mè grétè' ra cusè. Adè chu gúnèdi'i gan gac bé'all por completè shgabè mè. Adè chu ráquèdi'i gac bé'all manèrè naquèhunénú mè con lè'è hia'a. ³⁴“¿Chull tsasè llgabè nanapè Dadè Dios? u ¿chull bèdè'è cunseju parè lè'è mè? ³⁵¿Chu bèdè'è nacua'a mè tè parè guëabrí quilli mè lé'èll ziquè pagu?” ³⁶Purquè por

lë'ë më rni'bi grétë' cusë. Bëcueshtë më grétë' cusë; bëntsa'u më grétë' cusë parë gunë më recibir hunurë nu graci shtë më. Runë tucarë grétë' më në guëdë'ë rall labansë parë lë'ë më hashtë nidi'i fin. Amén.

Rac shtu'u Dios guëquërélda'a sulë parë lë'ë më

12 Zniti'i bëcha, quëhuna ruëguë lu të gunë të intriegu mizmë lë'ë të parë Dios purquë bëga'a ldu'u më lë'ë të. Gulë bë'në presentar mizmë lë'ël ziquë ofrendë parë lë'ë më. Gulë gac të më në santu, më në narëuu' ldu'u Dios. Ni runë tucarë gunë të purquë riasë të, nu zni gunë të alabar lë'ë më. ² Adë chu guëquërdëdi'i ziquë los de más më në shtë guédchiliu, sino gulë gac më në nacubi por cambi nananú la'ni ldu'u të. Zni másru'u gac bë'a të naná voluntá shtë Dios; quiere decir, guadë naná cusë za'quë nu guadë narquitë ldu'u më nu lo quë naná tubldí delantë lu më.

³ De acuerdë con favurë nabë'në më, gulë më na ziquë poshtë shtëhi', rnia'a lu të adë chu gúnëdi'i llgabë nall më ru'bë lu sa'll. Mejurë gulë bë'në llgabë lo quë naná verdá nu tubldí de acuerdë con fe nabëzëlaa'chi Dios parë lë'ël. ⁴ Ziquë cuerpë shtë nguiu naná zihani partë parë tubsë cuerpë, ⁵ zni zac lë'ë hia'a, cantidá na hia'a perë na hia'a tubsë cuerpë naná unidë con Jesucristo, nu lë'ë hia'a unidë na hia'a, cadë nguiu con grë sa' nguiu.

⁶ Cadë túbia'a nadápa'a don nabëzëlaa'dchi Espiritu Santo según

favurë nabë'në Dios. Llni nu fuersë narne'e Dios adë nádí'in igual parë cadë túbia'a, perë runë tucarë guëdë'në dchí'nia'a llni nadápa'a. Si talë por pudërë shtë Dios ráquël guëni'il shti'dzë më, guni'i shti'dzë më de acuerdë con ldai' shtë më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më. ⁷ Si talë ráquël rúnël sirvë lu sa'l, pues bë'në sirvë lu rai' con guëdubinú ldú'ul. Si talë ráquël guëluá'al shti'dzë më con pudërë shtë më, pues runë tucarë guëluá'al con guëdubinú ldú'ul. ⁸ Si talë ráquël guëdë'ël cunseju sa'l, bë'nin con guëdubinú ldú'ul. El quë nardë'ë parë shchi'ni Dios, pues guëdë'ëll sin quë cuëzi' gúnëll recibir premi. El quë narac guë nibë'a, pues tsagla'guë guë nibé'all con cuidadë. El quë narga'a ldu'u sa'll, guëga'a ldú'ull con lëgrë.

Lo quë narunë tucarë gunë ra narialdí ldu'i diza'quë

⁹ Gulë gac shtu'u de verdá grë më në. Gulë guná tushë ra cusë mal perë gulë tsagla'guë ra cusë za'quë. ¹⁰ Gulë gac shtu'u con llëru'bë cariñi grë sa' të. Gulë bë'në honrar sa'l; gulë bë'në rëspëti lu sa'l.

¹¹ Adë gac nabëchidi'il; gulë bë'në sirvë Dadë Jesús guëdubi tiempë.

¹² Gulë bëquitë ldu'u të con esperansë nanápël; gulë gac më në pacënci iurë rzunalde më në lë'ël; adë cuëzëdi'i të sino gulë guna'bë lu Dios guëdubi tiempë.

¹³ Gulë bë'në compa'ni ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesús con nicidá shtë rai'. Gulë bë'në recibir bien grë naze'dë visitë lídchil.

¹⁴Si talè tubi mènè rguell guéquël, guna'bè lu Dios parè guèdè'è mè bendición parè nguii ni. Adè rúnèdi'il igualadè con lè'èll.

¹⁵Gulè cue nalègrè con ra naquèrèldè nalègrè nu gulè bèga'a ldu'u tè con ra naru'nè lu galèriá ldu'u.

¹⁶Súdi'i ni tubi dishi'bi entrè lè'è tè. Adè runè narú'bèdi'il lu sa'l, sino gulè gac amigu shtë ra mènè nanádi'i mè ru'bè lu gué'dchiliu.

¹⁷Adè riabridi'i gúnèl cusè mal parè el què narunè cuntrè lè'èl. Gulè guni'i ldu'u gunè tè bien delantè lu grè sa' tè. ¹⁸Gulè guquèrèldè sin dishi'bi con grè mieti. ¹⁹Adè rúnèdi'il vengar sino bèdè'è sí gunè Dios cashtigu purquè Sagradas Escrituras rni'i: "Runè tucarè guna vengar; na guèguíllahin, rni'i Dadè". ²⁰Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Si talè enemigu shténèl rldia'nè, bèdè'è nagáuhi'. Si talè rbídchi', bèdè'è nagúhi' purquè si talè gúnèl zni, iurní guèá shnill por galèshtú." ²¹Adè rdé'èdi'il sí gunè duldè gan lul, sino lè'èl bè'nè gan lu mal con lo què naná za'què.

13 Runè tucarè grètè' mènè gunè rall rëspèti ra gobiernè nu autoridá purquè grè ra autoridá na por voluntá shtë Dios. Ra autoridá zúbèga'a rai' por permisi shtë Dios. ²Grè ra narzutipè lu shti'dzè gobiernè rúnèll cuntrè lo què nabè'nè Dios punèrè. El què narzutipè lu shti'dzè gobiernè rsèdchínill cashtigu parè mizmè lè'èll. ³Grè ra narnibè'a nananú gué'dchiliu, adè rtsébèdi'i rall ra mènè naquèhunè cusè za'què

sino què rtsébè rall ra naquèhunè mal. ¿Gu rac shtú'ul guèbánil sin què rdzébèdi'il lu autoridá? pues gulè cue cusè za'què; hia iurní guèá'nèl ziquè ra mè za'què lu ra gobiernè. ⁴Pues lè'è ra autoridá na rall el què nabè'nè Dios punèrè parè bien shtë tè, perè si talè lè'èl quèhúnèl mal, iurní sí, guèdzébèl lu autoridá purquè bè'nè mè punèrè lè'è rall parè gunè rall cashtigu tubldí grètè' el què naquèhunè mal. ⁵Por ni rqui'ni gunè tè rëspèti ra autoridá, lèdè niá'asèdi'i parè zé'dèdi'i cashtigu guéquël sino también purquè la'ni ldú'ul nanèl zni naza'quin. ⁶Por rsunè rë', gulè quilli ra impuestè nacagna'bè gobiernè purquè na rall por voluntá shtë Dios. Bè'nè mè punèrè lè'è rall parè dchi'ni ni.

⁷Gulè bèdè'è lo què narunè tucarè parè cadè tubi sa'l. El què naze'bi contribución, gulè quilli contribución. Grè ra naze'bi impuestè, gulè quilli impuestè. El què narunè tucarè rëspèti, gulè bè'nè rëspèti lè'i' nu el què narunè tucarè hunurè, gulè bè'nè honrar lè'i'. ⁸Adè rzé'bidi'i tè ni tubi lu sa' tè sino gulè quilli lo què narzé'bil lu sa'l. Gulè guc shtu'u sa'l purquè el què narac shtu'u sa'll de verdá, bé'nèll cumplir lo què nacagnibè'a lèy shtë Dios. ⁹Ra mandamientè rni'i: "Adè rúnèdi'il duldè adulteri. Adè rguínidi'il sa'l. Adè rbaa'nèdi'i tè. Adè ruadi'dzè bíshidi'il lu sa'l. Adè rzébidi'i ldú'ul pè shtë mènè." Grè ndè'è con los de más mandamientè shtë Dios, gúnèl cumplir si talè gúnèl lo què narni'i shti'dzè mè: "Gulè guc shtu'u grè

sa'l igual ziquè rac shtú'ul mizmè l'é'èl". ¹⁰El què naná rac shtu'u sáhi', adè quèhúnèdi'ill mal cuntrè bèchi sa' ni; por ni el què narac shtu'u sa'll de verdá, canihúnèll cumplir lèy shtè Dios.

¹¹Más de ni, gulè bédè'è cuendè tiempè nabánia'a. Hia bēga'a iurè; gáca'a ziquè el què nagubani lu mbēca'ldè purquè dzè naguédchini Dadè Jesús stubi, más guèlladchi zuga'ain parè iurne' què iurè lè'è hia'a gualdí ldu'u hia'a diza'què. ¹²Na ziquè gue'lè ze'dè grēgue'lè; hia lè'è gue'lè ziagdzaguè. Lè'è dzè ze'dè bi'guè. Por ni rqui'ni guèsá'na'a grè cusè mal narunè mieti lu nacahi. Ziquè suldadè nanacu shabè suldadè, cha zuga'a hia'a con llni shtè Dios parè tíldia'a cuntrè mal. ¹³Ziaglá'ga'a lu shnéza'a sin ni tubi duldè, ziquè narunè tucarè narzé rdzè. Adè chu gáquèdi'i zudchi. Nu adè chu tsádi'i ca nanú ruidè, nilè catè quèrelde mènè ziquè mbecu. Adè chu gápèdi'i mal vici; adè chu tsutédi'i lu dishi'bi. Adè chu gáquèdi'i mbidiosè ¹⁴sino gulè gac ziquè tubi nanacu bien con mizmè pudèrè shtè Dadè Jesucristo. Adè rdé'èdi'il sí lu ra deseo mal narsini l'é'èl lu mal.

Adè rúnèdi'il juzguè sa'l

14 Gulè bè'nè recibir sa'l narialdí ldu'i diza'què aunquè adè zuga'adi'ill firmè lu shnezè mè. Bè'nè recibir l'é'èll sin què adè rchupè dí'dzèdi'il subrè puntè narau. ²Por ejemplè nanú tubi sa'l narialdí ldú'ull nanú permisi gaul grè clasè cumidè, perè nanú stubi sa'l naná débil;

rní'ill runè tucarè gau mieti ra verdurè, lédèdi'i gau mieti belè.

³Pues el què naráu belè, adè gúnèdi'ill juzguè lè'è sa'll naráu sulè ra verdurè. Nu zac el què nadè rau belè, adè gúnèdi'ill juzguè el què naráu grè clasè cumidè purquè Dios bè'nè recibir lè'è mieti ni. ⁴¿Chull nal tè quèhúnèl juzguè lè'è muzè shtè stubi lamè? Pues lu shlamè muzè, gac muzè juzgar u gunè muzè recibir hunurè. Pues muzè shtè Jesús zull firmè lu shnezè mè purquè Dios napè pudèrè parè gunè muzè ni gan lu grè prèbè naze'dè lúhi'.

⁵Stubi comparaciuni; nanú bēldá mènè quèhunè rall cumplir ra dzè delicadè. Stubi sa'l rní'ill grè ra dzè na igual; nídi'i dzè delicadè parè l'é'èll. Pues nadè más runè tucarè cadè nguiu gáqui' firmè con creenci shtéhi'. ⁶El què nanapè rēspèti lu dzè delicadè, pues quèhúnèll honrar Dios, nu zac el què naquèhúnèdi'i cumplir ra dzè delicadè, lu Dios nápèll rēspèti. El què naráu grétè' cusè, pues quèhúnèll rēspèti Dios nu quègdé'èll graci lu mè por cumidè. Nu el què narunè providè gaul cualquier cusè, quèhúnèllin parè lè'è mè nu rdé'èll graci lu mè.

⁷Nadápa'a el què narnibè'a lè'è hia'a; mientras nabánia'a, na hia'a muzè shtè mè nu iurè gátia'a, na hia'a shmúzi'. ⁸Si talè nabánia'a, nabánia'a parè lè'è Dadè. Si talè rátia'a, rátia'a parè lè'è mè. Si talè guébánia'a u si talè gátia'a, na hia'a shmènè Dios. ⁹Por mizmè rsunè ni, Cristo guti nu bēabrí nabani mè tè parè gac mè Dadè tantè ra mènè naguti nu zac ra nanabani.

¹⁰Perë l'é'ël çpèzielú rúnël juzguë ra bëchi sa'l? Grétë' hia'a napë quë guëdchínia'a delantë lu Cristo të parë gunë më juzguë cadë lë'ë hia'a.

¹¹Sagradas Escrituras rni'i:

Ziquë segurë na nabania, rni'i
Dadë, grétë' mënë gac bë'a
rall nahia Dios nu guëzullibi
rall lua.

Grétë' mënë gunë rall alabar na.

¹²Zníti'i cadë tubi hia'a napë quë guëdë'ë hia'a cuendë lu Dios por lo quë naquëdë'na'a.

**Adë chu gáquëdi'i mal
ejemplë parë sa'l**

¹³Por ni rnia'a, adë chu gúnëdi'i juzguë sa'll sino al contrari, gulë guni'i ldú'ul guëquërdël naza'quë, lédëdi'i manërë mal; no sea quë guëlaguë sa'l lu duldë por causë shtënël. ¹⁴Unidë nahia con Jesucristo, por ni napa segurë de quë grë cumidë nalimpi; nídi'i mal si talë guëdáuha'ain, perë si tubi nguiu rni'i ldú'ull nanú dau adë límpidi'i, pues parë l'é'ëll naprovidë gaullin. ¹⁵Perë si talë raul grë clasë cumidë nu zní quëhúnël ofender sa'l, pues adë rac shtú'udi'il sa'l iurní; runë fáltël amor parë sa'l. Adë rúnëdi'il niétiquë; adë gáudi'il belë si talë por ni guënití sa'l. Jesucristo gúti' por l'é'ëll. ¹⁶Adë rdé'ëdi'il lugar guëni'i mënë mal por lo quë nanël na bien. ¹⁷Si talë rribë'a Dios l'é'ël, si náhi' Rëy, nídi'i importë custumbrë pë raul u pë ruu'l, sino stubi cusë rqui'ni naná tubldí shcuënda'a lu më, nu cuedchí ldu'u hia'a lúhi', nu rquitë ldu'u hia'a por Espíritu Santo nacuezënú lë'ë hia'a. ¹⁸El quë narunë sirvë

Cristo manërë za'quë, ni rquitë ldu'u Dios con l'é'ëll nu ra sa'll adë bë nápëdi'i guëni'i rall cuntrë l'é'ëll.

¹⁹Por ni cha guiagla'ga'a nezë catë rbedchí ldu'u hia'a, catë nídi'i dishi'bi, catë guëdë'na'a compa'ni sa' hia'a të gac rall más firmë lu shnezë Dios. ²⁰Adë rshí'nidi'il dchi'ni shtë Dios por lo quë narául. Grë dau naza'quë gau mieti perë na mal si talë raul tubi cusë nu ejemplë shtënël na ziquë tubi guë'ë catë rredë sa'l nu gúnëll duldë. ²¹Pues bien nahin adë chu gáudi'i belë, nu adë chu gúdi'i vini, nu ni por chu guëdë'nëdi'i cualquier tubi cusë narunë rredë bëchi sa' hia'a lu duldë, ni lo quë runë dañi parë fe shtë sa' hia'a. ²²¿Gu rialdí ldú'ul de quë grë dau naza'quë? Pues nabënë nahin perë adë rdildi dí'dzëdi'il con sa'l subré puntë rë'. Rquitë ldu'u nguiu el quë naná firmë lu shnézi', el quë nanëll rúnëll bien. ²³El quë narául cualquier cusë nu rza ldú'ull, nall culpablë purquë adë quëháudi'ill con fe; adë quëhúnëdi'ill cumplir según rialdí ldú'ull. Cualquier cusë naguëdë'na'a, si nápëdi'i hia'a confiansë naza'quin, pues duldë nahin parë lë'ë hia'a.

Gulë bë'në lo quë narac shtu'u sa'l

15 Grë hia'a naná firmë lu shnezë Dios, runë tucarë guëdë'na'a compa'ni ra nazugá'adi'i firmë lu shnezë më. Gáca'a më pacënci, lédëdi'i mënë narguili bien shtëna'a. ²Cadë tubi hia'a runë tucarë guëdë'na'a bien con sa' hia'a të tsaldí ldu'u rall más; gac rall firmë lu shnezë më. ³Mizmë

Jesucristo adë bëquitëdi'i ldu'i' mizmë lé'i' sino guc cumplir lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: “Grë ra didzabë naguni'i mënë cuntrë lé'ël, bëabrí guni'i rall cuntrë na”. ⁴Pues grë lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras, cuë ra di'dzë ni parë bien shtë hia'a. Naescritin të guësé'da'a la'nin të gua'a ldu'u hia'a firmë lu shnezë më të gáca'a më pacënci por shti'dzë më nu gápa'a esperansë. ⁵Quëgna'ba lu Dios, el quë narni'inú lë'ë hia'a, gúni' compa'ni lë'ë të, të gac unidë të ziquë bësëa'në më tubi ejemplë parë lë'ë hia'a ⁶të gac gunë të alabar Dios con tubsë llgabë nu con tubsë bë. Gulë bë'në alabar Dadë Dios naná Shtadë Shláma'a Jesucristo.

Bërë'tsë diza'quë ladi ra nanádi'i më israelitë

⁷Por ni, gulë bë'në recibir grë sa' të cumë ziquë Jesucristo bé'ni' recibir lë'ë hia'a parë guëlua'a pudërë shtë Dios. ⁸Lo quë narnia'a na, bidë Cristo parë bë'në më sirvë lë'ë ra më israelitë parë gac cumplir grë ra promësë naguni'i Dios lu shtadë guëlu' hia'a. Bidë më parë guëlua'a më ra di'dzë shtë Dios na verdá. ⁹Nu bidë më parë ra mënë nanádi'i më israelitë, guëdë'ë rall graci lu më por galërğa'a ldu'u më. Ni na de acuerdë naná escritë:

Guna alabar lé'ël entrë grë naciuni.

Gulda cantë lul; guënia'a blac llëru'bë na pudërë shtë'nël.

¹⁰Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i:

Gulë bëquitë ldu'u të mënë nanádi'i israelitë.

Gulë bëquitë ldu'u të juntë con shmënë më.

¹¹Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i:

Gulë biadi'dzë cusë ru'bë nabë'në Dios lu grë mënë shtë guë'dchiliu.

Lë'ë të nanádi'i më israelitë, gulë bë'në alabar lë'ë më juntë con ra shmënë më.

¹²Nu Isaías bëquë'ëi':

Tubi llëbní Isaí guëdchini të guë'nibë'a më ni ra naciuni.

Ra mënë tsaldí ldu'u rall lé'i', el quë nangunë salvar lë'ë rall.

¹³Quëgna'ba lu Dios, el quë narunë parë gápa'a esperansë, guëshe'ldë më lëgrë nu paz la'ni ldu'u të purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më. Cagna'ba gapë të zihani esperansë por pudërë shtë Espíritu Santo.

¹⁴Bëcha, napa segurë de quë lë'ë të na të më za'quë nu rac bë'a të ra cusë shtë Dios, nu nanéa de quë rac të guëdë'ë të cunseju parë cadë tubi sa' të. ¹⁵Perë la'ni cartë rë', adë bëdzëbëdia'a guëquëa'a lu të grë enseñansë rë' të adë guëá'ldëdi'i ldu'u të di'dzë ni. Bënahin purquë zni bë'në më incarguë de quë gunahin. ¹⁶Bë'në Dios tubi favurë de quë guna sirvë lë'ë Dadë Jesucristo entrë ra nanádi'i më israelitë. Quëhuna dchi'ni rë' naná bëne'e Dios parë gac salvar mieti, parë raca guna presentar grë ra nanádi'i më israelitë lu Dios ziquë tubi ofrendë naguëca'a më, tubi ofrendë nabë'në ldai' Dios por Espíritu Santo.

¹⁷Por Jesucristo naná runë compa'ni na, napa rsunë parë

guëquitë ldua'a con dchi'ni nabëna por lë'ë më ¹⁸purquë adë nápëdia'a valurë guënia'a lu të más cusë, sulamëntë lo quë nabë'në Cristo la'ni vidë shtëna; gunia'a lu ra mënë të ra nanádi'i më israelitë tsaldí ldu'u rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ¹⁹Por milagrë nu sëni nu con pudërë shtë Espíritu Santo, biadi'dza shti'dzë Jesucristo dizdë Jerusalén nu alreduerë lugar ni hashtë regiuni Ilírico; biadi'dza guëdubi lugar ni. ²⁰Zni guni'i ldua'a tsagnia'a diza'quë lu ra mënë catë nunquë guc bé'adi'i mënë lë Dadë Jesucristo të parë shchi'nia gáquëdi'in ziquë tubi mënë narza'a lídchi' guëc cimientë shtë hiu'u nabëntsa'u stubi sáhi'. ²¹Ziquë na escritë:

Grë ra nadë bé'nëdi'i recibir diza'quë shtëhi', guini rall.
Grë ra nadë riasédi'i shti'dzi', tsasé rall.

Guc ldu'u Pablo tsáhi' ciudá Roma

²²Nalé rac shtua'a guënia'a diza'quë lu ra nanadë guënëdi'i lë'ë më. Zihani mënë runë rall cuntrë na; por ni adë bëna gan tsahia tubi visitë lë'ë të. ²³Perë iurne' bëna gan shchi'nia ndë'ë, guëdubi regiuni rë!. Por zihani izë rac shtua'a guëbaninúa lë'ë të. ²⁴Gueldë guëna visitar lë'ë të iurë tsahia España. Despuësë de tubi visitë con lë'ë të, rialdí ldua'a gunë të compa'ni na con nicidá nanapa parë nezë España. ²⁵Perë iurne' tsahia Jerusalén; guahia du'pë ayudë parë ra shmënë Jesús narëta' ndë ²⁶purquë ra mënë Macedonia nu Acaya bëtëa' rai' tubi ofrendë

parë ra shmënë Jesús nabënëpëdi'i, ra naquërelde Jerusalén. ²⁷Pues bë'në rall llgabë ziquë cusë za'quë, gunë rall compa'ni ra mënë ni. Nabënë nahin purquë ra mënë Acaya nu Macedonia bë'në rall recibir diza'quë por ra mënë israelitë. Iurne' runë tucarë gunë rall compa'ni ra prubi con dumí shtë rall. ²⁸Iurë guna gan con asuntë rë!, guna inriegu ofrendë ni guia'a rai'; iurní guërua'a parë España. Pues iurní gueldë guënahia lë'ë të. ²⁹Napa segurë de quë iurë guënahia lu të, guëdchinia con bendición shtë Jesucristo.

³⁰Bëchi, quëhuna ruëguë lu të por nombre shtë Dadë Jesucristo nu por amor narne'e Espíritu Santo, de quë gunë të compa'ni na con oraciuni lu Dios. ³¹Gulë guna'bë lu më të parë guëlá më na grëtë' lo quë narac shtu'u gunë ra nadë rialdídi'i ldu'u shti'dzë Jesús, ra naquërelde Judea. Gulë guna'bë lu më të parë ra shmënë Jesús nananú Jerusalén, gunë rall recibir con bien ayudë naguehia parë lë'ë rai'. ³²Nu gulë guna'bë lu më, si na voluntá shtë më, gueldë guënahia lë'ë të; guëdchinia con lëgrë shtë më nu guna du'pë descansë con lë'ë të. ³³Dios el quë narunë parë cuedchí ldu'u mieti, cuezënúhi' lë'ë të. Rac shtua'a cuedchí ldu'u të por pudërë shtë Dios; cuezënú më lë'ë të. Amén.

Pablo quëhúni' saludar sáhi'

16 Runa presentar lu të Febe, tubi na'a naná rialdí ldu'i diza'quë. Quëhúnëll sirvë ra shmënë Dios naquërelde guëdchi

Cencrea. ²Gulë bë'në recibir lë'i' con bien por lë Dadë Jesús, cumë ziquë runë tucarë gunë mieti con ra narialdí ldu'i Dios. Gulë bë'në compaňi lë'i' cualquier cusë narquí'ni' purquë lë'i' bë'në compaňi zihani mënë nu na bé'ni' compaňi.

³Gulë bë'në saludar Priscila nu Aquila naná ra shmëna lu dchi'ni shtë Jesucristo. ⁴Lë'ë rai' bédchi'bë rai' prupi vidë shtë'në rai' parë gac salvara lu peligrë. Lëdë niá'asë na rdë'ëhia graci lu rai', sino zac ra los de más bëchi sa' hia'a nanádi'i më israelitë perë rialdí ldu'u rai' shti'dzë më. ⁵Gulë bë'në saludë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nardëá lidchi Priscila nu Aquila. Gulë bë'në saludar Epeneto, el quë narac shtua'a. Epeneto guc primërë nagualdí ldu'i diza'quë regiuni Acaya. ⁶Gulë bë'në saludë María, el quë nalë bë'në dchi'ni entrë lë'ë të. ⁷Gulë bë'në saludë ra sahia, Andrónico nu Junias naganú rai' na la'ni lachigui'bë. Ra poshtë shtë më, napë rai' zihani rëspëti parë Andrónico nu Junias; más de ni, gualdí ldu'u rai' diza'quë más antsë quë na.

⁸Gulë bë'në saludë Amplias, stubi shmënë Jesús; nalë rac shtua'a lë'i'. ⁹Gulë bë'në saludë Urbano, el quë nabë'nënë shchi'ni Jesús con lë'ë hia'a. Nu gulë bë'në saludë Estaquis, el quë narac shtua'a. ¹⁰Gulë bë'në saludë Apeles naná bë'në gan lu grë prëbë ziquë shmënë Jesús. Nu zac gulë bë'në saludë famili shtë Aristóbulo. ¹¹Gulë bë'në saludë ra më ladza, Herodión, nu ra famili shtë Narciso naná rialdí ldu'u

diza'quë. ¹²Gulë bë'në saludë Trifena nu Trifosa naná bë'në shchi'ni Jesús, nu zac bë'në saludë Nanë Pérsida; nalë bé'ni' dchi'ni shtë Dadë Jesús. ¹³Gulë bë'në saludë Rufo el quë napë famë entrë ra naná rialdí ldu'i diza'quë, por lo quë nabë'ni'. Nu zac gulë bë'në saludë shni'a Rufo naná ziquë shní'ahia. ¹⁴Gulë bë'në saludë Asíncrito nu Flegonte nu Hermas nu Patrobas nu Hermes con los de más shmënë Dios naná quërelđenú rai'. ¹⁵Gulë bë'në saludë Filólogo nu Julia nu Nereo con zánëll. Gulë bë'në saludë Olimpas con grë ra naná rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, ra naná quërelđenú lë'ë Olimpas.

¹⁶Gulë bë'në saludë cadë tubi lë'ë të con cariňi santu. Grë ra grupë shtë shmënë Cristo rshel'dë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁷Bëchi, runa ruëguë lu të, gulë gupë cuidadë ra nargú divisioni nu ra naná rdchi'bë problemë parë lë'ë të. Lo quë naquëhunë rall, na cuntrë diza'quë naná bësè'dë të. Gulë gulë con lë'ë rall ¹⁸purquë grë ra mieti ra adë na rall bajo ordë shtë Dadë Jesucristo sino quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall nu rguguë rall ldu'u ra mënë naná sencigi. Con di'dzë chulë nu libanë bishi, rsiguë rall ra mënë. ¹⁹Grë mënë rac bë'a rall lla bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios, nu rquitë ldua'a. Rac shtua'a gac nasini të parë gunë të cusë za'quë, lédëdi'i parë gunë të cusë mal. ²⁰Lë'ë Dadë narcue'dchí ldu'u hia'a nasesë, gunë më gan lu Satanás ziquë tubi nguiu naguëllú guëc ma. Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' lë'ë të.

²¹Timoteo naquëhunënú dchi'ni na, rshé'ldëll saludë parë lë'ë të; nu Lucio nu Jasón nu Sosípater, mënë ladza; rshë'ldë rall saludë.

²²Na Tercio, caquëa'a cartë rë'; quëgshë'lda saludë parë lë'ë të cumë unidë na hia'a con Dadë Jesucristo.

²³Gayo el quë nardë'ë pusadë parë na, nu rdëá grupë shtë shmënë Jesús lídchi', rshé'ldi' saludë parë lë'ë të. Nu Erasto naná tesorerë shtë guë'dchi, rshé'ldëll saludë; nu tubi bëcha lë Cuarto, tubi shmënë Jesús, rshé'ldëll saludë.

[²⁴Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' grë të. Amén.]

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁵Iurne' guëdë'ná'a alabar Dios, el quë narac gunë parë

gac të firmë lu diza'quë shtë salvaciuni naná biadi'dza; ráqui' gúni' parë gac të firmë según lo quë nabëlua'a më lu hia'a, cusë naná naga'chi más antsë dizdë guzublú guë'dchiliu ²⁶perë iurne' bëru'u di'dzë ni lu llni nu rdë'ë hia'a cuendë di'dzë ni por ra Sagradas Escrituras nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. Grë ndë'ë na de acuerdë con mandamientë shtë Dios eternë. Shti'dzë më bédchini parë gac bë'a mieti shtë grë naciuni të tsaldí ldu'u rall de verdá nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁷Guëdë'ná'a alabar Dios por Jesucristo. Lë'ësë më na Dios nanané grë cusë. Llëru'bë na pudërë shtë më. Amén.

Primërë cartë nabëquë'ë San Pablo lu mënë Corintios

**Bëquë'ë Pablo tubi cartë nu
bëshé'ldi'in lu ra shmënë
Dios naquërelde Corinto**

1 Na Pablo, nahia tubi nagulé Dios. Nahia tubi poshtë shtë Jesucristo purquë zni na voluntá shtë më. Bëshel'dë më na. ²Juntë con Sóstenes, bécha'a, quëquë'a cartë rë' nu guëshé'ldahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Corinto. Na të shmënë më nabëzuné Dios almë shtë të purquë unidë na të con Cristo Jesús. Dios guna'bë lë'ë të, të gac të santu. Na të shmënë më igual ziquë los de más naná rianaldë tëchi l dai' shtë Jesucristo, Shláma'a. Na më el quë narnibë'a lë'ë rai' nu también rnibë'a më lë'ë hia'a. ³Gulë bë'në recibir bendición shtë më nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Bendición nadápa'a por Jesucristo

⁴Siemprë rdë'a graci lu Dios por lë'ë të nu rdë'a graci lu më por ra favurë shtë Dios nanapë të purquë unidë na të con Jesucristo. ⁵Por na të unidë con Cristo, Dios bëne'e grëtë' clasë bendición naná rac

bë'a të pë runë cuntienë shti'dzë më nu rac të ruadi'dzë të shti'dzë më. ⁶Grë ndë'ë quëhunin testificar de quë na verdá shti'dzë Jesús, di'dzë nabiadi'dzë na'a lu të iurë guquërelde'nú na'a lë'ë të. ⁷Iurne' adë pë runë fáltëdi'i lo quë narne' Dios. Napë të pudërë shtë Espíritu Santo mientras quëbezë të con ánimo dzë naguëabrí Jesucristo, Shláma'a, stubi. ⁸Lë'ë më gunë më compa'ni lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më hashtë fin shtë guë'dchiliu. Iurní ni tubi chu guëdchi'bë galquíá guëc të; guëa'në të sin culpë dzë naguëabrí më stubi. ⁹Dios siemprë quëhúni' cumplir grë shti'dzë më. Lë'ë më guna'bë më lë'ë të parë gac të unidë con shini më, Jesucristo Shláma'a.

Divisioni entrë ra shmënë Dios

¹⁰Bëchi, quëhuna ruëguë lu të purquë na hia'a shmënë Jesucristo. Gulë gac të de acuerdë con lo quë naruadi'dzë të nu adë rdë'ëdi'i të sí tsu divisioni entrë lë'ë të. Gulë guquërelde të sin dishi'bi. Gulë gapë mizmé llgabë nu gulë bë'në juzguë mizmé manërë. ¹¹Rnia'a lu të ndë'ë, bëchi, purquë ra famili shtë Cloé

guni'i rai' lua nanú dishi'bi entrë lë'ë të. ¹²Nahin verdá; tubi të rni'i: "Na nahia shmënë Pablo". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Apolos". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cefas". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cristo". ¹³¿Gu nanú zihani Cristo? Nané të na, Pablo, adë cuédia'a lu cruz por duldë shtë të. Adë bëriubë nisë të en el nombre shtë Pablo. ¹⁴Dushquilli Dios de quë adë bëchu'bë nísedia'a ni tubi de lë'ë të sino sulë Crispo nu Gayo ¹⁵të adë guení'idi'il bëchu'bë nisë Pablo lé'ël en el nombre shtë Pablo. ¹⁶Nu zac bëchu'bë nisa ra famili shtë Estéfanas perë adë rëagnádi'i ldua'a bëchu'bë nisa stubi de lë'ë të. ¹⁷Pues Cristo bëshel'dë më na parë guadi'dza diza'quë lu ra mënë, lédëdi'i parë guëchu'bë nisa ra mënë. Bëshel'dë më na parë guadi'dza lu mënë manërë sencigi, lédëdi'i con di'dzë nadë rac bé'adi'i mënë humildë të parë guëdë'ë mieti cuendë pë runë cuntienë galguti shtë Jesús lu cruz.

Cristo nápi' pudërë; por lé'i' ze'dë guëdchini llni shtë Dios

¹⁸Diza'quë de quë guti Cristo lu cruz por lë'ë hia'a nahin ziquë cusë nadë rlluí'idi'i parë ra narianaldë nezë mal catë tsalú rall, perë parë lë'ë hia'a nazia'a nezë za'quë catë gac salvára'a, diza'quë ni na pudërë shtë Dios. ¹⁹Zni rni'i Sagradas Escrituras: Guëzalúa grëtë' llni shtë ra më sabi; Guësëana tubi cu' grë ra llgabë shtë ra namás rac bë'a. ²⁰¿Pë fin napë ra di'dzë shtë më sabi u ra di'dzë shtë ra narlua'a lëy shtë Moisés?

¿Ca nanú ra enseñansë shtë ra nardildi di'dzë?

Ra enseñansë shtë mësë narianaldë llgabë shtë mënë, pues Dios bëluá'ai' enseñansë shtë rall na tuntë. ²¹Dios el quë narac bë'a grëtë' cusë nu rac gunë më grë cusë, gunibé'ai' de quë ra mënë shtë guédchiliu nunquë gunguë bé'adi'i rall lë'ë më por propi llni shtë rall, nilë por tantë narac rall. Más bien guc shtu'u më gac salvar mieti sulë por diza'quë. Rni'i mënë tuntë nahin, perë por diza'quë gac salvar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

²²Ra mënë israelitë rac shtu'u rall guená rall milagrë shtë Dios, iurní tsaldí ldu'u rall. Ra mënë nanádi'i më israelitë, rguili rall llni nanapë mënë guédchiliu ²³perë lë'ë hia'a rdia'a dí'dza'a de quë por galguti shtë Cristo lu cruz gac salvára'a. Parë ra mënë israelitë diza'quë na ziquë tubi guë'ë catë rrelldë rall. Parë ra mënë nanádi'i më israelitë, diza'quë na ziquë cusë nadë rlluí'idi'i. ²⁴Perë grë ra naguna'bë Dios, ra më israelitë u ra nanádi'i më israelitë, sulë Cristo na nezë parë gac salvar mieti. Cristo na pudërë nu llni shtë Dios parë gac salvára'a. ²⁵Parë ra mënë guédchiliu, diza'quë shtë Dios na ziquë cusë nadë rlluí'idi'i, perë rnia'a lu të llni shtë Dios más lasac quë grë ra llni nanapë mënë guédchiliu; nu lo quë narni'i rall na débil parë Dios, nahin más fuertë quë grë ra fuersë nanapë mënë. ²⁶Dadë, gulë bédë'ë cuendë de quë Dios gudili më lë'ë të aunquë du'psë de lë'ë të rac bë'a të según llgabë shtë ra mënë. Du'psë të na të më

nalasac; du'psë të na mënë naná rñibë'a. ²⁷Dios gulé ra mënë sencigi, ra nadë ráquëdi'i, të parë guëtú lu ra më sabi, ra nanapë llni shtë mënë. Gulé më ra mënë débíl según llgabë shtë mënë parë guëtú lu ra mënë namás fuertë. ²⁸Gulé më ra nalasáquëdi'i nu ra mënë narunë ra sáhi' desprëci; quiere decir, gulé më cusë nalasáquëdi'i parë tsalú cusë narni'i mënë napin valurë nu parë guëlua'a lu llni ra cusë narni'i mënë adë nádi'i verdá. ²⁹Zni bè'në më të adë chu gunë nadchínidi'i delantë lu më. ³⁰Perë mizmë Dios bè'në më unír lë'ë të con Cristo Jesús nu bè'në Dios të gac bè'a hia'a lë'ë më por Cristo, nu por Cristo tubldí na shcuénda'a lu Dios. Por Cristo na hia'a shmënë më naná rzuné almë shtë hia'a. Por Cristo na hia'a salvar. Guzi'i më lë'ë hia'a. ³¹Zni nahin de acuerdë lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “Si talë tubi de lë'ë të runë nadchíníl pues bè'në nadchini sulë por lo quë nabë'në Dadë”.

Diza'quë nu galguti shtë Jesús

2 Bëchi, iurë bidë guënia'a lu të lë'ë verdá shtë Dios, adë biadi'dzëdia'a ziquë tubi mësë narlua'a con di'dzë nadë rac bé'adi'i të sino biadi'dza clarë. Gunia'a lu të di'dzë nabëlua'a Dios lua. ²Iurë guquërdënúa lë'ë të, guni'i ldua'a guadi'dza sulë tubsë di'dzë de quë Jesucristo gunë salvar lë'ë hia'a, de quë guti më lu cruz por lë'ë hia'a. ³Iurë bidë guëdchinia lu të, pues adë gualdídi'i ldua'a mizmë na sino bëdzëba nu bëchi'cha. ⁴Iurë gunia'a lu të ra diza'quë shtë Dios, adë guni'inúdia'a lë'ë të con di'dzë

sabi naze'dë por llni nanapë mënë gué'dchiliu, sino guni'inúa lë'ë të con pudërë shtë Espíritu Santo, el quë nabë'në zihani cusë ru'bë. ⁵Guni'inúa lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë bini të pudërë shtë më, lédëdi'i por tantë rac ruadi'dza. Zni guc parë gac të firmë; dchi'chi na fe shtë të ziquë tubi cimientë shtë hiu'u.

Por Espíritu Santo rac bè'a hia'a

⁶Zni na manërë biadi'dzë na'a diza'quë lu ra mënë, perë biadi'dzë na'a di'dzë sabi lu ra mënë namás rianaldë ra shnezë Dios. Ra di'dzë sabi naruadi'dzë na'a, adë zé'dëdi'in de gué'dchiliu rë', nilë por ra mënë naquëgnibë'a ra sa' rall. Grë cusë ni nasesë tsalú ra ⁷perë ruadi'dzë na'a con llni shtë Dios. Ruadi'dzë na'a ra cusë secretë shtë Dios. Ruadi'dzë na'a di'dzë sabi shtë më, ra cusë nabë'në më ordenar antsë cueshtë gué'dchiliu parë gac salvára'a. ⁸Ni tubi ra naná rñibë'a lu gué'dchiliu rë', adë riasédi'i rall ndë'ë. Si talë niasé rall, adë niaquë'di'i rall Dadë Jesús lu cruz, el quë narnibë'a guëdubi gubë'e. ⁹Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Dios bè'në më preparar cusë adë ni chu gunádi'i nu adë chu bínidi'i, nu adë chu bé'nëdi'i llgabë.

Cusë ni na parë ra narac shtu'u lë'ë më.

¹⁰Grë ndë'ë bëlua'a më lu hia'a por Espíritu shtë më. Lë'ë Espíritu na llni nu riasé Espíritu ra cusë namás naga'chi, hashtë shgabë Dios namás secretë rac bè'a Espíritu.

¹¹¿Chull gac bè'a lo quë nanú la'ni ldu'u nguiu? Mizmë nguiu riasëll

llgabë nananú la'ni ldú'ull. Zni na con Dios; sulamëntë Espíritu shtë më rac bë'a llgabë shtë më. ¹²Lë'ë hia'a adë bédë'nëdi'ia'a recibir Espíritu naná rribë'a mënë shtë guédchiliu sino bédë'na'a recibir Espíritu naná ze'dë de Dios të gac bë'a hia'a grë bendición nabëzëlaa'chi më parë lë'ë hia'a. ¹³Ruadi'dzë na'a shcuendë ra cusë rë' con di'dzë nabëlua'a Espíritu shtë Dios, lédëdi'i con di'dzë nabësë'dë na'a por ra mësë shtë guédchiliu. Zni rlua'a na'a ra cusë shtë Espíritu lu ra mënë narianaldë tëchi Espíritu Santo.

¹⁴Grë ra nanápëdi'i Espíritu cuezënúhi' la'ni ldú'ull, adë rúnëdi'ill recibir di'dzë shtë Espíritu purquë parë lé'ëll cusë ni adë rlluí'idi'i. Cusë tuntë rní'ill. Adë riasédi'ill purquë rqui'ni llni shtë Espíritu parë tsasë mënë ra cusë shtë Espíritu. ¹⁵Perë grëtë' nacabezënú Espíritu Santo rac bë'a rall grëtë' cusë nalasac; perë ra sa' nguiu ni, ra nadë tsanáldëdi'i tëchi Espíritu Santo, adë rac bé'adi'i rall blac lasac na primërë nguiu ni. ¹⁶Ra Sagradas Escrituras rni'i: “¿Chull riasé? u ¿chu rac bë'a lla na llgabë shtë Dadë Dios? ¿Chull guëlua'a Dios?” Perë lë'ë hia'a nadápa'a Espíritu; por ni rac bë'a hia'a llgabë shtë Cristo.

Quëdë'na'a sirvë lë'ë Dadë Dios

3 Zni nahin bëchi, adë gú'di'i manërë të guadi'dza lu të cumë ziquë mënë naquëgsé Espíritu Santo, sino biadi'dza lu të ziquë mënë narianaldë tëchi ra cusë shtë guédchiliu. Na të ziquë me'dë

en cuantë ra cusë shtë Cristo. ²Bëluá'ahia lë'ë të con enseñansë sencigi cumë ziquë tubi me'dë naradchi. Rúnëdi'i të gan gau të cumidë ziquë më ru'bë. Todavía adë riasédi'i të ra enseñansë naná rqui'ni parë su të firmë lu shnezë Dios. ³Hashtë ne' na të ziquë mënë narianaldë tëchi ra cusë shtë guédchiliu; quërelde të igual ziquë los de más sa' të. ⁴Si talë rní'il: “Na nahia shmënë Pablo”; stubi të rní'il: “Nahia shmënë Apolos”, iurni quëhunë të llgabë ziquë ra mënë shtë guédchiliu, lédëdi'i ziquë mënë nanapë Espíritu Santo.

⁵¿Chull na Pablo? ¿Chull na Apolos? Na na'a nadë más ra nabëshe'ldë Dios; por shti'dzë na'a gualdí ldu'u të diza'quë shtë Dadë. Cadë tubi muzë shtë Dios bé'ni' según fuersë nu llni nabëne'e më. ⁶Na bëcabnía bë'dchi; Apolos gudi'li ra plantë, perë Dios bësëru'bë më ra plantë ni. ⁷De manërë de quë ni tubi na'a, el quë nabëcabní bë'dchi u el quë naguati'li ra plantë, lasáquëdi'i na'a, perë Dios na el quë nalasac. Bësëru'bë më ra plantë. ⁸El quë narcabní nu el quë nargui'li, na rai unidë, nu Dios quilli cadë tubi lë'ë hia'a según dchi'ni naquëdë'na'a. ⁹Grë hia'a na hia'a ra nardë'na'a dchi'ni juntë con lë'ë më. Lë'ë të na të ziquë guiu'u lachi catë quëhunë më dchi'ni.

Na të ziquë tubi hiu'u naquëgza'a më. ¹⁰Nahia ziquë mësë albañil naná gulé Dios parë guëzu'ba cimientë shtë hiu'u. Hia stubi quëgza'a hiu'u guëc cimientë ni. El quë narza'a hiu'u rqui'ni gápi'

cuidadë manërë naquëgzá'all hiu'u. ¹¹Pues ni tubi adë chu nápëdi'i derechë guëzú'bëll stubi cimientë purquë hia nanú cimientë verdadërë naná mizmë Jesucristo. ¹²Perë cadë nguui quëgzá'all tubi hiu'u con orë u bédchichi u guë'ë nalasac u con hiaguë u con gu'illi guia. ¹³Lë'ë dchi'ni de cadë lë'ë hia'a guëru'u lu llni dzë shtë juici. Dzë ni guëdchini gui'i tē parë gunë gui'i prëbë pë clasë dchi'ni bē'nē mieti. ¹⁴Si talë tubi de lë'ë hia'a bëza'a tubi hiu'u nanadë tsequi lu gui'i, gunë nguui ni recibir pagu por dchi'ni nabë'nëll ¹⁵perë en cambi, si talë tubi de lë'ë hia'a guëza'a hia'a tubi hiu'u con cusë naná sutípëdi'i lu gui'i, pues guënitill grëtë'; nídi'i pagu parë lé'ëll aunquë lé'ëll gac salvárëll cumë ziquë rgu nguui tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui.

¹⁶¿Pë adë rac bé'adi'i tē de quë na tē ziquë iádu'u catë cuezë Dios, de quë Espíritu shtë Dios cuezënúhi' la'ni ldu'u tē? ¹⁷Si talë tubi de lë'ë tē quëhúnëll usar iádu'u shtë më tubi cusë mal, guëne'e më fin parë lé'ëll. Catë cuezë më, nahin santu nu también cuerpë shtë tē na santu.

¹⁸Adë rsiguëdi'il mizmë lé'ëll. Si talë tubi de lë'ë tē rni'il nal sabi con llni nanapë mënë guédchiliu, mejurë guëabril ziquë tubi naráquëdi'i tē gáquël më sabi de verdá. ¹⁹Pues llni shtë ra mënë narianaldë cusë shtë guédchiliu rë', nahin ziquë cusë tuntë parë Dios. Naescritë: “Dios quëhunë parë ldaguë më sabi lu galënasini shtë rall ziquë rlaguë tubi ma lu trampë”. ²⁰Nu zac rni'i Sagradas

Escrituras: “Lë'ë Dadë rac bé'ai' ra llgabë shtë mënë sabi, de quë lasáquëdi'i shgabë rall”. ²¹Por ni adë chu gunë nadchínidi'i de quë nall shmësë sa'll. Pues grëtë' cusë nahin parë lë'ë tē; ²²Pablo, Apolos, Pedro, guédchiliu, nu vidë, nu galguti, nu lo quë naná iurne', nu ra cusë naguër gac, grëhin na parë lë'ë tē. ²³Nu lë'ë tē na tē shmënë Cristo; rribë'a më lë'ë tē nu Cristo rzu'bë diágui' shti'dzë Dios.

Dchi'ni shtë ra poshtë

4 Grëtë' tē napë quë gunë tē llgabë de quë na na'a sulamëntë shmuzë Cristo. Gulë më lë'ë na'a parë tsaglua'a na'a ra mënë di'dzë shtë më, cusë de quë antsë adë gac bé'adi'i mieti. ²El quë naná incarguë tubi dchi'ni, napë quë gáqui' naza'quë; napë quë gúni' cumplir lo quë narunë tucarë. ³Por partë shtëna adë riádi'i ldua'a iurë quëhunë tē juzguë lë'ë na, nilë riádi'i ldua'a por los de más sahia narunë juzguë na; pues adë ráquëdia'a gunë juzguë mizmë na. ⁴Perë si talë ni tubi shgaba adë quëgdchí'bëdi'i galquiá cuntrë na, adë na segurë de quë nápëdia'a faltë. Lë'ë Dadë na el quë nagunë juzguë shchi'nia. ⁵Adë rúnëdi'i tē juzguë nasesë. Gulë cuezë hashtë lë'ë Dadë guëabril; guëgü më grëtë' cusë lu llni, grë lo quë naga'chi lu nacahi. Guëlua'a më grëtë' narac shtu'u mieti la'ni ldu'u rall. Iurní gunë më honrar cadë nguui según narunë tucarë.

⁶Dadë, quëadi'dza ra cusë rë' parë bien shtë tē. Quëgdchi'ba tubi comparaciuni naná runë tratë

dchi'ni nabëdë'në na'a, Apolos con na. Gulë guagla'guë enseñanse shtë na'a; gulë bë'në cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras shcuendë lo quë narunë tucarë gunë mënë, nu parë ni tubi të adë rní'idi'i nadchini de mësë shtënél nu rúnël desprëci stubi mësë entrë lë'ë të. ⁷¿Chull bë'në të tsu tubi mësë entrë lë'ë të? ¿Pë cusë nápël nanádi'i lo quë nabé'nël recibir? Si talë bözëlaa'chi më lo quë nanápël, ¿pëzielú runë nadchíníl? Rúnël ziquë lë'ël bë'nël gan por mizmë fuersë shtënél.

⁸Lë'ë të më Corinto, runë nadchini të purquë rni'i të adë pë runë fáltëdi'i, de quë napë të grë bendición narshe'ldë Dios dizdë gube'le. Runë të llgabë rquí'nidi'i të lë'ë na'a, de quë rni'bë'a të ziquë rëy, de quë lasáquëdi'i na'a. Nalé rac shtua'a de quë nanibë'a të ziquë rëy të guëribë'anú na'a lë'ë të. ⁹Pues llua'ahia de quë Dios bësa'në më lë'ë na'a ra poshtë lúltimë lugar. Na na'a ziquë ra mënë mal naguc condenar parë gati rai'. Dzu na'a lu ra mënë nu lu ra ianglë nadë más parë guëbi'a rai' lu na'a cumë cusë nardzëguë' ldu'u mieti. ¹⁰Rdë'në na'a sirvë lu Cristo perë lë'ë të rni'i të na na'a tuntë mientras rni'i të na të shmënë më namás rac bë'a. Na na'a ra nalasáquëdi'i perë lë'ë të sí, lasac të. Quëhunë mënë honrar lë'ë të perë quëhunë të desprëci lë'ë na'a. ¹¹Hashtë iurne' quëgzac zi na'a lu galërldia'në nu lu galërbidchi; runë faltë shabë na'a; ra mënë rushtiá rall guëc na'a; adë nídi'i lidchi na'a. ¹²Rdzaguë na'a lu ra dchi'ni naquëhunë guia'a

na'a. Ra mënë rgue guëc na'a perë rdchigrë na'a con di'dzë nanapë bendición shtë Dios. Rzunaldë rall lë'ë na'a perë lë'ë na'a rua'a ldu'u na'a sin adë pë rní'idi'i na'a cuntrë lë'ë rall. ¹³Rni'i rall cuntrë lë'ë na'a perë na na'a pacënci. Quëhunë rall tratë lë'ë na'a ziquë guílli lu nezë; runë rall tratë lë'ë na'a ziquë cusë más nadzabë la'ni guë'dchiliu, cusë nadë rlluí'idi'i.

¹⁴Adë rquë'edia'a ndë'ë parë guëtú lu të sino parë guënehia cunsëju ziquë ra shinia narac shtua'a. ¹⁵Aunquë napë të chi'i mili mësë naná rlua'a lë'ë të, napë të tubsë shtadë të. Por ra diza'quë nagunia'a lu të, na të unidë con Cristo Jesús. Por ni nahia ziquë shtadë të. ¹⁶Por ni quëhuna ruëguë lu të de quë cubënebi të cumë ziquë ejemplë shtëna. ¹⁷Parë gunë të cumplir narac shtua'a, bëshe'lda Timoteo lu të. Náhi' tubi nguiu nabëna gan por Cristo nu rac shtua'a lë'i'. Siemprë quërelde zá'quëll ziquë shmënë Dios. Lë'ë Timoteo guësëagná ldu'i' lë'ë të lo mizmë enseñansë nabëluá'ahia lla narunë tucarë guëquërelde ra mënë shtë Cristo, igual ziquë rluá'ahia guëdubi lugar catë nanú grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸Nanú bëldá de lë'ë të nalé runë rall nadchini; runë rall llgabë adë gueldë guënádia'a lë'ë të ¹⁹perë quëbeza të parë tsahia lueguë nu gueldë guënahia lë'ë të si talë Dadë guënë'ei' permissi. Iurní gac bé'ahia chu narunë nadchini. Gac bé'ahia si talë nadë más ruadi'dzë rall u si napë rall pudërë shtë Dios. ²⁰Catë rni'bë'a Dios ziquë rëy, nanú más quë di'dzë

narni'i mënë; nanú milagrë nu sëni naquëhunë më. ²¹ ¿Pë rac shtu'u të? ¿Zeldë guënahia lë'ë të con tubi hiaguë; gau të varë? u ¿zeldë guënahia lë'ë të cumë më nadu'u, ziquë tubi narac shtu'u lë'ë të?

**Napë quë gunë të juzguë
el quë nabë'në mal**

5 Quëgni'i mënë de quë entrë lë'ë të nanú ra naquërdë mal, de quë tubi nguiu cuá'all shmadrástëll. PUES duldë ni ra mënë nanadë israelitë, adë rúnëdi'i rall duldë ni. ²Mejurë niatú lu të nu niu'në të por conductë shtë nguiu ni. Runë tucarë guëgú të lë'ëll ladi grupë shtë shmënë Dios. ³Pues aunquë la'di súdeia'nga'li perë rëagná ldua'a lë'ë të. Hia bëna juzguë el quë nabë'në duldë ni cumë zugá'ahia nga'li con lë'ë të. ⁴Gulë bédëá con autoridá shtë Dadë Jesucristo, nu lë'ë na quëbezëna lë'ë të con espíritu shtëna, nu lë'ë pudërë shtënë Jesucristo Shláma'a, quëbezënu lë'ë të. ⁵Gulë bë'në intriegu nguiu ni guia'a Satanás të parë tsalú shcuérpëll con mal deseó shtënéll, perë espíritu shtë nguiu ni gac salvar iurë lë'ë Dadë Jesús guëabré stubi.

⁶Mal na iurë runë nadchini të. ¿Pëllë adë guënëdi'i të tubi dichë narni'i: “Du'pë levadurë rdë'ë fuersë guëdubi nacubë”? ⁷Gulë bë'në ziquë ra mënë israelitë guahietë. Iurë bédchini laní Pascu, gulú rall grë guetështildi naguctsa'u con levadurë. Gulë bësa'në grë duldë nananú entrë lë'ë të, të gac të limpi ziquë guetështildi cubi nagudáu ra mënë israelitë dzë

shtë laní. Gulë guná, lë'ë lli'li shtë Pascu, hia guti. ¿Chu na sacrifici ni? PUES mizmë Cristo. ⁸Zni rqui'ni guëquërdëru'u hia'a con ldu'u limpi nu con verdá naná ziquë guetështildi sin levadurë. Adë chu guëquërdëdi'i con cusë mal; adë gápëdi'i të llanë la'ni ldu'u të.

⁹La'ni stubi cartë nabëshe'l'da lu të, guní'ihia lu të adë gápëdi'i të tratë con ra narquënú ra sáhi'. ¹⁰Adë guní'idia'a lu të de quë na mal si talë napë të tratë con ra mënë shtë guédchiliu, ra narquënú ra sáhi', u ra narzebi ldu'u pë shtë më, u ra nguba'në, u ra narunë adorar ra figurë naractsa'u, purquë nídi'i mudë guëquërdë të lu guédchiliu sin quë napë të tratë con ra mënë ni. ¹¹Lo quë nagunia'a lu të iurne!, adë gapë të tratë con tubi nguiu naná rni'li nall shmënë Dios. Si talë nguiu ni rquënull ra sáhi', u si talë rzebi ldú'ull pë shtë mënë, u si talë rúnëll adorar ra figurë, u si talë ruadí'dzell cuntrë sa'll, u si talë rzuu'dchill, u si talë nall nguba'në; con nguiu ni adë raunúdi'i të lë'ëll. ¹²⁻¹³Pues adë rúnëdi'i tucarë guna juzguë ra mënë shtë guédchiliu; pues Dios gúni' juzguë lë'ë rall perë grupë shtë shmënë Dios, sí, runë tucarë gunë rall juzguë sa' rall. Por ni gulë cu nguiu naquëhunë duldë ni entrë lë'ë të.

**Ra dishi'bi nariagdchininú
të lu ra juësi**

6 Adë nazá'quëdi'i rdchi'bë të galquiá cuntrë stubi sa'l delantë ra juësi nanadë guënëdi'i Dios. Gulë bë'në rëglë ra asuntë

entrë mizmë lë'è të. ²Nanë të ra shmënë Dios gunë rai' juzguë ra mënë shtë guédchiliu. Si talë gunë të juzguë ra mënë shtë guédchiliu, pues rac të gunë të juzguë ra asuntë mitu'në entrë ra grupë shtë shmënë Dios. ³¿Pëllë adë rac bé'adi'i të de quë guédé'na'a juzguë ra ianglë? Cuantë más runë tucarë guédé'na'a juzguë ra asuntë shtë vidë rë'.

⁴Si talë nápël problemë con stubi sa'l, adë nazá'quëdi'i guédchí'bël galquiá cuntrë sa'l. Pues ra shmënë Dios namás lasáquëdi'i entrë lë'è të, rac rall gunë rall rëglë asuntë shtë'nël. ⁵Ndë'è rnia'a lu të, të parë guëtú lu të. ¿Pëllë adë nídi'i entrë lë'è të ni siquierë tubi naná rac gunë juzguë parë gúnëll rëglë asuntë nanápël? ⁶¿Pëllë rqui'ni tubi narialdí ldu'i Dios, guédchí'bëll demandë lu stubi sa'll delantë lu ra juësi naguënëdi'i Dios?

⁷Napë të dishi'bi nu rdchi'bë të galquiá cuntrë sa' të. Rlua'a de quë adë bé'nëdi'i të cumplir shti'dzë Jesús; napë të faltë. Mejurë gulë bè'në sufrir mal tratë. Gulë bédë'è sí cuanë mënë lo quë nanápël. ⁸En cambi quëhunë të mal; rbaa'nël pë cusë shtë ra naná shmënë Dios.

⁹¿Pëllë adë rac bé'adi'i të de quë grétë' ra mënë mal, adë tsutédi'i rall catë quëbezë Dios? Adë rdé'ëdi'i të sí parë guëguguë sa' të lë'è të. Ra narquënú sa'll, ra narunë adorar figurë, ra narunë duldë adulteri, ra narunë ziquë ra mamflor, ¹⁰ra nguba'në, ra narzëbi ldu'u pë shtë sa'll, ra zudchi, ra naná runë cuntrë sa'll, ra nardchisú pë shtë mënë con engañi; grë mënë ni adë ni mudë tsuté rall lugar catë rni'bë'a Dios

ziquë Rëy. ¹¹Antsë zni bè'në të; guc të igual ziquë ra mënë ni perë iurne' bëzunë më almë shtë të; unidë na të con Dios santu. Napë të tratë con Dios; bè'në më recibir lë'è të por lo quë nabë'në Jesucristo juntë con Espíritu nabëshe'ldë Dios, Shtëada'a.

Shcuerpë nguiu na santu

¹²Rni'i mënë: “Nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a”. Perë rnia'a lu të, grë cusë adë rsédchínidi'i cusë za'quë parë lë'è hia'a. Rní'il de quë nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a, perë adë guédé'ëdia'a sí parë guë'nibë'a cusë mal na. Adë nádia'a bajo ordë shtë ra cusë ni. ¹³Stubi cusë rni'i mieti: “Cumidë na parë guédáuha'a nu nabánia'a parë guédáuha'a” perë Dios guédé'ëi' fin guërupë ra cusë ni. Nídi'i verdá de quë cuerpë shtë mieti na parë guëquënú mieti sa'll, sino shcuérpa'a na parë lë'è Dadë Jesús nu lë'è Dadë na parë bien shtë hia'a. ¹⁴Ziquë bëldishtë Dios lë'è Dadë Jesús ladi ra tëgulë, zni zac guëldishtë më lë'è hia'a con pudërë shtë më.

¹⁵¿Pëllë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë cadë tubi de lë'è të na partë shtë cuerpë shtë Cristo? ¿Ni mudë guënehia sí parë partë shtë Cristo gaquin partë shtë cuerpë shtë na'a mal? Aquëdi'i, jamás gaquin zni. ¹⁶¿Pëllë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë iurë tubi nguiu rquënull con tubi na'a mal, hia iurní guërupë rall rac rall tubsë cuerpë? Pues ra Sagradas Escrituras rni'i: “Guërupë rall gac rall tubsë cuerpë”. ¹⁷Perë iurë tubi mieti gac unir con Dadë, hia guërupë rai' na rai' tubsë. Napë rai' mizmë espíritu.

¹⁸Gulë bëllu'në lu grë duldë narunë tratë cusë mal entrë ra na'a nu ra nguii. Cualquier stubi duldë naná runë tubi mieti, quëhunin dañi parë sa'll, perë el quë narquënú sáhi', quëhúnëll dañi cuntrë prupi shcuérpëll. ¹⁹¿Pëllë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë cuerpë shtë të na lugar catë cuezë Espíritu Santo? Bëdë'ë Dios Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, parë guëquërdënúhi' lë'ë të. Lë'ë më na më dueñi shtë të; rribë'a më lë'ë të, lédëdi'i rribë'a të mizmë lë'ë të. ²⁰Guzi'i Dios lë'ë të tubi präci namás lasac të gac të shmënë më. Por ni gulë bë'në honrar lë'ë më con cuerpë shtë të nu con espíritu shtë të. Guërupë cusë ni ze'dë de Dios.

Cunseju parë ra casadë

7 Iurne' guna contëstë ra preguntë naguna'bë di'dzë të la'ni cartë nabëshe'ldë të. Bien nahin parë tubi nguii de quë guëtsé'adi'i nguii ²perë cumë nanú zihani tentación parë gunë mieti duldë, mejurë cadë nguii gapë tsé'lëll nu cadë na'a gápi' tsé'li'. ³Grë ra nguii naná casadë napë quë gunë rall cumplir lo quë narunë tucarë ziquë tse'lë na'a, nu ra na'a casadë napë quë gunë rall cumplir con tse'lë rai'. ⁴Tubi na'a adë nádi'ill dueñi shtënë shcuérpëll sino quë tsé'li' nápëll derechë parë shcuerpë tsé'li'. Mizmë manërë ra nguii adë nádi'ill dueñi shtë shcuérpëll sino quë tse'lë nguii nápëll derechë parë shcuerpë nguii. ⁵Lë'ë të naná casadë, adë rúnëdi'il negar parë ga'anul tsé'lëll; sulamëntë si talë guërupë të na të

de acuerdë por tubi tiempë parë gunë të orar lu Dios, hia despuësë napë quë guëbrí ga'anul tsé'lëll të parë gúnëdi'i Satanás gan lul nu ldáguëll lu duldë.

⁶Cagnia'a lu të ndë'ë ziquë tubi permisi, lédëdi'i ziquë mandamientë shtë Dios. ⁷Pues por partë shtë na, rac shtua'a de quë grë nguii gac ziquë na, perë adë nádi'in posiblë. Bëzëlaad'chi Dios cadë tubi nguii fuersë especial; bëldá rall rtsë'a; stubi nguii adë rtsé'adi'ill.

⁸Rnia'a lu ra nanádi'i casadë nu lu ra viudë de quë nabién si adë guëtsé'adi'i të ziquë nahia ⁹perë si talë adë ráquëdi'i gunë të gan lu ra deseo, pues gulë bëtsë'a. Mejurë guëtsé'al quë gápëll mal llgabë.

¹⁰Grëtë' të shmënë Dios naná casadë, rribé'ahia lu të de quë ra na'a adë guësá'nëdi'ill tsé'ell. Mandadë rë' lédëdi'i shtëna sino nahin mandadë shtë Dadë Jesús. ¹¹Pues si talë tubi na'a bësá'nëll tsé'lëll; separadë na rall; adë cá'adi'ill stubi nguii u guëcá'all tsé'lëll stubi. Mizmë manërë napë quë gunë ra nguii cumplir; adë gáquëdi'i divorciar rall.

¹²Lu të los de más mënë, rnia'a lo quë llua'ahia na bien. Lë'ë Dadë bësá'nëdi'i' di'dzë rë'. Si talë nanú tubi nguii rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, perë lë'ë na'a ni nall cunformë guëquërdënull tsé'lëll, nguii ni napë quë tsagla'guë guëquërdëll con tsé'lëll. ¹³Nu zac, si talë tubi na'a rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldú'ull shti'dzë më, si

talë lë'ë nguiu ni nall cunformë guëquërdënull tsé'lëll, adë gac divorciar rall. ¹⁴Lë'ë nguiu nanadë rialdídí'i ldu'i perë tsé'li' sí rialdí ldu'i shti'dzë Dios, nguiu ni rúnëll recibir bendición shtë Dios. Nu zac lë'ë na'a nanadë rialdídí'i ldu'i shti'dzë Dios perë tsé'lëll sí nall shmënë Dios, pues na'a ni quëhúnëll recibir bendición shtë Dios. Guc ldai' por Dios por nall unidë con tsé'lëll. Si talë lédëdi'i zni, shini shtë ra mënë ni na rai' ziquë shini ra nanadë rialdídí'i ldu'i Dios, perë iurne' ra shini rall quëhunë rall recibir ra bendición shtë Dios. ¹⁵Perë si talë lë'ë nguiu u lë'ë na'a nadë rialdídí'i ldu'i Dios, rac shtú'ull guësá'nëll tsé'lëll, pues zni gaquin. Iurní lë'ë nguiu u lë'ë na'a naná bëa'në, nall librë. Gulé Dios lë'ë hia'a parë guëquërdëlda'a en paz të adë tsúdi'i dishi'bi entrë ra naná casadë. ¹⁶Lë'ë të na'a, nídi'i segurë de quë tsaldí ldu'u tsé'lëll si guëquërdënul lë'ëll. Nu zac lë'ë të nguiu, nídi'i segurë tsé'lëll tsaldí ldu'i shti'dzë Jesús.

¹⁷Ndë'ë na narunë tucarë guédë'na'a; cumë ziquë bëne'e Dios llni cadë túbia'a, cha guédë'na'a cumplir voluntá shtë më. Runë tucarë tsagla'guë nguiu cumë iurë guna'bë më lë'ëll. Pues runë tucarë tsagla'guë guëquërdëlda'a de acuerdë con principi shtë vidë cubi nadápa'a. Zni rnibé'ahia guëdubi grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸Si talë iurë guna'bë Dios lë'ëll, nu nápël sëñi de quë bëriuguë partë cuerpë shtë'nëll según custumbrë shtë mënë israelitë, adë guëtí'idi'il sëñi ni. Si talë adë gúquëdi'il circuncidar iurë

gúquëll shmënë Dios, adë rdé'ëdi'il sí guëchuguë mënë shcuërpël. ¹⁹Nídi'i importë lu Dios si gúquëll circuncidar u aquëdi'i. Lo quë narunë importë lu Dios na guëzu'bë diáguëll mandamientë shtë më. ²⁰Lo quë narunë tucarë gunë mieti na, tsagla'guë mieti mizmë ofici nanapë nguiu iurë lë'ë Dadë guná'bëi' nguiu ni. ²¹Si talë nal bajo ordë shtë sa'l iurë guna'bë më lë'ëll, adë riádi'i ldú'ul. Perë si talë nanú manërë parë gápël libertá, pues mejurë guërú'ul librë. ²²Grë ra naná bajo ordë shtë sa'll iurë Dios guná'bëi' ra nguiu ni, gúqui' shmënë më nanapë libertá. Nu el quë nanádi'i bajo ordë shtë sa'll perë guna'bë më lë'ëll, nall bajo ordë shtë Cristo. Rnibë'a më lë'ëll. ²³Dios guzi'i më lë'ëll tubi präci ru'bë; adë rdé'ëdi'il sí gac të bajo ordë shtë ra mënë. ²⁴Bëchi, runë tucarë cadë nguiu tsagla'guë gúnëll mizmë ofici catë tsu nguiu iurë guna'bë Dios lë'ëll.

²⁵Iurní caquëa'a shcuendë ra lliguëna'a nadë bëtsé'adi'i. Adë nápëdia'a ni tubi mandadë shtë Dios perë rnia'a lu të lo quë nalluá'ahia. Pues rac tsaldí ldu'u të na purquë zihani vultë bëga'a ldu'u më na, por ni runë tucarë guëquë diaguë të shti'dza. ²⁶Lluá'ahia de quë mejurë guëa'në nguiu tal cumë ziquë na nguiu por tantë cusë durë naná ze'dë lu guë'dchiliu. ²⁷Si talë bëtsé'al adë rúnëdi'il lligabë parë guësá'nëll tsé'lëll. Si talë nápëdi'il tsé'lëll, adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëtsé'al. ²⁸Perë si talë guëtsé'al, nádi'in duldë. Si talë guëtsé'a tubi lliguëna'a, adë nádi'in duldë. Perë grëtë' ra casadë gunë rall sufrir por

cusè durè naze'dè tiempè ne!, nu rac shtua'a adè gápèdi'i tē más cusè durè.

²⁹Dadè, quèquèa'a lu tē; stu'pè tiempè rēa'nē. Iurne' parè delantè ra naná casadè, runè tucarè guèbani rall ziquè nádi'i rall casadè.

³⁰Ra naná tristè napè què guèriubè ldu'u rall tē gunè rall cumplir voluntá shtè Dios. Ra naná quèhunè ra laní, runè tucarè guèna'zi rall shchi'ni mè nasesè. Ra nartuu', runè tucarè adè gac shtú'udi'i rall cusè shtè guéd'chiliu. ³¹Ra narquitè ldu'u por ra cusè shtè guéd'chiliu, adè chu guèd'èdi'i sí tē rnib'èa cusè shtè guéd'chiliu lè'èll, purquè guéd'chiliu nu ra cusè shtè tiempè ne!, nasesè tsaluhin.

³²Rac shtua'a de què cadè tubi tē adè riádi'i ldu'u tē. Lè'è nguii naná sultèrè rquèdi'ni ldú'ull por ra cusè shtè Dadè Dios nu rac shtú'ull gúnèll cumplir voluntá shtè mè parè guèquitè ldu'u mè lè'èll. ³³Perè iurè lè'è sultèrè guètsé'all, iurní rac ldú'ull por ra cusè shtè guéd'chiliu nu parè guèquitè ldu'u tsé'lèll lè'èll. ³⁴Zni na con tubi lliguèna'a nu ra na'a casadè. Lè'è na'a nanápèdi'i tsé'lèll, rquèdi'ni ldú'ull por ra cusè shtè Dadè Dios tē gac na'a ni santu; rac shtú'ull gúnèll cumplir parè guèquitè ldu'u mè con lè'èll. Perè lè'è na'a casadè rquèdi'ni ldú'ull por ra cusè shtè guéd'chiliu nu rac shtú'ull gúnèll dchi'ni tē guèquitè ldu'u tsé'lèll lè'èll.

³⁵Quègnia'a lu tē ndè'è parè bien shtè tē, lédèdi'i parè adè guètsé'adi'i tē. Rac shtua'a guèbani tē manèrè za'què nu parè gunè tē sirvè Dadè con guèdubinú ldu'u tē.

³⁶Si tubi shtadè lliguèna'a rúnèll llgabè guèd'è'èll permisi tē guètsé'a lliguèna'a purquè hia rdèdè galèllliguèna'a shténèll, nu nané nguii ni rac shtu'u lliguèna'a guètsé'all, pues gac lo què narni'i ldú'ull; nádi'in duldè. ³⁷Perè si stubi nguii zull firmè con galèrni'i ldú'ull nu rnall de què shtsápèll nall cuntèntè sin què adè guètsé'adi'ill, nguii ni naná firmè de què adè guètsé'adi'i shtsápèll, bien quèhúnèll. ³⁸Zni el què naná quègdé'è shíni' parè guètsé'ai', quèhúnèll bien, nu zac el què nadè quègdé'èdi'i shíni' parè guètsé'a shíni', mejurè quèhúnèll.

³⁹Lè'è na'a casadè por lèy, nalí'bill hashtë gati tsé'li' perè si talè tsé'lèll gati, iurní na'a ni nápèll libertá parè guètsé'all stubi con el què narac shtú'ull perè sulamèntè si talè nguii ni rialdí ldu'i shti'dzè Dios. ⁴⁰Perè llua'ahia de què más guèquitè ldu'u na'a ni si guèá'nèll sin què guètsé'adi'ill. Ni na lo què narnia'a nu rialdí ldua'a de què zni na voluntá shtè Espíritu Santo naquèbezènú na.

Cumidè nab'è'nè mènè ofrecèrè lu dzanè

8 Iurne' quèquèa'a shcuendè shtè dau naná guc ofrecèrè lu ra figurè naruntsa'u mènè con guia'a mènè. Bien rac bè'a hia'a custumbrè ni nápèdi'in valurè; adè rllu'f'idi'in. Adè chu gunè nadchínidi'i por lo què nananèll, mejurè gac shtu'u mieti sa' mieti parè tsaru'bè vidè cubi nabène'e Espíritu Santo. ²Si talè tubi de lè'è tē runè nadchini por lo què nariasèl,

pues todavía runë faltë zihani cusë parë riasël. ³Si talë tubi de lë'ë të rac shtú'ul Dios de verdá, pues Dios rúni' recibir nguui ni ziquë tubi shini më.

⁴Gunia'a ndë'ë parë gac bë'a të shcuendë ra dau naquëhunë mieti ofrecërë lu ra dzanë. Pues rac bé'a hia'a de quë tubi figurë nápëdi'in vidë; nápëdi'in fuersë parë guédchiliu rë', nu rac bë'a hia'a nanú tubsë Dios. ⁵Pues quëgni'i mënë nanú ra dios gube'e nu dios lu guédchiliu; pues ra dios ni nu ra dadë ni zihani rai' nanú ⁶perë parë lë'ë hia'a nanú tubsë Dios, Shtáda'a. Lë'ë më bëntsá'ui' grëtë' ra cusë. Nabánia'a parë guédë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më, nu zac nanú tubsë Dadë Jesucristo, Shláma'a. Por lë'i' gurështë grëtë' ra cusë nu nadápa'a vidë eternë por lë'ë më.

⁷Perë grë ra mieti adë rac bé'adi'i rall ndë'ë. Antsë bë'në rall adorar ra dzanë nu todavía napë rall rëspëti iurë rau rall belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Adë rialdídí'i ldu'u rall firmë nu rini la'ni ldu'u rall na rall culpablë iurë rau rall belë ni. ⁸Perë por ra cusë nardáuha'a adë gáca'a mejurë u más peor delantë lu Dios. Adë rúnëdi'i importë si talë ráuha'a u adë ráudi'i hia'a. Iguale nahin parë Dios. ⁹Perë gulë gapë cuidadë de quë libertá nanápël parë gaul grëtë' ra cusë, adë gaquin ejemplë mal parë sa'l nu ldáguëll lu duldë por ejemplë shténël. ¹⁰Tubi comparaciuni, lë'ël rdë'ël cuendë ra dzanë nápëdi'i rall vidë, nu rzubënul mënë catë rau të belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Si talë

tubi sa'l narialdí ldu'i Dios, rnall lë'ël nga'li nu creenci shténël na débíl, lo quë naquëhúnël rsédchini mal llgabë parë nguui ni nu gúnëll tubi cusë nanádi'i za'quë parë lë'i'. ¹¹Lë'ël nanël verdá perë guëluá'al mal nezë parë sa'l; adë nazá'quëdi'in. Pues guti Cristo por nguui ni igual ziquë guti më por lë'ël. ¹²Iurë quëhúnël duldë cuntrë bëchi sa'l, iurë rguíníl llgabë shtë sa'l naná débíl, pues también quëhúnël duldë cuntrë Cristo. ¹³Por ni rëglë shtëna na zndë'ë; si talë quëhuna tubi cusë narunë ldaguë bëcha lu duldë, nunquë jamás adë gáudia'a belë, no sea nahin mal parë bëchi la sahia nu gúnëll duldë por ejemplë shtëna.

Derechë nanapë tubi poshtë

9 ¿Gu adë rialdídí'i ldu'u të shti'dza? Pues napa libertá nu grë derechë cumë los de más poshtë shtë më. Gunahia lu Jesucristo, Shláma'a. Nu lë'ë të na të resultatë shtë shchi'nia nabëna en el nombre shtë Dios. ²Parë stubi ra mënë nádia'a poshtë perë parë lë'ë të napë quë rac bë'a të nahia poshtë shtë më purquë lë'ë të na të ziquë tubi muestrë de quë nahia poshtë de verdá purquë unidë na të con lë'ë më.

³Ndë'ë na lo quë narnia'a lu ra mënë narni'i cuntrë na. ⁴Napa derechë guëcahia lo quë narne'e mënë gáuha, nu parë gua'. ⁵Napa derechë parë cahia tubi na'a parë gunë tse'la compa'ni na lu ra vijë igual ziquë runë los de más poshtë. Zni quëhunë ra bëchi Dadë Jesús nu Pedro. ⁶¿U runë të llgabë de

quë Bernabé nu na, na na'a lúniquë nanápëdi'i derechë parë guësa'në na'a dchi'ni material parë guëni'inú na'a mënë ra diza'quë? ⁷ ¿Ca na nguiu narunë sirvë ziquë suldadë perë rállëll por gashtë nanápëll? ¿Chull rcabní hiaguë uvë perë ráudi'll nashi shtë hiaguë ni? Grë vëquërë naquëhapë ma ¿pë ruu'di'll lechë? ⁸ Adë rúnëdi'i tē llgabë de quë di'dzë rē' na shgabë nguiu sulamëntë purquë lëy nabëquë'ë Moisés rni'i igual. ⁹ Rni'i lëy shtë Dios: “Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë trigu”. PUES clarë nahin; adë quëgní'idi'i Dios di'dzë rē' purquë rga'a ldu'u mē ra ngunë ¹⁰ sino nahin tubi comparaciuni parë lē'ë hia'a. Lëy ni naescritë parë bien shtë hia'a. El quë naraa'në lu guiu'u nu el quë narcabní bē'dchi, guërüpë rall runë rall dchi'ni purquë cuezë rall dzë gunë rall recibir partë shtë cusechë narunë tucarë cadë lē'ë rall. ¹¹ Iurní bēcabní na'a bē'dchi narne'le vidë cubi parë lē'ë tē. ¿Pë llua'a tē na mal si guëdē'në na'a recibir cusë material de lē'ë tē? ¹² PUES si stubi mënë napë derechë gúnëll recibir cusë material shtë tē, másru'u derechë napë na'a guëdē'në na'a recibir cusë ni.

Perë adë guná'bëdia'a niétiquë de lē'ë tē. Rua'a ldu'u na'a grë cusë durë; gudilli na'a gashtë shtë na'a parë másru'u guërē'tsë diza'quë shtë Cristo. ¹³ Nané tē de quë ra narunë dchi'ni la'ni iádu'u ru'bë, quëhunë rall recibir partë ra cusë nardē'ë mënë ziquë ofrendë lu Dios. Ra naná quëhunë dchi'ni rua' bëcu'guë, runë rall

recibir tubi partë shtë ra ma naguc ofrecërë lu bëcu'guë. ¹⁴ Igual manërë na, lē'ë Dadë gunibé'ai' el quë naruadi'dzë diza'quë shtë mē, gúnëll recibir lo quë narquí'nill; guëdē'ë ra shmënë Dios lo quë narunë tucarë cá'all. ¹⁵ Perë na nunquë guná'bëdia'a dumí lu tē. Nu zac adë quëquë'édia'a ndē'ë parë guna recibir dumí shtë tē. Mejurë gatia antsë guëdchisú mënë lē'ë galërquitë ldua'a nanapa por mudë nanabania entrë lē'ë tē.

¹⁶ Parë na adë runë nadržínidia'a purquë ruadi'dza diza'quë, purquë ni napë quë guna; zni Shlama gunibé'ai' guna. PUES prubi de na si talë adë guadí'dzëdia'a diza'quë. ¹⁷ Por ni si talë guadi'dza diza'quë sulë por prupi voluntá shtëna, runë tucarë tubi premi cahia; perë quëhuna cumplir purquë nahin mandadë shtë Dadë; nahia ziquë tubi muzë nanapë quë gunë dchi'ni por la fuersë. ¹⁸ ¿Pë premi napa iurne'? Nahin de quë quëadi'dza diza'quë lu ra mënë, perë adë rúnëdia'a cubrë ni tubi centavë. Quiere decir adë quëhúnëdia'a cubrë lu ra mënë aunquë napa derechë cahia ayudë shtë rall.

¹⁹ Nádia'a bajo ordë shtë ra mënë, perë nahia siervë shtë mieti tē parë guna gan másru'u mënë parë Cristo. ²⁰ Iurë guquërela entrë ra mē israelitë, nahia cumë lē'ë rai' parë guna gan lē'ë rai' por Cristo. Iurë nanúa entrë ra naná bajo ordë shtë lëy, pues nahia cumë lē'ë rai' tē parë guna gan lē'ë rai' por Cristo. ²¹ Iurë nanúa entrë ra naguënédi'i lëy shtë Dios, nahia ziquë lē'ë rai' parë guna gan lē'ë rai' por Cristo.

Adë rúnëdi'i cuntienë ndë'ë de quë nápëdia'a rëspëti parë lëy shtë Dios, sino guca ziquë lë'ë rall të gac bè'a rall verdá shtë Dios nu gac rall shmënë Cristo. ²²Iurë nanúa ladi ra nadë rialdídi'i ldu'i con guëdubínú ldu'u rai', nahia ziquë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rall; tsaldí ldu'u rall más. Quiere decir, guquërela ziquë cualquier sahia të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. ²³Quëhuna grë ndë'ë parë guërë'tsë diza'quë nu parë guëquitë ldua'a juntë con lë'ë të por ra cusë za'quë narsëdchini diza'quë.

²⁴Nané të de quë entrë ra narllu'në tubi carrërë, tubsë naná gunë recibir premi. Gulë gubani ziquë el quë narllu'në lu carrërë parë gunë të recibir premi shtë Jesús. ²⁵Grëtë' ra narunë preparar parë deportë, rquë'ë guiá'all lo quë adë nazá'quëdi'i. Pues lë'ë rall quëhunë rall zni parë gunë rall recibir tubi premi, tubi corunë shtë guë'ë perë guë'ë ni lueguë rbidchi. En cambi lë'ë hia'a quëdë'na'a dchi'ni durë parë guëdë'na'a recibir tubi premi nanadë tsalúdi'i parë siemprë. ²⁶Adë rllú'nëdia'a lu carrërë ziquë ciegu; adë quëhúnëdia'a ziquë tubi nguíu naná quëgdë'ë golphë lu mbë ²⁷sino quëgzac zia shcuerpa; quëhuna obligar el mizmë cuerpë shtëna parë guëzu'bë diaguë shcuerpa voluntá shtëna. Zni canihuna; no sea de quë despuësë de bëluá'ahia sahia shti'dzë Dios, guna fallar lu rëglë nu gúnëdia'a gan premi shtë Jesús.

Mënë narunë adorar ra figurë

10 Dadë, rac shtua'a gac bè'a të de quë ra shtadë guë'lú

na'a despuësë bëru'u rai' Egipto, guzë rai' guëa' shcahi nu gudëdë rai' Nisëdu'u Llñi. ²Zni guc ziquë tubi galëriubë nisë parë lë'ë rai' purquë guanaldë rai' Moisés guëa' shcahi nu gudëdë rai' nisëdu'u. Bë'në rai' recibir Moisés ziquë lamë shtë rai'. ³Grëtë' rai' gudáu rai' con mizmë dau nabëshe'ldë Dios. ⁴Grëtë' rai' bii' rai' mizmë bebidë nabëdë'ë më purquë bii' rai' nisë nabëru'u la'ni guë'ë. Guë'ë ni na Cristo nabëshe'ldë Dios parë gúni' compañi lë'ë rai' lu nezë. ⁵Perë cantidá lë'ë rai' adë bëquítëdi'i ldu'u Dios con lë'ë rai', por ni bëa'në ra cuerpë shtë rai' nezë; guti rai'.

⁶Grë ndë'ë guzac parë gac bè'a hia'a lla quëhunë Dios; nahin ejemplë të adë chu guëzëbidi'i ldu'i cusë mal cumë ziquë bè'në ra mënë ni. ⁷Por ni adë rúnëdi'i të adorar ra figurë naractsa'u cumë ziquë bè'në bëldá ra më israelitë. Naescritë la'ni Sagradas Escrituras: "Ra mënë guzubë rall; gudáu rall; bii' rall; lueguë guasuldí rall parë guëgui'i rall lu figurë". ⁸Nu adë chu guëquënúdi'i sáhi' cumë ziquë bëldá ra mënë ni bè'në rai' nu guti galdë bi tsunë mili mënë tubsë dzë. ⁹Nu adë chu guëtë'dë prëbë lu Dadë aunquë na më pacënci. Bëldá ra mënë ni bëtë'dë rall prëbë lu më nu gudahuë' serpiëntë lë'ë rai'; guti rai'. ¹⁰Nu adë chu guëñ'idi'i cuntrë Dios cumë ziquë bëldá rai' bè'në rai'; guti rai', bè'në ianglë shtë galguti. ¹¹Grëtë' ndë'ë guzac ra shtadë guë'lú hia'a parë gac bè'a hia'a lla quëhunë Dios. Na escritë ra ejemplë ni la'ni Sagradas Escrituras parë

lè'è hia'a nanabani iurne'. Pues hia blac izè gudèdè; hia parè lè'è hia'a bédchini tiempè cubi. ¹²El què narialdí ldu'i zugá'all firmè lu shnezè Dios; pues gápèll cuidadè tè parè adè ldáguèdi'ill lu duldè. ¹³Cualquier cusè mal nartè'dè mèdzabè lu hia'a, igual nahin ziquè rdèdè lu los de más mènè, perè rac tsaldí ldu'u tè shti'dzè Dios. Lè'è mè jamás adè guèsánèdi'i mè lè'è tè; guène'e mè pudèrè parè gunè tè gan lu ra cusè mal. Iurè guèdchini tubi cusè mal, iurní Dios guène'e mè pudèrè parè guèrú'ul la'ni ra cusè ni parè adè guèazè guétèdi'ill lu shnezè mè sino gáquèl firmè.

¹⁴Por ni bëchi narac shtua'a, gulè bëllu'nè catè runè mènè adorar ra figurè. ¹⁵Quègnia'a lu tè cumè ziquè ra nardè'è cuendè. Gulè bè'nè juzguè si talè na verdá lo què naquègnia'a iurne'. ¹⁶Iurè rdèa hia'a nu rdi hia'a la'ni copè nabè'nè ldai' Dios, nu rdè'è hia'a graci lu mè por vini ni, nahin tubi sèni de què quèdè'na'a recibir ra bendición naze'dè por galguti shtë Jesús. Nu iurè rdáuha'a guetèshildi naná rllullè, na sèni de què unidè na hia'a con Cristo nu nadápa'a tratè con lè'i'. ¹⁷Aunquè cantidá na hia'a, pues quèháuha'a pedasè shtë tubsè guetèshildi; na hia'a tubsè cuerpè purquè unidè na hia'a con el què naná guetèshildi verdadèrè.

¹⁸Gulè guna'zi stubi ejemplè shtë naciuni Israel. Ra bëshuzi nabè'nè dchi'ni la'ni iádu'u, iurè gudáu rai' belè shtë ma nabè'nè mènè ofrecèrè lu Dios, rac bè'a hia'a de què lè'è rai' napè rai' tratè con Dios. ¹⁹Adè quègní'idia'a de què ra figurè

naractsa'u, napè rahin valurè, nilè adè quègní'idia'a de què belè naná guc ofrecèrè lu ra figurè, lasaquin. Aquèdi'i. ²⁰Lo què nacagnia'a na, lè'è ra mènè nanádi'i mè israelitè, iurè quèhunè rall ofrecèrè belè lu bëcu'guè, quèhunè rall ofrecèrin lu mèdzabè mal, lèdè lu Diósèdi'i. Adè rac shtú'udia'a lè'è tè gapè tè tratè con mèdzabè. ²¹Adè nídi'i mudè gu tè la'ni copè shtë Dadè Dios nu al mizmè tiempè gu tè la'ni copè shtë mèdzabè. Nídi'i mudè gau tè lu mellè shtë Dadè nu mizmè tiempè gau tè lu mellè shtë mèdzabè. Adè nídi'i mudè gúnèl adorar ra dzanè nu gúnèl adorar Dios mizmè tiempè. ²²¿Gu rac shtu'u tè guèldènú mè lè'è tè? ¿Gu napè tè más fuersè què lè'è mè?

Libertá nanapè ra shini Dios

²³Perè lè'èl rní'ill librè nal parè gúnèl lo què narac shtú'ul. Perè rnia'a lul, grè cusè adè rúnèdi'i compaño parè guèsé Espiritu Santo lè'èl. Verdá nadápa'a libertá parè guèdè'na'a zihani cusè, perè lèdè grèdi'i quèhunè compaño parè su firmè sa' hia'a lu shnezè mè. ²⁴Runè tucarè quili nguiu bien shtë sáhi', lédèdi'i bien shtë mizmè lè'èl.

²⁵Gulè gau grètè' lo què nardú lu llguèa' sin adè rna'bè dí'dzèdi'ill si na bien u na mal según creenci shténèl ²⁶purquè lè'è guédchiliu nu grètè' lo què nananú lu guédchiliu, rnibè'a Dadè Dios.

²⁷Si talè tubi sa'l nanadè rialdídi'i ldu'i shti'dzè Dios perè quèhúnèll invitar lè'èl gaul lídchill, pues gudáu grè lo què nangunè rall sirvè lul sin què adè rna'bè dí'dzèdi'ill si

lë'ë cumidë gua delantë lu ra figurë.
²⁸Perë si talë tubi guëni'i lul: "Belë
 rë' guc ofrecërë ziquë ofrendë lu
 ra figurë", iurní adë ráudi'il belë
 ni, no sea gúnël dañi parë lë'ë sa'l
 naguni'i di'dzë ni lul. ²⁹Quëgnia'a
 ndë'ë parë bien shtë sa'l, parë adë
 gúnëdi'il dañi fe shtë sa'l, lédëdi'i
 purquë nal débil con creenci
 shtënël.

Si talë tubi sa'l quëgna'bë dí'dzëll:
 "¿Pëzielú conductë shtëna gac
 cunformë con llgabë shtë sahia?
 purquë nahia librë. ³⁰Si talë rdë'a
 graci lu Dios por lo quë narauha,
 ¿pëzielú runë mieti juzguë conductë
 shtëna si fuërë nahia pecadurë?"
³¹Perë rnia'a lu të, si rau të u ruu'
 të u cualquier stubi cusë, gulë
 bë'në grë cusë parë gunë mieti
 alabar Dios. ³²Adë chu quërëldëdi'i
 manërë parë ldaguë los de más sa'
 të lu duldë, nilë por ra më israelitë,
 ni por ra nanádi'i më israelitë, ni
 por ra grupë shtë shmënë Dios.
³³Rëglë shtëna na zndë'ë: adë
 rúnëdia'a ofender ra sahia; mejurë
 rac shtua'a guëquitë ldu'u rall; adë
 rguilia bien shtë na sino bien shtë
 los de más sahia të parë gac salvar
 rai'.

11 Gulë tsagla'guë ejemplë
 shtëna ziquë tsagla'ga
 ejemplë shtë Cristo.

Rëglë parë ra na'a naná rdëá

²Bëchi, rquitë ldua'a purquë
 siemprë rëagná ldu'u të na nu
 ziaгла'guë të enseñansë nabëluá'ahia
 lu të. ³Perë rac shtua'a gac bë'a
 të Cristo na cabësë shtë nguiu nu
 lë'ë nguiu na cabësë shtë tsé'li' nu
 Dadë Dios na shlamë Cristo. ⁴Si

tubi nguiu rë'au guëc nguiu iurë
 lë'ë nguiu quëhúni' oraciuni, u iurë
 quëadí'dzi' diza'quë naná ze'dë de
 Dios, quëhunë nguiu ni desprëci el
 quë naná cabësë shtë nguiu. ⁵Perë
 si tubi na'a adë ré'audi'i guëc na'a
 iurë quëgná'bëll lu Dios u iurë
 quëadí'dzëll diza'quë, quëhúnëll
 desprëci el quë naná cabësë shtë
 na'a. Igual nall ziquë na'a naná
 rchuguë guëdubi guitsë guëc rall.
⁶Si talë tubi na'a adë ré'audi'i
 guëc na'a, mejurë chuguë guitsë
 guëc na'a tubigasë, perë si talë
 parë lé'ëll nahin shtu parë chuguë
 guitsë guëqui' u guëga'a guëc na'a,
 napë quë guë'au guëc na'a. ⁷Lë'ë
 nguiu adë rquí'nidi'i guë'au guëc
 nguiu purquë lë'ë nguiu quëhúni'
 representar personë shtë Dios nu
 rabtsë'ë nguiu gluri shtë Dios, perë
 na'a quëhúni' representar personë
 nu pudërë shtë nguiu. ⁸Iurë bëntsa'u
 Dios lë'ë nguiu, adë bé'nëdi'i' formar
 lë'ë nguiu de cuerpë shtë na'a sino
 bë'në më formar lë'ë na'a de cuerpë
 shtë nguiu. ⁹Lë'ë më bëntsa'u më
 tubi na'a purquë bëqui'ni nguiu lë'ë
 na'a. Adë bëntsa'udi'i më lë'ë nguiu
 por nicidá shtë na'a. ¹⁰Por ni rqui'ni
 guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë
 lë'ë nguiu na cabësë shtë na'a nu
 runë tucarë guë'au guëc na'a ziquë
 sëni de quë quëhunë rai' respëti lu
 ra ianglë. ¹¹Cumë unidë na shmënë
 më por Cristo, lë'ë nguiu nápëdi'ill
 vidë sin lë'ë na'a nu lë'ë na'a
 nápëdi'ill vidë sin por lë'ë nguiu.
 Rqui'ni nguiu na'a; ra na'a rqui'ni
 nguiu. ¹²Ziquë lë'ë na'a guc formári'
 de nguiu, también lë'ë nguiu nápi'
 vidë por lë'ë na'a. Pues grétë' cusë
 ze'dë de Dios.

¹³Gulë bënë juzguë mizmë lë'ë të si talë na correctë guëna'bë tubi na'a lu Dios sin quë në'audi'i guëc na'a. ¹⁴Mizmë llgabë la'ni ldu'u hia'a rni'i de quë si talë tubi nguiu nápëll guitsë guëqui' llëduni, nahin tubi shtu ¹⁵perë parë tubi na'a si talë guitsë guëqui' na llëduni, nalë nasa'a nahin parë lé'i' purquë zni bédë'ë Dios guitsë guëqui' parë guësé'auhin guëqui'. ¹⁶Si talë chu adë nádi'i de acuerdë nu rac shtú'ull gúnëll cuntrë enseñansë rë', pues rqui'ni gac bé'all de quë lë'ë na'a, ni los de más grupë shtë shmënë Dios, nápëdi'i na'a stubi custumbrë.

Manërë narunë tucarë gaul la Santa Cena

¹⁷Mientras quëgnehia cunseju parë lë'ë të, nanú stubi cusë narunë të perë adë nádi'in naza'quë. Quëhunë të cusë dzabë. Iurë rdëá të parë gunë të alabar Dios, nádi'in parë bien shtë të sino quëhunë të mal. ¹⁸Primërë puntë iurë rdëá të, nanú divisioni entrë lë'ë të; adë na të unídëdi'i. Zni rinia nu lluá'ahia nahin verdá. ¹⁹Pues rqui'ni tsu divisioni entrë lë'ë të parë gac bë'a mieti chu na shmënë Dios de verdá. ²⁰Perë iurë rdëá të parë gau të shtse shtë Dadë, lédëdi'i na shtse shtë Dadë purquë nádi'in ziquë bënë më ordenar. ²¹Iurë rau të, cadë tubi të rguibëllú lu sa' të parë gau të lu shtse nanua'a të mientras stubi sa' të nápëdi'i pë gáuhi'; stubi tantë të rzuu'dchi të con vini. ²²¿Pëllë adë nápëdi'i të lidchi të catë rau të, catë ruu' të? ¿Pë adë nápëdi'i të rëspëti parë los de más shmënë Dios? nu rgul shtu shtë sa'l nabënápëdi'i. ¿Pë

guënia'a lu të iurní? ¿Guëní'ihia na të më za'quë? Aquëdi'i.

Shtse shtë Dadë

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³Bëluá'ahia lë'ë të lo quë bëna recibir de lë'ë Dadë. Na zndë'ë. Mizmë gue'lë bënë më traicionar lë'ë Dadë Jesús, guna'zi më guetështildi. ²⁴Despuësë de bédë'ë më graci lu Dios, iurní bëshullë më guetështildi nu guni'i më: “Gulë gau ndë'ë; shcuerpa ndë'ë. Bëllullin por bien shtë të. Gulë gauhin parë guëagná ldu'u të galguti shtëna.” ²⁵Zni zac despuësë lë'ë shtse gualú, guna'zi më copë shtë vini nu guni'i më: “Ndë'ë na copë narunë cuntienë conveñi cubi naná selladë por rënë shtëna. Cadë vësë gu të vini ni, gulë bëagná ldu'u të galguti shtëna.” ²⁶Cadë vësë rau të guetështildi nu ruu' të vini lu Santa Cena, quëglua'a të stubi vësë más pë runë significar galguti shtë Jesús hashtë guëabré më stubi.

Gulë gapë rëspëti parë shtse shtë Dadë

²⁷Rqui'ni gápël cuidadë. Cualquier nanagáu guetështildi u nanagú la'ni copë shtë Dadë sin quë nápëdi'ill rëspëti, quëhúnëll tubi duldë cuntrë cuerpë nu rënë shtë Dadë. ²⁸Por ni cadë tubi të rqui'ni gunë të juzguë manërë nanabánil antsë gaul guetështildi nu antsë gul vini. ²⁹El quë naráu nu el quë naruu' la Santa Cena sin quë nápëdi'i rëspëti lu cuerpë shtë Jesús, quëgsëdchini nguiu ni cashtigu parë mizmë lé'ëll. ³⁰Por ni zihani lë'ë të rac llú'u të; nápëdi'i të

fuersë, nu zac nanú bêldá ra sa' të guti raj'. ³¹Perë si talë guédé'na'a juzguë conductë shtëna'a, iurní adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë hia'a. ³²Perë iurë runë më cashtigu lë'ë hia'a, nahin parë adë gáquëdi'i hia'a condenadë con los de más mënë shtë guédchiliu.

³³Zni bëchi narac shtua'a, iurë rdéa të parë gau të shtse shtënë më, gulë cuezë los de más sa' të antsë gau të. ³⁴Si talë tubi të rldiá'nël, gulë gau cumidë lídchil të parë Dios adë gúnëdi'i më cashtigu lë'ël iurë nardéa të. Los de más asuntë guna rëglin iurë gueldë guënahia lë'ë të.

Don narzëlaa'dchi Espíritu Santo

12 Bëchi, rac shtua'a gac bë'a të shcuendë ra don narzëlaa'dchi Espíritu Santo parë cadë tubi de lë'ë hia'a. ²Nané të bien iurë nianá na të mënë nadë guënëdi'i Dios, guanaldë të tëchi ra figurë nanápëdi'i vidë. Zni bë'në të según lo quë nabëlua'a mënë lë'ë të. ³Por ni, rac shtua'a gac bë'a të tubi më naquëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'i, nunquë guëni'idi'ill nacondenar Jesús. Nu zac sulë por pudërë shtë Espíritu Santo guëni'i mënë Jesús na el quë nanapë derechë parë guëni'bë'ai' guëdubi guédchiliu.

⁴Cadë tubi hia'a bédé'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo. Zihani clasë pudërë rzëlaa'dchi më perë tubsë Espíritu nanú. ⁵Nanú zihani manërë parë gunë mieti sirvë lu Dios, perë rdé'na'a sirvë tubsë Dadë. ⁶Nu zac nanú zihani resultadë gurënë perë tubsë Dios, el quë narunë parë gunë mieti

dchi'ni. ⁷Cadë tubi mieti bé'ni' recibir don nabëzëlaa'chi Espíritu Santo të parë grë hia'a guédé'na'a provëchë. Fuersë ni rlua'a por lo quë naquëhunë nguui. ⁸Mizmë Espíritu quëgne'e llni nu pudërë parë guadi'dzë nguui con más llni ru'bë. Parë stubi mënë mizmë Espíritu quëgdé'ël' fuersë parë ruadi'dzë nguui clarë di'dzë naze'dë de Dios. ⁹Stubi mënë rúni' recibir fe por mizmë Espíritu. ¹⁰Stubi rúni' recibir pudërë parë gunëaquëll ra narac ll'u'u por mizmë Espíritu. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gúnëll milagrë. Stubi rúni' recibir fuersë parë guadi'dzëll diza'quë naná ze'dë de Dios. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gac bé'all guadë na espíritu falsë nu guadë na espíritu verdadërë. Stubi mënë runë recibir fuersë parë guadi'dzëll dizé na nunquë bësé'dëdi'ill. Hia stubi mënë rúni' recibir fuersë nu pudërë parë guadi'dzëll pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë. ¹¹Grëtë' ra cusë rë' ze'dë de Espíritu Santo naná rne'le llni parë cadë tubi mieti según lo quë narni'i ldu'u Espíritu.

Grë hia'a na hia'a ziquë tubsë cuerpë

¹²Grë ra shmënë Cristo na ziquë tubi cuerpë nanapë zihani partë. Aunquë zihani na ra partë shtë cuerpë, nahin tubsë cuerpë. ¹³Pues grë hia'a, mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë, ra naná bajo ordë shtë ra mënë, nu ra nanapë libertá, grë hia'a bëáca'a tubsë cuerpë por lo quë nabë'në Espíritu Santo. Bë'në më punërë cadë tubi hia'a la'ni cuerpë. Cadë túbia'a bédé'na'a recibir mizmë Espíritu naze'dë de Dios.

¹⁴Tubi cuerpë napë zihani partë, lédëdi' tubsë partë. ¹⁵Si talë guëa' hia'a guëni'i: "Adë nádia'a guia'a cuerpë; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lédë por nídi' guëa' hia'a naseparadë parë lë'ë cuerpë. ¹⁶Si talë diága'a guëni'i: "Adë nádia'a slu; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lédë por nídi' diága'a nasaparadë parë lë'ë cuerpë. ¹⁷Si talë guëdubi cuerpë na slu, ðllallë guínia'a iurní? Si talë guëdubi cuerpë na tubi diaguë, ðllallë tsúllia hia'a iurní? ¹⁸Perë Dios bëzú cadë tubi partë shlugarin catë runë tucarë nu catë guc shtu'u më. ¹⁹Si talë grëtë' nahin tubsë partë, pues nádi'i cuerpë completë iurní. ²⁰Perë iurne' nanú zihani partë perë tubsë cuerpë.

²¹Slu hia'a adë gáquëdi'i guëni'i lu guia'a hia'a: "Adë rquí'nidia'a lë'l'ël". Nu zac guëca'a adë gáquëdi'i guëni'in lu guëa' hia'a: "Adë rquí'nidia'a lë'l'ël". ²²Al contrari, ra partë shtë cuerpë nanápëdi'i fuersë, partë ni más lasac parë cuerpë.

²³Ra partë shtë cuerpë narni'i hia'a nápëdi'in hunurë, rácuhin con más hunurë; ra partë nanádi'i nasa'a, quëdë'na'a tratar con más cuidadë.

²⁴Ra partë shtë cuerpë namás nasa'a rquí'nidi'in mizmë cuidadë. Dios bé'ni' punerë grëtë' partë shtë cuerpë según voluntá shtë më. Ra partë narquí'nia'a menos, bédë'ë më más hunurë parë partë ni ²⁵të parë adë tsúdi'i ni tubi divisioni ladi cuerpë sino quë cadë partë shtë cuerpë gapin cuidadë por los de más sáhi'. ²⁶Si talë tubi partë shtë cuerpë quëzac zi u pë raquin, guëdubi cuerpë quëzac zi iurní. Si

talë tubi partë quëhunin recibir hunurë, pues guëdubi cuerpë rquitë ldu'in iurní.

²⁷Pues bien, lë'ë hia'a na hia'a cuerpë shtë Cristo; cadë tubi de lë'ë hia'a na hia'a partë shtë cuerpë ni. ²⁸Zni Dios bënë ordenar pë gunë cadë tubi shmënë më. Primërë gululé më ra poshtë, segundë lugar gululé më ra naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë de Dios. Tecërë lugar gululé më ra mësë narlua'a shti'dzë më; cuartë lugar ra narunë milagrë, iurní ra narunëac ra narac lluu'u. Nu gululé më ra narunë compa'ni, nu ra narnibë'a, nu ra naruadi'dzë stubi dizé. ²⁹¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a poshtë? ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a ra naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios? ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a mësë, u guëdëna'a milagrë, ³⁰u nápa'a pudërë parë gunëaca'a ra narac lluu'u, u grëtë' hia'a rac ruadi'dza'a dizé gurënë? ¿Ni mudë grë hia'a rac guëni'ia'a pë runë cuntienë ra dizé ni? Pues clarë nahin; lédë znídi'in. ³¹Gulë guc shtu'u lo quë narzëlaa'chi Espíritu Santo, lo quë narunë compa'ni más grë ra shmënë më. Iurne' guëluá'ahia lë'ë tē lo quë naná mejurë quë grë ra cusë rē'.

13 Si talë raca ruadi'dza dizé shtë mënë nu ra dizé shtë ra ianglë, perë adë rac shtú'udia'a sahia, nápëdia'a amor, nahia ziquë gambanë nanídi'i chahi'; rsédchidi'in bien. Nahia ziquë cha' platí narsédchidi'i bien. ²Talë raca ruadi'dza lu mënë di'dzë naze'dë de Dios perë adë nápëdia'a amor, niétiquë nahia. Talë nanéa grë clasë secretë shtë mënë; talë riasëhia

guëdubi naná rsë'dë mënë lu gué'dchiliu, nu si talë rialdí ldua'a Dios con guëdubinú ldua'a hashtë guëdchisú Dios ra dani lua, perë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia.

³Talë qui'dza grë nanapa ca'a mënë; talë guna intriegu shcuërpa parë tsequi lu gui'i, perë adë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia. Adë bë nápëdia'a iurní.

⁴El quë nanapë amor nápëll pacënci; nazá'quëll. Humildë nall. El quë narac shtu'u sáhi', adë rzëbidi'i ldú'ull pë shtë sáhi'; adë runë nachínidi'ill lu sáhi'. ⁵Gúnëll lo quë narac shtu'u sáhi', lédëdi'i lo quë narac shtú'ull. El quë narac shtu'u sáhi', adë rldëdi'ill; adë nápëdi'ill mal lllgabë. ⁶Nápëdi'i nguiu ni gustë iurë quëhunë mënë duldë. Mejurë rëuu' ldú'ull iurë ria mënë shnezë Dios nu iurë adë rní'idi'i mënë bishi. ⁷El quë nanapë amor, nunquë rní'idi'ill cuntrë sáhi'. Rialdí ldú'ull sa'll na më za'quë. Nápëll confiansë tsanaldë sa'll shnezë Dios. Rua'a ldú'ull lu grë cusë durë.

⁸Amor shtë Dios adë tsalúdi'in, perë guëdchini tiempë tsalú di'dzë naruadi'dzë mënë con pudërë shtë Dios. Guëdchini tiempë adë guadi'dzëdi'i mënë stubi dizé. Guëdchini tiempë lo quë nariasé hia'a, tsaluhin. ⁹Du'psë riasé hia'a ne'; zihani cusë adë riasédi'i hia'a. Ra narni'i di'dzë naze'dë de Dios, también runë faltë parë riasé rall grë cusë ¹⁰perë iurë guëdchini Jesús con gué'dchiliu cubi, grë lo quë nádi'i completë, tsaluhin. ¹¹Tiempë nahia lllguë'në, biadi'dza ziquë lllguë'në. Bëna lllgabë ziquë

llguë'në. Bëna juzguë ziquë lllguë'në, perë iurë bësa'na grë cusë shtë galëllguë'në, guaru'ba. ¹²Rnádi'i hia'a ra cusë clarë iurne'. Riasédi'i hia'a por completë. Ziquë rna hia'a lu guë'guanë gushë, rluá'adi'i bien luhin perë tubi dzë guená hia'a bien. Guená hia'a lu Dios. Riasé hia'a du'psë ne', perë dzë ni tsasé hia'a ziquë Dios nané më lë'ë hia'a. ¹³Tsunë cusë nápëdi'in fin: fe, esperansë, nu amor. Delantë lu Dios amor na mayurë.

Enseñansë parë el quë naruadi'dzë dizé gurënë

14 Gulë guni'i ldu'u gapë të más amor parë sa'll nu gulë gudili pudërë narne'e Espíritu Santo parë guadi'dzël shti'dzë Dios. ²Ra mieti naruadi'dzë dizé gurënë quëadi'dzëll lu Dios, lëdë lu mënëdi'i, purquë ni tubi adë chu riasédi'i lo quë narni'i mënë ni. Ruadi'dzëll por pudërë shtë Espíritu Santo, perë di'dzë ni naga'chi parë los de más sa'll. ³Perë en cambi el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, quëadi'dzëll lu ra sa'll të parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë su rall firmë lu shnezë Dios. Rdé'ëll cunseju parë bien shtë sa'll. ⁴El quë naruadi'dzë dizé gurënë, rúnëll parë bien de mizmë lél'ëll, perë el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, rúnëll bien parë tsasé grupë shtë shmënë Dios ra enseñansë shtë më.

⁵Na rac shtua'a de quë grétë' të gapë të fuersë parë guadi'dzë të dizé gurënë, perë más rac shtua'a guadi'dzë të di'dzë naze'dë de Dios; pues más lasac el quë naruadi'dzë

diza'quë quë mënë narac ruadi'dzë dizé gurënë. Shti'dzë mënë naruadi'dzë dizé gurënë, lasáquëdi'in parè los de más sáhi' si talè nídi'i tubi narni'i pè runè cuntienë ra dizé gurënë; napè quë guëni'ill pè runè cuntienë ra di'dzë tē napè shmënë Dios provëchë. ⁶Por ni bëchi, si talè na gueldë guënahia lè'ë tē nu guadi'dza stubi dizé nanadë riasédi'i tē, adë guëllu'idi'in parè lè'ë tē. Rqui'ni guadi'dza lu tē enseñansë nabëlua'a Dios lua u tubi di'dzë nabëna recibir de lè'ë më u tubi di'dzë naze'dë de lè'ë më u tubi enseñansë shtë më; iurní sí gunë tē provëchë.

⁷Ne' guënia'a tubi comparaciuni. Ra gui'bë músiquë nanápëdi'i vidë ziquë flauta u tubi arpa, si talè adë riubédi'in clarë, òlla gac bë'a mieti pè ru'ldin, guadë na piesë naguëna'zin? ⁸Nu lu tubi guërru, si talè lè'ë cha' trompetë riubédi'in clarë òchull gunë preparar parè guëná'zill guërru? ⁹Mizmë zac lè'ë tē, si talè ruadi'dzël tubi dizé nanadë riasédi'i mieti, òllallë gac bë'a mieti guadë naquëgní'il? No sea shti'dzël na ziquë tubi naruadi'dzë sulë mbë. ¹⁰Nanú zihani dizé naruadi'dzë mënë la'ni guédchiliu; grëhin nanú shnézi'. ¹¹Perè si talè adë riasédia'a dizé shtë stubi naruadi'dzë, nahia ziquë tubi më zitu parè lè'ë mënë ni nu lé'i' na ziquë më zitu parè na. ¹²Por ni hia quë lè'ë tē rac shtu'u tē gapë tē pudërë nu llni shtë Espíritu Santo, gulë guna'bë lu Dios por pudërë parè guadi'dzël enseñansë tē tsaldí ldu'u mieti shti'dzë Dios más. ¹³Zni na el quë naruadi'dzë di'dzë gurënë, napè quë guëná'bëll lu Dios

tē parè guëdë'ë më pudërë parè guëni'ill pè runè cuntienë di'dzë ni. ¹⁴Si talè ruadi'dzënúa Dios con di'dzë gurënë, quëгна'ba lu Dios con espíritu shtëna, parè adë quëgúdia'a provëchë parè shgaba cumë riasédia'a di'dzë ni. ¹⁵¿Pëllë guna iurní? Guëna'ba lu Dios con espíritu shtëna nu zac guëna'ba lu më con dizé nariasé mieti. Gulda ra labansë con espíritu shtëna nu zac con di'dzë nariasëhia ¹⁶purquë si talè quëadi'dzënu' Dios nadë más con espíritu shtënël, el quë narquë diaguë, el quë nadë bë'nëdi'i recibir pudërë shtë Espíritu ziquë lé'ël, adë gúnëdi'ill gan tsasëll shti'dzël. Nu adë gáquëdi'ill guëni'ill: “Nia Dadë”, iurë tsalú oraciuni, iurë rdé'ël graci lu më. Nguiu ni adë riasédi'ill lo quë narni'íl. ¹⁷Pues bien quëgdé'ël graci lu më parè parè stubi sa'l adë nápëdi'ill provëchë la'ni ldú'ull. ¹⁸Quëgdë'a graci lu Dios de quë na ruadi'dza di'dzë gurënë por pudërë shtë Espíritu Santo más quë grétë' mënë ¹⁹perè catë rdé'a grupë shtë shmënë Dios, más rac shtua'a guënia'a ga'i di'dzë nariasé mënë quë chi'i mili di'dzë nanadë riasédi'i mënë. Iurë ruadi'dza, rac shtua'a guëlu'ahia di'dzë naná parè bien shtë mieti.

²⁰Bëchi, adë rúnëdi'i tē ziquë llguë'në nadë rac bë'adi'i guadë naná bien nu guadë naná mal, parè en cuantë ra cusë mal, rac shtua'a gac tē ziquë më gushë nardë'ë cuendë. Rac shtua'a gac tē llguë'në inocentë en cuantë ra cusë dzabë. ²¹Naescritë la'ni librë shtë lëy: “Guadi'dza lu naciuni rë' stubi dizé gurënë. Mënë zitu guëni'i rall

shti'dza, rni'i Dadë." ²²Zni na, ra dizé gurënë naruadi'dzë mënë por pudërë shtë Espíritu Santo, na rahin ziquë sēni parë ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios, lédëdi'i parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. En cambi el quë naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë de Dios, nahin ziquë sēni parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më, lédëdi'i parë ra nanadë rialdídi'i ldu'i.

²³Iurë grupë shtë shmënë Dios rdëá, si talë grëtë' quëadi'dzë stubi dizé por pudërë shtë Espíritu Santo nu ze'dë tsuté ra nadë rialdídi'i ldu'i, u ze'dë tsuté mënë nadë rac bé'adi'i shcuendë ra cusë ni, iurní guëni'i rall rac luguë të. ²⁴Perë si talë grëtë' të quëadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios nu tsuté tubi nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, u mënë nadë bësédëdi'i shti'dzë më, iurní gunguë bè'a nguiu ni duldë shtënëll nu shti'dzë të gunë juzguë lé'ëll.

²⁵Grëtë' cusë naga'chi la'ni ldu'u nguiu ni, guëru'uin lu llni nu iurní guëzullíbill lu më; guëni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guëni'ill Dios quëbezënuhi' lë'ë të de verdá.

Iurë tsu cultë, gaquin con ordë

²⁶Pues iurní bëchi, iurë rdëá të, si tubi de lë'ë të nápël tubi cantë, stubi të napë tubi enseñansë, stúbill rac shtú'ull guëni'ill di'dzë gurënë, stubi nguiu rac shtu'u guëni'ill di'dzë nabé'nëll recibir de Dios, stubi të rac shtú'ul guëni'il pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë; bien nahin. Nadë más gulë bè'në grë ni parë tsaldí ldu'u ra shmënë Dios más. ²⁷Iurë ruadí'dzël stubi clasë dizé, pues biadi'dzë chupë u por más tsunë të nu por turnë.

Nu zac rqui'ni tubi naguadi'dzë pë runë cuntienë dizé ni. ²⁸Si talë nídi'i naguëni'i shcuendë di'dzë ni, mejurë adë guadí'dzëdi'il lu grupë shtë shmënë Dios. Mejurë guadí'dzënu Dios la'ni ldu'ul guitsë guitsë. ²⁹Nu si talë guadí'dzël diza'quë naze'dë de Dios, pues guëni'i chupë mieti u tsunë ra mënë narëta'; hia los de más gunë rai' juzguë lo quë naguni'i ra nguiu ni.

³⁰Perë si talë Dios guënë'e' galërac bè'a parë stubi sa' të naquëbezë nga'li, iurní lë'ë naguna'zi di'dzë primërë, guëac dchi; adë tsaglágüëdi'i guadí'dzëll. ³¹Manërë ni grëtë' të narunë recibir di'dzë naze'dë de Dios, gulë biadi'dzë tubi por tubi të parë grëtë' të tsasë'dë të nu gunë të provëchë ra di'dzë ni. ³²El quë naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios, pues el mizmë létëll nápëll pudërë parë guadí'dzëll u parë adë guadí'dzëdi'ill. ³³Dios adë rsëdchínidi'i' desordë sino rquitë ldu'u më iurë tsu cultë con ordë. Zni rluá'ahia ra grupë shtë shmënë Dios, ra nabëzunë më almë shtë rai'.

Ziquë na custumbrë entrë grë ra shmënë Dios, ³⁴ra na'a adë nápëdi'i rall derechë parë guadí'dzë rai' lu cultë; adë bédë'ë Dios sí parë guadí'dzë rai' sino gac rai' obedientë ziquë cagnibë'a më la'ni lëy. ³⁵Si talë rac shtu'u tsasë rai', guëna'bë di'dzë rai' lu tse'lë rai' lídchi' purquë nádi'i bien si talë tubi na'a guadí'dzëll lu cultë.

³⁶Napë quë gac bè'a të de quë shti'dzë Dios adë guzublúdi'i con lë'ë të nu nádi'i të lúniquë mënë nabë'në recibir shti'dzë më. ³⁷Si

talë tubi të rní'il bé'nël recibir diza'quë naze'dë de Dios, u si talë cagní'il ruadí'dzël por pudërë shtë Espíritu Santo, napë quë gac bé'al lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin tubi mandadë shtë Dadë Dios. ³⁸Perë si talë adë nédi'i nguiu gac bé'all nahin verdá, pues gulë bësa'në lë'ëll lu nacahi shtë'nëll. ³⁹Bëchi, gulë guni'i ldu'u parë gapë të pudërë parë guadi'dzë të diza'quë naze'dë de Dios; adë rcádi'i të guadi'dzë ra mënë stubi dizé ⁴⁰perë gulë bë'në grë cusë con ordë, lëdëdi'i con desordë.

Guashtë Cristo ladi ra tëgulë

15 Iurne' bëchi, rac shtua'a guëagná ldu'u të diza'quë naná biadi'dza lu të. Bë'në të recibirin nu tsagla'guë rianaldë të nezë shtë më con guëdubinú ldu'u të. ²Por diza'quë ni nasalvar të si talë tsagla'guë të lo quë nabëluá'ahia lë'ë të. Nasalvar të si gualdí ldu'u të shti'dzë më de verdá.

³Primërë lugar, bëluá'ahia lë'ë të grë enseñansë nabëna recibir. Bëluá'ahia lë'ë të de quë Cristo guti por ra duldë shtëna'a cumë ziquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras. ⁴Bëga'chi më nu guashtëhi' ladi ra tëgulë dzë tsunë, igual ziquë rni'i ra Sagradas Escrituras. ⁵Bëluá'ahia lë'ë të de quë bëlua'alúhi' lu los de más poshtë. ⁶Despuësë bëlua'alúhi' lu más de ga'i gahiu'a shmënë Dios naná bédëá. Zihani mënë todavía nabani rai'; sëbëldá rai' hia guti rai'. ⁷Despuësë bëlua'alú Cristo lu Jacobo, iurní lu grë ra poshtë shtëni'.

⁸Hia despuësë de ni bëlua'alú më lua aunquë nahia ziquë tubi lliguë'në nabëdchini lu guédchiliu antsë gac cumplir tiempë parë gáli'. ⁹Nahia el quë nalasáquëdi'i entrë los de más poshtë shtë më. Adë rúnëdi'i tucarë gaca poshtë purquë guzunalda ra shmënë Dios. ¹⁰Perë lo quë nanahia iurne' na purquë guc shtu'u më na nu bë'në më zihani favurë parë na. Lo quë nabë'në më por na, napë resultatë. Bëna dchi'ni más quë los de más mënë aunquë nilë lëdë nádi'i, sino quë Dios bëne'e fuersë nu bë'në ldai' më na. ¹¹Perë adë rúnëdi'i importë chu bë'në más dchi'ni. Biadi'dzë na'a lu të ra diza'quë nu gualdí ldu'u të shti'dzë më.

Tsashtë ra tëgulë stubi

¹²Si talë ruadi'dzë na'a de quë Cristo guashtëhi' ladi ra tëgulë çpëzielú bëldá de lë'ë të rni'i të de quë tsashtëdi'i ra tëgulë? ¹³Si adë tsashtëdi'i rai' ladi ra tëgulë pues tampusquë lë'ë Cristo adë guashtëdi'i' ladi ra tëgulë. ¹⁴Talë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tëgulë, hia diza'quë naná biadi'dzë na'a lu të nápëdi'in valurë nu fe shtë të nápëdi'in valurë; lasáquëdi'in. ¹⁵Si talë nahin zni, rlua'a clarë na na'a testigu falsë purquë hia lë'ë na'a guni'i na'a lu ra mënë de quë Dios bëldishtë Cristo ladi ra tëgulë. Perë si talë nádi'in verdá de quë ra tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, pues iurní zac lë'ë Dios bëldishtëdi'i më lë'ë Cristo. ¹⁶Si talë tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, iurní lë'ë Cristo tampusquë guashtëdi'i' ladi ra tëgulë. ¹⁷Si

talë Cristo adë guashtëdi'i' ladi ra tēgulē, fe shtë të adë rlluí'idi'in; todavía adë naperdunē duldē shtë të. ¹⁸Nu ra tēgulē nagualdí ldu'u shti'dzē Jesús, adë nádi'i' rai' salvar. ¹⁹Si talē rialdí ldu'u hia'a shti'dzē Cristo napin valurē sulamētē mientras quērēlda'a lu guédchiliu, iurní prubi na hia'a; nápēdi'i' hia'a esperansē nu runē tucarē guēga'a ldu'u mēnē lē'ē hia'a.

²⁰Perē verdá na de quē Cristo guc resucitar ladi ra tēgulē; na mē lē'ē primērē naguashtë parē adē guēabrídi'i' gáti' stubi. ²¹Pues ziquē guzublú galguti por tubsē nguiu, también por tubi nguiu guzublú galēriashtë shtë tēgulē. ²²Pues grētē' mēnē napē quē gati rai' purquē na rai' llēbní Adán; zní zac grētē' naná unidē con Cristo, guēldishtë mē lē'ē rai' ladi ra tēgulē. ²³Perē cadē nguiu según turnē narunē tucarē lē'ēll. Cristo gúqui' ziquē primērē naná gátidi'i' parē siempřē perē despuēsē iurē guēabrí mē stubi, iurní gátidi'i' jamás ra naná unidē con lē'ē mē. ²⁴Iurní guēga'a iurē shtë fin; tsalú guédchiliu rē'. Guēdē'ē mē fin grētē' autoridá, grētē' ra nanapē pudērē, nu guēdē'ē mē fin parē grē ra narnibē'a lu guédchiliu. Iurní gunē mē intriegu catē rribē'a mē ca'a Dios, Shtáda'a. ²⁵Guēnibē'a Cristo ziquē rēy hashtë iurē gunē Dios gan lu grē enemigu shtë Cristo nu guēzullibi rall lúhi'. ²⁶Lúltimē enemigu nangunē mē gan lúhi' na galguti ²⁷purquē Dios bēdē'ē mē derechē guēnibē'a Cristo grētē' cusē, perē iurē Sagradas Escrituras rni'i' de quē Cristo nápi' derechē parē guēnibē'ai' grētē' cusē,

pues clarē nahin de quē Dios adē nádi'i' bajo ordē shtë Cristo, perē bēdē'ē mē derechē parē guēnibē'a Cristo guēdubi guédchiliu. ²⁸Iurē grētē' cusē guēa'nin bajo ordē shtë Cristo, iurní mizmē lē'ē Cristo, shini Dios, gúni' intriegu mizmē lē'i' con grē pudērē nanápi' lu Dios të parē Dios gáqui' el quē nanapē grē pudērē parē siempřē.

²⁹Nanú ra narni'i' adē tsashtëdi'i' ra tēgulē, perē si nahin verdá, ípēzielú rriubē nisē rall por ra naná guti? Si talē adē tsashtëdi'i' tēgulē, mbanē na lo quē nacanihunē të; mejurē adē guēchu'bē nisē të sa' të shlugar ra tēgulē.

³⁰Nu zac ípēzielú rdchi'ba vidē shtëna lu peligrē guēdubi tiempē si talē adē tsashtëdi'i' ra tēgulē?

³¹Quēgnia'a lu të verdá de quē grētē' dzē nanúa lu peligrē shtë galguti. Runē nadchinia por dchi'ni nabēna entrē lē'ē të; guquin purquē unidē nahia con Cristo Jesús, Shláma'a.

³²Perē si talē nahin ziquē narni'i' tubi dichē: “Gudildia con ra ma dushē la'ni guédchi Efeso” ípē cusē bēna gan si talē ra tēgulē adē tsashtëdi'i' rai' stubi? Mejurē guēni'i' hia'a: “Cha guédáuha'a; cha guédí hia'a; glli gati hia'a”.

³³Adē rdē'ēdi'i' të sí guēgugué mēnē lē'ē të por di'dzē falsē. Nanú tubi dichē narni'i': “Ra amigu mal na rall causē rriti mēnē nezē za'quē”. ³⁴Gulē bē'nē llgabē bien nu gulē bēabrí ldu'u të tubi nezē za'quē nu adē rúnēdi'i' të duldē, pues nanú bēldá të naná guēnédi'i' Dios bien. Rnia'a lu të zndē'ē të parē guētú lu të du'pē.

Lla tsashtë ra tēgulē

³⁵Tal vez tubi de lē'ē të guēna'bē dí'dzēl: “¿Llallē tsashtë ra tēgulē?

¿Lla na cuerpë gapë rai' iurë guëbani rai'?" ³⁶Di'dzë ni na tuntë. Nanël iurë lé'ël rcabnil bè'dchi, hia bè'dchi ni napë quë gu'dzë të parë guëru'u tubi plantë. ³⁷Grëtë' nargabní la'ni guiu'u ziquë bè'dchi shtë trigu u stubi clasë bè'dchi, iurë rcabnilin, adë nápëdi'in formë shtë plantë sino nahin bè'dchi. ³⁸Dios rdë'ë më lu bè'dchi tubi formë narac shtu'u më, formë naná gurënë según narni'i ldu'u më. Cadë clasë bè'dchi rldanin nu napin formë narunë tucarë. ³⁹Grëtë' ra nanabani, nápëdi'i rall cuerpë igual; nanú cuerpë shtë mënë; stubi clasë cuerpë parë ra ma, nu cuerpë shtë ra ma'ñi na stubi clasë; nu cuerpë shtë ra mbeldë gurënë nahin. ⁴⁰Nu zac nanú ra nanapë cuerpë lu gube'le, nu nanú ra nanapë cuerpë lu guédchiliu, perë cuerpë nananú gube'le, nasa'a rlua'ain. Lë'ë galnasa'a shtë cuerpë shtë guédchiliu gurënë nahin. ⁴¹Lë'ë llni shtë ngubidzë gurënë nahin con llni shtë mbehu, nu zac gurënë na llni shtë ra mbelëgui'i. Entrë ra mbelëgui'i tubi mbelëgui'i rabtsë'ë llni shtëhin másru'u fuertë lu sa' mbelëgui'i. ⁴²Zni na con tégulë iurë riashté rai'. Vidë shtë nguiu na ziquë tubi bè'dchi naná rialú, perë iurë tsashtë nguiu ladi ra tégulë, adë gátidi'i' jamás. ⁴³Rtu lu hia'a por ra cuerpë nadápa'a iurne' purquë rati ra cuerpë, perë tsashtë hia'a nasa'a. Na hia'a débil iurne' perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë fuertë naná tsalúdi'i. ⁴⁴Lu guédchiliu rë' nadápa'a cuerpë shtë guédchiliu perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë,

guédápa'a cuerpë gurënë naná demasiadë nasa'a. Nadápa'a cuerpë shtë guédchiliu perë zac nanú cuerpë cubi narne'le Dios.

⁴⁵Rni'i ra Sagradas Escrituras: "Primëre nguiu Adán béaqui' nguiu nanabani", perë rnia'a lu të lë'ë Adán naná bédchini despuësë, na më lúniquë narne'le vidë cubi shtë Dios. ⁴⁶Lë'ë nguiu shtë guédchiliu bédchi'ni' primëre con cuerpë naná guiu'u; hia despuësë bédchini nguiu nanapë pudërë parë guënë'ei' vidë espiritual. ⁴⁷Primëre nguiu guctsa'u guiu'u; náhi' de guédchiliu, perë segundë nguiu bédchini' de gube'le. ⁴⁸Ziquë guc nguiu naguctsa'u guiu'u, zni na grëtë' naralë la'ni guédchiliu. Ziquë guc nguiu nabédchini de gube'le nu guziá'ai' gube'le, zni na ra mieti nanapë vidë naze'dë de lë'ë më nacuezë gube'le. ⁴⁹Ziquë lë'ë nguiu nápëll cuerpë shtë guédchiliu, también guédápa'a cuerpë ziquë cuerpë shtë Cristo nacabezë gube'le.

⁵⁰Bëchi, rnia'a lu të grëtë' cuerpë nadápa'a iurne' adë gáquëdi'i tsutëhin catë rribë'a Dios. Lo quë nanapë quë tsalú, adë nápëdi'in partë con ra cusë nadë tsalúdi'i. ⁵¹Rac shtua'a gac bè'a të tubi secretë; lëdë grédi'ia'a gati hia'a sino gac cambi shcuërpa'a. ⁵²De repëntë ziquë iurë rguíni láguël, guínil cha' shtë trompetë; iurní ra tégulë guëbani rai' stubi të parë jamás adë guëabrídi'i gati rai'. Hia lë'ë hia'a gac cambi iurní. ⁵³Lë'ë cuerpë shtëna'a narialú napë quë gac cambi parë adë tsalúdi'in jamás. Cuerpë shtëna'a naná rati, napë quë gac cambi të parë adë

gátidi'i jamás. ⁵⁴Dzè ni iurè lè'è cuerpè shtëna'a narialú gac cambi por cuerpè nadè rialúdi'i, nu lè'è cuerpè shtëna'a gac cambi por cuerpè nanadè gátidi'i, iurní gac cumplir lo què naná escritè la'ni Sagradas Escrituras: “Bèd'è mè fin lè'è galguti. ⁵⁵Lé'èl galguti, ¿gua pudèrè shtënèl parè gúnèl gan lu grè mieti?” ⁵⁶Pues duldè bèsèdchini galguti parè lè'è mieti, nu duldè na ziquè tubi narnibè'a lè'è mieti purquè lèy shtë Dios rlua'a grè mieti na rall pecadurè. ⁵⁷Perè dushquilli Dios, rne'e mè pudèrè parè rac guèdè'na'a gan lu galguti por Jesucristo, Shláma'a. ⁵⁸Por grè ndè'è, bèchi narac shtua'a, gulè tsagla'guè firmè lu shnezè mè; adè tsaldídi'i ldu'u tè stubi lda'i. Gulè bè'nè dchi'ni shtë Dadè másru'u purquè nané tè dchi'ni naquèhunè tè juntè con lè'è Dadè, adè nádi'in sin resultatè.

Ofrendè parè ra shmènè Dios

16 Iurne' quèquèa'a shcuendè ra centavè nardèa parè ra mènè nabèzuné Dios almè shtë rai'. Gulè bètèa centavè según lo què nagunibé'ahia ra grupè shtë shmènè Dios naná quèrelde regiuni Galacia. ²Cadè primèrè dzè shtë lmalè, cadè tubi de lè'è tè napè què guètèal centavè según lo què nabè'nèl gan. Gulè cutsa'uin tè parè nídi'i nicidá guètèa tè ofrendè iurè guèdchinia. ³Iurè guèdchinia ndè, guèshe'lda lè'è ra narunè tè nombrar; guèdè'a guia'a rai' tubi cartè shtë recomendación parè gua'a rai' ofrendè shtë tè hashtë Jerusalén. Gunè rall intriegu

centavè ni parè ra naquèrelde nga'li. ⁴Si talè guèni'i ldua'a de què nu zac na tsahia, sènalde rai' na.

Guni'i ldu'u Pablo tsáhi' Corinto

⁵Napè què tsahia por regiuni shtë Macedonia; hia despuèsè de ni, guèdchinia Corinto. ⁶Adè na segúrdèdia'a perè guèquèrelde'núa lè'è tè por du'pè tiempè u guètèda tiempè naldè nga'li con lè'è tè. Iurní zac gunè tè compa'ni na nezè shtëna catè guzèahia despuèsè. ⁷Adè rac shtú'udia'a gueldè guènahia lè'è tè por du'pè tiempè sino què rac shtú'uhia cueza con lè'è tè tubi visitè llèduni si talè na voluntá shtë Dios. ⁸Perè na guèana Efeso hashtë tsalú laní Pentecostés ⁹purquè ndè'è nanú zihani dchi'ni shtë Dadè Jesús parè guna cumplir. Tsaldí ldu'u ra mènè shti'dzè mè; perè nanú zihani contrari narunè cuntrè shti'dzè Dios.

¹⁰Si talè guèdchini Timoteo, gulè bè'nè tratè bien lé'i' tè parè adè riádi'i ldu'i purquè lé'i' quèhúni' dchi'ni shtënè Dadè igual ziquè na. ¹¹Por ni adè chu gúnèdi'i desprèci lé'i'. Mejurè gulè bè'nè compa'ni lé'i' parè tsaglá'gui' viajè shtëni' tè parè guèdchini gueldè guènáhi' na. Quèbeza lé'i' juntè con los de más bèchi la sa' hia'a.

¹²Lè'è bécha'a Apolos, bèna ruèguè lúhi' tè parè gúnèll compa'ni los de más sa' hia'a iurè gue'dè guèna rai' lè'è tè, perè Apolos quègní'ill de què nádi'i voluntá shtë Dios parè gue'dè guènal lè'è tè iurne', perè hashtë guène'e mè sí, iurní gue'dè guènal lè'è tè.

Rialú cartè rè' con saludè

¹³Gulè guc mènè nasini nu gulè tsagla'guè firmè lu shnezè

më. Gulë cue za'quë za'quë. Gulë bë'në shchi'ni Dios ziquë mënë naná rialdí ldu'i de verdá. Gulë gac nguii nadë rdzëbëdi'i. ¹⁴Grëtë' lo quë nangunë të, gulë bë'nin con guëdubinú ldu'u të con amor parë los de más sa' të.

¹⁵Iurne' bëchi, nané të de quë famili shtë Estéfanas guc rai' primëre naná gualdí ldu'i shti'dzë Jesús; na rai' primëre nagualdí ldu'i shti'dzë Dios entrë grë mënë naquërelde regiuni Acaya. Nu tsagla'guë quëhunë rai' sirvë los de más mënë nabëzuné Dios almë shtë rai'. ¹⁶Rac shtua'a de quë lë'ë të guëzu'bë diaguë të shti'dzë mënë ziquë lë'ë rai' nu zac grë ra naná runë compa'ni parë shchi'ni Dios, nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra mënë naquëhunë dchi'ni shtë më. ¹⁷Nalé rquitë ldua'a de quë bëdchini Estéfanas, Fortunato, nu Acaico. Lë'ë rai' bë'në rai' cumplir lo quë narunë faltë nihunë të. ¹⁸Nalé bësëquitë

ldu'u rai' na nu zac lë'ë të. Napë quë gapë të respëti parë ra mënë ziquë lë'ë rai'.

¹⁹Ra grupë shtë shmënë Dios naquërelde regiuni Asia, quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Aquila nu Prisila con grupë shtë shmënë Dios nardëá lidchi rai', quëgshe'ldë rai' zihani saludë en el nombre shtë Dadë Jesucristo. ²⁰Gulë bë'në recibir saludë shtë grë ra shmënë Dios naquërelde ndë'ë. Gulë bë'në saldar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ²¹Na Pablo, quëgshe'lda saludë parë lë'ë të con prupi shti'dza nabëquë'a.

²²Si talë tubi de lë'ë të adë rac shtú'udi'il Jesucristo de verdá, pues grë ra mënë ni gac condenar. Rac shtu'u hia'a guëdchini Dadë Jesucristo lueguë.

²³Gulë bë'në recibir favurë nu bendición shtë Dadë Jesucristo. ²⁴Quëgshe'lda amor shtëna ziquë sahia naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pablo lu ra Corintios

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu
ra mënë shtë Corinto

1 Na Pablo, nahia tubi poshtë shtë Cristo Jesús purquë zni na voluntá shtë Dios. Juntë con Timoteo, bécha'a naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, quëquë'e na'a cartë rë' nu guëshe'ldë ná'ahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde ciudá Corinto nu zac lu grë ra nabëzuné Dios almë shtë rai', lë'e të naquërelde regiuni shtë Acaya. ²Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios con galërbedchí ldu'u naná rne'e Dios Shtáda'a, juntë con Jesucristo Shláma'a.

Galërzac zi shtë Pablo

³Zudé'na'a alabar Dios, lë'e Dios nu Dadë shtë Jesucristo Shláma'a. Lë'e më na Dadë nu quëhúni' consolar cadë lë'e miyeti; na më el quë narga'a ldu'u miyeti. ⁴Lë'e më rúni' consolar lë'e hia'a iurë lë'e hia'a rzac zi hia'a të parë gac guëdé'na'a consolar los de más sa' hia'a narzac zi lu cusë durë. Quëdé'na'a consolar lë'e mënë con diza'quë naze'dë de Dios. ⁵Nalé rzac zi hia'a purquë na hia'a shmënë

Cristo, perë también nalé quëhunë më consolar lë'e hia'a. ⁶Si talë rzac zi hia'a, nahin parë bien shtë të, të gapë të galërbedchí ldu'u nu parë gac salvar të. Mizmë cusë durë naquëac con lë'e na'a, nahin parë cuedchí ldu'u të; pues zni rua'a ldu'u të con pacënci ra cusë durë nadápa'a. ⁷Rialdí ldu'u na'a; firmë na esperansë shtë na'a de quë adë rëazë guëtëdi'i të shnezë më. Rac bë'a na'a de quë ziquë rzac zi të purquë na të shmënë më, gunë më consolar lë'e të juntë con lë'e na'a.

⁸Bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të blac cusë durë naziadëde na'a regiuni shtë Asia. Nga'li bédëde na'a tubi prëbë ru'bë. Hia casi bërë fuersë parë gua'a ldu'u na'a lu ra cusë ni. Gualdí ldu'u na'a niati na'a lueguë. ⁹Bëde'në na'a llgabë na na'a ziquë tubi naná condenadë lu galguti, perë zni gac parë tsaldí ldu'u na'a shti'dzë Dios más, el quë nanapë pudërë të guëldishtéhi' tégulë ladi ra tégulë. Ra cusë durë gac rahin të parë adë gápëdi'i na'a confiansë mizmë lë'e na'a. ¹⁰Dios bëlá më lë'e na'a lu peligrë nu tsagla'guë quëhunë më salvar lë'e na'a parë gátidi'i na'a. Rialdí ldu'u

na'a lè'è mè gúni' salvar lè'è na'a stubi vueltè lu peligrè shtë galguti. ¹¹Lè'è tè napè què gunè tè compaňi lè'è na'a. Si talè zihani mènè gunè rall compaňi lè'è na'a con oraciuni, zihani mènè guèdè'lè'è graci lu mè por ra favurè nangunè mè parè lè'è na'a.

Adè guádi'i Pablo Corinto

¹²Nanú tubi cusè narsèquitè ldu'u na'a. Shgabè na'a rni'i de què nadzú na'a tubi manèrè za'què nu santu entrè ra mènè shtë guéd'chiliu nu zac entrè lè'è tè. Na na'a verdá. Zni guquèrèldè na'a, lédèdi'i por llni shtë na'a sino por favurè shtë Dios. Bè'nè mè compaňi lè'è na'a. ¹³Quèquè'lè'è na'a lu tè sulè ra cusè narac gu'ldè tè nu rac riasé tè. Quèbezè na'a de què guèdè'lè'è tè cuendè shti'dzè na'a; ¹⁴Hia riasé tè tubi partè shtë ra cusè ni. Quèbeza de què iurè lè'è Dadè Jesús guèabri' stubi, lè'è tè guèquitè ldu'u tè de lè'è na'a cumè lè'è na'a guèquitè ldu'u na'a de lè'è tè.

¹⁵Por tantè confiansè nanapa de lè'è tè, runa llgabè gueldè guènahia lè'è tè lueguè, antsè tsahia stubi lugar; nu iurè guèabrá guènahia lu tè stubi, guèquitè ldu'u tè. ¹⁶Runa llgabè de què guna visitar lè'è tè mizmè tiempè guziahia parè Macedonia; nu despuèsè guèabrá de ndè, gueldè guènahia lè'è tè stubi tè parè gunè tè compaňi na; guèshe'ldè tè na parè Judea. ¹⁷¿Pè rni'i tè de què nahia falsè iurè guni'i ldua'a zni? ¿Gu nahia ziquè mènè shtë guéd'chiliu? ¿Llua'a tè de què cagnia'a lu tè: "Aha!" nu mizmè tiempè rnia'a: "Aquèdi'i"? ¹⁸Dios

na mè testigu de què lè'è na'a adè chu rní'di'i: "Aha!" nu "Aquèdi'i" al mizmè tiempè ¹⁹purquè Jesucristo shini Dios, nunquè guni'i mè: "Aha!" u "Aquèdi'i" al mizmè tiempè. Lè'è Silvano nu Timoteo con na Pablo, biadi'dzè na'a lu tè diza'què shtë mè. Con Cristo lè'è diza'què siempè napè resultatè. Nahin verdá.

²⁰Pues por lè'è Jesucristo grè ra promèsè shtë Dios gac cumplir. Por ni iurè quèhunè na'a alabar Dios, rni'i na'a: "Nia Dadè" purquè unidè na na'a con Cristo Jesús. ²¹Dios na el què nabè'nè parè dzulezè na'a lu shnezè Cristo juntè con lè'è tè, nu Dios na el què nabèshe'ldè lè'è na'a con shti'dzè mè. ²²Lè'è mè gulé mè lè'è hia'a nu bène'e mè Espíritu Santo parè cuezènuhi' lè'è hia'a; náhi' tubi garantiá de lo què naguèdè'na'a recibir despuèsè.

²³Cagna'ba Dios tè gac mè testigu en cuntrè de na si talè ruadi'dza bishi. Adè bènèdia'a visitar lè'è tè, mè Corinto, purquè adè gac shtú'udia'a guna cashtigu lè'è tè. ²⁴Adè rribé'adi'i na'a pè cusè tsaldí ldu'u tè; hia bien dzu tè firmè lu shnezè mè; nadè más guèdè'nè na'a compaňi lè'è tè, tè guèquitè ldu'u tè.

2 Por partè shtëna adè gúnèdia'a visitar lè'è tè iurne' tè parè adè gaquin cusè durè parè lè'è tè. ²Si talè resultatè shtë visitè na galèriá ldu'u parè lè'è tè, ¿chull gunè parè guèquitè ldua'a? Sulè lè'è tè guèsequitè ldu'u tè na. ³Por ni bèquèa'a lu tè tubi cartè más antsè; bènehia cunseju parè lè'è tè, tè parè gac règlè asuntè ni. Iurní iurè guèd'chinia ndè, adè riádi'i

ldua'a por conductë shtë të. Mejurë napa segurë de quë si talë guëquitë ldua'a iurní, también guëquitë ldu'u të. ⁴Iurë bëquëa'a cartë más antsë, nalé rquëdi'ni ldua'a; bëru'u nisë slua; perë adë bëquë'édia'a lu të parë guëa'në të tristë sino bëquëa'a lu të parë gac bë'a të nalé rac shtua'a lë'ë të.

**Nanú perdunë parë lë'ë
nguiu nabë'në mal**

⁵Si talë tubi mënë bé'nëll parë riá ldua'a, también bé'nëll parë riá ldu'u grë të. Perë adë rac shtu'udia'a guënia'a demasiadë cusë cuntrë nguiu ni; ⁶cashtigu naná bédë'ë të parë lé'i'; casi grë të guc të de acuerdë; hia na sufsientë parë lé'ëll. ⁷Iurne' runë tucarë gunë të perdunë nguiu ni, nu gulë bë'në consolar lé'ëll, no sea por tantë llgabë narunëll, guëazë guëtëll shnezë Dios. ⁸Por ni quëhuna ruëguë lu të stubi, de quë guëlua'a të lu nguiu ni de quë rac shtu'u të lé'ëll. ⁹Bëquëa'a lu të más antsë të gac bé'ahia si talë na të obedientë, si talë rzu'bë diaguë të shti'dza. ¹⁰El quë naquëhunë të perdunë, también runa perdunë lé'ëll. Si talë nanú stubi cusë narunë tucarë guna perdunë, pues bëna perdunë lé'ëll parë bien shtë të. Nané Cristo rnia'a verdá. ¹¹Cha guëdë'na'a zni të parë adë gúnëdi'i Satanás gan lu hia'a. Pues rdë'të hia'a cuendë manërë narunë Satanás parë guësiguëll mënë.

**Adë rbedchí'di'i ldu'u
Pablo guë'dchi Troas**

¹²Iurë bédchinia guë'dchi Troas parë guadi'dza diza'quë shtë

Cristo, bédzela zihani lugar parë guadi'dza shti'dzë më ¹³perë adë bédchini cuntëntë purquë adë bédzélédia'a bëcha Tito ndë; por ni bëna despedir lë'ë mënë shtë Troas nu guahia hashtë regiuni shtë Macedonia.

Cristo quëhúni' parë guëdë'na'a gan

¹⁴Dushquilli Dios el quë nazianú lë'ë hia'a lu desfile shtë Cristo Jesús. Lë'ë më quëhúni' parë guëdë'na'a gan lu enemigu guëdubi tiempë, nu quëhunë më compa'ni lë'ë hia'a parë guadi'dza'a diza'quë naná ziquë olor nashi naná rrë'tsë por grëtë' partë. ¹⁵Na hia'a ziquë olor nashi naná quëhunë Cristo ofrecërë lu Dios Padre. Parë bældá mënë vidë shtë hia'a quëhunë parë rëagná ldu'u rall na rall salvar, perë parë sëbældá mënë na hia'a parë rëagná ldu'u rall na rall condenar. ¹⁶Parë ra narniti, na hia'a ziquë olor narguini mënë, perë parë ra naná salvar, na hia'a ziquë olor nashi shtë guë'ë purquë shti'dzë më naruadi'dza'a rne'e vidë sin fin. ¿Chull napë llni sufsientë parë gúnëll cumplir grë cusë rë'? ¹⁷Pues lë'ë na'a adë nádi'i na'a ziquë zihani mënë naquëhunë neguci con shti'dzë Dios. Adë rdë'nëdi'i na'a cambi shti'dzë më ziquë runë zihani mënë; al contrari na na'a verdá. Lë'ë Dios bëshé'ldi' lë'ë na'a nu delantë lu më ruadi'dzë na'a shti'dzë më purquë quëbezënu Cristo lë'ë na'a.

Lë'ë tëtë cubi

3 Iurë rni'i na'a ra cusë rë' ¿gu rzublú ruadi'dzë na'a favurë de mizme lë'ë na'a? u ¿llua'a të

rqui'ni guëdë'në na'a presentar tubi cartë shtë recomendación parë lë'ë të? u ðllua'a të napë quë guëdë'në na'a recibir cartë shtë recomendación nabëquë'ë të? Aquëdi'i. Stubi mënë rqui'ni cartë ni. ²Lë'ë të na të ziquë cartë shtë recomendación. Mënë guená rall vidë shtë të nu tsasé rall na na'a muzë shtë Dios. ³Lë'ë të na të tubi sëni de quë dchi'ni nabëdë'në na'a ndë, ze'din de Dios. Mënë rni'i rall na të cartë shtë Cristo por dchi'ni nabëdë'në na'a entrë lë'ë të. Na të tubi cartë nanádi'i escritë con tindë sino por el Espíritu Santo shtë Dios nanabani. Na të tubi cartë nagúquëdi'i escritë lu tablë shtë guë'ë ziquë ra chi'i mandamientë, sino tubi cartë escritë lu ldu'u të.

⁴Por Cristo napë na'a segurë de quë na na'a muzë shtëhi' nu delantë lu Dios adë nídi'i cusë parë guëtú lu na'a lu më. ⁵Lë'ë na'a adë cagní'idi'i na'a de quë mizme lë'ë na'a napë na'a llni parë guëdë'në na'a shchi'ni më, sino cagne'e më llni nu fuersë parë lë'ë na'a. ⁶Pues lë'ë më bëne'e më guia'a na'a pudërë nu llni parë guëdë'në na'a sirvë lë'ë më parë guëni'inú na'a lu ra mënë tubi tëstë cubi entrë Dios nu mënë. Lë'ë tëstë ni adë naescritëdi'in sino ze'dë de Espíritu Santo. Lë'ë lëy escritë rsëdchinin galguti parë grë mënë perë lë'ë Espíritu Santo rsëdchíni' vidë sin fin.

⁷Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guc escritë lu tablë shtë guë'ë nu bédchinin con galërabtsë'ë shtë Dios; nalé fuertë bédchinin hashtë ra më israelitë adë gúquëdi'i nianá rall lu Moisés purquë nalé

rabtsë'ë lúhi' por du'pë tiempë. Si talë bédchini lëy con zihani llni nu lë'ë lëy quëhunë condenar ra mënë lu galguti, ⁸lë'ë di'dzë nabësëdchinin Espíritu Santo, napë quë guëdchinin con más pudërë quë lë'ë lëy. ⁹Quiere decir, si talë lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a, bédchinin con llëru'bë pudërë nu llni, mucho más lë'ë diza'quë shtë Dios napin pudërë. Llëru'bë nahin; rni'in manërë gáca'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy. ¹⁰Lë'ë lëy guc cusë nanapë llëru'bë valurë por du'pë tiempë perë iurne' lë'ë diza'quë más lasaquin quë lëy; napin más pudërë; nunquë adë rialúdi'in. ¹¹Si talë lo quë narua'a ldu'u por du'pë tiempë, napin llëru'bë valurë, mucho más valurë napë lo quë adë rialúdi'i parë siempërë.

¹²Zni nalé firmë na esperansë shtë na'a; por ni ruadi'dzë na'a con tubi confiansë ru'bë. ¹³Adë rúnëdi'i na'a ziquë Moisés el quë narsë'au lúhi' con tubi lari të parë adë guënëdi'i ra israelitë guëaldë llni naná ruá'adi'i ldu'u llëru'bë tiempë. ¹⁴Perë lë'ë rall adë guasédi'i rall; naguëdchi bëac ldu'u rall. Todavía hashtë iurne' iurë rini rall Sagradas Escrituras, nacahi ldu'u rall. Nahin ziquë tubi lari narsë'au lu rall; adë rnádi'i rall; adë riasédi'i rall purquë sulë Cristo rac guëdchisú lari ni parë gac bë'a rall. ¹⁵Hashtë iurne' iurë rini rall ra di'dzë nabëquë'ë Moisés, na ziquë tubi lari narsë'au llgabë mieti; adë riasédi'i rall shti'dzë më. ¹⁶Perë iurë tubi mieti riabrí ldú'ull con lë'ë Dadë, iurní rdchinin llni la'ni ldú'ull nu riasëll;

adë pë narsë'au shgábëll. ¹⁷Lë'ë partë shtë Sagradas Escrituras nacagni'i shcuendë Dadë, cagni'in náhi' mizmë lë'ë Espíritu Santo; nu catë nanú Espíritu Santo, nga'li ra mënë nádi'i rall bajo ordë shtë lëy guahietë. ¹⁸Por ni grëtë' hia'a hiadë nadápëdi'i hia'a ziquë lu nanë'au con tubi lari, sino na hia'a ziquë tubi guë'guanë narabtsë'lë pudërë shtë Dadë. Hia iurní lë'ë hia'a tsagla'guë rac cambi hia'a; réaca'a más y más ziquë Cristo purquë quëdë'na'a recibir pudërë nu llni shtë më. Zni canihunë Dadë naná lë'ë Espíritu Santo.

4 Por grë ndë'ë nagunia'a lu të, nadapë na'a zihani confiansë. Bëga'a ldu'u më lë'ë na'a; por ni bënë'në na'a recibir di'dzë shtë tëtë cubi parë guadi'dzë na'a delantë ra mënë. ²Bëquë guia'a na'a grëtë' ra cusë naquëhunë mënë naga'chi, cusë narsëdchini shtu. Adë chu rsiguëdi'i sáhi', nilë adë chu rúnëdi'i cambi diza'quë shtë Dios. Rni'i na'a verdá lu mieti; zni rdë'në na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu grëtë' mënë nu delantë lu Dios. ³Si talë adë riasëdi'i mënë lo quë narunë cuntienë diza'quë naquëgnia'a, si talë shti'dzë na'a nahin ziquë cusë naga'chi, es quë bëniti rall. ⁴Pues lë'ë rall adë rialdídí'i ldu'u rall shti'dzë më purquë lë'ë narnibë'a gué'dchiliu rë' bësé'aull shgabë rall parë tsasédi'i rall, no sea guëdchini llni shtë Dios guëc rall nu tsasé rall diza'quë nanapë pudërë shtë Cristo. Cristo na igual ziquë Dios. ⁵Iurë ruadi'dzë'nú na'a ra mënë, adë ruadí'dzëdi'i na'a shti'dzë na'a sino

ruadi'dzë na'a shti'dzë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Nu lë'ë na'a nadë más na na'a muzë shtë të parë gac unidë të con Jesús. ⁶El mizmë Dios naná bëshe'ldë llni catë nanú nacahi, también bëshe'ldë më llni la'ni ldu'u hia'a të guadí'dza'a diza'quë lu mënë. Nadápa'a llni nu riasé hia'a blac llëru'bë na llni nu pudërë shtë më purquë Jesucristo quëgluá'ai' pudërë shtë Dios.

Pudërë nadápa'a ze'dë de Dios

⁷Lë'ë diza'quë nabëdë'në na'a recibir, ze'dë de Dios perë ra shcuerpë na'a na débíl ziquë gue'su guiu'u të parë guëlua'a de quë grëtë' pudërë shtë'në na'a, ze'dë de Dios; adë zé'dëdi'in de mizmë lë'ë na'a. ⁸Zni nahin aunquë rzac zi mënë lë'ë na'a demasiadë, nunquë adë nadzúdi'i na'a sin quë adë chu guëdzélëdi'i ca nezë guëru'u na'a. Aunquë riá ldu'u na'a, siempër rbedchí ldu'u na'a. ⁹Aunquë rzunalde mënë lë'ë na'a, adë chu nádi'i ziquë tubi me'dë bëzebi. Aunquë rlua'a de quë bënë'në Satanás gan lu na'a, nídi'in fin shtë na'a. ¹⁰Cualquier lugar naziá na'a, ra mënë rna rall de quë quëdë'në na'a sufrir ziquë Jesús bë'në më sufrir iurë guti më. Quëdë'në na'a sufrir të parë guëlua'a de quë nabani më la'ni ldu'u na'a. ¹¹Aunquë nabani na'a, na na'a dispuestë gati na'a purquë na na'a shmënë Jesús të parë guëlua'a pudërë shtë Jesús por medio de shcuerpë na'a nanapë quë tsalú. ¹²Zni galguti dzu guëlladchi parë lë'ë na'a con resultadë de quë nabani të. ¹³Nadapë na'a mizmë fe nanapë el quë bëquë'ë zndë'ë la'ni Sagradas

Escrituras: “Gualdí ldua'a, por ni biadi'dza”. Zni zac lè'è na'a rialdí ldu'u na'a shti'dzè mè; por ni ruadi'dzè na'a. ¹⁴Rac bè'a na'a de què Dios nabèldishté Dadè Jesús ladi ra tègulè, también zac lè'è hia'a guèldishté mè juntè con Jesús nu guala mè lè'è hia'a tè parè cuezènú hia'a lè'è mè. ¹⁵Rzac zi na'a grè ra cusè durè purquè rac shtu'u na'a lè'è tè nu parè grè narunè recibir ra favurè shtè Dios, gac rail' cantidá mènè nu guèdè'è rall graci lu mè; guèni'i rall llèru'bè na pudèrè shtè mè.

¹⁶Por ni rquitè ldu'u na'a guèdubi timpè aunquè nilè shcuerpè na'a rdubin. Cadè dzè quèac na'a nacubi; quèdè'nè na'a recibir más fuersè shtè mè. ¹⁷Grètè' galèrzac zi iurne', na ziquè tubi cusè nashashu nu rialuhin lueguè, perè quèhunè ra cusè ni parè guèdàpa'a delantè ziquè tesurè namás llèru'bè nu namás lasac. ¹⁸Pues adè rúnèdi'ia'a confiar por ra cusè narná mieti sino por ra cusè nadè rnádi'i mieti, purquè grètè' ra cusè narná hia'a, napè què tsalú. Grè ra cusè nadè chu rnádi'i, ni adè tsalúdi'i parè siempè.

5 Rac bè'a hia'a si talè gátia'a, Dios bé'ni' preparar cuerpè cubi nadè rialúdi'i. Lè'è cuerpè shténa'a na ziquè tubi hiu'u narialú perè cuerpè naguène'e Dios nápèdi'in fin. Lèdè nguúdi'i bè'nè formarín. ²Mientras nabánia'a lu guédchiliu, pues rac ldu'u hia'a nu nalé rac shtu'u hia'a guzèa hia'a stubi lugar, lídcha'a lu gube'e ³tè parè nga'li gunè mè parè adè chu runè fáltèdi'i niétiquè. ⁴Mientras

nabánia'a con cuerpè shtè guédchiliu rè', rdé'na'a sufrir; rialdí ldu'u hia'a shti'dzè mè, perè lèdè por nídi'i rac shtu'u hia'a gátia'a, sino rac shtu'u hia'a gápa'a cuerpè cubi tè parè cuerpè nadápa'a iurne', gac cambin por cuerpè nanadè rialúdi'i. ⁵El què nabè'nè preparar ra cusè ni parè lè'è hia'a na Dios nu bène'e mè Espíritu Santo cumè ziquè garantiá de lo què naguène'e mè despuèsè parè lè'è hia'a.

⁶Por grè ndè'è siempè nadápa'a llèru'bè confiansè. Rdè'è hia'a cuendè de què mientras nabánia'a lu guédchiliu, dzu hia'a zitu parè lugar catè guzèa hia'a, u sea runè faltè parè guèquèrèlda'a con Dadè Jesús. ⁷Ziagla'guè nabánia'a, lédèdi'i por lo què narná hia'a lúhi' sino purquè rialdí ldu'u hia'a shti'dzè mè. ⁸Nadápa'a esperansè nu rac shtu'u hia'a guèsèa'na'a guédchiliu rè' tè parè guèbánia'a con lè'è Dadè. ⁹Por ni rni'i ldu'u hia'a guèsèquitè ldu'u hia'a lè'è mè mientras quèrèlda'a lu guédchiliu nu también si talè gátia'a, rac shtu'u hia'a guèa'nè mè cuntèntè con lè'è hia'a. ¹⁰Zni rdé'na'a purquè Dios guèsèdchini mè grè hia'a delantè Cristo catè gunè mè juzguè lè'è hia'a. Cadè túbia'a guèdè'na'a recibir pagu según lo què bèdè'na'a mientras nabánia'a, sea cusè za'què u sea cusè mal; guèdè'na'a recibir pagu narunè tucarè.

Diza'què narsèdchini galèrbezè ldu'u mieti

¹¹Por ni rac shtu'u na'a guèsèdchini na'a mènè lu Jesús purquè rdè'nè na'a cuendè nadushè

na juici shtë më. Lu Dios quërelde na'a bien; rdë'e më cuendë lla na na'a nu rac shtua'a guëdë'e të cuendë quërelde na'a sin maldá. ¹²Adë quëdë'nëdi'i na'a recomendar mizme lë'e na'a lu të stubi, sino quëdë'në na'a parë guëquitë ldu'u të por shchi'ni na'a. Zni rac guëquebi të lu ra mënë narunë nadchini por custumbrë narunë rall cumplir, perë adë rúnëdi'i rall casë ra cusë falsë nananú la'ni ldu'u rall. ¹³Si talë na na'a luguë ziquë rni'i beldá mënë, nahin parë guëdë'në na'a alabar Dios. Si talë chu nádi'i ziquë luguë, nahin parë bien shtë të. ¹⁴Lo quë nardë'në na'a, nahin purquë nalé rac shtu'u më lë'e hia'a. Nadapë na'a segurë de quë tubi guti por grëtë' hia'a, por ni hia grëtë' mieti na ziquë ra naguti. ¹⁵Cristo guti por grëtë' mënë parë guëbani mieti nu parë gunë mieti cumplir voluntá shtë më, lédëdi'i parë gunë rall cumplir lo quë narac shtu'u rall. Runë tucarë gunë mieti cumplir voluntá shtë el quë naguti shlugar rall, el quë naguashté ladi ra tégulë parë gac salvar rall. ¹⁶Por ni adë chu guëni'idi'i lasac ra mënë por lo quë na rall la'ni guédchiliu, aunque antsë zni rdë'në na'a llgabë. Guni'i na'a Cristo nadë más náhi' nguiu, perë iurne' hiadë chu rúnëdi'i llgabë zni. ¹⁷El quë naná unidë con Cristo, nall personë cubi; ra cusë gushë hia gualú parë nguiu ni. Hia bédchini vidë cubi parë lé'i'.

¹⁸Grëtë' ndë'e ze'dë de Dios. Bë'në më parë tsu en paz entrë lë'e më nu lë'e hia'a. Iurne' na hia'a amigu shtë Dios por galguti shtë Jesús, nu bë'në më incarguë lë'e hia'a parë

guadi'dzënú hia'a ra mënë diza'quë të parë gac unidë rall con lë'e më. ¹⁹Quiere decir de quë iurë guti Cristo lu cruz, Dios quëhúni' recibir grë mieti narëta' lu guédchiliu ziquë amigu shtë më. Bédchisú më grë demandë naná en cuntrë lë'e rall. Nu bë'në më incarguë lë'e hia'a con diza'quë të gac mënë amigu shtë Dios. ²⁰Zni zëdë'pë na'a; na na'a representantë shtë Cristo, cumë ziquë mizme Dios nihunë më ruëguë lu të, cagni'inú na'a lë'e të, gulë bë'në recibir perdunë shtë më të gac të amigu shtëhi'. ²¹Jesús nunquë bé'nëdi'i' duldë, perë Dios bë'në tratë shíni' ziquë pecadurë, ziquë tubi nabë'në grë duldë, parë gac tubi manërë su hia'a delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'e hia'a. Iurní quëhunë Dios tratë lë'e hia'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy dizdë bédchini hia'a lu guédchiliu.

6 Verdá na ndë'e; con Dios quëdë'në na'a dchi'ni nu rdë'në na'a ruëguë lu të, gulë bë'në recibir ra favurë shtë më të gapë të provëchë la'ni vidë shtë të ²purquë rni'i më la'ni Sagradas Escrituras:

Bëna compañi lë'e të iurë guna'bë të lua.

Iurne' bëga'a iurë parë gunë të recibir favurë shtë më.

Nedzé na parë gac salvar të.

³Lë'e na'a adë rzúdi'i na'a storbë lu mënë parë adë chu guëni'i mal cuntrë dchi'ni shtë'në na'a, ⁴sino rac shtu'u na'a guëlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios guëdubi tiempë. Gac bë'a rall na na'a siervë shtë më por pacënci ru'bë nadapë na'a nu iurë rzac zi mënë lë'e na'a nu

iurë runë faltë lo quë narqui'ni na'a, u iurë rdëdë desgraci. Guëdubi tiempë quërelde na'a ziquë muzë shtënë më. ⁵Ra mënë bëtë'ë rall gálnë; gua na'a prësi; bëtëzatsu mënë cuntrë lë'ë na'a; bëtë'në na'a sufrir lu dchi'ni durë; avësë adë chu rgá'sidi'i; avësë nídi'i nagáu na'a. ⁶Nu zac rlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios por conductë za'quë shtënë na'a; nu zac purquë riasë na'a verdá, nu zac na na'a pacënci, nu purquë na na'a nadu'u, nu por lë'ë Espíritu Santo nacuezënú lë'ë na'a, nu purquë rac shtu'u na'a sa' na'a de verdá. ⁷Nu zac rac bë'a mieti na na'a muzë shtë Dios purquë ruadi'dzë na'a verdá; nadapë na'a pudërë shtë Dios. Vidë shtënë na'a na tubldí delantë lu më; pues nahin ziquë gui'bë parë tildinú na'a enemigu shtë na'a. Con gui'bë ni quëdë'në na'a defender lë'ë na'a nu runë na'a gan lu enemigu shtë na'a. ⁸Nanú mënë narunë honrar lë'ë na'a; sëbëldá mënë rtu lu rall de lë'ë na'a. Bëldá mënë rni'i rall bien de lë'ë na'a; sëbëldá mënë rni'i rall mal de lë'ë na'a. Bëldá vuelte bë'në ra mënë tratë lë'ë na'a ziquë mënë falsë. Bëldá vuelte bë'në mënë tratë lë'ë na'a ziquë ra narni'i verdá. ⁹Avësë runë rall tratë lë'ë na'a ziquë naná guënédi'i rall, perë avësë runë rall tratë lë'ë na'a ziquë mënë nanané rall bien. Avësë mërë gati na'a perë zia'gl'guë nabani na'a. Rac cashtigu na'a perë adë chu rátidi'i. ¹⁰Aunquë riá ldu'u na'a perë mizmë tiempë rquitë ldu'u na'a. Na na'a prubi perë quëdë'në na'a shchi'ni Dios tã parë gac mënë ricu. Aunquë nadápëdi'i na'a cusë

shtë gué'dchiliu, perë grëtë' ra cusë nashtënë na'a.

¹¹Lë'ë tã më Corinto, quëgni'i na'a lu tã con guëdubinú ldu'u na'a; adë bëca'chi ldú'udi'i na'a ni tubi di'dzë tantë rac shtu'u na'a lë'ë tã. ¹²Por partë shtë na'a adë pë rúnëdi'i faltë parë gac shtu'u na'a lë'ë tã perë lë'ë tã, sí, runë faltë parë rac shtu'u tã lë'ë na'a ziquë runë tucarë. ¹³Lë'ë na'a rdë'në na'a ruëguë lu tã ziquë tubi dadë narunë ruëguë lu shíni', de quë gunë tã tratë lë'ë na'a bien, mizmë manërë ziquë quëdë'në na'a con lë'ë tã.

**Na hia'a ziquë iádu'u
catë quëbezë Dios**

¹⁴Adë chu gúnëdi'i unír con ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Si talë gunë tã zni, iurní na ziquë tubi ngunë nanádi'i igual con bëchi'. ¿Lla gac unidë mënë dzabë con mënë za'quë? ¿Llallë gac parë el quë nanapë llni shtë Dios con el quë naquërelde lu duldë? ¹⁵Nídi'i mudë gac Cristo de acuerdë con lë'ë Satanás, u ¿lla gac tubi narialdí ldu'i shti'dzë Dios, gápëll partë con el quë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më? ¹⁶¿Ni mudë catë quëbezë Dios nanabani, tambiën runë sirvë parë ra dzanë ídolo? Pues lë'ë hia'a na hia'a catë quëbezë Dios nanabani. Mizmë Dios guni'i:

Guëquërelde na cuezënúa lë'ë rall.

Gaca Dios shtënë rall.

Lë'ë rall gac rall shmëna.

¹⁷Tambiën rni'i Dadë:

Adë tsaglá'guëdi'i tã ladi rall;
adë rgubënébidi'i tã ziquë runë rall.

Adë gápëdi'i të partë con el quë narná tushë Dios; iurní guna recibir lë'ë të ziquë shinia.

¹⁸ Gaca Dadë shtë të; nu lë'ë të na të ziquë llga'na nu shtsa'pa. Zni rni'i Dadë narnibë'a grëtë cusë.

7 Lë'ë të narac shtua'a, ni na promësë shtë Dios nadápa'a; por ni napë quë guëzunë hia'a de grë cusë mal, tantë nananú la'ni ldu'u hia'a nu lo quë nanú shgába'a. Por rëspëti nadápa'a parë lë'ë më, cha guëdë'na'a intriegu mizmë lë'ë hia'a lu më të guëquërëlda'a naza'quë delantë lu më, tubi vidë limpi.

Ra më Corinto bënë rall cambi shgabë rall

² Gulë bédë'lë lugar la'ni ldu'u të parë lë'ë na'a; adë chu bëluá'adi'i cusë mal parë lë'ë të nu adë chu rguguédi'i lë'ë të. ³ Adë rnia'a ndë'lë parë guëdchi'ba galquíá guëc të purquë ziquë gunia'a lu të antsë, nalé rac shtu'u na'a lë'ë të. Juntë guëbánia'a nu juntë gátia'a. ⁴ Llëru'bë confiansë napa parë lë'ë të nu rnia'a lu mënë de quë nalé rquitë ldua'a con lë'ë të. Aunquë rzac zi na'a lu cusë durë, perë nalé rquitë ldú'uhia nu nalé lëgrë ldua'a, bënë të.

⁵ Dizdë bédchini na'a Macedonia, adë guz'idi'i ldu'u na'a. Guëdubi ladë runë mënë cuntrë lë'ë na'a. Nanú ra narzunaldë lë'ë na'a nu rdzëbë na'a. ⁶ Perë Dios bësëquitë ldu'u na'a iurë lë'ë Tito bédchini. Pues Dios na el quë narsëquitë ldu'u ra nariá ldu'i. ⁷ Nu zac bësëquitë

ldu'u më ldu'u na'a purquë Tito guní'i de quë rac shtu'u të guëná të lua, de quë bini ldu'u të iurë bënë të recibir primëre cartë naná bëshe'lda. Guni'i Tito de quë quëhunë të cumplir lo quë narac shtua'a. Por ni bëquitë ldua'a más todavía.

⁸ Aunquë primëre cartë nabëquëa'a, bënë'nin të riá ldu'u të, perë adë nádia'a tristë bëshé'ldahin lu të. Por tubi tiempë sí, biá ldua'a purquë bësédchini cartë ni tristë la'ni ldu'u të por du'pë tiempë ⁹ perë iurne' rquitë ldua'a, lédëdi'i purquë guc të tristë sino purquë lë'ë galétristë ni, bënë parë bëabrí ldu'u të con Dios. Lë'ë të guc të tristë manëre narquitë ldu'u Dios. Adë bédë'nëdi'i na'a ni tubi dañi parë lë'ë të. ¹⁰ Lë'ë galëriá ldu'u naquëhunë parë guëabrí ldu'u mënë con Dios, na cusë za'quë. Fin shtëhin na salvaciuni parë lë'ë të; por ni rquitë ldua'a de quë bëshe'lda cartë ni lu të. En cambi lë'ë galëriá ldu'u nanapë mënë shtë guédchiliu, quëhunin parë guëniti mënë vidë shtë rall. ¹¹ Biá ldu'u të de verdá nu lueguë bënë të rëglë asuntë ni tubi manëre nabësëquitë ldu'u Dios. Bëlu'a'a të de quë nápëdi'i të faltë por asuntë naguzac entrë lë'ë të. Bëldënu të nguui nabënë mal. Nalé guc shtu'u të guëa'në të bien delantë lu Dios. Bënë të cumplir lueguë narunë tucarë. Bënë të cashtigu nguui ni. Clarë rlua'a de quë nápëdi'i të culpë con nguui ni. ¹² Iurë bëquëa'a primëre cartë, adë bëshé'ldahin lu të sulamëntë purquë runa llgabë por nguui nabënë mal, nilë por lë'ë

personë nabë'në nguïu ni ofender, sino bëquëa'a cartë ni parë gac bë'a të tubi manërë clarë blac llëru'bë na rëspëti nanapë të parë lë'ë na'a. Bë'në të cumplir voluntá shtë Dios. ¹³Por ni rbedchí ldu'u na'a.

Además de ni bëquitë ldu'u na'a demasiadë purquë Tito nalé náhi' cuntëntë; rquitë ldú'i' purquë bësëdchini të lëgrë ldú'i'. ¹⁴Gunia'a lu Tito antsë de quë quërelldë të bien nu rquitë ldua'a con lë'ë të; Pues iurne' adë rtúdi'i lua lu Tito. Ziquë grëtë' na verdá lo quë nagunia'a lu të, zni na verdá lo quë naguni'i na'a lu Tito. Rquitë ldu'u na'a con lë'ë të. ¹⁵Iurne' lë'i' másru'u rac shtú'ui' lë'ë të iurë rëagná ldú'i' lë'ë të manërë nabëzu'bë diaguë të lo quë nagunibé'aj', nu zac cumë bë'në të recibir lë'i' con rëspëti nu con hunurë. ¹⁶Rquitë ldua'a cumë napa llëru'bë confiansë gunë të cumplir lo quë narunë tucarë ziquë shmënë Dios.

Quëquë'ë Pablo lla guëdë'ë hia'a ofrendë

8 Bëchi, rac shtu'u na'a guadi'dzë na'a blac llëru'bë favurë bë'në Dios parë ra shmënë më naquërelldë Macedonia. ²Napë rall zihani dificultá nu galërzac zi perë rquitë ldu'u rai'. Nápëdi'i rall zihani cusë shtë gué'dchiliu; prubi na rai' perë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' dumí parë guërë'tsë shti'dzë Dios más delantë. ³Nahia testigu de quë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' grë lo quë nanapë rai' hashtë más bédë'ë rai'. ⁴Bë'në rai' ruëguë lu na'a të guëdë'në

na'a permisi gunë rai' compaïni ra shmënë Dios nanapë nicidá. Guquin tubi hunurë parë lë'ë rai'. ⁵Zni bë'në rai' hashtë más de lo quë nabëdë'në na'a llgabë. Primërë bédë'ë rai' mizmë lë'ë rai' të parë gunë rai' sirvë Dadë Jesús; despuësë bë'në rai' sirvë lë'ë na'a. Zni bë'në rai' purquë nahin voluntá shtë Dios. ⁶Ejemplë ni bësëquitë ldua'a, por ni bëna ruëguë lu Tito të tsagnall lë'ë të nu tsalú guëdë'a ofrendë. Pues Tito na el quë primërë guna'zi ldi obrë ni antsë entrë lë'ë të. ⁷Nalé quëhunë të sirvë lu Dadë; nalé rialdí ldu'u të shti'dzë më; nunquë rúnëdi'i të faltë parë ra cusë shtë më nu nalé rac shtu'u të lë'ë na'a. Iurne' quëhuna ruëguë lu të, gulë bë'në cumplir obrë za'quë narni'i ldu'u të parë ra shmënë Dios.

⁸Adë cagní'idia'a ndë'ë cumë ziquë ordë; sulë rac shtua'a gac bë'a të pë bë'në stubi mënë, de quë bë'në rall compaïni ra prubi con guëdubinú ldu'u rall. Iurní guëlua'a si talë rac shtu'u të Dios. ⁹Hia nané të favurë nabë'në Jesucristo Shláma'a; nalé na më ricu perë guc më prubi; bësëa'në më lidchi më gube'e; bédchini më lu gué'dchiliu ziquë tubi prubi parë gapë të ra cusë nalasac de verdá.

¹⁰Bëna llgabë subrë shcuendë ni; iurní quëgnia'a lu të lo quë narunë tucarë gunë të, purquë dizdë tubi izë guc të primërë entrë los de más shmënë Dios; bédë'ë të ofrendë, lédëdi'i parë gunë të cumplir sulamëntë, sino con zihani ánimo guc shtu'u guëdë'ë të lë'ë dumí. ¹¹Iurne' tsagla'guë të hashtë tsalú con el mizmë deseo nanapë

të dizdë más antsë. Gulë bédë'ë según lo quë nanapë të ¹²purquë si talë tubi nguiu rac shtu'u guëdë'll tubi ofrendë, Dios rúni' recipir ra ofrendë ni según lo quë nanapë nguiu. Lë'ë më adë rná'bëdi'i' guëdë'ë nguiu lo quë adë nápëdi'i' nguiu.

¹³Asuntë ni adë rúnëdi'i' tratë de quë obligadë na të guëdë'ë të ofrendë nu stubi mënë adë bë gúnëdi'i' rall ¹⁴sino runë tratë de quë gunë mieti igual con sa' rall. Iurne' napë të parë gunë të compaňi ra nabënapëdi'i'. Stubi dzë lë'ë rall gunë rall ayudë lë'ë të lo quë narunë faltë. Manërë ni nanú igual entrë grë mieti. ¹⁵Rni'i' Sagradas Escrituras: “El quë nabëtëá zihani cusë, adë bëá'nëdi'i' subrë parë lë'i'. El quë nabëtëá du'psë, adë bë'në fáltëdi'i'.”

Tito nu ra sáhi'

¹⁶Dushquilli Dios el quë nabëdë'ë lu Tito mizmë deseo ziquë nanapa por lë'ë të. ¹⁷Pues Tito guc de acuerdë con lo quë naguna'ba, nu zac lë'i' nalé rac shtú'ui' guënáhi' lu të. Iurne' tsagnáhi' lë'ë të por prupi voluntá shtëhi'.

¹⁸Juntë con Tito quëgshe'ldë na'a tubi shmënë Jesús. Entrë grë ra grupë shtë shmënë Dios ruadi'dzë rall blac naza'quë na nguiu ni. Nu nalé rac ruadi'dzëll diza'quë. ¹⁹Lëdë niá'asëdi'i' bronquë ruadi'dzëll, sino ra grupë shtë shmënë Dios, gulë nguiu ni parë gúnëll compaňi lë'ë na'a lu vijë nu gúnëll compaňi lë'ë na'a con ofrendë nanua'a na'a. Quëgdë'në na'a dchi'ni ni parë gac honrar

Dadë Jesús nu parë guëlua'a na na'a dispuestë parë guëdë'në na'a sirvë lu të. ²⁰Rac shtu'u na'a adë chu guëdchi'bë galquiá guëc na'a por manërë quëdi'dzë na'a dumí ru'bë nanua'a na'a. ²¹Rni'i' ldu'u na'a gac na'a mënë naza'quë, lëdë niá'asëdi'i' lu Dadë Dios sino tambiën lu ra mënë.

²²Nu quëgshe'ldë na'a stubi sa' hia'a con lë'ë rai'; náhi shmënë më nu zihani vultë bëluá'ai' lu ra cusë durë de quë náhi' tubi më za'quë. Iurne' másru'u rac shtu'u guënull lu të tantë confiansë nápëll con lë'ë të. ²³Si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë naná Tito, gulë guchi de quë lë'i' náhi' el quë naquëhunë compaňi na parë guëdë'në na'a sirvë lu të. U si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë los de más bëchi la sa' na'a, gulë guchi de quë grupë shtë shmënë Dios bëshe'ldë rai' lë'ë mënë ni, nu gulë guchi de quë quëhunë rai' honrar Dadë Jesucristo. ²⁴Por ni gulë bëlua'a de quë rac shtu'u të lë'ë rai' de verdá. Zni gac bë'a ra grupë shtë shmënë Dios de quë napë të amor shtë Jesús. Zni gapë na'a rsunë parë quëquitë ldu'u na'a con lë'ë të.

Ofrendë parë ra shmënë Jesús

9 Adë rquí'nidi'i' guëquëa'a lu të shcuendë dumí nabëtëá të parë ra mënë nabëzunë Dios almë shtë rai' ²purquë nanëa dizdë tubi izë na të dispuestë guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Con galërquitë ldu'u cagnia'a lu ra mënë shtë Macedonia; rnia'a de quë lë'ë të, mënë shtë Acaya, na të preparadë parë gunë të compaňi ra prubi. Por

ejemplè shtë të casi grë rall rac shtu'u rall gunë rall igual. ³Perë quëgshe'lda ra naná bëchi sa' hia'a të parë adë guërú'udi'i cusë falsë nagunia'a lu ra mënë Macedonia. Rac shtua'a gac të preparadë ziquë gunia'a lu rall, ⁴no sea de quë cualquier de tubi më Macedonia sënáldëll na nu guëdzélëll lë'ë të adë nádi'i të preparadë con ofrendë ni. Hia iurní nahin tubi shtu parë lë'ë na'a purquë nadjhini guni'i na'a lu rall shcuendë të. Nu gaquin tubi shtu parë mizme lë'ë të purquë napë na'a zihani confiansë gunë të cumplir lo quë naguna'bë na'a. ⁵Por rsunë ni, lluá'ahia rqui'ni guëna'ba tubi favurë, quíblu ra bëchi sahia parë gunë rall compa'ni lë'ë të parë guëtëá të ofrendë nabë'në të prometer antsë. Zni lë'ë ofrendë shtë të nahin ziquë tubi mustrë de quë de verdá rac shtu'u të sa' të, lédëdi'i gac ofrendë ni ziquë cusë narne'e të por la fuersë sino bédë'ë të voluntariamente.

⁶Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë rë': El quë narcabní du'pë bëndchi, du'psë cusechë rca'a nguui ni, nu el quë narcabní zihani bëndchi, zac guécá'all zihani cusechë. ⁷Cadë tubi de lë'ë hia'a napë quë guëdë'ë hia'a según narni'i ldu'u hia'a con guëdubinú ldu'u hia'a. Adë chu guëdë'ë ofrendë por la fuersë. Dios rac shtu'u el quë narquitë ldu'u iurë rdé'ëll ofrendë. ⁸Dios napë më pudërë parë guëne'e më hashtë gunë subrë grë lo quë narqui'ni të, të gapë të sufsientë parë mizme lë'ë të nu zac gapë të parë gunë të compa'ni sa' të con másru'u cusë za'quë. ⁹Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë:

Bë'në më za'quë compa'ni ra prubi con lo quë nanapë rall. Ra obrë za'quë shtë mënë ni, adë tsalúdi'in.

¹⁰Dios rdë'ë bënë parë el quë narcabní nu rne'e më nagáu mieti. Segurë gunë ldai' më lo quë nanapë të parë gaquin más nu gunë më compa'ni lë'ë të, të parë gunë të zihani cusë za'quë. ¹¹Zni lë'ë të gapë të grëtë' clasë cusë nalasac parë rac guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Hia iurní ra centavë nabë'në të intriegu guia'a na'a, gaquin motivë parë guëdë'ë zihani mënë graci lu Dios ¹²purquë por lo quë naquëgdë'ë të ca'a bëchi la sa' hia'a, lëdë niá'asëdi'i quëgdë'ë të lo quë narqui'ni parë guëbani rai', sino también zihani mënë gunë rall alabar Dios; guëdë'ë rai' graci lu më. ¹³Gunë rall alabar Dios purquë guëná rall cusë za'quë naquëhunë të; nahin ziquë sëni de quë de verdá rzu'bë diaguë të diza'quë shtë Jesús. Nu zac gunë rall honrar Dios por ofrendë za'quë naquëgdë'ë të ca'a rall nu por lo quë naca'a los de más mënë. ¹⁴Lë'ë rai' guëna'bë rai' lu Dios por lë'ë të. Gapë rai' llëru'bë cari'ni por lë'ë të purquë guëná rai' de quë Dios tsagla'guë quëhúni' zihani cusë za'quë parë lë'ë të. ¹⁵Dushquilli Dios por lo quë nabëzëlaa'dchi më, tubi regalë adë chu gúnëdi'i gan guëni'i blac llëru'bë nahin.

Derechë nanapë Pablo ziquë poshtë shtë më

10 Na Pablo runa ruëguë lu të con mizme galnadu'u nu pacënci nanapë Cristo. Gulë bë'në lo quë nacagnia'a. Rni'i mënë de

quë iurë quëreldënúa lë'ë të, adë nápëdia'a valurë parë guadi'dza zihani cusë guëc të perë iurë zitu nanúa, iurní sí napa valurë. ²Runa ruëguë lu të de quë iurë gue'dë guënahia lë'ë të, adë nídi'i nicidá tildia lë'ë të. Pues lu bèldá mënë, sí, napë quë gapa valurë purquë quëgdchi'bë rall galquiá guëc na'a. Rni'i rall quëgni'i na'a shti'dzë Jesús sulamëntë mizmë manërë ziquë ra mënë shtë gué'dchiliu. ³Verdá na de quë quëreldë na'a lu gué'dchiliu rë' perë adë quëgdíldidi'i na'a ziquë cualquier mënë shtë gué'dchiliu ⁴purquë ra armë nadápa'a, adë nádi'i rahin lo quë naruntsa'u mënë sino na rahin fuertë; napë rahin pudërë shtë Dios parë gunin gan lu grë ra fuersë mal. ⁵Zni quëgdë'në na'a gan lu grë llgabë nu galquiá nardchi'bë mënë cuntrë Dios. Quëgdë'në na'a gan lu cualquier cusë nadchini nu cusë narcá parë adë gunguë bé'adi'i mënë Dios. Grë llgabë, grë galërne'i ldu'u shtë mieti naná cuntrë lë'ë më, quëgdë'në na'a ordenar parë guëzu'bë diaguë rahin shti'dzë Cristo. ⁶Nu na na'a dispuestë quëdë'në na'a cashtigu grë ra mënë naná rzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. Zni quëdë'në na'a iurë bè'në të cumplir grë cusë narunë tucarë gunë të.

⁷Lë'ë të quëhunë të juzguë sulë por lo quë narná të por fuërë. Si talë tubi de lë'ë të rní'il nadchini nal shmënë Cristo, napë quë gac bé'al de quë también lë'ë na'a na na'a shmënë më. ⁸Aunquë nilë lë'ë na rnia'a nadchini de quë napa derechë parë guëni'bë'ahia lë'ë të,

adë rtúdi'i lua purquë lë'ë Dadë bëne'e pudërë rë' parë bien shtënë të parë su të más firmë lu shnezë më. Adë bëne'e më pudërë ni parë quëdë'në na'a dañi parë lë'ë të. ⁹Adë rúnëdi'i të llgabë të de quë rtsëba lë'ë të con ra cartë narshe'lda lu të. ¹⁰Ra mënë rni'i de quë di'dzë narquëa'a la'ni ra cartë, nadushë nu fuertë na rahin purquë zitu nanúa parë lë'ë të perë iurë quëreldënúa lë'ë të, ruadi'dza sin pudërë; zni rni'i rall. Nu zac rni'i rall mudë naruadi'dza diza'quë, rrú'udi'i shnezin. ¹¹Perë el quë narni'i zndë'ë napë quë gac bé'all de quë lo quë narquë'lë na'a la'ni cartë dizdë zitu, quëdë'në na'a cumplir grë puntë ni iurë quëquëreldënu na'a lë'ë të. Guëdë'në na'a lo quë narni'i na'a.

¹²Adë nápëdi'i na'a valurë parë guëni'i na'a na na'a igual con ra narni'i bien de mizmë lë'ë rall; adë chu rúnëdi'i comparar con ra naruadi'dzë bien de mizmë lë'ë rall. Lë'ë rall quëhunë rall tubi cusë tuntë nanadë rllu'ídi'i, purquë quëhunë rall comparar mizmë lë'ë rall con los de más mënë naná quëhunë igual. ¹³Adë rúnëdi'i na'a nadchini, sulamëntë runë tucarë guëni'i na'a de lo quë bédë'në na'a, lédëdi'i por lo quë nabë'në stubi mënë. Pues Dios quëglua'a më lo quë narunë tucarë quëdë'në na'a nu bëne'e më permisi parë be'dë guëni'i na'a diza'quë lu të naquëreldë Corinto. ¹⁴Adë quëgni'ídi'i na'a lo quë nadë rúnëdi'i tucarë iurë rni'i na'a napë na'a derechë parë quëdë'ë na'a conseju, purquë lë'ë na'a na na'a

primëre naná biadi'dzë diza'quë entrë lë'ë të. Cagni'i na'a lu të purquë nadapë na'a derechë. ¹⁵Adë runë narú'bëdi'i na'a por dchi'ni nabë'në stubi mënë si fuërë nahin shchi'ni na'a, sino al contrari, rialdí ldu'u na'a de quë iurë tsaldí ldu'u të shti'dzë më más, iurní guëru'u nezë parë guëdë'në na'a más dchi'ni entrë lë'ë të hashtë regiuni más zitu tëchi ladzë të. ¹⁶Pues rac shtu'u na'a guëni'i na'a diza'quë entrë ra mënë naquërelde más zitu quë lë'ë të. Zni adë guëni'idi'i na'a nadchini por lo quë nabë'në stubi muzë shtë Dios. ¹⁷Si talë chu rac shtu'u guëni'ill nadchini, pues runë tucarë guëni'ill lo quë nabë'në Dadë Jesucristo. ¹⁸El quë nalasac delantë lu Dios, na el quë lë'ë më rni'i nall nguui za'quë, lédëdi'i lë'ë nguui narni'i de mizmë lél'ëll de quë lasáquëll.

11 Rac shtua'a guëne'e të sí parë guadi'dza lu të ziquë tubi natuntë. Gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a ²purquë nahia ziquë tubi nahi' lu sa'll. Ndë ze'dë de Dios; pues na bëna comprometer lë'ë të con Cristo. Iurne' rac shtua'a guna presentar lë'ë të lu më cumë ziquë lliguëna'a purë naná ca'a tubsë nguui. ³Perë ziquë bë'në serpentë, bësiguë ma lë'ë Eva con mañi; rdzëba, no sea de quë guëdë'ë të sí parë guësiguë Satanás lë'ë të nu guëazë guetë të shnezë Cristo, de quë adë tsaldídi'i ldu'u të lë'ë më con guëdubinú ldu'u të. ⁴Lë'ë të bien quëhunë të recibir tubi naruadi'dzë de stubi Jesús gurënë, perë nádi'in shti'dzë më nabíadi'dzë rall lu të. Bien quëhunë

të recibir con guëdubinú ldu'u të tubi enseñansë nanádi'i de acuerdë con lo quë nabë'në të recibir antsë. Quëhunë të recibir stubi clasë diza'quë nanádi'i de acuerdë con diza'quë narni'i lla gac salvára'a. Bini tëhin antsë. ⁵Pues llua'ahia de quë adë lasáquëdia'a menos quë ra mësë ru'bë naquëhunë të honrar entrë lë'ë të. ⁶Aunque ráquëdi'i parë ruadi'dza bien, perë rac bé'ahia bien lo quë quëhuna predicar. Clarë guná të grë lo quë nabëdë'në na'a; bien nahin.

⁷¿Gu bëna mal cuntrë lë'ë të iurë biadi'dza diza'quë shtë salvaciuni sin adë bé'nëdia'a cubrë ni tubi centavë? Guca ziquë tubi nalasáquëdi'i të parë guc të ziquë tubi naná lasac. ⁸Bëna recibir dumí shtë ra shmënë Dios nardëa stubi lugar të parë guna sirvë lu të. ⁹Nu iurë gulezënúa lë'ë të, gupa nicidá perë adë guná'bëdia'a ni tubi cusë de lë'ë të. Ra shmënë Jesús naze'dë de Macedonia, mënë ni bëne'e rall lo quë narunë faltë parë na. Zni bëna të parë adë gápëdi'i të carguë parë nicidá shtëna. Tsagla'ga guna mizmë manërë ni. ¹⁰Nahia segurë ruadi'dza verdá shtë Cristo; por ni, ni tubi guëcádi'i famë shtë na. Grë mënë shtë Acaya guini rall de quë quëhuna predicar sin adë chu gúnëdi'i cubrë centavë. ¹¹¿Pëzielú ruadi'dza zni? ¿Pë nahin purquë adë rac shtú'udia'a lë'ë të? Aquëdi'i. Dios nané më rac shtua'a lë'ë të.

¹²Na tsagla'guë guna ziquë na manërë shtëna të parë adë rac guëni'idi'i mënë na rall muzë shtë më igual ziquë na, de quë quëhunë rall shchi'ni Dios ziquë lë'ë na'a.

¹³Na rall mësë falsë; rgugué rall mënë nadë más; gululé rall mizmë lë'ë rall poshtë shtë më. ¹⁴Perë rac tsaldí ldu'u hia'a zni quëhunë rall purquë mizmë Satanás rlua'alull lu mënë ziquë tubi ianglë nanapë llni shtë Dios. ¹⁵Por ni zihani vuelte ra naná bajo ordë shtë Satanás, también rlua'alú rall lu mënë ziquë mënë za'quë. Perë grë ra mënë ni gunë rall recibir juici narunë tucarë según obrë nabë'në rall.

Galërzac zi shtë Pablo

¹⁶Stubi vësë rnia'a lu të, ni tubi de lë'ë të adë rúnedi'i të llgabë de quë nahia ziquë tubi luguë; perë si talë zni runë të llgabë, gulë bëne'e sí parë guadi'dza ziquë tubi narunë nadchini. ¹⁷Adë quëgní'idia'a ndë'ë ziquë tubi mandadë shtë Dadë Jesucristo, sino ziquë tubi naná luguë. Pues nahia luguë si talë rnia'a lu të nalasaca. ¹⁸Pues nanú zihani ra nalé runë nadchini rall parë cusë shtë guédchiliu rë'. Nu zac na gunë nadchinia. ¹⁹Lë'ë të nalé rquitë ldu'u të con ra tuntë, tantë nasini guëc të. ²⁰Bien rdë'ë të sí parë lë'ë rall naná quëhunë obligar lë'ë të parë gunë të sirvë lu rall, nu rdë'ë të sí parë ra nardchisú lo quë nanapë të, nu rdë'ë të sí parë narac shtu'u guënbë'a lë'ë të, nu rua'a ldu'u të narunë desprëci lë'ë të nu ra nargubé lu të. ²¹Rtu lua guënia'a lu të ndë'ë; adë nápëdi'i na'a valurë parë guëdë'në na'a ra cusë ni. Gulë bë'në perdunë lë'ë na'a.

Perë grë lo quë nanapë parë gunë naru'bë mieti, también rac runë naru'ba. Quëgnia'a ziquë tubi

narac luguë. ²²Lë'ë rall rni'i rall na rall më hebreo; nu zac na nahia më hebreo. Rni'i rall na rall mënë israelitë; pues nu na nahia më israelitë. Na rall llëbni Abraham; pues nu na nahia llëbni Abraham. ²³Rni'i rall na rall siervë shtë Cristo, pues lë'ë na nahia más quë lë'ë rall; nahia siervë shtë Cristo. Quëgnia'a ndë'ë ziquë tubi narac luguë. Nalé bëna dchi'ni más quë lë'ë rall. Guanúhia galné más quë lë'ë rall. Guahia lachigui'bë más quë lë'ë rall. Nu zihani vësë mërë niatia. ²⁴Gal'i vësë ra më israelitë bëne'e rall cashtigu treinta y nueve galné chicuti. ²⁵Tsunë vësë bëne'e hiaguë rall na. Tubi vësë bëne'e guë'ë rall na. Tsunë vësë né'azë barcu naná ziazúa lu nisë. Tubi vësë nanúa lu nisëdu'u con tubi ldë tablë dzë la gue'lë parë bédchinia lu guiu'u. ²⁶Zihani vësë gudëda ra viajë. Zugá'ahia lu ra peligrë shtë nisë guë'gu nu peligrë shtë nguba'në nu peligrë shtë ra mizmë sahia, nu zugá'ahia lu peligrë shtë ra më zitu. Nanúa peligrë entrë ra mënë shtë ciudá nu entrë ra mënë naquërelde fuërë shtë ciudá. Nanúa peligrë shtë nisëdu'u nu entrë ra bëchi la sahia naná falsë ra. ²⁷Napa zihani dchi'ni nu ra problemë; zihani vësë gudëde gue'la sin adë gutë ga'sidia'a; guzac zia lu galërdia'në nu galërbidchi. Zihani vësë nápëdia'a nagauha. Guzac zia lu galnaldë nu runë faltë shaba.

²⁸Además de grë ra cusë rë', con ra más cusë, cadë dzë rac ldua'a por grë ra grupë shtë shmënë Dios. ²⁹Si talë nanú sahia naná débil; runë faltë parë tsaldí ldú'ull

shti'dzë më, también riá ldua'a. Si talë nanú shmënë Jesús naná débíl, nahin ziquè na nahia débíl. Si talë rsini mënë sa'll lu duldë, rldéa.

³⁰Si talë napë quë gunë nadchinia, pues gunë nadchinia sulamëntë purquë nalé runë faltë parë gaca lo quë narac shtu'u më. ³¹Dios nu Shtadë Jesucristo Shláma'a, rac bè'a më quëgnia'a verdá. Runë tucarë guëdë'lë mieti labansë lu më guëdubi tiempë. ³²Iurë guquërela Damasco, lë'lë gubernadurë narunë sirvë rëy Aretas, bëshé'ldëll ra suldadë parë gupë rall puertë shtë ciudá parë guëna'zi rall na nu gua'a rall na prësi, ³³perë por tubi ventanë shtë lu' bëldaguë ra mënë na la'ni tubi tēpë. Zni bëna gan; bërua'a guia'a gubernadurë ni.

Debidá shtë nguui nu pudërë shtë Dios

12 Ni tubi adë pë gúnëdi'i gan por guadí'dzëll bien de mizmë lë'lëll, perë napë quë guënia'a shcuendë ra visión naná gunahia nu shti'dzë Dios nabëlua'a më lua. ²Nanéa tubi nguui naná rialdí ldu'i shti'dzë Cristo; guc chidá izë bëldisë Dios nguui ni hashtë gube'e más guia'a. Adë rdé'édia'a cuentë si lë'lë nguui guáhi' con cuerpë u sulamëntë espíritu shtëhi'. Dios rdë'lë cuendë de ni. ³⁻⁴Perë nanéa de quë lë'lë nguui ni bëldisë Dios; adë rdé'édia'a cuendë si guáhi' con cuerpë u sin cuerpë. Sulë Dios nanéhi'. Gua nguui ni hashtë lugar nalé paraíso nu bini' di'dzë naná más secretë. Ni tubi chu adë nápëdi'i permisi guadí'dzëll di'dzë ni. ⁵Bien rac

runa nadchini por nguui ni, perë adë gunë nadchínidia'a de ra cusë ni. Sulamëntë runë nadchinia por mudë nabëna sufrir por lë'lë Dadë.

⁶Aunquë nilë rac shtua'a guadi'dza bien de mizmë na, pues adë nádi'in tubi cusë tuntë purquë quëadi'dza verdá. Adë guadí'dzëdia'a de mizmë na, no sea de quë tubi sahia gúni' llgabë de quë nahia más de lo quë rna rall u lo quë narini rall de na.

⁷Ra cusë nagunahia, nalé cusë ru'bë nahin; por ni bédchini tubi cusë narini la'ni ldua'a ziquë tubi guitsë naná gua'së lu cuerpë shtëna tē parë adë gunë nadchínidia'a. Nahin ziquë narunë dchi'ni Satanás parë quinin na tē adë gunë nadchínidia'a demasiadë. ⁸Tsunë vueltë guna'ba lu Dadë Dios tē parë guëdchisúhi' cusë mal de na ⁹perë lë'lë Dadë guni'i lua: “Amor shtëna quëbezënu. Pudërë shtëna rlua'a mejurë iurë lë'lë mieti na ziquë tubi débíl nanápëdi'i fuersë.” Zni runë nadchinia iurë nápëdia'a fuersë tē parë guëlua'a pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna. ¹⁰Iurë nahia débíl, rquitë ldua'a; iurë rni'i mënë cuntrë na, iurë rzac zia lu cusë durë, iurë rzunalde mënë na, iurë nanú dificultá purquë nahia shmënë Cristo, rquitë ldua'a. Iurë nápëdia'a fuersë, runë Dadë compa'ni na.

Rac ldu'u Pablo por ra shmënë Cristo

¹¹Nahia ziquë tubi luguë purquë quëadi'dza bien de mizmë na, perë lë'lë tē bè'në tē obligar bēnahin purquë lë'lë tē runë tucarë guadi'dzë tē bien de na; pues ni tubi adë lasáquëdi'i más quë lë'lë na. Ra mësë ziquë mësë ru'bë naná

zianaldë të téchi', adë bé'nëdi'i rall dchi'ni ziquë na; nu lasáquëdia'a.

¹²Dchi'ni nabëna con llëru'bë pacënci entrë lë'ë të, quëglua'a de quë nahia tubi poshtë de verdá. Nu zac ra milagrë, ra sëni, ra cusë ru'bë nabëna, quëglua'a de quë gudili më na ziquë tubi poshtë.

¹³Bëna tratë lë'ë të igual ziquë los de más shmënë Jesús naquërelde stubi lugar. Sulë tubi cusë, adë bëcádia'a ofrendë shtë të. Bë'në perdunë culpë shtëna purquë bëcádia'a dumí shtë të.

¹⁴Jurne' quëhuna preparar parë gueldë guënahia lë'ë të stubi. Nahin tecërë visitë shtëna, perë adë gueldë guëdchí'bëdia'a tubi carguë guëc të purquë adë rac shtu'udia'a dumí shtënë të sino rac shtua'a gáca'a unidë parë shchi'ni Jesús. Pues runë tucarë ra shtadë mieti guësëa'në herenci parë ra llguë'në, lédëdi'i ra llguë'në guëdë'lë rall herenci ca'a shtadë llguë'në. ¹⁵Na guëdubinú ldua'a guna gashtë lo quë nanapa hashtë guna gashtë grë fuersë nanapa parë bien shtë të parë tsaru'bë të espiritualmente. ¿Ni mudë por más rac shtua'a lë'ë të, menos rac shtu'u të na?

¹⁶Nanú bëldá mënë entrë lë'ë të; nanë rall de quë adë bé'nëdia'a obligar lë'ë të niane'e të dumí cahia perë rni'i rall de quë con mañi bësiguëhia lë'ë të. ¹⁷¿Ni mudë bësiguëhia lë'ë të por ra nguiu nabëshe'lda nga'li? ¹⁸Guna'ba lu Tito të guidë guëna'll lë'ë të nu bëshe'lda stubi bëchi la sahia con Tito. ¿Ni mudë bësiguë Tito lë'ë të? ¿Pë lédëdi'i na verdá de quë lë'ë Tito nu na bëdë'në na'a tratë lë'ë të

mizmë manërë? Bëdë'në na'a igual parë bien shtë të.

¹⁹Tal vez runë shgabë të de quë quëdë'në na'a defender mizmë lë'ë na'a delantë lu të. Adë nádí'in zni sino al contrari, quëadí'dzë na'a delantë lu Dios nu por nombre shtë Cristo. Lë'ë të narac shtua'a, grë lo quë quëgdë'në na'a, na parë su të firmë lu shnezë Dios. ²⁰Rdzëba de quë iurë gueldë guënahia lë'ë të, tal vez nádí'i të ziquë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nu adë guëdzëlëdi'i të na ziquë rac shtu'u të. Rdzëba de quë lë'ë të rdildi di'dzë të nu nanú dishí'bi entrë lë'ë të; rzebi ldu'u të pë shtë sa' të. Rldënú të sa' të; rni'i të cusë dzabë lu sa' të; nanú chismë ra, nu galërní'i guidzë sa', nu runë të naru'bë lu sa'. ²¹Rdzëba iurë guënahia lu të, Dios shtëna gunë më permitir gapa tristë la'ni ldua'a por conductë shtë të. Guëtú lua iurní hashtë runa por ra naná bë'në duldë antsë. Hashtë ne' adë bëagrídi'i ldu'u rall con Dios. Tal vez guënahia de quë todavía ziaгла'guë rquënú sa' rall, de quë napë rall zihani vici, de quë quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

13 Ndë'ë na tecërë vësë naguna visitar lë'ë të. Cualquier galquiá nardchi'bë të guëc sa' të napë quë tsu prëbë con chupë u tsunë testigu. ²Bëtsëba ra mënë nabë'në duldë con los de más sa' rall. Stubi vësë más rtsëba lë'ë rall mientras zitu nanúa, igual ziquë bëna iurë be'dë guënahia lë'ë

të segundë visitë. Iurë guelda, guna cashtigu ra mënë narunë duldë sin rgá'adi'i ldua'a. ³Guëní'ihia fuertë lu rall purquë rac shtu'u të prëbë de quë quëbezënú Cristo na, de quë ruadi'dza por pudërë shtë më. Adë quëhúnëdi'i të tratë con tubi Cristo nanápëdi'i fuersë sino con tubi Cristo narlua'a pudërë shtëhi' entrë lë'ë të. ⁴Na verdá cuë më lu cruz cumë ziquë tubi nanápëdi'i fuersë, perë iurne' nabani më por pudërë shtë Dios. Zni zac lë'ë na'a, na na'a débíl, perë iurne' unidë na na'a con lë'ë më nu por lë'ë më nadapë na'a pudërë shtë Dios parë guëdë'në na'a sirvë lu të.

⁵Gulë bëtë'dë prëbë mizmë lë'ë të, të parë gac bè'a të si talë rialdí ldu'u të shti'dzë më de verdá. ¿Pë adë rdé'ëdi'il cuendë de quë Jesucristo quëbezënúhi' lë'ë të si talë rialdí ldu'u të de verdá? ⁶Pues rac shtua'a de quë gac bè'a të, lë'ë na'a bëtë'në na'a cumplir shti'dzë më; na na'a verdá. ⁷Rna'ba lu Dios të parë adë gúnëdi'i të duldë. Zni rac shtu'u na'a, lédëdi'i parë guëlua'a de quë nadapë na'a pudërë. Rna'bë na'a lu më parë gunë të lo quë naná za'quë. Adë rúnëdi'i importë si talë rni'i mieti na na'a falsë u rni'i rall na na'a verdá. ⁸Adë nídi'i mudë guëdë'në na'a cuntrë verdá, sino sulamëntë rac quëdë'në

na'a favurë shtë verdá. ⁹Por ni rquitë ldu'u na'a iurë lë'ë na'a na na'a débíl perë lë'ë të su të firmë lu shnezë më. Tsagla'guë guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më guëdubi tiempë. ¹⁰Quëquë'ë na'a cartë rë' antsë gue'dë guëná na'a lë'ë të, të parë iurë lë'ë na'a zia na'a ndë, adë rquí'nidi'i guna cashtigu lë'ë të con derechë nanapa por Dadë Jesucristo. Pues lë'ë pudërë nanapa por Dadë Jesús, na parë bien shtë të parë másru'u tsaldí ldu'u të shti'dzë më, lédëdi'i nahin parë guëdë'a fin lu fe shtë të.

¹¹Iurne' bëchi, rac shtua'a guëru'u bien shchi'ni të. Gulë bëtë'lë sí parë gac cambi vidë shtë të hashtë na rahin completamente bien; gulë bëzu'bë diaguë shti'dza. Gulë gac të unidë; gulë guquërelëdënú të sa' të sin dishi'bi. Iurní Dios narne'e paz, nu Dios narunë parë gac shtu'u hia'a sa' hia'a, guëbezënú më lë'ë të. ¹²Gulë bè'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ¹³Grëtë' ra shmënë Dios ndë'lë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁴Gulë bè'në recibir bendición shtë Dadë Jesucristo nu amor shtë Dios con ayudë shtë Espíritu Santo. Gulë bè'në recibir favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Gálatas

**Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu shmënë
Dios naquërelde Galacia**

1 Na Pablo nahia poshtë, tubi nagulé Dios. Lédëdi'i gulé mënë na sino bëshel'dë Jesucristo na. Tambiën Dios Shtáda'a, el quë nabëldishtë Jesucristo ladi ra tégulë, bëshé'ldi' na. Gulé më na ziquë poshtë. ²Na con grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, ra naquëreldeñu na ndë'ë, rquë'ë na'a cartë rë' parë grë ra grupë shtë shmënë Dios, grë të naquërelde regiuni shtë Galacia. ³⁻⁴Rac shtua'a guëshe'ldë Dios grë bendición shtëhi' nu cuedchí ldu'u të por lë'ë më, Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a, el mizmë Jesús nabë'në entregar mizmë lé'i' lu galguti parë guëdchisú më duldë shtë hia'a nu parë guëlá më lë'ë hia'a lu mal shtë guë'dchiliu. Ni na voluntá shtë Dios, Shtáda'a. ⁵Llëru'bë na Dios parë siempër. Amén.

**Tubsë nezë nanú parë
gac salvar mieti**

⁶Nalé rdzëguë' ldua'a de quë lë'ë të quëgsa'në të shti'dzë Dios; nasesë rëazë guetë të lu shnezë më, el quë naguna'bë lë'ë të parë gac të

shmënë më. Guna'bë më lë'ë të parë gunë të recibir favurë shtë Cristo, parë iurne' ziagla'guë të stubi nezë. Rialdí ldu'u të di'dzë naná cambi, lédëdi'i diza'quë shtë më. ⁷Pues nídi'i stubi diza'quë shtë salvaciuni. Es quë bëldá mënë quëglua'a rall lë'ë të di'dzë gurënë nu rza ldu'u të ra di'dzë nabëluá'ahia. Rac shtu'u rall gac cambi diza'quë shtë Cristo ⁸perë si talë tubi mënë u mizmë na u tubi ianglë naze'dë de gube'e, si talë guëluá'all lu të stubi diza'quë de lo quë nabëlua'a na'a lu të, pues nacondenádëll. ⁹Gulé bësëgná ldu'u të lo quë naguni'i na'a lu të antsë; quëgní'ihia stubi vësë más, si talë chu guëlua'a stubi clasë diza'quë nanádi'i diza'quë lo quë nabë'në të recibir, Dios gunë cashtigu lë'ëll. Tsall gabildi catë nídi'i fin.

¹⁰Gulé guni'i lua, çpë quëhuna lo quë narac shtu'u mënë u lo quë narac shtu'u Dios? ¿Pë quëhuna lo quë narëuu' ldu'u mënë? Si talë rac shtua'a nihuna narac shtu'u nguiu, adë nádi'ihia muzë shtë Cristo.

**Dios guna'bë Pablo ziquë
poshtë shtë më**

¹¹Lë'ë të naná rialdí ldu'i Dios, rac shtua'a gac bë'a të lë'ë

diza'quë nabëna predicar lu të, adë guzubluhin por pudërë shtë nguii.

¹²Adë bëna recibirin de nguii; adë chu bëluá'adi'in na, perë mizmë Jesucristo bëluá'ai' shtí'dzi' na.

¹³Lë'ë të hia bini të lla guc vidë shtëna antsë iurë guanalda religiuni shtë ra më israelitë. Hia nané të lla bëzac zia ra mënë; guzunalda con fuersë ra grupë shtë shmënë Jesús parë guëdë'a fin obrë shtë Jesús. Guç shtua'a tsaluhin. ¹⁴Lu religiuni shtë israelitë, guca más adelantadë quë grë sahia. Bëna cumplir con ra creenci ni más quë ra sahia de mizmë edá. Nalé guc shtú'uhia gunë mieti cumplir ra custumbrë shtë shtadë guëluhia ¹⁵perë gulé Dios na antsë lë'ë na gala. Nalé guc shtu'u më na nu bé'ni' tubi favurë; gulé më na parë guënahia lu shini më ¹⁶nu guna'bë më na parë cuezënú shini më na, nu parë guna predicar diza'quë shtë Jesús lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Lë'ë tiempë nabë'në më ra cusë ni, ni tubi adë chu lu guagna'bë dí'dzëdia'a; adë guagni'inúdia'a mënë shcuendë ra cusë ni. ¹⁷Adë guádia'a Jerusalén niagnahia ra mënë naná poshtë antsë de na, sino guahia regiuni shtë Arabia. Despuësë bëabría Damasco.

¹⁸Gudëdë tsunë izë despuësë de guca shmënë Jesús, iurní guagnahia lu Pedro nananú Jerusalén.

Guquërdënuhia lë'i' che'ni dzë.

¹⁹Adë gunádia'a lu chu stubi poshtë, sulë gunahia Jacobo naná bëchi Dadë Jesús. ²⁰Runa segurë delantë de Dios lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin verdá.

²¹Despuësë de guahia Jerusalén, guahia regiuni shtë Siria nu Cilicia.

²²Ra grupë shtë shmënë Jesús naquërdë regiuni shtë Judea, adë bënguë bé'adi'i rai' na ²³sulamëntë bini rai' lo quë naguni'i mënë de na, de quë lë'ë nguii naguzunaldë ra shmënë Jesús; guc shtú'ull guëdë'ëll fin parë diza'quë, perë iurne' quëhúnëll predicar shti'dzë Jesús. ²⁴Zni guni'i rall nu guni'i rall nalé llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Ra poshtë bë'në rai' recibir Pablo

2 Despuësë de gudëdë chidá izë, guahia stubi vultë Jerusalén con Bernabé nu biahia Tito. ²Guahia ndë purquë Dios bëlua'a më de quë napë quë tsahia Jerusalén. Ndë bédëa ra mënë naná encargadë con shchi'ni Jesús. Lu rai' biadi'dza diza'quë naquëhuna predicar lu mënë nanádi'i më israelitë. Bëna zni parë gac bé'ahia si talë na rai' de acuerdë con shchi'nia u si talë biadi'dza de baldë. ³Perë ni siquierë adë bé'nëdi'i rall obligar gac circuncidar Tito, u sea guëriuguë cuerpë shtëhi' nu náhi' më griego. Nunúhi' na iurní. ⁴Dzë ni bëldá sa' na'a falsë bédchini ndë; guaté rall ladi na'a llga'chi parë quëgl'da'chi rall lla dzúdë'në na'a, si talë napë na'a libertá por Cristo u si talë zianaldë na'a tëchi ra custumbrë. Guç shtu'u rall guëabré na'a stubi, niac na'a ziquë tubi naná bajo ordë shtë religiuni shtë rall. ⁵Perë ni tubi mumëntë adë chu bédë'ëdi'i lugar parë niua'a rall lë'ë na'a parë nezë ni të gac bë'a të diza'quë nabë'në të

recibir nahin verdá; nunquë adë gac cambin.

⁶Ra narnibë'a entrë lë'ë rai', adë guní'idi'i rai' di'dzë cubi ziquë mandadë të guna cumplir. Parë na adë rúnëdi'i importë chu na rai' purquë Dios adë rúnëdi'i më juzguë segùn lo quë narlua'a mieti por fuërë. Quëhuna repetir, ra narnibë'a entrë lë'ë rai', bé'nëdi'i rai' obligar guna cumplir lëy nabëdë'ë Dios lu Moisés. ⁷Al contrari iurë guc bë'a rai' de quë bë'në më incarguë lë'ë na con diza'quë parë guëni'inuhia lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guc rall cunformë. Guc bë'a rall de quë bëshe'ldë më na igual ziquë bëshe'ldë më lë'ë Pedro të guadi'dzë Pedro diza'quë lu ra më israelitë. ⁸Pues mizmë Dios nabëshe'ldë lë'ë Pedro ladi ra më israelitë bëshe'ldë më na ladi ra nanádi'i më israelitë. El quë nabë'në compaïi Pedro parë gúni' zihani milagrë, también bë'në më ni compaïi na. ⁹Jacobo nu Pedro nu Juan na rai' ziquë më principal entrë ra shmënë Jesús; guc bë'a rai' de quë Dios gulë më na nu bëshe'ldë më na lu dchi'ni shtë më. Guc rai' cunformë nu guré rai' de acuerdë con na nu Bernabé. Bëne'e rai' sí de quë Bernabé nu na tsagni'inú na'a lu ra mënë nanádi'i më israelitë nu lë'ë rai' guëa'në rai' con shchi'ni Dios entrë ra më israelitë. ¹⁰Sulë tubi cusë bë'në rai' incarguë de quë guëdë'në na'a ayudë parë ra prubi. Zni guc shtu'u na'a guëdë'në na'a dizdë más antsë.

Pablo guni'i guëc Pedro iurë nanú rai' guëd'chi Antioquía

¹¹Iurë Pedro gua ciudá Antioquía, gunia'a guëc Pedro delantë lúhi' lo

quë naquëhúni' adë nazá'quëdi'in.

¹²Primëre gudaunúhi' con ra nanádi'i më israelitë perë iurë bëdchini mënë nabëshe'ldë Jacobo, bëazë guetë Pedro; adë guagla'guë niaunúhi' con ra më griego. Bëdzëbë Pedro lu ra naze'dë purquë na rai' më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë riuguë partë delicadë shtë me'dë. ¹³Nu los de más më israelitë ndë, bëa'në rall de acuerdë nabë'në Pedro hashtë también Bernabé guzublú tsaldí ldu'i shti'dzë rai'. Bësiguë rall lë'ë Bernabé con devociuni falsë shtë rall. ¹⁴Iurë gunahia hiadë ziazúdi'i rai' de acuerdë con verdá shtë diza'quë, gunia'a lu Pedro delantë grë rall: “Lé'ël nal më israelitë nu guquërdël ziquë ra mënë nanádi'i më israelitë. Bësá'nël custumbrë shtë më israelitë. ¿Pëzielú rúnël obligar ra nanádi'i më israelitë guëbani rall ziquë më israelitë?”

Nasalvára'a sulë por fe

¹⁵Lë'ë na'a na na'a më israelitë; shtadë na'a na rai' më israelitë. Nádi'i na'a ziquë los de más pëcadurë nanádi'i më israelitë ¹⁶perë rac bë'a na'a de quë ni tubi nguïu gáquëdi'i më za'quë delantë lu Dios por quëhunë nguïu cumplir lëy shtë Moisés. Nané na'a gac salvar nguïu sulë si talë tsaldí ldu'u nguïu shti'dzë Jesucristo. Por ni zac lë'ë hia'a rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo Jesús. Sulë por ni tubldí na shcuénda'a lu Dios. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a por gunë mieti cumplir lëy, gac salvar mënë purquë ni tubi chu gunë gan gac tubldí shcuéndi' lu Dios por rúnëll cumplir lo quë

narni'li lëy. ¹⁷Hia gunia'a na hia'a më za'quë delantë lu Dios sulë purquë rialdí ldu'u hia'a nu gunia'a rqui'ni gac bë'a hia'a nápa'a duldë igual ziquë los de más pecadurë. ¿Gu runë cuntienë di'dzë rë' de quë Cristo rsini lë'ë hia'a lu duldë parë gac bë'a hia'a nadápa'a duldë? Aquëdi'i. ¹⁸Si talë tsanalda nezë nabësa'na antsë parë guëabráa guna cumplir ra custumbrë, iurní de verdá napa faltë ¹⁹purquë na, hia gutia parë lëy guahietë; adë quëhúnëdia'a confiar lë'ë lëy parë guëbania tubi vidë narëuu' ldu'u Dios. ²⁰Hia vidë gushë gualú con Cristo lu cruz. Lë'ë duldë adë rnibë'adi'in na iurne', sino Cristo bëne'e vidë cubi nu rnibë'a më na. Vidë cubi nanapa iurne' la'ni guédchiliu, napa por pudërë shtë shini Dios purquë rialdí ldua'a shti'dzë më, el quë narac shtu'u na nu gúti' shlugara lu cruz. ²¹Adë quëquë guiá'adia'a favurë nabë'në më parë gac salvara. Si talë na posiblë gac salvar mieti por gunë rall cumplir lëy, iurní shldi guti Cristo. Sulë por galguti shtë më quëhunë Dios recibir lë'ë hia'a ziquë mënë naná tubldí shcuendë lu më, u sea mënë nanápëdi'i faltë delantë lu më.

Nasalvára'a por fe, lédëdi'i por lëy

3 Lë'ë të naquërdë Galacia, lë'ë të nadë rúnëdi'i llgabë, ¿chull bësiguë lë'ë të, të parë bëazë guetë të shnezë Dios? Lu të biadi'dzë na'a diza'quë de quë Cristo guc crucificári'. Clarë riasé të guti më lu cruz. ²Iurne' gulë guni'i lua ¿gu bë'në të recibir Espíritu

Santo shtë Dios purquë bë'në të cumplir lëy shtë Moisés u purquë rialdí ldu'u të diza'quë shtë Jesús? ³¿Gu na verdá na të mënë nadë rac bé'adi'i? Guzublú vidë cubi shtë të por Espíritu Santo; tubsë cusë bë'në të; gualdí ldu'u të shti'dzë më perë iurne' rni'i të rqui'ni gunë mieti cumplir lëy shtë Moisés parë gac salvar të. ¿Pë adë rac bé'adi'i të iurne' ⁴u shldi bë'në të sufrir zihani cusë durë? Pues guquin embanë si talë tsagla'guë të tëchi custumbrë guahietë. ⁵Iurë bédë'ë Dios Espíritu Santo nu quëhúni' milagrë entrë lë'ë të ¿gu runë mëhin purquë rianaldë të tëchi lëy u sulë purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më?

⁶Guná, Abraham guquërdí' antsë de Moisés. Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios nu guná më fe shtë Abraham nu bë'në më tratë Abraham ziquë nguui za'quë delantë lu më. ⁷Por ni rac bë'a hia'a sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios na rall ziquë shini Abraham delantë lu më. ⁸Zni Sagradas Escrituras guni'i dizdë más antsë de quë ra mënë nanádi'i më israelitë, gunë më recibir lë'ë rall si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Por ni guni'i më lu Abraham diza'quë rë': "Gunë ldahia grëtë' mënë shtë guédchiliu por lë'él". ⁹Zni grëtë' el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios, quëhunë ldai' më lë'ë rai' purquë napë rall mizmë fe quë Abraham.

¹⁰Grë ra narni'i napë quë gunë cumplir grë puntë shtë lëy parë gac salvar mënë, nacondenadë rall purquë naescritë zndë'ë: "Grëtë' nadë gúnëdi'i cumplir grë puntë lo quë naná escritë la'ni librë shtë

lëy, nudé rall”. ¹¹Clarë nahin de quë ni tubi adë chu naperdunë lu Dios por bé'nëll cumplir mandamientë shtë lëy purquë Espíritu Santo rni'i la'ni Sagradas Escrituras: “Sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios gunë më recibir cumë më në naná tubldí shcuéndi' lu Dios. Nápëll vidë sin fin.” ¹²El quë narunë confiar de quë por gúnëll cumplir lëy por ni tubldí na shcuéndëll lu Dios, pues nguui ni adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios purquë naescritë: “El quë narunë cumplir grë puntë shtë lëy, gápëll vidë sin fin ziquë tubi premi”.

¹³Cristo bëlá lë'ë hia'a lu sentënci nabësëdchini lëy. Lë'ë lëy bënë condënar lë'ë hia'a lu galguti, perë Cristo gudilli parë gac salvára'a. Lë'ë më gúqui' ziquë tubi cusë nanudé por duldë shtë hia'a. Sagradas Escrituras rni'i: “Nacondënadë por Dios grë el quë naquë lu tubi hiaguë”. ¹⁴Guti Cristo Jesús parë gac cumplir promësë naguni'i Dios lu Abraham. Por Jesús bënë l dai' Dios ra më në nanádi'i israelitë nu bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.

Promësë shtë Dios nu lëy

¹⁵Lë'ë tē naná rialdí ldu'i diza'quë, quëgnia'a lu tē tubi comparaciuni naze'dë la'ni vidë shtë mieti. Iurë tubi nguui runtsá'ull tēstë, si talë bé'nëll firmarin, ni tubi adë chu guëtí'idi'in, nilë gúnëll cambiarin. ¹⁶Dios bënë tubi promësë lu Abraham nu zac parë tubi llëbni Abraham. Sagradas Escrituras rni'i “parë zihani llëbni

Abraham” si fuërë zihani më në, sino rni'i Sagradas Escrituras: “tubsë llëbni”; quiere decir tubsë nguui. Nguui ni na Cristo. ¹⁷Lo quë narnia'a lu tē es quë Dios bëdë'ë tubi promësë lu Abraham nu bënë më firmarin con mizmë di'dzë shtë më. Bëdë'ë më lëy lu Moisés tapë gahiu'a galdë bë chi izë despuësë de Abraham, perë lëy ni adë bëtí'idi'i promësë nabëdë'ë Dios lu Abraham. ¹⁸Si talë bendición shtë Dios na por gunë mieti cumplir lëy, iurní adë nádi'in por tubi promësë sino tubi premi; perë bënë Dios prometer lu Abraham sulë ziquë tubi favurë shtë më.

¹⁹Iurnétia'a, ÷pëzielú bëdë'ë Dios ra mandamientë parë ra më në? Bëdë'ë Dios mandamientë parë gac bë'a hia'a de quë na hia'a pecadurë. Lë'ë lëy napë pudërë hashtë bëdchini lë'ë llëbni Abraham. Zni bënë Dios prometer lu llëbni Abraham. Ra ianglë shtë Dios be'dë guës'a'në lë'ë lëy nu bënë rai' incarguë lëy lu Moisés, el quë nazú guëláu entrë Dios nu më në. ²⁰Perë iurë bënë më prometer lu Abraham, adë ni chu zuga'adi'i guëláu. Sulë Dios con Abraham; tubldí bëdchini shti'dzë më lu Abraham.

Bëdë'ë Dios ra mandamientë

²¹Iurní rna'bë di'dza ÷quëhunë lëy shtë Moisés cuntrë promësë shtë Dios? Aquëdi'i. Si talë lë'ë lëy napë pudërë parë guëdë'ëin vidë eternë parë lë'ë mieti, iurní gac tubldí shcuendë mieti por guëzu'bë diaguë rall puntë shtë lëy. ²²Perë Sagradas Escrituras rni'i de quë grëtë' më në napë rall duldë; na rall culpablë

delantë lu Dios. Zni guc voluntá shtë më parë grë mieti tsasé rall vidë eternë ze'dë de Dios parë grë naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, lédëdi'i nasalvar mieti por ra mandamientë.

²³Antsë de guëdchini diza'quë shtë Jesús, lë'ë hia'a na hia'a ziquë prësi bajo ordë shtë lëy. Lë'ë lëy gunibë'a lë'ë hia'a hashtë iurë lë'ë Cristo bëdchini. ²⁴Ziquë tubi criadë na encargadë parë quëhápëll tubi llguë'në, zni guc lëy parë lë'ë hia'a. Guc bë'a hia'a pë na mal nu pë na bien por lëy, perë hia bëdchini Cristo. Por Cristo tubldí na shcuénda'a lu Dios sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ²⁵Hia iurne' cumë bëdchini diza'quë shtë Jesús, adë nádí'ia'a ziquë lë'ë llguë'në shtë comparaciuni; adë nádí'ia'a bajo ordë shtë mandamientë.

²⁶Grë hia'a na hia'a shini Dios por Cristo Jesús si talë rialdí ldu'u hia'a de verdá. ²⁷Grë të nabëriubë nisë ziquë shmënë Jesús, napë të vidë shtë më; unidë na të con lë'ë më. ²⁸Grë ra mënë naná unidë con Jesús, na ziquë tubsë cuerpë. Hia nádí'i importë si talë nal më israelitë u më griego; u si talë nal bajo ordë shtë sa'l u si talë nápël libertá; u si talë nal nguüu u nal na'a. ²⁹Si talë nal shmënë Cristo pues iurní nal llëbni Abraham nu grë lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, lë'ë të zac napë të.

4 Lo quë naquëgnia'a lu të nahin cumë ziquë tubi llguë'në nangunë recibir tubi herenci. Guti ra shtadë llguë'në nu todavía nall llguë'në. Nall

ziquë tubi muzë narunë dchi'ni; rnibé'adi'll lë'ë herenci nabë'nëll recibir, perë en verdá lë'ë llguë'në nashtënë herenci ni. ²Nanú mënë nacanihapë ra cusë shtë llguë'në; nanú ra naná encargadë con herenci ni hashtë guëga'a iurë nagoni'i shtadë llguë'në, iurní lë'ëll guëná'zill herenci. ³Zni na con lë'ë hia'a; antsë na hia'a ziquë llguë'në shtë comparaciuni. Bëzu'bë diága'a enseñansë nu custombrë shtë ra mënë guë'dchiliu ⁴perë iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëshe'ldë më shini më lu guë'dchiliu. Bëdchini' por tubi na'a nu bë'në tucarë gúni' cumplir puntë shtë lëy purquë náhi' më israelitë. ⁵Bëdchini' parë gúni' librar lë'ë hia'a lu lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a. Zni bëne'e më derechë të guëdë'na'a recibir libertá ziquë shini më.

⁶Na të shini më; por ni bëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuzënuhi' lë'ë të. Por lë'ë Espíritu Santo rni'i hia'a lu Dios: "Shtadë na'a". ⁷Por ni na të shini Dios, lédëdi'i bajo ordë shtë custombrë. Por naná të shini Dios, guëne'e më tubi herenci purquë unidë na të con Cristo.

Runë llgabë Pablo por ra shmënë Jesús

⁸Antsë lë'ë të adë gunëdi'i të Dios; dzë ni na të bajo ordë shtë ra dios nagnuctsa'u. Bëzu'bë diaguë të voluntá shtë ra dios nananú lu guë'dchiliu perë de verdá nádí'i rai' Dios. ⁹Perë iurne' nané të Dios verdadërë; más bien quëgnia'a lu të, Dios runguë bë'a më lë'ë të ziquë shini më. ¿Pëzielú bëabrí të stubi lu

nezë gushë, lu règlë nu custumbrë nanápëdi'i pudërë? ¿Gu rac shtu'u të gunë të obedecer ra cusë ni ziquë tubi nanali'bi con ra custumbrë?

¹⁰¿Pëzielú todavía rialdí ldu'u të nanecesari gunë të cumplir ra dzë delicadë, u dzë shtë villili, u ra dzë shtë laní, u gunë të cumplir custumbrë shtë izë según rni'i lëy?

¹¹Na rdzëba de quë bëna dchi'ni entrë lë'ë të de baldë.

¹²Lë'ë të naná rialdí ldu'u shti'dzë Jesús, na quëhuna ruëguë lu të de quë gac të libré ziquë na. Antsë

guanalda tëchi ra custumbrë, perë bëaca shmënë Cristo ziquë na të iurne'. Lë'ë të siemprë bè'në të tratë na bien lédëdi'i manërë mal.

¹³Nané të primërë vësë biadi'dza diza'quë lu të, guquërdëdnúa lë'ë të purquë gac llú'uhia. ¹⁴Galguidzë ni gac tubi cusë dushë parë lë'ë të perë adë bé'nëdi'i të desprëci na; adë bëquë guiá'adi'i të na sino al contrari, bè'në të recibir na ziquë tubi ianglë shtë Dios u ziquë mizmë

Cristo Jesús. ¹⁵¿Pë bëaldë ldu'u të de quë tiempë naguquërdëdnúa lë'ë të, nalë bëquitë ldu'u të? ¿Pë gac iurne'? Pues nahia testigu

de quë si fuërë posiblë, na të dispuestë niane'le të prupi slu të shlugar slua. ¹⁶Perë ne' ¿gu rni'i të de quë quëhuna cuntrë lë'ë të iurë ruadi'dza lu të verdá? ¹⁷Ra

mënë narianaldë tëchi lëy, rac shtu'u rall gac të shmënë rall, perë lédëdi'i parë bien shtë të sino rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi

enseñansë shtë rall parë despuësë gunë nadchini rall na të shmënë rall. ¹⁸Parë na naza'quë rac shtu'u mënë ni lë'ë të perë sulë si talë na

parë bien shtë të. Zni rac shtua'a guëdubi tiempë, lédëdi'i sulamëntë iurë naquërdëdnúa lë'ë të. ¹⁹Lë'ë

të narac shtua'a, ziquë tubi na'a quëzac zi lu dulurë iurë guëdchini me'dë lu gué'dchiliu, quëhuna sufrir stubi vësë más hashtë

conductë shtë të na de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ²⁰Rac shtua'a niabezëdnúa lë'ë të iurne' parë

guadi'dza lu të stubi mudë. Pues adë rac bé'adia'a pë guna con lë'ë të iurne'.

Comparaciuni shtë Agar nu Sara

²¹Lë'ë të narac shtu'u guëabrí të parë tsanaldë të tëchi lëy, gulë guni'i lua ¿gu adë riasédi'i të lo quë narni'i lëy? ²²Naescritë la'ni

Sagradas Escrituras de quë gupë Abraham chupë llguë'në; túbill nall shini tubi na'a narunë sirvë

la'ni hiu'u shtë Abraham; stubi llguë'në gulë por tse'lë Abraham.

²³Lë'ë shini criadë gulë ziquë grë llguë'në, perë llguë'në nagupë tse'lë Abraham, gúli' cumë milagrë.

Bë'në më prometer guëdë'ë më tubi shini rai' aunquë tse'lë Abraham na më gushë. ²⁴Ni na ziquë tubi

comparaciuni. Guërupë ra na'a ni quëhunë rai' representar chupë conveñi entrë Dios nu mënë. Tubi conveñi ze'dë dizdë dani shtë Sinaí

catë bédë'ë më lëy parë Moisés. Agar runë representar lëy ni. Grëtë' ra narianaldë tëchi lëy, na rall

shini Agar nu na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁵Agar na ziquë dani Sinaí nananú Arabia. Rúni' representar

ra naquërdëdnúa Jerusalén iurne'. Na rall bajo ordë shtë lëy.

²⁶Perë nanú stubi Jerusalén naze'dë

de gube'e. Librë na mënë ni. Na rall librë de custumbrë nu rëglë shtë nguiu. Jerusalén ni na ziquë shni'a hia'a ²⁷purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Bëquitë ldú'ul, lé'ël nagúpëdi'i shínil.

Bëquitë ldú'ul nu guni'i fuertë labansë parë Dios.

Lé'ël nadë nápëdi'i shínil, bëquitë ldú'ul purquë lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'li' gápëll más shíni' quë lë'ë na'a nanapë tsé'li'.

²⁸Perë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'i Jesús, na hia'a ziquë Isaac. Na hia'a shini Dios por tubi promësë naguni'i më. ²⁹Iurne' ziquë tiempë shtë Abraham, lë'ë shini nagulë ziquë grë mënë, guzunáldëll naná shini nagulë por pudërë shtë Espíritu Santo. Igual quëhunë mënë iurne'; ra mënë narianaldë tëchi lëy, quëzac zi rall shmënë Dios.

³⁰Perë çpë rni'i Sagradas Escrituras shcuendë ra cusë ni? Rni'in: "Gulú lë'ë na'a narunë dchi'ni lídchil con shíni' purquë adë gúnëdi'i tucarë ca'a shini na'a ni herenci juntë con shini shtë legítimë tse'lë Abraham".

³¹Zni nahin; lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús, adë na hia'a ziquë shini Agar el quë naguc criadë shtë Sara. Adë rianáldëdi'ia'a tëchi custumbrë shtë lëy, perë rialdí ldu'u hia'a promësë shtë Dios. Na hia'a shini Sara nanapë libertá.

Gulë tsanaldë neze shtë Dios

5 Bělá Cristo lë'ë hia'a parë gápa'a libertá. Adë nádi'i hia'a bajo ordë shtë lëy iurne'. Por ni gulë gac firmë lu libertá nabëne'e më nu

adë guédé'ëdi'i të sí guëñibë'a lëy shtë mënë lë'ë të stubi.

²Gulë bëquë diaguë naquëgnia'a lu të. Na Pablo, quëgnia'a si talë rialdí ldu'u të nanecesari riuguë cuerpë shtë të parë gac salvar të, iurní quëquë guiá'al shti'dzë Cristo; iurní lo quë nabë'në Cristo adë lasáquëdi'i parë lé'ël. ³Rac shtua'a guënia'a lu të stubi, de quë grë mieti narialdí ldu'i custumbrë shtë galiuguë cuerpë shtë nguiu, lë'ë rall napë quë gunë rall cumplir grë puntë shtë lëy nabëquë'ë Moisés.

⁴Lë'ë të naná rialdí ldu'i de quë gunë më recibir lë'ë të por quëhunë të cumplir lëy, adë nádi'i të unidë con Cristo. Lë'ë të bësëa'në të shnezë Dios. Nídi'i mudë gunë më favurë të gac salvar të. ⁵Lë'ë hia'a dzuléza'a dzë nagunë më cambiar lë'ë hia'a të gáca'a mënë za'quë delantë lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a lë'ë më nu gaquin por Espíritu Santo shtë më. ⁶Si talë unidë na hia'a con Cristo, adë lasáquëdi'i si talë bé'nël cumplir custumbrë shtë galiuguë cuerpë u adë bé'nëdi'il cumplirin. Lo quë nalasac lu Dios na si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá nu si talë por fe rac shtu'u hia'a sa' hia'a.

⁷Bien guzublú guna'zi të shnezë më perë çchu guluguë lë'ë të parë adë rzu'bë diaguëdi'i të shti'dzë Dios? ⁸Ldai' nabëlua'a nguiu ni con tantë ánimo, adë zé'dëdi'in de Dios, el quë nagulë lë'ë të. ⁹Ldai' shtë rall na ziquë levadurë nu nanú tubi dichë narni'i: "Du'pë levadurë rshepin guëdubi nacubë". ¹⁰Napa confiansë de quë lë'ë Dadë Jesús adë guësá'nëdi'i më tsaldí

ldu'u të stubi di'dzë, sulë lo quë nabëluá'ahia lë'ë të, ni sí, tsaldí ldu'u të. El quë narsini ldu'u të stubi nezë, gunë Dios cashtigu lé'ëll; adë nídi'i importë si talë nall më ru'bë u si adë nádi'll më ru'bë entrë lë'ë të.

¹¹Ra mësë falsë cagni'i rall de quë quëhuna predicar custumbrë shtë galriuguë cuerpë të gac salvar mieti, perë si talë na todavía quëgnia'a lu të de quë nanecesari chuguë cuerpë shtë të parë gac salvar, çpëzielú rzunaldë ra më israelitë na? Si talë nahin ziquë rni'i rall, adë nialdédi'i rall por diza'quë narni'i sulë por galguti shtë Jesús lu cruz gac salvára'a. ¹²Rac shtua'a de quë ra narsiguë lë'ë të con enseñansë ni chuguë cuerpë rall hashtë más todavía ziquë runë mënë nadë guënëdi'i Dios.

¹³Lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gulë më lë'ë të parë napë të libertá, perë lédëdi'i parë gunë të duldë. Más bien gulë bè'në sirvë lu sa' të con amor. ¹⁴Gunë të cumplir guëdubi lëy shtë Dios si talë guëzu'bë diaguë të tubsë mandamientë narni'i: "Gulë gac shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lé'ëll". ¹⁵Perë si talë lë'ë të rdildi të ziquë ra ma, rahuë' ma sa' ma; gulë gapë cuidadë no sea guëshi'ni të shchi'ni Dios ndë.

Lo quë narac shtu'u ldu'u nguiu nu lo quë narac shtu'u Espíritu Santo

¹⁶Lo quë narnia'a lu të na zndë'ë: gulë gubani según narni'i Espíritu Santo. Si talë rianaldë të tëchi Espíritu Santo, adë gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ul

¹⁷purquë grë ra deseo mal, nahin cuntrë Espíritu shtë Dios nu lë'ë Espíritu na contrari shtë deseo mal; deseo mal nahin contrari shtë Espíritu. Por ni adë gáquëdi'i gunë të ra cusë narac shtu'u të ¹⁸perë si talë guësa'në të quëgsë Espíritu Santo lë'ë të, iurní lë'ë lëy nápëdi'in pudërë parë gunin condenar lë'ë të.

¹⁹Clarë rlu'a'a ra deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. Rquënú rall tselë mënë. Nabani rall ziquë mbecu. Napë rall vici. ²⁰Runë rall adorar stubi cusë, lédëdi'i sulë Dios. Rialdí ldu'u rall galbëlliú. Napë rall llanë la'ni ldu'u rall. Rdildinú rall sa' rall. Napë rall mbidi. Na rall më dishi'bi; rëuu' ldu'u rall iurë nanú divisioni. ²¹Celosë na rall; rdchisú rall pë shtë mënë. Rguini rall mënë. Rzuu'dchi rall. Nalé rau sha'të rall. Runë rall stubi ra cusë nanadë rlluí'idi'i, runë rall ziquë mamflor; perë grë mënë ni, quëgnia'a lu të iurne' igual ziquë hia gunia'a lu të antsë, el quë narunë ra cusë rë' adë nídi'i mudë tsutëll lugar catë rribë'a Dios.

²²Perë lo quë narunë Espíritu la'ni ldu'u el quë narialdí ldu'i shti'dzë më na zndë'ë: rac shtú'ull sa'll. Rquitë ldú'ull. Rbedchí ldú'ull. Nápëll pacënci con sa'll. Ráquëll më za'quë. Rúnëll cumplir shtí'dzëll. ²³Nadú'ull. Quëhápëll el mizmë lé'ëll të gúnëdi'ill duldë. Ra cusë mal adë rúnëdi'i gan lull sino quë quërédëll bien. Nídi'i lëy narunë prohibë ra cusë rë'. ²⁴Grë ra shmënë Jesús, hia bédë'ë fin ra cusë mal rë', mal llgabë con deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. ²⁵Cumë ziquë quërëlda'a

por pudërë shtë Espíritu Santo, cha guèdè'è hia'a sí, de què Espíritu Santo guèsé mè lè'è hia'a.

²⁶ Adè chu gac nadchínidi'i; adè chu napè mbidi lu sa'll; adè chu gac mè dishi'bi.

Gulè bè'nè compani sa' tè

6 Lè'è tè shmènè Jesús, si talè guèdzelé tè tubi sa'l ldáguèll la'ni duldè, lè'è tè narsé Espíritu Santo napè què guèni'inú tè mènè ni tè parè adè tsaglá'guèdi'i gúnèll duldè. Perè gulè bè'nè ni ziquè mè nadu'u. Cadè tubi tè gapè tè cuidadè no sea què lé'l guètè'dè Satanás prèbè lé'l tè ldáguèl lu duldè. ² Gulè bè'nè compani sa'l lu grè cusè durè, cadè tubi de lè'è tè; zni gunè tè cumplir lèy shtë Cristo.

³ Si talè tubi de lè'è tè rialdí ldú'ul de què lasáquèl, iurní lu Dios lasáquèdi'il; mizmè lé'l quèsguèl lé'l. ⁴ Cadè tubi nguiu napè què gunè juzguè mizmè lé'l, dchi'ni naquèhunè nguiu; iurní guèquitè ldú'ull por lo què naquèhúnèll. Iurní nídi'i nicidá gúnèll comparar dchi'ni shténèll con dchi'ni shtë sáhi'. ⁵ Cadè tubi hia'a nápa'a narunè tucarè guèdè'na'a.

⁶ El què narsè'dè shti'dzè Dios, napè què gúnèll ayudè lè'è ra mèsè narlua'a lé'èll.

⁷ Adè rdé'di'i tè sí guèsigué mizmè lè'è tè, ni tubi adè chu gúnèdi'i gan lu Dios parè guèsiguèll lè'è mè. Grétè' el què narcabní nguiu, ni napè què guèca'a nguiu. Lo què narunè nguiu napin cusechè despuèsè. ⁸ Si talè tubi mieti zianaldè tèchi ra deseó mal nananú la'ni ldú'ull, de mizmè

vidè mal gápèll galguti. Perè si talè zianaldè nguiu tèchi ra cusè za'què shtë Espíritu Santo, gápèll tubi cusechè por mizmè Espíritu. Guébánill parè siemprè. ⁹ Zni, adè chu cuézèdi'i gunè cusè za'què; adè chu guèdzáguèdi'i. Cha guèdè'na'a bien parè sa' hia'a purquè si talè tsaglá'ga'a shnezè mè, tubi dzè guène'e mè tubi ganza'què. ¹⁰ Por ni cadè vèsè rdchini lugar parè guèdè'na'a bien parè sa' hia'a, pues guèdè'na'a cumplir. Guèdè'na'a bien, especialmente parè ra naná rialdí ldu'i enseñansè nanapè los de más shmènè Dios.

Rialú cartè rè' con tubi saludè

¹¹ Gulè guná, naru'bè na lètrè naquèquèa'a lu tè con prupi guiahia. ¹² Grétè' naquèhunè obligar lè'è tè parè tsuté tè la'ni custumbrè shtë mè israelitè, rac shtu'u rall riuguè cuerpè shtë tè, perè nadè más runè rallin parè guèa'nè rall bien lu mènè nu parè adè guèzac zídi'i mènè lè'è rall cumè shmènè Jesucristo, el què naguti lu cruz. ¹³ Ra mènè narianaldè tèchi custumbrè rè', adè quèhúnèdi'i rall cumplir grè puntè shtë lèy perè rac shtu'u rall tsanaldè tè tèchi ra cusè ni, nadè más purquè rac shtu'u rall gac rall mè ru'bè. Rni'i nadchini rall purquè rianaldè tè tèchi rall. ¹⁴ Perè na rialdí ldua'a tubsè cusè parè gac salvara; runè nadchinia por tubsè cusè naná galguti shtë Dadè Jesucristo. Cuè mè lu cruz por na. Por mizmè cruz shtë mè ra cusè mal shtë guédchiliu, guti rahin parè na nu nahia ziquè naguti parè ra cusè ni. ¹⁵ Lu Dios adè rúnèdi'i

importë riuguë shcuërpa'a u adë
riúguëdi'in. Tubsë cusë lasac lu më
si talë na hia'a mënë nacubi por
pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁶Parë
grë ra narianaldë tēchi enseñansë
rë', guëga'a ldu'u më lë'ë rall
nu cuedchí ldu'u rall. Ni na rall
shmënë Dios, mënë israelitë de
verdá.

¹⁷Dizdë iurne' parë delantë adë
chu guëní'idi'i de quë nápèdia'a
derechë parë guëluá'ahia ra cusë
ni, purquë grë ra ndi'bë nanua'a
shcuërpa rlua'ain de quë Jesucristo
na Shlama.

¹⁸Lë'ë tē narialdí ldu'i Dadë
Jesucristo, rac shtua'a favurë shtë
më cuezënú lë'ë tē. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Efesios

Caquë'ë Pablo lu ra naquëreldë Efeso

1 Na Pablo por voluntá shtë
Dios nahia tubi poshtë
shtë Jesucristo; bëshel'dë më na.
Caquëa'a cartë rë' lu të nabëzunë
Dios almë shtë të, lu të narunë
cumplir shti'dzë Jesús, lu të
naquëreldë guë'dchi Efeso. ²Gulë
bë'në recibir ra bendición nu gulë
cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a
nu por Jesucristo, Shláma'a.

Bendición narshe'ldë Jesucristo

³Rdë'na'a alabar Dios, Shtadë
Jesucristo, Shláma'a. Bë'në ldai'
Dios lë'ë hia'a con grë clasë
bendición nananú gube'e purquë
unidë na hia'a con Cristo. ⁴Dios
gulë më lë'ë hia'a juntë con Cristo
ziquë cabësë shtë hia'a. Gulë më
lë'ë hia'a dizdë más antsë cueshtë
guë'dchiliu. Gulë më lë'ë hia'a parë
guëquërélda'a delantë lu më sin ni
tubi duldë, completamente limpi
parë lë'ë më sin ni tubi demandë
cuntrë lë'ë hia'a. Nu gudili më
lë'ë hia'a parë gac shtu'u hia'a lë'ë
më. ⁵Bë'në më destinar lë'ë hia'a
dizdë antsë parë guëdë'na'a recibir
ziquë shini më por lo quë nabë'në

Jesucristo. Zndë'ë guquin según
guni'i ldu'u Dios de acuerdë con
lo quë narëuu' ldu'u më. ⁶Siemprë
rdë'na'a alabar lë'ë më por ra
favurë ru'bë nabë'në më. Rac shtu'u
më lë'ë hia'a; bë'në ldai' më lë'ë
hia'a; bë'në më të gáca'a unidë con
shini më, Jesucristo, el quë Dios
rac shtú'ui'. ⁷Llëru'bë amor napë
Dios; bë'në më salvar lë'ë hia'a
ndigá por galguti shtë shini më.
Bë'në më perdunë duldë shtë hia'a;
favurë ru'bë ni bë'në më. ⁸Napë më
llëru'bë amor; bëshel'dë më shini
më parë guëne'e më llni, parë tsasë
hia'a nu parë gac bë'a hia'a bien
verdá shtë më. ⁹Nu lë'ë më bëlua'a
më lë'ë hia'a guadë naguni'i ldu'u
më, cusë naná ga'chi antsë, perë
iurne' rac bë'a hia'a purquë zni gac
ldu'u më. ¹⁰Por voluntá shtë më gac
unidë grëtë' ra cusë nananú gube'e
nu tantë ra nananú guë'dchiliu.
Iurë guëga'a iurë gunë më unir ra
cusë ni parë guëribë'a Cristo ziquë
cabësë subrë grë lo quë nabëntsa'u
Dios.

¹¹Por naná hia'a unidë con Cristo
Dios gulë më lë'ë hia'a dizdë antsë
të parë guëdë'na'a recibir tubi partë
narunë tucarë ca'a Cristo; juntë

guédé'na'a recibirin. Grétè' ni na de acuerdè segùn guni'i ldu'u mè, segùn voluntá shtë mè dizdè más antsè. ¹²Na hia'a primèrè mènè nagualdí ldu'u shti'dzè mè. Bè'nè mè destinar lè'è hia'a parè gáca'a mènè naquèhunè alabar lè'è mè. Rac shtu'u mè guèní'ia'a llèru'bè na pudèrè shtënè mè. ¹³Nu zac lè'è tè bini tè diza'què; bini tè di'dzè narni'i lla gac salvar tè; gualdí ldu'u tè di'dzè shtë mè. Guc tè unidè con lè'è mè, nu guc tè selladè por Espíritu Santo cumè ziquè shmènè Dios. Pues bè'nè mè prometer guèshe'ldè mè Espíritu Santo parè cuezènúhi' lè'è tè. ¹⁴Lè'è Espíritu Santo na ziquè tubi garantiá de què guène'e mè ra cusè nabè'nè mè prometer; gunè mè librar shmènè mè iurè guèga'a tiempè. Guèlá mè shmènè mè naguzi'i mè. Segurè na ra cusè ni purquè nadápa'a Espíritu Santo. Zni nahin parè gunè mè recibir graci nu labansè shtë mènè.

Guna'bè Pablo lu Dios por ra shmènè mè

¹⁵Rac bé'ahia de què lè'è tè rac shtu'u tè sa' tè nu rialdí ldu'u tè shti'dzè mè; por ni ¹⁶nunquè adè rcuè'zèdia'a rdé'èhia graci lu mè por lè'è tè. Quègna'ba lu mè por lè'è tè, ¹⁷tè Dadè naquèbezè gube'e, lè'è mè naná Shtadè Jesucristo Shláma'a, guèshe'ldè mè Espíritu Santo tè parè gac bè'a tè. Rna'ba lu mè tè guène'e mè másru'u llni guèc tè. Llni shtë mè ze'dè iurè runguè bè'a tè lè'è Jesús. ¹⁸Quègna'ba lu mè guèzianí mè lu shgabè tè, tè parè gac bè'a tè guadè naná dzulèza'a, tubi

esperansè nadápa'a purquè guna'bè mè lè'è hia'a. Quègna'ba lu mè tè gac bè'a tè blac llèru'bè nu blac nasa'a na herenci nanapè ra mènè nabèzuné Dios almè shtë rai'. ¹⁹Nu quègna'ba lu mè tè gac bè'a tè blac llèru'bè na pudèrè shtë mè nadápa'a purquè rialdí ldu'u hia'a shti'dzè mè. Pudèrè ni na mizmè pudèrè nabèlua'a Dios con llèru'bè fuersè iurè bècua'ni mè lè'è Jesús ladi ra tègulè ²⁰nu bècue'zè mè Jesús lugar cula'ni mè, ladè ldi shtë mè lu gube'e. ²¹Bècue'zè mè lè'è Jesús lugar shtë hunurè más guia'a què grè ra autoridá nu gobiernè, más guia'a què grè ra narnibè'a lu gube'e. Bèdè'è mè tubi lè más lasac què grè ra lè la'ni guédchiliu rè' nu más lasac què grè lè nanapè mènè parè tiempè naze'dè. ²²Bèdè'è mè pudèrè lu Jesús tè guènbé'ai' grétè' mènè nu hashtë grè cusè guèa'nè bajo ordè shtë mè, nu bè'nè mè punèrè lè'è Cristo ziquè cabèsè shtë ra grupè shtë shmènè Dios. ²³Pues ra narialdí ldu'i shti'dzè mè, na rai' cuerpè shtë Cristo nu lè'è mè quèbezènúhi' lè'è rai'. Na mè cabèsè shtë shmènè mè guèdubi lugar shtë guédchiliu.

Nasalvára'a por amor shtë Dios

2 Dios bène'e mè vidè eternè parè lè'è tè juntè con Cristo; dzè ni todavía lè'è tè na tè ziquè tègulè por causè maldá nu duldè shtënè tè. ²Más antsè guagnaldè tè tèchi ra cusè shtë guédchiliu. Bèzu'bè diaguè tè shti'dzè mèdzabè naná cuezè lu mbè, el què narnibè'a lu nacahi; guanaldè tè tèchi mèdzabè naná lamè shtë ra mènè nanadè rzu'bè

diáguëdi'i shti'dzë më. ³Grëtë' hia'a gubánia'a zni más antsë; guanálda'a tēchi deseo mal nananú la'ni ldu'u hia'a; bēdē'na'a cumplir cualquier cusë nabēdchini la'ni shgába'a. Gúca'a mēnē mal. Gúca'a mēnē narunē tucarē cashtigu dushē shtē Dios igual ziquē los de más sa' hia'a. ⁴Perē Dios nalé bēga'a ldu'u më lē'ē hia'a nu nalé rac shtu'u më lē'ē hia'a; ⁵bēne'e më vidē eternē parē lē'ē hia'a por Cristo iurē lē'ē hia'a todavía na hia'a ziquē tēgulē por causē duldē shtēna'a. Na salvar tē por tubi favurē nabē'nē më, lédēdi'i por cusē za'quē nabē'nē tē. ⁶Dios bēcuá'ñi' lē'ē hia'a mizmē tiempē bēdē'ē më vidē parē Cristo nu bēcue'zē më lē'ē hia'a con Cristo Jesús lu gube'e. ⁷Bē'nē më zni tē guēlua'a më blac llēru'bē na favurē shtē më parē lē'ē hia'a. Rac shtu'u më gac bē'a mieti blac llēru'bē amor napē më. Rac shtu'u më guēlua'a amor shtēhi' por grē tiempē naze'dē. Nadápa'a amor ni purquē unidē na hia'a con Cristo Jesús. ⁸Por tubsē favurē shtē Dios, nasalvar tē purquē gualdí ldu'u tē shti'dzē më. Salvaciuni adē zé'dēdi'i por lo que naquēhunē tē sino bēzēlaa'dchi mēhin ndigá. ⁹Ni tubi chu gúnēll gan salvaciuni por lo quē narúnēll, nilē por obrē za'quē. Zni nahin tē adē chu gunē nadchínidi'i delantē lu Dios. ¹⁰Na hia'a lo quē nabēntsa'u Dios. Bēne'e më vidē eternē parē lē'ē hia'a por Cristo Jesús tē guēdē'na'a cusē za'quē. Zni bē'nē Dios destinar guēdē'na'a dizdē más antsë.

Por Jesucristo cuedchí ldu'u hia'a

¹¹Gulē bēsēagná ldu'u tē de quē antsë adē nádí'i tē mēnē

israelitē. Ra mēnē israelitē rchuguē rall cuerpē shtē rall ziquē custumbrē religiúsē perē lē'ē rall bē'nē rall tratē lē'ē tē ziquē mēnē nalasáquēdi'i purquē adē rchúguēdi'i tē cuerpē shtē shini tē. ¹²Gulē bēsēagná ldu'u tē de quē antsë nídi'i manērē gunguē bē'a tē Cristo purquē zitu na tē parē lē'ē më. Guc tē ziquē më zitu parē ra mēnē nagulé Dios. Guc tē ra naguēnēdi'i ra conveñi nabē'nē Dios con mēnē israelitē. Zitu zu tē parē promēsē nabēdē'ē më lu rai'. Guquērelde tē lu guédchliu rē' perē nunquē nápēdi'i tē esperansē gac salvar tē; guquērelde tē sin Dios iurní. ¹³Perē iurne' unidē na tē con Cristo Jesús. Antsë quēbezē tē zitu parē Dios, perē iurne' por galguti shtē Cristo guabi'guē tē lu Dios. ¹⁴Cristo na narcue'dchí ldu'u hia'a. Bē'nē më parē gac en paz ra më israelitē nu ra nanádi'i më israelitē. Unidē na grëtē' hia'a purquē lē'ē më bēdchisú naná ziquē tubi lu' nabē'nē dividir ra mēnē. ¹⁵Por cuerpē shtē Jesús naguti, bēdē'ē më fin ra rēglē nu mandamientē shtē lēy tē gac tubsē cuerpē cubi de mēnē israelitē nu ra mēnē nanádi'i më israelitē. Hia unidē na hia'a; nídi'i divisioni sino nanú paz entrē lē'ē hia'a. ¹⁶Por galguti shtē Jesús lu cruz, bēdē'ē më fin shtē ra cusē nabē'nē dividir ra mēnē, iurní bēcue'dchí më ldu'u hia'a. Hia gualú divisioni nu llanē nananú antsë entrē ra më israelitē nu ra nanádi'i israelitē.

¹⁷Cristo bēdchini nu biadi'dzē më diza'quē de quē hia gualú divisioni. Por shti'dzē më bēcuedchí ldu'u

hia'a. Biadi'dzè më lu të nazuga'a zitu parè lè'è më nu zac bédchini diza'quë ni lu na'a, ra më israelitè naná allegadè parè lè'è më. ¹⁸Pues por medio de Cristo grè hia'a, ra më israelitè nu ra nanádi'i më israelitè, unidè na hia'a por lè'è Espíritu Santo nu ráca'a guená'ba'a lu Dios por lè'è Espíritu. ¹⁹Por ni lè'è të mènè Efeso, hia adè nádi'i të ziquë më zitu parè Dios, nilè mènè nadè guénédi'i lè'è më, sino napè të derechè ziquë los de más shini Dios. Na të shmènè Dios. ²⁰Na të ziquë tubi hiu'u; cimientè shtëhin bëza'a ra poshtë nu ra nabiadi'dzè enseñansè naze'dè de Dios, nu mizmè Jesucristo na partè principal shtë hiu'u. ²¹Por Jesucristo grè partè shtë hiu'u na unidè; cadè tubi partè gudchi'bè shlugári' nu lè'è hiu'u tsagla'guë tsaru'bin ziquë tubi iádu'u nanabani nu nahin santu catè lè'è më cuézi!. ²²Zni lè'è të na të unidè con Cristo con los de más sa' të naná shmènè Dios; na të ziquë tubi hiu'u catè quèrèldè Dios purquë cuezèn Espíritu Santo lè'è të.

Dios bèshe'ldè Pablo të guadí'dzi' diza'quë lu ra nanádi'i më israelitè

3 Por mizmè rsunè rè!, na Pablo nanúa prèsi purquë nahia shmènè Jesús. Bèshe'ldè më na parè bien shtë të nanádi'i mènè israelitè. ²Lluá'ahia de quë bini të bè'nè më incarguë diza'quë të parè guadi'dza lu të; bini të bè'nè më favurè ru'bè parè na, naná nahia poshtë parè ra nanádi'i më israelitè. ³Dios bëlua'a naná rni'i ldu'u më lua; guni'i më lua cusè naná naga'chi

antsè. Riasèhia nu bëquëa'a lu të con du'pè di'dzè shcuendè ra cusè ni. ⁴Iurè quèu'ldè të ra di'dzè ni, gac bè'a të de quë riasèhia lo quë narunè significar galguti shtë Jesús, ⁵tubi secretè naná naga'chi parè ra mènè naguquèrèldè más antsè perè iurne' sí, bëlua'a më secretè ni lu ra poshtë. Bëlua'a më ra cusè ni lu ra naruadi'dzè enseñansè naze'dè de Dios; santu na mènè ni; runè rai' sirvè lu më. Por Espíritu shtë më bëlua'a më secretè ni. ⁶Lè'è secretè ni na zndè'è; de quë por diza'quë shtë Jesús ra mènè nanádi'i më israelitè, gac salvar rall mizmè manèrè quë ra më israelitè nu na rall unidè con Cristo. Iurne' tubsè cuerpè nanú nu bè'nè rall recibir mizmè promèsè naguni'i Dios lu ra mènè israelitè. Grè mènè ni unidè na rai' por Cristo.

⁷Sin quë adè rúnèdi'i tucara, guna'bè më na parè guadi'dza diza'quë. Bè'nè më favurè nu bëne'le më pudèrè parè guna dchi'ni shtë më. ⁸Nahia el quë nalasac menos quë grè ra shmènè Dios perè bè'nè më favurè të guadi'dza diza'quë lu ra mènè nanádi'i më israelitè të gac bè'a rall ra cusè za'quë; ni tubi chu gunè gan guèlábèll ra bendición nananú parè ra naná rialdí ldu'i shti'dzè Jesús. ⁹Bèshe'ldè më na parè guadi'dza lu grètè' mènè de quë gunè më salvar ra mènè nanádi'i më israelitè. Secretè ni naga'chi dizdè antsè bëcueshtë Dios guédchiliu, guédchiliu rè' naguçtsa'u por pudèrè shtë Jesucristo. ¹⁰Guquin të parè guéná grè ra autoridá nu ianglè lu gube'e blac llèru'bè na llni shtë Dios nu

gac bè'a rai' manèrë gunë më cumplir voluntá shtëhi' por grupë shtë shmënë më. ¹¹Dios bè'në cumplir ra cusë ni por medio de Jesucristo, Shláma'a, de acuerdë cumë ziquë guni'i ldu'u më dizdë principi shtë guéd'chiliu. ¹²Na hia'a unidë con lè'ë më purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios sino nápa'a confiansë parë guadi'dzënú hia'a Dios. ¹³Adë guéá'nëdi'i tē tristë por lo quë quëhunënú mënë na ndë'ë. Mejurë ra cusë ni na tubi bien, tubi hunurë parë lè'ë tē.

Amor shtë Cristo

¹⁴Iurë runa llgabë lla na grë ndë'ë, rzullibia delantë lu Dadë shtë Jesucristo. ¹⁵Quëhunë Dios tē parë grë ra shmënë më naquëbezë lu gube'e nu ra naquërelde lu guéd'chiliu, gac rall shini më, tubsë famili shtëhi'. ¹⁶Rna'ba lu Dadë de quë guëne'e më llëru'bë bendición, pudërë, nu fuersë shtë Espíritu Santo la'ni ldu'u tē. Rna'ba lu më tē gac tē firmë la'ni ldu'u tē con mizmë fuersë shtë Dios. ¹⁷Rna'ba lu më tē cuezënú Dadë Jesucristo la'ni ldu'u tē. Por fe cuezënú më lè'ë tē. Nu rna'ba lu më de quë nunquë adë rúnëdi'i faltë amor parë sa' tē. Zni gac tē ziquë tubi hiaguë nanapë shlú'chi' catë nanú nisë; gac tē ziquë tubi hiu'u nazubë lu cimientë dchi'chi. ¹⁸⁻¹⁹Nu quëgna'ba lu më gac bè'a tē bien con los de más sa' tē nabëzunë Dios almë shtë rai', blac llëru'bë na amor shtë Cristo parë lè'ë hia'a. Pues amor shtë më na más llëru'bë quë shgába'a. Nu rna'ba lu më gunë tē recibir llëru'bë

pudërë shtë Dios la'ni ldu'u tē, tē gunë tē cumplir voluntá shtë më.

²⁰Iurne' cha guédë'ë hia'a graci lu Dios, el quë nanapë pudërë parë gúni' más cusë ru'bë quë lè'ë hia'a rná'ba'a, hashtë más quë rac runë shgába'a. Quëbezënú pudërë shtë më la'ni ldu'u hia'a. ²¹Lè'ë tē naná grupë shtë shmënë Dios, gulë bè'në alabar lè'ë Dadë Dios por medio de Jesucristo. Gulë bè'në alabar lè'ë më hashtë tsalú tiempë catë nídi'i fin. Amén.

Unidë na hia'a por Espíritu Santo

4 Grë ndë'ë na verdá; por ni na Pablo, nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo. Quëhuna ruëguë lu tē de quë quërelde tē ziquë runë tucarë, ziquë mënë naguna'bë Dios. ²Gulë gac humildë nu gulë gac më nadu'u. Gulë gac pacënci con sa' tē. Gulë bè'në perdunë faltë shtë sa'l por amor nanápël parë lè'i'. ³Gulë guni'i ldu'u parë gac tē unidë por pudërë shtë Espíritu tē tsúdi'i dishi'bi entrë lè'ë tē. ⁴Nanú tubsë cuerpë shtë ra shini Dios nu nanú tubsë Espíritu. Nanú tubsë esperansë nabë'në tē recibir iurë guna'bë më lè'ë tē. ⁵Nanú tubsë Dadë narnibë'a grë ra shmënë më. Nanú tubsë ldai' narialdí ldu'u hia'a. Nanú tubsë galëriubë nisë naná sëni na hia'a shmënë më. ⁶Nanú tubsë Dios naná Dadë shtë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë më. Sulë lè'ë më rnibé'ai' lè'ë hia'a. Quëhunë dchi'ni më lè'ë hia'a nu cabezënú më grëtë' hia'a.

⁷Bë'në Cristo favurë parë cadë túbia'a tē guédápa'a don narzëlaa'dchi Espíritu Santo de

acuerdë con voluntá shtë Cristo.

⁸Por ni ra Sagradas Escrituras rni'i:

Be'pi më gube'e; bia'a më
ra nananú bajo ordë shtë
mëdzabë.

Bëzëlaa'dchi më cusë za'quë
parë ra nguii.

⁹Perë çpëti'i runë cuntienë: "Be'pi më gube'e"? Runë cuntienë de quë primërë bietë më hashtë lugar más guetë shtë guë'dchiliu. ¹⁰El quë nabetë lu guë'dchiliu na el mizmë më nabe'pi más guia'a shtë gube'e të parë guënbë'a më; parë gunë ldai' më grë lugar. ¹¹Bë'në më të gunë shmënë më recibir don narzëlaa'dchi Espíritu Santo.

Primërë nanú poshtë; sëbëldá mënë na ra narlua'a di'dzë naze'dë de Dios; stubi mënë rac rni'i rall diza'quë parë tsaldí ldu'u mieti; stubi tantë na ra naquëhapë los de más sa' rai'; stubi rai' na mësë narlua'a los de más sa' rai'. ¹²Zni bë'në më punërë ra mënë ni parë cadë tubi shini më gac rai' listë parë dchi'ni shtë më nu parë grë ra shini më gac rai' firmë lu shnezë më nu parë tsaru'bë fe shtë rai' ¹³hashtë grëtë' hia'a na hia'a unidë con mizmë fe, hashtë gunguë bë'a hia'a más lë'ë shini Dios, hashtë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Cristo parë cadë túbia'a. Zni gáca'a tubi mënë naziaru'bë lu shnezë Dios hashtë gáca'a mënë za'quë ziquë na Cristo. ¹⁴Hia iurní adë chu gáquëdi'i ziquë tubi llgu'ë'në naná runë cambi según rni'i ldú'ull. Hiadë chu nádi'i ziquë tubi gui'lli nanua'a mbë nezë rë', nezë rë'. Zni na ra narianaldë tēchi cualquier enseñansë cubi naze'dë, ra ldai' narlua'a ra mësë

con mañi. Ra mënë ni rguguë rall sa' rall con bishi. ¹⁵Más bien cha guëni'ia'a verdá mientras rac shtu'u hia'a sa' hia'a. Rqui'ni gáca'a unidë con Cristo nu rqui'ni tsarú'ba'a más të gáca'a ziquë na më. Lë'ë më na cabësë shtë hia'a. ¹⁶Por Cristo unidë na grë partë shtë cuerpë, cadë partë nali'bi con grë sáhi'. Cadë partë shtë cuerpë cuesë shlugári' nu rúni' compa'ni los de más partë shtë cuerpë të gac cumplir lo quë narunë tucarë; iurní lë'ë cuerpë na saludë, lédëdi'i rac llú'udi'in. Zni riaru'bë cuerpë bien nu grë ra partë shtë cuerpë rac shtu'u rai' sa' rai'.

Vidë cubi nadápa'a por Cristo

¹⁷Pues ndë'ë rnia'a lu të ziquë tubi narni'i por mandadë shtë Dadë Dios; adë quëréldëdi'i të ziquë ra mënë nanadë guënédi'i Dios, ra nanabani de acuerdë con llgabë nanadë rllu'i'di'i. ¹⁸Adë riasëdi'i rall por nacahi nananú la'ni ldu'u rall. Nápëdi'i rall vidë narne'e Dios purquë na rall ziquë ra nadë rac bé'adi'i por causë naguëdchi ldu'u rai'. ¹⁹Adë rtúdi'i lu rall iurë quëhunë rall mal nu bë'në rall intriegu mizmë lë'ë rall lu vici. Hia nápëdi'i rall rëspëti parë cusë za'quë sino con gustë quëhunë rall cumplir grë deseo nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰Perë bëlua'a Cristo lë'ë të stubi manërë të guëquërelde të bien. ²¹Rac bë'a të shti'dzë më; riasë të verdá nabëlua'a më. ²²Ziquë rgu mieti shabë guini, nu nácull lari limpi, gulë gulú grë cusë mal nananú la'ni ldu'u të. Vidë shtë të antsë bësiguë lë'ë të nu más bësinin lë'ë të lu duldë. ²³Mejurë

tsagla'guë gulë gapë llgabë cubi cadë dzë. ²⁴Nu ziquë shabë nacubi, gulë gacu con vidë cubi shtë Dios; bëzëlaa'dchi më vidë ni parë gáquël ziquë Dios, tubi vidë za'quë sin ni tubi duldë.

²⁵Por ni, adë rní'idi'il bishi lu sa' të. Gulë guni'i verdá lu sa'l purquë grétë' hia'a na hia'a unidë ziquë tubsë cuerpë.

²⁶Si talë rldël, adë rldëdi'il tsa'a dzë. Adë rúnëdi'il duldë. ²⁷Adë rdëdi'il lugar gunë mëdzabë gan lul.

²⁸El quë nagulaa'në antsë, napë quë guësá'nëll duldë ni nu gúnëll dchi'ni. Gunë nguiu ni dchi'ni za'quë parë gápëll centavë të guédë'ëll ca'a ra nabënapëdi'i.

²⁹Adë ruadí'dzëdi'il didzabë lu sa' të sino gulë biadi'dzë cusë za'quë lu sa' të según nicidá nanapë sa'l të gápëll más fe. Gulë guni'i di'dzë narsëdchini bendición parë ra narquë diaguë shtí'dzël. ³⁰Adë rúnëdi'il niétiquë narsëdchini tristë parë Espíritu Santo shtë Dios purquë por lë'ë Espíritu nacabezënu ldu'u të, na të selladë; na të prupi shmënë Dios hashtë dzë guëdchisú më lë'ë hia'a lu gué'dchiliu nu guia hia'a gube'le.

³¹Gulë bëzalú con grë disgustë nu llanë nu insultë con grë didzabë narni'i të guëc sa' të, nu con grë llgabë mal cuntrë sa'l. ³²Gulë guc shtu'u sa'l nu gulë gac të më pacënci; gulë bë'në perdunë sa'l ziquë bë'në Dios perdunë lë'ël. Bë'në më perdunë lë'ël purquë Cristo rac shtú'ui' lë'ël.

Lla runë tucarë guëquërelde shmënë Dios

5 Por ni gulë guagla'guë ejemplë shtë Dios. Rac shtú'ui'

lë'ë të ziquë shini më. ²Gulë guc shtu'u sa'l ziquë guc shtu'u Cristo lë'ë hia'a. Bë'në më intriegu mizmë lë'ë më lu galguti por lë'ë hia'a. Gúqui' ziquë tubi lli'li naná guti lu bëcu'guë, tubi ofrendë nabëquitë ldu'u Dios.

³Iurne' lë'ë të na të shini Dios; por ni adë chu guëquënu sáhi' nu adë chu tsanaldëdi'i tēchi cusë mal; adë chu guëzëbidi'i ldu'u ra cusë shtë gué'dchiliu. Adë rúnëdi'i të cusë ni të parë ni tubi sa' të guëni'idi'i shcuendë ra cusë rë' entrë lë'ë të. ⁴Adë ruadí'dzëdi'i të ra cusë naná runë parë guëtú lul, nilë cusë tuntë, nilë ra cusë dzabë naruadi'dzë mënë, purquë adë rëuu'di'i ldu'u Dios ra cusë ni; sino más bien gulë guni'inú sa'l grë cusë za'quë narunë më parë lë'ë hia'a.

⁵Hia nanë të ni tubi narquënu ra na'a nu ra na'a narquënu ra nguiu, nilë tubi naruadi'dzë didzabë, nilë el quë narzebi ldu'u pë shtë mënë, adë nápëdi'i rall partë catë rribë'a Cristo, catë Dios na Rëy. Pues el quë narzebi ldu'u ra cusë shtë gué'dchiliu, quëhúnëll duldë idolatría; rúnëll adorar ra cusë material, lëdë Diósëdi'i. ⁶Adë rdëdi'i të lugar parë rsi guë sa' të con di'dzë tuntë purquë ze'dë guëdchini cashtigu shtë Dios guëc ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më. ⁷Por ni adë rápëdi'i të tratë con ra mënë narunë ra duldë ni.

⁸Antsë lë'ë të gubani të lu nacahi; adë guc bé'adi'i të shti'dzë më perë iurne' bë'në të recibir llni shtë Dadë Dios. Gulë guquërelde ziquë mënë nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të.

⁹Lë'ë llni rsëdchini cusë za'quë

nu verdá nu tubi vidë naná tubdí.
 10 Gulë guni'i ldu'u të tsanaldë të tëchi ra cusë narsëquitë ldu'u Dios.
 11 Adë gápëdi'i të partë con ra cusë nanadë rlluí'idi'i, ra cusë narunë mënë lu nacahi. Más bien gulë gudildi ra mënë narunë duldë ni.
 12 Rtu lu hia'a guëní'ia'a shcuendë ra cusë mal naquëhunë mënë lu nacahi. 13 Pues iurë grë ra cusë rë' cuezin lu llni, iurní rlua'a bien clarë lla nahin. Llni rzianí guëc grët' ra cusë ni. Llni shtë Dios napë pudërë pare gac cambi nguiu mal të gáqui' ziquë llni. 14 Por ni rni'i Sagradas Escrituras:

Gulë guëtëtsë mbëca'ldë lu të, lë'ë të nanaga'si.

Gulë bëru'u ladi ra mënë naquërelde lu nacahi, nu Cristo guëzianí la'ni ldu'u të.

15 Por ni gulë guná bien mudë nanabani të, lédëdi'i ziquë mënë nanadë guënëdi'i Dios, sino ziquë mënë nariasë shti'dzë më. 16 Gulë bë'në cumplir cusë za'quë mientras nabani të purquë iurne' nalë duldë quëhunë mënë. 17 Adë gac të ziquë mënë tuntë naná guënëdi'i, sino gulë gac të mënë narac bë'a voluntá shtë Dios. 18 Adë rzuu'dchidi'i të purquë galëzudchi gua'a lë'ë të gabildi. Mejurë gulë bédë'ë permisi guëni'bë'a Espíritu Santo guëdubi vidë shtë'nël. 19 Gulë biadi'dzë lu los de más sa'l con Salmo nu cantë nu labansë nananú la'ni ldu'u të. Gulë bi'ldi; gulë bë'në alabar lë'ë Dios con guëdubinú ldu'u të. 20 Gulë bédë'ë graci lu Dadë Dios siempër por grë cusë. Gulë bédë'ë graci lu më en el nombre shtë Jesucristo, Shláma'a.

Vidë shtë naná cristiano

21 Gulë gac të muzë parë los de más sa'l. Zni quëhúnël honrar Dadë Jesucristo.

22 Lë'ë të na'a naná casadë, gulë bë'në rëspëti tsé'lël ziquë quëhúnël rëspëti Dadë Jesús 23 purquë lë'ë nguiu na ziquë cabësë shtë tsé'li', ziquë Cristo na cabësë shtë grupë shtë shmënë Dios. Cristo na më salvador shtë shmënë më nu lë'ë rai' na ziquë tubi cuerpë parë lë'ë më. 24 Ziquë ra shmënë Dios napë rall rëspëti parë Cristo nu rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më, zni runë tucarë ra tse'lë nguiu gapë rai' rëspëti lu tse'lë rai'.

25 Lë'ë të nguiu casadë, napë quë gac shtu'u të tsé'lël igual manërë ziquë Cristo guc shtu'u më shmënë më nu bédë'ë më vidë shtë'në më por lë'ë mënë ni. 26 Zni bë'në më parë gac ra mënë ni sin duldë, parë guëzunë më almë shtë rai' por shti'dzë më naná ziquë galëriubë nisë. 27 Guti më por ra shmënë më të gunë më presentar lë'ë rai' delantë mizmë lë'ë më ziquë tubi lliguëna'a naná parë guëtsé'ai', nasa'a, limpi, sin ni tubi manchë, ni tubi bëshudi, bien hecho, nu gáqui' sulë parë tsé'li'. Cagnia'a shcuendë grupë shtë shmënë Dios. 28 Zni runë tucarë ra nguiu gac shtu'u rall tse'lë rall, igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll. El quë narac shtu'u tsé'li' de verdá, ni rac shtu'u el mizmë lë'í'. 29 Pues ni tubi de lë'ë hia'a rna tushë mizmë lë'ë hia'a, sino quë rdé'na'a alimentar shcuërpa'a nu quëhápa'a mizmë lë'ë hia'a. Pues Cristo quëhunë më lo mizmë con

shmënë më ³⁰naná ziquë cuerpë shtëhi'. Na hia'a partë shtë cuerpë shtënë më. ³¹Naescritë: “Por ni l'è'ë nguiu guësëa'në ra shtadë nguiu të parë guëtsé'ai' tsé'li'; hia guërüpë rai' na rai' tubsë”. ³²Ni na tubi secretë ru'bë, perë cagnia'a lu të comparaciuni rë' quëhunë tratë shcuendë Cristo con grupë shtë shmënë Dios. ³³Perë comparaciuni rë' también runë cuntienë de quë cadë tubi nguiu napë quë gac shtú'ui' tsé'li' igual ziquë rac shtú'ull mizmë lé'ëll, nu runë tucarë ra na'a gunë rai' rëspëti ra tsé'li'.

6 L'è'ë të l'guë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádëll, purquë zni runë tucarë gunë të ziquë shini Dios. Tubldí nahin delantë lu Dios. ²Lúniquë mandamientë shtë Dios nanapë promësë, rni'i zndë'ë: “Gulë bë'në rëspëti shtádëll nu shní'al të parë guëquitë ldú'ul ³nu guëbánil zihani izë lu guédchiliu”.

⁴L'è'ë të nanapë shínil, adë rúnëdi'il tratë mal con shínil parë quë adë guëldé'di' shínil; más bien gulë guni'inú l'è'ë rall; gulë bédë'ë cunseju za'quë të parë adë guërú'udi'i rall shnezë Dios.

⁵L'è'ë të naná muzë, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shlámël lu guédchiliu rë'. Gulë gapë rëspëti parë l'è'ë rai' nu gulë gac të mënë obedientë ziquë si fuërë quëhunë të sirvë lu Cristo.

⁶Gulë bë'në sirvë bien lu rai' guëdubi tiempë, lëdë niá'asëdi'i iurë rna rai' lu të, të parë guëa'në të bien con l'è'ë rai' si fuërë quëhunë të sirvë lu Jesucristo. Gulë bë'në

sirvë con guëdubinú ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios gunë të. ⁷Gulë bë'në dchi'ni con guëdubinú ldu'u të con lëgrë la'ni ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios. Adë rúnëdi'i të llgabë sulamëntë lu mënë quëhunë të sirvë. ⁸Pues nané të cadë túbia'a, ra muzë nu ra lamë, guëdé'na'a recibir según cusë za'quë u cusë mal naquëdé'na'a. L'è'ë Dadë guëne'e narunë tucarë cadë túbia'a.

⁹L'è'ë të lamë, quëgnia'a lu të iurne'; gulë bë'në tratë bien con ra muzë. Gulë gac më nadu'u lu ra muzë shtënë të; adë rushtiádi'i të guëc rall. Gulë bësëagná ldu'u të napë të tubsë lamë lu gube'e. L'è'ë Dadë quëhunë më igual con grë mieti, ra naná runë dchi'ni nu ra naná rni'bë'a.

Nadápa'a fuersë shtë Dios parë guëdé'na'a gan lu grë enemigu

¹⁰Iurne' bëchi, gulë su firmë lu shnezë Dios. Na të unidë con l'è'ë më nu rdë'ë më fuersë ru'bë parë l'è'ë të. ¹¹Gulë bédë'ë sí parë guëgacu Dios l'è'ë të ziquë suldadë nanua'a gui'bë të parë gac të firmë cuntrë grëtë' cusë naná guëguguë mëdzabë, ¹²purquë adë quédíldidi'ia'a con mënë; adë nádi'i enemigu shtëna'a ziquë mënë shtë guédchiliu sino enemigu shtëna'a na ra fuersë mal; adë chu rnádi'i lúhi'. Quiere decir, ra autoridá, ra narnibë'a lu nacahi, ra zihani espíritu mal nanapë más pudërë quë l'è'ë hia'a. ¹³Por ni gulë bë'në recibir grë fuersë narne'e Dios parë l'è'ë hia'a të guëdé'na'a gan lu grë cusë mal naze'dënú mëdzabë lu hia'a, perë despuësë de tédë

grë prëbë, todavía zu të firmë lu shnezë më. ¹⁴Gulë gac firmë iurne' con verdá cumë ziquë tubi nalli'i la'ni. Gulë gubani tubi vidë tubldí delantë lu Dios; nahin ziquë vestidë narunë defender ldu'u suldadë. ¹⁵Gulë bë'në preparar bien parë guëni'inú të mënë diza'quë narsëdchini paz entrë Dios nu mënë. Gulë bë'nin ziquë suldadë narunë preparar iurë quëquë'ëll sabádull. ¹⁶Perë subrë de ni, gulë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Fe shtë të na ziquë defensë nanua'a suldadë. Fe gunë gan guësëaldë grë ra tentación shtë mëdzabë; na rahin ziquë flechë nanua'a gui'i. ¹⁷Gulë gac të segurë nasalvar të. Na ziquë tubi cascu gui'bë naná canihapë guëc suldadë, nu gulë guna'zi spadë shtë Espíritu Santo. Spadë ni na shti'dzë Dios. ¹⁸Gulë bë'në cumplir cunseju rë' mientras quëgna'bë të lu Dios. Gulë bë'në ruëguë lu Dios lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Nu gulë gac nasini nu listë sin quë adë chu guëazë guëtëdi'i. Nu gulë bë'në ruëguë lu më por grë ra shmënë më. ¹⁹Nu gulë bë'në ruëguë

lu më por na të parë guëne'eru'u më más llni nu valurë të iurë guëni'inhia ra mënë, gac bë'a rall diza'quë de quë nahin parë mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu. ²⁰Dios bëshe'ldë më na; por ni nanúa prësi iurne'. Gulë guna'bë lu më të parë tsagla'guë guëni'ihia diza'quë. Zni runë tucarë guëni'ihia sin quë adë rdzëbëdia'a.

Rialú cartë con saludë

²¹Tíquico lë'ë bëchi narac shtu'u hia'a, nu quëhúnëll cumplir dchi'ni shtë Dadë; lë'i' guadí'dzi' lu të grëtë' lo quë naguzaca, nu lla quërela. ²²Quëgshë'lda lë'i' lu të, të parë gac bë'a të lla na shcuendë na'a ndë'ë nu parë guëni'inúhi' lë'ë të gac të más firmë lu shnezë Dios.

²³Rna'ba de quë Dios Shtëada'a nu lë'ë Jesucristo, Shláma'a, gúni' parë cuedchí ldu'u të nu parë gac shtu'u të sa' të nu tsaldí ldu'u të di'dzë shtë më. ²⁴Nu rna'ba lu më gunë ldai' më lë'ë të, grëtë' narac shtu'u lë'ë Dadë Jesucristo de verdá. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Filipenses

Nanú Pablo lachigui'bë; bëquë'ëi'
cartë lu ra mënë shtë Filipos

1 Pablo nu Timoteo, na na'a
siervë shtë Cristo Jesús.
Quëquë'ë na'a cartë rë' nu
quëgshe'ldë na'a saludë lu të
naquereldë guë'dchi Filipos, lu
ra nabëzunë Dios almë shtë rai'.
Quëquë'ë na'a cartë rë' lu të naná
cabësë shtë shmënë Dios nu lu
të naná runë compa'ni lë'ë rai'.
²Gulë bë'në recibir favurë shtë
Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por
Dios Shtáda'a, nu por Jesucristo
Shláma'a.

**Guna'bë Pablo lu Dios por ra
mënë narialdí ldu'i diza'quë**

³Cadë vësë narna'ba lu Dios el
quë quëhuna adorar, rdë'a graci lu
më por lë'ë të. Rquitë ldua'a iurë
rëagná ldua'a na të shmënë më.
⁴Siempre ruadi'dzënúa Dios con
lëgrë la'ni ldua'a; rna'ba lu më por
bien shtë të. ⁵Rnia'a dushquilli Dios
purquë juntë quëgdë'na'a dchi'ni
shtë më. Quëhunë të compa'ni
na të parë ruadi'dza diza'quë lu
mënë dizdë primërë dzë nabini
të diza'quë hashtë iurne'. ⁶Iurne'

nahia segurë de quë Dios, el quë
naguzublú obrë shtë më la'ni ldu'u
të, gunë më cumplirin. Tsagla'guë
runë më obrë za'quë la'ni ldu'u
të hashtë iurë Jesucristo guëabrí
stubi. ⁷Naza'quë rialdí ldua'a zni
de lë'ë të purquë nalé rac shtua'a
lë'ë të nu juntë bédé'na'a dchi'ni
shtë Dios. Bë'në të compa'ni na iurë
nanúa lachigui'bë nu iurë biadi'dza
shti'dzë më nu iurë bëluá'ahia
lu ra mënë diza'quë na verdá.
Juntë bédé'na'a recibir bendición
nabëne'e më. ⁸Dios nané de quë
ruadi'dza verdá; nalé rac shtua'a
lë'ë të igual cumë Cirsto Jesús
rac shtu'u më lë'ë të. Rac shtua'a
guënahia lu të stubi vësë más. ⁹Nu
rna'ba lu më gac shtu'u të sa' të
más cadë dzë. Nu rna'ba lu më
tsasé të voluntá shtë më nu gapë të
mizmë llgabë con lë'ë më. ¹⁰Zni gac
bë'a të guadë naná más naza'quë
gunë të nu gapë të tubi vidë limpi
sin duldë nu adë chu bë nápëdi'i
parë guëni'ill guëc të iurne', nilë
iurë guëabrí Dadë Jesús de gube'e.
¹¹Zni gunë Jesucristo compa'ni lë'ë
të, të parë guëquërelde të tublí
delantë lu më. Iurë guená mënë
mudë naquërelde të, gunë rall

alabar Dios; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

Guëquërela sulë por Jesucristo

¹²Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të grë ra cusë nagudëdë con na, tubi bien nahin purquë másru'u bërë'tsë diza'quë shtë Dios. ¹³Bërë'tsë shti'dzë më entrë grë ra suldadë hashtë lu los de más më gobiernë. Rac bë'a rall de quë nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. ¹⁴Más de ni, zihani ra shmënë Jesús iurë guná rall resultatë de quë nanúa prësi, rialdí ldu'u rall shti'dzë më más, nu quëadi'dzënú rall sa' rall shti'dzë Dios. Adë rdzëbëdi'i rall.

¹⁵Verdá na bëldá mënë ruadi'dzë rall diza'quë shtë Jesucristo purquë napë rall galëmbidi shchi'nia, tantë mënë na rai' shmënë Jesús purquë biadi'dzënúa lë'ë rai'. Rzebi ldu'u rall na. Sëbëldá mënë ruadi'dzë rall shti'dzë më purquë na rall de acuerdë con lo quë naquëhuna.

¹⁶⁻¹⁷Ra mënë ni rac shtu'u rall na. Nané rall nanúa prësi parë guna defender diza'quë delantë mënë. Perë ra nanapë mbidi quëhunë rall predicar sulë purquë rëuu' ldu'u rall hunurë shtë sa' rall. Adë ruadi'dzëdi'i rall tubdí. Rac shtu'u rall sac zihia más ndë'ë lachigui'bë.

¹⁸¿Pë rní'ihia de ndë'ë? Parë na, si talë ruadi'dzë rall diza'quë con bien llgabë u si talë ruadi'dzë rall diza'quë por mbidi, rquitë ldua'a. Nalé rquitë ldua'a iurë rac bé'ahia ruadi'dzë mënë shti'dzë Cristo.

¹⁹Perë másru'u rquitë ldua'a purquë con ayudë shtë Espíritu Santo nabëshe'ldë Jesucristo, nu

con oraciuni shtë të gapa libertá; guërua'a lachigui'bë. ²⁰Nalé rac shtua'a nu quëbeza de quë nunquë guna tubi cusë mal, no sea guëtú lua lu më. Guëdubi tiempë rac shtua'a gapa valurë të guadi'dza sin quë guëdzëbëdia'a. Iurní si talë guëbania u si talë gatia, guëná mënë pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna nu gunë mënë honrar lë'ë më. ²¹Cagnia'a ndë'ë purquë si talë guëbania, sulë rac shtua'a guna honrar Cristo, nu iurë gatia, mejurë parë na purquë guëquërelnúa lë'ë më. ²²Si talë guëne'e më más vidë parë na, tsagla'guë guëluá'ahia diza'quë lu ra mënë. Perë iurne' adë rac bé'adia'a guadë na guëna'zia; zuhia entrë chupë nezë; guëbania u gatia. ²³Naganë parë na pë guëna'zia; por tubi ladë rac shtua'a gatia parë guëquërela con Cristo; ni más mejurë parë na. ²⁴Perë stubi ladë más rqui'ni tsagla'guë guëbania parë bien shtë të. ²⁵Napa segurë de quë na voluntá shtë më guëquërela lu guë'dchiliu stu'pë tiempë parë guna compa'ni lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios más nu parë guëquitë ldu'u të. ²⁶Iurë guëabré guëná të lua stubi, guëdë'ë të graci lu Jesucristo por tantë lëgrë nanapë të por enseñansë naze'dë guënia'a lu të.

²⁷Rqui'ni guëbani të ziquë mënë shtë Cristo, de acuerdë con diza'quë shtë më. Gulë bë'në cumplirin si talë guëná të lua stubi u adë guënádi'i të lua. Rac shtua'a guëdchini nutici de quë tsagla'guë të firmë shnezë Dios, nu de quë unidë na të con tubsë llgabë la'ni ldu'u të mientras ruadi'dzë të

diza'quë lu ra mënë. ²⁸Si talë adë rdzëbëdi'i të lu ra narunë cuntrë lë'ë të, gac bë'a rall de quë tsa rall lu cashtigu shtë Dios, nu mizmə tiempë gac bë'a rall de quë nasalvar të. Dios na el quë nagunë ra cusë rë'. ²⁹Adë rdzëbëdi'i të purquë bë'në më tubi favurë naná gualdí ldu'u të shti'dzë më; nasalvar të. Nu stubi favurë bë'në më naná sac zi të por lë'ë më. ³⁰Quëhunë mënë cuntrë lë'ë të igual manërë ziquë bë'në rall cuntrë na iurë guquërdënúa lë'ë të. Hia guná të lla bë'në mënë, nu rini të iurne' quëhunë rall cuntrë na stubi guë'dchi.

Jesucristo bidë ziquë mënë humildë

2 Rquitë ldu'u të purquë unidë na të con Cristo. Quëhunë më compaňi lë'ë të, të adë riádi'i ldu'u të. Rac shtu'u më lë'ë të. Quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të. Rac shtu'u të sa' të nu rga'a ldu'u të lë'ë rall. ²Por ni gulë bësëquitë ldu'u të na más. Gulë gapë tubsë llgabë. Gulë guc shtu'u sa'l de verdá. Gulë guc unidë. Gulë gac të de acuerdë. ³Adë runë narú'bëdi'il lu sa'l. Adë runë nadchínidi'il lu sa'l. Mejurë gulë gac humildë nu gulë bë'në tratë sa'l manërë mejurë quë rúnël tratë mizmə lë'ël. ⁴Adë rguílidi'il ra cusë naná bien parë mizmə lë'ël sino gulë gudili lo quë naná bien parë sa'l.

⁵Gulë gapë mizmə llgabë nagupë Cristo Jesús; gulë bë'në ziquë bë'në më. ⁶Aunquë Jesucristo na Dios, adë bészëbidi'i ldú'i' lu gar shtë Dios Padre ⁷sino bészëa'në Jesús lu gar shtë hunurë nu bëdchíni' lu

guë'dchiliu të gúni' sirvë ziquë tubi muzë. Gúli' cumë tubi nguii. ⁸Iurë bëdchini më con cuerpë shtë nguii, todavía más humildë gúqui'. Gúqui' obedientë; guc shtú'ui' gúni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. Bëzu'bë diágui' hashtë gúti' lu cruz. ⁹Por ni Dios bëdë'ë más hunurë parë shíni'; napë më más hunurë quë grë cusë lu guë'dchiliu nu gube'e. Bëdë'ë më tubi lë parë shíni' naná más ru'bë entrë grë nombre shtë mieti. ¹⁰Bë'në Dios zni të grë ra nanabani, lo quë nananú gube'e nu lo quë nananú guë'dchiliu nu lo quë nananú lugar shtë ra tégulë, grë rall guëzullibi rall lu Jesucristo. ¹¹Rac shtu'u Dios grë mënë guëni'i Jesucristo na Dadë narnibë'a të parë Dios Padre gúni' recibir labansë nu hunurë shtë grë mënë.

Ra narialdí ldu'i Jesús na ra'i' ziquë llni

¹²Bëchi narac shtua'a, gulë bëzu'bë diaguë shti'dza ziquë quëhunë të siemprë. Bëzu'bë diaguë të shti'dza iurë naguquërdënúa lë'ë të; iurne' rqui'ni más gac të obedientë mientras quërela zitu parë lë'ë të. Bë'në Dios salvar lë'ë të, të gunë të cusë za'quë. Gulë gac mënë narunë cumplir purquë zni na voluntá shtë më. Nadzë'bë si talë adë gúnëdi'i të cumplir. ¹³Rac runë të voluntá shtë Dios purquë Dios na el quë naquëgne'e deseo za'quë parë gunë të cumplir, nu también quëgne'e më fuersë parë gunë të cumplir voluntá shtë më.

¹⁴Gulë bë'në shchi'ni më sin guëni'idi'il cuntrë sa'l; adë rdildi dí'dzëdi'i të ¹⁵të parë adë chu

guëní'idi'i quëhúnël cusë mal u nádi'il verdá. Na të shmënë Dios; iurní napë quë guëquërelde të bien entrë ra mënë narianaldë tëchi deseo mal nu ráquëdi'i gunë rall cusë za'quë. Lë'ë të na të ziquë mbelëgui'i narabtsë'ë catë namás nacahi. Zni na të entrë lë'ë rall mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. ¹⁶Diza'quë ni rne'e vidë cubi. Si talë gunë të ndë'ë, guëquitë ldua'a iurë guëabrí Jesucristo de gube'e purquë guëlua'a de quë adë bé'nëdia'a dchi'ni de baldë entrë lë'ë të. ¹⁷Si talë gatia purquë biadi'dza diza'quë lu të, nahin cumë ziquë lë'ë të bë'në të ofrecer mizmë lë'ë të ziquë ofrendë parë lë'ë më nu guëllë'ë rënë shtëna guëc ofrendë shtë të. Pues si talë zni gac, guëquitë ldua'a nu tsu lëgrë ldua'a juntë con lë'ë të por grë bendición shtë Dios. ¹⁸Mizmë manërë runë tucarë guëquitë ldu'u të con na.

Timoteo nu Epafrodito

¹⁹Si talë Dadë Jesús guëne'e permisi, rac shtua'a guëshe'lda Timoteo lueguë parë gue'dë guëmall lë'ë të. Iurní iurë guëdchini nutici de lë'ë të, guëquitë ldua'a. ²⁰Adë nápëdia'a ni chu stubi ndë'ë ziquë Timoteo parë guëshe'lda lu të purquë sulë Timoteo napë zihani amor parë lë'ë të nu rac shtú'ull tsagla'guë të bien. ²¹Pues los de más rguili rall por bien shtë rall; adë rúnëdi'i rall importë dchi'ni shtë Jesucristo. ²²Hia nané të lasac Timoteo parë lu dchi'ni. Lë'ëll bé'nëll sirvë lu Jesucristo con na igual ziquë tubi llguë'në quëhúnëll dchi'ni lu shtadë llguë'në. ²³Rac

shtua'a guëshe'lda lë'ëll despuësë gac bé'ahia lla guëru'u shcuenda. ²⁴Nu rialdí ldua'a gunë Dios tubi favurë të gueldë guënahia lë'ë të lueguë.

²⁵Perë mientras quëbeza, rqui'ni guëshe'lda Epafrodito, bécha'a, të gueldë guënáhi' lë'ë të. Epafrodito bé'nëll compa'ni na lu dchi'ni nu bë'në mënë cuntrë lë'ë na'a. Primërë bëshe'ldë të lë'ëll parë ze'dë guëmall na. Bé'ni' compa'ni na lu nicidá nanapa. ²⁶Nalé rac shtu'u Epafrodito guëabrí guëmall lë'ë të; rac ldú'ull purquë bini të de quë gac llú'ull. ²⁷Verdá gac llú'ull; mërë niátill perë Dios bëga'a ldu'u më lë'ëll; bëaquëll; nu bëga'a ldu'u më na të adë gápëdia'a más galëzrac zi. ²⁸Por ni nalé rac shtua'a guëshe'lda Epafrodito lu të parë guëquitë ldu'u të iurë guëná të lúhi' stubi. Iurní guëquitë ldua'a también. ²⁹Gulë bë'në recibir lë'ëll con lëgrë la'ni ldu'u të nu gulë bë'në honrar grë ra naná ziquë Epafrodito. ³⁰Hia niati Epafrodito lu dchi'ni shtë Jesucristo. Bëdchí'bi' vidë shtëhi' lu peligrë iurë bé'ni' dchi'ni shtë më, dchi'ni nadë gúquëdi'i nihunë të con na.

Tsagla'ga delantë

3 Iurne' bëchi, gulë bëquitë ldu'u të purquë unidë na të con Dadë Jesús. Adë riasháquëdi'i ldua'a guëquëa'a lu të mizmë enseñansë nabëluá'ahia antsë, të adë guësiguëdi'i mënë lë'ë të. ²Gulë gupë cuidadë ra mënë mal nanadë guënédi'i Dios, ra naziagla'guë runë parë gac cumplir custumbrë shtë rall. Rni'i rall rqui'ni riuguë partë cuerpë ziquë quëhunë ra

mënë israelitë parë gac më në limpi delantë lu Dios. ³Lë'ë hia'a na hia'a limpi delantë lu Dios, lédëdi'i lë'ë rall. Clarë rlua'a na hia'a shmënë më purquë rdé'na'a adorar lë'ë më según narni'i Espíritu Santo nu rquitë ldu'u hia'a purquë na hia'a shmënë Jesús. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a gac salvára'a por ra cusë za'quë naquëgdé'na'a. ⁴Parë më në narni'i nasalvar rall por lo quë nabë'në rall, pues rnia'a, bëna más cusë quë lë'ë rall. Ni tubi chu napë más rsunë quë na parë gúnëll confiar mizmë lé'ëll. ⁵Bëriuguë partë shcierpa ziquë runë më në israelitë iurë bédza'guë lmalë gula. Benjamín guc shtadë guëluhia. Ra shtada na më israelitë nu biadi'dzë rai' dizé hebreo. Guanalda tëchi lëy nanapë më në israelitë, igual ziquë quëhunë partidë shtë ra fariseo. ⁶Por tantë devociuni parë religiuni nanapa, guzunalda ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo. Bëna cumplir lëy tubi manërë ecsactë; ni tubi chu gunádi'i catë bëna fallar. ⁷Antsë gunia'a grë ra cusë ni lasac, perë iurne' rdé'ëhia cuendë de quë ni tubin lasáquëdi'i parë gac salvara. Sulë Cristo rne'e salvaciuni. ⁸Más quë ni ra cusë nabëna antsë, na ziquë gui'lli narru'ldë më në rua' guë'dchi. Más nasac gunguë bé'ahia lë'ë Cristo Jesús, Shlama. Parë guca shmënë më, bësa'na grë ra cusë shtë guë'dchiliu; na rahin ziquë gui'lli nalasáquëdi'i. Tubsë cusë rac shtua'a, gac më Shlama de verdá. ⁹Rac shtua'a gaca unidë con lë'ë më; gaca perdunë, lédëdi'i purquë bëna cumplir lëy shtë Moisés, sino purquë rialdí ldua'a shti'dzë

Jesucristo. Runë Dios recibir lë'ë hia'a cumë ziquë më në naná tubldí shcuëndi' lu Dios sulë si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ¹⁰Rac shtua'a gunguë bé'ahia lë'ë Cristo nu rac shtua'a gunë më compaňi na të gapa mizmë pudërë nanapë më iurë guashtë më ladi ra tégulë. Nu rac shtua'a guna sufrir ziquë lë'ë më bë'në më sufrir. Nahia dispuestë gatia ziquë guti më ¹¹të parë tsashtëa ladi ra tégulë igual ziquë guashtë më ladi ra tégulë.

**Napë quë gaca'a firmë
hashtë lúltimë dzë**

¹²Adë quëgní'idia'a lu të de quë bëna gan, de quë nahia më za'quë, perë rac shtua'a tsagla'ga delantë parë guna cumplir con grë narac shtu'u më parë na. Ni na narac shtua'a, purquë primërë gudili Cristo Jesús na parë gaca shmënë më. ¹³Bëchi, mizmë na rnia'a de quë adë bëna gan grë lo quë narac shtua'a; tubsë cusë runa iurne'; bëa'ldë ldua'a grëtë' lo quë nabëna más antsë nu ziagla'ga parë guna gan másru'u cusë za'quë shtë Dios. Con guëdubi fuersë shtë na, ziquë tubi narllu'në lu carrërë, rac shtua'a grë lo quë nanapë më parë na. ¹⁴Tsagla'ga delantë ziquë tubi narllu'në parë guna gan premi naguëne'e Dios. Parë ni guna'bë Dios na purquë nahia unidë con Jesucristo.

¹⁵Grë më në narac bë'a bien shti'dzë Dios, napë quë gunë rall mizmë llgabë ziquë gunia'a ndë'ë. Perë si talë entrë lë'ë të nanú nguiu nanapë stubi llgabë, Dios guëlu'ai' lé'ëll lo quë naná verdá.

¹⁶Sulamëntë cha gáca'a firmë nu guédé'na'a cumplir grë lo quë nariasé hia'a.

¹⁷Bëchi, gulë gubani ziquë nabania. Gulë guná manërë nabani sa' të, ra naquëhunë cumplir lo quë nabëlua'a na'a. Gulë cubënebi manërë nanabani rai'. ¹⁸Gulë bë'në narnia'a purquë nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Nabani rall manërë narlua'a de quë adë rialdídi'i ldu'u rall Jesús guti lu cruz. Hia gunia'a lu të ndë'ë zihani vultë nu rnia'a lu të stubi vësë más hashtë runa rnia'a lu të. ¹⁹Gabildi na fin shtë ra mënë ni. Quërelde rall sulamëntë parë gunë rall cumplir deseo mal shtë rall. Adë rtúdi'i lu rall por mal naquëhunë rall sino más rquitë ldu'u rall. Sulë ra cusë mal shtë guédchiliu zianaldë rall téchi'. ²⁰Perë rribë'a Dios lë'ë hia'a dizdë gube'e. De gube'e quëbéza'a Dadë Jesucristo, el quë nangunë salvar lë'ë hia'a të parë gáca'a ziquë lë'ë më. ²¹Ra cuerpë débil nadápa'a gunë më cambi të parë gaquin ziquë cuerpë nanapë më gube'e. Gunë mëhin con mizme pudërë nanapë më parë guëribë'a më grë lo quë nanabani parë guëzu'bë diaguë rall shtí'dzi'.

Gulë bëagná ldu'u të lë'ë Dadë Jesús nu gulë bëquitë ldu'u të

4 Por ni rnia'a lu të bëchi, nalé rac shtua'a lë'ë të nu napa deseo guënahia lu të. Rquitë ldua'a con lë'ë të; na të ziquë tubi premi parë na. Dchi'ni nabëna entrë lë'ë të adë gúquëdi'in de baldë. Iurne' gulë su firmë lu shnezë Dadë ziquë gunia'a lu të, lë'ë të narac shtua'a.

²Runa ruëguë lu Evodia nu Síntique, cue të de acuerdë purquë lë'ë të napë të mizme lamë, Dadë Jesús. ³Nu rna'ba tubi favurë lul, amigu, bë'në ruëguë lu ra na'a rë' gac rall de acuerdë purquë antsë bë'në rall compa'ni na parë guërë'tsë diza'quë shtë Jesús entrë mënë shtë guédchiliu. Lë'ë rai' con Clemente con los de más nabë'në compa'ni na, grë lë rai' naescritë la'ni librë shtë registrë nanapë Dios. Gac salvar rai'.

⁴Gulë bëquitë ldu'u të guëdubi tiempë purquë na të shmënë Dadë Jesús. Stubi guënia'a lu të, gulë bëquitë ldu'u të. ⁵Gulë gac mënë pacënci të parë gac bë'a mieti quëhunë të tratë bien con sa' të. Lë'ë Dadë Jesús hia mërë guëabri' lu guédchiliu stubi. ⁶Adë riádi'i ldu'u të lu cusë durë sino bë'në ruëguë lu Dios të gunë më compa'ni lë'tël. Gulë bédë'ë graci lu më; gulë guni'i lu më grë lo quë narac shtu'u të. ⁷Iurní guëcuedchí më ldu'u të. Llëru'bë na më parë guëcuedchí ldu'u ra mënë; ni tubi chu rac bë'a mudë nanapë më parë guëcuedchí më ldu'u mieti. Mizme paz ni gapë ldu'u të con shgabë të purquë na të unidë con Cristo Jesús.

Gulë bë'në llgabë naná za'quë

⁸Bëchi, guënia'a lu të antsë tsalú cartë rë', gulë bë'në llgabë lla gac të mënë verdá; gulë bë'në llgabë lo quë narunë tucarë rëspëti. Gulë bë'në llgabë lo quë naná tubldí nu purë delantë lu Dios; gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac shtu'u mieti lë'ë të nu parë gunë rall honrar lë'ë të. Gulë bë'në llgabë lla

gunë të parë gac të më za'quë, nu gulë bë'në llgabë por grë lo quë nalasac lu Dios; gulë tsanaldë ra cusë ni.

⁹Gulë bë'në grë lo quë nabëluá'ahia lu të, grë lo quë nabësë'dë të, grë lo quë nabini të, grë lo quë naganá të bëna. Iurní Dios narcue'dchí ldu'u hia'a cuezënú më lé'ël.

Ra mënë Filipos bédë'ë ofrendë parë Pablo

¹⁰Nalé rquitë ldua'a purquë nahia unidë con Jesús nu rdë'a graci lu Dadë purquë rac shtu'u të gunë të compa'ni na stubi vësë más aunquë hia zia'a llëduni tiempë dizdë bëshe'ldë të dumí. Adë rní'idia'a de quë bëa'ldë ldu'u të gunë të compa'ni na, perë rnia'a adë nídi'i mudë parë guëshe'ldë të ayudë. ¹¹Adë rní'idia'a lu të ndë'ë purquë napa nicidá nu rac shtua'a gunë të compa'ni na, purquë bëlu'a më na lla gaca cunformë con lo quë nanapa; riádi'i ldua'a. ¹²Tubi tiempë guquërela ziquë ra prubi; niétiquë adë pë nápëdia'a; nu stubi vësë guquërela ziquë ricu. Pues nahia cunformë guëdubi tiempë; rdë'ëhia graci lu Dios si talë napa zihani cusë u si talë adë bë nápëdia'a. Rac rdë'a graci lu më iurë runë faltë nagáuha, igual ziquë iurë napa hashtë subrë. ¹³Lë'ë Jesucristo cuezënú na; por fuersë narne'e më runa vencer grë clasë galërzac zi. ¹⁴Perë rnia'a lu të, bë'në të bien iurë bëshe'ldë të ayudë purquë gupa nicidá iurní.

¹⁵Hia nanë të mënë shtë Filipos, iurë guzublú quëadi'dza diza'quë, iurë guquërela Macedonia, sulë lë'ë të bëne'e të ayudë cahia iurní. Stubi grupë narialdí ldu'i diza'quë, bé'nëdi'i rall compa'ni na aunquë grë rall bë'në rall recibir diza'quë nagonia'a lu rall. ¹⁶Mientras guquërela Tesalónica, lë'ë të bëshe'ldë të ofrendë parë nicidá shtëna. Chupë vultë bëshe'ldë të ayudë. ¹⁷Adë rzébidi'i ldua'a lë'ë dumí, sino rac shtua'a de quë lë'ë të gunë të recibir premi shtë Dios. ¹⁸Hia bëna recibir más lo quë rqui'nia; con ofrendë nabëshe'ldë të con Epafrodito, napa sufsientë. Nápëdia'a más nicidá. Lo quë nabëshe'ldë të, na ziquë tubi olor nashi, tubi ofrendë parë Dios; bëca'a mëhin nu rquitë ldu'u më. ¹⁹Dios rnibë'a grë cusë. Iurne' guëne'e më ca'a të grë lo quë narunë faltë mientras cuezënúhi' lë'ë të. Guëdchini ra cusë ni purquë unidë na të con Cristo Jesús. ²⁰Dios Shtëada'a, cha guëdë'na'a alabar lë'ë më iurne' nu catë nídi'i fin. Amén.

Rshe'ldë Pablo saludë parë amigu shtëhi'

²¹Por partë shtë na, bë'në saludar grë ra grupë shtë shmënë Cristo Jesús ndë. Grë ra shmënë më nananú ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të. ²²Los de más naná rialdí ldu'i diza'quë, rshe'ldë rall saludë, especialmente ra mënë naquëhunë ra dchi'ni lidchi shtë rëy rumanë. ²³Rna'ba lu Dios, gunë ldai' Dadë Jesucristo cadë lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Colosenses

Quëquë'ë Pablo cartë
rë' lu ra colosenses

1 Na Pablo nahia poshtë shtë
Cristo Jesús purquë gudili
më na. ²Juntë con bëcha Timoteo
quëquëa'a cartë rë' lu naná bëzuné
Dios almë shtë rai' con ra bëchi la
sahia narunë cumplir shti'dzë më,
grë të naquërelde guë'dchi Colosas.
Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios
nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios,
Shtëada'a.

Pablo rna'bë lu Dios por ra
narialdí ldu'i diza'quë

³Siemprë rdë'ë na'a graci lu Dios
naná Shtadë Jesucristo, el quë
narnibë'a lë'ë hia'a. Iurë rna'bë
na'a lu më por lë'ë të, rni'i na'a
dushquilli Dios ⁴purquë bini na'a
lla rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo
nu bini na'a lla rac shtu'u të bëchi
la sa' të naná rialdí ldu'i diza'quë.
⁵Quërelde të zni purquë rialdí ldu'u
të guëquërelde'nú të Jesucristo
lu gube'e. Esperansë ni na ziquë
tubi tesurë nagutsa'u parë lë'ë
të. Por diza'quë nabini të más
antsë, nané të nasalvar të. Gualdí
ldu'u të diza'quë na verdá. ⁶Lë'ë

diza'quë nabini të rrë'tsin por
guëdubi nezë shtë guë'dchiliu, nu
mënë ziaqla'guë rialdí ldu'u rallin.
Diza'quë quëhunin cambi vidë shtë
mënë igual ziquë quëhunë diza'quë
cambi vidë shtë të. Primërë vësë
nabini të shti'dzë Dios, bédë'ë të
cuendë de quë verdá rac shtu'u
më lë'ë të, de quë bë'në më favurë
të gac salvar të. ⁷Bë'në të recibir
diza'quë por Epafras, el quë
nabëlua'a lë'ë të shti'dzë Jesús.
Náhi' muzë shtë hia'a; rac shtu'u
hia'a lë'i'. Quëhúnëll cumplir
siemprë lo quë narac shtu'u Cristo.
⁸Guni'i Epafras lu na'a de quë rac
shtu'u të grë ra shmënë Dios por
amor narne'e Espíritu Santo la'ni
ldu'u të.

⁹Por ni dizdë bini na'a de lë'ë të,
adë bësá'nëdi'i na'a guëni'inú na'a
lu Dios por lë'ë të. Quëgna'bë na'a
lu më de quë guëlua'a më lë'ë të
voluntá shtë më, de quë guëne'e më
llni parë gac bë'a të pë na mal nu
pë naná bien. Quëgna'bë na'a lu më
tsasé të nezë za'quë por pudërë shtë
Espíritu Santo. ¹⁰Quëgna'bë na'a lu
më de quë conductë shtë të gaquin
bien lu Dadë, de quë guëquitë ldu'u
më con lë'ë të, nu de quë gapë të

resultadë lu shchi'ni më, nu de quë cadë dzë gapë të más llni shtë Dios. ¹¹Quëgna'bë na'a lu më gac të mënë fuertë lu shnezë më por mizmë pudërë nanapë më. Llëru'bë na pudërë shtë më. Zni gunë të gan lu cusë mal guëdubi tiempë nu gapë të pacënci nu guëquitë ldu'u të. ¹²Nu rna'bë na'a lu më de quë guëdë'lë të graci lu Dadë Dios purquë lë'lë më bëne'e derechë parë guëdapa'a lugar con los de más mënë santu catë quërelde më lu llni. ¹³Bë'lá Dios lë'lë hia'a lu guia'a Satanás catë rribë'all nu bëzú më lë'lë hia'a catë rribë'la shini më, Cristo. Náhi' Rëy. Nalé rac shtu'u Dios Padre shini më. ¹⁴Por galguti shtë Jesús naperdunë duldë shtë hia'a. Gudilli më por duldë shtë hia'a lu cruz; iurne' nasalvára'a.

**Rbedchí ldu'u hia'a por
galguti shtë Jesús**

¹⁵Adë chu rnádi'i lu Dios Padre perë bédchini më iurë bédchini Cristo lu gué'dchiliu. Mizmë Dios bëlua'alúhi' lu mënë por Jesucristo naná igual ziquë Dios. Lë'i' nabani más antsë cueshtë gué'dchiliu. ¹⁶Bëcueshtë Cristo grë cusë nananú gube'e nu gué'dchiliu. Grë ra narnibë'a ziquë rëy nu autoridá, grë ra nananú gube'e naná rribë'la los de más sáhi' bëcueshtë Cristo tantë narná hia'a lúhi', tantë chu rnádi'i lúhi'. Grë cusë nanabani, bëntsau Jesús të parë gunë rai' sirvë lu më. ¹⁷Lë'lë Jesús nanú më antsë cueshtë grë ra cusë. Nápëdi'i më fin. Por pudërë shtë më lo quë nanú lu gube'e nu lo quë nanú lu gué'dchiliu, grë cusë lo quë

nanabani u lo quë nanápëdi'i vidë purquë zni gac shtu'u më. Rsë më grë ra cusë ni. ¹⁸Jesucristo na cabësë shtë ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra shmënë më naná rdëa grë lugar; unidë na rai' con lë'lë më. Entrë grë ra naguti, na më primërë; galguti adë bé'nëdi'i gan lúhi'. Nídi'i chu stubi ziquë Jesús; napë më más pudërë quë ra naná rribë'a. ¹⁹Lë'lë Dadë Dios con grë pudërë nanapë më, gac shtú'ui' cuezënúhi' la'ni shcuerpë Jesucristo. ²⁰Por Jesús gac shtu'u Dios cuedchí ldu'u mieti lu më; gac en paz grë cusë nananú lu gube'e nu lo quë nananú lu gué'dchiliu. Gac shtu'u më gac unidë mënë con lë'lë më por galguti shtë Jesús lu cruz. Bë'në më të gac amigu ra mënë con Dios.

²¹Antsë lë'lë të gac të enemigu shtë Dios. Zitu guquërelde të parë lë'lë më; adë guná zá'quëdi'i të lu më purquë guquërelde të con maldá. ²²Perë iurne' lë'lë të na të amigu shtë Dios por lo quë nabë'në Jesucristo. Por galguti shtë Jesús lu cruz, bë'lá më lë'lë të lu cashtigu narunë tucarë gunë të recibir. Rac shtu'u më gunë më presentar lë'lë të lu Dios ziquë mënë santu sin ni tubi cusë mal. Zu të lu më sin adë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'lë të. ²³Zni gac si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë më nu si talë gac të firmë lu shnezë më. Gulë gac ziquë tubi hiu'u naná rza'a lu guë'lë; adë chu guëazë gué'tëdi'i lu diza'quë narni'i guëbaninú hia'a lë'lë më. Pues diza'quë ni hia bërë'tsin por guëdubi nezë shtë gué'dchiliu. Hia bini mënë di'dzë ni. Na Pablo nahia muzë shtë Dios; bëshe'ldë

më na ziquë ministrë shtë më parë guadi'dza lu ra mënë.

**Pablo quëhunë sirvë lu
ra shmënë Dios**

²⁴Iurne' rquitë ldua'a entrë ra cusë durë purquë ra cusë durë naquëhuna sufrir, na rahin sufrimientë shtë Jesucristo. Tsalú sufrimientë ni la'ni shcuërpa parë bien shtë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Jesús na cabësë shtë ra mënë ni; na rai' grupë shtë shmënë Dios. ²⁵Nahia ministrë shtë më; gudili më na ziquë muzë shtë më parë gac bë'a të ra diza'quë, nu nahia muzë shtë të parë guërë'tsë diza'quë entrë grë mënë. ²⁶Iurne' quëglua'a më lu ra shmënë më, lo quë más antsë nanú naga'chi. Ra mënë, nilë ra ianglë adë guc bé'adi'i rai' secretë narac bë'a hia'a iurne'. ²⁷Guc shtu'u më guëlua'a më lu shmënë më de quë por diza'quë, ra mënë nanádi'i më israelitë gac rall shini më, nu quëglua'a më quëbezënú Cristo lë'ë rall. Por Cristo naquëbezënú lë'ë rall tsuté rall lu gube'e. Ni na favurë ru'bë nabë'në më.

²⁸Lë'ë na'a quëglua'a na'a shti'dzë Cristo nu quëgtsëbë na'a mënë të gac rall firmë lu shnezë më. Quëglua'a na'a lu ra mënë con llni shtë Dios parë tsasë rall shti'dzë më. Rni'i na'a lu rall por gac unidë rall con Cristo gac rall mënë za'quë de verdá sin ni tubi faltë. ²⁹Quëhuna shchi'ni më con guëdubi fuersë narne'e Cristo. Mizmë lë'ë më rne'e zihani pudërë parë tsagla'ga lu shchi'ni më të gac mënë justë delantë lu Dios.

2 Rac shtua'a gac bë'a të de quë nalé quëhuna dchi'ni por

lë'ë të nu por grë ra naquëreldë guë'dchi Laodicea nu por grë ra naganádi'i lua. ²Galërní'i ldua'a na zndë'ë; quëhuna parë gac rall firmë lu shti'dzë më nu parë gac shtu'u rall sa' rall más. Rac shtua'a de quë tsasë rall di'dzë nadë guënëdí'i mënë guahietë, perë iurne' sí, riasë rall shti'dzë Dios nu runguë bë'a rall Cristo. Llëru'bë na cusë ni. ³Por Cristo sulamëntë gac bë'a mieti llni shtë Dios. Por Cristo sulamëntë tsasë mieti verdá naná ziquë cusë nalasac. ⁴Cagnia'a lu të cusë ni të parë ni tubi adë chu cugué'di'i lë'ë të con ra di'dzë narlua'a chulë perë falsë nahin. ⁵Pues aunquë nilë adë zúdia'a con lë'ë të, rëagná ldua'a lë'ë të. Nalé rquitë ldua'a; nanéa unidë na hia'a. Nanéa tsaldí ldu'u të shti'dzë Cristo con guëdubinú ldu'u të. Na të firmë con fe shtë të.

⁶Bë'në të recibir Cristo Jesús ziquë Dadë shtë të; por ni gulë guquërëldëru'u unidë con lë'ë më. ⁷Ziquë tubi hiaguë nanapë lu'chi za'quë u ziquë tubi hiu'u nanapë cimientë fuertë, gulë gac firmë lu shti'dzë më ziquë más antsë bësë'dë të. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë; gulë guni'iru'u dushquilli lu Dadë.

Vidë cubi narne'e Jesús

⁸Gulë gapë cuidadë të adë chu cugué'di'i lë'ë të nu tsanaldë të enseñansë shtë rall. Caglua'a rall sulamëntë con lo quë narëalë guëc mënë. Caglua'a rall di'dzë falsë nanápëdi'i pudërë de acuerdë con custumbërë nu creenci shtë rall naná shgabë nguiu. Adë nápëdi'i rall llni shtë Cristo. ⁹Dios gúqui' nguiu; lë

më Jesucristo. Grë pudërë nu grë llni shtë Dios napë Jesucristo, ¹⁰nu lë'ë të rac bë'a të na të shini Dios. Por Jesucristo napë të mizmë vidë shtë Dios; adë runë fáltëdi'i. Na më primërë entrë grë ra nanapë pudërë nu entrë grë ra espíritu naná rribë'a. ¹¹Por Cristo na të limpi delantë lu Dios. Bëdchisú më duldë shtë të. Gúquëdi'i të limpi por custumbrë shtë galriuguë cuerpë cumë runë mënë israelitë, sino Cristo bëzunëhi' almë shtë të. ¹²Bëriubë nisë të; bëga'chinú të Jesucristo nu zni guc resucitar të juntë con lë'ë më purquë gualdí ldu'u të pudërë shtë Dios, el quë nabëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. ¹³Antsë nápëdi'i të vidë shtë Dios, sino ziquë tëgulë guquërelëdënu të duldë; gadzë duldë la'ni ldu'u të, perë iurne' Dios bëcua'ni lë'ë të juntë con Cristo. Unidë na hia'a con lë'ë më. Bë'në më perdunë grë duldë shtë hia'a. ¹⁴Bëti'i Dios lo quë naná cuntrë lë'ë hia'a, grë lo quë nabëdé'na'a cuntrë lëy shtë më. Lëy ni bëdchi'bë demandë cuntrë lë'ë hia'a, perë bëti'i më grë demandë ni por galguti shtë Jesús. Bëdë'ë më fin grë demandë iurë guti Jesús lu cruz. ¹⁵Cristo bë'në gan lu grë nanapë pudërë nu lu grë el quë narnibë'a. Bia'a më ra narnibë'a ziquë nariá tubi prësi; ziazú rall lu desfilë parë guená mieti bë'në më gan lu rall. Iurë guti më lu cruz, bë'në më gan lu pudërë shtë rall.

**Gulë guc shtu'u lo quë
nanú lu gube'e**

¹⁶Por ni adë chu gunë juzguë lë'ë të por lo quë naráu të u lo

quë naruu' të. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por custumbrë shtë laní, si talë quëhunë të cumplir u adë quëhúnëdi'i të cumplir. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por lo quë naquëhúnël ra dzë narzi'i ldu'u mënë u ra dzë delicadë shtë laní. ¹⁷Grë ra cusë rë' na ziquë tubi figurë shtë naná guëdchini despuësë, u sea Cristo. ¹⁸Adë rsá'nëdi'i të ni tubi chu guëdchisú premi narac shtu'u Dios gapë të. Si talë guëni'i mënë lu të napë quë gunë të adorar ra ianglë u talë guëni'i rall napë quë cubënebi të shti'dzë ra ianglë, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. Grë mënë ni riutë rall cusë adë gunádi'i rall. Runë nadchini rall. Rianaldë rall tēchi llgabë mal; rialdí ldu'u rall cusë nanápëdi'i ni tubi prëbë. ¹⁹Adë rianaldëdi'i rall shnezë Cristo con fe naná firmë. Lë'ë më na më cabësë shtë shmënë më. Por lë'ë më grë ra naná rialdí ldu'i de verdá, na rai' ziquë partë shtë cuerpë; napë rai' vidë; runë alimentar rai' por lë'ë më; riaru'bë rai' por pudërë shtë më. Ndë'ë ze'dë de Dios.

²⁰Guti të juntë con Cristo; bë'në më parë adë gúnëru'udi'i të duldë. Por ni çpëzielú quërelëdë të ziquë los de más mënë shtë guë'dchiliu? Çpëzielú rianaldë të tēchi ra custumbrë nu rëglë shtë nguui? ²¹Rni'i mënë: “Adë rgá'ldëdi'il ndë'ë” u rni'i rall: “Adë gáudi'il ndë'ë” u “Adë rná'zidi'il ndë'ë”. ²²Grëtë' ra rëglë rë' napë quë tsalú, igual cumë los de más cusë tsalú rahin. Rëglë ni nadë más na rahin enseñansë nu lëy shtë mënë. ²³Verdá rlu'a ra rëglë rë' ziquë cusë za'quë

purquë el quë narianaldë tëchi cusë ni, quëzac zill el mizmë lë'ëll. Voluntariamente quëhúnëll cumplir con zihani devociuni. Rlua'a rall ziquë mënë narunë cumplir cusë durë, perë grëtë' ra custumbrë rë' nápëdi'in pudërë parë guëzalú deseo mal nananú la'ni ldu'u mënë.

3 Iurní rnia'a lu të, guc resucitar të juntë con Cristo. Iurne' gulë gudili lo quë naná ze'dë de Dios catë quëbezë Jesucristo ladë ldi shtë më. ²Gulë tsanaldë ra deseo shtë më, lédëdi'i ra deseo mal shtë mënë ³purquë guti të parë cusë shtë guéd'chiliu; nabaninú të Cristo nu lë'ë më nabaninú më Dios. Vidë cubi nanapë të na ziquë cusë naga'chi; napë tëhin por Cristo. ⁴Nadápa'a vidë verdaderë por Cristo. Iurë lë'ë më guëabri' lu guéd'chiliu stubi, guziá hia'a parë guëquërdënú hia'a lë'ë më catë nídi'i fin, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

Vidë cubi

⁵Por ni gulë gudini grë cusë mal la'ni ldu'u të. Adë chu gápëdi'i stubi na'a, sulë tsé'li'. Gulë bësa'në grë cusë mal nanadë rluú'idi'i. Adë tsaglá'guëdi'i të cusë dzabë ziquë mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Adë rzëbidi'i ldu'u të ra cusë shtë guéd'chiliu purquë ni na idolatría; quëhúnëll adorar ra cusë shtë guéd'chiliu. ⁶Por grë ra cusë ni naquëhunë mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëshe'ldë më cashtigu dushë guëc rall. ⁷Lë'ë të bë'në të grë ra cusë rë' iurë guquërdë të ziquë ra nadë guënëdi'i Dios ⁸perë

rnia'a lu të, gulë bësa'në grë duldë. Adë rdé'ëdi'il lugar ldaguë llanë la'ni ldu'ul. Adë chu guëldëdi'i lu sáhi'. Adë rúnëdi'il vengar. Adë rni'i guídzëdi'il guëc sa'l. Adë chu guëní'idi'i di'dzë dzabë. ⁹Adë chu guëní'idi'i bishi lu sáhi'. Gulë bédchisú grë ra cusë ni purquë hia bësa'në të mudë nanabani të antsë con grë maldá. ¹⁰Na të mënë cubi por pudërë shtë më. Dzë con dzë rcubi shgabë të con llni shtë më; quëac cambi të hashtë gac të ziquë el quë nabëd'ë vidë cubi parë lë'ë të. ¹¹Pues lu Dadë Dios sulë Cristo nasac. Adë rúnëdi'i importë si talë nal më israelitë u adë nádi'il më israelitë. Adë rúnëdi'i më casë si bëriuguë cuerpë shtënël u adë bëriúguëdi'in, u si nal më zitu u si talë nal bajo ordë shtë stubi mënë, u si talë nápël libertá. Tubsë cusë nasac naná si talë runguë bé'al Cristo.

¹²Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të mënë santu delantë lu më. Por ni ziquë racu mënë con shabë cubi, gulë gac mënë narga'a ldu'u sáhi'; gulë gac mënë humildë nu pacënci. Gulë gac mënë za'quë lu sa' të. Gulë bë'në sirvë lu rall. ¹³Adë rié'dëdi'i të con mudë nanabani sa'l, sino bë'në perdunë lë'ëll aunquë rdchí'bëll demandë cuntrë lë'ël. Napë quë gúnël perdunë sa'l igual manërë ziquë Dios bë'në perdunë lë'ël. ¹⁴Más de ni gulë gapë llëru'bë amor, purquë rqui'ni gac shtu'u sa'l parë gac të unidë nu parë guëquërdënú të sin dishi'bi. ¹⁵Gulë bédë'e sí cue'dchí Dadë Jesús ldu'u të; parë ni gulë më lë'ë të parë gac të mënë

unidë ziquë cuerpë nanápëdi'i narunë molestë. Nu gulë bëtë'dë graci lu më guëdubi tiempë.

¹⁶Gulë bëtë'dë sí të guënbë'a diza'quë shtë Cristo entrë lë'ë të mientras quëglua'a të sa' të, mientras quëni'inú të sa' të con llni shtë Dios. Nu gulë bi'ldi lu Dios grë clasë cantë naná labansë parë Dios. Gulë bi'ldi lu më con guëdubinú ldu'u të. Gulë bëtë'dë graci lu më. ¹⁷Cualquier cusë narunë të u lo quë narni'i të, gulë bënë'nin sulë parë gunë mënë alabar Dadë Jesús nu gulë bëtë'dë graci lu Dios, Shtëada'a, por lë shtë shini më.

**Lo quë narunë tucarë
gunë ra shmënë Dios**

¹⁸Lë'ë të tsel'ë nguui, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël purquë ni na narunë tucarë gunë të ziquë shmënë Dadë Jesús. ¹⁹Lë'ë të nguui, gulë guc shtu'u tsé'lël; adë runë nadúshëdi'i lu tsé'lël. ²⁰Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtadë të guëdubi tiempë purquë ni na lo quë narëuu' ldu'u Dios. ²¹Dadë nanapë shini, gulë gapë vidë za'quë delantë lu shínil të adë tsasháquëdi'i ldu'u llguë'në lu shnezë Dios. ²²Lë'ë të narunë sirvë lu lamë, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë lamë, lëdë niá'asëdi'i iurë lë'ë lamë rna lu të, sino gulë bënë'në sirvë lu rall guëdubinú ldú'ul. Napë quë guëa'në të bien lu lamë purquë zni guëlua'a de quë quëhunë të rëspëti Dios de verdá. ²³Cualquier dchi'ni naquëhunë të, gulë bënë'nin con guëdubinú ldú'ul purquë quëhunë të sirvë lu Dios, lëdë niá'asëdi'i lu mënë. ²⁴Nané të de quë lë'ë Dadë

guëne'e më tubi herenci ziquë premi ca'a të purquë quëhunë të sirvë lúhi'. ²⁵Perë el quë narunë mal, ni gúnëll recibir pagu mal por lo quë naquëhúnëll purquë lu Dios grë hia'a na igual. Gunë më tratë igual grë mënë.

4 Lë'ë të lamë, gulë guc të mënë za'quë lu narunë dchi'ni. Gulë bënë'në tratë bien lë'ë rall purquë nanë të lamë shtë të, quëbézi' gube'e. ²Gulë tsagla'guë guëni'inú Dios nu gulë cue nasini. Gulë bëtë'dë graci lu Dios. ³Gulë guna'bë lu më por lë'ë na'a ndë'ë të parë guëne'e më permisi lu na'a parë guadi'dzë na'a diza'quë. Gulë guna'bë lu më të parë gac guëlua'a na'a lu mënë lo quë adë guënëdi'i, de quë sulë Cristo napë pudërë parë gunë më salvar mieti. Por diza'quë rë' nanúa prësi ndë'ë. ⁴Gulë guna'bë lu më parë gunë më compa'ni na parë guëluá'ahia diza'quë tubi manërë clarë purquë zni runë tucarë.

⁵Gulë guquërelde za'quë lu ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Jesús. Gulë bënë'në provëchë bien guëdubi tiempë parë gúnëll bien delantë lu rall. ⁶Ziquë iurë ria zedë guëc cumidë parë gapin sabor, gulë bësa'në de quë di'dzë shtë të gaquin naza'quë, lédëdi'i di'dzë dzabë. Iurní gac bë'a të lla mudë guadi'dzënú të sa' të.

Lúltimë saludë nabëshe'ldë Pablo

⁷Tíquico naná bëchi narac shtu'u hia'a, guëni'ill lu të cuendë shtë na. Tíquico nall el quë narunë compa'ni na lu shchi'ni më. Nall tubi servidor za'quë shtë Dadë Jesús. ⁸Guëni'i Tíquico lu të lla na na'a ndë'ë.

Quëgshe'lda lé'i' parë guëni'inull
lë'ë të parë gapë të más ánimo
lu shnezë më; su të más firmë
lu shnezë Dios. ⁹Nu guëshe'lda
Onésimo; gúnëll compa'ni Tíquico.
Onésimo na më ladzë të nu náhi'
servidor za'quë shtë Jesús. Nalé rac
shtu'u hia'a lé'i'. Guadi'dzë rai' lo
quë naná zuzac na ndë'ë.

¹⁰Aristarco el quë nananú
lachigui'bë con na, quëgshé'ldëll
saludë con Marcos, shprimi
Bernabé. Lë'ë të napë të ordë shtë
shcuendë Marcos. Si talë tsagué'nëll
visitar lë'ë të, gulë bë'në recibir lé'i'
con bien. ¹¹También Jesús nanapë
stubi lé'hi', Justo, quëgshé'ldëll
saludë parë lë'ë të. Entrë grë ra
mënë israelitë naná shmënë Jesús,
Aristarco, Marcos, nu Justo, na
rai' lúniquë nabë'në compa'ni na
parë guadi'dza shti'dzë Dios, di'dzë
narni'i lla tsuté më'në catë rnibë'a
Dios. Lë'ë rai' de vërë nalé bë'në rai'
compa'ni na. ¹²Epafras zac nall më
ladzë të; quëgshé'ldëll saludë. Náhi'
servidor shtë Jesucristo nu rúni'
ruëguë lu Dios siempër por lë'ë të

parë gac të firmë lu shnezë më nu
quëgná'bëll lu më con guëdubinú
ldú'ull de quë gac bë'a të voluntá
shtë më. Quëgná'bëll gunë të
cumplirin. ¹³Nahia testigu de quë
Epafras nalé bë'nëll dchi'ni parë
bien shtë të nu zac parë bien shtë ra
mënë naquërelde guë'dchi Laodicea
nu Hierápolis. ¹⁴Lucas lë'ë ducturë
naraç shtu'u hia'a, con Demas,
rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

¹⁵Gulë bë'në saludar ra narialdí
ldu'i Jesús, ra naquërelde guë'dchi
Laodicea. Nu zac gulë bë'në saludar
Ninfas con grë ra nardëá lídchi'.

¹⁶Despuës de gu'ldë të cartë rë',
gulë bë'she'ldë mizme cartë parë ra
shmënë Dios naquërelde Laodicea.
Nu gulë bi'ldi cartë nabëshe'lda
lu ra më'në ni. ¹⁷Guni'i lu Arquipo
di'dzë rë': "Bë'në cumplir dchi'ni
nabëne'e Dadë parë gúnëll. Adë gac
nabéchidi'il lu voluntá shtë më."

¹⁸Na Pablo quëquëa'a tubi saludë
parë lë'ë të con prupi guiahia. Gulë
bësëagná ldu'u të con oraciuni shtë
të nanúa prësi. Dios gunë ldai' më
lë'ë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Tesalónica

1 Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con Silvano nu Timoteo lu ra grupë shtë shmënë Dios, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtáda'a con Jesucristo Shláma'a gudili lë'ë të; na të shmënë më. Rna'ba lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të, nu rna'ba lu më gunë më compa'ni lë'ë të, të cuedchí ldu'u të.

Rna ra mënë lla zianaldë ra më Tesalónica shnezë më

²Iurë ruadi'dzënú na'a Dios, siemprë rna'bë na'a lu më por lë'ë të. Siemprë rdë'ë na'a graci lu më por lë'ë të. ³Rëagná ldu'u na'a lë'ë të iurë rna'bë na'a lu Shtáda'a Dios por lë'ë të. Rëagná ldu'u na'a de quë demasiadë rialdí ldu'u të Dios nu rëagná ldu'u na'a tsagla'guë gunë të shchi'ni më con guëdubinú ldu'u të. Nalé rac shtu'u të lë'ë më, nu zuga'a të firmë shnezë më purquë quëbezë të tiempë naguëdchini Dadë Jesucristo stubi

vueltë lu guë'dchiliu. ⁴Rnia'a lu të, bëchi la sa' hia'a, nané na'a rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulé më lë'ë të parë gac të shmënë më. ⁵Pues dzë ni biadi'dzë na'a lu të diza'quë, be'dë guëni'i na'a con pudërë shtë Espíritu Santo, lëdë niá'asëdi'i con di'dzë nadia'a na'a. Bëdchini na'a lu të purquë nané na'a ra di'dzë rë' nahin verdá shtë Dios. Nu mizmë lë'ë të rdë'ë të cuendë lla bëlezënú na'a lë'ë të parë bien shtë të purquë rac shtu'u na'a lë'ë të.

⁶Rgubënebi të ziquë dzudë'në na'a nu rgubënebi të lo quë nabë'në Dadë Jesús. Iurë gualdí ldu'u të diza'quë, demasiadë rquitë ldu'u të purquë quëbezënú të Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Guc të shmënë Jesús perë mizmë tiempë guzunaldë mënë lë'ë të demasiadë. ⁷Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë regiuni Macedonia nu Acaya, guná rall lla mudë quërelde të; na të ejemplë parë lë'ë rai'. ⁸Guaglua'a të diza'quë shtë Dadë Jesús lë'ë ra mënë, lëdë niétiquë ra naquërelde Macedonia nu Acaya sino quë lu grë ra naquërelde alreduerë ra regiuni rë'. Por ni adë rquí'nidi'i pë guëni'i na'a de lë'ë të lu ra mënë

purquë nané rall lla nabani të. ⁹Lo mizmə lë'ë rall ruadi'dzë rall mudë nabë'në të recibir lë'ë na'a dzë nabitë guëná na'a lë'ë të. Ruadi'dzë rall lla bësa'në të ídolo shtë të parë guanaldë të shnezë Dios, më nanabani. Lueguë guzublú bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios verdadërë. ¹⁰Nu ruadi'dzë rall lla quëbezë të Jesús, shini Dios. Quëbezë të dzë guëabrí më de gube'e, lo mizmə Jesús nabëldishtë Dios ladi ra tēgulë. Jesús ni gunë më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios parë ra mënë shtë guë'dchiliu.

**Mudë nabë'në Pablo dchi'ni
guë'dchi Tesalónica**

2 Mizmə lë'ë të bëchi la sa' hia'a, nané të dzë nabe'dë guëná na'a lë'ë të, adë gúquëdi'in sin resultadë. ²Bien nané të guzunaldë ra mënë lë'ë na'a guë'dchi Filipos antsë bēdchini na'a Tesalónica. Guni'i guidzë ra mënë lë'ë na'a nu bëquë'ë hiaguë rall lë'ë na'a, parë Dios bë'në compa'ni lë'ë na'a. Con guëdubinú ldu'u na'a biadi'dzë na'a ra diza'quë lu grë të. Adë bēdzēbēdi'i na'a aunquë nalë guzunaldë ra mënë lë'ë na'a. ³Adë bēsiguēdi'i na'a lë'ë të purquë ra di'dzë nabēlua'a na'a lë'ë të nahin verdá. Guquërelde za'quë na'a con lë'ë të, lēdēdi'i con ra llgabë mal. Be'dë guëni'i na'a lu të parë tsanaldë të nezë za'quë shtë Dios. ⁴Iurë bēdēdē na'a lu prēbē shtë Dios, bë'në më incarguë lë'ë na'a ra diza'quë shtë më nangunë salvar lë'ë hia'a. Zni riagni'i na'a shti'dzë më lu ra mënë. Adë riagni'i na'a

diza'quë lu ra mënë niétiquë parë gac shtu'u rall lë'ë na'a sino quë dzudë'në na'a shchi'ni Dios, el quë narnibë'a lë'ë na'a. Dios na testigu de quë verdá na llgabë shtë na'a. ⁵Cumë ziquë nané të nunquë adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con di'dzë chulë naruadi'dzë ra mënë shtë guë'dchiliu, nu adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con protēstē parë nadchisú na'a shtumí të. Dios nané më grë ra di'dzë rē' nahin verdá, grë di'dzë narni'i na'a lu të. ⁶Nunquë adë rguílidi'i na'a parë gac na'a më ru'bë lu ra mënë, nilë lë'ë të, nu nilë ra naquërelde ra stubi ladë, parë ziquë muzë shtë Jesús naná na'a, napë na'a derechë parë niana'bë na'a lu të ra cusë narqui'ni na'a parë adë chu bē'nēdi'in. ⁷Mejurë bēdē'nē nadu'u na'a lu të ziquë tubi na'a narac shtu'u ra shíni'. ⁸Tantē rac shtu'u na'a lë'ë të, be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të nu bēdē'nē na'a sirvë lu të purquë llëru'bë cari'ni nadapë na'a parë lë'ë të. ⁹¿Gu rēagná ldu'u të bëchi la sa' hia'a, lla bēdē'nē na'a dchi'ni hashtë bēdzaguë na'a parë gudili na'a nagudáu na'a? Dzë ni be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të. Bēdē'nē na'a dchi'ni dzë la gue'lë parë adë pë guná'bēdi'i na'a lu të.

¹⁰Lë'ë të naná rialdi ldu'u diza'quë, nané të nu rna Dios lla guquërelde'nú na'a lë'ë të. Guquërelde za'quë na'a con lë'ë të sin ni tubi llgabë mal. Adë gunádi'i të bēdē'nē na'a duldë iurní purquë vidë shtë na'a limpi nahin delante lu Dios. ¹¹Cadë lë'ë të nané të lla mudë biadi'dzēnú na'a lë'ë të lla

gunë të. Guni'inú na'a lë'ë të cadë tubi të cumë ziquë rni'inú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në. ¹²Guni'i na'a lu të con guëdubinú ldu'u na'a; bëne'e na'a cunseju parë guëbani të tubi vidë naná rëuu' ldu'u Dios. Guna'bë Dios lë'ë të parë tsuté të lugar catë rribë'a më, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

¹³Tambiën rdë'ë na'a graci lu më guëdubi tiempë purquë dzë ni, bëquë diaguë të diza'quë shtë Dios. Tiempë nabe'dë guëni'i na'a lu të, bë'në të recibirin ziquë lë'ë më niani'i më lu të. Adë bé'nëdi'i të recibirin ziquë di'dzë përchu, purquë de verdá na rahin diza'quë shtë Dios narunë cambi vidë shtë të. ¹⁴Pues rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë ni guzunaldë ra mënë ladzë të lë'ë të, gulubënebi të ziquë bë'në ra shmënë Dadë Jesús nanaré Judea. Ra më israelitë guzunaldë rall lë'ë ra grupë shtë shmënë Dios, nu ra më ladzë të guzunaldë rall lë'ë të purquë rialdí ldu'u të diza'quë. ¹⁵Ra më israelitë gudini rall lë'ë Dadë Jesús nu gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu rall. Mizmë manërë bëquë guia'a rall shti'dzë na'a. Adë quërelde zá'quëdi'i rall delantë lu Dios. Rldë rall nu rzu rall lu grë mënë. ¹⁶Nu adë gunëdi'i rall niagni'i na'a diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Por lo quë naquëhunë rall, ziaru'bë ra duldë shtë rall. Iurne' bëdchini cashtigu dushë shtë Dios guëc rall parë siempër.

**Rac shtu'u Pablo tsagnáhi' më
Tesalónica stubi vueltë**

¹⁷Por partë shtë na'a rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë nagunitilú

na'a lu të tubi tiempë, masiá adë chu rnádi'i lu të, parë siempër nanú të la'ni ldu'u na'a. Nu llëru'bë gan gupë na'a parë guená na'a lu të stubi. ¹⁸Guc ldu'u na'a nadë'pë na'a masiá niá'asë sulë Pablo. Guadza'guë vueltë guc ldua'a nidë guna visitar lë'ë të parë cadë vueltë narac shtua'a nelda, mëdzabë Satanás guzull lua parë adë bédëdia'a. ¹⁹Dzë naguidë Dadë Jesús stubi vueltë, zuga'a të lu më; guëquitë ldu'u na'a con lë'ë të iurní. Nadapë na'a llëru'bë confiansë lë'ë të. ¿Chu gunë lëgrë ldu'u na'a iurë guëdchini më? pues mizmë lë'ë të gunë lëgrë të ldu'u na'a dzë ni. ²⁰Rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu zihani mënë rni'i za'quë rall de lë'ë na'a purquë na të shmënë Dios.

3 Iurní hiadë biá'adi'iru'u ldu'u na'a sin quë adë nianá na'a lla nabani të nga'li; bédë'në na'a llgabë, mejurë guëdëa'në na'a lë'ësë na'a Atenas ²parë guëshe'ldë na'a Timoteo; guidë guënáhi' lë'ë të. Timoteo náhi' bëchi la sa' hia'a. Bëshe'ldë na'a Timoteo; bidë guëllí'i tubi nutici shtë të lla quërelde të nga'li. Timoteo náhi' tubi muzë shtë Dios nabë'në dchi'ni con lë'ë na'a iurë biagni'i na'a diza'quë shtë Jesucristo lu ra mënë. Bëshe'ldë na'a lë'i' parë guëni'inúhi' lë'ë të parë tsagla'guë të más firmë shnezë Dios ³nu parë ni tubi të adë guëdzëbëdi'i nu nilë guëazë guëtëdi'i të shnezë më iurë rzunaldë mënë lë'ë të. Bien nané të de quë grë ra shmënë Jesús na rall designadë parë ra cusë durë rë'. ⁴Dzë nianá guquërelde'nú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë

zunaldë ra mënë lë'ë hia'a. Zni guc cumë ziquë nané të. ⁵Por ni hiadë biá'adi'i ldua'a; bëshe'lda Timoteo parë bidë guënáhi' lë'ë të, gu nianá canaldë të shnezë Dios. Purquë bëdzëbë na'a niasini mëdzabë lë'ë të nezë mal. Iurní adë pë resultatë nane'e shchi'ni Dios nabëdë'në na'a ladzë të.

⁶Perë hia bëagrí Timoteo de Tesalónica. Be'dë guënúhi' ra nutici za'quë lla nabani të nu nianá rialdí ldu'u të diza'quë nu nianá rac shtu'u sa' të. Biadi'dzë Timoteo nianá rëagná ldu'u të lë'ë na'a nu nianá rac shtu'u të lë'ë na'a. Rní'i' napë të llëru'bë deseo de quë guëabrí guená lul sa' hia'a stubi vueltë, igual ziquë rac shtu'u na'a guená na'a lu të. ⁷Por grë naguni'i Timoteo lu na'a de lë'ë të bëchi, nalé rquitë ldu'u na'a. Masiá rldënú mënë lë'ë na'a nu rzunaldë rall lë'ë na'a, rbedchí ldu'u na'a purquë nianá ziagla'guë të firmë lu shnezë Dios. ⁸Iurë bini na'a de quë nianá zu të firmë lu diza'quë shtë Dadë Jesús, nahin ziquë vidë cubi parë lë'ë na'a. ⁹Adë rdzélëdi'i na'a guadë graci guëdë'ë na'a lu Dios por lë'ë të, tantë rquitë ldu'u na'a; bini na'a naguni'i Timoteo de lë'ë të. ¹⁰Dzë la gue'lë rna'bë na'a lu Dios, guëne'e më permisi lë'ë na'a parë guidë guená na'a lë'ë të parë guëlua' na'a lë'ë të narunë faltë tsasé të.

¹¹Rna'bë na'a lu Dios Padre, Shtáda'a nu lu Dadë Jesucristo Shláma'a de quë gunë më compañi lë'ë na'a parë gac guëdë'pë guená na'a lu të. ¹²Nu rna'bë na'a lu më gunë më compañi lë'ë të parë más gac shtú'uru'u të sa' të, nu

tsarú'bëru'u cariñi nanapë të con sa' të con grë mënë, igual ziquë lë'ë na'a rac shtu'u na'a lë'ë të. ¹³Rac shtu'u na'a gunë më compañi lë'ë të parë su të firmë shnezë më. Rac shtu'u na'a cuezë të limpi delantë lu Dios, Shtáda'a, dzë guëdchini Dadë Jesús con grë ra tëgulë nagualdí ldu'u diza'quë shtë më.

Mudë narac shtu'u Dios guëbani mieti

4 Iurne' rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, bëlua' na'a lë'ë të lla mudë narac shtu'u Dios guëbani të nu nané na'a zni nabani të. Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rdë'në na'a ruëguë lu të nu rni'inú na'a lë'ë të de quë tsagla'guë guëbani të mudë narac shtu'u Dios. Znisë tsagla'guë gunë të.

²Hia nané të lla guni'i na'a lu të ra ldoi' shtë Dadë Jesús purquë bëshe'ldë më lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë të. ³Mudë narac shtu'u Dios guëbani të nahin, gunë të intriegu mizmë lë'ë të lu Dios. Guëbani të niétiquë parë lë'ë më; adë chu guëquënúdi'i tse'lë sáhi'. ⁴Cadë nguii nanapë tsé'li' gac bé'all de quë rac shtu'u Dios guëbani za'quë rall con tsé'lëll. Gac shtú'ull tsé'lëll nu gúnëll honrar tsé'lëll. ⁵Adë gúnëll ziquë runë ra mënë nanadë guënédi'i Dios. Napë rall mal llgabë. Rac shtu'u rall gunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁶Adë gunë të duldë rë' con tse'lë sa' të; adë gunë të ofender sa'l purquë Dadë Dios guëdë'ë më tubi cashtigu dushë parë ra narunë duldë rë'. Hia guni'i na'a lu të nu biadi'dzë na'a lu të shcuendë ra

cusë ni. ⁷Dios guna'bë lë'ë hia'a parë guëbani hia'a sin duldë delantë lu më parë guëdápa'a tubi vidë limpi lu më. ⁸Bëshe'ldë Dios lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. El quë narzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë', quëhúnëll menos lë'ë Dios, lë'dë niá'asëdi'i lë'ë na'a.

⁹Hiadë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të parë gac shtu'u sa' të purquë lo mizmë Dios bëlua'a lë'ë të lla gac shtu'u sa' të. ¹⁰Nu zni rac shtu'u të grë shmënë Jesús naquërelde Macedonia. Perë rdë'në na'a ruëguë lë'ë të, ra bëchi la sa' hia'a, gulë guaru'bë cariñi nanapë të con sa' të. ¹¹Gulë guni'i ldu'u të guëbani za'quë të, adë pë dishi'bi. Gulë guni'i ldu'u të gunë të dchi'ni. Zni guni'i na'a lu të antsë. ¹²Gulë bë'nin parë guëni'i za'quë ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'u diza'quë; adë guëldënú rall lë'ë të sino guëni'i rall bien de lë'ë të. Zni adë pë gunë faltë parë lë'ë të.

Dzë guidë Jesús guédchiliu stubi vultë

¹³Rnia'a lu të bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të pë gac con ra tëgulë parë adë tsúdi'i ldu'u të tristë ziquë nanú ldu'u ra narni'i iurë rati ra sa' rall, hiadë guëbrídi'i guená lul sa' rall stubi vultë. ¹⁴Ziquë rialdí ldu'u hia'a de quë Jesús guti nu guashtë më ladi ra tëgulë, zni rialdí ldu'u hia'a dzë guëshe'ldë Dios lë'ë Jesús stubi vultë lu guédchiliu, guëdchinínú më grë tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë shtë më.

¹⁵Por ni rnia'a lu të ra di'dzë shtë Dadë Jesús. Lë'ë hia'a ra naguëa'në guëbani hashtë dzë naguëdchini

më, adë chu quiblúdi'i lu ra naguti parë tsepi gube'e ¹⁶purquë dzë ni, guini ra mënë tubi voz ziquë shtë rëy. Guini rall voz shtë tubi ianglë principal nu gu'ldë ianglë trompetë shtë Dios. Iurní ze'dë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Primëre tsashtë ra tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁷Iurní grë ra shmënë Jesús nanabani lu guédchiliu juntë con ra naguashtë ladi ra tëgulë, guëldisë më lë'ë rai' lu guédchiliu parë guiá hia'a la'ni shcahi. Guiagtsa'guëlu hia'a lë'ë Dadë Jesús iurní. Zni guëlezënú hia'a lë'ë më parë siemprë. ¹⁸Zni gaquin, por ni gulë guadi'dzënú sa'l di'dzë rë' të parë guëquitë ldu'u rall nu tsaldí ldu'u rall más.

5 Rquëa'a lu të bëchi la sahia, de quë adë rquí'nidi'i gac bë'a hia'a pë dzë, nilë ca iurë guëdchini Dadë Jesús ²purquë bien nané hia'a guëdchini më dzë ra mënë adë rzu nasínidi'i rall, igual ziquë rdchini nguba'në gue'lë. Zni guëdchini Dadë Jesús dzë adë pë llgabë runë ra mënë. ³Dzë lë'ë mënë cagni'i: “Hia grë bëac dchi lu guédchiliu. Hia segurë nabani zá'ca'a.” Dzë ni de repëntë guëdchini Jesús ziquë rna'zi dulurë ra na'a nanua'a shíni'. Zni guëdchini më parë guëzalú më guédchiliu nu adë chu mënë lda'a lu cashtigu rë'. ⁴Perë lë'ë të bëchi la sahia, hia nanú llni guëc të, të adë guëdchini dzë ni guëc të ziquë rdchini tubi nguba'në terciuni. ⁵Grë hia'a nanú llni la'ni guéca'a nu rdë'ë hia'a cuendë ra cusë narni'i Dios. Hiadë nacahi la'ni guéca'a nu hiadë rzédi'i hia'a ziquë rzë ra më gue'lë. ⁶Por ni hiadë chu gúnëdi'i duldë ziquë duldë narunë ra mënë

nanadë guënëdi'i Dios, sino quë guëdzú nasini hia'a nu guëagná ldu'u hia'a de quë juici shtë Dios napë quë guëdchini. ⁷Ra narunë duldë adë rdé'ëdi'ill cuendë de quë mizmë lë'ë rall rguili rall cashtigu shtë Dios parë lë'ë rall. Na rall ziquë ra narga'si gue'lë nu ziquë ra narzuu'dchi. Adë rdé'ëdi'i rall cuendë pë quëhunë rall. ⁸Perë lë'ë hia'a nabani zá'ca'a delantë lu Dios. Guëdzú sini hia'a parë adë guësínidi'i mëdzabë lë'ë hia'a lu duldë. Tubi suldadë rácull con gui'bë nashábëll nu rzú'bëll casco parë rúnëll defender cuerpë shtënéll iurë rdildi rall. Igual lë'ë hia'a napë quë guédé'na'a defender lë'ë hia'a lu Satanás. Tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios de quë gunë më salvar lë'ë hia'a. Gac shtu'u hia'a lë'ë më parë adë gúnëdi'i Satanás gan guësiguëll lë'ë hia'a. ⁹Adë gudíliidi'i Dios lë'ë hia'a parë gunë më cashtigu lë'ë hia'a sino quë parë guëne'e më vidë sin fin. Rzëlaa'dchi më vidë parë lë'ë hia'a purquë hia gudilli Dadë Jesucristo cuendë shtë hia'a. ¹⁰Guti më lu cruz por lë'ë hia'a parë guédápa'a vidë con lë'ë më la'ni gube'e. Si talë nianá nabani hia'a u hia guti hia'a guëbani hia'a con lë'ë më. ¹¹Por ni tsagla'guë guëni'inú të ra sa' të con diza'quë rë' parë su rall firmë lu shnezë më.

**Rni'inú Pablo lu ra narialdí
ldu'i diza'quë**

¹²Ziquë bëchi la sahia rnia'a lu të, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra naquëhunë shchi'ni Dios entrë lë'ë të, ra naná cabësë grupë shtë të. ¹³Napë quë gunë të rëspëti nu

gac shtu'u të lë'ë rall purquë gudili më lë'ë rall parë shchi'ni më. Gulë guquërelde za'quë; adë pë dishi'bi runë të. ¹⁴Tambiën rnia'a lu të ziquë bëchi la sahia, gulë guni'inú lu ra mënë nané'di'i gunë dchi'ni. Gulë bënë animar lë'ë narunë faltë tsaldí ldu'i diza'quë. Gulë bënë compañi nala'di su firmë lu shti'dzë më. Adë tsasháquëdi'i ldu'u të con ra sa' të.

¹⁵Gulë guná, adë nádi'i bien gunë të vengar tubi sa' të. Adë rgúdi'i të galguezë. Mejurë gudili lla gunë të bien con grë ra sa' të nu con grë mënë la'ni guë'dchiliu.

¹⁶Guëdubi tiempë gulë bëquitë ldu'u të. ¹⁷Tsagla'guë guadi'dzëni të Dios nu gulë guna'bë lu më guëdubi tiempë. ¹⁸Grë lo quë nacazac të, gulë bédë'e graci lu më purquë ni na voluntá shtë më gunë të. Lë'ë ni na voluntá shtë më parë grëtë' narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesucristo.

¹⁹Adë rcuézëdi'i të shchi'ni Espíritu Santo. ²⁰Adë rquë guiá'adi'i të diza'quë narni'i mënë lu të por pudërë shtë Dios. ²¹Iurë ze'dë guëni'i tubi nguiu tubi di'dzë lu të, gulë bësë'din gu nahin diza'quë shtë Dios. Talë nahin shti'dzë Dios, gulë bëa'nënuhin perë si talë adë nádi'in shti'dzë Dios, adë rëa'në guënúdi'i tëhin. ²²Gulë bësa'në grë cusë mal.

²³Rna'bë na'a lu Dios narcue'dchí la'ni ldu'u hia'a, gunë më compañi lë'ë të parë gunë të cumplir grë narac shtu'u më. Gac të niétiquë shmënë më. Rna'ba lu më të guëzunë më almë shtë të nu espíritu shtë të. Gunë Dios compañi lë'ë të parë adë gunë dchi'ni të cuerpë

shtë të lu cusë mal. Guëa'në të limpi sin duldë dzë naguëdchini Dadë Jesucristo.

²⁴Dios gudili lë'ë të parë gac të shmënë më. Adë rúnëdi'i më cambi shti'dzë më. Guldí më iurë rni'i më lu të; gunë më cumplir grë cusë rë'.

Ndë'ë gualú cartë shtë

Pablo con tubi saludë

²⁵Quëhuna ruëguë lu të bëchi la sahia, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a.

²⁶Gulë bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë nga'li con tubi abrasë nacagshe'ldë na'a.

²⁷Rna'ba lu të ziquë muzë shtë Jesucristo, bi'ldi cartë rë' lu grë ra shmënë Dadë Jesús narëta' nga'li.

²⁸Rna'ba lu Dadë Jesucristo guëne'e më llëru'bë bendición parë lë'ë të. Zni gaquin. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Tesalónica

1 Na Pablo con ra sa' hia'a, Silvano nu Timoteo, rquëa'a cartë rë' lu grupë nacanalde tëchi diza'quë shtë Jesús, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtëada'a con Dadë Jesucristo gudili më lë'ë të parë gac të shmënë më. ²Rna'bë na'a lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të. Cuedchí ldu'u të nu guëne'e më grë cusë za'quë parë lë'ë të.

Gunë Dios juzguë lë'ë ra narunë duldë

³Rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siembrë rna'bë na'a lu Dios nu rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të. Rdë'ë na'a graci lu më purquë ziaru'bë cariñi nanapë të con sa' të nu dzë con dzë tsaldíru'u ldu'u të diza'quë shtë Dadë Jesucristo. ⁴Por ni rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu cagni'i na'a lu ra grupë shtë shmënë Dios lla mudë bia'a ldu'u të lu ra nazunalde lë'ë të. Cagni'i na'a lu rall de quë su të firmë lu shnezë

Dios masiá rzunalde mënë lë'ë të. Tsagla'guë tsaldí ldu'u të de quë naza'quë na Dios, masiá quëhunë ra mënë cuntrë lë'ë të. ⁵Por grë cusë durë narunë mënë cuntrë lë'ë të, rdë'ë na'a cuendë de quë caqlua'a Dadë Dios runë tucarë tsuté të lugar catë rribë'a më. Iurë rzunalde mënë lë'ë të, nahin tubi sëñi de quë justë na Dios nu gunë më juzguë grë mënë.

⁶Siembrë runë më ra cusë za'quë. Runë tucarë guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzunalde lë'ë të ⁷perë cuedchí ldu'u hia'a dzë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Guëdchini më con ianglë pudërusë shtë më ⁸nu con be'lë narru'u lu gui'i dushë. Guëdchini më parë guëdë'ë më cashtigu lë'ë ra nanadë guënëdi'i Dios nu guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë Dadë Jesús. ⁹Guëzac zi më lë'ë rall la'ni gabildi catë nídi'i fin. Guënitilú rall lu Dadë Jesús. Guënitilú rall catë rribë'a Dios, catë nanú pudëre nu llni shtë më. ¹⁰Gac ra cusë ni dzë guëdchini Dadë Jesús. Gunë më recibir hunurë shtë mënë nabëzuné Dios almë shtë rai!. Grë ra nabëzu'bë diaguë di'dzë shtë

më, gunë rall alabar lë'ë më iurní. Guëni'i rall nabënë na më. Nu lë'ë të dzë ni, zuga'a të nga'li purquë gualdí ldu'u të diza'quë naguni'i na'a lu të.

¹¹Por ni siemprë cagna'bë na'a lu Dios por lë'ë të de quë tsagla'guë gunë më cambi mudë nanabani të parë gunë tucarë cusë za'quë ziquë shmënë Dios. Pues guna'bë Dios lë'ë të parë gac të shmënë më. Cagna'bë na'a lu më gunë më cumplir ra cusë narac shtu'u të gunë më. Con pudërë shtë më gunë të cumplir dchi'ni shtë më naguzublú të purquë rialdí ldu'u të lë'ë më. ¹²Zni gunë të alabar lë'ë Dadë Jesús ziquë runë tucarë. Mizmë tiempë guëlua'a më lë'ë të lu Dios de quë na të më za'quë. Zni gaquin niétiquë purquë Dios nu Dadë Jesucristo rac shtu'u më lë'ë të nu quëhunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të.

Nguiu nagadzé duldë la'ni ldú'ull

2 Iurne' rquëa'a lu të shcuendë guc guëdchini Dadë Jesucristo de gube'le parë guëtëá më lë'ë hia'a lu gué'dchiliu nu guëquërëlda'a con lë'ë më. ²Quëhuna ruëguë lu të, bëchi la sa' hia'a, adë rac ldú'udi'i të nu adë rdzëbëdi'i ldu'u të de quë hia bëdchini Dadë Jesús, masiá rni'i ra mënë nahin verdá u rni'i rall nahin tubi di'dzë naguni'i Espíritu Santo lu rall. Talë rni'i rall de quë bë'në rall recibir tubi cartë nabëshe'ldë na'a narni'i zni, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. ³Adë guësá'nëdi'i të guësigué ra mënë lë'ë të purquë antsë guëdchini më, tsunë cusë gac cumplir. Tiempë ni zihani mënë guësá'në rall ldai'

shtë Dios nu gunë rall cuntrë lë'ë më. Tiempë ni guëdchini tubi nguiu nagadzé grë clasë duldë la'ni ldú'ull, adë ni fin shtë'nëll. ⁴Gúnëll cuntrë ra dios shtë mënë nu sull lu grë clasë cultë catë runë mënë adorar Dios de verdá. Guëshepi guiá'all mizmë lë'ëll nu tsutëll catë runë tucarë cuezë Dios nu guëni'ill mizmë lë'ëll na Dios.

⁵¿Gu rëagná ldu'u të gunia'a lu të grë ra cusë rë' dzë guquërdënú na'a lë'ë të? ⁶Nané të pë cusë rzu lu nguiu nagadzé grë clasë duldë la'ni ldú'ull, perë adë guëlua'alull lu ra mënë shtë gué'dchiliu hashtë tiempë nagunë Dios disponer. ⁷Pues nané hia'a de quë zihani mënë adë rac shtú'udi'i rall lëy za'quë nanadápa'a iurne'. ⁸Iurní nguiu nagadzé duldë la'ni ldú'ull guëlua'alull lu ra mënë lu gué'dchiliu, perë Dadë Jesús con tubi di'dzë naguëni'i më, quini më lë'ëll. Guënitilú më lë'ëll iurë guëdchini më con pudërë shtë më. ⁹Lë'ë nguiu mal ni guëdchínill con pudërë shtë Satanás parë gúnëll zihani milagrë nu cusë nalá'adi'i guená mënë. ¹⁰Con zihani bishi guësiguëll lë'ë mënë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë. Guëniiti rall purquë adë nédi'i rall tsaldí ldu'u rall diza'quë parë gac salvar rall. ¹¹Por ni Dios quëgsa'në më lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall bishi. ¹²Al fin grë ra nanadë gualdídi'i ldu'u diza'quë, ra nanapë gustë quëhunë duldë, gac condenar rall. Adë nídi'i fin parë lë'ë rall.

Dizdë principi gudili Dios lë'ë të

¹³Perë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siemprë rna'bë na'a

lu Dios; rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të purquë Dadë Jesús rac shtú'ui' lë'ë të nu dizdë principi gulë Dios lë'ë të. Na të shini më por pudërë shtë Espërítu Santo purquë gualdí ldu'u të diza'quë. ¹⁴Nu napë të shti'dzë më naguni'i na'a lu të parë tsuté të lugar catë rlua'a pudërë nu llni shtë Dadë Jesucristo. Parë ni guna'bë Dios lë'ë të.

¹⁵Por ni gulë tsagla'guë firmë lu shnezë Dios nu gulë bëagná ldu'u të grë ra enseñansë naguni'i na'a lu të nu gulë bëagná ldu'u të ra enseñansë nabëquë'ë na'a la'ni cartë rë'. ¹⁶Dios Padre Shtëada'a con Dadë Jesucristo, nalé rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëne'le më llëru'bë favurë parë lë'ë hia'a. Quëhunë më compa'ni lë'ë hia'a parë tsaldí ldu'u hia'a más nu parë gac bë'a hia'a de quë bë'në më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtë më. ¹⁷Rna'bë na'a lu më de quë gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të valurë nu fuersë parë gunë të shchi'ni më nu guëni'i të shti'dzë më lu ra mënë.

Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a

3 Stubi cusë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a parë más nasesë guërë'tsë diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më shtë guédchiliu. Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë rall recibirin con gustë nu de quë tsaldí ldu'u rall diza'quë, igual cumë ziquë bë'në të recibirin. ²Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë më librar lë'ë na'a guia'a nguiu mal nu ra narunë cuntrë shchi'ni Dios. Pues lëdë grédi'i mënë rialdí ldu'u rall diza'quë narni'i na'a ³perë

nabënë na Dadë Jesús nu gunë më lo quë naguni'i më. Guldí më gunë më compa'ni lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu lë'ë më quëhapë më lë'ë të lu pudërë shtë mëdzabë. ⁴Napë na'a confiansë lë'ë të purquë na të shmënë më, de quë quëhunë të ra cusë narnibë'a na'a gunë të. Nu tsagla'guë guëzu'bë diaguë të grë cusë ni. ⁵Rna'bë na'a lu Dios gac bë'a të de quë rac shtu'u më lë'ë të. Rna'bë na'a gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të más pacënci masiá guëldënú mënë lë'ë të.

Runë tucarë grë mieti gunë rall dchi'ni

⁶Rnibë'a na'a lu të bëchi la sa' hia'a, purquë na na'a muzë shtë Dadë Jesucristo de quë adë gunë të igual naquëhunë ra sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni. Nabëchi rall nu adë rúnëdi'i rall rëspëti enseñansë naguni'i na'a lu rall. ⁷Bien nané të de quë runë tucarë grë të gunë të dchi'ni igual ziquë bédë'në na'a dchi'ni dzë guquërelde na'a con lë'ë të. ⁸Gudilli na'a por grë cumidë nagudáu na'a. Dzë la gue'lë bédë'në na'a dchi'ni hashtë bédzaguë na'a parë adë ni tubi de lë'ë të adë guá'adi'i të nicidá shtënë na'a. ⁹Bédë'në na'a dchi'ni parë bëlua'a na'a lë'ë të de quë nabënë na gunë mieti dchi'ni. Be'rquë niadchini na'a lidchi të niadáu na'a sin quë adë niadíllidi'i na'a lu të purquë bédapë na'a derechë parë niadë'në na'a ni. ¹⁰Perë dzë gulezënú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni

adë guëdë'e të pë gaul. ¹¹Pues rni'i mënë lu na'a de quë bëldá sa' të adë quëhúnëdi'i rall dchi'ni. Runë rall cupar lë'e rall lu cusë nanadë rllu'i'idi'i. Riuté rall la'ni ra cusë naquëhunë mënë. ¹²Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rnibë'a na'a nu rni'inú na'a lu të, runë tucarë gunë ra nguii ni shchi'ni rall parë gau rall. Adë tsutédi'i rall lidchi sa' rall parë quili rall pë gau rall.

¹³Adë tsasháquëdi'i ldu'u të. Gulë tsagla'guë gunë të ra cusë za'quë delantë lu ra mënë. ¹⁴Talë nanú tubi nguii ladi të nanadë rzu'ibë diáguëdi'i di'dzë rë' nacagshe'ldë na'a iurne', gulë guná chull. Adë guëtsá'guëdi'i të lë'ëll parë guëtú lull. ¹⁵Gulë guc shtu'u lë'ëll nu gulë

guni'inú lë'ëll ziquë bëchi sa' të, lë'dëdi'i ziquë tubi enemigu shtë të.

Ndë'e gualú cartë shtë

Pablo con tubi saludë

¹⁶Siemprë nadápa'a paz por Dadë Jesucristo; por ni rna'bë na'a lu më gunë më compañi parë cuedchí ldu'u të. Rac shtu'u na'a gapë të tubi vidë za'quë siemprë ancalë nanú të, nu rac shtu'u na'a cuezënú Dadë Jesucristo lë'e të, grë të.

¹⁷Na Pablo gualú bëquëa'a cartë rë' lu të con tubi saludë parë grë të ziquë rquëa'a grë cartë narshe'lda parë gac bë'a të nahin tubi cartë nabëquëa'a. ¹⁸Guëne'e Dadë Jesucristo llëru'ibë bendición parë grë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'e San Pablo lu Timoteo

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu Timoteo

1 Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo por mandadë shtë Dios el quë nangunë salvar lë'e hia'a. Bëshe'ldë Dadë Jesucristo na; na më el quë nague'ne'e vidë sin fin juntë con lë'i'. ²Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo, nal cumë ziquë shinia purquë gualdí ldú'ul Jesucristo iurë guni'inúa lë'ël diza'quë. Rac shtua'a gápël favurë shtë Dios, quë guëga'a ldu'u më lë'ël, quë rbedchí ldú'ul por pudërë shtë Dadë Dios con Jesucristo, Shláma'a.

Gulë gapë cuidadë por ldai' falsë

³Antsë bëna incarguë lë'ël guëá'nël ciudá Efeso mientras tsahia regiuni Macedonia; gunia'a lul iurní de quë napë quë guë'nibë'al mënë parë adë guëluá'adi'i rall stubi clasë ldai'. ⁴Nu adë guëquë'ëdi'i rall listë llëduni ra lë shtë shtadë guë'lú rall, nu adë gúnëdi'i rall cuendë di'dzë shtë nguiu bishi purquë fin shtë ra cusë ni nadë más rdildi di'dzë ra mënë. Adë runë rahin compa'ni parë guëdë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Sulë por fe gúnë

cumplir voluntá shtë më. Grë ndë'e quëhuna incarguë lul stubi vuellë.

⁵Lo quë narac shtua'a gunë të, gac shtu'u të sa' të con guëdubinú ldu'u të sin mal llgabë, nu tsaldí ldu'u të Jesús de verdá. ⁶Bëldá mënë nabësa'në lu nezë za'quë shtë Dios, guanaldë rall tëchi di'dzë nadë guëllu'i'di'i. ⁷Rac shtu'u rall gac rall mësë shtë lëy nabëquë'e Moisés perë adë riasëdi'i rall pë lo quë narni'i rall. Rac bë'adi'i rall pë runë cuntienë di'dzë narni'i rall con llëru'bë confiansë.

⁸Rdë'e hia'a cuendë de quë lëy na za'quë, sulë si talë guëlua'a hia'a de acuerdë según voluntá shtë Dios. ⁹Rdë'e hia'a cuendë de quë lëy adë rzúdi'i lu ra narunë bien purquë Dios bëtë'ë lëy parë grë ra mënë mal con grë ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, grëtë' ra narunë cuntrë Dios con ra nanapë duldë, grëtë' ra nadë runë rëspëti Dios con grë ra nadë nédí'i gunë cuendë shti'dzë më, grë ra narguini shtádi' nu ra narguini shní'ai', grëtë' ra narguini mënë gati mënë, ¹⁰nu grë ra narquënú tse'lë sa'll, nu grë ra naná rquënú mizmë sa' nguiu, grë ra narbaa'në parë cu rall dumí,

parë grë ra naná bishi ra, nu grë ra narunë jurar con bishi; por ra cusë ni rzu lëy shtë Dios. Nu lë'ë lëy rzu parë grë ra narunë cuntrë enseñansë za'quë. ¹¹Ra enseñansë rë' nahin de acuerdë con diza'quë shtë Dios. Di'dzë ni rni'i de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Mizmë lë'ë më bë'në incarguë diza'quë ni guahia.

**Rdë'ë Pablo graci lu më
por favurë nabë'në më**

¹²Quëgdë'ëhia graci lu Dadë Jesucristo, bëne'e më pudërë parë guadi'dza diza'quë purquë gualdí ldu'u më na ziquë tubi muzë nagunë cumplir voluntá shtë më. Gulë më na parë guna shchi'ni më. ¹³Gulë më na aunquë antsë napa gustë guní'ihia didzabë guëc më, bëna cuntrë lë'ë më, gurushtiáhia guëc më, perë bëga'a ldu'u më na purquë todavía adë guc bé'adia'a pë canihuna. Adë bëdchínidi'i llni shtë Dios guëca. ¹⁴Perë llëru'bë favurë napë më parë na; iurne' rac shtua'a lë'ë më; rialdí ldua'a shti'dzë më. Grëhin ze'dë de Cristo Jesús purquë nahia unidë con lë'ë më.

¹⁵Na ciertë nu grë mieti napë quë tsaldí ldu'u rall de quë Cristo Jesús bidë lu guë'dchiliu parë gunë më salvar grë ra nanapë duldë. Nu nahia primërë pecadurë entrë grë mieti. ¹⁶Perë bëga'a ldu'u më na, sulë parë guëlua'a grë pacënci shtë më la'ni vidë shtëna. Guca primërë entrë grë ra pecadurë, perë lë'ë më gulë më na parë gaca tubi ejemplë lu grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më të parë gapë rall vidë sin fin. ¹⁷Por ni runë tucarë guëdë'ë mieti graci

nu hunurë lu Rëy nanabani parë siemprë, el quë nadë rátidi'i, el quë nadë chu rnádi'i lúhi', parë lúniquë Dios verdadërë nanápëdi'i fin. Amén.

¹⁸Timoteo, cagnia'a lul ziquë shinia, guagla'guë tsaldí ldu'ul lë'ë më con buen llgabë. Ra di'dzë naguni'i ra muzë shtë më iurë bé'nël recibir dchi'ni shtë më, gunë rahin compa'ni lë'ël iurne'. Guc tubi suldadë za'quë shtë Jesús. ¹⁹Adë guësá'nëdi'il fe shtë'nël sino tsaldí ldu'ul lë'ë më más. Guagla'guë lu shnezë më con buen llgabë, pues bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Jesús. Bëquë guia'a rall llni nabëdë'ë Dios. ²⁰Zni guzac Himeneo nu Alejandro, lë'ë naná bëna intriegu lu Satanás të parë gac bë'a rall rqui'ni cuezë ra di'dzë dzabë narni'i rall cuntrë Dios.

Gulë guna'bë Dios por grë mënë

2 Primeramëntë rac shtua'a gunë të ruëguë lu Dios, nu gulë guna'bë lu më, nu gulë guadi'dzë'nú lë'ë më, nu gulë bëdë'ë graci lu më por grëtë' ra mënë. ²Gulë guna'bë lu Dios por grë gobiernë nu grëtë' autoridá të parë guédápa'a tubi vidë sin dishi'bi, nu parë guédë'na'a cumplir voluntá shtë më nu parë guédápa'a vidë naná de acuerdë con shti'dzë më. ³Zndë'ë rac shtu'u Dios guédë'na'a cumplir naná correctë delantë lu më, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a. ⁴Rac shtu'u më grëtë' nguiu gac salvar nu rac shtu'u më grëtë' nguiu gac bë'a rall guadë naná verdá shtë më. ⁵Nanú tubsë Dios nu nanú tubsë nazú guëláu entrë nguiu

nu Dios; më ni rni'inú Dios por ra nguiu. Lë'i' na Dadë Jesucristo. Na më nguiu. ⁶Jesucristo bë'në inriegu mizmë lë'i' lu galguti parë gudilli më duldë shtë hia'a con präci rënë shtëhi'. Iurë bë'në Dios disponer, bë'në më testificar por galguti shtë Jesús gunë më salvar lë'ë hia'a. ⁷Gudili më na ziquë mensajërë nu poshtë shtë më, nu parë guëluá'ahia ra mënë nanádi'i më israelitë lla tsaldí ldu'u rall nu parë gac bë'a rall pë na verdá. Ruadi'dza verdá, lëdë bíshidi'i.

⁸Por ni rnia'a lu të, rac shtua'a de quë guëdubi ladë guëna'bë ra mënë lu Dios, guëldisë rai' oraciuni lu Dios, perë sulë con ldu'u limpi sin ni tubi llanë, nilë dishi'bi. ⁹Nu rac shtua'a de quë ra na'a gacu rai' shabë rai' ziquë runë tucarë, lëdëdi'i con lujë. Gapë rai' rëspëti lu sa' rai'; adë guëzë'ëdi'i rai' begu con lujë u orë u guë'ë naná lasaquë zihani dumí. Gácudi'i rai' shabë nalasac zihani dumí nadë más parë guëná mënë lo quë nanapë rall.

¹⁰Mejurë gacu ra na'a stubi lari naná obrë za'quë ziquë runë tucarë gunë mieti naná shmënë Jesús.

¹¹Ra na'a napë quë guëac dchi parë guësë'dë rai' nu gac rai' obedientë.

¹²Adë rdë'ëdia'a sí guëlua'a ra na'a ra shmënë Dios, nilë rribë'adi'i rai' nguiu sino guëac dchi ra na'a

¹³purquë primërë bëntsa'u Dios lë'ë nguiu; despuësë bëntsa'u më lë'ë na'a. ¹⁴Adë bësiguëdi'i mëdzabë lë'ë Adán sino Eva. Por naná guguë na'a iurní, gulaguë na'a la'ni duldë

¹⁵perë gac salvar ra na'a iurë ralë ra shíni', si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më, si talë rac

shtu'u rall Dios nu si talë quërelde rall bien lídchill, nu si talë adë gúnëdi'ill cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull.

Ra naná encargadë con shchi'ni Dios

3 Si talë tubi nguiu rac shtú'ull gápëll catë guëribé'ai' ziquë encargadë shtë los de más shmënë Dios, pues nahin tubi cusë za'quë lo quë narac shtu'u mënë ni. ²El quë nanapë carguë ni, rqui'ni guëbánill tubi vidë za'quë lu sa'll të parë ni tubi adë chu guëni'idi'i guëquëll. Napë quë gápëll mizmë lë'ëll de grë duldë; gápëll tubsë tsé'lëll. Gac mënë ni de buen lligabë; gáquëll më rëspëti. Gáquëll tubi narunë recibir visitë lídchill, nu gáquëll nasini parë guëluá'all los de más mënë.

³Adë gúdi'ill zili vini; adë quílidi'ill dishi'bi, ni gáquëdi'ill narzebi ldu'u pë shtë mënë. Más bien gáquëll tubi nguiu nadu'u nu adë tildi dí'dzëdi'ill con sa'll; adë sébidi'i ldú'ull dumí.

⁴Nu rqui'ni guëribé'all lídchill za'quë za'quë, nu shínill gapë rai' rëspëti lu shtadë rai'. ⁵Si talë adë gáquëdi'i guëribé'all lídchill con shínill, ¿lallë gáquëll guëribé'all los de más naná grupë shtë shmënë Dios? ⁶Lë'ë encargadë shtë shmënë Dios, adë gáqui' tubi më nanapë du'pë tiempë dizdë bé'ni' recibir Cristo Jesús, no sea quë ldáguëll la'ni mizmë condenación nagulaguë mëdzabë; guc shtú'ull gáquëll më ru'bë. ⁷Nu rqui'ni tubi encargadë con shmënë më gáquëll rëspëti por los de más nanadë rialdidi'i ldu'i diza'quë, no sea guëldáguëll lu duldë nu ra sa'll guëni'i guëquëll. Ni na tubi trampë shtë Satanás.

**Ra narunë compaňi ra encargadë
con ra shmënë Dios**

⁸Zni zac, ra diáconos, ra narunë compaňi entrë ra shmënë Dios, gac rai' mënë rëspëti, mënë narunë cumplir shtí'dzi', mënë nadë rzuu'dchidi'i nu adë rzébidi'i ldu'u rai' dumí. ⁹Napë quë gac ra mënë ni nguui naná riasé bien diza'quë naná bëru'u lu llni iurne'. Gac rai' nguui sin ni tubi engaňi la'ni ldú'i'. ¹⁰Primërë gac probar ra mënë ni, si talë adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë nguui ni. Hia guëná'zi rai' dchi'ni ziquë muzë shtë los de más shmënë Jesús. ¹¹Mizmë zni ra tsel'ë shtë diáconos gac rall mënë rëspëti; gáquëdi'i rall nachismë; gac rall ra naquëhunë cumplir shtí'dzi'. Gac rai' na'a za'quë të tsaldí ldu'u sáhi' lë'ë rai'. ¹²Tubi diácono napë quë gápëll tubsë tsé'lëll, nu napë quë guënbé'ai' bien shíni' con grë shfamíli' ¹³purquë ra narunë sirvë ziquë diáconos, si talë gunë rai' cumplir bien shchi'ni më, gunë rai' gan rëspëti nu confiansë shtë sa' rai'. Guadi'dzë rai' diza'quë shtë Cristo Jesús sin quë adë rdzëbëdi'i rai'.

Diza'quë shtë Dios

¹⁴Rac shtua'a gue'dë guënahia lul leguë, perë mientras quëquëa'ra ra cusë rë'. ¹⁵Si talë gac ldé'ëhia, gac bé'al lla runë tucarë guëquërdël entrë los de más shmënë Jesús, quiere decir, entrë ra famili shtë Dios. Pues grupë shtë shmënë Dios na ziquë pilari narapë hiu'u. Na rall ziquë cimientë shtë hiu'u naná quëhapë verdá shtë Dios. ¹⁶Llëru'bë

na ra enseñansë nadápa'a. Bëlua'a më rahin; iurní rialdí ldu'u hia'a ndë'ë:

Bëdchini Dios con cuerpë shtë nguui,
nu Espíritu Santo guní'i' tubldí
na shcuendë më.
Guná ra ianglë lu më.
Ra mënë biadi'dzë rall diza'quë
shtë më lu ra mënë guëdubi
naciuni.
Mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë
më,
nu bë'në Dios recibir lé'i' lu
gube'e stubi.

Ra narlua'a tēchi lu shti'dzë Dios

4 Espíritu shtë Dios rni'i' ldi de quë lúltimë tiempë bëldá mënë guësa'në rall shti'dzë Dios. Tsanaldë rall tēchi ra espíritu mal narsiguë, nu tsaldí ldu'u rall stubi ldai' falsë naze'dë de mëdzabë. ²Guëquë diaguë rall di'dzë shtë ra mësë falsë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. Llgabë ra hiumbrë ni adë rínidi'i ra; nahin ziquë tubi cusë naná cuë gui'i con gui'bë ldë; hiadë rínidi'in. ³Ra mënë ni nédi'i rall guëts'a mieti; nédi'i rall gau mënë belë; perë Dios bëntsa'u grëtë' dau ni. Na parë ra narialdí ldu'i lë'ë më gau rallin, nadë más guëdë'ë rall graci lu më. ⁴Grëtë' nabëntsa'u Dios bien nahin. Ni tubi adë chu guëquë guiá'adi'in sino gulë bë'në recibirin. Gulë bëdë'ë graci lu më ⁵purquë shti'dzë Dios runë ldai' grëtë' guëc dau iurë rná'ba'a lu më.

Tubi muzë za'quë shtë Jesucristo

⁶Si talë quëgluá'al enseñansë rë' lu ra bëchi sa', iurní nal tubi

muzë za'quë shtë Dadë Jesucristo, nu mizmë lé'ël tsagla'guë gac alimentárë con shti'dzë Dios. Tsasël más l dai' za'quë narianáldël téchi'. ⁷ Adë rúnëdi'il cuendë ra enseñansë falsë, nilë cuendë falsë sino quë ziquë tubi narunë ejercici diari, bësë'dë shti'dzë Dios bien. ⁸ El quë narunë ejercici quëhúnëll provëchë por du'pë tiempë perë el quë narunë ejercici espiritual, el quë naquëhunë cumplir voluntá shtë Dios, quëhúnëll provëchë iurne' mientras quërdëldëll lu guë'dchiliu nu quëhúnëll provëchë parë tubi vidë naguëdchini más despuësë. ⁹ Di'dzë ni na verdá nu runë tucarë grë mieti tsaldí ldu'u rallin. ¹⁰ Ze'dë guëdchini stubi vidë; por ni rdé'na'a dchi'ni; rdé'na'a fuersë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzi'; dzulëza'a Dios nanabani. Na më el quë nardë'ë vidë parë grë mieti perë másru'u gunë më salvar ra naná rialdí ldu'u shti'dzë më.

¹¹ Bëlua'a nu gunibë'a grëtë' enseñansë rë'. ¹² Gubani bien guëdubi tiempë të adë gúnëdi'i mënë desprëci lé'ël purquë nal sultërë, más bien gáquël tubi ejemplë lu grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Gáquël ejemplë za'quë manërë naruadí'dzël nu por conductë shtënl. Gáquël ejemplë lu sa'l con purë llgabë limpi. ¹³ Mientras lë'ë na guelda nga'li, guagla'guë bi'ldi ra Sagradas Escrituras lu ra mënë nu biadi'dzë lu rai' shti'dzë Dios. Nu bëtë'ë cunseju lu rai' lla runë tucarë guëquërdë rai'. ¹⁴ Siemprë bënë dchi'ni con fuersë nu llni shtë Dios, cusë nabë'nëll recibir iurë bëdchi'bë

guia'a ra më guani'si guëquël, iurë guni'i rai' cusë nagúnëll.

¹⁵ Guagla'guë gúnëll cumplir ra cusë rë' con guëdubinú ldu'ul parë gac bë'a mieti lla zia glá'guël másru'u delantë con lë'ë më. ¹⁶ Gupë cuidadë mizmë lé'ël nu gupë cuidadë enseñansë naquëgluá'al, nu guagla'guë gáquël firmë lu shnezë më. Si talë quëhúnëll zndë'ë, gúnëll segurë salvaciuni shtënl nu salvaciuni shtë ra narquë diaguë shti'dzël.

Conductë shtë Timoteo lu mënë

5 Adë rní'idi'il guëc ra më guani'si naná encargadë con shchi'ni Dios, sino guni'inú lë'ë rai' con rëspëti ziquë ruadí'dzënl shtádëll. Nu biadí'dzënl lë'ë ra nguiu de menos edá cumë si fuërë na rai' béchil. ² Bënë tratë ra na'a gushë cumë ziquë mizmë shn'ial, nu ra na'a de menos edá, biadí'dzënl lë'ë rai' ziquë zánëll. Gápël rëspëti parë lë'ë rai'.

³ Bënë compa'ni ra viudë, perë sulë ra naná viudë nanadë nápëdi'i famili. ⁴ Si talë tubi viudë nápi' shíni' u shinillágui', ra shíni' napë quë tsasë rall runë tucarë gúnëll compa'ni ra shtádi' u shmámi'; zni quilli rall lo quë naze'bi rall. Ni na correctë gunë tubi shmënë Dios. Lu Dios na za'quin nu nahin voluntá shtë më. ⁵ Tubi viudë de verdá lu Dios, na el quë nanápëdi'i ni tubi shfamíli', nu tsagla'guë rialdí ldu'i Dios, nu quëhúni' oraciuni dzë la gue'lë. Quëhúni' ruëguë lu Dios. ⁶ Perë lë'ë viudë nariagla'guë téchi deseó mal nananú la'ni ldu'i, pues nall ziquë tégulë aunquë nabánill.

⁷Gunibë'a grë ndë'ë lu ra viudë të parë guëquërelde rall bien sin ni tubi faltë. Iurní nídi'i nicidá parë guëni'il guëc rai'. ⁸Perë si talë tubi shmënë Dios néd'i gápëll shfamíll u ra naquërelde'nú lídchill, pues hia bëquë guiá'all shti'dzë Dios; nall más peor quë tubi nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁹Lu listë shtë ra viudë, adë rquë'ëdi'il lë grë rall, sulë ra nanapë sesenta izë u más, ra nagupë tubsë tsé'li', ¹⁰ra nabë'në obrë za'quë lu sáhi' ziquë ra nagupë bien shíni', ra nabë'në recibir visitë lídchi', ra nabë'në sirvë con galnadu'u ra shmënë Jesús, ra nabë'në compa'ni ra naquëhunë sufrir lu cusë dushë, ra nazianaldë tēchi ra cusë za'quë. Ra viudë ni na verdá. Runë tucarë gunë të compa'ni lë'ë rai'.

¹¹Perë adë rquë'ëdi'il lu listë lë ra viudë lliguë purquë iurë ra deseo mal guëdchini stubi, rlu'a'a tēchi rai' lu Cristo nu rac shtu'u guëtsë'a rai' stubi. ¹²Pues iurní napë rai' faltë purquë adë bé'nëdi'i rai' cumplir primëre comprumisi shtë rai' con Dadë Jesús. ¹³Más de ni, quëac rall nabëchi lu dchi'ni; ria rall hiu'u por hiu'u; lëdë niá'asëdi'i galnabëchi sino nu zac ruadi'dzë rall cusë adë guëllu'i'idi'i nu riuté rai' asuntë adë rúnëdi'i tucarë lë'ë rai'. ¹⁴Por ni rnia'a, ra viudë lliguë guëtsë'a rai' stubi të gapë rai' shini rai'; guënbë'a rai' prupi shfamili rai' të parë adë guëdë'ëdi'i lugar guëdchi'bë Satanás galquiá cuntrë shmënë Dios. ¹⁵Pues hia bëldá viudë bësa'në rall shnezë Jesús parë zianaldë rall tēchi Satanás.

¹⁶Si talë tubi shmënë Dios, sea na'a u nguiu, nanú viudë entrë shfamíll, runë tucarë lë'ëll gúnëll compa'ni viudë ni të parë nídi'i nicidá parë grupë shtë shmënë Dios gapë rai' na'a ni, sino gunë rall compa'ni ra viudë de verdá, el quë nanápëdi'i famili nu adë pë nápëdi'i rai'.

¹⁷Ra më guani'si, ra narnibë'a ra shmënë Dios, si talë quëhunë rai' bien, los de más mënë napë quë gunë rall rëspëti lë'ë rai' ziquë tubi muzë narunë tucarë chupë pagu. Rëspëti ni runë tucarë especialmente ra naruadi'dzë diza'quë nu el quë narlu'a'a shti'dzë Dios. ¹⁸Pues Sagradas Escrituras rni'i: "Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguëtsë bë'dchi'", nu zac rni'in: "Ra narunë dchi'ni, nápëll derechë parë pagu shtë rall".

¹⁹Adë rúnëdi'il cuendë grë ra naná rdchi'bë ra galquiá cuntrë ra më guani'si entrë ra shmënë Dios, sulë si nanú chupë u tsunë testigu, iurní sí, bë'në casë lë'ë rall. ²⁰Perë ra naziagla'guë runë duldë, pues rqui'ni guëni'il guëc rall delantë lu grë ra shmënë Dios të parë los de más sa' rai', guëdë'ë rai' cuendë nadzë'bë na cashtigu shtë më. ²¹Runa incarguë lë'ëll delantë lu Dios nu Dadë Cristo Jesús nu delantë ra ianglë naquëbezë'nú Dios, de quë tsaglá'guëll tēchi ra rëglë rë'; bë'në juzguë bien; bë'në tratë igual grë sa'l. ²²Adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëdchi'bë guiá'al guëc ra mënë parë gunë rai' recibir carguë entrë los de más shmënë Dios. Adë gápëdi'il partë con duldë shtë stubi mënë sino gápëll mizmë lë'ëll de grë duldë.

²³Ziquë zihani vuetlê rac ll'u'u lá'nil, bi' du'pë vini, lëdë sulë nísedi'i tē parë guëac lá'nil.

²⁴Ra cusë mal naquëhunë bëldá nguuiu, lueguë rlua'ain; napë quë gac juzgar rall. Ra cusë mal naquëhunë sëbëldá nguuiu, naga'chi nahin iurne' perë napë quë guëru'u'in lu llni. ²⁵Igual na con cusë za'quë naquëhunë nguuiu. Bëldá vësë clarë rlua'a rahin lueguë; nanú adë rluá'adi'i rahin lueguë, perë adë nídi'i mudë guëa'në ra cusë ni naga'chi por llëduni tiempë.

6 Grë ra naná bajo ordë shtë ra lamë, pues rqui'ni gapë rall llëru'bë rëspëti lu shlamë rall tē parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë Dios shtë hia'a nu cuntrë diza'quë shtë Jesús. ²Si nanú ra naná bajo ordë shtë lamë naná rialdí ldu'i diza'quë, pues rqui'ni másru'u gapë muzë ni rëspëti lu lamë purquë nall shmënë Jesús. Runë tucarë lë'ë muzë gúnëll dchi'ni lu lamë purquë nall tubi sa' narunë recibir resultatë shtë dchi'ni naquëhunë muzë, nu rac shtu'u Dios lë'ë lamë ni. Bëlua'a di'dzë rë' lu rall nu guni'inú lu mënë cunseju rë'.

**Ldai' za'quë parë guëquitë
ldu'u mënë**

³Si talë chu quëglua'a stubi cusë falsë, cusë nanádi'i de acuerdë con enseñansë za'quë shtë Dadë Jesucristo, u si talë adë rialdídi'i ldú'ull diza'quë narni'i lla gunë mieti cumplir shti'dzë Dios, ⁴pues nguuiu ni adë rac bé'adi'ill niétiquë; rac shtú'ull mizmë lë'ëll. Nanú deseo mal la'ni ldú'ull purquë nalë rac shtú'ull tildi di'dzëll con

sa'll. Rdildi di'dzëll subrë pë runë cuntienë di'dzë. Hia de nga'li ze'dë ra cusë ziquë mbidi, dishi'bi, nu rushtiall lu sa'll, nu napë rall mal llgabë cuntrë sa' rall. ⁵Rguili rall di'dzë con ra sa' rall. Na rall mënë nabëniti nezë za'quë shtë Dios. Adë guënëdi'i rall verdá. Quëglua'a rall enseñansë shtë rall parë gunë rall gan dumí. Adë gápëdi'il tratë con mënë ni. ⁶El quë naquëhunë cumplir shti'dzë Dios, adë pë rúnëdi'i faltë lë'ëll, por ni rquitë ldú'ull. ⁷Pues sin quë ni tubi cusë bédchínia'a lu guédchiliu nu iurë gátia'a, guziá hia'a, adë chu bë guá'adi'i. ⁸Si talë nápa'a naguëdáuha'a con shába'a, nadë más con ni cha guëquitë ldu'u hia'a. ⁹Perë grë ra narac shtu'u gac ricu, runë rall duldë; rluquë rall la'ni trampë shtë mëdzabë. Napë rall llgabë nadë guëllu'i'idi'i nu napë rall zihani deseo mal nanua'a lë'ë ra nguuiu lu cashtigu; rnti rall nu rialú mënë ni parë siempër. ¹⁰Mënë rac shtu'u rall gapë rall dumí, perë amor shtë dumí na ziquë lu'chi shtë grëtë' clasë cusë mal. Pues por galërzebi ldu'u dumí, bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Dios. Bësëdchini rall zihani dulurë mizmë lë'ë rall.

Tsagla'guë tsaldí ldú'ul Dios

¹¹Lë'ël Timoteo, nguuiu nagulé Dios, bëllu'në lu grë ra cusë rë'. Gáquël më za'quë lu Dios; guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldú'ul Dios; gac shtu'u sa'll; gáquël më pacënci lu sa'll nu gáquël më nadu'u. ¹²Ziquë tubi nguuiu rdildi con fuersë lu deportë, zni runë

tucarël. Bë'në segurë vidë eternë; parë ni guna'bë më lé'ël iurë bë'nël testificar lu zihani më'në blac rac shtú'ul lë'ë më. ¹³Iurne' delantë lu Dios, el quë nardë'ë vidë parë grëtë' ra cusë, nu delantë lu Cristo Jesús, el quë nadë bëdzëbëdi'i lu Poncio Pilato sino guní'i' verdá lu Pilato, quëgnibë'ahia lé'ël, ¹⁴bë'në cumplir diza'quë. Gapë mizmë lé'ël de grë cusë mal parë adë chu guëní'idi'i guëquël të adë chu guëní'idi'i cuntrë diza'quë por causë shtënël hashtë iurë guëabrí Dadë Jesucristo stubi. ¹⁵Iurë guëga'a iurë, Dios gunë më cumplir grëtë' ndë'ë. Benditë na më. Na më lúniquë Dios pudërusë narnibë'a. Na më Rëy naná lasac lu más quë los de más rëy. Na më Dadë naná lasac lu grë ra dadë shtë guédchiliu. ¹⁶Na më lúniquë nadë rátidi'i. Quërelde më lu llni catë ni tubi adë chu riabí'guëdi'i. Ni tubi më'në adë chu guná lúhi' nu gáquëdi'i guëná rall lu më. Shtënë më na grë hunurë nu derechë parë guë'nibë'a më parë siemprë. Amén.

¹⁷Grë ra naná ricu lu guédchiliu rë', guni'inú lë'ë rall adë gunë narú'bëdi'i rall lu sa' rall, nilë parë

tsaldídi'i ldu'u rall dumí nanapë rall purquë lëdë segurëdi'i na cusë ni. Sino gunibë'a lu rall tsaldí ldu'u rall Dios, më el quë rne'e grëtë' ra cusë hashtë de subrë parë guëquitë ldu'u hia'a. ¹⁸Gunibë'a lu rall të parë gunë rall bien con dumí nanapë rall. Gac rall ricu lu Dios con dchi'ni za'quë naquëhunë rall. Runë tucarë gunë rall ayudë con guëdubinú ldu'u rall ca'a ra më'në nanapë nicidá. Adë gáquëdi'i rall nadzabë sino më za'quë. ¹⁹Zni gunë rall të parë gapë rall tesurë verdaderë naná ziquë cimientë shtë hiu'u narialúdi'i parë tiempë naze'dë.

Fin shtë cartë

²⁰Timoteo, gupë ra enseñansë shtë Jesús nagunia'a lul; adë riutëdi'il lu ra shti'dzë mësë falsë. Ruadi'dzë rall cusë naná guëlluí'idi'i. Adë rdildi dí'dzëdi'il con shti'dzë rall naná falsë aunquë rni'i rall na rahin dí'dzë narac bë'a grë më'në. ²¹Bëldá më'në guanaldë tëchi ra enseñansë shtë rall nu bëniti rall shnezë Dios.

Favurë shtë Dios guëa'nin con lé'ël. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pablo lu Timoteo

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu Timoteo

1 Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo. Bëshe'ldë Dios na purquë guni'i ldu'u më más antsë gunë më salvar mënë. Bë'në më prometer gunë më salvar el quë naná unidë con Cristo Jesús. ²Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo; nal ziquë shinia; rac shtua'a lé'ël; rac shtua'a guëdë'lë Dadë Dios nu Cristo Jesús Shláma'a, zihani favurë nu rac shtua'a cuedchí ldú'ul, nu rac shtua'a guëga'a ldu'u më lé'ël.

³Siempre rëagná ldua'a lé'ël mientras rna'ba lu Dios. Quëgdë'ëhia graci lu më, el quë naquëhuna sirvë lúhi' con llni nananú la'ni guëca, igual ziquë shtadë guëluhia bë'në rai' sirvë lu më. ⁴Rëagná ldua'a bí'nil iurë bësëana lé'ël. Pues iurne' nalé rac shtua'a dzë la gue'llë guënahia lul parë quëquitë ldua'a. ⁵Nu rëagná ldua'a lla rialdí ldú'ul Dios de verdá. Primëre shmámël, Loida nu shní'al, Eunice, gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; iurní nasegura lé'ël nápël mizmë fe quë lë'ë rai'.

⁶Por ni cagnia'a lul de quë tsgla'guë gúnël usar pudërë

nabëne'e Dios parë lé'ël iurë bédchi'bë guiahia guëquël. ⁷Pues por lë'ë Espíritu nabëne'e Dios, adë rdzëbëdi'i hia'a lu ra mënë, sino rac guëdë'na'a cuendë guadë naná bien nu guadë naná mal. Nu rac shtu'u hia'a sa' hia'a, nu quëápa'a mizmë lë'ë hia'a de cusë mal. ⁸Adë rtúdi'i lul parë guëní'il nal shmënë Dadë Jesucristo nu nilë adë rtúdi'i lul de na por nanúa prësi purquë nahia shmënë më. Gáquël dispuestë parë sac zil por diza'quë. Gunë më compa'ni lé'ël con pudërë shtë më. ⁹Bë'në më salvar lë'ë hia'a nu guna'bë më lë'ë hia'a parë shchi'ni santu shtë më. Bë'në mëhin, lédëdi'i purquë bédë'na'a cusë za'quë, sino sulë purquë ni na voluntá shtë më nu nahin por ra favurë nabë'në më parë mënë naná unidë con Cristo Jesús. Gulë Dios lë'ë hia'a dizdë antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë, ¹⁰perë bëlua'a më amor nanapë më parë lë'ë hia'a iurë bëshe'ldë më Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a lu guë'dchiliu. Lé'i' bédë'ëi' fin grë ra pudërë shtë galguti. Nu por diza'quë nápa'a llni; iurne' riasé hia'a nezë catë guëbánia'a parë siempre.

¹¹Dios gulé lè'è na parè guèni'ihia diza'què nu bèshe'ldè mè na cumè poshtë shtë mè parè guèluá'ahia ra mè nanádi'i mènè israelitè. ¹²Por ni rzac zia lu grètè' ra cusè rè', perè adè rtúdi'i lua purquè rac bé'ahia el què narialdí ldua'a. Nu napa confiansè lè'è mè napè mè pudèrè parè adè tsalúdi'i niétiquè lo què nabèna incarguè gapè mè. Gapè mèhin hashtë lè'è dzè guèdchini mè stubi.

¹³Guagla'guè tèchi ra enseñansè za'què rè', lo què nabèluá'ahia nu guagla'guè tsaldí ldú'ul shti'dzè Dios nu gac shtu'u sa'l purquè unidè nal con Cristo Jesús. ¹⁴Gupè verdá shtë Dios ziquè tubi tesurè. Lè'è Espíritu Santo bè'nè mè incarguè di'dzè ni guiá'al. Lè'i' quèbezènuhi' lè'è hia'a.

¹⁵Hia nanèl ra naquèrelde Asia, bèsanè rall na, cumè Figelo nu Hermógenes. ¹⁶Lè'è Dadè guèga'a ldú'i' famili shtë Onesíforo purquè lé'èl zihani vèsè bé'nèll compa'ni na, nu bèsèquitè ldú'ull na; adè bètúdi'i lull de què nanúa prèsi. ¹⁷Iurè bédchínill hashtë Roma, adè bèsánèdi'i gudíllil na, nu bédzélèll na. ¹⁸Rac shtua'a lè'è Dadè Dios guèga'a ldú'i' Onesíforo guèlladchi con Jesús iurè guèabré mè stubi. Pues nanèl lla bé'nèll sirvè na iurè nanúa Efeso.

Muzè za'què shtë Jesucristo

2 Lé'èl Timoteo, guagla'guè bè'nè recibir fuersè nu bendición nadápa'a purquè unidè na hia'a con Cristo Jesús. ²Lo què nabínil iurè bèluá'ahia diza'què lu zihani mènè, bèlu'a ra enseñansè

ni lu ra stubi mènè, lu nguiu nagunè cumplir diza'què, ra naná rac guèlua'a enseñansè ni lu sa' rai'.

³Ziquè tubi suldadè za'què shtë Jesucristo gua'a ldú'ul grè cusè dushè. ⁴Ni tubi suldadè naná listè parè túldinull enemigu, riutèll asuntè shtë guédchiliu purquè rni'i ldú'ull gúnèll cumplir ordè shtë narnibè'a lé'èll. ⁵Mizmè manèrè ni el què narllu'nè carrèrè, adè gúnèdi'ill recibir premi si talè adè rllú'nèdi'ill de acuerdè con ra règlè. ⁶El què narunè dchi'ni lachi, nápèll derechè cá'all primèrè tubi partè shtë cusechè. ⁷Bè'nè llgabè lo què narnia'a. Lè'è Dadè guèlua'a mè lé'èl parè tsasèl grètè' ndè'è.

⁸Bèagná ldú'ul, Jesucristo guashtë mè ladi ra tègulè. Guc mè llèbni' rëy David. Di'dzè ni na diza'què narní'ihia lu ra mènè. ⁹Por diza'què rè' rzunaldè mènè na hashtë nali'bia con cadènè ziquè tubi narguini mènè, perè nídi'i mudè guèldi'bi mènè shti'dzè Dios. ¹⁰Por ni napa pacènci lu cusè mal parè bien shtë ra nagulé Dios tè parè gac salvar rall nu guèquèrelde rall lu llni nu gluri shtë Cristo Jesús parè siembrè.

¹¹Verdá na di'dzè rè':

Si talè gútia'a con lè'è mè, guèbània'a con lè'è mè.

¹²Si talè sac zi hia'a lu cusè mal por lè'è mè, súb'a'a catè rribè'a mè.

Si talè guèqué guí'a hia'a lè'è mè, lè'è mè guèqué guí'ai' lè'è hia'a.

¹³Si talè guèlua'a técha'a lúhi', lè'è mè gunè mè cumplir shti'dzè mè, purquè lè'è mè napè què gunè mè cumplir shti'dzi'.

Adë gúnëdi'i më cambi shtí'dzi'.

El quë narunë shchi'ni Dios

¹⁴Bëlua'a ra mënë të adë rëá'ldëdi'i ldu'u rall, nu gunibë'a lë'ë rall ziquë mizmë Dadë niani'inú lë'ë rall de quë guës'a'në rall galërchupë di'dzë lul sa' rall purquë rialú pacënci entrë ra nabini di'dzë ni; nídi'i provëchë con ra di'dzë ni. ¹⁵Bëdë'ë guëdubi fuersë të parë gáquël tubi muzë narsëquitë ldu'u Dios; lu më quëhúnël dchi'ni. Por ni bëlua'a shti'dzë Dios tubldí lu ra mënë parë adë rtúdi'i lul delantë lu më. ¹⁶Bëzalú grë di'dzë nadë guëllu'i'di'i con grë di'dzë nanápëdi'i provëchë. Grë ra naruadi'dzë zni, mizmë lë'ë rall rlaguë rall másru'u la'ni cusë mal. ¹⁷Enseñansë shtë rall rrë'tsin ziquë tubi galguidzë dushë nadë chu rnádi'i. Zni guzac con Himeneo nu Fileto. ¹⁸Bësa'në rall diza'quë; rni'i rall de quë hia bëcua'ni Dios ra tëgulë nu de quë adë guëabrídi'i guëbani ra tëgulë stubi. Hia lë'ë rall quëgsiguë guëc ra mënë hashtë hia bëazë guetë bëldá mënë shnezë Dios. ¹⁹Perë Dios bëzu'bë më ziquë tubi cimientë firmë nanapë tubi letrërë narni'i: “Runguë bë'a Dios grëtë' naná shini më”, nu rni'i: “Grëtë' el quë narianaldë tëchi Cristo, grë mënë ni runë tucarë guës'a'në rall nezë mal”.

²⁰La'ni hiu'u shtë mënë nanú trashtë nanactsa'u orë nu bédchichi, también nanú trashtë nanactsa'u hiaguë u benë. Bëldá trashtë runë sirvë parë cusë especial; stubi tantë runë sirvë parë cualquier dchi'ni. ²¹Ziquë ni na ra nguiu; si talë tubi

nguiu guësá'nëll ra cusë mal, iurní nall ziquë tubi trashtë especial parë nashtënë hiu'u; gáquëll muzë nagulë Dadë parë gúnëll dchi'ni shtë më. Gac nguiu ni preparadë parë grë dchi'ni za'quë shtë më.

²²Bëllu'në de grë deseó mal nananú la'ni ra ldu'u sultërë nu guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldu'u Dios, gac shtu'u sa'l, nu adë riádi'i ldú'ul por cusë shtë guédchiliu. Bë'në grëtë' ndë'ë juntë con los de más nanapë ldu'u limpi nu rna'bë rall lu Dios. ²³Adë rúnëdi'il cuendë gardildi di'dzë mënë. Nanël fin shtë cusë ni na dishi'bi. ²⁴Tubi muzë shtë Dadë napë quë guëbánill bien sin dishi'bi; gáqui' tubi më za'quë, tubi narac guëlua'a shti'dzë Dios; guëluá'ai' con pacënci. ²⁵Gáqui' tubi narac guëni'inúhi' mënë con galnadu'u. Quëbézi' de quë Dios gunë më cambi vidë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëabré ldu'u mënë lu Dios nu tsasë rall verdá shtë më. ²⁶Manërë ni guëru'u rall lu trampë shtë mëdzabë parë gunë rall voluntá shtë Dios. Bëlá më lë'ë rall; napë rall libertá parë gunë rall sirvë lu më.

Lla guëquërelde mënë lúltimë tiempë

3 Gac bé'al de quë ra lúltimë tiempë guëdchini ra dzë namás naganë, dzë shtë galëzrac zi. ²Ra mënë dzë ni gac shtu'u rall mizmë lë'ë rall. Gac shtu'u rall dumí. Runë nadchini rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rna zá'quëdi'i rall sa' rall. Guëni'i rall cuntrë Dios. Adë guëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë shtadë rall. Gac rall mënë nardë'ëdi'i graci lu

Dios. Nápèdi'i rall rëspëti parë cusë santu. ³Adë rúnëdi'i rall rëspëti lu sa' rall. Adë gúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Adë gápëdi'i rall cariñi sa' rall sino guëni'i guidzë rall guëc sa' rall. Gunë rall intriegu mizmë lë'ë rall lu duldë. Adë guëgá'adi'i ldu'u rall sa' rall, sino quëhunë nalaa'dchi rall. Guëná tushë rall lu ra mënë za'quë. ⁴Gunë rall traicionar sa' rall. Gunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Rdë'ë rall lugar rdchini llanë la'ni ldu'u rall. Guëni'i rall sulë lë'ë rall lasac rall. Gac shtu'u rall más ra cusë shtë gué'dchiliu, lëdë Díósëdi'i. ⁵Mënë ni tsagla'guë ria rall iádu'u, perë mizmë tiempë adë rsá'nëdi'i gac cambi vidë shtë rall por pudërë shtë diza'quë.

Bëlua'a tëchi mënë ni lu shti'dzë Dios. ⁶Entrë ladi ra mënë ni nanú ra natsuté hiu'u catë quërelde na'a. Rsiquë rall ra na'a naná du'pë shgábi' nu napë rall zihani duldë. Ra na'a ni rianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁷Rini rall cualquier enseñansë narni'i mënë perë nunquë gac riasëdi'i rall verdá shtë Dios. ⁸Ziquë guzac dzë guquërelde Janes nu Jambres, ra naná bè'në cuntrë Moisés, zni zac na mënë ni; gunë rall cuntrë diza'quë shtë Dios. Napë rall llgabë mal. Nápèdi'i rall fe, por ni lasáquëdi'i rall parë Dios. ⁹Perë adë guëru'u shnezë lo quë naquëhunë rall purquë tubi dzë ra mënë guëdë'ë rall cuendë de quë tuntë na rall ziquë gac con Janes nu Jambres.

**Pablo bè'në incarguë lu
Timoteo l dai' za'quë**

¹⁰Perë lë'ël, bien guanaldë tëchi ra enseñansë nabëluá'ahia

lul. Gunal conductë shtëna. Nanël rialdí ldua'a Dios. Nanël pacënci nahia. Nanël rac shtua'a grë sahia. Gunal lla bia'a ldua'a lu ra cusë durë nabë'në mënë cuntrë na. Adë riasháquëdi'i ldua'a con galtuntë shtë bëchi sahia. ¹¹Nanël lla bëzac zi mënë na nu lla bëna sufrir por shti'dzë Jesús. Hia bíníl pë guzaca gué'dchi Antioquía, Iconio, nu Listra. Nanël zihani vuelte guzunaldë mënë na, perë todavía nabania; bëlá Dadë Jesús na lu grë cusë mal. ¹²Pues guldía grëtë' ra nanabani de acuerdë con voluntá shtë Dios, napë quë gunë rall sufrir; guëzac zi rall, ¹³perë ra mënë mal con grë ra mësë falsë, más mal tsaglá'guëru'u rall. Rsiquë rall sa' rall nu lë'ë rall gac rall narguguë.

¹⁴Perë lë'ël Timoteo, gáquël firmë lu enseñansë nabësë'dël. Gualdí ldú'ul ra ldai' ni con guëdubinú ldú'ul. Nanël chu gac mësë shtë'nël, el quë nabëlua'a lë'ël. ¹⁵Nanël dizdë gúquël llguë'në ra Sagradas Escrituras nanapë pudërë parë guëlua'ain lë'ël lla gac salvárël por fe en Cristo Jesús. ¹⁶Grë ra di'dzë naquë la'ni Sagradas Escrituras naescritin purquë bësë Espiritu Santu shtë Dios lë'ë ra nabëquë'ë shti'dzë më. Rllui'i rahin parë guësë'da'a luhin. Rllui'i rahin parë guëni'inuhin lë'ë hia'a. Runin corregir lë'ë hia'a; culdí rahin lë'ë hia'a tubi nezë catë nápa'a vidë tubldí ¹⁷të parë grë ra narialdí ldu'i Dios gac rall preparadë; gac gunë rall grë cusë narac shtu'u Dios.

4 Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu Dios nu Cristo Jesús, Shláma'a el quë naguëabrí

parë gúni' juzgar grë mënë, ra nanabani nu zac ra naná guti. L'é'ë më guë nibë'a më ziquë rëy iurní. ²Quëhuna incarguë lé'ël delantë lu më de quë guadí'dzël diza'quë guëdubi tiempë, iurë rzac zi mënë lé'ël nu tiempë adë rzac zíd'i rall lé'ël. Guadí'dzënú ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Guni'i guëc rall por mal naquëhunë rall. Bëd'ë cunseju ra narunë faltë riasé rall. Lé'ël gáquël muestrë shtë pacënci. Tsagla'guë bëlua'a con enseñansë shtë më ³purquë guëdchini tiempë hia ra mënë adë guëzu'bë diáguëdi'i rall enseñansë za'quë perë más tsanaldëru'u rall tëchi llgabë mal shtë rall. Quili rall mësë zihani naguëlua'a ra enseñansë narac shtu'u guini rall. ⁴Ra mënë ni guëlua'a tëchi rall lu ra diza'quë nu tsanaldë rall tëchi ra cuendë bishi; más gunë rall cuendë ra enseñansë falsë. ⁵Perë lé'ël, gáquël më pacënci guëdubi tiempë; gua'a ldu'ul iurë rzac zi mënë lé'ël. Guná lla na conductë shtënl lu sa'l. Guadí'dzë diza'quë lu ra mënë ziquë muzë shtë Dios. Bë'në cumplir shchí'nil nabëne'e Dios parë gúnë. ⁶Vidë shtë na hia mërë tsalú ziquë ofrendë lu Dios; hia ziagdchini iurë parë gatia. ⁷Ziquë tubi narllu'në lu carrërë, bëllu'na bien. Ziquë suldadë za'quë bëna cumplir. Bëna gan; guanalda shnezë Dios hashtë ne'. ⁸Más delantë quëbeza premi ziquë tubi coronë naguëne'e Dios purquë tubldí na shcuenda lu më; bëna bien. Guëzëlaa'dchi më premi ni iurë guëabrí më stubi. Na më juësi za'quë. Lëdë niá'asëdi'i na guëne'e më premi dzë ni, perë nu

zac grë ra naná rac shtu'u guëná lúhi'.

Cunseju shtë Pablo parë Timoteo

⁹Bësiubë parë gue'dë guënal na. ¹⁰Pues lë'ë Demas bësá'nëll na; más rac shtú'ull ra cusë shtë guë'dchiliu rë'. Hia lé'ëll ziá'all Tesalónica. Crescente zia'a regiuni shtë Galacia. Tito zia'a Dalmacia. ¹¹Sulë Lucas quëreldënúa ndë'ë. Bia'a Marcos të parë gue'dënu'ul lé'ëll ndë'ë të gúnëll dchi'ni shtë Dios juntë con na. ¹²Bëshe'lida lë'ë Tíquico ciudá Efeso. ¹³Iurë guídël, bia'a lari capë nabësëana Troas lidchi Carpo. Nu zac bia'a ra librë nu ra Sagradas Escrituras. ¹⁴Alejandro lë'ë rrërë, nalë mal bé'nëll cuntrë na; lë'ë Dadë quilli según lo quë nabé'nëll. ¹⁵Gupë lé'ël de nguui ni purquë nalë bé'nëll cuntrë diza'quë naruadí'dza'a.

¹⁶Iurë guahia primërë vësë parë guna defender na lu gobiernë, ni tubi adë chu bë'në compa'ni na; grëtë' rall bës'a'në rall na. Rna'ba lu Dios de quë adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë rall por lo quë nabë'në rall. ¹⁷Perë lë'ë Dadë bé'ni' compa'ni na dzë ni nu bëne'e më fuersë parë biadi'dza lu mënë grë diza'quë të parë gac bë'a ra më nanádi'i më israelitë, guini rall diza'quë. Zni bëlá më na lu galguti ziquë lu ma dushë. ¹⁸Zac guëlá më na lu cusë mal nu gupë më na parë tsutéa lugar catë rribë'a më ziquë rëy. Rac shtua'a gunë mieti alabar lë'ë më guëdubi tiempë sin fin. Amén.

Saludë narialú cartë rë'

¹⁹Bë'në saludar Prisca nu Aquila con shfamili Onesíforo. ²⁰Bëa'në

Erasto guë'dchi Corinto. Bësëana
lë'ë Trófimo guë'dchi Mileto;
rac llú'ull. ²¹Guni'i ldú'ul parë
guëdchínil antsë lë'ë tiempë naldë
guëga'a. Eubulo, Pudente, Lino, nu

Claudia, nu grë ra shmënë Dios,
rshe'ldë rai' saludë parë lë'ël.

²²Rac shtua'a lë'ë Dadë Jesucristo
cuezënúhi' lë'ël nu cagna'ba lu Dios
gapë të favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'e San Pablo lu Tito

Cartë nabëshe'ldë Pablo lu Tito

1 Na Pablo, nahia tubi muzë shtë Dios nu nahia muzë shtë Jesucristo parë guadi'dza lu ra nagulé Dios parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë gac bè'a rai' shti'dzë më naná de acuerdë con tubi vidë santu. ²Ruadi'dza lu rai' purquë dzuléza'a guëquërdënú hia'a lë'ë më parë siembrë. Dios bè'në prometer vidë eternë antsë cueshtë guédchiliu, nu Dios adë rguguédi'i'. ³Iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëlua'a më voluntá shtë më por diza'quë shtë më; bëru'uhin lu llin lo quë nagunë më por diza'quë shtë më. Bë'në më incarguë guiahia diza'quë ni según mandadë shtë Dadë Dios, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a. ⁴Quëquëa'a cartë rë' lu Tito; nal ziquë shinia purquë nápël mizmë fe quë na. Rac shtua'a gunë ldai' më guëquël, nu guëga'a ldu'u më lé'ël, nu cuedchí ldú'ul por pudërë shtë Dios, Shtáda'a, nu por Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a.

Dchi'ni nabë'në Tito regiuni Creta

⁵Na bësëana lé'ël dani la'ni nisëdu'u. Dani ni lë Creta; bësëana

lé'ël parë gúnël règlë grë lo quë narunë faltë, nu parë gúnël nombrar më gushë ziquë cabësë shtë iádu'u cadë guédchi catë nanú shmënë Dios. ⁶Gunibé'ahia lé'ël gulël ra nguiu za'quë, ra ni tubi chu quëgní'idi'i guëc rai', nguiu nanapë tubsë tsé'li', ra nguiu ra shini rai' rialdí ldu'u rall Jesús, nu los de más mënë rni'i rall shini nguiu ni mënë za'quë na rall, lédëdi'i shini nabani mal sin rëspëti. ⁷Pues el quë nanapë carguë shchi'ni Dios, nall muzë shtë Dios; napë quë gáqui' më za'quë, adë gáquëdi'i mënë mal, nilë adë gáquëdi'i nguiu narldë nasesë lu sa'll, nilë tubi narzuu'dchi, nilë tubi narguili dishi'bi, nilë el quë narzebi ldu'u dumí, ⁸sino gáqui' nguiu narunë recibir naze'dë lídchi', nu gáqui' tubi nguiu narunë bien, nu quëhúnëll rëspëti derechë shtë sa'll, nu quëápëll mizmë lé'ëll de grë maldá; gúnëll cumplir mandamientë shtë Dios, nu guëquitë ldú'ull grë shti'dzë më. ⁹Nguiu ni napë quë tsaldí ldú'ull verdá shtë Dios con guëdubínú ldú'ull tal cumë ziquë bësédëll di'dzë ni të parë gac guëluá'all diza'quë lu stubi mënë të parë tsagla'guë tsanaldë rall shnezë Dios. Nu nguiu naná encargadë con shchi'ni më, napë quë gáqui' tubi

narac ruadi'dzë bien lu ra enemigu shtë diza'quë. ¹⁰Pues cantidá mënë mal rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më; ruadi'dzë rall cusë tuntë; rsigué rall mënë con enseñansë shtë rall. Zihani mënë ni rianaldë tëchi ra custumbrë shtë nariuguë tubi partë delicadë shtë ra llguë'në. ¹¹Rqui'ni guë'au rua' rall purquë rsigué rall hashtë grë ra naná tubi famili, tsaldí ldu'u rall enseñansë falsë naquëglua'a mënë ni sulë parë gunë rall gan dumí.

¹²Guc tubi mësë më Creta; guní'ill shcuendë mizmë më ládzëll: "Ra më cretense siemprë nabishi rall; na rall ziquë ma dushë; nalé rau sha'të rall nu nabëchi rall". ¹³Verdá guni'i mënë ni. Por ni guni'inú lë'ë rall të parë guëabrí tsanaldë rall tëchi enseñansë shtë Cristo, ¹⁴nu parë adë gúnëdi'i rall cuendë grë ra di'dzë falsë shtë më israelitë, nu adë gúnëdi'i rall cuendë ra mandadë shtë mënë narquë guia'a verdá shtë Dios.

¹⁵Grë ra nanapë llgabë limpi, grëtë' ra cusë limpi nahin; parë parë lë'ë ra nadë rialdídi'i ldu'i nu ra nanapë mal llgabë, parë lë'ë rall grë cusë nádi'in limpi hashtë nilë shgabë rall nu la'ni ldu'u rall hia gullinin; ldu'u rall nu shgabë rall gadzë con duldë. ¹⁶Rni'i rall de quë nané rall Dios, parë quëhunë rall negar lë'ë më por lo quë narunë rall. Adë rëuu'di'i ldu'u Dios por lo quë naquëhunë rall; nédí'i rall gunë rall cumplir shti'dzë më; rlluí'di'i rall parë cusë za'quë shtë Dios.

Ldai' za'quë

2 L'é'ël Tito, bëlua'a lo quë naná de acuerdë con ldai' za'quë.

²Guni'i lu ra më gushë, gac rai' seri

nu gapë rai' rëspëti nu gapë rai' el mizmë lë'ë rai', nu gac shtu'u rai' sa' rai'; gac rai' mënë narua'a ldu'u lu cusë durë nu gapë rai' pacënci. ³Nu guni'i lu ra na'a gushë, lë'ë quë lë'ë rai' gapë rai' vidë santu lu Dios; adë guadí'dzëdi'i rai' chismë, nu adë gáquëdi'i rai' më narzuu'dchi, sino napë quë guëlua'a rai' cusë za'quë lu shfamíli'. ⁴Zni guëlua'a rai' los de más ra na'a lliguë të parë gac shtu'u rai' tse'lë rai' nu gac shtu'u rai' shini rai'. ⁵Gac tubldí shcuendë rall nu gapë rall llgabë limpi. Gapë rall lidchi rall ziquë runë tucarë, nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë tsé'li' të parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë diza'quë shtë Dios.

⁶Nu zac guni'i lu ra nguui lliguë, gac rall më naquërelde bien lu sa' rall. ⁷Nu mizmë l'é'ël gáquël mustrë lu ra sa'l manërë nanabánil. Gáquël mësë za'quë parë lë'ë rall; bëlua'a lë'ë rall con rëspëti sin ni tubi bishi. ⁸Biadi'dzë lu rall de acuerdë con diza'quë shtë Dios të parë adë chu guëni'idi'i na mal lo quë naruadi'dzël. Zni guëtú lu ra narunë cuntrë ra di'dzë shtë Dios. Hia parë guëni'i rall mal de lë'ë hia'a, adë gúnëdi'i rallin.

⁹Guni'i lu ra narunë sirvë lu lamë të parë guëzu'bë diaguë rall shti'dzë shlamë rall, nu gac shtu'u rall lamë sin guëni'idi'i rall cuntrë lë'ë lamë. ¹⁰Adë cuánëdi'i rall, sino gac rall më za'quë lu lamë të parë manërë naquërelde rall guëlua'a de quë ra enseñansë naze'dë de Dios nu Salvador shtë hia'a; nalé nasa'a nahin. ¹¹Pues lë'ë favurë ru'bë nabë'në Dios parë mënë narëta' lu gué'dchiliu, hia bédchinin të

parë gac salvar grë clasë mënë.

¹²Quëglua'a më lë'ë hia'a de quë napë quë guësá'na'a nezë mal parë quëquërélda'a bien; quëglua'a më de quë napë quë gápa'a tubi vidë ldi, nu gápa'a vidë za'quë lu më, nu gápa'a mizmë lë'ë hia'a lu cusë mal.

¹³Mientras cuéza'a iurë lë'ë Dadë Jesús guëabrí stubi con pudërë nu llni; guëlua'alú më lu mënë stubi. Blac llëru'bë na pudërë shtë Dios nu Salvador shtë hia'a. ¹⁴Bë'në më intriegu mizmë lé'i' lu galguti parë quílli' duldë nu gúni' librar lë'ë hia'a lu duldë të parë guëzunë më ldu'u hia'a parë gáca'a limpi. Gulé më lë'ë hia'a parë mizmë lé'i' të parë quëquitë ldu'u hia'a.

¹⁵Bëlua'a grë di'dzë rë'. Tsagla'guë guni'inú ra mënë, nu bë'në corregir con pudërë nabëne'e Dios guiá'al. Gubani bien të parë adë chu gúnëdi'i desprëci shtí'dzël.

**Lo quë narunë tucarë gunë
ra shmënë Jesús**

3 Guni'i stubi lu ra narialdí ldu'i diza'quë, napë quë guëzu'bë diaguë rall ra narnibë'a nu ra autoridá, nu gac rall dispuestë gunë rall cualquier cusë za'quë. ²Guni'i lu ra mënë, adë guëni'idi'i rall cusë mal cuntrë sa' rall nu adë guëni'idi'i rall chupë tsunë di'dzë, sino gac rall nadu'u; gac rall më humildë nu gapë rall pacënci lu grë mënë.

³Pues zac lë'ë hia'a antsë adë riasédi'i hia'a nu gubani hia'a lu ra cusë mal nu gúca'a mënë narac mañi lu sa' hia'a. Guc nambídia'a; rldënú hia'a cualquier mënë, nu bëldënú mënë lë'ë hia'a. Rna túsha'a lu sa' hia'a. ⁴Perë iurë

bëru'u lu llni lla rac shtu'u Dios lë'ë hia'a, nu blac naza'quë na më Salvador shtë hia'a, ⁵bë'në më salvar lë'ë hia'a, lédëdi'i purquë bédë'na'a cumplir mandamientë shtë më, sino purquë sulë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; nu bëzunë më almë shtë hia'a nu bëne'e më vidë cubi por pudërë shtë Espiritu Santo. Tsagla'guë guësëdchini Espiritu Santo vidë cubi la'ni ldu'u hia'a të parë gac cambi llgabë shtë hia'a. ⁶Por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, Dios bëshe'ldë Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a parë adë gúnëdi'i faltë pudërë ni tubi mumëntë ⁷të parë gáca'a shini më sin culpë lu më. Gaquin por tubi favurë nu por pudërë shtë Jesucristo, Salvador shtë hia'a, nu parë gáca'a shini më nanapë esperansë naná vidë sin fin naguëne'e më.

⁸Ra di'dzë ni na verdá. Rac shtua'a guëni'irú'ul ra enseñansë ni lu ra mënë të parë ra narialdí ldu'i Dios, guëni'i ldu'u rall gunë rall cusë za'quë. Ldai' rë' naza'quin nu napin provëchë parë mënë. ⁹Perë bëlua'a téchil lu di'dzë dishi'bi nu ra cuendë shtë chu guc shtadë guëlú mënë, nu asuntë catë ruadi'dzë mënë chupë tsunë di'dzë con catë nanú mënë nardildi di'dzë pë runë cuntienë ra mandamientë purquë grë di'dzë ni nápëdi'i valurë nu rlluí'idi'in parë bien shtë mieti.

¹⁰El quë narlua'a ldai' falsë nu quëgull divisioni entrë ra shmënë Dios, bë'në corregir lé'ëll chupë u tsunë vultë; si adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, bëgú lé'ëll entrë ladi të. ¹¹Nguiu ni bënítill lu shnezë

Jesús. Nápëll duldë nu mizmë lé'ëll nanëll nacondenádëll.

Conseju parë Tito

¹²Iurë guëdchini Artemas u Tíquico naguëshe'lda ndë, bë'në grë cusë parë gue'dë guënal na guë'dchi Nicópolis purquë rac shtua'a guëquërela guë'dchi ni tiempë naldë. ¹³Bë'në grë cusë të gúnëll compaňi abogado Zenas nu Apolos parë adë gúnëdi'i faltë parë vijjë shtë rai'. ¹⁴Nu zac los de más bëchi sa' hia'a tsasé rai' de

quë runë tucarë gunë rai' lo që narac shtu'u Dios të parë gapë rai' narqui'ni rai' nu gunë rai' compaňi ra nanapë nicidá. Zni gac rall mënë ziquë plantë narne'e nashi za'quë.

Rialú cartë con tubi saludë

¹⁵Grë ra naquëhunë compaňi na ndë'ë quëgshe'ldë rai' saludë lul, Tito. Bëdë'ë saludë shtë na'a lu grë ra narac shtu'u Jesús nu ra narac shtu'u lë'ë na'a.

Rac shtua'a gunë të recibir bendición shtë Dios. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Filemón

Quëquë'ë Pablo cartë rë' lu Filemón

¹Na Pablo nanúa prësi purquë rluá'ahia diza'quë shtë Cristo Jesús. Quëquëa'a cartë rë' juntë con Timoteo naná bëchi sa' hia'a. Quëquëa'a lul, Filemón, nal tubi narunë compaïni lë'ë na'a lu dchi'ni. Nalë rac shtu'u na'a lë'ël. ²Nu quëquëa'a cartë rë' lu grupë shtë shmënë Jesús nardëá lídchil nu quëquëa'a lu Apia, zanë na'a, nu Arquipo, el quë narunë compaïni lë'ë na'a lu dchi'ni. ³Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u tē por Dios, Shtada'a, nu por Dadë Jesucristo, Shláma'a.

Amor nu fe shtë Filemón

⁴Siempre rdë'a graci lu Dios shtëna iurë rëagná ldua'a lë'ël, nu rna'ba lu Dios por lë'ël ⁵purquë binia nalë rac shtú'ul Dadë Jesús nu nalë rialdí ldú'ul shti'dzë më nu rac shtú'ul grëtë' shmënë Dios. ⁶Rna'ba lu Dios de quë guëdubi tiempë nanú lugar parë guadí'dzël diza'quë lu ra mënë. Nu rna'bë na'a lu më tē gac bé'al grë ra bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ⁷Nalë bësqitë ldú'ul na nu rac shtua'a guna sirvë lu Dadë

Jesús más purquë nanëa de quë rac shtú'ul ra shmënë Jesús. Filemón bëcha, rquitë ldua'a purquë ra shmënë Jesús napë rall más ánimo parë ra cusë shtë Jesús por lo quë nabë'nël por lë'ë rai'.

Rna'bë Pablo tubi favurë lu Filemón

⁸Por ni nu purquë nahia poshtë shtë Cristo, napa derechë parë guë nibë'ahia lë'ël lo quë narunë tucarë gúnë ⁹perë mejurë quëhuna ruëguë lul purquë rac shtú'ul na nu rac shtua'a lë'ël. Na Pablo nahia më gushë, perë iurne' nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo Jesús. ¹⁰Rna'ba tubi favurë lul parë Onésimo naná ziquë shinia; gúqui' shmënë Jesús mientras nanúa lachigui'bë.

¹¹Antsë Onésimo gúquëll ziquë tubi muzë shtë'nël nadë rlluí'idi'i perë iurne' nádi'lll zni; gúnëll cumplir narac shtú'ul nu zac lo quë narac shtua'a. ¹²Quëgshe'lda lë'i' lul; bë'në recibir lë'i' con bien purquë nalë rac shtua'a lë'ëll. ¹³Rac shtua'a nëa'nënull na ndë'ë parë guëá'nëll shlugarël. Gúni' sirvë mientras nanúa prësi purquë bëluá'ahia diza'quë. ¹⁴Perë adë rac shtú'udia'a guna tubi cusë sin

permisi shténël të parë lë'ë favurë nacagna'ba lul gúnëdi'ilin por la fuersë sino por voluntá shténël. ¹⁵Tal vez Onésimo bësá'nëll l'é'ël por du'pë tiempë të parë iurne' gúnël recibir l'é'i' lídchil parë siempër. ¹⁶Hía adë rëabrídi'ill ziquë muzë no más sino mejurë quë tubi muzë; bënë recibir l'é'i' ziquë tubi shmënë Jesús narac shtú'ul. Nalé rac shtua'a l'é'i' perë l'é'ël rac shtú'ul l'é'ëll más, lédë niá'asëdi'i ziquë muzë nabëabrí lídchil sino ziquë béchil naná unidë con Dadë Jesucristo.

¹⁷Ziquë nanël quëhunënú hia'a shchi'ni më; bënë recibir lë'ë Onésimo cumë ziquë mizmë na. ¹⁸Si talë bé'nëll mal lul, u si talë nazé'bill dumí, guni'i lua blac dumí biá'all, guëguíllahin. ¹⁹Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con prupi guiahia; na guëguilla cuendë shtë Onésimo aunquë runë tucarë gúnël cusë ru'bë parë na; nápël vidë

eternë purquë biadi'dza lul diza'quë. ²⁰Nia bëchi, bënë favurë rë' parë na por amor shtë Dios. Bësëquitë ldua'a por amor nanápël parë Dadë Jesucristo.

²¹Quëquëa'a lul purquë napa segurë de quë gúnël cuendë shti'dza nu rac bé'ahia de quë gúnël másru'u de lo quë narna'ba lul. ²²Mizmë tiempë bënë preparar tubi cuartë catë guëquërela purquë quëbeza gunë më lo quë naquëgna'bë të lúhi'; gueldë guënahia lë'ë të.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

²³Epafras quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të nu zac l'é'ëll nanull lachigui'bë ndë'ë purquë rialdí ldú'ull diza'quë. ²⁴Nu Marcos nu Aristarco, nu Demas con Lucas, quëgshë'ldë rai' saludë. Quëhunë rai' compa'ni na lu shchi'ni Jesús. ²⁵Rac shtua'a de quë favurë shtë Dios guëa'në con lë'ë të. Amén.

Cartë naguá lu ra Hebreos

Dios biadi'dzë lu hia'a iurë
bëdchini shini më

1 Tiempë guahietë guni'i Dios lu shtadë guë'lú hia'a iurë biadi'dzë ra profetë. Zihani vësë nu zihani manërë guni'inú më lu shtadë guë'lú hia'a por enseñansë shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë më ²perë iurne' lúltimë tiempë biadi'dzë më lu hia'a iurë bëdchini shini më, Jesús. Dios bëcueshtë guédchiliu por lë'ë shini më, nu gulé Dios shini më parë guë'nibé'ai' grë cusë nananú guédchiliu nu gube'e. ³Lë'ë shini më na ziquë galrabsë'lë shtë Dios. Ziquë na Dios zni na Jesús, ecsactë ziquë Shtádi'. Por Jesús rni'bi grë ra cusë; por pudërë shtë shti'dzë më adë rialúdi'i guédchiliu. Despuësë de bëzuné më almë shtë hia'a de grë duldë, iurní guzubë më lugar shtë hunurë ladë ldi cula'ni Dios pudërusë catë quëbezë më gube'e.

Shini Dios na más më
ru'bë quë ra ianglë

⁴Lë'ë shini Dios na më más më ru'bë quë ra ianglë. Pues bë'në Jesús recibir mejurë lugar; bëdë'ë Dios tubi lë parë shini më namás

lasac quë lë shtë ianglë. ⁵Dios nunquë adë guni'idi'i' lu tubi ianglë: Lë'ël nal shinia.

Bëna punërë lë'ël; súbël lugar shtë hunurë.

Nunquë guni'i Dios de tubi ianglë: Na nahia Dadë parë lë'ël. Nu lë'ël gáquël shinia.

⁶Perë iurë bëshe'ldë Dios shini më lu guédchiliu, bë'në më honrar lë'i' nu guni'i më:

Grétë' ianglë shtë Dios gunë rai' adorar lë'ël.

⁷De ra ianglë guni'i Dios:

Quëhunë më gac rai' ziquë mbë. Gac rai' ziquë bellë narru'u lu gui'i të gunë rai' lo quë narnibë'a më.

⁸Perë lu shini Dios guni'i më:

Nal Dios; catë rnibé'al na parë siemprë; adë tsalúdi'in. Bandërë shtë'nël quëhunë significar nal rëy justë.

⁹Rac shtú'ul ra cusë tubldí, perë rna túshël nanádi'i de acuerdë con lëy shtë më.

Por ni Dios shtë'nël bëtiá'ai' sëiti gué'quël të guëquitë ldú'ul más quë grë ra sa'l.

¹⁰Nu zac guni'i Dios de lë'ë më:

Nia Dadë, lë'ël bëcueshtë'l grétë' ra cusë dizdë principi shtë guédchiliu.

Con guí'al bëcueshtël gube'e.

¹¹ Lë'ë rahin tsalú perë lé'ël
guëá'nël parë siemprë.

Grë rall guëac rall ziquë lari
gushë.

¹² Nu lé'ël guëtú'bil guéd'chiliu nu
gube'e ziquë daa'.

Gac cambi grë ra cusë ni, perë
lé'ël nal mizmë nedzë nu parë
siemprë; lé'ël guëbánil parë
siemprë.

¹³ Nunquë guni'i Dios lu tubi ianglë:

Guzubë ladë ldi shtëna hashtë
guna gan lu grë enemigu
shté'nël nu guëzu'bë diaguë
rall shti'dzël.

¹⁴ Grë ra ianglë na rai' espíritu
narunë cumplir voluntá shtë Dios.
Bëshe'ldë më lë'ë rai' parë gunë
rai' compaňi ra nabë'në recibir
salvaciuni shtë më.

**Adë chu guësá'nëdi'i
salvaciuni shtëna'a**

2 Blac llëru'bë na shini Dios;
por ni napë quë guédé'na'a
cuendë bien ra di'dzë nabínia'a të
parë adë chu guësá'nëdi'i shnezë
Dios. ² Ra shti'dzë Dios naguni'i ra
ianglë antsë, napin pudërë nu grë
ra mënë nadë rzu'bë diaguëdi'i
shti'dzë më, guc cashtigu rall. Bë'në
rall recibir pagu justë según duldë
nu faltë nabë'në rall. ³ Verdá nahin,
por ni ðllallë guédé'na'a të parë
guëca'chilú hia'a lu juici si talë adë
guëzu'bë diaguëdi'ia'a diza'quë?
purquë llëru'bë na salvaciuni shtë
më. Lë'ë salvaciuni rë' primërë
biadi'dzë Dadë Jesús, nu despuësë
ra nabini shti'dzë më, bë'në rai'
testificar de quë verdá na di'dzë
ni. Bédé'na'a recibir di'dzë shtë

salvaciuni de lë'ë rai'. ⁴ Nu Dios
bëluá'ai' shti'dzi' na verdá por
sëni nu milagrë nu cusë ru'bë nu
por Espíritu Santo nabëne'e më
parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. Cadë
túbia'a bédé'na'a recibir don
nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo según
voluntá shtë Dios.

**Jesucristo gúqui' ziquë
bëchi sa' hia'a**

⁵ Stubi puntë; adë gunibé'adi'i
Dios de quë guéd'chiliu naze'dë,
gaquin bajo ordë shtë ra ianglë.
Cagni'i na'a shcuendë guéd'chiliu
verdadërë. ⁶ Pues tubi partë shtë
Sagradas Escrituras rni'i zni:

¿Chull na nguiu të parë rëagná
ldú'ul lé'i'?

Grë nguiu gati rall.

¿Pëzielú rac shtú'ul cuezënu
lé'ëll?

⁷ Por du'pë tiempë bé'nël të napë
nguiu menos hunurë quë ra
ianglë
perë bé'nël honrar lë'ë nguiu
con hunurë ziquë tubi corunë.
Nu bédé'el pudërë parë
guëni'bë'a nguiu grë cusë
nabëntsá'ul.

⁸ Grétë' cusë bëcuez'zël guëa'
nguiu; guëzu'bë diaguë rall
shti'dzë nguiu.

Iurë bëcuez'zë Dios grétë' cusë
guëa' nguiu, bédë'ë Dios permisi
guëni'bë'a nguiu grétë' cusë. Sin
quë adë guëté'dëdi'i, rnádi'ia'a grë
cusë bajo ordë shtë nguiu ⁹ perë rna
hia'a lu Jesús, el quë Dios bë'në
punërë ziquë tubi nalasáquëdi'i lu
ra ianglë por du'pë tiempë. Rna
hia'a lu Jesús; bë'në Dios honrar
lé'i' con zihani hunurë naná ziquë

tubi coronë purquë bë'në më
sufrir hashtë gúti'. Por tubi favurë
nabë'në Dios, guti Jesús por grë
mënë.

¹⁰Dios bëntsa'u grë cusë purquë
zni bëuu' ldu'u më; gurështëhin
parë Dios nu por lë'ë më. Guc shtu'u
më guësëdchini më zihani shini
më gube'e catë quërelde më lu llni.
Por ni guc më justë iurë bëshel'dë
më Jesús lu guédchiliu të sac zíhi'.
Bé'ni' cumplir grë sufrimentë; por
ni adë rúnëdi'i faltë ni tubi cusë; na
më cabësë shtë ra naná salvar. ¹¹El
quë narunë të gac më'në shmënë
Dios, nu ra shmënë më naná runë
cumplir grë voluntá shtë më, napë
rai' mizmë Shtadë rai'. Por ni lë'ë
shini Dios rtúdi'i lúhi' iurë rni'i më
na rai' ziquë famili shtë më. ¹²Ni na
de acuerdë con Sagradas Escrituras
naná rni'i:

Guna alabar l'é'el delantë lu ra
bëcha,
nu guna alabar l'é'el juntë con
los de más shmë'nël nardëá
por nombre shtë'nël.

¹³Nu zac rni'i Sagradas Escrituras:
Na tsaldí ldua'a shti'dzë më.
Stubi lugar rni'in:

Na zugá'ahia ndë'ë con shini
Dios naná bëne'e më parë na.

¹⁴Verdá grë ra shini nguiu napë
rai' mizmë clasë cuerpë con rënë nu
belë. Zni zac Jesús guc nguiu con
cuerpë shtë nguiu të parë gati më;
zni bédë'ë më fin pudërë shtë el quë
nabësëdchini galguti lu guédchiliu.
Lëll Satanás. ¹⁵Nu bë'në më librar
ra nardzëbë gati rall, ra nardzëbë
con galërdzëbë ru'bë guëdubi vidë
shtë rall. ¹⁶Pues nasegurë adë
bídëdi'i më lu guédchiliu parë

gunë më compa'ni ra ianglë, sino
be'dë guëdchini më lu guédchiliu
ziquë llëbni Abraham parë gunë
më compa'ni lë'ë ra nguiu. ¹⁷Por ni
bëqui'ni gac më igual ziquë bëchi
sa' më të gac më tubi bëshuzi ru'bë
narga'a ldu'u ra më'në nu parë gúni'
cumplir grë lo quë narac shtu'u
Dios. Nu bédchini më parë quilli
më con rënë shtë më por duldë, nu
parë guëdchisú më grë duldë shtë
ra shmënë më. ¹⁸Guzac zi më nu
gudëdë më zihani prëbë durë. Por
ni iurne' rac runë më compa'ni grë
ra narzac zi lu cualquier cusë durë.

Jesús na más më ru'bë quë Moisés

3 Bëchi naná unidë con Dios
santu, guna'bë më lë'ë
të, të guëquërelde'nú të lë'ë më
la'ni gube'e. Gulë bë'në llgabë
bien chu na Jesús; náhi' el quë
nabëdchini por nombre shtë Dios
nu náhi' bëshuzi namás lasac nu
náhi' bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a.
Parë creenci shtë hia'a nídi'i stubi
naná rialdí ldu'u hia'a. ²Lë'ë Jesús
bë'në cumplir voluntá shtë Dios, el
quë nabë'në punërë lë'i' bëshuzi
shtë hia'a. Bë'në më cumplir igual
ziquë Moisés bé'ni' cumplir grëtë'
lo quë naguni'i Dios lúhi' parë ra
shmënë më guahietë. ³Sin quë adë
guëté'dëdi'i, Jesús runë tucarë más
hunurë quë Moisés. Nahin ziquë
tubi nguiu narza'a tubi hiu'u; runë
tucarë nguiu ni más hunurë quë
lë'ë hiu'u. ⁴Cadë hiu'u napin el quë
nabëzá'ahin, perë Dios bëcueshtë
grëtë' cusë nananú la'ni guédchiliu
nu gube'e. ⁵Siemprë Moisés bë'në
cumplir voluntá shtë Dios. Guc
Moisés tubi muzë entrë ra shmënë

më parë biadí'dzi' shti'dzë Dios lu rai'. Zni Moisés bë'në testificar de lo quë naguni'i Dios lúhi', cusë naguër gac despuësë. ⁶Perë Cristo na shini më nabë'në cumplir grë voluntá shtë Dios entrë ra shmënë më. Pues na hia'a shini më si talë guëdë'na'a segurë fe shtë hia'a, si talë adë rdzëbëdi'ia'a nu si talë adë guëazë guëtëdi'ia'a shnezë më jamás, nu si talë guëquitë ldu'u hia'a por esperansë nadápa'a.

Guëzi'i ldu'u ra shmënë Dios

⁷Por ni ziquë cagni'i Espíritu Santo:

Nedzé iurë guini të lo quë narni'i Dios,

⁸adë runë naguédchidi'i ldu'u të cumë ziquë bë'në mënë guahietë; bëdzatsu mënë cuntrë Dios.

Dzë ni bëtë'dë rall prëbë lu Dios iurë ziazú rall lu lumë shlatë catë chu nádi'i.

⁹Nga'li ra shtadë guëlú të bëtë'dë rall prëbë lua.

Zni bë'në rall durantë cuarenta izë; guná rall milagrë lo quë nabëna.

¹⁰Por ni bëldëa con lë'ë rall nu gunia'a shcuendë rall: “Siempre ldu'u rall bësini lë'ë rall lu duldë; nunquë bënguë bé'adi'i rall shneza”.

¹¹Bëna prometer con juramentu, nunquë jamás adë tsutédi'i rall catë rzi'i ldu'u mënë con na, catë rbedchí ldu'u rall.

¹²Bëchi, gulë gapë cuidadë ni tubi de lë'ë të gapë tubi ldu'u naná rianaldë tëchi cusë mal, nu por ni adë rialdídi'i ldú'ul shti'dzë Dios

nu guësá'nël lë'ë më nanabani.

¹³Mejurë cadë tubi të guni'inú sa'l cunseju parë tsaldí ldu'u sa'l más cadë dzë mientras nanú tiempë. Gulë guni'inú los de más sa'l të parë ni tubi de lë'ë të gapë të ldu'u naguédchi por duldë nacugué ra nguiiu. ¹⁴Si talë adë guësá'nëdi'ia'a diza'quë, sino tsaldíru'u ldu'u hia'a hashtë gátia'a, iurní unidë na hia'a con Cristo.

¹⁵Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Nedzé si talë guínil lo quë narni'i Dios,

adë runë naguédchidi'i ldú'ul cumë bë'në ra mënë guahietë iurë bëquë guia'a rall lë'ë më; adë guc shtú'udi'i rall gac Dios shlamë rall.

¹⁶¿Chúllëti'i bëquë diaguë shti'dzë Dios nu despuësë bë'në rall cuntrë lë'ë më? Mizmë mënë nabëru'u ladzë Egipto con Moisés ziquë cabësë shtë rall. ¹⁷¿Chullëti'i bëldënú Dios por cuarenta izë? pues mizmë mënë nabë'në duldë nu guti rai' nu bëa'në cuerpë rai' lu shlatë catë nídi'i mënë. ¹⁸¿Chullëti'i guni'i Dios con juramentu adë tsutédi'i rall catë rzi'i ldu'u më? Pues mizmë mënë nanadë bëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. ¹⁹Por grë ndë'ë rac bë'a hia'a adë bé'nëdi'i rall gan tsuté rall purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më.

4 Por ni, aunquë nanú tubi promësë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më, rqui'ni gápa'a cuidadë no sea lu cualquier de lë'ë të, guëni'i më: “Runa juzguë nu adë tsutédi'il lugar ni”. ²Pues parë mizmë lë'ë hia'a bëdchini shti'dzë Dios ziquë bëdchinin parë ra mënë

guahietë, perë ra mënë ni adë
bë'nëdi'i rall recibir shti'dzë më con
fe cumë cusë za'quë purquë adë
gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më; adë
bellúfi'di'i shti'dzë më parë lë'ë rall.
³Perë lë'ë hia'a gualdí ldu'u hia'a
nu guaté hia'a catë rzi'i ldu'u hia'a
con lë'ë më. De stubi mënë guni'i
më:

Gualdídi'i ldu'u rall na; por
ni bëldëa nu gunia'a con
juramentu,
adë tsutédi'i rall catë guëzi'i
ldu'u rall con na.

Guni'i Dios ra di'dzë ni aunquë
bëd'ë më fin shchi'ni më dizdë
bëntsa'u më guéd'chiliu. ⁴Pues
ze'dë tubi partë shtë Sagradas
Escrituras narni'i shcuendë dzë
narzi'i ldu'u mënë:

Dios bëzi'i ldú'i' dzë gadchi de
grë dchi'ni nabë'në më.

⁵Stubi lugar guni'i më:

Adë tsutédi'i rall catë guëzi'i
ldu'u rall con na.

⁶Todavía runë faltë parë sëbëldá
mënë tsuté rall catë guëzi'i ldu'u
rall con Dios, perë lë'ë mënë nabini
diza'quë primërë, adë tsutédi'i
rall catë guëzi'i ldu'u rall purquë
bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë
më. ⁷Por ni Dios bëluá'ai' tubi dzë
señaladë naná nedzë. Cagni'inú
Dios lë'ë hia'a iurne' por lo quë
naguni'i David aunquë llëduni
tiempë zia'a. Guni'i David di'dzë rë'
naná bëquëa'a tampa:

Nedzë iurë guini të lo quë
narni'i Dios, adë runë
naguéd'chidi'i ldu'u të.

⁸Si talë Josué nadë'ë descansë
parë ra më israelitë, pues Dios
adë niabrídi'i guëni'i më de stubi

dzë guëzi'i ldu'u mieti. ⁹Zni nanú
tubi galërzi'i ldu'u naná ziquë dzë
gadchi iurë guzi'i ldu'u Dios. Guëzi'i
ldu'u shmënë Dios ¹⁰purquë grëtë'
el quë natsuté shnezë Dios catë rzi'i
ldú'ull con lë'ë më, nápëll descansë.
Hia gualú shchí'nill ziquë guzi'i
ldu'u Dios lu grë dchi'ni shtë më.
¹¹Por ni cha guédé'na'a fuersë parë
tsuté hia'a catë guëzi'i ldu'u hia'a
con lë'ë më, no sea quë cualquier
de túbia'a ziaglá'ga'a mizmé nezë
ziquë bë'në ra mënë nadë gualdídi'i
ldu'u shti'dzë Dios guahietë nu guti
rai'.

¹²Zni runë tucarë guédé'na'a
purquë di'dzë naguni'i Dios,
nabanin nu napin pudërë. Nahin
ziquë tubi spadë dushë naná
guërupë tëchi. Shti'dzë më riuté
hashtë más la'ni ldu'u nguiu.
Shti'dzë më runë dividir almë, nu
espíritu, nu llicu nu hashtë la'ni
ba'cu shtë mieti. Riuté shti'dzë
më hashtë la'ni llgabë mënë nu
hashtë galërni'i ldu'u nguiu parë
gunin juzguë lë'ë rahin. ¹³Ni
tubi cusë nabëntsa'u më adë
rac guëca'chilúdi'i lu më. Grëtë'
nanuhin shlatë. Rna më nu nanë
më grë lo quë naquëhunë mieti nu
napë quë quëté'da'a cuendë lu më.

Jesús na bëshuzi namás lasac entrë grë bëshuzi

¹⁴Jesús shini Dios, na më bëshuzi
ru'bë parë lë'ë hia'a; guaté më catë
quërelde Dios lu gube'e, por ni
guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios
con diza'quë nagualdí ldu'u hia'a.
¹⁵Lë'ë bëshuzi shtë hia'a, rga'a
ldú'i' lë'ë hia'a. Riaséhi'; nanéhi'
grë debilidá nadápa'a purquë lë'ë

më gudëdë më lu mizmë prëbë nadápa'a, perë sin quë adë bé'nëdi'i më duldë. ¹⁶Por ni guiabí'ga'a lu më catë nanú më. Guiabí'ga'a lu trunë shtë Dios sin quë adë chu rdzëbëdi'i. Por favurë shtë më guëga'a ldu'u më lë'ë hia'a nu gunë më compañi lë'ë hia'a cualquier nicidá nadápa'a.

5 Cadë bëshuzi ru'bë naná designadë entrë ladi ra nguui, nápi' carguë parë gúni' representar ra mënë lu Dios. Runë bëshuzi ofrecer lu Dios ra ofrendë shtë mënë nu sacrifici por duldë shtë rall. ²Mizmë bëshuzi ni rac runë tratë nadu'u con ra mënë naguënédi'i voluntá shtë Dios nu rëazë guëtë rall shnezë më, purquë bëshuzi ni nápëll mizmë debilidá cumë grë mënë. ³Por debilidá ni rqui'ni gunë bëshuzi ofrecer tubi ma ziquë sacrifici lu Dios por ra duldë nabë'në bëshuzi nu zac rúnëll ofrecer ra ma por duldë shtë los de más mënë.

⁴Ni tubi nguui gululé mizmë lë'ëll ziquë bëshuzi con hunurë shtë galbëshuzi, sino Dios gululé lë'ëll mizmë manërë ziquë gululé më lë'ë Aarón. ⁵Zni zac Cristo adë bëshepi guiá'adi'i' të gáqui' bëshuzi, sino Dios gululé lë'i' nu guni'i më lu shini më:

Lë'ël nal shinia; gululëhia lë'ël.

⁶Nu zac rni'i Dios stubi lugar:

Lë'ël nal bëshuzi parë siembrë,
ziquë mizmë clasë cumë
Melquisedec.

⁷Iurë Jesús gubani lu guéd'chiliu rë', guna'bë më lu Dios; bënë më ruëguë lu Dios. Guni'i më fuertë nu cantidá nisë bëru'u lu më. Guna'bë më lu Dios, el quë

nanapë pudërë parë guelá lë'i' lu galguti, nu Dios bëquë diágui' shti'dzë shini më purquë Jesús guc cunformë; bé'ni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. ⁸Aunquë Cristo na shini Dios, por galëz Zac zi nabë'në më sufrir, bësë'dëi' parë guëzu'bë diágui'. ⁹Iurë gudëdë grë ra cusë durë nu bënë më gan lu ra prëbë, guc më el quë nardë'ë vidë eternë parë grë ra narzu'bë diaguë shti'dzë më. ¹⁰Gululé Dios lë'ë Jesús; gúqui' designadë bëshuzi ru'bë con mizmë hunurë ziquë Melquisedec.

Dios gunë cashtigu si talë guëazë guéta'a lu shnezë më

¹¹Nanú zihani cusë más parë guënia'a lu të shcuendë bëshuzi ru'bë nadápa'a. Parë guna explicar parë tsasë të, naganin purquë adë riasédi'i' të lueguë. ¹²Hia gudëdë tiempë dizdë gualdí ldu'u të diza'quë; hia runë tucarë guëlua'a të los de más sa' të, perë todavía rqui'ni stubi mënë guëlua'a lë'ë të stubi vësë más ra cusë sencigi, ra primërë puntë shtë ra enseñansë narialdí ldu'u hia'a. Na të ziquë tubi narqui'ni gu purë lechë en vez de gaul cumidë con belë. ¹³Grë ra naná ziquë me'dë naná radchi, adë rac bé'adi'ill mudë narunë tucarë guëquërdëll con sa'll. Nall ziquë tubi ngulë'në narqui'ni tubi mësë. ¹⁴Perë ziquë cumidë na parë ra mënë ru'bë, los de más puntë shtë enseñansë, na parë ra mënë naná riasë guadë na mal nu guadë na za'quë. Mënë ni hia napë rall tiempë lu shnezë Dios nu tsagla'guë runë rall gan lu duldë.

6 Por rsunë ni, cha guiaglá'ga'a delantë parë tsarú'ba'a;

guësé'da'a más enseñansë shtë Cristo. Adë guëá'nëdi'ia'a sulë con ra enseñansë sencigi nabëdé'na'a recibir más antsë. Enseñansë ni runë tratë napë quë guëabrí ldu'u mieti lu Dios, nu adë rúnëdi'i mënë confiar ra obrë za'quë. Ra enseñansë sencigi rni'i napë quë tsaldí ldu'ul shti'dzë Dios. ²Nu cagni'in shcuendë custumbrë shtë rdchi'bë guia'a shmënë Jesús guëc sa' rall, nu runin tratë lla guëriubë nisë zihani cusë. Cagni'in shcuendë de quë tsashtë ra tëgulë stubi, nu de quë ze'dë guëdchini juici eternë. ³Pues guiaglá'ga'a delantë si talë gunë më compa'ni lë'ë hia'a.

⁴Ra naguasë di'dzë ni, ra nabëquitë ldu'u por lo quë nabëne'e më, ra narunguë bë'a Espiritu Santo, ⁵ra nabëquitë ldu'u con shti'dzë Dios, nu ra narac bë'a pudërë shtë ra naguëni'bë'a iurë gac më rëy, ⁶Si talë guëazë guetë rall, nu rni'i rall shti'dzë Dios nádi'in verdá, nídi'i mudë guëabrí ldu'u rall lu më stubi vultë purquë mizmë lë'ë rall quëquë'të rall lë'ë shini Dios lu cruz stubi vultë, nu quëhunë rall burnë lë'ë më delantë lu ra mënë. ⁷Na nguiu rë' ziquë lachi naná rlaguë guiu lúhi'. Iurë lë'ë guiu rlaguë, ruu' guiu'u nisë. Si talë guiu'u tsagla'guë rdë'ë cusechë parë ra naquëhunë dchi'ni, pues napin bendición shtë Dios. ⁸Perë si talë lë'ë guiu'u rdë'ë guitsë nu gui'lli nadë rluú'idi'i, iurní mal na guiu'u ni nu guëlladchi na cashtigu shtë Dios parë guiu'u ni; fin shtëhin na ziquë tubi cusë narie'qui.

Nadápa'a esperansë; por ni dzu hia'a firmë lu shnezë Dios

⁹Aunquë quëadi'dza zndë'ë lu të, bëchi narac shtua'a, napa segurë de

quë lëdë znídi'i con lë'ë të purquë nasalvar të nu quëhunë të cusë za'quë. ¹⁰Dios na më justë; adë guëá'ldëdi'i ldu'u më grë dchi'ni nabë'në të parë lë'ë më. Rëagná ldu'u më lla guc shtu'u të sa' të, lla bë'në të sirvë lë'ë rai' purquë na rai' shmënë më. Adë guëá'ldëdi'i ldu'u më de quë tsagla'guë quëhunë të compa'ni lë'ë rai'. ¹¹Ziquë rac shtu'u sa' të, iurne' rac shtu'u na'a cadë tubi të guëlua'a de quë napë të zihani esperansë hashtë guëabrí më stubi. ¹²Adë gac të nabëchi sino gulë rguënebi ejemplë shtë ra narialdí ldu'i de verdá con pacënci; iurní quëhunë rall recibir ra cusë za'quë nabë'në më prometer parë grë ra naná shmënë më.

¹³Segurë gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer purquë iurë bë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar por mizmë lë më purquë nídi'i stubi más më naru'bë quë lë'ë më. ¹⁴Guni'i Dios lu Abraham: “De verdá gunë ldaiha lë'tël nu guënehia cantidá llëbnil”.

¹⁵Abraham gulëzi' con pacënci hashtë guc cumplir shti'dzë më; zni bé'ni' recibir lo quë naná bë'në më prometer lúhi'. ¹⁶Iurë ra nguiu runë rall jurar, rni'i rall juramentu por nombre shtë tubi namás më ru'bë quë lë'ëll. Juramentu ni na garantiá de quë gúnëll cumplir; rquínidi'i cusë más. ¹⁷Iurë guc shtu'u Dios guëluá'ai' clarë lu ra shmënë më de quë adë gúnëdi'i më cambi shti'dzi', bë'në më prometer con juramentu. ¹⁸Zni por chupë di'dzë nagúnëdi'i cambi jamás, nasegurë lo quë nadzulëza'a. Nídi'i mudë shti'dzë Dios niac bishi; por

ni lë'ë hia'a naná bës'a'në cusë shtë guédchiliu nu na hia'a segurë con lë'ë më, nadápa'a rsunë ru'bë parë tsaldí ldu'u hia'a; adë guësá'nëdi'i hia'a promësë naguni'i më lu hia'a; tsaglág'a'a firmë con lë'ë më hashtë gunë më cumplir promësë naguni'i më lu hia'a. ¹⁹Lë'ë esperansë nadápa'a, na ziquë tubi gui'bë ru'bë naquëhunë segurë barcu lu nisë. Segurë nu fuertë na esperansë ni parë almë shtë hia'a. El quë nanapë esperansë ni, nall ziquë el quë nariuté catë cabezë Dios Santo. ²⁰Ndë guaté Jesús por lë'ë hia'a tē tsanálda'a lë'ë më lugar ni despuësë. Na më representantë shtë hia'a tē parë tsuté hia'a lugar ni. Na më primërë bëshuzi parë siembrë con mizmë hunurë quë Melquisedec.

Jesús nu Melquisedec

7 Lë'ë Melquisedec guc rëy shtë guédchi Salem nu gúqui' tubi bëshuzi delantë lu Dios naquëbezë más guia'a. Iurë bëabrí Abraham catë guáhi' lu guërru nu gudíni' ra rëy contrari, Melquisedec guagtsa'guëluhi' Abraham, nu bë'në ldáih'i lë'ë Abraham. ²Iurní Abraham bédë'ë ca'a Melquisedec décimo partë shtë ra cusë naná bédchisú Abraham de enemigu shtëhi'. Lë Melquisedec runë cuntienë “primërë rëy naná justë”. Melquisedec guc rëy narnibë'a Salem, nu Salem runë cuntienë, “galërbedchí ldu'u mieti”. Por ni Melquisedec na rëy shtë paz. ³Perë parë Melquisedec adë guënédi'ia'a lë shtëdi' u lë shní'ai'; adë guënédi'ia'a guc gúli' nilë guc gúti'. Adë guënédi'ia'a chu guc shtadë

guëlu Melquisedec. Zni náhi' ziquë figurë shtë shini Dios; náhi' bëshuzi naná cuezë parë siembrë.

⁴Iurne' gulë bédë'ë cuendë blac llëru'bë guc Melquisedec, pues mizmë shtadë guëlu hia'a, Abraham, bédë'ëi' décimo partë shtë grë cusë lo quë nabédchisúhi' guia'a rëy iurë gudildi rai'. ⁵Según lëy shtë Moisés, ra bëshuzi naná llëbní Leví, napë rai' mandadë shtë Dios parë gunë rai' cubrë de mënë décimo partë nanapë ra mënë; nahin parë Dios. Ra bëshuzi bë'në rai' cubrë de grë sa' rai' aunquë na rai' llëbní Abraham. ⁶Perë Melquisedec nádi'i' famili shtë Leví perë bé'ni' recibir décimo partë nabédë'ë Abraham cuá'ai'. Nu Melquisedec bë'në ldáih'i Abraham, el quë nabë'në recibir ra promësë shtë Dios. ⁷Clarë riasé hia'a el quë naquëhunë bendecir, más lasáqui' quë ra mënë narunë recibir bendición. ⁸Entrë ládía'a iurne' grë ra bëshuzi narunë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mieti, guédchini dzë gati rai'; perë shcuendë Melquisedec rni'i Sagradas Escrituras de quë lé'i' bé'ni' recibir décimo partë nabédë'ë Abraham. Melquisedec náhi' ziquë tubi naziagla'guë nabani. ⁹Nu rac guëni'ia'a de quë Leví nu grë ra bëshuzi naná llëbní Leví, ra naná runë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mënë iurne', gudilli rai' juntë con Abraham iurë bédë'ëi' lu Melquisedec nabë'në tucarë cá'ai' ¹⁰purquë aunquë todavía adë gúlëdi' Leví, náhi' cumë llëbní ladi Abraham iurë Melquisedec guagtsa'guëluhi' lë'ë Abraham.

¹¹Ra mënë israelitë bë'në rai' recibir lëy shtë Dios tiempë dzu

ra shini Leví cumë bëshuzi, perë lëy adë bé'nëdi'i gan gac mënë perfectë delantë lu Dios. Por ni gu' necesari guëdchini stubi bëshuzi mejurë, lédëdi'i ziquë ra bëshuzi naná shini Aarón nagululé Dios, sino bëqui'ni guëdchini tubi bëshuzi ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹²Pues iurë nanú cambi shtë galbëshuzi, iurní zac rqui'ni gac cambi lëy narunë tratë shcuendë galbëshuzi. ¹³Lë'ë bëshuzi shtëna'a, el quë ra di'dzë rë' quëgni'i shcuëndi', náhi' llëbni stubi shini Jacob, lédëdi'i shini Leví ziquë los de más bëshuzi. Ni tubi bëshuzi na shini de cualquier shini Jacob sino sulë ra shini Leví na rai' bëshuzi. ¹⁴Bien rdë'ë hia'a cuendë Jesús ze'dë entrë llëbni Judá, nu Moisés niétiquë guní'i' de quë shini Judá gac rai' bëshuzi.

¹⁵Más clarë na shcuendë bëshuzi cubi nadápa'a, iurë rëagná ldu'u hia'a ze'dë guëdchini stubi bëshuzi naná ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹⁶Adë binlúdi'i galbëshuzi shtë më ni por tubi lëy narunë punërë bëshuzi según ra shtadë guëlú bëshuzi, sino gac Jesús bëshuzi sulë purquë napë më pudërë; gátidi'i më parë siempër.

¹⁷Rni'i zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ë më:

Lé'ël nal tubi bëshuzi parë siempër
ziquë mizme clasë de
Melquisedec. Nápël llëru'bë
hunurë.

¹⁸Zni mandamientë nabëdë'ë Dios guahietë, gac cancelarín purquë nápëdi'in pudërë nu adë rllu'i'di'in parë guëdchisú duldë shtë

mënë. ¹⁹Pues lëy shtë Moisés adë bé'nëdi'i gan parë gac nguiu limpi delantë lu Dios, perë en cambi, iurne' nadápa'a esperansë, por ni riabí'ga'a lu më.

²⁰Pues Dios bë'në nombrar Jesús ziquë bëshuzi con juramentu. ²¹Los de más bëshuzi gac nombrar rai' sin ni tubi juramentu, perë guni'i Dios lu bëshuzi cubi con tubi juramentu. Guni'i më:

Lë'ë Dadë, bé'ni' jurar nu adë gúnëdi'i' cambi shtë'dzi'.

Lé'ël nal tubi bëshuzi parë siempër. [Ziquë mizme clasë shtë Melquisedec.]

²²Por ni Jesús na tubi garantiá de quë nadápa'a tubi conveñi mejurë quë conveñi nanapë ra mënë guahietë. ²³Los de más bëshuzi gac cantidá rai' purquë guti rai'; adë nídi'i mudë tsagla'guë rai' cumë bëshuzi; adë bé'nëdi'i rai' gan guëquërelde rai' parë siempër. ²⁴Perë Jesús adë rátidi'i; galbëshuzi shtë më adë tsalúdi'i. Na më bëshuzi parë siempër. ²⁵Por ni Jesús napë pudërë; gunë më salvar parë siempër ra nariabi'guë lu Dios por medio de lë'ë Jesús purquë nabáni' parë siempër nu quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a.

²⁶Zni Jesús na bëshuzi completamente ecsactë ziquë rquí'nia'a, ziquë ni tubi chu nádi'i. Na më santu; nápëdi'i më duldë; rsiguëdi'i më lë'ë hia'a; purë na më. Bëshepi guia'a Dios lé'i' más quë cualquier cusë nanabani lu gube'e. ²⁷Nádi'i më ziquë los de más bëshuzi nanapë quë gunë rall ofrecer ra ma por duldë shtë rall, iurní despuësë por duldë shtë ra

sa' rall. Jesús bé'ni' ofrecer mizmë lé'i' ziquë sacrifici parë grétë' hia'a. Rquí'nidi'i stubi sacrifici jamás parë siembrë. ²⁸Lë'ë lëy shtë Moisés gululé nguui të gac rall bëshuzi namás lasac aunquë napë rai' duldë; perë juramentu shtë Dios bédchini más despuësë quë lëy, nu bë'në më nombrar lë'ë shini më të gáqui' bëshuzi parë siembrë. Gululé Dios shíni', el quë nabë'në cumplir; nídi'i stubi cusë narunë faltë të gac më bëshuzi parë siembrë.

Jesús rni'inúhi' Dios por lë'ë hia'a

8 Primërë puntë shtë naquëgni'i na'a lu të na ndë'ë; nadápa'a tubi bëshuzi namás lasac. Guzubë më lu trunë shtë Dios gube'e. Quëbezë më ladë ldi shtë Dios naná lugar shtë hunurë. ²Nu quëhúni' sirvë la'ni lugar verdadërë naná bëntsa'u Dadë, lédëdi'i nguui. Ndë cabezë Jesús juntë con Dios Padre.

³Grë ra bëshuzi namás lasac lu guédchiliu, guc nombrar rai' parë gunë rai' ofrecer lu Dios ofrendë nu sacrifici nabëdë'ë mënë según lëy. Nu rqui'ni Jesús gápi' tubi cusë parë gúni' ofrecer. ⁴Si talë lë'ë më niabezë më guédchiliu, adë nádi'i më bëshuzi purquë todavía nianá nanú ra bëshuzi narunë ofrecer ofrendë según rnibë'a lëy shtë Moisés. ⁵Perë ra bëshuzi lu guédchiliu, quëhunë rai' ofrecer lo quë naná sulamëntë tubi muestre de lo quë nananú gube'e. Rdë'ë hia'a cuendë de quë nahin copi purquë iurë Moisés bë'në recibir ordë shtë Dios parë guntsá'uhí' lugar catë gunë ra mënë adorar Dios, gunibë'a më lúhi': "Rnia'a

lul, bëntsa'u lugar ni ecsactë según muestre nabëluá'ahia lul guéc dani". ⁶Zni guc con primërë rëglë nabëdë'ë Dios, perë iurne' gululé Dios Jesús ziquë bëshuzi naquëhunë sirvë lugar naná zihani vueltë más mejurë quë lugar catë ra bëshuzi naguquërdë antsë bë'në rai' sirvë. Jesús na el quë narni'inú Dios por lë'ë hia'a. Por Jesús lë'ë conveñi cubi nadápa'a con Dios, nahin mejurë quë conveñi gushë purquë pudërë shtë conveñi cubi ze'din por promësë naná mejurë.

⁷Si talë primërë conveñi nápëdi'in faltë, iurní adë rquí'nidi'i conveñi cubi. Si talë por primërë conveñi niac mënë naza'quë delantë lu Dios, iurní niasëdchini Jesús stubi conveñi naná cubi. ⁸Perë Dios guná lu ra mënë nabë'në recibir primërë conveñi ziquë mënë narunë faltë lo quë naná mejurë. Guni'i më shcuendë rai' la'ni Sagradas Escrituras:

Lë'ë Dadë Dios rni'i: Guédchini dzë; guntsa'ua tubi conveñi cubi con ra mënë shtë Israel nu Judá.

- ⁹Adë gáquëdi'in ziquë conveñi naná bëntsa'ua con ra shtadë guélú rall tiempë bëna compañi lë'ë rall, tiempë bëséhia lë'ë rall të guëru'u rall Egipto. Adë bënëdi'i rall cumplir lë'ë conveñi shtëna. Por ni bësa'na lë'ë rall, rni'i Dadë.
- ¹⁰Lë'ë conveñi naná guntsa'ua con naciuni Israel despuësë ra dzë ni, gaquin zndë'ë, rni'i Dadë. Guësëdchinia mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Guëquëa'a shti'dza lu ldu'u rall
parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u
rall shti'dza.

Iurní gaca Dios shtënë rall de
verdá; hia lë'ë rall gac rall
shmëna.

¹¹ Dzë ni adë rquí'nidi'i chu
guëlua'a tubi sa'll;
rquí'nidi'i nguiu guëní'll lu
béchill: “Bënguë bë'a lë'ë
Dadë Dios” purquë grëtë'l rall
gunguë bë'a rall na dizdë ra
mitu'në hashtë más ra më
gushë naná ladi rall.

¹² Nu guna perdunë duldë shtë
rall; guëga'a ldua'a lë'ë rall;
jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra
duldë shtë rall.

¹³ Iurë lë'ë Dios quëgni'i shcuendë
conveñi cubi rë', na purquë rna
më conveñi gushë cumë cusë nadë
rlluí'idi'i parë mënë naná quërelde
ne!. Lo quë nanapë tiempë nu adë
rlluí'idi'in, nasesë guëntiluhin.

Lugar catë runë mieti adorar Dios lu guédchiliu nu gube'e

9 Nanú stubi cusë importantë.
Lë'ë primërë conveñi napë
rëglë parë gunë mieti adorar Dios
la'ni tubi iádu'u shtë guédchiliu.
²Lë'ë lugar catë bë'në mënë adorar
Dios, napë chupë partë. Primërë
partë lë Lugar Santo; nga'li
quëbezë gandelierë nu mellë; lu
mellë dchi'bë guetështildi nabë'në
mënë presentar lu Dios. ³Hia tëchi
cortinë shtë primërë partë, quëbezë
lugar lë Lugar Santísimo. ⁴Nga'li
nanú tubi bëcu'guë naná purë orë
catë rie'qui ialë, nu nga'li nanú tubi
cajë nabë'në significar lë'ë conveñi.
Guëdubi ladë naqué orë. Nezë la'ni

cajë ni nanú mbluri nanactsa'u
orë. La'nin nanú guetështildi maná,
nu zac la'ni cajë nanú varë shtë
Aarón. Varë ni bëguë; gualdani
ndiaguë ladi ni. Nu zac la'ni
cajë nanú ra guë'ë catë bëquë'ë
Dios di'dzë shtë conveñi. ⁵Subrë
guëc cajë ni quëbezë ra ianglë
naquëhunë representar pudërë
nu gluri shtë Dios. Hia ianglë ni
nachi'li shcuaguë lugar catë rac
purdunë ra duldë shtë mieti. Iurne'
nápëdia'a tiempë parë guëquëa'a
más shcuendë lugar ni.

⁶Iurë grë ra cusë ni na listë, ra
bëshuzi riuté rai' primërë partë
shtë iádu'u parë gunë rai' cumplir
custumbrë religiusë lo quë
nagunibë'a Dios. ⁷Perë segundë
partë shtë lugar ni, Lugar Santísimo,
nga'li riuté primërë bëshuzi, perë
sulë tubsë vësë cadë izë. Iurë lé'i'
riuté, rquí'ni guá'ai' rënë shtë
ma të parë rúni' ofrecerin ziquë
ofrendë por duldë shtëhi' nu por
duldë shtë ra mënë. ⁸Por di'dzë
rë' lë'ë Espíritu Santo quëgní'i' de
quë mientras ra mënë bë'në rai'
cumplir custumbrë la'ni primërë
partë shtë iádu'u, todavía nídi'i
entradë parë lë'ë rall lu lugar catë
cabezë Dios. ⁹Grë ndë'ë na tubi
mustrë de lo quë quëhunë mënë
iurne' la'ni iádu'u. Ra ofrendë nu
ra ma naquëhunë mieti ofrecer lu
Dios, adë nápëdi'i rahin pudërë
parë guëdchisú duldë shtë mënë
të parë cuedchí ldu'u rall delantë
lu Dios. ¹⁰Nadë más ra custumbrë
quëhunë tratë pë cusë gau mieti u
pë gu mieti u shcuendë tsati guia'a
mieti con ra rëglë narunë tratë por
fuërë shtë mieti. Napë ra custumbrë

ni valorë sulamëntë hashtë tiempë gunë më cambi mudë nangunë mënë adorar lë'ë më.

¹¹ Perë Cristo bédchíni' ziquë bëshuzi namás nasac parë ra cusë za'quë nabe'dë guédchini. Lë'ë lugar catë quëhunë më sirvë ziquë bëshuzi, nga'li na tubi lugar namás cusë za'quë, lëdë tubi ménëdi'i bëntsa'u lugar ni. Quiere decir, adë nádi'in cusë shtë guédchiliu rë'.

¹² Guaté Cristo Lugar Santísimo tubsë vësë parë siemprë, lédëdi'i parë gunë më ofrecer rënë shtë chivë u rënë shtë ngunë, sino con prupi rënë shtë më guaté më; bënë më segurë salvaciuni nanápëdi'i fin parë lë'ë hia'a. ¹³ Ra bëshuzi bëtíá'ai' rënë shtë chivë nu ngunë, nu bëté'tsëi' dë shtë bëcierru nagüe'qui lu bëcu'guë guéc ra mënë nabëga'ldë tégulë. Si talë custumbrë ni rllui'i parë gunin purificar shcuerpë nguui, ¹⁴ mucho más pudërë napë rënë shtë Cristo, purquë por medio shtë Espiritu Santo nanápëdi'i fin, Cristo bënë më ofrecer mizme lë'ë më lu Dios ziquë sacrifici nanápëdi'i ni tubi manchë. Rënë shtë më rac guëzunë ldu'u hia'a de grë duldë nu obrë nadë rlluí'idi'i parë guédé'na'a sirvë lu Dios nanabani.

¹⁵ Por ni Jesucristo na më el quë nabësédchini conveñi cubi, tubi tëtë cubi entrë Dios nu lë'ë hia'a. Galguti shtë Cristo bënë parë gac perdunë grë duldë shtë ra nabënë mal según rëglë shtë primërë conveñi. Guna'bë Dios lë'ë rall të gunë rall recibir grë lo quë nabënë më prometer, tubi herenci eternë.

¹⁶ Parë gac cumplir termë shtë tëtë,

rqui'ni prëbë de quë hia guti el quë nabëntsa'uhin ¹⁷ purquë adë gac repartir herenci shtë nguui hashtë despuësë gati nguui. Mientras nabani nguui lë'ë tëtë guëa'në guíá'ai'. ¹⁸ Tambiën termë shtë conveñi primërë guzublú iurë rënë bëllë'ë. ¹⁹ Moisés iurë guní'i' grë ra puntë shtë lëy lu ra mënë, guná'zi' rënë shtë chivë nu bëcierru con nisë nu tubi llicu hiaguë hisopo con guitsë ladi lli'li color llini; iurní bégá'dzi' llicu hiaguë ni con rënë nutsë con nisë; iurní bëchu'bë nísi' librë shtë lëy, nu zac grété' ra mënë bëchu'bë nísi' con rënë. ²⁰ Iurní guni'i Moisés: “Ndë'ë na rënë narunë lasac tubi conveñi narnibë'a Dios parë lë'ë të”. ²¹ Moisés bëchu'bë nísi' con rënë lë'ë lugar catë bënë ra mënë adorar Dios, nu bëchu'bë nísi' con rënë grété' ra cusë nabënë dchi'ni rai' tē gunë rai' adorar Dios. ²² Pues según lëy casi grété' cusë napë quë guëzunëhin por rënë. Sin quë adë guëllé'edi'i rënë, nídi'i perdunë shtë duldë.

Por galguti shtë Cristo nanú perdunë shtë duldë

²³ Por ni rnia'a de quë ra cusë nananú guédchiliu, cusë naná copi shtë ra cusë lu gube'e, bëqui'ni guëzunë rahin por rënë shtë ma, perë ra cusë shtë gube'e tambiën rqui'ni guëzunë rahin con sacrifici mejurë quë rënë shtë ma. ²⁴ Cristo adë guatédi'i' Lugar Santísimo nabëntsa'u mënë lu guédchiliu; nahin copi shtë cusë verdadërë nananú gube'e; sino guaté më gube'e catë quëbezë Dios. Ndë guadi'dzënú më Dios Padre de

favurë shtë hia'a. ²⁵Lë'ë primërë bëshuzi lu guédchiliu riatëll Lugar Santísimo tubsë vësë cadë izë parë gúni' ofrecer rënë shtë ma lu Dios, perë rënë ni nádi'i rënë shtë bëshuzi sino rënë shtë ma. Perë Cristo adë rúnëdi'i' ofrecer rënë shtëhi' zihani vultë sino tubsë vësë ²⁶purquë si talë adë zni nádi'in, iurní niati më zihani vësë dizdë lë'ë guédchiliu gurështë. Perë iurne' tubi vësë parë siembrë Cristo bédchini nu bè'në më ofrecer mizmë vidë shtëhi' parë grëtë' mënë. Bëllë'ë rënë shtë më të guédchisú më duldë. ²⁷Ziquë na segurë napë quë gati grë mieti nu despuësë gati nguiu, gunë më juzguë nguiu. ²⁸Zni zac Cristo tubsë vësë gúti' ziquë tubi sacrifici; bëllë'ë rënë shtë më por duldë shtë mënë. Perë guëlua'alú më lu hia'a stubi vultë, lédëdi'i parë guédchisú më duldë sino parë gunë më salvar grëtë' ra naquëbezë lë'ë më, ra narac shtu'u guëabrí më nasesë.

10 Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guquin nadë más ziquë muestrë shtë ra cusë verdaderë nanaguër guédchini. Lë'ë lëy nápëdi'in pudërë të gac mënë naza'quë lu Dios por medio ra ma nabë'në mënë ofrecer zihani vësë cadë izë. ²Purquë si talë lëy nihunë gan parë gac mënë naza'quë lu Dios, iurní niabezë nihunë rall ofrecer ra ma purquë grëtë' ra naná limpi lu Dios adë nápëdi'i rall llgabë naquëgni'i guéc rall por duldë nabë'në rall. ³Perë por ra ma nabë'në rall ofrecer, bëagná ldu'u rall duldë shtë rall cadë izë. ⁴Pues rënë shtë ra ngunë nu rënë shtë chivë jamás adë guédchisúdi'i duldë shtë mënë.

⁵Por ni iurë bédchini Cristo lu guédchiliu, guni'i më:

Adë rac shtú'udi'il sacrifici shtë ma, nilë ofrendë, sino quë bënë'el tubi cuerpë parë na.

⁶Adë rquítëdi'i ldu'ul con ra sacrifici narie'qui lu bëcu'guë, nilë con ra ofrendë narne'e mënë por duldë.

⁷Iurní gunia'a: "Iurne' zelda parë guna cumplir voluntá shtë'nël. Níá Dadë; ziquë naescritë shcuenda la'ni librë."

⁸Primërë rni'i Dios quë adë bëquítëdi'i ldu'u më por ra ofrendë nu por ma narie'qui lu bëcu'guë, nilë por sacrifici parë guédchisú ra cusë ni duldë shtë ra nguiu, cusë nagunibë'a lëy gunë mieti. ⁹Despuësë guni'i më: "Zelda parë guna voluntá shtë'nël, Dadë". Ndë'ë runë cuntienë de quë bè'në Dios cancelar primërë règlë të gunë më punërë stubi règlë mejurë. ¹⁰Por règlë cubi, bè'në më perdunë duldë shtë hia'a; bëzuné më ldu'u hia'a të parë gáca'a santu. Zni nahin purquë Jesucristo bédë'ë më prupi shcuerpë më ziquë sacrifici. Guti më; iurní rquí'nidi'i stubi ofrendë.

¹¹Grë ra bëshuzi israelitë quëhunë rai' ofrecer ra ma lu Dios. Cadë dzë tsagla'guë quëhunë rai' ofrecer mizmë ofrendë aunquë por rënë shtë ra ma, nilë por cuerpë shtë ma narie'qui, nunquë guédchisú ra cusë ni duldë shtë mënë. ¹²Perë Jesucristo bè'në më ofrecer mizmë lét'i' por ra duldë tubsë vësë parë siembrë. Despuësë guti më, iurní guzubë më ladë ldi shtë Dios.

¹³Nga'li quëbezë më hashtë gunë

më gan lu grë enemigu shtë më. Gunë më vencer lë'ë rall. ¹⁴Por tubsë ofrendë nabë'në më ofrecer, bëzunë më ldu'u mënë; bë'në më ra mënë santu parë siemprë, ra naquërelde sulë parë lë'ë më. ¹⁵Lë'ë quë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' testificar lo mizmë purquë guní'i' más antsë;

¹⁶Lë'ë conveñi naguna con lë'ë rall despuësë ra dzë ni, rni'i' Dadë,
guëcue'za grëtë' mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.
Nu guëquëa' ra mandamientë la'ni shgabë rall.

¹⁷Nu zac rni'i' Espíritu Santo:
Jamás adë guëagnádi'i' ldua'a ra duldë shtë rall, ni ra cusë mal nacanihunë rall.

¹⁸Catë bë'në më perdunë duldë, hia rquí'nidi'i' másru'u ofrendë por ra duldë.

Guiagbí'ga'a lu Dios

¹⁹Por grë ndë'ë bëchi, rac tsuté hia'a gube'le por rënë shtë Jesús. Adë rdzëbëdi'i' tsuté hia'a. ²⁰Rac tsuté hia'a por tubi nezë cubi narne'le vidë sin fin; nezë ni bësha'lë më hashtë lugar catë cuezë Dios santu, quierë decir, por galguti shtë Jesús bëshá'li' nezë ni. ²¹Jesús na më primëre bëshuzi parë lë'ë hia'a. Na më encargadë con grë lidchi Dios. ²²Por ni guiagbí'ga'a lu më con confiansë; tsaldí ldu'u hia'a de verdá. Nu zac guiagbí'ga'a con ldu'u hia'a nalimpi lu më nu con cuerpë naguá tubi bañi con nisë naquichi. ²³Guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios, adë chu guëazë guëtëdi'i' shnezë më purquë

nasegurë gunë më cumplir grë lo quë nabë'në më prometer. ²⁴Nu guëdília'a manërë parë guëdé'na'a compaño ra sa' hia'a parë gac shtu'u sa' hia'a más nu parë guëdé'na'a cusë za'quë. ²⁵Adë gáca'a ziquë ra nanédi'i' guidë lu cultë catë rdëá hia'a; mënë ni nacustumbradë rídëdi'i' rall. Mejurë guëni'inú sa' hia'a tē gac rall firmë. Zni napë quë guëdé'na'a cumplir iurne' purquë lë'ë dzë naguëabrí Jesús, ze'dë guëdchini.

²⁶Si talë nané hia'a verdá shtë Dios nu mizmë tiempë rac shtu'u hia'a tsaglága'a nezë mal, iurní nídí'i' stubi sacrifici tē gac perdunë duldë shtë hia'a purquë rquë guía'a hia'a sacrifici shtë Cristo. Quëdé'na'a tratë galguti shtë Cristo ziquë cusë përuchi. ²⁷Sulë nanú juici shtë Dios parë lë'ë hia'a iurní. Gaquin ziquë tubi gui'i' tantë rldë më. Gunë më cashtigu grë contrari shtë më. ²⁸El quë nabë'në desprëci lëy shtë Moisés nu adë bëzu'bë diaguëdi'ill lëy ni, gútil sin quë adë chu bëgá'adi'i' ldu'u nguiu ni; con testimonio shtë chupë u tsunë testigu guti nguiu dzë ni. ²⁹Perë çpë rni'i' tē gac con nguiu naná bëlua'a téchi' lu shini Dios nu bëquë guiá'all rënë shtë conveñi narunë parë gac nguiu santu? nu bé'nëll desprëci lë'ë Espíritu shtë Dios naná bë'në zihani favurë parë lë'ë hia'a. Por rënë shtë më na hia'a limpi delantë lu më. ³⁰Rac bë'a hia'a lë'ë Dadë naná guni'i': "Guna cashtigu ra mënë; napa derechë guëguilla". Nu zac rni'i' shti'dzë më: "Lë'ë Dadë gunë më juzguë shmënë më". ³¹Nalë nadzë'bë na cashtigu shtë Dios nanabani.

³²Perë rnia'a lu të, gulë bëagná ldu'u të tiempë nagudëdë. Despuësë bë'në të recibir llni shtë Dios, guc të mënë pacënci lu grë galërzac zi; guc të shmënë më firmë aunquë bë'në të sufrir. ³³Nanú bældá lë'ë të guni'i guidzë mënë guëc të lu ra sa' të. Guzunaldë mënë lë'ë të. Sëbældá de lë'ë të bë'në të sufrir con sa' të. ³⁴Bëga'a ldu'u të ra naguá lachigui'bë nu bëquitë ldu'u të iurë bédchisú mënë lo quë nanapë të purquë rdë'ë të cuendë de quë lu gube'e nanú másru'u cusë mejurë nanadë tsalúdi'i. Shtënë të ra cusë ni. ³⁵Adë cuézëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të, gapë të tubi premi ru'bë la'ni guédchiliu naze'dë guédchini. ³⁶Rqui'ni gac të më pacënci parë gunë të cumplir voluntá shtë Dios nu despuësë de ni, gunë të recibir lo quë nabë'në më prometer ca'a të. ³⁷Ra Sagradas Escrituras rni'i:

Du'pë tiempë runë faltë, iurní el quë naze'dë guédchini, segurë guédchíni'.

Adë gac ldé'ëdi'i ldú'i'.

³⁸Perë el quë naguna recibir cumë më justë, guëbánill por fe nanápëll.

Perë si talë guëazë guétëll shneza, adë rquítëdi'i ldua'a con l'é'll.

³⁹Perë lë'ë hia'a adë nádi'ia'a ziquë ra narëazë guetë, ra naná condenar, sino rialdí ldu'u hia'a de verdá; zni guëdë'na'a segurë salvaciuni parë almë shtë hia'a.

**Zihani mënë gualdí ldu'u
rai' shti'dzë më**

11 Iurë rialdí ldu'u hia'a, iurní nadápa'a segurë de quë

guëdë'na'a recibir ra cusë lo quë nadzuléza'a. Rialdí ldu'u hia'a nanú ra cusë nanadë rnádi'ia'a lúhi'. ²Ra shtadë guélú hia'a naguquërdë guahietë, bëquebi Dios na rai' mënë za'quë purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më.

³Rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni rdë'ë hia'a cuendë de quë Dios bëntsa'u lë'ë guédchiliu sulë con di'dzë shtëni'. Ra cusë narná hia'a lúhi' guctsa'uin, lédëdi'i por cusë narná hia'a, sino nadë más por shti'dzë Dios guctsa'u rahin.

⁴Gualdí ldu'u Abel shti'dzë Dios; bé'ni' ofrecer lu Dios tubi ofrendë mejurë quë ofrendë shtë Caín. Bëquebi Dios Abel na më za'quë, por ni Dios bëca'a Abel nu bë'në më recibir ofrendë shtëhi'. Aunquë Abel hia gúti', perë todavía zia'gla'guë ruadí'dzi' lu hia'a por medio fe shtëhi'.

⁵Enoc gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni Dios bia'a lë'ë Enoc gube'e; gútidí'i'. Ra mënë adë bédzélëdi'i rall Enoc lu guédchiliu purquë Dios bia'a lé'i'. Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Enoc de quë antsë guziá'ai' gube'e, Dios bëquitë ldú'i' con Enoc. ⁶Sin galrialdí ldu'u, nídi'i mudë guëquitë ldu'u Dios con lë'ë hia'a. Primërë napë quë tsaldí ldu'u nguui shti'dzë Dios parë tsabi'guë nguui lu Dios. Napë quë tsaldí ldu'u hia'a nabani më nu de quë guëne'e më premi ca'a ra narguili lë'ë më.

⁷Noé gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu bëzu'bë diágui' shti'dzë Dios purquë más antsë bëtsëbë Dios lé'i'; guni'i Dios lu Noé lo quë naguër gac, cusë ni tubi adë chu gunádi'i luhin antsë. Noé bëzu'bë diágui' nu bëntsa'uhí'

tubi barcu ru'bë parë gac salvar grë ra shfamíli'. Gualdí ldu'i' shti'dzë më; gúqui' rëspëti parë shti'dzë më. Zni bënë Noé juzguë grë ra mënë shtë guédchiliu nanadë gualdídi' ldu'u shti'dzë më. Mudë ni Dios bënë recibir Noé ziquë nguiu justë purquë gualdí ldu'i' shti'dzë më.

⁸Nu Abraham por galrialdí ldu'i, iurë Dios guna'bë lé'i', bëzu'bë diágui'; bërú'ui' parë tsáhi' lugar catë guni'i Dios guëd'ë më ládzi' ziquë herenci. Abraham bërú'ui' ládzi' sin quë adë rdé'di'i' cuendë ca lu tsáhi'. ⁹Abraham gualdí ldu'i; guquërdí ladzë catë bënë Dios prometer, perë Abraham gúqui' ziquë më zitu parë lugar ni. Nabáni' ziquë mënë naná de vijjë, lédëdi'i' la'ni hiu'u. Lo mizmë bënë Isaac nu Jacob nu zac lë'ë rai' bënë rai' recibir mizmë promësë nabëd'ë Dios lu Abraham. ¹⁰Abraham gulézi' stubi ciudá parë guëquërdí', lugar nanapë cimientë naná dchi'chi; ciudá ni Dios bëzá'ahin según guc ldu'u më.

¹¹Nu zac Sara gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu bé'ni' recibir pudërë parë gápi' shíni' aunquë náhi' demasiadë më gushë. Gúpi' tubi me'dë purquë gualdí ldu'i' Dios gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer lúhi'.

¹²Zni Abraham hia më gushë sin esperansë gápi' shíni', perë gúqui' shtadë guélú shtë mënë zihani, mënë zihani ziquë mbelëgui'i lu gube'e nu ziquë iu'lli nananú rua' nisëdu'u. Jamás adë chu gúnëdi'i gan guëlabin.

¹³Grë ra mënë ni guti rai' sin quë adë bé'nëdi'i' rai' recibir ra cusë nabë'në Dios prometer, perë gualdí

ldu'u rai' shti'dzë më nu guná rai' lu ra cusë ni delantë. Por fe bënë rai' recibir lo quë nabë'në më prometer nu bëquitë ldu'u rai'. Mudë ni bëquebi rai' de quë na rai' ziquë më zitu parë guédchiliu rë', de quë lidchi rai' cuezë stubi guédchiliu. ¹⁴Pues grë ra naruadi'dzë zni, rquebi rai' de quë todavía quëguili rai' stubi lugar parë guëquërdë rai'. ¹⁵Si talë ra mënë ni nihunë rall llgabë por ladzë catë bërú'ui' rai', pues niabrí rai' nga'li ¹⁶perë guc shtu'u rai' lugar más mejurë, quiere decir, tubi lugar lu gube'e. Por ni Dios nádi' ziquë nartú lúhi' sino rquitë ldu'u më con lë'ë rai' purquë guna'bë rai' lë'ë më Dios shtë rai' nu bënë më preparar tubi ciudá catë guëquërdë rai'.

¹⁷Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios; por ni iurë Dios bëzú tubi prëbë lúhi', bëdchininú Abraham lúniquë shíni' Isaac parë gúni' ofrecer Isaac lu bëcu'guë ziquë tubi ma. Na Abraham dispuestë gúni' ofrecer lúniquë shíni' lu Dios aunquë antsë guni'i Dios lu Abraham tubi promësë; ¹⁸guni'i Dios shcuendë Isaac: "Por shínil gápël cantidá llëbnil". ¹⁹Pues Abraham guc bé'ai' de quë Dios napë pudërë parë guëcua'ñi më ra tëgulë. Zni rac guëni'ia'a cumë figurë de quë Abraham bé'ni' recibir stubi vultë lë'ë shíni' ladi ra tëgulë purquë parë Abraham hia guti shíni'.

²⁰Gualdí ldu'u Isaac shti'dzë Dios; por ni Isaac guná'bëi' lu Dios bendición nanaguër guëdchini parë shíni', Jacob nu Esaú. ²¹Nu zac Jacob gualdí ldu'i shti'dzë Dios;

por ni iurë hia mërë gáti', bé'ni' bendecir cadë shinillágui' naná shini José. Bë'në Jacob adorar lë'ë më mientras rquí'chi' tubi bastunë. ²²Nu José gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni iurë mërë gáti', guní'i' lu ra më israelitë de quë napë quë guëru'u rai' de ladzë Egipto nu bédë'ë José ordë lla guëca'chi ra mënë ba'cu shtëhi'.

²³Ra shtadë Moisés gualdí ldu'u rai'; por ni iurë gulë me'dë, adë bédzëbëdi'i rai' lu rëy lo quë nagunibë'a rëy. Guná rai' lu me'dë, nacha'ngu me'dë. Bëca'chi rai' lë'ë me'dë por tsunë mbehu.

²⁴Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni iurë lé'i' náhi' nguui ru'bë, adë nédi'i' nacá'ai' lë shtsa'pë rëy shtë Egipto ²⁵sino quë guni'i' ldú'i' sac zíhi' con los de más sáhi' ra mënë israelite. Adë guc shtú'udi'i guëquitë ldu'u Moisés por du'pë tiempë ra cusë mal shtë guédchiliu, cusë nanapë quë tsalú. ²⁶Más bien guni'i' Moisés, mejurë gúni' sufrir por Cristo naná ze'dë despuësë quë niapë Moisés grë ra tesurë shtë Egipto. Zni guc; gunáhi' ra cusë naguër gac ziquë tubi premi naguëdë'ë Dios cá'ai'.

²⁷Por galrialdí ldu'i' Moisés bërú'ui' guë'dchi Egipto; adë bédzëbëdi'i' llanë shtë rëy; guaglá'gui' firmë igual ziquë el quë narná lu Dios aunquë adë chu rnádi'i' lúhi'. ²⁸Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni bëzu'bë diágui' rëglë shtë Pascu; gunibë'a Moisés de quë guëllë'ë rënë shtë lli'li, nu guëtia'a mënë rënë ni rua' puertë parë iurë tédë ianglë shtë galguti, adë gátidi'i' primërë shini nguui shtë ra më israelitë.

²⁹Por galrialdí ldu'u, ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios; por ni gudëdë rai' Nisëdu'u Llni si fuërë cumë ziquë guiu'u bidchi, perë iurë ra mënë egipcios guc shtu'u tédë rall nisëdu'u, pues bëlda'u nisë rall; guti rall.

³⁰Ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; por ni bédë'ë rai' vultë alreduerë guë'dchi Jericó gadchi dzë nu gulaguë lu' shtë guë'dchi. ³¹Rahab gualdí ldu'i shti'dzë Dios; na Rahab tubi na'a mal, perë adë gútidi'i' juntë con ra nadë bëzu'bë diáguëdi'i' purquë Rahab bé'ni' recibir con bien ra mënë israelitë naguaglda'chi guë'dchi Jericó.

³²¿Pë más guëní'ia'a iurne'? Nídi'i' tiempë parë guadi'dza shcuendë Gedeón, nu Barac, nu Sansón, nu Jefté, nu David, nu Samuel, nu los de más ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. ³³Por galrialdí ldu'u, bë'në rai' gan lu enemigu shtë rai'; gunibë'a rai' tubi manërë justë; bë'në rai' recibir cusë za'quë nabë'në Dios prometer. Bëta'u rai' rua' león; ³⁴bësëaldë rai' gui'i' dushë; bëru'u rai' lu peligrë niaguini mënë lë'ë rai' con spadë. Ra naná nápëdi'i' fuersë, gupë rai' fuersë ru'bë. Guc rai' mënë fuertë lu guërru, nu bësëllu'në rai' suldadë naná mënë zitu. ³⁵Guzac ra na'a bë'në rall recibir ra tëgulë shtë rai' stubi vësë más; guashtë tse'lë rai' ladi ra tëgulë.

Sëbëldá mënë guti lu galné; bëquë guia'a rall libertá parë gunë rai' gan tsashtë rai' ladi ra tëgulë të guëquërelde rai' stubi vidë mejurë. ³⁶Stubi tantë mënë guzac

zi rai'. Bë'në mënë burnë lë'ë rai', nu bédë'ë mënë hiaguë nu bëldi'bi mënë lë'ë rai' con cadënë parë tsa rai' lachigui'bë. ³⁷Guti rai' lu guë'ë nu bëriuguë rai' guëruledë rai' con cierrë; [bëtë'dë mënë prëbë lu rai' të gunë rall duldë.] Gudini mënë lë'ë rai' con spadë; canzë rai' sin lidchi rai'; prubi rai'. Ze'dë rai' gutë rai' gui'di ladi ra ma ziquë gui'di ladi lli'li u gui'di ladi chivë. Bëzac zi mënë lë'ë rai'; nu bë'në rall maltratar lë'ë rai'. ³⁸Ra mënë shtë guédchiliu adë guná záquëdi'i lu rai', perë lë'ë rai' lasac rai' más quë guëdubi guédchiliu. Ra mënë ni guquërelde rai' lachi, nu lu dani; guquërelde rai' la'ni cuevë nu la'ni guëru shtë guédchiliu.

³⁹Grë ra mënë ni gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios, nu Dios la'ni Sagradas Escrituras quëgluá'ai' na rai' mënë za'quë, perë sin quë adë guëtédëdi'i, adë bé'nëdi'i rall recibir lo quë nabë'në më prometer ⁴⁰purquë Dios napë më lugar mejurë parë grë hia'a. Guni'i më ra mënë ni adë gúnëdi'i rall recibir fin shtë salvaciuni hashtë despuësë. Sulamëntë con lë'ë hia'a gac rai' completamente mënë sin ni tubi duldë delantë lu Dios.

Jesús na ejemplë parë lë'ë hia'a

12 Por grë ra nagunia'a iurne', cumë nanú guëdubi ladë shtëna'a ra nabëlua'a fe shtë rai'; iurne' runë tucarë guësá'na'a tubi cu' grëtë' ra cusë narunë storbë con grë duldë naná runë bëshi'di lë'ë hia'a. Cha guiaglá'ga'a delantë; gáca'a më firmë ziquë tubi nardë'ë fuersë parë gúnëll gan tubi carrërë.

²Cha guia hia'a lu Jesús ziquë mustrë shtëna'a. De lë'ë më ze'dë fe shtë hia'a; na më el quë narunë compa'ni parë tsaldí ldu'u mieti más. Guc bë'a Jesús despuësë guti më, guëquitë ldu'u më; por ni guzac zíhi'; rua'a ldu'u më dulurë nu shtu shtë galguti lu cruz. Iurne' cuezë më ladë ldi shtë Dios, lugar shtë hunurë cula'ni më.

³Gulë bë'në llgabë iurne' lo quë naguzac con Jesús; guzac zi më demasiadë por ra mënë mal nabë'në cuntrë lë'ë më. Mizmë manërë adë guëdzáguëdi'i të nu adë rdzëbëdi'i të mientras rzac zi të purquë na të shmënë Cristo. ⁴Pues lë'ë të todavía adë gudínidi'i mënë lë'ë të por runë të cuntrë ra duldë. ⁵¿Pë bëa'ldë ldu'u të lo quë naquëgni'i Dios lu të? purquë ruadi'dzënú më lë'ë të ziquë shini më. Naescritë:

Shinia, adë rúnëdi'il desprëci
Shtádël iurë lë'ë më cagni'inú
më lé'ël.

Adë riádi'i ldu'ul iurë lë'ë më
runë cashtigu lé'ël.

⁶Purquë lë'ë Dadë quëgni'inú më
grë ra shini më purquë rac
shtu'u më lë'ë rai'.

Nu quëhunë më cashtigu grëtë'
shini më narunë më recibir.

⁷Gulë gac firmë lu cashtigu narshe'ldë më guëquël. Grë cusë ni tëdë parë bien shtë të purquë quëhunë më tratë lë'ë të ziquë shini më. Grë ra dadë quëhunë rall corregir shínill. ⁸Perë si talë Dios adë rúnëdi'i më corregir lë'ë të, nádi'i të legítimë shini më, sino na të ziquë me'dë lldubi. Es quë runë më cashtigu grëtë' ra shini më. ⁹Más de ni, tiempë na hia'a llguë'në,

ra shtáda'a lu gué'dchiliu rë', bënë rall cashtigu lë'ë hia'a nu rdé'na'a rëspëti lu rai'. Por ni más rqui'ni guédë'ë hia'a sí të guë'nibë'a Dios lë'ë hia'a parë gápa'a vidë sin fin. Na më Shtáda'a nacabezë gube'e. ¹⁰Ra shtáda'a lu gué'dchiliu rë', por du'pë tiempë bënë rall corregir lë'ë hia'a según narni'i ldu'u rai', perë Dios quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a por bien shtëna'a të gáca'a mënë za'quë sin ni tubi duldë, igual ziquë na më; santu náhi'. ¹¹Pues verdá nahin, ni tubi cashtigu adë rëdchínidi'i lëgrë la'ni ldu'u hia'a mientras quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a; nahin cusë durë, perë fin shtë cashtigu na vidë naná tubldí delantë lu Dios con paz parë grë ra nardë'ë cuendë nu rúnëll recibir cashtigu ni cumë cusë za'quë.

Cashtigu parë el quë narqué guia'a shti'dzë Dios

¹²Por ni gulë guni'inu sa' të naná ziquë tubi nanápëdi'i fuersë të adë guëazë guëtëdi'i rall lu shnezë Dios. ¹³Gulë quili nezë naná tubldí parë tsanaldë të nezë ni. Iurní sa'l naná ziquë tubi cujë, adë guërú'udi'll nezë za'quë sino gáqui' firmë con fe shtënëll.

¹⁴Gulë guni'i ldu'u të tsu en paz con grë mënë. Gulë guanaldë nezë za'quë catë nídi'i maldá. Gulë gac mënë santu. ¹⁵Gulë gapë mizmë lë'ël të adë chu rúnëdi'i faltë ra bendición shtë Dios, nu gulë gapë mizmë lë'ë të parë adë nádi'i mënë falsë entrë ra shmënë Dios. Adë chu gáquëdi'i ziquë gui'lli lda nariaru'bë entrë ra plantë, no sea por tubi de lë'ë të gac guëllini grë

ra sa' të con duldë. ¹⁶Gulë gapë mizmë lë'ël parë ni tubi de lë'ë të adë guëquërdëdi'i ziquë mbecu, nu ni tubi de lë'ë të gunë desprëci ra cusë za'quë shtë Dios; zni bënë Esaú; por tubsë cumidë bëtuu'll grëtë' herenci narunë tucári' ziquë shini naguélú. ¹⁷Hia nanë të despuësë iurë Esaú gac shtu'u gúni' recibir bendición shtë shtádi', pues bëqué guia'a shtádi' lë'i' aunquë nalë guna'bë Esaú nu bí'ni'; hiadë bëdzëlëdi'i mudë parë gac cambi lo quë nabé'ni'. Bë'ni' desprëci herenci.

¹⁸Iurë guabi'guë të lu Dios, adë nádi'in ziquë ra më israelitë guahietë. Guabi'guë rai' lu dani nazú guëlla'. Guná rai' lu dani catë bëru'u be'lë. Guná rai' nacahi con gue'lë; guná rai' gushëguiu'u con mbë dushë. ¹⁹Bini rai' bë shtë trompetë nu cha' Dios. Ra naná bini ra di'dzë ni, bënë rai' ruëguë lu Dios hiadë guëni'idi'i bë másru'u. ²⁰Bënë rai' zni purquë adë bë'nëdi'i rai' gan niua'a ldu'u rai' lu mandadë naguni'i më lu rai'. Bë ni guni'i: "El quë nasú guëáhi' lu dani, mënë u tubi ma, pues napë quë gáti' lu guë'ë". ²¹Nalë nadzë'bë guc dzë ni. Iurë guná Moisés lu ra cusë ni, guni'i': "Nalë rchi'cha nu rdzëba".

²²Zni guc tiempë guahietë, perë lë'ë të iurne' guabi'guë të lu dani verdadërë lë Sión. Guabi'guë të lu ciudá shtë Dios nanabani; quiere decir, Jerusalén nananú gube'e. Guabi'guë të lu cantidá mili shtë ra ianglë nabëdëá parë gunë rai' adorar Dios con galërquitë ldu'u. ²³Mizmë lugar ni nanú zihani shini Dios; bëdëá rai'; lë rai' naescritë lu gube'e. Guabi'guë të lu Dios, lë'ë juësi nagunë juzguë grë mieti. Guabi'guë të

lu ra nguui naquërdë gube'e; hia Dios bé'ni' recibir lè'è rai' completamente naza'quë. ²⁴Guabi'guë të lu Jesús, el quë nabësëdchini tubi conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë. Guabi'guë të lu lugar catë bède'bi rënë narunë lasac conveñi ni; rënë ni runë significar cusë mejurë quë rënë shtë Abel.

²⁵Gulë gapë cuidadë adë guëquë guia'adi'i të di'dzë shtë el quë naruadi'dzë lu të, purquë si talë adë bé'nëdi'i mënë gan guëca'chilú rall lu Dios guahietë, mënë naquë guia'a shti'dzë Dios iurë lé'i' bëtsebëi' lè'è rall, ðlla mudë guëca'chilú hia'a lu më si talë guëlua'a tëcha'a lu naquëgna'bë lè'è hia'a dizdë gube'e? ²⁶Bë shtë Dios tiempë guahietë bëni'bin lè'è gué'dchiliu, perë iurne' bè'në më prometer con di'dzë rë: "Stubi vësë más guësëni'bia gué'dchiliu nu también gube'e". ²⁷Iurë guni'i Dios: "Stubi vësë más" rdë'è hia'a cuendë de quë grëtë' cusë nabëni'bi Dios, cusë narná hia'a iurne', tsalú rahin; guëdchisú më ra cusë nabëntsa'u më parë guëa'në parë siempër ra cusë nadë rní'bidí'i. ²⁸Por ni cha guëdë'è hia'a graci lu më purquë bédé'na'a recibir lè'è më ziquë Rëy. Catë rribë'a më adë gáquëdi'i guëni'bin. Cha guëdë'na'a sirvë lè'è më con rëspëti. Guëdápa'a rëspëti delantë lu më purquë na më Dios shtëna'a. ²⁹Náhi ziquë be'lë narzunë ldu'u mieti de grë maldá.

Lo quë narunë tuçarë gunë shmënë Dios

13 Gulë tsagla'guë gac shtu'u ra sa' të. ²Gulë tsagla'guë gac të më za'quë con ra visitantë nardchini lídchil purquë sin adë guc bé'adi'i mënë, bældá rall bédë'è rall pusadë parë ianglë.

³Gulë bësëagná ldu'u të ra nanú prësi cumë ziquë mizmë lé'ël nanul prësi juntë con lè'è rall. Gulë bësëagná ldu'u të ra naná rzac zi purquë todavía quërdë të lu gué'dchiliu; napë të cuerpë débíl.

⁴Gulë bè'në cumplir ra promësë naguní'íl iurë bëtse'al; adë chu guëquënú sáhi' purquë Dios gunë më juzguë grë ra narquënú tse'lë mënë, nu gunë më juzguë grë mënë narunë duldë adulteri.

⁵Adë sébidi'i ldu'u të dumí; gulë bëquitë ldu'u con lo quë nanapë të purquë Dios guni'i: "Jamás adë guësá'nëdia'a lè'è të; siempër guna cumplir shti'dza". ⁶Zni rac guëní'ia'a sin quë adë chu guézá ldu'u:

Lè'è Dadë quëhunë më compaño na; adë guëdzëbëdia'a lo quë nagunënú mënë na.

⁷Gulë bëagná ldu'u të shti'dzë ra nagunibë'a entrë lè'è të, ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu të. Gulë guagla'guë manërë gubani rai'; guc rai' firmë lu shnezë Dios. Gulë bè'në llgabë lla guc fin shtë rai' nu gulë bè'në ziquë bè'në rai'.

⁸Jesucristo na më igual iurne' ziquë guc më antsë nu na më lo mizmë parë siempër; gáquëdi'i më cambi. ⁹Adë rdé'edi'i të sí parë gua'a mësë falsë lè'è të tēchi stubi clasë l dai' por enseñansë nanadë chu riasédi'i; mejurë gac të më firmë lu shnezë Dios por favurë nu bendición naquëhunë më. Adë tsanaldëdi'i të tēchi custumbrë narunë tratë pë cusë naza'quë gaul, pues grë ra narianaldë tēchi rēglë ni, adë bé'nëdi'i rall gan gac rall mënë za'quë lu Dios.

¹⁰Sacrifici nadápa'a, adë rúnëdi'in tratë gau mieti lu mellë. Ra natsagla'guë gunë rall adorar Dios

según lëy guahietë, nápëdi'i rai' derechë gau rai' sacrifici shtë hia'a. ¹¹Pues ra bëshuzi primërë riutënúhi' rënë shtë ra ma Lugar Santísimo; bé'ni' ofrecer rënë ni lu Dios parë guëdchisú më ra duldë, perë cuerpë shtë ra ma bia'a më'në fuërë shtë guë'dchi parë tsequi. ¹²Zni zac Jesucristo guzac zi më fuërë rua' ciudá parë guëzuné më duldë shtë më'në por prupi rënë shtëhi' tē gac rai' santu. ¹³Pues iurne' cha guíá hia'a lu Jesús, guëru'u hia'a religiuni gushë nu sac zi hia'a ziquë bë'në më sufrir. ¹⁴Lu guë'dchiliu rē' adë nadápëdi'ia'a lugar segurë parë guëquérëlda'a parë siemprë, sino dzuléza'a nu zudíli'a'a lugar za'quë nanaguër guëdchini despuësë. ¹⁵Por ni guëdubi tiempë, cha guëdé'na'a alabar Dios por medio de Dadë Jesucristo. Pues labansë ni na lo quë naguëdé'na'a ofrecer lu më con rua' hia'a. ¹⁶También adë chu guësëá'ldëdi'i ldu'i gunë compa'ni sa'll con lo quë nanápël purquë ra cusë ni na ziquë sacrifici narsëquitë ldu'u Dios.

¹⁷Gulë bëzu'bë diaguë grëtë' shti'dzë ra narnibë'a entrë lë'ë tē. Gulë gapë rëspëti lë'ë rai' purquë lë'ë rai' canihapë rai' almë shtë tē; nané rai' tubi dzë napë quë guëtë'dë rai' cuendë lu Dios. Gulë guni'i ldu'u, gac tē më'në za'quë tē iurë guëtë'dë rai' cuendë lu Dios, gunë rallin con galërquitë ldu'u, lédëdi'i con galërbini ldu'u. Si talë adë gúnëdi'i tē cumplir shti'dzë rai', adë nápëdi'il ni tubi provëchë.

¹⁸Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a; pues napë na'a segurë de quë bédë'në na'a dchi'ni según voluntá

shtë Dios. Siemprë galërní'i ldu'u na'a na parë bien shtë tē. ¹⁹Runa ruëguë lu tē, gulë guna'bë lu Dios de quë nasesë guëne'e më sí, guëabrá guënahia lu tē stubi.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

²⁰Dios naná rcue'dchí ldu'u hia'a, el quë nabëcua'ñi lë'ë Dadë Jesús ladi ra tégulë, gunë l dai' më guëc tē. Jesucristo na vëquërë ru'bë parë grë ra shmënë Dios. Por rënë më conveñi cubi entrë Dios nu ra më'në, napin valurë. Conveñi ni nunquë adë tsalúdi'in. ²¹Quëgna'bë na'a lu më, guëne'e më grë cusë za'quë parë gac tē më'në completamente preparadë parë gunë tē cumplir voluntá shtë më, quë lë'ë më guëne'e më mizmë fuersë shtë më parë gac tē më'në ziquë rac shtu'u më. Gunë më ra cusë ni por Jesucristo naná runë tucarë grë labansë nu graci shtë mieti parë siemprë. Amén.

²²Bëchi, quëhuna ruëguë lu tē, gac tē më pacënci. Gulë bë'në recibir cunseju nabëquëa'a la'ni cartë rë' purquë adë bëquë'ëdia'a zihani di'dzë lu tē. ²³Rac shtua'a gac bë'a tē lë'ë bécha'a, Timoteo, hia lë'i' nápi' libertá. Si talë guëdchíni' ndë'ë, también na guëdë'pë guëná na'a lë'ë tē.

²⁴Gulë bédë'të saludë grëtë' ra narnibë'a entrë lë'ë tē, ra naná cabësë shtë ra grupë. Nu bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá. Pues ra naze'dë ladzë Italia quëgshë'ldë rai' saludë parë lë'ë tē.

²⁵Favurë shtë Dios guëa'në'nú lë'ë tē. Amén.

Cartë nabëquë'ë Santiago

**Bëshe'ldë Santiago saludë lu ra
naquërelde fuërë ladzë rai'**

1 Na Santiago, nahia muzë shtë
Dios nu shtënë Jesucristo,
Shláma'a. Quëgshe'lda saludë lu
të naquërelde fuërë ladzë të, lu
të naná chi'bë chupë grupë shtë
mënë israelitë nabër'etsë lu guëdubi
guédchiliu.

Llni naze'dë de Dios

²Lë'ë të bëchi la sahia, gulë
bëquitë ldu'u të iurë ze'dë cusë
durë narzac zi ³purquë nané hia'a
por medio ra cusë durë rlua'a si
talë tsagla'guë rialdí ldu'u hia'a de
verdá. Nu nané hia'a iurë rúnël gan
lu ra cusë durë, más fuertë nal parë
tsaglá'guë shnezë Dios. ⁴Gulë gac
të mëne pacënci guëdubi tiempë,
nu gulë gac të mëne narac rúnël
voluntá shtë Dios sin ni tubi faltë.
Iurní gúnël cumplir lo quë narac
shtu'u më.

⁵Si tubi de lë'ë të adë ráquëdi'il,
runë faltë llni, gulë guna'bë lu Dios;
Dios guëne'e më llni parë lë'ë të.
Guëne'e mëhin sin medidë, nu adë
guëni'idi'i më guëc të por rna'bë
të lúhi'. ⁶Perë napë quë guëná'bël
lu më con galërialdí ldu'u. Grétë'

el quë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë
Dios, ni na ziquë olë shtë nisëdu'u
iurë lë'ë mbë dushë ze'dë. Rua'a
mbë nisë nezë rë' nezë rë'. ⁷El quë
nadë rialdídi'i ldu'i Dios de verdá,
adë gúnëdi'ill llgabë de quë guëd'ë
më lo quë narná'bëll. ⁸El quë
narunë chupë llgabë, nádi'i firmë
conductë shtëni'.

⁹Lé'ël shmënë Jesús narunë
llgabë nádi'il më ru'bë la'ni
guédchiliu, gulë bëquitë ldú'ul
purquë de vërë nal më ru'bë lu Dios.
¹⁰Nu gulë bëquitë ldu'u të naná
ricu iurë rne'e më galnadu'u, iurë
rac bé'al galëricu verdadërë; cusë
ni ra mëne shtë guédchiliu runë
rall desprëci. Gulë bëquitë ldu'u të
purquë ziquë ra guë'lë lachi, ra ricu
con grë ra cusë material nanapë
rall, rialuhin. ¹¹Iurë rru'u ngubidzë,
rza'i ngubidzë lë'ë guë'ë; hia adë
rluá'adi'i ra guë'ë chulë. Zni na fin
shtë ricu con grë negoci shtënell.

Ra dificultá nu tentación

¹²Rquitë ldu'u mieti natsagla'guë
firmë lu shnezë Dios aunquë rzac
zi mëne lë'ëll purquë iurë tsalú
lë'ë galërzac zi, gúnëll recibir
bendición naná vidë sin fin. Bë'në
më prometer vidë ni parë grë ra

narac shtu'u lë'ë më. ¹³Cualquier de tubi të iurë rdchini mal llgabë parë gúnël mal, adë rúnëdi'il llgabë de quë Dios guësëdchini më llgabë ni guéquël, purquë Dios nunquë rsëdchínidi'i më mal llgabë parë gúnël duldë. Nídi'i mudë chu guësëdchini llgabë mal lu Dios. ¹⁴Iurë tubi de lë'ë të rac shtú'ul gúnël duldë, na purquë la'ni ldu'u mizmë lé'ël nanú deseo mal. Ra deseo mal rsëdchini mal llgabë parë lé'ël. ¹⁵De deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti, ze'dë mal llgabë; hia de nga'li runë mieti duldë; hia de nga'li ze'dë galguti parë nguii ni.

¹⁶Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të el quë narsigué sáhi' ¹⁷purquë grëtë' cusë za'quë ze'dë de Dios, el quë nabëntsa'u grë mbelëgui'i nu ngubidzë. Na më lo mizmë guëdubi tiempë; nídi'i cambi parë lé'ë; nádi'i më ziquë cusë narunë ra cambi shcaa'lë. ¹⁸Bëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a sulë purquë zni guc shtu'u më. Bëdchini vidë sin fin por medio de ra di'dzë naná verdá. Zni rac shtu'u më gáca'a primërë ejemplë entrë grë ra shini më natsaldí ldu'i shti'dzë më. Na ziquë tubi mënë quëgláguëll primërë nashi za'quë lu hiaguë iurë guëdchini tiempë shtë cusechë.

Enseñansë verdadërë

¹⁹Por ni, bëchi narac shtua'a, gulë bëdë'ë cuendë de quë cadë tubi të napë quë gac nasínil parë guëquë diáguël perë parë guadí'dzël, gulë gupë cuidadë. Gulë bënë'në llgabë bien antsë guadí'dzël. Nu adë guëdë'ël sí ldagüë llanë la'ni ldú'ul ²⁰purquë llanë shtë mënë, adë

rsëdchínidi'in vidë za'quë delantë lu Dios. ²¹Gulë bës'a'në grë cusë mal nananú la'ni ldú'ul con grë llanë nananú la'ni ldú'ul, nu gulë bënë'në recibir diza'quë nabëgabni la'ni ldu'u të. Napin pudërë parë gac salvar të.

²²Gulë bënë'në grëtë' lo quë narni'i diza'quë, lëdë niá'asëdi'i quëquë diaguë tëhin, purquë si talë no más rquë diáguël nu adë rúnëdi'il cumplir, hia iurní lo mizmë lë'ë të quëguguë të lë'ë të. ²³Grëtë' el quë niá'asë rínill nu rquë diáguëll shti'dzë më perë adë quëhúnëdi'ill cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, ni na ziquë tubi nguii narbi'a la'ni guë'guanë nia lla na lull. ²⁴Rnall lla na lull perë lueguë lé'ël zia'all, iurní rëa'ldë ldú'ull lo quë nagunall. ²⁵Perë grëtë' el quë natsagla'guë rsë'dë la'ni lëy shtë Dios, quëzu'bë diáguëll shti'dzë më; gunë ldai' më lë'ë nguii ni. Cagnia'a shcuendë lëy nagunë librar mënë de grë cusë mal.

²⁶Stubi de lë'ë të rni'i riaglá'guëll shnezë Dios perë adë ráquëdi'i rcuë'zël ra di'dzë mal narní'il; mizmë lé'ël rsiguë lé'ël. Hia ldai' nanuá'al lasáquëdi'in. ²⁷El quë nagunë compañí ra bëzebi nu ra viudë con nicidá nanapë rall, nu el quë naquëhapë mizmë lé'ëll de grë duldë, rna Dadë Dios lu nguii ni ziquë tubi lari limpi sin ni tubi manchë. Pues nuá'all ldai' narëu'ul ldu'u Dios.

Gulë bënë'në tratë igual grë bëchi sa'l

2 Lë'ë të bëcha, rialdí ldu'u të Dadë Jesucristo, el quë narlua'a pudërë shtë Dios lu hia'a. Gulë bënë'në tratë igual con grë bëchi

sa' të. ²Ziquè tubi comparaciuni, si talè tsuté tubi nguiu ricu, nanú nigi guíá'ai' nu nácuhi' lari za'què; tsutéll ladi catè rdéa ra shmënë Dios; nu mizmè tiempè tsuté tubi më prubi con lariullè. ³Si talè lé'èl gúnèl atender bien naná nua'a lari za'què nu lu ricu ni guèní'il: "Lé'èl guzubè lugar za'què". Perè lu prubi guèní'il: "Lé'èl nga'li guzudí", u guèní'il lu prubi: "Guzubè lu guiu'u". ⁴Hia iurní quègutèl diferenci entrè ladi mizmè lè'è tè. Hia iurní quèhúnèl tratè chupè manèrè lu sa'l. Hia quèhúnèl juzguè ziquè juèsi con mal llgabè.

⁵Lè'è tè bëchi narac shtua'a, gulè bédè'è cuendè de què gudili Dios ra mènè nanápèdi'i zihani cusè shtë guédchiliu perè napè rall galèricu verdadèrè purquè rialdí ldu'u rai' Jesús. Nu gunè rall recibir herenci; guèquèrèldènú rall Jesús catè rnibè'a më. Zni bè'nè më prometer dizdè más antsè. ⁶Perè lé'èl, el què narná zá'quèdi'i lu béchil naná prubi, nu rac shtú'ul gáquèl amigu shtë ra ricu; guná, ra ricu rzac zi rall lé'èl. Ra ricu rdchi'bè rall demandè cuntrè lé'èl lu ra juèsi. ⁷Nu ra ricu rushtiá rall guèc tè iurè ruadi'dzè tè shti'dzè Jesús. Guna'zi tè lè më iurè guc tè shmënë më. Lè ni napin llèru'bè hunurè.

⁸Si talè lé'èl de vèrè quèhúnèl cumplir lè'è lèy nabène'e Rëy naquèbezè gube'e, lèy naná escritè la'ni Sagradas Escrituras narni'i: "Gulè guc shtu'u grè ra sa'l igual ziquè rac shtú'ul lé'èl". Si talè quèhúnèl cumplirin, bien quèhúnèl. ⁹Perè si talè rguflil lo què narac shtú'ul nu adè rac shtú'udi'il sa'l,

iurní canihúnèl duldè; nápèl faltè purquè adè bé'nèdi'il cumplir di'dzè shtë lèy. ¹⁰Si talè tubi mènè quèzu'bè diáguèll grétè' puntè shtë lèy perè quèhúnèdi'ill cumplir tubsè puntè, iurní nall culpablè parè lèy. ¹¹El què naguni'i: "Adè rúnèdi'il duldè adulteri", nu zac guní'i: "Adè quínidi'il sa'l". Si talè adè chu rúnèdi'i duldè adulteri perè gudínill sa'll, adè bé'nèdi'ill cumplir grè puntè shtë lèy, nu nall culpablè. ¹²Por ni, gulè biadi'dzè lu sa'l nu gulè guquèrèldè ziquè ra mènè nané gunè më juzguè lè'è tè según shti'dzè Jesús. El què naquèhunè cumplir lèy shtë më, nádi'ill muzè shtë duldè. ¹³Gunè Dios juzguè el què nadè rgá'adi'i ldu'i sáhi'; adè guègá'adi'i ldu'u më lé'èll. Perè el què narga'a ldu'i sáhi', guèrú'ull bien iurè tsu juici shtë më.

El què narialdí ldu'i nu quèhúnèll cumplir

¹⁴Dadè, çpè runè sirvè si talè tubi nguiu guèní'ill rialdí ldu'ull shti'dzè Dios perè quèhúnèdi'ill cumplir shti'dzè më? Nguiu ni adè gac salvárèll. ¹⁵Si tubi shmënë Jesús runè faltè shábi' u dau shténi', ¹⁶nu lé'èl guèní'il lu nguiu ni: "Guziá'al con bien; guène'e më nagácul nu lo què nagául". Perè lé'èl adè pè rdé'èdi'il lo què narqui'ni sa'l, çde què sirvè nápèl fe? ¹⁷Zni na, el què narialdí ldu'i shti'dzè Dios de verdá napè què guèluá'all fe shténèll por lo què naquèhúnèll. Si no, nápèdi'ill fe verdadèrè.

¹⁸Bien zac guèni'i tubi nguiu lu sa'll: "Lé'èl nápèl fe; na quèhuna compañia ra sahia". Perè rnia'a lul, bëlua'a de què

rialdí ldú'ul Dios; guénahia fe shténél. En cambi, na guëluá'ahia lé'él de què rialdí ldu'a shti'dzè mè purquè rnal bien naquëhuna lu sahia. ¹⁹Lé'él rní'íl de què rialdí ldú'ul nanú tubsè Dios; bien canihúnél, perè rnia'a lu de què ra mëdzabè rialdí ldu'u rall nanú tubsè Dios, nu rchi'chi rall por galërdzëbè nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰Lé'él nadè rdé'èdi'il cuendè, çpè adè guënëdi'il de què nguiu nanapè fe verdadèrè, también canihúnëll bien con sa'll? ²¹Gulè bédè'è cuendè, lè'è shtadè guëlu' hia'a Abraham, iurè bé'ni' ofrecèrè shíni' Isaac lu bëcu'guë, bëlua'a Abraham de què tubldí na shcuéndi' lu Dios. ²²¿Gu riasël iurní? lèdè niá'asèdi'i gualdí ldu'u Abraham shti'dzè mè perè bé'ni' cumplir lo què nagoni'i Dios. Zni fe shtë Abraham bëru'u lu llni tē guená grè mieti lo què nabé'ni'. ²³Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Abraham gualdí ldu'i shti'dzè Dios nu Abraham bëá'ni' bien lu Dios sin ni tubi faltè". Guni'i Dios, Abraham na amigu shtëhi'. ²⁴Rac bë'a hia'a por lo què nacanihunè nguiu, rlu'a'a tubldí na shcuéndi' lu Dios, lédèdi'i por fe nanápëll sulamëntè. ²⁵Nu zac Rahab, tubi na'a mal, guc tubldí shcuéndi' lu Dios por lo què nabé'nëll. Bé'nëll recibir ra nguiu nabëshe'ldè Josué lu guè'dchi, nu bë'nè Rahab compaïni ra mènè ni parè bëru'u rai' stubi tēchi nezè. ²⁶Ziquè unidè na cuerpè nu espíritu parè guëbani mieti, zni napè què tsaldí ldú'ul Dios nu napè què gúnél cumplir con cusè za'quë.

Lo què narní'il

3 Bëchi, entrè ladi tē adè tsúdi'i gac tē zihani mësè

parè lu sa' tē purquè nanè hia'a gunè mè juzguè ra mësè con más fuersè què cualquier mènè. ²Pues grè hia'a siemprè runè faltè guèdè'na'a cumplir shti'dzè mè. El què nadè rúnèdi'i fallar en lo què naruadí'dzëll, pues nguiu ni hia na tubi nguiu za'què nu rac gúnëll gan lu grè deseó mal nananú la'ni ldú'ull. ³Iurè lè'è hia'a rlu hia'a frenè rua' guay parè runè du'in lè'è ma, zac guèdè'na'a manejar guèdubi cuerpè shtë ma. ⁴Gulè guná; nanú barcu ru'bè nariá lu nisè. Nu zihani vueltè ze'dè mbè dushè al contrari, perè lè'è narsè lè'è barcu rsëll lè'in nadè más por tubi dimè mitu'nè. Tsa barcu catè rac shtu'u narsè lè'è barcu. ⁵Zni zac con ldudzè mieti; nahin tubi partè mitu'nè parè cuerpè shtë hia'a, perè blac runè nadchini ra mènè iurè ruadi'dzè rall. Gulè guná; tubi hiu'u gui'lli tsequi por tubsè be'lè mitu'nè. ⁶Zni na ldudzè mieti; nahin ziquè tubi be'lè. Nahin capaz parè zihani cusè mal. Ziquè ldúdz'a'a nahin tubi partè bi'chi entrè grè partè cuerpè shtë nguiu, nu quëhunin manchar guèdubi cusè naquëhunè nguiu. Dzè trasè dzè hashtë gati mieti, ldudzè mieti quëgza'i vidè shtë mieti. Ldudzè mieti na ziquè be'lè naze'dè de gabildi. ⁷Lè'è nguiu rac runè du'u grè clasè ma, ra ma dushè con ra ma'ni, ra serpiëntè con grè ma nananú la'ni nisèdu'u. Rac runè du'u nguiu ra ma, ⁸perè ldudzè nguiu, çchu rac gunè du'u ldúdz'i'? Na ziquè tubi ma nadè nédì'i gac du'u. Ziquè lai' serpiëntè nua'a venenè narguini mènè, zni na ldudzè mieti. Gadzëhin con maldá.

⁹Con mizmë rua' hia'a quëdë'na'a alabar Dios, Shtáda'a, nu mizmë lë'in rgue hia'a guëc sa' hia'a, el quë nabëntsa'u Dios. Bëntsa'u më lë'ë hia'a; nadápa'a llni shtë më të gáca'a ziquë lë'ë më. ¹⁰Con mizmë rua' nguiu rúnëll alabar Dios nu rguell guëc sa'll. Pues rnia'a lu të, bëchi, adë rúnëdi'i tucarë gunë mieti cusë ni. ¹¹Gulë guni'i lua, ðgu rgul nisë nashi la'ni guërzú nu lueguë rgul nisë lda mizmë lugar? Aquëdi'i. ¹²¿Ni mudë guëne'e hiaguë higu nashi acetuna, u tubi hiaguë uvë guëne'e nashi bëlda'u? Nídi'i mudë tubi zini guëne'e nisë dchiguë nu mizmë tiempë guëne'e zini nisë nashi.

Llni naze'dë de Dios

¹³Si talë nanú tubi mëne'ë entrë ladi të naná runë ráquëll nu riasëll, pues guëluá'ai' conductë za'quë lu ra sáhi'. Gúni' cusë za'quë nu gáqui' më nadu'u según llni naquëgdël'ë Dios lé'i'. ¹⁴Perë si talë nalé runë nachínil u rzebi ldú'ul pë shtë sa'l, adë rní'idi'il nápël llni shtë Dios purquë nal falsë. Adë quëhúnëdi'il cumplir verdá shtë më iurní. ¹⁵Lë'ë llni narni'i nápël, nádi'in llni naze'dë de Dios sino nahin llni shtë guédchiliu rë'; nahin llni ziquë napë ra mëne'ë naguënédi'i Dios. Nahin llni naze'dë de mëdzabë. ¹⁶Catë runë nachini nguiu lu sa'll, nu rac shtu'u nguiu gúnëll gan lu sa'll, nga'li nanú dishi'bi con grë clasë mal. Nádi'i të unidë. ¹⁷En cambi, el quë nanapë llni naze'dë de Dios, primëre nápëll tubi vidë za'quë sin adë rzëbidi'i ldú'ull pë shtë sa'll; adë rëuu'di'i ldú'ull

dishi'bi; nall më nadu'u. Nápëll rëspëti lu sa'll: rga'a ldú'ull lu sa'll. Rúnëll cusë za'quë parë ra sa'll. Quëhúnëll tratë igual con grë ra sa'll; adë nádi'ill ziquë mëne'ë falsë. Derechë ruadí'dzëll. ¹⁸Ra narac shtu'u cue'dchí ldu'u mieti, na rall ziquë tubi nguiu narcabní tubi guiu'u. Gápëll ziquë tubi ganza'quë, quiere decir, tubi vidë naná tubldí lu Dios nu delantë lu ra sa'll.

Adë gac shtú'udi'il ra cusë shtë guédchiliu

4 ¿Ca nezë ze'dë ra dishi'bi nu disgustë entrë de ladi të? Pues ze'dë rahin de mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Ra deseo mal na enemigu shtë ra cusë za'quë. ²Rzebi ldu'u të pë cusë perë adë rúnëdi'il recibirin. Rguini të sa' të tantë rac shtu'u gapë të pë shtë mëne'ë, perë nilë con ndë gúnëdi'i të recibirin. Iurní rdildi të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; adë rúnëdi'i të recibirin purquë rná'bëdi'i të lu Dios. ³Si talë rná'bël tubi cusë, adë guëne'e mëhin purquë quëgná'bël con mal llgabë. Rac shtú'ul pë cusë sulë parë gúnël cumplir mal deseo nananú la'ni ldú'ul. ⁴Lë'ë të adë rúnëdi'i të cumplir comprumisi nabë'nël con Jesús. ¿Pë riasëdi'il el quë narac shtu'u ra cusë shtë guédchiliu, quëhúnëll cuntrë Dios? El quë narac shtu'u tsanaldë tëchi ra cusë shtë guédchiliu, nall contrari shtë Dios. ⁵¿Pë rdë'ëdi'i të cuendë lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Dios bëshe'ldë Espiritu Santo la'ni ldu'u hia'a nu nalé rac shtú'ui' guëquërëlda'a sulë parë lë'ë më”. ⁶Por ni rne'e më más favurë nu

llni parë lë'ë hía'a. Nu rni'i Sagradas Escrituras: “Dios rzu lu ra nguii narac shtu'u gac rall më ru'bë, perë quëhunë më compa'ni con cusë za'quë grëtë' nguii nanadu'u”. ⁷Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Adë guëdë'ëdi'il sí lo quë narac shtu'u mëdzabë. Gulë sutipë lu mëdzabë nu guëllú'nëll lul. ⁸Gulë bëtë'ë sí cuzënú Dios lé'ël, iurní cuzënú më lé'ël. Lë'ë të nanapë duldë, gulë bëabrí ldu'u të con Dios. Lë'ë të nanapë chupë llgabë, gulë bëlua'a téchil lu ra cusë mal. ⁹Gulë gubini ldu'u të por duldë nabé'nëll. Gulë bi'ni. Gulë cushtiá; gulë bë'në cambi galërquitë ldu'u por galëru'në. Lë'ë të narquitë ldu'u purquë nal amigu shtë guë'dchiliu, gulë gubini ldu'u të por tantë duldë nanápël. ¹⁰Gulë gac më nadu'u delantë lu Dadë, iurní gunë më honrar lë'ë të.

Adë gúnëll juzguë sa'l

¹¹Gulë cuzë guëni'i të cuntrë sa'l të. El quë narni'i cuntrë sa'll nu quëhúnëll juzguë conductë shtë sa'll, mëné ni quëgní'ill cuntrë lëy shtë Dios, nu quëhúnëll juzguë lë'ë lëy. Si talë rni'il shti'dzël lasac perë lëy adë lasáquëdi'in, iurní quëhúnëll mizmə lé'ël ziquë tubi juësi. Adë quëhúnëdi'il cumplir lëy shtë Dios iurní. ¹²Nanú tubsë nabëne'e lëy nu napë më pudërë parë gunë më salvar ra mëné, nu napë më pudërë parë gunë më condenar ra mëné. Perë lé'ël, nápëdi'il derechë parë gúnëll juzguë stubi sa'l.

Tsalú grë ra cusë shtë guë'dchiliu

¹³Gulë bëtë'ë cuendë lë'ë të narni'i: “Nedzé u glii tsahia stubi

ciudá. Ndë guëquërela tubi izë parë sia nu guëtúhia; guna gan dumí.” ¹⁴Rni'il zni perë adë rac bé'adi'il pë gac glii. ¿Lla na vidë shtënl? Nahin ziquë tubi behu. Rlua'ain por du'pë tiempë, lueguë rnitiluhin. ¹⁵Lo quë narunë tucarë guëni'il na zndë'ë: “Sulamëntë si talë na voluntá shtë Dios, guna dchi'ni rë' u guna stubi cusë”. ¹⁶Perë lë'ë të ruadi'dzë të nadchini purquë rialdí ldú'ul mizmə lé'ël, perë grë ra naruadi'dzë nadchini, mal nahin. ¹⁷El quë narac bë'a pë na bien perë adë rúnëdi'ill cumplir, pues nápëll duldë.

Cunseju parë ra ricu

5 Gulë bëquë diaguë ndë'ë, lë'ë të naná ricu. Gulë bi'ni nu gulë cushtiá por ra desgraci naná ze'dë guëc të. ²Ra galëricu shtënl të na ziquë cusë naru'dzë. Grëtë' lari za'quë shtënl të hia gudáu ra mbichúguëhin. ³Ra orë nu bédchichi guna'zi tèn luhin. Lë'ë tèn na testigu cuntrë lë'ë të de quë rzebi ldu'u të dumí. Ziquë tubi be'lë rza'i lë'ë shcuerpë mieti, zni gunënú tèn shtë dumí lë'ë të. Bëzu'bë muntuni të galëricu parë tiempë ne' perë hia mërë guëdchini fin shtënl të. ⁴Ra pagu narunë tucarë ca'a ra nabë'në dchi'ni, adë bëtë'ëdi'i të ca'a muzë. Guagldé rall guëni'a shtënl të perë adë gudíllidi'i të completë sino bësiguë të lë'ë rall. Iurní mizmə muzë ni quëhunë rall reclamë. Dios naná rribë'a guëdubi gube'e, bini më galru'në shtë rall. ⁵Lë'ë të guquërelde të lu guë'dchiliu con galëljüë nu bë'në të cumplir cualquier deseo mal nanapë të. Ziquë

tubi ma ndchu, na ma parë gati, bësëndchú të lè'è të con ra cusè shtë gué'dchiliu. Hia gue'dë guèdchini dzë parë gac juzguë të. ⁶Lè'è të bè'në të condenar ra nanápèdi'i faltë. Gudini të ra mënë nanápèdi'i duldë perë adë bédchí'bèdi'i rall demandë cuntrë lè'è të.

**Gulë gac më pacënci nu
gulë guna'bë lu Dios**

⁷Por ni bëchi, gulë gapë llëru'bë pacënci hashtë guëabrí Dadë Jesús stubi. El quë narbe'qui bënë quëbézi' cusechë hashtë tsalú tiempë shtë guiu. Quëbézi' con pacënci hashtë tiempë shtë cusechë. ⁸Zni zac lè'è të napë quë gapë të pacënci sin adë rëazë guétëdi'il lu shnezë më purquë hia mërë lè'è Dadë Jesús guëabri' stubi. ⁹Dadë, adë rdchí'bèdi'i të galquíá cuntrë sa'l të parë adë gáquëdi'i condenárëll, purquë lè'è më el quë narunë juzguë, hia zugá'ai' guëlladchi. ¹⁰Bëchi narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Guzac zi rai' perë gupë rai' pacënci. Biadi'dzë rai' shti'dzë më lu ra mënë. ¹¹Guná, lè'è hia'a rni'i hia'a rquitë ldu'u ra mënë narzac zi por shti'dzë më. Nané të shcuendë Job; gúqui' më pacënci nu nané të lla bè'në l dai' Dios lè'i' despuësë de zihani prëbë. PUES lè'è Dadë rga'a ldu'i' lè'è hia'a nu nalë rac shtu'u më lè'è hia'a.

¹²Subrë todë, bëchi, adë rúnëdi'il jurar por gube'e, nilë por gué'dchiliu, ni por stubi juramentu. Iurní guëni'i të: "Aha!", pues gaquin zni. Si talë guëni'il: "Aquëdi'i", pues gaquin zni. Bastë con di'dzë ni. Rquí'nidi'i guëni'il

juramentu të adë gunë më juzguë lè'èll.

¹³Si tubi de lè'è të riá ldu'ul lu ra galguidzë, pues guni'i lu Dios lo quë narac shtú'ul. Si talë tubi de lè'è të rquitë ldu'ul, bi'ldi labansë lu më.

¹⁴Si talë tubi de lè'è të rac llú'ul, pues guná'bë ra më gushë entrë ra shmënë Dios të guëna'bë rai' lu Dios por lè'èll, nu guëte'bi rai' sëiti guëquëll mientras quëgna'bë rai' lë Dadë. ¹⁵Si talë guëna'bë rai' nu tsaldí ldu'u rai' Dios, lè'è fërmë gac salvárëll lu galguidzë; guëáquëll. Lè'è Dadë gunëac më nguiu ni, nu si talë bé'nëll duldë, gunë më perdunë lè'èll. ¹⁶Gulë guni'i lu sa' të faltë nanápël nu gulë guna'bë lu Dios por cadë tubi sa'l të parë gunëac më lè'è rai'. Iurë tubi nguiu naná rialdí ldu'i Dios quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldu'ull, pues Dios rúni' cusë ru'bë parë nguiu ni. ¹⁷Lè'è Elías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, gúqui' tubi nguiu ziquë lè'è hia'a con mizme galdebilidadá perë iurë lè'i' guná'bëi' lu Dios de quë adë ldáguëdi'i guiu lu gué'dchiliu, pues adë guláguëdi'i guiu por tsunë izë guërudë. Elías guná'bëi' lu më con guëdubinú ldu'i'. ¹⁸Despuësë guná'bëi' lu më stubi, iurní bëabrí gulaguë guiu nu ra guiu'u béd'è cusechë.

¹⁹Bëchi, si talë tubi de lè'è të guëlua'a téchil lu diza'quë nu stubi sa' të guëdchigrëll hiembrë ni lu verdá, ²⁰gulë béd'è cuendë de quë mënë ni nabédchigrë lè'è pecadurë parë nezë mal shténëll, gunë mënë ni salvar lè'è pecadurë të gátidi'ill. Nu mizme tiempë gac perdunë zihani duldë shtë pecadurë; adë gac bè'a mieti pë bé'ni'.

Primère cartë nabëquë'ë San Pedro

Quëquë'ë Pedro lu ra shmënë Jesús

1 Na Pedro, nahia poshtë shtë Jesucristo. Quëquë'a'a cartë rë' lu grë ra shmënë Dios naquërelde fuërë ládzi', ra narrë'tsë zihani partë shtë guédchiliu, ra naquërelde ra regiuni shtë Ponto, nu Galacia, nu Capadocia, nu Asia, nu Bitinia. ²Quëquë'a'a lu të nagulé Dadë Dios nu bë'në më disponer dizdë guahietë gac të shmënë më; por ni Espíritu Santo gulé lë'ë të parë guëzu'bë diaguë të shti'dzë Jesucristo. Gudili më lë'ë të parë guëzuné më almë shtë të por rënë shtë'në Jesús. Gulé bë'në recibir zihani bendición shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të.

**Dzuléza'a iurë guëabrí
Jesús de gube'e**

³Rdé'na'a alabar Dios naná Dios nu Dadë shtë Jesucristo lamë shtë hia'a purquë gulé nacúbia'a purquë nalé bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a. Iurne' nadápa'a esperansë nadë rialúdi'i por medio de Jesús purquë guashtë më ladi ra tégulë. ⁴Nu nadápa'a tubi herenci nagutsa'u më lu gube'e; adë rialúdi'in nu adë rëac máncédi'in. Chulë nahin.

⁵Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; por ni quëhapë më lë'ë të. Por pudërë shtë Dios gac salvar të; por ni dzulezë të tiempë naguëdchini Jesús stubi.

⁶Na të segurë ra cusë ni; por ni nalé rquitë ldu'u të aunquë por du'pë tiempë rzac zi të lu zihani clasë prëbë ⁷të parë guëlua'a na verdá fe shtë të. Fe shtë të más lasáquin quë orë naná rdëdë lu gui'i parë gac bë'a mënë nahin legítimë orë. Orë rialúhin perë fe shtë të rialúdi'in. Si talé tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios mientras napë të prëbë, tsasé mënë de quë rialdí ldu'u të de verdá. Iurë guëlua'a pudërë shtë Jesucristo, gunë më honrar lë'ë të; guëne'e më lugar lu gube'e parë lë'ë të. Guëni'i më cusë za'quë de lë'ë të. Guëdchini më nu grë mënë guëná rall lu më.

⁸Lë'ë të rac shtu'u të Jesucristo aunquë rnádi'i të lu më. Rialdí ldu'u të shti'dzë më iurne' sin adë chu rnádi'i lu më, nu rquitë ldu'u të. Nalé lëgrë na ldu'u të iurë runë të llgabë gapë të cusë chulë lu gube'e, hashtë runë faltë di'dzë parë gac bë'a mieti lla na lëgrë nanapë të. ⁹Nalé lëgrë nanú la'ni ldu'u të purquë gunë të recibir lo quë naguëne'e Dios. Zni gac purquë

rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo narni'i gac të salvar.

¹⁰Ra profetë naguquërelde guahietë biadi'dzë rai' antsë lla gac salvar ra mënë. Biadi'dzë rai' shcuendë favurë nagunë Dios parë lë'ë hia'a. Gudili rai' nu guna'bë di'dzë rai' shcuendë lla gac salvára'a. ¹¹Guc shtu'u rai' niac bë'a rai' pë tiempë u chu na el quë nagunë salvar ra mënë. Lë'ë Espíritu Santo bé'ni' compañí lë'ë rai' parë guëquë'ë rai' lla gunë Cristo sufrir. Nu bëquë'ë rai' shcuendë lla gunë mënë alabar lë'ë më. ¹²Espíritu Santo bëluá'ai' ra profetë de quë adë quëhúnëdi'i rai' sirvë mizmë lë'ë rai' sino quëhunë rai' sirvë lë'ë hia'a iurë bëquë'ë rai' di'dzë rë'. Bëquë'ë rai' shcuendë diza'quë, perë adë gac bé'adi'i rai' pë runë cuntienë ra di'dzë. Perë iurne' lë'ë Espíritu Santo bëlua'a mizmë cusë ni lu hia'a por medio el quë nabëlua'a diza'quë lu të con pudërë shtë Espíritu, el quë nabëshe'ldë Dios parë cuezënhí' lë'ë hia'a. Ra ianglë rac shtu'u rai' tsasé rai' pë runë cuntienë di'dzë ni perë rúnëdi'i rai' gan gac bë'a rai'.

**Rac shtu'u Dios guëquërélda'a
tubi vidë za'quë**

¹³Por ni, gulë bë'në preparar bien parë gac bë'a të lo quë narac shtu'u më. Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Gulë gapë esperansë de quë gac të salvar iurë gunë më cumplir lo quë naguzublú më la'ni vidë shtënë të. Gac të salvar iurë guëabrí Jesucristo stubi. ¹⁴Cumë shini obedientë, adë rianáldëdi'i të tëchi deseó mal ziquë bë'në të

antsë, tiempë adë bënguë bé'adi'i të lë'ë më. ¹⁵Gulë gubani tubi manërë za'quë sin duldë igual ziquë el quë nagulé lë'ë të; na më santu; zni rac shtu'u Dios guëquërelde të sin duldë. ¹⁶Sagradas Escrituras rni': "Gulë gac të mënë santu purquë nahia santu".

¹⁷Si talë rni'i të Dios na Shtadë të, napë quë guëzu'bë diaguë shti'dzi' guëdubi tiempë mientras quërelde të lu guédchiliu. Na më juësi nu gunë më juzguë sin adë gúnëdi'i më favurë parë ni tubi mënë. ¹⁸Puës gudilli më parë gac të librë, parë adë tsanáldëdi'i të tëchi ra custombrë nadë rlluí'idi'i, custombrë nabë'në të recibir de shtadë guélú të. Gudilli Jesucristo por duldë shtë të, lédëdi'i con bédchichi u orë narialú ¹⁹sino gudilli më con rënë shtë më. Na më ziquë tubi lli'li mitu'në nanápëdi'i ni tubi faltë, nilë manchë. Rënë shtë më lasaquin. ²⁰Bë'në Dios destinar Jesucristo dizdë antsë cueshtë guédchiliu të gac më Salvador. Antsë tsalú guédchiliu bëlua'alú më lu mënë; bédchini më parë gac salvar të. ²¹Por lë'ë Jesucristo lë'ë të rialdí ldu'u të Dios, el quë nabildishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë nu bëcuezë më lé'i' ladë ldi shtë më catë nanú llni nu pudërë. Lugar shtë hunurë guzubë më. Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios, por ni quëbezë të dzë naguëquërelde të con lë'ë më.

²²Lë'ë të bëzu'bë diaguë të diza'quë, por ni bëzunë më ldu'u të parë gac shtu'u të de verdá ra shmënë Jesús. Iurne' gulë gac shtu'u ra shmënë Jesús con

guëdubinú ldu'u të. ²³Hia lë'ë të gulë të nacubi; napë të vidë sin fin, lëdëdi'i por ra cusë narialú sino por shti'dzë Dios, di'dzë nanapë pudërë parë guëne'e vidë eternë, nu nunquë adë rialúdi'in. ²⁴Sagradas Escrituras rni'i:

Grë ra mënë na rall ziquë gui'lli.
Chulë rlua'a guë'ë shtë plantë,
perë rbidchi gui'lli nu ra
guë'ë rluagü lu guiu'u.

Por du'pë tiempë quërelde mënë
lu guë'dchiliu; zni na vidë
shtë mënë,

²⁵perë shti'dzë Dios nunquë adë
rialúdi'in; napin pudërë parë
siemprë.

Mizmë di'dzë ni bini të iurë
biadi'dzë na'a lu të.

2 Por ni gulë bësa'në grëtë'
clasë cusë mal ziquë llanë,
nu bishi, nu engañi. Adë sébidi'i
ldu'u të pë shtë sa'l. Adë rní'idi'i të
di'dzë dzabë cuntrë sa'l. ²Mejurë
ziquë tubi me'dë naguër ralë, rac
shtú'ull gádchill, zni gulë guc
shtu'u shti'dzë Dios; nahin ziquë
lechë parë ra me'dë. Shti'dzë më
nápëdi'in bishi; nahin parë tsaru'bë
vidë cubi nanapë të por Espiritu
Santo. Por shti'dzë më gapë të
salvaciuini ³purquë nané të, rdë'ë
të cuendë favurë nabë'në më parë
lë'ë të.

Cristo ziquë tubi guë'ë nanabani

⁴Gulë guabi'guë lu Dadë Jesús; na
më cumë ziquë tubi guë'ë nanabani.
Ra nguiu bëquë guia'a rall lë'ë më
cumë cusë adë rlluí'idi'i, perë Jesús
náhi' ziquë tubi guë'ë nagulé Dios.
Nalé lasaquin. ⁵Dios quëhuntsá'uhi'
tubi grupë mënë nanabani por

Espiritu Santo; na të ziquë guë'ë
shtë iádu'u. Gulë gac të bëshuzi
santu të parë gunë të ofrecërë lu
Dios oraciuni nu labansë narëuu'
ldu'u më. Gunë më recibir ra
ofrendë ni por Jesucristo ⁶purquë
naescritë la'ni Sagradas Escrituras:

Gulë guná, na rdch'i'ba ziquë
tubi guë'ë lu guë'dchi Sión;
Guë'ë ni na guë'ë principal shtë
tubi hiu'u ru'bë, tubi guë'ë
nagudili Dios. Napin llëru'bë
valurë.

El quë natsaldí ldu'i shti'dzë më,
rtúdi'i lull; gunë më honrar
lë'ë mënë ni.

⁷Parë lë'ë të naná rialdí ldu'i
shti'dzë më, napë më llëru'bë
valurë, perë parë ra nadë rialdídi'i
ldu'i shti'dzë më, gac cumplir lo quë
narni'i Sagradas Escrituras de lë'ë
rall:

Lë'ë guë'ë nabëquë guia'a ra
narza'a hiu'u, guquin guë'ë
principal shtë hiu'u.

⁸Nu rni'i Sagradas Escrituras:
Guërelde mënë guëc guë'ë ni;
por guë'ë ni ldaguë mënë catë
nídi'i fin.

Pues lë'ë rall rrelde rall por adë
gúnëdi'i rall cuendë diza'quë shtë
më. Puës parë ni nadestinadë rall.

Na të tubi grupë shtë bëshuzi

⁹Lë'ë të na të mënë nagulé Dios
entrë grë mënë; na të tubi grupë
shtë bëshuzi parë gunë të sirvë lu
Rëy. Na të tubi guë'dchi nabë'në
ldai' Dios. Na të mërë shmënë Dios
të parë guadi'dzë të grë cusë ru'bë
nabë'në Dios. Gulë më lë'ë të. Gulú
më lë'ë të lu nacahi parë tsuté të lu
llni parë guënë të lë'ë më. ¹⁰Lë'ë të

antsë adë nápëdi'i të vidë shtë Dios perë iurne' sí, na të shmënë Dios. Antsë ni tubi adë chu bëgá'adi'i ldu'u lë'è të perë iurne' Dios bëga'a ldu'i' lë'è të.

Gulë guquërelde parë Dios

¹¹Lë'è të amigu narac shtua'a, na të mënë ziquë mënë zitu parë guéd'chiliu rë'; na të më zitu entrë los de más mënë. Runa ruëguë lu të, adë gúnëdi'i të cumplir ra deseo mal nananú la'ni ldu'u të purquë na rahin ziquë enemigu narshini ldu'u të. ¹²Gulë gapë buen conductë entrë ra naná guënëdi'i Dios të parë guëdë'è rall cuendë na të shmënë Dios. Aunquë iurne' rni'i rall cuntrë lë'è të cumë si fuërë na të narguini mënë, perë guená rall cusë za'quë naquëhunë të nu guëdë'è rall cuendë, nu guëni'i rall dushquilli Dios, purquë iurní guëabrí ldu'u rall con Dios, nu guëdë'è Dios vidë eternë parë lë'è rall.

¹³Gulë bëzu'bë diaguë ordë shtë gubernë nu grë ra narnibë'a purquë na të shmënë Jesús. Gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë rëy, el quë narnibë'a más; ¹⁴nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë gubernë nabëshe'ldë rëy ni. Bëshe'ldë rëy rumanë lë'è rall parë gunë rall honrar el quë naquëhunë bien nu gunë rall cashtigu el quë narunë mal. ¹⁵Puës Dios rac shtu'ui' de quë lë'è të gunë të bien të parë guëta'u të rua' mënë nanédi'i gac bè'a mudë narac shtu'u Dios guëquërelde rall. Rni'i rall cusë tuntë cuntrë lë'è të.

¹⁶Gulë cue cumë ziquë nguui naná librë, perë adë rúnëdi'i të usar libertá narne'e Dios ziquë tubi

prëtëstë parë gúnël duldë. Más bien gulë cue cumë ziquë tubi muzë shtë Dios. ¹⁷Gulë bédë'è rëspëti parë grë mënë. Gulë guc shtu'u grë ra shmënë Jesús. Gulë bè'në rëspëti Dios nu gulë bè'në rëspëti lë'è narnibë'a más lu guéd'chiliu.

Guzac zi Jesús

¹⁸Grë të nanapë lamë, gulë gapë rëspëti lu shlámël nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rai'; lëdë niá'asëdi'i lu lamë za'quë u lu ra narga'a ldu'i sáhi', sino también gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra lamë mal narunë nalaa'dchi. ¹⁹Rëuu' ldu'u Dios con nguui naná pacënci iurë rzunalde mënë lë'lëll sin causë.

²⁰Perë si talë quëhúnël mal, por ni quëlda'a mënë hiaguë guëquël nu nal cunformë con cashtigu ni, perë çpë cusë za'quë quëhúnël? En cambi, si quëhúnël bien nu rzac zi mënë lë'lëll, si talë rua'a ldu'ul lu cusë ni nu nápël pacënci, ni sí rëuu' ldu'u Dios. ²¹Puës guna'bë Dios lë'è të parë tsagla'guë të rëglë ni. Jesucristo guzac zíhi' por lë'è të. Sufrimientë shtëhi' na ziquë mustrë të gunë të ziquë bè'në më. ²²Lë'è më ni adë bé'nëdi'i' duldë nu nilë jamás adë guluguédi'i më. ²³Iurë lë'è ra mënë gurushtia' rall guëc më, adë bëquëbidi'i më con galrushtia'. Iurë bëzac zi mënë lë'lëll, adë bédchigrë dí'dzëdi'i' lu mënë sino guna'bë më lu Dios parë gunë Dios juzguë lë'è rall za'quë za'quë. ²⁴Mizmë Jesucristo bia'a më grë ra duldë shtë hia'a iurë bè'në më sufrir lu cruz të parë gáca'a ziquë tubi naguti; hia adë chu gúnëdi'i duldë parë guëbánia'a tubi vidë

za'quë delantë lu më. Lë'ë më guc më ridë të parë lë'ë të guëac të maldá narunë të. ²⁵Antsë lë'ë të guzú të ziquë lli'li naguniti, perë iurne' bëabrá ldu'u të con Jesucristo. Lë'ë më canihapë më lë'ë të ziquë vëquërë nu na më el quë nacanihapë ldu'u të, të parë adë guëñtidi'i të jamás.

Cunseju parë ra nabëtsë'a

3 Ziquë ra muzë napë quë gunë rall cumplir, también lë'ë të tse'lë ra nguiu, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël, purquë si talë adë rialdídí'i ldu'u tsé'lël diza'quë, iurë guëñall conductë shténël, tsaldí ldú'ull shti'dzë më sin ni tubi di'dzë naruadí'dzël lúhi'. ²Zni gaquin purquë guená rall quërelde të bien; guená rall napë të rëspëti lu Dios nu guená rall napë të vidë limpi. ³Adornë shtënë të gáquëdi'in cusë fuërë ziquë narzë'lë ra begu u ziquë ra shnezë cu'u, ziquë orë u lari za'quë. ⁴Sino adornë shtënë të gaquin la'ni ldu'u të catë adë chu rnádi'i luhin, adornë nadë rialúdi'i. Gac të mënë nadu'u nu naza'quë con pacënci con grë mënë. Zni rëuu' ldu'u Dios guëquërelde të. ⁵Tiempë guahietë ra na'a santu nagualdí ldu'i shti'dzë Dios, na rai' mënë nadu'u nu bë'në rai' rëspëti tse'lë rai'. Chulë guc vidë shtë rai'. ⁶Por ejemplë, Sara bëzu'bë diágui' shti'dzë Abraham nu guni'i Sara lu tsé'li': "Dadë shtëna". Iurne' na të ziquë shini Sara si talë quërelde të bien, si talë adë rdzëbëdi'i të lu narunë cuntrë lë'l.

⁷Nu zac lë'ë të tse'lë na'a, gulë gac mënë za'quë; gulë bë'në honrar

tsé'lël. Gulë bë'në rëspëti lu tsé'lël purquë ra na'a nápëdi'i rall fuersë ziquë ra nguiu, perë napë rall vidë eternë juntë con lë'ë të por tubi favurë nabë'në Dios parë grë të. Gulë bë'në cumplir di'dzë rë' parë guëdë'lë Dios grë cusë narna'bë të lu më. Súd'i ni tubi cusë ziquë storbë parë oraciuni shtë të.

Quëhúnël bien perë rzac zi mënë lë'l

⁸Por fin, gulë gac unidë con tubsë llgabë. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l. Gulë gac shtu'u sa'l naná shmënë Dios. Gulë gac nadu'u nu gulë bë'në tratë sa'l con rëspëti. ⁹Adë quíllidi'i të sa'l con mal aunquë rúnëll cuntrë lë'l. Adë gushtiádi'il guëc sa'l aunquë rni'i guídzëll cuntrë lë'l. Al contrari, gulë guna'bë lu Dios por contrari shténël të gunë ldai' më sa'l. Gulë më lë'ë të parë gunë të cumplir ra cusë rë'. Zni gunë të recibir bendición shtë më ¹⁰purquë naescritë:

El quë narac shtu'u guëbánill bien nu rac shtú'ull guëquitë ldú'ull,
napë quë gápëll cuidadë lo quë narní'll, adë guësiguëdi'll sa'll con di'dzë.

¹¹Runë tucarë guësá'nëll cusë mal nu gúnëll bien; napë quë quíllil nezë catë rbedchí ldú'ull, nu tsaglá'guëll shnezë më.

¹²Lë'ë Dadë canihapë më ra më za'quë nu rquë diaguë më oraciuni shtë rai' iurë rna'bë nguiu ni lu më.
Perë lë'ë më runë më cuntrë ra narunë mal.

¹³¿Chu napë pudërë parë gúnëll dañi lë'ë të si talë quëhunë të bien?

¹⁴Perë si talë rzac zi të purquë rianaldë të tëchi cusë za'quë, dichusë na të. Adë rdzëbëdi'l lu mënë nu adë riádi'i ldu'u të ¹⁵sino gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë Cristo guëdubi tiempë. Na më lamë shtë të. Nu gulë gac preparadë cualquier iurë parë guëquebi të lu ra mënë pëzielú nal shmënë Jesús. Si talë guëna'bë di'dzë rall lul, hia nanëll lla gúnëll parë defender lé'ël. Nadë más napë quë guëni'inul lë'ë rall con galnadu'u nu rëspëti. ¹⁶Gulë guquërelde bien sin ni tubi duldë të parë iurë ra contrari quëgni'i didzabë cuntrë lë'ë të, guëtú lu rall purquë nádi'in verdá. ¹⁷Si talë guëdë'l më sí sac zi të, mejurë gunë të sufrir por cusë za'quë, lédëdi'i por mal.

¹⁸Gulë bë'në llgabë; Cristo guti tubsë vultë por ra pecadurë; jamás gátidi'i më stubi. Tubldí na shcuendë më lu Dios perë guti më shlugar ra nanapë duldë parë gue'dënú më lë'ë hia'a lu Dios. Guti më en cuantë cuerpë shtëhi', perë guashtëhi' ladi ra tégulë por pudërë shtë Espíritu. ¹⁹Tiempë ni guadi'dzë më lu ra espíritu shtë tégulë lugar catë napë Dios lë'ë rai' ziquë prësi. ²⁰Mënë ni naguquërelde tiempë shtë Noé, adë bëzu'bë diaguëdi'i rall shti'dzë Dios. Pues adë bëshé'ldëdi'i Dios juici lueguë sino con pacënci quëbezë më hashtë guctsa'u barcu ru'bë. Por barcu ni bëldasë mënë, u sea shunë mënë, guc salvar lu juici shtë nisë. ²¹Manërë ni iurë bëriubë nisë të, guni'i të lu sa' të de quë nasalvar

të. Galëriubë nisë nádi'i ziquë bañi parë cuerpë shtë të sino nahin sëñi de quë nanëll bëzuné Dios ldú'ul, de quë limpi na ldú'ul purquë Jesucristo guashtëhi' ladi ra tégulë. ²²Iurne' cuezë Jesucristo gube'e ladë ldi shtë Dios. Cagnibë'a më. Grë ra ianglë nu autoridá nu grë ra narnibë'a stubi lugar, rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më.

Gulë bë'në sirvë Dios según Ilni nabëne'e më

4 Por ni, ziquë Jesucristo béni'ni sufrir shcuerpë më, gulë gac dispuestë gunë të sufrir. El quë naguzac zi shcuérpi', adë rianáldëdi'ill tëchi duldë. ²Rac shtú'ull guëbánill según voluntá shtë Dios mientras quëréldëll lu guédchiliu. Hia nédi'ill gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull. ³Tiempë nagudëdë, guquërelde të vidë mal; bë'në të lo quë narquitë ldu'u ra mënë nanadë guënédi'i Dios. Gubani të lu vici; bë'në të cumplir deseo mal: guzuu'dchi të; gudáu sha'të të lu mellë nu bii' të zili vini. Guanaldë të tëchi dioses falsë nanapë mënë, mënë naquërelde sin lëy za'quë nu sin rëglë. ⁴Perë iurne' lë'ë rall rdzëguë' ldu'u rall de quë lë'ë të adë rúnëdi'i të compaño lë'ë rall lu ra cusë mal ziquë antsë. Nu rni'i rall di'dzë dzabë cuntrë lë'ë të. ⁵Perë segurë napë quë guëtë'dë rall cuendë lu Dios; gunë më juzguë grë mënë. Gunë më juzguë ra nanabani nu también grë ra tégulë. ⁶Lë'ë ra tégulë hia bini rai' diza'quë. Guc rai' juzguë ziquë mënë; guti rai'. Bini rai' diza'quë të parë si talë tsaldí

ldu'u rai' shti'dzë më, guëbani rai' ziquë Dios. Espíritu Santo guëne'e vidë eternë parë lë'ë rai'.

⁷Hia ze'dë bi'guë nasesë fin shtë grë cusë. Por ni gulë bë'në llgabë tubldí të gúnëdi'il duldë. Adë riádi'i ldú'ul sino gulë guna'bë lu Dios.

⁸Subrë todë gulë gapë llëru'bë amor parë sa' purquë si talë rac shtú'ul sa'l, iurní quëhúnël perdunë lé'ëll zihani vuelte. ⁹Gulë bë'në recibir lídchil chu stubi ra bëchi sa'l naze'dë lídchil sin quë adë riasháquëdi'i ldú'ul. ¹⁰Cualquier don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo parë lé'ëll, gulë bë'në sirvë lu ra sa' të con llni ni ziquë mëne naquëhunë cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Gulë bëzëlaa'dchi lo quë nabë'nël recibir parë bien shtë sa'l. Gulë bë'në usar llni shtë Espíritu Santo nabëne'e Dios të parë tsaru'bë sa'l. Iurní gac të muzë za'quë shtë Dios. ¹¹Si talë chu rac ruadi'dzë ziquë mësë, napë quë guadí'dzëll shti'dzë më por pudërë shtë më. El quë narunë sirvë sa'll, napë quë gúnëll sirvë por pudërë narne'e më. Zni gunë mëne alabar Dios por medio lë'ë Dadë Jesucristo. Cha guëdë'ë hia'a labansë lu më. llëru'bë na pudërë shtë më. Guënibë'a më parë siempërë. Amén.

Ra shmënë Jesús rzac zi rall

¹²Lë'ë të narac shtua'a, adë rdzëguë'di'i ldu'u të iurë ra prëbë ze'dë. Na prëbë ziquë be'lë narru'u lu gui'i, perë adë rdzëguë'di'i ldu'u të. Adë rúnëdi'il llgabë sulë lé'ëll rúnël sufrir lu prëbë. ¹³Mejurë gulë bëquitë ldu'u të purquë quëhunë të sufrir mizmë manërë cumë bë'në

Cristo sufrir. Gulë gua'a ldu'u të parë gapë të lëgrë la'ni ldú'ul, nu gulë bëquitë ldu'u të iurë guëdchini më stubi con pudërë nu llni. ¹⁴Si talë rushtiá mëne lu të purquë na të shmënë Jesucristo, dichusë na të. Espíritu shtë Dios cuezënúhi' lë'ë të. ¹⁵Mënë runë sufrir purquë rguini rall sa' rall u rbaa'në rall, u runë rall mal u riuté rall asuntë nadë rlluí'idi'i, u na rall nadishi'bi; perë adë rúnëdi'i të ra cusë ni parë adë guëdchínidi'i cashtigu guëc të nu gúnël sufrir. ¹⁶Mejurë na si rzac zil purquë rianáldël enseñansë shtë Jesús; adë rtúdi'i lul iurní sino gulë bëdë'ë graci lu Dios purquë nal shmënë më.

¹⁷Hia bëga'a iurë sublú juici shtë Dios con mizmë shmënë më. Si talë juici ni guëzublú con lë'ë hia'a ðlla gac fin shtë ra naná rzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë më? ¹⁸Ra nguui narunë cumplir shti'dzë më, runë rall llëru'bë fuersë parë gac salvar rall; çpë gac con ra nanápëdi'i rëspëti parë cusë santu nu rianaldë rall tëchi cusë mal? ¹⁹Por ni, el quë narzac zi purquë nahin voluntá shtë Dios, napë quë tsagla'guë gúnëll bien nu tsagla'guë tsaldí ldú'ull gac salvárell por pudërë shtë el quë nabëntsa'u nguui. Siempërë gunë më cumplir shti'dzi'.

Cunseju parë ra narialdí ldu'i Jesús

5 Quëdë'ëhia cunseju parë ra më guani'si naná cabësë shtë shmënë Jesús. Tambiën na nahia më guani'si nu nahia testigu de quë Cristo bë'ni' sufrir. Guna recibir juntë con lë'ë të iurë guëlua'a pudërë nu llni shtë më. ²Gulë

gupë ra shmënë Jesús ziquë tubi vëquërë; quëhápëll ra lli'li purquë zni rac shtu'u Dios. Gulë bë'nin voluntariamente, lédëdi'i purquë cagnibë'ahia lë'ë të. Bë'në compaňi lë'ë rai' con guëdubinú ldu'ul, lédëdi'i purquë rbezë të gunë të recibir dumí. ³Gulë gupë ra shmënë Dios tubi manërë nadu'u, lédëdi'i ziquë lamë narunë nalaa'dchi lu ra muzë. Gulë gac ejemplë za'quë lu rai'. ⁴Iurë Jesús, el quë nanapë pudërë parë quëhapë ra lli'li, guëlua'alúhi' lu hia'a stubi, lë'ë të gunë të recibir tubi premi, tubi corunë narabtsë'ë nanadë rialúdi'i.

⁵Nu zac lë'ë të nanapë menos edá, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë ra më guani'si. Grë të, gulë gac më nadu'u lu sa'l purquë naescritë:

Dios rzu më lu grë ra narunë naru'bë.

Runë më compaňi grëtë' ra naná nadu'u.

⁶Gulë gac mënë nadu'u delantë lu Dios pudërusë. Gulë bédë'ë sí të guë nibë'a më lë'ë të; iurní gunë më honrar lë'ë të iurë rga'a tiempë.

⁷Gulë bédë'ë grë galriá ldu'u guëca'a më purquë nalé rac shtu'u më lë'ël; quëhapë më lë'ël.

⁸Gulë cue nasini nu gulë gapë cuidadë. Enemigu shtë të na mëdzabë Satanás; canzëll ziquë tubi león narzubá. Rguílill mënë parë ldaguë rall lu pudërë shtë'nëll të tsaldí ldu'u rall shti'dzë mëdzabë.

⁹Gulë sutipë lu mëdzabë; gulë gac

firmë lu shnezë Dios. Gulë bédë'ë cuendë de quë grëtë' sa' të naná shmënë Jesús guëdubi partë shtë guë'dchiliu, quëgzac zi rai' mizmë manërë quë lë'ë të. ¹⁰Despuësë de quëgzac zi të por du'pë tiempë, Dios el quë narne'e zihani favurë nu bendición, el quë naguna'bë lë'ë të parë gapë të vidë sin fin juntë con Cristo, gunë më të gac të firmë lu shnézi', nu gunë më parë cuedchí ldu'u të, nu guëne'e më fuersë parë lë'ë të. Mizmë Dios ni guna'bë më lë'ë hia'a parë tsuté hia'a lu lli catë quërelde më. Bë'në mëhin purquë unidë na hia'a con Cristo. ¹¹Cha guëdë'na'a alabar lë'ë më. Amén.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹²Silvano tubi bécha'a, quëquë'ëll cartë rë' por na. Lluá'ahia Silvano quëhúnëll cumplir voluntá shtë Dios. Cartë rë' nadu'pin perë la'nin bënehia cunseju. Quëhuna testificar grë ra favurë nu bendición nabë'në të recibir de Dios, rlua'a de quë nezë za'quë naguna'zi të nahin verdá.

¹³Ra grupë shtë shmënë Jesús naquërelde Babilonia, ra nagulé Dios ziquë gulë më lë'ë të, quëgshe'ldë rai' saludë. Nu zac Marcos, shinia, quëgshë'ldëll saludë parë lë'ë të. ¹⁴Gulë bë'në saludar ra sa' të con tubi saludë shtë amor.

Gulë cuedchí ldu'u të, lë'ë të naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pedro

Quëquë'ë Pedro lu ra shmënë Dios

1 Na Simón Pedro, nahia tubi muzë nu poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu të narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Por tubi favurë shtë Dios naná justë nu por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, bënë të recibir mizmë fe nadapë na'a. Chulë quërelde të por shti'dzë më igual ziquë lë'ë na'a. ²Gulë bënë recibir zihani favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të mientras tsagla'guë runguë bë'a të lë'ë Dadë Dios nu Jesús Shláma'a.

Ra shmënë Jesús verdadërë

³Bëne'e Dios grëtë' bendición parë gápa'a tubi vidë za'quë delantë lu më, tubi vidë naná de acuerdë con voluntá shtë më. Nadápa'a bendición ni purquë runguë bë'a hia'a el quë nagulë lë'ë hia'a según pudërë nu milagrë ru'bë shtë më. ⁴Por tubi favurë shtë më, bëne'e më diza'quë nalasac. Bënë më prometer zihani cusë ru'bë. Por mizmë di'dzë ni nadápa'a vidë shtë Dios. Guc salvára'a. Hia adë quërelđenúdi'ia'a cusë mal ziquë deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti por galërzebi ldu'u mënë. ⁵Napë

të bendición nabënë më prometer, rialdí ldu'u të shti'dzë më; iurní runë tucarë guëquërelde të ziquë gubani Jesús, lu buen conductë gulë gac mënë nasini guéqui'. ⁶Despuësë de ni, adë rdé'di'il sí parë deseo mal nananú la'ni ldú'ul. Hia despuësë de ni, gulë gac më pacënci; lu pacënci gulë gapë rëspëti parë Dios, ⁷Nu lu rëspëti parë Dios, gulë gapë cariñi parë ra shmënë Jesús nu gulë gapë llëru'bë amor parë grë mënë, hashtë ra narná tushë lul. Grë ndë'ë gulë bë'në cumplir con guëdubinú ldú'ul.

⁸Si talë tsagla'guë guëquërelde të de acuerdë con cunseju rë', hiadë gáquëdi'i të nabëchi sino másru'u gunë të cumplir shchi'ni Dios. Másru'u gápël tubi vidë za'quë ziquë tubi hiaguë nardë'ë zihani nashi. Iurní guená mënë másru'u runguë bë'a të Jesucristo Shláma'a. ⁹Perë el quë nadë rianáldëdi'i tēchi ra cusë rë', adë riasédi'ill. Nall ziquë ciegu. Bëaldë ldú'ull de quë bëzunë më almë shténëll de grë duldë nabé'nëll antsë. ¹⁰Por ni rnía'a lu të, bëchi, gulë bë'në segurë de quë Dios gulë më lë'ël, de quë guna'bë më lë'ël parë gáquël shmënë më. El quë narunë cumplir

ra cusë nagunia'a la'ni cartë rë', jamás adë gáquëll bajo ordë shtë duldë ¹¹nu tsutëll con lëgrë catë rnibë'a Dios ziquë Rëy parë siembrë. Jesucristo Shláma'a gúni' recibir lé'ël parë cuezënu lë'i'.

¹²Por ni tsagla'guë rnia'a lu të grë cusë rë' aunquë hia nané të, nu na të firmë lu verdá nanapë të. ¹³Lluá'ahia naza'quë guënehia cunsëju parë lë'ë të mientras nabania të parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u të enseñansë rë'. ¹⁴Dadë shtë hia'a, Jesucristo, bëlua'a më na de quë mërë gatia. ¹⁵Por ni gapa cuidadë të parë rac guëagná ldu'u të enseñansë rë' cualquier iurë despuësë gatia.

Pedro gunáhi' pudërë shtë Cristo

¹⁶Adë guanáldëdi'i na'a tëchi ra cuendë narni'i mënë sulë por llgabë nadë rlluí'idi'i shtë rall. Bëlua'a na'a verdá lu të lla bédchini Jesucristo con pudërë. Na na'a testigu napë më pudërë parë guëribë'a më ziquë rëy. Con prupi slu na'a guná na'a pudërë nu llni shtë më. ¹⁷Guná na'a iurë lë'ë Dios Shtáda'a bédë'ë më hunurë nu pudërë parë shini më Jesús, nu bédchini tubi bë dizdë gube'e catë rabtsë'ë llni. Ni tubi nápëdi'i di'dzë parë guëni'ill lla na lugar ni. Lë'ë bë guni'i: "Ndë'ë na shinia narac shtua'a; nalé rquitë ldua'a lé'i'". ¹⁸Lë'ë na'a bini na'a bë nabédchini dizdë gube'e purquë dzulezënu na'a lë'ë Jesús guëc dani catë Dios santu biadí'dzi'.

¹⁹Perë ra di'dzë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë parë lë'ë hia'a, más segurë nahin quë testimonio shtëna; nu quëhunë të bien si talë

rdë'ë të cuendë lo quë narni'i di'dzë ni ziquë rdë'ë të cuendë tubi llni narzianí lu nacahi. Gulë bédë'ë cuendë hashtë rdzë guëdchini, hashtë guëdchini llni shtë më nu tsasë të ra di'dzë rë'. ²⁰Primërë gulë bédë'ë cuendë de quë grë ra di'dzë naná bëquë'ë muzë shtë Dios, escritë nahin la'ni Sagradas Escrituras, parë ni tubi chu tsasë pë runë cuntienë di'dzë ni, sulë por Espíritu Santo tsasël pë runë cuntienin, lédëdi'i por llni nanápël. ²¹Purquë ni tubi muzë shtë Dios biadí'dzëdi'i' shti'dzë Dios por mizmë voluntá shtë muzë ni, sino biadí'dzi' por pudërë shtë Epíritu Santo naná quëgsë lë'ë rai'.

Ra mësë bishi

(Judás 4-13)

2 Guahietë nanú profetë bishi ladi ra mënë israelitë. Zni rac guëdchini ra mësë falsë entrë lë'ë të. Guëlua'a rall llga'chi enseñansë falsë nardë'ë fin parë fe shtë mënë, hashtë gunë rall negar Jesús, de quë gúti' parë gac salvára'a. Zni cagna'bë rall cashtigu guëc rall; nasesë gac condenar rall. ²Zihani mënë tsanaldë tëchi vidë mal shtë mësë ni. Guëni'i rall nezë za'quë shtë Dios nahin bishi. ³Rzëbi ldu'u rall dumí; quëgsiguë rall lë'ë të con enseñansë falsë, sulë parë guëdë'ë të dumí ca'a rall. Dizdë tiempë guahietë guni'i më gac cashtigu rall, gac condenar rall; nasesë guëdchini juici shtë Dios guëc rall.

⁴Dios adë bënëdi'i perdunë ra ianglë nabë'në duldë guahietë sino quë bëtia'a më lë'ë rai' la'ni gabildi. Bësë'au lë'ë rai' lu nacahi parë

cuezë rai' dzë shtë juici. ⁵Nu zac bé'nédi'i Dios perdunë guédchiliu tiempë shtë Noé, sino quë bëshe'ldë më tubi juici shtë nisë subrë guëc ra mënë mal; perë bë'në më salvar Noé con gadchi shfamíli'. Noé gúqui' muzë shtë Dios naguadi'dzë shti'dzë më lu ra mënë. ⁶Nu Dios bé'ni' condenar; bëzalú më ra guédchi Sodoma nu Gomorra. Bëshe'ldë më gui'i hashtë bëac dë ra guédchi të parë grë ra mënë mal naze'dë despuësë, guená rall nu guëdë'rall cuendë nadzë'bë na juici shtë Dios. ⁷Perë bë'në më salvar Lot, tubi nguiu za'quë nu nalé riashac ldú'i' iurë gunáhi' vidë dzabë shtë mënë mal. ⁸Lot nguiu za'quë lu Dios, guquërdëll entrë ra mënë mal; nalé guá ldú'ull iurë gunáhi' maldá nabë'në mënë. Bíni' pë guni'i rall lu sa' rall. Dzë la gue'lë guzac zi ldú'i' purquë guquërdë mënë sin ni tubi rëglë. ⁹Dadë Dios nápi' pudërë të gapë më ra mënë za'quë lu grë cusë mal të ldáguëdi'i mënë lu duldë; nu napë më pudërë cutsa'u më mënë mal parë tsa rall lu cashtigu shtë juici.

¹⁰Gunë Dios cashtigu grë mënë mal, ra narianaldë tëchi deseó mal, cumë ziquë ra naquërdë ziquë mbecu, nu gunë më cashtigu grë ra nanédi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë el quë narnibë'a. Mënë ni fier na rall nu adë rdzëbëdi'i rall lu Dios; rni'i rall cuntrë el quë nanapë más pudërë quë lë'rall. ¹¹Perë ra ianglë nanapë más fuersë nu pudërë quë ra nguiu ni, adë nápëdi'i rai' valurë guëdchi'bë rai' demandë cuntrë ra narnibë'a. Napë ra ianglë rëspëti lu Dios.

¹²Ra hiembrë rë' na rall ziquë ra më nardé'ëdi'i cuendë. Quëhunë rall cumplir mal deseó nananú la'ni ldu'u rall. Destinadë na rall parë galguti. Mënë ni runë rall burnë ra cusë nadë riasédi'i rall, perë guënití rall con grë mal deseó nanapë rall. ¹³Gunë rall sufrir mizmë manërë cumë bë'në mënë sufrir por causë shtë rall. Rquitë ldu'u rall grë ra dzë tsagla'guë rall tëchi cusë mal. Na rall ziquë manchë fier lu lari; rquitë ldu'u rall por deseó mal nananú la'ni ldu'u rall. Rsigué rall mënë mientras raunú rall lë'rë të lidchi të.

¹⁴Rzebi ldu'u rall ra na'a mal; adë rdzáguëdi'i rall quëhunë rall duldë. Rsigué rall ra nanádi'i firmë lu shnezë Dios con bishi. Bë'në rall gan zihani dumí tantë rzebi ldu'u rall dumí. Na condenadë rall. ¹⁵Bënití rall purquë bëru'u rall nezë za'quë shtë Dios. Guagla'guë rall mizmë duldë nabë'në Balaam, shini Beor. Balaam guc shtú'ull gúnëll gan dumí por maldá. ¹⁶Perë tubi burrë gu'pë, guni'i ma guëc Balaam por duldë naquëhunë Balaam. Guni'i ma ziquë rni'i tubi mënë nu bédë'rë ma fin galëtuntë shtë profetë ni.

¹⁷Ra nguiu rë' na rall ziquë tubi guërzú nanápëdi'i nisë, nu ziquë shcachi narua'a mbë. Na condenadë rall parë tsa rall lu más nacahi catë guëquërdë rall parë siempërë. ¹⁸Rni'i nadchini rall. Con di'dzë nadë rlluf'idi'i rsini rall sa' rall lu duldë. Rni'i rall napë mieti permisi gunë mieti duldë; zni rsi guë rall mënë nanapë du'pë tiempë dizdë bëru'u rall lu enseñansë falsë.

¹⁹Quëhunë rall prometer libertá por enseñansë shtë rall, perë mizmë lë'ë rall na rall bajo ordë shtë mëdzabë purquë cadë nguui na ziquë esclavë shtë cusë narnibë'a lë'ë nguui.

²⁰Parë ra mënë nabënguë bë'a Dadë Jesús; hia bëru'u rall nezë mal catë rzë mënë shtë guédchiliu, si talë guëabré nguui lu cusë mal; si talë guëazë guetë nguui nezë shtë Jesucristo Salvador shtë hia'a, fin shtë nguui ni na peor quë antsë. ²¹Mejurë parë nguui ni adë nianédi'll nezë za'quë shtë Dios quë despuësë tsutëll nezë ni, adë tsaglá'guëdi'll tëchi mandadë nabëdë'na'a recibir de Dios santu. ²²Nahin ziquë narni'i tubi dichë; verdá na di'dzë ni: "Lë'ë mbecu bëabré dchibë shtë ma ldu'u ma; nu lë'ë guchi nagualú guzë, bëabré guaguezë ma la'ni benë stubi".

Guëabré Jesús stubi

3 Lë'ë të narac shtua'a, ndë'ë na segundë vësë quëquëa'la lu të. Guërupë cartë gunia'a lu të cusë de quë hia nané të. Rac shtua'a adë guëá'ldëdi'i ldu'u të ra enseñansë sino gapë tëhin la'ni ldu'u të.

²Gulë bësëagná ldu'u të ra di'dzë naguni'i ra muzë santu shtë Dios guahietë, nu gulë bësëagná ldu'u të mandamientë shtë Dadë Jesucristo, Salvador shtë hia'a. Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë shtë në më naguni'i na'a lu të. Na na'a poshtë shtë më.

³Primërë puntë nané hia'a de quë la'ni lúltimë dzë guëdchini mënë nagunë burnë ra cusë sagradë; guëbani rall según deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁴Guëna'bë di'dzë rall: "¿Pë fin napë promësë

shtë Cristo de quë guëabré më stubi? purquë dizdë guti ra shtadë guélú hia'a, grë cusë riagla'guë igual cumë dizdë bëcueshtë Dios guédchiliu". ⁵Adë rac shtú'udi'i rall gac bë'a rall de quë nanú gube'e nu guédchiliu dizdë tiempë guahietë. Bëntsa'u mëhin por shti'dzë më, nu por mandadë shtë më gulú më guédchiliu la'ni nisë nu nanú nisë alreduerë guiu'u. ⁶Lë'ë guédchiliu dzë ni gualú. Grë guiu'u né'azë la'ni nisë. ⁷Perë gube'e nu guédchiliu nananú iurne', na destinadë parë cashtigu shtë gui'i por mizmë mandadë shtë Dios. Lë'ë gui'i guëza'i guédchiliu dzë shtë juici. Guëza'in con grë ra mënë mal. Tsalú grëtë' rall.

⁸Bëchi narac shtua'a, adë rëá'ldëdi'i ldu'u të de quë parë Dadë Dios tubi dzë na ziquë tubi mili izë, nu tubi mili izë na ziquë tubi dzë. ⁹Dadë Dios quëac ldë'di'i parë gúni' cumplir shti'dzë më ziquë runë llgabë bëldá mënë, sino quë Dios napë më pacënci parë lë'ë hia'a. Adë rac shtú'udi'i më tsagnítia'a, ni tubi de lë'ë hia'a, sino rac shtu'u më grë ra nguui guëabré ldu'u rall con lë'ë më nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall.

¹⁰Dzë naguëabré Dadë Jesús, guëdchíni' ziquë rdchini tubi nguba'në gue'lë, iurë adë nádi'il segurël. Iurní lë'ë gube'e tsalú con tubi ruidë dushë. Grëtë' ra cusë narná hia'a lu gube'e tsalú rahin con gui'i, nu guédchiliu tsequi lu gui'i con grë lo quë nananú luhin.

¹¹Nané të grëtë' ndë'ë napë quë gac cumplir; tsaluhin; por ni rqui'ni gac të më santu, mënë naquëhunë

cumplir shti'dzë më. ¹²Mientras cuezë të dzë naguëdchini më stubi, gulë bë'në cumplir voluntá shtë Dios të guëdchini më lueguë. Dzë ni gube'e tsalú; tsaluhin con gui'i juntë con cusë nananú lu gube'e tsequi; gac cambin lu be'lë. ¹³Perë lë'ë hia'a dzulëza'a gube'e cubi nu tubi guë'dchiliu cubi naná bë'në Dios prometer dizdë antsë. Lugar ni guëquérëlda'a; ndë nanú purë cusë za'quë; grëhin gac justë.

¹⁴Por ni lë'ë të narac shtua'a, mientras quëbezë të grë ra cusë rë', gulë gapë mizmë lë'ë të parë guëdzëlë më lë'ë të sin ni tubi faltë, sin ni tubi cusë mal. ¹⁵Gulë bëtë'ë cuendë de quë pacënci nanapë Shláma'a, runin parë gac salvar më'në. Zni también bëquë'ë Pablo, bécha'a, el quë narac shtu'u hia'a lé'i'. Bëquë'ëi' mizmë di'dzë ni lu

të según llni nabëdë'ë Dios guëqui'. ¹⁶La'ni grë ra cartë nabëquë'ë Pablo, nanú partë naganë parë riasë hia'a. Nanú më'në nadë rac bé'adi'i nu adë nádi'i rall firmë lu shnezë ra Sagradas Escrituras. Caglú rall guëc shti'dzë Dios. Zni ruua'a rall grë ra Sagradas Escrituras. Tsalú rall por lo quë naquëhunë rall.

¹⁷Por ni lë'ë të narac shtua'a, hia quë nanë të grë ra cusë rë', gulë gupë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të bishi shtë më'në nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios; adë rdë'ëdi'i të sí tsanaldë të tëchi rall nu guëazë guetë të shnezë Dios. ¹⁸Mejurë gulë bësë'dë di'dzë shtë Dadë Jesucristo Salvador shtë hia'a, nu gulë bë'në recibir más favurë shtë më. Cha guëdë'na'a alabar lë'ë më iurne' nu parë siempër. Amén.

Primëre cartë nabëquë'e San Juan

Di'dzë naguëne'e vidë sin fin

1 Antsë guinlú guédchiliu nanú tubi nanabani; perë guná na'a lúhi', nu bini na'a shtí'dzi', nu guna'zi na'a guiá'ai'. Náhi' el quë narni'i diza'quë shtë Dios. Por shtí'dzi' nadápa'a vidë sin fin. ²Mizmë lë'ë më gubaninú më Dios, Shtáda'a, perë bëlua'alú më lu na'a. Bëdchini më guédchiliu. Guná na'a lúhi'. Na na'a testigu shtëni'. Ruadi'dzë na'a lu të nabani më; nápëdi'i' fin. ³Ruadi'dzë na'a lu të mizmë shtí'dzi' naná bini na'a. Ruadi'dzë na'a lu të lo quë nabë'në më parë gac bë'a të shtí'dzë më. Zni gac unidë grë hia'a; guédápa'a mizmë llgabë. Guldí hia'a ruadi'dzënu hia'a Dadë Dios con shíni' Jesucristo. ⁴Iurní quëquëa'a di'dzë la'ni cartë rë' të parë gac cumplir guëquitë ldu'u të nu parë guëquitë ldu'u na'a.

Dios rne'e llni

⁵Ndë'ë na diza'quë nabëlua'a Dadë Jesucristo, nu bëdia'a di'dzë na'a lu të de quë guldí Dios, nápëdi'i' duldë; limpi náhi' ziquë llni. ⁶Si talë rni'i hia'a nané hia'a lë'ë më perë tsagla'guënu

hia'a duldë, bishi na hia'a; adë guldídi'ia'a iurní; nu adë quërdëdi'i hia'a bien. ⁷Perë si talë guëdë'na'a cumplir shtí'dzë Dios, adë chu rúnëdi'i duldë, unidë na hia'a mizmë lë'ë hia'a. Rac shtu'u hia'a bëchi la sa' hia'a iurní, nu rënë shtë Jesucristo shini Dios, tsagla'guë rzuné almë shtë hia'a de grë duldë.

⁸Si talë guëni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, lo mizmë lë'ë hia'a rsiquë hia'a lë'ë hia'a. Bishi na ldu'u hia'a iurní. ⁹Bënë na më; runë më cumplir shtí'dzë më. Justë na më; runë më igual con grë mënë. Runë më perdunë grëtë' duldë shtë hia'a iurë guëshubë dúlda'a lu më con guëdubinú ldu'u hia'a. Iurní rzuné më almë shtë hia'a de grë duldë nanadápa'a. ¹⁰Si talë rni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, quëgni'i hia'a bishi na Dios purquë hia guni'i më grë hia'a nadápa'a duldë. Si talë rni'i hia'a adë nápëdi'ia'a duldë, nídi'i shtí'dzë më la'ni ldu'u hia'a iurní.

Nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a

2 Lë'ë të Dadë, caquëa'a di'dzë rë' lu të parë adë gúnëdi'i të duldë perë si talë chu quëhunë

duldë, nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a por lë'ë hia'a. ¿Chu më ni? Lë'ë na Jesucristo; tubldí na shcuëndi' lu Dios. ²Jesucristo guti lu cruz por duldë shtë hia'a. Gudilli më por grë duldë nanapë mënë naré lu guédchiliu. Por galguti shtënë më, bédchisú më duldë shtëna'a nu gu' Dios cunformë.

³Si talë tsagla'guë guëzu'bë diága'a mandamientë shtë Jesucristo, iurní nané hia'a lë'ë më. Rac bë'a hia'a lë'ë më de verdá. ⁴Perë si talë tubi hia'a guëni'ia'a: “Nanéa Dios”, perë mizmë tiempë adë quëzu'bë diáguëdi'ill mandamientë shtë më, bishi nall iurní. Nádi'ill verdá. ⁵Perë si talë lë'ë hia'a rzu'bë diága'a di'dzë shtë më, rlu'a'a de quë tsagla'guë rac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁶El quë narni'i quëbezënull Dios, napë quë guëquërdëll ziquë guëquërdëll Jesucristo lu guédchiliu; adë bé'nëdi'i më duldë.

Mandamientë cubi

⁷Dadë, adë guëqué'ëdia'a stubi mandamientë naná gurënë sino quë mizmë mandamientë nanapë të dizdë bini të diza'quë shtë më. Lo quë nabëquëa'a iurne', na igual ziquë ra di'dzë nabënë të recibir guahietë. ⁸Perë quëquëa'a tubi mandamientë cubi; primëre bë'në më cumplir mandamientë ni; iurní lë'ë të quëhunë të cumplirin. Lë'ë të napë të di'dzë rë' la'ni ldu'u të. Riagla'guë rzu'bë diaguë të shti'dzë më. Nacahi nananú la'ni ldu'u të rialuhin. Llni shtë Dios bédchini.

⁹Si talë chu rni'i quëbezënull lë'ë më perë mizmë tiempë adë rac

shtú'udi'ill sa'll, nacahi cabézëll.

¹⁰El quë narac shtu'u los de más narialdí ldu'i Dios, cabezënull llni la'ni ldu'ull; adë rláguëdi'ill lu duldë. ¹¹Perë el quë narac shtú'udi'i sáhi'; el quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nacahi cabezë ldú'ull. Rzëll ziquë ciegu. Rnádi'ill shnezë Dios purquë në'au slull; bë'në duldë.

¹²Dadë, quëquëa'a di'dzë rë' purquë guc perdunë duldë shtënë të. Bënë më perdunë lë'ë të purquë guti Jesús shlugar të; nasalvar të iurne'. ¹³Dadë, quëquëa'a lu të purquë nané të el quë nanabani dizdë antsë binlú guédchiliu. Quëquëa'a lu të, sultërë, purquë adë bé'nëdi'i të lo quë narac shtu'u mëdzabë. Quëquëa'a lu të, llguënë, purquë runguë bë'a të Dios, Shtáda'a. ¹⁴Quëquëa'a lu të naná Dadë purquë nané të el quë nanápëdi'i fin. Quëquëa'a lu të naná sultërë purquë quëhunë të cumplir shti'dzë Dios con guëdubinú ldu'u të. Bënë të gan lu mëdzabë.

¹⁵Adë rac shtú'udi'i të ra cusë nananú lu guédchiliu, purquë grë ra narac shtu'u ra cusë shtë guédchiliu, adë rac shtú'udi'ill Dios. ¹⁶Ra cusë mal narac shtu'u ldu'u nguui, nu ra cusë chulë narac shtu'u ra nguui gapë, nu ra cusë narunë naru'bë mënë, grë ndë'ë na cusë shtë guédchiliu, lëdë Diósëdi'i. ¹⁷Grë ra cusë shtë guédchiliu, rialú con grë mal llgabë narac shtu'u mënë, perë el quë narunë narnibë'a Dios, adë rialúdi'ill. Nápëll vidë sin fin.

Verdá nu bishi

¹⁸Dadë, hia bédchini tiempë tsalú guédchiliu. Bini të antsë

napë quë guëdchini tubi nagunë cuntrë Jesucristo. Hashtë iurne' nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Por ni nané hia'a bëga'a iurë tsalú guédchiliu. ¹⁹Lë'ë ra nguui ni narunë cuntrë Jesús, bëazë guetë rall de lë'ë hia'a. Nunquë adë guc rall shini më de verdá purquë adë riaglá'guëdi'i rall con shti'dzë më. Si talë niac rall narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nëa'në rall con lë'ë hia'a. Bëazë guetë rall. Iurní rlua'a clarë nádí'i rall shini Dios.

²⁰Lë'ë të napë të llni purquë quëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rac bë'a të cusë shtë Dios. ²¹Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të purquë nané të verdá. Nané të guadë naná verdá nu guadë naná bishi. Nané të el quë naruadi'dzë bishi, zédëdi'ill de Dios.

²²¿Chu na más nabishi entrë lë'ë mënë? pues el quë narni'i Jesús lédëdi'i nabëshe'ldë Dios. El quë narni'i zni, quëhúnëll cuntrë Jesús. Quëhúnëll cuntrë Dios nu quëhúnëll cuntrë shini Dios. ²³Grë mënë narni'i Jesús lédëdi'i el quë nagudili Dios parë guënbé'ai', nápëdi'i nguui ni Dios Padre. Perë el quë narni'i Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios, nguui ni quëbezënú Dios.

²⁴Gulë tsagla'guë guëzu'bë diaguë të ra di'dzë nabini të iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Si talë guësa'në të cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u të, napë të Jesús nu napë të Dios Padre con lë'ë të. ²⁵Mizmë Jesucristo guni' lu hia'a, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a.

²⁶Quëquëa'a di'dzë rë' lu të parë gac bë'a të lla na ra nguui narac

shtu'u guësiguë lë'ë të. ²⁷Perë nídi'i nicidá guëlua'a mënë lë'ë të purquë quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të; náhi' mësë shtë të. Napë të llni shtëhi'. Quëgluá'ai' naná verdá nu naná bishi. Shti'dzi' na verdá, lëdë bíchidi'i. Nu guní'i', gulë bédë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të.

²⁸Gulë bëquë diaguë, Dadë; gulë bédë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të, të iurë guëdchini më stubi vultë, adë chu rtúdi'i lúhi'; adë chu guëllú'nëdi'i lúhi'. Mejurë guëquitë ldu'u të iurë guëdchini më. ²⁹Si talë rdë'ë të cuendë de quë tubdí na shcuendë Jesús lu Dios, gulë bédë'ë cuendë, grë mënë nanabani ziquë gubani më, na rall shini më.

Ra shini Dios

3 Gulë bédë'ë cuendë blac rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Rni'i më na hia'a shíni'. Ra mënë narialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rdë'ëdi'i rall cuendë chu na Jesús. ²Lë'ë të Dadë narac shtua'a, na hia'a shini Dios iurne', perë rluá'adi'i lla gáca'a más delantë. Pues rdë'ë hia'a cuendë dzë naguëdchini më stubi vultë, gáca'a ziquë na më purquë guëná hia'a lu më tal ziquë na më. ³Grë ra narialdí ldu'i guëdchini më, gac cambi mudë nanabánill; adë tsagla'guëdi'i gúnëll duldë. Rac shtú'ull gáquëll ziquë lë'ë më.

⁴Grë ra narunë duldë, runë rall faltë lu lëy shtë Dios. Napë rall faltë lu Dios. Grë duldë na cuntrë lëy nabëne'e Dios. ⁵Nané të bédchini Jesús parë guëzuné më almë shtëna'a. Nápëdi'i më duldë.

⁶El quë narzu'bë diaguë shti'dzë Jesús, tsagla'guëdi'i gúnëru'ull

duldë. El quë nariagla'guë gunë duldë, adë rdé'ëdi'ill cuendë chu na më. Nunquë bënguë bé'adi'ill lë'ë më. ⁷Dadë, adë rdé'ëdi'i tē sī guësiguë mënë lë'ë tē gunë tē duldë. El quë narunë cumplir shti'dzë Dios, tubldí na shcuëndëll lu Dios igual ziquë na Jesús lu Dios. Justë na më. ⁸El quë nariagla'guë runë duldë, nall shini mëdzabë Satanás purquë Satanás antsë cueshtë gué'dchiliu, bé'nëll duldë. Por ni Jesús, shini Dios, bëdchini lu gué'dchiliu parë guëchili më dchi'ni shtë mëdzabë. ⁹El quë nanapë vidë shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë hia bidë mizmë vidë shtë Dios la'ni ldu'u nguui ni; adë ni mudë gúnëru'ull duldë purquë gúlëll nacubi por pudërë shtë Dios. ¹⁰Zni rlua'a chu na shini më nu chu na shini Satanás. El quë natsagla'guë gunë duldë, nápëdi'ill vidë cubi shtë Dios. El quë narac shtú'udi'i bëchi sáhi', nápëdi'ill vidë shtë më.

Runë tucarë gac shtu'u hia'a sa' hia'a

¹¹Di'dzë rë' bini tē dizdë binlú diza'quë: napë quë gac shtu'u hia'a grë sa' hia'a. ¹²Adë guëdé'nëdi'ia'a ziquë Caín. Gúquëll shini mëdzabë nu gudínill béchill. ¿Pëzieliú gudínill béchill? purquë grë lo quë nabé'nëll, na mal lu Dios, perë béchill lo quë nabé'nëll na bien lu Dios. ¹³Dadë, lë'ë tē narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u tē si talë ra mënë shtë gué'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu tē. ¹⁴Nané hia'a gudéda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë

rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin. ¹⁵El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nané hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin. ¹⁶Por Jesús nané hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús guc cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'h hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a. ¹⁷Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë gué'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdé'na'a compaňi lë'ëll. Si talë nédi'ia'a guëdë'h hia'a nacá'all, rac shtú'udi'ia'a Dios iurní. ¹⁸Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lédëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'h hia'a narqui'ni sa' hia'a.

Nápa'a confiansë lu Dios

¹⁹Si talë guëdé'na'a cumplir di'dzë rë', gac bë'a hia'a na hia'a shini Dios de verdá. Zni adë rdzëbëdi'i ldu'u hia'a lu më iurë shgába'a quëgni'i guéca'a. ²⁰Si talë nápa'a llgabë naquëgni'i guéca'a, nápëdi'ia'a confiansë lu më iurní, perë na më más më ru'bë quë shgába'a, nu nané më grë cusë nananú la'ni ldu'u mieti. ²¹Lë'ë tē narac shtua'a, si talë adë nápëdi'ia'a llgabë naquëgni'i guéca'a, nápa'a confiansë lu Dios. Adë rdzëbëdi'ia'a lu më ²²nu rne'e më ra cusë narná'ba'a lu më purquë dzudé'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më. Dzudé'na'a cumplir mandamientë shtë më. ²³Ni na mandamientë shtë më, tsaldí ldu'u hia'a shini më Jesucristo, nu rnibë'a më gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a. Zni bësëa'në

më mandamientë shtë më. ²⁴Grë ra narunë cumplir mandamientë shtë më, quëbezënu rai' Dios nu quëbezënu Dios lë'ë rai'. Nané hia'a quëbezënu më lë'ë hia'a purquë bédë'ë më Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë hia'a.

Espíritu shtë Dios nu espíritu narunë cuntrë Dios

4 Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të grë ra mësë narni'i de quë ruadi'dzë rall por Espíritu shtë Dios sino gulë bët'dë prëbë shti'dzë rall parë gac bë'a të si talë bëshel'dë Dios lë'ë rall tsaglua'a rall. Zihani mënë falsë riaglua'a rall ra mënë. ²Por ndë'ë gac bë'a të chu naze'dë con shti'dzë Dios. Grë ra nguiu narni'i Jesús bédchini lu gué'dchiliu nu na më Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbé'tai', el quë narlua'a di'dzë ni, nall verdá. ³Perë grë ra nguiu narni'i adë bédchínidi'i Jesucristo lu gué'dchiliu, zé'dëdi'i nguiu ni de Dios. Cagní'll bishi naze'dë por pudërë shtë contrari shtë Jesús. Hia bini të guédchini narunë cuntrë Jesús; pues iurne' hia quërédëll lu gué'dchiliu.

⁴Dadë, na të shini Dios. Adë guédé'edi'i të sí guësigué mësë falsë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall purquë más pudërë napë el quë naquëbezënu lë'ë hia'a quë el quë narnibë'a lë'ë mënë shtë gué'dchiliu. ⁵Ra mësë falsë ruadi'dzë rall cusë shtë gué'dchiliu, lédëdi'i shti'dzë Dios. Los de más mënë shtë gué'dchiliu, rianaldë rall shti'dzë mësë ni. ⁶Perë lë'ë hia'a na hia'a shini Dios. Grë ra narunguë

bë'a Dios, rdë'ë rall cuendë shtí'dza'a. El quë nanádi'i de Dios, adë rzu'bë diáguëdi'ill shtí'dza'a. Zni nané hia'a chu napë Espíritu Santo nu chu napë espíritu shtë nargugué.

Dios rac shtu'u më lë'ë hia'a

⁷Lë'ë të narac shtua'a, tsagla'guë gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a purquë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. El quë narac shtu'u sáhi', gúlëll nacubi por pudërë shtë më. Nápëll tubsë Dios Shtádëll. ⁸El quë nadë rac shtú'udi'i sáhi', nápëdi'ill Dios Shtádëll, purquë rac shtu'u Dios lë'ë mënë. ⁹Bëlua'a më de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a; bëshel'dë më tubsë shini më lu gué'dchiliu parë guédápa'a vidë sin fin. Guëbánia'a parë siemprë. ¹⁰Zni bëlua'a më rac shtu'u më lë'ë hia'a de verdá. Bëshel'dë më shini më; por galguti shtë Jesús bëa'në Dios cunformë purquë bëllë'ë rënë shtëhi' por ra duldë shtëna'a.

¹¹Lë'ë të narac shtua'a, gac shtu'u Dios lë'ë hia'a zni, por ni napë quë gac shtu'u hia'a sa' hia'a. ¹²Ni tubi mënë guná Dios, perë si talë rac shtu'u hia'a sa' hia'a, quëbezënu Dios lë'ë hia'a, nu tsagla'guë rac shtu'u hia'a sa' hia'a más. ¹³Nané hia'a cabezënu më lë'ë hia'a nu quëbezënu hia'a con lë'ë më purquë bëne'e më Espíritu Santo naze'dë de lë'ë më. Cabezënuhi' lë'ë hia'a. ¹⁴Lë'ë na'a, ra poshtë, guná na'a lu Dadë Jesús nu tsagla'guë rni'i na'a lu ra mënë bëshel'dë Dios lë'ë shini më, Jesús. Nápi' pudërë; gúni' salvar ra mënë shtë gué'dchiliu. ¹⁵Lë'ë naná rni'i lu ra mënë Jesús

na shini Dios, cabezënú Dios lë'ëll nu unidë nall con Dios.

¹⁶Nané hia'a nu tsagla'guë tsaldí ldu'u hia'a de quë demasiadë rac shtu'u më lë'ë hia'a, grë hia'a. Nalë rac shtu'u më grë më'në. Si talë rac shtu'u hia'a lë'ë sa' hia'a, cabezënú më lë'ë hia'a, nu nápa'a mizmë vidë shtë më. ¹⁷Dú'pëga dú'pëga rac shtu'u hia'a lë'ë më más. Zni nápa'a confiansë lu më iurë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Rdzëbëdi'ia'a lë'ë më purquë ziquë na Jesús, na hia'a ndë'ë lu guë'dchiliu. ¹⁸El quë nardzëbë lë'ë më, rac shtú'udi'ill lë'ë më purquë si talë rac shtu'u hia'a lë'ë më con guëdubinú ldu'u hia'a, nídi'i lugar parë guëdzëba'a lë'ë më. El quë nardzëbë lë'ë më, rzac zill mizmë lë'ëll. El quë nardzëbë lë'ë më, todavía runë faltë gac shtú'ull Dios.

¹⁹Rac shtu'u hia'a lë'ë më purquë primërë lë'ë më guc shtu'u lë'ë hia'a. ²⁰Si talë tubi hia'a rni'i: "Rac shtua'a lë'ë më", perë adë rac shtú'udi'ia'a bëchi sa' hia'a, nabísha'a. El quë narac shtú'udi' sa'll nagunall, tampusquë rac shtú'udi'ill Dios nanadë gunadí'ill. ²¹Lë'ë mandamientë shtë më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më rni'i zndë'ë: El quë narac shtu'u Dios napë quë gac shtú'ull sa'll.

Pudërë shtë narialdí ldu'i Jesús

5 Grë ra narialdí ldu'i Jesús, el quë nagudili Dios parë guë'nibé'ai', nápëll vidë shtë më; nall shini Dios. Nu grë ra narac shtu'u Dios, también rac shtú'ull ra shini më, ra nanapë vidë sin fin por pudërë shtë më. ²Nané hia'a rac

shtu'u hia'a ra shini Dios iurë rac shtu'u hia'a Dios de verdá nu rzu'bë diága'a mandamientë shtë më. ³Si talë rzu'bë diága'a ra mandamientë shtë më, iurní rac shtu'u hia'a Dios de verdá. Mandamientë shtë më nádí'in ziquë tubi cusë në'ë; nádí'in naganë, ⁴purquë grë ra nabësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'i, rúnëdi'ill duldë. Nápëll pudërë; gúnëll gan lu mëdzabë. ¿Lla mudë guëdë'na'a gan lu mëdzabë? pues si talë tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios, guëdë'na'a gan lu cusë mal shtë guë'dchiliu. ⁵El quë narialdí ldu'i shti'dzë Jesús na shini Dios, rúnëll gan lu grë cusë mal nananú lu guë'dchiliu.

Jesús na shini Dios

⁶Jesús na shini Dios. Iurë bëriubë nisë Jesús, nu iurë guti më, bë'në Dios testificar na Jesús shíni'. ⁷Tambiën Espíritu Santo quëhunë testificar de quë na Jesús shini Dios. Adë rni'idi'i Espíritu Santo bishi. ⁸Tsunë testigu cabezë lu guë'dchiliu narni'i igual; Espíritu Santo rni'i Jesús na shini Dios, nu galëriubë nisë shtë më con galguti shtë më, rlua'a na më shini Dios. ⁹Grë hia'a rialdí ldu'u hia'a lo quë narni'i ra testigu verdadërë, perë mayurë na shti'dzë Dios. Bë'në më testificar Jesús na shíni'. ¹⁰El quë narialdí ldu'i Jesús na shini Dios, nanëll la'ni ldú'ull nahin verdá. Perë el quë narialdídi'i ldu'i Jesús, cagní'ill nabishi Dios purquë Dios guni'i clarë na Jesús shíni'. El quë narialdídi'i ldu'i Jesús nádí'ill shini Dios, adë rúnëdi'ill recibir ra di'dzë shtë Dios Padre. ¹¹Pues Dios bë'në

testificar lu hia'a nápa'a vidë sin fin por Jesús. El quë naná unidë con Jesús shini Dios, nápëll vidë sin fin. ¹²El quë nanapë Jesús la'ni ldu'ull, nápëll vidë eternë perë el quë nanápëdi'i Jesús, runë faltë vidë shtë Dios.

Nané hia'a nápa'a vidë sin fin

¹³Lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús na shini Dios, caquëa'a cartë rë' lu të parë gac bë'a të napë të vidë sin fin por Jesús. ¹⁴Iurní adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a de quë si talë rná'ba'a lu Dios, guëne'e më cusë narná'ba'a. Napë quë gáca'a cunformë según voluntá shtë më. ¹⁵Si talë nané hia'a rini më shtë'dza'a, también nané hia'a nápa'a ra cusë narná'ba'a lu më.

¹⁶Si tubi të rna të bëchi sa' të quëhúnëll duldë, perë duldë naquëhúnëll nuá'adi'in cashtigu shtë galguti, napë quë guëná'bël lu Dios por nguii ni. Guëdë'ë Dios vidë parë nguii ni. Nanú duldë

nargú galguti; adë rnibë'adia'a guëna'bë të lu Dios por el quë narunë duldë ni. ¹⁷Gulë guna'bë lu Dios por nguii nanapë duldë nanuá'adi'i cashtigu shtë galguti. Stubi clasë duldë rgu galguti, gati nguii.

¹⁸Perë nané hia'a grë ra nanapë vidë cubi shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë Jesús, shini Dios, quëhapë lé'ëll. Gúnëdi'i mëdzabë gan lu nguii ni. ¹⁹Nané hia'a nápa'a vidë shtë Dios. Na hia'a shini më, perë grë mënë shtë gué'dchiliu, nanú rall guia'a mëdzabë Satanás. ²⁰Perë Jesús, shini Dios, bédchini lu gué'dchiliu nu bëluá'ai' lë'ë hia'a. Por lë'ë më runguë bë'a hia'a Dios verdadërë. Nu na hia'a shini më. Na më Shtëáda'a. Nané hia'a Jesucristo na shini Dios. Na më Dios verdadërë nu por lé'i' nápa'a vidë sin fin. ²¹Bëchi, gulë gapë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të ra dios falsë shtë mënë. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Juan

Verdá nu amor verdadërë

¹Na Juan, nahia tubi më gushë. Quëquëa'a cartë rë' lul, nal ziquë tubi zana nagulé Dios. Quëquëa'a lul juntë con grë shínil. Nalé rac shtua'a lë'ë të de verdá, lëdë niá'asëdi'i na, sino zac grë lo quë nané verdá shtë Dios. ²Rac shtua'a lë'ë të purquë nadápa'a verdá shtë më. Quëbezënuhin lë'ë hia'a iurne' nu parë siembrë. ³Napa segurë de quë Dadë Dios nu Jesucristo, shini më nu Shláma'a, gunë ldai' më guëc të, nu guëga'a ldu'i' lë'ë të, nu guënë'ei' parë cuedchí ldu'u të, të gac shtu'u të sa' të de verdá.

⁴Nalé rquitë ldua'a. Bëdia'guëlua bældá ra shmënë Jesús nardëá con lë'ë të. Rianaldë rall tëchi verdá ziquë rni'i shti'dzë Dios, ziquë gunibë'a Dios Shtáda'a guëquërélda'a. ⁵Iurne' quëhuna ruëguë lul de quë gac shtu'u bëchi la sa' hia'a. Di'dzë rë' nádi'in mandamientë cubi sino lo mizmë nabëdë'na'a recibir dizdë dzë nagualdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesús. ⁶Si talë rac shtu'u hia'a Dios, guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Mandamientë shtë më rni'i: Gulë gac shtu'u sa' të. Hia bini të di'dzë ni dizdë bë'në të recibir diza'quë shtë më.

Ra narsiguë mënë

⁷Zihani mënë narguguë ra sáhi', nanú rall guë'dchiliu. Adë rluá'adi'i rall de quë Jesucristo bédchini lu guë'dchiliu con cuerpë shtë nguiu. El quë narlua'a bishi ni, rguguëll mënë nu quëhúnëll cuntrë Cristo. ⁸Gulë gapë cuidadë mizmë lë'ë të parë adë guënëtidi'i të ni zudu'pë partë shtë premi naguëne'e Dios, sino gaquin completë iurë guëdchini më stubi.

⁹Cualquier nabësa'në shnezë Dios parë stubi enseñansë, nu adë rianáldëdi'ill tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëdi'ill Dios ziquë Shtádëll. Perë el quë narianaldë tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëll Dios ziquë Shtádëll nu nápëll shini më ziquë Shlámëll. ¹⁰Si talë tubi mënë ze'dë guëlua'all lë'ë të perë adë nuá'adi'ill enseñansë de quë Cristo na shini Dios, lë'ë të adë rná'bëdi'i të lu Dios ni tubi bendición parë nguiu ni ¹¹purquë grëtë' narunë compañí ra mësë falsë, nápëll partë con ra cusë mal shtënë mësë falsë.

Rialú cartë rë'

¹²Napa zihani cusë parë guëquëa'a lu të, perë rac shtu'udia'a guëquëa'a di'dzë ni lu guichi iurne' purquë

quëbeza de quë tsagnahia lë'ë të
lueguë. Iurní guënia'a lu të, të parë
guëquitë ldu'u hia'a de verdá.

¹³Ra shini bédél naquëreldë
ndë'ë, ra nagulé Dios, rshe'ldë rai'
saludë parë lë'ë të. Amén.

Tecërë cartë nabëquë'e San Juan

Bëquë'e Juan cartë lu Gayo

¹Na Juan, nahia më gushë, quëquëa'a cartë rë' lu Gayo narac shtua'a de verdá.

²Lé'ël amigu, rac shtua'a de quë adë gúnëdi'i faltë ni tubi cusë, nu rac shtua'a de quë gápël saludë completë parë shcuérpël. Nanéa de quë zugá'al firmë lu shnezë më.

³Nalé bëquitë ldua'a iurë bédchini bældá shmënë Dios; guni'i rai' de quë tsagla'guë tsaldí ldu'ul shti'dzë më guédubi tiempë. Guni'i rai' de quë quëhúnël cumplir shti'dzë më.

⁴Demasiadë rquitë ldua'a rinia de quë shinia, nabani rall de acuerdë con shti'dzë Dios.

⁵Bëchi narac shtua'a, quëhúnël bien lu Dios iurë rúnël sirvë lu ra narialdí ldu'i Jesús, ra mënë naze'dë zitu, mënë naguënëdi'il.

⁶Guni'i rall lu ra nardëá ndë'e, lla rac shtú'ul lë'ë rall. Nu gúnël bien si talë tsagla'guë gúnël compa'ni lë'ë ra naguëna'bë pusadë lídchil. Bë'në compa'ni lë'ë rall con ra narqui'ni rall ziquë runë tucarë tubi muzë shtë Dios. ⁷Pues lë'ë rai' zia'a rai' vijë shtë rai' parë gunë rai' voluntá shtë Jesucristo. Perë lë'ë rai' adë bëcá'adi'i rai' tubi ayudë shtë

ra mënë nadë guënëdi'i Dios. ⁸Lë'ë hia'a napë quë guédé'na'a recibir lë'ë rai' nu guédé'na'a compa'ni lë'ë rai' parë tsagla'guë guëni'i rai' shti'dzë Dios lu ra mënë.

Mal nabë'në Diótreres

⁹Bëquëa'a tubi cartë lu shmënë Dios ndë, perë Diótreres rquë guiá'all shti'dzë na'a; más rquitë ldu'ull guëni'bé'all ziquë mënë ru'bë. ¹⁰Por ni si talë tsahia tubi visitë ndë, guënia'a lu ra mënë pë canihunë Diótreres. Cagní'ill bishi nu ra chismë cuntrë lë'ë na'a. Nu másru'u quëhúnël; adë rúnëdi'ill recibir ra shmënë Jesús naze'dë guëni'i shti'dzë më. Nu ra mënë narac shtu'u gunë rall recibir ra shmënë Jesús, Diótreres rní'ill cuntrë lë'ë rai', nu nédi'ill guëa'në ra mënë ni ladi ra shmënë Dios.

¹¹Lë'ë të narac shtua'a, adë tsagla'guëdi'i të tëchi ra mënë mal, sino gulë guagla'guë tëchi cusë za'quë. Grëtë' el quë naquëhunë bien, nall shini Dios perë grë ra narunë mal, adë ranguë bé'adi'ill lë'ë më.

Ejemplë za'quë shtë Demetrio

¹²Grë ra mënë rni'i rall bien de Demetrio nu mizme conductë

shtëhi', rlua'a náhi' më za'quë. Nu lë'ë Espíritu naná ruadi'dzë verdá, náhi' testigu Demetrio na më za'quë. Nu lë'ë na'a rni'i na'a lo mizmë, nu nané të shti'dzë na'a na verdá.

Rialú cartë rë'

¹³Napa zihani cusë parë guëquëa'a lul perë rac shtú'udia'a

guëquëa'a rahin iurne' ¹⁴purquë na rbeza gueldë guënahia lë'ë të lueguë. Iurní guëdia'a di'dzënú na'a lë'ë të.

¹⁵Gulë cuedchí ldu'u të. Ra amigu shtë të naquërelde ndë'ë, rshë'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Cana'ba favurë, bédë'ë saludë cadë tubi ra amigu shtëna'a naquërelde nga'li. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Judas

Rquë'ë Judas cartë rë' lu ra shmënë Jesús

¹Na Judas, nahia muzë shtë Jesucristo nu nahia bëchi Jacobo. Quëquëa'a cartë rë' lu ra nagudili Dios Padre, lu ra naquëhapë më purquë rac shtu'u më lë'ë të nu unidë na të con Jesucristo. ²Rac shtua'a tsagla'guë gunë të recibir bendición shtë Dadë, cusë ziquë galërğa'a ldu'u më nu galërac shtu'u shtë më nu galërbedchí ldu'u naná rne'le më.

Mësë narlua'a bishi

(2 Pedro 2.1-17)

³Lë'ë të narac shtua'a, bëna llgabë hashtë mërë niaquëa'a lu të tubi cartë lla guc salvára'a purquë rialdí ldu'u hia'a diza'quë, parë iurne' napë quë guëquëa'a lu të nasesë por stubi cusë. Quëquëa'a lu të con guëdubinú ldua'a de quë rqui'ni gunë të defender diza'quë con guëdubi fuersë shtë të purquë nanú mënë narunë cuntrë diza'quë. Lë'ë diza'quë guc intriegu guia'a hia'a tubsë vësë parë siembrë; adë chu gúnëdi'i cambin. ⁴Quëgnia'a lu të zní purquë bëldá mënë ladi hia'a, adë nádi'i rall shmënë Dios aunquë

guni'i rall gualdí ldu'u rall shti'dzë më. Rlua'a rall ziquë shmënë Dios parë quëgsiguë rall; naga'chi na rall falsë. Dizdë tiempë guahietë, ra mënë ni na rall destinadë parë gac condenadë rall. Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios. Rni'i rall gunë Dios perdunë duldë shtë rall ndigá aunquë quërelde rall ziquë mbecu. Rlua'a tëchi rall lu Shláma'a Jesucristo, lúniquë el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

⁵Nanë të bien pë guc guahietë, parë rac shtua'a guënia'a lu të tubi vësë más parë guëagná ldu'u të, de quë despuësë bè'në Dios salvar ra israelitë guia'a mënë shtë Egipto, bédë'ë më fin ra nadë gualdídi'i ldu'i shti'dzë më. ⁶Nu ra ianglë nabëdzatsu nu bé'nëdi'i rai' cumplir mandadë shtë më nu bësëa'në rai' lugar narunë tucarë guëquërelde rai', bédë'ë më ordë gac rai' ziquë pësi nanali'bi con cadënë parë siembrë. Nanú rai' lu nacahi hashtë iurë gunë më juzguë lë'ë rai'. Gac condenadë rai' dzë shtë juici, tubi dzë señaladë purquë gunë Dios juzguë lë'ë mieti. ⁷Nu zac ra mënë shtë Sodoma con Gomorra con ra guë'dchi alreduerë, guquërelde rall ziquë mbecu. Guanaldë rall

tëchi ra deseo mal nadë rúnëdi'i tucarë, nguiu con nguiu, na'a con na'a. Ra mënë ni na rall tubi ejemplë parë gac bè'a mieti gunë më cashtigu grë ra naquëhunë duldë. Iurne' ra mënë shtë Sodoma nu Gomorra quëhunë rall sufrir lu gui'i nanápëdi'i fin.

⁸Mizmë manërë ra mënë falsë entrë lë'ë hia'a, na rall ziquë mënë narni'i shca'ldë cusë dzabë. Runë dchi'ni rall cuerpë shtënë rall con cusë adë rúnëdi'i tucarë. Rquë guia'a rall mandadë shtë Dios; rni'i guidzë rall guëc ianglë shtë më. ⁹Quëhunë ra mënë ni ra cusë mal aunquë napë rall ejemplë shtë Miguel, tubi ianglë namás rni'bë'a lu ra ianglë. Adë gurushtiádi'i Miguel guëc Satanás iurë lë'ë tëgulë Moisés bëga'chi, sino guni'i Miguel lu Satanás di'dzë rë'; "Gunë më cashtigu lë'ël". Adë bé'nëdi'i Miguel juzguë lë'ë mëdzabë sino biadi'dzë Miguel con rëspëti. ¹⁰Perë ra nguiu mal iurne', rushtiá rall guëc ra cusë nanadë riasëdi'i rall. Rianaldë rall tëchi ra cusë mal cumë ziquë ra ma nadë rdë'ëdi'i cuendë.

¹¹Prubi ra nguiu ni purquë gac juzguë rall. Nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, nilë lu sa' rall. Na rall ziquë Caín. Parë gapë rall zihani dumí, runë rall duldë ziquë duldë shtë Balaam, tantë rzebi ldu'u rall dumí. Bëdzatsu rall ziquë bë'në Coré cuntrë Moisés. Por ni bënëti rall lu Dios nu nacondenadë rall igual ziquë Coré. ¹²Ra mënë ni na rall tubi shtu parë lë'ë të iurë rdëá të lu mellë të gapë të laní con los de más ra narac shtu'u lë'ë sáhi'. Iurë raunú rall lë'ë të, nápëdi'i rall

rëspëti sino quëhunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Na rall ziquë shcahi nanápëdi'i guiu sino rua'a mbë lë'in nezë rë' nezë rë'. Na rall ziquë hiaguë nashi nardë'ëdi'i nashi tiempë shtë cusechë. Na rall ziquë hiaguë de verdá gubidchi, ziquë hiaguë nabí'eshi. ¹³Lo quë naquëhunë rall, na ziquë bëchini cuchinë nanua'a nisëdu'u lu mbë dushë. Runë rall cusë naná shtu. Na rall ziquë mbelëgui'i naguniti shnézi'. Tsa rall lu nacahi nanápëdi'i fin. Zni gunë tucarë mënë ni.

¹⁴Lë'ë Enoc el quë nagubani gadchi tantë generación despuësë de Adán, guní'i' naguër gac con ra nguiu mal. Guni'i Enoc: "Guná, ze'dë Dadë con zihani ianglë santu ¹⁵parë gunë më juzguë grë mënë, nu parë guëd'ë më sentënci guëc ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios nu grë ra nabë'në duldë nu por grë ra chismë naguni'i rall cuntrë Dios". ¹⁶Ruadi'dzë rall cuntrë cusë za'quë. Rdchi'bë rall demandë cuntrë sa' rall. Rianaldë rall tëchi deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rni'i rall di'dzë chulë lu sa' rall nadë más parë guëd'ë sa' rall centavë ca'a rall.

Cunseju parë shmënë Dios

¹⁷Perë lë'ë të narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të lo quë naguni'i ra poshtë shtë Jesucristo Shláma'a, ¹⁸de quë guëdchini mënë falsë nagunë burnë. Antsë guëdchini më stubi vultë, tsanaldë ra mënë ni tëchi ra deseo mal. Guëbani rall sin rëspëti lu Dios. ¹⁹Mënë mal entrë

lë'ë të, quëhunë rall dividir lë'ë të nu rianaldë rall tëchi cusë mal shtë guédchiliu. Nápëdi'i rall Espiritu Santo nacuezënú lë'ë rall.

²⁰Lë'ë të narac shtua'a, gulë bë'në compaňi sa' të, të tsaldí ldu'u rall shti'dzë Jesús. Gulë gac ziquë tubi hiu'u nazúbëga'a firmë lu cimientë. Gulë tsagla'guë guadi'dzënú të Dios con pudërë shtë Espiritu Santo.

²¹Gulë gupë mizmë lë'ë të siembrë të parë gac bë'a të rac shtu'u Dios lë'ë të. Gulë gubani parë lë'ë më mientras cuezë të Jesucristo Shláma'a. Gulë tsaldí ldu'u të de quë siembrë rga'a ldu'u më lë'ë të nu guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

²²Entrë grupë shtë të nanú ra narialdídi'i ldu'i shti'dzë më. Gulë bëga'a ldu'u të lë'ë rall nu gulë bë'në compaňi lë'ë rall të tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ²³Gulë bëlá ra mënë naná ziquë tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l, perë mizmë tiempë gulë bëdzëbë juici shtë Dios. Gulë

gapë cuidadë të adë gúnëdi'il ra cusë mal naquëhunë rall.

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁴Iurne' quëhuna alabar lë'ë më purquë napë më pudërë të ldáguëdi'i të lu duldë. Napë më pudërë guédchinínú më lë'ë të sin ni tubi duldë catë quërelde më. Napë më pudërë guësëquitë ldu'u më lë'ë të delantë lu më.

²⁵Rac shtua'a guédé'na'a alabar lúniquë Dios verdadërë por medio Jesucristo Shláma'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a. Rac shtua'a gunë mieti alabar lé'i'. Rac shtua'a gunë mieti adorar lé'i'. Rac shtua'a guëni'i mieti llëru'bë na pudërë shtëhi'; guëzu'bë diaguë grë mënë shti'dzë më të guëni'bë'a më guédchiliu igual ziquë rñibë'a më lu gube'e. Zni runë tucarë gunë më recibir labansë dizdë antsë cueshtë guédchiliu, nu zac iurne', nu parë siembrë gunë më recibir labansë ni. Amén.

Apocalipsis

Bëlualú tubi ianglë lu Juan

1 La'ni librë rë' caquëa'a shcuendë tubi cusë nabë'në Dios. Bëdë'ë më permisi shini më Jesucristo të guëlua'alúhi' luhia, Juan, të gac bë'a ra muzë shtë më ra cusë naguër gac nasesë. Bëshe'ldë më tubi ianglë të gac bë'ahia di'dzë rë'. ²Quëadi'dza di'dzë rë' na verdá shtë Dios nu Jesucristo biadí'dzi' di'dzë rë' na verdá, grë lo quë nagunahia.

³Guëquitë ldu'u el quë nagu'ldë con voz fuertë, nu guëquitë ldu'u ra el quë naguëqué diaguë ra di'dzë rë' nabëdchini de Dios. Guëquitë ldu'u ra nagunë cuendë grëtë' lo quë naqué la'ni librë rë' purquë lë'ë iurë hia ze'dë guëdchini parë gac cumplir di'dzë rë'.

Juan bëquë'ë ra cartë lu ra shmënë Dios naquërelde Asia

⁴Na Juan quëquëa'a di'dzë rë' lu të naná grupë shtë shmënë Dios, lu të naquërelde regiuni Asia. Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u të. Dios na el quë nabani iurne', el quë nanápëdi'i fin, el quë naze'dë guëdchini. ⁵Nu gulë bë'në recibir bendición shtë

Jesucristo, testigu naruadi'dzë verdá. Guc më primëre nagueashtë ladi ra tëgulë nu napë më pudëre subrë grë ra rëy naná rribë'a lu guë'dchiliu rë'. Cristo rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëzunë më lë'ë hia'a de grë duldë con prupi rënë shtë më. ⁶Bë'në më lë'ë hia'a ziquë rëy të guëribë'a hia'a con lë'ë më, nu bë'në më lë'ë hia'a ziquë bëshuzi të guëdë'na'a sirvë lu Dios, Shtadë më. Gulë bëdë'ë hunurë nu graci parë lë'ë më, el quë narnibë'a parë siemprë. Amén.

⁷Gulë guná, Cristo guëdchini rua' shcahi. Grëtë' më'në guëná rall lúhi' hashtë ra naná gudini lë'ë më. Nu grëtë' më'në shtë guë'dchiliu, demasiadë gu'në rall iurë guëná rall lu më purquë rdzëbë rall cashtigu naze'dë. Zni gaquin. Amén.

⁸“Nahia principi nu fin ziquë ra lëtrë A nu Z”, rni'i Dadë, el quë narnibë'a grëtë' cusë, el quë natsalúdi'i, el quë nanabani iurne', el quë naze'dë guëdchini nasesë.

Bëlualú Cristo lu Juan con pudëre shtëni'

⁹Na Juan, nahia sa' të; juntë quëdë'na'a sufrir. Rzunaldë më'në lë'ë hia'a purquë rialdí ldu'u hia'a

shti'dzë Jesucristo. Guna'bë më lë'ë hia'a parë gua'a ldu'u hia'a cusë durë con pacënci nu parë guëribë'a hia'a con lë'ë më. Nanúa præsi lugar lë Patmos, tubi dani la'ni nisë, purquë biadi'dza shti'dzë Dios nu guca testigu shtë Jesucristo. ¹⁰Guzac tubi dzë, primërë dzë shtë lmalë, quëbezënúa Espíritu Santo nu quëgséhi' na. Binia tubi bë fuertë nezë tëcha naguni'i cumë ziquë cha' trompetë; ¹¹Ni guni'i' lua:

—Na nahia principi nu nahia lúltimë ziquë lëtrë A nu Z. Bëqu'ë la'ni tubi librë lo quë narnal nu bëshé'ldëhin lu ra grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Efeso, nu Esmirna, nu Pérgamo, nu Tiatira, nu Sardis, nu Filadelfia, nu Laodicea.

¹²Bëabría parë nezë tëcha të guënahia nia chu naná quëgni'i. Iurë bëna zni, gunahia lu gadchi gandelier orë. ¹³Guëláu ra gadchi gandelier, gunahia nga'li zuga'a tubi ziquë nguiu nabëshé'ldë Dios. Nácuhi' tubi lari llëduni; bëdchinin hashtë guëa' më. Nu nápi' tubi cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u më. ¹⁴Guitsë guëc më naquichin ziquë guitsë ladi lli'li naquichi u ziquë naquichi ziquë nievë. Slúhi' rabts'ë ziquë tubi be'lë. ¹⁵Guëáhi' rabts'ë cumë ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzunë luhin u ziquë gui'bë nabëru'u la'ni hiurnë. Nu cháhi' na fuertë cumë ziquë nisë nardëdë la'ni zihani guë'gu. ¹⁶Hia guiá'ai' ladë ldi nanú gadchi mbelëgui'i nu ruáhi' bëru'u tubi spadë dushë nanapë chupë lúhi'. Lu më na ziquë lu ngubidzë iurë lë'ë ngubidzë rabts'ë guëdubi fuersë shtëhi'.

¹⁷Iurë gunahia lu më, bëzullibia lu më nu bëana ziquë tégulë. Perë lë'ë më bëdchi'bë guia'a ladë ldi guëca nu guni'i' më:

—Adë rdzëbëdi'il. Nahia principi nu adë nápëdia'a fin. ¹⁸Nahia el quë nanabani; gutia perë iurne' nabanian parë siemprë. Nuá'ahia liahi narunë significar pudërë nanapa subrë galguti eternë nu subrë lugar catë cuezë ra tégulë. ¹⁹Bëqu'ë iurne' lo quë nagunal, lo quë nananú iurne' con lo quë naguër gac. ²⁰Ndë'ë na lo quë narunë significar ra gadchi mbelëgui'i naná gunal guahia ladë ldi con ra gadchi gandelier shtë orë. Ra gadchi mbelëgui'i runë significar gadchi encargadë shtë ra gadchi grupë shtë shmënë Dios, nu ra gadchi gandelier runë significar gadchi grupë rë'.

Cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Efeso

2 Bëqu'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu encargadë shtë ra grupë shtë shmënë Dios guë'dchi Efeso. Guni'i': “Ndë'ë rni'i el quë nanapë gadchi mbelëgui'i guia'a ladë ldi, nu naná zuga'a guëláu gadchi gandelier orë. ²Naná grëtë' lo quë naquëhunë të; rac bé'ahia de quë adë rdé'ëdi'i të lugar parë ra mënë mal. Nu nanéa de quë bëdchi'bë të prëbë lu ra naná rni'i na rall poshtë shtë Jesús perë adë nádi'i rall poshtë. Grëtë' rall bégú të shlatë de quë na rall bishi. ³Na të më pacënci nu guzac zi të por diza'quë nu nalé bënë të cumplir ordë shtëna sin adë riá sháquëdi'i ldu'u të. ⁴Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë adë

rac shtú'udi'i të Jesús ziquë antsë.
 5 Por ni gulë bësëagná ldu'u të
 catë bëniti të nu gulë bè'në cambi
 mudë nanabani të nu gulë bè'në
 ziquë bè'në të iurë gualdí ldu'u të
 diza'quë. Si talë adë gúnëdi'i të
 cumplir di'dzë rë', guna cashtigu
 lë'ë të. Guëdchisúa gandelier entrë
 lë'ë të si adë gúnëdi'i të cambi
 mudë nanabani të. 6 Sin quë adë
 guëtë'dëdi'i, napë të tubi cusë
 favurë de lë'ë të naná rna tushë të
 lo quë narunë ra nicolaítas. Nu zac
 na rna tusha lu ra enseñansë ni. 7 El
 quë nardë'ë cuendë di'dzë rë', gulë
 bëquë diaguë bien lo quë narni'i
 Espíritu lu ra grupë shtë shmënë
 Dios. Grétë' el quë nangunë gan lu
 ra cusë mal, guëdë'a gauli ra nashi
 shtë hiaguë nazubëga'a paraíso shtë
 Dios. Guëbani rall parë siemprë.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
 Dios naquërelde Esmirna**

8 Bëquë'ë tubi cartë nu
 bëshë'ldëhin lu naná encargadë shtë
 shmënë Dios naquërelde Esmirna.
 Bëquë'ë zni: “Ndë'ë rni'i el quë
 naná principi, el quë nápëdi'i fin,
 el quë naguti perë bëabrí nabáni'.
 9 Nanéa grë lo quë naquëhunë të;
 rac bé'ahia grë galërzac zi shtë të.
 Nanéa blac prubi na të perë de vërë
 na të ricu. Nu nanéa lla ruadi'dzë
 mënë mal cuntrë lë'ë të, mënë
 narni'i na rall mënë israelitë perë
 bishi rall; na rall shmënë Satanás.
 10 Adë rdzëbëdi'i të lo quë narzac
 zi mënë lë'ë të. Lë'ë mëdzabë
 guëtíá'all sëbëldá të lachigui'bë të
 parë grétë' tédë të lu prëbë. Lë'ë të
 napë quë sac zi të durantë chi'i dzë
 perë gulë tsagla'guë gac të firmë

hashtë galguti, iurní guënehia vidë
 sin fin naná guëlua'a ziquë tubi
 corunë shtë rëy. 11 El quë narac bë'a
 ra di'dzë rë', gulë bëquë diaguë lo
 quë narni'i Espíritu lu ra shmënë
 Dios. El quë nangunë gan lu cusë
 mal, adë tsádi'll lu cashtigu eternë.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
 Dios naquërelde Pérgamo**

12 Bëquë'ë tubi cartë nu
 bëshë'ldëhin lu naná encargadë shtë
 shmënë Dios naquërelde guë'dchi
 Pérgamo. Bëquë'ë zndë'ë: “Ndë rni'i
 el quë nanapë spadë dushë naná
 chupë téchi'. 13 Na nanéa grétë' lo
 quë naquëhunë të nu nanéa de quë
 nabani të catë quëgnibë'a Satanás
 perë ziagla'guë të firmë lu nezë
 za'quë. Nunquë adë bësá'nëdi'i
 të parë tsaldí ldu'u të shti'dza, ni
 siquierë la'ni dzë iurë lë'ë Antipas,
 tubi testigu za'quë shtëna, gúti'. Ra
 mënë gudini rall lë'i' mërë lugar
 catë quërelde Satanás. 14 Perë
 napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de
 quë nga'li Pérgamo nanú mënë
 adë rsá'nëdi'i rall enseñansë shtë
 Balaam. Balaam bédë'ë cunseju
 parë Balac naná bësini ra mënë
 israelitë lu duldë. Bë'në rai' duldë;
 gudáu rai' belë naná bè'në mënë
 ofrecer lu ra dzanë ídolo, nu cuënú
 rall sa' rall. 15 Nu zac napë të ra
 naquërelde nga'li, mënë narianaldë
 ra enseñansë shtë mënë nicolaítas,
 cusë narná zá'quëdia'a lúhi'. 16 Por
 ni gulë bè'në cambi mudë nanabani
 të; si no, guelda lueguë nu tildinúa
 lë'ë të ziquë tubi nanua'a spadë
 dushë naná rru'u ruahia. 17 El quë
 narac bë'a shti'dza, gulë bëquë
 diaguë lo quë narni'i Espíritu lu

ra grupë shtë shmënë Dios. El quë nagunë gan lu ra cusë dzabë ni, guëdë'a tubi guetështildi maná gaull; guetështildi ni nanú naga'chi. Nu guëdë'a tubi guë'ë naquichi; lu guë'ë ni naescritë tubi lë cubi. Ni tubi chu adë runguë bé'adi'i lë ni sino sulë el quë nagunë recibirin.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
Dios naquërelde Tiatira**

¹⁸Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde Tiatira. Zni guni'i: “Rni'i shini Dios, el quë nanapë slúhi' ziquë llni shtë be'lë nu guëáhi' na ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzuné. ¹⁹Na nanéa grétë' lo quë naquëhunë të; nanéa de quë rac shtu'u sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; nu nanéa más bè'në të iurne' quë antsë iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. ²⁰Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të, de quë quëhunë të permitir quërelde tubi mënë naná ziquë na'a Jezabel ladzë të. Rní'ill de quë ruadí'dzëll shti'dzë Dios perë quëgsiguëll lë'ë shmëna con enseñansë shtë'nëll. Rluá'all de quë nádi'i mal quënú mënë tse'lë sa' rall nu gau rall belë nabëdë'ë mënë ziquë ofrendë parë ra dzanë ídolo. ²¹Na bëtë'a tubi tiempë Jezabel parë guëabré ldú'ull con Dios, perë nédi'ill gúnëll cambi mudë nanabánill, nu adë nédi'ill guësá'nëll vidë mal. ²²Iurne' guëshe'lda tubi cashtigu parë mënë ni; guëru'lda lë'ëll lu camë con dulurë. Grë ra nanédi'i guëabré ldu'u rall lu Dios, ra nabë'në mal con lë'ë na'a ni, gunë rall sufrir demasiadë. ²³Nu tsatinia

ra shini na'a ni; gati rall. Zni grë ra shmënë Dios guëdë'ë rall cuendë de quë na rac bé'ahia hashtë grë ra shgabë mieti, grétë' lo quë nanú la'ni ldu'u mieti, nu guënehia tubi cashtigu cadë tubi de lë'ë të según obrë nabë'nëll. ²⁴Perë los de más lë'ë të naquërelde Tiatira, lë'ë të nanédi'i tsagla'guë ra enseñansë shtë Jezabel, lë'ë të nanadë bënguë bé'adi'i ra enseñansë mal, cusë narni'i rall nahin secretë shtë Satanás, pues rnia'a lu të de quë adë guëdchí'bëdia'a stubi carguë guëc të. ²⁵Sulamëntë gulë bè'në cumplir lo quë nagunia'a lu të; adë guëazë guëtëdi'i të. Guelda stubi. ²⁶Grétë' el quë nagunë gan lu mal nu tsagla'guë gúnëll lo quë narac shtua'a hashtë fin, na guënehia pudërë parë guë nibë'a mënë ni ra naciuni. ²⁷Ziquë bëne'e shtada pudërë parë guë nibë'ahia, zni guë nibë'a rall ra naciuni con varë gui'bë. Gapë rall derechë ziquë el quë naruntsa'u trashtë shtë guiu'u; guëllull ra trashtë nanadë rllu'idi'i. ²⁸Nu zac guënehia llni la'ni ldu'u rall, llni ziquë mbelëgui'i nalë Plojë. ²⁹El quë narac bë'a shti'dza, gulë bëquë diaguë ra di'dzë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
Dios naquërelde Sardis**

3 Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guëdchi Sardis. Zndë'ë bëquë'ë: “Ndë'ë rni'i el quë nanapë ra gadchi espíritu shtë Dios nu gadchi mbelëgui'i; nanéa grétë' lo quë naquëhunë të nu na rdë'a

cuendë de quë na të ziquë naguti
 aunquë rni'i mieti napë të famë
 de quë nabani të. ²Gulë bëtë'tsë
 mbëca'ldë lu të nu gulë bëtë'ë
 fuersë ra cusë nanapë të perë hia
 mërë rialú rahin. Pues gunahia
 lo quë naquëhunë të; nádi'in cusë
 za'quë delantë lu Dios shtëna. ³Gulë
 bësëagná ldu'u të ra enseñansë
 nabë'në të recibir; gulë tsagla'guë
 tëchi rahin nu gulë bënë cambi
 mudë nanabani të. Si talë adë
 rdë'ëdi'i të cuendë shti'dza, guelda
 lueguë ziquë ridë tubi nguba'në
 sin quë adë guëdë'ëdi'i të cuendë
 ca iurë guelda. ⁴Sin quë adë
 guëtë'dëdi'i, nanú bëldá mënë
 naquërelde guë'dchi Sardis, adë
 quërdëdi'i rall mal lu ra duldë;
 pues lë'ë rall sunú rall na; gacu rall
 con lari naquichi purquë zni runë
 tucarë lë'ë rai'. ⁵Ra nagunë gan lu
 mal, ni gacu rall lari naquichi nu
 jamás adë guëtí'idia'a lë rall la'ni
 libré shtë vidë sino gunguë bé'ahia
 ra mënë ni delantë lu Shtada nu
 delantë lu ra ianglë. ⁶El quë nardë'ë
 cuendë shti'dza, gulë bëquë diaguë
 lo quë narni'i Espiritu lu ra grupë
 shtë shmënë Dios.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
 Dios naquërelde Filadelfia**

⁷Bëquë'ë tubi cartë nu
 bëshé'ldëhin lu ra shmënë Dios
 naquërelde Filadelfia. Zni bëquë'ë:
 “Ndë'ë rni'i el quë naná santu nu
 náhi' verdá, el quë nanapë liahi
 shtë rëy David, el quë iurë rshá'li',
 ni tubi adë chu gunë gan guësë'au,
 nu iurë lë'i' rsé'auhi', ni tubi adë
 chu gunë gan guëssha'lë. ⁸Na rac
 bé'ahia grëtë' lo quë naquëhunë

të, nu na zuhia tubi puertë nalla'lë
 delantë lu të. Ni tubi chu adë gunë
 gan guësë'au puertë ni. Aunquë
 du'psë rialdí ldu'u të shti'dza,
 quëhunë të cuendë diza'quë shtëna
 nu adë bé'nëdi'i të negar na të
 shmëna. ⁹Guná, lo quë nagac. Por
 fuersë shtëna guna de quë ra mënë
 narianaldë tëchi ra enseñansë
 shtë Satanás, ra narni'i na rall më
 israelitë perë bishi rall; nádi'i rall
 më israelitë. Perë guna të guëzullibi
 rall lu të; gac bë'a rall de quë na
 të shmëna; gac bë'a rall de quë rac
 shtua'a lë'ë të. ¹⁰Bënë të cumplir
 mandamientë shtëna, na të më
 pacënci; por ni gapa lë'ë të tiempë
 durë shtë prëbë parë grë mënë
 narëta' lu guë'dchiliu. Guëtëde
 prëbë parë lë'ë rall. ¹¹Guelda
 nasesë. Gulë gupë bien lo quë naná
 rialdí ldu'u të, të parë ni tubi adë
 chu guëdchisúdi'i premi narunë
 tucarë ca'a të. ¹²Ra nagunë gan
 lu ra cusë durë ni, na guna lë'ë
 rall ziquë pilari la'ni iádu'u shtë
 Dios gube'e. Nunquë jamás adë
 guëru'udi'i rall nga'li. Nu guëquëa'a
 lë Dios shtëna luquë rall. Nu
 guëquëa'a lë ciudá naná ciudá shtë
 Dios shtëna. Lëhin na Jerusalén
 cubi nu ze'dë guëdchinin de gube'e
 catë quëbezë Dios shtëna. Nu zac
 guëquëa'a tubi lë cubi shtëna luquë
 ra mënë ni. ¹³El quë nardë'ë cuendë
 shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë
 nacagni'i Espiritu lu grupë shtë
 shmënë Dios.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
 Dios naquërelde Laodicea**

¹⁴Bëquë'ë tubi cartë nu
 bëshé'ldëhin lu grupë shtë shmënë

Dios naquëreldë guë'dchi Laodicea. Zni bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i el quë naná verdá, el testigu verdadërë, el quë naná bëcueshtë grë cusë según voluntá shtë Dios. Rni'i më ni: ¹⁵Na rac bé'ahia grétë' lo quë naquëhunë të. Rac bé'ahia de quë adë rac shtú'udi'i të Dios con guëdubinú ldu'u të. Ojalá niac shtu'u të Dios ¹⁶perë cumë ziquë iurne' na të ziquë nisë nanadë naldëdi'i, nilë naldëdi'i. Por ni rdchibë ldua'a lë'ë të. ¹⁷Pues rni'i të na të ricu, de quë bien ziazú të. Rni'i të ni tubi cusë runë fáltëdi'i, perë adë rac bé'adi'i të na të ziquë tubi nanadë pë nápëdi'i. Nápëdi'i të vidë eternë; na të prubi demasiadë; na të ciegu; adë riasëdi'i të. Na të ziquë nanápëdi'i shábi'; guëtú lu të lu Dios. ¹⁸Por ni rnehia cunseju parë lë'ë të de quë guëzi'i të orë shtëna, u sea gulë guna'bë lua vidë cubi nadë rialúdi'i të gáquël ricu de verdá. Gulë guzi'i lari naquichi, u sea gulë guna'bë lua të gac limpi ldú'ul të adë guëtúdi'i lul. Gulë guzi'i rumëdi parë tsa slu të, u sea gulë guna'bë lua lni të tsasël shti'dza. ¹⁹Rni'inúa lë'ë të; rzu za'ca lë'ë të lu shnezë Dios purquë rac shtua'a lë'ë të. Por ni rqui'ni gapë të más ánimo nu guëabrá ldu'u të lu Dios. ²⁰Guná, na zua rua' ldu'u nguii; cagna'ba. Si talë rínil shti'dza nu guëshá'lël rua' ldú'ul, guëdchinia të parë cuezënúa lél'el; guadi'dzënuál. Nu lél'el guadi'dzënuál na. ²¹Grétë' el quë nangunë gan lu mal, guëdë'a tubi lugar cula'ni catë cueza, catë rribé'ahia. Zni bëna gan nu quëbezënúa Shtada catë rribë'a më. ²²El quë rac bè'a shti'dza, gulë

bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

**Ra nanabani gube'e quëhunë
rai' adorar Dios**

4 Despuësë de gunahia ra cusë rë', gunahia tubi puertë nalla'lë gube'e; nu binia tubi bë ziquë cha' trompetë. Ni na el mizmë naguni'i lua antsë. Guní'i lua:

—Güe'pi ndë'ë të parë guëluá'ahia lul grétë' ra cusë nanapë quë guër gac.

²Mizmë iurní pudërë shtë Espíritu Santo gulezënuhi' ldua'a. Gunahia tubi trunë naquëbezë gube'e; hia lu trunë ni zúbëga'a tubi nazubë luhin. ³Bëluá'ahi' ziquë tubi guë'ë jaspe narabtsë'ë u ziquë guë'ë cornalina. Hia alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tubi iarcu iris narabtsë'ë ziquë tubi guë'ë esmeralda. ⁴Alreduerë shtë trunë ni gunahia galdë bi tapë trunë; hia lu ra trunë ni zúbëga'a galdë bi tapë më guani'si; nacu rai' lari naquichi con corunë orë naná guëc rai'. ⁵De lu trunë bëru'u ziquë ray shtë nguzi'u; ribé con ruidë shtë nguzi'u. Delantë lu trunë rie'qui gadchi grëaguë; rru'u be'lë lu rai'. Ni na gadchi Espíritu shtë Dios. ⁶Nu delantë lu trunë ni nanú tubi cusë ziquë nísëdu'u narlua'a ziquë vidrio u ziquë guë'ë'guë.

Guëláu lugar ni nu alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tapë naná ziquë rlua'a ra ma. Napë ma slu ma guërüpë tēchi. ⁷Primërë ra nanabani ni rlua'a ziquë tubi león; hia nachupë rlua'a ziquë tubi ngunë; hia natsunë nápi' tubi lu nguii; hia natapë rlua'a ziquë mbisiá nariasë. ⁸Ra guëzá

tapë nanabani, ni napë rai' shu'pë shcuágui' cadë tubi rai'. Nu nanú slu rai' guëdubi tëchi, tëchi fuërë nu tëchi nezë la'ni. Nu dzë la gue'lë nunquë adë rbézëdi'i rai' rni'i rai':

Santu, santu, santu, na Dadë
Dios narnibë'a grëtë' cusë,
el quë nanapë principi; nabáni'
iurne', nu adë nídi'i fin parë
lé'i'.

⁹Cadë vësë lë'ë ra nanabani ni quëhunë rai' adorar, bédë'ë rai' graci lu më naquëbezë lu trunë, el quë nadë tsalúdi'i. ¹⁰Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu më nazubë lu trunë nu bë'në rai' adorar lë'ë më nanabani parë siembrë. Bëdchi'bë rai' corunë shtë rai' delantë lu më ziquë sëni na më Rëy shtë rai', nu guni'i rai':

¹¹Dadë Dios shtë na'a, nal më
za'quë.
Sulë lé'ël nápël derechë gunë
mieti adorar;
gunë mieti alabar. Sulë lé'ël
runë tucarë guëdë'ë mënë
graci purquë lé'ël bëntsá'lu
grëtë' ra cusë.
Por voluntá shtë'nël gurështë
guédchiliu.

Librë shtë më nabëru'ë Lli'li

5 Iurní gunahia tubi librë guia'a ladë ldi shtë më nazubë lu trunë. Lë'ë librë na ziquë tubi nadu'bi naescritë nezë la'ni nu nezë fuërë nu nê'auhin con gadchi sëgi. ²Nu gunahia ianglë nanapë pudërë ru'bë naná guna'bë di'dzë fuertë:
—¿Chull runë tucarë guësha'lë librë nu guëché'zi' sëgi?

³Ni por gube'e, ni por guédchiliu, ni por lugar catë nanú ra tégulë, ni

tubi adë chu nádi'i parë guësha'lë librë rë', ni siquierë parë guená ni luhin. ⁴Iurní nalë binia purquë adë chu nádi'i të guësha'lë librë ni. Ni tubi adë nídi'i nanapë derechë parë gu'ldë la'ni librë ni nu ni siquierë más zuscë guená ni la'ni librë.

⁵Iurní tubi më guani'si guni'i' lua:
—Adë rúnëdi'il pues lë'ë nabëru'ë León shtë llëbni Judá naná ze'dë llëbni rëy David, ni sí, na më pudërusë. Bë'në më gan lu enemigu shtëhi'; napë më derechë parë guëshá'li' lë'ë librë nu guëché'zi' ra gadchi sëgi.

⁶Iurní guéláu lë'ë trunë ni nu entrë ladi ra tapë ra nanabani nu ladi ra më guani'si, gunahia tubi nabëru'ë Lli'li. Zuldí më aunquë nilë todavía rluá'aru'u sëni de quë gúti' ziquë tubi ma nabëdë'ë mënë cumë ofrendë lu Dios. Nápi' gadchi shcáchi' nu gadchi slúhi'. Ra slúhi' runë significar gadchi espíritu shtë Dios naná bëshel'dë më parë guëdubi lu guédchiliu. ⁷Lë'ë Lli'li guna'zi librë nananú guia'a ladë ldi naná quëbezë lu trunë. ⁸Iurë lë'ë më ni guna'zi librë, guëzátë' tapë ra nanabani nu ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu Lli'li. Cadë lë'ë më guani'si nua'a tubi arpa nu nua'a rai' tubi copë orë naná gadzë gushialë. Gushialë ni na ra oraciuni shtë ra shmënë Dios. ⁹Nu bi'ldi rai' tubi cantë cubi; guni'i rai':

Sulë lé'ël runë tucarë'l guená'zil
librë,
nu guëché'zël sëgi rë' purquë
gútil
nu con rënë shtë'nël gudfíllil
präci parë guc salvar mënë rë'.

Na rall shini Dios de grë
guë'dchi, grë naciuni.
Ruadi'dzë rall grë clasë dizë;
be'dë guëzë rall de guëzá
partë shtë guë'dchiliu.

¹⁰ Nu lë'el bënë'el derechë lë'ë rall,
gac rall rëy nu bëshuzi parë
Dios shtë na'a.

Nu guë nibë'a rall guëdubi
guë'dchiliu.

¹¹ Despuësë de ni, gunahia nu
binia tubi bë shtë zihani ianglë
naná rëta' alreduerë trunë ni
catë nanú ra nanabani con ra më
guani'si. Cantidá ra ianglë, miles de
lë'ë rai', ¹²guni'i rai' con voz fuertë:

Lë'ë Lli'li naguti, lë'i' runë
tucarë gúni' recibir labansë
shtë mieti; grë më në guëdë'ë
pudërë shtë rall ca'a më.

Guëdë'ë rall grë riquesë nanapë
rall ca'a më.

Guëni'i rall sulë lë'ë më náhi'
sabi; guëni'i rall llëru'bë na
pudërë shtë më.

Gunë rall honrar lë'ë më; gunë
rall alabar lë'ë më.

Guëni'i rall napë më derechë
parë guë nibë'ai'.

¹³ Nu binia cha' grë ra cusë
nabëcueshtë Dios, ra ianglë lu gubele,
ra më në narëta' lu guë'dchiliu, hashtë
grë ra më në naná lugar shtë tëgulë nu
la'ni nisëdu'u. Guni'i rai':

Grë mieti gunë alabar lë'i';
guëdë'ë rall grë hunurë.

Guëni'i rai' llëru'bë na pudërë
shtë më.

Labansë ni runë tucarë el quë
naquëbezë lu trunë nu lu Lli'li
parë guëdubi tiempë.

¹⁴ Ra guëzá tapë ra nanabani
guni'i rai':

—Nia Dadë. Zni gac.

Ra galdë bi tapë më guani'si
bëzullibi rai' lu më nu bë'në
rai' alabar el quë nanabani parë
siempër.

Ra gadchi sëgi

6 Iurní gunahia lu Lli'li. Iurë
bëchë'zi' primërë sëgi, iurní
binia bë shtë tubi ra tapë nanabani.
Cháhi' na ziquë bë shtë nguzi'u;
guní'i':

—Gude'e të guënal.

²Gunahia tubi guay naquichi.
Hia nadchi'bë ma nua'a tubi iarco
guia'a ni. Iurní bédë'ë rai' tubi
corunë nu zía'ai' parë gúni' gan lu
enemigu nu parë tsagla'guë gúni'
gan lu rall.

³Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë segundë
sëgi, binia bë shtë segundë ra
nanabani; guní'i':

—Gude'e të guënal.

⁴Iurní bëru'u stubi guay naná
color llni. Hia nanadchi'bë ma,
bë'në recibir tubi spadë ru'bë nu
pudërë parë guëdchisull paz parë
ra më në narëta' lu guë'dchiliu, nu
parë quini ra më në sa' rall.

⁵Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë tecërë
sëgi, iurní binia cha' tecërë nabani;
guní'i':

—Gude'e të guënal.

Gunahia tubi guay nagasë. Hia
nadchi'bë ma, nua'a tubi lliguë
ldibrë guiá'ai'. ⁶Binia tubi bë
nabëru'u guëláu ra nanabani. Guní'i':

—Bë'në dañi hashtë rdu' tubi kilo
shtë trigu por lo quë runë nguü
gan tubi dzë; nu tsunë kilo cebadë
por mizmë præci ni. Perë adë
rúnëdi'il dañi ra hiaguë olivo, nilë
ra hiaguë uvë.

⁷Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë cuartë sëgi, iurní binia bë shtë cuartë nanabani; guní'i':

—Gude'e të guënal.

⁸Gunahia tubi guay shlí'echi; hia nadchi'bë ma lë Galguti. Hia tëchi de ni ze'dë naldë el quë runë representar lugar shtë ra tëgulë. Iurní lë'ë ni bë'në recibir pudërë subrë guëzátë' cuartë partë shtë mënë narëta' lu guédchiliu të gati rall lu guërru con gubini con galguidzë nu con ma dushë.

⁹Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë quintë sëgi, iurní gunahia guëa' bëcu'guë ra almë naná guti purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios nu purquë guc rai' testigu shtë më lu sa' rai'. ¹⁰Ra mënë ni guni'i rai' fuertë:

—Dadë santu, quëhúnël cumplir promësë shtë'nël. ¿Hashtë ca iurë gac ldé'l nu gúnël cashtigu ra nagudini lë'ë na'a? ra nanabani lu guédchiliu.

¹¹Iurní bë'në rai' recibir lari naquichi nu repi më të parë guëzi'i ldu'u rai' stu'pë tiempë más, hashtë gac completë número shtë ra bëchi la sa' rai' naná guti por diza'quë shtë Cristo igual ziquë lë'ë rai'.

¹²Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë sexto sëgi, binia tubi llu ru'bë. Lë'ë ngubidzë bëac ziquë tubi cusë nagasë. Lë'ë mbëhu bëac ziquë rënë. ¹³Hia ra mbelëgui'i lu gube'e gulaguë ra hashtë lu guédchiliu cumë ziquë rlaguë nashi bëlda'u iurë lë'ë mbë dushë rni'bi hiaguë ni. ¹⁴Hia gube'e gunitilú ziquë tubi guichi nardëá; hia grëtë' ra dani nu ra dani la'ni nisë bëni'bin shlugarin. ¹⁵Hia ra rëy shtë guédchiliu

bëca'chilú rall la'ni ra cuevë nu entrë ra guë'ë ru'bë shtë guédchiliu. Zni zac bë'në ra mënë narnibë'a, nu ra ricu, nu ra jëfë shtë militar, nu grë ra nanapë pudërë nu autoridá nu ra esclavë con ra nguiu naná librë. ¹⁶Guni'i rall lu dani nu lu ra guë'ë:

—Gulaguë guëc na'a të parë guëca'chilú na'a lu më naquëbezë lu trunë. Gulë bëca'chi lë'ë na'a lu cashtigu ru'bë naná guëshe'ldë Lli'li guëc ra mënë.

¹⁷Pues hia lë'ë iurë bédchini, iurë shtë cashtigu ru'bë. ¿Chu gunë gan guëru'u entrë ra cusë ni?

Ra israelitë nanua'a sëni luquë rai'

7 Despuësë de ni gunahia tapë ianglë; zuldí rai' guédubi ladë shtë guédchiliu. Quëzudchí rai' guëzá guëdapë mbë të parë adë ldá'adi'i mbë lu guédchiliu, nilë nisëdu'u, nu ni tubi hiaguë shtë guédchiliu. ²Nu zac gunahia stubi ianglë naze'dë nezë guia'a. Nápi' tubi sëgi shtë'në Dios nanabani. Lë'ë ianglë guni'i fuertë lu ra guëzá tapë ianglë naná bë'në recibir pudërë parë gunë rai' dañi lu guédchiliu nu nisëdu'u. Guni'i ianglë:

³—Adë rúnëdi'i të dañi lu guédchiliu nu nilë nisëdu'u, nilë parë lu ra hiaguë hashtë guna gan guëquëa'a tubi sëni luquë ra muzë shtë Dios, Shtëada'a.

⁴Binia tubi número naná guc selladë, na rai' ciento cuarenta y cuatro mili shtë ra më israelitë. ⁵Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Judá. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Rubén. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni

Gad. ⁶Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Aser. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Naftalí. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Manasés. ⁷Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Simeón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Leví. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Isacar. ⁸Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Zabulón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni José. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Benjamín.

Zihani mënë nagacu lari naquichi

⁹Iurní gunahia zihani mënë naze'dë de grë naciuni nu grë guë'dchi. Gunahia ra naruadi'dzë grë clasë dizé. Zuldí rai' delantë lu trunë nu delantë lu më nabëruulé Lli'li. Pues cantidá rai'; ni tubi adë chu gunë gan guëlabë lë'ë rai'. Nu nacu rai' lari naquichi nu nanú zini guia'a ra mënë ni. ¹⁰Grë rai' guni' rai' fuertë:

Nasalvar hia'a por pudërë shtë Dios, Shtëda'a, el quë naquëbezë lu trunë, nu por pudërë shtë më nabëruulé Lli'li.

¹¹Grëtë' ra ianglë naquëbezë nga'li zuldí rai' alreduerë trunë ni nu alreduerë ra galdë bi tapë më guani'si, nu alreduerë ra tapë më nanabani. Bëzullibi grëtë' ra mënë ni hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u. Delantë lu trunë bë'në rai' adorar Dios. ¹²Guni' rai':

Nia Dadë, lë'ë labansë shtë mieti runë tucárel.

Guëni'i mieti llëru'bë na pudërë shtënel, nu rac bé'al grë cusë.

Guëne'e mieti graci lul nu gunë rall honrar lë'ël purquë pudërë nu fuersë shtënel llëru'bë nahin.

Nal Dios shtë na'a por grë tiempë. Amén.

¹³Iurní tubi më guani'si guna'bë dí'dzi' lua:

—¿Chúllëti' ra ndë'ë naquëbezë ndë'ë, ra nanacu naquichi? ¿Ca nezë ze'dë rai'?

¹⁴Na repia:

—Dadë lë'ël nanël.

Iurní guni' rai' lua:

—Lë'ë rai' na ra nagudëde lu galërzac zi nu bëzunë rai' almë shtë rai'. Na limpi rai' ziquë lari naquichi por rënë shtë nabëruulé Lli'li. ¹⁵Por ni quëbezë rai' delantë lu trunë shtë Dios nu quëhunë rai' sirvë lë'ë më dzë la gue'lë la'ni santuari shtë më. Nu lë'ë më naquëbezë lu trunë canihapë më lë'ë rai' con pudërë shtë më. ¹⁶Hia gúnëdi'i rai' sufrir gubini, ni galërbidchi ldu'u, nilë guëza'i ngubidzë lë'ë rai', ni por galna'i adë gúnëdi'i rall sufrir ¹⁷purquë lë'ë më nabëruulé Lli'li, el quë naná quëbezë guëlaú trunë ni, quëhápí' lë'ë rai' ziquë tubi vëquërë quëhápëll ra lli'li. Nu më rë' gua'a lë'ë rai' catë nanú nisë narne'e vidë eternë. Nu Dios guëcuë'dchí më lu rai' grëtë' nisë narru'u lu rai'.

Séptimo sëgi nu gushialë

8 Iurë lë'ë më nabëruulé Lli'li bëche'zë sëgi gadchi, iurní bëa'në silënci lu gube'e ziquë mëdi iurë. ²Lueguë gunahia lu gadchi ianglë naná quëbezë zuldí delantë lu Dios; bë'në rai' recibir gadchi

trompetë. ³Despuësë de ni bédchini stubi ianglë nanua'a tubi cinsari orë. Iurní guzuldí' delantë lu bëcu'guë. Bëdë'e rai' zihani ialë parë gúni' ofrecer gushialë lu bëcu'guë juntë con oraciuni shtë ra shmënë Dios. Lë'ë bëcu'guë orë zuga'a delantë trunë. ⁴Lë'ë gushialë nananú guia'a ianglë ni, be'pin hashtë lugar catë quëbezë Dios, juntë con ra oraciuni shtë ra shmënë Dios. ⁵Iurní lë'ë ianglë guna'zi lë'ë cinsari ni; tsadzëhin con gui'i guëdchi shtë catë rie'qui. Iurní bëquëldí ianglë gui'i ni lu gué'dchiliu. Gubë nu nalë ruidë gu'; bédchini ray shtë nguzi'u nu bëllú gué'dchiliu.

Ra trompetë

⁶Iurní ra zëgadchi ianglë nanua'a ra trompetë, bë'në rai' preparar të parë gu'ldë rai' trompetë.

⁷Primëre ianglë bi'ldi trompetë; iurní gulaguë guiuguë nu gui'i nutsin con rënë hashtë gué'dchiliu. Güe'qui tecërë partë shtë gué'dchiliu nu tecërë partë shtë ra hiaguë nu tecërë partë plantë narguë.

⁸Segundë ianglë bi'ldi trompetë shtëhi' nu gulaguë ziquë tubi dani ru'bë lu nisë. Dani ni rie'qui con be'lë, nu tecërë partë shtënë nisëdu'u bëaquin ziquë rënë. ⁹Hia tecërë partë shtë ra ma nananú la'ni nisëdu'u, guti ra. Nu tecërë partë shtë ra barcu, grëtë' gualú.

¹⁰Lë'ë tecërë ianglë bi'ldi trompetë, iurní tubi mbelëgui'i ru'bë gulaguë dizdë gube'e. Rie'qui mbelëgui'i ziquë grëaguë. Gulaguin lu tecërë partë shtë ra guë'gu nu catë nanú zini. ¹¹Lë'ë mbelëgui'i

ni lë Naldá. Tecërë partë shtë nisë bëaquin ziquë naldá. Cantidá mënë guti purquë bii' rall nisë lda.

¹²Lë'ë ianglë naná cuartë, bi'ldi' trompetë; iurní tecërë partë shtë ngubidzë con tecërë partë shtë mbehu nu ra mbelëgui'i, gullini de manërë quë ra tecërë partë shtë rahin bëa'në nacahi. Bëdë'ëdi'i rahin llni durantë tecërë partë shtë dzë nu gue'lë.

¹³Iurní gunahia nu binia tubi ianglë nariasë lu gube'e. Guní' fuertë:

—Prubi grëtë' ra naquërelde lu gué'dchiliu iurë lë'ë ra tsunë ianglë rë' gu'ldë rai' trompetë shtë rai'.

9 Hia lë'ë quintë ianglë bi'ldi trompetë; iurní gunahia tubi mbelëgui'i naná gulaguë dizdë lu gube'e hashtë lu gué'dchiliu. Lë'ë personë ni bë'në recibir liahi shtë guëru naná guetë nu nídi'i fin shtë guëru ni. ²Iurní bëllá'li' guëru ni; hia nga'li be'pi gushë cumë ziquë gushë shtë iurnë ru'bë. Hia lë'ë gushë ni bëcachi lu ngubidzë nu lu gube'e. ³La'ni gushë ni bëru'u ra mbëchizu' naná riasë nu bietë ra ma lu gué'dchiliu. Bë'në ra mbëchizu' recibir pudërë parë gunë ra dañi ziquë nillë shtë gué'dchiliu. ⁴Bë'në rai' recibir ordë adë gunë rai' dañi lu ra plantë rguë, nilë tubi cusë narguë, ni por ra hiaguë, sino nadë más gunë rai' dañi ra mënë naná nuá'adi'i sëñi shtë Dios luquë rai'. ⁵Adë bédë'ëdi'i më sí de quë quini rai' mënë sino nadë más parë gunë ra mënë sufrir dulurë durantë ga'i mbehu. Lë'ë dulurë ni gaquin ziquë rac tubi mieti iurë rahuë' tubi nillë lë'ë nguiu. ⁶Hia dzë ni ra

mënë gac shtu'u rall gati rall perë adë gunë rai' gan gati rai'. Aunquë rac shtu'u mënë gati rall, hia lë'ë galguti ldaguë zitu parë mënë ni.

⁷Ra mbëchizu' rlua'a ziquë guay naná preparadë parë lu guërru. Hia guëc ma napë ma ziquë tubi corunë orë; hia lu ma rlua'a ziquë tubi nguiu. ⁸Nu napë ma guitsë guëc ziquë guitsë guëc shtë na'a. Hia lai' ma rlua'a ziquë lai' león. ⁹Cuerpë shtë ra ma nacu bien con shabë ziquë gui'bë; hia ruidë shtë shcuaguë ma na ziquë ruidë shtë cantidá carros nanaquë ra guay iurë lë'ë ra ma ziaǵllu'në lu guërru. ¹⁰Napë ma llba'në ma cumë ziquë llba'në nillë con guitsë nazubë guëquin. Hia llba'në ma napë pudërë parë gunë dañi ra mënë por ga'i mbehu. ¹¹Ra mbëchizu' rë' napë rai' tubi jëfë naná mizmë ianglë shtë gabildi. Hia lë'ë ianglë rë' lë con di'dzë hebreo, Abadón. Nu dizé griego lë ma Apolión narunë cuntienë el quë narzalú.

¹²Gudëdë primërë cusë dushë perë todavía runë faltë chupë cusë nadzë'bë.

¹³Hia lë'ë sexto ianglë bi'ldi trompetë; iurní binia tubi bë nabëru'u entrë ra tapë cachi nanaquë bëcu'guë shtë orë. Bëcu'guë ni quëbezë delantë lu Dios. ¹⁴Lë'ë bë guni' lu sexto ianglë nanua'a trompetë:

—Bëlda'ra guëzá guëdapë ra ianglë naquëdú rua' guë'gu Eufrates.

¹⁵Hia iurní gula'a ra guëzá ianglë ni parë quini rai' tecërë partë shtë mënë. Ra ianglë guc rai' preparadë parë iurë ni, dzë nu izë. ¹⁶Binia

tubi número shtë ra suldadë nanadchi'bë ra guay; na rall dos cientos millones.

¹⁷Zni bëlua'alú ra guay lua. Hia ra nadchi'bë tëchi ma nua'a rai' ldu'u rai' tubi naná canihapë ldu'u rai'. Nahin color llñi; nu azul, nu shlí'echi. Hia ra guay napë ma guëc ma ziquë guëc león; hia rua' ra ma bëru'u be'lë nu gushë nu asufre. ¹⁸Ra tecërë partë shtë mënë guti ra por guëzá tsunë plaguë ni narru'u rua' guay: gui'i, gushë, nu asufre ¹⁹purquë lë'ë ra ma bë'në ra gan con rua' ma, nu con llba'në ma; pues llba'në ma rlua'a ziquë serpientë con guëc shtë ma. Con ra guëc ra ni bë'në rall dañi.

²⁰Perë los de más mënë nagútidí'i por ra cashtigu ni, nunquë adë bësá'nëdi'i rall gunë rall cusë mal, nu bësá'nëdi'i rall gunë rall adorar ra espíritu mal con ra dzanë ídolo shtë orë u ra dzanë bédchichi, u gui'bë shlí'echi u guë'ë u hiaguë. Bësá'nëdi'i rall gunë rall adorar ra cusë ni aunquë adë ráquëdi'i guëná rahin, nu adë ráquëdi'i rall rzë rall. ²¹Nu zac adë bësá'nëdi'i ra mënë quini sa' rall nu ni por galbëllíú shtë rall, nu ni por galërquënú tse'lë sa' rall, nilë por rbézëdi'i mënë rbaa'në rall pë shtë sa' rall.

Lë'ë ianglë nanua'a tubi librë bi'chi

10 Iurní gunahia stubi ianglë nanapë pudërë ru'bë naná bédchini de gube'e. Lë'ë ianglë nácuhi' shchahi nu nanú tubi iarcu iris guéqui'. Lúhi' rabtsë'ë ziquë ngubidzë; hia guëáhi' rlua'a ziquë tubi mbëduni shtë be'lë. ²Nuá'ai' guiá'ai' tubi librë mitu'në naná

lla'lë. Iurní bészúhi' guéáhi' ladë ldi lu nisëdu'u, nu guéáhi' ladë rubësë bészúhi' lu gué'dchiliu. ³Iurní fuertë guní'i' ziquë rzubá ra león. ⁴Iurë gualú ra gadchi nguzi'u, iurní guc shtua'a niaquëa'a perë binia tubi bë nabëdchini de gube'e; guní'i':

—Adë rquébidi'il lo quë naguni'i ra nguzi'u; adë rqu'éedi'il lo quë naguni'i rai'.

⁵Lueguë lë'ë ianglë nagunahia, zu guéáhi' lu nisëdu'u nu gué'dchiliu, bëldisi' guia'a ladë ldi lu gube'e.

⁶Bé'ni' jurar por lë më naná bëntsau' gube'e nu gué'dchiliu, nu nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu rahin. Guni'i' ianglë:

—Hia bëga'a iurë; nádi'i más tiempë. ⁷Iurë lë'ë ianglë nagadchi guzublú gu'ldë trompetë shtëhi', iurní hia guc cumplir lo quë nabë'në Dios disponer antsë cumë ziquë guni'i' më lu ra muzë shtë më, ra nabadi'dzë shti'dzë më.

⁸Hia bë naná binia, bë nabëdchini de gube'e, bëabrí guní'i' lua:

—Gua iurne' të guená'zil librë naná lla'lë, librë nananú guia'a ianglë naná zuldí lu nisëdu'u nu lu gué'dchiliu.

⁹Iurní guahia lu ianglë nu guna'ba të parë guéné'ei' librë. Iurní guni'i' ianglë lua:

—Guna'zi librë rë'; bi'ldi la'nin nu bë'në llgabë pë runë cuntienë ra di'dzë. Primërë gac ra di'dzë ziquë dchini shtë mbee'zë perë despuësë guëaquin cumë cusë naldá.

¹⁰Iurní guna'zia librë rë' nananú guia'a ianglë. Bi'ldia la'nin; bëna llgabë. Primërë cusë za'quë nahin perë despuësë guquin cusë naldá.

¹¹Lueguë guní'i':

—Napë quë guëabril stubi.

Tsagní'il shti'dzë Dios lu grëtë' ra mënë, gué'dchi ra, lu ra naciuni, nu lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizë, nu lu ra rëy. Guëni'il shti'dzë më.

Ra chupë testigu

11 Iurní bëne'e rai' tubi varë narrë'shë guiu'u cuahia, nu guni'i' rai' lua:

—Guasuldí nu guna'zi medidë rë'; bërë'shë santuari shtë Dios, nu bërë'shë bëcu'guë, nu bëlabë bëldá naná quëhunë adorar lë'ë Dadë nga'li. ²Perë adë rrë'shëdi'il lu rualdëa' naná tëchi fuërë shtë iádu'u purquë grëtë' ni bëne'e Dios permisi parë më zitu guélú rall. Grë ra mënë ni guélú ra guëc Jerusalén durantë cuarenta y chupë mbehu. ³Perë guëshe'lda chupë testigu shtëna parë guadi'dzë rai' shti'dza durantë mili chupë gahiu'a sesenta dzë. Nacu rai' shabë rai' color nagasë.

⁴Lë'ë testigu rë' runë significar chupë hiaguë olivos, nu zac runë significar chupë gandelier naná quëbezë delantë lu Dadë narnibë'a gué'dchiliu. ⁵Si talë chu rac shtu'u gunë dañi parë lë'ë testigu ni, pues lë'ë rai' napë rai' pudërë parë guëru'u gui'i' rua' rai' naná guëza'i completamente lë'ë contrari shtë rai'. Zni gati ra grë ra narac shtu'u quini lë'ë rai'. ⁶Testigu rë' napë pudërë parë guësë'au rai' gube'e të parë ldáguëdi'i guiu durantë tiempë naguadi'dzë rai' shti'dzë Dios, nu napë rai' pudërë parë gunë rai' cambi nisë; gaquin rënë, nu parë guëshe'ldë rai' plaguë u galguidzë

tantë cumë ziquë guëni'i ldu'u rai'.
⁷Perë iurë tsalú grë lo quë nagunë
 ra testigu ni, iurní lè'ë ma dushë
 nabëru'u gabildi, guëna'zi ma lè'ë
 rai' nu gunë ma dushë gan lu rai'
 hashtë gati rai'. ⁸Hia shcuerpë rai'
 guëa'nin lu nezë shtë ciudá ru'bë
 catë bëquë'ë ra mënë lè'ë Dadë lu
 cruz. Stubi lë ciudá ni na Sodoma,
 nu zac Egipto. ⁹Hia por tsunë dzë
 guërudë, guëa'në ra shcuerpë
 testigu ni lu nezë. Mënë shtë grë
 guë'dchi, mënë naruadi'dzë grë
 clasë dizé, mënë naze'dë de grë
 lugar nu naciuni, guëná rall lu
 ra tëgulë nu adë guëdéd'i rali
 permisi parë guëga'chi ra tëgulë.
¹⁰Ra naquërelde lu guë'dchiliu
 guëquitë ldu'u rall purquë guti ra
 testigu ni, nu nalé guëuu' ldu'u
 rall hashtë guëshe'ldë rall regalë
 lu sa' rall purquë guëzá guërupë
 nguiu ni nabiadi'dzë shti'dzë Dios,
 guti rai'. Bëzac zi rai' ra mënë shtë
 guë'dchiliu. ¹¹Perë despuësë tsunë
 dzë guërudë, Dios bëcua'ni lè'ë
 rai' parë guëbani rai' stubi, nu grë
 ra naguná lu rai', nalé bédzëbë
 rall iurní. ¹²Lueguë iurní guërupë
 testigu ni bini rai' tubi bë dizdë lu
 gube'e naná guni'i:
 —Gulë tsepi ndë'ë.
 Iurní be'pi rai' gube'e la'ni tubi
 shcahi. Hia ra contrari shtë rai'
 guná rall. ¹³Mizmë iurní gu' tubi
 llu ru'bë nu guëzá chi'i partë shtënë
 ciudá gualú nu gadchi mili mënë
 guti; bë'në llu. Los de más mënë
 nabëa'në, nalé bédzëbë rall. Guni'i
 rall llëru'bë na pudërë shtë Dios.
¹⁴Zni gudëdë segundë cusë
 nadzë'bë perë lueguë guëdchini
 stubi naná tecërë.

Trompetë gadchi

¹⁵Lè'ë ianglë gadchi bi'ldi
 trompetë shtëni'. Iurní bédchini bë
 fuertë dizdë gube'e. Guni'i bë:
 Lugar catë rñibë'a rëy shtë
 guë'dchiliu, bëaquin lugar
 parë guëribë'a Dios, Shtëada'a
 nu Cristo shini më.
 Lè'ë më guëribë'a më ziquë rëy
 parë siemprë.
¹⁶Iurní ra galdë bi tapë më guani'si
 naná quëbezë lu trunë shtë rai'
 delantë lu Dios, bëzullibi rai' hashtë
 bédchini luquë rai' lu guiu'u nu
 bë'në rai' adorar Dios. ¹⁷Guni'i rai':
 Dzu guëne'e na'a graci lul, Dadë.
 Nápël grë pudërë; nabánil parë
 siemprë.
 Napë quë guëdchínil parë
 guëribé'al;
 nu nal Rëy iurne'.
¹⁸Ra mënë shtë grë naciuni, bëldë
 rall perë hia bëga'a iurë
 parë gúnël cashtigu lè'ë rall.
 Bëga'a tiempë gúnël juzguë ra
 tëgulë.
 Guëné'el premi ca'a ra naná
 runë honrar lé'ël, grë ra naná
 limpi delantë lul, nu grë ra
 narzu'bë diaguë shtë'dzël,
 grëtë' ra narnibë'a, nu grëtë'
 ra mënë nanádi'i mënë
 nalasac.
 Bëga'a iurë parë gúnël tsalú
 con grëtë' ra narzac zi sa' rall
 parë tsalú sa' rall.
¹⁹Iurní bëlla'lë santuari shtë Dios
 nananú gube'e, nu gunahia tubi
 cajë shtë conveñi la'ni iádu'u. Iurní
 gubë la'ni gube'e; gu'të gui'i nguzi'u;
 binia ruidë dushë; bëllú guë'dchiliu
 nu gulaguë tubi guiuquë fuertë.

Tubi na'a con ma dushë dragón

12 Iurní bëlúa'a tubi sēni lu gube'e. Tubi na'a bëlúa'alú lua; zúbi' la'ni llni shtë ngubidzë nu zubë mbegu guéáhi' nu nápi' guéqui' tubi corunë nanua'a chi'bë chupë mbelëgui'i. ²Na'a ni nuá shíni' nu gurushtiá na'a con dudurë shtë nagalë shini na'a. Pues nalé rzac zi na'a parë guédchini shini na'a guédchiliu. ³Lueguë bëlúa'a stubi sēni lu gube'e, tubi ma dushë dragón. Naru'bë ma nu na ma color llni nu napë ma gadchi guëc ma nu chi'i cachi, nu nanú tubi corunë cadë gadchi guëc ma. Nu nadchi'bë tubi corunë cadë guëc ma. ⁴Hia con llba'në ma lë'ë dragón bëtëá tecerë partë shtë mbelëgui'i nu bëquëldí ma mbelëgui'i hashtë lu guédchiliu. Dragón rë' bëa'në delantë lu na'a parë iurë lë'ë shini na'a galë, të parë gau ma lë'ë me'dë. ⁵Lueguë lë'ë na'a gupë tubi ngulë'në naná destinadë parë guënbé'ai' grë naciuni tubi manërë nadushë. Lueguë lë'ë shini na'a guabsú; bia'a Dios lé'i' hashtë trunë shtënë më lu gube'e. ⁶Hia lë'ë na'a bëllu'në na'a parë tubi lugar catë chu nádi'i. Lugar ni bënë Dios preparar të nga'li guëquërdë na'a parë guédë'ë mënë nagáu na'a por mili chupë gahiu'a sesenta dzë.

⁷Despuësë de ni, gu' tubi guërru lu gube'e. Lë'ë ianglë ru'bë Miguel con sáhi', gudildinú rai' con lë'ë ma dragón nu con grë sa' ma.

⁸Lë'ë ma con ra ianglë shtënëll, gudildi rall perë adë bënëdi'i rall gan lu guërru; nu adë bëndélëdi'i lugar parë lë'ë rall lu gube'e. ⁹Zni

bëquëldí Dios lë'ë dragón de gube'e; ma ni na mizmë serpientë nanabani dizdë más guahietë. Lëll Diablo nu lëll Satanás naná quëgsiguë guëdubi mënë shtë guédchiliu. Lë'ëll con ianglë shtënëll, Dios bëquëldí lë'ë rall lu guédchiliu.

¹⁰Iurní binia tubi bë fuertë lu gube'e; guní'i:

—Hia bédchini salvaciuni nu pudërë shtë Dios. Hia bëga'a iurë parë guënbë'a më por autoridá shtë Cristo purquë hia lë'ë contrari shtë sa' hia'a bëquëldí Dios lé'ëll lu guédchiliu. Pues lé'ëll bédchi'bë galquiá cuntrë ra shmënë Dios dzë la gue'lë. ¹¹Ra bëchi sa' hia'a bënë rai' gan lu enemigu por rënë shtë Lli'li nu bënë rai' gan lu enemigu ni purquë biadi'dzë rai' diza'quë. Adë bëndzëbëdi'i rai' gati rai' por lë'ë më. ¹²Gulë bëquitë ldu'u të iurne', grë të naná quërelde lu gube'e; perë prubi ra nananú lu guédchiliu nu ra narzë lu nisëdu'u la'ni barcu purquë lë'ë mëdzabë bietë catë quërelde të nu nalé rldëll purquë nanëll du'pë tiempë runë faltë parë gunë më cashtigu lé'ëll.

¹³Iurë lë'ë dragón guc bë'a de quë Dios bëquëldí' lé'ëll lu guédchiliu, guzunáldëll lë'ë na'a nanapë shíni'. ¹⁴Perë lë'ë na'a bé'ni' recibir shcuágui' ziquë shcuaguë mbisiá të gac tsasë na'a tubi lugar lu shlatë zitu parë lu serpientë ni. Ndë lë'ë na'a ni nasegurë nu bënëll recibir nagáu por tsunë izë guëruledë.

¹⁵Lë'ë serpientë bëquëldí nisë con rua'll parë gaquin tubi guë'gu të gua'a nisë lë'ë na'a. ¹⁶Perë guiu'u bënë campañi lë'ë na'a nu bëlla'lë guiu'u. Bi' guiu'u nisë nabëru'u rua'

dragón. ¹⁷Con ni lè'è dragón nalé bældèll cuntrè lè'è na'a. Iurní zia'a dragón parè tsatildinull los de más ra shini na'a, ra narunè cumprir mandamientè shtë Dios nu naná ruadi'dzè diza'què shtë Jesucristo, ra naná testigu shtë mè.

Chupè ma dushè

13 Iurní guasuldía rua' nisèdu'u. Gunahia bèru'u la'ni nisèdu'u, be'pi tubi ma dushè nanapè gadchi guéquèll, nu nápèll chi'i cachi. Cadè cachi napè tubi corunè nu cadè guéquèll naqué tubi lè dzabè nabè'nè ofender Dios. ²Lè'è ma rè' nagunahia, rlua'a ziquè tigrè; napè ma ziquè guèa' oso, nu rua' ma na ziquè rua' león. Lè'è dragón bédè'è pudèrè nu autoridá nu permisi parè zubè ma ni lu trunè shtë dragón parè guè'nibè'a ma. ³Tubi de lè'è guèc ma dushè rlua'a ziquè nuá'all tubi ridè naná gudini lè'è ma perè ridè ni bëac. Nu guèdubi mènè shtë guéd'chiliu bédzèguèè' ldu'u rall nu guanaldè rall tèchi ma dushè. ⁴Nu bè'nè mènè adorar lè'è dragón purquè bédè'èll llèru'bè pudèrè parè lè'è ma dushè, nu zac bè'nè ra mènè adorar lè'è ma dushè. Guni'i rall: —Nídi'i chu stubi ziquè ma dushè rè'. Adè chu gunè gan lull.

⁵Nu lè'è ma dushè bè'nè recibir permisi parè guèni'i ma di'dzè dzabè, cusè narunè ofender Dios. Napè ma ni pudèrè parè gúnèll ra cusè dzabè durantè cuarenta y dos mbehu. ⁶Zni bè'nè ma dushè; guní'ill cuntrè Dios nu gudell guèc Dadè nu guèc santuari shtë mè nu guèc ra naquèbezè lu gube'e. ⁷Nu

zac lè'è ma dushè bé'nèll recibir permisi tè tildinull con grè shmènè Dios hashtë bé'nèll gan lu rai'. Nu napè ma ni autoridá subrè grè ra mènè, grè naciuni, grè guè'dchi, nu grè lugar catè ruadi'dzè mènè grè clasè dizé. ⁸Grè ra mènè naquèrèldè lu guéd'chiliu, bè'nè rall adorar lè'è ma dushè, ra mènè nanádi'i escritè lè rall la'ni librè. Librè ni naescritè lè ra nanapè vidè eternè. Guc escritè ni dizdè gurèshhtë guéd'chiliu. Lè librè ni na librè shtë el què nabèrulé Lli'li naná guti ziquè lli'li.

⁹El què narquè diaguè shti'dza, gulè bëquè diaguè shti'dza. ¹⁰Grètè' el què naguzac zi mènè lachigui'bè, mizmè lé'èll tsa lachigui'bè. Nu grè ra narguini sáhi' con spadè nu zac lé'èll gátill con spadè. Por ni grètè' naná shmènè Dios rqui'ni gapè rai' pacènci nu fe.

¹¹Despuèsè de ni, gunahia stubi ma dushè nabèru'u tubi guèru shtë guéd'chiliu. Ma ni napè chupè cachi narlua'a ziquè cachi shtë lli'li perè ruadi'dzè ma ziquè cha' dragón.

¹²Nu napè ma pudèrè shtë primèrè ma dushè nu zúbèll shlugar ma ni. Nu bè'nè segundè ma parè grè ra mènè shtë guéd'chiliu bè'nè rall adorar primèrè ma dushè; ma ni bènèac ridè naná bédè'è galguti parè lé'èll. ¹³Nu zac bè'nè ma sèni ru'bè nu milagrè hashtë bédchini gui'i shtë gube'e hashtë guéd'chiliu por pudèrè shtë ma. Ra mènè guná rall milagrè ni. ¹⁴Por medio de grè milagrè nabè'nè ma dushè delantè lu primèrè ma dushè, bèsigué ma grètè' ra naquèrèldè lu guéd'chiliu nu gunibè'a ma de què gactsa'u

tubi figurè shtë ma dushë nanua'a ridë. Ridë ni guquin por tubi spadë perë adë gútidi'i ma. ¹⁵Hia lë'ë segundë ma dushë bënëll recibir pudërë parë guëd'ë ma vidë lë'ë figurè shtë primërë ma dushë, nu zac bédë'ëll pudërë parë guadi'dzë figurè ni nu parë quini ma grët'el quë adë néd'i gúnëll adorar lë'ë ma. ¹⁶Nu bënë ma parë guëquë'ë tubi marquë guia'a ladi ldi mënë u luquë mënë. Grë ra mënë ru'bë nu ra nalasáquëdi'i, grë ra ricu nu ra prubi, grë ra naná librë nu ra naná bajo ordë shtë sa' rall, bënë rall recibir marquë ni. ¹⁷Ni tubi adë gáquëdi'i guëtuu'll nilë por sí'ill si talë nápëdi'ill lë shtë ma u número shtë lë ma ni. ¹⁸Rqui'ni llni tē tsasë mieti di'dzë rë'. El quë naná riasë, bënë calcular número shtë ma dushë. Lë'ë número runë significar lë shtë tubi nguiu. Número ni na shu'pë gahiu'a sesenta con shu'pë.

Cantë shtë 144,000 mënë

14 Iurní gunahia lu Lli'li naná zuldí guëc tubi dani lë Sión. Con lë'ë Lli'li quëbezënú tubi gahiu'a cuarenta con tapë mili mënë. Lë Lli'li naescritë luquë rai' nu zac lë shtë Shtadë Lli'li naescritë luquë ra mënë ni. ²Lueguë iurní binia tubi bē naná ze'dë dizdë gube'e. Nahin ziquë ruidë shtënë cantidá guëë'gu, nu ziquë iurë rguini nguzi'u fuertë. Bē ni na ziquë cha' zihani arpa naquë'ldë ra mënë. ³Nu quëu'ldë rai' tubi cantë cubi delantë lu trunë nu delantë lu guëzá tapë ra nanabani, nu delantë lu ra mē guani'si. Perë ni tubi chu adë riasëdi'i cantë ni sino

nadë más niá'asë ra ciento cuarenta y cuatro mili nanaguc salvar entrë los de más mënë shtë guédchiliu. ⁴Ra mënë ni adë cuënúdi'i rai' tse'le sa' rai'; na rai' limpi, nu zianaldë rai' lë'ë Lli'li cualquier nezë tsáhi'. Guc salvar rai' entrë los de más mënë ziquë primërë grupë shtë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios. Zni guc rai' ziquë ofrendë lu Dios nu lu Lli'li. ⁵También ni tubi de lë'ë rai' nabíshidi'i sino limpi na rai' delantë lu Dios catë quëbezë mē.

Di'dzë shtë tsunë ianglë

⁶Iurní gunahia stubi ianglë naná riasë lu gube'e. Nua'a ianglë ni diza'quë parë guadi'dzënúhi' diza'quë lu ra mënë narëta' lu guédchiliu, ra mënë shtë naciuni, ra nabiadi'dzë grë clasë dizë, ra naquërelde lu guëdubi guédchiliu. Diza'quë nanua'a ianglë, nápëdi'in fin. ⁷Guni'i ianglë fuertë:

—Gulë gapë respëti Dios, nu gulë bédë'ë labansë parë lë'i'. Hia bēga'a iurë gunë mē juzguë lë'ë ra mënë. Gulë bënë adorar el quë nabëntsa'u gube'e nu guédchiliu, nisëdu'u nu grë ra zini.

⁸Despuësë gualú shti'dzë primërë ianglë, iurní guni'i segundë ianglë ni:

—Hia lë'ë ciudá Babilonia ru'bë gunë Dios juzguë purquë ziquë tubi narzuu'dchi con vini, zni bënë Babilonia con los de más naciuni parë gunë rall duldë, cusë nadë rlluf'idi'i.

⁹Lueguë iurní tecërë ianglë guni'i fuertë:

—Si talë tubi gunë adorar lë'ë ma dushë u figurè shtënëll, nu guëdë'ëll

permisi quë marquë shtë ma dushë luquë nguïu u guia'a nguïu, ¹⁰pues nguïu ni napë quë sac zill lu cashtigu dushë naze'dë de Dios. Cashtigu ni na llanë shtë më nu adë nûtsëdi'in con galërğa'a ldu'u më. Nguïu ni gúnëll sufrir la'ni gui'i nu asufre delantë lu ra ianglë santu shtë Dios nu delantë lu Lli'i. ¹¹Lë'ë gushë shtënë cashtigu ni tsepi durantë grë ra siglo. Nídi'i descansë dzë, nilë gue'lë parë ra narunë adorar lë'ë ma dushë nu figurë shtë ma, u ra nabë'në recibir marquë shtë ma. ¹²Por ni grë ra shmënë Dios, nu ra narzu'bë diaguë shti'dzë më, ra narianaldë bien enseñansë shtë Jesús, rqui'ni gapë rai' pacënci.

¹³Iurní binia tubi bë nabëru'u de gube'le. Guni'i bë lua:
—Bëquë'ë ndë'ë: “Guëquitë ldu'u ra tëgulë parë siemprë, ra naná shmënë Dadë Jesús”. Zni rni'i Espiritu. Pues guëzi'i ldu'u rai'; napë rai' descansë nu guëdë'lë Dios premi por dchi'ni nabë'në rai'.

Cashtigu parë guë'dchiliu

¹⁴Iurní gunahia lu tubi shcahi naquichi. Quëbezë lu shcahi tubi më narlua'a ziquë Jesús. Nápi' tubi coronë orë guëqui' nu nápi' tubi cierrë dushë guiá'ai' narunë significar cashtigu naze'dë guëdchini. ¹⁵Bëru'u stubi ianglë la'ni iádu'u. Ianglë ni guni'i lu nguïu nazubë rua' shcahi:

—Iurne' bëtia'a cierrë shtënëll të guëtëal cusechë purquë hia iurë bëğa'a parë guëdëahin.

¹⁶Lueguë el quë nazubë rua' shcahi bëté'di' cierrë lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë.

¹⁷Iurní stubi ianglë bëru'u la'ni iádu'u naná quëbezë gube'le, nu zac lé'i' nuá'ai' tubi cierrë dushë. ¹⁸Bëru'u stubi ianglë nanapë pudërë la'ni santuari parë guëñibé'ai' gui'i. Guná'bëi' con voz fuertë lu naná nua'a cierrë dushë. Guni'i':
—Hia bëğa'a iurë parë gac cashtigu ra mënë mal narëta' lu guë'dchiliu. Gaquin ziquë tubi mënë narldaguë nashi uvë të guëru'u juguë shtë uvë.

¹⁹Hia lë'ë ianglë ni bëtë'dë cierrë shtëni' lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë shtë uvë. Iurní bëtia'ai' uvë ni la'ni catë tsutsa'uïn të parë guëru'u nisë shtë uvë. Ni runë significar cashtigu dushë naná ze'dë guëc ra mënë mal. ²⁰Ra uvë bëru'u nisë shtëni' fuërë shtë ciudá; hia lugar ni bëru'u mënë; bëdchini rënë hashtë catë lu naná rquë frënë shtë guay. Rënë ni guc tubi guë'gu de tsunë gahi'u'a kilómetros.

Ra ianglë naguësëdchini gadchi plaguë

15 Iurní gunahia lu gube'le stubi sëni ru'bë, cusë nadzë'bë; gunahia gadchi ianglë naguësëdchini gadchi plaguë. Hia con lúltimë plaguë ni gualú llanë shtë Dios.

²Nu zac gunahia tubi cusë narlua'a ziquë nisëdu'u shtë vidrio nutsin con gui'i. Gunahia lu ra nabë'në gan lu ma dushë con figurë shtënëll, nu bënë'në rall gan lu número shtë ma ni. Ra mënë ni zuldí rai' cula'ni rua' nisëdu'u naná ziquë vidrio. Nua'a rai' arpa nabëdë'lë Dios ca'a rai'. ³Nu quëu'ldë rai' tubi cantë shtë Moisés,

el quë nabë'në sirvë lu Dios. Nu cantë ni na cantë shtë Lli'li naná rni'i zndë'ë:

Llëru'bë na pudërë shtë'nël. Nalé nasa'a na lo quë nabëntsá'ul, Dadë Dios. Lé'ël rnibé'al grété' cusë.

Tubdí nu verdá na lo quë naquëhúnël, lé'ël Rëy shtë naciuni.

⁴Grë mieti rdzëbë lé'ël, Dadë. Grë mieti gunë rall adorar lé'ël. Pues sulë lé'ël nal santu.

Grë naciuni guëdchini delantë lul nu gunë rall adorar lé'ël purquë guná rall grë lo quë nacanihúnël.

Nahin cusë za'quë nu justë.

⁵Despuësë de ni, gunahia lu gube'e nu bëlla'lë santuari shtë iádu'u catë nutsa'u ra tablë shtë lëy. ⁶De lë'ë santuari ni bëru'u gadchi ianglë naguësëdchini ra gadchi plaguë. Nacu rai' lari lino fini nu limpi; nu rabtsë'in. Napë rai' cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u rai'. ⁷Iurní tubi de tapë nanabani bédë'lë tubi copë orë cadë ra gadchi ianglë. Cadë copë gadzë con cashtigu dushë naze'dë de Dios, el quë nanabani por guëdubi siglo. ⁸Hia lë'ë santuari gadzë gushë naná ze'dë de lugar catë quëbezë Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më. Ni tubi adë chu tsutëdi'i nga'li hashtë iurë gualú gadchi plaguë nabësëdchini ra gadchi ianglë.

Ra copë shtë cashtigu

16 Iurní binia tubi bë fuertë naná bëru'u de lu santuari. Voz ni guni'i lu gadchi ianglë:

—Gulë tsaglda'të ra copë shtë cashtigu lu guë'dchiliu, ra cashtigu dushë shtë Dios.

²Primërë ianglë guagldá'ti' copë lu guë'dchiliu. Grété' mënë nanapë marquë shtë ma dushë nu naná bë'në adorar figurë shtë ma, ni bëru'u guëë'dzu dushë ladi rall; nalë nahi'u'bë ra guëë'dzu.

³Segundë ianglë guagldá'ti' copë shtëhi' lu nisëdu'u; nu lë'ë nisë bëaquin rënë ziquë rënë shtë tëgulë. Hia guti grë ra nanapë vidë la'ni nisë ni.

⁴Tecërë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu guëë'gu nu lu ra zini; hia bëac rahin rënë. ⁵Lueguë binia bë shtë ianglë naquëhapë nisë. Guni'i': —Naza'quë lo quë nabë'nël, Dadë Dios. Nal Santu. Nal principi nu lé'ël nal fin. ⁶Justë nal purquë lë'ë mënë ni gudini rall shmënël; gudini rall ra nabadi'dzë shtë'dzël. Pues iurne' lé'ël bé'nël parë bii' rall rënë shtë guëë'gu nu zini purquë zni runë tucarë rall.

⁷Bini zaca tubi bë nabëdchini dizdë bëcu'guë; guni'i':

—Nia Dadë Dios, rnibé'al grété' cusë. Bé'nël juzguë con verdá nu manërë tubdí.

⁸Hia cuartë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu ngubidzë nu bédë'ëi' pudërë lë'ë ngubidzë parë guëza'i ngubidzë ra mënë con gui'i'. ⁹Grété' mënë güe'qui ra, cusë nadzë'bë, perë adë bë'nëdi'i rall cambi mudë nanabani rall, nu adë guní'idi'i rall llëru'bë na pudërë de Dios sino guni'i' rall cusë dzabë cuntrë lë'ë më, el quë nanapë pudërë subrë grété' ra plaguë rë'.

¹⁰Quintë ianglë guagldá'ti' copë shténi' lu trunë catë quëbezë ma dushë; iurní catë rnibé'all bëa'në nacahi. Ra mënë gudáhuë' rall ldudzë rall por tantë dudurë. ¹¹Nilë por ni adë bësá'nëdi'i rall parë quëhunë rall mal. Más guni'i rall cusë dzabë cuntrë Dios naquëbezë gube'e por tantë dudurë nu guëë'dzu shtë rall.

¹²Hia lë'ë sexto ianglë guaglda'të copë shtëhi' lu nisë shtë guëë'gu Eufates; hia lë'ë nisë ni gubidchi parë gac tubi nezë, tédë ra rëy naze'dë nezë guia'a.

¹³Iurní gunahia lu dragón nu lë'ë ma dushë nu lë'ë nabishi; rua' rall bëru'u tsunë espíritu mal naná formë shtë lla'u. ¹⁴Ndë'ë na ra espíritu shtë ra mëdzabë perë napë ra pudërë parë gunë rall milagrë. Bëru'u rall parë guëtëá rall grëtë' ra rëy shtë guë'dchiliu parë lu guërru. Gaquin dzë narunë Dios disponer. Napë më grë pudërë. ¹⁵“Gulë guná, na zelda sin quë adë gac ldé'édia'a, ziquë ridë tubi nguba'në. Dichusë el quë naná zu nasini iurní nu quëhápëll shábëll të parë adë sédi'i rall con galështú delantë lu më”. ¹⁶Hia iurní bëtëá rall ra rëy lugar nalë con di'dzë hebreo, lëhin Armagedón.

¹⁷Hia séptimo ianglë guaglda'të copë shtëhi' lu mbë. Iurní dizdë santuari la'ni gube'e, bëru'u tubi bë fuertë naze'dë de lu trunë. Guni'i bë:

—Hia bédchini fin.

¹⁸Iurní gu' tubi gu'të nguzi'u nu gu' ruidë nu gudini nguzi'u. Lë'ë guë'dchiliu bëllú; bëchi'chi guë'dchiliu con tubi llu más fuertë

quë grë ra llu naná bédchini dizdë lë'ë më bëcueshtë më guë'dchiliu. ¹⁹Lë'ë ciudá ru'bë gure'zin tsunë partë nu grë ciudá shtë guë'dchiliu guré rahin. Iurní Dios bëagná ldu'i lë'ë ciudá ru'bë Babilonia. Bëshe'ldë më cashtigu dushë guëc ra mënë shtë ciudá ni, tantë llanë napë më. ²⁰Grëtë' ra dani nu ra dani la'ni nisë, gunitilú rahin. ²¹Nu zac gulaguë de gube'e guiuguë ru'bë subrë guëc ra mënë. Guiuguë ni rzunë'ë cuarenta kilos. Perë ra nguui guni'i rall cusë dzabë cuntrë Dios por ra plaguë shtë guiuguë. Guquin tubi cashtigu dushë nabëshe'ldë Dios.

Bë'në Dios condenar na'a mal

17 Iurní bédchini tubi de gadchi ianglë nanua'a gadchi copë; më ni guni'i lua: —Gude'e të guëluá'ahia cashtigu shtë na'a mal naná zúbëga'a lu nisë zili; runë cuntienë rnibë'a na'a zihani mënë. ²Ra rëy shtë guë'dchiliu na rall ziquë mënë adulteri; bëzullibi rall lu ra dzanë ídolo; mënë narëta' lu guë'dchiliu na rall ziquë narzuu'dchi purquë bë'në rall neguci mal con lë'ë na'a ni.

³Lueguë Espíritu bëlua'a stubi cusë lua; lë'ë ianglë bia'a na lu tubi shlatë catë nídi'i mënë. Gunahia tubi na'a nadchi'bë tubi ma dushë color llni; ma dushë ni napë gadchi guëc ma nu chi'i cachi. ⁴Lë'ë na'a rë' nacu con lari color moradë nu llni; nu zutsa'u na'a con orë nu guë'ë nalasac nu perlas. Nuá'all tubi copë orë narunë significar cusë dzabë nabë'nëll nu mal vidë nanabani

na'a ni. ⁵Nu naqué luqué na'a tubi lë narunë significar cusë naga'chi: “Babilonia ru'bë naná shni'a ra na'a mal, nu de grë cusë narná tushë Dios la'ni guédchiliu”. ⁶Lueguë gunahia na'a ni ziquë narzuu'dchi purquë gudínill zihani shmënë Dios naná guti purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Jesús, ra nabëzuné Dios almë shtë rai'. Iurë gunahia lu na'a ni, iurní nalé guasé ldua'a. ⁷Iurní lë'ë ianglë guni'i lua:

—¿Pëzielú rdzëguë' ldu'ul?

Guën'i'hia lul pë runë cuntienë secretë shtë na'a ni nu pë runë cuntienë lë'ë ma dushë catë dchi'bë na'a, lë'ë ma nanapë gadchi guëc nu chi'i cachi. ⁸Lë'ë ma dushë nagunal, na tubi nagubani antsë perë nídi'i' iurne'; perë sin quë adë guëtédëdi'i, lë'ë ma guëru'u de guëru guetë, nu despuësë gátill nu tsall lu gabildi catë nídi'i' fin. Ra naquërelde lu guédchiliu, ra nanádi'i' escritë ra lë rall la'ni librë shtë vidë dizdë lë'ë guédchiliu gurështë, ni lë'ë rall guëdzëguë' ldu'u rall iurë guená rall lë'ë ma dushë nanabani antsë perë guti ma, perë bëabrí gubani ma stubi.

⁹Ndë'ë rqui'ni du'pë llni parë tsasé hia'a. Ra gadchi guëc ma runë significar gadchi dani catë zúbëga'a na'a ni. ¹⁰Nu ra guëc ma runë significar gadchi rëy. Ga'i rëy ni gudëdë; gunitilú rai'. Tubi de lë'ë ra rëy ni quëgnibë'a iurne'. Hia stúbill todavía la'di guëdchínidi'i, perë iurë guëdchínill, adë guëñibé'adi'ill llëduni tiempë. ¹¹Lë'ë ma dushë naná gubani antsë perë hia nídi'ill, ni lë'ë naná octavo rëy aunquë na rëy ni tubi de gadchi rëy. Despuësë

guzia'a rëy ni lu galguti parë siempërë.

¹²Ra chi'i cachi nagunal, ni runë significar chi'i rëy todavía adë subëlúdi'i guëñibë'a rall, perë gunë rall recibir pudërë parë guëñibë'a rall ziquë rëy por tubsë iurë juntë con lë'ë ma dushë. ¹³Ra chi'i rëy rë' gac rall de acuerdë nu gunë rall intriegu pudërë nu autoridá shtë rall parë lë'ë ma dushë. ¹⁴Tildi rall cuntrë el quë nabërulé Li'li perë lë'ë Li'li gúni' gan lu rall purquë lë'ë më napë më más pudërë quë grë ra narnibë'a; más pudërë napë më quë grë ra rëy shtë guédchiliu. Ra mënë naquëbezënú lë'ë më, guna'bë më lë'ë rai'; gulé më lë'ë rai'; na rai' shmënë më nabë'në cumplir voluntá shtë më.

¹⁵Lë'ë ianglë guni'i lua shcuendë nisë:

—Ra nisë zili nagunal catë zubë lë'ë na'a mal, na ra guédchi, mënë, ra naruadi'dzë grë clasë dizé, nu grë ra naciuni. ¹⁶Ra chi'i cachi nagunal guëc ma dushë, na ra contrari shtë na'a mal. Guená tushë rall lë'ë na'a ni nu guëa'në na'a ni sin adë chu nádi'i' cula'ni. Nu guëa'në na'a sin shábi'. Nu tsalú pudërë shtë'nëll; gáquëll ziquë tubi cusë narie'qui lu gui'i. ¹⁷Zni gac purquë Dios bë'në tē gunë ra chi'i rëy lo quë narni'i ldu'u më. Por ni bëa'në rall de acuerdë nu bédë'ë rall pudërë shtë rall guia'a ma dushë hashtë gac cumplir lo quë naguni'i Dios. ¹⁸Lë'ë na'a nagunal, na lë'ë ciudá ru'bë naquëgnibë'a ra rëy shtë guédchiliu.

Ciudá Babilonia gualú

18 Despuësë de ra cusë ni, gunahia stubi ianglë naná

bietë de gube'e. Nápi' llëru'bë autoridá nu pudërë. Bëzianí ianglë lu guédchiliu con galërabsé'ë shtëhi' ²nu guni'i ianglë con bë fuertë:

—Hia gualú; hia gualú Babilonia, ciudá ru'bë nu bëaquin tubi lugar catë rëta' ra mëdzabë, lugar shtë espíritu mal nu lidchi ra ma dzabë nariasë, ra ma narná tushë mëné ³purquë ra mëné de grëtë' naciuni, na rall ziquë narzuu'dchi por tantë neguci nabë'në rall ciudá ni. Ra rëy shtë guédchiliu, bë'në rall adorar ra dzanë ídolo la'ni ciudá ni. Hia ra comerciante shtë guédchiliu, bëac rall ricu por ra cusë chulë nabë'në subrë parë ciudá ni.

⁴Iurní binia stubi bë naná ze'dë de gube'e. Guni'i':

—Gulë bëru'u ciudá ni, lë'ë të shmëna të parë gápëdi'i të partë juntë con duldë shtë mëné ni, nu adë guëzac zi të por plaguë naze'dë guëc ra mëné ni. ⁵Pues mëné ni bë'në rall zihani duldë, nu Dios bëagná ldu'i nu napë quë gúni' cashtigu lë'ë rall. ⁶Lë'ë të ianglë, gulë bédë'ë mizmë pagu lo quë bédë'ë rall cua'a sa' rall nu gulë quilli hashtë chupë tantë mal según lo quë nabë'në rall. Gulë bë'në tratë lë'ë rall chupë vësë más dushë quë bë'në rall tratë sa' rall. ⁷Catë lë'ë rall guquërelde rall con tantë galëljë, nu catë bë'në rall nadchini, gulë bë'në medir galërzac zi nu dulurë parë lë'ë rall purquë nadchini guni'i rall: “Ndë'ë zúbëga'ahia cumë ziquë tubi reina. Nádia'a viudë nu adë sac zidia'a.”

⁸Por ni mizmë dzë guëdchini ra plaguë guëc ciudá ni. Guëdchini

galguti nu galërzac zi nu gubini. Lë'ë ciudá tsequi con be'lë purquë llëru'bë pudërë napë Dadë Dios; bë'në më condenar ciudá ni.

⁹Ra rëy shtë guédchiliu naná bëzullibi lu ra dzanë ídolo con mëné shtë ciudá, nu bëuu' ldu'u rall galëljë shtë ciudá; gu'në rall nu cushtiá rall iurë guená rall lu gushë shtë ciudá narie'qui. ¹⁰Guëa'në rall zitu purquë guëdzëbë rall cashtigu ni. Nu guëni'i rall:

—Prubi ciudá Babilonia ru'bë nu pudërusë. Tubsë mumëntë bédchini cashtigu dushë guëc ciudá.

¹¹Ra comerciante shtë guédchiliu nu zac lë'ë rall gu'në rall nu cushtiá rall por lë'ë ciudá ni nagualú purquë hia nídi'i chu si'i ra cusë nanua'a rall. ¹²Nua'a rall orë, bédchichi, guë'ë nalasac, perlas, lari fini, lari sèdë nu lari color moradë nu lari color llni; nu zac nua'a rall hiaguë fini naná rldia'a nashi. Nua'a rall cusë za'quë nanactsa'u marfil. Nua'a rall hiaguë nalasac, gui'bë shlí'echi; nua'a rall gui'bë nalasac; nua'a rall guë'ë iarë.

¹³Nua'a rall canëlé nu cusë nanutsë ziquë naná rldia'a nashi. Nua'a rall gushialë, mirra, perfume, vini, sèiti, harinë fini nu trigu; nua'a rall ma narua'a carguë. Nua'a rall lli'li, guay, guërrëde shtë guay, nu nua'a rall mëné nanápëdi'i libertá parë guëtuu' rall mëné ni. ¹⁴Guni'i' ra comerciante ni shcuendë ciudá ni:

—Hiadë nápëdi'i të ra cusë narzebi ldu'u të, cusë narëuu' ldu'u të. Iurní guniti të parë siemprë grëtë' galëricu nu galëljë nanapë të.

¹⁵Ra comerciante, ra naná guc ricu por tantë bëtuu' rall nu guzi'i

rall la'ni ciudá ni, guëa'në rall zitu por galërdzëbë shtë cashtigu ni. Gu'në rall nu cushtiá rall nu ¹⁶guni'i rall:

—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Nal cumë tubi na'a nanacu lari za'quë color moradë nu llni. Zutsá'ul con orë nu guë'ë nalasac nu perla ¹⁷perë tubsë mumëntë gualú grë galëricu ni.

Grë ra capitán shtë barcu nu ra pasajërë nu ra marinërë nu grë ra narunë dchi'ni lu nisëdu'u, guëa'në rall zitu de ciudá ni. ¹⁸Iurë lë'ë rall guëná rall gushë shtë ciudá narië'qui, cushtiá rall; guëni'i rall:

—Adë guëdzëlëdi'i stubi ciudá ziquë ciudá ru'bë rë'.

¹⁹Iurní bëtia'a rall guiu'u guëc rall; gu'në rall nu cushtiá rall:

—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Con galëricu shtë ciudá grë ra nanapë barcu lu nisëdu'u, guc rall ricu; perë iurne' tubsë mumëntë gualú ciudá ni. Completamente bërëhin.

²⁰Perë gulë bëquitë ldu'u të naquëbezë gube'le, lë'ë të poshtë shtë më, lë'ë të naruadi'dzë shti'dzë më, lë'ë të nabëzuné Dios almë shtë të, purquë bë'në më cashtigu ciudá ni. Bë'në më jushtisi por manërë mal bë'në mënë shtë ciudá tratë lë'ë të.

²¹Iurní tubi ianglë nanapë pudërë ru'bë bëldísi' tubi guë'ë ziquë tubi guë'ë naná rzua trigu; iurní bëtia'a ianglë ni lë'ë guë'ë la'ni nisëdu'u nu guní'i':

—Zndë'ë lë'ë Dios guëtia'a ciudá Babilonia la'ni nisë. Nunquë jamás guëbrídi'i guëná mënë luhin.

²²Nunquë jamás guíniru'u mënë lu nezë shtë ciudá musiquë shtë

arpa, nilë bédcha', nilë trompetë. Adë guëdzëlëdi'iru'u ra narunë ra dchi'ni, nu nilë tubi clasë muzë. Adë guínidi'iru'u ruidë shtë molinë.

²³Hiadë gabtsé'ëdi'iru'u llni ladi hiu'u shtë ciudá, ni cërë, ni lámpara, nu jamás guínidi'iru'u të catë nanú sa'a lidchi mënë. Zni gac aunquë antsë ra comerciante shtënél guc rall mënë nanapë pudërë, perë bësiguël grëtë' naciuni con galbishi.

²⁴Pues ciudá ni na culpablë por ra galguti shtë ra shmënë Dios naruadi'dzë shti'dzë më, grë ra nabëzuné Dios almë shtë rai', grë ra naguti purquë guanaldë rai' shnezë Jesús.

19 Despuësë de ra cusë rë', binia bë fuertë shtë zihani mënë naquëbezë lu gube'le. Guni'i rai':

Aleluya, Dios Shtëáda'a nápi' llëru'bë pudërë.

Sulë lë'ë më rac runë salvar.

Sulë lë'ë më runë tucarë labansë shtë mënë,

²purquë lë'ë më quëhunë më juzguë tubldí nu con verdá.

Pues bë'në më condenar lë'ë na'a mal naná bëshi'ni guédchiliu con mal vidë shtënell.

Lë'ë më bëguëu' galguezë por grëtë' ra cusë mal, por grë galguti shtë ra nabë'në sirvë lu Dios.

³Iurní bëabré guni'i ra mënë:

—Aleluya. Lugar catë rie'qui na'a ni, nunquë cuezë tsepi gushë parë siemprë.

⁴Hia ra galdë bi tapë më guani'si con ra tapë nanabani, bëzullibi rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios naná quëbezë lu trunë. Guni'i rai':

—Nia Dadë; aleluya.

⁵Iurní binia tubi bë nabëru'u ladë trunë ni. Guní'i!:

Gulë bë'në alabar Dios shtëna'a, grétë' të naná quëhunë sirvë lu më.

Gulë gapë të respëti delantë lu më, lë'ë të naná humildë nu lë'ë të naná më nasac.

Sa'a shtë Lli'li

⁶Nu zac binia ziquë tubi bë shtë zihani mënë; nahin ziquë bë shtë zihani guëë'gu catë rzë nisë u ziquë nguzi'u fuertë. Guni'i rai':

Aleluya purquë hia guzublú guë nibë'a Dadë Dios shtëna'a; napë më llëru'bë pudërë.

⁷Cha guëquitë ldu'u hia'a; cha guédápa'a lëgrë la'ni ldu'u hia'a, nu cha guédé'na'a alabar lë'ë më purquë hia bédchini iurë shtë sa'a shtë Lli'li.

Lë'ë tse'lë më na preparadë.

⁸Lë'ë na'a ni bédë'ë më permisi gácuhi' con lari fini nu limpi; rabtsë'ë lari ni.

Lari fini ni runë cuntienë ra vidë tubldí shtë shmënë Dios.

⁹Iurní guni'i ianglë lua:

—Bëquë'ë di'dzë rë': “Dichusë na ra naná invitadë lu laní sa'a shtë Lli'li”.

Nu zac guni'i ianglë:

—Verdá nahin; di'dzë ni na di'dzë shtë Dios.

¹⁰Bëzullibia iurní delantë lu ianglë parë guna adorar lë'i', perë guni'i ianglë lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia muzë shtë Dios cumë ziquë lë'ël, ziquë los de más béchil naná

quëhunë cumplir voluntá shtë më, ra narni'i diza'quë shtë më. Sulë Dios bë'në adorar lë'i'.

Ra diza'quë naze'dë de Jesús na mizmë di'dzë nardë'ë Espírutu Santo parë ra muzë shtë më të guadi'idzë rai' diza'quë.

Tubi nadchi'bë guay naquichi

¹¹Iurní gunahia lu gube'e bëlla'lë; gunahia tubi guay naquichi. El quë nadchi'bë tëchi ma, bërulë Fiel nu Verdadero purquë náhi' justë iurë rribé'ai' nu tubldí quëhúni' iurë tildinúhi' ra mënë. ¹²Slúhi' rabtsë'ë ziquë be'lë. Nuá'ai' guëqui' zihani corunë. Nu nápi' tubi lë naescritë sulamëntë lë'ë më runguë bë'a lë ni. ¹³Nacu më tubi lari nutsë con rënë. Lë më ni na Di'dzë shtë Dios. ¹⁴Nu zianaldë ra zihani suldadë shtë gube'e; nacu rai' lari lino fini naquichi nu limpi. Nu dchi'bë rai' tëchi guay naquichi. ¹⁵De rua' më bëru'u tubi spadë dushë parë gunë më gan lu ra mënë shtë naciuni të guë nibë'ai' lë'ë rall tubi manërë dushë. Gunë më cashtigu ziquë el quë narshi'i uvë con guëáhi'. Gunë më të gu ra mënë vini shtë cashtigu purquë bëldë Dios pudërusë con lë'ë rall. ¹⁶Lu lari capë nu lu tëchi llibi më, naescritë tubi léhi': “Rëy nanapë pudërë subrë grë ra rëy; Señor naná rribë'a grë ra Señor”.

¹⁷Lueguë gunahia lu tubi ianglë nazuldí lu ngubidzë. Guní'i' fuertë lu grë ra ma'ñi nariasë lu gube'e:

—Gulë gude'e nu gulë guëtëá sa' të parë shtse ru'bë shtë Dios ¹⁸të gau të belë shtë ra rëy, nu ra jëfë militari, ra nguiu valientë. Gau të belë shtë ra guay con belë

shtë ra nadchi'bë ma; gau të belë shtë ra naná rnibë'a nu belë shtë ra naná bajo ordë shtë sa' rall nu belë ra mënë nalasac nu ra mënë nalasáquëdi'i.

¹⁹Iurní gunahia lu ma dushë; gunahia lu ra rëy shtë gué'dchiliu con ra suldadë shtë në rall. Bëdëá ra parë tildinú rall cuntrë lë'ë nadchi'bë tëchi guay naquichi con ra suldadë shtë më ni. ²⁰Hía lë'ë ma dushë zia'a prësi juntë con profetë falsë naná bë'në zihani sëni nu milagrë delantë lu ma dushë. Por milagrë nabë'nëll bësiguë mënë ni ra nabëdë'ë permissi parë gac escritë sëni shtë ma dushë, nu bë'në rall adorar figurë shtë ma dushë. Lë'ë ma dushë con profetë falsë bëquëldí Dios lë'ë rall nabanigá rall la'ni lugar catë rëuldë con gui'i nu asufre. ²¹Hía los de más narianaldë tëchi ra mënë ni, guti rall con spadë shtë më nadchi'bë tëchi guay. Bëru'u spadë rua' mënë ni. Grëtë' ra ma'ñi bielë ra ma con belë shtë ra tégulë ni.

Tubi mili izë

20 Despuësë gunahia lu tubi ianglë naná ze'dë de gube'e con tubi liahi shtë gabildi guiá'ai'. Nu nuá'ai' tubi cadënë ru'bë. ²Lë'ë ianglë ni bëldi'bi lë'ë dragón, lë'ë serpiëntë nanabani dizdë guahietë, mizmë mëdzabë Satanás. Iurní bëquëdú ianglë lë'ë mëdzabë con cadënë por tubi mili izë. ³Bëquëldí ianglë lë'ë mëdzabë la'ni gabildi; nga'li bëtá'ui' lë'ëll. Nu bëquë'ëi' tubi sëgi rua' gabildi të parë adë guërú'udi'i Satanás nu adë guësiguëdi'ill ra naciuni hashtë tëdë

tubi mili izë. Despuësë de tubi mili izë, iurní napë quë lda'a mëdzabë por du'pë tiempë.

⁴Lueguë iurní gunahia ra trunë catë zubë ra nabë'në recibir pudërë parë gunë rai' juzguë. Nu zac gunahia lu ra almë naná guriuguë ra guëc rai' purquë biadi'dzë rai' shti'dzë Dios; guc rai' testigu shtë Jesús. Lë'ë ra mënë ni adë bënëdi'i rai' adorar lë'ë ma dushë, nilë figurë shtë ma. Nu adë bëdë'ëdi'i rai' permissi parë niac marcar luqué rai' u guia'a rai'. Gunahia de quë bëabrí guëbani rai' nu gunibë'a rai' con Jesucristo durantë tubi mili izë. ⁵Perë los de más ra tégulë adë bëabrídi'i guëbani rai' sino quë hashtë despuësë tubi mili izë guc cumplir. Ndë'ë na primërë vësë guashtë ra tégulë ladi ra tégulë të gátidi'i rai' jamás. ⁶Guëquitë ldu'u ra mënë ni nu guc ldai' rai' por Dios, mënë nabëabrí guëbani stubi antsë ra mili izë. Nunquë jamás gati rai' stubi sino na rai' bëshuzi shtë Dios nu shtë Cristo. Nu guënbë'a rai' con lë'ë më por tubi mili izë.

⁷Iurë tëdë ra mili izë, iurní Satanás napë quë ldá'all catë nanull prësi. ⁸Nu guërú'ull të tsagsiguëll ra naciuni shtë gué'dchiliu. Guziá'all parë tsagsiguëll Gog nu Magog. Guëtë'all ra suldadë shtë lugar ni parë guërru. Nalë zihani ra suldadë ni, ziquë iu'lli rua' nisëdu'u. ⁹Zni bërë'tsë rall catë naná shlatë shtë gué'dchiliu nu bëdëá rall alreduerë catë nanú ra shmënë Dios nu alreduerë ciudá narac shtu'u më. Perë Dios gunibë'ai' të parë guëdchini gui'i dizdë gube'e të parë guëza'i' gui'i lë'ë rall; grë rall

guti. ¹⁰Lë'è mëdzabè naná bësigué lë'è mënë ni, bëquëldí Dios lë'ëll la'ni be'lë catë rie'qui con asufre, mizmë lugar ni nanú ma dushë nu profetë falsë. Nga'li sac zi rall dzë la gue'lë por guëdubi tiempë, nídi'i fin.

Trunë naquichi catë gunë më juzguë

¹¹Iurní gunahia tubi trunë naquichi nu gunahia lu më naquëbezë luhin. Delantë lu më gunitilú gué'dchiliu nu gube'e. Iurní bëdzëlëdi'i ni tubi lugar parë lë'è narná hia'a iurne!. ¹²Iurní gunahia lu ra tëgulë, më ru'bë nu ra nalasáquëdi'i. Zuldí rai' delantë lu Dios. Iurní bëlla'lë ra librë nu zac stubi librë bëlla'lë, librë catë naescritë ra lë shtë mënë nanapë vidë sin fin. Hia lë'è ra tëgulë, Dios bë'në juzguë lë'è rai' según de lo quë nabë'në rai', según lo quë naná escritë la'ni librë ni. ¹³Lë'è nisëdu'u bë'në intriegu ra tëgulë naná guti lu nisë. Hia lugar shtë galguti, lugar catë bëga'chi ra tëgulë, bë'nin intriegu ra tëgulë nananú nga'li. Hia iurní Dios bë'në juzguë lë'è rai' cadë tubi rai' según lo quë nabë'nëll. ¹⁴Iurní galguti nu lugar catë bëga'chi ra tëgulë, Dios bëquëldí lë'è rahin la'ni lugar catë rie'qui con be'lë. Lugar ni nalë Galguti Segundë. ¹⁵Nga'li bëquëldí Dios grëtë' ra mënë nanádi'i escritë lë rai' la'ni librë. Librë ni rni'i chull napë vidë sin fin nu chu nádi'i salvar.

Gué'dchiliu cubi nu gube'e cubi

21 Despuësë gunahia lu tubi gube'e cubi nu

tubi gué'dchiliu cubi purquë lë'è primërë gube'e nu primërë gué'dchiliu hia gunitilú. Hia nídi'i nisëdu'u. ²Na Juan, gunahia lu tubi lugar catë nádi'i maldá; lë lugar ni na Jerusalén cubi naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. Ciudá ni nalë nasa'a ziquë tubi lliguëna'a nanacu shábi' parë guëtës'ai!. ³Nu binia tubi bë fuertë naná guni'i didzë lu gube'e:

—Guná, Dios quëréldënúhi' con ra nguui. Guëbaninú më lë'è rai'; nu lë'è rai' na ziquë guë'dchi shtë Dios. Cuezënú më lë'è rai'. Na më Dios shtë rai' de verdá. ⁴Dios guëcuë'dchi' grëtë' nisë narru'u lu ra mënë ni. Hia iurní jamás gati rai'. Gú'nëdi'i rai'; adë tsádi'i ldu'u rai', nu gápëdi'i rai' dulurë purquë grëtë' ra nagu' antsë hia lë'è ni gualú.

⁵Iurní el quë naná quëbezë lu trunë guni'i:

—Guná quëhuntsa'ua nacubi grëtë' ra cusë.

Nu zac guní'i' lua:

—Bëquë'è di'dzë rë' purquë verdá nahin nu quëhuna cumplir shti'dza.

⁶Despuësë de ni, guni'i më lua:

—Hia grëtë' guc. Na nahia principi nu nahia fin ziquë lëtrë A nu Z. El quë nanapë garbidchi, na guënehia ndigá nisë gu mënë ni. Nisë ni na vidë sin fin. ⁷El quë nangunë gan lu cusë mal, gúnëll recibir grëtë' ndë'ë ziquë herenci. Gaca Dios shtë mënë ni nu lë'è rai' gac rai' shinia. ⁸Perë en cuantë ra nanápëdi'i valurë parë guëquebi rall na rall shmëna, ra nanabani mal, ra narguini mënë, ra nabani ziquë mbecu, grë ra narunë creer galbëllíú, grëtë' ra narunë adorar cusë naruntsa'u guia'a

mënë, grétè' nabishi ra; grè mënë ni runë tucarè tsa rall la'ni lugar catè rie'qui con be'lè nu asufre. Nga'li gati rall parè siembrè, adè níd'i' fin.

Jerusalén cubi

⁹Ra gadchi ianglè ni nua'a rai' gadchi copè narunè significar gadchi plaguè dushè nanapè què guèdchini. Guni'i tubi ianglè lua: —Gude'e tè guèluá'ahia lè'lè lu naná guètsè'a, lè'è tse'lè shtë mè nabèrulé Lli'li. ¹⁰Bè'nè Espiritu Santo tè gunahia stubi cusè. Tubi ianglè bia'a na guèc dani ru'bè. Bè'lua'a ianglè na tubi ciudá ru'bè nalè Jerusalén Santu naná ze'dè de gube'e catè quèbezè Dios. ¹¹Ciudá ni rabtsè'è con mizmè llni nu pudèrè shtë Dios. Rabtsè'èin ziquè tubi guè'è namás lasac, ziquè guè'è jaspe. Rlua'ain ziquè vidrio. ¹²Alrededurè ciudá ni nanú tubi lu' ru'bè nu llèduni. Napè lu' ni chi'bè chupè puertè. Tubi ianglè zuga'a rua' cadè puertè. Lu ra puertè ni naescritè lè shtë chi'bè chupè grupè shtë ra mënë israelitè. ¹³Nanú tsunè puertè nezè guia'a, tsunè puertè ladè nortè, tsunè puertè ladè sur, nu tsunè puertè ladè nezè guetè. ¹⁴Hia lu' shtë ciudá ni napin chi'bè chupè guè'è naná ziquè cimientè shtë lu'; hia naescritè lu guè'è ni ra lè shtë chi'bè chupè poshtë shtë Jesús, el què nabèrulé Lli'li.

¹⁵Lè'è ianglè naná quèadi'dzènú na, nua'a tubi varè orè parè guèrè'shè ciudá, ra puertè nu lu' shtë ciudá. ¹⁶Lè'è ciudá nahin cuadradè; de larguè nu igual de ancho. Lè'è ianglè ni bèrè'shi' ciudá con varè nanuá'ai'. Bèrè'shè ianglè

naná chupè mili chupè gahiu'a kilómetros de larguè, de alto, nu de ancho; igual na guézà ladè shtë ciudá. ¹⁷Lueguè bèrè'shè ianglè naná lu' shtë ciudá; nabishin naná sesenta con tapè metros segùn medidè nanua'a ianglè.

¹⁸Lè'è lu' ni nactsá'uhin de guè'è jaspe nu lè'è ciudá nactsá'uhin con purè orè; rlua'ain ziquè vidrio naná limpi. ¹⁹Ra chi'bè chupè cimientè shtë lu', dzutsá'uhin con grè clasè guè'è nalasac. Primèrè cimientè na guè'è jaspe; hia naná segundè na guè'è safiro; hia tecèrè na guè'è ágata; cuartè na guè'è esmeralda; ²⁰Quintè na guè'è ónice; sexta na guè'è cornalina; hia séptima na guè'è crisólito; lè'è octavè na guè'è berilo; lè'è noveno na guè'è topacio; lè'è décima na guè'è crisoprasa; lè'è undécima na guè'è jacinto; nu duodécima na guè'è amatista. ²¹Ra chi'bè chupè puertè shtë ciudá nactsa'u guè'è perla, cadè tubi puertè na tubsè guè'è perla. Lè'è nezè principal shtë ciudá ni nactsa'u de purè orè. Rlua'ain ziquè vidrio purè.

²²Adè gunádia'a iádu'u shtë ciudá ni purquè mizmè lè'è Dadè Dios narnibè'a grétè' cusè nu el què nabèrulé Lli'li, na rai' iádu'u shtë ciudá ni. ²³Hia lè'è ciudá rquí'nidi'i llni shtë ngubidzè, nilè llni shtë mbehu parè guèzianí purquè mizmè llni shtë Dios nu zac llni shtë Lli'li quègzianí ladi guè'dchi. ²⁴Ra naciuni naná guc ra salvar, sè rai' lu llni shtë ciudá nu ra rëy shtë guè'dchiliu gue'dènú rai' grè pudèrè nu hunurè shtë rai' parè gunè rai' intriegu ni lu mè. ²⁵Ra puertè shtë

ciudá jamás adë gué'audi'in dzë la gue'lë purquë guídëdi'i gue'lë. ²⁶Nga'li ra mënë shtë grë naciuni gue'dënú rall hunurë nu cusë ru'bë parë ciudá ni. ²⁷Perë nunquë adë tsutëdi'i cusë nanádi'i limpi la'ni ciudá; adë tsutëdi'i el quë naná mal, nilë el quë narná tushë lu sáhi!, nilë el quë narguguë sáhi!. Sulë ra mënë tsutë nga'li, ra nardzelë lë rai' la'ni librë narni'i chu gac salvar. Pues lë'e Lli'li nápi' librë ni.

22 Iurní lë'e ianglë bëluá'ai' tubi guëë'gu catë nanú nisë limpi. Nisë ni rne'e vidë sin fin. Rlua'ain clarë ziquë vidrio, nu bëru'u nisë ni dizdë lu trunë catë quëbezë Dios nu catë quëbezë Lli'li. ²Hia guërudë nezë principal shtë ciudá nu cadë ladë shtë guëë'gu ni, riaru'bë tubi hiaguë narne'e vidë sin fin. Hiaguë ni bëtë'ë tubi cusechë chi'bë chupë vësë tubi izë; rne'ein nashi cadë mbehu nu ndiaguë shtë hiaguë ni rllui'i parë gunëac ra mënë shtë ra naciuni. ³Ndë nídi'i ni tubi cusë narzac zi por galëcashtigu shtë më. Lë'e trunë catë quëbezë më nu catë quëbezë Lli'li, zuga'a la'ni ciudá ni; hia lë'e muzë shtë Dios quëhunë rai' adorar lë'i!. ⁴Frentë guëná rai' lu më iurní nu nua'a rai' lë më luquë rai'. ⁵Nga'li adë tsúdi'iru'u gue'lë. Ra naquërelë nga'li adë rqu'ni'di'i llni shtë lámpara, ni por llni shtë ngubidzë purquë mizmë Dios, Shtëada'a, guëzianí më lu ra mënë ni. Ndë guë nibë'a rai' por grëtë' tiempë.

Hia guëlladchi iurë
guëabrí Jesucristo

⁶Lueguë lë'e ianglë guni'i lua:

—Di'dzë rë' na verdá nu nasegurë gunë më cumplir rahin. Lë'e Dadë Dios shtë ra nabíadi'dzë shti'dzë më, mizmë më ni bëshé'ldi' ianglë parë guëluá'ai' lu muzë shtë më grëtë' lo quë nagac lueguë.

Guni'i Jesús:

⁷—Guelda lueguë.

Guëquitë ldu'u el quë naná runë cuendë ra di'dzë naná escritë la'ni librë rë'.

⁸Na Juan, binia nu gunahia grëtë' ra cusë rë'. Hia despuësë binia nu gunahia, iurní bëzullibia guëa' ianglë, el quë nabëlu'a na ra cusë ni. Guc shtua'a guna adorar lë'i! ⁹Perë ianglë guni'i lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia tubi muzë shtë Dios igual ziquë lë'ël, ziquë ra sa'l narni'inú diza'quë lu ra mënë nu ziquë ra narunë cuendë ra di'dzë naná escritë ndë'ë. Bë'në adorar Dios.

¹⁰Nu guni'i ianglë lua:

—Adë rca'chi ldú'udi'il ra di'dzë rë' naná escritë la'ni librë rë' purquë hia lë'e tiempë ziagla'guë nagac cumplirin. ¹¹Dzë ni ra mënë naquëhunë mal, tsagla'guë gunë rall mal. Ra naná më mal tsagla'guë gac rall më mal; el quë naná më za'quë lu Dios, tsagla'guë gac rall më za'quë lu më; el quë naná santu delantë lu më, tsagla'guë gáqui' santu.

Guni'i Jesús:

¹²—Zni nahin; lueguë guelda.

Gueldënúa tubi premi ca'a të según lo quë naquëhunë të. ¹³Nahia ziquë ra letre A nu Z; nahia principi nu nahia fin shtë grë ra cusë. Más antsë gurështë gué'dchiliu, nabania iurní nu despuësë tsalú gué'dchiliu todavía nabania.

¹⁴Guèquitè ldu'u ra naquëhunë cumplir voluntá shtë më të gapë rai' derechë gau rai' nashi shtë hiaguë narne'e vidë sin fin. Zni gac parë tsuté mënë ni rua' puertë shtë ciudá. ¹⁵Perë grëtë' ra naná mal, ra naquëgsiguë sa' rall, ra narunë galëbëlliú, ra narquënú sa' rall, grëtë' ra narguini mënë, grëtë' ra narunë adorar cusë naractsa'u guia'a mënë nu grëtë' ra narëuu' ldu'u ra cusë engañi u ruadi'dzë rall bishi, guëa'në rall fuërë ciudá.

¹⁶—Na Jesús, bëshel'da ianglë shtëna parë guëquébi' nu guëní'i' grë ra di'dzë rë' lu ra grupë shtë shmënë Dios. Nahia el quë nabëdë'ë vidë parë rëy David nu nahia llëbni' shtëhi'. Nahia ziquë mbelëgui'i Plojë narabtsë'ë rsili.

¹⁷Lë'ë Espíritu Santo rni'i:

—Gude'e.

Lë'ë tse'lë Lli'li rni'i:

—Gude'e.

El quë narquë diaguë shti'dza rni'i:

—Gude'e.

El quë narbidchi si rac shtu'u gu nisë, gude'e lua parë gull nisë narne'e vidë sin fin. Rne'e më nisë ni ndigá.

¹⁸Quëhuna testificar de quë cualquier mënë narini di'dzë naná escritë la'ni librë rë', si talë guëtu'ni nguiu más cusë, Dios gúni' cashtigu nguiu ni con plaguë naze'dë según naescritë ndë'ë. ¹⁹Si talë chu tubi nguiu guëdchisull tubi di'dzë shtë Dios naná escritë la'ni librë rë', Dios guëti'i lë nguiu ni la'ni librë narni'i chu na salvar. Guëdchisú më derechë parë adë tsutédi'i nguiu ni la'ni ciudá santu con grë ra bendición naná escritë la'ni librë rë'.

²⁰El quë narquebi ra cusë rë' rni'i:

—Lueguë guelda.

Nia, Dadë Jesús, gude'e.

²¹Na Juan, rnia'a lu të; rac shtua'a gunë ldai' Dadë Jesucristo lë'ë të nu cuzënúhi' lë'ë të. Amén.